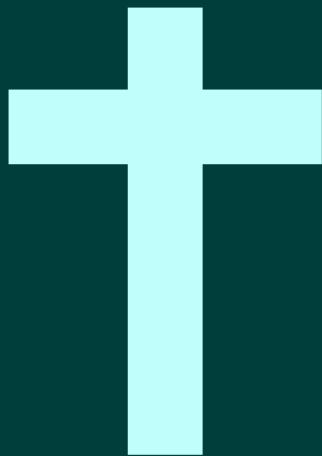

Hēwandam Hiek

New Testament in Woun Meu

Hēwandam Hiek New Testament in Woun Meu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: standard spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Woun Meu

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

f93ebb7a-0e54-5698-b564-14e525ed9c9f

Contents

MATEO	1
MARCOS	85
LUCAS	139
JUAN	233
HECHOS	296
ROMANOS	378
1 CORINTIOS	415
2 CORINTIOS	451
GÁLATAS	473
EFESIOS	487
FILIPENSES	500
COLOSENSESES	509
1 TESALONICENSESES	517
2 TESALONICENSESES	524
1 TIMOTEO	528
2 TIMOTEO	540
TITO	547
FILEMÓN	552
HEBREOS	555
SANTIAGO	584
1 PEDRO	594
2 PEDRO	605
1 JUAN	612
2 JUAN	621
3 JUAN	623
JUDAS	625
APOCALIPSIS	629

SAN MATEO

Maach peerd^λ haaujem Jesucristo higwia jöoi

Mateoou p'ā p^λatarr

Chi p'ātarr. Hich m^λg libro p'ātarr wounpaita Mateo ha t'ñrnaa hñchab Leví ha t'ñr sñejim, Jesús d^λi hi b^λ hogd^λba wëñrraa jerr k'^λan heem hñb. Jesús d^λi k'apeerk'aju naweran s^λi Romaam gobierno hat'ee hñrag d^λepaar jëeujem p'idagta wai sñejim.

Chijá k'^λan hat'eeta p'ājí. Mateoou m^λg libro p'ātarraan judionaan hat'eeta p'ājim, hajapcharan hich meeun hat'eema. Judionaan warrgarwe Hñwandamau woun hñb ham hee Reik'amk'iir p^λiju jaaujerr k'ap'^λ narr haawai haata nñajeejim haajem. Hich maata judionaan hamach meúa "Mesías" haajeejim, maimua griegonaan meúa "Cristo" haajeejim.

Mam^λ mag hamau hi nñajerrta ya Jesús Mesíask'a pierrwaijä judionaan chi pörnaanau pöd bñlrjä hi k'aug haubajierram. Maguata s^λi jñrram k'^λanuun, "Jä s^λi maestro k'abahab" haawai, deeum k'^λanuun jñrr, "Jä s^λi Hñwandamau hich hi jaapibaawai hñrag jaaujem k'abahab" haajeejim. Mam^λ mag n^λm hee hñaur k'^λanuun chadcha Mesías gaai hi t'ñajeejim haajem. Hñrau mag k'augba hi jaaujerr haawaita Mateoou m^λg hñsap p'ājim, hag gaai hich meeunag Jesuun chadcha mag hamau Mesías nñajerrau ha k'ap jawaag.

K'an jawaag hají. Mateon hich Hñwandam Hiewaa Jesús d^λicha nñrrarr haawai hirua mag nem jaaumamjä chadcha hich jñg^λucha hñrwi hirua nem wau nñrrarr hich daúacha hoojerrta jñrr jaau sim. Mag hich jñg^λucha Jesuu hiek'amatarr hñurjerr haawai haata hich meeunag k'ap hamk'iir p'ājim (5:1-7:29; 10:1-42; 13:1-53; 18:1-35; 24:1-25:46). Mama hñrcha hirua hñrag k'ap hapim k'ñsi sñerran Jesuuta chadcha hñrau nñajerr Reik'a bëetarr haawai hi hiek hñk'a nñmuata hichd^λeu jaaujerrjö Hñwandamagta hñd^λraa dich t'ñar hee chi Pörk'apiju haai n^λm hajim. Maata hñrcha t'umaam k'^λan nag k'ap hapim k'ñsi sñejim.

*Jöoin Jesucristo dau naweram k'^λan
(Lc 3:23-38)*

¹ Mua p^λrag hñgk'ak'im, jñga warrgar David reik'a sñerrjö, Hñwandamau jñrr hich Hiewaa Jesucristoogta m^λg durr gaai chi Pörk'amk'iir hichd^λuela p^λijí. Mag Jesucristojä mag rey David k'ararr hag chaain hewagam k'^λan d^λen hajim ha k'ap hamk'iir, hag nawe jöoi Abrán k'ararr sñejerr haigmua hewag pawi k'ieb chi Jesús t'aabatarr haig p^λrag jaauk'im.

² Maataa, hich jöoi Abrán, Isá haai hajim hanaabá;
maagwai, Isá jñrr Jacob haai;
Jacob jñrr Judá haai.

Mama mag Judá hich happai k'aba, tagam hich k'odnaanpa doce naajim haajem, hich k'urau, hich jöoi Jacob chaainpai.

³ Mag hich Judá, Fares haai hanaa hñchab Zara haai hajim haajem; ham hñd, Tamar ha t'ñr sñejim haajem.

Mag Fares, Esrom haai hajim;
maagwai chi Esrom jñrr Aram haai.

⁴ Hich Aram, Aminadab haai hajim haajem;
maagwai chi Aminadab jñrr Naasón haai.

NaaSón jürr Salmón haai hajim haajem.

⁵ Chi Salmón, Booz haai hajim haajem, Rahab dñím;
maagwai chi Booz, Obed haai, Rut dñím.

Obed jürr Isaí haai hajim haajem;

⁶ maagwai chi Isaí jürr mag rey David k'ararr hag haai hajim haajem.
Mag chi rey David, Salomón haai hajim haajem, Urías juá heem hñal
k'echeu hautarr dñím.

⁷ Salomón, Roboam haai hajim haajem;
maagwai Roboam jürr Abías haai;
maimua chi Abías jürr Asa haai.

⁸ Hich Asa, Josafat haai hajim haajem;
maagwai Josafat jürr Joram haai;
maimua chi Joram jürr Uzías haai.

⁹ Uzías, Jotam haai hajim haajem;
maagwai chi Jotam jürr Acaz haai;
maimua Acaz jürr Ezequías haai.

¹⁰ Chi Ezequías, Manasés haai hajim haajem;
maagwai Manasés jürr Amón haai;
maimua chi Amón jürr Josías haai.

¹¹ Chi Josías, Jeconías haai hajim haajem.

Mag chi Jeconías k'od hñbam k'apan sñejim hanaabá, maach jöoin
israelnaan Babiloniapienau hamach durrag pñrk'a harr nñm jaar.

¹² Mag ham chik'amnau hamach durr pñrk'a harrtarr k'ur, Jeconías chaai
paarpajim haajem.

Ma, Salatiel ha t'ärjim haajem, Zorobabel haai.

¹³ Hich Zorobabel, Abiud haai hajim haajem;
maagwai chi Abiud jürr Eliaquim haai;
maimua chi Eliaquim jürr Azor haai.

¹⁴ Hich Azor, Sadoc haai hajim haajem;
maagwai chi Sadoc, Aquim haai;
maimua chi Aquim jürr Eliud haai.

¹⁵ Chi Eliud, Eleazar haai hajim haajem;
maagwai chi Eleazar, Matán haai;
maimua chi Matán jürr Jacob haai.

¹⁶ Chi Jacob, José haai hajim haajem.

Mag Joseeta, María jaai hajim hanaabá;
maimua chi María, Jesús hñd.

Mag Jesuuta maadéu hich Hñwandamaucha pñiwi bëejim haajem hag
Jesuu,

hamach peerdñ haumk'ir warrgarwe hñrau nñajerr.

¹⁷ Wajapcharan, mag jöoi Abrán k'ararr sñerr haigmua hewag pawi
David reik'a sñsiju jaar pa nñm haar, catorce generaciones dichjim
hanaabá. Mag David sñsiewaim haigmua hewag nassi pawi maach jöoin
israelnaan Babiloniapienau pñrk'a harrtarr jaar pa nñm haar hagiö
catorce generaciones dichjim haajem. Mag maach jöoin Babiloniapien
durr narr haigmua hich Hñwandamaucha pñiwi jaaujerr hewag nassi pawi
t'aabachë nñm jaar pa nñm hora hagjö catorce generaciones dichjim
hanaabá; hajapcharan maach Pör Jesús t'aabachë nñm jaarma.

*Jesucristo t'aabatarr
(Lc 2:1-7)*

¹⁸ Mag Jesucristo t'aabatarran magta hajim haajem:

Chi María, hewag pawi hi hādpaju, ya Joseeu hiek dee wai s̄iejim haajem, hag d̄ai paag. Pari mag s̄ii hiek dee wai s̄iewai hagt'a hag d̄aijā k'aba n̄lma bi hee pabaadējim hanaabá. Pari ma chan chik'am d̄enjā k'aba, hich Hēwandam Hak'arauta hich hiiu haawai mag hi bi hee papijim hanaabá. ¹⁹ José chi jaaipajuun Hēwandam dau na nem hagchata waaujerr haawai, s̄ii warre hich h̄ll̄i chi t'et'emnaanag jaauju k'āyau, hichta warag s̄ii k'uu höb̄erju k'ūirjubaadējim haajem. ²⁰ Ya hirua mag p̄laju k'ūirjubaadēmta, Hēwandam chog hāgt'armua b̄eewi hirig, —José, David k'ararr chaain hewagam k'ān̄ bi heem, hoob p̄lch h̄ll̄i p̄laju k'ūirju chiram hajim han̄m. Jāg chaai hirua bi hee wai sim chan deeum d̄en k'aba, hich Hēwandam Hak'arauta jōorpitarr k'abahab hajim han̄m. ²¹ Mariaau jāg chaaidam hat'aawai hi t'ārdam Jesú斯 ha t'ārbá. Hi t'ār magta t'ārju, hichdēuta hich p'öb̄or hamach pekau hee t'ān̄m peerd̄a hauju haawai ha jaaumajim hanaabá chi Hēwandam chogau.

²² Mam̄ t'um mamagk'arran, hich hi jaaujem k'ān̄nag maach Pör Hēwandamau p'āpitarr gaai jaau simjōo höb̄eb̄erg mamk'īrta magpibajieb. Mag hirua p'āpitarr gaai mag sim:

²³ “H̄ll̄i hōor meraa k'it̄m bi hee pawi chaai hooju.

Mag chaai t'ārdam Emanuel ha t'ārju” ha p'ā sim. (Is. 7:14)
Mag Emanuel ha sim̄n̄, “Hēwandam maach d̄ai sim” haawaiu.

²⁴ Maimua mag chi José k'āi werba t'ānaawi dauk'anpawi p'iid̄baadeeu, Hēwandam chogau hichig jaautarrjō tag María p̄laju k'ūirjuba, hich mag hag d̄ai s̄isjim haajem. ²⁵ Pari mag hag d̄ai ya hich h̄ll̄ik'a wai sierrjā, chi chaai hauba n̄we chan José b̄ll̄rjā hich h̄ll̄i d̄ai k'apes haba haajeejim hanaabá. Ya maimua chadcha chi Hēwandam chogau jaautarrjō chi chaaidam hat'aawai, Joseeu hi t'ārdam Jesú斯 ha t'ārjim haajem, hichig t'ārpi jaautarrjō.

2

Hedau höbeerjem bi garmua reinaanau chaai hoot'urtarr

¹ Mag Jesú斯 t'aabaawai p'öb̄ordam Belén han̄m heeta t'aabajim haajem, Judea durr. Mag jaar Herodeeta mag Judea durr reik'a s̄iejim haajem. Hich mag jaar h̄ichab k'ūirjug k'aug hat'ee chi machnaan magonaan han̄m k'ān̄ hedau höbeerjem bi garmua b̄eijierram haajem, Jerusalén p'öb̄örög. Mak'ān̄, hedjā heem p'īdagta estudiejem k'ān̄ hajim haajem. ² Mag b̄eewi bardatk'achéwi, judionaanag, —Pāar rey t'aabatarr, ¿jamta wai n̄ma? Hi t'aababarm jaau sim p'īdag maach daúacha hootarr haawai hiita marau jār wēdurumgui haajeejim han̄m, hiita judionaan reik'aju haawai hi hajaug t'ö hiek'aan.

³ Mag judionaan rey t'aababarm han̄m hūr hat'aawai chi rey Herodes warre k'ak'aisamjō haadējim hanaabá. Mag n̄m d̄ai tagam k'ān̄ chi Jerusalenpienjā jāgderraata hap'ōbaadējim han̄m. ⁴ Magbaawai chi rey Herodeeu p'adnaan chi pōrnaan t'um Moiseeu Hēwandam hiek p'ā p̄larr jawaag chi machnaanpa t'ārk'ālirpäiwia hamag, —¿Jamta mag war-rgarwe Hēwandamau p̄iiju jaaujerr t'aabaju haajē? hajim han̄m.

⁵ Magbaawai hamachdēu hirig, —Judea durr p'öb̄ordam Belén han̄m heeta t'aabaju haajem hanaabahab, hich magta Hēwandamau hich hi jaaumie Miqueas k'ak'itarrag jaaupitarr haawai hajim han̄m. Mag hirua jaautarr hiek gaai,

6 “Pääar, Judá durram p'öbördam Belenpien, päran chadcha k'apan k'aba durrum.

Mag durrab mam, pääar hee hääb t'aababarmuata israelnaan mä hõork'a t'änäm k'än gobernaaju haawai, pääach durr hagjö p'öbör t'änäm hee pääar p'öbör chan chi serbiibam k'abam” ha p'ä simgui hajier-ram hanäm, chi Herodeeg. (Mi. 5:2)

7 P'adnaan chi pörnaanau maestronaan däimua hichig mag jaaubaawai, chi rey Herodeeu jürr mag chi magonaan hed höbeerjem garmua bëetarr k'än hamach happai t'ärk'anaa wajap'a hichig jaaupijim hanaabá, jäägwaichata mag p'ädag hamau hoo naají. 8 Mag wajap'a hichig jaaupinaan chadau hamag, —Häsin chad hérëubaadét hajim hanäm, Belenag. Hérëubaadéwi t'umaa jääu hoopetat hajim hanäm, wajap'a mag chaai k'ap haag. Maimua ya pääachdëu wajap'a k'ap'la nñisiewai mau mä haar hiek pääbabäit, muajä mawia hõchab pääar dënjo hi hajaug t'ö hiek'aimaag hajim hanaabá, juau hogt'om.

9 Mag chadcha chi rey Herodeeu hamachig jaautarraa jäg t'öba hérëubaadéjim haajem. Mag wëtumua, warrcha hamach t'agdławai hamachdëu p'ädag hootarraa deeu hüwaai ham na p'uu jöisijim hanaabá. Magbaawai hag hëudee hoo warrmamua, ya chi chaai sim haig pabaimaawai, hag här hedjä hee bar jöisijim hanäm. 10 Mag hamach chi magonaanau chi p'ädag hoo hat'aawai honee hap'öbaadéjim hanäm. 11 Mag barwia, chi chaai k'erarr haar dubnaa hooimaawai, chadcha chi chaaidam hich María däi hooimajierram hanaabá. Magbaawai hag k'irp'ee jiepör p'öbk'anaa hi hajaug t'ö hiek'ajierram haajem, hich reik'aju higwi. Magnaa hamach nem wai bëetarr heem p'ir maimua incienso mirra däi t'üp'a k'it'ëem haunaa hirig deejierram haajem. 12 Mag hagt'a ham haig näm hee, hich chi Hëwandam chogau k'ääai k'örg hee tag hamag Herodes gar dichpiba jaautarr haawai, hag garjä dichba, deeum k'and garta p'ärrda dichwi hamach durrag Wëtjierram haajem.

Egiptoog chaai där harrtarr

13 Mag chi magonaan hérëutarr k'ur Hëwandam chogau deeu José k'ääai k'örk'api hauwia hirig jaaujim haajem, Herodeeu chaai t'öopäyaag järpiju. “Mama magju nawe p'iidatk'awi jöpk'aa chaai däi Egiptoog hérëubaadét” hajim hanaabá. “Mua jaaubam haig chan hoob mammua bëemiet” hajim hanäm.

14 Magbaawai José dauk'anpawi, chadcha hag bärre nem k'ir k'augwia, hagt'a häspaju wají nawe, jöpk'arraa hamach chaai hat'aadéjierram haajem, Egiptoog. 15 Mammua da bëeba, ya chi Herodes meebaaradém ha hürbaawaita deeu bëejierram haajem. Pari mam mag chaai harrtarran, maan maach Pör Hëwandamau hich hi jaaumie Oseas k'ararrag jaaupitarrjö hamk'ir hajiebma. Magju higwiata chi Oseas k'ararrag Hëwandamau,

“Egipto durrmuata mua mäch Chaai t'ärpäiju” ha p'äpójim. (Os. 11:1)

Herodeeu chaain k'ëchpi jaautarr

16 Herodeeu chi k'irjug k'ap'äm k'än nä sim hee, hõchab k'aug hat'ajim haajem, ya jürr deeum k'äd garta p'ärrda hérëubaadém. Mag hich k'ügurbapäaiwai, k'ir machgau warm k'änau hichig jaautarr k'irjunaa, Belén p'öbör heem chaain maimua hag bigaau p'öbördam nñalidäm heem chaaindampa t'umaa año numiimua heegam k'änndam k'ëchpi

jaaujim hanaabá. ¹⁷ Mag k'ëchpi jaautarran, maan mag chaain höbarm gaaimua Hëwandamau hich hi jaaumie Jeremías k'ararrag p'äpitarr gaai jaau simjöta hajim. Hirua p'ä pñatarr mñg hajim:

¹⁸ “Ramá p'öbör hee hñli bñep jëhbñ hök'ñirjug machgau hidawaa hñapër k'aju.

Ma Raquel hajim, hich chaain hewagam k'ñan hat'ee bñewai.

Mag sim chan par k'ñir jäsenk'a nñmñjä k'ñupaba, waragta bñe t'ñnaaju hich chaaindam hötarr hat'ee” ha p'ä sim Hëwandam hiek gaai. (Jr. 31:15)

¹⁹ Pari chi Herodes meetarr k'ur, hagt'a chi José mam Egípto nñm hee, Hëwandamau hich chog pñiwi k'ääi k'ñrk'a t'ñnñm heeta hirig, ²⁰ —José, p'iidñbá haichëjim hanñm. Chaai t'ñooju hñk'a narr k'ñnnjä hamachta ya k'ëchp'öbaadeewai ya deeu pñach durrag chaai harru haai nñmgui hajim hanñm.

²¹ Magbaawai José p'iidñwia Jesudam dñi chi hñdpa deeu hñwaai Israëlag bñejierram haajem. ²² Pari mag chi rey meebaadeewai, chi hiewaa Arquelao ha t'ñr sñrrata jñrr Judea durr hich haaijö reik'a sñsim ha hñrbaawai, hagñg maju hñgk'ajim haajem. Mag nñm hee hñchab deeu Hëwandamau k'ääipi hat'aawai, Hëwandam chogaujä magñg mapiba jaautarr haawai jñrr Galileaagta hñréujim hanaabá. ²³ Galilea durr barwi, sñi k'ajap'a Nazaret p'öbördamagta wñtwi, mamta naaimajim haajem. Pari mag Nazaret p'öbör heeta naaimarran, maan Hëwandamau hich hi jaaumienag jaaujerrjö, Jesús Nazaretpierr ha t'ñrju harr haawai hajima.

3

*Juan chi hñor pör choomieu Hëwandam hiek jaau nñrrarr
(Mr 1:1-8; Lc 3:1-9,15-17; Jn 1:19-28)*

¹ Warrcha Juan chi hñor pör choomieu Hëwandam hiek jaaubaadëm jaar, Judea durr bñlrjä hñor chukag heeta sñejeejim haajem. Mam hich sim haar hñor maawaita hamag jaaumamua, ² “Pñach k'aibag hñsies hewag k'ñirjuvia Hëwandamagta chugpaapi jñeubat'ñ” haajeejim hanñm. Magnaa hñchab, “Ya mñigmua jöpcha hich Hëwandamau maach t'umaam k'ñan Pñrk'apiju maach hee pñiju” haajeejim hanaabá. ³ Mamñ maan Juanau mag jaau nñrraju higwiata chi Hëwandam hi jaaumie Isaías k'ararrau Hëwandam hiek p'äawajjä mag p'äjebma:

“Woun hñb hajappai hñor barba haajem haar sñejemuata, hich haar hñor barbaimaawai, ‘Maach Pñrön ya bñeimññ sim’ ha jaau nñrraju.

‘Hi bñeju nawe pñach t'ñar k'ñir k'augbat’ haju, ‘t'ñraucha k'ñsi hi hiek hñk'aag’” ha p'ä sim. (Is. 40:3)

⁴ Hich chi Juan k'ajña camello k'aar dñenta k'a sñejim haajem; maagwai hi hñi jñajemjä nemhñeu dñen hajim haajem. Hichin pabñ hee hasp'itjö sim langosta hanñmta pa miel dñi k'ñ nñrrñm hiiuta sñejeejim haajem, tag deeum nem k'oojem chuk'u haawai. ⁵ Hirua mag jaau nñrrñm k'aug hat'aawai, Judea durram k'ñan Jordán higaaau joobaajerr k'ñan dñi Jerusalenpienpa hi hiek hñraan bñejeejim haajem. ⁶ Mag bñewia hamach pekau Hëwandamag chugpaapi jñeubaawai hichdñu ham pör choopñimaajeejim haajem, Jordán hee.

⁷ Pari Juanau hoowai hich haig Moiseeu Hëwandam hiek p'ä pñatarr wajapcha hñlark'aajerr k'ñan k'apan bñe t'ñnñm dñi hñchab tagam k'ñan

chi machnaan saduceo hanam bëe t'lanam hoobaawai, hamag magjim hanam:

—Chi k'aibagnaan, ¿k'aíu pârag jaauwai Hëwandamau maach hi hagk'am hed sii pör chootarr gaaimuapaita pâar hi juu machag hâwatbaju ha jaaují? ⁸ Sii pâach pör choopi nãmuapai chan hirua pâar haubam hajim hanam. Hëwandam juu machgau dau hap'la hamap'a nãm k'ai, pâach k'aibag t'umaa hâsie hewag k'íirjuwia, Hëwandamag hisegpi jéeuwia, chadcha Hëwandam hiek hâk'ajem k'lanjö habat hajim hanam, pâach k'apeen dâijä. ⁹ Hoob pârau chik'amnaan dênjö, pâachjä warrgar pâach jöoi Abrán k'ararrjö Hëwandam dâi k'apeerk'a nãm hawi, “Maran Abrán chaainau; mag hi chaaink'a nãmta, ¿jäga Hëwandamau mag maar dau hap'la hapibarju?” ha k'íirjumiet hajim hanaabá. Sii mag Abrán chaaink'a nãm gaaimuapaita mag hâgt'ar höbeerjem hak'iin, mokdau mág t'lanamjä Hëwandamau hõrag paapäiwia, mäk'lanjä hîchab Abrán chaainau haju haai sim. Mamä mag Abrán chaain chaar hawiajä hichiita Hëwandam juu machag hâwatbab k'aba hâwatju. Mag k'ôch k'aba nãm k'ai, pâach k'aibagta warre Hëwandamag hisegpi jéebat hajim hanam. ¹⁰ Pârau k'ap'naabá, nemjírjä k'aigbamän t'u wérpmaajem. Hich hagjöta hajugui hajim hanam hîchab Hëwandamau pâar dâijä. Ya hirua pâar chachimla sim. Har hõor hamach k'aibag hisegwia Hëwandamag chugpaapi jéeba nãm k'lanan, har pa t'upäiwia jaser haadee hörpäi nãmjöta haju hich Hëwandamau ham dâi. ¹¹ Mua chan pöd pâar t'âar wajaug paa haubam. Hëwandamagta pâach k'aibag chugpaapi jéebaawai muan sii dödamaupaita pâar pör choo chiramgui hajim hanam. Pari mä hëudee hâb hurumän chadau mä k'âaijä juu t'eeg hârpai siewai, jäguan chad Hëwandam Hak'aarjä pârag deewi pâar k'aibagjä hõtdau hee warre hörbap'limjöta haju hajim hanam. Mä chan mág chiram haig sii hi chogk'aagpajä serbiibata chiramgui hajim hanam. ¹² K'íir k'ap'habat hajim hanam: Hi bëem hed hi hiek hâk'a nãm k'lanan, arroz pöm p'ierrwia wajap'a hâk'a t'lanlubarmjöta haju. Maagwai hi hiek hâk'amap'a harr k'lan, jûrr chi arroz bâ t'latarrta sii hâbamág päärdanaa hörbap'limjö haju. Magbarm chan hõtdau t'ðo k'augba sieram heeta hich Hëwandamaucha bark'laipäijugui ha jaaujeejim hanam Juanau hich haig bëe nãm k'lanag.

Juanau Jesúspör chootarr (Mr 1:9; Lc 3:21-22)

¹³ Biek hâb Galilea durrmua Jesúspör choopien. Juanau hõor pör choo sierhaar hichjä hagjö Juanag hich pör choopien.

¹⁴ Mag mawia, hich pör choopienta bëejim habaawai, Juanau hi pör choomap'apaim hiek'au hirig,—Pachdëuta mä pör chooju haai chiramta mag muata pâ pör choobaadéjupá hajim hanam, Juan garmua.

¹⁵ Magbaawai Jesuu,—Hidëu magma hajim hanam. Hichiita maadëu Hëwandamau jaau simjö hi hip ierr t'umaa nem wauju haai naabahab hajim hanam.

Magbaawai Juanau,—Magan chadau hajim haajem.

¹⁶ Mag, chadcha Juanau hi pör choopäijim haajem. Mag hich pör choobapäawai, durr waaidnnaa hooawai, hedaujääta weeudbaadëm heemua Hëwandam Hak'aar duburjöö k'itamta bëewia hi gaai jupchëjim haajem. ¹⁷ Magbarm hee hîchab hâgt'armua woun hiekjö, “Mäta mä

Chaai m^{la}chd^{eu} j^{as}ehne wai chit^{la}m^{au}; hi gaaimua m^{la} honee chiraa-jemgui” habarmjā h^{ur}jim hanaabá.

4

*Dösātau Jesús k'ūgur hauju hēk'atarr
(Mr 1:12-13; Lc 4:1-13)*

¹ Maimua hich Hēwandam Hak'araupai Jesús warp hōor chukag ch^{la}ni warrijim haajem, hich garmua mepeer pödju k'ap^l sⁱerr haawai juau hogt'om mam chi dösātag hich k'ūgur hauju hēk'apieg. ² Mam hich happai cuarenta días y cuarenta noches b^{la}rjā t'ach k'ōba chirajim haajem. Maimua k'^{aa}i k'apan mag dichdimaawaita, hi hiek hi j^{as}oo haadējim haajem. ³ Magbaadēm heeta dösät chi dau lök b^{ee}jim hanaabá, hi himeerk'a hi k'ūgur hauwia Jöoi dau na nem k'aigbam waupiju hēk'aag. Mag b^{ee}wi hirig, —P^a chadcha Hēwandam Hiewaa k'ai, magan m^{la} dak^lir mokdau m^{la}g t'^{an}l^{am} panag paabap^{xi} haichéjim han^lam.

⁴ Pari hichig magbaicheewai j^{ur}r hichd^{eu} chi dösätag, —Hēwandam hiek p'^{aa} sim gaai jaauwai, “Sii t'ach k'ōju happai k'ap hamk^lir hirua maach hompaabajim” ha sim. “Hirua maach hompaatarran, t'ach happai k^lirjuu k'^{aa}i, hich hipierraas wēn^lrramk^liirta maach hompaajim” ha p'^{aa} sim ha chirajim haajem hirig.

⁵ Mag hijējēb naawi, chi dösätagta Hēwandam Hak'arau h^{la}d^{la}raa Jesús harripijim haajem, Jerusalenag. Mag hat'aadēwi, Haai hi j^{ee}uem dihēu h^{ar} h^lgt'aa harrnaa, ⁶ hirig magjim hanaabma, chi dösätau:

—P^a chadcha Hēwandam Hiewaa k'ai, magan m^{la}g hee baubaad hajim han^lam. P^a chig haba k'abahab. Hēwandam hiek p'^{aa} sim gaai, “Hich Hēwandamau hich chognaan p^{ai}ju” ha sⁱebahab hajim han^lam, “p^a t'^{la} wēn^lrramk^lir.” Maagwai m^{la}g hee p^a baud^lk*iinjā*, “hamau sii hamach jua heeta p^a j^{aa}u haubajup, buju haímaau p^a chig ham hugua.” ¡Baubaad! hajim han^lam, chi dösätau hirig.

⁷ Magbaawaita j^{ur}r hichd^{eu} chi dösätag, —Hīchab Hēwandam hiek p'^{aa} sim gaai jaauwaijā, “Hēwandamau chadcha pāach t'^{la}aju hawi hoob nem parhoob hamiet” ha sⁱebahab ha chirajim haajem hirua.

⁸ Maimua hābmiecha paawai deeu chi dösätaupai durr pöoma sim gaai hi harrjim haajem. Mag durrs^l gaaimua dawaa durr warp'am magwe t'^{um} hag gaai nem t'^{an}l^{am} d^li hirig hoopinaa, ⁹ —Pua m^{la} b^{ak}'arr p'^{ob}k'anaa m^{la}rl^{gt}a Hēwandamagamjō j^{ee}um^ln, har p^achd^{eu} nem hoo sim t'^{um}maa mua p^lrl^{gt}a deejugui hajim hanaabá, chi dösät garmua.

¹⁰ Mam^l mag n^{la} paawaita Jesuu hirig, —Hēwandam hiek p'^{aa} sim gaai jaauwai, “Pāar Pörön Hēwandamau; hāba hirigpaita j^{ee}ubat, maimua hāba hi hiekpaita hipierraas habat” ha sim. Magnaa mag sⁱebnaa p^ald^{eu} p^achta jöpk'^{aa} m^{la} haigmua sⁱubaad ha chirajim haajem hirua.

Mag, b^{la}rjā hi hipierraas habajim hanaabá Jesuu.

¹¹ Magbaawain chadau chi dösät sⁱubaadeewai hi hiek hich happai chirsijim haajem. Mag hich happai haadeewai Hēwandam chognaanauta h^lgt'armua b^{ee}wi h^{au} hi k^lir j^{as}enk'a naaichéjim haajem.

*Jesuu warpem Galilea durr Hēwandam hiek jaauubaaderr
(Mr 1:14-15; Lc 4:14-15)*

¹² Juan chi hōor pōr choomie ya cárcel deg p'^{aa}ar wai n^lam ha hūrbaadeewai, Jesús Galileaag majim haajem. ¹³ Pari hich bāautarr p'^{ob}ör Nazaret heepai sⁱeba, warag Capernaumag petajim haajem, t'^{an}rdö

higaau joobaan, warrgar maach jöoin Zabulonnaan Neftalinaan däi joobaajerr durr. ¹⁴ Pari mag hi mam matarran, Hēwandum hi jaaumie Isaías k'ararrau p'ä plarr heyaa höbërmk'lir hajim. Mag hirua p'ä plarr gaai mag sim:

¹⁵ "Zabulonnaan joobaajerr perás maimua Neftalinaan joobaajerr perasta hōor peerdaju woun nərraju" ha sim, "Jordán higaau t'oom higar, p'ūas higaau, maimua k'ieb Galilea hee judionaan k'abam k'ʌn joobaajem haram magwe.

¹⁶ Magbaawain sii k'ī t'ʌnʌm hee naajerr k'ʌnʌn haarta hōt bā harar haimamjöta haju.

Peerdaju k'augba haawai pöd hāgt'ar höbërbaju haajerr k'ʌnʌn hat'eeta hedau haardʌbaadëmjöta haju." *(Is. 9:1-2)*

¹⁷ Magtarr haigmua Jesuu hich Haai hi jajawagmamua, "Pāach k'aibag hisegwia, Hēwandumaga chugpaapi jēubat, maimua hirigta hädaraa pāach Pörk'apibat" haajeejim haajem hōrag.

Dō hʌamien jayap Jesuu hich däi p'ë harrtarr

(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)

¹⁸ Biek hāb Jesús t'ʌrrdö Galilea higaau nərrʌmua, hōor numí hooimajim haajem. Mak'ʌn k'od hābam k'ʌnʌn hajim: haaijā hāba, hādjā hāba. Ham t'ār, hāb Simón hajim, hich mapai hīchab Pedro ha t'ār sīejim. Maagwai hābak'ai Andrés ha t'ār sīejim. Hamach dō hʌamien harr haawai, hirua hooimaawai, hatarraai bar k'odjörrajim haajem. ¹⁹ Mag hoobaimaawai Jesuu hamag, —Mʌ däi wëttarrou hajim hanʌm. Hich jāg pāach mʌg sii dō hʌa gaaipai nʌmijö, mʌg hatag jūrr mʌ hiek hōrag jaau gaaipaita nʌisijugui hajim hanʌm hamag.

²⁰ Magbaawai hamach hatarraai p'ëplawi chadcha hi däi hērëubaadëjim haajem.

²¹ Maimua mag Galilea higaau mamua hag hatag deeu hūwaii hōor numí hooimajim haajem, hagjö hābam k'odpai. Mak'ʌn Santiago hajim haajem Juan däi, jöoi Zebedeo chaain. Mak'ʌn jā dō hʌamien harr haawai, hirua hooimaawai, hamach red t'ʌrrdʌ sīsidʌmta k'a naajim haajem, bote hee hamach haai däi. Mag hoobaimaa, mak'ʌn nagjā Jesuu,

²² "Mʌ däi wëttarrou" habarm bärre sii hamach redjā k'augba, bote däi hamach hayag plawi hi däi wëtjim haajem.

Hōor pōm t'ʌnʌmʌg Jesuu maach peerdʌajem hiek jaautarr

(Lc 6:17-19)

²³ Mag nərrʌmua Galilea higaau Jesuu jaau p'ʌrrdʌ nərraajeejim haajem, p'öbördam k'ëk'ëdʌm hee judionaan Hēwandum hiek jaaujem di sīsidʌmpier. Mag jaau nərrʌmʌn maach peerdʌajem hiekta jaaunaa hīchab Hēwandumaga dich Pörk'apiju haai nʌm haajeejim haajem. Mag nʌm däi hōor hamach k'amor machagpierr hich haig wai bée nʌmʌn monaaup'iñaa sii k'a mamachdögpä chugpaap'iñaa maajeejim hanaabá.

²⁴ Siria durram magwe Jesús mag nərrʌmʌn bii wéjorr haawai, hōor k'amor machag k'irpierram k'ʌnʌnta hi haig waibëejeejim hanaabá: sii k'ajap'am k'amor machag paraam k'ʌnʌn, k'a mamachdögpä paraam k'ʌnʌn, dösät bén paraam k'ʌnʌn, pör bënmiie paraam k'ʌnʌn maimua bā wa jua k'ājjā jaserm k'ʌnʌnpa waibëemamʌn, Jesuu monaaup'iñaa maajeejim hanaabá. ²⁵ Hōor pōoma Galilea durram k'ʌnʌn, Decápolis durr p'öbör nʌnʌnidʌm heem k'ʌnʌn, Jerusalenpien, Judea durram k'ʌnʌn maimua

Jordán hi hatag hed höbeerjem garm k'ʌnnpa Jesú斯 hẽudee pos haajeejim haajem.

5

*Durrsī gaai hich Haai hiek jaaumamua chijā k'ʌnta honee haju haai nʌ ha jaautarr
(Lc 6:20-23)*

¹ Mag hőor pōm hich hẽudee noodʌbaaděm hoobaawai hich Jesú斯 warag durrsī gaai waaidʌ höbérwi hoo s̄isijim hanʌm. Magbaawai hi k'apeen hi d̄ai w̄enʌrraajerr k'ʌn hich bigaau hohood hap'öbaadeewai ²jäga chadcha H̄ewandam d̄ai hajap'a w̄enʌrraju haai nʌ ha jaaumamua magjim hanʌm, t'umaam k'ʌnnag:

³ —Pāar har pāach k'aigba nʌm k'ap H̄ewandamagta pāach heeg hoopim k'ōsi durrum k'ʌn, honee habat hajim hanʌm, pāachta hi d̄ai h̄aba jooba w̄enʌrraju haawai.

⁴ 'Pāar har pāach pekau pōm nʌm k'aug hauwi hōk'irjunaa H̄ewandamagta chugpaapi nʌm k'ʌn, honee habat hajim hanʌm, hich H̄ewandamauta pāar k'ir jāsenk'awi pāar k'ir honee hapiju haawai.

⁵ 'Pāar har b̄alr habarm gaaimua meeuk'aba k'ir t'ūu H̄ewandamagta pāach d̄ai hichdēu hampierr hapiejem k'ʌn, honee habat hajim hanʌm, pāach mag nʌm paar hirua durr hiiur deeju ha simjā pāachdēuta j̄ajau haawai.

⁶ 'Pāar har H̄ewandamau waupim k'ōsim nem wawaagta jāsog t'ʌnʌmjōnaa höbichag t'ʌnʌmjō nʌm k'ʌn, honee habat hajim hanʌm, mag nem wajap'a waum k'ōchk'a nʌm k'ʌn juagta H̄ewandamau d̄ai hoojeeawai.

⁷ 'Pāar har wir haig pāach k'apeendamjā dau haug k'aug paraa haajem k'ʌn, honee habat; pāachdēu ham d̄ai jāagjem paran H̄ewandamaujā hagjō pāar dau haug k'aug paraa hajugui hajim hanʌm.

⁸ 'Pāar har t'āar hajap'a nʌm gaaimua h̄aba H̄ewandam dawagaata nem waaujem k'ʌn, honee habat hajim hanʌm, pārauta pāach mag nʌm gaaimua H̄ewandam k'ir hooju haawai.

⁹ 'Pāar har pāachdēu H̄ewandam hiek h̄ak'atarr gaaimua pāach k'ōinaa nʌmjō k'ōinaa hamk'ir hōrag jaau durrum k'ʌn, honee habat, pāachta H̄ewandamau hich chaalink'a hauju haawai.

¹⁰ 'Har H̄ewandamau nem waipi sim hipieraa nem wau nʌm gaaimua jūrr hōrau pāach d̄aita k'aigba haawai dau hap'ʌ durraajem k'ʌn, honee habat hajim hanʌm, pāachta m̄ag hatagjā H̄ewandam d̄ai h̄aba jooba w̄enʌrraju haawai.

¹¹ 'Har m̄a gaaimua hōrau pāach k'ir hiek'anaa pāach gaaijā juu k'aba nʌm d̄ai h̄ichab s̄ii pāach k'aibag waum k'ōchgau pāach d̄ai chad k'abam hiekta chadam hiekjōo haadēp haawai, warag honee habat. ¹² Pari pāach d̄ai maagwaijā, hoob hōk'irjuu hamiet hajim hanʌm. Magju k'āai warag honee habat; pāar mag nʌm jūrran h̄agt'arin pāar hat'ee nem wajap'am pōomata t'ʌnʌm. H̄is jāg pāar d̄ai k'aibag t'ʌnʌmjō haba haajeejeb hajim hanʌm warrgarwejā ham jōoinau H̄ewandam hi jaaujerr k'ʌn d̄ai. Pari magtarr h̄is ham h̄agt'ar H̄ewandam d̄ai honee naabahab ha jaaumajim haajem.

*T'ak'aar hanaa hōor hat'eem hararag
(Mr 9:50; Lc 14:34-35)*

¹³ Mag hiek'ak'agmamua hich Jesuupai, 'Pārau k'ap'Λ nʌmgui hajim hanʌm, t'ak'aar nak'a haadék'iin, tag bʌlərjā maadēu nem higba s̄isiju. Magbaawai s̄i hōrāu hag hār hērēu dich t'ʌnaawiajā, hausīuba hich mag b̄ā hee s̄ieju, tag higba s̄iewai. Jāg nem hārpimaaugau t'ak'aar hiigjemjō, pārauta hōor hok'ooju harrjā hāu mʌ juapierr k'aigpēr durraba haajeeb hajim hanʌm hok'oopimaaugau.

¹⁴ 'Jāg durrsī gaai p'öbōr sim pōd dau merju k'aba haajemjō, pāraujā pāachdēu mʌ hiek k'augtarr chan pōd meerju k'aba nʌmgui hajim hanaabā, pāach nem wajap'a wau nʌm gaaimua pāachta mʌig heegarm k'ʌn hat'ee k'ichag hee lámpara paa dʌnʌmjō naawai. ¹⁵ Pārau k'ap'Λ nʌm, lamparaan paanaa s̄i nem b̄ā hee hausīuba, dau garta hausīujem, dijā t'um hararaa hamk'īir. ¹⁶ Hich jāgta haju haai nʌmgui hajim hanʌm pāarjā. Magua pāachdēu nemdam wajap'a wau nʌm gaaimua pāachta hōtdau p'uu dʌnʌmjō habat hajim hanʌm, t'umaam k'ʌn na harar hamk'īir; mag pāach nem wajap'a wau nʌm gaaimua maach Haai hāgt'ar chirʌmta t'umaam k'ʌnau t'ömk'īir.

Moiseeu ley p'ā plataarr Jesuu jaautarr

¹⁷ 'Hoob pārau mua mag Moiseeu ley p'ā plataarr warre hisegpääin wa s̄i warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'ʌnau nem jaaujerr k'āijā hisegpääinta bēejim hamiet hajim hanʌm Jesuu. Magju k'āai muan warag chadcha hag gaai jaau sim t'umaa wawaanta bēejim. ¹⁸ Cha mʌ hiek'a chirʌm hiek'au, mʌg durr jōoita hedaujā dāi Hēwandamau hi hagk'abam haig chan, ley gaai jaau s̄isidʌm hiek b̄ādam hābjā hok'oopibaju. Hichiita nem t'umaa hich jaautarrjō hōbēbērg majugui hajim hanʌm. ¹⁹ Magua, hābmua k'āijā leidam bʌl'Λ k'itawiajā hag gaai jaau sim hiek b̄ā hāb k'āijā hʌlrk'aba, ni hag gaai jaau simjō hamk'īir hich paarmua deeum k'ʌnagjā jauba sim chan, Hēwandam maach Pörk'a sim durr paauk'aimaawajā hichta t'umaa k'ʌn k'āijā juu heegpai s̄ieraju. Pari magba, har hichdēujā mag ley gaai jaau simjō hipieraanaa warm k'ʌnagjā hagjō hag gaai jaau simjō hipieraanaa hamk'īir jaau simʌn chadau, mag Hēwandam durr paimaawaijā hīchab hichta warm k'ʌn hārpai s̄isijugui hajim hanaabā. ²⁰ Magnaa hichdēupai, Pārauta hich Hēwandamau nem waipi jaau simjō nem wauba, s̄i jāg Hēwandam hiek jawaag chi machnaan haajem k'ʌnjöpaei nem waunaa Moiseeu ley p'ā plataarr hʌlrk'ajem k'ʌn dēnjöpaita nem wau nʌm chan, pāar hāgt'ar hōbērbamgui hajim hanʌm.

Dich k'apeen dāi meeuk'a nʌmpaijā pekaauu

(Lc 12:57-59)

²¹ Maimua hich Jesuu magjim haajem: 'Pārau k'ap'Λ nʌmgui hajim hanʌm, warrgarwejā pāar jōoinau, "Hoob hōor t'ōom; chi hōor t'ōo simʌn hich hagjō t'ōopäiju haai sim" ha jaaujeejim. ²² Pari mua mag chirʌmgui hajim hanʌm: Hōor t'ōoba hawiajā s̄i dich k'apeendam dāi meeuk'a nʌmpaijā hich hagjō pekauk'a hōbēr sim. S̄i dich k'apeer meeuk'amk'īir hi k'īir hiek'a nʌmjā pekaauu; chi mag hiek'a sim k'ʌn, t'et'emaanaau k'aibag waipi jaauju. Maimua har s̄i chik'am t'ōp hiek'a simjā ya s̄i k'īmie durr barp̄xijuuta sim; hōor t'ōoba hab mamʌ hich hagjō s̄iebahab hajim hanʌm, pekauta wau s̄iewai.

²³ 'Maguata mag chirʌm: Pʌ, Hēwandamag nemchaaita ofrendak'a deenaa jēwaan mam; pari mag mam hee pʌ k'īir hee dʌhnʌsim, hābmua

pach dxi hiekk'ordam paraa sim. ²⁴ Magbaawai pach ofrenda chi nem-chaain p'aajem haig pawi, mag pach dxi k'aigba sim haar mawi, hit'uu hi dxi hiy়া hawi, k'oinaa nlisit ha jaaumajim hanaabá. Maimuan chadau deeu mawia pach ofrendadamau Hēwandumag jēebamí hajim hanam.

²⁵ 'Wa hābmua k'āijā leinaanag p̄l k'aibag waumk'ūir pach jawaan harrwai, chi t'et'emnaan haar barwi jaauju nawe, hi dxi wajap'a hiy়া hawi k'oinaa nlisit hajim hanam. Magbamán chi t'et'emnaanau guardianaanag p̄l par deebaawai jūrr mak'ānnau p̄l cárcel deg pāijugui hajim hanaabá. ²⁶ Cha m̄l hiek'a chiram hiek'au, ya plata hamau mag p'āar hat'amán, p'atk'on gaaimua hatarr k'ai, hābmiecharam centtaudam p'agpāibam haigjā hamau p̄l hōbeerpāibajugui hajim hanam. Mua mag chiramán, pāach k'aibag Hēwandumag chugpaapiju haai nwe chugpaapiwi hi dxi k'oinaa hajuuta hēk'abat ha chiram.

Jesuu dich hōor k'abam dxi k'apes hapiba jaautarr

²⁷ Mag hiek'amamua hich Jesuupai hamag magjim haajem: 'Pārau k'ap' n̄amgui hajim hanam hīchab, warrgarwejā pāar jōoinau, "Hoob pāach hōor k'abam dxi k'apes hamiet" ha jaaujeejim. ²⁸ Pari hīs mua mag chiram: Warre k'apes haba hawiajā, hābmuata hāli hoowi hich hödegpai k'āijā, "Jāg hālita magju haai k'itaba" ha k'ūirju siman, mag k'ūirjubarmuapai ya hich t'āar hee pekau waubarm mag hāli dxi.

²⁹ Magam huguata, p̄l juachaar garm daúa k'āijā p̄l pekau waupi sim k'ai, jēunaa warre warp barbapāi. Mag dau hābpaim gaaimua pach mor t'um k'īmie durr maju k'āai, dau happaita hok'oobarmán, hāu simgui hajim hanam. ³⁰ Wa p̄l juachaar garm juau k'āijā p̄l pekau waupi sim k'ai, warre t'lapnaa warp barbapāi. Jua hābpaim gaaimua pach mor t'um k'īmie durr maju k'āai, mag jua happaita hok'oobarmán hāu simgui hajim haajem. Wajapcharan magam nem pekau waumaaugau dau chuk'umjō hoobamjōnaa magam nem k'aigbam wawaagi jua chuk'umjō habá, bālrjā wauba. Magju k'āai Hēwandumag dau na pach morta sark'abá ha chiramgui hajim hanam.

Jesuu hāli p̄lapiba jaautarr

(Mt 19:9; Mr 10:11,12; Lc 16:18)

³¹ Pārau k'ap' n̄amgui hajim hanam hīchab, pāar jōoinau jaauwai, "Hābmua k'āijā hich hāli p̄lagpam k'ai, warre hēsap gaai 'Mua p̄l p̄la chiram' ha p'ānata hirig deeju haai sim" ha jaaujeejim. ³² Pari hīs jūrr mua mag chiramgui hajim hanam: Hābmua k'āijā hich hāli deeum dxi chadcha magba simta p̄la siman magan warag juau deeum dxi magamk'ūirjota p̄la simgui hajim nám, magam gaaimua warag pekau waumk'ūir. Mag hich hap sim hawi chik'amnau p̄latarr hālita hau sim wounjā pekauta wau simgui hajim hanam, hag'ta chik'am hālik'a simta hau siewai.

Chadcha dichdēu nem wauju jawaag jāga haju haai sī

³³ Hīchab pārau k'ap' nám, warrgarwejā pāar jōoinau jaauwain, sīi parhoobam nem higwiata dichdēu nem waum k'ōsim wauju ha hiek'aawain, naspawiajā deeu waubam haju haai sim ha jaaujeejim. Magarrau "Maach Pör Hēwandum higwiata mua mag nem wauju ha hiek'abarmán chadau pōd naspawiajā dich hiek'atarr chaaur haju k'aba sim" ha jaaujeejim. ³⁴ Pari hīs mua pārag mag chiramgui hajim hanam hich Jesuu: Hoob bālrjā nem hinagdam higwia k'āijā mag gaaimuata

nem wauju ha hiek'amiet. Hedjā Hēwandam k'u juupjem haawai hoob hedjā higwiajā mag gaaimuata nem wauju hamiet.³⁵ Mag durrjā sīi Hēwandam bā dʌnʌlʌujem haawai ni mʌg durr higwiajā hoob mag gaaimuata nem wauju ha hiek'amiet ha jaaumajim hanʌm. Wa Jerusalén p'öbör higwia k'āijā, jäg p'öbör t'umaam k'ʌn k'āijā chi hārʌlcharam Rey sīejem p'öbör haawai, hoob mag gaaimuajā nem wauju ha hiek'amiet hajim hanʌm.³⁶ Wa dich pör higwia k'āijā hoob mag hiek'amiet; magʌmjā pekauu. Pāach hip'it'ur mag hiek'awiajā pārāu pāach pörbā hābjā bāp'ā paa hauba ni p'isijā paa haubamgui hajim hanʌm, hich Hēwandamaupaita magpiejeeawai. Mag nem parhooba higwiata hiek'a nʌm haig, Hēwandam higwiata pāar mag hiek'a nʌm k'abahab, nem t'um hichdēuta homparr haawai.³⁷ Magju k'āai chadcha nem wauju k'ai, warre wauju habat. Wa wauba k'āijā haju k'ai, warre hich hagiō waubam habat, mag nem hinag higwia magʌm gaaimuata wauju ha hiek'aba.

*Dich dāi hōrau k'aigba haawai hagjō ham dāi k'aigba hapiba jaautarr
(Lc 6:29-30)*

³⁸ 'Pārāu k'ap'ʌ nʌm hīchab, warrgarin pāar jōoinau jaauwai, "Chik'amnau pʌch dau suawai puajā hagjō hi dēn suju haai sim" ha jaaujeejim; wa "Chik'amnau pʌk'ierr hāb k'āijā buat'ēupäaiwai pʌchdēujā hi dēn hagjō haju haai sim" ha jaaujeejim.³⁹ Pari hīs mua mag chirʌmgui hajim hanʌm deeu hich Jesuu: Hābmua k'āijā pāach dāi k'aigba haawai hoob ham dāi hagjō k'aigba hamiet. Magʌmjā hagjō pekauu. Magju k'āai pʌ k'īidadcha deetarr k'ai, t'oom garjā hagjō deemk'īir hirig k'īir hlabá hajim hanaabá warag.⁴⁰ Hābmua k'āijā leinaanag pʌ jaauwia pʌ camis k'āijā k'echt'ʌg haum hig sim k'ai, warag tagam k'ajūajā hʌdʌraa hirig harrpibá.⁴¹ Nem chʌk'ʌm k'āijā hajués pʌchig kilómetro hāb harripi sim k'ai, magʌm haba warag kilómetro numí hat'aad hajim hanaabá.⁴² Hōrau pʌchig nem jēeuwai hō hajap'a magʌm haba deebá. Maimua sīi pʌchig nem prestaa k'āijā jēeuwai deeb k'aba deebap'īi hajim hanʌm.

*Dich k'a huk'urm k'ʌn k'a k'ōsi hapi jaautarr
(Lc 6:27-28,32-36)*

⁴³ 'Hīchab pārāu k'ap'ʌ nʌm, warrgar pāar jōoinau jaauwain, "Pāach k'apk'ʌnta k'a k'ōsinaa pāach k'a huk'urm k'ʌn hoomap'a habat" ha jaaujeejim.⁴⁴ Pari hīs mua mag chirʌmgui hajim hanʌm hich Jesuu: Pāach k'a huk'urm k'ʌnjā daupii habat; maimua hagjō mʌ hiek gaaimua pāach k'aibag wauju hēk'ajem k'ʌn kōitjā warag Hēwandamagta jēeubat.⁴⁵ Pārāu magta hamʌn magan chadcha pāar hāgt'ar Hēwandam chiraajem chaainau. Hich hag Hēwandamauta hōor wajap'am k'ʌn hat'eejā hedau wʌlpinaa k'aibgam k'ʌn hat'eejā wʌlpiejem. Hichdēuta hīchab hich daar hagpierra haajem k'ʌn hat'eejā noseg chēpinaa sīi parhoob hamach k'ōchagpierr nem waaujem k'ʌn hat'eejā noseg chēpiejemgui hajim hanʌm. Magua pāraujā hagjō t'um pāach dāi k'aigba haajem k'ʌnpata daupii haju haai nʌmgui hajim haajem, hichdēu haajemjō.⁴⁶ Pārāu sīi pāach daupiim k'ʌnpaita hagjō daupii hamʌn, ¿maig k'an wajaug sī? ¿Sī Romaam gobierno hat'ee dēbpaar jēeujem k'ʌn chi k'aibgam k'ʌnaujā hich hagjō haba haajē? hajim hanʌm.⁴⁷ Wa sīi pārāu pāachjō judionaank'a t'ʌnʌm k'ʌnagpai k'āijā saludaak'iin, ¿maigjā k'an wajaug sī? ¿Hich hagjō haba haajē judionaan k'abam k'ʌnaujā? Pāach meeun k'abam k'ʌn hawiajā hoob hamag saludaamap'a hamiet hajim

hanam. ⁴⁸ Pāach Haai hāgt'ar chiraajemjā chi wajap'am haawai pāach chi chaainaujā hīchab pāach Haaijö hö wajap'a habat pāach k'apeen dāi ha jaaumajim hanaabá.

6

Jesuu nem wajap'amtä waupi jaautarr

¹ 'Sii pāach hö wajaug p'ëmk'üirpai chan hoob chik'am dak'üir nem waumiet hajim hanam. Bigaum k'lanag magamk'üirpaita pārau mag nem wau nām paar chan, maach Haai hāgt'ar simua pāar wajap'a hig hiyāl habaju, ya māig heegarwe hōrāu pāar wajap'a hig hiyāl nāmuua ya hamau pārag p'ag nāmjöta naawai.

² Magam huguata, dau hap'ām k'lanndamag nemdam deewaijā hoob t'umaam k'lanag k'ak'apdö hapimiet, sii jäg hamach hēugar wajap'a hig hiyāl hamk'üirpai culto hee wa kaaijā hee k'āijā hōor k'apanag dak'üir haajem k'lan dēnjo. Har jäg hamach hēugar wajap'a hig hiyāl hamk'üirta hap'ām k'lanndam dāi hö wajap'a haajem k'lanan, ya hōrāu hamag p'agbarmjöta nāmgui hajim hanam, ham hēugar wajap'a hiek'a nāmuua. Jägām k'lanag k'anii Hēwandamau tag p'agbarju. ³ Dau hap'ām k'lanndamag nem hinagdam deewai hoob pāach k'apeen pāach dāi chi wajapcharam k'lanagjā jaaumiet. ⁴ Magju k'āai warag pāach k'augpimap'amjö meraata deebat hajim hanam. Pārau mag meraa deewaijā, pāar Haai hāgt'armua pāar hoo sim haawai, hichdēujā pāar heeg hoob k'aba heeg hooju ha jaaujim hanaabá.

Jesuu jägata maadēu Hēwandamag jēeuju haai nā ha jaautarr (Lc 11:2-4)

⁵ Mag nem jajawagmamua hich Jesuu magjim hanam: 'Pāach Hēwandamag jēeuwai, hoob jäg sii chadcha magba nāmta Hēwandamag jēeu nām hamk'üir jäg hōor dak'üirpai jēeujem k'lanjö hamiet hajim hanam. Jāk'lanan sii hōrag hamach hoomk'üirpaita culto hee maimua sii kaaijā heejā hagjō Hēwandamag jēeu nām hanamua bājāaupaita hijējēb haajerramgui hajim hanaabá. Jāg hamach hēugar wajap'a hig hiyāl hamk'üirta jäg nām k'lanan, ya hōrāu hamag p'agbarmjöta nāmgui hajim hanam, ham hēugar wajap'a hiek'a nāmuua. ⁶ Pari pārag mua jaauk'im: Hēwandamag jēeuwai, ham dēnjo k'aba, pāach k'āaijem t'uur wai nām k'ai, haar dubnaata pāach happai hirig jēeubat. Mag pāach happai nāmjö naab mamā, maig pāar dāi sim pāar Haai. Mag pāar Hayau pārau pāach happai hichig jēeu nām hoobaawai pārag hirua pāachdēu nem jēeu nāmjā deeb k'aba deejugui hajim hanam.

⁷ Mag hirig jēeuwajā hoob jäg par hiiupai Hēwandam hiek hāk'a nām hanam k'lan dēnjo parhoobam hiek maadēu higbaju hayaampata hiek'a nām hamiet hajim hanaabá. Hamachigan jäg jēeubaadēm pāla chāuu haawaita Hēwandamau hārcha hamach hiek hūurjempii haajerram hajim hanam. ⁸ Pārau hichig jēeuju nawe pāar Hayau ya pārau nem hig nāmjā k'ap'ā sim haawai, hoob ham dēnjo hatcha hiek'a nām hamiet. ⁹ Magju k'āai pāachdēu hirig jēeuwai magta jēeubat hajim hanam:

"Hēwandam, pālta maar Haai hāgt'ar chiraajemlu.

Pāch happaita chadcha pekau chuk'u chitam.

¹⁰ Pālgtä marau maach dāi pāchdēu hampierr hapinaa pāchta t'umaam k'lan Pōrk'apim k'ōsi nām.

Hāgt'arjā jāg pachdēu nem waipi jaau nām happai waaujemjō, māig heegarjā t'um pachdēu jaau simjōta hapim k'ōsi nām.

¹¹ Hed hēpierr pua marag hich jāg k'ōjudam deebarju.

¹² Hēwandam, maar pekau t'um chugpaabapäi, maimua har marau maach dāi k'aigba habarm k'ān dāi tag magām hiek higba hich mag k'īr hok'oopāajemjō, maar dēnjā k'īr hok'oobapäi.

¹³ Hoob pua hādlaa chan maar pekau hee burrpi chiram.

Mag k'āai warag maar t'ā wai chirsí, p'it'urg chuk'u dösātau maar hichig paa haum hugua.

[Hēwandam, pachdēu nem t'ānāmān t'um k'ap chirām.]

Pachta chi jua t'ierriu,

maagwai pachpaita t'umaam k'ānau t'ō hiek'aju haai nām, mag hatag pawiajā hich mag.]

'Magta jēubat hajim hanaabá hich Jesuu. ¹⁴ Magnaa hīchab, Chik'amnau pāach dāi k'aigba haawai, pārau ham dāi magām hiekjā higba sīi k'īr hok'oopāimān, magan maach Haai hāgt'ar chiraajemuajā hīchab pāar pekau chugpaapāiwia tag magām hiek higba hich mag k'īr hok'oopāijugui hajim hanām. ¹⁵ Mama pārauta pāach k'apeen wir haig perdonaabam chan, maach Haai Hēwandamajā pāar pekau chugpaabamgui ha jaaumajim haajem.

Jesuu sark'api jaautarr

¹⁶ Pāach Hēwandamag jēeu k'ēwaag t'ach k'ōba sark'aawai, hoob jāg sīi hamach hēugar wajap'a hig hiyān hamk'īrpai nem waaujem k'ānajō jāsogau hōk'īrjuumjō hamiet hajim hanām, mag hoowi bigaaum k'ānau "Jāan Hēwandamag jēeu nāmuua sark'a naawaita jāg nām" ham hugua. Jāg hamach sark'a nām k'ap hamk'īrpaita hōk'īrjuumjō haajem k'ānan, ya hōrau hamag chi p'agamjōta nāmgui hajim hanaabá, ham higwi chadcha sark'ajem k'ānau hanām gaaimua. ¹⁷ Magju k'āai Hēwandamag jēwaag sark'aawai, warag wajap'a pāach k'īr sūgpāinaa pōr megbapāit, ¹⁸ bigaaum k'ānau mag pāach sark'a nām ni hābmuajā k'ap ham hugua. Pārau magta hamān, hāba maach Haai pāar dāi simuapaita k'ap haju; maagwai hichdēuta hīchab pāar heeg hoojugui hajim hanaabá.

Hāgt'ar haugchēba naaimaag

(Lc 12:33-34)

¹⁹ Māig heegarwe chan hoob p'atk'on wa nem hinag pōm k'āijā paarpaju hēk'amiet. Māiguin nem t'um polieu hārnaa k'uk'ungaujā jēeumaajem; mag nām dāi nem jīgmienaujā sīi dubwia jīgk'amaajemgui ha jaaumajim hanām. ²⁰ Magju k'āai nem wajap'a wau nāmuata p'atk'on hāk'a p'iemam dāi nem hinag pōm paarpamamjō habat, hāgt'ar paimaawaijā chadcha paraa naaimaag. Pāach jam paauk'aimaawaim hat'eeta pārau p'atk'on p'ie nāmjō nem wajap'amta wau nāmān hāu simgui hajim hanām. Jam chan polieujā hārba, k'uk'ungaujā jēuba, ni nem jīgmienaujā pōd jīgk'abam. ²¹ Māig jēb gaai nāweta nem t'um paraa haju k'īrjuju k'āyau hāgt'ar paawaita nem t'um paarpaju k'īrju wēnārrāmān, magan chadcha pāar k'īrjug hāba Hēwandam gaaita sim hajim hanām.

Jesús hiek maach daun hōtdaujöta sim haajem maach mor gaai

(Lc 11:34-36)

22 'Maach daun hõtdaujöta sim maach mor gaai. Maach dajuñata wajap'a sim haiguin, nem t'um dawaata hoojem. Hich hagiöta sim maach t'âarjä. Hëwandam hiek hâk'anaa maach t'âarta wajap'a sim haiguin, nem t'um Hëwandamau k'ôsimjöta waaudem. Mag nâm haiguin hararag hee nâmjöta nâmgui hajim hanâm. ²³ Mamâ magba hagt'a pâach pekau hee nâmnan, magan pâran sîi hagt'a k'îchag hee jârk'a jârk'a nâmjöta nâm. Mag nâm haig pôd Hëwandam dâi naaju k'aba nâmgui hajim hanaabá, pekau heeta naawai.

Jesús hiek Hëwandamag wârpanaa pôd p'atk'onagjä wârpaju k'aba nâm haajem

(Lc 16:13)

24 'Ni hâbmuajä pôd patronnaan numiim k'ân chogk'aju k'aba simgui hajim hanâm. Patronnaan numí hak'iin, hiwiir hâbpaita hârcha k'a k'ôsi haju. Hich hagiöta sim hîchab Hëwandam dâijä. Pôd pârau Hëwandam k'îrag wârpanaa, p'atk'onag k'âijâ wârpaju k'aba nâm. Pâar magta nâm chan Hëwandam hipierraas k'aba nâmgui hajim hanaabá.

K'ani k'öju wa k'ani jüaju k'îrjupiba jaautarr

(Lc 12:22-31)

25 Mag nem k'îr pogk'e jajawagmamua magjim hanâm hich Jesuu: 'Hoob pârau "¿k'ani k'öju wa k'anta döjuuta maach mág nâm?" ha k'îrjumiet. Wa magbam k'ai, ya k'ajüa chuk'u nâm "¿K'ani jüajuuta mág nâmua?" ha k'âijâ k'îrjumiet hajim hanâm. Pâarta nem k'oojem nem k'âijâ wajapchanaa k'ajüa k'âyaujâ Hëwandam dau na hârlacha balee sîsid haawai, hirua pârag hoobamjöö habajugui hajim hanaabá. ²⁶ Pâadë har nemchaaindam hedjä hee hûrr p'op'og haajem k'ân hoobat. Ham p'idk'ajä p'idk'aba haajeewai hamach p'at'audam hâk'aagjä di chuk'u nâm. Mag p'idk'aba sîi naajeeb mamâ, maach Haai hâgt'ar chiraajemuata hamag p'at'audam daumeraa dee wai simua ham k'ee wai sîejemgui hajim hanâm. Magâm pâar chará nemchaair jâg t'ânlâm k'âijâ hârcha balee naawai, ¿jâga hirua bâlrjâ pârag hooba habarju? ha jaaumajim hanaabá. ²⁷ Hoob hatcha pâachdëu nem hig nâmtha k'îrju nâl hamiet. Mag pârau pâachdëu k'ôsimta hig nâl hak'iinjâ, ¿k'âita mág nâm haig mag hichdëu k'îrju sim gaaimuapai hich meeju harr hâr horadam hâbpai k'âijâ hich hiiupiju haai sî? hajim hanâm.

28 'Mag nâmtha k'ajüa chuk'u haawaijâ ¿k'ant'ee hatcha k'îrju nâl haajë? Pâadë har pamaardam hooihmâ t'ânaajem k'îrjubat. Hamjâ hîchab bâlrjâ p'idk'ajä p'idk'aba, ni hamach k'ajüa jüaju k'îrjuwia hêk'ak'a nâljâ haba haajem. ²⁹ Mag naab mamâ hõor hâbmuajä ham dâi barba haajem, hooimâg hat'ee. Warrgar rey Salomón k'ararraujâ p'atk'on póm paraanaa nem wajap'am póm paraa haajerraujâ pamaardam hooimâgjö chan pôd k'ajüa jüuba haajejimgui hajim hanâm. ³⁰ Pamaar jâg hooihmâ t'ânlâm hedau wâlbaadëmuapai k'iugp'ëbaadeewai sîi k'âlajemjâ Hëwandamau jâg hooihmâ wai sîejemta, ¿jâgwí pâar pamaar k'âai hârcha balee nâmua nem jêeu nâmtha hirua deeba habarju? ¿Wa pâachdëu jêeu nâmjâ pôd deebajupii haajëwa? hajim hanâm. ³¹ Hoob hatcha "¿k'anta k'oogâwa?" wa "¿k'anta doogâwa?", wa magbam k'ai, "¿k'andamta jüabaraag k'ai?" hamiet hajim hanaabá. ³² Pârau k'ap'â nâmgui hajim hanâm, hõor Hëwandam hiek hâk'abam k'ânlita magâm nem t'um k'îrju p'öbaadëmjâ plaba sîerrjëem. Mamâ pâar Haai hâgt'ar chiraajemua pârau nem hig nâmjâ t'um k'ap'â sim haawai pâar chan warm k'ânljö magbaju haai

nʌmgui hajim hanʌm. ³³ Hāba Hēwandamau nem waipi jaau simpaita waunaa hirigpaita pāach dāi hichdēu hampierr hapibat. Pārau chadcha magta hamʌn, tagam nem pāachdēu higbarmjā hirua deeb k'aba deejugui hajim hanʌm. ³⁴ Hoob hatcha “¿K'anta nan k'öbarju wa k'anta jūabarju?” ha k'īrjumiet. Hag nawe k'īrjuwiajā par k'abahab hajim hanʌm. P'i'turgan hāspapak'ampierr hoojem. Magua maadēu hag nawe k'īrjuba hawiajā, hichiita maadēu nem hig nʌm chan chuk k'abajugui hajim hanaabá, magʌm k'īrjuju haag.

7

Chik'am jaaupiba jaautarr

(Lc 6:37-38,41-42)

¹ 'Chik'am hīgk'am k'ōchgaupai chan hoob chik'am pekau p'ëmiet, heeu Hēwandamau pāach chach nʌm hed magʌm hiek pāachig higduk'am hajim hanʌm Jesuu. ² Pārauta chik'am jaaum k'ōchgau “Jāan magta sīerrʌm” hamʌn, pāachdēu chik'am jaau nʌmjö haju Hēwandamaujā pāar dāi. Pāachdēu chik'am jaau nʌmjö hich hag jaautarr hiek'au Hēwandamaujā pāach k'īr pāar jaau t'ʌnʌlujugui hajim hanaabá. ³ Mag simta ɿjägwí pua sīi pʌch k'apeer dau hee pasurdam wai simta heerpa nʌl haajëma, pʌch dau heejā hagjö pasur pömk'am wai sim k'augba? Maachin nacha dich k'īrjunaata hiek'a nʌmgui hajim hanʌm. ⁴ ɿjäga pua pʌch k'aperag, “Daai kakë, mua pʌ dau heem pasur noi hauk'im” haju, pʌch dau heejā hag k'āyau nem pöm sim joot'ʌ t'ʌnʌm noi hauba simta? ⁵ K'īrjug chukdam, nacha dich dau heem pasurta noi hauba haajeeb hajim hanʌm, wajap'a hoog; maimuan chadau jūrr dich k'apeer dau heemjā hagjö noipái nʌm. Magua dichta nacha k'īrjuba haajeeb chik'am jawaag. Dichjā hagjö chirʌm chan pöd dich k'apeen jaauju k'abam hajim hanʌm.

⁶ Magnaa mag jajawagmamua hichdēupai, 'Saak k'ōriimjö sīsidʌm k'ʌnnag hoob mʌg pāach peerdʌajem hiek jaaumiet, heeu magbam jāgʌm k'ʌnnau warag pāach gaai mas haduk'am hajim hanaabá. Mʌg hiekta nem t'umaam k'āai chi wajapcharam haawai k'üsnaanjö nem wajap'amjā haai habam k'ʌnnagjā hoob mʌg hiek jaaumiet, heeu warag sīi nem parhoobamta jaau nʌmjö hag higwia k'aigba hiyʌʌ haduk'amgui hajim hanʌm.

Jāga haju haajē Hēwandamag jēeuwai

(Lc 11:9-13; 6:31)

⁷ Maimua hīchab hich Jesuupai magjim hanʌm: 'Pʌaba jēeubat; pāachdēu nem higbarm Hēwandamau deeu. Pārau hi järman, hi baauju; hi sim haar dubaag pāach weeu haipi jēeumʌn, hirua pāar weeu hauju hajim hanʌm. ⁸ Pārau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, har hōor nem jēeu paraam k'ʌnnagan deeb k'aba deejem; har hamachdēu nem hinag hig nʌm pʌaba jär nʌm k'ʌnnau baaujem; maagwai hīchab chi puertdi sirbaichëm k'ajā weeu hauwia dubpiejem ha jaaumajim haajem.

⁹ 'Pārau hābmua k'āijā pāach chaairau t'achdam jēeubaawai, ɿmokdauta p'ëdeeju k'ai, t'ach hawi? ¹⁰ Wa magbam k'ai, chaairau hāwarrdam k'āijā jēeu k'itaawai, ɿnemk'ōrta hāwarr hawi t'ōo deeju k'ai? Ni hābmuajā mag chan habajugui hajim hanʌm hichdēupai. ¹¹ Magnaa, Pāar jāg hō hāk'āraa k'it'ëem k'ʌnnaujā pāach chaaina nem jēeuwai, ɿnem wajap'amjā hīgk'aba deeba haajē? hajim hanʌm. Pārau jāg deejem k'ai, pāar Haai hāgt'ar

simua chará pārāu pāach chaainag nem deejem k'āaijā wajapcharamta deebajup hajim hanām, hichig jēeu nām k'āanag.

¹² Magua mua pārag hīchab mag chirāmgui hajim hanām: Chik'amnau pāach dāi k'aigba hapimap'a nām k'ai, pāach garmuajā hoop chik'am dāi k'aigba hamiet. Hōrau pāach dāi hapim k'ōsimjöta pāach garmuajā ham dāi habat hajim hanām. Moiseeu ley p'ā pātarr gaajijā magta jaaunaa hīchab Hēwandamau hich hiek jaaupiejerr k'āanaujā hich magta jaaujerr haawai, magta haju haai nāmgui hajim hanaabá.

*Hāgt'ar maajem k'ādan p'īrk'i k'itām haajem
(Lc 13:24)*

¹³ 'Hāgt'ar höbērm k'ōsi nām k'ai, puertdi p'īrk'im garta dubju hēk'abat hajim hanām Jesuu. ¿Jāgwi? Dösāt haar maajem k'ādta k'ādjā pōmnaa chi puertdijā nem wāg sījeewaima. Mag sim garta hōor pōm hērērēu haajem. ¹⁴ Pari jūrr hāgt'ar harrijem k'ādan p'īrk'ināa chi dub nām haram puertdijā p'īrk'i k'itām. Mag sim haawai chadcha dubju p'it'ur sīerrāmgui hajim hanām. Magua hīchab mag gar chan hōor pōm wētba haajem hajim hanaabá.

*Jāga hōor hō hajaug k'ap'ā haajē
(Lc 6:43-44)*

¹⁵ K'arin Hēwandamau hich hiek jaaupibaawaita hi hiek jaau wēnārrām haajem k'ānan chi sēumienta mag wēnārraajem. Magām k'ān dāi k'īr k'ap'ā habat hajim hanām. Mag sīsidāmta pāar k'ūguraag sīi ovejadamjō daumeraa pāar haig bēejem. Pari ham hōdiin sīi k'um nem hoo wai simjöta sīsidāmgui hajim hanām, pāarjā hamachjō hamk'īr hamach gar t'ereu hawaag. ¹⁶ Hich jāg miu gayam uva p'ierrba ni higojā hag bā gayam k'abam p'ierrba haajemjō, hamau nem wau nām gaaimua pārāu ham k'ap'ā haju haai nām, hōor wajap'am k'ānnā wa hōor k'aigbam k'ānnā. ¹⁷ Pārau k'ap'ā nām, nemjūr bān hich chē sim gaaimuata k'ap'ā haajem, nemjō hajap'amā wa nemjō k'aigbamā. ¹⁸ Nemjō hajap'am chan mie neeme chēba ni nemjō hāk'āraamjā mie chukk'u k'aba sīerrām. ¹⁹ Pārau k'ap'ā nāmgui hajim hanām hīchab, nemjō hāk'āraa cheejemān t'u wērpnaa jālubaadee hōrpāijem. ²⁰ Hich hagjöta hajugui hajim hanām Hēwandamau mag sēuk'a nārrjēem k'ān dāi, mag nemjō hāk'āraamjöta naawai. Magua k'ap'ā habat: Hōran hamachdēu nem wau nām gaaimuata hamachdēupai hamach jaaujem, hōor wājāunā wa hōor k'aigbam k'ānnā.

*Hōor t'um chan hāgt'ar höbērbam haajem
(Lc 13:25-27)*

²¹ Mag hiek'ak'agmamua Jesuu magijim hanām hīchab: 'Har mārāg "Señor, Señor" haajem k'ānjā t'um chan Hēwandamta t'umaam k'ān Pörk'a sim haar hōbērbam. Chi hōbērju k'ānan, har mā Haai hāgt'ar simua nem jaau sim hipierraas haajem k'ānpaita hi sim haar hōbērjugui hajim hanām. ²² Mag hed paawai hōor pōm t'ānām heemua mārāg par hamach hip'it'ur, "Señor, pua maar k'augbata sīeba. Pā t'ār gaai marau pā hiek hōrag jaauba haajeejieb. Pā juapaau k'abajieb, marau hōor mor heem mepeerjā jar wērpnaa hag na hōrau hooba haajem nempa waaujerr. ¿Magtarrta pua maar k'augba chirā?" hajurau hajim hanām. ²³ Pari magbaawai mua hamag, "Mua chan bārjā pāar k'augba chitām. Pāach sīi

pāach k'ōchagpierr nem k'aigbampai wau sīerrjēe harr k'ap, pāadē warag pāachta mλ haigmua hērēubaadēt" haju ha jaaumajim hanλm, hich Jesuu.

*Wounaan numí di hēutarr k'λλn
(Mr 1:22; Lc 6:47-49)*

²⁴'Magua, hābmiecha paawai pārag mag chirλmgui hajim hanλm, hich Jesuu: Chi mλg mλ hiek hūrnaa mua jaaumam hipierraar nem wau sim wounan, woun hāb k'īirjug k'aug sīerrau durrk'udau hee hich dibā juk'anaa di hēutarrijota simgui hajim hanλm. ²⁵ Mag durrk'u hee hēu sīerr haawai, noseg pōm chēwia, dō pōm bēewia, p'ūhād pōm wētarrjā, chλababa hich mag sīsijim hanλm, durrk'u heeta wajap'a juk'a dλnarr haawai. ²⁶ Pari jūrr har sīi par jāglupai mλ hiek hūrnaa mua nem jaaau chirλmjā mλ hipierraar wauba sim wounan, jūrr hagjō woun hāb k'īirjugjā chuk'u sīi k'ōmarii mosjā hee di hēutarrijota simgui hajim hanλm. ²⁷ Ya hēu dλnλisim hee noseg pōm chēwia, dō pōm haadēm dāi p'ūpa wēbaadeewai, sīi hap'ēbaadējim hanλm. Mag, nem t'umaa hok'oojim haajem.

²⁸ Chadcha Jesuu mag nem k'īir pogk'e jaaubarm hūrwia sīita hōor jāgderra naajim hanaabá, ²⁹ hamachdēu hūurwai Jesuu Moiseeu ley p'ā pλarr jawaag chi k'ap'λm k'ap'λm haajem k'λλn k'āyaujā jaaau k'ap'λcha jaaumatarr haawai.

8

*Jesuu woun hāb kokobé bēnēu sīerr monaautarr
(Mr 1:40-45; Lc 5:12-16)*

¹ Mag durrsī gaai Jesuu hōrag jaaau sīi hawia hλrbaau, hōor pōoma hi hēudee wētjim hanλm. ² Mag hi mamta hi k'īirp'ee woun hāb kokobé bēnēu bar sim höberchēwia hi k'īirp'ee jīepör p'ōbk'anaa hirig, —Señor, pua k'ōs chirλm k'ai, mλg p'īedau warre mλ gaaimua chugpaabapäi haichējim hanaabá.

³ Magbaa Jesuu hi gaai pλrnaa, —Mua pλ monaaupäim k'ōsi chirλm; monaau chirsi magan hajim hanλm hirig.

Magbarm bärre chi p'īe k'a dodos chirarr monaau sīsiewai mor wa-japp'a haadējim hanaabá. ⁴ Magbaadeewai chi Jesuu hirig, —Pλch mλgbarm hoob chik'amnag jawamgui hajim hanλm. Magju k'āai nacha Jerusalén mawia Haai hi jēeujem degam p'adēg pλch mor hoopibaimá. Maimuan chad pλch chadcha monaau sīsim t'umaam k'λλnag k'ap hamk'īir, Moiseeu hiek p'ā pλarr gaai jaaau simjō nemchaain ofrendak'a deebā hajim hanλm.

*Jesuu Romaam capitán chog monaautarr
(Lc 7:1-10)*

⁵ Mag kokobé bēnēu sīerr monaaupäiwia petaau, p'ōbördam Caper-naum hanλm hee dubimajim haajem. Mag barbaimam k'aug hat'aawai capitán soldaaun pōr hi haig bēewia ⁶hirig chaigpamamua, —Señor, mλ di haar haaunaan wai chirλm, mλ chog. Sīi put heepai pōd p'iidλba k'ērλm, k'a chλk'λ k'itaawai. Mag nλm dāi k'a machagaupata warag heeg pamam hajim hanλm, chi capitanau Jesuug.

⁷ Magbaawai Jesuu jūrr hirig, —Hoob k'īirjum; mua pλ chog monaupäain majugui hajim hanλm.

⁸ Pari magbaa chi capitán garmua deeu Jesuug, —Señor, pλ mapimaau-gau k'abam, pari mλ chadcha Hēwandam dau na hāu k'aba chirλm, pλ mλ deg dubaag. Hich maupaimua mλ chog monaaupi jaaubá. Pua mag

jaaumlan, pach hiek'au haawai hi monaaubajupa hajim hanam Jesuug.
⁹ Muajā māch gaaita k'ap'ā chitamgui hajim hanam, māchjā hīchab māch pōrnanan jua heegarpai chiraawai. Mag chirab mama, māchdēujā hīchab soldaaun māch jua heegar p'ē wai chiram. Mak'ān hee hābamag k'āijā mua "Pet" haawai majem, mā hipierra; maimua deeumagjā "Pidú" haawai bēejem. Wa māch chogag k'āijā "Magta habá" haawai mā hipierr haajem. Magua, maupaimua pua monaaupi jaaumlan chadcha monaauju k'ap'ā chiramgui hajim hanam hirig.

¹⁰ Chi capitanau hich jāg daar mag hiek'abaawai jāgderra haadēmua hich hēudee wētmarr k'ānagta, —Keena, pāadē hoobat: Mag maach israelnaan hee mag woun dēnjō hāk'a nām chan mua hagta hooba chitamgui hajim hanam hich Jesuu. ¹¹ Chadcha mag hatag hōor pōm durrierram k'ānta maach jōoin Abrán k'ararr dāi, Isá k'ararr dāi maimua Jacob k'ararrpa hāgt'ar Hēwandam dāi hābam mes gaai hohood hap'ōbaadēju, hi dāi hāba t'ach k'oog. Maig t'ānaaju: hed höbeerjem garm k'ān dāi hedau burrjem garm k'ānpa maach meeun dāi hāba. ¹² Pari mag hed pāar chi israelnaanta chadcha Hēwandam t'umaam k'ān Pörk'a sim haar naaju haai nāmta, pāachdēu hāk'aba nām gaaimus pāachta jūr k'īmie durr bark'ālipāju hajim hanaabá, hamach k'īrcha. Mam bark'ālibapāaiwaita hicharaucha pāar bīep jēhbā habarju. Maigta mag mag k'ap'ōbaadēmān hich maig hich mag nāisim hiek'au ha jaaumajim hanaabá.

¹³ Mag hiek'apāwi deeu chi capitanaag heerpanaa, —Pach diig petā; pāchdēu hāba mua pach chog monaaujupaita k'īrju sīewai chadcha pāch chog monaaujugui ha hajim hanam hirig.

Mag Jesuu "Pā chog monaauju" habarm bārre mam warp mor mas k'ērratta chadcha monakk'a haadējim hanaabá.

*Jesuu Pedro p'aauhūan monaautarr
(Mr 1:29-31; Lc 4:38-39)*

¹⁴ Maimua petaau, hich Jesús jūrr Pedro di haar majim haajem. Mam barwi hooimaawai, hich chi Pedro p'aauhūan mor mas k'ālumie paar t'ānām hooimajim haajem. ¹⁵ Mag hoobaimaawai Jesuu hi haar mawi hi jua gaai pārbaawai, warre chi k'ālumie meeudlbaadējim hanaabá. Mag k'ālumie meeudlbaadee, p'iidāwi ham jāhogaagpajim haajem.

*Jesuu hōor pōm monaautarr
(Mr 1:32-34; Lc 4:40-41)*

¹⁶ Maimua ya hedau k'ēubaadēm hee, hōor dōsāt bēnēu sīsidam k'ān k'apaana Jesús haig waibēemajierram hanam. Mag hich haig waibēe nām k'ānan, sīi par hiek'aupai hōbeerpi jaaubaawai, mag ham mor heem bēn k'aibgamjā hōbeerplīnaa sīi k'ajap'am k'amor machgau sīsidamjā monaauplī maajeejim haajem. ¹⁷ Mag hirua hōor monaaumaajerran, warrgar Hēwandam hi jaaumie Isaías k'ararrau jaautarrjō, "Hichdēuta maach k'a t'ūg hich gaai hauwia, maach k'amor machagjā chugpaapāijim" ha simjō, chadcha hich hag heyaa hōbērmk'īr hajim.

*Jesús dāi wēnarram hig narr k'ān
(Lc 9:57-62)*

¹⁸ Mag hōor pōm bēe t'ānām k'ānau hich p'ār t'uurbadeewai Jesuu hich hag t'ārrdō heepai t'oom higar hich harrpijim haajem, hich k'apeenag. ¹⁹ Pari mag nām hee Moiseeu ley p'ā pār jawaag chi

machnaan heem hāb bēewi hirig, —Maestro, māan pā mampierr pā dāi chitam k'ōsi chirām haichējim hanām.

²⁰ Magbaa jūrr Jesuu hirig, —Pachdēu mag mā dāi mam k'ōsi chirām k'ai, marrau magan; mamā pārāg jaauk'imgui hajim hanām: Mā k'āyau pabā heem nemchaain hamach k'āajem jēbdi paraam; nem hichpanjā k'eeupaawai hamach k'āajem k'āidu wai sīsidām. Mamā māch chi Hemk'ooi Hiewaa chan māg chitām haig k'ēubaadeewai k'āyaag wajap'a werba chiraju didamjā chuk'u chitāmgui hajim hanām. Pājā mājō magta chitam k'ōsi chirām k'ai, marrau magan hajim hanām.

²¹ Magbaawai hāb mag k'apan t'ānām hee dāi hi hiek hūraag hi hēudee nārraajerrau jūrr hirig, —Señor, mājā pā dāi chitam k'ōsi chirām, pari hidēu nacha māch haai haar mawia hi dāi chirām hapibá hajim hanām. Māg hatag māch juadamaucha jōoi hauk'ēr pābabajeen chadau mā pā dāi hogdāba chitajugui hajim hanām.

²² Magbaa jūrr Jesuu hirig, —Magju k'āai warre mā dāita marrau hajim hanām. Hidēu har jāg hamach Hēwandum hiek hāk'amaaugau chi t'ōmjō nām k'ānagta hamach binaan bēppibá hajim hanām hirig.

Jesuu p'ū dāi p'ūas t'umbapitarr

(Mr 4:35-41; Lc 8:22-25)

²³ Mag hich harrpibaawai, ya wētumua Jesús ham na jap hee waaidābaadeewai, chi k'apeenau hi harrjim haajem. ²⁴ Ya mag dōjārā paauk'abaadēm heeta, dēgölp p'ūas meeuk'abaadēwi p'ūas t'eega japau pōd hāwatabajujō haadējim haajem. Pari mag t'ānām hee hich Jesús k'āi jōrrajim hanaabá. ²⁵ Magbaawai hi k'apeen hāaur k'ānau hi p'iriupāyaan wētwia hirig, —Señor, p'iidābaad. Ya maach k'öogpabahaba. Maar k'aigpēr hat'ā hajierram hanām.

²⁶ Magbaawai hichdēu hamag, —¿K'ant'eeta hatcha jāp'ierr nāma? hajim hanaabá. Jāgan pārau chan mā pāach dāi chitām jāk'augbata naab hajim hanām, jāgcha jāp'ierraag.

Magnaa p'iidāwia p'ūug meeurrtau sīunaa hīchab chi p'ūasagiā meeurrtau sīubaawai, tag p'ūjā wēba, p'ūasdaujā baupa k'aba, warre sīi dōjā meuu jōisijim hanaabá. ²⁷ Jesuu hamach dak'īr magbarm hoowia dauderraa nāmuu hamach wir haigpaita, —Keena, ¿k'anim wounta jāg māg p'ūasaujā hi hipieraanaa p'ūujā hi hipieraata nāma hirua hiek'aawai? hanaajim haajem.

Gadara durr dōsāt dau heerpamieu baarjerr k'ān numí Jesuu monaattarr

(Mr 5:1-20; Lc 8:26-39)

²⁸ Mag wētmaa hawia, ya t'oom higar Gadara durr paauk'abaimaawai, wounaan numí dōsāt dau heerpamieu bar sīsidām k'ānta hujā haarmua hōberdātk'achēwi, chi Jesús sim dak'a bēejierram haajem. Mag sīsidāmān sīi pabā heem nem maach k'oojem k'ānjōta sīsid harr haawai mag ham nām gar hōor dichju hak'ār haajeejim hanaabá. ²⁹ Mag hi dak'a bēewi hi t'ārcha t'ārt'ārnāa hirig, —Jesús, Hēwandum Hiewaa, ¿k'ant'eeta pā maar dāi māgbāichēma? Māg gawaiwe chan hoob maar chig ha chirām hajierram hanām, mag chi dōsāt bēn wai narr k'ānau.

³⁰ Maigmua warpcha k'aba k'ūsnaan k'apan p'at'au jar k'ō wēnārrajim haajem. ³¹ Chi mepeenaujā mak'ān k'ūsnaan maig wēnārrām k'ap'ā narr haawai warag Jesuug chaigpanaa hirig, —Pua maar jar k'āyaagpam k'ai, hidēu warag jāk'ān k'ūsnaan heeta marag dubpibá hajierram hanām.

32 Magbaawai Jesuu hamag, —Magan jāk'ʌʌn k'ūsnaan hee dubju-rauma hajim hanʌm.

Magbaawai mak'ʌʌn mepeen mak'ʌʌn wounaan heemua höberdʌtk'awi jūrr mak'ʌʌn k'ūsnaan heeta dubp'öbaadëjim hanaabá. Magbaawai sīi pör lököomjö parhooba t'arrdöog k'ap'ig p'öbaadëwi dō hee dərbagk'a sīi k'ūsnaan k'apan k'ēu k'uurbʌ k'echjierram haajem.

33 Magbarm hoowi, chi k'ūsnaan t'la narr k'ʌʌn jāp'ierrwi, p'öbörög k'ap'ig p'öbaadëwi, mag wounaan numí dösät dau heerpamieu sīsid harr mor heem mepeen höberdʌtk'awia jūrr k'ūsnaan hee doubtarr t'umaa p'öbör heem k'ʌʌnag jaaumajierram haajem. 34 Magbaawai chi p'öbör heem k'ʌʌn k'apan hag bärre chi Jesús haar wētwi warag hichta maigmua jūrr deeum durrag mapi jaaujierram haajem.

9

Jesuu woun hāb k'apá jāser k'itʌm monaautarr

(Mr 2:1-12; Lc 5:17-26)

¹ Mag hōor mor heem mepeen jark'ʌʌwi, deeu hich k'apeen dāi jap hee pawi dərbabaadeeu, deeu t'oom higar hich sīerr p'öbör hee sīeimajim haajem, Capernaum p'öbör hee. ² Mag hi barbaichëm k'aug hat'aawai woun hāb sīi k'apá jāser k'itʌmta pa bʌʌrk'am gaai hi haig haibëejieram haajem. Mag hich haig haaunaan wai barbaichëm hoowia, chi wounaan hö hak'aar hāba hiruata hamach haaunaan monaaupläju k'ap'ʌ sīerr haawai, chi k'apá jāser k'itʌmʌgta, —Honee habá, pʌ pekau ya t'um chugpaa sīsimgui hajim hanʌm.

³ Pari Jesuu mag hiek'abarm hūrwia, Moiseeu ley p'ā pʌarr jawaag chi machnaanjā haig t'ʌnarr haawai, hamach hödegpai, “Mʌg woun maachjöpai sīewai mag hiek'aju k'aba simta hichta Hēwandamjö mag hiek'a sim” ha k'īrju naajim hanaabá.

⁴ Mamʌ hamau mag k'īrju nʌmjā Jesuu k'ap'ʌ sīerr haawai magbaawai hamag magjim hanʌm:

—¿K'ant'eeta pāar jāg t'āar k'aigbata k'īrju sīsid haajēma? ⁵ ¿Wa mag pekau chugpaabarmjā dau daau hooba naawai pārau k'īrjuawai chadcha p'it'urg chuk'u t'umaam k'ʌʌnau mag hiek'aju haai nʌm ha nʌwa? Chadcha t'umaam k'ʌʌnau mag hiek'aju haaima. Mamʌ mua hirig “P'iidʌwi dərdʌr habá” hak'iin, hōrau hamach daúacha hooju, hi monaaau sīsi wa monaauba k'ājā hich mag sīsim. Magua pārau cha mua jawaagpamjö chan habaju. ⁶ Mamʌ mʌch chi Hemk'ooi Hiewaata chadcha Hēwandamau juapá deetarrau mʌig heegar hōor pekau chugpaagjā jua t'eeg chirʌm k'ap hamk'īir, pārag hoopik'imgui hajim hanʌm.

Magnaa chi k'apá jāser k'itʌmʌgta, —P'iidʌbaad, maimua pʌch put juurwia pʌch diig petá hajim hanʌm.

⁷ Jesuu hichig magbaa chadcha chi k'apá jāser k'itarrau hi hip ierr nem moná p'iidʌbaadëwi hich diig petajim hanaabá. ⁸ Magbarm hoowia haig narr k'ʌʌn dauderraau nʌisijim hanʌm. Mag nʌm hiek'au warag Hēwandamagta, “Häuhcha jāgbarm, Hēwandam. Jāan pʌch jua t'eegauta mʌg wounag jāgpibarm” hajieram haajem.

Jesuu Leví hich dāi hēeurrtarr

(Mr 2:13-17; Lc 5:27-32)

⁹ Mag hāb k'apá jāser k'itarrau monaaupläwi bēuta, hōrau gobiernoog dēbpaa p'agaan bēejem mes gaai mʌ hoo chirʌm hoochëjim hich Jesuu,

mag gobienoog hōrau dēbpaar paraa nām jēeu nām p'idadga p'idk'a chirarr haawai. Maig mā hoobaicheewaita hich Jesuu mā t'ārcha t'ārnnaa, —Mateo, mā dāi marrau hajim.

Magbaa chadcha mā hi dāi mawia hich mag hi bā hogdāba chirisijim.

¹⁰ Hag k'ur maach hich dāi hogdāba wēnrraajerr k'ānn t'um hāba hich Jesūs dāi mā di haig t'ach k'ō naajim. Mag maar t'ach k'ō nām haig hīchab hōor k'apan mā k'apeen mā p'idk'aajerrjō Romaam gobieno hat'ee dēbpaar jēeujem k'ānn dāi sīi hōor hamach k'aigba nām gaaimua hagjō t'ārp'ōo haajem k'ānnpa bēewi maar haig hābam mes gaai hohood haichējim. ¹¹ Mag hoobaawai, Moiseeu p'ā p̄atarr wajapcha hārk'aajem k'ānnjā haig narr haawai, jūrr mag maach chi Jesūs dāicha wēnrraajerr k'ānnagta, —Jāga jāg pāar maestro sīi dēbpaar jēeumien dāi pekau pōm sīsidām k'ānnpata hāba t'ach k'ō sī? ha jēeuierram.

¹² Pari hamau mag jēubaichēm hich Jesuujā hūr sīerr haawai hamag magjim:

—Chi k'a monak'a nām k'ānnau chan doctor higba haajem; mor masi nām k'ānnauta doctor hiigjem hajim hamag.

¹³ Maimua magjim hīchab:

—Wajap'a k'īrjunaa Hēwandam hiek p'ā sim gaaim mua jawaagpam k'ap habat. Chi p'ā sim hiek gaai Hēwandamau mag sim: “Muan pāragan sīi nemchaainta k'ēchnaa mārlng jēeu nān haju k'āai, pāach k'apeenta hīrcha dau haug k'aug paraa hapim k'ōsi chirām” ha simgui hajim Jesuu. Maguata muajā ham pekau pōm nāmjā higba, ham dāi t'ach k'ō chirāmgui hajim. Mā chan bālrjā pekau chuk'u wajap'a k'it'ēem haajem k'ānn jāraanjā bēeba, mānn hōor pekau pōoma k'it'ēem k'ānn peerdā hawaanta bēejimgui hajim, k'īrjug hīiur haumk'īir. Maguata mag hōor pekau pōm nāmjā higba, ham dāi t'ach k'ō chirabahab hajim, hamjā Hēwandam dēnk'a hawaag.

;*K'ant'ee t'ach k'ōba sārk'aju haai nā?*

(*Mr 2:18-22; Lc 5:33-39*)

¹⁴ Maimua ya höbēr p'ōbaadēm hee, Juan chi hōor pōr choomie dāi wēnrraajerr k'ānn bēewia Jesuug jēeuchējieram:

—Jāgwī maar maimua fariseonaanjā hagjō Hēwandamag jēeu k'ēwaag hāiba sārk'aajemta, pā k'apeenta sārk'aba haajemma? haichējieram hirig.

¹⁵ Magbaa Jesuu hamag magjim:

—Pārau k'īrjuawai juu pār nām haig hōor t'ārk'ānitarr hōk'īrjuu t'ach k'ōba naaju haai nā chi juu pār sim woun ham dāi sim haig? hajim hamag. Magnaa hichdēupai, Hich hagjōta nāmgui hajim mā k'apeenjā. Ham hōk'īrjuu hajuun, mā ham jaajjō ham dāi chitām pār hat'am hed gayan chadau hamach k'īrauta sārk'awia hīchab ham t'achjā k'ōba nāisip haju, gaai machgau. Mamā māngwaiwe chan ham sārk'aju k'aba nāmgui hajim, hag'ta mā ham dāi chiraawai.

¹⁶ Pāadē k'īrjubat. Pāran chadcha pāach jōoinau jaaujerrjō t'ach k'ōba sārk'a nām. Mamā pārau jāg mua hiek hīiur jaau chirāmjā k'ōsinaa hagjō warrgarm k'īrjug chi jōojā hagt'a k'ōsi wēnrrāmān, magan mag k'īrjugan sīi put hīiur hauwia jūrr k'ajūa jōoi gaai p'ēek'abarmjōta sīsimgui hajim. Hābmua k'ājjā put hīiur k'ajūa jōoi gaai p'ēek'ak'iin, mag put hīiur hi pāchdābaadēmu chi k'a sim hee t'ārrdābaadeeu, warag hich warr sīerr k'ājjā nem wāg sīsijugui hajim hamag. Magua chi mā hiek hāk'a

simua chan m^{ag} hiek hiiur mua jaau chit^{am}jā hāk'anaa pöd hamach jöoin hijā hagjō h^{al}ark'aju k'aba simgui hajim, chi Jesūs garmua. ¹⁷ M^{ag} m^{al} hiek hāk'a n^{am}an vino nemhēu hiiur hee p^{la}jemjōta simgui hajim. Pārau k'ap'^l n^{am}, vino hōrr pöd nemhēu jöoi ya chi p^{la}jem hee p^{la}ju k'aba sim. Mag p^{la}k'iin, chi vino hōrr hachpabaadeewai, chi nemhēu jöoiraa s^{le}wai, hāwatba jēgd^{la}baadee, chi vinojā hārbaadēm d^{ai} chi nemhēujā ya tag serbiiba s^{is}ijugui hajim. Maguata vino hōrran hagjō nemhēu hiiur heeta p^{la}jem; maagwai nemhēujā jēgd^{la}ba, chi vinojā hārbamgui hajim, mag hichig jēeuchētarr k'^lanag.

*Jairo k'a, maimua h^{al}i hābmua Jesūs k'ajūa gaaipai p^{la}tarr
(Mr 5:21-43; Lc 8:40-56)*

¹⁸ Mag Jesūs hagt'a Juan pör choomieu hōor p^{la}tarr d^{ai} hiyā d^{an}am hee, maach meeun heem judío hāb chi p^{ork}'a sim bēewi sīi hi k'^lirp'ee kanieu p'^{ob}k'abaichējim. Mag p'^{ob}k'achēwi hirig chaigpamamua, — Chaigpai m^{al} k'adam chugpajimgui hajim. Pari pua m^{al} di haar manaa hi gaaai p^lrimak'iin, mua k'ap'^l chir^{am}gui hajim, pua deeu hi hiiu hauju.

¹⁹ Magbaawai Jesūs p'^{iid}lwi petaawai maach chi k'apeenjā hi d^{ai} wētjim. ²⁰⁻²¹ Pari mag wētum hee, h^{al}i hāb p'^{om}ieu bar sim bēewi meraa hēugarmua hi k'ajūa hi gaai p^lrchējim, hich hödegpai "Nau hi k'ajūa gaai p^lrbarmuapai m^{al} monaauju" ha k'^lirjuwia. Hich mag h^{al}i doce años mag p'^{om}ie d^{ai} s^{le}jim, b^{al}lrjā chugpaa k'^laugba. ²² Pari mag hich gaai p^lrbaichēmjā k'ap'^l s^{le}rr haawai hich chi Jesuu hirig hewag p'^llrb^a hoonaa, —Hoob chigaa ham; mua p^lch monaauju k'ap'^l m^{al} gaai p^lrchētarr gaaimua, hāu p^l monaauwi peerd^ljā peerd^l h^{al}isibahab hajim chi h^{al}irag.

Mag, chadcha Jesuu magbarm bärre mag h^{al}i monaau s^{is}ijim.

²³ Maimuan chad warag hērēubaadēwi, chi binaandam wai narr di haar barwi hooimaawai, hōk'^lirjuu n^{am} hiek'au sīi hārrsirpa jēb t'^lan^{am} d^{ai} gaai machgau b^{le}p sereu t'^lan^{am}ta hooimajim, hamach hi harr haawai. ²⁴ Magbaawai hamag, —¿K'ant'eeta jāg t'^lan^{am}? Chaai meeba sīita k'^lāi s^{le}bahab hajim. Magnaa, Jöpcha dawag hērēubaadēt hajim hamag.

Pari hirua mag hiek'a sim hūrwia haig t'^lanarr k'^lanau warag hi wau hiek'a naajim. ²⁵ Maimua hōor t'^{um} dawag höbeerk'apäiwia, chi binaandam haar dubwi, hi juadam gaai parbaimaawai warag d^{ai} p^lr p'^{iid}lbaadējim. ²⁶ Mag hirua chaai p'^{iri}u hautarren hich hag durr hee warp'am magweta b^li jōisijim.

Dau k'^lsu k'it'^lee harr k'^lan numí Jesuu dau monaautarr

²⁷ Mag Jairo k'a deeu hiiu hauwia petaau, dau k'^lsu k'it'^lem k'^lanta numí hi hēudee hāhāag wētjim. Mag hāhāak'amu, —Jesūs, p^llta rey David k'achitarr hag chaain hewagam k'^lan Hiewaa marau n^{al} narr; maar hapdurrum maar dau haug k'^laugbahur haajeejim, hamach dau monaaupäain bēemk'^lir.

²⁸ Pari Jesūs warag hich jēer s^{le}rr diig majim. Pari mag^{am}jā p^laba hi hēudee wētwi, hich haar bard^ltk'abaimaawaita, hamag, —¿Pārau k'^lirjuawai mua chadcha p^lar dau monaaup^liju chir^l? ha jēeujim.

Magbaawai hamachdēu, —Hēera, marau k'ap'^l n^{am}gui hajierram, chadcha pua maar dau monaauju.

²⁹ Magbaawai Jesuu ham dau hēu haait'Λ haait'Λnaa, —Mua pāach dau monaaupājjuuta pāachdēu k'īirju narr haawai chadcha pāar dau monaaupāk'imgui hajim hamag.

³⁰ Mag chadcha hirua magbarm bōrre hamach numwe sīi daujā wajapp'a hap'ōbaadējim. Maimua Jesuu hamag bālrjā bit'urgam k'ΛΛnag jaaupibajim mag hamach dau monaaubarm. ³¹ Pari magtarrta, sīi haigmua hōber p'ōbaadēwi hich mag durr heepain hamach wēnrrampierr jaaumajierram hanaabá, jāga Jesuu ham dau monaauijī.

Woun hāb pōd hiek'aba k'itarrta Jesuu hiek'apitarr

³² Mag dau k'īsu k'it'ee harr k'ΛΛn Jesús haig naawi daau paauk'abaadēm hee, jūrr woun hāb pōd hiek'aba k'itāmta hi haig haibēejierram. Ma pōr bēnnie paraa sīejim, dōsāt bēn. ³³ Mag hich haig waipierrwai mag bēnjā Jesuu jēu werbajim. Magbaa mag meu meraa sīrrta nem meu hōp'ērg hich māg hiek'ā sīsijim. Magbarm hoowi hōor dauderra nām hiek'au, “Keena, māg Israel durr chan maach hee hag na maadēu māg hooba haajerr hīsta chadcha maadēu māg hoo nāmwai” haajeejim jūrram k'ΛΛnau.

³⁴ Pari bit'urgam k'ΛΛnau sīi mag durrum hee, jūrr fariseonaanau warag ham hichaaur, “Jā sīi dōsātnaan pōr dāi k'apeerk'a sīewaita hag juapaauta hirua jāg hōor mor heem mepeenjā dau daau jārk'ΛΛi sīebahab” haajeejim.

Hēwandam hiin jaauju pōoma t'Λnām; mama chi jaauju k'ΛΛnta chuk'um

³⁵ Jesús p'ōbōrpierri nārrāmuua didam k'apan k'aba k'ēk'ēdām heem magwe p'ΛΛrdā nārrājeejim. Mag nārrāmuua Hēwandam hiek jaaujem deg dubwi maach peerdāajem hiek jaumamua, “Hēwandamta maach t'umaam k'ΛΛn Pōrk'aimā sim; magua hirigta hidēu pāach t'āar hajaug paapibat” ha jaaujeejim. Mag nām dāi hīchab hōor k'amor machagiā k'īirpierr monaaumaajeejim, k'a mamachdōgpa. ³⁶ Mag nārrāmuua sīi hōor pōoma oveja chaaindamta chi t'āajā chuk'u sīi dau hap'ΛΛ parhoob haaidā t'ΛΛmājō hoobaawai, ham dau haug k'augwi, ³⁷ maar hich k'apeenagta, —Chadcha Hēwandam hi jaau nāmān, arrozdō pōm p'ur wējōmjōta p'idag pōoma simgui hajim. Mag simta chi jaau wēnrrāraju k'ΛΛn chan k'apan k'abata durrum. ³⁸ Magua muan pāragan Hēwandamag jēuebat ha chirāmgui hajim, warag hich hi jaauju k'ΛΛn k'apan jōp'ēechā hich hi jawaan pāimk'īir.

10

Jesuu hich dāi hogdāba wēnrrāramk'īir doce jār hautarr

(Mr 3:13-19; Lc 6:12-16)

¹ Biek hāb Jesuu maach hich k'apeen doce hich dāicha hogdāba wēnrrāraju k'ΛΛn hich haig t'ārk'a hauwi maachta mepeen k'āajā jua t'eeq hārcha hapijim, bēn hōor mor hee sīsidāmājā maach jua jāmpība jār wērpnaa, haaunaanjā hamach k'amor machagpierr monaaunaa, sīi pa mamachdōgiā monaaumamk'īir.

² Mag maach hich hiek jaumk'īir hichdēucha doce jār hautarr k'ΛΛn māk'ΛΛn hajim:

Simón, (hichpai Pedro ha t'ārjem);

Andrés, chi Simón heeum;

Santiago, jōoi Zebedeo hiewaa, (hichpai hīchab Jacobo haajem);

Juan, hagjö jöoi Zebedeo hiewaa, Santiago heeum;

³ Felipe,
Bartolomé,
Tomás,

Mateo, gobierno dëbpaar jëeumie harr, (hajapcharan mʌchma, mʌchpai hīchab Leví haajem);

Santiago, jöoi Alfeo hiewaa, (hichpai hīchab Jacobo haajem);

Tadeo, hichpai hīchab Lebeo ha t'ññrjem;

⁴ Simón, celotenaan hee sñerr; maimua

Judas Iscariote.

Maagwai maadëu k'ap'a chirarr hak'iin, hiin mag Judas Iscarioteeuta t'et'em k'ññag Jesús pñr deeju hajima, hi t'ðomk'ñir.

Mag doce hichdëu jar hauwi pñitarr k'ññan

(*Mr 6:7-13; Lc 9:1-6*)

⁵ Mak'ññan doce hich Jesuucha jar hautarr k'ññanta hichdëucha pñijim. Pari mag maar pñaagpamua marag, judionaan k'abam k'ññan hee chan wëtpiba, ni Samaria durram p'öbör heejä wëtpiba jaaujim.

⁶ —Magju k'ññai maach judionaan hee Hëwandam hiek hñk'abagau oveja pap chuk'u hok'oo wëññrramjö t'ññam k'ññan heeta hëréubaadët hajim. ⁷ Mag wëññrramua hamag, "Hëwandamta t'umaam k'ññan Pörk'aimññ sim; pñaar peerdñju k'ai, hirigta hñdlraa pñach Pörk'apibat" ha jaupetat hajim marag. ⁸ Magnaa haunaanjä monaaunaa, kokobé bññeu sñsidamjä monaaunaa, hñor chi meemjä deeu p'iriu haunaa, hñor mor heem bññjä jëu wérpetat. Pñrag magamk'ñir mua mñch juapá sñi parta dee chirññ haawai pñachdëu hñor dñi mag nñm paarjä hoob jëeumiet hajim marag.

⁹ Mag jajawagmamua, 'Hoob hagñmuu nem pñrk'oog hawi p'atk'on k'ññajä harrmiet. ¹⁰ Ni k'ñd järr t'ach k'oogjä hoob p'iejäb harrmiet hajim. K'ajñajä pñach mor gaaim happai harrwi zapatjä pñachdëu jüa nñm hap-paita hat'aadët. Bordonjä chuk'u hich jäg hëréubaadët hajim. Mua pñrag mag chirññan, pñachdëu ham dñi wajap'a nñm k'ññan hñraupai hagjö pñrau nem higbarmjä k'ap naaju haawaita bññlrjä nem harrpiba chirññgui hajim. ¹¹ P'öbör hee pñach dubimaawai, wa sñi didam k'apan k'abam haig k'ññajä pñach barimaawai, k'ap haag nacha jëeu hoobat, k'ai di haigta pñach jëerimaju haai nñ ha k'ap haag. Mag pñach jëerbaimam degpai naawia hëréubaadët ha jaaumajim, sñi parhoob dipierr k'ñi wëññrraba. ¹² Mag pñach jëerimaju di haig barimaawajä wajap'a saludaabat hajim chi di k'ññan dñi. ¹³ Chadcha hamau mag pñar hamach haig jëerpimññ, pñach Hëwandam dñi k'ñinaa wëññrramjö hamachjä hi dñi k'ñinaa naaju. Mag-bam chan hamachta warag Hëwandam dñi k'ñinaa hajujä k'augba nñsisiju. ¹⁴ Maagwai pñach hamach haig barpiba ni sñi pñach hiekpajä hñrmap'a habaawai mag di haigmua wa mag p'öbör heemua k'ññajä hëréubaadët hajim. Mamañ mag wëtaagpamuajä warre hamach dak'ñirwe pñach bññ gaaim jëb hññrp'ë hññrp'ënaa hamag, "Pñachdëu jäg hñrba habarm gaaimua Hëwandam dñita k'ñir k'ap habat" ha hiek'awia hëréubaadët hajim. ¹⁵ Ma cha hiek'a chirññ hiek'au, mag hamau pñar higba, ni pñar hiekjä hñrmap'a habarm jñrran warrgar Hëwandamau Sodomapien dñi maimua Gomorrapien dñi hatarr k'ññajä ham gaai hat'uuchata burruj ha jaaumajim hich Jesuu maachigcha.

Mag hichdëu pñitarr k'ññan p'it'urg wauju jaautarr

¹⁶ Mag maar p̄uyaagpamua hīchab marag magjim: 'Mua chadcha pāar pāi chirām, pari mā hiek hūrbat hajim: Pāran sīi oveja chaaindam k'um nem t'ānām hee p̄laak'ālibapāimjōta habarm, hōor k'aibagk'am heeta wēnārraju haawai. Magua, māch himeerba muan pāragan, k'īirjug k'aug hichk'umjōta habat ha chirām. Mag naab mamā hīchab k'īir machag chuk'u duburdamjō habat hajim. ¹⁷ K'īir k'ap'ā wēnārrat'ā. Pāran hōrau p̄lr harrwi Hēwandam hiek jaaujem degam chi t'et'emnaanag deebaimap haju. Magbaa hamau pāar wājā wāmaju. ¹⁸ Mā gaaimua pāar k'aibag waumk'īir, hōrau pāar gobernadornaan haarjā harrnaa reinaan haarjā haharr haju. Pari mag chi t'et'emnaan haar pāach harrwai, hāu pārau hamag hūrmk'īir mā jaaunaa sīi judionaan k'abam k'ānnagjā mā jaauju-räu. ¹⁹ Pari mag chi t'et'emnaanag pāach p̄lr deewaijā hoob pāach kōit pāachdēupai hiek'aju k'īirjuvia hag nawe, "¿Mā k'an hata hiek'ajuwa?" ha k'īirjumiet hajim, ya pāar hiek'aagpaawai hich Hēwandamauta hichdēu k'ap pārag hiek'apiju haawai. ²⁰ Mua pārag mag chirāmān, pāar Haai hāgt'ar sim hag Hak'arauta pārag hiek'amk'īirk'īirjug deeju haawaita mag chirāmgui hajim.

²¹ Mag jarān wir haig k'od hābam k'ānnjā chi hāk'aba sim garmua hāu mā hiek hāk'a k'ērām t'et'emnaanag jaaupāimajugui hajim, hich k'odpai wir haig t'ōomk'īir. Hamach dēnnaanjā hagjō mā gaaimua t'ōomk'īir t'et'emnaanag jaaupāimaawai chi dēnnaanaujā hich hagjō haju hamach chaain dāi wir haig. ²² Mā gaaimua t'umaam k'ānnau pāar hoomapp'a haju, pari hōrau pāach dāi mag nāmā magām hiek higba warag Hēwandam dāita hubānaa hich gaai magām dichpi hat'amān, hāu peerdāwi hāgt'archa hōbērjugui hajim. ²³ Pāach nām p'ōbōr hee pāach t'et p̄rbaichee jūrr deeum p'ōbōrōg hērēupetat. Mag wēnārrāmua māg Israel durr p'ōbōr k'apan nānāidām hee dārju jār wēnārrawiajā, pārau p'ōbōr t'um p'āllgrājiu nawe māch chi Hemk'ooi Hiewaa deeū pāar hee chiraichējugui hajim, magbarm haigmua Hēwandamta hōor t'āar hee chi Pōrk'aju haai sim k'ap hapieg.

²⁴ Mag pāach dau hap'ā haju hanām hūrwaijā hoob jāgderra hamiet hajim. Pārau k'ap'ā nāmgui hajim, heeu nem k'aug simua chan hich maestro k'āai hatcha nem k'aug k'aba, ni sīi chik'am chogk'a simjā hich patrón k'āai hārpai k'aba sīejem. ²⁵ Magua, hāb k'āijā chadcha hich maestroou jaau simjōta nārrām k'ai, magan chi maestro dāi haajemjō haju hi dāijā. Jāga chi patrón jōoi dau hāauk'a nām hee chi chognaanta daupii habarju. Maguama, māch pāar Pōrk'a chirāmāg hōrau mān mepeen pōr Beelzebú dāita chirām ha hiek'aajeewai pārag chará hamau hat'uucha k'aigba hiek'ajugui ha jaaumajim maachigcha.

K'aita hōk'ō haju haai nā

(Lc 12:2-7)

²⁶ Māg jēb gaai maach wounaan hāba t'ānām k'ānn hoob hōgk'amiet, pāach t'ōoju k'īirjuvia. Hamaun māig heegar hamachdēu pāar dāi mag k'aigbanaa parhooba k'ājjā hiek'abarmjā sīi hich mag k'īir hōk'oojupi haju. Mamā magtarr hiek'an māg hatag paawai Hēwandamau deeū heeupemjō hēudā hauwia t'umaam k'ānnag hūrpijugui hajim. ²⁷ Mag pāar dau hap'ā hajuā chadcha hīs mua meraamjōta jaau chirām, maach happai. Mamā pāach peerdālajem hiek pāachig jaaujem chan hik'āa jaauba, t'etta jaaupetat hajim, t'umaam k'ānnag hūrmk'īir, mag chi hūr nām k'ānnau pāach dāi k'aigba hajuā k'īirjuba. ²⁸ Hamau pāar

chi hārəmən chadcha t'ōju hawiajā t'ōju; pari pāar hak'aar chan pōd t'ōo haubam. Magəm k'ən̄n̄ hoob högk'amiet hajim. Magarau högk'aju hawiajā pāach chi hārəməjā t'ōowia pāach hak'aarjā k'īmie durr hich mag sīerramk'fir barpāyaagjā juu t'eeg simən chadau, chadcha hōk'ö habat hajim, Hēwandam higwi.

²⁹ Pārau k'ap'ə nəm, nemchaaindam par herraam gaai pēr haaujem. Pari mag baleebamjō k'it'ee hab mamə, maach Haai hāgt'ar chiraajemua t'ōpibam haig chan hābjā t'ōba haajemgui hajim. ³⁰ Magəm pāar charā nemchaain k'āaijā hārcha balee naawai pāarta hirua wajapcha t'la wai sīejem. Hichdēun pāar pōrbə k'apanagjā k'app'ə wai sīejem. ³¹ Magua, hoob hatcha pāach k'īrjumiet; pāarta nemchaain k'āaijā hārcha balee naabahab hajim.

*Meerba Jesūs dēn hamən hichdēujā hamjā hi dēnēu haju
(Lc 12:8-9)*

³² Hāb k'āijā mə higar sīewai hōor dak'īrjā meerba mə hiek hāk'aaejem ha jaau sim wounan, muajā hīchab məch Haai hāgt'ar sim dak'īr, "Jāan chadcha mə garməu" hajugui hajim. ³³ Mamə jūrr hābmua k'āijā hōor dak'īr mə higwi "Mə chan hi higarm k'abam" ha sim wounan, muajā hīchab məch Haai hāgt'ar sim dak'īr, "Jā chan mə dēn k'abam, mua hi k'augba chitəm" ha hiek'aju hajim.

*Chi chaairaujā hich dēnnaan higar k'aba haju jaautarr
(Lc 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Hoob pārau, mən̄ sīi məg durr gaai hōor k'ōinaa bibigagjā chuk'u hapiegta bēejim hamiet. Mə chan pāar k'ōinaa hapieg k'aba, warag hiek p'it'urg hapiegjöta bēejimgui hajim hich Jesuu. ³⁵ Mə māig məg durr gaai bēetarran, məch hiek gaaimua chaain chi hemk'ooinjā hamach haai dāi k'aigba, chi hālinaujā hamach hād dāi k'aigba maimua chi hāignaanjā hamach p'aauhūan dāi k'aigba jūrr chik'am hichaaur haadēp'əm gaaimua hiek p'it'urg hapiegta bēejimgui hajim. ³⁶ Wajapcharan deeum k'ən̄n̄ k'aba, dich wir haiguim k'ən̄npaita k'a huk'ur t'lnaajugui hajim, hiwiir hābmua mə hiek hāk'amap'a haadēp'əm gaaimua.

³⁷ Hābmua k'āijā hārcha hich haaita mə k'āai k'ōsi wa hich hād k'āijā mə k'āaijā hārcha k'ōsi sim chan magan mag woun chan mə dēn haju k'aba simgui hajim. Wa magba mən̄ta hārcha k'ōsi haju k'āai, hich hiewaa wa hich k'a k'āijā hārcha k'ōsi wai sim wounjā mə dēn haju k'aba simgui hajim hīchab. ³⁸ Chi mə dāi nərram k'ōsi simuan warre hich p'it'urg hau nərrajujā k'ap'ə haju haai sim, mə gaaimua chik'amnau hich t'ōju k'ap'ə hawiajā hich mag mə bā hogdəba nərraju haawai. Mag hāwatbaju chan parta hidēu k'ōs mə dāi sim ha hiek'ajugui hajim. ³⁹ Har mə gaaimua bālərjā p'it'urg haumap'a sim chan meem hedjā hāgt'ar hōbērbam. Mamə har mua nem jaau chirəm waum k'ōchgau wa mə gaaimua k'āijā dau hap'ən̄ habarmən chadau hāgt'archa hōbērjugui ha jaaujim maachigcha.

*Regalo deeju
(Mr 9:41)*

⁴⁰ Mag hiek'ak'agmamua marag, 'Pāar mə hiek jaau wēnərrəm haig, hōrau hūta pāar hamach haig baarpinaa pāar hiek hūr nəmən̄ magan məpata hīchab hādələr hamach haig barpi nəmgui hajim, muata pāar pāi chiraawai. Mag hamau mājā hamach haig barpi nəm haig, hich chi mə

pāitarr Jöoipata barpi n̄amgui hajim, m̄achjā hichdēuta pāitarr haawai. ⁴¹ Hēwandamau hich hiek jaaumk'ir j̄ar hauwi pāitarrta h̄ū hamach haig hau n̄am k'lan dāin, mag hichdēu p̄i sim dāi hajap'a habarmjō haju ham dāijā; maimua s̄i woun wajap'am k'āijā hagjō hamach haig haumān, hi dāi hajap'a harrjō hajugui hajim h̄īchab ham dāijā. ⁴² Maimua h̄ābmua k'āijā m̄g m̄ hiek h̄āk'awi m̄ hiek jaaau durrum k'lan hamach haig barimaawai nemdam b̄lrlam k'āijā deem k'ōsi deemān, magtarr paar hagjō h̄īchab Hēwandamau hirig nem wajap'am deeb k'aba deejugui ha jaaumajim.

11

*Juan chi hōor pōr choomieu hich k'apeen pāitarr
(Lc 7:18-35)*

¹ Mag maach doce hich dāi hogd̄ba wēnrraajerr k'lan nag mag nem jaaudubwi, wētpi jaaubaawai, maar wētjim. Magbaawai jūrr hich deeum p'ōbōr n̄nlidlm̄g petajim, hich hag durr heepai, mamaam k'lan nagjā hagjō maach peerdlajem hiek jawaag.

² Hich maagwai Juanau cárcel deg simua Cristoou nem wau narram hūr s̄ejim haajem. Magbaawai hich k'apeen heem hāaur k'lan hich haig t'ārk'a hauwi chi Jesú haal p̄ijim haajem, ³ hi haal mawi, hita chadcha hich Hēwandam hi jaaumienau jaauwai Hēwandamau p̄iju jaaujerrá wa har k'abam k'ai hich jāg n̄ag ha k'ap jēeumk'ir. ⁴ Mag bēewi, chadcha hichig jēeubaicheewai, hich Jesuu hamag, —Hēreubaadéwi Juanag jaaubaimat hajim hanām, pāach jāglucha hūrnaa pāach daúacha m̄g hoobarm. ⁵ Hirig, “Dau k'augba k'ēk'ēd harr k'lan dau wajap'a t'ānām” habat. “Bā wēd̄a wēd̄a s̄isid harr k'lanjā ya wajap'a narrjēem. Kach k'isū s̄isid harr k'lanjā wajap'a hūr s̄isidām. Chi meem harr k'lanjā deeue hiiu narrjēem, maimua hap'ām k'lan nagjā h̄īchab hōor peerdlajem hiek jaaau chirām” ha jaaubaimat hajim. ⁶ Magnaa h̄īchab hirig, “Chi m̄ hiek h̄āk'awi hogd̄ba m̄ gaai h̄āk'awi chirām wounan honee hich mag chitaju ha jaaubaimat” hajim hanām, mag hichig jēeuwimarr k'lan nag.

⁷ Mag chi Juan k'apeen hich haig naawi deeu hērēubaadeewai, hich haig narr k'lan nagta Juan higwi hiek amamua hamag magjim hanām:

—Pārau Jordán higaau woun Hēwandam hi jaaau narram hoon weetwai, s̄i woun hiek t'eeg chuk'u p'ūu choomaar sōsōii jūurba hahau haajemjök'amtā hoon wētjierrá? Magām woun k'abajim. ⁸ Magan, ¿k'anim wounata hoon wētjīma? hajim hanām hamag. ¿Woun k'ajūa wajap'a jūa simta hoojupii hawi hoon wētjierrá? Pārau k'ap'ā n̄amgui hajim hanām, k'ajūa wajap'a jūajem k'lanan s̄i p'ōbōr hee di hooimām heeta naajem, reinaan dāi hāba. ⁹ Mamā pārau magjöm̄ta hooimabajierram. Pārau hooimatarran woun hāb Hēwandam hi jaaau narram hajim. Mamā pāadē hūrbat: Juan chan warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'lanjöpai k'aba, ham k'āijā hārpaita simgui hajim hanaabá. ¹⁰ Hi higwia Hēwandamau hich hi jaaumienag warrgarwe hich hiek p'āpitarr gaai jaauwai,

Jāata hirua m̄ na p̄iju hajim, hichdēuta m̄ na m̄ maju hee hōrag jaaupetwai t'umaam k'lanau m̄ hiek hūrm k'ōsi s̄i m̄ n̄aamk'ir.
(Mal. 3:1)

¹¹ 'Magua, mua pārag m̄ch himeerba jaaau chirāmgui hajim hanām hich Jesuu: Warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'lan heejā Juan chi hōor pōr choomie k'āai hārācharam chan hābjā chuk'u hajim. Mamā chi m̄ hiek

hūrwia, mua nem waubarmjā k'ap'ʌnnaa, Hēwandamta hich t'āar hee hau sim wounan chadau, maadēu nem higba k'itawiajā, Juan k'āyau k'apcha hajugui hajim hanʌm, jāga Hēwandam hichdēu hōor peerdʌ hat'am t'āar hee sīeicheejē.

¹² Mag jaaumamua, 'Pārag jaauk'imgui hajim hanʌm: Juan sīsierr haigmua hīs hewagiā chadcha hōor pōm Hēwandamagta hamach t'āar hajaug paapināa hamach Pörk'a haum k'ōchk'a t'ʌnʌm. Pari hamau mag hēk'a durrum dāi hīchab chi t'et'em k'ʌnʌnau jūrr k'ajap'am nemjō mag Hēwandam hamach Pörk'a hauju hiekta warre chugpaap'iju hēk'ajem. ¹³ Warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'ʌnʌnau jaaujerr hiek dāi Moiseeu ley p'ā p̄atarran, sīi Juan bēe nʌm hora Hēwandamauta mag hōor t'āar hajaug paanaa ham Pörk'aan bēeju k'ap jawaag hajim. Magtarr haawai Juan bēewi jaauchētarrañ mag warrgarwe mʌ higwi hamau jaaujerrjō haadēm hajim. ¹⁴ Maagwai mag hi hiek hāk'am k'ōsi nʌm k'ʌnʌnau k'ap'ʌ hajugui hajim hanʌm, Juanan warrgarm profeta Elías haajerr bēeju jaaujerr kōit p̄liwiaata jāg n̄rrajim.

¹⁵ Magnaa hich Jesuupai, 'Keena, jāg hārʌnnaa cha mua jaau chirʌm wajap'a hūrbat hajim hanʌm.

¹⁶ Mag hiek'ak'agmamua, maach Pör Jesuu haig narr k'ʌnʌnag, 'Mua pārag jaauk'imgui hajim hanʌm, pāar jāga nʌm habarí. Magnaa, Pāar har Juan hisegwi mʌjā hiseg nʌm k'ʌnʌnan, chaain jemk'a nʌmuua hamach k'apeen dāi k'īir haup'ōbaadēmjōta nʌmgui hajim hanʌm. Warm k'ʌnʌn garmua, "Maar dāi karris sir nʌm gaai honee jemk'abahut" haawaijā jemk'amap'a nʌm. ¹⁷ Maimua jūrr, "Magan sīi hōk'īirjuu hōor mee wai nʌm haiguimjō hohood habat" haawaijā magjā k'ōchk'aba nʌmgui hajim hanʌm. Paarjā magta naawai, jāk'ani k'ōsi nʌmma? hajim hanʌm. ¹⁸ Pāar hee Juan chi hōor pōr choomie nʌrraajeeawai hirua Hēwandamag jēwaag s̄ark'aajeejim, hajap t'ach k'ōba. Magʌm vino chará bāl̄rjā dōbjim. Mamʌ mag hoowi pārau, "Jāan mepeer dāi k'apeerk'a s̄iewaita sīi hich jāg haai t'ach k'ōba nʌrraajem" ha hiek'ajem pārau. ¹⁹ Mamʌ hīs mʌch chi Hemk'ooi Hiewaa chaar bēewi, pāach dāi parhooba t'achdamjā k'ōnaa vinodampa dō k'itaawai, jūrr magjā k'ōchk'aba warag pārau mʌ hēugar, t'ach bipōm k'ōnaa vino pigjā chitʌm haajem. Magnaa gobierno dēbpaar jēeu nʌmuua hōor k'ūguurjem k'ʌnʌn dāijā k'apeerk'anaa pekau pōm s̄isidʌm k'ʌnʌn dāipa k'apeerk'a chitʌm ha hiek'ajerramgui hajim hanʌm, mʌjā hiseg nʌm hiek'au. Pari har chi Hēwandamau k'īirjug deetarraucha k'īirju nʌm k'ʌnʌnau chan magba, hamau chadcha k'ap'ʌ nʌm, chijā k'ʌnʌnta hich Hēwandamaucha pāitarr k'ʌnʌn hagá ha hiek'amajim haajem.

*Jesuu hich nʌrraajerr p'ōbōr higwia hiek'atarr
(Lc 10:13-15)*

²⁰ Jesuu hoowai hirua hārcha hag na hōrau nem hooba haajem nem waumatarr p'ōbōr heem k'ʌnʌnauta bāl̄rjā Hēwandam higba ni hi hiekjā hāk'aba naajim hanaabá. Magbaawai k'īesir hiek'amamua mak'ʌnʌn p'ōbōr heem k'ʌnʌn higwiata magjim hanʌm:

²¹ —¡Hēh, hapdurr, Corazinpien! ¡Hēh, hapdurr, Betsaidapienjā hagjō, Hēwandamau ham hi hagk'am hed! Ham hee nem hooba haajem nem wau nʌmuua Hēwandamau hich juapá hoopitarr Tiro p'ōbōr heeta wa Sidón p'ōbōr hee k'ājā wautarr hamuan, nawe hamau hamach k'īirjug k'aigbam hisegwi s̄ark'ak'amgui hajim hanʌm. Magtarr hamuan hamau t'eerju t'eerwia, hār jupnaa, putiu pōr börrnaa, k'oopa nʌm k'ʌnʌn

sark'aajemjö sark'ak'am. Mag nəmuua hamau hamach mor hāsie hewag k'īrjuwia Hēwandamag jēuk'am, hamach k'aibag chugpamk'īr. ²² Pari cha mə hiek'a chirəm hiek'au Hēwandamau məg durr hi hagk'am hed Corazinpienta Betsaidapien dāi hirua ham gaai masiicha waupāijugui hajim hanəm, Tiropien dāi Sidonpien k'āajā, hamachdēu hūrtarrta hāk'aba harr gaaimua. ²³ Maagwai Capernaumpien higwiajāh, ḥk'an habarju? hajim hanəm. Magnaa hichdēupai, ḥHēh! Hamaun hamach t'ō nəmgui hajim hanəm, hamachta chi wājāaun hawia. Hamaun hāgt'ar paauk'abaimajā hamachta chi pörnaan k'ajupii nəm. Mamə jāk'ən chan Hēwandamau hich haar höbeerpi, k'īmie durrta warag bark'əipāijugui hiek'amajim haajem. Sodoma p'ōbōr heeta jäg pāar hee hōrau hooba haajem nem waumatarr wautarr hamuan, jäg p'ōbōr hagt'a sīrrak'am, Hēwandam hiek hāk'atarr gaaimua. ²⁴ Pari mə cha hiek'a chirəm hiek'au Hēwandamau məg durr hi hagk'am hed gaai, pāar gaaita Hēwandamau hat'uucha mas deejugui hajim hanəm, Sodomapien k'āajā.

*Jesuu, "Mə hiekta hāk'abat, mua pāar k'īr meeupiju" ha hiek'atarr
(Lc 10:21-22)*

²⁵ Hich mag jaar hīchab hich Jesuu hich Hayag jēeumamua,—Tata, mua parag häu hajim ha chirəmgu hajim hanəm, pəchta hāgt'arm magwe nem t'um məg wējōm Pör haawai. Mə honee chirəmgu hajim hanəm, hōor hamach k'īrjug k'aug t'ōwia, nem t'um k'ap'əm k'ap'əm haajem k'ənnaujā hamach peerdəju hiek k'augba harrta, jūrr pua k'īrjugdam meraa chaainjō k'it'ēem k'ənnaugta häu k'augpibaawai. ²⁶ Chadcha puata nem wajap'a waaujem Tata, pəchdēu juau ham dāi magju hatarr haawai hajim haajem mag jēeumamua.

²⁷ Mag hich Hayag häu hajim hawia jūrr haig narr k'ənnaugta, 'Nem t'um məg t'ənəmən mə Hayau mərəgtä deejimgui hajim hanəm. Mamə hābmuajā k'augba sim, k'ai hagá hi Hiewaa. Hāba hich mə Hayau paita k'ap'ə sim, chadcha mə hi Chaaairau. Məg nəm haig hābmuajā k'augba sim, k'ai hagá mə Haai. Hāba məch chi Chaairaupaita məch Haai k'ap'ə chitəm. Bigaaum k'ənnau k'ap'ə haju hawiajā, məchdēu hamag jaaubarm k'ənnaupaita hīchab k'ap'ə haju haai nəmgui hajim hanəm. ²⁸ Magua, muan pāragan, chadcha mə Haai k'ap ham k'ōsi nəm k'ai, mə hiekta hāk'abat ha chirəmgu hajim hanəm. Pāach pekau pōmag k'ap'ənaa hök'īrjugau gaai machaaga nəm k'ənna, məlta pārāu pāach t'āar hee haumən, muata pāar hök'īrjug meeupijugui hajim hanəm. ²⁹ Hidēu mərəgtä hādəraa pāachig nem jaaupibat; muan hök'ar hit'ūuta jaaumaajem. Pārāu mua jaau chirəm hipierraata hamən, häu pāar k'īr meeūnisiyu. ³⁰ Mua nem jaau chirəm chan hatcha p'it'urg haawai pārāu pōdbajööom k'abam. Muan nem t'um pāachdēu pōdju hayaam nemta jaaujemgui ha jaaumajim haajem.

12

*Jesús k'apeenau jua hālījem hed trigo p'ierrtarr
(Mr 2:23-28; Lc 6:1-5)*

¹ Hich mag jaar biek hāb jua hāi nəm hedcha maach hi dāi wēnərraajerr k'ənna t'um hi hiek jaaut'urwia deeu hi dāi narr haawai, hich Jesuu trigo p'ur wējōm hee maar p'ē wai dichjim. Magbaawai maar hee hāaur k'ənnau chi bich t'ərrēunaa, jua heepai sigt'ānaa k'ō wēnərrajim.

² Maig hīchab fariseonaanjā dāi narr haawai mag hoowi hich Jesuugta,

—Pälde hoobá, jua hāi nám hed haawai bālərjā p'ídik'aju k'aba námta, pə k'apeenau jāg trigo p'ierrnaa k'ö wēnərrəm. ¿Pua chan k'augba hab, jāgpai p'ierr námjā nem póm heeu nám dāi hāba sim? hajierram hirig.

³ Magbaawaita jūrr Jesuu hamag, —Mamə ¿k'ani mə k'apeenau k'aigba habar? hajim. ¿Magan pārau chan Hēwandum hiek p'ā sim gaai t'ālrwai hooba haajeeb, Daviu hich dāi wēnərrarr k'āln dāimua hamach jāsöö p'öbaadeewai Hēwandum hat'eem pan k'ötarr? ⁴ Mag pan parhoobam k'ālnau k'öju k'aba, hāba p'adnaanaupaita k'öju haai naajim. Mamə pārau k'ap' nám, jāga hirua Hēwandumag jēeujem deg dubwi Hēwandum hat'eem pan nasād gaai p'ē sīerr hauwi k'öjī. Mamə mag k'ötarr paarjā Hēwandamau hi chig habajim. ⁵ ¿Wa pārau Moiseeu ley p'ā p̄latarr gaai t'ālrwai hooba haajēwa? Jua hālijem hed hawiajā p'adnaan Haai hi jēeujem deg p'ídik'awai pekau k'abam ha sim. ⁶ Mag Haai hi jēeujem deg p'ídik'aju haai sim k'ai, ¿jāgwī mə mag Haai hi jēeujem di k'āajā hich Jōiraucha pāitarrauta sabarhed hawi māch k'apeenag trigo p'ierr k'öpi jaauju k'aba chirā? ⁷ Wajapcharan jāg Hēwandum hiek p'ā sim gaai jaau sim pārau k'augbata naabahab, Hēwandamau hich hiek gaai “Nemchaain t'ōnaa mārləg jēeuwai hāu sīeb mamə, muan pāach k'apeenta hārcha dau haug k'aug paraa hapim k'ōsi chirām” ha sim. Pārau hirua mag sim wajap'a k'ap' naak'iin, jāg hōor hiekk'ōr chuk'um k'ālnndampa pārau k'aigba nám ha jaaubajugi hajim.

⁸ Maimua ham jāgdaar mag hiek'apīiwia deeu hichdēupai, 'Māln Hēwandum Hiewaa Hemk'ooirau. Muata t'umaam k'ālnag k'an nemta wauju haai nə wa wauju k'aba nə ha jaauju haai chirāmgui hajim, jua hālijem hed hawiajā.

*Woun hāb jua jāser k'itarr Jesuu monaaupāitarr
(Mr 3:1-6; Lc 6:6-11)*

⁹ Mag trigodö hee fariseonaan dāi hijējēb sīewi petaau, haigmua dak'a maach meeun Hēwandum hiek jaaujem di sīerr hee dubimajim. ¹⁰ Mag Haai hi jaaujem deg woun hāb jua jāser k'itamjā sīejim. Hamach chi fariseonaanau Jesús hipeerdəwi nem hagcha k'aba jaaubarm gaaimua hi himeraa pār hauju hēk'ajerr haawai, juau hogt'om hirig, —¿Jua hālijem hed hawiajā, hōor mor masim k'āln monaauju haai sī? ha jēeuijerram.

¹¹ Magbaawai hichdēu hamag magjim:

—Pāar māg nám haig pāar ovejadam dau hāb k'āijā jēbdeg buudi-maawai, ¿k'āita jua hālijem hed hawia jēu hawaan maba haajē? Mag sim, ¿pārau hoowai maach wounaanta nemchaain k'āajā hārcha balee naabā? hajim. ¹² Mag sim haawai jua hālijem hed hawiajā hichiita muan hōor dau haug k'augju haai nám ha chirām hajim hamag.

¹³ Magnaa hich Jesuupai chi woun mag jua jāser k'itarraga, —Dayag jua hābabá hajim.

Magbaa chadcha jua hābabaa jua monakk'a warm chi wajap'a sīerr dāi hāba sījim. ¹⁴ Mamə jua hālijem hedta magbarm hoobaawai, haigmua hōbēraau, chi fariseonaanau Jesús t'ōpäyaag jāga hak'iina ha k'īrju nāisijim hanaabā.

Jesús higwia warrgarwe jaautarr

¹⁵ Mag hich t'ōpäliju k'īrju p'öbaadēm hich Jesuu k'aug hat'aawai hichta warag haigmua petajim. Mag hi petaawai hōor póm dāi hi hēudee

wëtjim. Jesuu mor masim k'lan t'um hich haig waibëe nám monaaupxi maajeejim. ¹⁶ Mam hichdëu mag hõor monaau simjä sii k'apanag hee parhooba hich jaaupiba haajeejim. ¹⁷ Pari magtarran, Hëwandam hi jaaumie jöoi Isaías k'ararrau hich Jesús higwia jaautarrjö hamk'fir hajim. Chi Hëwandam hiek gaai hi higwia mag sim:

¹⁸ "Hachá sim mä chog" ha sim Hëwandamau, "mächdëu jar hautarr mächdëu k'osim.

Hi gaaimuata mä honee chiram.

Hi gaai, mua mäch Hak'aarta p'ës deeju.

Magbaawai hirua jaauju, jäga hõor mä däi wënrraju haai ná.

¹⁹ Hí chan hõor däijä meeurraunaa k'ësir hijëejä haba, ni kaaijä hee hõor däi meeuk'arrjä chuk'u haju.

²⁰ Mag hi pääbarm chan hõor dau hap'la k'it'ëem k'lan warag dau haug waupiegjä k'aba, ni hich hiek gaai hubl k'aba k'it'ëem k'lan hok'oopiegjä k'aba,

warag hich meebarma gaaimua hõor häu peerdaju hayaa hapietgta päiju.

²¹ Magbaawai durpierram k'lanau hi higwia, 'Jäguata chadcha häu maach peerdaju k'abahab' hajurau" ha sim Hëwandamau hich hiek gaai. *(Is. 42:1-4)*

Fariseonaan hiek meperauta Jesuug juapá dee sëejim haajem

(Mr 3:20-30; Lc 11:14-23; 12:10)

²² Biek häb woun häb dösät bënëu sim Jesús haig haibëejieram. Mag woun hich hag bënëu meu meraanaa daujä k'ësu k'itajim. Mag hich haig haipierrwai Jesuu hi dau monaaupxiwia mag meu meraa sìerrjä wajap'a hiek'apijim. ²³ Mag hoowi hõor dauderra nám hiek'au hamach wir haigpai, "¿Keena, mäg woun jöoi David k'ararr chaain hewagam k'lan heem maach peerdaju haumk'fir päiju haajerr k'abam k'ai?" haajeejim, Jesús higwia.

²⁴ Pari hõordamau sii mag nám hürbaawai fariseonaanau jürr ham hichaaur, —Dösätnaan pör Beelzebú däi bën dötarr haawaita hag juapauta jäg hõor mor heem mepeenjä dau daau jar k'lan nárram haajeejim.

²⁵ Pari hamau hamach heepai mag námjä Jesuu k'ap'la sìerr haawai jürr hich garmua hamag magjim:

—Pärau hoowai, gobiernoou hich higar nám k'lan järrcha t'öonaa hamach wir haigpai wérblpik'iin, ¿mag gobierno warre k'at mabaju k'ai? Wa häbmua k'äijä hich chaain däipai meeuk'awi hamach wir haigpai wérblpik'iin, ¿warag haaidabaju k'ai? ²⁶ Päar hiek mag mäjä dösät däita chiram hanaawai, dösättaut wir haig dösätpei jar wérpk'iin, pöd hich mag juu t'eeg sìerrabajugi hajim. ²⁷ Chadcha mag dösättaan pör Beelzebuuta märläg hich juu t'eeg dee sim k'ai, magan har pääch higar t'lan nám k'lanaujä hagjö hi juapauta mepeen jar wérp nám. Mag námpta ¿jägwí pärau mak'lanag chan bñlrjä magam haba ná? ¿Chadcha hich Hëwandamauta hamag magamk'fir hich juapá dee sim päächdëu k'ap'la naawai k'abá? Päar hiek mag chi dösättaupaita wir haig hich k'aibag waaudem hanlpí, magan jäg chi mä dënjo dau daau mepeen jar wérp nám k'lanagchata jéeu hoobat, daau hamau chadcha dösät juapauta jäg jar wérp nám habarju. Pääch chi märläg mag hiek'a nám k'lantha hag heyajä k'aba hiek'a naabahab. ²⁸ Muan chadcha Hëwandam juu t'eegauta mepeenjä jäg jar wérp chitamgui hajim. Mag mepeen mua jar wérp chiram gaaimua

pārau k'ap'la haju haai nām, ya hich Hēwandam chi jua t'ierrta māig pāar hee s̄lechēm. Mamā magamjā pārau k'augba nāmgui hajim.

²⁹ Pāadē k'īirjubat. Ni hābmuajā māg nām haig sīi hāb jierrnem wajap'am dāi hich di t'la sim haig dubwi hi nem jīgk'abaju. Sīi k'apanaam k'ānnau wa hi k'āai hārālcharamuwa hi hibālr hauwi k'abam chan, pōd hi nem jīgk'abamgui hajim. Hich hagjōta simgui hajim mepeerjā. Mā hi k'āai jua t'eeq hār k'aba chirak'iin, muajā pōd hōor mor heem mepeenjāg dau daau jār wērbaju. Mamā mua chadcha Hēwandam juapaauta māg nem wau chitaawai meperaujā mā jua jāmba haajem. ³⁰ Magua, mua mag chirām: Har chi mā higar k'aba sim wounan hichta dōsāt higar sim; maimua Hēwandam hiek hāk'api hawaag mā hipierr hōor hābamāg jār p'ēba simuan waragta jār wērp simjō simgui hajim.

³¹ Magua, mua mag chirabma hajim hich Jesuupai: Hēwandamaun chadcha hōor k'aibag t'umaa chugpaaju, ham parhoob hiek'amatarra p'tum. Mamā pekau hāb sim, maan mua Hēwandam Hak'aar jua t'eegeau nem wau chitām hoo nāmta warag mepeer gaai t'la nāmtu. Mag pekau chan Hēwandamau bālārjā k'īir hok'oobamgui hajim. ³² Māch chi Hemk'ooi Hiewaa higwiata k'aigba k'āijā hiek'a nām pekaun hāu chugpaaju; mamā chaig pārau mua mag Hēwandam Hak'aar juapaa k'aba Beelzebū jua t'eegeauta mepeenjā jār wērp chitām hanarr chan māig heegarjā chugpaaba, ni māg hatag Hēwandamau deeu jēb hiiur hompaabarm gaijā chugpaaba hich mag sīsijugui hajim, Hēwandam Hak'aar higwiata mag hiek'a naawai.

Jāga hōor wajaug k'ap'la haajē (Lc 6:43-45)

³³ Mag hiek'ak'agmamua hīchab hamag magjim Jesuu: 'Pāadē mā sēu hawia nemjīir jīirwaijā wajap jarba sīi hich jāg bāaupibat. Mag nemjīir wajap chēbagugui hajim. Mamā wajap'ata p'āichichagau bā k'uanaa jar bāaumān, mag nemjō wajap'a chēju. Wajapcharan hich chē sim gaaimuata k'ap'la haajemgui hajim, jāga sī mag nemjō. Hich jāgta naabahab hajim pāarjā hagiō. Pāach nem wau nām gaaimuata pāachdēupai pāach jaau naabahab, hōor wājāaunā wa hōor k'aigbam k'ānnā. ³⁴ K'īirjug chuknaan, jāg pāar hō k'aibag sīsidām k'ānnau, jāga pārau nem wajap'am hig hīyā habarju? Nem dich k'īirjug hee k'īirju hahauk'amtā dich hīi jaauba haajeeb. ³⁵ Hōor k'īirjug wajap'am k'ānnau nem wajap'am nemta hiek'a nām, hamau nem wajap'amtā wauju k'īirju naawai. Mamā hō k'aigbam k'ānnāun, hiek'aawaijā k'aigbata hiek'a nām, ham hōdi sīi nem k'aigbamta wauju k'īirju sīsid haawai. ³⁶ Pari mā cha hiek'a chirām hiek'au, Hēwandamau hōor hi hagk'am hedan, māig heegar haawai pāach hiek'āigbam hiek'aajerr t'umaa pāach hidamaucha hirig jaaujugui hajim, k'an jāgwia mag hiek'aajeejī. ³⁷ Wajapcharan māig heegar haawai pāach hiek'amaajerr hiek'aupaita wir haig pāach hiekk'ōr chuk'u nām ha jaaupiju, wa warag pāach k'aibag k'āijā waipi jaaujugui ha jaaumajim chi fariseonaanag.

Fariseonaanau hamachdēu nem hooba haajem waupi jaautarr (Mr 8:12; Lc 11:29-32)

³⁸ Biek hāb fariseonaan heem k'ānnau maestronaan heem k'ānn dāimua Jesuug, —Maestro, maraun maach dak'īrta pārlāg hag na bālārjā maadēu hooba haajem nemta waupim k'ōsi nāmgui hajierram.

³⁹ Magbaawai hich Jesuu hamag magjim:

—Pāran pāachdēu Hēwandam hiseg nám gaaimua warag chi hajaugjā chuk'u t'naawaita warag pāachdēu nem hooba haajem nempata pāach dak'ir waipi nám. Mamá mua waubamgui hajim. Mag k'āai warrgar jōoi Jonás haajerr nemmeeurrk'an buch hee k'āai t'ärjup sīerr gaaimua Nínivepienau Hēwandamau hi pāitarr k'aug hautarrjöta, hīchab mächjā Hēwandamau pāitarr pārag k'ap hapijugui hajim, mäch hiiu p'iidlābarm gaaimua. ⁴⁰ Hich jāg Jonás nemmeeurrk'an bi hee hāsdawam k'āai t'ärjupnaa hedaramjā k'āai t'ärjup sīerrjö, hich hagjō mäch chi Hemk'ooi Hiewaa jā hīchab hāsdawam k'āai t'ärjupnaa hedaramjā k'āai t'ärjup chirajugui hajim, jēb hee. Mamá mag hoobarmjā pārau hāk'abajugui hajim hamachigcha. ⁴¹ Magua, Hēwandamau hōor hich haar p'ē hauju wa p'ē hauba k'āijā haju jaau nám hed, Nínivepien p'iidlātk'awi hamach hiparmua pāar k'aibagta warag Hēwandamag hīgk'a t'ānlluju, warag pāar k'aibag waumk'ir. ¿K'an jāgwi? Jonaau Hēwandam hiek hamach haar jaaubaimaawai hamau maglāmjā haba hāk'atarr haawaima. Mamá hīs mā Jonás k'āaijā hārācha chirāmuata Hēwandam hiek jaau chitāmjā pārau bālārjā hāk'amap'a nāmgui hajim. ⁴² Mag Hēwandamau ham p'iriutk'a hauwia chachbarm jaar hīchab Sabá durrmuua rey Salomón hoon bēetarr hālāraujā hich hiparmua hīchab pāar k'aibagta Hēwandamag hīgk'a t'ānlluju hajim, hí pāar k'āaijā warpmuata Hēwandamau Salomonag k'īrjug deetarr hiek'a sim hūraan bēetarr haawai. Mag k'āai mā Salomón k'āai hārpai chirāmuata māig pāach nám haig Hēwandam hiek jaau chirāmjā pārau hūrmap'a nāmgui hajim, mag hamachdēu nem hooba haajemta hamach dak'ir waipi narr k'ānnag.

*Bēn hāk'āar deeu hōor mor hee sīeicheewai jāga haajē haaautarr
(Lc 11:24-26)*

⁴³ Mag hiek'ak'agmamua, 'Hīs māg mā hiek hūrbarmjā hāk'aba habarm gaaimua warram k'āaijā warag Hēwandam dāi hiekk'ōr pōm nāsim k'ap hamk'ir, pārag māg ejempla jaauk'imgui hajim. Magnaa hichdēupai, Bēn k'aibgam hōor mor heemua jār pāaiwain warp hōor chukag hee p'ārēu nārraajem. Mamá pōd hich sīeimaju baauba habaawai k'īrju sīi hawia, ⁴⁴ "Deeu māch chiraajerr deg chiraimaag majugui" hawia, deeu hich hag woun jārmaajemgui hajim. Mag mawia hooimaawai, chadcha di chaarta wajap t'ūapwi hābamāg nem jōk'anāa hau sīsidāmjō dijā parii hooimaajem. ⁴⁵ Mag hoobaimaawai, deeu mawia, hich daumaai hich k'apeen hich k'āaijā k'aibbacharam k'ānn siete jār p'ē hauwia, deeu mag woun mor hee naaicheejemgui hajim. Magbarm haigmua chi wounjā warr hich sīerr k'āai warag hat'uuchata k'aibag sīsiejem. Hīsim k'ānn jāg k'aibag sīsidām k'ānnjā hich magta hajugui hajim meperau ham dāi, Hēwandam hiek hūrtarrta hāk'aba harr gaaimua.

*Jesús heeugpeenau hamach hād dāimua hi dāi hiek'am hig narr
(Mr 3:31-35; Lc 8:19-21)*

⁴⁶ Hagt'a Jesuu hōrag hiek'a sim hee, hi hād hi heeugpeen dāi bardātk'achēwia hi dāi hiek'am hig naajim. Mamá hi sim haar dubba daauggajārpai naaichētarr haawai ⁴⁷ hābmua chi Jesuug, —Pā hād pā heeugpeen dāi daauggajār nāmwai; ham hiek pā dāi hiek'am k'ōsi nám haajem ha jaaujim.

⁴⁸ Magbaa jūrr hichdēu, —¿Chijā hagá mag mā hād, maimua chijā k'ānn hagá mag mā heeugpeen? hajim.

⁴⁹ Magnaa maach hich d̄xi hogd̄ba w̄enarrāajerr k'ɻɻnagta jua h̄anaa,
—Cham̄ k'ɻɻnta m̄ h̄ad hanaa m̄ heeugpeenauwai hajim. ⁵⁰ M̄rāgan
m̄ Haai h̄āgt'ar chirājemua k'ōsimjō nem wau n̄lm k'ɻɻnta m̄ h̄ad
hanaa m̄ h̄p'ɻɻināu, maimua h̄īchab mak'ɻɻnta m̄ k'odnaanaaugui
hajim, hich Jesuu.

13

*Woun hābmua nemj̄ir dau p'ötarr hag nem h̄īgk'aa
(Mr 4:1-9; Lc 8:4-8)*

¹K'āai hāb Jesūs hich j̄eer s̄ierr degmua mawia t'rrdō higaau hoo s̄isijim.
² Maigmua hich bigaau hōor pōm p'ɻɻrbaadeewai hichta warag bote hee
waaid̄wi dōjārraa barjōisijim. Maagwai chi hōran durr mos gaaipaita pos
t'naajim. ³ Mag mam barjopnaata ejemplodam jaaumamua nem k'īir
pogk'e jaaumajim. Mag jajawagmamua magjim:

—Woun hāb nemj̄ir dau p'oon majim haajem. ⁴ Mag s̄i p'ömam hatarr
haawai hāaurag chi nemj̄ir daudam bā diichjem hee burrjim haajem.
Magbaa nemchaain bēewia s̄i k'ōk'ɻɻiip̄xijim hanaabá. ⁵ Maimua hāaur
k'ɻɻn s̄i mok pōr jooodōg heeta burrjim haajem, wajappai jēb chuk'u
s̄ierr hee. Mak'ɻɻnan chi t'arrp'ēen hāu jōpcha t'arrp'ē hōberjim haajem.
⁶ Pari hedau pechag w̄l̄baadeeu s̄i hēnanauk haadēmu p'ubaadējim
hanaabá, mokdau k'urau pōd hierr k'aar jērk'aba h̄r̄llta k'aark'a k'it'ēe
harr haawai. ⁷ Maimua h̄īchab tagam p'ötarr miudō harr hee burrwia,
chi miuta nemj̄ir k'āaijā bāau k'ap'í bāauwia, s̄i chi nemj̄iirdam hichdēuta
pōr parēu haujim haajem. ⁸ Mam̄ tagam hāu jēb wajaug hee burrtarran,
wajap'a hōberwia hāu nem wajaug p'ur jopjim hanaabá, nem bich dapag
maimuajā bich t'ɻɻ, maimua pogk'a bich daii; mam̄ mag s̄isid̄m chan
bāl̄rjā chi vano chuk'u.

⁹ Mag nem h̄īgk'aadam jaau hōp̄iwi haig narr k'ɻɻnag, 'Keena, jāg
h̄r̄llnaa cham̄g nem h̄īgk'aadam mua jaau chirām wajap'a hūrbatgui
hajim hich Jesuupai.

*K'an jāgwī ejemplodamauta Jesuu hōrag nem jaaujeejī
(Mr 4:10-12; Lc 8:9-10)*

¹⁰ Mag hi nem h̄īgk'a hōpinaa maach chi k'apeenauta hirig, —Jāgwīata
pua jāg ejemplodam jaaumamuata hōrag nem jaaujē? ha jēeu naajim.

¹¹ Magbaawai hichdēu marag magjim:

—Pārau k'augam k'ōsi hūr naawai warre m̄chdēuta pārag k'ap'ɻ hapi
chirāmgui hajim, jāgata Hēwandam hōor t'āar hee s̄leicheejē. Pari warm
k'ɻɻnag mag k'augpibamgui hajim, hamau k'augam k'ōsi hūrba naawai.
¹² Mag k'āai har chi t'āar honee hūrm k'ōsi hūr n̄lm k'ɻɻnagta Hēwandamau
warag k'īirjug deedu, hich hiek k'apcha hamk'īir. Mam̄ har mag nem
waumap'a n̄lm k'ɻɻnag chan deeba, warag ham jua heem k'echeu
haumaju hajim. ¹³ Maguata mua s̄i ejempla jaaumamuata hamag nem
jaauba haajeeb, mua nem wau chitām hamau hoo n̄lmta hoobamjōnaa
mua nem jaau chitāmjā hūr n̄lmta hūrbamjō naawai. ¹⁴ Hamach jāg n̄lm
gaaimua ham gaaita pa s̄ebahab Hēwandamau hich hiek gaai jōoi Isaías
k'ararrag p'āpitarr. Hirua p'ātarr mag sim:

“Par hamau hūrwiajā hūrbamjō k'augbajurau.

Par wajap hoo n̄ll hawiajā hoobamjō hajurau.

¹⁵ Mak'ɻɻn wounaan k'īirjungan s̄iita hār sim; kachjā k'īnaa daupata k'ī
s̄isid̄m.

Mag naawai pöd hūrjā hūrba ni hoojā hooba, ni mʌrʌgjā hamach pekau chugpaapi jēeuba nʌm, hamach peerdʌ haumk'ir." (Is. 6:9-10)

¹⁶ Mag hiek'aplīnaa deeu maragta, 'Pari pāar honee habat hajim; pārau pāach daúacha mua nem wau chitʌm hoonaa pāach jāgʌucha mʌ hiekjā hūrjeeawai mak'ʌn jōoi Isaiaau jaautarrjö k'aba nʌmgui hajim.

¹⁷ Magnaa, Chadcha mʌch himeerba pārag mag chirʌmgui hajim: War-rgar k'apan Hēwandam hi jaaujerr k'ʌnau cha mua nem wau chitʌm pāar dēnjö hamach daúacha hoom k'ōsi hatarrjā pöd hoobajierram. Cha pārau hūr nʌmjā hamach jāgʌucha hūrm k'ōsi hatarrjā pöd hūrba durrajimgui hajim.

K'anijaau sī nemjīr dau p'ötarr hag nem hīgk'aau

(Mr 4:13-20; Lc 8:11-15)

¹⁸ Maimuan chadau hich Jesuu, 'Hūrbat, mua pārag jaauk'imgui hajim, k'ani jaau sī chaig mʌchdēu nemjīr dau jaau chirarr hag ejemploou.

¹⁹ Har mʌg Hēwandam hiek jaau nʌm hūr nʌmjā pöd k'augbam k'ʌnan, chi nemjīr daudam k'ʌdjā hee burrwia nemchaainau k'öpäitarrjöta nʌmgui hajim: Meperau bēewia, sīi k'ūgurbaicheewai, Hēwandam hiek hāk'atarrdam deeu hūrba harrjö hapäajem. ²⁰ Maimua har Hēwandam hiek jaau nʌm hūrbaawai hāk'am k'ōsi hāk'atarr k'ʌn, jūrr nemjīr daudam mok pör jojoodög hee burrtarrjöta nʌmgui hajim. ²¹ Mamʌ jēb chukag gaaimua chi nemjīrdam wajap k'aark'aba harrjö, hīchab mag hūrm k'ōsi hūrnaa hāk'atarrjā wajappai hubʌ k'aba nʌm. Mag k'uk'urpai naawai, mag hiek wajap'am gaaimua chik'amnau k'aigbanaa p'it'urg haawaijā, deeu Hēwandam hiekta hisegwi, warr hamach naajerrjöta wēnʌrram k'ōsi nʌm. ²² Maagwai maach k'apeen hihāsisisdöm k'ʌn, jūrr mag nemjīr dau miu hee burrwia chi miúa pör pʌrēu hautarrjöta nʌmgui hajim. Hamau Hēwandam hiek hūrm k'ōsi hūrjem, mamʌ deeu hamach k'ürjug heepai, "Jāgʌm gaaimua pöd mʌ p'atk'on hauba k'āijā chitaju," wa magbam k'ai, "Mua chadcha hāk'ak'iñjā, pöd parhooba mʌchdēu hampierr habaju" ha k'ürjuajem. Mag gaaimua mag nemjīrdam hap'ʌ bāauwia pöd chēba harrjö, Hēwandam hat'ee nem wajap'a wawaagiä pödba, sīi serbiibata nʌmgui hajim. ²³ Magarrau har Hēwandam hiek hūrwia t'āraucha hāk'ajem k'ʌnan chad, jūrr mag nemjīr jēb wajaug hee burrtarrjöta nʌmgui hajim. Magʌm k'ʌn Hēwandam hat'ee nem waum k'ōsi wau naawai, hamachdēu nem wauju hayagpierr waaujemgui hajim: hāaur k'ʌnau nemjīr chi chēmiejö dārrcha, hāaur k'ʌnau hag-pierrpai maimua hāaur k'ʌnau bʌch'k'unpai. Mamʌ t'umaam k'ʌnau hichiita hichdēu k'ōsimjö haajemgui hajim.

P'ūak dau k'aigbam trigo heeu jīr wējōm hee p'ötarr

²⁴ Mag jaauwia, deeu hichdēupai mʌg ejemplodam jaaumamua magjim: 'Hīs mua pārag jaauk'imgui hajim, Hēwandamau hichdēu hōor hi hagk'am hed jāga k'aigbam k'ʌn chi wājāan heemua hisegju. Maan mʌgaugui hajim: Woun hābmua trigo jīrjim haajem. ²⁵ Mamʌ mag trigo hap'a sīerra, hōor t'um k'āip'ōbaadēmich, mag chi nemjīr pap k'a huk'urm bēewia jūrr hi nemjīr hee p'ūak dau k'aigbam hagjö trigojöo simta p'öt'urjim hanaabá. ²⁶ Maimua chi trigo bich baupa haadeewai chi p'ūakjā hagjöo dāi bich baupa jōsijim hanʌm. ²⁷ Magbaadēm chi chognaanau hoo hat'aawai hamach patrón haar wētwi hirig, "Patrón, pua jīrhai trigo happai jīrtarra, Ɂjāga hīs jāg p'ūak k'aigbampata hag hee

bich baupa w  j  ?" hajim han  m. ²⁸ Magbaawai chi papk'  m, "J  , maach d  i hiekk'  r paraam k'  nau k  aij   hag hee p  uk dau p  owia k'  abahab" hajim han  m. Magbaa chi chognaanau deeu p  aba hirig, "  Pua hoowai marau hag happai chi k'  arpa j  u w  rp'oон maju haai n  ?" hajierram han  m. ²⁹ Mam   magbaa chi nemj  r k'   j  oirau, "Hoob j  waan w  etmiet" hajim han  m, "magba hak'iin heeu p  rau chi trigo k'  ardampa k  aij   t'  rr  eduk'am. ³⁰ Magju k  ai hid  u warag h  ba b  aupibat" hajim hanaab  . "Maimua ya p  ierr n  m jaar paawaita mua hag hat'ee h  or p  ijugui hajim han  m, nacha hag happai t'  rrp'  naa, k'  orj  naa h  rp  imk'  ir. Maimuan chadau hagj   chi trigo happai p  ierrwia chi haus  ujem hee haus  ujugui" hajim hanaab  . Magtarr haawai hichd  u jaautarrj   hid  u b  aupiwia, p  ierr jaar paawaita hich mag chi p  uk t'  rrp'  naa, hag happai k  et h  rp  ijim hanaab  . Maagwai h  or hi hagk'am hedj   hich magta haju H  ewandamauj   hich hiek h  k'abam k'  n d  i. Mam   hich hiek h  k'a n  m k'  nan, mag trigo wajap h  k'a s  utarrj   hich haarchata p  e hauwi hich d  i hich mag wai s  siju ha jaaumajim, hich Jesuucha.

Mostaza d  n nem h  gk'aadam

(Mr 4:30-32; Lc 13:18-19)

³¹ Mag nem k  ir pogk'e jaaumamua hich Jesuupai h  chab m  g nem h  gk'aadamj   jaaujim, mostaza daudam b  r  l k'it  m higwi: 'P  rau k'ap'   n  , j  ga sim habarí H  ewandam hiek mua jaau chit  m, maimua k'anjöta sim ha mua p  rag jaaubark'iin hajim. M  g H  ewandam hiek mua jaau chit  m  n, mostaza daudam j  b hee j  ir s  ubarmj  ta simgui hajim. ³² Hiin chadcha tagam nemj  r dau k'  aij   hichta b  r  lcha k'it  m. Mam   mag k'it  m  n nem b  au k'ap'   b  auwia, nem b   p  m h  d  e haadeewai, s  i nemchaaindam b  ewi hag gaai di h  ucheejemgui hajim. Hich hagj  ta s  ebahab hajim h  chab m  g H  ewandam hiek mua p  rag jaau chit  m  j  . M  llgwaiwe chan k'apan k'abata h  k'a durrum; pari mag durrumuata warag nem p  m haaid  bap  aiwai h  or k'apank'am k'  nau h  k'ajugui hajim.

Levadura d  n nem h  gk'aa

(Lc 13:20-21)

³³ Mag jaaumamua hich Jesuupai, 'H  ewandamau hich hiiu haawai mag hich hiek haaid  pi n  m  n, h  lai h  bmua harin d  rrcha sim hee levadura p  titarrj  ta simgui hajim. P  rau k'ap'   n  mgui hajim, levadura b  r  l p  titarrj   haaid  mam hooba simta, harin t'um h  rpi haaujem. Hich hagj  ta s  ebahab hajim h  chab H  ewandam hiek m  g mua jaau chit  m  j  . M  llgwaiwe chan h  or p  m m  g w  j  m hee hag'ta p  omcha haaid  b  a sim. Mam   m  g hatag paawaita durr warp'am magwe haaid  baadee t'umaam k'  nau h  rab k'aba h  rjugui ha jaaumajim.

J  gwi ejempla jaaumamuata Jesuu nem jaaujeej  

(Mr 4:33-34)

³⁴ Magta Jesuu nem k  ir pogk'e jaaumajim, ejemplodam deemamua. Ejemplo chuk chan h  rag nem jaauba haajeejim. ³⁵ Mam   mag ejemploopai nem jaaujerran, warrgar H  ewandam hi jaaujerrau Jes  s higwia jaautarrj  , exemplo deemamuata h  rag nem jaauju harr haawai hajim. Mag hirua ejemplo nem jaaumaju hatarran, warrgarwe H  ewandamau h  rag k'augpiba hich t'  ar heepai wai s  sierria j  rr hewag pawi h  rag

k'ap hamk'ür jaaumaju hajim. Magtarr haawaita mag ejemplo jaaumam haigjā chadcha hag heyaa höbëbërgmajim.

Jesuu jaaujim, k'anta jaau sī mag p'ūak k'aigbam trigo hee p'ötarr

³⁶ Mag hõrag ejemplou nem jaaau höbaadeewai hõrag wëtpi jaaujim. Maimua t'um hérubaadee hich jéer sïerr di haar majim. Maig maach hap-pai hap'öbaadee, marau hirig maachig jaaupijim, mag p'ūak dau k'aigbam trigo heeu jíir wëjöm hee p'ötarr. ³⁷ Magbaa hichdëu jaaubaadëwi magjim:

—Har mag chi nemjíir dau wajap'am p'öjim ha chirarr, jā mächpaíugui hajim, mäch chi Hemk'ooi Hiewaa. ³⁸ Maagwai hirua p'ötarr jéb, jā mág hőor póm wëjömta jaaau sim. Chi nemjíir dau wajap'am, hőor Hëwandamagta hldraa hamach Pörk'api nám k'ɻnnaugui hajim. Maagwai chi p'ūak k'aigbam, har sii Hëwandam higar k'aba mepeer higar nám k'ɻnnaau. ³⁹ Maagwai chi patrón k'a huk'ur hi nemjíir hee mag p'ūak dau p'öt'urtarr, jā chi meperaugui hajim. Maimua chi trigo p'ur jöisiewai t'ɻnju ha jaautarr, Hëwandamau mág durr hi hagk'ajuuta jaaau sim. Chi trigo t'ɻn námjö hőor dajék haju k'ɻnn, hich Hëwandam chognaanaugui hajim, angelnaan. ⁴⁰ Párau k'ap'ɻ naabá, p'ūak p'ɻnaa, jɻupinää hörpääjém. Hich jägtä haju hñchab Hëwandamajä hőor däi hichdëu mág durr hi hagk'abarm hed. ⁴¹ Mag hed mäch chi Hemk'ooi Hiewaa mua mäch chognaan päßugui hajim, sii bigaum k'ɻnnagjä pekau waupinää hamachdëupa nem k'aigbam wau sierjëem k'ɻnn t'um hăbamág jar p'ëmk'ür. ⁴² Mag hăbamág jar p'ënaa horno paa dñnámjö sim heeta bark'ɻnju. Magbaawai mag heeta hicharaucha bñenaa gaai machgau ham k'iterr hujäkk'ɻr habarjugui hajim. ⁴³ Mamɻ warm k'ɻnn mamagk'am hee, jürr Hëwandamagta hldraa hamach wajaug paapi námua hi dénk'a narr k'ɻnnan maach Haai t'umaam k'ɻnn Pörk'a sim däita náisijugui hajim. Magnaa hichdëupai, Keena, jág hñrlñnaa cha mua nem jaaau chirɻm wajap'a hürbat hajim, mag hiek'amamua.

Jesús dénk'aag jágä haju haai nā

⁴⁴ Mag jajawagmamua hñchab mág nem hñgk'aadamjä jaaujim, hich Jesuu: 'Woun hăb chik'am jéb gaai p'idk'a sïejim haajem. Mag p'idk'a simuata jéb heem nem wajap'am hoobaadëjim hanaabá. Magbaawai pöd hichdëu harrju k'aba haawai, sii hoo pñawia, hich nemta warag hisegamjö t'umaa përk'ɻnípñiwia, hag p'atk'onauta mag hichdëu nem hoo pñatarr chi jébpa pér haujim haajem.

Maimua hich Jesuupai mag hich nem hñgk'a sim hñr narr k'ɻnnag magjim: 'Chi mɻ dénk'aju k'ɻnnan mag wounau mag p'ír haum k'õchgau hich nem t'um përk'ɻnítarrijo hamach nem wai námjä t'umta hiseg námjö haju haai námgui hajim, mñlta jürr mag nem hajap'am hamachdëu hig námjö paarpaag.

⁴⁵ 'Mag mñlta nem wajap'am hamachdëu hig námjö paarpaagan, chihöö chi hñrlñcha balee simta pér hawaag jar wënrñramjö haju haai námgui hajim. ⁴⁶ Mag jar námua chi baau hat'am k'ɻnu hich nem wai sim t'umaa përk'ɻníwi jürr mag chihöö mag hich nem përk'ɻnítarri k'âaijä hñrcha balee simta pér hat'amjöta haju, chadcha mɻ dénk'am k'õsi mɻ jlwia baau hat'aawai.

Hñor hi hagk'am hedan reeu dö hñrëu námjö haju jaautarr

⁴⁷ Mag jajawagmamua, 'Hëwandamau hñor hi hagk'am hedan, hñwarr pñraag reeu döjärr dö hñrëu námjöta hajugui hajim, hich Jesuupai.

⁴⁸ ¿Pārau hoowai mag h̄lrēu wai jörrōo hawia jiir haunaa, chi hāk'āar t'eernaa barp̄xiwia, chi wajap'am happaita hauba haajē? hajim. ⁴⁹ Hich jāgta hajugui hajim h̄chab Hēwandamau pāar dāijā, m̄ag durr hichdēu hi hagk'abarm hed. Hēwandamau hich chognaanag hōor k'aigbam k'ɻɻn chi wājāaun heemua k'iet t'eerpi jaauju; ⁵⁰ magnaa mag chi hāk'āraam k'ɻɻn mag horno paa simjō sim hee bark'ɻlīrp̄i. Mag bark'ɻlībap̄aaiwai mamta hicharaucha b̄ienaa gaai machgau ham k'ierr hujākk'ar hajugui hajim, hamach k'aigba wēnarrarr jūrr.

⁵¹ Mag jaau dichwia hich Jesuupai maach hich dāi wēnarrarr k'ɻɻnagta, —¿Pārau cha mua jaau chirām wajap'a k'ap'Λ nΛ? ha jēeuim.

Magbaawai marau, —Hēera, maraun k'ap'Λ n̄mgui hanaajim.

⁵² Magbaa hichdēu marag magjim:

—M̄ag hiek hiiur mua jaau chirāmjā pārau chadcha k'ap'Λ naawai deeum k'ɻɻnag jawaagjā ya chi machnaank'a n̄mgui hajim. Jāg n̄m haig hōor Hēwandam higwia hi j̄lr n̄m k'ɻɻnag pārau jaauju haai n̄mgui hajim, chadcha pāachdēuta nawe Hēwandamau hich hi jaau-mienag p'āpitarrjā k'ap'Λnaa m̄ag hiek hiiur mua jaau chitāmjā k'ap'Λ naawai.

Jesús Nazaret p'öbör hee

(Mr 6:1-6; Lc 4:16-30)

⁵³ Mag ejemplodamau nem jaau s̄iewi jaau haaipabaadeewai haigmua mawia ⁵⁴jūrr Nazaret p'öbörög petajim, hich bāautarr haar. Mam pabaimaa, Hēwandam hiek jaau n̄m hūraag maach meeun biirdajem deg dubwi, hōrag Hēwandam hiek jaubaadējim. Mag hirua jajawag-mam hūrwia jāgderra n̄m hiek'au warag hamach heepaita, —¿Magam hichdēu jamta k'augjimta mag jaaumáma? Jāga hichdēu jāg hōor mon-aau n̄rráma? hanaa h̄chab, ⁵⁵ Keena, ¿pārau hoowai jāg woun José pa waumie hag hiewaa k'abá, María dāim? Jā Santiago dāi k'od k'abá, José dāi, Simón dāi maimua Judas dāijā hagjö? ⁵⁶ Hi hāp'ɻlīn t'um m̄aig maach dāi hich m̄ag p'öbör hee naajem; maagwai hichjā maadēu k'ap'Λ n̄mgui hajierram, hich m̄iguim haawai. Mag simta, ¿jam k'augt'urwiata jāg nem jaau k'aauga hichdēu jaaumaajēma? haajeejim jūrram k'ɻɻnau.

⁵⁷ Hamachdēu mag n̄m gaaimeen hirua nem jaau simjā haseksba, warag hi dāi k̄ir k'ɻɻuk'a p'öbaadējim. Pari magbaa hich Jesuu hamag, —Chadcha deeum durram k'ɻɻnaun m̄ag Hēwandam hiek jaau wēnarram k'ɻɻnag heenaa ham dāi hajap'a haba haajeeb hajim. Mam̄ mag sim, jūrr dich di haig wa dich bāautarr durrpai chan magjā magba warag ham k'a hisée haajerramgui hajim, jūrr hamach k'fircha.

⁵⁸ Mag, warag maig chan Jesuu hōor mor masim k'ɻɻn pōm monaaubajim, hamachdēu hi hiek hāk'amap'a narr haawai.

14

Juan chi hōor pōr choomie t'ōotarr

(Mr 6:14-29; Lc 9:7-9)

¹ Mag Jesús nem k̄ir pogk'e hōor dak'ir wau n̄rram jaar h̄chab Herodeta Galilea durr reik'a s̄iejim. Mag hag na hōrau nem hooba haajempa hich Jesuu wau sim s̄ii b̄ii wējōm chi Herodeeu hūr hat'aawai

² hich dāi hābam degam k'ɻɻnag, —Maan Juan chi hōor pōr choomie k'ararrta deeu hiiu p'iidawia mag n̄rramgui hajim hanam; maguata mag hōor mor masim k'ɻɻnpa monaaun n̄rrabahab hajim hanaabá.

³⁻⁴ Hirua mag sīrren māga hajim haajem: Maata hich Herodeeu hich naam Felipe hāli Herodías hanlmta k'echeu hauwi sīejim hanaabá. Mag hat'eeta Juanau chi reíg, "Pua pōd pach naam hāli k'echeu hauwi pach hālik'a hauju k'aba simgui" hajim hanlm. Mamā sīi hichig magbaawai warag Juan pār haupi jaaawi, cárcel deg p'āar sīupinaa cadenau jā sīupijim hanaabá.

⁵ Hichig mag hiek'atarr haawaita chi Herodeeu hi t'ōopāim hiigjeejim hanlm. Mamā t'umaam k'ānau Juanau Hēwandam hiekta jaau sim k'ap'ā narr haawai, hirua t'ōopālk'iin, jūrr hōrau hichta k'aigbaju ha k'ūirjuwia pōd t'ōoba haajeejim haajem. ⁶ Mamā mag nām hee, biek hāb chi Herodes afio cumpliitarr hag p'iesta k'a nām hee chi Herodías k'a jemk'ajim haajem, hōor k'apan t'ānām na. Mag hi jemk'a sim hoowia, hich Herodeeu k'ōchk'a t'ānāsiwi, ⁷ hich bāaurrag, "Pāchdēu nem k'ōsim mārlag jēuebá; māch himeerba mua deeb k'aba deejugui" hajim hanaabá. ⁸ Mamā magbarm chi hādaujā hūrtarr haawai hich chaai wawí sīujim hanlm. Magbaawai chi chaaairau hich bāaurr jōoyag, "Magan mā hat'ee Juan chi hōor pōr choomie pōrta t'ēp hee haudeebá; jāata mua k'ōsi hāmgui" hajim hanlm.

⁹ Mamā mag Juan pōrta hichig jēubaawai warre chi rey hōk'ūirjuu haadējim hanaabá. Mamā hichdēu hōor t'ārk'ālitarr dāi hābam mes gaai nāmuata mag hichig jēubarm nem deeju ha hiek'atarr haawai ¹⁰ chadcha Juan cárcel deg sīerr haar hōor pāiwia t'ōonaa, chi pōr happai t'ēp hee waibēpi jaaujim hanaabá. ¹¹ Magbaawai hi hipierri wētwi, chadcha hichdēu jaautarrjō t'ōonaa, chi pōr t'āpnnaa haibēwi, chi daupeer mag chi jemk'a sīerrag deechējierram haajem. Magbaa hichdēu jūrr hich hādag deejim hanaabá. ¹² Mag chi Juan hō t'āpbapāim habaawai, hi dāi wēnārraajerr k'āndamau bēewi, harrwi, hauk'ērjierram hanaabá. Maimua ya mag hamau hi t'ōobapāiwaita maar haig Jesuug jawaan bēejjierram.

*Jesuu hōor cinco mil jāhogtarr
(Mr 6:30-44; Lc 9:10-17; Jn 6:1-14)*

¹³ Mag Juan hō t'āp t'ōobarm hich haar jaaubaimam hūrwia, hōk'ūirjugau warag chawag hōor chukag haar maju habaawai, marau hi joo harrjim. Pari mag wētumua ya maar dōjārr paauk'abaadēm hōrau hoopālitarr haawai hag dak'a p'ōbōr nānlidām heem k'ānau jūrr k'ād garmua maar na hērēubaadējim. ¹⁴ Maimua ya jopimawia hooimaawai hi na hōor pōoma t'ānaajim. Magbaawai ham dau haug k'augwi ham haaunaanjā monaaupāimajim. ¹⁵ Mag nām hee, ya k'eeuraa haadeewai maach garmuata hirig, —Māg hōrjā chukag heeta ya k'eeuraa haadēm; hamag wētpi jaaubá, p'ōbōr hee wētwi hamach hat'ee k'ōjudam pēr haumk'ūir hanaajim.

¹⁶ Magbaawai, —K'ōju jāraanpai chan ham wētju k'aba nām. Jāg pāachdēuta ham jāhoggamma? hajim, hich Jesuu maachigta.

¹⁷ Magbaawai marau, —Maar k'ōju chuk'u nāmgui hajim hamag deeg. Hāba pandamta cinco wai nām dāi hāwarrdamta dau numpai wai nām hajim hirig.

¹⁸ Magbaawaita hichdēu, —Mak'āndam mā haig haipidut hajim.

¹⁹ Mag chadcha hich haig haipierrwai hōor pōm mag t'ānarrag, —P'ūak hee hohood habat hajim.

Maimua mag pandam cinco narr däi chi hāwarrdampa p'ë hauwia hāgt'aag heerpanaa, Hēwandamag hag paar hāu hajim hanaa, hichdëupai chi pan t'orreunaa marag hlaplaimajim. Magbaawai jūrr maachdëuta hōrag jigmajim.²⁰ Mag jigmamua, jigmamua, hich hiiu haawai t'umaam k'lanau hamachdëu k'om haig k'ötarrjā därr hapiwi, pan pöm sobjim, chi hāwarrjā hagjö. Mag chi sobtarr p'ë haunaa hoowai t'ablat k'apan docen hāb hōberjim chi hipiirk'am.²¹ Mag hed mag Jesuu jāhogtarr k'lan chi k'apanag cinco mil naajim, hemk'ooin happai, hlan beerba ni chaainjā beerba.

*Jesús döjā hār narrarr
(Mr 6:45-52; Jn 6:16-21)*

²² Mag hōor pöm t'ach k'öpiwi jūrr maachta hich na maach dərbagk'atarr jap hee wëtpi jaaujim, hich na t'oom higar naaimamk'ir. Maagwai hichin hagt'a hich haig s̄isijim hōor hoopäawai.²³ Maimua hōor t'um hērēuwia hich happai haadeewaita, hi hiek buchag gaai hich happai hich Hayag jēwaan majim haajem. Maagwai ya hedau k'ëubaadeewaijā mam hich happai chirajim haajem.

²⁴ Mag amich maran ya döjärr naajim. Mam̄ maar k'ir garmuata p'ü wë t'anarr haawai maar japan p'üasau höpp'ërtä jiir hahau k'ajim.²⁵ Maimua ya hāspa hurumuata hich Jesúus maar hēudee bēejim. Pari mag hurumjā s̄i döjā hārta jēb t'etag gayamjö hurajim.²⁶ Mag döjā hārta jēb gayamjö maachig hurum hoobaawai jāp'ierrwi maar hähäi k'ap'öbaadéjim. Mag jāp'ierrnaa hähäik'amua, —Keena, hak'aar k'abahaba hanajim marau.

²⁷ Pari magbaawai hich Jesuu, —Keena, hoob jāp'ierrmiet; m̄ k'abahaba hajim marag.

²⁸ Magbaa Pedroou hirig, —Señor, chadcha pachta Jesúus k'ai, magan m̄jā pachjö döjā hār pach haar mapibá hajim.

²⁹ Magbaawai hirig, —Bēejuma hajim Jesuu.

Magbaawai chadcha Pedroou jap heemua waaidlaadéwi Jesúus k'irp'ee dədərgmaa hajim, döjā hārta durramjö.³⁰ Pari p'üas dau dapag hoowi jāp'ierrbaadéjim. Mag jāp'ierrbaadém hee hīchab ya hierrpamajim. Magbaawaita maach Pörög, —Señor, m̄ hoobahur, m̄an hierrpamangui hajim.

³¹ Magbarm bärre Jesuu hi juu gaai pachnaa, —¿K'ant'ee pua pach hierrpaju k'irrijí? Jāgan pua chan mua pachig nem mag haawaijā m̄ hiek hāk'aba chirabma hajim hirig.

³² Maimua ya ham jap hee waaidatk'abaadee chi p'ü meuu haadéjim.

³³ Mag chi Jesúus jap hee pabaadee hi k'irp'ee kanieu p'öbk'anaa, —Chadcha pllata Hēwandam Hiewaau hanajim, marau hirig.

*Genesaretpien Jesuu monaauk'atarr
(Mr 6:53-56)*

³⁴ Mag wëtumua t'oom higar Genesaret durr p'ëeubaimajierram.³⁵ Mag Jesúus barbaimam hōrau k'augp'öbaadee, s̄i hag perás bñi jōisijim. Mag hamachdëu k'augp'öbaadee hi haig hōor mor masim k'lan haibéenaa hirig,³⁶ —Maar haunaanag pach k'ajühidam gaaipai k'ājā pachpibá haajeejim, monaauk'ir.

Mag chadcha t'um hi k'ajúa gaai pachmam k'lanan warre monaauk'a maajeejim, mag s̄i pachbarmuapai.

15

*Sījua sūgbā t'ach k'ō nāmuapai chan maach hārba haajem ha jaautarr
(Mr 7:1-23)*

¹ Hīchab Moiseeu p'ā p̄aatarr hiek wajapcha h̄lark'aajem k'ān dāi Hēwandam hiek jawaag chi machnaan hi haig bēejierram. Mak'ān Jerusalenmua bēetarr k'ān hajim. ² Mag bēewi hirig, —jāgwi p̄a k'apeenau maach jōoin hi p̄a nā? Jāgwi t'ach k'oowaijā jua h̄bata t'ach k'oojē? Pārau k'augba naab jāg hāu k'aba sim? haichējierram.

³ Magbaawai Jesuu hīchab, —K'ant'ee p̄āraujā hagiō Hēwandamau jaau sim t'um hipierraa habanaa sīi pāach jōoin hiita h̄rcha h̄lark'ajū hēk'aajerrāma? hajim hamag. ⁴ Magnaa hamag, Pārau k'augba nā hajim, Hēwandam hiek p̄ā sim gaai jaauwai, "Pach haaijā p̄ach hād dāi jāsenenaa hōk'ō habā" ha sim? Maimua "Har hiwiir hābmua k'āijā hich haai wa hich hād k'āijā t'ōpnaa hāauk'a hiek'a simnā warreta t'ōopāiju haai nām" ha sim, majā p̄ārau k'augba nā? hajim hamag. ⁵ Magnaa hichdēupai, Pari Hēwandamau hich hiek gaai mag jaau simta, jūrr pāar hiek mag hābmua k'āijā dich hayag wa dich hādag k'āijā, "Pārau hig nām mua wai chirab mama, pōd mua deeju k'abam, ya t'um Hēwandam hat'eem haawai" ha hiek'ajū haai sim hanām, dich dēnnaan dau haug k'augba. ⁶ Pari p̄ārau hōrag mag jaau nām haig, Hēwandamau nem jaau sim hisegnaa jūrr pāach jōoin hiita h̄rcha h̄lark'a naabahab hajim Jesuu, hamach k'īrcha. ⁷ Magnaa, Chadcha jāg Hēwandam hiek gayam pāachdēu nem jaaujemjō k'aba jūrr hag chaaur nem wau sīerrjēem k'apta Hēwandamau hich hi jaaumie jōoi Isaías k'ararrag pāach higwia hich hiek'atarr hiek māg p'āpījimgui hajim.

Magnaa chadcha hag gayam jaubaadēmua,
⁸ "Pāran, sīi par hiek'aupaita Hēwandam hiek hāk'a nām hāk'a nām haajemgui" hajim Jesuu hamag.

"Pari mag nām chan par chadcha t'āraucha hāk'abamta mag sīerrjēem. Pāach mag nām gaaimua pāar t'āar chan hi dak'ajā k'aba, sīi hi warpta t'ānāmgui" hajim.

⁹ "Jāg nām haiguin parii pāach hip'it'ur p̄ārau hirig jēeju. Pārau jaau nāmjā sīi wir haig pāach k'īrjugpaū; jā hi hiek k'abamgui" hajim Jesuu hamag, warrgarwe Hēwandamau jaautarr higwia. (Is. 29:13)

¹⁰ Magnaa hōragta heerpanaa, "Wajap'a mā hiek hūrbat hajim. ¹¹ Maadēu nem parhooba k'ō nāmuapai chan Hēwandam dau na maach hārpiba haajemgui hajim. Hēwandam na hōor hārpiejemān hiek'ajū k'abam nempa k'īrjunaa hiek'a nāmuata hōor hārpiejemgui hajim.

¹² Hirua magbapāaiwai maach chi k'apeenauta hirig, —Fariseonaan hiek, mag pua magbarm haig, ham k'īrta hiek'abapāim haajem hanaajim.

¹³ Magbaawai jūrr hichdēu maachigta hiek'amamua, —Hoob ham hiek hasekasmiet hajim. Pārau k'ap'ā nām, nemjīr hee p'ūak k'aigbam hōbeerwai t'ārrēupāaijem. Hich jāgta hajugui hajim mā Hayau ham dāi. Ham hichdēu jār hau sim k'ān k'aba haawai nemjīr hajap'am heemua p'ūak chi k'aarpaa t'ārrēunaa barbapāimjōta hajugui hajim. ¹⁴ Magua, hidēu warag k'īuu sīubat hajim. Jāk'ānān hamachjā dau k'īsu nāmātā hagjō dau k'īsum k'ān jua gaai p̄aranaa hēudā harrjem k'ānājōta nāmgu hajim. Pārau hoowai merag chuk'u sīebā, dau k'augba k'itāmua hagjō

dau k'īsu k'itam juu gaai purnaa harrk'iin, hāb bāhēu subaadee hamach numwe burrjugui hajim.

¹⁵ Magbaawaita maar heem hāb Pedro haajemua hirig, —Señor, cha p̄chdēu jaaubap̄im deeu marag wajap'a jaaubá; marau pōd k'augba habarmgui hajim hirig.

¹⁶ Magbaawai Jesuu marag jaaubaadēwia magjim:

—¿Wa pārau hagt'a k'augbata n̄wa? hajim. ¹⁷ ¿Pārau k'ap'naabá, maadēu nem k'ō n̄m t'um maach bi hee mawia chēbapäiwai deeu chuk'u haadeejem? Magua dichdēu t'ach k'ō n̄muapai chan maach hārba haajemgui hajim. ¹⁸ Maach hārpi n̄mān t'āar heemua k'īrjug k'aigbam hiek'a n̄muata Hēwandam na maach hārpiejemgui hajim, ya k'īrjunaata hiek'amaawai. ¹⁹ Nem t'um maach k'īrjug heemuata höbēr t'ānām: k'īrjug k'aigbam, hōor t'ōju, dich hōor k'abam dāi k'apes haju, dich k'amān hap'a k'ājā dich hōor dāimjō haju, nem jīg'aju, sēuk'aju maimua chik'am hēugar chad k'abam hiek hiek'aju. ²⁰ Magām nemeuta chadcha Hēwandam na hōor hārpiejem. Mam̄ chi machnaanau jaau n̄mjō sīi juu sūgbā t'ach k'ō n̄muapai chan Hēwandam dau na maach hārba haajem ha jaaujim marag, hich Jesuu.

*Canaanpie hālirau Jesuu hich chaai monaauju k'ap'sierr
(Mr 7:24-30)*

²¹ Maigmua higbaadeeu jūrr p̄öbör numí Tiro Sidón dāi n̄māg petaawai maarjā hi dāi wētjim. ²² Maimua ya mam paauk'abaimamta, hālī hāb Israel durram k'aba Canaanpie hālī mag perás s̄lejerra hähäag bēewia Jesuug, —Señor, m̄ hap harram m̄ dau haug k'augbā hajim. Mua k'ap' hāmgui hajim, p̄lta chadcha Hēwandamau p̄liju haajerrau. Maagwai m̄ chaai monawaagjā p̄l juu t'eeg sim. M̄ k'a dōsāt bēnēu baarjemta p̄lāg monaaubabap̄i ha hāmgui haichējim, hirig chaigpamamua.

²³ Pari par hūnanau mag chaigpa k'itamjā Jesuu bālājā hi hiek hāk'abojim. Magbaawaita marau hirig, —Senōr, ¿jāg pua hirig mapi jaaubamma? Ya hatcha magaajā marau hūrmap'a n̄m. Magbamān hich jāg maach hēudee hähäag majuwai hanaajim.

²⁴ Pari magbaawai jūrr Jesuu chi hāliragta, —Hēwandamau m̄ p̄litarran, maach meeun israelnaan sīi oveja hok'oo durrumjō durrum k'ān peerdā haumkīrta m̄ p̄lijim hajim.

²⁵ Pari mag n̄m hee, warag hi haigcha bēenaa kanieu p̄ōbk'anaata, —Señor, m̄ hap harram m̄ chaai monaaubabap̄i hajim.

²⁶ Magbaa, judionaan k'abam k'ān chan monaauju k'abam hawi juau hogt'ompai chi Jesuu warag, —¿Pua m̄ hiek' chiram hūrbata sī? hajim. P̄l deuem durram haawai, mua p̄l chaaita nacha monaauk'iin, mua hoowai dich chaainag deeju harr panta k'echeunaa saakienag deebarmjō hajugui hajim hirig.

²⁷ Pari magbaa hūnanau dāi, —Señor, jāan chadaugui hajim. Mam̄ pua hoowai, ¿saakienaujā hamach pap juasur mes heegar k'āimam k'ōba haajē? hajim. Maagjeewai m̄ Israelpie hālī k'aba hāab mam̄, ¿pua m̄ chaaijā dau haug k'augbaju k'ai? Mua k'ap' hām, pua hi monaaupāiju haai simgui hajim hirig.

²⁸ Magbaawaita, —Jōo! Jāan chadchata mua p̄lch chaai monaauju k'ap'naata pua hāk'ahāmgui hajim. Magan chadcha p̄chdēu jaausimjō p̄l chaai monaauju hajim hirig Jesuu.

Mag, chadcha Jesuu mag hiek'abarm bärre chi chaai monakk'a haadëjim haajem.

Jesuu hőor pöm monaautarr

²⁹ Mag Sidonmua deeu maar bëewia hüwaai mag t'arrdö pöm sim Galilea haajem higaau naaichëjim, hich Jesús däi. Maimua buchag gaai waaidlwia hoo sësijim. ³⁰ Mag hamach dak'ir jupbaimaawai hőor pöm hi haar wëtwi hi bigaau p'larbaadëjim. Mag hőor pöm t'änäm hee hi haig haibëemajim: bă wëdă wëdă k'it'ëem k'än, dau k'ësum k'än, bëdam wa juadam k'äijä hăk'äraam k'än, meu meraam k'än maimua tag haaunaan k'amor machag k'irpierr hi haig haibëenaa hi băk'atr hausiumaajeejim. Maagwai magam t'um hichdëu monaupäi maajeejim. ³¹ Hamach daúacha mag meu meraa k'it'ëe harrjä hijëb nàrrjëe, juadam wa bëdam k'äijä hăk'äraa k'it'ëe harrjä monak'a, maimua dau k'ësu k'it'ëe harr k'änpa dau wajap'a nàrrjëem hoowia, sii hőor dauderra naajim. Mag hamachdëu hoo nám gaaimua maach meeun k'abam k'ännaupata maach meeun israelnaan Hëwandamag jéeup'öo t'änajim.

*Hemk'ooin happai cuatro mil Jesuu jähogtarr
(Mr 8:1-10)*

³² Maimua mag maach hich däi hogdaba wënrraajerr k'änagta, — Hőor pöm mäg t'änäm mä dau hee dau hap'la durrumgui hajim. Ya k'äai t'ärjup pam ham maach haigmua bălrjä hogdaba, t'achdam k'öjujä chuk'u nám. Hich jäg t'ach k'öba chan mua hamach diig päämap'a chiramgui hajim. Hich jäg pääk'iin, di haar barba k'äijä k'ad hee jädaúa p'arëubajupa hajim, hich Jesuu.

³³ Magbaawaita marau hirig, — Mamä mäg hõrjä chuk sim hee, ¿jam maadëu k'öju bawaagauma? hanaajim, hőor pöm mäg t'änäm k'öpieg.

³⁴ Magbaawai hich Jesuu marag, — Pärau pan dau k'arr wai náma? ha jéeujim.

Magbaa marau, — Sietepai, maimua hăwarrdamjä har dau k'apan k'aba durrumgui hanaajim.

³⁵ Magbaawai hichdëu hõrag k'at jupk'api jaauwia, ³⁶ mag pandam siete narrjä chi hăwarrdam däi hăba juu hee p'ë hauwia, Hëwandamag hău hajim hanaa t'orreubaadëjim. Magnaa maachig hlapäimaawai marau jürr hõrag jigmajim. ³⁷ Mag jig p'larldädägmamua t'umaam k'änna hamachdëu k'öm haig k'ötarrjä, pan pöm sob t'änisisjim. Mag chi sobtarr, t'abat siete marau hipiirk'a haujim. ³⁸ Mag hed mag chi t'ach k'ö narr k'änna cuatro mil naajim, hemk'ooin happai, hänjinjä beerba ni chaainjä beerba. ³⁹ Maimuan chadau hõrag wëtpi jaaubaawai hagdaujö hamach majupierr haaidjierram. Mag t'umaa hëréubaadeewain chadau, hichjä jap hee waaidlbaaddee, marau hi Magadanag harrjim.

16

T'et'emnaanau hamach dak'ir hamachdëu nem hooba haajem hompaa haupi narr

(Mr 8:11-13; Lc 12:54-56)

¹ Mag Magadán durr paauk'abaimaawai fariseonaanau Saduceonaan däimua Jesús hoon bëejierram. Pari mag bëetarran sii hi himeraa p'ar haum k'öchgaupai harr haawai hirig hamachdëu bălrjä hooba haajem nemta

hamach dak'ir hedjā hee waipi jaau naajim, mag gaaimua chadcha Hēwandamau pāwiata mag nərrəm ha hamachig k'ap jaaumk'ir.

² Pari Jesuu ham hipierraajā k'aba, warag sī hamag, —¿K'an jāgwi pārau k'eeurag hedau dubmamua hedjā p'ur waau t'ənəm hoowia, "Nan hedau wärjäp'ä haju" haajē; ³ maimua jūr̄edaup'errejā hagjō hedau höbēr hurum bālu hedjā p'ur t'ənəm hoowi, "Nan hedau k'ōrk'aju" ha jaaujē? hajim. Pārau jāg hedjā hoobarm gaaimuapai hed wärjäug haju wa hed k'ōrk'ajuñ nem k'aug nəmta, jāga jāg pārau pāach daúa mua nem wau chitəm hoo nəmjā pöd k'aug hauba nə mə chadcha Hēwandamau pāiju jaaujerr? hajim hamag. ⁴ Pāran pāachdēu Hēwandam hiseg nəm gaaimua warag chi hajaugjā chuk'u t'ənaawaita warag pāachdēu nem hooba haajem nempata pāach dak'ir waipi nəm. Mamə mua waubamgui hajim. Mag k'āai warrgar jöoi Jonás haajerr nemmeeurrk'an buch hee k'āai t'ärjup siet'urtarr gaaimua Nínivepienau Hēwandamau hi pāitarr k'aug hautarrjöta, hīchab məchjā Hēwandamau pāitarr pārag k'ap'ə hapijugui hajim, məch hiiu p'iidəbarm gaaimua. Mamə magəmjā pārau hāk'abajugui hajim.

Mag hiek'apet hawi hichta warag chaaug higbaadējim.

*Jesuu hich k'apeenag fariseonaanjö hapiba jaautarr
(Mr 8:14-21)*

⁵ Mag higbaadēwi ya t'oom higar paauk'abaimaawaita maar k'ir hee dəhnisijim, panjā haibēeba sīi hich jāgta wēnərrəm. ⁶ Magbarm dāchata hich Jesujā marag, —K'ir k'ap'ə wēnərrat'ə hajim. Fariseonaan bēnta saduceonaan bēn dāi jāg levadurajö sim pāach gaai dərbapimiet hajim marag.

⁷ Mag hūrwia, chadcha levadurata jaau simpii hawi, maach happaijā, —Keena, maach chan chadchata pan haibēebajimwai hanaajim.

⁸ Mamə maar mag hiyāl nəmjā hich Jesuu k'ap'ə sīerr haawai, —¿K'ant'eeta pāar mag pan haibēebajim hanāma? Pārau chan jāgan mua nem wau chitəmjā hoobamjöta haajeeb hajim, mag mə dāi hāba wēnərrəm jā hāk'aba haag. ⁹ ¿Pārau k'ir hee paba nə, mua pandam cincopai narrau hālinjā beerba, chaainjā beerba, hemk'ooin happai cinco mil jāhogtarr? Maimua ¿t'əblət k'arr hipiirk'a haujī chi sobau? ¹⁰ ¿K'ir hee paba nə hagjö, pan sietepai narrau hōor pōm cuatro mil narr jāhogtarr? Maimua jāg hedjā, ¿t'əblət k'arr hipiirk'a haujierrā chi sobau? Pan chaarta hig nəm hak'iinjā, ¿pārau k'irjuawai hīsjā mua pöd pāach jāhog haubajupii nə? ¹¹ ¿Jāga jāg pārau bālrjā k'aug hauba nə hajim, mua pāachig, "Fariseonaan bēn saduceonaan bēn dāi levadurajö simta pāach gaai dərbapimiet" haawai? Mua mag chirəm haig chan pan chaar higwiata pārag mag hiek'aba chirəm; wajpcharan muan maiguin, hoob hamjö chik'am k'ir haawaipaita chadam hiekjō hiek'amiet ha chirəm hajim marag.

¹² Magbaawaita marau k'augp'ōbaadējim, Jesuu levadura chaar jaauba, sīi fariseonaanau saduceonaan dāimua nem jaaujemta jaau sim.

Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe hich Hēwandamau pāiju haajerrau ha jaautarr

(Mr 8:27-30; Lc 9:18-21)

¹³ Mag wētwia deeum durr Cesarea de Filipo hanəm paauk'abaimaawai hich Jesuu marag, —Hōrau məch chi Hemk'ooin Hiewaa higwia hiyāl nəm hūrwai, ham hiek ¿mə k'ai haajē? ¿Pārau hūrba haajē? ha jēejim.

¹⁴ Magbaawai marau hirig,—Ham hiek p^A Juan chi hōor pōr choomie haajem; deeum k'^{LL}nau jaauwai p^Alta Elías haajem, warrgar Hēwandam hi jaaujerr; wa magba Jeremías k'abam k'ai, dewam k'āijā haajem, hagjō Hēwandam hi jaaujerr.

¹⁵ Marau hichig magbaawai jūrr maachigta, —¿Ma pāachdēujāma? Pārau k'^{LL}irjuawai, ¿m^A k'ai hagá? hajim.

¹⁶ Magbaawai Simón Pedroou,—P^A Cristo k'abahab hajim hirig, hich Hēwandam Hiewaa warrgarwe hichdēu j^Ar hauwia hōor peerd^A haumk'^{LL}ir pāiju ha jaaujerr.

¹⁷ Magbaawai Jesuu hirig,—Simón Pedro, Jonás hiewaa, hōrau b^{LL}erjā p^Arlag jaautarr k'abamta chadcha pua hag heyaa jaaubap^Aimkē hajim. Jāg pua k'ap^A jaaubap^Aimn, jāan hich m^A Haai hāgt'ar chiraajemuata p^Arlag mag k'^{LL}irjupiwi hajim. Maguata pua hag heyaa jaaubap^Aibahab hajim. ¹⁸ Pedro, maagwai p^Alln chadcha p^Ach t'^{LL}riu jaau simjō mokdauu hajim hirig. Pua m^A hiek jaubaadēm gaaimuata mua m^Ach hiek hāk'a n^Am k'^{LL}n k'apaana hapiju. Mag k'apaana haadēm chan pāach chi hār^Am k'^{LL}nan k'^{LL}echwiajā, pāar hak'aar chan hok'ooba hich mag Hēwandam dāita n^Aisiju hajim. ¹⁹ Pedro, p^Arlagta mua m^Ach hiek jaaumk'^{LL}ir jaau chir^Amgui hajim. Pua m^A hiek jaubaadēm hūrwi hāk'a n^Am k'^{LL}n m^A dēnk'a n^Aisiju. Mam^A hīchab pua jaau k'it^Am hūr n^Amjā hasekasba warag hiseg n^Am k'^{LL}nan hamach mag n^Am gaaimua warag hich mag hok'oo wēnlrrajugui hajim. Mag n^Am haiguin pua chi m^A haar hōbērju haai n^Am k'^{LL}nag puertdi weeu deenaa pōd dubbaju haai n^Am k'^{LL}n hat'ee sīi warag p'^{AA}ar sīsiuk'amjöta haju.

²⁰ Mam^A Jesuu mag hich chadcha hich Hēwandamau j^Ar hauwia pāitarrk'a simjā b^{LL}erjā hōrag jaaupiba jaaujim marag.

Hōrau hich t'^{LL}ōju jaautarr

(Mr 8:31–9:1; Lc 9:22–27)

²¹ Maimua jaaumamua hich Jerusalenag majujā jaaujim. Mag Jerusalén pabaimaawai jōoin chi pōrk'a n^Am k'^{LL}nau p'adnaan chi pōrk'a n^Am k'^{LL}naupa Moisés hiek jawaag chi machnaan dīmuua hich dau hap'^A wai naawi hich t'^{LL}ōjujā jaaujim. Mam^A mag hamau hi t'^{LL}ōwiajā deeu hūwai k'^{LL}āi t'^{LL}ārjup n^Am hee deeu hich hiiu p'^{LL}iid^Ajujā jaaujim.

²² Mag jaaumam hūrwia, Pedroou hich happai chaaur t'^{LL}ārnaa,—Señor, ¿k'anii Hēwandamau p^A dāi magpibarju? P^A dāi chan hōrau magju k'aba n^Amgui hajim hirig.

²³ Pari Pedroou hichig magbaawai, jūrr chi Jesuu hirig, —Jōpk'aa m^A haigmua chaaug petā hajim. Meperauta p^Arlag mag hiek'api sīebahab. Puan mag sim haig sīi warag k'aibag hee m^A burrpijuuta hēk'a simgui hajim. Pua chan Hēwandamau nem waum hig simjā k'augba, sīi parhoobam k'^{LL}njöta k'^{LL}irju simgui hajim hirig.

²⁴ Maimua hichdēupai jūrr maach t'umaam k'^{LL}nagta,—Chadcha pārau m^A hiek pāach t'^{LL}āraucha hāk'a n^Am k'ai, magan mua nem waipi jaau chir^Am happaita waubat, “M^Achdēuta k'ap chir^Am m^Achdēu nem wauju” ha hiek'aba. M^A gaaimua chik'amnau pāach dau hap'^A t'^{LL}ōju k'^{LL}irjuwia k'^{LL}āijā magm^Ajā higba waragta hāk'anaat hajim. ²⁵ Har m^Alig heegarjā m^A gaaimua p'it'urg haumap'a n^Am k'^{LL}n chan b^{LL}erjā hāgt'ar hōbērbam. Maggarrau har chi mua nem jaau chir^Am waum k'^{LL}ōchgauta hamach nemjā k'^{LL}irjuba, sīi warag m^A gaaimuata dau hap'^A hanam k'^{LL}nan chadau hāgt'archa hōbērju jaaujim. ²⁶ Pārau hoowai, ¿k'an wajaug sī hajim,

hābmua māg durr t'um hichdēupai jāa wai sīsim, mama^λ mag sim mee-baadee k'īmie durr petam? ¿Hirua hich durr t'um hich dāi harrju haai sī? Pōd harrbam. ¿Pārau k'īirjuawai hābmua k'āijā hāgt'ar hōbēraag p'atk'on pōm p'agju haai sī? Mag p'agwiajā pōd dubbamgui hajim. ²⁷ Māgnaa mā Hayau māg durr hi hagk'am hedjā māchta hichdēu jua t'eeg deetarr dāi hi chognaan angelnaanpa bēewi, māig heegar hamach nem waaujerrpierr haju ham dāi: chi nem wajap'a waaujerr k'āan dāijā hich hagjō maimua nem k'aigba waaujerr k'āan dāijā hich hagjō. ²⁸ Cha mā hiek'a chirām hiek'au hāaur k'āan cha mā hiek hūr nām k'āan chan māch chi Hemk'ooi Hiewaa t'umaam k'āan Pōrk'a bēeu hedamjō haadēm hoobam haigjā meeabajgui ha jaaumajim.

17

*Jesús sīi bāmjō haaderr
(Mr 9:2-13; Lc 9:28-36)*

¹ Mag hich Jesús maar dāi hiyāa simua mag maar k'apeen hāaur k'āanag hamach daúa hich hoopiju jaautarr k'ur seis días haadēm hee, cerro pōm sim gaai petajim. Mag hich mam dāi p'ē harrijim: Pedro, Santiago maimua Juan, hich Santiago heeum. ² Mag mam wētwi ham dak'īrta Jesús k'īir chaaupabaadējim haajem. Hi k'īir hoowai māg hedau hāsdawam k'īrjöta bāa t'ānaisijim haajem; maagwai hi k'ajūa charā p'uumjō haadējim haajem, hich bāpgau. ³ Hi magbaadēm hee hoowai warrgarm jōoin Moiseeta Elías dāi hiyāa dānānalihdā naajim haajem, Jesús dāi. ⁴ Mag hoobaawaita Pedroou Jesuug, —Señor, hāu chi hagamjō nem wajaug maar māig nāmgui hajim haajem. Pua k'ōs hak'iin mua rāichdidam t'ārjup hēuk'am hajim hanām: hāb pā hat'ee, hāb Moisés hat'ee maimua hāb Elías hat'ee.

⁵ Mama^λ Pedro mag hiek'a dānām hee, jāant'umie baug bēewi ham jōodā hat'aichējim hanaabá. Magbarm hee mag chi jāant'umie heemuata woun hiekjō, "Chamāta mā Hiewaa māchdēu jāsehne wai chitāmāu, hōor peerdā haumk'īir māchdēu jār hautarr. Hirua nem jaau simta hipierraa habat" ha hiek'abarm hūrjierram hanām.

⁶ Hamach chi dāi wēnlrrarr k'ānaucha jaauwai, hamachdēu mag hūrbaawaita jāp'ierr p'ōbaadēm hiek'au warag kanieu t'āk'ōok'anāa heeg k'ōk'ōod hap'ōbaadējim hanaabá, k'īeb jēb gaai dagau dārk'a. ⁷ Magbaa Jesuu ham haig bēenaa ham gaai juau sīesīenaa, —P'iidātk'abat, hoob jāp'ierrmiet hajim hanām.

⁸ Magbaawai chadcha hamau p'iidātk'anāa hoowai, tagam k'āan chuk'u, hāba Jesús happaita sīejim hanaabá.

⁹ Maimua deeu jerag bēejerram haajem. Mag hālrbagk'a wēdurumua chi Jesuu hamag, —Māg pāachdēu hootarr hoob deeum k'ānag jaaumiet. Ya māch chi Hemk'ooi Hiewaa meewia deeu p'iidābaawain chadau jaaubat hajim haajem.

¹⁰ Magbaawaita jūrr hamach garmua hirig, —Jāgwi Hēwandam hiek jawaag chi machnaanau jaauwai, mag Eliata hich Hēwandamaucha pāiju jaaujem na bēeu haajē? hajierram haajem hirig.

¹¹ Magbaawai hich Jesuu, —Chadcha chi bēen Eliata nacha bēema hajim hanām. Pari mag hi bēeu jaautarran, mag Hēwandamau pāiju haajerr hōrag nāpi jaaumk'īrta bēeu jaaujimgui hajim hanām. ¹² Pari Elías ya bart'urjim. Mag hi bart'uurwaijā hamau hi k'aug hauba, sīi

warag deeum k'lanpii hawi hi däi hamachdëu hampierr hawi warag hi t'ðopäijierramgui hajim hanäm. Hamachdëu hi däi jägtarrjö mach chi Hemk'ooi Hiewaa däijä hajugui hajim hanaabá. Mag chirämän mäln wajap ham jua machag häwatjugui hajim hanäm hamag.

¹³Pari Jesuu hamachig magbaawai warre k'aug hat'ajierram hanaabá, warrgar Hēwandam hi jaaujerr Elías k'aba, Juan chi hōor pör choomie higwiata mag sim.

*Jesuu chaai mor heem mepeer jẽupäitarr
(Mr 9:14-29; Lc 9:43-45)*

¹⁴ Mag wēdurumua ya maar tagam k'lan däi narr haig jér paauk'abaichäm hee, woun hāb bëewi hi k'irp'ee p'obk'anaa hirig chaigpamamua magchëjim:

¹⁵ —Señor, mä chaai wai chiräm t'ðt'ðrrsö k'itäm. Mä hap chitäm mä chaai dau haug k'augwia monaaubapäi haichëjim. Jäg k'itämä nem t'egta baarjem. K'ar charä hooju chuk'u haawai barbaadëmua hōt heejä burrjem; wa magbamän dö heejä sii dobojo haimajemgui hajim. ¹⁶Mua mäig pä k'apeen haig haibëetarrjä hamau pödbajierramgui hajim.

¹⁷ Magbaawai Jesuu magjim, hōrag heerpanaa:

—Päran chadcha pääch t'äär k'aibag gaaimuata Hēwandamau jäg chaai monaaujujä k'irjuba näm. Pärau jäg Hēwandam jua t'eeg simjä k'augbamjö nám, ¿hich jägtä sii mua häwat chitaju haai chirä pärau hoowai? ¿K'an hatchata pärau mä pääch däi chitapim hig námä? hajim, hajapcha hāk'aag. Magnaa, Mä haig mag chaai haipidut hajim.

¹⁸ Magbaa chadcha chi chaai hich haig haipierrwai chi meperag meeurraunaa höberpi jaaubaawai, hii hipierr höberbaadëjim. Magbarm haigmua chi chaai monak'a hich mag sisiijim.

¹⁹ Mag chi chaai monaautarr k'ur maach hap paauk'awi marau hich Je-suug, —¿Jägwí marau pöd jäg chaai mor heem mepeer höbeerpi haubají? ha jéeuojim.

²⁰ Magbaawai hich Jesuu marag magjim:

—Jään päächdëu mäg chaai Hēwandamau monaaujujä k'irjuba narr gaaimuaugui hajim. Pärau Hēwandam jua t'eeg sim k'ap'anaa päächdëu nem mag habarmjö hapiju k'irjunaata nem wauk'iin, Hēwandam hat'ee chan p'it'urm nem chuk'u haajeewai, chadcha päächdëu jajaauk'ampierr hich mag päächdëu jaau námjö hapiju. Päar k'irjug hoojem hanaa chi pömag mostaza daudam har maach dau hee paba k'itaajemjö k'äijä k'itak'iin, chag durrsïig k'äijä, "Jöpai mäigmua mawia chum dñnnubaimá" habaawai chadcha p'it'urg chuk'u mawia päar hipierr päächdëu jaaubarm haar dñnnuwimajogui hajim. [²¹ Magnaa hichdëupai, Jäg mepeer k'ir chan sii hiek'abamuapai höberba sierräm. Jäg höberpi hawaagan, bñlräjä t'ach k'öba sii Hēwandamagpai jéeu näl hawiata höberpi jaaubaawai höbeerjemgui hajim marag.]

*Päaba Jesuu chik'amnau hich t'ðoju jaautarr
(Mr 9:30-32; Lc 9:43-45)*

²² Galilea durr maach hich Jesús däi hāba wënrraajeewai hichdëu marag magjim:

—Mach chi Hemk'ooi Hiewaa mäg chirämäñ chi t'ierrnaanag par deebaawai ²³sii hamau mä t'ðopäiju. Mamä mag hamau mä t'ðowiajä k'ääi t'ärjup nám hee deeu mä hiiu p'iidjugui hajim.

Maachigcha mag jaubaawai chadcha maar hök'üirjuu hap'öbaadëjim.

Haai hi jëeujem di paarjä p'agju haai narr

²⁴ Jesuu maar hich däi p'ë harrwi Capernaum p'öbör barimajim. Magbaawai Haai hi jëeujem di paar p'atk'on jëeujem k'ünnau Pedro hich happai sim haar wëtwia hirigta, —¿PΛ maestroou chan Haai hi jëeujem di paar p'agju haai simta p'agba haajeeb? haimajierram haajem.

²⁵ Magbaawai hirua, —Keena, mΛ maestroou p'agba haajeeb ha chirajim haajem hamag.

Maagwai ya maar maach jëer narr di haar naajim. Maimua ya chi Pedro maach haar barbaimaawaijä jürr Jesuu hirig hich hag hiekpai, —¿Pua jäga k'üirju chirá Simón? hajim. ¿Pua hoowai mΛg durr gaai reinaan t'ünləm k'ünnau chijä k'ünnagta dëbpaar jëeujë: hamach k'odnaanag wa sii parhoobam k'ünnag?

²⁶ Magbaawai Pedroou hirig, —Hamach k'od k'abam k'ünnagma hajim.

Magbaata Jesuujä, —Chadcha chi k'odnaanau chan p'agba haajemgui hajim. Magua muajä mΛch Haai gaaimua hagiö p'agbaju haai chirabahab. Chi Haai hi jëeujem di hi dëñ haawai muajä p'agba, pāraujä p'agbaju haai nΛmgui hajim. ²⁷ MamΛ hamag maach hëugar hiek'am hugua maadëujä hichiita p'agju haai nΛmgui hajim Pedroog. Maimua, T'ürrdö hee dö hñabamí hajim. Nau nacha pΛch jua gaai k'öbaichëm pua jiir hat'am hö hee p'atk'on sileju. Mag p'atk'onau hñu pua mΛ kõitjä p'agwi, pΛch dëñjä p'agpäijugui hajim Jesuu Pedroog.

Magbaawai Pedroou chadcha hichig jaautarrjö hajim.

18

*Chijäata hñrñcha haju haai sii ha jaautarr
(Mr 9:33-37; Lc 9:46-48)*

¹ Hich mag hiyäa nΛmuua marau hich Jesuug jëeu naajim, hichta mΛg hatag t'umaam k'ünn Pörk'abaadeewai maach mΛg wënlərräm heem k'aita hñrñcha sisiuju k'ai ha k'ap haag. ² Magbaawai Jesuu chaaidamta t'ärnaa maar järr dñnñupinaa magjim:

³ —MΛ cha hiek'a chiräm hiek'aau pārau pāachta hñrñcha ham k'öchgau pāachdëu mag k'üirju nΛm hisegnaa chaain mΛgandam hagt'a serbiibamjöö habam chan, pāar pöd mΛ däi chi pörnaan k'aju k'aba nΛm. ⁴ Mag mΛchta chi Pörk'a chirsim hed mΛ garcha joot'limaju k'üirju nΛm k'ünnan warag hamachta serbiibamjöona chaain mΛgandamjöta haju haai nΛmgui hajim, mag hamachta hñrñcha haju jä k'üirjuba. ⁵ Pārau mΛ dëñjö mΛg k'it'ëem hñb k'äijä jäsenk'awia pāach di haig haumän magan pārau mΛchchata k'üir jäsenk'abarmjö habarmgui hajim, marag hiek'amamua.

*Jäga nΛ Hëwandamau chik'am k'aibag hee burrpiejem k'ünn däi
(Mr 9:42-48; Lc 17:1-2)*

⁶ Mag warag hiek'ak'agmamua magjim: 'Häbmua k'äijä mΛ chaai mΛg mΛ hiek hñk'a k'ërlmta pekau hee burrpimän, Hëwandam däi hiek'ör pöomata sisiuju. Mag mΛ chaai hñbam gaaimua k'äijä warag Hëwandam däita hiek'ör paarpaju k'äai, hichdëupai hich hö gaai mokpör pöm jñnaa p'üas hee baudlk'iin hñucha hajugui hajim. ⁷ MΛg jëb gaai hichiita hich jäg hñor dich k'apeen pekau waupiejem k'ünn paraa haju. ¡MamΛ hëh, hapk'iit, chi mag dich k'apeendam pekau hee burrpiejem k'ünn!

⁸ 'Magua, mua pāragjā mag chirām: Pāach juau wa pāach bālū k'āijā pekau hee burrpiju sim k'ai, warag t'lapnaa barbapāit hajim. Pāach t'um monak'a hok'oowi hōtdau hich mag t'ōojā k'augba sīerrām hee maju k'āai, hāucha simgui hajim, sīi jua bisi wa bā k'āijā bisi hāgt'ar hōbērju. ⁹ Wa pāach daúapai k'āijā pekau hee burrpiju sim k'ai, hag dau jēunaa warag barbapāit hajim. Dau numwe wajap'a simta k'īmie durr maju k'āai, hāucha simgui hajim, dau hābpaim dāipai hāgt'ar hōbērju. Wajapcharan magām pekau waumaaugau, dau chuk'umjō hoobamjōnaa magām nem k'aigbam wawaagjā jua chuk'umjō habat hajim, bālrjā wauba. Magju k'āai Hēwandam dau na pāach morta sark'abat ha jaaumajim marag.

Oveja hok'ootarr nem hīgk'aa

(Lc 15:3-7)

¹⁰ Mag jajawagmamua hīchab, 'Mag daumeraa k'it'ēem k'āan hoob hāb k'āijā hisegmiet hajim. Ham t'la mā Haai haar t'ānām k'ānaun hamag dau par k'aba t'ānāmgui hajim.

[¹¹ 'Māch chi Hemk'ooi Hiewaan chadcha hōor hamach k'aibag gaaimua hok'oo k'it'ēem k'āan peerdā hawaanta bēejim ha jaaujim.]
¹² Magnaa, Mua pārag jēeu hook'imgui hajim, jāga sim k'ai pārag: Woun hābmua cien ovejas wai sim. Mag k'apan t'ānām heem hāb hok'oobaadee, ġhirua tagam k'āan hābam haig p'ēplawia mag chi hok'oo k'ērāmta jāraan mabaju k'ai? hajim. ¹³ Mag jār nārrā hawi baau hat'ak'iin, mag hābpai hok'ootarr baau hat'am paarta hārcha hi honee hajugui hajim, tagam k'āan k'apan hok'ooba narr paar honee haju k'āijā.
¹⁴ Hich jāg hābmuajā hich nemchaain hok'oopimap'a haajemjō, hīchab mā Haai hāgt'ar simuajā mag mā hiek hāk'a durrum k'āan chan hābjā hok'oopimap'a simgui hajim.

Jāga dich k'apeen perdonaaaju haai nā ha jaautarr

(Lc 17:3)

¹⁵ Mag nem k'īir pogk'e jajawagmamua, 'Pārag k'ap hamk'īir jaauk'imgui hajim Jesuu. Pāachjō mā hiek hāk'a simua pāach hee hiwiir hābam dāi k'āijā k'aigba habaawai hi dāi hiyāmamua wajap'a hirig jaaubat hajim, jāga sī mag k'aigba haawai. Pāachdēu mag hiek'abaawai hāu hūrwia hāk'amān magan pārau pāach k'apeer mā hat'ee gan hat'am hajim. ¹⁶ Mamā par pāachdēu hiek'a nāmjā hūrbamān magan pāach daumaai hōor numí k'āijā t'ārk'a hat'at, maagwai hiek'amamjā hōor numí wa t'ārjup nām dak'īrta mag hiek'amamk'īir. ¹⁷ Mag numí wa t'ārjup nām dak'īr hiek'amamta bālrjā hasekasbamān magan warre t'um chi hāk'a nām k'āan jāgdaarta hiek'aju haai nāmgui hajim. Mag t'umaam k'āan dak'īr hiek'abarmjā hasekasba habaawain chadau, Hēwandam hiek hāk'aba haajemjō wa Romaam gobierno dēn dēbpaar jēuejem k'āan chi k'aigbam k'āan dāimjō habat hajim ham dāi, tag pāach dāi k'apeerk'apiba.

¹⁸ 'Mag māig heegar haawai hamach jāg t'eeq gaaimua pāachdēu nem jaau nām hūrba haawai mag pāach dāi k'apeerk'apiba habarmjā hich Hēwandamau hīchab pāar higar sīeju. Maimua deeu hich k'aibag hisegwi hūwaai pāach hee pāach k'apeerk'api haauwaijā hīchab Hēwandamau pāar higar sīejugui hajim.

¹⁹ Mag hiek'amamua, 'Mua pārag mag chirāmgui hajim: Māig heegar hōor numí hamachdēu nem hig nām mārāg jēwaag hāba hibēpwia jēuemān,

mΛ Haai hāgt'ar chirΛmua hamag deeib k'aba deeju. ²⁰ Mag jēwaagta numí wa t'ārjup k'āijā hāba biirdΛnnaa mΛrΛg jēeu nΛmΛn mΛnnaa maig chirΛmgu hajim, ham jārr.

²¹ Magbaawai Pedroou Jesuug, —Señor, magan mΛchjö pΛ hiek hāk'a nΛm k'Λnnau hābmua k'āijā mΛ dāi k'aigba haawai, ¿biek k'arr mua perdonaajuma? ha jēeujim. ¿Siete veces?

²² Magbaa Jesuu hirig, —Mag siete vecespai k'abam. Muan pΛrΛgan, setenta veces sieteta perdonaaju haai sim ha chirΛm hajim. Hajapcharan dich dāi k'aigba habarmpierrmā.

Woun hābmua hich k'apeer perdonaaba harr hag nem hīg'aa

²³ Maimua hich Jesuupai magjim:

—Mua mag pāraujā pāach k'apeen perdonaaju haai nΛm ha chirΛmΛn, Hēwandamaujā maach perdonaabam haba haajeewaita mag jaau chirΛm hajim. Hēwandaman rey hāb sīerrau hich chognaan hich garcharam k'Λnn wajap'a p'idk'a nΛm k'ap haag hāhābdō t'ārk'anaa k'ap jēeu hoomatar-rjōta sīerrΛmgu hajim. ²⁴ Ya chi reiu t'ārk'Λibaadēm hee hi haig haibējierram haajem, hāb hirig p'atk'on pōm diez mil talentos paar sīerr. ²⁵ Mag dēbpaar pōm sim pōd hichig p'ag hauba habaawai chi reiu mag woun hichig dēbpaar paar sīerrpa warag hich hālī dāi hich chaain maimua hich nem wai sīerrpa t'um pērpāipi jaaujim hanaabá, jūrr deeum chogk'amk'īr, magbarmua chi dēbpaar p'ag hōbērmk'īr. ²⁶ Magbaawai chi chogau chi rey bāk'Λrr p'ōbk'anaa chaigpa jōchk'ērΛmua, “Señor, hidēu hoo hat'ā. Mua hōk'ar p'agmamua pΛ dēbpaar t'um hōbeerpāibajupa” haajeejim hanaabá. ²⁷ Pari mag hichig chaigpa jōchk'ērΛm hoobaawai, chi reiu hi dau haug k'augwi, mag dēbpaar pōm sīerrjā tag hichig p'agpiba, sīi warag k'īr hok'oopi jaunaa, p'āarju harrjā p'āarba, sīi hāu mapijim haajem.

²⁸ 'Pari mag hich pāibapāaiwai, maigmua higbaadeeu, deeum hagjō chi rey chogk'a sim dāi t'ēujim haajem. Magua jūrr hichig cien denarios paraa sīerr haawai, pΛrnaa hō t'at'aik'amuata, “Jōpk'aa pΛchdēu mΛrΛg paar sim p'agbā” hajim hanaabá hirig. ²⁹ Pari magbaawai hichdēu reig hatarrjō warmuajā hi bāk'Λrr p'ōbk'anaa chaigpa k'itΛmua, “Pua k'ōs hak'iin, hidēu hoo hat'ā hak'am; hōk'ar p'agmamua mua pΛ dēbpaardam t'um p'agpāibajupa” haajeejim hanΛm. ³⁰ Pari chi dēbpaar jēeu sīerr garmua mag k'ōchk'aba, sīi warag hich k'apeer dau haugjā k'augba cārcel deg pāiwiia, hābmiecharam centaaudam p'agbam haigjā hōbeerpiba jaaujim hanaabá. ³¹ Mag hirua hich k'apeer dāi magtarr hoowi, warm k'Λnn hagjō chi rey chogk'a t'ānarr k'Λnnau hoowai, ham gaai masi hajim haajem. Mag gaai masi nΛm hiek'au chi reīgcha magtarr t'umaa wajap'a hūrpījiierram hanaabá. ³² Mag hichig jaaubaa chi reiu t'ārpāiwiia hirig magjim hanΛm: “Wounta chadcha k'aigba chitΛmā” hajim hanΛm. “Maachig dau hap'ΛΛ chaigpabaadeewai, mua pΛ perdonaawi chi dēbpaarjā tag mΛchig p'agpiba hich jāg k'īr hok'oopijim. ³³ Magtarr haawai puajā hagjō pΛch k'apeer dau haug k'augwi hi perdonaajju haai sīejimgui” hajim hanΛm. “Pari pua bālrrjā hi dāi magbajimgui” hajim hanΛm. ³⁴ Mag, warag chi rey meeuk'abaadēwi mag dēbpaar sīi k'īr hok'oopiju hatarrta deeu heeupemjō t'umaa p'agpi jaaujim hanaabá.

³⁵ Mag nem hīg'adam jaauwi deeu hich Jesuupai magjim: 'MΛ cha hiek'a chirΛm hiek'au pārauta pāach k'apeendam chadcha perdonaawi

tag mag_{AM} hiekjā higba hich mag k'īir hok'oobam chan, m_A Haai hāgt'ar chir_{AM}ua jā hich hagjō pāar perdonaabamgui hajim.

19

Jesuu h_{LL}i p_{LA}apiba jaautarr

(*Mr 10:1-12; Lc 16:18*)

¹ Mag marag nem jaau sīi hawi, Galileamua mawia jūrr Judea sīejmajim, Jordán higaau t'oogar d_{LR}ba hedau hōbeerjem bi gar. ² Mag hi petamjā hōrau k'augplātarr haawai hōor pōoma hi hēudee wētjim. Mag hōor pōm t'ān_{AM}m hee haaunaan k'apan t'ānarr haawai mag_{AM} k'_{AN}pra monaauplī maajeejim. ³ Mag n_{AM}m hee fariseonaan heem k'_{AN}n hich Jesūs haigcha bēewi juau hogt'om hirig, —_QPua hoowai sīi nem bāl_{LR} habarm gaaimua maadēu dich h_{LL}i p_{LA}aju haai n_A? haichējierram.

⁴ Magbaawai Jesuu hamag magjim:

—Hēwandam hiek p'ā sim gaai t'āl_{LR}wai, _Qpār_{LR}au hooba haajē, warrcha chi hompaatarr Jōoiraujā hemk'ooi h_{LL}i d_{LR}ita hompaajim ha sim? ⁵ Magtarr haawaita hemk'ooi hich h_{LL}i d_{LR}i pabaadēm_{AN} hich dēnnaan k'a hogd_{LR}ajem, ya hich h_{LL}i d_{LR}ita hāba n_{LR}raag. Ya magbarm haigmua warran hagdaujō hamach happai naajerrta, hōor hābpaimjō hich mag naisiejemgui hajim. ⁶ Mag n_{AM}sim chan ya tag hamach hāhābdō n_{LR}rjēe haba, hōor hābpaimjō naisijugui hajim. Mag warrgarwejā hich Hēwandamauta mag papitarr haawai pōd hiwiir hābmuajā hi hichaaur hawi dich hōor p_{LA}aju k'aba n_{AM}gui hajim hamag.

⁷ Magbaawai jūrr hamach garmua hirig, —Pari pua mag simta, _Qk'an jāgwi Moiseeu jaauwai dich h_{LL}i p_{LA}agpaawai hēsap gaai “Mua ya p_A p_{LA} chir_{AM}” ha p'ānaa hirig deeju haai sim ha simma? hajierram hirig.

⁸ Magbaawaita Jesuu hamag, —Pari jā, nem jaauwaijā pāach jāg t'eeg sīerrjēem gaaimua k'abahab hajim. Moiseeu chadcha h_{LL}d_{LR}raa h_{LL}in p_{LA}apiejeejim, pari warrcha hich Jōoirau hompaawai chan mag p_{LA}amk'īir k'abata hompaajimgui hajim. ⁹ Pāadē m_A hiek hūrbat: H_{LL}i bāl_{LR}jā deeum d_{LR}i p_{LA}rp_{LR}l_A k'aba simta sīi p_{LA}am k'_{AN}chgaupai p_{LA}awia deeum h_{LL}i hau sim_{AN} maan pekauta wau simgui hajim. [Mag hich hap sim hawi chik'amnau p_{LA}tarr h_{LL}ita hau sim wounjā pekauta wau sim, hagt'a chik'am h_{LL}ik'a simta hau sīewai hajim jūrr hamag.]

¹⁰ Magbaawaita maach heem k'_{AN}naupai hāaur k'_{AN}nau jūrr, —Maach hemk'ooin dich h_{LL}i d_{LR}i magta haju haai n_{AM} k'ai, magan warag h_{LL}i haubajuuta simgui hajierram.

¹¹ Magbaa jūrr hich Jesuu marag, —T'umaam k'_{AN}nau chan cha mua jaau chir_{AM} hiek pōd k'augbam; hāba hich Hēwandamau k'augpi sim k'_{AN}naupaita k'ap hajugui hajim. ¹² Maimua, Pārag jaauk hajim, jāgwi mag t'umaam k'_{AN}n pōd h_{LL}i hauju k'aba n_A. Hāaur k'_{AN}n bi heeweta mag h_{LL}in hawaag k'aba t'aaba n_{AM}gui hajim. Pogk'a ya chi jōoin pawlajā p'ārr jap_Ai n_{AM}, k'apes hapimaaugau. Maagwai pogk'a mag p'ārr jaba n_{AM}ta, pari hamachdēupai Hēwandamau nem jaau sim wajapcha wawaag hawi, bāl_{LR}jā k'apes haba hich mag t'_{AN}naupai hajim, h_{LL}injā k'īirjuba.

Mag jaauwi hābmiecha paawai hichdēupai magjim: ’Dichdēu hoowai h_{LL}ijā chuk'u chitaju hū pōdjōjōo sim k'ai, magan hich magta n_{LR}raju haai simgui hajim, h_{LL}i chuk'u.

*Jesuu chaain kōit Hēwandamag jēeutarr
(Mr 10:13-16; Lc 18:15-17)*

¹³ Mag nām hee, jūrram k'ānnau Jesús haig chaain haibēe t'ānaajim, ham gaai pāruraa Hēwandamag ham kōit jēeumk'āir. Pari mag jūrram k'ānnau chaain haibēbēek'am hoowi chi haibēe nām k'ānnagta maachdēuta meeuk'a naajim, tag haibēepimaaugau.

¹⁴ Mamā mag marau hiek'a nām hūrbaawai Jesuu jūrr maachigta, — Hidēu mā haig chaain haibēepibat. ¿K'ant'ee pārau ham bēepimap'a nā? hajim. Chi jōoin hawiajā, chama k'ānn chaainjō mā hiek hāk'ak'arrsö hāk'a nām k'ānnata māg jēb gaaijā hāu wēnrrrawi hāgt'arjā honee wēnrrabajup hajim.

¹⁵ Magnaa warag ham pōr hār juu hausūnuaa, Hēwandamag ham kōit jēeuwi, warag haigmua chawag maar p'ē harrjim.

*Hēwan p'atk'on paraam Jesús dāi hiyāa hat'urtarr
(Mr 10:17-31; Lc 18:18-30)*

¹⁶ Biek hāb woun hāb hēwan sīerrau Jesús haig bēewi hi dāi hiyāamamua, — Maestro, ¿k'an nem wajap'amta mua wauju haai chirā hāgt'ar hōbēraig? Mārāg jaaubā hajim.

¹⁷ Magbaawai Jesuu hirig, — ¿K'ant'ee mag nem wajap'amta wawaag pua mārāg jēeu chirā? Nem wajap'amān hāba hābpaita sim; ma Hēwandamau. Mamā pāch chadcha hāgt'ar hōbērm k'ōs chirām k'ai, Hēwandamau hich hiek p'ānaa Moiseeg deetarr gaai jaau sim hipierraa habā hajim hirig.

¹⁸ Magbaa, — Pari hag gaai jaau sim heem, ¿chijāg higwiata pua mag jaau sī? hajim, chi hēwan mag hi dāi hiyāa haan berrau.

Magbaa Jesuu hirig magjim:

— Hoob hōor t'ōo chitam; hoob pāch hōor k'abam dāijā k'apes ha chitam; nem jīgk'am; sēuk'ajā chik'am hēugar nem jaau chitam; ¹⁹ pāch haaijā daupiinaa pāch hādjā daupii habā, maimua pāch k'apeenjā wir haig pāchdēu pāch k'ōsi simjō daupii habā hajim hich Jesús garmua.

²⁰ Magbaawai chi hēwanau, — Mua magām t'um hārk'a chitabahab. ¿K'anī mua wauju hag't'a waaur chirā? hajim.

²¹ Magbaawai deeū hich Jesuupai hirig, — Pāch chadchata wajapcha ham k'ōsi chirām k'ai, pāch nem pērk'ālāipāinaa chi p'atk'on hap'ām k'āndamag jīgbapāi hajim. Mag k'aita hāgt'ar pawiajā pā hich mag nem wajap'am paraa chitaju. Mag pērk'ālāipāinaa jīgpāiwi, mā dāi marrau hajim.

²² Pari hich mag woundam chadcha p'atk'on paraam harr haawai Jesuu hichig magbarm hūrwia warre hōk'īrjuu petajim. ²³ Mag woundam hōk'īrjuu petam hoobaawai jūrr maragta hich Jesuu, — P'atk'on paraam k'ānnata Hēwandam chi Pōrk'a sim haar hōbēraagan chadchata t'et'e simgui hajim. ²⁴ P'atk'onpanta hāgt'ar Hēwandam chi Pōrk'a sim haar hōbērju k'āyau, camello pōm jāg maach wounaan k'āajā hārpai sīerrāmta p'it'urg chuk'u nobeeu kach hee t'oogar hōbēr dichjugui hajim.

²⁵ Mag hi hiek'abapāim hūrwia chadcha jāgderraā nāmua maach hi dāi wēnrraajerr k'ānn heem hāaur k'ānnau, — Mag k'ai, magan ¿k'aita peerdālagāwa? hanaajim.

²⁶ Pari magbaa hich Jesuu marag hoonaa, — Hōragan chadcha p'it'urgma mag hūrwai. Mamā Hēwandamag chan bālrjā p'it'urg chuk'u simgui hajim.

²⁷ Jesuu magbaawai mag chi hēwan p'atk'on paraam dāi hiyāl narr k'īrjuwia,—Maraun chad pā dāi wēnrram k'ōchgau maach nemdam wai narrjā k'īrjuba, sīi t'umaa p'ēplawi pā dāi hogdaba wēnrrabma. Mag pāch dāi hogdaba wēnrram jūrr ḥk'andamta marau hau durrajuma māg hatag paawaijā? hajim Pedroou.

²⁸ Magbaawai Jesuu magjim:

—Cha mā hiek'a chirām hiek'au māg durr jōoi hedaujā dāi t'um chi hiiurig pawia māch chi Hemk'ooi Hiewaa hōor Pōrk'aag k'u juupjem wajapp'a k'itām gaai hoo chirsim hed, pāar māg mā hogdaba mā dāi wēnrraajem k'ānta mājup chirām bigaau pōrk'au doce nām gaai hood hajugui hajim. Pāachdēuta mā dāi pāach hipaarmua jōoi Jacob k'ararr chaain doce narr k'ānn hag chaain hewagam k'ānnagjā k'ap jajaau haju, jāgaju Hēwandamau ham dāi. ²⁹ Maimua har t'um chi mā gaaimua wa mā hiek jaaum k'ōchgau k'āijā hamach di, hamach naamk'ānn, hamach heeugpeen, hamach haai, hamach hād, hamach chaain wa sīi hamach jēb k'āijā k'augba pāa nām k'ānnagjā hamach nem hok'ootarr k'āyaujā hār hag hatcha deewi māch dāita hich mag wēnrramk'īir māch haarcha p'ē haujugui hajim. ³⁰ Pari mag hed hāaur k'ānn har māig heegar haawai hamachta chik'am k'āijā hārācha nām haajerr k'ānta hāgt'ar Hēwandam haar paauk'aimaawaijā jūrr serbiibacha haajerrjōo nāisijugui hajim. Maimua jūrr har mā gaaimua chik'amnau serbiibag p'eejerr k'ānta jūrr warm k'ānn k'āijā hārcha nāisijugui ha hiek'amajim hich Jesuu, marag hūrmk'īir.

20

Woun hābmua piyonnaan jēertarr hag nem hīg'aa

¹ 'Māg hatag māch hiek hāk'a durrum k'ānnag hamach p'it'ur hatarr jūrr mua nem deeju hedan, woun hāb uvadō papau hich piyonnaanag nemjō p'ierrtarr jūrr p'agtarjöta hajugui hajim. Mag wounau nacha piyón jēraag hedp'erre hōor jāraan majim haajem. ² Mag mawi, chi nacha hooimatarr k'ānn dāi hiek'aawai, k'āai hāb p'idk'abarm paar p'aagjemjō denario hāb p'agju hajim haajem. Mag hiek'awi p'idk'amk'īir pāijim haajem. ³ Maimua ya hedau hāgt'arraa las nuevejō haadēm hee, deeu hōor jāraan mawia kaaijā hee sīi hōor p'idagjā chuk'u par nām hooimajim haajem. ⁴ Magbaa mak'ānnagjā, "Pāarjā hīchab mā p'idag hee p'idk'abamit; mua pārag pāach p'idk'abarmpierr p'agjugui" hajim hanām. Magbaa mak'ānnjā hīchab p'idk'aan wētjim haajem. ⁵ Maimua hedausiē haadee, hich chi mork'ā jōoiraupai deeu hūwaai hōor jāraan mawi, k'eeuragjā las tresjōnaa deeu hichpai majim haajem. Maimua mak'ānn dāijā hiek'awi hich hagjō p'idk'aan pāijim haajem. ⁶ Maimua ya k'eeuraacha las cincojō haadēm hee, deeu hūwaai nacha hichdēu hōor hooimatarr haar majim haajem. Maimua hooimaawai sīi hōor p'idagjā chukk'u haig naajim haajem. Magbaawai hamag, "K'ani jāg k'ēumaamta jāg sīi p'idk'ajā p'idk'aba, parta k'ēudat'k'amaama?" hajim hanām. ⁷ Magbaa hamachdēu, "Marag ni hābmua jāp' idag jaauba haawaita māg maar par naabahab" hajierram hanām. Magbaa jōoirau mak'ānnagjā, "Magan mā nemjīr hee uva p'ierrbamit" hajim hanām, "k'ēu nām hora."

⁸ 'Maimua ya hedau k'ēubaadee chi uva papau hich chog mag hōor p'idag hee wai jēer sīerragta jūrr, "Jāimua p'idk'a narr k'ānn t'ārk'a haunaa hamag p'agk'abá hajim hanām. Hēudeecha doubtarr k'ānnagta nacha

p'agnaa maimua nacha doubtarr k'ɻnagta jūrr hēudeecha p'agbá" hajim hanam. ⁹ Mag, chadcha hēudeecha k'eeuraa las cincojö doubtarr k'ɻnta nacha t'ärk'a hauwi k'āai hāb p'idk'a k'ēutarr k'ɻnagamjö denario hāhābdö p'agk'amajim hanaabá, hagdaujö. ¹⁰ Maimuata jūrr nacha doubtarr k'ɻn t'ärk'a haujim haajem. Ya mag hamach t'ärk'ɻibaadee, warm k'ɻnag mag denario hāb deematarr haawai, hamaun jūrr hamachigta hār p'agjupii naajima, hamachta hedp'erre doubtarr haawai. Pari magba hamajā hēudeecha doubtarr k'ɻnag p'agtarrjöpai p'agk'ajim hanaabá. ¹¹ Mam̄ hamachig magpai p'agbaawai k'iujā hāwatba, chi mork'ɻagchata jūrr hābmua, ¹² "Jāk'ɻn ya maar hōbéraagpam heeta bardatk'achētarr haawai hora hābpaita p'idk'ajierram. Magtarrta maar hed durr pōm p'idk'a k'ēwi hed pechajā jemer k'ēudatk'amaam k'ɻn dāi hābata pua hamag p'agbarbma, jūrr hamag herraapai p'agju haai simta" hajim hanam hirig. ¹³ Pari magbaawai chi p'idag k'ɻn jōoirau jūrr ham heem hābak'aíg, "Kakē pari warr maach hiek'aawajā, ¿denario hābpaita p̄lrag p'agju habajī, pa p'idk'abarm paar? Magtarr haawai mua pa k'ūgurba chiram perá" hajim hanam. ¹⁴ "Pach p'atk'ondam hauwia petā" hajim hanam. "Pari mua hichiita k'eeuraacha doubtarragjā p̄lrag p'agtarrjö p'agam k'ōsi chiramgui" hajim hanam. ¹⁵ "Mach p'atk'on haawai m̄chdēu p'agam haig p'agju haai chiramgui" hajim hanam, "pōm p'idk'aba harr k'ɻnag hawiajā. ¿Wa s̄ita pua m̄lrag hōor dāi hō wajap'a hapimap'ata chiráwa?" hajim hanam chi p'idag k'ɻn jōoirau.

¹⁶ Mag nem hīgk'aadam jaauwi hich Jesuupai, 'Hich jägtä hajugui hajim hīchab m̄g hatagjā. Hēudeecha p'idag hee doubtarr k'ɻnagta nacha doubtarr k'ɻnag p'agtarrjö, hēudeecha m̄ch hiek hāk'atarr k'ɻnagjā nacha hāk'atarr k'ɻnagamjö hagdaujö nem deemaju. Maiguin Hēwandam hat'ee pōm nem wauba harr k'ɻnagjā warm k'ɻnagamjö p'agmajugui hajim.

*Hōrau hich t'ōoju Jesuu jaautarr
(Mr 10:32-34; Lc 18:31-34)*

¹⁷ Maimua mag Jerusalenag mam harr haawai ya k'ɻd hee paauk'abaadee, hich Jesuu maar maach hap t'ärk'a hauwi marag jaaumamua magjim:

¹⁸ —Pārau hoo n̄mgui hajim, maach Jerusalenag wētum. Mam̄ nau maach barbaimaawai m̄ch chi Hemk'ooi Hiewaa m̄g chiramn t'et'emnaanag m̄l p̄l deeju. Magbaawai mak'ɻnau m̄l t'ōopi jaauwi ¹⁹ jūrr maach meeun k'abam k'ɻn jua hee m̄l t'as̄lep̄lijugui hajim. Magbaawai mak'ɻnau m̄l wau hiek'anaa m̄l gaai mas waunaa pakuls gaai m̄l meerp̄ēp̄lijugui hajim. Pari hamau mag m̄l wau t'ōowiajā k'āai t'ārijup n̄m hee deeu m̄l hiiu p'iidaju ha jaaumajim maachigcha.

*Jōoi Zebedeo hūanau hich chaain hat'ee k'āidu jēeutarr
(Mr 10:35-45)*

²⁰ Maimua hi hiek'a hōbaadēm hee, jōoi Zebedeo hūan hich chaain dāi bēewi nem hinag jēwaagpamjö Jesús k'īirp'ee p'ōbk'a t'lnaaichējim. ²¹ Magbaawai Jesuu hirig, —¿K'andamta hig hā? hajim.

Magbaa hich hūanau, —Señor, magan ya p̄chta t'umaam k'ɻn Pörk'abaadeewai m̄l chaain m̄lk'ɻn numiita p̄ch bigaau juppibā hajim, p̄ch dāi hiek t'eeq hamk'īir: hāb p̄ch juachaar gar, maagwai hāb p̄ch juawē gar, Santiago Juan dāi higwi.

²² Magbaawai Jesuu warre chi chaainagta, —Pārau chan pāachdēu jēeu nāmjā k'augbata nāmgui hajim. ḶPārau k'firjuawai mag pāachta warm k'ān k'āai hārpai haag chik'amnau pāach dau haug wau nāmjā mā dēnjō hāwatju haai nā? hajim hamag.

Magbaawai hamachdēu, —Hēera, marau hāwatbajup hajierram.

²³ Magbaa deeu Jesuu hichdēupai hamag, —Chadcha pārau hōrau pāach dau hap'ān wau nām hāwatma hajim. Pari mag māch juachaar gar wa juawē gar k'āijā māch dāi hāba juppiju chan mua pōd jaauju k'aba chirāmgui hajim, ya jäig paawain mā Hayauta hichdēu k'ap jaauju haawai.

²⁴ Maach tagam k'ān hagjö hich Jesús dāi hogdāba wēnrraajerr k'ānanau hūrwai, mag warm k'ānnau hi bigaau jupimaag k'āidu jēeu nām hūrbaawai, chadcha ham dāi maar t'āar hee k'aba naajim. ²⁵ Pari magbaa deeu hūwai maach happai k'ēt t'ārk'anāa marag magjim, hich Jesuu:

—Pārau k'ap'ān nām, māig heegar har hamachta chi pōrk'a nām k'ānan hamachta chi pōrnaan haawai hiek t'eeq nām hawi hamach k'āai juu heegpaim k'ān dāi hat'uu haajerram. ²⁶ Pari jūrr pārau ham dēnjō magju k'aba nāmgui hajim pāach heepai. Magju k'āai hābmua k'āijā pāach heepai hichta t'umaam k'ān k'āijā hārāa ham k'ōsi sim k'ai, magan jūrr hich garmuata hich k'apeenau nem mag habaawaijā ham hipier nānllu haju haai simgui hajim. ²⁷ Maagwai har hichta hāgt'ar pawiajā Hēwandamau hich garcha juppi hahau hapim k'ōsi sim k'ai, magan hichta sīi parhoobam k'ān chogk'aju haai sim hajim. ²⁸ Mā pāar k'āai Hemk'ooi Hiewaak'a chirāmjā mag sīi māch garmua chik'am chogaagjā bēebajim. Mā bēetarran sīi chik'aminag māch chogamk'īrtā bēejimgui hajim, mag chitāmuua chik'am juu machgau t'ōowi mag t'ōobarm gaimua hōor pōm sīi hamach pekau hee preso sīsidāmjō nām k'ān hōbeerk'apāain.

*Hōor numí dau k'īsu k'it'ēem Jesuu monaautarr
(Mr 10:46-52; Lc 18:35-43)*

²⁹ Mag wētumua Jericó p'ōbör hee naaimawi, deeu hērēu p'ōbaadeeu, hōor pōoma Jesús hēudee wētjim. ³⁰ Mag hōor pōm wētum k'ād bigaau dau k'īsu k'it'ēem numí hohoodō durrajim. Mag durrumua Jesús dichmam k'aug hat'aawai hāhäak'amua, —Señor, plāta rey David k'ararr hag chaain hewagam k'ān Hiewaau marau nā narr. Maar hapdurrum maar dau haug k'augbahur hanaajim.

³¹ Mamā mag ham hāhäak'am hūrwia haig dich wētum k'ānanau hamag meeurrarraw haajeejim, k'īupamk'īir. Pari magāmjā waragta Jesuug huhuuk'amua, —Señor, jōoi David k'ararr Hiewaa, maar hapdurrum maar dau haug k'augbahur haajeejim.

³² Magbaawai Jesuu dānisiwi mag chi dau k'augba k'it'ēe harr k'ān t'ārk'anāa, —K'ani pārau mārāg pāach dāi hapim k'ōsi nā? hajim hamag.

³³ Magbaawai hamachdēu, —Señor, maraun pārāg maach dauta daujā wajaug paapim k'ōsi nāmgui hajierram hirig.

³⁴ Magbaa chadcha Jesuu ham dau haug k'augwi, ham dauhēu haait'ā haait'ā habaawai, warre daujā wajaug sīi bi heewe hich magta t'aabatarrjō nāsisjim. Mag hamach dau monaubaapāaiwai warag hi dāi hērēubaadējim.

21

*Jerusalén p'öbör hee Jesús dubimatarr
(Mr 11:1-11; Lc 19:28-40; Jn 12:12-19)*

¹ Mag wëtumua ya Jerusalén dak'a Olivo durrsí gaai deeum p'öbördam Betfagé hanám paauk'abaimaawai hich Jesuu maach hich dái wënarráajerr k'lan heem numí t'ärnaa hamag, ² —Cha maach k'íirp'ee p'öbördam sim hee hérëubaadët hajim. Nau pârau burro chi hñnidam pábä gaai já sim hooimajugui hajim. Hag bigaau hñchab chi chaaidamjá sieu. Mag pâachdëu hoobaimam hëerwi haipidut hajim hamag. ³ Mag pâachdëu hëer waidurum hoowi hâbmua k'âijá pâachig hiek'aawai hirig, mua hig chiraawaita harrum, mamá deeu jöpcha deepäiju habat ha jaaujim, chi mag hichdëu pái sim k'lanag.

⁴ Pari mag burrodam hawaan mamk'íir hich k'apeen pitarran, H ewandam hi jaaumie Zacarías k'ararrau p' a patarr heyaa h  b rmk' irta magjim. Mag hirua p' tarr gaai mag sim:

⁵ "Jerusalenpienag jaaubat:

'P rau warrgarwe n ajerr Reita s i parhoobam k'lanj o k' ir machag chuk'u burrodam hagt'a chij oicha k'aba k'it m gaaита ya p  ar haig hurum' " ha p'  sim. (*Is. 62:11; Zac. 9:9*)

⁶ Mag hamach chogbap aiwai chadcha h  ubaad jim. ⁷ Mag w  ti hooimaawai, chadcha hich Jesuu jaautarr o chi burro h  nidam hich chaai d  i hooimajierram hanaab  . Maimua h  er hauwi, harrwi, ya hich Jes  s sim haar pabaimaawai, hamach k'aj  a h  erk'an  aa chi burrodam p'  gar t'eerk'abap aiwai hag gaai Jes  s waaid  baad jim. ⁸ Maagwai h  or p  m t' narr haawai, h  aur k'lanau hi maju hee hamach k'aj  a h  ernaas t'eerk'amaawai, h  aur k'lanau j  rr papiuj  m t' rrpn  a t'eerk'amajim. ⁹ Maagwain na w  tum k'lanauj   serereuk'amua, "H  ucha habarm H  ewandam. Rey David k'ararr hag hiewaj  m chan chuk'uk'um" haajeejim. "H  ewandam, hich m  ta p  chd  u p  ch j  rr p  ibarm  u. Mag Rey p  ibarm gaaimus h  gt'arm magwe honee haju haai n  m" haajeejim j  rram k'lanau.

¹⁰ Mamagag w  tumua ya Jerusalén hee Jes  s dubbaimaawai s i p' b  r hee h  or t'umta p'ogg  baad  m  j   hajim. Magp'  baad  m  n j  rram k'lanau hamach heepai, —Keena, j  an   chij  g wounta j  g hur  ma? haajeejim.

¹¹ Magbaawai mag hi d  i h  or p  m w  narr  m k'lanau, —H  ewandam hi jaaumie Jes  s k'abahab haajeejim, Galilea durr Nazaret p' b  r hee b  autarr.

*Haai hi j  ejem degmua Jesuu h  or j  rk'lanitarr
(Mr 11:15-19; Lc 19:45-48; Jn 2:13-22)*

¹² Mag barwia Haai hi j  ejem deg hooimaawaj  h, s i merrickau heemj  t'  n  mta hooimajim. Magbaa mag hag hee H  ewandamag ofrendak'a deeg nem p  r n  m k'lan dawag j  rk'  l  inaa, p'atk'on cambienaa dubur p  r n  m k'lan mesj   j  k'  t s  ep  imajim. ¹³ Magnaa hamag, —H  ewandamau hich higwia hich hiek p'  sim gaai "M   diin s i m  r  g j  ejem diii" ha simta, p  achd  uta hag hee m  g nem parh  pag p  r n  muas s i chik'am k'  guurjem dik'a wai naabma hajim.

¹⁴ Mag h  or dawag j  rk'  l  iwi, hichta hag hee s  siewai, dau k'augba k'it  em k'lan d  i b   w  d  l w  d  l k'it  em k'lanpa hich haig b  emam Jesuu monaaup  i maajeejim. ¹⁵ Mam   mag hirua h  or monaaup  r  ik'am

p'adnaan chi pörk'a nám k'lanau Moiseeu ley p'á p̄aarr jawaag chi machnaan dāimua hamach daúacha mag hirua hōor monaau sim hoo nám dāi, chaainaupa hi t'ö hiek'a nám hiek'au "Rey David k'ararr hag Hiewaajöm chan chuk'uk'umk'am" hürbaawai,¹⁶ meeuk'a nám hiek'au k'uir mor chigpai chi Jesuugta, —¿Mag serereuk'am k'lanau hiek'a nám pua hūr chirá? hajierram hirig.

Magbaa hichdēu,—Muak'a hūr chiramgui hajim. Pari pārau Hēwandum hiek p'á sim gaai t'λλrwai hooba haajeeb, hamau mag serereu haju higwi David k'ararau,
"Chaaín daumeraam k'lan dāi hagt'a jūd dō k'it'ëem k'lanndamaupa hirig jéejem" ha p'á p̄atarr.
(Sal. 8:3)

Ma chan pārau bλλrjā k'uir hee paba naabma hajim hamag.

¹⁷ Magnaa warag hichta haigmua mawia jūrr hag dak'a p'öbördam Betania hanamag petajim. Mag mawia hich mam warag k'ai hēejim.

Jesuu higo p'uapitarr

(Mr 11:12-14,20-26)

¹⁸ Mag mam k'ai hēewi deeu hedp'erre Jerusalenag hurumua Jesús hiek hi jāsōo haadējim haajem. ¹⁹ Mag hi jāsog t'λnám hee, k'ad bigaau higo bā dñanám hoo hat'aawai hag gaai chi jō simpii hawi haar hoon majim. Mam hoon maawai sīi bā parii dñnaajim. Mag hag gaai hooba habaa pabālgtä wounagamjö,—Pā jāg sim k'ai, jāgan m̄ag hatagjā hich jāg chēba sierrajogui hajim.

Pari hirua mag hiek'abaawai chi higo bā warre p'uabaadējim.
²⁰ Maachdēu mag hoobaawai dauderraau nám hiek'au marau hirig jēeu naajim, jāga jāg warre dēgölpta jāg p'uabaadē.

²¹ Magbaa hichdēu marag magjim:

—Pārau pāachdēu Hēwandum jēeuwaijā pāachdēu jēubarmjö haju k'uirjunaata jēuk'iin, mua m̄ag pabā p'uapibarmjöpajā k'aba, hag k'ääi p'it'urchara nemjā wauju. Jāgk'iin pārau m̄ag Olivo durrsiijā, "Mligmaa mawia jūrr p'ūas hee hierrpabaad" hak'iinjā, chadcha pāachdēu hiek'abarmjö hajugui hajim, pāar hipierr. ²² Mag pāachdēu jēubarmjö haju k'ap'λnaata pāach nem jēeuwaijā jēuemλn, pāachdēu jēubarm nem pārau paarpaju ha jaaujim marag.

Jesús jua t'eeg

(Mr 11:27-33; Lc 20:1-8)

²³ Maimua bēewi deeu Jesús Haai hi jēeujem deg dubchējim. Hi maig hōrag Hēwandum hiek jaau sim hee, p'adnaan chi pörk'a nám k'lan dāi judionaan Asamblea heem chi pörnaan hi haig bēewi hirig jēuechējoram:

—¿K'ai t'öwiata jāg m̄aig nem pēr narr k'lan pua dawag jār wērppäjī?
¿K'aiuta jāg p̄lrl̄g p̄lchta nem hiek t'eeg hapijī? Marag jaaubá hajierram.

²⁴ Magbaawai jūrr Jesuu hamag, —Magan nacha m̄aṛag jaaubat, muajā hīchab pārag jēeu hook'imgui hajim: Mua jēubarm pārau m̄aṛag jaauumλn, magan muajā pārag jaaujugui hajim, cha pāachdēu m̄aṛag jēeu nám. Magnaa chadcha hamag,²⁵ —Pārau hoowai, ¿k'aiuta Juan p̄iijī hajim, jāg hamach k'aibag Hēwandum chugpaapi jaauua hōorjā pōr choo n̄rramk'uir? ¿Hēwandumau hajī, wa sīi m̄ag jēb gayam k'lanau chogpl̄iwiata jāg n̄rrajīwa? hajim.

Magbaa hamach happai hiyūl n̄lmua,—Maadēu hirig, "Hēwandumauta p̄iijim" hak'iin, magan jūrr hirua maachig, "¿Jāg magλmta pārau hirua jaau n̄rrarr hiek hāk'abajierráma?" hajim. ²⁶ Pōd maadēu, "Hōrauta

pājim” hajujā k'abamgui hajierram. Maadēu magk'iin t'umaam k'ɻnau hi higwia “Jāan chadcha hich Hēwandam hi jaumieta jäg n̄rrajim” haajeewai, heeu dēgōlp hōrau maach mokou bar t'ōoduk'amgui hajierram.

²⁷ Mag warag hirig jaaujujā k'augba haawai, —Marau pōd jaauju k'augbamgui hajierram.

Magbaawaita hichdēu hamag, —Mua pārag nem jēeutarr pārau m̄rlag jaauba haawai muajā pārag jaaubamgui hajim, k'ai t'ōwiata mua jäg nem wau chitā.

¿Chijā k'ɻnta h̄gt'ar hōberju k'ai?

²⁸ Mag hichig jaauba habaawai m̄ag nem h̄igk'aadam jaaujim:

—Woun hāb chaain numí wai s̄ejim haajem. Biek hāb chi jōoirag, “Hiewaa, h̄is m̄a uvadō hee p'idk'abamí” hajim han̄m chi hayau.

²⁹ Magbaa chi hiewaau, “M̄a mamap'a chir̄mgu” hajim haajem. Maimua k̄irju s̄i hawiata, “Magan m̄a majugui” hawia majim haajem, p'idk'aan. ³⁰ Maimua jūrr hich hiewaa chi hēudeem̄gjā hich hagjō p'idk'aan mamk̄ir jaaujim haajem. Magbaawai maguan chadau k'ōchag, “Magan m̄a p'idk'aan majugui” hajim han̄m. Pari mag maju hatarra chadcha mabajim haajem.

³¹ Mag nem h̄igk'aadam jaauwia, haig hūr narr k'ɻnag jūrr, —*¿Chijāgua pārau hoowai hich hayau k'ōsi s̄ierjō hi hiperraaj hajī?* ha jēeujim hich Jesuu.

Magbaa, —Chi hiewaa chi jōoirau hajierram, chi cuento hūr narr k'ɻnau.

Magbaa deeu hich Jesuupai hiek'ak'agmamua, —Roma durram gobierno hat'ee dēbpaar jēeujem k'ɻn chi k'aibgam k'ɻnta h̄lin hamach durpa t'eegau parhooba s̄ierjēem k'ɻn dāi pāar k'āai h̄gt'archa hōberjugui hajim. ³² *¿Jāgwi mag chir̄?* Juan chi hōor pōr choomieu, jāga Hēwandam dau na wēnarraju haai n̄ ha jaauumam hūrwi pārau hāk'abam daar, hamauta pāar k'āajā hāk'atarr haawaima. Pari pārau magba hirua jaau n̄rramjā hūrnaa hirua nem waaujerrjā pāach daúacha hoojercta, pāach k'aibag k̄irjuvia Hēwandamagjā chugpaapi jēeubajierramgui hajim hamach k̄ircha.

K'aibag s̄isid̄mta nemjūr t'la narr

(Mr 12:1-12; Lc 20:9-19)

³³ Maimua hich Jesuupai, 'Hūrbat, deeu nem h̄igk'aadam pārag h̄igk'ak'imgui hajim.

Maimua h̄igk'abaadēmu magjim: 'Woun hābmua uvadō jīrjim haajem. Mag jīrwi, hag higaau t'uur p'ɻrl̄dp̄l̄wi, chi uva chō piirj̄lujujā waunaa, didamjā nasādjō h̄gt'aa hēu d̄n̄llujim haajem, hag gaaimua warp dawaa hoo p'ɻrl̄d̄l̄ haag. Mag t'um wajap'a wau s̄iunaa, chawag mam k'ōchk'abaadeewai, chi nemjīrdō deeu k'ɻnag alquilaap̄l̄iwia, hichin jūrr deeu dur warp petajim haajem. ³⁴ Maimua ya chi uva waaubaadēmcha k̄irjunaa jōoirau hich chognaan pājim haajem, hich paatēm hagiō hich hat'ee deepāimk̄ir. ³⁵ Pari mag chi chognaan hamach haar bardatk'abaimaawai, chi uva t'la narr k'ɻnau p̄l̄rp̄'ōbaadēwi, hāaur k'ɻn gaai s̄i mas waunaa, hāaur k'ɻn warre k'ēchp̄l̄inaa maimua pogk'a mokoujā barmaajeejm hanaabá. ³⁶ Magbaawai deeu jōoirau jūrr k'apanaa pājim haajem. Pari mak'ɻnjā hamach haar barpinaa chi nacha bēetarr k'ɻn dāi harrjōo hajierram hanaabá. ³⁷ Maimua ya hābmiecha paawai jōoirau hich chaai pājim haajem. Hi k̄irjungan hich

chaai haawai hi högk'aju hawiata pāijiebma. ³⁸ Pari warm k'ʌʌnau mag hi högk'ajujā k'īrjuba, sii warag hamach haar barpinaa, "Keena, chamʌʌta chi hiewaa haawai mʌguata mʌg hatagjā jūrr hich haaai nemjūir jāaju k'abahab" hajierram hanʌm. "Jāg sīpí warre maadēu hi t'ōopāiju, mʌg uvadō jūrr maach dēnk'a hawaag" hajierram hanʌm, hamach happai. ³⁹ Mag, chadcha k'apanaam k'ʌʌnau pʌrp'öbaadēwi chi nemjūirdö chaaur warp harrnaa t'ōopāijierram haajem, hich jöoi hiewaa hāba.

⁴⁰ Mag jaaunaa jūrr hich hiek hūr narr k'ʌʌnagta, hichdēu nem hīgk'atarr higwi, 'Pārau k'īrjuawai hīsjā hagt'a mag uvadō sim hanaa chi t'la narr k'ʌʌnjā hich hak'ʌʌnpai hak'iin, jāgaju k'ai jōoirau magʌm wounaan dāi? ha jēeujim Jesuu hamag.

⁴¹ Magbaa hamachdēu, —Mag hamach k'aibag sīsidʌm paar hamachdēu warm k'ʌʌn dāi haajerrjō hamach dēnjō ham dau haug k'augba, hirua hagjō ham k'ēchpāijuuta. Magnaa jūrr chadcha hichig p'agju k'ʌʌnagta hirua alquilaalaa pʌlajugui hajierram, hag jaar paawaijā chi nemjōdam hichig hich paat deemk'īr.

⁴² Hamachdēu magbaawaita Jesuu hamag magjim:

—'Pārau chan bʌʌrjā Hēwandamau hich hi jaaumienag hich hiek p'āpitarr gaai jaau sīsidʌm t'ʌʌrwai hooba haajeeb,
"Di hēu narr k'ʌʌnau hisegtarr dibigta jūrr chi dihād jārramk'a sīsim" ha sim?

Hēwandam maach Pöröuta mag dibig wajap'amjö hapi sīewai hōrau hoowaijā hōuuta hoo nʌm" ha sim, hich hiek gaai jaauwai. (Sal. 118:22-23)

⁴³ Magua mua pārag mag chirʌmgui hajim: Hēwandam pāar t'āar hee hichta chi Pör'aju hatarr chi Pör k'aba, deeum k'ʌʌn judionaan k'abam k'ʌʌn hichdēu k'ōsi simjö nem wauju k'ʌʌn dāita ham Pör'aju hajim. [

⁴⁴ Maimua mag mua dihād ha chirʌmjā mʌch higwiapaita mag chirʌmgui hajim. Chi mʌ hiek hāk'aba sim wounan, juau hogt'om mag dibig hār burrwi hichdēupai hich gaai mas wau simjöta sim; maimua mag hāk'aba nʌrrʌmta meemʌn, jūrr mʌ mag dibig pōmaamjö chirʌmta hi hār buudimamjö hajugui hajim.

Jesuu mag sīrran mag hi hiek hāk'aba sim meebaraadeewai warre k'īmie durr barpāijiuta jaau sīejim.]

⁴⁵ Mamʌ mag hirua jajawagmam hūrwi p'adnaan chi pōrnananau Moiseeu p'ā p̄latarr wajapcha hʌʌrk'aajem k'ʌʌn dāimua k'aug hat'ajierram, hamachdēu hich hiseg nʌmta jaau sim. ⁴⁶ Mag hamach k'īr hiek'a simta k'aug hat'aawai jūrr hichta pʌr harram k'ōchk'a p'ōbaadējim. Pari Jesuu chadcha Hēwandamau nem jaaupi simta jaau nʌrrʌm t'umaam k'ʌʌnau k'ap'ʌ narr haawai hamachta jūrr k'aigbaju k'īrjuwi hi chig habajierram.

22

*Hōor jua partarr p'iesta
(Lc 14:15-24)*

¹ Maimua deeue nem hīgk'amamua hōrag nem jaaumamua magjim:

² —Hēwandamagta hamach t'āar hee hichta chi Pör'api nʌm k'ʌʌnan, rey hāb simua hich hiewaa jua pʌrmk'īr p'iesta wautarr hee hōor bēetarr k'ʌʌnjöta nʌmgui hajim. ³ Mag p'iesta hee bēemk'īr ya hōrag jaauk'a t'ʌnarr haawai hag hed pabaadee chi reiu deeu hich chognaan pāijim haajem, mag bēeju harr k'ʌʌn haar jaaubat'uurwai bēemk'īr. Pari mag

jaaubat'urmjā bëebajierram haajem. ⁴ Magbaawai jūrr deeum k'ɻɻn p̄xiwia hamag, “T'achin ya sīi k'ōjupaita sim, mɻch nemchaain hōtpaa wai chirarr k'ēch hauwi haata wau t'ɻnɻm; jua p̄r nɻm p'iesta hee wëttarrau' ha jaaubat” ha jaaupäimajim haajem hamag. ⁵ Pari par mag deeu hiek jaaupäitarrjā bëebajierram hanaabá. Mag chi bëeju harr k'ɻɻn heem hääur k'ɻɻn warag hamach nemjūr hoon hëréubaadee tagam k'ɻɻn pogk'a hamach p'idag hee wëtierram haajem. ⁶ Maimua hääur k'ɻɻnau warag mag chi rey hiek jaau wënarrarr k'ɻɻn p̄r haunaa parhooba ham gaai mas waunaa warag k'ëchpäijierram hanaabá. ⁷ Magbaawai chi reiu k'ñir machgau hich soldaaunag mag hich chognaan k'ëchtarr k'ɻɻnjā hagjō k'ëchpi jaaunaa ham p'obörjā warre hörpi jaaujim haajem. ⁸ Maimuan chadau deeu hich chognaanag, “Nemen t'um k'ñir k'aug t'ɻnɻm, jua p̄rju p'iesta hat'ee; pari chi t'ñrpäitarr k'ɻɻn chadcha chi bëeju k'ɻɻn k'aba harr haawai ham bëebajierramgui” hajim. ⁹ “Jägan jägbarpí kaaijā hee wëtwi m̄l chaai jua p̄r nɻm p'iesta hee bëemk'ñir, t'um päächdēu hoomam k'ɻɻnag jaaupetat” hajim hanɻm hamag. ¹⁰ Magbaa chadcha chi chognaan wëtwi kaaijā hee hamachdēu hoomam k'ɻɻn t'umaa haibëejierram hanaabá, hōor wäjäaun d̄ai chi k'aigbam k'ɻɻnpa. Deg pachënaa hoowai sīi dijā pōm simta hōrau p'ēu wéjoojim hanɻm. ¹¹ Maimua mag hōor t'umaa deg paauk'apinaa chi reiu hoon maawaijāh, bëe nɻm k'ɻɻnag jūamk'ñir hawia hirua k'ajūa p'ëderrjā jūaba, woun hāb hag hee s̄ierrau sīi parhoobam k'ajūata jūa sim hooimajim hanɻm. ¹² Magbaawai chi reiu hirig, “¿P̄l jäga jäg warm k'ɻɻnjö p'iesta heem k'ajūa jūaba simta m̄ligr dubjī?” hajim hanɻm hirig. Pari maglmjā bñl̄rjā hi hiek jñl̄ haba, hichig k'abamjö s̄isijim hanɻm. ¹³ Mag par j̄eeu hahauk'amjā hich hiek hñk'aba habaawai mes gaai t'ep paa narr k'ɻɻnagtä, “Hi bñl̄ d̄ai juapa bñlrnaa daaugajär k'ñchag hee barbapäit” hajim hanɻm chi reiu, “hi gaai wajaugau hicha-raucha bñenaa hich mag hagää hagää s̄ierramk'ñir.”

¹⁴ Mag nem hñgk'aadam jaauwia hich Jesuupai, 'Hñgt'ar hñbérjujā mag p'iesta hee hōor pōm t'ñrk'ɻl̄iwia k'apan k'aba bëetarrjöta sim hajim. Hñwandamaun hich haar hōor pōmta wëtpim k'ñsi sim, mama chi chadcha hñbérju k'ɻɻn chan k'apan k'abata durrumgui hajim.

*Reigjā deenaa Hñwandamajjā hich paat deepi jaautarr
(Mr 12:13-17; Lc 20:20-26)*

¹⁵ Pari mag hirua nem hñgk'a sim hamach jñgaagaa k'aba haawai fariseonaan hamach hap hiek'awi hibëppierram haajem, jñga Jesús hich hiek'awi sim gaaimuapai himeraa p̄r hawaag hawi hirig jéeucheeg. ¹⁶ Mag ya hibëpwi narr haawai hamach hee hamach higar narr k'ɻɻn heem päijierram, deeum k'ɻɻn hagjō chi rey Herodes higar narr k'ɻɻn d̄ai. Mag hamach pñibaawai bëewi magchëjierram:

—Maestro, marau k'ap'ñ nɻm, pua chadcha hag heyataa nem jaau-naa hñchab jñgata haju haai nñ ha jaaujem, Hñwandamaun nem jaau sim heyaa wënarräag. Pua chan sīi hōrau hamachdēu nem jaauum haig nem jaau nñmagnjā pach k'ñgurpiba wa sīi pñchdēu hoowai magjöo habaawai hag bñrre sīi magau haba haajem. ¹⁷ Magua marau pñrl̄g j̄eeum hig nñm: ¿Pua hoowai chadcha maach meeun judionaanaujā durrpierram k'ɻɻn rey Roma sñejemägtä impuesto p'agju haai nñ, wa p'agju k'aba nñ? haichëjierram hirig.

¹⁸ Pari Jesuu ya mag ham hibëpwi k'ñirju nñmjjā k'ap'ñ sñerr haawai jñrr hich garmua hamag,—Pñraun pñach k'augbampii naabma, ¿k'ant'ee pñrau

jäg mΛ himeraa pΛr hauju hēk'a nΛma? hajim. ¹⁹ Magnaa, MΛrΛg hoopibat hajim, k'aniuta pārau dēbaaar p'aagiјē.

Magbaa hirig p'atk'on denario hanΛm hāb hoopijierram. ²⁰ Mag hichig denario hāb hoopibaawai, —Pārau hoowai, {k'ai k'īirta k'ai t'ār dāi hag gaai sī? hajim.

²¹ Magbaa hamachdēu, —Romaam rey César k'īir k'abahab hajierram, hich t'ār dāi.

Magbaawaita Jesuu hamag, —Mag k'ai magan reíg hich paat deenaa Hēwandamagjā hagjō hich paat deebat hajim.

²² Hamachig mag hiek'abapääiwai sīi jāgderraan nΛm hiek'au warag hamachta k'īu hērēubaadējim.

Hēwandam chan hoop mag chi k'ēcham k'Λn Hēwandam k'abam

(Mr 12:18-27; Lc 20:27-40)

²³ Hich mag hedcha hīchab saduceonaan heem k'Λnjā hagjō Jesús haig bēejierram. Mag saduceonaanau jaauwai, maach meebaraadēm chan maach hak'aar tag hiiuba haajem haajem. Hamach mag nem jaau sīerrjēem gaaimua, hiyāmamua juau hogt'om hirig magjierram:

²⁴ —Maestro, jöoi Moisés k'ararras Hēwandam hiek p'ā pΛarr gaai jaauwai, woun hāb hāli wai simta chaaijā chuk'u meemān, magan mag chi meetarr k'od hābam wai sim k'ai, magua hich k'ojaau hauju haai sim ha sim, hag dāi hich naamāu chaain hooba harr haawai jūrr hi hat'ee hoo deeg, mag hoo deebarm hi chaalink'a nΛisimk'īir hajierram hirig.

²⁵ Maimua hamachdēupai warag hirig nem hīg'amamua magjierram: 'Biek hāb mΛig maach meeun hee hemk'ooin siete naajim haajem, hābam k'od happai. Ham naam chi nacharamua hāli hauvia chaaijā chuk'u meejiim haajem. Magbaawai hag hēudeemua hich k'ojaupai wir haig haujim haajem, hich naam t'ār hok'oopimaaugau hawi. ²⁶ Pari majā pōd hag dāi chaai hooba meejiim haajem. Hich mag hewagam k'Λnjā hābam hāliraupai warm meemam hēudee t'eg hahaugmamua mag siete narr t'um t'egdāpājim hanaabá. ²⁷ Maimua ya hābmiecha paawai chi hālījā meejiim haajem. ²⁸ Mag hābam hāliraupai hābam k'od happai siete p'ēpāitarr haawai mΛg hatag t'umaam k'Λn hiiu p'iidatk'abarm hedjā, {mag hāli chijāg dēnk'a sīsijuma, chi nacha hautarr dēn wa hēudeegam k'Λn dēn? ha jēeujierram hirig, juau hogt'om.

²⁹ Magbaata hūr nΛm jāg heyaa Jesuu hamag, —Pāran hok'oota hiek'a nΛmgui hajim, Hēwandam hiek p'ā sīsidām gaai jaau simta hi juu t'eegjā k'augbata hiek'a naawai. ³⁰ Meetarr k'Λndam t'umaam hiiu p'iidatk'a p'ōbaadēm chan bālrjā juu pΛprl habajugui hajim, ya ham hāgt'arm Hēwandam chognaan t'Λnām k'Λnjō nΛisiju haawai. ³¹ {Pārau hooba haajē, Hēwandamau hich hiek p'āpitarr gaai mag hōor hōtarr k'Λn deeu hiiu p'iidatk'aju higwi, ³² "Hichta jōoingar jöoi Abrán k'ararr Hēwandam hanaa hīchab jöoi Isá k'ararr hag Hēwandamau maimua Jacob k'ararr dēnjā hagjō" ha sim? Hirua mag mak'Λn jōoin hagt'a meeba nΛmjō hiek'atarr haawai Hēwandam chan hoop mag chi k'ēcham k'Λn Hēwandam k'abam. Hēwandaman chi hiwam k'Λn Hēwandamaugui hajim. Hirigan nawe k'ēchtarr k'Λn hawiajā hagt'a hiiu nΛmgui hajim.

³³ Mag nem jaauumam hūrwia, chadcha t'um chi hūrmam k'Λn jāgderraan naajim.

*Hēwandamau nem waupi jaau sim chi wajapcharam
(Mr 12:28-34)*

³⁴ Jesuu mag saduceonaan warre k'üpaa sīubarm fariseonaanau hoobaawai, jūrr hamaun chadau hi p'it'urg chuk'u p̄lr hauju hawi, ³⁵ hāb ham heem Moiseeu ley p'ā p̄latarr jawaag chi mach hich Jesús haig bēewi hirig, ³⁶ —Maestro, Moiseeu ley p'ā p̄latarr gaai, ¿chijāg hiekta tagam k'lan k'āaijā chi wajapcharamíwa? ¿K'anta hñrlaacha Hēwandamau maachig waupim k'ōsi sī? hajim hirig.

³⁷ Magbaawai Jesuu hirig, —Chi wajapcharamān, “Maach Hēwandam sīi par hiiupai k'aba, p̄ach t'ārauchata k'ōsi habá” ha p'ā simlu hajim hirig.

³⁸ Tagam ley hñlark'api jaau nām k'āaijā maata chi wajapcharamālugui hajim. ³⁹ Magnaa deeu hichdēupai, Hāb hagjö hich hagjöpaimān simgui hajim. Ma sīi “Pach k'apeenjā wir haig p̄achjö daupii habá” ha sim.

⁴⁰ Moiseeu ley p'ā p̄larr t'um tagam k'lan hagjö Hēwandam hi jaaumienau jaaujerrpa māk'lan dau numiūm gaaimuata höberdatk'a nām. Māk'lan numiita wajap'a hñlark'a simān magan tagam k'lan hñlark'api jaau simjā t'um hñlark'a simgui hajim hich Jesuu.

*¿Mesías k'ai hiewaa hají?
(Mr 12:35-37; Lc 20:41-44)*

⁴¹ Mag chi fariseonaan hagt'a hāba biirdā t'ānām hee, ⁴² Jesuu hamag, —Pārāu mag hōor peerdā hawaag Mesías hanām bēeju hig hiyān haawai, ¿k'ai chaai haju k'ai ha k'irjuba haajē? ha jēejim.

Magbaawai hamachdēu, —Jāan warrgar jöoi David k'ararr hag chaain hewagam k'lanauta hoodeejugui hajierram.

⁴³ Magbaata hich Jesuu hamag. —¿Pari jāga mag David chaain hewagam k'lan dēn habarju, hich Daviujā mag hich Hēwandamau pāiju haajerr higwi hi Pör ha hiek'atarrta? Hirua mag hiek'aawai, ¿hich Hēwandam Hak'arauta mag hiek'apibajī? hajim. ⁴⁴ ¿Pārāu k'augba nā, hich Hēwandamaucha hiek'atarr Daviū p'ātarr? Mag hirua p'ātarr gaai mag sim:

“Maach Pör Hēwandamau mā Pörög, ‘Māch hiek t'eeg chirāmjö haag mā dāi hāba mā juachaar gar jupbá’ hajim ‘pach hoomap'a haajem k'lan t'um mua pach jua hee pārk'a dee nām hora.’” *(Sal. 110:1)*

⁴⁵ Mag hich David k'ararrauchajā Hēwandamau pāiju haajerr higwi “maach Pör” ha hiek'atarrta, ¿jāga pāar hiek mag hí David chaain hewagam k'lan dēnpai haju hanā? Mag sīi hi chaapai haju hak'iin, hich paarmua mag “maach Pör” habak'amgui hajim Jesuu hamag.

⁴⁶ Mamā par hirua mamagk'amjā hābmuajā bādam hābjā jān haba haajeejim. Magtarr haigmua hatag ni hābmuajā tag hirig hiek chigaapaijā jēeuba haajeejim.

23

*Jesuu fariseonaanag hiek'anaa chi machnaanagjā hiek'atarr
(Mr 12:38-40; Lc 11:37-54; 20:45-47)*

¹ Magtarr k'ur Jesuu hōragjā hūrmk'īir hiek'amamua maragjā magjim:

² —Chi machnaanta fariseonaan dāi Moiseeu ley p'ā p̄larr jaaujem k'lanau. ³ Magua hamau jaau nām hūrnāa pāachig jajaauk'am hiperraahabat. Mamā hoob hamau haajemjō chan hamiet hajim. Jāk'lan hamach hiparmua Hēwandam dau na hajap'a nem waupi jajaau haajemta hamachdēu chan hamachdēu jaau nāmjo nem wauba sīerrjēem.

⁴ Magnaa nem jawaagjā hamachdēu nem jaauum haigta jaau sīerrjēem. Jāg nām haig hōor hār nem chāk'āmta jiirpāpāik'amjōta naabahab hajim, hōrau wauju k'aba hatcha p'it'urgk'amta waupi jaauwai. Hōrag mag nem jaauwaijā hamaun hamach hiperraata hapi nām, mamā mag nām chan hamachdēujā hamachdēu nem jaau nāmjō waujōjōopaijā k'aba nāmta mag sīerrjēemgui hajim. ⁵ Ham nem waubaadēmān, hōrag sīi hamach hoomk'īirpaita nem wau sīerrjēem, hamachdēuta wajapcha Hēwandam hiek hāk'a naawai hi dāi wajapcha nām hamk'īir. Hamach mag nām hawi, Hēwandam hiek p'ā sīsidām gayamjā jūrr deeum gaai p'ānaa, chādam gaai hēupāinaa, hamach piudau gaai jāpāinaa dag gaaijā jūrapāimaajemgui hajim. Mag nām dāi hīchab hamach k'ajūahi gaaijā nem bābārgta jijiraajūajemgui hajim. ⁶ Hōor k'apanag hee t'ach k'oowai, wa sīi Hēwandam hiek jaaujem deg k'ājjā biirdlāawai, hamachta sie wajapcharam gaai juupjemgui hajim, hōor k'īrp'ee t'umaam k'ānnag hamach hoomk'īir. ⁷ Magnaa kaaijā hee hōrau hamach saludaawaijā hamaun hamach tō hiek'apinaa hamachig maestro hapim k'ōsita sīerrjēemgui ha jaaumajim.

⁸ Mag jajawagmamua, 'Pari pāar mā dāi k'apeerk'a nām k'ānn chan mā hiek hāk'a nām gaaimua t'um hagdaujōpai naawai, pāachig "maestro" hapiju k'aba nāmgui hajim, chik'amnag. Mālta pāar Maestrou hajim. ⁹ Pāar Haaijā hābpaita wai nām; ma hāgt'ar sīejemāu. Magua, mālig heegar chan pāach garmuajā hoob parhoobam k'ānnag Hēwandamagamjō "haai" hichēmiet hajim. ¹⁰ Hāba māch chi Cristopaita pāar Pörk'a chiraawai, hoob pāachigjā "maach pōr" hapimiet hajim, dich k'apeen hāba t'ānām k'ānnag. ¹¹ Magju k'āai hāb k'ājjā pāar hee hichta chi pörk'am k'ōsi sim k'ai, warag t'umaam k'ānn chogk'aju haai sim. Mag nām haigta Hēwandamau hoowai chi wajapcharamk'a simgui hajim. ¹² Mua mag chirāmān, har hamach t'ōwia chik'am dāi hat'u haajem k'ānn māg hatag paawai jūrr Hēwandamag chaigpa hoo sīsid haju haawaita mag chirām; maimua har mag hamach dāi hat'u nāmjā bālrjā ham hichaaur haba sīi warag serbiibamjō haajerr k'ānnta jūrr Hēwandamau warm k'ānn k'āaijā hārpai hapiju haawaita mag chirāmgui hajim hich Jesuu.

¹³ Maimua mag hiek'ak'agmamua magjim: 'jHēh, pāarjā hagjō chi machnaan dāi Moiseeu p'ā pātarr hiek wajapcha hārk'aajem k'ānn! Pāran pāachdēuta hārcha Hēwandam hiek k'ap'ām hanāmta Hēwandam haar hōberjūjā k'augba nāmgui hajim, pāachdēu hāk'aba nām gaaimua. Mamā mag nāmta hōrau hi haar hōberju hēk'aawaijā warag chi höbeerjem dōig chawag k'echeu hahauk'amjō haajem, hōor k'ūgur wai nāmua, Hēwandam hiek hāk'apimaaugau.

[¹⁴ 'jHēh, hapdurr, pāar chi machnaan dāi Moiseeu p'ā pāarr hiek hajapcha hārk'aajem haajem k'ānn! Pāraun sīita k'oopaa hālin juagam nemdamjā k'echnag haumaajerramgui hajim; magnaata sēuk'a warag ham kōit Hēwandamag jēeu nāa haajerram, juau hogt'om pāach magba nām hamk'īir. Mamā pāach jāg nām paar jūrr Hēwandamau hīchab pāar gaai jua k'ābabajugui ha jaaujim.]

¹⁵ 'jHēh pāar Moiseeu ley p'ā pāarr jawaag chi machnaan chi mag ley wajapcha hārk'aajem haajem k'ānn dāi! Pāachdēuta Hēwandam hiperraacha nām hawi pāach dēnjō hāk'api hawaag warp'am magwe jaau wēnārraajemgui hajim. Mamā mag nāmān, chadcha pāach hiek

hāk'abaadee pāach k'āaijā hat'uuchata k'aibag paapximaajem, pāachjō hamjā Hēwandamau k'īmie durr bark'āliju hayaa hamk'īir.

¹⁶ ;Hēh, pāran sīi pāachjā dau k'augbamjō nāmta hagiō dau k'augba k'it'ēem k'ānn jua gaai hēudā harrumjō nāmgui! hajim hamach k'īrcha. Pāach mag nām gaaimuata pāar hiek mag “Haai hi jēeujem di higwia nem wauju ha hiek'atarr chadcha wauba hawiajā hidēu mag sim” ha hiek'ajemgui hajim hamag. Mamā jūrr “Chi Haai hi jēeujem deg p'īr t'ānām higwiata nem wauju ha hiek'aawain chad hichiita waub k'aba wauju haai sim” haajem, “Hēwandam dēnk'a sim higwiata mag hiek'a naawai.” ¹⁷ ;Pāran warag k'īrjugjā chuk'unaa dau k'augbamjōta t'ānām! Pāar k'īrjug paraa naak'iin, chi Haai hi jēeujem diita hajapcha sīebahab, chi p'īr k'āai. Mag sim hee sīewaita hag heem p'īrjā hagiō Hēwandam dēnēg pa sīebahab hajim. ¹⁸ Pāar hiek hīchab mag “Sīi chi Haai hi jēeujem deg nem-chaain p'aag nasādjō wau sim higwia nem wauju hatarr wauba hawiajā hidēu mag sim” hanām. “Pari mag nasād gaai ofrenda sim higwiata nem wauju habarmān chadau hichiita waub k'aba wauju haai sim” haajem. ¹⁹ ;K'augabnaan! ¿Magan pāragan chi nasād k'āaijā chi ofrendata wajapcha sīeb? Nemchaai hich happai chan wajaug chuk'u simgui hajim; hāba mag nasād gaai hausūubaawaita wajaug haadēp sīebahab, Hēwandamau hich dēnk'a hat'aawai. ²⁰ Chi mag nasād Haai hi jēeujem degam higwiata nem wauju ha simua chan hāba chi nasād higwiapai k'aba, hag gaai chi ofrenda paa sim higwiapata hiek'a sīebahab hajim. ²¹ Maagwai chi Hēwandamag jēeujem di higwia nem wauju ha hiek'a simuajā sīi mag chi di higwiapai k'aba, Hēwandam higwiapata hiek'a sīebahab, mag degta Hēwandam sīejewai. ²² Maagwai hedjā higwia k'āijā nem wauju ha hiek'a simuan mag hedjā higwiapai k'aba Hēwandam higwiapata hiek'a sim, chi hedjā Hēwandam k'u juupjem haawai. Mag hi k'u juupjem higwiapa hiek'aawai hich Hēwandam higwiapata hiek'a sīebahab hajim hamag.

²³ ;Hēh, pāar Moiseeu ley p'ā plarr jawaag chi machnaan hag hiek wajapcha hālark'aajem haajem k'ānn dāi! Pāraun pāachdēuta Hēwandam na wajapcha nem wau nām hawia, hi paat hagiō deeg pāach nemjīir bā daiicharam gayampa Hēwandam ofrendak'a deejem: pārau anis heemjā deenaa comino heemjā deejemgui hajim. Pari mag nāmta jūrr mag ley Moiseeu p'ā plarr gaai hag k'āai nem wajapcharam jaau simjō haju chan k'īr heejā paba haajemgui hajim. Pārau chan wir haig pāach k'apeen dāi hagpierraanaa ham dau haug k'aug paraa nām dāi hīchab Hēwandam hiekta hogdāba hich jāg hāk'a wēnārraju haai nāmjā k'īrjuba haajemgui hajim, majā magāmta hārcha wauju haai nāmta. Magnaan chad tagam nem pāachdēu wau nām plaba hich jāg dee wēnārraju haai nām. ²⁴ ;K'īrjug chuknaan! Pāach pem haawai pāran dō dō nām dāi sīi pagatjōm k'āijā dōbāpāimua pekaudam waumaaugau hawi, hajap'a sānaata doojerram. Pari jūrr pekau pōm camellojök'amtā sīi hāip'āi nāmjō nām chan pāar gaai mas k'aba haajemgui ha hiek'ajim hamach k'īrcha.

²⁵ ;Hēh, pāar Moiseeu ley p'ā plarr jawaag chi machnaan maimua mag ley wajapcha hālark'aajem haajem k'ānn! Pāach hi haawai pāran sīi pāach juagam nem hārām chi memerk'ögpaita hāk'ak'a haju k'īrju sīerrjēem, mag memerk'öm hee k'āijā dōbaawai Hēwandam dau na pekau waumaaugau hawi. Mamā pāachdēu chik'am nemdamjā pāach dēnk'a haunaa waragta p'atk'onjā nem pōm paarpam k'ōchk'a t'ānām gaaimua pekau pōm nām chan hisegba, ni Hēwandamag chugpaapi jēeujujā k'īrjuba

sīerrjēemgui hajim. ²⁶ ¡Moiseeu ley p'ā plarr wajapcha hālark'aajem k'ān hanlmta k'augabnaan! Jāg t'ach k'oopierr nem jā hāk'ak'a haajemjō, ejāg pāach t'āarta nacha Hēwandamag hālpibamma? Pārau magta hamān chadau hārpai k'aba pāar t'āarpata wajap'a wēnlrrajugui ha jaaujim.

²⁷ ¡Hēh, pāar Moiseeu ley p'ā plarr hajapcha hālark'aajem haajem k'ān hag ley jawaag chi machnaan dāi! Pāraun sīi hōor hauk'ērtarr jēbdijōta sīsidām. Sīi daaughājpai hoowain wajap'a jarnaa hooimā wau sīsidām; pari mag sim hag hee hierr wa hook'iin, sīi maach hinaa pa happaita t'up'āau nānāidām. ²⁸ Pāarjā magta t'ānaabahab hajim: Sīi k'īir heerpaawain hōor wajaauga t'ānām; pari pāar t'āran k'aibagauta sīi hār sīsidām.

²⁹ ¡Hēh, pāar Moiseeu ley p'ā plarr jawaag chi machnaan maimua mag ley wajap'a hālark'aajem haajem k'ān! Pāraun pāach magba nām hamk'īir, warrgar pāach jōoin Hēwandam hi jaaujerr k'ān chadcha hōor wājāaun harr haawai hagt'a k'īir heyaa wai wēnlrrām hawia, ham hauk'ērtarr jā hārjā sirppapiba warag nem hooimā wau sīsiu haajemgui hajim. ³⁰ Magnaa pāar dēn, “¡Hih! maachta maar jōoinau mag Hēwandam hi jaauumien k'eechjerr jaar narr hak'iin, marau chan ham dēnjo mag maach juu paarmua dāi ham k'ēchbak'am” ha hiek'āajem. ³¹ Pari sīi pāachdēu mag nāmuapai pārau pāachdēujā k'ap'ā naabá, pāach mag warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'ān k'ēchmien chaalink'a nām. ³² Mag hak'ān chaain haawai hīs pāachdēujā hagiō hajurauma mā dāijā hajim hamag.

³³ ¡K'aibag, nemk'ōr chi benen paraamjōnaan! K'anii pāar jāg t'ānāmta k'īmie durr wētba peerdābajupa. Pāar chan peerdābam. ³⁴ K'ap'ā habat: Mua pāar hee māch hi jaauumien pāiwiā k'īirjug k'augk'am k'ānānjā maestronaan dāi pāiju. Pari mag mua ham pāibaawai hāaur k'ān pārau k'ēchpāiwiā hāaur k'ān sīi pakuls gaaijā bālrrnaa k'ēchmajū; hāaur k'ān pārau pārnaa pāach Hēwandam hiek jaaujem deg wājā wāmajū; maagwai hāaur k'ān hamach pār haupiba deeeum p'ōbōr hee k'āijā dār wēnlrraawai hagpierr pārau ham hēudee k'oojem nem hēudeemjō hēk'aju. ³⁵ Pāach mag t'ānām gaaimua, warrgar Abel t'ōotarr haigmua hewag pawiajā hōor Hēwandam na wajap'a durrarrta k'ēchmatarr bag hārtarr t'um jōoi Zacarías Berequías hiewaa Haai hi jēejem deg t'ōo naawai bag hārtarrpa Hēwandamau t'um pāach gaaita t'āpāiju. ³⁶ Cha mā hiek'a chirām hiek'au warrgarwe pāach jōoinau maagjerran pāach chi hīs hewagam k'ān gaaita pajugui hajim, pāachdēujā hamau nem waaujerrjōta wau naawai.

*Jesuu Jerusalén p'ōbōr hālapērtarr
(Lc 13:34-35)*

³⁷ Mag Jerusalén p'ōbōr hee Haai hi jēejem deg simua hālapērmamua magjim: ¡Hēh! ¡Aay, Jerusalenpien! Pāraun chadcha warrgarweta Hēwandamau hich hi jaaumk'īir chogpāi nām k'ānānjā k'a k'ōchk'aba, warag mokoujā bar wai nāmuu k'ēchpāimaajemgui hajim. Biek k'apan mua pārag jaaujeejimgui hajim, hāt'ārr hālirau hich chaaindam t'umaa hich hich heegar t'oor wai juupjemjō pāar t'āa wai chitaag. Mamā magtarrjā pāachdēuta bālrrjā mag k'ōchk'abajierram. ³⁸ Jāgtarrau nau pārau hoomaa habarju. Nau mā māg chitāl hawia petaawai pāar sīi di pariim hee wouchnaan p'ēplabājēmjōta pāach happai nāisijugui hajim, k'aigpērjūjā chuk'u. ³⁹ Magbarm haigmua tag pārau mā hoobam hajim. Pārau mā hoojuun, hāba ya pāachdēucha deeu mā hurum hoowi, “Hāuchata

Hēwandam pua pach jūrr pach Chaai maar hat'ee Reik'a pāibarm" hanam haigta deeu mā hoojugui hajim.

24

*Haai hi jēeujem di hōrau pogueupāiju Jesuu jaautarr
(Mr 13:1-2; Lc 21:5-6)*

¹ Jesuu Haai hi jēeujem deg mag hōrag nem jaau sīi hawia hōbērbaadeeu mag chi Haai hi jēeujem di hig hiyālā nāmuata marau hirig jaau naajim, di pōoma sīi joot'atānd hēu dānām. ² Magbaawai hichdēu marag magjim:

—Pārau jāg di wajap'a hēu dānām hoo naabā. Jāg t'ānām chan mok pōr hābjā hābam hār hich jāg hajap'a joot'atānd sīerrabam. Jāg t'ānāmān sīi t'umaa hōrau pogueupāijuuta jāg dānāmgui hajim.

*Hēwandamau maach hi hagk'aimā paawai nem hoomaju jaautarr
(Mr 13:3-23; Lc 21:7-24; 17:22-24,37)*

³ Mag Haai hi jēeujem degmua hōbērwi hērēubaadeeu jūrr Olivo durrsīg wētjim. Maimua barwi maar na jupbaimaawai maach chi k'apeenjā dāi hi bigaah hohood haimajim. Maimuata marau hirig jēeu naajim:

—Jāagwaichata mag pachdēu jaau simjō mag Haai hi jēeujem di pogueupāijuma? Maimua mag pā deeu bēeu hanāmjā, ¿k'an gaaimuata mag pā deeu bēeu dakpapak'amjā marau k'ap hajuma? hanaajim.

⁴ Magbaawai jaubaadēmu hichdēu marag, —K'ir k'ap'ā haajeet keena; hoob chik'amnag hādāraa pāach k'ūgurpimiet hajim. ⁵ Mag hatag paawai hōor pōm sīi chik'am k'ūgurm k'ōchgau hamach hiekpai mā hiek gaai t'āwia, "Mālta hag Cristou Hēwandamau pāiju haajerr" ha hiek'a nārrjēe haju. Mag nārrjēem gaaimua hōor pōm k'ūgur haumaju hajim. ⁶ Juurhi p'iidāju t'eeg jajauk'amjā pārau hūrjugui hajim. Mamā pāachdēu mag hūrwai hoob jāp'ierrmiet. Hichiita jerrba chadcha hich mag haju. Magjup mamā ma chan hagt'a Hēwandamau pāar hi hagk'a nām k'abamgui hajim. ⁷ Magbaadēmān durr māg wējōm hee durr chaauram k'ānān dāi wērbāp'ōo haadēju, hamachta jūrr chik'am k'āai hārpai ham k'ōchgau. Magbaadeewai jādau t'eeg haadēm dāi hālur t'eegjā duuimaju, durripierr. ⁸ Pari mamagk'amān maan sīi warrpem Jōoirau hōor dau haug waipi simāugui hajim.

⁹ Ya magbaadeewai pāar chi mā hiek hāk'a durrum k'ānān t'et'emnaanau pārnāa hamachjōm k'ānnag pāar pār deemaju, pāar dāi hamachdēu hampierr hamk'ir. Mag pār deebaa pāar gaai mas waunaa pāar t'ōojā t'ōomajugui hajim. Mag nām dāi hīchab t'umaam k'ānnau pāar hoomapp'a haju mā hiek hāk'a durrum gaaimua. ¹⁰ Mag jaar paawai hōor pōm mā hiek hāk'a t'ānarr hamachdēu hāk'a narr hiek hisegwi deeu hewag wētju, warr hamach narrjō. Magbaadee wir haig hamach heepaijā chik'am hoomapnaa wir haig chik'am t'ōomaju hajim. ¹¹ Hēwandam hiita jaau nām hanām k'ānn k'apaana hōbērdātk'aju. Pari mag t'ānām sīi hōor k'ūguraagpaita mag wēnarraju haawai hōor pōm k'ūgurmajujā jaaujim. ¹² ¡Ay, mag hed gaaita nem k'aigbam pōmaata t'ānāsisijupa! Ya mag nem k'aigbamta hārpai haadeewai hōrau hamach k'apeen k'a k'ōsi haajerrjā tag k'ōchk'aba hap'ōbaadēju. ¹³ Pari warm k'ānn mag t'ānām hee, hāu hichdēu mā hiek hāk'atarr gaaita hogdāba k'ērām wounan hāu peerdājugui hajim. ¹⁴ Hēwandamau māg durr hi hagk'aju nawe, durripierr t'umaam k'ānnag māg hiek wajap'am hōor peerdā

haaujem jaaudubju. Mag jaaubaawai t'umaam k'ɻnau hūrbaawain chadau warre hich Jōoirau m̄ag durr jua k'ēgk'apāiju ha jaaumajim.

¹⁵ Mag hich Jesuu jajawagmamua magjim: 'K'īir heyaa habat, Hēwandam hi jaaumie Daniel k'ararrau p'ā plarr gaai jaaawai Haai hi jēeujem deg hierr hich Hēwandam s̄ejem haarcha högk'aba dubwi hābmua parhooba hichdēu ham haig hajjutarr. Magtarr haawai chi hūr n̄am k'ɻnau wajap'a k'ap'Λ habat hajim: chadcha Danielau jaautarrijō woun hāb chi k'aigbamta Hēwandam hawi ya Haai hi jēeujem deg s̄iechēm hoobaawai ¹⁶ m̄ag chi Judea durr n̄am k'ɻn warag pabā hee durr dapag hee d̄rbat hajim. ¹⁷ Maagwai hich dihēu hār hāgt'aa k'āijā sim k'ai, hoob hich nem hawaan hawi hierrag mam. ¹⁸ Wa magba di chaaur hich p'idag hee k'āijā sim k'ai, hoob tag degag mam, hich k'ajūajöm k'āijā hawaan hawi. ¹⁹ MamΛ j̄eh̄, hapdurr mag jaar hāin jōor k'it'ēem k'ɻn maimua har s̄ii chaain daumeraa wai k'it'ēem k'ɻn! ²⁰ Hedau k'ōrgk'am hee wa jua hāi n̄am hed k'āijā pāach mag dau hap'Λ d̄r wēnrrram hugua, Hēwandamagta jēeu durruu habatgui hajim. ²¹ Mag jaar mag wajap'a hōor dau haug waujujō chan m̄ag durr hompaatarr haigmua hewagiā mag hooba, ni mag dictarr k'urjā hagjō chan dau haug waubajugui hajim. ²² Mag Hēwandamaau hōor dau haug waubaadēm hidēu hich mag s̄iuk'iin, hōor hābjā peerdabaju. MamΛ hichdēu j̄r hauwia hich hiek hāk'a durrum k'ɻn hichdēu k'ōsi p'ē wai sim gaaimua, hirua hich mag wai s̄ii habajugui hajim.

²³ 'Mamagk'am hee hābmua k'āijā pāachig, "Hoobat, chamɻata warrgarwe Hēwandamaau p̄iju haajerrauwai", wa magbam k'ai, "Pāadē hoobat, har s̄i; jāata haruuwai" haawai hoob hāk'amiet. ²⁴ Mua mag chiram̄n, hamach hiiupaita hamta Hēwandamaau p̄ijim han̄am k'ɻn d̄i Hēwandam hi jaaumien han̄am k'apan s̄ii s̄euk'a chik'am k'ūgur wēnrraju haawaita mag chiram̄gui hajim, k'ap hamk'īir. Mak'ɻnaun chadcha Hēwandamauta hamach p̄ijim hamk'īir, hag na hōrau hooba haajempa hōor dauderra wau wēnrraju. Mag nem wau wēnrramua hich Hēwandamaucha j̄r hauwi hich hiek hāk'api hautarr k'ɻnra k'ūgur hēk'aju hajim. ²⁵ Chadcha magju haawai hag nawe k'ap hamk'īir ya mua pārag jaaau chiram̄gui hajim. ²⁶ Ya mag k'ap'Λ naawai hābmua k'āijā pāachig, "Hōor maba haajem haarta sim" ha jaauwai hoob haar hoon wētmiet hajim. Wa magbam k'ai, "M̄lig simta hich hoopiba sim" ha jajaauk'awiajā hoob hāk'amiet hajim. ²⁷ M̄ach chi Hemk'ooi Hiewaa bēewain, t'umaam k'ɻnauta m̄l hoojugui hajim, hich jāg hedau hōbeerjem garmua hed burrjemag s̄ii pagt'Λm dau p'ār jēer hat'aawai hedjā t'um harar hat'am hoojemjō. Magua hōrau mag pāachig ya barbaichēm ha jaauwaijā hoob hāk'amiet hajim. ²⁸ Pārau k'ap'Λ n̄am, nemmī sim haig hākōs hich k'īrau jupcheejem. Hich hagjōta habajup hajim hīchab muajā m̄ach hiek hāk'a n̄am k'ɻn d̄i; ham p'ē harraag m̄ach bēem hed ham haigta dau daau hurum t'umaam k'ɻnau m̄l hoojugui ha jaaumajim hich Jesuu.

*Jāga Hemk'ooi Hiewaa deeu bēju haaje
(Mr 13:24-37; Lc 21:25-33; 17:26-30,34-36)*

²⁹ Mag jajawagmamua hīchab, 'Mag hich Hēwandamaau wajap hōor dau haug waupiwi ya tag magba haadēm hee, m̄ag hāsdawam hedau k'ījugui hajim. Magbaawai hedau chi hedaramjā hararaa wāl jēerba warag k'ībaadēm d̄i p'īdagjā hedjā heemua s̄ii k'āijugui hajim. Magbaawai

hedjā hee nem s̄̄sidamjā s̄̄i parhooba hamach n̄̄n̄̄id harr chaaurta haaidā jörrjēe t'̄n̄̄lisijugui hajim. ³⁰ Magbaadēm heeta hedjā heejā m̄̄ch chi Hemk'ooi Hiewaa hurum dauchach dawaa hoopijugui hajim. Mag hoowi durrpierram k'̄an̄n̄ jāp'ierr n̄̄m hiek'au hicharaucha b̄̄e n̄̄muata m̄̄ch chi Hemk'ooi Hiewaa nem juu t'eeg t'umaam k'̄an̄n̄ Pörk'a hurum hoojurau. ³¹ Mag hurumua m̄̄ch chognaanag nem jēbag churo hiekjō trompeta sirpijugui hajim, mag sirbarmua m̄̄chdēu j̄̄r hauwia m̄̄ch hiek h̄̄l̄̄k'atarr k'̄an̄n̄ t'umaam durrpierram k'̄an̄n̄ h̄̄bam haig biirda hawaag.

³² Mag jaaumamua hich Jesuupai, 'K'ap hamk'īir pārag jaauk'imgui hajim: Pārau k'ap' n̄̄m, m̄̄ig Israel durr higo b̄̄ jāga haajē. Ya jāata k'ēr k'uk'uur haadēmān̄ t'umaam k'̄an̄n̄au ya chadcha döchlumie burru dakpapak'am haajem. ³³ Hich hagjōta hajugui hajim h̄̄chab m̄̄ch chi Hemk'ooi Hiewaa bēeu gaai paawaijā. Cha m̄̄chdēu jaau chirām t'um hich hag hee höbērgmam pāach daúa hoobaawai k'ap' n̄̄ habat, ya m̄̄ch chi Hemk'ooi Hiewaajā deeu bēeimān̄ chirāmgui hajim. ³⁴ Mua pārag mag Haai hi jēuem di hōrau pogueupāiju ha chirāmān̄, cha hōor t'̄n̄̄m k'̄an̄n̄ k'ēchju nawe cha m̄̄chdēu jaau chirāmjō t'umaam chadcha hajugui ha jaaujim. ³⁵ Hedaujājā m̄̄g jēb dāi t'um chuk'u haadēju, mamān̄ cha mua pārag jaau chirām chan s̄̄euk'aawai k'abam. Jāan t'umaam hich hag hee höberjugui hajim. ³⁶ Mamān̄ mag m̄̄l̄̄ bēeu hed chan ni h̄̄bmuaajā k'augbam. H̄̄gt'ar H̄̄ewandam chognaanaujā k'augba, ni m̄̄chdēujā k'augba, h̄̄ba hich m̄̄l̄̄ Hayaupaita mag m̄̄l̄̄ bēeu horajā k'ap' n̄̄ simgui hajim, hich Jesuu.

³⁷ 'Jōoingar Noé k'ararr jaar döhādau hōor hōpāiwai t'̄n̄̄naajerrjō t'̄n̄̄naaju h̄̄chab m̄̄g hatag m̄̄ch chi Hemk'ooi Hiewaa bēe n̄̄m jaarjā. ³⁸ Jōoi Noé sim jaar mag döhād pōm bēeu nawe, hagt'a hōor p'iestajā wau-naa, t'achjā k'önaa, döjā dönaa, s̄̄i juu p̄̄r k'odt'̄n̄̄naajim, b̄̄l̄̄rjā hamach hōjujā k'īrjuba. ³⁹ Mamān̄ ham mag honee b̄̄l̄̄rjā hamach chig hajujā k'īrjuba n̄̄m hee, döhād pōm bēewi, jēb hierrpawi, t'umaam hōdubjierram. M̄̄ch chi Hemk'ooi Hiewaa bēe n̄̄m jaarjā hich hagjōta hajugui hajim. Hamau b̄̄l̄̄rjā hamach chig haju k'īrjuba n̄̄m hee, dēgölp m̄̄lln̄ d̄̄n̄̄n̄l̄̄uchēju ha jaaujim. ⁴⁰ Mag m̄̄l̄̄ pierrum d̄̄icha hemk'ooin numí pabā hee hamach p'itag hee naaju: mag numí n̄̄m heem h̄̄b mua harrwi h̄̄b werplajugui hajim. ⁴¹ H̄̄linjā h̄̄chab numí h̄̄bam molin gaai ba naaju: mamān̄ mua h̄̄bpai m̄̄ch dāi harrwi h̄̄bak'ai werplajugui hajim.

⁴² Pārau m̄̄l̄̄ pāach Pörk'a barchēju hed b̄̄l̄̄rjā k'augba naawai pāachjā hagjō t'abagk'am huguata muan pāragan, wajap'a k'īir k'aug n̄̄lisit ha chirāmgui hajim. ⁴³ Pārau k'ap' n̄̄m, h̄̄bmua k'āijā hich di haig nem jīgmienau nem jīgk'aan bēeu hora k'ap' hak'iin, k'āijā k'āiba hich mag dau p'ug hēeu hādlar hich nem jīgk'apiba. ⁴⁴ Magua muan pāragjā hich hagjōta, hajap'a k'īir k'aug n̄̄lisit ha chirām. Pārau h̄̄bmuaajā m̄̄l̄̄ bēeu hora k'augba n̄̄m. Pārau m̄̄l̄̄ da bēebajupi n̄̄m hee, m̄̄ch chi Hemk'ooi Hiewaan dēgölp d̄̄n̄̄n̄l̄̄uchējugui hajim marag hichdēucha jaaumamua.

*Chi chogau hichig nem jaau plarr t'um wautarr
(Lc 12:41-48)*

⁴⁵ Mag jajawagmamua h̄̄chab hich Jesuupai deeu hich bēe n̄̄m hora jāga naaju haai n̄̄m k'ap hamk'īir hawi magjim: 'K'anim nemjō patrón h̄̄b simua hich chaaug maagpaawai hich chog h̄̄b sim̄̄g warm k'̄an̄n̄ pörk'apinaa hich maḡgpai hich nem t'umaam jaau plabajēm. ⁴⁶ Maimua

mawia mam sii hawia deeu bëewi hichdëu jaau pəarrjö p'idx'a sim hoobaicheewai, ñmag jöoi hich chog däi honee sim däi chi chogjä honee habaju k'ai? hajim.⁴⁷ Mag hajap'a p'idx'a sim hoobaicheewai jöoirau warag hich nem t'um magagt'a t'ñslepäijugui hajim, hich dënjo k'ap hamk'ir.⁴⁸ Mamə magba, mag hichig nem jaautarrjä hich hödegpai "Mə patrón chan da bëebam" hawi⁴⁹ nem k'aibag hich k'apeen jürr hich juu heegpaim däi hichdëu hampierr hanaa, nagjä hichdëu döm haig dönaa, t'achjä hichdëu k'om haig k'omn, ⁵⁰⁻⁵¹ chi dik'la bñlrjä hirua naba sim hee pierrwai, mamagk'am hoobaichee, jürr hichdëu warm k'lan däi haajerr k'äajä hi gaai hat'uucha wanaa, p'itag heemuajä barpäinaa, chi k'aigbacharam k'lan däi hâba sñujugui hajim. Magbaawai gaai machgau hicharaucha bñemamua hi hagää hagää habarjugui hajim. Magnaa maachigta, Maguata pärauña mə deeu bëeu k'ap'la naawai mag hichig nem jaau pəarr t'um wau sñerrjöta haju haai nñmgui hajim, päach k'apeen däi, hich jöoirau k'osimjö.

25

Daupeen diez narr hag nem hñg'aa

¹ Mag Hëwandamau mág durr hi hagk'am hed hichdëu hauju wa hauba k'äijä hisegju k'lanan, biek hâb daupeen diez narr k'lan hõor juu pər nám p'iesta hee wëtaag chi jua pərju hemk'ooi nə narr k'lanjöta nñmgui hajim hich Jesupai. Mak'lan daupeenau mñgt'a hajim haajem: Hamachdëu ya chi jaai paju hurum ha hürbaawai hagdaujö hamach lámpara panhap'a hi k'irp'ee wëtju haadéjim haajem.² Mamə mag k'irju narrta cincopaita k'irjug k'ap'la naajim haajem, maimua hagiö cinco sii k'irjug chuk'umjöta sñsid hajim hanaabá.³ Mag k'irjug chuk'umjö narr k'lanaujä hamachpierr hamach lámpara harrjierram haajem. Mamə mag harrtarrra chi aceite hõbaadeewai deeu hag hee choo hawaag hawi k'et chi aceite pər harrbajierram haajem.⁴ Pari chi k'irjug k'ap'la narr k'lanau chadau hamach lámpara panhap'a wëtum däi hñchab k'et hamach pipied deeum boteedeg aceite pək'a harrjierram haajem, hõbaadeewai deeu hag hee choo hawaag hawia.⁵ Mamə mag chi hemk'ooi da bëeba haawai, nə nñ hawi dap'ögk'abaadée k'aidat'k'a p'öbaadéjim haajem.⁶ Mag ham k'aidat'k'a t'lanam heeta, ya hedacha pamamua, "Ya pärau nə narr wounan hurum; p'iidat'k'abat'la hi k'irp'ee hoon maag" hajim hanam hâbmua.⁷ Magbaawaita p'iidat'k'awi hapuraa hamach lámpara k'ir k'aug nñrrjëe haadéjim hanaabá.⁸ Magbaawai mag cinco k'irjug chuk'umjö narr k'lanau hñu hamach k'äai k'irjugdam paraa narr k'lanag, "Keena, päach aceitedam heem marag bñchk'un choo deebat, ya maar lámpara t'ðogpam" hajierram hanam.⁹ Pari magbaawai chi k'irjug paraa narr k'lanau hamag, "Marau pärag deebamgui" hajierram hanam. "Marau pärag deek'iin, póm deeba haawai, päarjä waaurwi maachjä waaurju. Mag k'äai chi peerjem di haar mawi päach hat'ee pér hat'amit" hajierram hanam hamag.¹⁰ Hamachig magbaawai hamach hat'ee aceite pér hawaan hëreubaadémich, hamau nə narr hemk'ooi barchejim haajem. Mag barchëwi hoocheewai hich däi dubaag hñu k'ir k'aug narr k'lanan hñu hich däi wai dubjim haajem, hich juu pərju haar. Mag p'ë wai dubwi chi puertdijä p'ëar sñujim haajem.¹¹ Maimua hag k'ur nñ hawiata mag cinco hamach lámpara hat'ee aceite jlaan wëttarr k'lan bëewi, "Señor, Señor, maar weeu hat'á, ya maar bëejimgui" hajierram hanam.

¹² Pari magbaawai chi hemk'ooirau, “Mua pāar k'augba chitam. Mua dubpibamgui” hajim hanam.

¹³ Mag nem hīgk'aadam jaauwi deeue marag magjim: ‘Pāarjā daupreen k'īirjug chuk'u narr k'āanjo daaugajär t'abagk'amap'a nām k'ai, dauk'ananaa k'īir k'aug nāisit. Pārau māch chi Hemk'ooi Hiewaa bēeju hedjā k'augba, ni chi horajā k'augba nām. Māan dēgōlpta barchējugui ha jaaumajim marag.

*Hābmua hich chognaanag p'idk'amk'īir p'atk'on dee pāatarr
(Lc 19:11-27)*

¹⁴ Mag jaaumamua deeue hich Jesuupai magjim: ‘Māchta māg durr gaai chi Pörk'a pierrum hed māch hat'ee wajap'a p'idk'ajerr k'āanag hamachpierr nem wajap'am jigjuun, hābmua hich piyonnaan dāi harrjöta ha-jugui hajim. Mag hich piyonnaan dāi māgta hajim haajem: Mag wounau deeum durr maagpamua hich piyonnaan hābam haig t'ārk'anaa hich p'atk'onau p'idk'amk'īir hamag jaaau pāajim haajem. ¹⁵ Hābak'aíg p'atk'on cinco mil deewi, hābak'aíg dos mil maimua hābak'aíg mil deejim haajem, hichdēu hoowai hāu hamachdēu p'idk'amajupierr. Mag hamachpierr p'atk'on jiggāwi petajim haajem. ¹⁶ Mag hi petaawai chi piyón mag cinco mil hautarrau hag p'atk'onau p'idk'abaadéwi hag hār deeue cinco mil gan haujim haajem. ¹⁷ Maimua hābak'ai dos mil hautarraujā hagjō haguia p'idk'awi deeue hag hār dos mil gan haujim haajem. ¹⁸ Mamā hābak'ai milpai hautarrau mawia, jēbdi k'ōruraa warag hag hee bēp sūijim hanaabá.

¹⁹ Maimua hag k'ur nān hawia deeue bēejim haajem, chi p'atk'on pap. Mag bēewi mag hich maagpamua p'atk'on jigtarr hautarr k'āan deeu t'ārk'ālipājim haajem, k'arrchata hagdaujō ganmajā ha k'ap haag.

²⁰ Nacha chi cinco mil hautarr bēejim haajem. Mag bēewi hag hār hichdēu cinco mil gan hautarr chi papag deechēwia hirig, “Señor, pua mārāg cinco mil werpāarrau hag hār mua hagjō cinco mil gan haujim; cha k'ērām pā p'atk'on” hajim hanam. ²¹ Magbaawai chi patrón jōoirau hirig, “Hāu k'ērāmgui” hajim hanam. “Pā chadcha piyón wajap'amāu; pua mua jaautarr t'um hagjō habarm. Māg p'atk'on pōm k'aba deetarrau pua jāgbarpí, jāgtarr jūrr mua pārāg warag hār deek'imgui” hajim hanam. Magnaa hirig, “Hierrag dubwia mā dāi honee habá” hajim haajem.

²² Mag k'ur dos mil hautarr bēewi maguajā hagjō, “Señor, pua mārāg dos mil deetarr hār muajā hagjō dos mil gan haujim; cha k'ērām pā p'atk'on” haichējim hanam. ²³ Magbaawai chi patronau magāgjā, “Pājā chadcha piyón wajap'amāu; pua mua jaautarr t'um hagjōo habarmgui” hajim hanam hirig. “P'atk'ondam pōm k'aba deetarrau pua hāu jāgbarm k'ai, hag jūrr mua pārāg warag hār deejugui” hajim hanam. “Jāgbarpí pājā hīchab hierrag dubwi mā dāi honee habá” hajim haajem magāgjā hagjō.

²⁴ Maimua milpai hautarrjā bēejim haajem. Pari magua chan warm k'āan dēnjo p'idk'awi gan hauba harr haawai sūi warag, “Señor, mua pā k'ap'ā chitāmgui hajim hanam, pā hōor dāi hatcha sīerrām. Mua pā p'atk'onau p'idk'awi gantarr hak'iin, pua sūi chi hārām mā jua heem k'echeu hauk'amgui” hajim hanam, “pā dēn sūi chik'am jua p'it'ur hatarrta pāch dēnjo haajeewai. ²⁵ Māchdēu mag k'ap'ā chitaawai, pā p'atk'onau mā p'idk'aba, warag mua jēb heeta bēp sūijim. Magtarr haawai cha simgui” hajim hanam, “pā p'atk'on pāchdēu werpātarripierr.” ²⁶ Magbaawai chi patronau hirig, “Pāan pāchta k'aibagna k'usēug

sīerramgui” hajim hanam. “Pua mə hōor dāi mag chitam k'ap'ā simta,
²⁷ ḥjāgwi mə p'atk'on warag banco hee deen mabajī” hajim hanam
jūrr hirig, “māg māch barbaicheewai hārāapai bāau sim hoochēmk'īir?”
²⁸ Magnaa haig narr k'ānag warag mag mil wai sīerr hi jua heem
k'echeunaa jūrr diez mil wai sīerragta deepi jaaujim haajem.

²⁹ Mag nem hīgk'aa jaau höwia hich Jesuu magjim: ‘Hich hagjöta
sīebahab hīchab Hēwandam hat'ee nem wau nāmjā. Har Hēwandam hat'ee
nem wawaag nem par daúa hooba haajem k'ān dāin hirua hich gar-
muajā hajap'a haju, hamau chok'ōgbā hi hat'ee nem wau naawai. Mamā
mag nem waumap'a nām k'ān dāi chan magba, hichdēu hamag nem
deetarrjā warag ham jua heem k'echeu haumaju. ³⁰ Magnaa, Mag chi
patronau chi k'usēumie dāi harrjō, hamach k'īrcha ham serbiibag p'ēnaa
k'īchag hee bark'ālipi jaaujugui hajim, mamta ham gaai wajaug bēemk'īir.

Mag hirua k'īchag ha sīerran k'īmie durr higwiata mag sīejim.

Jāga haju k'ai hōor dāi Hēwandam Hiewaau hich bēem hed

³¹ Māch chi Hemk'ooi Hiewaata hāgt'armua māch chognaan angel-
naanau p'ālr t'uur bēem hedan, māchta chi Rey haawai māch k'u ju-
upjem wajapp'a sim gaaita jupchējogui hajim, hōor dāi māchdēu k'ap
nem wawaag. ³² Magbaawai hōor durrpierram k'ānta t'um māch chog-
naanag māch haig p'ē hau bēepiju. Mag t'um hāba biirdābaicheewaita
oveja t'ājem pastorrau chi ovejanaandam hamach hag hap'a k'īet
paanaa chībjā hagjö hamach hag hap'a k'īet paajemjö hajugui hajim,
hōor dāi.

³³ Mag jaaumamua hich Jesuu hi hiek mag hed hich dēnk'a nām
k'ānta hich juachaar gar t'ārk'ālinaa jūrr k'aigbam k'ānta k'īet hich
juawē gar t'ārk'ālimaju haajem. ³⁴ Magnaa mag hich juachaar gar
nām k'ānag hichta Rey haawai hichdēuta hamag, “Pāar, mā Hayau
hāu habarm k'ān, hierrag dubbat mā dāi jooba wēnrraag” haju
hanaabā. “Māg durr hompaa nāwe māch Haai dāimua pārag nem deeju
hatarr hīsta chadcha mā Hayau pāachigcha deegpamgui” haju hanam,
“pāachdēu mā dāi hāu hatarr jūrr.” ³⁵ Magnaa hamag, “Pārauta mā jāsōo
jēedā k'ītaawaijā hāu mārāg t'achdam deejierramgui” haju hanaabā;
“hōbichaaga t'ānaawaijā hāu mārāg dōdam dōpijierram; māch maba haai-
jem k'ān hee chitaawaijā pārauta pāach haig jēramk'īir hāu mārāg di-
dam jaaujierramgui” haju hanam; ³⁶ “k'ajūadam chukk'u chiraawaijā
pārauta hāu mārāg deek'ērjierram; mā mor mas chiraawaijā pārauta
hāu mā hoot'urjierram; cárcel deg preso chiraawaijā hagjö pārauta hāu
mā hoot'urjierramgui” haju hanaabā hich Jesuucha, ham k'īir jāsenk'a
hiek'amamua. ³⁷ Mag hamachig magbaawai mag hi juachaar gar
nām k'ānau jūrr hirig “Señor, ḥjāgwai mag pā jāsōo k'ītām marau pā
jāhogjī?” ha jēeuju hanaabā, hamachdēu hi k'īrcha hooba haajerr haawai.
“ḥjāgwai mag pā hōbissi k'ītām hoobaawaijā marau pārāg dōdam dōpijiī?
³⁸ Pā hiek mag maach haig jēramk'īir marau pārāg maach dijā jaaujaa
k'ajūadamjā chukk'u haawai deejeejim hanam, ḥma jāagwai hajīma?” haju
hanam. ³⁹ “Pā hiek mag pā mor mas sīewaijā marau hoot'urwi, cárcel
deg preso sīewaijā hagjö marau pā hoot'urjim hanam, ḥma jāagwai hajī,
marau pā hooba haajerrta?” haju hanaabā, jūrr hirig hamach garmua.
⁴⁰ Magbaawai deeu hich Jesuu hamag, “Pārau chadcha māchcha chan
hoobajierram, pari pārau jāg dau hap'āl k'ītēe harr k'āndam dau haug

k'augwi ham däi jägtarr haig, mächchata dau haug k'aug námjö naabajieb" haju haajem hamag.

⁴¹ Warm k'ánnag mag hiek'awi hichdëupai jürr mag chi k'aigbam k'ánn hich juawë gar nám k'ánnag, "Jöpai mä haigmua chawag hérëubaadët" haju hanám. "Pääri Hayau chi maldisiem k'ánn haawai päädëu k'ímie durr mepeer hich chognaan däi síemk'íir wautarr haarta hérëubaadët" haju hanám, "hõtdau huu wëjom t'oojä k'augba hich mag sierram hee naaimaag." ⁴² Mag hiek'amamua híchab hamag hamach k'írcha, "Pärau chan mä jásöö jéedä k'itaawaijä märlag t'achdam k'öpibajierram; höbichag k'itamjä maachig, 'Cha k'eräm dödam döju k'ai' habajierram" haju hanám hamag. ⁴³ "Hõoor mäch k'augbam k'ánn heemjö p'árrdä chitaawaijä päärau märlag didam deebajierram, pääach haig jéermk'íir. K'ajüadam chukk'u daaupamaa haawaijä put sördamjä deeba; mor massi chiraawaijä mä hoon wëtba; ni cárcel deg chiraawaijä mä hoon wëtbaajierramgui" haju hanám hamag hamach k'írcha. ⁴⁴ Pari hamachig magbaawai jürr hamau hirig, "Señor, ¿jáagwai mag pä jásöö höbissinaa pach maba haajem heeta jéerju dijä chukk'u k'itam marau bállrjä pä hasekasbají?" haju hanám. "¿Jáagwai mag pä k'ajüadamjä chukk'u daaupamam marau pä hoojí? ¿Jam mag pä mor massi marau hoojí, wa cárcel deg sim k'ájjä marau pä hoon wëtbaají?" haju hanaabá, hamachdëu magbajim hamk'íir. ⁴⁵ Pari hichig magbaawai, mak'ánnagjä hirua magju hanám: "Chadcha mälk'ánn wounaan dau hap'áa wëñrraawai päärau bállrjä ham dau haug k'augba harran, jääan mächchata päärau dau haug k'augba nám k'abajieb, ham mächdëu pääwiata jäg wëñrrarr haawai" haju hanám híchab hamachigcha.

⁴⁶ Maimua ya häbmiecha hiek'a hoogpamua maar dak'íir, 'Muata mag hiek'abarm k'ánnan k'ímie durrta wëtjugui hajim, mamta hich mag dau hap'áa wëñrraag. Mamä hõoor wäjääun mag mäch juachaar gar hat'am k'ánnan, mäch däita hich mag hiuu náisijugui hajim, hich mag wëñrraag.

26

*Jesús par hawaag hibëptarr
(Mr 14:1-2; Lc 22:1-2; Jn 11:45-53)*

¹ Jesuu mag mäg hatag deeu hich bëeju k'ap hamk'íir mag jaau dichtarr k'ur, maach hich däi hogdäba wëñrraajerr k'ánnagta deeu magjim hich higwi:

² —Pärau k'ap'á námgui hajim, mäigmua k'ääi numí nám hee p'iesta Pascua burrju. Mäg p'iesta heeta hõrau mäch chi Hemk'ooi Hiewaa par deejugui hajim, pakuls gaai meerp'ë t'óomk'íir.

³ Ya mag p'iesta burrju k'ääi numpai waaur nám hee, p'adnaan chi pörk'a nám k'ánn jöoin chi t'ierrnaan däi hääbiu biirdäjierram haajem, p'adnaan t'umaam k'ánn pör Caifás di haig. ⁴ Mag hääbiu biirdätarran, Jesús himeraa par hauwi t'óopäyaag hääbiu hibëpaag hajim hanám. ⁵ Mamä mag hi t'óopäyaag hëk'a námta hamachdëupai deeu, —Hõoor póm mäg t'ánpám meeuk'apimaaugau, mäg p'iesta hee chan hi chig haba, p'iesta dichtarr k'urta t'óopäijugui hajierram hanám.

*Háirau Jesús pör hee jägdeeu chootarr
(Mr 14:3-9; Jn 12:1-8)*

⁶ Mag nám hee Jesús woundam Simón hanám di haig sñejim, Betania p'öbör hee. Hich mag Simón hanampai hibálar wauwi "p'íe paraa

k'itarr" ha t'ālrjeejim. ⁷ Mag di haig mes gaai hi t'ach k'ö hoo simta, hālai hāb jāgdee didam durrk'udau alabastro hanām dēn boteedidam wau k'itām dāi dubchējim. Mag jāgdee nem parhēpaaga sīerrām. Mag waibēewi Jesūs pör hee sīi choopāichējim. ⁸ Mag hi pör hee choobapläim hoobaawai maach chi Jesūs dāi wēnārrarr k'ān hee hāaur k'ān mā k'apeen meeuk'a p'ōbaadēwi, —¿K'ant'eeta jāg jāgdee parhēpagk'am sīi hār choobapāima? hajierram, ⁹ nem parhēpag pērpāiwi hag p'atk'onau dau hap'ām k'āndamag hāu nemdam hau deeju hāb sīerrtā.

¹⁰ Mamā ham mag hiek'a nām hich Jesuu hūr sīerr haawai, —¿K'ant'eeta pārau chick'am k'īr naaupi nāma? Hirua hāuta jāgdeeu mā pör k'ooi sīebahab hajim hamag. ¹¹ Māig heegar dau hap'ām k'it'ēem k'ānan pārau hich jāg pāach dāi hoo wai wēnārraju, mamā mā chan tag pāar k'īr chitabamgui hajim. ¹² Māg hālirau jāgdeeu māg mā k'ooibarmān maach jōoin hi haawai maach meeunau haajemjō mā hauk'ērju hedam hat'ee hag nawe ya mā k'a p'uur sim k'abahab hajim. ¹³ Cha mā hiek'a chirām hiek'au māg hatag pawiajā durrpierr Hēwandamau hōor peerdāajem hiek jaau wēnārrām dāi hīchab māg hālirau mā dāi māgbarmjā jaaub k'aba jaaujugui hajim. Mag, hooba harr k'ānaujā hīchab hi hiigjeeju ha jaaujim hich Jesuu.

*Judaau Jesūs pērtarr
(Mr 14:10-11; Lc 22:3-6)*

¹⁴ Maach hi k'apeen hi dāi doce hogdāba wēnārrajerr k'ān hee hāb Judas Iscariote ha t'ār sīerrau p'adnaan chi pōrnaan haar mawia ¹⁵hamag, —Mua pāachig Jesūs pār deebaawai, ¿pārau k'arr mārāg p'ag nā? haimajim haajem.

Magbaawai hamachdēu, —Marau pārāg treinta piezas deejugui hajim hanaabá.

Magbaawai chadcha hich magām gaai hi hēugar hi pērpāijim hanaabá. ¹⁶ Magtarr haigmua Judaan sīi hāba p'adnaan chi pōrnaanag Jesūs pār deeduuta hēk'a nārrajeejim.

*Hābmiecha Jesūs hich k'apeen dāi t'ach k'ötarr
(Mr 14:12-25; Lc 22:7-23; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)*

¹⁷ Maach jōoin hi haawai pan levadura chuk'u wauwia k'oojem hag seman hee ya warrem k'āai hāb hāspa hēebaadēm hed maach hich dāi wēnārrajem k'ānauta marau hich Jesuug, —¿Jamta nemk'oo jaram ovejadam t'ōonaa k'ö nā? ha jēeu naajim, k'ap haag.

¹⁸ Mag hichig jēeubaawai hichdēu marag, —Jerusalén woun hāb sim haar hērēubaadēt hajim. Maimua magāg mua jaaupāi chirām habat: "Ya māch t'ōju gayaa pamaawai, pā di haigta nemk'oo jaram ovejadam wauwi pāar dāi hāba k'öm k'ōsi chirām" habat hajim chi wētju k'ānag.

¹⁹ Magbaawai chadcha hichdēu jaautarrjō, maar k'apeenau wētvi, hichdēu jaaupāitarrjō jaauwimawi, hi na mag nemk'oo jaram ovejadam wauwimajierram.

²⁰ Maimua hich hēudee hōk'arta bēewi, ya k'īsu haadēm hee maach doce hi dāi wēnārrajerr k'ān t'um hāba hi dāi t'ach k'ö naajim. ²¹ Mag hāba k'ö nāmuata hichdēu marag magjim:

—Cha mā hiek'a chirām hiek'au māig maach hāba nām k'ān hee hābmua wir haig mā hoomap'am k'ānnag mā pār deeju hajim.

22 Mag hūrbaawai, chadcha maar hök'īirjuu hap'öbaadëjim. Mag nám hiek'au jürram k'ɻnau hirig, "Señor, hīsin mua k'āijää hagam" haajeejim.

23 Mag jürram k'ɻnau hichig jéjéeu k'aawai magjim:

—Chi mag wir haig mλ k'aibag waujuun nau mλ däi hābam t'ēp hee pan sī k'öbarmaugui hajim.

24 Magnaa hichdēu,—Hoo nám dau heyaa Hemk'ooi Hiewaa chadcha Hēwandam hiek p'ā sīsidám gaai jaau simjö wajapp'a dau haug wawaag-paama hajim. Pari hapk'iitλ mλ mag hap'ɻλ hamk'īir wir haig mλ përtarr woun. Jägλm wounaan t'aababa harr hak'iin häucha hak'amgui hajim.

25 Magbaawai Judaau hichdēu k'abajim hamk'īir,—Maestro, hīsin mua k'āijää hagam hajim.

Magbaa Jesuu hirig,—Chadcha pλchdēu k'abá pua k'ap'ɻ jaaubapäm; pλchdēu k'abahab hajim.

26 Mag hiyāl t'ach k'ö námua Jesuu pandam juu hee haunaa, Hēwandamag hag paar hāu hajim hanaa k'ōreunaa marag hlapäijim. Magnaa,—K'ōbat, mλ mλ morou hajim, chi pan higwi.

27 Maimua jūrr vino jarrdam hauwi, hag paanjā hagiö Hēwandamag hāu hajim hanaa deeu marag hlapäijim. Magnaa,—Döbat, mɻan mλ bagau; hich jäg hābam jarr heepai döpetat hajim. 28 Mag jarr heem vindam döbarmta warrgarwe Hēwandamau hōor däi hiek deeju haajerrau. Mamλ mλ hiek'an hiek hiiuriugui hajim. Mλ bag mλ vinojö k'itλm hārbarmuata Hēwandamau hōor k'aibag t'um chugpaa haujugui hajim. 29 Pari mλ döbarmjö chan tag döba, hāba mλchta mλch Hayau t'umaam k'ɻn Pörk'apibarm hedta deeu hūwaai pāar däi döjugui hajim. Pari mag hed maach hoobarm chan hīsimjöpai k'aba, honeechata haju, nem t'ānλm t'um chi hiiur haju haawai ha jaaujim hich Jesuu maachigcha.

Jesuu jaauwai Pedroou bñlrjā hi k'augbam haju jaautarr

(Mr 14:26-31; Lc 22:31-34; Jn 13:36-38)

30 Mag maach hich däi hāba wēnλrrajerr k'ɻn hich däi hāba mes gaai hiyāl t'ach k'ö haaipawi, meuk'aarjā Hēwandam hiek Salmos hanám gayam hauwia, Olivo durrsīg wētjim. 31 Mam panaa Jesuu marag,—Hēwandam hiek p'ā sim gaai, "Mua chi pastor t'ōbabapääiwai chi ovejanaandam parhooba haaidλju" ha simjö, hīsim hedaar pārau mλ mλch hap barpλawi t'umaa haaidλtk'ajugui hajim. 32 Mamλ hūwaai p'iidλwia mλch hiiu chirsiewai pāar na mawia Galilea chiraimajugui ha jaaujim.

33 Magbaawaita Pedroou jūrr hirig, —T'umaam k'ɻnau pλch hap barpλawiajā mua chan pλ barpλabamgui hajim.

34 Magbaa Jesuu jūrr,—Pedro, cha mλ hiek'a chirλm hiek'au nau hāt'ārr bñeju nawe biek t'ärjup pua hōrag bñlrjā mλ k'augba chitλm hajuwai hajim.

35 Mamλ Jesuu hichig magbaawai chará warag Pedroou hirig, —Pλ t'ōbaimam haar däi t'ōimaju hawiajā mua chan pλ k'augba chitλm ha hiek'abamgui hajim.

Hirua magbarm däi maach chi k'apeenaujā t'umaam k'ɻnau hich mag hiek'ajim.

Nemjūrdö Getsemani hanám hee Jesús oraatarr

(Mr 14:32-42; Lc 22:39-46)

³⁶ Maigmua jūrr nemjīirdö Getsemaní hanʌmʌg maar p'ë harrjim. Maimua mam barwi, —Mraig nʌisit, mʌ chum hāgt'aag jēwaak'emgui hajim.

³⁷ Maimua t'ärjuppaim k'ʌʌn däi petajim. Mag hich däi p'ë harrtarr k'ʌʌn hāb Pedro hajim, maimua tagam k'ʌʌn numí jöoi Zebedeo chaain hajim, Santiago Juan däi. Mam paauk'abaimaawai ham hiek hök'firjuuga haadëmu gaai machaaga haadëjim haajem, chi Jesús. ³⁸ Mag simua hamag, —Mʌʌn dëgölp gaai machgau hök'firjuuga haadëm; hāba mʌch t'ōjuuta k'firju chirʌmgui hajim. Pāar mʌig nʌisit, mama mʌ däi dauk'ana habat. Hoob k'āimiet hajim hanʌm.

³⁹ Hamag mag jaau plawi hichin ham bigaau ham warp'aapai s̄leimajim haajem. Magnaa jēk'at t'ʌk'öonaa k'ieb jēb gaai dagau dʌrnaa hāgt'aag jēeumamua, “Tata, pua k'ōs hak'iin, hatcha mʌ dau hap'ʌʌ hapibak'amgui” hajim hanʌm. “Deeum nem waubarmuajā hagjö hōor peerdʌ hauju hayaa hak'iin, mʌ gaai machag mʌgcha hāwatbak'am. Pari mʌchdēu k'ōsi chirʌmjö k'aba, pʌchdēu k'ōsimjöta mʌ däi habá” ha jēeumajim haajem.

⁴⁰ Mag hich Hayag jēeu s̄i hawi ham hoon bēejim haajem. Maimua hoocheewai ham k'āi nʌmta hoochëjim hanaabá. Magbaawai Pedroogta, —Pāar chan horadam hābjāta mʌ däi dauk'ana k'aba nʌm. ⁴¹ Jāg k'āi nʌn haju k'āai Hēwandamagta jēeu nʌn habat'ñ hajim hanʌm, dösätag hʌdʌr pāach t'ʌ haupim hugua. Mua hoowai pārau pāach hōdiwan chadcha jēeum k'ōsi durrumta, pari dap'ökgauta pödbam hajim haajem hamag.

⁴² Maimua hichin deeu hūwaai mawia jēebaadëmu hich Hayag, “Tata, pua mʌ mʌg dau haug waupibaju hayaa hak'iin hāu hak'amgui” ha k'itaajeejim hanʌm; “mama hichiita mʌ hap'ʌʌ haju haai chirʌm k'ai, hagjö hāu sim. Mʌ däi pʌchdēu ham haig habá” ha jēeumajim haajem.

⁴³ Mag jēeu s̄i hawi deeu ham hoon bēewajäh, mag hi k'apeen hirua p'ë harrtarr k'ʌʌn dap'ökgau pödjā dau hēeba s̄i k'āidatk'a t'ʌnʌmta hoochëjim hanaabá. ⁴⁴ Mag k'āidatk'a t'ʌnʌm hoobaichee deeu hich s̄ierr haar mawia hich hag hiekpai deeu hich Hayag jajawagmajim haajem. Ma biek t'ärjupam hajim haajem, mag jēeu sim. ⁴⁵ Maimua hūwaai hoon bēewajäh hagt'a hich k'apeen k'āidatk'a t'ʌnʌm hoobaichee hamag, —¿Hagt'a pāar s̄i k'āi gaaita nʌ? hajim hanʌm. Ya pekau pōm s̄isidʌm k'ʌʌnag mʌch chi Hemk'ooi Hiewaa pʌr deeju hora pabaichébab. ⁴⁶ P'iidatk'abat'ñ, maimua maach k'apeen haar wēttarraugui hajim hanʌm. Mʌ hoomap'am k'ʌʌnag mʌ pʌr deeju wounan ya dakpa hūrumgui hajim hanʌm hamag.

Jesús pʌr harrtarr

(Mr 14:43-50; Lc 22:49-53; Jn 18:2-11)

⁴⁷ Mag maar haig bēewi hagt'a hich Jesús maar däi hiyʌʌ dʌnʌm hee, hich mag maach hi k'apeen doce narr heem hāb Judas hanʌmta hōor pochag hurajim. Mag wēdurum k'ʌʌnan hāaur k'ʌʌn espaar juu panhap'a bēe t'ʌnaawai tagam k'ʌʌn pa däijā bēe t'ʌnaajim. Mak'ʌʌn, p'adnaanau jōoin chi pörnaan däimua p̄aitarr k'ʌʌn hajim. ⁴⁸ Mag chadcha hōor pochag bēewi ya chi Judaau hag nawe, “Nau mua pāach dak'ir k'ir hʌʌ hat'amtā pʌr hat'at” ha jaau wai s̄ierr haawai ⁴⁹ hich däi wēnʌrrʌm k'ʌʌn dak'iraa hichdēu jaautarrjö Jesús däi hāba dʌnʌluuwimawi hirig, —Maestro, ¿jāgpai chirá? hanaa hi k'ir hʌʌ hat'ajim.

⁵⁰ Magbaa Jesuu hirig, —Pach hōor hawaan bēetarr jöpai par hat'aad perá hajim.

Magbaawai tagam k'lanau dāi haig bēewi Jesús parp'öbaadējim.

⁵¹ Mag hi parp'öbaadēm hoobaawai maar heem k'lanau hābmua hich espaar sarr ha jēu hat'awi chi p'adnaan t'umaam k'lan pör hag chog haig sierr kachta hoort'ubaplijim.

⁵² Magbaawai Jesuu hirig, —Jöpai pach espaar hich deg p'i sīubá hajim. Pua k'augba sīeb hajim, esparau wērbanaa hōor k'ech nām k'lan hagjō esparauta k'echmaju. ⁵³ Mua māch chig hapibaju hak'iin, māch Hayag jēubaawai hirua māt t'amak'īir Hēwandam chognaan pōoma milam k'lan hap'a doce ejéritos k'āijā deepāijugui hajim. ⁵⁴ Mamā māch t'amak'īir mua jēubaawai mag hōor pōm deepāik'iinjā, jāga Hēwandam hiek p'ā sīsidām gaai mā higwia jaau sim t'um hich hagjō habarju? hajim Pedroog.

⁵⁵ Mag hiek'ap'iwia jūrr hich par hawaan bēetarr k'lanagta, —Pārau hoowain mān sīi hōor nem jīgk'anāa hōor t'ōomiejōta chirab hajim jāg pārau sīi mā haig jua hee jierrnempan happai bēeg hat'ee? Hag na hed hēepierr pārag mua Haai hi jēejem deg Hēwandam hi jaaujeewai bālrjā pārau mā par haubajierram. ⁵⁶ Pari pārau hīs mā dāi māmg'āmān, jāan warrgar Hēwandam hi jaaumienau jaautarr t'um hag heyaa hōbērmk'īrau hajim.

Ya hirua mag hiek'abarm hee, hīchab maach chi k'apeenaujā chi Jesús hich happai werpławia parhoob dārmid p'öbaadējim.

Jesús judionaan Asamblea hee wai narr

(Mr 14:53-65; Lc 22:54-55,63-71; Jn 18:12-14,19-24)

⁵⁷ Mag hi par hawaan bēetarr k'lanau warre p'adnaan pör Caifás haarta hat'aadējierram, mamta Moiseeu ley p'ā pārarr jawaag chi machnaan dāi jōoin chi t'et'emnaanpa dāi hāba biirdā narr haawai. ⁵⁸ Mag hamau hi hat'aadeewai Pedro hiek hiruata warppaimua hoop'pāigmamua mag chi p'adnaan pör haig di hūjārr dubimajim haajem. Mag dubwi, "Māigmua hook'im jāga haju k'ai" hawia, Haai hi jēejem di t'ājem k'lan hohoodō nām haig dāi jupimajim haajem.

⁵⁹ Maagwai p'adnaan chi pōrnaanau judionaan Asamblea heem k'lan dāimua chi Jesuu nem wauba harrta sēuk'a hi gaaí t'ārāju hēk'aajeejim hanaabá, maglām gaaimua hi t'ōopäaig. ⁶⁰ Mamā par mag jūrram k'lanau sēuk'a hi gaai nem parhooba t'ārāju hēk'a nāmjā pōdba haajeejim haajem. Mamagk'am hee, hōor numí chi sēumien bēewi, ⁶¹ —Māg wounau maar dak'īir, hiruan māg Haai hi jēejem di pogueupäinaa k'āai t'ārjupaim hee deeu hēu dānāluju ha hiek'a sīejimgui hajierram hanaabá.

⁶² Magbaawai chi p'adnaan pōrōu dānālunaas Jesuug, —Pua ham hiek'a nām hūr chirā? ⁶³ K'an jāgwi jāg pā hiek'amap'a sī? ⁶⁴ Pua chadcha mag hiek'ajī wa hiek'abajī? Jaaubá hajim hanām hirig.

⁶³ Pari maglāmjā Jesús bālrjā jālhaba, warag k'īuu sīsijim haajem. Mag hich hiek hāk'aba habaawai deeu hirig chi p'adnaan pōrōu, —Maach Hēwandam hich mag hiiu sīerrām hiek gaai t'āwi muata parag "Jaaubá" ha chirām. ⁶⁵ Pālta chadcha Hēwandam Hiewaa hichdēucha jār hauwia pāiju jaaujerrá? Marag jaaubá hajim hanām.

⁶⁴ Magbaa Jesuu hirig, —Pua k'abá hag heyaa jaaubapālim hajim hanām. Mā cha hiek'a chirām hiek'au māg woun Hemk'ooi Hiewaa Hēwandam chi jua t'ierr bigaau hi juachaar gar hoo sim pārau pāach

daujāau hoowi hedjā baug hee hurumjā hoojurau ha hiek'ajim haajem, haig narr k'ʌn̄n̄ dak'īir.

⁶⁵ Mag hūrbaawai chi p'adnaan pōrōu hich k'ajūa mor gayamta sʌrr habarmʌn, warre nem pōm jē werbpäijim hanaabá. Magnaa, —Mag wounau hiek'a sim chan hāu k'aba sim. Maach wounaan t'um hāba t'ʌn̄mta hiita mag Hēwandam Hiewaa hanaab. Ya pārau pāach jāgʌucha hūrbarm. ⁶⁶ ¿K'ani maadēu tag hūrm hig n.? hajim hanʌm, hich k'apeenag.

Magbaawai mag k'apan haig pos t'ʌn̄n̄ narr k'ʌn̄n̄ nau, —Hí chadcha kulp pōm s̄iebabah; magua warre t'ðorl̄iju haaita simgui hajierram hanʌm.

⁶⁷ Magnaa hi k'īir gaajā hichö t'unaa hi gaai mas waumajim hanaabá. Pogk'a hi k'īidadcha juajāau deenaa ⁶⁸ hirig, —Pächta chadcha warrgarwe hich Hēwandamaucha j̄ar hauwia pāiju haajerr k'ai, magan jaaubá: ¿k'aíuta p̄a k'īidadcha dee sī? haajeejim hanʌm jūrram k'ʌn̄n̄ nau.

Pedroou bʌl̄rjā Jesús k'augba chitʌm ha hiek'atarr

(Mr 14:66-72; Lc 22:56-62; Jn 18:15-27)

⁶⁹ Mag chi t'et'em k'ʌn̄n̄ nau Jesús d̄ai mamag k'aawai Pedro hiek hi daaugajär hūjārr hoo chirajim haajem. Mag hi hoo chirʌm haigta, mag degam hʌli chi di k'ʌn̄n̄ chog b̄ewia hirig, —Pajā h̄ichab jāg Jesús Galileapierr d̄ai n̄rraajemʌugui haichéjim hanʌm.

⁷⁰ Pari hichig magbaicheewai hi hiek hirua t'um haig narr k'ʌn̄n̄ dak'īir, —Mua k'augbam p̄a k'an hata hiek'a sim k'ai; mua magʌm wounan k'augba chitʌm ha chirajim hanaabá.

⁷¹ Hichig magbaicheewai hi hiek mag hich chirarr haigmua daau-gajärpuertdi haar majim haajem. Mamʌ mamjā hagjö deeum hʌl̄irau hi hoobaawai maguajā hich haig narr k'ʌn̄n̄ ag, —Jāg wounan Jesús Nazaretpierr d̄ai n̄rraajemʌuwai hajim hanʌm hirig.

⁷² Pari magbaawai magajā hichdēu, hirua magʌm Jesús k'augbam ha chirajim haajem.

⁷³ Maimua magtarr k'ur nʌlpai hawi hi hiek maig hich d̄ai di hūjārr narr k'ʌn̄n̄ aupai deeu hirig, —Marau hoowai p̄ajā chadcha hi d̄ai wēn̄n̄rraajerr k'ʌn̄n̄ heemʌu. P̄a hiek'a sim gaaipai merag chukk'u simgui hajierram hanaabá.

⁷⁴ Magbaawaита hirua warag k'īir mor chigpai hiek'amamua, —Chadcha mua magʌm wounaanjā k'augab chitʌm pārau mʌrl̄ag mag naaba ha chirajim hanaabá hich Pedroou.

Mamʌ hirua mag hiek'abap̄im d̄äicha hāt'ārrta kekerekee hahbar.

⁷⁵ Mag hāt'ārr hiek hūrbaawaita hich Pedroou jaauwai hi k'īir heyaa d̄ahn̄lisijim hanʌm, Jesuu hichig "Nau hāt'ārr b̄ieju nawe pua biek t'ārjup hōrag m̄a k'augba chitʌm ha hiek'aju" hatarr. Mag k'īir hee d̄ahn̄lisim habarmʌn chadau gaai machaaga haadēmu dawag hōbērwi warre höjāsenag haadēmu b̄ie chirʌn̄ hajim haajem, hichdēu jaauwai.

27

Jesús Pilato haar harrtarr

(Mr 15:1; Lc 23:1-2; Jn 18:28-32)

¹ Maimua ya hāspabaadeewai p'adnaan chi pōrnaan judionaan tagam k'ʌn̄n̄ hagjö chi t'et'em k'ʌn̄n̄ d̄ai biirdʌn̄naa deeu hiek'awi warre Jesús t'ðorl̄iju k'īirju p'ōbaadējim haajem. ² Mag hamach hap hiek'awi, jāgadau juu bʌl̄rk'anaa, Pilatoota Romaam reiu pāiwia gobernadork'a sierr haawai, hirigta t'ðoopi jaaumk'īir hi haar harrjierram.

Judaau hichdëupai hich hö jorrkaa t'õotarr

³ Mag Jesúus t'õopi jawamk'íir Pilato haar jua b  rnnaa hat'aad  m h  rbaawai chi Judaau deeu h  waaai t'umaa hewag k'  rjuwia, chi p'adnaan p  rnaan chi t'ierrnaan d  i n  m haar mawi, mag Jesúus paar hichig p'atk'on p'agtarr t'um h  waaai hamag deeimajim hanaab  . ⁴ Mag deeimawia magjim han  m:

—J  g woun b  lrj   nem k'aigba wautarrj   chuk'u k'it  mta p  rag par deetarr gaaimua, m  lln chadcha pekau p  oma waubarm. J   chan b  lrj   hiekk'  r chuk'u s  ejimgui hajim han  m.

Pari magbaawai hamachd  u j  rr hirig, —;Hid  u mag simgui hajim han  m; maata magan maar gaai mas s  eba! Maigj   p  chta pa mag chirabahab hajierram han  m.

⁵ Hamachd  u hichig magbaawai mawia chi p'atk'on Haai hi j  eujem deg barp  awi higbaad  jim haajem. Mag mawi, hichd  upai pa gaai h  gt'aa j  gad j  naa, t'oom k'  u hich hö gaai j  naa, baud   hich hö jorrkaa t'  ojim haajem.

⁶ Mag barp  abajeewai p'adnaan chi p  rnaanau chi p'atk'on p'   hauwi, —Mag p'atk'on h  or t'  oju paarta p'agtarr haawai p  d maad  u ofrenda hee haus  ubamgui hajierram han  m.

⁷ Maimua hag k'ur deeu hamach hap hiek'awia hag p'atk'onau j  bta p  r hauju hajierram haajem, durr warpmua h  or b  e n  m k'  n meebaawai hag hee hauk'  raag. Mag p'atk'on Jes  s param harrau j  b p  r hautarr, Campo del Alfarero ha t'  r s  ejim. ⁸ Mag j  b gaaita Judaau hich t'  otarr haawai h  s hewag pawiaj   mag j  b hagt'a “bag h  rtarr param p'atk'onau j  b p  r hautarr” ha t'  r s  err  m. ⁹ Hamau mag p'atk'onau mag j  b p  r hat'am haig, h  chab magju nawe H  wandam hi jaaumie Jeremías k'ararrau hiek'atarr heyaa h  berjim hagj  . Hirua nawe hiek'atarr m  g hajim:

“Israelnaanau chi precio jaautarrpierr treinta piezas hauwi

¹⁰ hag p'atk'onau el Campo del Alfarero p  r haujierram, maach P  r H  wandamau m  rl  g jaautarr hipierr” ha p'   sim. (Zac. 11:12-13)

Jes  s Pilato k'  irp'ee wai narr

(Mr 15:2-5; Lc 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Mag harrwi chadcha Pilato na wai naaimajim haajem. Magbaa Pilatoou hirig, —¿Chadcha p  ata judionaan Re  ? ha j  eujim han  m.

Magbaawai Jesuu hirig, —Pua k'ab   k'ap'   jaaubap  imgui hajim han  m.

¹² Mam   hirua mag hiek'abarm h  rbaawai p'adnaan chi p  rnaanau chi t'et'em k'  n d  imua warag hi h  ugar s  uk'a hi k'aibag jaaup'  baad  jim hanaab  . Mam   hich k'  r mamagk'amj   Jesuu b  dam h  bj   hiek'aba, warag k'uu s  ejim haajem. ¹³ Mag ham hiek h  k'aba haawai deeu hich Pilatooupai hirig, —Pua chan p  ch k'  r mag hiek'a n  mj   h  rbahab, s  i k'uu j  maag hajim han  m.

¹⁴ Pari par hich Pilatooucha magtarrj  , ni b   h  bj   j  l   habajim haajem. Mag hich k'  rcha hiek'a n  mj   s  i k'uu hichig k'abamj   sim hoowi Pilatoou hich h  degpai, “Mua h  or m  g hooba chit  mgui” hajim han  m.

Hamach chi judionaanaupai Jes  s t'  opi jaautarr

(Mr 15:6-20; Lc 23:13-25; Jn 13:38-19:16)

¹⁵ Mag hag nawej   mag p'ieste hee paawai h  rau jaubarm presota chi gobernadorrau s  i hich j  g h  beerp  ajeejim. ¹⁶ Maagwai preso h  b

sīi t'ārp'ōo sīerram sīejim, Barrabás ha t'ār sim. 17 Mag hōrau jaaubarm presota sīi höbeerpāijerr haawai, Pilatoou hich hödegpain Jesuuta sīi höbeerplāim k'ōsi sīerr haawai, mag hōor pōm wējōmag jēeumamua, — ¿Chijāata pārau sīi hich jāg p̄laplāipim k'ōsi nā: Barrabás, wa Jesús hich Hēwandamau pāiju haajerr hanām? ha jēeujim haajem hamag. 18 Chi Pilatoou k'ap'a sīejim haajem, hamau hamachdēu Jesuu nem wau nārrarrjō pōd nem waubam gaaimuata mag hi p̄ar dee wai narr.

19 Magnaa hōor dak'īir hich juupjem sie gaai hoo sīsijim hanām. Mag hoo simta hi hāairau hirig, —Jāg wounan hōor wajap'amluwai; hoob jā chan k'aibag waupi jaaum. Hedaar mā k'āai k'ōrk'aa k'aibag k'āai k'ōrk'a hāajim hi gaaimua ha jaaupāijim hanaabá.

20 Mamā mag nām hee, chi p'adnaan pōrnatān tagam k'āan chi t'et'em k'āan dāimua warag hōor wawik'a t'ānāujim hanām, sīi Barrabaata höbeerpi jaaunaa Jesús t'ōopi jajaau hamk'īir. 21 Ya mag wawik'a t'ānām hee, deeu chi gobernadorrau jēeumamua hamag, —Mag numí nām haig, ¿chijāata pārau sīi chigjā haba höbeerplāipim k'ōsi nā? ha jēeujim hanām.

Magbaawai hamachdēu Barrabaata höbeerpi jajaau haajeejim hanaabá.

22 Magbaa deeu Pilatoou hamag, —Magan jāg Jesús mag warrgarwe hich Hēwandamau pāiju jaaujerrta māg nārrām hanām dāi ¿mua jāgajuma? hajim hanām.

Magbaawai t'umaam k'ānnau hihāba, “Pa gaaita meerpbapāpāi” haajeejim hanaabá.

23 Magbaa, —¿Pari k'an nemta hirua k'aigba waujīma, pārau mag warre hi t'ōopi jaau nām? hajim hanām chi Pilatoou.

Hichdēun sīi p̄laplāim k'ōchgau par mag jēeu hohook'amjā warag pa gaaita meerppi jajaau haajeejim hanām.

24 Pilatoou Jesús p̄laplāiju hēk'a nām pōdba sīi waragta hōor p'ogdāmam hoobaawai dō haibēepiwi t'umaam k'āan dak'īir juu sūgpāijim haajem. Magnaa, —Pārau māg woun hiekk'ōr chuk'u simta t'ōomān mā chan bālārjā kulp chuk'u chirām, maan ya pāach happaim nemeu; mā gaai t'āmiet hajim hanām hamag.

25 Magbaawai t'umaam k'ānnau sereu p'ōbaadēmua warag, —Marau pā gaai t'ābam; maachta maach chaain dāi kulp paraa nāisibajupa hajierram hanaabá.

26 Mag chadcha hamachdēu jaau narrjō, Pilatoou Barrabaata sīi höbeerplāiwia, Jesús wāpi jaunaas, pakuls gaai meerppāimk'īir warre soldaaun juu hee t'āsīepāijim haajem.

27 Magbaawai gobernador di haar harrwi mam pabaimaawai chi sol-daaunau hamach k'apeen k'apan t'ārk'a hauwi hamach jārrcha wai naajim haajem. 28 Magnaa hi k'ajūa hārlām hēerpāināa, jūrr dewam p'urīhi simta jūapipāināa, 29 miu dēn wērjūch'ā simta pōrsirk'a jūapipāijierram haajem. Magnaa hīchab hi juachaar gar padamjā joot'āpāijierram hanaabá. Magnaa mag hamach rey hanāmua hi wau nāmuata hi k'īirp'ee jīepör p'ōbk'ānaa, —¿Jāgpai chirā Judionaan Rey? haajeejim hanām.

30 Magnaa jūrram k'ānnau bēewi, hi gaai hichō t'unaa, hi juu hee hamachdēu padam joopāitarraupai hi pōrchajā wāmaajeejim haajem.

31 Mag hi dau hap'ā wau wai nāl hawia, hamachdēu hirig k'ajūa jūapitarr deeu hēer hauwia, hich k'ajūa chaardamta deeu jūapinaa, maimuan chadau pa gaai meerppēpāin hat'aadējierram haajem.

*Jesús pakuls gaai meerp'ëtarr**(Mr 15:21-32; Lc 23:26-43; Jn 19:17-27)*

³² Mag wai hóbérwi hag dái wétumua k'ad hee woun hāb Simón hanám deeum p'öbördam Cirene hanám heem dái t'ëujierram haajem. Mag dái hoobaawai chi soldaaunau júrr hajués magagtä Jesuu pakuls harrmatarr harrpijierram.

³³ Mag harrmamua buchagdam Gólgota hanám haar paauk'abaimajim. Mag Gólgota haawai "pörpá durrsí" haawaiu. ³⁴ Mag mam paauk'abaimaa vino hiel hanám dái nem hachaaga waauréu simta dömk'íir deejierram. Mamá Jesuu sii bárla dö hoowi tag döbjim.

³⁵ Ya pakuls gaai meerp'ënaa jiirjop súuwia, hamach chi meerp'ë narr soldaaunaupai, k'aíuta chi k'ajúa jáabarju k'ai hawi, jéb gaai mokdaudam baraag paauk'ajierram haajem, mag námua gan haumaag. ³⁶ Maimua mag chi k'ajúa hamachpierr wai náisiewai t'la námua warag k'at hoodö hap'öbaadëjim hanaabá, chi pakuls dak'a.

³⁷ Hi meerp'ë jiir wéjom pör hár hësapdau p'ák'a sim gaai jaau siejim, k'an gaaimuata hi mag wai naají. Chi hësapdau gaai "Chamáta Jesuu, Judionaan Rey" ha p'á siejim.

³⁸ Mag hi meerp'ë wai nám dái híchab hi bigaau chi nem jígmien numí hagjö pa gaai hamach k'ík'íetdö meerp'ë sújierram: hāb hi juachaar gar, hāb hi juawé gar. ³⁹ Mag hi meerp'ë wai narr hőor diichjem dak'a harr haawai dich nám k'álnaujá hi wau nám hiek'au warag hirig heerpanaa hăi p'álrp'árnáa, ⁴⁰—Wa jágam k'aba puan mag Haai hi jéejem dijá t'um pogueup'ínaa deeu k'ääi t'ärjuppaim hee hëu dánluju haajerrta, jág pua wir haig pachpai peerdla haubama. Pa chadcha Héwandum Hiewaa k'ai, magan jág pakuls gaaimua heeg hárbabaad haajeejim hirig.

⁴¹ Mag nám dái chi p'adnaan pörnaanau, Moiseeu ley p'á plarr jawaag chi machnaanau tagam k'ánn chi t'ierrnaan dáiimua hirig, ⁴²—Deeum k'ánnan peerdla hautarrra pachtaa pödbahabma. Pa judionaan rey k'abá; maar dak'íir jág pakuls gaaimua heeg hárbabaad. Mag hoobaawain chadau marau hák'aju haajeejim. ⁴³ Pa hiek mag Héwandum p'a chig hapibaju hanarr haawai, chadcha hichdëu pa k'ösi sim k'ai, nau hirua pa k'aigpér hauju. Magaag pachdëuchajá pa Héwandum Hiewaa hanarrrau haajeejim hirig, ya pakuls gaai pawiajá.

⁴⁴ Júrram k'ánnau hirig mamagk'am hürwi mag chi k'aibagnaan numí hi bigaau hagjö jiir haid t'ánarr k'ánnauwa warag hi wau hiek'a naajim hanaabá.

*Jesús meetarr**(Mr 15:33-41; Lc 23:44-49; Jn 19:28-30)*

⁴⁵ Hedausié t'ánnam hee, dëgölp hedau k'íbaadëm habarmán sii warre hedaramjöta jöisijim. Mag k'í t'ánn hawia hedau p'álibaajér las tres naata deeu haardbaadëjim. ⁴⁶ Magbaadëm hee Jesuu t'et, "Elí, Elí, ¿lema sabactani?" hajim hanaabá. Mag sim haig maach meúan, "Aay, Héwandum, ¿k'ant'eeta pua m'a mág dau hap'áa chiralmáa mårág hoobamjöo haadëma?" ha k'itam hajim. ⁴⁷ Hääur k'ánn haig narr k'ánnau mag hi hiek'abarm hürtarr haawai júrr hamach k'apeenag, —Keena, pääde hürbat: Maguan warrgar Héwandum hi jaaujerr Elías k'ararrta hich haig t'ár simwai hanaajim, hirua hiek'atarr k'augbam gaaimua.

⁴⁸ Hirua magbarm bärre hábmuu k'ap'igbaadëwi, putjö hühüp'ë k'itam gaai vino hadchuchúhu simta dorrdlaa waibéewi, pa gaai bárnáa hi

hi haig hla haujim, hag gaaim bereu dömk'fir. ⁴⁹ Pari hābmua hi dāi mamagk'am hee, hāaur k'lanau jūrr, —Hidēu hi s̄ubá, daau nau Eliaau hi jāigmua heeg jiirp̄yaan pierrju haajeejim.

⁵⁰ Mag jöchk'érəl hawia, t'et häa ha k'itawia, warag chaaupabaadējim. ⁵¹ Mag hi chaaupabaadēm dāi hīchab Haai hi jēeujem deg hierrgajārcha put nem parrg t'uur hēu wējorrta hāgt'aamua heeg s̄arr habarmān warre jārrcha t'oop'em numiita jijirar jōisijim. Magbarm dāi hāaur t'eega duuibaadēmua mokpōrpa t'örrchēchēuk'am dāi ⁵² hōor hauk'ërtarr jēbdipa weeudatk'amam hee, k'echtarr k'lannta deeu p'iidl̄tk'awi hiiu n̄rrjēe haadējim. Mag deeu hiiutarr k'lan hāu wajap'a Hēwandum hiek hāk'a durrumta hōtarra k'lan hajim. ⁵³ Mak'lan Jesúus hiiu p'iidl̄tarr hēudee hamach jēbdegmua hōberdatk'awi Jerusalén p'öbör hee wētjierram. Mag ham p'öbör hee naaimatarrjā hōor k'apank'am k'lanau hoojierram.

⁵⁴ Magbaawaita capitán soldaaun dāi Jesúus pakuls gaai jiir wējöm heegar narr k'lanau mag hāaur t'eeg duuibaadēm hee, mamagk'am hoop'öbaadee jāp'ierr n̄am hiek'au warag, —Mag wounan chadchata Hēwandum Hiewaa hajim hajierram.

⁵⁵ Mag hi pər hauju nawejā hīchab hālin hi juag hoojerr k'lan k'apan Galileamua hi dāi bētarr haawai mak'lanau hi dāi mamagk'am warp'mua hoo naajim. ⁵⁶ Mag warpmua hoo narr hee naajim: María Magdalena, hābak'ai María, Santiago dāi Josenaan ham hād, maimua jōoi Zebedeo chaain hādjā dāi haig s̄iejim.

Jesúus hauk'ërtarr

(*Mr 15:42-47; Lc 23:50-56; Jn 19:38-42*)

⁵⁷ Maimua ya p'āarmam hee, rik José hanam bēejim. Hich mag woun Judea durr p'öbördam Arimatea hanam haram hajim. Chi Jesúus t'ōoju nawe ya hichdēujā Jesúus higar s̄iejim. ⁵⁸ Mag s̄iewai Pilato haar mawia ya Jesúus mee k'érəm mordam hauk'eraan maag jēeuwimajim haajem. Mag jēeubaimaa Pilatoou hich soldaaunag deepi jaaujim haajem. ⁵⁹ Magbaa Joseeu mawia, ya chi meemdam heeg paa hauwi, harrwi, d̄esdam memerk'ögjā chuk'u bāpp'ā k'itəm hee pərēuna, ⁶⁰ hag nawe hichdēu hich hat'ee durrbā k'öpag hee jēbdi hiiur k'örpitarr hee hauk'ërt'urjim, wajapcharan hich jēb gaaima. Magnaa mokpōr pōm simua chi jēbdi hi hee wajap'a joottā p̄awia higbaadējim. ⁶¹ Mama mag chi José Arimateapierr petamjā María Magdalena chan maba, hābak'ai María dāi hamach numpai chi hap'āmdam hauk'ërtarr jēbdi haig hohoodö n̄isijim.

Soldaaunag Jesúus hauk'ërtarr jēbdi t'āpitarr

⁶² Hag noram sūi juu hālijerr hed, wajapcharan sabarhedma, chi p'adnaan pörnaan Moiseeu Hēwandum hiek p'ā p̄arr wajapcha hārk'aajerr k'lan dāi Pilato haar wētwia ⁶³ hirig, —Marau k'īr heyaa n̄amgui hajim hanam, jāg s̄ēunem nem jaau sierrarrau jaauwai, hiin meewiajā k'āai t'ārjup n̄am hee deeu hiiu p'iidl̄ju ha hiek'atarr. ⁶⁴ Magtarr haawai k'āai t'ārjup soldaaunag chi jēbdi haig t'āpitibá; magba hak'iin heeu dēgölp chi k'apeenau hedaar bēewia, chi binaan hamach juu k'ap hausūnaa, naspawia chadchata deeu hiiu p'iidl̄jim haduk'am. Magta haju hat'een magan warram k'āai warag hatchata s̄ek'a nem jaau n̄isijugui hajierram haajem, Pilatoog.

65 Magbaawai Pilatoou hamag, —Pāachdēu mag nəm k'ai, magan soldaaunan har t'ənəm. P'ē harrwi pāachdēu k'ōchagpierr chi jēbdijā wajap'a p'āarnaa jəart'ʌ p'labajēt hajim hanəm.

66 Magbaawai chadcha soldaaun p'ē harrwi mag chi jēbdi hee mokdau joot'ʌ sīerr hārjā wajap'a dusnagjō simua jəart'ʌpāijierram hanaabá. Magnaa chi soldaaunag k'āai t'ärjup hogdʌba haig t'əapi jaaujierram haajem.

28

Jesús p'iidʌtarr

(*Mr 16:1-8; Lc 24:1-12; Jn 20:1-10*)

¹ Jua hāi k'ēutarr noram, domighed hedp'erre hagt'a k'īsu nəwe María Magdalenaau deeeum hālī hagjō María ha t'ār sīerr dāi Jesús hauk'ērtarr jēbdi haar hoon wētjim haajem. ² Mag nəm hee Hēwandam chog hāgt'armua bēewi mag mokpōr chi jēbdi hee joot'ʌ sīerr chaaug p'rēubapāaiwai hālur t'eega duuojim. Mag chi mok chaaug p'rēuplīwia warag hag hār hoo sim hooimajierram haajem. ³ Chi Hēwandam chog k'īr heerpaawai sīi pagt'ʌm dau p'ʌr jēer hat'am bā hoo nəmjō sīejim hanəm, maimua hi k'ajūa sīi bāpp'ā sīejim haajem. ⁴ Soldaaun chi jēbdi t'ʌ narr k'ʌn mag hoobaawai jāp'ierr wajaugau k'a duuip'ōbaadēwi sīi warag chi meemjō jēk'ʌt t'up'āau hap'ōbaadējim hanaabá. ⁵ Pari mag chi soldaaun t'up'āau hap'ōbaadēm hee, chi Hēwandam chogau chi hālinag, —Hoob jāp'ierrmiet hajim hanəm. Mua k'ap'ʌ chirʌmgui hajim hanəm, pārau Jesuuta jār wēnʌrrʌm, har hamau pakuls gaai meerp'ē t'ōotarr. ⁶ Maig hich hauk'ērtarr heemua p'iidʌwi petaawai ya māig k'aba sim. Pāach daujāau hi hauk'ērtarr hee hoon bēejurauma hajim hanəm. ⁷ Magnaa hamag, Hērēubaadēt, maimua hi k'apeen haar, "ya hiiu p'iidʌwi pāar na Galileaag petajim, nau jamta pārau hi hooimajogui" ha jaaubaimat hajim hanəm chi Hēwandam chogau.

⁸ Ham hiek hamachig magbaawai haigmua hapuraa hērēubaadējim hanaabá. Jāp'ierra naajieb mamʌ hagjō honee naajim haajem, hamachig mag Jesús p'iidʌbarm ha jaaubaawai. Mag warag k'ajap'a bā chʌp wētjim haajem, maach chi k'apeenag jaauwimaag. ⁹ Mag ham heerpamjō wētumta hich Jesús ham k'īirp'ee hōberchēwi hamag saludaachējim hanaabá. Mag hamachig hiek'abachee hi k'aug hat'aawai hi bāk'ʌrr p'ōbk'anaa hi bālta hud hat'ajierram haajem, hirig jēeumamua. ¹⁰ Magbaawai hichdēu hamag, —Hoob nem hōk'ō hamiet hajim hanəm. Jāg jāp'ierr wēnʌrraju k'āai, mʌ k'apeen haar wētwi Galileaag wētpi jaaubat, nau jamta hamau mʌ hooimaju ha jaaubaimat hajim hanəm.

P'adnaan chi pōrnaanag soldaaunau nem hīgk'atarr

¹¹ Mag hich dāicha hoowia chi k'apeen haar jawaan dādʌrk'amich, soldaaun chi jēbdi t'ʌ narr k'ʌn heem hāaur k'ʌnnau p'ōbōr hee wētwi chi p'adnaan pōrnaanag jaauwimajierram hanaabá, mag chi mok chawag p'rēupāinaa hag hār jup sim hamachdēu hootarr maimua chi Jesujā hich hauk'ērtarr hee hooba k'āidu parii haadēm. ¹² Mamʌ magbaawai chi p'adnaan pōrnaanaujā hag bārre tagam judionaan chi t'et'emnaan t'um t'ārk'anaa hibēpjierram hanaabá, soldaaunag Jesús hiiu p'iidʌbarm higwi sēuk'a nem hīgk'apieg. Magnaa hīchab chi soldaaunau sēuk'a nem

jaaubarm paarjā p'atk'on pōm p'agju hajierram haajem. ¹³ Ya mag hamach hap chi hiek'am harr haawai chi soldaaun wawimamua hamag magjierram hanam:

—Hōrag jaauwai hedaar pāach k'āi nāmich chi k'apeen bēewiata chi hauk'ērtarr heem jīgk'a harrwi hamachdēu k'ap wai nām ha jaaubat hajim hanaabá. ¹⁴ Mag pāar k'āitarr gobernadorrau hūrwia pāar dāi k'aigba hamn, marau maachdēuchata hi dāi hiek'awi maachig paa hauju. Magbaawai pāar chig habajugui hajierram hanam hamag.

¹⁵ Mag, chadcha hamachig p'agbaawai, hōrag jaauwaijā, ham k'āi nāmichta chi k'apeen bēewi jīgk'a harrierram ha jaaujim hanaabá. Mag-tarr haawaита hīs hewag pawiajā judionaan heyan hagt'a Jesús chan p'iidba maach chi k'apeenauta harrwi maach sua k'ap bēp sūujim ha jaaujem.

*Hābmiecha Jesuu hich k'apeenag nem jaau p̄atarr
(Mr 16:14-18; Lc 24:36-49; Jn 20:19-23)*

¹⁶ Mag Marianaanau maachig Galileaagta wētpi naajim ha jaaubaawai maach chi k'apeen t'um once Galileaag wētjim, hich Jesuu maachig nāpi jaautarr buchagdam gaai hāba hi dāi hoog. ¹⁷ Maimua mam pawia ya hich Jesús warp hurum maachdēu hoop'ōbaadeewai Hēwandam chi Hayagamjö hirig jēeu naajim; mama mag hirig jēeu nām hee, maar k'apeen hāaur k'ānau har k'abampi naajim. ¹⁸ Mag nām hee warag maar haig bēewi maar dāi hiyāmamua magjim:

—Ya mā Hayau mārāg hāgt'arm k'ān dāijā hiek t'eeg hapinaa māig heegarm k'ān dāijā hiek t'eeg hapibarmgui hajim. ¹⁹ Magua mua pāragan, mā matarr k'ur pāach hap paauk'abaadee durrpierr haaidbaadēt ha chirāmgui hajim; magnaa t'umaam k'ānag hamach meupierr māg pāach peerdtarr hiekta jaaunaa chi hāk'amam k'ānagjā pāach dēnjo māchta hamach Pörk'apibat hajim. Magnaa hīchab Hēwandam chi Haai t'ār gaai, chi Hiewaa t'ār gaai maimua hich Hēwandam Hak'aar t'ār gaai pōr choopetat hajim, mag chi hāk'amam k'ān. ²⁰ Mag nām dāi hīchab mua pāachig jaaujerrjō Hēwandamau nem waupi jaaumamta hi hipierraa waupi jaaubat hajim, hich jāg pāachdēujā mā hipierr wēnārrāmjō. Mān māchin Jōoirau māg durr hi hagk'a nām haar hich mag hed hēepierr pāar dāi chitajugui ha jaau p̄ajim maachigcha.

SAN MARCOS

Maach peerd_λ haaujem Jesucristo higwia jöoi

Marcoou p_ã patarr

Chi p_ãtarr. Marcos chan Mateojö Jesús d_{ai} hāba hiy_λ t'ach k'öba, hirua nem jaaumamjā t'um hich jāg_λucha hūrba, ni hirua hōor dauderraan nem waaujerrjā t'um hoobajim hich daúacha. Magua chi m_{ag} maach meúa traduciitarr k'_λnau p_{od} s_i negöon meúa simjö t'um hich daúa hootarrijö p'_{ab}ajim, hichdēujā chi Jesús d_{ai}cha wēn_λrraajerr k'_λnag jēeu hoowi hamau jaaumamta p'_{at}arr haawai. Mam_λ Jerusalenpierr harr haawai tale hirua chi hoon hich daúacha Jesús hoojim. Mam_λ maagwai hagt'a chi jöoicha k'aba s_i hēwan s_{ej}jim. Hōrau k'_{ir}juawai hich k'_āijā hajim haajem Jesús t'_opäaig par hautarr hedaar hēwan hāb börrjöou hōp_λrrnaa hi hēudee matarr (14:51-52).

Simón Pedro k'apeer hanaa (1 Pe. 5:13) Bernabé k'od hajim haajem (Col. 4:10), hich Marcos. Mag Pedro k'apeer harr haawai hirua hōrag jaau n_λrrarr hūurjerrta jūrr hichdēu p'_ājim hanaabá. Hich m_{ag} Marcopai hīchab Juan ha t'_λl_λrjeejim; hajapcharan Juan Marcos hajim hi t'_ār (Hch. 12:12).

K'an jawaag hajī. Chadcha Marcoou Jesuu hiek'amatarraa jaausim, mam_λ hīrcha hōrag jaaum hig sim_λn hirua nem waumatarrta dawaacha hoopi sim. Magua Marcoou hoowai Jesús chadcha hich Hēwandam Hiewaa hatarrta s_i hich Haai chogk'a bēejim; mag hi chog haawai hich Jōoirau nem waupim k'_ōsimpier wawaagta bēejim. Magua chadcha hichdēu ley jaaunaa, mepeenjā hōor mor heemua dau daau hōbeerplīnaa, hamag meeurraru haadēp_λm haig hirua dawaata hich jua t'eeeg hōrag hoopieejim. Mag hirua nem waumatarr gaai hich jua t'eeeg hoopijieb mam_λ, chik'amnau hi juau t'_ōtarrijā deeu hiiu p'_{id}barm gaaita hīrcha hōrau hi juau t'eeeg hoojierram. Maguata peer libro jārrchapaím Marcoou haata jaausim (11:1-16:18).

*Juan hōor pōr choomieu Hēwandam hiek jaau n_λrrarr
(Mt 3:1-12; Lc 3:1-9; Jn 1:19-28)*

¹ Warrcha maach peerd_λajem hiek jawaag Jesucristo Hēwandam Hiewaa bēetarran m_{ag}ta hajim haajem: ² Warr jōoingar Hēwandam hi jaaumie Isaiás k'ararrag Hēwandamau hich hiek p'_āpiewai hich Chaai p_λijuuta jaaujim hanaabá. Pari mag hich Chaai p_λiju na deeum higwia hich Chaairagta magjim han_λm:

"Hiewaa, mua p_λ na m_{ach} hiek jaaujem p_λiju."

Mag wounauta p_λ na p_λ maju hee hōrag p_λ barju jajawagmaju, t'umaam k'_λnau p_λ hiek hūrm k'_ōsi s_i p_λ naamk'_{ir}" hajim han_λm. (Mal. 3:1)

³ "Mag woun hajappai hōor barba haajem haar s_{ej}emuata hich haar hōor barbaimaawai p_λ jaaumamua, 'Ya maach Pōr bēeim_λ sim' ha jaaumaju, p_λ higwia."

Mag p_λ higmamua, 'Hi bēeu nawe pāach t'_āar k'_{ir} k'_{augbat}' ha jaaumaju, t'_āraucha k'_ōsi p_λ hiek hīk' amk'_{ir}." (Is. 40:3)

Magta hajim haajem Hēwandamau hich Hiewaag, Juan higwia.

⁴ Mag chi Hēwandam Hiewaa maju na hi jaau nərrarr Juan hajim haajem, chi hōor pōr choomie. Warrgarwe chi Juan higwia mag nərraju jaautarr haawaita chadcha t'um hich hagiōo hōbēbērgmamua Juanau hōrag, “Pāach k'aibag hāsie hewag k'īrjuwia, Hēwandamag chugpaapi jēeuwia, mərləg pāach pōr choopibat; magbaawai Hēwandamau chadcha pāar k'aibag chugpaapāiju” ha jaaujeejim hanaabá.

⁵ Mag hirua jaau nərrəm hūrbaawai bēejeejim haajem: Judea durram k'ʌn dāi Jerusalén p'ōbōr heem k'ʌnpa, hi hiek hūraan. Mag hamach jāglucha hūrwia, hāsie hewag hamach k'aibag k'īrjuwia, meerba jaaunaa hamach pōr choopibaawai, Juanau ham pōr choopāimajim haajem, dōjā Jordán hee.

⁶ Juan chi hōor pōr choomie k'ajūan camello hēu dēnta k'a sīejim haajem. Hi hāi jāajemjā nemhēu dēn hajim haajem. Maagwai hirua k'oojerr, hasp'it hajim hanaabá pamiel dāi. ⁷ Mag wounau hōrag jaauwai, “Māg hed gaai mā hēudee jōpcha woun hāb bēejugui” haajeejim hanəm. “Ma mā k'āajājā hārcha hiek t'eeg sim. Mag mā k'āajājā hārəmcha hiek t'eeg sīewaita mā chan māg chirəm haig sīi hi chogk'aagpajā serbiiba chirəm. ⁸ Muan sīi dōdamaupai pāar pōr choo chirəm. Pari hichcha bēem hed gaai hichdēun pārag hich Hēwandam Hak'aarchata deejugui” haajeejim haajem hōrag, mag Jesús bēeju higwia.

*Juanau Jesús pōr chootarr
(Mt 3:13-17; Lc 3:21-22)*

⁹ Mag Juanau hōor pōr choo nərrəm jaarta Jesucristo Hēwandam Hiewaa bēejim haajem, Galilea durram p'ōbōr Nazaretmua. Mag hich haig pierrwai Juanau dōjā Jordán hee hi pōr choopāijim haajem. ¹⁰ Mag pōr choowia dō heemua hōbēraau hoowai, hedaujāata weeudbaadēm heemua Hēwandam Hak'aarta duburjōo k'itəm hi gaai jupcheeg wēwēwē hurum hoojim hanəm. ¹¹ Magbarm hee hīchab hāgt'armua hōor hiekjō, “Hiewaa, pālta mā Chaai māchdēu jāsehne wai chitəməu; pā gaaimua mā honee chiraajem” habarmjā hūrjim haajem.

*Dōsātau Jesús k'ūgurju hēk'atarr
(Mt 4:1-11; Lc 4:1-13)*

¹² Mag pōr choo haaipawi hi durrpabaadēm hee, hich Hēwandam Hak'araucha warp hōor chukag hee hi warrjim haajem. ¹³ Mag mam mawia cuarenta días sīejim hanaabá, durr warp hōor chukag hee, maach k'oojem nemk'am hee. Mag hi sim haigta dōsātau bēewia hirig sēuk'abaichējim hanaabá, hi k'ūgur hawaag. Maigmua chi dōsāt petarr hēudee jūrr Hēwandam chognaanauta hāgt'armua bēewia hi k'īr jāsenk'achējierram haajem.

*Jesuu warrpem Galilea durr Hēwandam hiek jaaubaaderr
(Mt 4:12-17; Lc 4:14-15)*

¹⁴ Mag k'ur Jesús majim haajem Galilea durr, hōrag “Hēwandamau hōor t'umta hich dēnk'a haum k'ōsi sim” ha jawaan. Mag hi maawai rey Herodeeu Juan pār hauwi cárcel deg pāitarr k'ur hajim haajem. ¹⁵ Mag Hēwandam hiek jawaanta marr haawai hichpai higwia jaaumamua, “Warrgurwe Hēwandamau Juan hēudee woun hāb pīiju ha jaaujerr hīsta barbaichēmgui” hajim hanəm. “Maagwai hīsin chad Hēwandamau t'umaam k'ʌn hich dēnk'a haum k'ōsita sim. Pari magaagan pāach

k'aibag häsie hewag k'irjunaa hiseg nám däi t'äraucha maach peerdäajem hiekta häk'abat" haajeejim haajem hich Jesuucha hõrag.

*Dö hlamien jayap Jesuu hich däi t'ärp'ë harrtarr
(Mt 4:18-22; Lc 5:1-11)*

¹⁶ Biek hääb Jesúus t'arrdö Galilea hanám higaau nárramua hõor numí dö hárëu nám hooimajim haajem. Mak'án Simón hajim haajem hich naam Andrés hanám däi. Hich mak'án dö hlamien hajim haajem.
¹⁷ Mak'ánag Jesuu, —Hidéu pâach red plawia mä däita wëttarau hajim hanám. Hich jág pâach mäg sii dö hla gaaipai námjö, mäg hatag jürr mä hiek hõrag jaau gaaipaita náisijugui hajim hanám hamag.

¹⁸ Mag chadcha hamachig magbarm bärre hamach red plawia Jesúus däi hérëujim haajem. ¹⁹ Mag hérëubaadeeu hag hatk'ajärpai deeu hõor numí botedam hee hamach red t'arrda sísidäm k'a nám hooimajim haajem. Mak'án jöoi Zebedeo chaain hajim haajem, Santiago Juan däi.
²⁰ Mak'ánjä Jesuu héeurrjim hanaabá hich däi. Magbaa hamach haai Zebedeo hich p'idk'ajem k'án däi bote hee plawia hi däi wëtjim haajem.

*Jesuu woun hääb dösät bënëu baarjerr monaautarr
(Lc 4:31-37)*

²¹ Mag wëtwi, Capernaum p'öbör hee barwia, juu häljim hed haadeewai, judionaan Hëwandam hiek jaaujem hee mawia, hõrag Hëwandam hiek jaubaadëjim haajem, hich Jesuu. ²² Mag hirua jaaumam hürwia, haig hõor hi hiek hür narr k'án jägderra naajim haajem, hamachdëu hüurwai Jesuu jürr Moiseeu ley p'a plarr jawaag chi k'ap'am k'ap'am haajem k'án k'äyaujä jaau k'apcha jaumam hürwia. ²³ Mag Jesuu Hëwandam hiek jaau sim haig woun hää mor hee bën k'aigbam wai sim siejim haajem. ²⁴ Mag wounau Jesúus hoo hat'aawai chi bën hi mor hee simuata t'et häa hanaa hirig, —¡Jesús Nazaretpierr! Hidéu maar sii k'ajap'a sübá hajim hanám. Puan sii maar hõpäinta hurum. Mua pl k'ap'a chiramgui hajim hanám, pl jammua hurú. Pl Hëwandam Hiewaa hägt'armua bëetarr k'abahab, warrgurwe Hëwandamau päju ha jaaujerr hajim hanaabá hirig chi mepeer garmua.

²⁵ Magbaawai jürr Jesuu chi meperagta meeuk'anaa, —K'iu habá. Pächta warag jág woun mor heemua hõberbaad hajim hanám.

²⁶ Jesuu mag hiek'abaa, chi mepeer mag woun mor heemua wiwiug hõberbaadeeu, warre jék'at p'ap'argpäiwia, chi wounta hiek chuk plajim hanaabá. ²⁷ Hõrau hamach daúa mag hoobaawai dauderra naám hiek'au hamach wir haigpai, „¿Jäga jág wounau hiek'aawai meperaupa hi hiperra na má?" hanaajim haajem. ²⁸ Jesuu mag woun mor heem mepeer järbaapäim jöpchata Galilea durr hee maimua hag bigaau p'öbördam nañnidäm heem magwe k'ak'apdö jöisijim haajem.

*Simón p'aauhüan Jesuu monaaupäitarr
(Mt 8:14-15; Lc 4:38-39)*

²⁹ Mag judionaan Hëwandam hiek jaaujem deg Jesuu hõrag Hëwandam hiek jaau siewia hõberaau higbaadëjim haajem, Simón Andrés däi joobajerr di haar. Mag hi mam däi hi k'apeen numí wëtjim haajem. Mak'án, Santiago hajim haajem Juan däi. ³⁰ Mag wëtwia Jesúus deg pabaimaawai haiguim k'ánna hirig jaaujim haajem, Simón p'aauhüan put hee k'álumieu mor mas sim. ³¹ Hichig mag jaubaa, haar dubwia, hi

juu gaai p_λrnaa h_āgt'aag p'iriu haujim hanaabá. Mag p'iriu hat'am bärre chi k'_λlumiejā t'umbabaadeewai warag p'iid_λwia ham jāhogjim haajem.

K'ēubaadēm hee Jesuu hōor pōm monaaupāitarr

(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)

³² Maimua ya hedau k'ēubaadēm hee, hōrau hamach haaunaan k'amor machag k'_λirpierr wai narr k'_λλn dāi dōsāt bēnēu sīsid_λmpa Jesūs haig waibēemajim haajem. ³³ Mag warag t'um p'ōbör heem k'_λλn bēewia hi sim di haig puertdi higaauta daaugajārm magwe pos hap'ōbaadējim hanaabá. ³⁴ Mag, sīi k'ajap'am k'amor machag k'_λirpierr wai sīsid_λm hich haig haubēemarr k'_λλn monaaumam dāi hīchab mepeenpa hōor mor hee sīsid harr j_λr wērpmajim haajem. Chi mepeenau hi k'ap'_λ naajim hanaabá, hi chadcha Hēwandam Hiewaak'a sim. Mam_λ hich Jesuu b_λlrjā hamag hiek'apiba haajeejim haajem.

Jesuu Galilea durr Hēwandam hiek jaau p'_λrd_λ narrarr

(Lc 4:42-44)

³⁵ Jesuu hichdēu mag hōor pōm monaautarr hag noram hedaraawe p'iid_λwia p'ōbör higaau warp'aapai hich hap majim haajem, hōor chukag hee, Hēwandamag jēwaan. ³⁶ Magbaawai Simonau tagam k'_λλn hich k'apeen dāimua hi j_λr wēnarrawi hoobaimaawai ³⁷ hirig jaaujierram haajem, hōor t'umaam k'_λλnau mag hi j_λr wēnarram.

³⁸ Mam_λ magbaawai jūrr hichdēu hamag magjim han_λm:

—Chawag dewam p'ōbör dak'apaim haarta wēttarau, jūrr mamaam k'_λλnagjā Hēwandam hiek hagjō jawaag. Warrjā mag jawaanta m_λ bēejimgui hajim hanaabá.

³⁹ Hich mag Jesuu Galilea durr hōor n_λn_λid_λmpier Hēwandam hiek jaau n_λrranaa judionaan Hēwandam hiek jaaujem degjā jaaujeejim haajem. Mag n_λrramua hōor mor hee mepeer k'aigbam wai sīsid_λmjā warre dau daau höbeerpi maajeejim hanaabá.

Jesuu woun hāb kokobé bēnēu bar sīerr monaaupāitarr

(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)

⁴⁰ Biek hāb woun p'ie k'a dodoso sim Jesūs haig bēewia hi k'_λirp'ee kanieu p'ōb_λk'achēwia hirig, —Pua k'_λs chir_λm k'ai, m_λg p'fedau warre m_λ gaaimua chugpaabap_λi haichējim han_λm hirig.

⁴¹⁻⁴² Magbaa Jesuu hi dau haug k'augwi hi gaai p_λrnaa hirig, —Mua p_λ monaaupāim k'_λsi chir_λm. Monaau chirsi magan hajim han_λm hirig. ⁴³⁻⁴⁴ Magwia Jesuu hirig, Mua m_λg p_λch monaaubarm hoob hōrag jawam hajim han_λm. Magju k'_λai nacha Jerusalén mawia Haai hi jēeujem degam p'adēg p_λch mor hoopibaimá. Maimua Moiseeu hiek p'ātarr gaai jaau simjō p_λch monaaubarm paar nemchaain ofrendak'a deebá hajim han_λm, p_λch m_λg monak'a chirsim hōrag k'ap hamk'_λir.

⁴⁵ Mam_λ Jesuu mag hich monaautarr hōrag jaaupiba harrta hich n_λrr_λmpier jaaubaadējim hanaabá. Mag gaaimua Jesūs tag p'ōbör hee parhooba hōbērju k'aba, hōor chukag ch_λlita sīsijim haajem. Mam_λ mag_λm hāba, mam p'ōbör higaau hi sim haar durrpierram k'_λλn hi haar baarjeejim hanaabá.

2

Jesuu woun hāb k'apā j_λser k'it_λm monaautarr

(Mt 9:1-8; Lc 5:17-26)

¹ Jesuu mag woun monaaup\xitarr k'ur k'\aaai k'apancha k'aba n\u00e1m hee, p'\ob\u00f6r Capernaum han\u00e1m\u00e1g majim haajem. Mag mawia barbaimaawai s\u00f1i p'\ob\u00f6r heem k'\aaanau hi barbaimam k'ak'apd\u00f6 j\u00f6isijim hanaab\u00e1. ² Mag hamachd\u00e9u hi deg pabaich\u00e9m k'aug hat'aawai haig b\u00e9e t'\aaan\u00e1mua h\u00f6or p\u00f6m pos s\u00f1i puertdi higaauum magwe p'\u00e9u t'\aaan\u00e1sijim han\u00e1m. Jesuu mag pos t'\aaan\u00e1m k'\aaanag H\u00e9wandam hiek jaau s\u00f1ejim haajem. ³ Mag n\u00e1m hee h\u00f6or jayapam k'\aaanau woun h\u00e1b k'ap\u00e1 j\u00e1ser k'it\u00e1mta pa b\u00e1lark'am gaai jiir haib\u00e9ejierram haajem. ⁴ Mag haib\u00e9ewi Jes\u00f1s sim haar mag woun wai dubaag h\u00e9k'a naajim haajem; pari mag puertdi higaau h\u00f6or p'\u00e9u t'\aaan\u00e1m k'urau p\u00f6d hierrag wai dubju k'aba haawai, h\u00e1gt'aa dih\u00e9u h\u00e1r waaid\u00e1tk'awia, chi Jes\u00f1s sim h\u00e1r\u00e1n dih\u00e9u magar hauwi, chi pa b\u00e1lark'am gaai j\u00e1gadau j\u00e1k'anaa mag chi k'ap\u00e1 j\u00e1ser k'it\u00e1m heeg jiir burrp\u00e1jierram hanaab\u00e1, Jes\u00f1s sim haigcha, hamach haaunaan monaaup\xiiju k'ap'\u00e1 narr haawai. ⁵ Jesuu hamau mag k'\u00e9irju n\u00e1mj\u00e1 k'ap'\u00e1 s\u00f1err haawai chi k'ap\u00e1 j\u00e1ser k'it\u00e1m\u00e1gtta, —P\u00e1 pekau t'um ya mua chugpaabap\xiimgui hajim han\u00e1m.

⁶ Mam\u00e1 mag hiek'abarm h\u00e9rwia H\u00e9wandam hiek jawaag hit'ee chi machnaan haig narr k'\aaanau hamach wir haigpai, ⁷ “¿Ma ch\u00f1j\u00e1g wounta H\u00e9wandam dau na mag k'aigba hi j\u00f5ur hiek'a s\u00f1ma? H\u00e1ba H\u00e9wandamau k'abam chan maach pekau chugpaa hauba haajem” hajierram han\u00e1m. ⁸ Mam\u00e1 hamau hamach h\u00f6degpai mag k'\u00e9irju n\u00e1mj\u00e1 Jesuu k'ap'\u00e1 s\u00f1err haawai hamag, —¿P\u00e1rau k'ant'ee p\u00e1ach h\u00f6deg j\u00e1g k'aigbata k'\u00e9irju n\u00e1ma? hajim hanaab\u00e1. ⁹ ¿Wa mag pekau chugpaabarm\u00e1j\u00e1 dau daau hooba naawai p\u00e1rau k'\u00e9irjuwai chadcha p'it'urg chuk'u t'umaam k'\aaanau mag hiek'aju haai n\u00e1m ha n\u00e1wa? Mam\u00e1 mua hirig, “P'iid\u00e1wia p\u00e1ch pa b\u00e1lark'am h\u00e1bam\u00e1g p'\u00e9 hauwia pet\u00e1” hak\u00e9in, h\u00e1rau hamach da\u00e1acha hooju, hi monaaus\u00f1i wa monaauba k'\u00e1ij\u00e1 hich mag s\u00f1sim. Magua p\u00e1rau m\u00e1 d\u00e9nj\u00e1 chan cha mua jawaagpamj\u00e1 habajugui hajim han\u00e1m. ¹⁰ Mam\u00e1 m\u00e1ch chi Hemk'ooi Hiewaa H\u00e9wandamau hich juap\u00e1 deetarrau chadcha m\u00e1g j\u00e9b gaai h\u00f6or pekauj\u00e1 chugpaaju haai chir\u00e1m p\u00e1rag k'ap hamk'\u00e9ir, mua p\u00e1rag hoopik'\u00e1imgui hajim han\u00e1m.

¹¹ Magnaa chi k'ap\u00e1 j\u00e1ser k'it\u00e1m\u00e1gtta, —P'iid\u00e1wia, p\u00e1ch put h\u00e1bam\u00e1g juurwia, p\u00e1ch diig pet\u00e1 hajim han\u00e1m.

¹² Magbaawai hag b\u00e1rrre chadcha p'iid\u00e1wia, hich wai b\u00e9etarr pa b\u00e1lark'am d\u00e1i hich putpa h\u00e1bam\u00e1g p'\u00e9 hauwia, t'umaam k'\aaan dak'\u00e9ir nem mon\u00e1 dawag h\u00f6b\u00e9rbaad\u00e9jim hanaab\u00e1. Mag h\u00f6b\u00e9rbaad\u00e9m hoowi haig narr k'\aaan dauderra h\u00e1sij\u00e1m han\u00e1m. Mag n\u00e1m hiek'au H\u00e9wandam t'\u00f6 hiek'amamua, “H\u00e9wandam, hag na marau b\u00e1laj\u00e1 m\u00e1g nem hooba haajemta h\u00e1sta chadcha pua marag p\u00e1ch juu t'eeg hoopibarm. P\u00e1chta chadcha chi juu t'ierriu H\u00e9wandam” hanaajim haajem, hirig j\u00e9eumamua.

*Jesuu Lev\u00e1 hich d\u00e1i h\u00e9eurrattarr
(Mt 9:9; Lc 5:27-28)*

¹³ Jesuu Capernaum p'\ob\u00f6r hee mag woun monaautarr k'ur petajim haajem deeu Galilea t'\u00e1rrd\u00e6og. Mag mawia hi barbaimaawai, hich haig j\u00f5rram k'\aaan p'\u00e9p'\u00e9euk'amua h\u00f6or pos haadeewai, hamag H\u00e9wandam hiek jaaubaad\u00e9jim haajem. ¹⁴ Mag jaau s\u00f1ewi petaau j\u00f5oi h\u00e1b Alfeo han\u00e1m hiewaa Lev\u00e1 han\u00e1mta hooimajim han\u00e1m. Mag Lev\u00e1 Romaam gobierno d\u00e9n d\u00e9bpaar j\u00e9eujem harr haawai h\u00e1rau hichig d\u00e9bpaar p'agaan b\u00e9ejem hag mes bigaau p\u00e1ar s\u00f1ejim han\u00e1m. Mag hoobaimaawaita Jesuu hirig, “M\u00e1

däi marrau" habaawai, p'iidawi, chadcha hi däi petajim hanaabá, hi k'a hogdla ba nrraag.

¿K'an jāgwia Jesú斯 pekaupan däi t'ach k'oojeejí?
(Mt 9:10-13; Lc 5:29-32)

¹⁵ Biek hääb Jesú斯 hich k'apeen däi Leví di haig t'ach k'ö sñejim haajem. Maig naajim haajem hñchab hich Leví k'apeen hagjö gobierno dën dëbpaar jéeujem k'ññn. Maimua hñchab hñor k'apan hi hñudee bëetarr haawai hamach k'aibagau t'ärp'öök'am k'ññnpa haig t'ñaajim haajem, Jesú斯 däi hñbam mes gaai t'ach k'oowai. ¹⁶ Mag hi mak'ññn däi hñba t'ach k'ö sim haig fariseonaanau Hñwandam hiek jawaag chi machnaan dñimua chi Jesú斯 däi wénrraajerr k'ññnagta jéechëjierram hanñm:

—Jäga jäg pñaar maestro sñi dëbpaar jéeujem k'ññn däi pekau póm sñsidñm k'ññnpa hñba t'ach k'ö sñ? hajierram hanñm.

¹⁷ Mamñ hamau mag hiek'abarm hñrwia Jesuu hamag magjim hanñm:
—K'a monak'a ñam k'ññnau chan doctor higba haajem. Mor masim k'ññnta doctor hiigjem. Ma chan bñlñrjä pekau chuk'u wajap'a k'it'ëem haajem k'ññn jñaanjä bëeba, mñnn hñor pekau pöoma k'it'ëem k'ññn peerdñ hawaanta bëejimgui hajim hanaabá, k'ñirjug hiiur haumk'ñir. Maguata mag ham pekau póm ñamjä higba, ham däi t'ach k'ö chirabahab hajim hanñm, hamjä Hñwandam dënñk'a hawaag.

¿K'an jāgwi Jesú斯 k'apeen sñrk'aba haajeejí?
(Mt 9:14-17; Lc 5:33-39)

¹⁸ K'ññi hääb fariseonaan higar ñam k'ññn Juan chi hñor pör choomie k'apeen däi t'ach k'öba sñrk'a naajim haajem. Mag ñam hee hñrau Jesú斯 sim haar wëtwia hirig maguimajierram hanñm:

—Fariseonaan higar ñam k'ññn maimua Juan k'apeenjä sñrk'a ñamta, ¿k'an jägwia pñ däi wénrraajem k'ññnta jäg sñrk'aba ña? hajierram hanñm.

¹⁹ Magbaa Jesuu hamag magjim hanñm:

—Pärau hoowai, ¿chi juu pñr sim woun honee hich hñni däi t'ach k'ö ñamich, hirua hñor hich juu pñr ñam hee t'ñrtarr k'ññn sñi bëewia hñk'ñirjuu hohoodö naajë, sñrk'aawai bñlñrjä t'ach k'öba? Magba haajem. ²⁰ Magua hich hagjö mñ däi wénrraajem k'ññnjä sñrk'aba ñam. Ham sñrk'ajuun, mñg hatag mñ ham jaajijö ham däi chitñm pñr hat'am hed gayan chadau ham hamach k'ñrauta sñrk'awia hñchab t'achjä k'öba ñnisip haju, gaai machgau. Mamñ mñagwaiwe chan ham sñrk'aju k'aba ñamgui hajim hanñm, hagt'a mñ ham däi chiraawai.

²¹ Magnaa, 'Päadë k'ñirjubat hajim hanñm. Päraun chadcha pñaach jöoinau jaaujerrjö t'ach k'öba sñrk'a ñam. Mamñ pärau jäg mua hiek hiiur jaau chirñmjä k'ñsinaa hagjö warrgarm k'ñirjug chi jöoijä hagt'a k'ñsi wénrramñ, magan mag k'ñirjukan sñi put hiiur hauwia jürr k'ajüa jöoi gaai p'ëek'abarmjöta sñsim. Hñbmua k'ñijä put hiiuriu k'ajüa jöoi gaai p'ëek'ak'iin, mag put hiiur hi pächdñbaadëmuu chi k'a sim hee t'ñrrdñbaadeeu warag hich warr sñerr k'ñajä nem wäg sñsiju. Magua chi mñ hiek hñk'a simua chan mñg hiek hiiur mua jaau chitñmjä hñk'anaa pöd hamach jöoin hijä hagjö hñlñrk'aju k'aba singui hajim hanñm. ²² Wa magbam k'ai, vino hñrr hachpamk'ñir nemhëu jöoi dën t'ñrk'a sim hee pñbarmjöta haju: Chi vino hñrr hachpabaadeewai, chi nemhëu jöoiraa sñlewai, hñwatba jëgdñbaadee chi vinojä hñrbaadëm däi chi nemhëu jä ya tag

serbiiba sīsiju. Maguata vino hōrr hachpamk'īran, hagjō nemhēu hiiur heeta p̄lajemgui hajim hanām hamag.

Jesuu k'an nemta juua hālījem hed wauju haai sī ha jaautarr

(Mt 12:1-8; Lc 6:1-5)

²³ K'āai hāb juua hālījem hed Jesūs hich k'apeen dāi trigodö hee dich wētumua chi k'apeenau trigo p'ierr hahaug wētmajim haajem.

²⁴ Mag trigo p'ierr nām hoowia Moiseeu Hēwandum hiek p'ā p̄latarr wajapcha hālark'aajem k'ānnau Jesuug, —Pādē hoobā: Jua hāi nām hed haawai bālārjā p'idk'ajū k'aba nāmta pā k'apeenau jāg trigo p'ierrnaa k'ō wēnlārrāmwai hajierram hanām. ḶPua chan k'augbahab hajierram hanām, jāgpai p'ierr nāmjā nem pōm heeu nām dāi hāba sim?

²⁵ Magbaa jūrr Jesuu hamag magjim hanām:

—Mamā Ḷk'ani mā k'apeenau k'aigba habar? Magan Ḷpārau chan Hēwandum hiek p'ā sim gaai t'ālwai bālārjā k'augbata haajeeb, rey David k'ak'itarrau hich k'apeen dāimua hamach jāsōo hap'ōbaadee pan k'ōtarr?

²⁶ Pārau k'ap'ā nāmgui hajim hanām, warr Abiatar p'adnaan pōrk'a sim jaar David hich k'apeen dāi Haai hi jēejem deg dubwia hag hee pan ofrendajō Hēwandum hit'ee wai narr k'ōpāitarr. Mag pan parhoobam k'ānnau k'ōju k'aba, hāba p'adēupaita k'ōju haai sīejim hanaabā. Mag sīerra hichdēujā k'ōwi hich k'apeenagjā deejimgui hajim hanām hamag. Mamā mag k'ōtarr paarjā Hēwandumau ham chig habajim.

²⁷ Jesuu hamag mag hiek'awi hichdēupai deeu hūmaai hamag magjim hanām:

—Jua hālījem hedan, hāu hōordam juua hāi wēnlārramk'īrta Hēwandumau deejim; mamā mag nām chan mag juua hālījem hed sārk'a wēnlārrām gaaimuata maach hāu wēnlārrām hanām k'abam. ²⁸ Maguata māch chi Hemk'ooi Hiewaa māg jēb gaajījā hiek t'eeg chirāmuata t'umaam k'ānnag k'an nemta wauju haai nā ha jaauju haai chirāmgui hajim hanām, juua hālījem hed hawiajā.

3

Woun hābjua jāsar k'itarr

(Mt 12:9-14; Lc 6:6-11)

¹ Biek hāb deeu juua hālījem hed Jesūs mawi Judionaan Hēwandum hiek jaaujem deg dubimajim haajem. Maig woun hāb hooimajim hanām t'oom juadam jāsar k'itam. ² Maig naajim haajem hīchab fariseon-an, Moiseeu Hēwandum hiek p'ā p̄latarr wajapcha hālark'aajem k'ānn. Mak'ānnau Jesuug bālārjā dau t'ōba naajim hanām, hamach dak'tir Jesuu juua hālījem hed mag woun monaabapäiwai hirig, “Jāgan pua chan juua hālījem hedjā hālark'abata chirab” ha hiek'aag, mag nām dāi hīchab magām gaaimua t'et'em k'ānnagjā hi k'aibag waupi jawaag. ³ Mamā Jesuu hamau mag k'īrju nām k'ap'ā sīerr haawai warag chi juua jāsar k'itamāgtā, —P'iidāwia dayag pidū, maimua mau hōor jārr dānālubaichē hajim hanām.

⁴ Magnaa jūrr chi fariseonaanagta, —Pārau hoowai Ḷk'āni nemta maadēu wauju haai nā hajim hanām, juua hālījem hed? ḶHōordam dāi hajap'a haju wa hōor k'aibag wauju? ḶHōor peerdā hauju, wa hōor t'ōoju? ḶK'āni hāuchā sī? ha jēejim hanām hamag.

Mamā hamachig mag jēeutarr ni hābmuajā bālārjā hi hiek hāk'abajierram hanaabā. ⁵ Mag ni hābmuajā hich hiek hāk'aba habaawai

hamag k'īir masi heerpanaa warag hök'īirjuu haadējim hanām, hichdēu hoowai hamau bālārjā wir haig hamach k'apeen dau hee haug k'augba nām hoowia. Magwia chi jua jasar k'itāmāgta, —Dayag jua hābabá hajim hanām.

Mag chadcha hi hipierr hāgt'aag jua hāabaawai warre jua monakk'a sīsijim hanaabá. ⁶ Mag chi fariseonaanaau hamach dak'īir mag woundam monaaubap'īim hoobaawai k'īir machgau warag hamacha daau paauk'abaadējierram haajem. Maimua rey Herodes higarm k'ān chi t'et'emnaan dāi hāba biirdāwia, "Jāga hak'iin maadēu jāg Jesús pār hauwia t'ōopäik'amgui" ha k'īirju nāsijim hanaabá.

Jesuu Galilea t'ārrdō higaau hōor pōm monaaupāitarr

⁷ Maigmua Jesuu hich k'apeen hich dāi p'ē harrjim haajem, hich hag Galilea heepai t'ārrdō pōoma simāg. Mag hi mam dāi hōor k'apaana Galileapien Judeapienpa wētjim haajem. ⁸ Jesuu mag hōor mor masim k'ān monaaau nārrām ha hūrp'ōbaadeewai hōor pōoma hi haig bēe t'ānāisijim hanaabá: Jerusalenpien, p'ōbör Idumea hanām haram k'ān, dōjā Jordán hanām hee hedau höbeerjem garm k'ān, maimua p'ōbör Sidón hanām dāi Tiro dak'a p'ōbördam nānāidām heem k'ānnpa bēejerram haajem. ⁹ Mag hōor pōm bēe t'ānaawaita Jesuu hich k'apeenag ya hag nawe jaau wai sīejim haajem, sīi hich hit'ee bote k'īir k'aug wai naamk'īir, hatcha hōor pōm haadeewai t'et hich p'ēeut'ā haum hugua hag hee waaidlāg. ¹⁰ Hich mag hed Jesuu hōor pōoma monaauk'apāijim haajem. Mag hōor pōm monaaumam hamach daúa hoo narr haawaita warag jūrram k'ānau hi gaai juaucha pārchēm hiigjeejim hanaabá, hamachjā monaaumk'īir.

¹¹ Mag hōor pōm wējōm hee naajim haajem hīchab, mor hee t'ōt'ōrrsōm bēn paraa sīsidām k'ān. Magām k'ānau Jesús hoowai warag haig bēenaa, hi k'īirp'ee kanieu p'ōbk'anāa wiwiuk'amuata, "Pān chadcha Hēwandam Hiewaau" haajeejim hanām. ¹² Mamā Jesuu chi mepeenag meeurrāu sīujeejim hanaabá, t'umaam k'ān jāgdaar mag hich jaau wēnārrām hugua.

Jesuu hich dāi hogdāba wēnārrāmk'īir doce jār hautarr

(Mt 10:1-4; Lc 6:12-16)

¹³ Mag Jesuu hōor pōm monaaau nārrār k'ur durrsī gaai waaidlāwia hich dāi wēnārrār k'ān heem hichdēu k'ōsim k'ān hich haig t'ārk'a haujim haajem. ¹⁴ Mag hich haig t'ārk'a hauwia mag hōor k'apan hich dāi wēnārrām k'ān heem hichdēucha doce jār haujim haajem, hich hiek hōor hee jaau wēnārrāmk'īir p'āyaag. Hich mak'ānta hich hiek jaaujem k'ānk'a t'ārjim haajem, apostolnaan. ¹⁵ Maimua mag doce jār hautarr k'ānag hīchab hich jua t'eejā deejim haajem, hich dēnōjō hōor mor masim k'ān monaaunaa mor hee mepeer k'aibgam sīsidāmpa jār wērpamk'īir. ¹⁶ Mag hichdēu doce jār hautarr k'ān t'ār, māk'ān hajim: Simón, (hichpai Jesuu Pedro ha t'ārjim);

¹⁷ Santiago, jōoi Zebedeo hiewaa, (hichpai hīchab Jacobo haajeejim); Juan, hagjō jōoi Zebedeo hiewaa, chi Santiago heeum; (Mak'ān Santiago

Juan dāita hamach numwe Jesuu "Boanerges" ha t'ārjim haajem, ham hibālār wau t'ār; mag "Boanerges" ha sim haiguin, k'ōrg pagt'āmjō sīerrjēem ha simāu.)

Maimua mag tag

¹⁸ Andrés,

Felipe,
 Bartolomé,
 Mateo, (hichpai Leví ha t'är sïejim);
 Tomás,
 Santiago, chi Alfeo hiewaa, (hichpai hagjö Jacobo ha t'är sïejim);
 Tadeo, (hichpai Judas hanaa Lebeo haajeejim);
 Simón chi Cananista, maimua
¹⁹ Judas Iscariote, (hich maguata hewag pawi t'et'em k'lanag Jesús par
 deeu hajima, hi t'ðomk'ii).

Mag hich k'apeen hich däicha hogdaba wënlrraju k'lan jark'a hauwi
 degag bëejierram haajem.

Hõor hiek meperauta Jesuug juapá dee sïejim haajem
(Mt 12:22-32; Lc 11:14-23; 12:10)

²⁰ Mag bëewi hõrau hi deg pabaichëm k'aug hat'aawai hi haig hõor
 pöoma biirdabaadëjim haajem. Mag hõor pöm bëe t'anaawai bñlrjä jua
 par k'abam gaaimua Jesujä t'ach k'öba ni hi k'apeenjä pöd t'ach k'öba naa-
 jim haajem. ²¹ Jesús haar mag hõor pöm jürr p'ep'ëuk'am gaaimua pöd
 t'achjä k'öba sim ha hür hat'aawai chi k'odnaanaau hi hawaan wëtjierram
 haajem, lökiebaadeewaita mag t'achjä k'öba simpii hawia.

²² Mag nám däi hichab Moiseeu Hëwandam hiek p'ä platarr jawaag
 chi machnaan Jerusalén p'öbör heemua bëetarr k'lanaujä hi higwia,
 "Jaan dösätnaan pör Beelzebú haajem däi k'apeerk'a sïewai hag juapaauta
 jäg hõor mor heem mepeenjä dau daau jark'lli nàrrabahab" hanaajim
 haajem.

²³ Mamä ham mag hiek'a nám hich Jesuu k'ap'ä sïerr haawai warag
 hich haig ham t'ärk'a hauwi hamag, —Mua pârag jëeu hook'imgui hajim
 hanäm: ¿Pärau k'irjuawai meperau hichdëupai wir haig hichjom k'lan
 dawag jark'liju k'ai? Meperau chan bën k'aigbam chawag jark'a ha-
 jemgui hajim hanäm. ²⁴ Gobiernoou k'âijä hõor pöm hich higar t'änäm
 järrcha t'öonaa hamach wir haigpai wérbäpik'iin, hamach wir haigpai
 hóbäaiwai mag gobierno hich mag nem jua t'eeg sïerrabaju. ²⁵ Wa
 magbam k'ai, woun hääb hich chaain dëipai meeuk'awi hamach wir
 haigpai wérbäk'iin, warag haaidaju. ²⁶ Hich hagjöta simgui hajim hanäm,
 mepeerjä. Meperau wir haig hamach heepai juurhi p'iriupäik'iin, ma-
 gan warre hamach hõpäijuuta hék'a p'öbaadäm.

²⁷ Magnaa hamag, 'Päadë mä sëu hawi wajap'a k'irjubat hajim hanäm.
 ¿K'aíu nám haig sii hääb jierrnem wajap'am däi hich di t'la sim
 haig dubwi hi nem jïg'aju k'ai? Sii k'apanaam k'lanau wa hi k'ääi
 hñrñchararamua hi hibñr hauwi k'abam chan pöd hi nem jïg'abam.
 Hich hagjöta sïebahab hajim hanäm, mepeerjä. Mä hi k'ääi jua t'eeg
 k'aba chirak'iin, muajä pöd hõor mor heem mepeen jäg dau daau jär
 wérpbajugui hajim hanäm.

²⁸ Mag hiek'amamua hich Jesuupai hamag magjim haajem: 'Päadë
 pääch jágñucha wajap'a hürbat cha mua jawaagpam: Hëwandamaun chad-
 cha hõor k'aibag t'umaa chugpaaju, ham parhoob hiek'amarrpa t'um.
²⁹ Mamä pekau hääb sim, maan mua Hëwandam Hak'aar jua t'eegau nem
 wau chitäm hoo námta warag mepeer gaai t'ä námli. Mag pekau
 chan Hëwandamau bñlrjä perdonaabamgui hajim hanäm, hi Hak'aar
 higwiata mag hiek'a naawai. Magua Hëwandam Hak'aar higwiata mag

k'aigba hiek'am_{an}, mag wounan Hēwandam dāi hiek'ōr pōomata hich mag chirsijgui hajim han_{an}m, perdonaa jāk'augba.

³⁰ Jesuu hamag mag hiek'atarran, Moiseeu Hēwandam hiek p'ā p_alarr jawaag chi machnaanau hich Jesús higwia "Jāan Beelzebū dāi k'apeerk'a sielwaita jāg nem juu t'eeg hōor mor heem mepeenjā jark'_{ll}i n_{ll}rram" ha hiek'a narr haawai hajim haajem.

Jesús heeugpeenau hamach hād dāimua hi dāi hiek'am hig narr

(Mt 12:46-50; Lc 8:19-21)

³¹ Mag n_{an}m hee hich Jesús hād hi heeugpeen dāi hi haig bēejierram haajem. Mam_a sīi hōor pōm t'_{an}nām k'urau pōd hi haar dubba, daau-gajārpai naisiwia jūrr hamach garmuata dawag hi t'ār naajim haajem.

³² Magbaawai hi haig narr k'_{an}nāu hirig, —P_a hādau p_a heeugpeen dāimua p_a hāp'_{ll}inpa daaugaljār p_a jār wēn_{ll}rram, p_a dāi hiek'aag haajem ha jaaujierram han_{an}m hirig.

³³ Magbaa hichdēu hamag, —¿Chijā hagá mag m_a hād, maimua chijā k'_{an}nāu hagá mag m_a heeugpeen? hajim han_{an}m.

³⁴ Magnaa hich bigaau hohoodō narr k'_{an}nāg heerpanaa magjim han_{an}m:

—Cham_a k'_{an}nta m_a hād hanaa m_a heeugpeenau. ³⁵ M_arlagan Hēwandamau k'_ōsimjō nem wau n_{an}m k'_{an}nta m_a hād hanaa m_a hāp'_{ll}inau, maimua hīchab mak'_{an}nta m_a k'odnaanau hajim han_{an}m hamag.

4

Wounau nemjīr dau p'ōt'urtarr hag nem hīgk'aa

(Mt 13:1-9; Lc 8:4-8)

¹ Deeu hūmaai Jesuu Galilea t'arrdō higaau Hēwandam hiek hōrag jaubaadējim haajem. Mag hirua jaau sim hūrwai, sīi hōor pōoma hich bigaau pos p'_{ll}arbaadeewai, haig bote sīerr hee waaid_{ll}wia, dō jārraapai hoo jōisijim haajem, jūrr mammua jawaag. Magbaawai hōor pōm mag t'_{an}narrau durrpaimuata hi hiek hūr naajim haajem. ² Mag mos higaau hōor pos t'_{an}lām_a ejemplodampa jaaumamua, —Mua pārag nem hīgk'aadam jaauk'im; wajap'a m_a hiek hūrbat hajim han_{an}m.

³ Maimua magjim haajem:

—Biek hāb, woun hāb trigo dau p'ōon majimgui hajim han_{an}m. ⁴ Mag mawi chi nemjīr dau hirua p'ōtarr, hāaurag bā diichjem hee burrjim haajem. Magbaa nemchaain bēewia sīi t'umaa k'ök'_{ll}ipājim haajem.

⁵ Maimua hāaur k'_{an}nān sīi mokpōr jooodōg heeta burrjim haajem, hajappai jēb chuk'u sīerr hee. Mak'_{an}nan chi t'arrp'_ēen hāu jōpcha t'arrp'_ējim haajem. ⁶ Mam_a mag durrk'u hār_{ll} sim hiek'au pōd hierr k'aar jērk'aba hār_{ll}ta k'aark'a k'ēk'_ēd harr haawai, hed pechag wālbaadēeu, sīi hē nanaukhaadēmu p'uabaadējim haajem. ⁷ Maigmua hīchab tagam p'ōtarr, miudō harr hee burrwia, chi miuita nemjīr k'_āajā bāau k'ap'í bāauwi, sīi chi nemjīrdam hichdēuta pōr p_arēu hich magpai dau hap'_{ll} nāsijim haajem, sirp'_āg hee hag gaai jopjā jopba. ⁸ Mam_a tagam hāu jēb wajaug hee burrtarran wajaug hōberwia hāu nem hajaug sīi p'ur jopjim haajem, nem bich dagap maimuajā bich t'_{ll}, maimua pogk'a bich daii; mam_a mag sīsidām chan bāl_{ll}rjā chi vanochuk'u.

⁹ Mag hīgk'a hōbaadeewai haig hich hiek hūr narr k'_{an}nāg, 'Keena, jāg hār_{ll}naa cham_a nem hīgk'aadam mua jaaubarm wajap'a hūrbat hajim han_{an}m hamag.

*K'ant'ee ejemplloouta Jesuu mag nem jaaujeejī
(Mt 13:10-23; Lc 8:9-15)*

¹⁰ Mag Jesús haig hōor pos t'anaawia ya hōor jiggdādā k'abaadēm hee, hōordam hagt'a hi dak'apai hi k'apeen dāi hāba hohoodō narr k'ānnau k'ap haag hirig jēeuierram haajem:

—Ma chaig pua nem hīgk'aadam jaau sīerrau ḥ'ani jaau simma? Marag jaaubá hajierram hanām, wajapcha k'ap'ā haag hit'ee.

¹¹ Magbaa Jesuu hamag magjim haajem:

—Pārau k'augam k'ōsi hūr naawai māchdēun warre pārag k'ap'ā hapi chirām, jāgata Hēwandam hōor t'āar hee sīeicheejē. Pari har hi hiek bālarpaijā hāk'abam k'ānnag sīi nem hīgk'a nāmuapaita jaaujemgui hajim hanām,¹² maagwai mag sīi k'ajap'am nem hīgk'aadamjöpai hūurwai par hamau hamach jāglucha hūrnaa hamach dak'īir nem wau nām hoo nāmjā hoobamjō hamk'īir; mag nām gaaaimua Hēwandamajā hamach k'aibag chugpaapi jēeuba haawai Hēwandamau ham k'aibagjā chugpaaba hamk'īir.

¹³ Maimua hamag, 'Māg nem hīgk'aadam merag chuk'u k'itāmjā pārau k'augbata nā? hajim hanām. Māg p'it'ur k'aba simjā k'augba nām chan magan deeum nem jaauk'iinjā ḥ'pārau jāga k'augjuma? hajim hanām. ¹⁴ Cha mua nem hīgk'aadam pārag jaaubarmān māga simgui hajim hanām: Chi nemjīir dau pō nārrarr woun, woun hāb Hēwandam hiek hōor hee jaau nārrāmjōta sim. ¹⁵ Maagwai mag chi nemjīir dau hōor bā diichjem hee burrtarr, sīi har Hēwandam hiek jaau nām hūurjem k'ānnanta jaau simgui hajim hanām. Mag hūrnaa bāchk'un k'augtarrdam meperau bēewia pōr heem warre k'īir hak'oopibapäaiwai hūrba har-rjōo t'āba nāmgui hajim hanām. ¹⁶ Maagwai hāaur k'ānn, chi nemjīir dau har mokpōr jojoodōg hee burrtarrjōta naabahab hajim hanām. Hēwandam hiek hōrau jaau nām hamach jāglucha hūurwai warrpemān hamau k'ōchag hāk'a nām. ¹⁷ Pari mag chi nemjīir wajap k'aar k'aba harrjō hagt'a Hēwandam hiek gaai hubā k'aba naawai, mag Hēwandam hiek hamachdēu hāk'a nām gaaaimua hamach p'it'urg haunaa, bigaam k'ānnaujā hamach dāi k'aigbajujō haadeewai, sīi warag hagāg hoobamjō hōberwi weetjemgui hajim haajem. ¹⁸ Maagwai hāaur k'ānn sīi nemjīir dau miudō harr hee burrtarrjōta nāmgui hajim hanām. Hamau hīchab Hēwandam hiek hūrm k'ōsi hūr nām,¹⁹ pari hāsie deeu hewag k'īirjuajerram. Ham k'īirjukan hāba riknaan k'ajuuta k'īirju sīsidām, nem t'um paraa haag. Mag k'īirju sīsidām gaaaimuata hīchab, mag nemjīir sirp'āg hee haadeewai sīi dau hap'āl chēba nāisierrjō, Hēwandam hiekjā t'āraucha hāk'awi hi hit'ee nem wajap'a wawaagjā serbiiba t'anaabahab hajim hanām. ²⁰ Pari hāaur k'ānn t'ānāmgu hajim hanām, har Hēwandam hiek t'āraucha hāk'awi, hi dau na hagchanaa, nem wajap'a waaujem k'ānn. Magām k'ānnau har Hēwandamau nem wajap'a waipi jaauwaijā nem par daúa hooba haajem. Mag waum k'ōsi wau naawai hamachdēu nem wauju hayagpierr waaujem: hāaur k'ānnau nemjīir chi chēmiejō dārrcha, hāaur k'ānnau hagpierrpai, maimua hāaur k'ānnau bāchk'unpai. Mamā t'umaam k'ānnau hichiita hichdēu k'ōsimjō haajem ha jaaumajim haajem.

*Lámpara nem hīgk'aa
(Lc 8:16-18)*

²¹ Mag jaautarr k'ur hamag magjim haajem: 'Pārau hoowai, Ɂk'aíu hōtdau paanaa sīi bat'ēe heegar wa nem bā hee k'āijā hausšiujē? Hōrau mag hausšuba haajemgui hajim hanam. Hōtdaun paanaa dau garta hausšiujemgui hajim hanam, dau hararaa hoog. ²² Hich jāgta sīebahab hajim hanam hagjō Hēwandam hiekjā. Hīswe chan hōrau hagt'a wajappai k'augba nām, jāga Hēwandamau hōor peerdā hauju. Mamā jāg hōt bālg nem hoowai dawaa hoojemjō, māg hatagta hamau wajapcha k'ap'Λ nāisijugui hajim hanam. Chi mag k'augba nām k'ānan hagt'a k'īchag hee nem hoo nāmjöta nāmgui hajim hanam, bālrjā k'augba.

²³ Magwi hich Jesuupai, 'Jāg hārlānaa cha mua jaau chirāmjö habat hajim hanam hamag. ²⁴ Maimua magjim haajem: Pārau mua nem jaau chirāmta pāach t'āraucha hāk'am k'ōsinaa, pōr hee haunaa warag k'augam k'ōsi hamān, hich Hēwandamau hagjō pāar pōr hōp'ēr hapiju, hich hiek hajapcha k'ap'Λ hamk'īir. ²⁵ Har chi t'āar honee hūrm k'ōsi hūr nām k'ānnag Hēwandamau warag k'īirjug deejugui hajim hanam, hich hiek k'apcha hamk'īir. Mamā har hūrmap'apai hūr nām k'ānn k'īirjug heemān, cha mua jaau chirāmjö deeu hich hiek sīepiba, k'echeu haumajugui ha jaaumajim haajem.

Nemjīir dau bāaumam hag nem hīgk'aa

²⁶ Mag jajawagmamua hīchab hich Jesuupai, 'Pārag deeum ejemplodam jaauk'imgui hajim hanam, jāga haajē hōrau mag mā hiek hāk'am k'ōsi hāk'awi hamach t'āar hee haauwai. Mag mā hiek hamach t'āar hee hau nāmān, woun hābmua nemjīir daudam jīir sīubarmjöta simgui hajim hanam. ²⁷ Mag jīir sīubaawai t'arrp'ēwia hedaram magwe bāau hēhēek'am. Mamā mag bāau hēhēek'am chan chi jīirtarrajā bālrjā k'augba sim, jāga mag hich happai bāaumamua hāgt'aa papagmā. ²⁸ Maan mag simān, ya jēb hee sīewai chi jēbēuta hich happaimua mag bāaupi sim k'abahab. Nacha t'arrp'ēwi bāau sim, maimua dārrcha haadeewai bi p'ūp'ūid haadēwi hūhūi jōisim. ²⁹ Maimua mag t'ānān hawi ya p'ur haadēm. Mag p'ur haadeewai t'umaam k'ānnau ya k'ap'Λ nāmgui hajim hanam, t'ānnu haai haadēm. Magbaawai t'ānni deg paa t'ānān ujem. Hich hagjöta simgui hajim hanam hīchab mā hiekjā: Hōrau k'augmampierr bābāwagmamjöta sim, warag hich Hēwandamau k'ōsimjō wēnārraa k'ap'Λ paauk'amaawai.

Nemjīir mostaza dau hag nem hīgk'aa

(Mt 13:31-32; Lc 13:18-19)

³⁰ Jesuu mag jaaumamua, 'Pārau k'ap'Λ nā, jāga sim habarí Hēwandam hiek mua jaau chitām, maimua k'anjöta sim ha mua pārag jaaubark'iin? hajim hanam. ³¹ Māg mua jaau chitām hiek'ān, mostaza daudam woun hābmua hich dik'u gaau jīir sīubarmjöta simgui hajim hanam. Hichta nemjīir daudam t'umaam k'ānn k'āajā bārlācha k'itām. ³² Pari mag bārlā k'itāmta jēb hee jīir k'ērbarmān sīi pabā pōm hādēe bāaujem. Magbaawai nemchaain bēewi chi piu gaai hamach di hēeujem. Hich hagjöta simgui hajim hanam hīchab māg Hēwandam hiek mua pārag jaau chitāmjā: Māngwaiwe chan k'apan k'abata hāk'a durrum; pari mag durrumuata warag nem pōm haaidābapäiwai hōor k'apank'am k'ānnauta hāk'aju ha jaaumajim haajem.

Jāgwi ejemplo jaaumamuata Jesuu nem jaaujeejim haajē

(Mt 13:34-35)

³³ Mag ejemplodampa jaaumamuata Hēwandamau maach peerd^Δ haaujem hiek Jesuu jaaujeejim haajem, mag^Δm gaaimua wajapcha k'ap hamk^{īir}. ³⁴ Mam^Δ ejemplodo chuk chan mag hōor pōm wējōm^Δg bālrjā nem jaauba haajeejim hanaabá. Mag ejemplodamaupa nem jaaumatarra hich k'apeen dāi hamach happai haadeewain deeu wajap'a hamag jaaueejim haajem, wajapcha k'ap hamk^{īir}.

*Jesuu p'ū dāi p'ūas t'umbapitarr
(Mt 8:23-27; Lc 8:22-25)*

³⁵ Hich hag hedpai ya k'eeuraa haadēm hee, Jesuu hich k'apeenag, — Wēttarau hajim haajem, dō k'īijār t'ārrdō higaau.

³⁶ Maimua chadcha hōor haig narr k'ālln p'ēplawi, ya hich Jesús bote hee waaid^Δwia hoo wējorr haawai, chi k'apeenau hi joo harrijim haajem. Mag ham wētum dāi deeum bote haig narrjā hagjō ham dāi wētjim haajem. ³⁷ Mag ham dōjārr paauk'a p'ōbaaderr hagt'a pōm k'aba nām hee, p'ū t'eeeg wēbaadēmu sīi p'ūasdu baupa jōisijim hanām. Mag p'ūas baupa haadēmu bote hee p'ūasdu sog bēbēek'amua ya chi boteeu hāwatbajujō hierrpamaa hajim hanaabá. ³⁸ Mam^Δ mag nām hee hich Jesús bote k'ua pōrk'au gaai sīiuba k'āi jōrrajim haajem. Magbaawai hi k'apeenau jāp'ierr nām hiek'au hi p'iriuplāwiwa hirig, —¡Maestro, p'iid^Δbá! Pua chan māg maach k'ōomamjā k'augbahab hajim hanām hirig.

³⁹ Magbaa Jesús p'iid^Δwia mag p'ū t'eeeg t'ānlām^Δ meeurrtau sīunaa hīchab p'ūas meeuk'a t'ānlām^Δgjā “T'umbabaad” habaawai, warre dōjā meuu sīsijim hanaabá. ⁴⁰ Magwi hich k'apeenagta, —¿K'an jāgwi pāar jāg hatcha jāp'ierr nāma? ¿Pārau mā māg pāach dāi mā chitāmjā k'augbata nā hajim hanām, jāgcha jāp'ierraag?

⁴¹ Jesuu hamach dak^{īir} mag p'ūas dāi p'ūpa meeuk'a t'ānarr t'umba hat'am hoowia dauderra nām hiek'au, “Keena, ¿mālln k'anim wounta jāg p'ūujā p'ūas dāimua hi hipierraa nāma?” ha jējēeu haajeejim hanaabá hamach wir haigpai.

5

*Jesuu woun hāb dōsāt bēnēu baarjerr bēn chugpaatarr
(Mt 8:28-34; Lc 8:26-39)*

¹ Mag k'odjōrrō hawia Gadara durr p'ēebaimajierram haajem, hich hag t'ārrdō heepai t'oom higar. ² Mag p'ēebaimawia Jesús bote heemua waaid^Δwia durrpabaadēm hee, hi k'īirp'ee woun hāb dōsāt bēnēu bar simta durr hujā haarmua hi haig k'ap'ig bēejim haajem. ³ Mag woun sīi hujā hee hōor hauk'eerjem jēbdegpai sīejeejim hanaabá. Mag sim chan par hōrau par haunaa cadenau jā sīsiuk'amjā pōd jā wai naaba haajeejim hanām. ⁴ Mag juapa t'eeeg sīewaita biek k'apan parii hōrau cadenau bā jānaa juapa jā sīsiuk'amjā, sīi warag chi cadenta t'ārrēu parla haajeejim hanām, ni hābmuajā pōd par wai sīeba. ⁵ Mag simān hedaram magwe sīi pabā heeta nārranaa hujā hārlām magwe nārraajeejim hanaabá. Mag nārrāmān sīi parhooba hāhāagmamua mokdau juajā gar haunaa hichdēupaita hich p'ārmaajeejim hanām. ⁶ Mam^Δ mag nārrāmua warpwe Jesús hoo hat'aawai sīi warag hi simācta k'ap'ig bēewia hi k'īirp'ee p'ōbk'abaičējim hanām. ⁷ Mag p'ōbk'achēnaa t'et wīiu hanaa hirig, —¡Jesús, cha Hēwandam hāgt'aa p'uū nām Hiewaa! ¿K'ant'eeta pua mā māg k'aibag waubaichēma? hajim hanām.

⁸ Chi wounau hich garmua Jesuug mag hiek'atarran, maan Jesuu ya hag nawe chi mepeer mag woun mor hee sim^g chawag höbérpi jaautarr haawaita hirua mag hiek'ajim hanaabá. ⁹ Magbaa Jesuu hirig, —*č*P^Λk'an ha t'ñlrjëwi? hajim han^λm.

Magbaa chi wounau, —M^Λln “Mepeen P'öbör” ha t'ñlrjemgui hajim haajem, maar nem k'apan sñerrjëe haawai.

¹⁰ Hich mag wounau hirig hö bär^Λlhaadép haajeejim han^λm, maigmua warp chi mepeen j^λrk'^Λlpir^Λim hugua. ¹¹ Maig dak'a durr bäl'arr k'üsnaan k'apan p'at'au j^λr k'ö wén^Λrrarr haawai ¹² chi mepeenau, —Magan har chum k'üsnaan k'apan t'λn^λm haar maar päiwi jürr jāk'^Λln k'üsnaan heeta marag dubpi jaaubá hajierram han^λm Jesuug.

¹³ Magbaa chadcha Jesuu mag chi woun mor heem mepeenag höbeerpi jaauwi, jürr mag k'üsnaan k'apan dos miljö narr heeta dubpi jaaubaawai, chadcha mak'^Λn heeta dubp'öbaadéjim hanaabá. Mag mepeen k'aigbam pöm k'üsnaan hee dubp'öbaadeewai sii parhooba k'ap'ig p'öbaadéwi hit'urm^λg hñrmua t'λrrdö hee d^λrbagk'a sii dö hee jogaa k'ëchdubjim haajem.

¹⁴ Mag hoobaawai hajap jāp'ierrwi chi t'λa narr k'Λn parhooba k'ap'ig p'öbaadéjierram han^λm, hñrag jawaan. Mag wëtwia p'öbör heejä jaauwi maimua p'öbör higaau di hähäbdö n^λnlid^λm heem k'Λnagjä t'umwe jaaumierram haajem. Hamachig mag jaaumaawai hag bärre hñrau haar hoon weetjeejim han^λm. ¹⁵ Mag wëtwia Jesús haar barimawia hooimaawai, chi woun mag dösät däi sñerr k'ajüa wajap'a jüawia maach k'ür hich m^λg yup hoo sim hooimajierram hanaabá, sii mag^λm bën k'aigbam pöm mor hee chuk'u sñerrjö, monak'a. Mag hoowai hñor dauderra naajim han^λm. ¹⁶ Mam^Λ mag hamach daúacha Jesuu mag woun bën chugpaap^λxiwia chi k'üsnaanjä lökiewi dö hee jogaa k'ëchtarr horr k'Λnau jürr deeum k'Λnag nem hñgk'amajierram haajem. ¹⁷ Chi hag perás joobaajerr k'Λnau mag hñrbaawai Jesuug jajaau haajeejim han^λm, hamach durrmuia chawag mamk'ür. ¹⁸ Mag hich j^λrbaadeewai, deeu maag hawi, hich bëetarr boteeg mawi hag hee waaid^λbaadéjim haajem. Mag hi mam hoobaa mag chi dösät bën wai sñerrau hich har-rrmk'ür hirig jéeujim hanaabá. ¹⁹ Pari Jesuu hich däi harrbajim haajem. Sii hirig warag, —P^Λch diig mawia p^λch k'odnaanag jaaubamí hajim han^λm, jäga Hñwandamau hñu p^λdau hee haug k'augwia p^λ monaaubar. ²⁰ Jesuu hichig magbaaawai chadcha hi hipierr mawia Decápolis durr p'öbör n^λnlid^λm hee hñrag jaaumajim han^λm, Jesuu hi dau haug k'augwi hñu hi bën chugpaatarr. Mag jaaumam hñrwi t'umaam k'Λnta jāgderra naajim haajem.

*Jairo k'a maimua hñli hñbmua Jesús k'ajüa gaaipai p^λrtarr
(Mt 9:18-26; Lc 8:40-56)*

²¹ Mag chadcha Jesús deeu Gadaramua d^λrbawia, t'oom higar nacha hich sñerr haar barbaimaawai, hñor pöm hi bigaau p'λrbaadéjim han^λm. Magbaawai pöd durragjä maba, hich haigpai dö higaau sñsijim haajem. ²² Mag hñor pöm p'ep'ëeuk'am hee, woun hñb Jairo ha t'λr sim hi haig bëejim haajem. Mag jöoi judionaan Hñwandam hiek jaajem deg chi pörnaan t'λn^λm heem hajim haajem. Mag bëewia, Jesús bäl'arr p'öbk'achëwia, ²³ chaigpamamua, —M^Λk'aan parba jā heemuapai k'ër^Λmta hoo p^λajim, m^λ di haar marraugui hajim han^λm. Mua k'ap'^λ

chiram, puata m^a k'a jua p^arman hāu hi peerda haujogui hajim hanam hich Jairoou.

²⁴ Mag Jairoou hich di haar hēeurrbaicheewai Jesús chadcha hi d^ai majim haajem. Mag hi mam d^ai hīchab hōor pōm hi hēudee p'ēeudl wētmajim hanaabá. ²⁵ Mag hōor k'apan pos wētum hee h^alli hāb s^eejim haajem, doce años sⁱi p'ōmieu bar sim. ²⁶ Mag k'itam^an wajap h^alli dau haug waajeejim hanam, doctornaanag hich monaaupiju hēk'a n^amjā pōdba haawai. Parii bēnhē gaai hich p'atk'ondam wai k'ērarr t'um gastaap^aitarrjā bālrgjā monaauba, waraga heeg pamaa hajim hanaabá. ²⁷ Hich mag h^alyau hūr hat'ajim hanam, Jesuu hōor mor masim k'^alln monaau n^arram. Hichdēu mag hūrbaawai hi haar hōor pos t'^an^am hee t'et p'ēeudl mawia hēugarmua meraa hi k'ajūa gaaipai sⁱi p^arimajim hanaabá. ²⁸ Hirua mag meraa p^arimatarran, hich hödegpai, "Sⁱi mua hi k'ajūadam gaai p^arbarmuapai m^a monaau h^alisiju" ha k'^ūirjuwiata mag p^arimajim hanaabá. ²⁹ Mag chadcha hirua Jesūs k'ajūa gaai p^arbarm bärre chi p'ōmie mag t'^anarrjā warre t'^ababaadee warre hich mag monaau sⁱsijim hanam. Magbaa h^alyau hīchab warre hich k'a j^alubaadēmjā k'aug hat'ajim hanaabá. ³⁰ Mam^a hīchab mag hich gaai p^arbachēm bärre Jesuu k'aug hat'ajim hanam, Hēwandum juapá hich gaai simua h^alli hāb monaaubarp^aim. Magbaa Jesuu mag hōor pos t'^an^am^ag heerpanaa, —³¹K'aíuta m^a k'ajūa gaai p^arbachēma? hajim hanam.

³¹ Magbaawai jūrr hich k'apeenaupai hirig, —³²Jāga mag k'aíuta m^a gaai p^arbachē haju? Pua hoobahab, hōor k'apan p^ach haig p'ēp'ēuk'am. Mag n^am^a mag "K'aíuta m^a gaai p^arbachē" ha s^eeb hajim hanam hirig.

³² Mam^a mag jēeu buburrik'amjā ni hābmuajā hichig jaauba haawai hich bigaau hōor n^am k'^annagta hoop'^arrd^ad^a haajeejim hanam, mag hich k'ajūa gaai p^archētarr hook'aawai. ³³ Mam^a mag meraa hi gaai p^artarrta hich k'aug hat'aawai jāp'ierr n^am hiek'au sⁱi k'a duui Jesús haig bēewia hi k'^ūirp'ee kanieu p'ōbk'abaichējim hanaabá. Magwi chadcha meerba jaaujim hanam, mag hichdēu hi k'ajūa gaai p^artarr. ³⁴ Mag hichig meerba jaaubaawai Jesuu hirig, —Mua p^ach monaauju k'ap'^a m^a gaai p^archētarr gaaimua, hūp^a monaaawi peerda h^aisimgui hajim hanam. Ya p^a monak'a h^alisiewai p^ach diig maju haai h^amgui hajim hanam hirig.

³⁵ Jesús hagt'a mag hiek'a d^an^am hee, mag judionaan Hēwandum hiek jaaujem degam chi pōr Jairo hanam di haarmua hōor bēewi hirig, —Kakē, ya haunaanaujā pōd hāwatba habarm; hidēu Maestro sⁱubá hajierram hanam hirig. Ya par maach haar hi mabajup hajierram hanam.

³⁶ Pari Jesuu hamau mag jaaubaichēmjā hasekasba, chi Jairoogta, — Hoob k'^ūirjum; sⁱi mag k'^aai warag p^ach chaai hoo wai chitaju k'^ūirjugta wai chirsí hajim hanam hirig.

³⁷ Maimua ya warag Jairo d^ai hi di haar mam harr haawai hich mam d^ai hōor k'apan harrbajim haajem. Hāba hich d^ai harrtarr k'^annan Pedro d^ai Santiago hajim haajem, maimua Juan; mak'^alln t'^arjuppai harrijim haajem hich d^ai. ³⁸ Mag wētwia di haar barimawia hooimaawai Jairo deg sⁱi b^aip sereu t'^an^am d^ai hōor p'ogda t'^an^am^ajō t'^an^am hee jūrram k'^annau h^alapēpērk'amta hūrimajierram haajem. ³⁹ Magbaa hich Jesuu hierr mag ham sereu t'^an^am haar dubwia hamag, —⁴⁰K'ant'eeta mag hatcha sereu t'^an^am^a? hajim hanam. Hoob b^aiemiet. Chaai meebs sⁱi k'^ai k'ēr^am k'abahab hajim hanam hamag.

⁴⁰ Mam^λ Jesuu mag chaai meeba sīta k'āi sim habaawai haig narr k'ānnau warag hi wau hiek'a naajim hanaabá. Mam^λ hich gaai hiuk'a nāmja ham hiek hasekasba, warag t'umaam k'ānnag dawag höberpi jaauwi, chi binaandam dēnnaan maimua hich k'apeen t'ärjup hich dāi p'ē harrtarr k'ānnpaita hich dāi hierrag dubpijim haajem. ⁴¹ Mag chi binaandam haar dubwi, hi juadam gaai p^λr haunaa hirig, —Talita, kum hajim han^λm. (Mag sim haiguin maach meúan, “Hālik'aardam, p'iid^λbaad” ha sim^λu.)

⁴² Magbarm bärre chadcha p'iid^λwia hōor dak^λiir monak'a d^λr nān^λlu k'abaadéjim hanaabá. Mag hoobaawai chi dēnnaan maimua hich Jesús k'apeenpa warre dauderraā nāsijim han^λm. Hich mag chi daupeerdam Jesuu p'iriū hautarr, doce años sīejim haajem. ⁴³ Mag p'iriū hauwi chi chaairag t'achdam deepi jaaujim han^λm, k'ömk^λiir. Mam^λ mag daupeerdam hichdēu p'iriū hautarr chan bālrjā haig narr k'ānnag jaaupibajim haajem.

6

*Nazaret p'öbör heem k'ānnau Jesús hisegtarr
(Mt 13:53-58; Lc 4:16-30)*

¹ Mag chaai chi meem harrta deeu p'iriū hauwia, Jesús hich bāautarr durr p'öbör Nazaret han^λm^λg petajim han^λm. Mag hi petam dāi hi k'apeenjā hi dāi wētjim haajem. ² Mag mawi barimawia, ya juu hālijem hed pabaadee, maar meeun Hēwandam hiek jaaujem deg mawi Hēwandam hiek jaubaadéjim haajem. Mag hirua jaaumam hūrwia haig hōor pōm t'ānarr k'ānnau jāgderraā nām hiek'au hamach wir haigpai jējēuk'amua mag naajim han^λm:

—¿Mag^λm hiek hichdēu jamta k'augjimta mag hiek pōm jaaumáma? Jāga jāg hōor monaau nārrāma? hanaajim han^λm. ³ Keena, pārau hoowai, ¿hich m^λg woun kalpinter k'abá hanaajim han^λm, María hiewaa? Hi heeugpeenauwai, Santiago, José, Judas maimua Simón. Hi hāp'^λlin k'abahab hīchab har maig hich m^λg p'öbör hee naajem k'ānn; maagwai hichjā maadēu k'ap'^λ nām, hich m^λiguim haawai.

⁴ Pari magbaa Jesuu hamag magjim han^λm:

—Chadcha deeum durram k'ānnau m^λg Hēwandam hiek jaau wēnarrām k'ānnag heenaa ham dāi hajap'a haba haajeeb. Pari mag sim jūrr dich bāautarr durrpai chan ham k'a k'ōchk'abanaa hamach k'odnaanau ni hamach dāi hābam deg joobajem k'ānnaujā ham k'a hisēe haajemgui hajim han^λm hamach k^λiircha.

⁵ Mag warag maig chan Jesuu hōor mor masi narr k'ānn t'um juu p^λrbajim haajem, hamachdēu mag hirua jaau sim hāk'aba harr gaaimua. Daudam k'apan k'aba hichdēu juu p^λrtarr k'ānnpaita monaaup^λijim haajem. ⁶ Mag hichdēu Hēwandam hiek jaau k'itām hāk'aba nām hoowi hich Jesúpata warag t'umaa k^λirjuwi hōk'irjuu haadéjim hanaabá.

Magbaawai hichta warag mawi jūrr haigmua p'öbördam dak'a sīsid^λm hee Hēwandam hiek jaau nārraajeejim haajem.

Jesuu hich k'apeen doce Hēwandam hiek jawamk^λiir p^λitarr

⁷ Mag nārrāmuia Jesuu biek hāb hich k'apeen doce hich dāi hogd^λba wēnarraaajerr k'ānn hābam haig t'ārp'ē hauwi nunumdō p^λyaagpajim haajem. Mag p^λyaagpamua hīchab hich juapa t'eegjā hamag deemajim han^λm, mag juapaau hōor mor heem dōsāt bēn k'aigbampa hich dēnjo

jär wérpmamk'ir. ⁸ Magwia hīchab k'ld hee k'ömaagjā bllrjā hamag nem hinag harrpiba, ni talegdijöm, t'achjöm, ni p'atk'onjā harrpibajim haajem. Hāba harrpitarran bordondampaita harrju haai nlm hajim hanlm. ⁹ Hich hagjö zapatjā hamachdēu jūa narrdampai harrpiwi k'ajūajā hamach mor gayam däipaita wëtju haai nlm ha jaaujim haajem, deuem t'eg jūjūa haagjā harrba.

¹⁰ Mag jaauwi hīchab, —Pāach wēnrrampierr pāachig di jaaubarm degpai k'eeupaawai k'āibat hajim hanaabá, pāach maigmua chawag wët nlm hora. ¹¹ Dëgölp k'āijā hōrau hamach deg pāach dubpiba habaawai, wa pāachdēu hamachig Hēwandam hiek jaau nlm k'āijā hūrba habaawai, warre hamach dak'irwe pāach bā gayam jēb hllrp'ē hllrp'ēnaa pāachta hērēubaadët hajim hanlm. Pārau magmān magbarmuapai hamag, “Pāach jāg Hēwandam hiek hūrba habarm gaaimua hich däita k'ir k'ap'habat” hanlmugui hajim hanlm.

¹² Hamachig magbaawai chadcha hērēubaadëwia p'öbörpierr hōrag Hēwandam hiek jaauumua, “Pāach pekau pöoma nlm hāsie hewag k'irjuvia Hēwandamagta chugpaapi jēeubat” haajeejim hanlm. ¹³ Mag jaau wēnrramua hīchab dösät bēnēu baarjerr k'lan mor heem bēn k'aigbampa jär wérpnaa, pabā olivo hanlm k'aúa hōor k'amor masim k'lanjā k'a p'urnaa, Hēwandamag jēeubaa hōor pöm monaaupäi maajeejim haajem.

*Rey Herodeeu Jesuuta Juan hōor pör choomie k'ararrpii sīerr
(Mt 14:1-12; Lc 9:7-9)*

¹⁴ Jesuu mag hōor mor masim k'lan pöm monaau nrram gaaimua sī hōor hee t'ärp'öö sīejim haajem. Mag nlm hee Rey Herodeeu hūr hat'ajim hanlm, hirua nem wau nrram. Mag hichdēu hūr hat'aawai Jesuuta Juanpii hawi, “Maan Juan hōor pör choomie k'ararrta deeu hiiu p'iidwia mag nrram; maguata mag hōor mor masim k'lanpa monaau nrrabahab” haajeejim hanlm. ¹⁵ Mam̄ hirua mag sim hee bigaam k'lanau, “Jā warr jōoingar Hēwandam hi jaaumie Elías haajerr k'abahab” haajeejim hanlm, Jesús higwia. Mam̄ jūrr magbaawai hāaur k'lanau, “Jā sīi warr jōoingar Hēwandam hi jaaujerr k'lanjō Hēwandam hiek jaaujem k'abahab” haajeejim hanaabá. ¹⁶ Jūrram k'lanau mamagk'am hūrbaawai chi rey Herodeeu, “Mlrag chan ma chan deeum k'abam. Mua k'irjuwain maan Juan chi hōor pör choomieu, har mua hi hö t'lapp̄ipitarr. Hichta deeu hiiuwia mag nrrabahab” haajeejim hanlm.

¹⁷⁻¹⁸ Hirua mag sīerran ml̄g hajim haajem: Maata hich Herodeeu hich naam Felipe hll̄i Herodías hanlmta k'echeu hauwi hag däi sīejim hanaabá. Mag hit'eeta Juanau chi reíg, “Pua pöd pl̄ch naam jua heem hll̄i k'echeu hauwi pl̄ch hll̄ik'a hauju k'aba simgui” hajim hanlm. Mam̄ sīi hichig magbaawai warag Juan pl̄r haupi jaauwi, cárcel deg p'āar sīupinaa, cadenau jā sīupjim hanaabá. ¹⁹ Mam̄ mag nlm hee chi Herodes hll̄i Herodías hanlmu Juanau mag hiek'atarr gaaimua t'ōopimjā k'ōsi t'lanajim hanaabá. Pari mag nlmta pöd t'ōoba haajeejim hanlm, mag chi jayau t'ōomk'ir jaaubam haawai. ²⁰ Mag nlm däi chi rey Herodeeu Juan hōk'ö haajeejim hanaabá, hirua hoowai Juanau chadcha Hēwandam dau na nem hagcha waunaa hāba hi hiekpai jaaujerr haawai. Maguata Juanau hichigcha hik'labā hiek'amamjā magl̄mjā higba, warag hūrm k'ōsi hi hiek hūrnaa sīi hich hōdegpai, “Jāgata hak'iina?” haajeejim hanlm.

²¹ Mag nám hee Herodeeu hich año cumplii nám hed p'iejáb póm waupijim haajem, p'iesta k'aag. Magwi chi t'et'emnaan hich garcharam k'lan dái, comandantenaan maimua Galileapien hagjö chi t'ierrnaanpa hāba t'ärk'lanpáijim haajem, hich haig t'ach k'oón bëemk'íir. Magbarm heeta híchab Herodiaaujá Juan k'aibag wauju dawaa p'it'urg chukk'u hoo hat'ajim hanaabá. ²² Mag ham t'ach k'ö námta, chi Herodías k'a bëewia hőor dak'íir jemk'abachéjim hanám. Mag jemk'abarm chi reíu hich dái hāba t'ach k'ö narr k'lan dái muá k'óigjierram haajem. Mag wajap'a jemk'abarm hoobaawaita chi reíu hich bääurrat, —Pachdëu nem k'ósim märlag jéeubá, mua párág deeju pachdëu nem higbarm hajim hanám.

²³ Mamá mag hichig nem jéeupipik'amjá chi dauperau bñlárjá jéeuba haawai hichdëuta deeu pñaba hirig, —Chadcha mäch himeerba parhoobam nem pachdëu k'ósim märlag jéeubarm mua párág deebajupa. Pua mág durr mächdëu jña chirám heem jäärrcha k'äijä märlag jéeuk'iinjá, hichiita mua deeb k'aba párág deejugui hajim hanám.

²⁴ Chi rey Herodeeu pñaba hichig mag jéeupipik'amjá jéeuju k'augba haawai hich häd haar mawi jürr hich hädagta jaauwimajim hanaabá, hichig k'írjugdam deemk'íir. Magbaa chi hädau hich k'aag, —Pachig Juan pörta t'lapnaa t'ëp hee deepi jaaujuma hajim hanám.

²⁵ Hich hädau hichig mag jaaubarm bärre deeu hich bääurr jöoi haar mawia hirig, —Rey hajim hanám, muan nauwe párág Juan hőor pör choomie pörta t'lapniaa mächig t'ëp hee deepim k'ósi hñmgui hajim hanaabá.

²⁶ Mamá hich bääurrau mag hichig Juan pörta jéeubaawai chi rey warre hök'írjuu haadéjim hanám. Pari mag hich bääurrau hichdëu nem k'ósim t'umwe jéeuwiajá hőor dak'íir hich himeerba deeu ha hiek'atarr haawai mag hásie deebamjá habajim haajem. ²⁷ Magbaa hag bärre hich soldaun háb pñijim hanám, Juan hö t'lapnaa hich haig chi pör happai haibëemk'íir. ²⁸ Magbaawai chi soldauna chadcha Juan cárcel deg sim haar mawia, hi hö t'lapplinaa, chi pör happai t'ëp hee chi dauperag deechéjim hanaabá. Mag hichig deebaicheewai jürr hich hädag deejim hanám. ²⁹ Mag Juan cárcel deg pár wai narr hö t'lapbapáim ha hürbaawai hi k'apeenau chi mordam cárcel degmua harrwia hauk'ërt'urjierram haajem.

*Jesuu hőor cinco mil jähogtarr
(Mt 14:13-21; Lc 9:10-17; Jn 6:1-14)*

³⁰ Magtarr k'ur Jesúus k'apeen mag hichdëu pñitarr k'lan deeu hi haig barchéjierram haajem. Mag bëewia deeu hábam haig naaicheewai hamachdëu hõrag Hëwandam hiek jaaujerr dái hőor monaaumarrpa t'um hirig jaauchéjierram haajem. ³¹ Mamá mag jürram k'lan p'ëp'ëeuk'am gaaimua t'achdam k'oogpajá bñlárjá jua par k'aba narr haawai mag ham nem hñgk'a hõpinaa jürr hich Jesuu hamag, —Hőor chukag hee maach happai jua hñyaan wëttarau hajim hanám.

³² Magwia chadcha hamach happai haig botedam sñerr hee hérëubaadéjim haajem, hőor chukag haar. ³³ Pari mag ham wëtum hőor k'apank'am k'lanau hoopäijierram haajem. Hamachdëu mag hoobapäiwai, hi barjujá k'ap' narr haawai, jürr k'ad hee k'ap'ig p'öbaadéwi, hamachta hi barju nawe bardatk'aimawia hi nñ naaimajim haajem. ³⁴ Maimua barimawia hooimaawai chadcha hőor pöoma pos t'anaajim hanám, hi nawe. Hőor póm mag wëjom Jesuu hoowai hi dau

hee hap'la durrajim hanam, sii nemchaain papjä chuk'u wënlrramjö narr haawai. Hichdëu mag hoobaawai hamag Hëwandam hiek jaau wai sii hajim haajem.³⁵ Mag jaau simua ya k'eearaa haadeewai hi k'apeenau hirig,—Ya hedau k'ëumamgui hajim hanam. Mag namlta maach chan t'ach k'öjujä chuk'u nam. ³⁶ Maach däi mlig hõor pöm t'lanam k'lanag wëtpi jaaubá hajim hanam, hõordam di dak'apaim haar wa magbam k'ai p'öbör dak'am haar k'äijä hamach k'oog t'ach pér hawaan wëtamk'íir.

³⁷ Hichig magbaawai jürr hich Jesuu hamachigta,—Ham päiju k'äyau päächdëuta hamag t'ach deejurauma hajim hanam.

Magbaa chi k'apeenau jürr hirig,—¿Magan hõor pöm mág wëjom t'um t'ach k'öpiegan doscientos denariota pan gaaipai haipi slob? hajierram hanam.

³⁸ Magbaa Jesuu hamag,—¿Pärau pandam k'arr wai nawi? hajim hanam. Chuk'u nam k'ai, hõrag jëeu hoobat, k'aiu p'iejab waibëej hich k'oog k'äijä, maimua märlag jaaubat hajim hanam.

Magbaawai chadcha wëtwi, hõrag jëeu hohoogmamua hääbmua pandam cinco maimua hawarrdam numí wai sim hoobaawai, deeu hi haig bëewia, hich mag hirig jaauchëjim haajem.³⁹ Magbaa hich Jesuu hõor k'apan mag t'anarr k'lanag p'üak här k'apanaa p'lar hohoodö juppi jaaujim haajem.⁴⁰ Hamachig mag juppi jaaubaawai chadcha warp'aa poso p'lar nñnid, p'lar nñnid, hohood hap'öbaadëjim hanam, hamach k'ik'iratdö pogk'a chi k'apanag cincuenta, maagwai pogk'a cien; hõor pöm mag t'anarr t'umaa hich mag hohood t'nnisijim haajem.⁴¹ Magbaawai Jesuu mag pan cinco narr däi mag hawarr dau numí narrpa p'ë hauwia, hægt'aag heerpanaa, Hëwandamag hæu hajim hanaa chi pan t'orreunaa, jürr hich k'apeenag hlaaprimajim haajem, tagam k'lanag jigmamk'íir. Hich hagjö chi hawarrjä hagdaujö t'umaam k'lanag jigp'ijim haajem.⁴² Magdamaupai maig hõor t'anarr k'lan t'um biwaauwia himie p'öbaadëjim hanaabá.⁴³ Mag himie p'öbaadeewai chi pan hawarr däi sobtarrau t'lbät doce hipiirk'a haujim haajem.⁴⁴ Mag chi t'ach k'ötarr k'lan k'apanag hemk'ooin happai cinco mil naajim haajem, hlinjä beerba chaainjä beerba.

*Jesús döjä här narrarr
(Mt 14:22-27; Jn 6:16-21)*

⁴⁵ Mag t'ach k'ö haaipawia Jesuu hich k'apeenag,—Päar mä na t'oom higar Betsaidaag därbagk'abaadët hajim hanam, maimua jam p'öbör heeta mä nñbaimat. Mälan nau mág hõor hérëu t'nanam t'um hoopäiwiata majugui hajim hanam.

⁴⁶ Maimua chadcha mag hõor wëtum k'lan t'um hoopäiwiata durrsi gaai petajim haajem, Hëwandamag jëwaan. ⁴⁷ Mag hich k'apeen bote hee hich na pätarr haawai, ya k'ëubaadeewai, döjärr wëtmajim haajem. Maagwai Jesüs hich happai t'lbawi hag'ta durrsi gaai Hëwandamag jëeu sëjim hanaabá.⁴⁸ Mammua Jesuu hoowai hi k'apeen hamach juadamau hök'ar hæk'a wëtmajim hanam, k'ir garmua p'ü t'eeeg wë t'lanam hee. Mag hamach juadamau hæk'a wëtum hoobaawai hëspajuag ham hæk'a hauwimajim haajem, sii döjä härpái mamua. Pari mag ham hæk'a hautarrjä sii k'ajap'a ham haig dichaagpamjöo sëjim hanam.⁴⁹ Mam mag sii döjä härta nñrram hoo hat'aawai hak'aarpíi hawia jäp'ierr nñm hiek'au hähää k'ap'öbaadëjim hanaabá.⁵⁰ Ma chan mag hëbpaimuajä hooba, hamach t'umaam k'lanauta hoo narr haawai, hamach t'umta

jäp'ierr naajim haajem. Pari mag sereubaadäm bärre hich Jesús garmua hamag, —Keena, hoob jäp'ierrmiet; mla k'abahab hajim hanam.

⁵¹ Magnaa ham bote hee waaidlbaadee chi p'üjä warre t'umbamamua t'umbabaadëjim haajem. Mag hoobaawai hi k'apeen warre dauderraan naisijim hanam, ⁵² hag noram Jesuu hamach dak'tir pan hawarr däi k'apanjä k'aba narraupai hoor pöm t'änarr t'ach k'öpitarrjä k'tir hee paba. Jesuu hich juapá hoopí sim k'ap' haju haai naimta warag magamjä k'tirjuba siiä jäp'ierr naajim hanaabá.

*Jesuu Genesaret durr hoor mor masim k'än k'apan monaaupäitarr
(Mt 14:34-36)*

⁵³ Maimua warag hääba hérëubaadëwi t'oom higar deeum durr Genesaret hanam p'eeubagk'abaimaawai warre hamach wëttarr bote jäl siijim haajem. ⁵⁴ Mag jäl siiwia ya ham durr paauk'abaadeewai haig hoor narr k'ännaau warre Jesuu k'aug hat'ajierram hanam. ⁵⁵ Hamachdëu mag hi k'augp'öbaadeewai, hamach dak'am k'ännaag hi barbaichäm k'ap hamk'tir, jürr jaau nrrjëe hap'öbaadëjim hanam. Hamachdëu mag hürp'öbaadeewai p'öbörpierr haaunaanpanau hamach haaunaan pa bärk'am gaaipa hi sim haig haibëemajim haajem.

⁵⁶ Jesuu nrrampierr p'öbör hee didam k'apan k'aba naimidam hee maimua sii durr didam hähäbdö naimidam heem magwe hi na kaaijä hee hamach haaunaan haubëenaa hirig, —Maar haaunaanag pach k'ajühahidam gaaipai k'äijä pärpibä haajeejim hanam, monaaumk'tir.

Mag chadcha t'um hi k'ajüa gaai pärnam k'ännaan warre monaauk'a maajeejim haajem, mag sii pärbarmuapai.

7

Sii jua sügba t'ach k'ö naimuapai chan maach härba haajem.

(Mt 15:1-20)

¹ K'äai hääb Jerusalén p'öbör heemua Jesuu haig bëejierram haajem, Moiseeu Hëwandam hiek p'ä pätarr wajapcha härk'aajem k'än däi hich hag Hëwandam hiekpai jawaag chi machnaanpa. ² Mag bëewia hamachdëu hoowai hi k'apeen juajä hæbata t'ach k'ö naim hoobaawai häu k'abata naim hajim hanaabá. ³ (Hamau mag hiek'a narran, hamach chi judionaan t'um hamach jöoin hi pñaba warrgarwe t'ach k'oopierr hajap'a jua hñnaa k'oojemta warm k'ännaau hich jäg juajä sügba k'ö narr haawaita mag hiek'a naajim hanaabá. Maguata ham meeun chan jua hñb k'aba chan t'ach k'öba haajeejim haajem, Hëwandam dau na hamach härju hawia. ⁴ Maguata merrickau hee hudt'urwia bëeujä, hamach jöoinau jaaujemjö, jua hñba chan pöd t'ach k'öba haajem haajem. Mag tag hamau nem waaujem k'tir k'apan t'änaim hamach warrgarm k'än jöoin hi pñaba, maguata hamau t'um hamach dö doojem jarr, t'ep, jiedöpjömjä t'um hñk'apäiwi hñchab hamach k'äajem putjä t'um jäk'apäajem hanaabá.) ⁵ Hamach hich mag siierrjëem k'apta chi fariseonaanau maestronaan däimua hich Jesuug, —¿K'an jägwia pñ k'apeenau warrgurwe maach jöoinau jaaujem hipierraan k'aba, sii juajä hñba hich jägta t'ach k'ö naima? hajierram hanaabá.

⁶ Mag hichig jëeubaa jürr hich Jesuu garmua hamag magjim hanam:

—Päach jäg Hëwandam hiek gayam päächdëu nem jaaujemjö k'aba jürr hag chaaur nem wau siierrjëem k'apta Hëwandamau hich hi jaauemie jöoi

Isaías k'ararrag pāach higwia hich hiek'atarr hiek mág p'āpíjimgui hajim hanám:

“Pāran sīi par hiek'aupaita mā hiek hāk'a nám haajem.

Pari mag nám chan par chadcha t'āraucha hāk'abamta mag sīerrjéem.

Pāach mag nám gaaimua pāar t'āar chan mā dak'ajā k'aba, sīi mā warpta t'ānám.

⁷ Jāg nám haiguin parii pāach hip'it'ur pāraru mārág jēeuju.

Pāraru jaau námjā sīi wir haig pāach k'īrjugpai; jā mā hiek k'abam” hajim warrgarwe Hēwandamau, pāar higwia. (Is. 29:13)

⁸ Mag chiramán pāachdēujā Hēwandamau nem jaau sim hipierraak'aba, sīi pāach jōoin hiigta hee ham k'ōchgau warag hirua nem jaau sim hichaaur sīi pāach juagam nem hāk'ak'a haju happai k'ap sīerrjēe haawaita mag chiramgui hajim hanám hamag.

⁹ Hamag mag hiek'apxiwi hichdēupai hīchab magjim hanám: 'Sīi pāach jōoin hiigta hārcha hee ham k'ōchgau pāraru Hēwandam hiek chaar gaai jaau simta warag hasekasmap'a haajem. ¹⁰ Jāgu k'apta warrgarwe jōoi Moisés k'ararräu, “Pach haai pach hād dāi jāsenenaa hōk'ō habá” hajim hanám. Maimua, “Har hiwiir hābmua k'āijā hich haai wa hich hād k'āijā t'ōpnāa hāauk'a simán, maan warreta t'ōoplöju haai nám” ha sim. ¹¹ Pari Hēwandamau hich hiek gaai mag jaau simta jūrr pāar hiek mag hābmua k'āijā dich hayag wa dich hādag k'āijā, “Pāraru hig nám mua wai chirab mama pōd mua deeju k'abam, ya t'um Hēwandam hit'eem haawai” ha hiek'aju haai sim hanám, dich dēnnaan dau haug k'augba. ¹² Magnaa pāar hiek mag ya chi mag hiek'abarmua chan mag dich dēnnaan hiwiir hāb k'āijā dau hap'āl k'ērám hoowiajā hagág hoobamjō haju haai sim haajem hanám, bālrjā hagág hooba. ¹³ Jāg pāach jōoin hiigta hee námua pāraru Hēwandamau nem waipi jaau simta warag hisegpái nám k'abahab hajim hanám hamag. Mag námta hewagam k'ānnagjā pāraru hich magta k'augpi wētum; mama magpaijā k'aba, mag tag pāraru nem k'aigba jaaujem nem k'īr k'apan t'ānaabahab hajim hanám hamag.

T'ach k'ō námuaipai chan maach hārba haajem haajem

¹⁴ Jesuu mag hiek'awia hich haig hōor t'ārk'a haunaa hamag, —Pāadē t'umaam k'ānnau mā hiek wajap'a hūrbat hajim hanám. ¹⁵ Mág jēb gaai chadcha hōor pekaudam paraa k'it'ēem. Pari sīi parhooba t'ach k'ō námuaipai chan Hēwandam na hōor hārba haajem. Hēwandam na hōor hārpiejemán pāach t'āar hee nem k'aigbam k'īrjunaa hiek'aawaita pāachdēupai pāach hārpiejemgui hajim hanám. [¹⁶ Magnaa hamag, Jāg hārānnaa wajap'a hūrbat hajim hanám cha mua pārag jaau chiram.]

¹⁷ Jesuu hōrag mag hiek'awia hichta jūrr haigmua chaaug petajim haajem. Maimua ya deg paauk'abaimaawai chi k'apeenauta deeu hich hag hiekpai hirig jēeu naajim haajem, hamachig jaaumk'īir.

¹⁸ Mag hichig jēubaawai jaaumamua, —¿Wa mag chan pāraujā hagt'a mag hiek k'augbata naab? hajim hanám hamag. Mua k'abá pārag, “Sīi t'ach k'ō nám gaaimuaipai chan pekau paarpaba haajem” ha chiramgui hajim hanám. ¹⁹ T'achdam k'ō námán sīi buch heepaita sīleimaajem, t'āar heejā dubba. Mag buch heepai sīewi chēbapääiwai deeu chuk'u haadeejemgui ha jaaumajim haajem.

Hirua mag sīerr haiguin Hēwandamau maachig nem k'ömk'īir deetarr chan ni hābjā k'aigba k'aba sīsidám ha sim hajim. ²⁰ Mag hiek'amamua pāaba hich Jesuu hamag, —Hōor pekau paarpa námán t'āar heemua

k'īirjug k'aigbam hōbēr nāmuata pekau paarpa nāmgui hajim hanām.
 21 ¿K'an jāgwia mag sī? T'āar heeta magām k'īirjugjā t'um hompaa hauwia
 mammuata dawag hōbēr t'anaawaima hajim hanām. Mammuata hōbēr
 t'ānām: dich hāli k'abam dāi k'apes haju k'īirjug, nem jīgk'aju k'īirjug,
 maimua hōor t'ōoju k'īirjug. 22 Mag tag hōbēr nām: chik'am nemta dich
 dēnk'a haum k'ōsi haju k'īirjug, deeum hālin wauju k'īirjug, parhooba nem
 k'aigbam nem wauju k'īirjug, chik'am k'ūgurju k'īirjug, chik'am hāauk'a
 hiek'a nām, wir haig dich t'ō nām, maimua sīi donjō k'īirjug chuk'u
 nem wau nām. 23 Magām nem t'um t'āar heemua dawag hōbērdātk'a
 t'ānāmuata Hēwandam dau na hōor pekau paarpapiejem ha jaaumajim
 haajem hamag.

*Hāli hāb Israelpie hāli k'aba simua Jesuug chaigpatarr
 (Mt 15:21-28)*

24 Jesuu maig hōrag jaau sīewia petajim haajem, Tiro durr Sidón
 dāi nāmāg. Mag mawia hōor haig jēerimajim haajem. Mamā mag
 hich deg pabaimamjā hōrag k'augpimap'a sīejim hanaabá. 25 Mag hich
 k'augpimap'a sim hāba, hālik'aardam t'ōt'ōrrsöm bēnēu baarjerr hādau
 mag hi barbaimam hūr hat'aawai, Jesús haar mawia hi k'īirp'ee kanieu
 p'ōbk'abaimajim hanām. 26 Mag hāli deeum durr Sirofenicia hanām
 durram hajim hanaabá. Hich mag hālirau Jesús haar mawia chaig-
 paimajim hanām, hich chaai mor heem t'ōt'ōrrsöm bēn hōbeerpāimk'īir.
 27 Magbaa, judionaan k'abam k'ān chan hagt'a monaauju k'aba chirām
 hawi, Jesuu hich mag hālirag hogt'ompai, —Hidēu nacha Hēwandam
 chaainta t'achdam k'ōpi hat'ā. Mua pua jaau simjō pā chaaita nacha
 monaauk'iin, mua hoowai dich chaainag deeju harr panta k'echeunaa
 saakienag deebarmjō hajugui hajim hanām hirig.

28 Magbaa chi hālyau pālaba, —Señor, pua jaau simān chadau. Pari
 huin saakienaujā chaain juu bigaau chi picbag mes heegar k'limam
 k'oojemgui hajim hanām. Maagjeewai mā Israelpie hāli k'aba hālab
 mamā, ¿puā mā chaaijā dau haug k'augbaju k'ai? hajim hanām hirig.

29 Magbaata Jesuu hirig, —Pāch jāg hiek'a hām gaaimua pā chaai mor
 heem mepeer ya hōbērbaadēm. Ya pā pāch diig maju haai hāmgui hajim
 hanām hirig.

30 Mag Jesuu hichig “Pāch diig maju haai hām” habaawai, chadcha
 mawia hooimaawai, hi chaai chadcha monak'a put hee werba jēer sim
 hooimajim haajem, Jesuu jaautarrjō chi mepeer ya hi mor heemua
 hōbērbaaderr haawai.

Jesuu woun hāb kach k'īsunaa meu k'āk'āa k'itarr monaautarr

31 Mag chaai monaaupāitarr k'ur Jesús majim haajem, Tiromua Galilea
 t'ārrdöog. Mag mamua Sidón p'ōbör hee dichwia Decápolis durrjā
 hagjō dichjim haajem. 32 Mag Galilea pabaimaawai hōrau hi haig
 waibēejim hanaabá, woun hāb kach k'īsunaa meu k'āk'āa k'itām. Mag chi
 waibēetarr k'ānau Jesuug chaigpaimajim hanām, hamach haunaandam
 gaai pārbarmua monaaupāimk'īir. 33 Magbaawai Jesuu chi woun
 mag kachdam k'īsunaa meu k'āk'āa k'itām hich hap chawag harrnaa, hi
 kach hee jīgpiriu pī hoonaa, deeu hich jīgpir gaaipai hichöoujā homnaa,
 jūr hi meuk'īir gaai jārpāijim haajem. 34 Maimua hāgt'aag heerpanaa,
 jāp'ō duraa hālnaa chi wounag, “Efata!” hajim hanām. Mag sim haiguin
 maach meúan “Kach haardābaad!” ha sim hajim hanaabá.

³⁵ Jesuu mag hiek'abarm bärre mag kach k'īsu sīerrjā warre kach haardbaadēm dāi chi meuk'īirjā hagjō nem wajaug hagua hiek'a sīsijim hanaabá. ³⁶ Magbaawai hōor haig narr k'ānnag, —Mag mua jāg woun monaaubarm hoob chik'amnag jaaumiet hajim hanām hich Jesuu.

Mamā mag hamachig jaaupiba harr hāba, warag hamachdēu jaaum haig jaaujeejim hanaabá. ³⁷ Mag hoowia hōor t'um dauderraā nām hiek'au hi higwia, “Jesuuwan nem t'um wajap'ata wau nārraajem. Maguata kach k'īsum k'ānnjā kach haardapinaa meu meraam k'ānnjā wajap'a hiek'apimaajem” ha hiek'a naajim hanām.

8

*Jesuu hōor cuatro mil jāhogtarr
(Mt 15:32-39)*

¹ Biek hāb deeu hūmaai Jesús haig hōor pöoma biirdbaichējim haajem. Mag nām hee bālrjā t'ach k'ōju chuk'u narr haawai Jesuu hich k'apeenta hich haig t'ārk'a haunaa hamagta magjim hanām:

² —Hōor pöm mag t'ānām mā dau hee dau hap'āā durrum. Ya k'āai t'ārjup pam ham maach haigmua bālrjā hogdaba, t'achdam k'ōjujā chuk'u durrumgui hajim hanām. ³ Hich jāg t'achdamjā k'ōpiba hamach diig pāk'iin, k'ād hee wētumua jādaúa p'ārēuju, pōd hamach di haarjā barba. Magām hāaur k'ānn chará warpmua bēe nām haawai pōd barba k'āijā hajugui hajim hanām.

⁴ Mamā Jesuu hamachig magbaawai jūrr chi k'apeen garmuata hirig, —Mag maach hōor chukag hee nām, ḷjamaam t'ach maadēu hamag deerbarju? hajierram hanām.

⁵ Magbaawaita Jesuu hamag —Pārau pan dau k'arr wai nā? habaawai, hamachdēu, —Marau pandam sietepai wai nāmgui hajim hanaabá.

⁶ Mag pan siete wai nām habaawai Jesuu mag hōor pöm wējōmag, —Jēk'āt jupk'abat hajim hanām.

Magnaa mag pan siete narrdam jua hee p'ē haunaa, hag paar Hēwandamag hāu hajim hanaa t'orreuwia, jūrr hich k'apeenag hlapāimajim haajem, mag hōor pöm t'ānāmag jiggamak'īir. ⁷ Mag dāi hīchab hāwarrdamjā daudam k'apan k'aba wai narr haawai mag paarjā Hēwandamag hāu hajim hanaa jūrr deeu hamag hlapāimajim haajem, hōrag jiggamak'īir. Magbaawai chadcha chi k'apeenau hichdēu jaautarrjō t'umaam k'ānnag jiggājierram haajem. ⁸ Mag jig p'ārldālgamua hagdaujō hamachdēu k'ōm haig k'ōwi, k'ād biwaau p'ōbaadee t'umjā k'ōpāiba, t'ābāt siete hipiiirk'a haujim hanaabá. ⁹ Mag k'ōjujā chuk'u narr hee hirua jāhogtarr k'ānn chi k'apanag cuatro mil naajim haajem. Mag k'ō dichwi hamachig wētpi jaaubaawai, hērēubaadee, ¹⁰ hich Jesujā deeu bote hee waaidājim haajem. Magbaawai chi k'apeenau deeum durr Dalmanutaag hi joo harrjierram haajem.

*Fariseonaanau hamachdēu nem hooba haajem waupi jaautarr
(Mt 16:1-4; Lc 12:54-56)*

¹¹ Mag mawia ya chi Jesús barbaimam k'augp'ōbaadeewai hi haig bēejierram haajem, fariseonaan. Mag bēewia hogt'om daau chadcha hi Hēwandamau pūitarrta jāg nārrām k'ai ha k'ap haag hawi hirig, —Magan maar dau na hag na hōrau nem hooba haajem nem waubá haichējierram hanām hirig, marau hoog hit'ee.

¹² Hichig magbaicheewai chadcha ham hipierr wauk'iinjā hich hiek hāk'abaju k'ap warag sīi jāp'ō duraa hāinaa, —¿K'an hatchata mua pāar dak'tir nem wau chitajuuta pārau mag mārlag nem waipi jaau nāma? hajim hanām hamag. Mua chan pāar dau na bālərjā nem waubamgui hajim hanām.

¹³ Hamag mag hiek'apäwi hichta warag ham haigmua petajim haajem. Maimua mag mawi hich k'apeen dxi bote hee waaidawī hag k'ūrp'ee dārbajim haajem, hich hag t'ārrdö heepai.

Jesuu hich k'apeenag fariseonaanjö hapiba jaautarr

¹⁴ Mag wētumjā k'īr hee pab jap hee k'oogjā k'ōju harrba hawi pandam dau hābpaita wai k'odjörrajim haajem. ¹⁵ Mag hērēu p'ōbaadēwia k'odjörröm hee, Jesuu hich k'apeenag, —K'īr k'ap'ā wēnārrat hajim hanām. Hoob fariseonaan bēn maimua Herodes bēnjā jāg levadurajō sim pāach gaai dārbapimiet hajim hanām.

¹⁶ Hamachig mag hiek'abaawai hamach k'oog panjā chuk'u naawaita mag hiek'a simpii hawi jūrr wir haig hamach heepai mag pan haubēeba harrta hig naajim hanaabá. ¹⁷ Pari Jesuu hamachig mag hiek'abarmjā bālərjā k'augba naajim haajem. Mag hichdēu hiek'abarmjā k'augba warag sīi hich hichaaur hiyāl nām k'aug hat'aawaita hamag magjim hanām:

—¿Pāach hödegan pāraun sīi pan chuk'um gaaimuata mua pāachig magjimpii naab? hajim hanām. Mua maata pārag jaauba chirām. Jāgan jāg nām haiguin pārau chan mua nem waaujemjā hagt'a k'augbata naabma hajim hanaabá. ¹⁸ Pāar dau paraanaa kachjā wai nām; pari mag nāmta sīi dau k'īsumjōnaa kachjā k'īsumjōta nām. Pārau mua nem wau chitām hoojemjā, ¿k'īr hee paba nā, ¹⁹ har pandam cincopai narrau mua hōor cinco mil narr jāhogtarr? T'umaam k'ānn k'ō dichwia himie p'ōbaadeewai, ¿t'ābāt k'arr hipiirk'a haujī, chi sob?

Hamachig mag jēuebaa hi k'apeenau, —T'ābāt k'apan docen hāb hipiirk'a haujimgui hajierram hanām hirig.

²⁰ Magbaawai deeu hichdēu hamag, —Maimua hagjō har pandam sietepai narrau mua hōor cuatro mil narr jāhogtarr hedjā, ¿hamau k'ōtarr sob t'ābāt k'arr p'ē haujīwi? hajim hanām.

Magbaawai, —T'ābāt siete hipiirk'a haujimgui hajierram hanām.

²¹ Magbaawaita hichdēu, —Chadma hajim hanām. Mamā pan higju hawiajā, ¿pārau chan deeu mua hompaa haujujā k'īrjubata naab? hajim hanām. Mua chan levadura chaar jaauba, fariseonaanau nem k'aigba jaaujemta jaau chirām; pari mag nāmta pārau pōd k'aug hauba nāmgui hajim hanām hamag.

Jesuu woun hāb dau k'īsu sīerr monaaupāitarr

²² Mag wētmamua Betsaida p'ōbōr hee barimajim haajem. Mag barbaimaawai hōrau woun hāb dau k'īsu k'itām hi haig waibēewi hirig chaig-pachējierram haajem, hi gaai pārbaawai hi dau monaaumk'īr. ²³ Magbaa Jesuu mag chi daudam k'īsu k'itām jua gaai pārnāa chawag p'ōbōr higaau harrjim hanām. Mag harrwi hi dau hichōou p'uurnaa hi gaai pārnāa hirig, —¿Pua hāu hoo chirāwi? hajim hanām.

²⁴ Magbaa chi dau k'īsu k'itāmua, —Hēera, mua hōor pabājō sīsidāmta dārdār nārrjēem hoo chirāmgui hajim hanām.

25 Magbaawai deeu Jesuu hi dau hēudam haait'Λ haait'Λnaa hirig, — Deeu dau hēe hoobá hajim hanΛm.

Magbaawai chadcha deeu dau hēe hoobarau warre warp dawaa hich mag hoo sīsijim hanaabá. ²⁶ Mag dau k'īsu sīerr monaaū sīsiewai Jesuu hich diig pāyaagpamua hirig tag p'ōbōr hee bēepiba jaaujim haajem.

Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe hich Hēwandamau pāju haajerrau ha jaautarr

(Mt 16:13-20; Lc 9:18-21)

27 Jesús mag woun hāb dau k'īsu sīerr monaaupāitarr k'ur hich k'apeen dāi durr Cesarea de Filipo hanΛm heem p'ōbördam nānāidāmāg majim haajem. Mag wētumua hich Jesuu hamag, —Hōrau mΛ higwia hiyāΛ nām hūurwai, ¿ham hiek mΛ k'ai haajē? ¿Pārau hūrba haajē? ha jēeujim hanΛm.

28 Jesuu hamachig mag jēeubaa chi k'apeenau hirig jūrram k'ΛΛnau, —Ham hiek pΛ Juan chi hōor pōr choomie haajem. Deeum k'ΛΛnau jaauwai, pālta Elías haajem, warrgar Hēwandam hi jaaujerr. Maagwai pogk'a jaauwai, pΛ sīi warrgar hagjō Hēwandam hi jaaujerr k'ΛΛn heem haajemgui hajierram haajem hirig.

29 Magbaa jūrr hamachigcha, —¿Ma pāachdēujāma? ¿Pārau k'īirjuawai mΛ k'ai hagá? ha jēeujim hanΛm hamag.

Magbaawai Pedroou, —PāΛn Cristoou hajim hanΛm, warrgarwe hich Hēwandamaucha jlr hauwia hōor peerdΛ haumk'īir pāju jaaujerr.

30 MamΛ Pedroou hichig magbaawai, —Chadcha pua hag heyaa jaaubapāim, mamΛ hoob bālrjā chik'amnag jawam hajim hanΛm.

Warm k'ΛΛnagjā jaauipabajim haajem.

Hōrau hich t'ōju Jesuu jaautarr

(Mt 16:21-28; Lc 9:22-27)

31 Maimua Jesuu wir haig hichpai jaauumamua magjim hanΛm hich k'apeenag:

—Mach chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha dau hap'ΛΛ haju haai chirΛm. MΛ dau hāauk'a hisegwia Jerusalenpie jōoin chi t'et'em k'ΛΛnau p'adnaan chi pōrk'a nām k'ΛΛnaupa Moisés hiek jawaag chi machnaan dāimua mΛ t'ōomk'īir pār deejugui hajim hanΛm. MamΛ hamau mag mΛ t'ōowiajā k'āai t'ārjupam hee p'iidΛwi deeu mΛ hiiu chirsijugui ha jaaujim haajem hich k'apeenag.

32 Mag, hich dau haug wauju hich k'apeenag hūramk'īir hajap'a jaau-majim haajem. Mag hirua hiek'abarm hūrbaawai Pedroou Jesús chawag warrwia hirig, —¿K'ant'eeta pΛ mag hiek'a sīma? Hōrau pΛ dāi magju k'aba nāmgui hajim hanΛm hirig.

33 Pedroou mag hiek'abaawai Jesuu tagam k'ΛΛn hich k'apeenag hewag p'ΛΛrba heerpanaa jūrr Pedroogta k'īir masi, —Jōpk'aa mΛ haigmua chawag petā hajim hanΛm. Pua chan Hēwandamau nem waum hig simjā k'augba, sīi parhoobam k'ΛΛnjōta k'īirju simgui hajim hanΛm. Meperauta pārΛ mag hiek'api sīebahab hajim hanaabá hirig.

Jāga haju haai na Jesús dāi k'apeerk'aag

34 Magwia Jesuu hich haig hōor t'Λnarr k'ΛΛn dāi hich k'apeenpa hāba t'ārk'a haunaa magjim hanΛm:

—Chadcha pārau mΛ hiek pāach t'āraucha hāk'a nām k'ai, hed hēepierr magan mua nem waupi jaau chirΛm happaita waubat hajim hanΛm, “Māchdēuta k'ap chirΛm māchdēu nem wauju” ha hiek'aba. MΛ gaaimua

chik'amnau dau hap'ΛΛ pāach t'ōju k'īirjuwia k'āijā, magΛmjā higba, waragta hāk'anaat hajim hanΛm. ³⁵ Har chi mΛg jēb gaai mΛ gaaimua bālrljā p'it'urg haumap'a wēnlrram k'ΛΛn chan meem hedjā hāgt'ar höbērbamgui hajim hanΛm. Magarrau har chi mua nem jaau chirΛm waum k'ōchgauta hamach nemjā k'īirjuba sīi warag mΛ gaaimua wa mΛg hōor peerdΛajem hiek gaaimua k'āijā dau hap'ΛΛ hanΛm k'ΛΛnan chadau hāgt'archa höbērjugui hajim hanΛm. ³⁶ Magnaa hamag, Pārau hoowai Ɂ'kan wajaug sī hajim hanΛm, woun hābmua mΛg durr t'um hichdēupai jāa wai sīsim, pari mag sim meeбаадee k'īmie durr petam? Ɂ'Hirua hich durr t'um hich dāi harrju haai sī? Pōd harrbam. ³⁷ Ɂ'K'anta mΛg jēb gaai hatcha nem parhēpagcha sīerrā hajim hanΛm, haguа dich hak'aar hāgt'ar p'ag wai höbēraag? ³⁸ Maimua hābmua k'āijā hīs mΛg hōor pekau pōomanaa Hēwandam hiekjā t'āraucha hāk'aba t'ΛnΛm heeta mΛ gaaimua wa sīi mΛ hiekdam jaaujupai k'āijā hōor dak'īr chigaa hamΛn, mΛg mΛch chi Hemk'ooi Hiewajaā t'umaam k'ΛΛn Pōrk'anāa mΛch Haai juā t'eeg dāi hāgt'ar hi chognaan t'ΛnΛm k'ΛΛnpa mΛg durr chachaan bēem hedjā hīchab hich k'īircha heirpanaa chigaa warag, "Mua bālrljā pΛ k'augba chitΛm" ha hiek'ajugui hajim hanΛm.

9

¹ Mag hiek'amamua hīchab, 'MΛ cha hiek'a chirΛm hiek'au hāaur k'ΛΛn cha mΛ hiek hūr nām k'ΛΛn chan mΛchta nem juā t'eeg t'umaam k'ΛΛn Pōrk'a bēeju hedamjō haadēm hoobam haigjā meeabajugui ha jaaumajim hanaabá.

*Jesús Moisés dāi Eliapa hiyāΛ narr
(Mt 17:1-13; Lc 9:28-36)*

² Mag hich k'apeen hāaur k'ΛΛnag hamach daúa hich hoopiju jaautarr k'ur seis dīas nām hee Jesús durrsī pōm sim gaai majim haajem. Mag hich mam dāi hōor t'ārjuppai p'ē harrjim haajem. Mak'ΛΛn Pedro hajim haajem Santiago dāi, maimua Juan. Mag wētī ya durrsī gaai nāmta hamau hoo nām dak'īraa Jesús k'īir chaaupabaadējim hanaabá. ³ Magbaadēmua sīi hi mor gayam k'ajūa jūa sīerrpa bālrlnāa p'uumjō haadējim hanΛm hich bāpgau. K'ajūa hatcha bāp'ā magjō chan hōrau bālrljā jā hauba haajem haajem. ⁴ Magbaadēm hee hoowai warrgarm jōoin Moisés dāi Elíata hiyāΛ dānlnlīhdā naajim haajem Jesús dāi. ⁵ Hamachdēu mag hoobaawaita Pedro hiek hirua Jesuug mag chirajim hanΛm:

—Maestro, nem hajaug chi hagamjō maar māig nām. Marau pāar hit'ee rāichdidam t'ārjup hēu deeju: hāb pΛ hit'ee, hāb Elías hit'ee, maimua hāb Moisés hit'ee.

⁶ MamΛ Pedroou Jesuug mag di hēu deeju ha hiek'atarran, maan hamach chi k'apeenta jāp'ierr nām hiek'au pōd hiek'ajujā k'augba haawaita hirua mag hiek'ajim hanaabá. ⁷ Mag ham jāp'ierr nām hee, dēgōlp sīi hedjā heemua jānΛnt'umie baug bēewi, ham jōodā hat'aicheewai, sīi hag hee hierr paauk'abaadējim hanΛm. Magbarm hee woun hiekjō, "ChamΛta mΛ Hiewaa mΛchdēu jāsehne wai chitΛmΛugui" hajim hanΛm, "hōor peerdΛ haumk'īir mΛchdēucha jār hautarr. Hirua nem jaau simta hipierraa habat" hajim hanΛm. ⁸ Maimua deeū chi jānΛnt'umie chuk'u haadēm hee, hamau hoowai hi dāi mag hōor numí narr hooba, Jesús hich happaita hoo dānΛm hoojierram hanaabá.

⁹ Mag durrsiē naawia jerag wēdurumua Jesuu mag hich k'apeen t'ārjup hich dāi harrtarr k'ānag hamachdēu hootarrjā deeum k'ānag jaaupiba, sīi hamach t'āar heepaita k'ap'ā hapijim haajem, hich chi Hemk'ooi Hiewaa meewia deeu hiiu p'iidā nām hora.

¹⁰ Magtarr haawai chadcha chi k'apeenau bālārjā hōrag jaauba haajee-jim haajem. Pari mag nāmān wir haig hamach heepain hiyāl nāmuā, —¿Ma k'ani maachig jaau sīejimta mag hi meewia deeu hi hiiu p'iidāju ha sīejīma? haajeejim hanaabá hamach happai.

¹¹ Mag hamach happai mamag nālā hawi halp'in hichigcha, —¿K'an jāgwia Hēwandam hiek jawaag chi machnaanau jaauwai mag Hēwandamau Cristo p'āiju na Eliata bēēju haajē? ha jēeujierram hanaabá.

¹²⁻¹³ Magbaawaita Jesuu hamag, —Chadma, chi machnaanau jaaujemjō, Eliata nacha bēema hajim hanām. Pari mag hi bēēju jaautarran, mag Hēwandamau p'āiju haajerr hōrag nāpi jaaumk'īirta bēēju jaaujim. Pari Elīan ya hudit'urjim. Mama mag hi hudit'uurwai, Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau simjō, hōrau hi dāi hamachdēu hampierr hawi warag hi t'ōop'ālijierram. Magtarr haawai ¿pārau k'īirjuawai hōrau mā dāijā hi dāi hatarrjō habaju k'ai hajim haajem, hich jāg Hēwandam hiek p'ā sīsidām gaai māch chi Hemk'ooi Hiewaa higwia wauju ha jaau simjō?

*Jesús k'apeenau chaai mor heem mepeer pōd jēupāiba harr
(Mt 17:14-21; Lc 9:37-43)*

¹⁴ Mag hiyāl wēdurumua tagam hich k'apeen nueve narr haig pachēnaa hoowai, hōor pōm warp'am magwe p'ālr t'ānām jārrta Hēwandam hi jawaag chi machnaan garmua ham dāi hijējēbk'am hoochējim haajem.

¹⁵ Mag hōor pōm t'ānarr k'ānau hamach dak'īr Jesús barbaichēm hoop'ōbaadee honegau hi k'īirp'ee pochag p'ōbaadēwi hi dāi saludaa nāmuā, "Hāuchata jāg pāl barbaichēm" hajierram hanām. ¹⁶ Mag chi machnaan garmua hich k'apeen dāi hijējēbk'am hoobaicheewai, —¿Pāar k'an hiekta hig nāma? hajim hanām hamag.

¹⁷ Magbaa mag hōor pos t'ānām heemua hābmua magjim hanām:

—Maestro, mua māch hiewaa haibēejimgui hajim hanām, hi mor heem bēnēu pōd hiek'apiba sīi hichāp wai sīewai, pārlāg warre jēu werbamk'īir.

¹⁸ Mag k'itām barbaadeewain sīi jēk'āt bājā haimajem. Magbaadēmuā sīi hisap'un bau haadēm dāi t'et k'īerrpa kūkūerr k'abaadēmuā p'it'ierrii haadeejemgui hajim hanām. Mag bar nāmuā warag nem dau haauga pabaadēmgui hajim hanām. Mua pāl k'apeenag jaaujim, hamag māch chaai mor heem bēn warre jēupāimk'īir. Pari ni hābmujā pōdbajim ha jaaumajim haajem.

¹⁹ Magbaawai Jesuu hich k'apeenagta magjim hanaabá:

—Pārau chan jāg chaai Hēwandamau monaaupālijūjā k'īirjubata nām. Pārau jāg Hēwandam juā t'eeg simjā k'īirjubamjō nām, ¿hich jāgta sīi mua hāwat chitaju haai chirā pārau hoowai? hajim hanām. —¿K'an hatchata pārau mā pāach dāi chitapim hig nāma hajim hanām, hajapcha hāk'aag? Magnaa, Mag chaai mā haig haipidut hajim hanaabá hamag.

²⁰ Magbaawai chadcha chi chaai hi haig haibēejierram haajem. Mag haipierrwai, chi chaai mor hee mag chi mepeer simua Jesús k'īir heerpa hat'aawai, sīi heeupemjō hich bēnēu barbaadēmuā warre jēk'āt bājā haimajim hanām. Mag bājā haimaa sīi parhooba bā t'āt'āg k'abaadēm dāi

hipëgchöö hisap'un bau haadëjim hanaabá. ²¹ Hich dak'ir magbaadeewaita Jesuu chi hayag, —¿PΛ chaai jäg bënëu barbaaderr ya därräa sïwi? hajim hanam.

Magbaa chi hayau, —Jääan hich bäräa k'itlwe hich jäg baarjemgui hajim hanam. ²² K'ar chará jäg barbaadëmuu chi meperau hõtdau heejä barpäinaa dö heejä barpäajemgui hajim hanam, hi t'õopääig. Maagjeewaita mua ralg chaigpa chiramgui hajim hanam. Pua häü hi monaaupxiyu haai chiram k'ai, maar dau haug k'augwi mΛ chaai monaubapxi hajim hanam hirig.

²³ Magbaawai Jesuu hirig, —Jägwi mag pua mrlag "häü hi monaaupxiyu haai chiram k'ai" ha sïwi? hajim hanam. Har Hëwandam gaaita hæk'a nám k'lan hit'ee chan bäljrä p'it'urm nem chuk'um. Maagwai puajä chadcha t'äraucha hæk'amn, pΛ chaaijä monaaubajup hajim hanam hirig.

²⁴ Magbaa chi hayau, —Muan chadcha hæk'a chiramgui hajim hanam. Maml pua mrlch chaai monaauju k'irjugta härcha mrlag k'irjupibä hajim hanam, warag Hëwandamag hæk'aag.

²⁵ Mag nám hee Jesuu hoowai hich haig hõor põm biurdadök'am hoobaawai chi chaai mor hee mepeer simägtä meeurredau haadëwi, —Mepeer, plachdëuta mag chaai jäg kach k'isunaa meu meraa wai simgui hajim hanam. Magnaa, MΛ hiek'au jöpai chaai mor heemua höbérbaad, maimua tag hi mor hee dubaag k'abamgui hajim hanam.

²⁶ Mag Jesuu hichig meeurredau haadeewai chi mepeer wiiu ha baubaadëjim hanaabá. Mag baubaadëmuu chi chaai deeu hich bënëu barbaadëwi, jék'at bädä haimawia, warre chi meemjö bäljrä mimig chuk'u hapxiyim hanam. Mag haig hõor põm pos t'änarr k'lanau hamach dak'ir mag chi t'õmjö haadëm hoobaawai, "Chadcha ya meebaraadébahab" hanaajim hanaabá. ²⁷ Maml hamau mag meebaraadëm hanam hee, Jesuu chi chaai juu gaai plrnnaa hägt'aag p'iriut hat'ajim hanam. Mag hich juu gaai plrnnaa p'iriut hat'aawai däi p'iida warag bädäau dñnlisijim hanaabá. ²⁸ Mag chaai mor heem mepeer järpäiwi hërëubaadeeu, ya hamach hap deg paauk'abaimaawai, hiyäa námua Jesuug, —¿K'an jägwi jäg chaai mor hee bën k'aigbam wai sierr marau pöd höbeerpi haubaj? ha jëeuijerram hanam chi k'apeenau.

²⁹ Mag hichig jéeubaawaita, —Mua pärag jaauk'imgui hajim hanam: Jäg mepeer k'ir hõor mor heemua järpäaigan, jääan sii t'achjä k'öba häba Hëwandamagpai jëeu nälhaawaita järpäajemgui hajim hanam.

Paabaa Jesuu chik'amnau hich t'õoju jaautarr

(Mt 17:22-23; Lc 9:43-45)

³⁰⁻³¹ Maig naawia hërëu p'öbaadëwia Galilea durr dichjim haajem. Maml Jesuu mag hõrau hich plr hauwi hich t'õoju hanamta hich k'apeenag jaau sierr haawai hamach námjä hõrag k'augpimap'a siejim haajem. Mag jaauumamua hamag maagjeejim hanam:

—Mäch chi Hemk'ooi Hiewaan hõrau chi t'ierrnaanag plr deeju. Mag plr deebaawai hamau mΛ t'õopäiju. Maml mag hamau mΛ t'õojup maml, hag k'ur k'ääi t'ärjup nám hee deeu hiiu p'iida jugui ha jaauumajim haajem.

³² Maml hamachig mag jaauumamjä pöd hi hiek'a sim k'augba haajeejim hanaabá. Mag hamachdëu pöd k'augba haawai jëwaag hék'ajeejim hanam; maml hinagau hawi hich mag jëeubajjerram haajem.

*Chijāata hārācha haju haai sī ha jaautarr
(Mt 18:1-5; Lc 9:46-48)*

³³ Mag hiyāl wēnrrāmuua p'öbör Capernaum hanām hee barimajim haajem. Mag barwia ya deg paauk'abaimaaawai hichdēu hamag, — Maach k'ad hee daaig wēduraawai pāar j̄k'an hata hiyāl wēduraa hajī? hajim hanām.

³⁴ Mamā hamachig mag j̄eubaawai, chi k'apeenau ni hābmuajā hi hiek hāk'aba, sīi k'uuu nlisijim hanām, k'ad hee wēdurumua chijāata hamach heepai t'umaam k'āan k'āai hārācha sī ha chik'am hipeer hahaug wēdurarr k'ap. ³⁵ Mag hich hiek hāk'aba habaawai ham na jēk'at jupwi dāi hamach t'um hich bigaau t'ārk'a hauwia hamag magjim haajem:

—Hābmua k'firjuawai hichta tagam k'āan k'āaijā hārpai ham k'ōsi sim k'ai, magan hichta warag t'umaam k'āan k'āaijā serbiibachanaa sīi hich k'apeen chogk'aju haai simgui hajim hanām.

³⁶ Magnaa chaaidam t'ār hauwia, ham dak'ir chi chaaidam juua hee jiir hauwi hamag magjim hanām:

³⁷ —Mag chaai hag'ta hich juau paba haawai serbiiba k'itāmjō hōor t'ānām t'um mua k'ōsi chitām. Pārau mā dēnjo māg k'it'ēem hāb k'āijā jāsenk'awia pāach di haig haumān magan pārau māchchata k'ir jāsenk'abarmjō habarm hajim hanām. Mag pārau hādlraa pāach haig mā baarpi nām haiguin magan pārau mā Haaijā k'ōsi nāmgui hajim hanām, hichdēuta mā pāitarr haawai.

*Maach hichaaur k'aba simān maach higar sīewaii ha jaautarr
(Mt 10:42; Lc 9:49-50)*

³⁸ Mag hūrwia Juanau, —Maestro hajim hanām. Marau woun hāb hoojim, mag wounau hiek'amamua pāt'ār t'ārnaa hōor mor heem mepeenag höbeerpi jaaubaawai chadcha höbeerpi maajeejim. Mamā maarjō pādāi nārraba haajemuata mag sīewai marau hirig tag hōor mor heem mepeen jārk'āipiba jaaujimgui hajim hanām.

³⁹ Magbaa Jesuu hamag, —j̄K'ant'ee pārau hirig magierrá hajim hanām, hidēu hōor juua pārpiba? Mag wounau mā t'ār gaaita mag hōor monaau nārrām k'ai, magan hirua wajap'ata nem wau sim k'abahab hajim hanām, mā hēugar k'aigba jaauba. ⁴⁰ Maadēu nem wau nām hoo simjā maach hichaaurjā k'aba warag maach juapierr hoo sim wounan, magan maan maach dāi sīewaii hajim hanām. ⁴¹ Maimua hich hagjō hābmua k'āijā pāar Cristo k'apeen haawai pārag nemdam bārām k'āijā deebari wounan, Hēwandamau hagjō hirig nem wajap'am deeb k'aba deeju ha chirāmgui hajim hanām.

*Nem k'aigbam wau nāmuān maach pekau hee burrpiejem
(Mt 18:6-9; Lc 17:1-2)*

⁴² Pari magba hābmua k'āijā mā chaai māg mā hiek hāk'a k'ērlāmta pekau hee burrpimān, Hēwandam dāita hiekk'ōr pōoma sīsiju. Mamā mag Hēwandam dāita hiekk'ōr paarpaju k'āai, hichdēupai hich hō gaai mokpōr pōmk'am jānaa p'ūas hee baudak'iin hāucha hajugui hajim hanām. ⁴³ Maimua hagjō pāch juaupaita pā pekau waupi sim k'ai, hag garm juua warag warre t'ārapbāpāi. Hidēu pā juua bisi Hēwandam haar barwiajā hāu simgui hajim hanām, pāch juua numwe monak'a k'īmie durr hōtdau huu t'ōojā k'augba wējōm hee maju harr k'āai. [⁴⁴ Mam chan mag hōtdau huu t'ānāmjā bālārjā t'ōba ni hag heem hōdōmiejā k'ēchaa k'augba sīerrāmgui hajim hanām.] ⁴⁵ Wa pā bālu k'āijā hagjō pā pekau hee burrpi

sim k'ai, magan mag bājā warag t'larbapäi. Bā numwe monak'a k'īmie durr maju harr k'āai, Hēwandam haarr bā bisi höbērwiājā hāucha simgui hajim hanäm. [46 Mam chan mag hōtdau huu t'ānämjā t'ōba ni hag heem hödömiejā k'ēchba hich mag sīerrāmgui hajim hanäm.] 47 Wa pā daúa k'ājā pā pekau waipi sim k'ai, magan mag dau warag jēubapäi. Pāch dau numwe monak'a k'īmie durr Hēwandamag pāch barpāriju k'āai, dau bese k'ājā pālta Hēwandam dēnk'a simlān hāucha simgui hajim hanäm. 48 Mam k'īmie durr chan hödömiejā k'ēchaa k'augba hich mag domk'a t'ānäm dāi mag hōtdau huu t'ānämjā t'ōba hich mag sīerrāmgui hajim hanäm. Maguata muan pāragan, pekau waumaaugau dau chuk'umjō hoobamjōnaa magäm nem k'aigbam wawaagjā juua chuk'umjō habat ha chirāmgui hajim hanäm, bālārjā wauba.

49 'Mua pārag mag chirāmān, chik'amnau pāach t'um pāar wajap dau haug waupiju haawaita mag chirāmgui hajim hanäm. Mama Hēwandamaau hādlraa mag pāar dau haug waupi nāmān, sīi pāach hich dāi chadcha hubā wēnārrām k'ai ha k'ap haagta magpi sim. [Pāar dāi mag sim haig, nemek mod hārm hugua p'ō sīuijemjō, mag p'it'ur wēnārrām gaaimua warag pāarjā hagjō hich dāi hajap'a wēnārramk'īirta pāar dāi mag simgui hajim hanäm.] 50 T'ak'aran chadcha nem wajap'amāu. Mama mag sim nak'a haadēk'in, ¿k'āiu magäm t'ak'aar higju k'ai? hajim hanäm. Jāg t'ak'arauta nem t'um sīp'a hapiejemjō habat, pāach k'apeen dāi nem wajap'a wau nāmua hagdaujō t'umaa k'ōinaa wēnārraag ha jaaumajim haajem.

10

*Jesuu jaauwai pōd dich hāli pāaju k'abam haajem
(Mt 19:1-12; Lc 16:18)*

¹ Jesū mag Capernaum p'ōbör heemua deeeum durr Judeaag mawia jūrr dōjā Jordán higaau hedau höbeerjemg petajim haajem. Mag hamach hee pabaimam k'aug hauwi hich haig hōor pōoma pos haicheewai hichdēu hag na hōrag jaaujerrjō mag hōor pōm t'ānämag Hēwandam hiek jaaubaadējim haajem. ² Mag nām hee fariseonaan hi haig bēijierram haajem. Mak'ānau juau hogt'om Jesū himeraa pār hawaag hawi hirig jēeumamua, —¿Chadchata pua hoowai maach hemk'ooinai dich hāli pāaju haai nā wa pāaju k'aba nā? ha jēeujierram hanäm.

³ Hichig mag jēeubaawai jūrr hich Jesū garmua hamag, —Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pār gaai, ¿k'an ha jaau sīwi? hajim hanäm.

⁴ Magbaa hamachdēu, —Moiseeu jaauwain maadēu dich hāli pāaju haai nām ha jaau pāajim haajem. Sīta hāli pāagpaawai wajap'a hēsap p'ānaa hag gaai, "Ya mua pā pāa chirām" ha jaauju haai nāmgu hajierram hanäm.

⁵ Magbaawaita Jesuu hamag, —Pāadē k'īu hūrbat hajim hanäm. ¿Pārau k'ap'ā nā, k'an gaaaimua Moiseeu mag p'ā pājī? Hirua mag p'ā pātarraan, pāach jāg t'eeeg sīsidām gaaaimuata mag p'ā pājimgui hajim hanäm, chadcha. ⁶ Pari warrgarwe hich Hēwandamaau maach hompaawaijā hemk'ooi hāli dāita hompaajimgui hajim hanäm. ⁷ Magtarr haawaita hemk'ooi hich hāli dāi pabaadēmān hich dēnnaan k'a hogdājegui hajim hanäm, ya hich hāli dāita hāba nārraag. ⁸ Ya magbarm haigmuan warran hagdaujō hamach happai naajerrta hōor hābpaimjō hich mag nāisiejem. Ya mag nāsim chan ya tag hamach hāhābdō nārrjēe haba, hōor hābpaimjō

nʌisiejem. ⁹ Mag warrgarwejā hich Hēwandamauta mag papitarr haawai pöd hiwiir hābmuajā hi hichaaur hawi dich hōor p̄laju k'aba nʌmgui hajim hanʌm Jesuu hamag.

¹⁰ Maimua magtarr k'ur deg paauk'awijā chi k'apeen garmuata deeu hich hag hiekpai hirig jēeu naajim hanʌm. ¹¹ Mag hichig jēebaawaaita Jesuu hamag, —Hich hʌllī p̄lawia deeum hʌllīta hau simʌn magan pekauta wau simgui hajim hanʌm, hich hʌllī chaar k'abam d̄ita mag s̄iewai. ¹² Wa magba chi hʌllīrau k'āijā hich jaai p̄lawia deeum hemk'ooita haumʌn magan hagjō pekauta wau simgui hajim hanʌm, hich jaai chaar k'abam d̄ita s̄iewai.

Jesuu chaain kōit hiek'atarr

(Mt 19:13-15; Lc 18:15-17)

¹³ Mag nʌm hee hōrāu Jesūs haig hamach chaain waibēe t'ʌnʌisijim haajem, ham gaai p̄lraa ham kōit Hēwandamag jēeumk'ūr. Pari mag jūram k'ʌnrau chaain waibēbēk'am hoowijūr chi Jesūs k'apeenauta chi haibēe nʌm k'ʌnag meeurrau s̄lujierram haajem, tag haibēepimaugau.

¹⁴ Mamʌ hamau mag hōrag meeuk'a hiek'a nʌm hoobaawaaita Jesuu jūr hamachigta hagjō meeurraunaa, —Hidēu hōrag hamach chaaindam mʌ haig waibēepibat hajim hanʌm. ¿K'ant'ee p̄rāu hamag bēepiba jaau nʌ? Chi jōoin hawiajā chamʌ k'ʌn chaainjō mʌ hiek hōk'ak'arrsō hōk'a nʌm k'ʌnnta mʌg jēb gaaijā hāu wēnʌrrawia hāgt'arjā honee wēnʌrrabajup hajim hanʌm. ¹⁵ Mamʌ chi hāgt'ar hōbērju k'ūrju nʌm k'ʌnraujā mʌk'ʌn chaain dēnjo hōk'abam chan pöd hōbērbamgui hajim hanʌm.

¹⁶ Mag hiek'ap̄linaa, Jesuu ham dak'ūr warag chi chaain hich jua hee jiirk'a haunaa, ham pōr hār jua hauslunaa, ham kōit wajap'a Hēwandamag jēeumajim haajem.

Woun hāb p'atk'on paraam Jesūs d̄ai hiyʌl hat'urtarr

(Mt 19:16-30; Lc 18:18-30)

¹⁷ Maigmua Jesūs chawag maagpam hee, woun hāb hi haig k'ap'ig bēejim haajem. Mag bēewia hi k'ūrp'ee kanieu p'ōbk'achēwia hirig magchējim hanʌm:

—Maestro, p̄lta chadcha maestro hajap'am haawai p̄lrag jēwaan bēejim: ¿Mua k'ani jāgju haai chirā hāgt'ar hōbēraag? Mʌrʌg jaaubá hajim hanʌm.

¹⁸ Magbaawai Jesuu hirig, —¿K'ant'ee pua mʌrʌg chi hajap'am ha sī? Hōor hajap'am chan chuk'um. Hajap'am hāba Hēwandamta hich happai hajap'a s̄lerramgui hajim hanʌm. ¹⁹ ¿Pua k'ap'ʌ s̄lebá hajim hanʌm, Hēwandama hich hiek Moiseeg p'āpitarr gaai: “Hoob dich hōor k'abam d̄ai k'apes ham; hoob hōor t'ōom; hoob nem jīgk'am; hoob chik'am hēugarjā s̄euk'a nem hīgk'am; hoob s̄euk'a chik'amnaanjā k'ūgurm; maimua p̄lch dēnnaanjā jāsene habá” ha sim?

²⁰ Magbaawai chi woun mag hirig jēeuchētarrau —Maestro, mʌch b̄l̄rʌwe mag pua jaaubarm t'um mua hʌlrk'a chitabahab hajim hanʌm.

²¹ Mag wounau mag hiek'abaawai Jesuu hi dau hee haug k'aug paraa heerpanaa hirig, —Mamʌ hagt'a pua nem k'ūr hāb wauju waaur wai s̄iebahab hajim hanʌm. P̄lch diig mawia, nem t'um p̄lchdēu wai sim pērk'ʌlīp̄linaa, mag p'atk'on jūrr dau hap'ʌ k'it'ēem k'ʌnag t'um jīg-bap̄i hajim hanaabá. Maimuan chadau mʌ hēudee pidú hajim hanʌm, chadcha mʌ d̄ai chitam k'ōsi chirʌm k'ai. Pua magmʌn hāgt'ar pawiajā

bāl̄rjā haugchēba p'atk'on k'āai nem hajap'am pömta wai chirsijugui hajim hanam hirig.

²² Jesuu hichig mag hiek'abaawai warre hök'īirjuu hich diig petajim hanaabá, chadcha p'atk'on paraam harr haawai. ²³ Hichdēu mag nem jaaubarm hipierraa hamaaugau warag hök'īirjuu petam hoowi, hich bigaau narr k'ānta k'īir heerpa p'ārdānaa, hich dāi hogdāba wēnārrarr k'ānnagta, —Keena, pāadē hoobat hajim hanam. P'atk'on paraam k'ānta Hēwandam chi Pörk'a sim haar höbēraagan, chadcha t'et'e simgui hajim hanam.

²⁴ Jesuu mag hiek'abarm hūrwia warre jāgderraachaa hap'ōbaadējim hanaabá. Pari magwi deeu hich Jesuupai hamag, —jAay, chaaina! Har p'atk'on hit'ee wārpa haajem k'ānta Hēwandam chi Pörk'a sim haar höbēraagan, chadcha p'it'ur sierrāmgui hajim hanam. ²⁵ P'atk'onpanta hāgt'ar Hēwandam chi Pörk'a sim haar höbērju k'āyau, camello pōm jäg maach wounaan k'āaijā hārpai sierrāmta p'it'urg chuk'u nobeeu kach hee t'oogar höbēr dichjugui hajim hanam.

²⁶ Jesuu mag jaaubaawai chará warag jāgderraachaa nām hiek'au jūrr hamach heepai wir haig hamach k'apeenag, —Mag k'ai, magan ?k'aita peerdālagáwa? hanaajim haajem.

²⁷ Magbaa Jesuu hamag heerpanaa, —Hōragan chadcha p'it'urgma hajim hanam, mag hūrwai. Mamā Hēwandamag chan bāl̄rjā p'it'urg chuk'u simgui hajim hanam.

²⁸ Magbaawai Pedroou hirig, —Maraun chad maach nem wai narrjā hewag k'īirjuba, t'um p'ēplawi pādāi hogdāba wēnārrabma hajim hanam.

²⁹ Magbaa jūrr hich Jesuu magjim hanam:

—Pedro, mua chadcha mag chirām: Har mā gaaimua wa mā hiek jaaum k'ōchgau k'āijā hamach di, hamach heeugpeen, hamach hāp'ālin, hamach dēnnaan, hamach hāli, hamach chaain, wa hamach nemjīir k'āijā k'ūchpaim hit'ee werpāplak'am k'ānnagan, ³⁰ māg jēb gaai hagt'a nāwejā hamach heeugpeen, hamach hāp'ālin, hamach hād, hamach chaain, hamach nemjīirpa t'um mā gaaimua hok'oomarr k'āyaujā hār warag hag hatcha deejugui hajim hanam. Hajap hōrau ham dau haug wauwiajā mag wēnārramān chadau, māg hatagjā durr hiiur gaai māch dāita hich mag wēnārramāk'īir māch haarchata p'ē haujugui hajim hanam. ³¹ Pari mag hed hāaur k'ānta har māig heegar haawai hamacha chik'am k'āaijā hārlācha nām haajerr k'ānta hāgt'ar Hēwandam haar paauk'aimaaawaijā jūrr serbiibacha haajerrjōo nāisijugui hajim hanam. Maimua jūrr har mā gaaimua chik'annau serbiibag p'eejerr k'ānta jūrr warm k'ānta k'āaijā hārlācha nāisijugui ha jaaumajim haajem.

Hōrau hich t'ōoju Jesuu jaautarr (Mt 20:17-19; Lc 18:31-34)

³² Maigmua p'ōbōr Jerusalenag k'ādau ma sim hee majim haajem, hich k'apeen dāi deeum k'ānra. Mag wētumua hich Jesuuta pōr garcha ham na maa hajim hanam. Mamā mag chi hēudee wētmarr k'ānan t'āar paraata wēnārrajim haajem, hich Jesuucha hag nawe hōrau hich t'ōoju jaautarr ya k'ap'ā narr haawai. Mamā mag ham t'āar paraa wēnārrām Jesuu k'ap'ā sierr haawai, hich dāi hogdāba wēnārrajerr k'ānn doce k'īet t'ārk'a hauwia Jerusalén p'ōbōr heem k'ānnau hich dāi k'aigba haju jaaumamua magjim haajem:

33 —Pārau k'ap'Λ nΛm, maach Jerusalenag wētum; nau maach mam barbaimaawai mΛch chi Hemk'ooi Hiewaa mΛg chirΛmΛn t'et'emnaanag mΛ pΛr deejugui hajim hanΛm. Magbaawai mak'ΛΛnau jūrr maach meeun k'abam k'ΛΛnag mΛ t'ðopi jaauwi durr chaauram k'ΛΛn jua hee mΛ t'Λsīepäijugui hajim haajem, mak'ΛΛnaujā mΛ dÄi hamachdēu hampierr hamk'īir. 34 Magbaawai mak'ΛΛnau mΛ wau hiek'anaa, mΛ jĀgadaujā wΛnnaa, mΛ gaaijā hichö t'unaa, hamachdēu ham haig mΛ dÄi hawia, hābmiecha paawai hamau mΛ t'ðopäijugui hajim hanΛm. Pari mag hamau mΛ t'ðowiajā k'āai t'ārjup nΛm hee deeu mΛ hiiu p'iidΛjugui ha jaaujim haajem.

*Santiagoou Juan dÄimua Jesuug hamach k'īir jĀsenk'api narr
(Mt 20:20-28)*

35 Mag wētum hee jōoi Zebedeo chaainau, hajapcharan Santiagoouuma Juan dÄimua hirig, —Maestro, marau pΛrΛg nemdam jēeum hig naajimgui hajim hanΛm. ¿Pua maar k'īir jĀsenk'awi maachdēu jēeubarmjō habaju k'ai? hajierram haajem.

36 Magbaa Jesuu hamag, —Pārau jĀgata mua pāach dÄi hapim k'ōsi nΛma? hajim hanΛm.

37 Magbaawai hamachdēu hirig, —Marau pΛrΛg jaaum hig nΛmΛn mΛg hatag pΛchta t'umaam k'ΛΛn Pōrk'a bēewi mΛg durr t'um jĀabaadeewaijā maar numiim k'ΛΛnagta pΛch bigaau juppibā hajierram hanΛm, pΛch dÄi hiek t'eeg hamk'īir: hāb pΛch juachaar gar, maimua hāb pΛch juawē gar.

38 Magbaawaita hich Jesús garmua hamag, —Pārau chan sīi pāachdēu nem jēeu nΛmjā k'augbata nΛmgui hajim hanΛm. ¿Pārau k'īirjuawai mag pāachta warm k'ΛΛn k'āajjā hārpai haag chik'amnau pāach dau haug wau nΛmjā mΛ dēnjō hāwatwi mΛ t'ōm hedjā mΛ dÄi t'ōju haai nΛ? hajim hanΛm hamag.

39 Magbaawai chi Santiagoou Juan dÄimua, —Hēera, marau hāwatbajup hajierram hanΛm.

MamΛ magbaawaita Jesuu hamag, —Pārau chadcha hōrau pāach dau hap'Λ wau nΛmjā hāwatwi mΛ t'ōbarmjō t'ōma hajim hanΛm. 40 Pari magbarm gaaimuapai chan mag mΛch juachaar gar wa juawē gar k'ājjā mΛch dÄi hāba juppiju chan mua pōd jaauju k'aba chirΛmgui hajim hanΛm, Hēwandamauta hichdēu k'ap jaauju haawai.

41 MamΛ mag Santiagoou Juan dÄimua hamach dak'īir Jesuug magbaawai chi k'apeen diez narr k'ΛΛnaujā jūrr ham dÄita meeuk'a naajim hanaabā. 42 MamΛ magbaawai Jesuu hamach t'um hābam haig t'ārk'a hauwia hamag magjim hanΛm:

—Pārau meraajā k'aba nΛm, chadcha sīi mΛg jēb gaai hōor pōrk'awi hamachdēuta gobernaajem k'ΛΛnaun hamachta chi pōrnaan haawai hiek t'eeg nΛm hawia hamach k'āai jua heegpaim k'ΛΛn dÄi hamachdēu hampierr haajem. 43 Pari jūrr pārau pōd ham dēnjō magju k'aba nΛm, pāach heepai. Magju k'āai hābmua k'ājjā pāach heepai hichta t'umaam k'ΛΛn k'āai hārΛΛ ham k'ōsi sim k'ai, magan jūrr hich garmua hich k'apeenau nem mag habaawaijā ham hipierr nΛnΛlu haju haai simgui hajim hanΛm. 44 Maagwai har hichta hāgt'ar pawiajā Hēwandamaut hich garcha juppi hahau hapim k'ōsi sim k'ai, magan sīi hichta parhoobam k'ΛΛn chogk'aju haai simgui hajim hanΛm. 45 MΛ pāar k'āai Hemk'ooi Hiewaak'a chirΛmjā mag sīi mΛch garmua chik'am chogaagjā bēebajim. MΛ bēetarran, sīi chik'amnag mΛch chogamk'īrta bēejimgui hajim hanΛm,

mag chitamua chick'am juu machgau t'ōwi mag t'ōbarm gaaimua hōor pōm sīi hamach pekau hee preso sīsidāmjō nām k'ān höbeerk'apääin.

Jesuu Bartimeo dau monaaupäitarr

(Mt 20:29-34; Lc 18:35-43)

⁴⁶ Mag wētumua Jericó p'öbör hee barimajierram haajem. Maig k'ūchpai naawia deeu ham hērēubaadēm dāi hōor pōm wētjim haajem. Maimua ya ham p'öbör heemua höbērwi wētumta k'ād bigaau woun hāb dau k'īsu k'itam Bartimeo hanāmta hōor hērēu dich nām k'ānag nemdam jēewai hoo k'ērām hooimajierram haajem. Mag woundam jōoi Timeo hanām hiewaa hajim haajem. ⁴⁷ Mag dau k'īsu k'itamua hich dak'a Jesús Nazaretpierr dichmam k'aug hat'aawai hähäak'amua, —Jesús, pālta rey David k'achitarr hag chaain hewagam k'ān Hiewaau marau nā narr. Mā hap chitam mā dau hee haug k'augbahur haajeejim hanām, hich dau monawaan bēemk'īir.

⁴⁸ Mag chi dau k'īsu k'itamua hähäa k'abaadeewai Jesús dāi hōor wētmarr k'ānau hirig meeurrarau haajeejim hanām, k'īupamk'īir. Mamā magbaawai chará warag t'et hähäak'amua, —Jesús, pālta rey David k'ak'itarr hag chaain hewagam k'ān Hiewaau marau nā narr. Mā hap chitam mā dau haug k'augbahur haajeejim hanaabá.

⁴⁹ Jesuu mag hähäak'am hūr hat'aawai dānisiwia chi dau k'īsu k'itarr hawaan mapijim haajem. Magbaawai chadcha hi hawaan wētwi chi wēttarr k'ānau hirig, —¡K'īrdam hubā p'iidāba! Jesuu pā t'ār sīebahab. Hí haar marrau hajierram hanām.

⁵⁰ Hichig magbaawai hich hag bārre hich k'ajūa hār joot'ā jūa sīerr barwerbpāiwi p'iida dānisiinaa Jesús haar petajim haajem. ⁵¹ Mag chadcha hich haar dānāubaimaawai Jesuu hirig, —¿K'ani pua mārāg pāch dāi hapim k'ōsi chirā? ha jēejim hanām.

Magbaa chi daudam k'īsu k'itam garmua jūrr hirig, —Maestro, muan pārāg māch dauta monaaupāipim k'ōsi chirāmgui hajim hanaabá.

⁵² Magbaawai Jesuu hirig magjim hanām:

—Chadcha muata pāch dau monaauju k'ap'ā k'īrju chirarr gaaimua hāu pā monaau chirsim. Ya pā pāch diig maju haai chirāmgui hajim hanām.

Hirua mag hiek'abarm bārre chadcha dau heerdā sīsiwi hich bi heem dajuō dajuā wajaug sīsijim hanaabá. Mag hich dau monaaubapāaiwai warag hi dāi petajim haajem.

11

Jerusalén p'öbör hee Jesús dubimatarr

(Mt 21:1-11; Lc 19:28-40; Jn 12:12-19)

¹ Jesús hich k'apeen dāi mamua durrsī Olivo hanām gaai naaimajim haajem, p'öbör numí hāba dak'a nām k'īrp'ee. Mag p'öbör numí hāba dak'a narr t'ār, hāb Betfagé hajim, maagwai hābak'ai Betania. Maig durrsī gaai nāmuu hich k'apeen numí t'ārk'a hauwi pāyaagpamua magjim haajem:

² —Cha maach k'īrp'ee p'öbördam sim hee hērēubaadēt hajim hanām. Nau chi p'öbör hee dub nām haig pārāu burrodam pa gaai jā k'ērām hooimaju. Mag burrodam gaai chan hagt'a ni hābmua jā waaidāba k'itam. Ma pārāu hēerwia haipidut hajim hanām. ³ Hābmua k'ājā bēewi pāachig, “¿K'ant'ee jäg nemchaai pārāu hēer harraag hēk'a nā?” ha jēebaawai, sīi

hit'uu hirig, m_Λ higwia, mua hig chiraawaita harrum, mam_Λ deeu hūmaai jöpcha deen bëeju ha jaaubat hajim han_Λm.

⁴ Maimua chadcha hérēu p'öbaadēwia, hamachig jaautarrijö burrodam k'Λd bigaau puertdi dub n_Λm dak'a hö jā k'ér_Λm hoobaimaawai, sīi hēer hauwimajierram haajem. ⁵ Magbaawai haig hōor narr k'Λnau hamag, —¿pāar k'anta jäig jāg n_Λma, jamag pārāu chik'am nemchaai hēer harrū? hajierram han_Λm.

⁶ Magbaawai Jesuu hamachig jaauplitarrijö jaaubaawai h_Λdaraa warag hamag harppijierram haajem. ⁷ Mag chadcha warrwi Jesū sim haar pabaimaawai chi k'apeenau hamach k'ajūa hār joot'Λ jūajemua chi burro p'öpā hār t'eer sīuijerram haajem. Magbaawai Jesū hag hār waaid_Λbaadējim haajem. ⁸ Magbaawai hōor k'apan hi dāi wēdurarr k'Λnau hamach k'ajūa hār joot'Λ jūa narr hēerk'anaa, hi maju k'Λd hee t'eerk'amam dāi jūrr hāaur k'Λnaujā k'Λd bigaau papiujöm b_Λbrēunaa, hagjō hi maju hee wērp'ogk'a majierram haajem.

⁹ Mag hi mam dāi hōor pōm hi na pos wētmaawai hi hēudeejā hagjō k'apaana p_Λrt'Λmajim han_Λm. Mag hōor pōm sīi wētum k'Λnau serereugmamua mag naajim han_Λm:

“Häucha habarm Hēwandam, hich m_Λta p_Λchdēu p_Λch jūrr p_Λibarm_Λu. Hijöm k'Λn chan chuk'um. ¹⁰ Pua maar Reik'amk'ür p_Λiju ha jaaujerr chadcha pierrumgui” haajeejim han_Λm. “¡Häucha habarm Hēwandam! Warr jöoi David reik'a sīerrjö hichta jūrr Reik'aju k'ap'Λ n_Λm gaaimua, p_Λrag hāu habarm han_Λm. Hāgt'arm magwe honee haju haai n_Λngui” haajeejim han_Λm, Jesū t'ö hiek'a n_Λmuu.

¹¹ Mag wētumua Jerusalén p'öbör hee barimajierram haajem. Mag barimawia, Haai hi jēeujem diig mawia, hag hee dubwia, dijā t'umaa heerpa p'Λrd_Λp_Λiwia, deeu höbērbaadējim haajem. Mag höbērbaadēwia ya hedau k'eeuraa haadēm hee Betaniaag petajim haajem, hich k'apeen doceem dāi.

*Jesuu higo p'uapitarr
(Mt 21:18-19)*

¹² Hag noram mag p'öbör Betania han_Λm heemua Jerusalenag wētumua Jesū jāsöö haadējim haajem. ¹³ Mag hi jāsöö n_Λrr_Λmta warpmua pab_Λ higo han_Λm hēpōo k'Λd bigaau d_Λn_Λm hoo hat'ajim han_Λm. Magbaa haar dak'a hoon majim haajem, hag gaai chi nemjō ya chi wawam n_Λmpii hawia. Pari hag chee jaar k'aba harr haawai ni pör hābjā hag gaai hoobajim haajem. ¹⁴ Mag hichdēu hag gaai pör hābjā hooba habaawai chi pab_Λlgt_Λta wounagamjō, —P_Λch jāg sim gaaimua m_Λg hatagjā hich jāg chēba sīrrajugui hajim han_Λm.

Hirua mag hiek'atarrijā hi k'apeenau hūrjierram haajem.

*Haai hi jēeujem degmua Jesuu hōor jark'Λnitarr
(Mt 21:12-17; Lc 19:45-48; Jn 2:13-22)*

¹⁵ Maimua deeu Jerusalén p'öbör hee barchēwia, Haai hi jēeujem di haar manaa hooimaawaijāh, sīi Haai hi jēeujem degta nem peerwai hōor pōm pos sereu wējōm hooimajim hanaabā. Magbaa Jesuu mag nem pēr narr k'Λn t'um dawag jark'Λinää hag hee hōrag p'atk'on cambie narr k'Λn mes dāi dubur pēr narr k'Λn mespa jēk'Λt sīep_Λimajim hanaabā. ¹⁶ Magnaa tag hiwiir hābam_Λgjā Haai hi jēeujem deg nem hinag dāi dich-pibajim haajem. ¹⁷ Maimua hamag, —Pārāu k'ap'Λ naabā hajim han_Λm,

Hēwandamau hich hiek p'ā p̄larr gaai, “Mag diin sīi durrpierram k'ānau bēewi hag hee Haai hi jēeujem diiu” ha sim. Mag simta pāachdēuta hag hee nem parhēpag pēr nāmua sīi chik'am k'ūguurjem dik'a wai naabma ha hiek'ajim haajem, hich Jesuu.

¹⁸ Jesuu mag hiek'abarm p'adnaan pōrnaanau Moiseeu Hēwandam hiek p'ā p̄larr jawaag chi machnaan dāimua hūrbaawai, hamach happai bi-irdwi, hiek'awi, “Jāga hak'iin maadēu jāg Jesús t'ōopāik'amgui” hanaajim haajem. Mamā hirua nem jaau sim hūrwi t'umaam k'ānau hi higar narr haawai hūmaai deeu hāsie k'īrjujeejim hanaabá, mag hi higar nām k'ānau jūrr hamach dāita meeuk'aju k'īrjuwia. ¹⁹ Mamā hamau mag k'īrju nām hee, ya hedau k'ēubaadee Jesús hich k'apeen dāi mag p'ōbör heemua warag hamachta chawag wētjim haajem.

Jāga Hēwandamag jēeuju haai nā
(Mt 21:20-22)

²⁰ Maimua hag noram deeu Jesuu hich k'apeen dāi hich hag k'ād hee wētumua hoowai mag hirua hiek'atarr higo sīi chi k'aar haram magwe p'uuhu t'ānajim hanām. ²¹ Mag p'uuh t'ānām hoobaawai Pedroou, — Maestro, pādē hoobá, pua tag chēpibajaautarr higo bājā sīi p'ua t'ānāmgui hajim hanām.

²² Magbaawai t'umaam k'ānagta Jesuu magjim haajem:

—Pāach nem wawaag hiek'aawai chadcha Hēwandamau pāachdēu jaaubarmjō hapiju k'īrjunaata hiek'abat hajim hanām. ²³ Mua chadcha pārag mag chirām: Hābmua k'āijā durrsīgta wounagamjō hiek'abaawai chadcha hichdēu jaaubarmjō hich hipierraa haju k'īrjunaata “Jāigmua mawia jūrr p'ūas heeta dānāubaimā” hak'iin, chadcha Hēwandamau hichdēu mag hiek'abarmjō hapijugui hajim hanām, hichdēu mag hiek'abarmjō Hēwandamau chadcha magpiju k'īrjunaata hiek'a sīewai.

²⁴ Maimua hīchab, Pāachdēu Hēwandamag nem hig nām jēeuwai chadcha hirua pāachig deeju k'ap'anāa ya pāach juu hee wai nāmjōta jēeumān, magan chadcha hirua pārag pāachdēu nem hig nām deeb k'aba deejugui hajim hanām. ²⁵ Maimua pāachdēu Hēwandamag jēwaagpaawai pāach garmua wa pāach k'apeenau k'āijā pāach dāi k'aigba nām k'ai, hagdaujō perdón jēeuwia, tag magām hiek hīgħa warag k'īr hok'ooperiūwia, magba harrjō ham dāi dau parii habat hajim hanām. Pārau magmān hīchab maach Haai hāgt'ar chirāmāgjā pārau pāach pekau chugpaapi jēubaawai hirua chugpaapriūwia tag pāach dāi magām hiek bālṛjā hīgbajugui hajim hanām. [²⁶ Pari pārauta pāach k'apeen wir haig perdonāabam chan, maach Haai hāgt'ar chirāmuajā hich hagjō pāar pekau chugpaabamgui ha jaaumajim haajem hamag.]

Jesúsjua t'eeg
(Mt 21:23-27; Lc 20:1-8)

²⁷ Maimua deeu Jesús Jerusalén p'ōbör hee barchēwia Haai hi jēeujem deg dubjim haajem. Mag dubwi hagt'a hierr simta, hi haig p'adnaan chi pōrk'a nām k'ān bēejierram haajem, Hēwandam hiek Moiseeu p'ā p̄larr jawaag hit'ee chi machnaan dāi judionaan Asamblea heem k'ānāra.

²⁸ Mak'ānau bēewia hirig, —¿K'ai t'ōwiata jāg maig nem pēr narr k'ān pua dawag jar wērpāij? ¿K'aluta jāg p̄lrag p̄lchta nem hiek t'eeg hapij? Marag jaaubá haichējierram hanām hirig.

²⁹ Hichig mag jéeubaicheewaita jūrr hich Jesús garmua hamag,—Magan muajā hīchab pārag jēeu hook'imgui hajim hanam. Mua jéeubarm pārau mārlag jaaumān, magan muajā hich hagiō pārag jaauju, k'ai t'ōwiata mua jāg nem wau chitá. ³⁰ Maimua hichdēupai, Nacha mārlag jaaubat hajim hanam: ¿K'aíuta Juan pāijī hōor pōr choo nārramk'īir; Hēwandamauta pāijī wa sīi māg jēb gayam k'ānnau hajī? hajim hanam.

³¹ Hamachig mag jéeubaawai sīi warag jaaujujā k'augba, hamach wir haigpai hiyālā nāmua, —Maadēu hirig, “Juan hōor pōr choomien Hēwandamauta pāijim” hak'iin, jūrr hirua maachig, “Magāmta, ¿k'an jāgwia pārau hirua jaaau nārrarr hāk'abajierrá?” hajugui hajim hanam. ³² Wa magba maadēu hirig, “Juanan sīi hōrau pāiwiata jāg nārrajim” hak'iinjā, jūrr p'öbörpienta maach dāi meeuk'ajugui hajim hanaabá, hamau chadcha Juan hōor pōr choomieu Hēwandam hiekta jaaau nārrajerr k'ap'ā narr haawai.

³³ Mag hamach happai jaauju k'augba hiyālā naawia warag Jesuug, —Marau pōd jaauju k'augbamgui hajierram hanam.

Magbaawai jūrr hich Jesús garmua hamag, —Mua pārag nem jéeutarr pārau mārlag jaauba haawai muajā pārag jaaubamgui hajim hanam, k'ai t'ōwiata mua māg nem wau chitá.

12

K'aibag sīsidāmta nemjīir t'ā narr

(Mt 21:33-46; Lc 20:9-19)

¹ Maimua Jesuu hich haig hōor pos t'ānām k'ānnag māg nem hīgk'aadam jaaumamua magjim hanam:

—Woun hābmua uvadō jīirjim haajem. Mag jīirwia hag higaau hajap'a t'uur p'ārrdālpīwi hich hagiō haig di hēu k'ērjim haajem, hag heegar chi uva chō piirjāwaag. Magnaa hīchab didamjā nasādjō hāgt'aa hēu dānālujim haajem, hag gaaimua warp dawaa hoo p'ārrdāldā haag. Mag nem t'um haaipa sīuwi, chawag mam k'ōchk'abaadeewai, chi nemjīirdō deeum k'ānnag alquilaapāwi, hichin jūrr deeum durr warp petajim haajem. ² Mag mam mawi sīi hawia, ya uva waaubaadēm k'īirjuna, jōoirau hich chog hāb pāijim haajem, chi t'ā narr k'ānn haas, hich paatēm hich hit'ee deepāimk'īir. ³ Pari mag hirua hich chogdam pāitarr di garm k'ānnau sīi hamach haas barpināa pārp'ōbaadēwi, wā wai nān hawia, sīi deeū hich jua k'arraa jārbapāaiwai, hich juadam pariī barjim hanaabá. ⁴ Magbaawai hich mag jōoi chi uva papau dewam hich chog pāijim haajem. Mamā majā hagiō hamach haas barpināa, warm dāi hatarr k'āajā hatcha wā wai nāmua pōrjā k'ōoppāiwi, sīi hi k'īir parhooba hiek'a t'ānāluwia, hīchab jārpāijierram haajem. ⁵ Magbaawai jōoirau deeum pāijim haajem. Ma paawai charā hamach haas barpināa warre t'ōopāijierram hanaabá. Magtarr k'urjā hich mag hich chognaan k'apan pāaijeejim haajem, mamā mak'ānnjā warm k'ānn hatarrjō hīchab k'ar sīi mas wauwi pāaijeejim hanam; magbajuun warre t'ōopāaijeejim haajem.

⁶ Maimua ya hābmiecha tag pāijujā chuk'u haadeewai hich hiewaa hābpai k'itaawai bālrjā chig haba haajerra pāijim haajem. Hi k'īirjungan hich chaai haawai hi högk'aju hawiata pāijiebma. ⁷ Mamā par hich jōoi hiewaa hāba sīi hamach haas barpināa hamach wir haigpai, “Keena, chamāta chi hiewaa haawai māguata māg hatagjā jūrr hich haai nemjīir jāaju k'abahab” hajierram hanam. “Jāg sīpi warre maadēu hi

t'õopäijugui" hajierram hanam, mag uvadö jürr maach dën'k'a hawaag.
8 Mag, chadcha k'apanaam k'lanau parp'öbaadëwi, t'õopäinaa, chi uvadö higaau hëud deet'urjierramgui ha jaaumajim hanaabá.

⁹ Maimua mag nem hïgk'aadam höpäiwia hich hiek hür narr k'lanag magjim haajem: 'Pärau k'üirjuawai hïsjä hagt'a mag uvadö sim hanaa chi t'la narr k'lanjä hich hak'lanpai hak'iin, ejägaju k'ai hajim hanam, magam wounaan dxi? Par hirua hich chaai hëbpai k'itam pöitarrpata mag t'õobapäim hoobaawai, mawia warre hamach t'um k'ëchpäiwia, hich uvadö jürr deeum k'lanagta jaau parbøjegui hajim hanam hichdëupai.

¹⁰ Magnaa hamag, 'Pärau Hëwandam hiek p'a sim gaai t'larwai hooba haajë hajim hanam,

"Di hëu narr k'lanau hisegtarr dibigta jürr chi dihäd järramk'a sësim" ha sim?

¹¹ "Hëwandam maach Pöröuta mag dibig wajap'amjö hapi siewai hõrau hoowaijä hëuuta hoo nam" ha p'a simgui hajim hanam. (Sal. 118:22-23)

¹² Jesuu mag nem hïgk'aadam jaau simua hamachta jaau sim k'aug hat'aawai chi fariseonaanau maestronaan däimua Asamblea heem k'lanupa hëba hich maigwe hi par haum hig naajim hanaabá; mama mag hi par hat'aawai jürr hõrau hamachta k'aigbaju k'üirjuvia warag hi dichba hamachta hërëujim haajem.

Reígjä deenaa Hëwandamajä hich paat deepi jaautarr

(Mt 22:15-22; Lc 20:20-26)

¹³ Magbaawai chi pörnaanau Jesús haar fariseonaan päijierram haajem rey Herodes higar narr k'lan däi, mak'lanau hi däi hÿälmamua nem jéumam k'äijä k'augba hipeerdä hiek'abapäiwai magam gaaimua hi par hawaag hit'ee. ¹⁴ Magbaawai mak'lanau hërëuwia hi haar barimawia hirig maguimajierram hanam:

—Maestro, marau k'ap'la nám, pua nem hagchata jaaujem. Pua mag sii parchedeu hoowai magjoo habaawai mag hawi parhoobjä nem jauba, hante pua chadchata t'umaam k'lanag jaaujemgui hajim hanam, jägata haju haai na Hëwandamau nem jaau sim heyaa wénrraag. Pua chan sii hõrau hamachdëu nem jaum haig nem jaau námägjä par k'ügurpiba, wa sii parchedeu hoowai magjoo habaawai hag bärre sii magau haba haajem. Magua marau parlag jéum hig námogui hajierram hanam: ¿Chadchata maach meeun judionaanaujä durripierram k'lan rey Roma sëjemägtä impuesto p'agju haai na wa p'agju k'aba na? hajierram hanam.

¹⁵ Mama mag hamau sii hich himeraa par hawaagta mag hichig jéebaichëm k'ap'la sierr haawai hamag magjim hanam:

—¿Pärau k'ant'eeta sii ma himeraa par haju hëk'a náma? Daaig p'atk'on chi dau daí ma haig haipidut; mua pärag hoopik'imgui hajim hanam.

¹⁶ Magbaawai chadcha hirig p'atk'on chi dau daídam deejierram hanaabá. Mag deebaawai jürr hich Jesús garmua hamag, —Pärau chamag p'atk'on gaai, ejägaju k'ürtä hoo na, maimua hichab hag gaai k'ai t'ärta p'a sii? hajim hanam.

Magbaawai hamachdëu, —Romaam rey César k'ir k'abahab hich t'är däi hajierram hanam.

¹⁷ Magbaawai Jesuu hamag, —Pärau mag k'ap'la nám k'ai, magan reig hich paat deenaa, Hëwandamajä hagjoo hich paat deebat hajim hanam.

Hamachig magbaawai sīi jāgderraā nāisim hiek'au warag hamachta kīu nāisijim hanām.

*Maach meebarma chadcha deeu hiiu p'iidju k'ai ha jēeutarr
(Mt 22:23-33; Lc 20:27-40)*

18 Biek hāb hagjō Jesūs haig bēejerram haajem saduceonaan. Mak'ānau jaauwai ya maachta meebaraadēm chan tag bālārjā maach hak'aar hiiuba haajem haajem. Hamach mag nem jaau sīerrjēem gaaimua hiyāmamua juau hogt'om hirig magjierram hanaabá:

19 —Maestro, jōoi Moisés k'ararrau Hēwandam hiek p'ā plarr gaai jaauwai, woun hāb hāi paraa simta mag hāi dāi chaaijā chuk'u meemān jūrr chi k'od hābam wai sim k'ai, magua hich hag hālīpai hauju haai sim ha sim, hag dāi hich naamāu chaain hooba harr haawai jūrr hi hit'ee hoo deeg, mag hoo deebarma hi chaaink'a nāisimk'īir.

20 Maimua hamachdēupai warag hirig nem hīgk'amamua magjierram hanām: 'Biek hāb hābam k'od happai hemk'ooin siete naajim haajem. Ham naam chi nacharamua hāi hauwia hich mag chaai chuk'u wēnārrām hee meejim haajem, chi hemk'ooi. 21 Magbaawai jūrr chi heeumāu wir haig hich k'ojaapai hauwi mag dāijā hagjō chaai hooba, chi hemk'ooita meejim haajem. Magbaa jūrr hich mag hālīpai hag heeumāu hauwia mag dāijā chaai hooba, hagjō hich naamk'ānjo mee-jim haajem. 22 Hich mag hewagjā hābam hālīraupai mag siete narr t'um t'egdāpāitarrjā ni hābam dāijā chaai hoobajim hanaabá. Maimua ya hēudeecha paawai chi hālījā hagjō meejim haajem. 23 Magua marau plarrag k'ap haag hit'ee jēeum hig nāmgui hajierram haajem: K'ēchtarr k'ān māg hatag Hēwandamau deeu p'iriutk'a hat'am hedjā mag hamach t'umaam k'ānau hābam hālīpai hautarr haawai, ¿chijāata chi jaai k'āchaark'ajuma? hajim hanām.

24 Magbaawaita Jesuu hamag magjim hanaabá:

—Pārau chan bālārjā Hēwandam hiek p'ā simjā k'augba, ni hi jua t'eegjā k'augba nām gaaimuata sīi warag k'īrjug chaaurta k'īrju nāmgui hajim hanām. 25 Hötarr k'ān deeu hiiu p'iidatk'a p'ōbaadēm chan bālārjā jua plarr habaju, ya ham hāgt'arm Hēwandam chognaan t'ānām k'ānjo nāisiju haawai. 26 Mag hōor hötarr k'ānjo deeu hiiuju k'ap haag ¿pārau Moiseeu Hēwandam hiek p'ā plarr gaai t'ārba haajé? Hag gaai Hēwandamau Moiseeg, "Māta pāar jōoin Abrán k'ararr Hēwandam hanaa hīchab jōoi Isá k'ararr hag Hēwandamau, maimua Jacob k'ararr dēnjā hagjō" ha sim. 27 "Hēwandam chan hoob mag sīi chi k'ēcham k'ān Hēwandam k'abam. Hēwandaman chi hiwam k'ān Hēwandamau" ha p'ā sim. Hirigan nawe k'ēchtarr k'ān hawiajā hagt'a hiiu nāmgui hajim hanām. Magnaa, Pāachta chadcha sīi chaaurta k'īrju nāmgui hajim hanām hamag.

*¿Chijāata mandamiento hajapcha hārāacha sī?
(Mt 22:34-40)*

28 Moiseeg Hēwandamau hich hiek p'āpitarr hiek jawaag chi machnaan heem hābmua mag ham hijējb'ām hūr sīi hawi, Jesuu hich dak'īir wajap'a hag heyaa jaaubapāaiwai, jūrr hi haig bēewi hirig, —¿Chijāata Hēwandam hiek p'ā plarr gaai maachig nem waupi jaau sim heem chi hārāacharam hagá? ¿K'anta hārāacha Hēwandamau maachig waupim k'ōsi sī? hajim hanām.

²⁹ Magbaa Jesuu mag wounag, —Hēwandamau hich hiek gaai nem waipi jaau sim chi hārālchararamān māgta p'ā simgui hajim hanām: “Hūrbat’ā keena, israelnaan: Maach Pör Hēwandaman hichta hābpai t'umaam k'ānn Pörk'a sīerrām. ³⁰ Maach Pör Hēwandam sīi par hiupai k'aba, pach t'ārauchata k'ōsinaa pachdēu wauju hayaampierr hichdēu k'ōsimjō habá” ha sim. Maata Hēwandamau nem jaau sim chi hārālchararamāugui hajim hanām. ³¹ Maimua hābak'ai hag garm hich hagjöpaimāl sīebahab hajim hanām. Ma sīi, “Pach k'apeenjā wir haig pachjō daupii habá” ha simgui hajim hanām. Hēwandamau nem waipi jaau sim gaai chamāl k'ānn numiim k'āai hārpaim chan chuk'umgui hajim hanaabá hirig.

³² Magbaawai mag chi machdamau jūrr hirig, —Maestro, hāu pua hag heyaa jaaubapāim, jāan chadaugui hajim hanām. Maach Hēwandaman hich happaita sīerrām; hijōm chan tag chuk'um. ³³ Hēwandamta dich t'āraucha k'ōsinaa dich k'apeenjā daupii nāmta Haai hi jēeujem deg mawia nemchaain k'apan t'ōonaa p'aa nāmuua hāgt'aag jēeu nām k'āaijā hajapcha simgui hajim hanām.

³⁴ Jesuu hoowai mag wounau chadcha hagcha hich hiek hāk'abaawai hirig, —Pānn pōm waaurba chirāmgui hajim hanām, Hēwandamta pach Pörk'apieg.

Bigaaum k'ānnau mag hoobaawai hābmuajā tag hirig jēeubajierram haajem.

¿Mesías k'ai hiewaa hají?
(Mt 22:41-46; Lc 20:41-44)

³⁵ Jesús Haai hi jēeujem deg Hēwandam hiek jaau sīewia jūrr hich garmua haig narr k'ānnag magjim hanām:

—¿K'an jāgwia Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pātarr jawaag chi machnaan hiek mag Cristo rey David k'ararr hag chaaín hewagam k'ānn dēn haajē? hajim hanām. ³⁶ Hich Daviuchajā Hēwandam Hak'arau hichig hiek'apibaawai hich hag Mesías higwiapai “maach Pör” habajieb. Hante hirua p'ā pār gaai mag simgui hajim hanām:

“Maach Pör Hēwandamau maach Pörög ‘Mach hiek t'eech chirāmjō haag mā dāi hāba mā juachaar gar jupbá hajim, pach hoomap'a haajem k'ānn t'um muu pach jua hee pārk'a dee nām hora.’” (Sal. 110:1)

³⁷ Mag hich David k'ararrauchajā Hēwandamau pāiju haajerr higwia “maach Pör” ha hiek'atarrta, ¿jāga pāar hiek hí David chaaín hewagam k'ānn dēnpai haju haajē? Mag sīi hich chaaipai haju hak'iin, hich paarmua mag “maach Pör” habak'amgui hajim hanām hamag.

Mag hi hijējēbk'am hōor pōm haig t'ānarr k'ānnau hi hiek hūrm k'ōsi hūr naajim haajem.

Jesuu chi machnaan higwia hiek'atarr
(Mt 23:1-36; Lc 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jesuu Hēwandam hiek jaau mamua magjim haajem:

—Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pātarr jawaag chi machnaan dāi k'ai, k'īir k'ap'ā habat hajim hanām. Jāk'ānnan sīi k'ajūa bā duurg jūanaa kaaijā hee hōrau hamach saludaawaijā hamach tō hiek'apim k'ōsita sīerrjēem hajim hanām. ³⁹ Jāk'ānnan hamach Hēwandam hi jaaujem deg weetwaijā hamachta pōr garcha t'umaam k'ānnag k'īir jārk'a juupjem,

hamachta warm k'ʌʌn k'ääjä wajapcha nʌm hawia. Maimua hõor chaaoram k'ʌʌnau hamach haar t'ach k'ömk'ir t'ʌʌrwaïjä, parhooba jupba, hamachdëuta k'äädu wajapcharam jña hau sïerrjëemgui hajim hanʌm. ⁴⁰ K'oopaa hʌlin dau hap'ʌʌm dijä k'echt'ʌg haumaajerram. Mamʌ mag sïerrjëemta chadcha hamach magba chit'ëem hamk'ir, Hëwandamag jéeup'öbaadëmjä pla chluu hap'öbaadeejengui hajim hanʌm. Pari hamach jäg sïerrjëem paran Hëwandamaujä ham gaai jua k'ʌaba deejugui ha jaau-majim haajem.

*K'oopaa hʌli ofrenda
(Lc 21:1-4)*

⁴¹ Biek hâb Jesús Hëwandamag jéeujem deg ham p'atk'on p'iejem k'irp'ee hoo sïejim haajem. Mag hoo simua jürr bëe t'ʌnʌm k'ʌʌnau hag hee p'atk'on plapxì hëréu dich t'ʌnʌmta heerpa hoo sïejim hanaabá. Hirua hoowai riknaanaun p'atk'on pööm dee naajim hanʌm. ⁴² Mamʌ riknaanau mag p'atk'on därrcha dee pla nʌm hee, k'oopaa hʌli hâb hap'ʌ k'itʌm bëejim haajem. Mag bëewi p'atk'on chi dau daídam numpai wai sïerr warre mag numwe hag hee dee plapxijim hanaabá. ⁴³ Mag k'oopaa hʌlyau p'atk'on bärəl wai k'ëarrdam t'um deebarm hoowia Jesuu hich k'apeen hich haig t'ärk'a hauwia, —Keena, mua pârag jaauk'imgui hajim hanʌm. Jäg k'oopaa hʌli dau hap'ʌ k'itʌmua p'atk'on bärəl deejieb mamʌ, Hëwandam dak'iran tagam k'ʌʌn k'ääjä härəchata deebarmgui hajim hanʌm. ⁴⁴ Warm k'ʌʌnau sii hamach dën sobtarr heemta Hëwandamag dee naabahab. Mamʌ jäg k'oopaa hʌli hap'ʌ k'itʌmua chan magba, hich dën hâbmiecha haguia hich t'ach k'öju harrdamta warre t'um deebarmgui ha jaaujim haajem.

13

*Haai hi jéeujem di hõrau pogueupxiju Jesuu jaautarr
(Mt 24:1-2; Lc 21:5-6)*

¹ Mag Haai hi jéeujem deg sïewia hõberbaadeewai hi hogdʌba wënlraajerr k'ʌʌn heem hâbmua chi Jesuug, —Maestro, pâdë hoobá hajim hanʌm, mokpör dapk'amua sii di hooimʌ joot'at'ʌnd hëü dñanʌm.

² Magbaawai Jesuu hirig, —Har jäg di dap dñanʌnidam pua hoo chirabá; jäg t'ʌnʌm chan mok pör hâbjä hâbam hâr hich jäg hajap'a joot'at'ʌnd sierrabam. Jäg t'ʌnʌmʌn sii t'umaa hõrau pogueupxijuuta jäg dñanʌmgui hajim hanʌm.

*Hëwandamau maach hi hagk'aimʌ paawai nem hoomaju
(Mt 24:3-28; Lc 21:17-24; 17:22-24)*

³ Maigmua hëréubaadeeu mag Haai hi jéeujem di k'irp'ee durrsi Olivo hanʌm gaai sïleimajim haajem, hich k'apeen däi. Maimua barwi ya hi jék'at jupbaimaawai Pedroou, Santiago, Juan maimua Andrés däimua hamach jayapam k'ʌʌnau hirig jéeumamua magjierram hanʌm:

⁴ —Pʌ hiek mag jäg mokdau joot'at'ʌnd t'ʌnʌm t'um hõrau pogueupxiju hanʌm, ¿ma jäägwaichata magjuma? hajim hanʌm. ¿K'an jäg nʌm gaaimua cha pâchdëu jaau simjö Hëwandamau hijaaurjö hoopijuma hajierram hanʌm, mag Haai hi jéeujem di pogueupximʌ pam?

⁵ Magbaawai Jesuu hamag, —Magan mua pârag jaauk'imgui hajim hanʌm. Maimua jaaubaadëwia, Keena, k'ir k'ap'ʌ wënlrat'ʌ; hoob chik'amnag pâach hâdlraa k'ügurpimiet hajim hanʌm. ⁶ Mua pârag mag

chirʌmʌn, mʌg hatag paawai hōor k'apank'am k'ʌʌnau hamach hiekpai mʌ hiek gaai t'ʌwia, "Mʌta hag Cristoou Hēwandamau pʌiju haajerr" hawia, hōor pōm k'ūgurmaju haawaita mag chirʌmgui hajim hanʌm. Pari mak'ʌʌnau pāachig magwia k'āijā hoob pārau ham hiek hæk'amiet hajim hanaabá, ham wawimamua.

⁷ 'Juurhi p'iidʌju t'eega jajaauk'amjā pārau hūrjugui hajim hanʌm. Mamʌ pāachdēu mag hūrwai hoob jāp'ierrmiet. Hichiita jerrba chadcha hich mag haju. Magjup mamʌ ma chan hagt'a Hēwandamau pāar hi hagk'a nʌm k'abamgui hajim hanʌm. ⁸ Magbaadēm dāi hīchab durr mʌg wějōm hee hamach heepai jūrr durr chaauram k'ʌʌn dāi wěrbʌjurau, hamachta jūrr chik'amnaan k'āyau hārpai ham k'ōchgau. Mag nʌm dāi hīchab durripierr hʌllur t'eega duuimam dāi jādau t'eegjā burrju. Mamʌ mag nʌmʌn sīi warrpem Jöoirau hōor dau haug waapi simʌugui hajim hanʌm.

⁹ 'Pāach mordam wir haig hʌlrk'abat'ʌ. T'et'em k'ʌʌnag pāar pʌr deewi judionaan Hēwandam hiek jaaujem degjā pāar gaai hamau mas deemaju. Mʌ gaaimua pāar k'aibag waumk'īir hamau pāar gobernadornaan haarjā warrwi reinaan haarjā warrmaju. Mamʌ magʌm k'ʌʌn haar pāar warrwaita warag pārau mʌ hiek jaauwimʌcha hamag jaaujogui hajim hanʌm. ¹⁰ Hēwandamau mʌg durr hi hagk'aju nawe mʌg hōor peerdʌ haaujem hiek'an hichiita t'umaa durr warp'am magwe meupierr jaaudubjugui hajim hanʌm hīchab. ¹¹ Mag pāach pʌr haauwai, t'et'emnaan k'īirp'ee hiek'aagpaawai, hoob pārau, "¿K'an hata mʌ hiek'ajuuta mʌgbaadēma?" ha k'īirjumiет hajim hanʌm. ¿K'an jāgwı mua mag chirʌ? Ya maig chan pāar pāach k'īirjugdamaupai hiek'abam; magbaadēm haiguin hich Hēwandam Hak'arauta pārag hiek'amk'īir k'īirjug deeju haawaita mua mag chirabahab hajim hanʌm. ¹² Mag jarān wir haig k'od hābam k'ʌʌnjā chi hāk'aba sim garmua hāu mʌ hiek hāk'a k'ērʌm t'et'emnaanag jaaupl̄imaju, hich k'odpai wir haig t'ōomk'īir. Hamach dēnnaanjā mʌ gaaimua t'ōomk'īir t'et'emnaanag jaaupl̄imaawai chi dēnnaanaujā hich hagjō hajugui hajim hanʌm, hamach chaain dāi wir haig. ¹³ Pāachdēu mʌ hiek hāk'a durrum gaaimuajā t'umaam k'ʌʌnau pāar hoomap'a haju. Mamʌ magʌm gaaimua p'it'ur dau haug wau nʌmјā higba mʌ dāi hubʌ k'ērʌmʌn hāu peerdʌjugui hajim hanʌm.

¹⁴ 'Hēwandam hi jaaumie Daniel k'ararraw jaautarrjö, Haai hi jēeujem deg hierr p'adnaank'a nʌm k'ʌʌnjā dubba haajem haarta woun hāb bēewia hichta maig hierr sīechēm hoobaawai, Judea durr nʌm k'ʌʌn pab̄ hee durr dapag hee dārbat hajim hanʌm. (Mʌg hiek p'ā sim gaai hoonaa t'ār simua wajap'a k'ap'ʌ habā.) ¹⁵ Hich maagwai jua hāliwai hich dihēu hār k'āijā sim k'ai, hich nem p'ē hawaan hawi hoob tag hierrag dubam. ¹⁶ Wa magba di chaaur hich p'idag hee k'āijā sim k'ai, hoob tag degag mam, hich k'ajūajöm k'āijā j̄raan. ¹⁷ Mamʌ j̄hēh, hapdurr hajim hanʌm, magbaadēm jaar har hʌlin jōor k'it'ēem k'ʌʌn, maimua hīchab hʌlin har chaaindam daumeraa jūd dōpi wai durrum k'ʌʌn! ¹⁸ Magju nawe pārau Hēwandamaga jēebat hajim hanʌm, heeu dēgōlp magbaadēwia hedau k'ōrg jaar k'āijā pāach dau hap'ʌ wěnʌrraduk'am. ¹⁹ Mag jaarta wajapp'a hōor dau haug waujupa. Mag jaar hōor dau haug waujüp chan Hēwandamau mʌg jēb hompaaju nawejā hooba, ni hag k'urjā hagjō chan habaju hajim hanʌm. ²⁰ Mamʌ magbaadēm hich Hēwandamau bʌl̄rjā k'āai heeg bʌchdʌ hauba hich mag warag hapik'iin, ni hābjā peerdʌbaju. Pari

har hich hiek hāk'a nām k'ān daupigau, hirua k'āai k'apan deeju hatarr hāu magcha deebajugui ha jaaumajim haajem.

²¹ Magbaadēm hee hōrāu pāachig, "Hoobat, chamlata warrgarwe Hēwandamau pāiju haajerrauwai" haawai, hoob hāk'amiet. Wa magbam k'ai, "Har simta hichiawai" haawaijā, hoob hāk'amiet hajim hanām. ²² Mua mag chirāmlan hamach hiiupai hamta Hēwandamau pāijim hanām k'ān dāi Hēwandam hi jaauumien hanām k'ānijā sīi sēuk'a chik'am k'ūgur wēnārraju haawaita mag chirāmgui hajim hanām, k'ap hamk'īir. Mak'ānnaun chadcha Hēwandamauta hamach pāijim hamk'īir, hag na hōrāu nem hooba haajempa hōor dauderra wau wēnārraju. Mag nem wau wēnārramua hich Hēwandamaucha jār hauwi hich hiek hāk'api hautarr k'ānnpa k'ūgur hēk'ajugui hajim hanām. ²³ Magnaa hamag, Mua ya pārag jaaubarmgui hajim hanām, magju nawe k'ap hamk'īir; maagwai pārag māch bēeu nawe k'īir k'ap'ā habat ha chirāmgui hajim hanām.

Jāga Hemk'ooi Hiewaa deeu bēeu
(Mt 24:29-35; Lc 21:25-36)

²⁴ Mag hōor hajapp'a dau haug wau dichtarr k'ur hīchab hāsdawam hedaujā k'īwia hedaram hedau hargjā k'ījugui hajim hanām. ²⁵ Magbaadēm dāi p'īdagjā hedjā heemua k'āibaadeewai tagam nem Hēwandamau nem waumatarr hedjā hee sīsidampata sīi parhooba hamach sīsid harr chaaur haaidā jōrrjēe t'ānāisijugui hajim hanām. ²⁶ Magbaawaita t'umaam k'ānnau māch chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha hedjā baug hee dau daau hurum hoojurau. Ya maig māg jēb gaaim k'ān t'um chachbaadēm haawai māchta nem juu t'eeg t'umaam k'ān Pörk'a bēejugui hajim hanām. ²⁷ Mag māch pierrum dāi mua māch chognaan durripierr haaidāpāijugui hajim hanām, māchdēu māch hit'ee jār hautarr k'ān t'um hābam haig biirdā haumk'īir.

²⁸ Mag jajawagmamua, 'Pārag k'ap hamk'īir mua jaauk'imgui hajim hanām: Pārau k'ap'ā nām, maig Israel durr higo k'ēr k'uk'uur haadēmlan t'umaam k'ānnau ya chadcha dōchāumie burrujā dakpapak'am haajem. ²⁹ Hich hagjöta hajugui hajim hanām hīchab, māch chi Hemk'ooi Hiewaa bēeu gaai paawaijā. Cha mua nem jaau chirām t'um hich hag hee hōbēbergmā pāach daāu hoobaawai, k'ap'ā habathajim hanām: ya māch chi Hemk'ooi Hiewaa jādeeu bēeimālā chirām. ³⁰ Mua pārag mag haai hi jēeujem di hōrāu pogueupāiju ha chirāmlan, cha hōor t'ānām k'ān k'ēchju nawe, cha māchdēu jaau chirāmjō t'umaa chadcha hajugui hajim haajem. ³¹ Hedaujājā māg jēb dāi t'um chuk'u haadēju, māmā cha mua pārag jaau chirām chan sēuk'aawai k'abam; jāan t'umaa hich hag hee hōbēbergmajugui hajim hanām.

³² Mamā mag mā bēeu hed chan ni hābmuajā k'augbamgui hajim hanām. Hēwandam chognaan hāgt'ar t'ānām k'ānnaujā k'augba, ni māchdēujā k'augba, hāba hich mā Hayaupaita mag mā bēeu horajā k'ap'ā simgui hajim hanām.

³³ Mag pāachdēu mā bēeu horajā k'augba naawai muan pāragan, nem parhoobam nem wauba Hēwandamagpaita jēeu nālā jēeu nālā habat ha chirāmgui hajim hanām. ³⁴ Mag mā bēeuun, woun hāb deeum durr maagpaawai hich chognaanag chi mork'ā dēnjō hich di t'āamk'īir jaauna, hamachpierr p'īdagjā jaauk'awi, chi puertdi t'āajemāgjā hajap'a hoopaar jaau plāwi petarrjöta simgui hajim hanām. Maagwai pāar chi di gar nem t'āa nāisierrjöta nāmgui hajim hanām hich k'apeenag.

³⁵ MamΛ pārau ni hābmuajā mag mΛ bēeju k'augba naawai sīi wajap'ata k'īir k'aug nāisit hajim hanΛm, mΛ bēewaim hit'ee. Pārau k'augbam, k'an horata mΛ bēeju: k'eeuraa haadēm hee, hedachanaa, hāspa hurumua hāt'ārr bīebaadēm hee, wa hedp'erre k'āijā, ni hābmuajā k'augbamgui hajim hanΛm. ³⁶ Heeu sīi dēgölp mΛ dānΛubaicheewai mΛ dāi wētaag pāar hagt'a k'īir k'augba k'āi nāmjō nām k'āijā hoochēduk'am. ³⁷ Cha mua pārag mag jaaau chirΛm chan sīi pāragpajā k'abam; maan t'umaam k'ΛΛn hit'eeta mag jaaau chirΛmgui hajim hanΛm. Maguata muan pλaba, k'īir k'augbat'ā ha chirΛmgui hajim hanΛm, mΛ bēewaim hit'ee.

14

*Jesús pλr hawaag hibēptarr
(Mt 26:1-5; Lc 22:1-2; Jn 11:45-53)*

¹ Jesuu mag hich k'apeenag hich mawia deeu bēeju jaauwai nemk'oo pōmaam burraag k'āaidam numpai waaaur sīejim haajem. Mag p'iusta hīchab Pascua ha t'ΛΛrjem; hajapcharan maar meeun judionaanau pan sīi hich jäg levadura chuk'u wauwia seman hēnter k'oojem hag se-manma. Mag p'iusta burruj k'āai k'apan k'aba waaaur nām hee, p'adnaan chi pōrnaanau Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pλatarr jawaag chi machnaan dāimua hāba biirdΛwi k'īirjug jār naajim hanaabá, nemdam bΛΛr habarm gaaimua Jesús himeraa pλr hauwi t'ōopλyaag. ² Hamach hödegpain mag hi t'ōopλiju k'īirju naajieb mamΛ, jūrr tagam k'ΛΛnau, “Keena, mΛg nemk'oo hee maadēu hi t'ōoba sīuju. Magba hak'iin hōor pōm mΛg wējōm maach dāita meeuk'aju” haajeejim hanΛm.

*HΛΛirau Jesús pōr hee jāgdeeu chootarr
(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)*

³ Mag nām hee Jesús Betania p'ōbördam hee mawi woun Simón hanΛm deg t'ach k'ō sīejim haajem. Hich mag Simón hibΛΛr wauwi “p'īe paraa k'itarr” ha t'ΛΛrjeejim haajem. Maig hi t'ach k'ō simta, hΛΛi hāb jāgdee didam durrk'udau alabastro hanΛm dēn boteedidam wau k'itΛm dāi dubchējim haajem. Mag hee jāgdee narrdo hanΛm dēn t'ūpaaga sim hipir haibēejim haajem. Mag jāgdee k'īir nem parhēpag sīerrΛm. Mag sim dāi jua hee dubchēwi, chi boteedidam hō k'ōorpnaa, hōor dak'īir Jesús pōr hee choopλijim hanaabá. ⁴ Mes gaai hi dāi hāba t'ach k'ō narr k'ΛΛnau hamach daúa mag jāgdee parhēpagk'amtā sīi hi pōr hee choobapΛim hoobaawai hāaur k'ΛΛnau wir haigpai hamach k'apeenag, —Keena, ¿k'ant'eeta jäg jāgdee parhēpag simta sīi jäg hār choobarma? hajierram hanΛm, ⁵ jäg sīi par hār chooju k'āai, parhēp'Λ pērpāiwia hag p'atk'onau hāu dau hap'ΛΛm k'ΛΛn k'īirdam jāsenk'aju haai sīerrtā.

⁶ Mag bigaaum k'ΛΛnau magbaawaita jūrr hich Jesuu hamag, —¿K'ant'eeta pārau mag hΛΛi k'īir naau hiek'a nāma? hajim hanaabá. Jāgbarmua hirua mΛ dāi hāu habarm k'abahab; hidēu hi sīi k'ajap'a sīubat hajim hanΛm. ⁷ Dau hap'ΛΛm k'ΛΛndaman pārau pāach hee hich jäg hoo wai wēnrrajugui hajim hanΛm. Maagwai pāachdēu nemdam deem k'ōsim haig pārau hamag deeju haai naabahab; pari mΛ chan pārau pāach hee hich mag mΛ hoo wai wēnrrabaju. ⁸ MΛg hΛΛirau hichdēu k'īirjuawai hajapcha simjōta habarbabah mΛ dāi. MΛg mΛ pōr hār jāgdee eu choobarmua mΛ meeбаadeewai hauk'ēaan harrju nawe ya hirua mΛ k'a p'uur sim k'abahab hajim hanΛm. ⁹ Magnaa, Hīs mua chadcha pārag mag chirΛmgui hajim hanΛm: MΛg hatag pawiajā durrpierr Hēwandamau

hõor peerd^Δ haaujem hiek jaau wënlrram d^Δi h^īchab m^Δg h^īlirau m^Δ d^Δi m^Δgbarmj^ā jaaub k'aba jaauju. Mag, hooba harr k'^Δnnauj^ā h^īchab hi hiigjeejugui hajim han^Δm.

*Judaau Jes^ūs p^ērp^āitarr
(Mt 26:14-16; Lc 22:3-6)*

¹⁰ Mag p'adnaan chi pörnaana Moiseeu H^īwandam hiek p'^ā p^latarr jawaag chi machnaan d^Δimua hich Jes^ūs dak'^ā wai n^Δm hee, hich d^Δi doce wënlrraajerr heem h^āb Judas Iscariote ha t'^ār s^īerrau p'adnaan chi pörk'a n^Δm k'^Δan d^Δi hiek'aan majim haajem, j^āga hichd^ēu hamag Jes^ūs p^lr deeju ha jawaag. ¹¹ Maimua mawia chadcha Judaau hamachig Jes^ūs p^lr deeju ha h^ūrbaawai chi p'adnaan pörk'a n^Δm k'^Δan honeeu p^ōbaad^ēzia chi Judaag p'atk'onpa deeju hajierram hanaabá. Hichig mag p'atk'onpa deeju habaawai chará h^āba hi himeraa p^lr hauwia warre hamag hamach juu hee deeju k'irjugpaita wai s^īsijim hanaabá.

*Jes^ūs h^ābmiecha hich k'apeen d^Δi t'ach k'ötarr
(Mt 26:17-29; Lc 22:7-23; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)*

¹² Pan levadura chuk'u wauwia warpem p'iesta burr n^Δm hedcha judionaanau nemk'oo jaram hit'ee ovejadam t'^āowia hedau k'^ēubaadeewai k'oojem. Magua hich mag hedcha Jes^ūs k'apeenau hirig, —Jampaita marau p^l na p'iej^āb wauwimaju haai n^Δma? hajierram han^Δm.

¹³ Mag hichig j^ēeubaawai hich k'apeen heem numí hich haig t'^ārk'a hauwi p^āyaagpamua hamag, —P^āar maar na Jerusalén p^ōborög h^ēreubaad^ēt hajim han^Δm. Nau p^āar ya p^ōbor hee paauk'abaimaawai p^ārau woun h^āb d^ōt'ur hee d^ōj i harrum hooimajugui hajim han^Δm. Mag woun d^ōt'ur d^Δi mam hoobaawai hi h^ēudee w^ētwi, ¹⁴ hi dubbaimam deg d^Δi dubwia, chi dik'^Δag m^Δ himeerba, “Maestroo p^lrag j^ēeupijim, ¹⁵ jamta hí hich k'apeen d^Δi h^āba nemk'oo jaram t'ach k'^ōju haai chir^ā?” ha j^ēeubat hajim han^Δm. Magbaawai mag wounau p^āar h^āgt'aa warrwia dij^ā pöoma s^ī wajapp'a jar sim p^ārag jaauju. Maigta p'iej^āb wauwia s^ī maar na wajap'a nem k^ūir k'aug s^īubat hajim han^Δm, mag hich k'apeen hichd^ēu p^āiju k'^Δanag.

¹⁶ Jesuu hamachig magbaawai, chadcha hi hipier Jerusalén p^ōborög h^ēreuwia hooimaawai, chadcha hamachig jaautarrjö hooimajierram hanaabá. Mag hoobaimaawai maig mag nemk'oo jaram ovejadam wai narr wauwia s^ī hi barata hoo n^Δisijim haajem.

¹⁷ Mag hich na numí p^āitarr haawai ya k'eeuraa haad^ēm hee, tagam k'^Δan d^Δi barjim haajem, warm k'^Δanau p'iej^āb wau wai narr haar. ¹⁸ Mag barbaimaawai t'ach t'^āok'awia ya h^āba mes gaai k'^ō n^Δmua Jesuu hamag, —Keena, mua warre p^ārag jaauk hajim han^Δm: M^Δ cha hiek'a chir^ām hiek'au maach k'apeer m^Δig maach d^Δi h^āba t'ach k'^ō simuapai t'et'em k'^Δanag m^Δ p^lr deejugui hajim han^Δm.

¹⁹ Jesuu hamachig mag hiek'abarm h^ūrwia warre hök'^ūirjuu n^Δisijim hanaabá. Mag hök'^ūirjuu n^Δm hiek'au j^ūrram k'^Δanau hirig j^ēj^ēu haajee-jim han^Δm, chijäguta magju k'ap haag hawi. ²⁰ Mam^Δ par mag hichig j^ēj^ēuk'amj^ā hamag chi t'^ārrj^ā jauba, s^ī, —P^āach m^Δg doce n^Δm heem h^āb m^Δ k'^ō chir^ām t'^ēp hee hich panau s^īk'^ō sim wounauta m^Δ k'aibag waujugui hajim han^Δm. ²¹ M^Δ d^Δi magbarmua Hemk'ooi Hiewaan H^īwandam hiek p'^ā sim gaai jaau simjö hich hag heyataa h^ōb^ērgmam.

Mamla jhëh, hapk'iitla chi mag mla përpäi sim woun! Hante magju k'apnaa t'aababa harr hamuan hëucha hak'amgui hajim hanam.

²² Maimua mag hiyäa t'ach k'ö nlauma Jesuu pan juua hee hauwia, Hëwandamag häu hajim hanaa k'oreunaa hamag hlapäinaa, —Mäg pan k'öbat. Ma mla morougui hajim hanam.

²³ Maimua hich hagjö jarrdamjä juua hee hauwia, hag paar Hëwandamag häu hajim hanaa, deeu hamag hlapäijim haajem. Magbaawai t'umaam k'lanau hag heem döjierram haajem. Mag hlapäiwia hich Jesupai magjim hanam:

²⁴ —Jäg döbarmal mla bagau, warrgarwe Hëwandamaau hõor däi hiek deeju haajerr. Mamla mäg hiek'an hiek hiiuriugui hajim hanam. Mäg päär hit'ee mla bag mäg vinojö k'itam härbarmuata Hëwandamaau, hïsmua hatagan chadau päär peerdä wënlrraju haai nla ha jaau simgui hajim hanam. ²⁵ Maimua, Mua warre päräg jaauk'imgui hajim hanam: Mäg vino döbarm haigmua mua chan tag döba, häba Hëwandamaa t'umaam k'lan Pörk'a sësim hedta deeu hag k'äyaujä hajapcharamta döjugui hajim hanam.

Jesuu jaauwai Pedroou bëlärjä hi k'augbam haju jaautarr

(Mt 26:30-35; Lc 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁶ Jesùs mag hich k'apeen däi häba mes gaai hiyäa t'ach k'ö naawia, meuk'aarjä Hëwandam hiek Salmos hanam gaaim hauwia, Olivo durrsüig hérëujim haajem. ²⁷ Mag wëtwia mam pabaimaawai hich Jesuu hamag magjim hanam:

—Nau pääch t'umaam k'lanau mla mäch happai barpäaju. ¿Jägwi mag chirä? Hich warrgarwe Hëwandam hi jaaumienu Hëwandam hiek p'ä plarr gaai hich mag haju ha sëwaima. Mag hamau p'ä plarr gaai jaauwai, Hëwandamaau hldlraa chi nemchaain pap hõrag t'öopiju ha sim, mla higwia. Mag mla t'öopäyaag pär hat'aawai päär sii nemchaainjö parhoob pääch papjä k'augba, chawag haaidaju ha p'ä simgui hajim hanam. ²⁸ Pari mag mla t'öopäiwiajä deeu hiiu p'iidlwia mächta päär na majugui hajim hanam, Galileaag. Mamta deeu päär däi hoojogui hajim hanam hich k'apeenag.

²⁹ Jesuu mag hiek'abaawai Pedroou hirig magjim hanam:

—Mä k'apeenau pä hogdlwia chawag haaidatk'awiajä mla chan bëlärjä pä haigmua chawag hogdäbamgui hajim hanam.

³⁰ Pedroou hichig magbaawai Jesuu hirig, —Pä mag hiek'a chirab maml, cha mla hiek'a chiräm hiek'au nau häspajuag hä'lärr biek numí bieju nawe hõrau pachig jéeubaawai pua biek t'ärjup mla k'augba chitam hajugui hajim hanam hichigcha.

³¹ Magbaa Pedroou jürr hirig, —Pä t'öbaimam haar t'öimaju hawiajä mua chan pä k'a hogdäbajugui hajim hanam.

Pedroou mag hijejëb k'aawai tagam k'lanaujä hich hagjö, “Maraujä pä k'a hogdäbaju” ha hiek'a naajim haajem.

Nemjäirdö Getsemaní hanam hee Jesùs oraatarr

(Mt 26:36-46; Lc 22:39-46)

³² Jesuu hich k'apeen hich däi p'ë harrwia nemjäirdö Getsemaní hanam hee barwia hamag, —Mä chum Hëwandamag jëwaan mamich, päär mäig nvisit hajim hanam tagam k'lanag.

³³ Magpet hawi t'ärjuppa hich däi p'ë harrjim haajem: Pedro, Santiago maimua Juan. Maimua hamach happai hap'öbaadëm haig, Jesùs nem

hök'irjuuga haadëmua gaai machaaga haadëjim haajem. ³⁴ Hich magbaadeewai hichdëu hamag magjim hanam:

—Mäln dëgölp gaai machgau hök'irjuuga haadëm; hâba mäch t'ðjuuta k'irju chiramgui hajim hanam. Päar mäig nlisit, mamä dauk'ana habat. Hoob k'äimiet hajim hanam hamag.

³⁵ Magpet hawi hichin hag hatgajärpai kanieu p'öbk'anaa, jëb gaai dagau darnaa, Hëwandamag jéeumamua hi gaai machag häwatpibaju hak'iin häu hak'am ha jéeumajim haajem. Magnaa, ³⁶ —Tata, pä hit'ee chan bâligrä p'it'urm nem chuk'um. Pua k'ös chiram k'ai mä peerdä hat'ä hajim hanam, mä dau hap'la haju nawe. Pärag mua jéeu chiram, mamä mächdëu k'ösi chiramjö k'aba pachdëu k'ösimjöta habá mä däi ha jéeumajim haajem.

³⁷ Mag jéeu siewi ham haig bëewi hoocheewai ham k'äi namtä hoochëjim hanaabá. Magbaawai jürr Simonagta, —Päln sii k'äi chirabma. Pä chan horadam hâbjä pöd dauk'ana haju k'abahab hajim hanam. ³⁸ Sii jäg k'äi nla haju k'äai Hëwandamagta jéeubat hajim hanaabá, dösätag hädälar pääch t'haupim hugua. Mua hoowai pääch hödiwan chadcha pârau jéeum k'ösi durrumta pari dap'ökgauta pödba naimgui hajim hanam.

³⁹ Mag hiek'a pawi deeu ham haigmua petajim haajem. Maimua Hëwandamag hichdëu nacha jéeu sierjö hich hag hiekpai hiek'amamua deeu jéeumajim haajem. ⁴⁰ Mag jéeu sii hawia deeu hoon bëewajäh, hi k'apeen dap'ökgau pödjä dau hëeba, sii k'äidätk'a t'änämtä hoochëjim hanaabá. Mag dap'ökgau pödjä dau hëepiba t'änäawai Jesuu hamachig hiek'abaichämjä pöd hi hiek hâk'aju k'augba naajim hanam. ⁴¹ Mag biek t'ärjupam gaaijä hagt'a k'äidätk'a t'änämtä hoobaicheewaita deeu hamag, —¿Hagt'a pâar sii k'äai gaaita nla? K'aigap nem pâabat hajim hanam. Pekau pöm sisisdäm k'änag mäch chi Hemk'ooi Hiewaa pâr deeju hora pabaichëbab. ⁴² P'iidätk'abat, maimua maach k'apeen haar wëttarau hajim hanam. Mä hoomap'am k'änag mä pâr deeju wounan ya dakpa hurumgui hajim hanam.

Jesús par harrtarr

(Mt 26:47-56; Lc 22:47-53; Jn 18:2-11)

⁴³ Jesús hagt'a mag hiek'a dñanam hee, hich k'apeenpai mag doce narr heem hâb Judas hanamta hõor pochag hurajim hanam. Mag wëdurum k'änan hâaur k'än sii espaar jua panhap'a bëe t'änäawai tagam k'än sii pa dñijä bëe t'änäajim haajem. Mak'än p'adnaan chi pörk'a nám k'änau Hëwandam hiek jawaag chi machnaanau tagam k'än jöoin chi pörnaan däimua pätarr k'än hajim haajem. ⁴⁴ Mag chadcha hõor pochag bëewi ya chi Judaau hag nawe, “Nau mua mawia pääch dak'ir k'ir hâl hat'amtä pâr hauwia hat'aadët” ha jaau wai sier haawai, ⁴⁵ chadcha hich däi wënarram k'än dak'ira hichdëu jaautarrjö Jesús däi hâba dñanuwimawia hirig, “Maestro, ¿jägpai chirá?” hanaa hi k'ir hâl hat'ajim hanaabá.

⁴⁶ Magbarm bärre chi soldaaunau Jesús p'âr t'uur hauwia hi pârp'öbaadëjim haajem.

⁴⁷ Mamä chi k'apeen hi däi wënarrarr k'änau hamach dak'ir mag hamach k'apeer pârp'öbaadëm hoobaawai hâbmua hich espaar chi baindegam sarr ha jëu haunaa waa p'adnaan t'umaam k'än pör hag chog kachta bis habarmän hoort'u werbpäjim hanaabá. ⁴⁸ Mag hich pârp'öbaadeewai Jesuu hamag, —¿Pârau hoowain mäln sii hõor nem

jīgk'anāa hōor t'ōomiejōta chirab hajim hanām, jāg pārau sīi mā haig jua hee jierrnem panhappai bēeg hit'ee? ⁴⁹ Hag na hed hēepierr pārag mua Haai hi jēeujem deg Hēwandam hi jaaujeeawai bālrjā pārau mā pār hauba harrta hīsta chadcha pārau mā pār hauju hed hajimgui hajim hanām. Pari pārau mā dāi māgbarmān, jāan mā higwia hich Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau sim t'umaa hich hag hee hōebērg mamkīrta chadcha māgbarmgui hajim hanām hamag.

⁵⁰ Chi k'apeenau mag hamach dakīir hamach Pōr pārp'ōbaadēm hoobaawai tag hirigjā hooba, sīi warag k'ap'ig p'ōbaadēwia hich happai barplajim hanaabā. ⁵¹ Mamā mag hamau hich happai hi werplawia hat'aadēm hee, hēwan hāb sīerraутa sīi börrjōoupai höplarntaa dāi hi hēudee maa hajim haajem. Mamā chi soldaaunau mag woun dāi mam hoo hat'aawai hi pār hawaag hēk'a naajim hanām. ⁵² Pari mag hich gaai pārbachee sīi warag ham jua hee chi börrjō jēu plawi hich jāg mor k'arr k'ap'igbaadējim hanaabā.

Jesús judionaan Asamblea hee warrtarr

(Mt 26:57-68; Lc 22:54-55,63-71; Jn 18:12-14,19-24)

⁵³ Soldaaunau mag Jesús pār hauwia hāb mag p'adnaan t'um t'ānām k'ānān pōrk'a sim haar warriierram haajem. Mag mam hi wai dubp'ōbaadeewai haig pos haimajierram hanaabā: tagam k'ānān chi p'adnaan pōrk'a nām k'ānān, judionaan Asamblea heem chi pörnaan, maimua hagjō Moiseeu Hēwandam hiek p'ā plarr jawaag chi machnaanpa t'um hāba. ⁵⁴ Mag hi pār hat'aadēm hēudee hīchab Pedroou sīi warppaimua hoopärlāig mawia p'adnaan pōr sīejem hag di hūjār dāi dubwi jupimajim haajem, guardianaan Haai hi jēeujem di t'ālajem k'ānān bigaau. Mag jupimawi hi hiek hōt huu t'ānām bigaau dāi chi guardianaanpa hāba hōt k'āai hoo chirsijim haajem.

⁵⁵ Maagwai p'adnaan chi pörnaanau judionaan Asamblea heem k'ānān dāimua chi Jesuu nem wauba harrta sēuk'a hi gaai t'ārxiiju hēk'aajeejim hanaabā, magām gaaimua hi t'ōopäaig. Mamā chadcha hirua bālrjā nem k'aigba wauba sīerr haawai ⁵⁶ parii hi k'aibag waipi jaau nām k'ānānaujā sēuk'a nem hīgk'am k'ōchgau hamach hiekpai parhoob jaubaadēp'āmjā pōd hi pār hauba haajeejim haajem, mag hihābjā k'aba sīi haaip'ur nem jaaup'ōbaadēp haawai. ⁵⁷ Warm k'ānānau mamagk'am hee, jūrr deeum k'ānān bājāau paauk'abaadēwi chi t'et'emnaanag hich kīircha, ⁵⁸— Marau maachdēucha hi hiek'a sim hūurwain, hirua māg Haai hi jēeujem di hōrāu da hēu hauba harrjā sīi t'um pogueuplāiwia, hōor juajā higba, k'āai t'ārjuppaim hee deeu hēu dānānaujū ha hiek'a sim hūrjimgui haajeejim hanaabā jūrram k'ānānau.

⁵⁹ Mamā par jūrram k'ānānau mamagk'amjā hihābjā deeba, sīi warag maadēujā k'augbata jaaup'ōbaadējim hanām.

⁶⁰ Magbaa chi p'adnaan pōrōu sīi mag hōor pos t'ānām hee p'iidābaadēwi Jesuug, —¿Pua ham hiek hūr chirá? ¿K'an jāgwi jāg pā hiek'āmap'a sī? hajim hanām. ¿Pua chadcha mag hiek'ají wa hiek'abají? Jaaubá hajim hanām.

⁶¹ Mamā magāmjā Jesuu bālrjā jāljā haba, sīi warag k'īuu sīsijim hanaabā. Mag hich hiek hāk'āba habaawaita deeu chi p'adēu plāba jēeumamua hirig, —¿Pālta chadcha Hēwandam Hiewaa hichdēucha jār hauwi pāiju jaaujerrá? Marag jaaubá hajim hanām hirig.

⁶² Magbaa Jesuu, —Hëera, chadcha mɻlugui hajim hanɻam. Maŋ hatag pārau mɻ Hëwandam t'umaam k'ɻɻn k'āaijā jua t'eeg hārpai s̄ierram bigaau hi juachaar garcha jup chiramjā hoowi hāgt'armua hedjā baug hee hurumjā pāach daúacha deeu mɻ hoobajup hajim hanɻam.

⁶³ Jesuu hich dak'ir mag hiek'abarm hürbaawai chi p'adnaan pöröu hich k'ajūa mor gaai jūa s̄ierrta sarr habarm̄n warre jēbpāijim hanaabá, k'ir machgau. Magwia hich k'apeenag, —Keena, ¿k'an hatchata maadēu deeum k'ɻɻnau jaau n̄amta hūrm hig n̄ama? hajim hanɻam. ⁶⁴ Ya hirua hich hiiucha jaau s̄iebahab hajim hanɻam. Pārau t'umaam k'ɻɻnau hi hiek'abarm hürbarm, chadcha hirua Hëwandam dau na k'aigba hiek'abarm. ¿Pārau mɻg woun d̄i jāga haju k'irju nɻ keena? hajim hanɻam hich k'apeenag.

Magbaawai t'umaam k'ɻɻnau hihāba, —Jāan hiekk'or pōm s̄iewai hichiita t'ōopāijugui hajierram haajem.

⁶⁵ Magp'öbaadēwi hääur k'ɻɻnau warag hi k'ir gaai hichōoujā t'unaa, putiujā hi dau p'āarjānnaa, hi gaai mas waunaa, juajāaujā k'iidatdaa deejeejim hanɻam. Magnaa hogt'om hirig, —¿K'aíuta pɻ gaai mas deeji? Magan jaaubá haajeejim hanɻam.

Mag jūrram k'ɻɻnau hi mag wai naawai chi Haai hi jēejem di t'laajem guardianaanaujā d̄i hi k'iidatdaa deejeejim haajem.

*Pedroou bāl̄rjā Jesús k'augba chitam ha hiek'atarr
(Mt 26:69-75; Lc 22:56-62; Jn 18:15-18,25-29)*

⁶⁶ Mam hierr Jesús d̄i mamag k'aawai Pedro hiek hi di hūjārr chirajim haajem, daaugajār. Maig hi chiramta hi haig h̄l̄i hāb bēejim haajem, p'adnaan t'umaam k'ɻɻn pōrk'a sim hag chog. ⁶⁷ Mag h̄l̄irau Pedro hōt k'āai sim hoobaicheewai hi k'ir heerpa wai d̄l̄nll hawia hirig, —Pajā hīchab Jesús Nazaretpierr d̄i n̄arraajem k'abahab hajim hanɻam.

⁶⁸ Hichig magbaawai hi hiek hirua, —Mɻ k'abam, mua k'augbam pua k'aita jaau sim k'ai ha chirajim hanɻam.

Magwia warag dawag mawia puertdi daaugajārm haar hi hoot'ēu chiirbaimamta, hāt'ārrta kekerekee haadējim haajem. ⁶⁹ Maimua deeu hūmaai chi h̄l̄irau hichdēu hi hoobaawai haig hōor t'lnarr k'ɻɻnag, —Cham̄g woun chadcha Jesús d̄i n̄arraajerr k'abahab hajim hanɻam.

⁷⁰ Mag, biek numiim gaaijā Pedroou hirua magam Jesús k'augba chitam hajim hanɻam. Mama hag k'ur n̄apai hawia deeu hūwaii haig narr k'ɻɻnau, —Chadcha p̄l̄n hīchab Jesús k'aperau. Pa Galileapierr k'abahab hajim hanɻam. Maguata p̄l̄ hiek'a sim hūurwaijā p̄l̄ hiek gaai merag chuk'u s̄isim k'ap'öbaadējim hanɻam hirig jūrram k'ɻɻnau.

⁷¹ Pari hichig mag n̄a paawai Pedro hiek warag hirua chi Jesús higwia, —Chadcha mua magam woun k'augab chitamta m̄rl̄g mag naab. Mɻ s̄euk'a chiram k'ai, Hëwandamau mɻ gaai jua k'aba deeju haai simgui ha chirajim hanaabá.

⁷² Pedroou mag hirua chan bāl̄rjā Jesús k'augba chitam ha hiek'abarm hee, deeu hūmaai chi hāt'ārrta kekerekee hajim hanaabá. Mag hāt'ārr biek numi b̄ie dichdimaawaita Pedroou warre Jesuu hichig hiek'amatarr k'ir heyaa haadējim hanɻam, "Hāt'ārr biek numi b̄ieju nawe pua biek t'ārup hōrag bāl̄rjā mɻ k'augba chitam ha hiek'aju" hichig Jesuu jaattarr. Hichig magtarr t'umaa k'irju hat'aawaita warre hōk'irjug machag haadēmu hicharaucha hō jāsehne b̄ie chirā hajim hanaabá.

15

Jesús Pilato haar harrtarr

(Mt 27:1-2,11-14; Lc 23:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Maimua hag hāspaa hedp'erre t'um chi t'et'emnaan hābam haig pod-pajierram haajem, k'īrjug jārwi Pilato haar paawai Jesúus k'aibag waupiju jaau k'ap' a jawaag. Maig naajim haajem: p'adnaan chi pōrk'a nām k'ān, Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pāarr jawaag chi machnaan, judionaan heem jōoin chi t'ierrnaan maimua tagam k'ān hagjō chi Asamblea heem k'ānra t'ānaajim haajem. Mak'ānauta hamach t'umaam k'ānau Jesúus juu jālk'anaa Pilato haar harrierram hanaabá. ² Mag hich haar wai barbaimaawai Pilatoou hich Jesuug —¿Chadcha pālta judionaan Reí? ha jēejim hanām.

Magbaawai Jesuu hirig, —Pua k'abá k'ap' a jaaubapāim hajim hanām.

³ Mag warag chi p'adnaan pōrk'a nām k'ānau hich k'īrcha hiek pōm hamachdēu jaaum haig sēuk'a hiek'amatarr higwia ⁴ deeu hūmaai Pilatoou hirig, —¿K'an jāgwi pā hiek'amap'amjō sī? hajim hanām. ¿Pua hūrbahab, jūrram k'ānau pāch k'īrcha pāch k'aibag waipi jaau nām?

⁵ Mamā parii Pilatoou hichig mag jēeu hahauk'amjā sī warag k'īuu habaawai hich hödegpai, "Wounaan māg hoohba chitām" hajim hanām.

Warre Jesúis t'ōopi jaautarr

(Mt 27:15-31; Lc 23:13-25; Jn 18:38-19:6)

⁶ Pilatoou hag nawejā añopierr mag p'iesta Pascua hanām burrwai presonaan heem hāb parhoobam chi p'ōbörpienau jēeubarm höbeerpāajeejim. ⁷ Maagjerr haawai hich mag jaar woun hāb Barrabás hanāmta deeum k'ān dāi cárcel deg preso sīejim, hichdēu gobierno dāi hōor meeuk'apiwia hag meeuk'aa hee hōor t'ōtarr gaaaimua. ⁸ Mag nemk'oopierr preso hāb sīi höbeerpāijerr haawai chi p'ōbörpien hābam haig biirdāwia hag na Pilatoou hichdēu haajerrjō preso hāb höbeerpāimk'īir hirig jajaau haajeejim hanām. ⁹ Hichig magbaawaita Pilatoou hamag, —¿Pārau judionaan Rey Jesuuta mārāg höbeerpāipi nā? ha jēejim hanaabá jūrr hamag.

¹⁰ Hirua mag Jesuuta höbeerpāim k'ōsi sīerran, p'adnaan chi pōrk'a nām k'ānau sīi hamachdēu Jesuu nem wau nārrarrjō pōd nem waubam gaaaimua hiekk'ōr wau nām hiek'auta mag hi pār dee wai nām k'ap' a sīerr haawai mag hiek'ajim haajem. ¹¹ ¡Hih! Mamā Pilatoou mag hiek'abaawai chará chi p'adnaan pōrk'a nām k'ānau sīi warag hōor wawik'a t'ānānūjim hanām, t'umaam k'ānau hāba Barrabaata sīi hich jāg weeupāipi jajaau hamk'īir.

¹² Mag Barrabaata sīi höbeerpāipim k'ōchk'a nām hūrbawai deeu Pilatoou, —¿Mag judionaan Rey hanām dāi mua jāgajuma? hajim hanām.

¹³ Magbaawai warag serereuk'amua Jesúus warre pakuls gaaita meerp'ēpi jajaau haajeejim hanaabá.

¹⁴ Magbaa jūrr Pilatoou hamag, —¿Pari k'an nemta hirua k'aigba waujīma hajim hanām, pārau mag warre hi t'ōopi jaau nām?

Mamā hirua magbaawai chará warag hich mag pakuls gaaita meerp'ēpi jajaau haajeejim hanām. ¹⁵ Mag warag serereuk'amjā pāba haawai, hōor pōm mag t'ānām jūrr hich dāita meeuk'am hugua, chadcha ham hipierr Barrabaata weeupāipi jaaujim hanaabá. Maimua chi Jesúus

jūrr wʌpi jaaunaa pakuls gaai meerp'ëpäimk'fir warre hamach juu hee deepäijim haajem.

¹⁶ Magbaawai chi soldaaunau Pilato s̄iejem hag di hūjār chi Jesús warrwia soldaaun t'um hābam haig t'ärk'a haujierram haajem. ¹⁷ Mag warrnaa, hirig k'ajūa k'ichp'ë k'fir jūapinaa, hich hagjö miu dēn wērjūch p'ʌrt'la waunaa, pör gaai pörsirk'a jūapipäijierram haajem. ¹⁸ Mag jūapipäinaa juau hogt'om chi soldaaunaupai hi wau hiek'amamua, —Jāgpai chirā judionaan Rey? haajeejim hanʌm.

¹⁹ Mag wai nʌmua hi pörchajā paau wʌnaa, k'irchajā hichöou t'unaa, s̄ii hi wau nʌm hiek'au hi k'irp'eejā kanieu p'öbk'ak'a haajeejim hanʌm, hamach rey hanʌmua. ²⁰ Mag hi dau hap'ʌl wau wai nʌl hawia, hamachdēu hirig k'ajūa k'ichp'ë k'fir jūapitarr deeu hēer hauwia, hich k'ajūa chaardamta deeu jūapipäinaa, pakuls gaai meerp'ëpääin hat'aadéjierram haajem.

*Jesús pakuls gaai meerp'ëpäitarr
(Mt 27:32-44; Lc 23:26-43; Jn 19:17-27)*

²¹ Mag Jesús pakuls gaai meerp'ëpääin harrum hee, ham k'irp'ee woun hāb Simón hanʌm hich p'idag heemua hich diig hurajim haajem. Mag woun Cirenepierr hajim haajem, Alejandro d'ai Rufo hanʌm ham haai. Chi soldaaunau mag Simón hoobaawai jūrr hajués hirigta Jesuu pakuls harrmaa hatarr harrpijierram haajem.

²² Mag hērēu p'öbaadéwi buchagdam Gólgota hanʌmʌg harrjierram haajem. Maach meúan mag Gólgota hanʌmʌn Pörpá Durrsī ha simʌu. ²³ Maig Jesuug vino mirra hee waaurēu sim döpiku hēk'ajierram hanaabá, k'aparr haadēmua gaai machag t'ʌnʌm hāwatamk'fir. Mamʌ Jesuu bʌlgrjā döbjim haajem. ²⁴ Mag dee nʌmjā döba habaawai hich mag pakuls gaai meerp'ëpäijierram hanaabá. Mag meerp'ëpäiwia, k'aíuta hi k'ajūa wai s̄isiju k'ai hawi, chi soldaaunau hi k'ajūa jūajerr hār p'atk'on bar jemk'a nʌmua hamachpierr hagdaujō gan haumajierram haajem.

²⁵ Mag hamau hi pakuls gaai meerp'ëpääiwai ya hedaup'err garm las nueve t'ʌnaajim haajem. ²⁶ Mag hi meerp'ë wai narr pakuls gaai hi pör hār hēsapdau p'ā s̄iejim hanaabá. Mamʌ mag nem k'aigbam wautarr jaauju chuk'u harr haawai s̄ii "Judionaan Rey" ha p'ā s̄iejim. ²⁷ Mag hi meerp'ëbapläim d'ai hīchab hagjö nem jīgk'ajem k'ʌn numí hamach k'ik'fetdö hi bigaau pakuls gaai meerp'ëgk'apäijierram haajem: hāb hi juachaar gar, maagwai hābak'ai hi juawē gar. [²⁸ Mag nʌm haiguin warrgarwe Hēwandam hi jaaumienu p'ā plarr gaai, "Chi k'aigbam k'ʌn jārr wai naaju" ha hiek'atarrjā t'um chadcha hag heyataa hōbēr sim.]

²⁹ Mag hi pakuls gaai meerp'ë wai nʌm haig dich nʌm k'ʌnaujā hi wau nʌm hiek'au hirig heerpanaa, hīip'ʌlrp'ʌrnaa, "Wa jāgʌm k'abá, puan mag Haai hi jēeujem dijā t'um pogueupäinaa deeu k'āai t'ärjuppaim hee hēu dʌnʌluju haajerrta, ³⁰ jāg pua wir haig pʌchpai peerdʌ hauwia jāg pakuls gaaimus heeg hārbabáma" haajeejim hanʌm, dich nʌm k'ʌnau.

³¹ S̄ii dich nʌm k'ʌnaujā hirig mag hiek'a hērēu dich t'ʌnaawai hich hagjö p'adnaan chi pörnaanaujā Moiseeu Hēwandam hiek p'ā plarr jawaag chi machnaan d'ai muu hamach hee wir haigpai, "Bigaum k'ʌnan peerdʌ hautarrta jūrr wir haig hichpai chan pöd peerdʌ hauba sim" ha hiek'a naajim hanaabá, hi waauwai. ³² Magnaa hichigcha hiek'amamua, —Israelam Rey, ¿pʌch k'abá hōor peerdʌ haumk'fir Hēwandamau päitarr?

Magan pakuls gaaimua heeg h^{aa}rbabaad hanaajim haajem. P^a chadcha maar dak'ir heeg h^{aa}rbam^an, maach daúacha hoobaawai marau p^a hiek h^{ak}'aju hanaajim han^am hirig.

Hich d^{ax}icha mag h^{ab}a h^{oo}r numí hagjö pakuls gaai narr k'^{aa}naujä hirig hiek k'aigba hiek'a naajim haajem.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Lc 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Hich mag hed hedaus^{ie} t'^{an}lam hee dëgölp hedau k'^{ibaad}äm habarm^an sⁱi warre hedaramjöta jöisijim hanaabá. Mag kⁱt' t'^{an}lla hawia hedau p^alibaajér las tres naata deeu hedau haard^abaad^ejim haajem. ³⁴ Hich mag hedau k'^{ibaad}äm hee Jesuu t'et h^{aa} ha k'itawia, "Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?" hajim han^am. Mag sim haig maach meúan: "Aay H^{ew}andam, ¿k'^ant'eeta pua m^a m^{ag} dau hap'^{aa} chir^amjä m^{ar}ag hoobamjöo haad^ema?" ha sim^{lu}. ³⁵ Magbaawai haig h^{oo}r narr k'^{aa}nau Jesuu mag hiek'abarm h^{ur}baawai j^{ur} hamach k'apeenag, —Keena, p^{aa}dë h^{ur}bat. Maguan warrgarm H^{ew}andam hi jaumie Elías k'ararrta hich haig t'^{ar} simwai hajierram haajem.

³⁶ Magbaawai h^{ab}mua k'ap'igbaad^ewia, putjö h^{uh}üpp'ë k'it^{am} gaai vino hadchuchúhu simta dorrd^anaa haib^ewi, pa gaai b^allr^anaa, hi hi haig h^{la}a haujim haajem, hag gaaim bereu d^{om}k'ir. Magnaa hichd^eupai warm k'^{an}ag, —Jägnaan chad hid^{eu} sⁱi hootarraugui hajim han^am, daau chadcha Eliaau b^{ee}wi hi heeg jiirbapäich^eju.

³⁷ Pari mag n^{am} hee deeu Jesuu t'et h^{aa} ha k'itawia warre chaapabaad^ejim hanaabá. ³⁸ Magbarm b^{ar}re h^{ic}hab Haai hi j^{ee}ujem deg hierr dijä garcha put nem parr^g sim h^{eu} w^{ej}orrt^a sⁱi h^{ag}t'aamua heeg s^{al}l^r habarm^an warre járrcha t'oop'em numí jijirar jöisijim han^am. ³⁹ Mag Jesús h^{aa} hawia meebaarad^em hoobaawai chi soldaaun ham capitán chi Jesús jiir w^{ej}öm k'^{ir}p'ee hoo d^anarrau, —Chadchata j^{agan} m^{ag} wounan H^{ew}andam Hiewaaugui hajim hanaabá.

⁴⁰ Maig h^{ic}hab h^{aa}injä naajim haajem. Mak'^{an} h^{ll}inau sⁱi warp-paimua heerpa durruu hajim han^am. Chi maig narr k'^{an}n, María Magdalena hajim haajem, h^{ab} hagjö María ha t'^{ar} sⁱerrpa. Mag María Santiago h^{ad} hanaa h^{ic}hab José h^{ad} hajim haajem. Maig deeum h^{ll}ai Salomé han^amjä d^{ai} sⁱejim haajem. ⁴¹ Hich mak'^{an} h^{ll}inauta hi Galilea hee n^{ar}raawaijä hi d^{ai} w^{en}rram^amu^a hirua nemdam hiigwaijä t'^{uma}a hirig hau dedee haajeejim haajem. Maagjerr haawai Jerusalenagjä hi d^{ai} b^{ee}zia d^{ai} haig naajim hanaabá. Pari mak'^{an} happaijä k'aba, mag tag h^{ll}in k'apan ham d^{ai} b^{ee}tarr k'^{an}jä h^{ic}hab haig naajim haajem.

Jesús hauk'ërtarr

(Mt 27:57-61; Lc 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴² Hamau mag hi dau hap'^{aa} wai k'^{eu}maa harran sⁱi nem t'um k'^{ir} k'^{aug} sⁱijem hed hajim, juu h^{ai} k'^{ee}ujem noram. ⁴³ Mag ya k'^{ee}uraa haad^em hee, woun h^{ab} judionaan Asamblea heem José Arimateapierr majim haajem, Pilato haar. Mag woun h^{ic}hab chi t'et'em hajim hanaabá. Mag wounaujä h^{ic}hab H^{ew}andamau maach peerd^a haumk'ir p^{ai}ju jaaujerr b^{ee}ju han^amta n^{la}jeejim haajem. Hich mag wounauta Pilato haar mawia ⁴⁴ hirig j^{ee}wimajim haajem, chi meemdam harrwi hauk'ëraan maag. Mag Jesús meebaarad^em ha h^{ur}baawai Pilato warre j^{ag}derraad haad^ejim han^am, hirua k'^{ir}juawain Jesús meebara hag'ta hiiu sⁱeju haai

simta mag meebaaradém ha hūrbaawai. Magbaa Pilatoou chi capitán mag d̄xi meerp'ë nám haar s̄ierrjā t'ärpxijim haajem, magag k'ap j̄eeu hoog.⁴⁵ Maimua chi capitán b̄ewia chadcha meebaaradém ha jaaubaawai Pilatoou Joseeg harrmk̄tir jaaujim haajem.⁴⁶ Magbaawai Joseeu d̄iesdam pér hauwia, mawia, mag Jesús chi meemdam pakuls gaaim heeg jiir haunaa hagua hajap'a p̄lreüpäijim haajem. Magnaa hag nawe j̄ebdi durrbä k'öpag hee chi k'örm s̄ierr hee hauk'ärwia chi j̄ebdi hi hee hajap'a mok pör póm simua joot'la p̄lajim haajem.⁴⁷ Mag chi binaandam j̄ebdeg hauk'ärbarm h̄llin numiim k'lanau warppaimua hoo naajim haajem. Mak'lan h̄llin h̄ab María Magdalena hajim hanám, maimua h̄abk'ai José h̄ad hagi María ha t'ñlrjerr hajim haajem.

16

*Jesús hiiu p'iidətarr
(Mt 28:1-10; Lc 24:1-12; Jn 20:1-10)*

¹ Mag t'umaam k'lan juu h̄ai k'eeujem hed k'ëubaadeewai María Magdalena, h̄abak'ai María Santiago h̄ad maimua Salomé d̄xi hamach t'ärjupam k'lanau j̄ägdee pérk'a s̄iujierram haajem, hagua Jesús k'a p'uraan maag. ² Maimua hag noram domighed h̄äspa h̄eebaadeewai hedauerp'erre hōor mor dawaa haadém hee, hi hauk'ärterr j̄ebdi haar hoon wëtjierram haajem, mag j̄ägdeeu hi k'a p'uraag. ³ Mag wëtwi hamach happai k'nd hee, —Keena žk'aíuta chi j̄ebdi h̄arlam mok maachig chawag p̄lreüdeejuuta m̄ag wëtúma? ha hiyá wënrrajim haajem.

⁴ Mam̄ mag hiyá wëtmamua barimanaa hooimaawai, chi j̄ebdi hi hee mok pör póm simua joot'la s̄ierr j̄urr chawag p̄lreüpäi t'lanám hooimaajierram hanaabá. ⁵ Magbaawai warag hierr dubwi hooimaa, woun h̄ab h̄ewanaa k'itlanta s̄i k'ajúa bäpp'ä k'ajúa bä het'err júa simta mag j̄ebdeg juachaar gar jup hoo sim hooimajierram haajem. Hamachdēu mag hoobaawai warre j̄äp'ierr p'öbaadéjim haajem. ⁶ Mag h̄llin j̄äp'ierr p'öbaadém hoowi chi woun k'ajúa bäpp'ä júa s̄ierrau hamag, —Hoob j̄äp'ierrmiet hajim hanám. Mua k'ap'la chirlam, pârau Jesús Nazaretpierr har pakuls gaai meerp'ë t'ötarrta j̄ar wënrram. Pari hi m̄aig k'aba s̄iebahab hajim hanám, ya hiiu p'iidəwi petarr haawai. Päädë hoobat hi hauk'ärterr hee s̄i k'äidu parii simgui hajim hanám. ⁷ Maimua hamag, Hëreubaadéwi hi k'apeen tagam k'lanagjä jaauwi Pedroogjä jaaubat hajim hanám: "Hichin ya päär nawe Galileaag petam. Nau jamta hi hooimaju" ha jaaubat hajim hanám, hichdēu hamachigcha hag nawe jaautarrjö.

⁸ Hamachig magbaawai j̄äp'ierr nám hiek'au bä duui durrumta heerpamjö dawag hõberdətk'awi k'ap'ig p'öbaadéjim haajem. Maimua chi Jesús k'apeen haar bardətk'aimaawaijä, hagt'a j̄äp'ierr narr haawai, bñlrjä hiwiir h̄abam k'lanagjä jaaubajierram haajem.

*Jesuu María Magdalenaag hich hoopitarr
(Jn 20:11-18)*

⁹ Maimua mag domighed h̄äspaau Jesús hiiu p'iidəwia María Magdalenaagta nacha hich hoopijim haajem, hi haig hõberchëwia. Hich mag h̄lli mor heem hajim haajem, hag nawe hich Jesuu meepen k'aigbam k'lan siete dau daau j̄ark'lanpäitarr. ¹⁰ Hichdēu mag hoobaawai chi Jesús d̄xi wënrrajerr k'lan gaai machgau bïe durrum haar mawia

hamag jaauwimajim hanaabá. ¹¹ Mam^λ mag hamachig hich daúacha Jesúš hiiu p'iid^λwi nem moná n^λrram hoojim ha jajaauk'amjā hi hiek häl^λk'abajierram haajem.

*Jesús hōor numí k'λd hee wētmarr k'λλan haig höbērchētarr
(Lc 24:13-35)*

¹² Magtarr k'ur deeu hūwaai deeum k'fir t'egnaa hich k'apeen numí p'öbör heemua k'λd ma sim hee wētmarr k'λλnagjā hich hoopijim haajem. ¹³ Mag hamachig hich hoopibaawai mak'λλnaujā hagjō deeu hewag wētwi hich hagjō chi hi d^λicha hogd^λba wēn^λrraajerr k'λλnag jaauwima-jierram haajem. Pari mak'λλn hiekjā b^λlrjā häl^λk'abajim hanaabá.

*Jesuu hich k'apeen once narr haig bēewia hich hoopitarr
(Mt 28:16-20; Lc 24:36-49; Jn 20:19-23)*

¹⁴ Maimua hābmiecharam gaai paawai Jesuu hich k'apeen once hābam haig t'ach k'ö narr haig bēewia hich hoopijim haajem. Maimua hiy^λλmamua hamag meeurrau sūujim hanaabá. Mag meeurrau sūtarraan, maan hich hiiu p'iid^λwi n^λrram hootarr k'λλnau jaau n^λmjā hamach jāg t'eeegau b^λlrjā häl^λk'aba harr gaaimuata mag meeurrau sūujim haajem.

¹⁵ Maimua hich Jesuu magjim han^λm hamag:

—Jāimua hērēu p'öbaadēwi Hēwandamau hōor peerd^λ haaujem hiekta durripierram magwe t'umaam k'λλnag jaaupetat hajim han^λm. ¹⁶ Chi m^λ hiek häl^λk'awi hich pör choopi sim k'λ hāu peerd^λju. Mama^λ chi m^λ hiek jaau n^λm hūr simjā häl^λk'aba sim chan Hēwandamau hi peerd^λhauba warag hi hisegpāijugui hajim han^λm. ¹⁷ Chi m^λ hiek t'āraucha häl^λk'a n^λm k'λλnau m^λchdēu haajerrjō, mua m^λch juapá deebarmua hōor mor heem mepeerjā hōbeerpi jaaubaawai chadcha dau daau hōbeerpāimajugui hajim han^λm. Magnaa hīchab deeum meu hich meu k'abamta hag nawe hiek'aajerrjō hiek'aju. ¹⁸ Nemk'ōr benen paraam gaai juau p^λrbaawai k'aak'iinjā b^λlrjā chig habaju. Hōor t'ōojem pak'ēr k'āijā hōrau dōripāiwiājā b^λlrjā chig habaju; mag n^λm dāi hīchab hōor mor masim k'λλn kōit Hēwandama mag jēeunaa ham gaai juadamau p^λrbarmuapai mon-aupāimaju ha jaaujim haajem. Mua pārag mag nem waipi chir^λmān, mag pāachdēu wau n^λm gaaimuata hōraujā m^λ hiekta pārau jaau n^λm k'ap hamk'īraugui hajim haajem.

*Jesús hāgt'ar matarr
(Lc 24:50-53)*

¹⁹ Jesuu hich b^λ hogd^λba haajerr k'λλnag mag jaau haaipabaadeewai hich Hēwandamaucha maach Pör Jesús hich haar haujim hanaabá, hāgt'ar. Mag Jesús hāgt'ar pabaimaawai warre hich Hēwandam bigaau hi juachaar garta jupimajim haajem, hag nawe hichdēu hamag jaau-jerrjō. ²⁰ Magbaawai hi k'apeenau wētwi chadcha hamachig jaautarrijō durripierram magwe maach peerd^λajem hiek hōrag jaau wēn^λrrajim haajem. Mag hamau jaau wēn^λrrampierr hīchab hich Jesuu ham juag hoojeejim hanaabá, hag na hōrau hooba haajem nempa hamag waipi sim gaaimuata. Mag^λm gaaimuata hōrau chadcha k'ap'λ haajeejim haajem, hamau hi hiekta jaau n^λm.]

SAN LUCAS

Maach peerd_λ haaujem Jesucristo higwia jöoi

Lucaaau p'ã p_λatarr

Chi p'ãtarr. M_λg maach peerd_λajem hiek Jesuu jaaut'urtarr jöoi Lucaauta p'ãjim haajem. Hich Lucas médico hajim haajem (Col. 4:14); hiruajā hīchab hichdēu hooba harrta jaau sim. Hi hiek hirua p'ãjū nawejā hōrau p'ãajeejim haajem mag maach peerd_λajem hiek Jesuu jaau n_λrrarr. Mama_λ sīi parhoob p'ãmaaugau k'īeb hi t'aabatarr nawe k'ogreu j_λrmamua hi t'ōotarr haarcha k'ap'_λ haadeeta hirua p'ãbaadējim hanaabá (1:1-4).

Chijā k'_λan hat'eeta p'ãjī. Doctor Lucas chan warm k'_λanpjö judio k'abajim; hiin maachjö sīi parhoobam hajim. Magua hirua m_λg p'ãtarrjā judionaan hat'ee k'aba, hich meeun griegonaan hat'eeta p'ãjim: jāga judionaan k'aba hawiajā Hēwandamau t'umaam k'_λnta peerd_λ hauju haai sī; jāga dau hap'_λ k'it'ee hawiajā hāu mag Hēwandamau hōor peerd_λ haaujem han_λm hiek hūrju haai n_λ; maimua jāga dau k'īsum k'_λnnau, bā wēd_λ wēd_λm k'_λnnau, p'ieu maadēu mor higmap' am k'_λnnau, kach k'īsum k'_λnnau, hajapcharan hich Hēwandamau k'ōsi simjö t'umaam k'_λnnauta hūrwi hāk'aju haai n_λm ha k'ap hamk'īrta p'ãjim (7:22).

K'an jawaag hajī. Mag Cristo bēewi judío k'abam k'_λanpata j_λraan bēetarr haawai haata chadcha hārcha Lucaau hīgk'a sim. Maguata Mateoou Juan dāimua Jesús sīi hārcha judionaan hat'eeta bēejim han_λm hee, Lucaau hoowai judionaan k'abam k'_λan peerd_λ hawaagpata Jesús bēejim. Hajapcharan maach t'umaam k'_λan peerd_λ haum k'ōchgau bēetarr k'ap hamk'īrta hirua m_λg libro p'ãjim. Maguata hoowai, chadcha parhoobam k'_λan dāi hirua nem waumatarrta dawaa hoopisim, judionaan k'abam dāipa (4:18,22-27,43; 5:29-32; 7:1-17,34-50; 8:27-39; 10:25-37; 14:12-24; 15:1-32; 17:11-19; 20:9-18; 24:47).

Salud

¹ Teófilo, k'apeer wājāu:

M_λg hēsap gaai murua p_λr_λg jawaagpam Jesuu hōrag hiek'amatarr dāi hirua nem waumatarrpa hāba. Pua k'ap'_λ sim, jūrram k'_λnnau hich m_λg hiekpai p'ā hēk'a n_λm warrpem hirua nem waubaaderr haarmua hirua nem jaaumatarrrpa. Maadēu k'ap'_λ n_λm, mag_λm t'um chadcha hajim. Maagwai hōraujā t'um hich hag hiekpai maach hee k'ak'apdō wējōm, ² har warrcha hirua nem waubaaderr hamach daúacha hootarrta hōrag jaaujerr k'_λnnau maachigjā jaautarrijö. ³ Maguata muajā hīchab p'ājū k'īrjubaadējim, p_λ hat'ee. Mama_λ m_λg p'ājū nawe, sīi aña k'apan hi dāi hāba wēnarrabajerr k'_λnn dāi k'aar haarmua k'īeb hō n_λm haar estudie chir_λ hawia hīsta p_λr_λg p'ā deep_λi chir_λm jöoi Teófilo. ⁴ M_λg murua p_λr_λg p'ā deep_λi chir_λm_λ, p_λchdēu t'ārbaawai Jesús higwia hōrau jaau n_λm pua hūrjem_λn chadcharam hiek'au ha k'ap hamk'īrau.

Juan t'aabaju jaautarr

⁵ Murua p_λr_λg jaaum hig chir_λm_λn m_λgau:

Herodes Judea durr reik'a sim jaar hīchab sīejim haajem p'ad Zacarías ha t'ār sim, judionaan heem. Mag Zacarías warrgar p'ad Abías k'ak'itarr dāi hāba p'adnaan p'idk'aaajerr k'_λnn chaain hewagam k'_λnn dēn harr haawai hīchab Abianaan hajem. Chi Zacarías h_λl Elizabed ha t'ār

siejim haajem. Majā hīchab warrgar p'ad Aarón ha t'ālərjerr hag chaain hewagam k'ālən k'a hajim hanaabá. ⁶ Hich mag jöoi Zacarías hanəm hich hll̄i däi Hēwandam dak̄ir hajap'a wēnrrraajeejim haajem, hi hipierra. Mag gaaimua hābmuajā ham hēugar hiek chigaapai hiek'aba haajeejim hanəm. ⁷ Mamə mag wēnrrəm̄jā chi hll̄i bāl̄rjā chaai hooba k'itarr haawai chaai hābjā chuk'u naajim haajem. Mag chaajā chuk'u nəmta ya hamach numwe jōoira a k'it'ee hajim hanəm.

⁸⁻⁹ Mag nəm hee jūrr Abianaanta Hēwandamag jēejem deg p'idk'aju seman harr haawai mag jöoi Zacarías hanəmta hag deg p'idk'a siejim haajem, hich k'apeen hich däi hābə p'idk'ajerr k'ālənpa, warm k'ālənaujā semanpierr hich mag p'idk'a diichjerrjō. Mamə mag p'adnaan k'apan t'ānaajerr haawai hed hēepierr hāb jər hauwia Hēwandam hat'eem incienso p'aan duubjeejim hanəm. Hamach warrgarwejā hich maagjerr haawai mag hedjā mag nəmua jöoi Zacarías t'ārta hōbērjim haajem, mag incienso p'aag. ¹⁰ Mag hich t'ārta hōbērtarr haawai hierr Hēwandamag incienso p'aajem hag nasād wau k'ērəm haar simich, daaugajār hamach biirdlajem haigpaita sīi hōor pōm Hēwandamag jēeu k'odt'ānaajim haajem. ¹¹ Mag hí hagt'a hierr Hēwandamag jēeu sim hee, Hēwandam chogta hāgt'armua bēewia hi k'īrp'ee dənələubaichējim hanəm, chi incienso p'aajem hag nasād wau sim bigaau juachaar gar. ¹² Zacariaau mag hoo hat'aawai k'īr hēu hawia warag jöoi k'a duuibaadējim haajem, jāp'ierr nəm hiek'au. ¹³ Mamə magbaawai chi Hēwandam chogau hirig, —Zacarías, hoop jāp'ierram hajim hanəm. Pua Hēwandamag jēeu chitən̄ haajerr hīsta hirua pə hiek hāk'abarm: Pə hll̄i Elizabed bi hee pawia pərl̄g chaai hoo deejugui hajim hanəm. Mag chaai t'aaba k'ērsiewai pua hi t'ārdam Juan ha t'ārjugui hajim hanəm. ¹⁴ Magbaawain chadau pə honee chirsiju. Mag nəm däi hīchab hōor pōm honee hajurau, hi t'aababarm habarm hamachdēu hūr hat'aawai. ¹⁵ Mag chaairau bi heewe Hēwandam Hak'aar hich gaai p'ēs wai k'itajugui hajim hanəm. Mag chaairau hich herraawe vinojā dōba, ni nag deeum k'īr hawia k'āijā bāl̄rjā hich hi hee hauba hich mag k'itajugui hajim hanəm. ¹⁶ Mag chaai jōipawia Hēwandam hiek jaaubaadeewaita israelnaan k'apaana hāsie hamach mor k'īrjuwia deeu heeupemjō maach Pōr Hēwandam hiek hāk'ajurau, warrgar hamach jōoinau hāk'ajerrjō ha jaaumajim haajem. ¹⁷ Hi gaaimuata hōor hee Hēwandamau hich jua t'eeq hoopijugui hajim hanəm, warrgar hich hi jaaumie Elías k'ak'itarr däi haajerrjō. Hirua Hēwandam hi jaau nərgl̄m hūrwia, jōoin hamach chaain däi k'ajap k'aba wēnrrraajerr k'ālənjā k'ōinaa wēnrranaa hīchab hi hiek hūrmap'a haajerr k'ālənaujā hamach jōoin warrgarm k'ālən dēn̄jō hi hipierra haju, maagwai Hēwandamau mag ham Pōr'aju pāaiwajā hamach t'āraucha k'ōsi hi hiek hūrmk'īr ha jaauchējim haajem chi Hēwandam chogau.

¹⁸ Magbaawai jöoi Zacariaau, —Mamə jāga magbarju? hajim hanəm, chi Hēwandam chogag. Ya məg mə jōoira chirəm, maimua mə hll̄ijā hīchab hūanaa k'itəmta jāga mag chaai hoobarju? hajim hanəm.

¹⁹ Magbaa jūrr chi Hēwandam chogau hirig, —Zacarías, mən̄ Gabriel ha t'āl̄rjemgui hajim hanəm. Məchta Hēwandam garcha hi bāk'ārr p'idk'ajem. Hichdēu mə pəwiata pə haig mə bēejimgui hajim hanəm, cha məchdēu hiek jaau chirəm jawaan. ²⁰ Mamə məg murua pəchig jaau chirəm pəchdēu hāk'aba habarm gaaimua, pə meu meraa chirsijugui hajim hanəm, bāl̄rjā hiek'aba. Maimua ya chi chaai hat'am heda deeū

p^λ hiek heerd^λjugui hajim han^λm. Murua p^λr^λg mag jaau chir^λm^λn, chadcha t'um m^λchd^λü cha jaau chir^λm^λö haju ha jaaumajim haajem, chi Hēwandam chog h^λgt'armua b^λetarrau.

²¹ Mag^λ mich daaugajär h^λor p^λom Hēwandamag j^λeuwai pos t'^λnarr k'^λnnau hi n^λ n^λmua j^λrr hamach k'^λpeenag, —Keena, j^λäga habarmta m^λg j^λoi Zaca^λías j^λg da hōberch^λbáma? hanaajim hanaabá.

²² Mam^λ mag n^λm hee hōbercheewaj^λ p^λd hōrag hiek'aba, hiek' am hig n^λm^λ s^λi juupaita jajaau haajeejim han^λm, p^λd hiek hōberba haawai. Magbarm haigta k'^λaugaa hap'öbaad^λjim hanaabá, Hēwandamau k'^λäjä dau daau hirig hiek'ach^λwiata mag s^λsim.

Maigmua hatag hich mag j^λoi meu meraa k'^λersijim hanaabá. ²³ Maimua hich p'idx'a s^λerr seman t'um hōber hēbaadeewai hich diig petajim haajem. ²⁴ Maimua mag chi Hēwandam chogau jaaut'urtarr k'^λur chadcha jöpcha Elizabed bi heepajim hanaabá. Mag hich j^λorbaadeewai dawagj^λ hōberba, cinco meses s^λi degpai s^λejim han^λm. ²⁵ Mag degpai simua, "Maach p^λör Hēwandamauta m^λlln heeg hoobarmgui" haajeejim han^λm. "Chaai chuk'u haawai h^λor hee k'^λir naa harraajerrjä tag m^λ chigag chuk'u h^λrraju. H^λucha j^λgbarm Hēwandamau" haajeejim han^λm.

Jesús t'aabaju jaautarr

²⁶ Magtarr k'^λur seis meses dichwia n^λm hee, Hēwandamau h^λgt'armua deeu hich chog Gabriel p^λijim haajem, j^λrr Galilea durr p'öbördam Nazaret ha t'^λr sim hee daupeer h^λor meraa k'^λit^λm María ha t'^λr s^λerr haar. ²⁷ Mag daupeer woun h^λb José han^λm d^λi jua p^λraag ya hiek deewi s^λejim haajem. Mam^λ mag hiek deewi n^λm^λ José b^λl^λljä hagt'a María d^λi k'^λapes haba naajim haajem. Chi José han^λm warrgar rey David k'^λak'itarr hag chaain hewagam k'^λlln d^λen hajim haajem. ²⁸ Mag hich chogbap^λaiwai chi Hēwandam chog b^λewi chi daupeer sim haar dubwia hirig, —J^λägpai h^λ María? Honee habá haich^λejim han^λm. [Hēwandamau nem hajap'a haag h^λllin k'^λapan t'^λllm hee p^λlta jar hat'am.] María, chadcha Hēwandam maach Pöröu p^λlta heeg hoobarmgui hajim han^λm hirig.

²⁹ Mag h^λrbawai k'^λirju s^λi hawia hich hōdegpai "J^λägwia hirua m^λrl^λg mag hiek'abaiché?" hajim han^λm. ³⁰ Magbaawai chi Hēwandam chogau, —Hoob k'^λirjum, p^λlta Hēwandamau h^λü heeg hoobarbahab hajim han^λm. ³¹ Pua chaai hemk'ooideam paarpaju. Mag chaai Jesús ha t'^λrbá hajim han^λm. ³² Hichta t'umaam k'^λlln k'^λäi h^λrr^λacha s^λerraju, maimua hichpai Cha H^λgt'aa P^λuu N^λm hag Hiewaa ha t'^λrijugui hajim han^λm. Maagwai maach Pör Hēwandamau hirigta israelnaan t'umaam k'^λlln Reik'apiju, warrgar p^λaach j^λoin David k'^λararrag k'^λpitarrjö. ³³ Mag hichta t'umaam k'^λlln Pörk'abaad^λem haigmua hatag hi jua t'ee^λg b^λl^λljä h^λba, hich mag s^λerraju ha jaaujim haajem.

³⁴ Magbaawai Mariaau chi Hēwandam chogag, —Mam^λ m^λg hagt'a m^λ h^λor meraa jaa^λjä chuk'u h^λmta, j^λäga magbarjuma? hajim han^λm.

³⁵ Magbaawai chi Hēwandam chogau magjim han^λm:

—J^λaan hich Cha H^λgt'aa P^λuu N^λm hag Hak'aar p^λ gaai s^λeicheewaita p^λ j^λorjugui hajim han^λm, hich hiiu haawai. Mag gaaimua m^λg chaai pua hoobarm b^λl^λljä k'^λaibag chuk'u hauwia hich mag k'^λitaju. Hich Hēwandamauta hich hiiu p^λ bi hee papi sim d^λen haawai hi t'^λr Hēwandam Hiewaa ha t'^λrijugui ha jaaujim haajem. ³⁶ Maimua warag hirig, P^λd^λe h^λrbá hajim han^λm, p^λ naamh^λan Elizabed h^λanaa k'^λitab mam^λ, hiruajä chaai hemk'ooi paarpajugui hajim han^λm h^λchab. H^λrau p^λd hirua chaai

hoobaju haajerrjā ya seis meses simgui hajim hanʌm, bi hee patarr.
 37 Hēwandam hat'ee chan bʌʌrjā p'it'urm nem chuk'umgui hajim hanʌm.

38 Magbaa Mariaau magjim hanʌm:

—Mʌʌn Hēwandamau nem jawaata hūr hʌmgui hajim hanʌm, hichdēu nem jaaubarmpier haag. Mag k'ai magan Hēwandamau cha pua jaau simjō haju haai sim mʌ dāi hajim hanʌm.

Mag jaau plawia chi Hēwandam chog deeu hāgt'ar petajim haajem.

Mariaau Elizabed hoon matarr

39 Mag Hēwandam chogau hichig hiek jaaut'urtarr k'ur k'āai k'apancha k'aba nʌm hee, Mariaau hich naamhūan Elizabed hoon majim haajem Judea durr, durr dapag hee p'öbördam k'érʌm hee. 40 Mag petawia, jōoi Zacarías di haar barwia, hich naamhūanag, —Jāgpai hʌ Elizabed? haimajim hanʌm.

41 Mag Mariaau hichig hiek'abaichēm hūrbaawai warre hūan Elizabed bi heem chaaita pogogor k'abaadējim hanaabá. Magbarm dāi hich hūan Elizabed gaaijā Hēwandam Hak'aar p'ës haicheewai honegau Mariaag,
 42 —Kadam, pʌchta hāba chadcha hʌn k'apan t'ʌnʌm hee Hēwandamau hūuhcha habarm; maimua pʌ chaaijā hñucha k'itajugui hajim hanʌm, hōor hee Hēwandam na. 43 K'anii mʌg mʌ hap'ʌ hñrrʌmuua mua k'ap hñajī pʌ maach Pör hñdk'a simua mʌch hoon bëeju. Hñu pʌ bëejimgui hajim hanʌm María. 44 Jāguata pʌ hiek'abaichēm mʌchdēu hūr hat'am dāi, mʌ chaai hagt'a bi hee k'érʌmuajā k'aug hat'aawai, t'ʌgdʌdʌ k'abaadējimgui hajim hanaabá, honegau. 45 María, Hēwandam chogau pʌchig jaauchētarr hiek pʌchdēu hñk'atarr gaaimua chadcha pʌlta honee hñrraju. Maach Pör Hēwandamau hich chog dāi pʌrlag jaaupñitarr hiek'an t'um hichdēu jaautarrjōo chadcha hñbëbërgmajugui hajim hanʌm.

46 Magbaawai Mariaau Hēwandamag jëeumamua magjim haajem:
 "Hēwandam, pʌchta hāba maar Pör haawai mʌch t'ārauchata pʌrlag hñu hajim ha hñm.

47 Mʌ t'āar honee hñm Hēwandam, pʌch maar peerdʌajemuata mʌch dāi mʌgbarm gaaimua.

48 Chadcha puau mʌ dāi pʌchdēu hampierr haju haai sim.
 Hörau hoowai sñi mʌg maadēu nem higab hñrrʌmta pua mʌ jʌr hat'am.
 Pua mʌ dāi mʌgbarm gaaimua hñsmua hatag hich mag hñrau mʌ higwia,
 'jMaagwai jāg hñli honee k'aba hñabá!' hajurau.

49 Pʌchdēupaita chadcha maar t'um wai dʌnʌm.
 Pʌchdēu mʌ dāi mʌgbarm gaaimua hñrau pʌ juu t'eeg k'ap'ʌ nʌisiju.

50 Mʌg hatagjā har pʌch hiperraam k'ʌnʌn hich jāg pua ham dau hee haug k'aug paraa chitaju.

51 Pʌ juu t'eegjōm k'ʌnʌn chan mʌg jēb gaai hooba haajem.
 Wir haig hamach t'öö haajerr k'ʌnʌnjā ya pʌ juu heegar paauk'abaadēm.
 52 Mʌg jēb gaai chi t'et'em t'et'em haajem k'ʌnʌnjā hiek t'eeg chuk'u hisegk'ʌniwia jürr hap'ʌ maadēu higbajöö k'it'ëem k'ʌnʌnta pua pör p'iriupñimaajem.

53 Hap'ʌ jādaúa durrumjö k'it'ëem k'ʌnʌnaujā pʌrlag jëeuwai pua hamachdēu nem hig nʌm t'um deejem.

Mamʌ riknaan, jürr pua dau haug hee pääijem, pʌch higba nʌm kōit.

54 Hēwandam, pua nawe pʌch hiek'atarr k'ñir hal'ooba,
 chadcha hñsta pʌch chognaan israelnaan hñu heeg hoogpam, pʌchdēu warrgarwe maar jöoinag jaaujerrjō.

55 Nacha jöoi Abranag jaauwai, hi chaain hewagam k'lan heem hāb t'aababarmuata maar peerdə hauju hatarr haawai, hīs hewag nassi pawiata chadcha hich mag habarm."

Maga hajim haajem Mariaau Hēwandamag jēeumamua hi t'ö hiek'atarr.

56 Mag María hich naamhūan Elizabed hoon mawia hi di haig hed t'ärjupjö s̄ejim haajem. Mag sīi hawiata deeu hich diig petajim haajem.

Juan chi hōor pōr choomie t'aabatarr

57 Mag María hi haig s̄iewia petarr k'ur ya hich hauju hed haadeewai hūan Elizabedau chaai chi hemk'ooidam hoojim haajem. 58 Mag Hēwandamau hāu hi heeg hoowia jōorpitarr chaai hat'am ha hūrbaawai ham dāi di dak'a naajerr k'lanau chi Elizabed k'odnaan dāimua ham haig bēewia hirig, "Hāuta Hēwandamau p̄a chaai hoopibarm; p̄a chaai gaaimua maarjā honee n̄mguí" haajeejim hanam, jūrr bēe t'lanam k'lanau.

59 Maimua mag hautarr ocho días haadēm hee, deeu chi Elizabed haig hi k'apk'lan dāi hi k'odnaanpa bēe t'lanisijierram haajem, chi chaai mehēudam p'larbichpāi n̄m hoon. Mag bēewi chadcha p'larbichpāijim haajem. Mam̄ chi chaai t'är chi dēnnaanau hagt'a jaauba narr haawai bigaum k'lanau chi chaaidamjā hich haai gaaita Zacarías ha t'är hig naajim hanaabá. 60 Mam̄ magbaawai chi hādau, —Hāhā, hi t'är chan mag k'abam. M̄a chaairan Juan hata t'ärjugui hajim hanam.

61 Magbaawai hamachdēu jūrr hirig, —¿K'an jāgwia pua hi mag t'är hig hā? Pāar hee hābjā mag t'är chuk'u s̄iebahab hajierram hanam, mag gaai hi t'āraag.

62 Magbaawai jūrr chi hayag, —¿P̄a chaai k'an ha t'är n̄? ha jēeujierram haajem.

Mam̄ mag jöoi meu meraa k'itl̄mta kachpa k̄t̄ t'lanarr haawai, jūrram k'lanau mag parhooba juau jajaauk'amua hichig jēeu n̄m k'aug hat'aawai, 63 jūrr hich garmua tabaldam jēeuwia, hag gaai "Hiin Juan hata t'ärju" ha p'ānaa, hamag hoopijim hanaabá. Mag hoopibaawai t'um haig t'lanarr k'lanau hamach hōdegpai, "¿K'an hajaug gaaimuata hāba mag gaaita chaai t'är hig n̄ma?" hajierram hanam. 64 Mam̄ mag p'ānaa hirua hoopibarm dāicha hīchab hich jöoi Zacarías hiek heerdə sisijim hanaabá. Magbaawai Hēwandamag jēeumamua magjim hanam:

—Hāuhcha jāg p̄achdēu jaautarrjō habarm, Hēwandam. M̄a hūan chaai t'aabaawaita pua m̄a hiek heerdəpiju hatarr haawai ya chadcha deeu m̄a hiek heerdə chirsim. Hīsin chadau m̄a meuk'udamaucha p̄l̄ag hāu hajim ha chiram Hēwandam hajim hanam.

65-66 Mag hoobaawai t'um haig narr k'lanau, "Jāan hich hiiuta jāgpibarm" ha k'irju n̄lisijierram hanaabá. Maimua hērēu p'öbaadēwia hamach wēnarrampierr hamachdēu hoomatarr t'um hich mag ja-jawag wētmarr haawai Judea durr hee didam hāhābdö k'ēk'ēdām heem k'lanau k'ak'apdö hich mag sīi bīi jōisijim haajem. Mam̄ mag chi jaau wēnarram k'lan hiek hūrmam k'lanau t'umaa k'irjuwia hamach wir haipai, "Mag chaaidam mag hataj jōoipabaadeewai, ¿jāgata k'itajuuta mag jaau n̄ma, bārl̄a k'itwe mag n̄m?" haajeejim hanam.

Mag, hich Hēwandamau bārl̄a we hich k'ochagpierr bāaupāijim hanaabá.

67 Hich hag hed hagtarr k'ur n̄l̄pai hawia jöoi Zacarías gaai Hēwandam Hak'aar p'ēs haicheewai Hēwandam hi jaaujem k'lan dēnjo hiek'amamua María chaai higwia magjim hanam:

68 "Hēwandam, hāuhcha pua pach chaain heeg hoowia hīsin chad maar peerdā hawaagpam.

Magua maar honee nāmgui hajim hanām.

69 Warrgar pā chog David k'ak'itarr hag chaain hewagam k'ān heemta pua chi juu t'ierr maar hat'ee pāibapāim, maar peerdā haumk'īir,
70 hich warrgarwe pach hi jaaumienau hōrag jaaujerrjō.

71 Hamau jaauwai mag 'Pāchdēu pāibarmuata maar peerdā hauju' haa-jeejim, 'um maach hoomap'a haajem k'ān juu heemua, maimua hīchab chi dajāumie maach k'ūgurwia pekau hee burrpieg hēk'a sīerraajem juu heemuajā hagjō.'

Maagjerr hīsta häu hag hed pabaichēmgui" hajim hanām.

72 "Hēwandam, pāchdēu maar jōoin israelnaan dāi hiek deetarr bālrjā k'īir hak'ooba, häu pua maar dau hee haug k'augbarm.

73 Mag hiek deetarr hed pua pach hiiucha jōoi Abranag jaauwai, pua maar peerdā hauju hajim, 74 maach hoomap'am k'ān högk'aba, ni dösātjā högk'aba, 75 häba pach dāipai hajap'a wēnārramk'īir, tag bālrjā pekau wau wēnārram hugua."

76 Mag nacha Mariaau chaai hooju higwia hiek'a dichtarr k'ur jūrr hich chaai higmamuata jōoirau magjim hanām:

"Hiewaadam, pāta Cha Hāgt'aa P'u Nām hag hi jaaumie ha t'ārju.

Puata maach Pör maju hee hi na hōrag, 'Maach peerdāajem ya bēeimā sim' ha jaaumaju, ya mag jaaubarm hūrwia hōrau hi pierrwai hamach t'āraucha k'ōsi hi hiek hāk'amk'īir, 77 maimua hamag maach peerdāajem hiek jaaubaawai hamach k'aibag t'umaa hāsie hewag k'īrjuwia Hēwandamag chugpaapi jēeumk'īir.

78 Magaag hat'eeta Hēwandamau maach t'umaam k'ān k'īir jāsenk'awia hich Chaai pāi sim, peerdāju k'augba haawai pōd hāgt'ar höerbaju haajerr k'ānpa peerdā haumk'īir.

79 Mag hamach peerdāju pierrum k'ap'ā haadēmān, sīi hōor k'īchag hee nāmjō nām k'ānau hāspa hurum k'aug hat'amjō warag hāspapiwia k'ād chaar hee paauk'abaadēmjō Hēwandam dāi k'ōinaa wēnārraju."

Ma hajim haajem jōoi Zacariaau hich hiek heerdātarr hed hiek'atarr.

80 Maimua chi Juandam bāumam dāi Hēwandamau hich Hak'aarta hi gaai p'ēs deejim hanaabá, hich dāi hubā nārrāmuha hich hiek jaau k'aug hamk'īir. Jōipawia, hich hap hōor chukag hee warp mawia sīejeejim haajem. Maimua Hēwandamau hich hiek Israelpienag hūrpiju hed haadeewaita chi Juanau hōrag jaaubaadējim haajem.

2

Jesús t'aabatarr

(Mt 1:18-25)

¹ Mag Juan t'aaba nām jaar ya hīchab Mariajā pōmcha waaurba sīejim haajem, Jesús gaai. Mag nām hee chi rey César Augustoou hich t'et'em k'ānag jaaujim haajem, jūrr mak'ānau hichdēu durr jāa sim hee hōor nānlidāmpierr jaaubaa hamach t'ār p'āk'api mamk'īir. ² Mag hōor t'ār p'āk'atarr warrpem hajim haajem, Cirenio hanām Siria durr gobernadork'a sim jaar. ³ Mag hiek haaidā nām jaar jaautarrjō, t'umaam k'ān hamach jōoin p'ōbōrpier wētjierram hanaabá, hamach t'ār p'āk'amk'īir.

⁴ Magua Josejā hīchab hich jōoin p'ōbōr hee majim haajem, hich t'ār p'ām k'īir. Hich José Galilea durr joobaajeejim hanām, p'ōbōr Nazaret

hanam hee. Mam jöoingarm rey David k'ak'itarr hag chaain hewagam k'lan dën harr haawai chi David t'aabatarr p'öbör Belén hanamgta majim hanaabá, Judea durr.⁵ Mag hich mam däi María harrijim haajem, hag nawe hiek deewia juu pärju hanarr haawai. Maagwai María ya hauwimla siejim haajem.

⁶ Mag wëtwia, Belén bardatk'aimawia, k'ääi k'apan k'aba nám hee María chaai haujim haajem, warrpemdam. ⁷ Mam hamach jéraag di hajap'amjä baauba sii p'ak k'ääijem degta narr haawai putdam hee pärüunaa p'ak t'ak'aar sëejemdam hut'ur k'éräm heeta werba k'érjim haajem.

⁸ Mag chaai t'aababarm dak'a p'ärsä sim hee hőor naajim haajem, hedaar hamach oveja t'la nám k'lan. ⁹ Mag hamach nemchaain t'la námtha, dëgölp p'ar jéer hat'am däi harar jöi sim hee, Hëwandam chog hich Jöoirau pätarrta ham k'ürp'ee barjopbaichéjim hanaabá. Mag hoobaawai jääpierr p'öbaadéjim haajem. ¹⁰ Magbaa chi Hëwandam chogau hamag, — Hoob jääpierrmiet. Mäln sii pärag hiek hajap'am jawaanta bëejimgui hajim hanam. Mag murua pärag hiek jaaubarmua pär israelnaan t'um honee hajurau, päächdëu hürmampierr. Murua pärag hiek jawaan bëetarran mägaugui hajim hanam: ¹¹ Hïsta Belén p'öbör hee chaai t'aababarm, warrgarwe hőor t'umaam k'lanau nälajerr Chaai. Mag chaairauta mag hatag hőor peerdä haujogui hajim hanam. Hichta Cristou maach Pör. ¹² Mäch sëuk'a chiräm ham hugua, nauwe hérëubaadët hajim hanam, Belén p'öbörög. Mam barbaimaawai chi chaaidam putdam hee pärüunaa p'ak t'ak'aar sëejem hut'ur k'itam hee hauk'éräm pärau hooimaju ha jaaujim hanam.

¹³ Chi Hëwandam chogau mag jaaubarm hee, hi k'apeen hijöm k'lan k'apan hedjä hee pälrt'abaichéjim hanaabá, sëuk'abarmjö habarm hee. Magbaawai mak'lanau Hëwandamag jéeu námua,

¹⁴ "Hëwandam, häu habarm hägt'arm magwe.

Häu pua pach Hiewaa päibarmgui" hanaajim hanam.

"Mag pachdëu hi päibarm gaaimua mag durr jöoi gaaijä pachdëu jar haumam k'lanan pä däi k'öinaa wënlrraju" hanaajim hanaabá, Hëwandamag jéuemamua.

¹⁵ Mag t'lan häwia chi Hëwandam chognaan deeu hägt'ar hérëubaadeewai chi nemchaain t'la narr k'lanau jürr wir haigpai hamach k'apeenag, —Keena, magan Belenag wëttarau hajim hanam, Hëwandam chogau jaauwai mag chaaidam heeu hau k'itam hanam hoon.

¹⁶ Mag wëttarau häwia, chadcha heerpamjö hérëuwia hooimaawai, chadcha chi chaaidam hewaa hau k'itam p'ak t'ak'aar sëejem hee hauk'éräm hooimajierram hanaabá. Maig hi bigaau chi häd José däi naajim haajem. ¹⁷ Mag hamach daúa hoobaimaawai chi Hëwandam chogau hamachig jaautarr t'um jürr hamag hïgk'aimajierram hanam. Mag jaauwia, höberwia, deeu hamach nemchaain haar wëtumuajä hamachdëu hőor hoomampierr hich mag jajawag wëtjim haajem. ¹⁸ Mag chi oveja t'lamienau nem hïgk'ak'ag wëtum hürwia t'um chi hürmarr k'lan jägderraan nälisijim hanam. ¹⁹ Mam mag hamau jaau nám hürtarr t'um Mariaau k'ap'la sërrjä bllrjä bii haba, hich t'äar heepai hich mag k'ap'la wai sësijim hanaabá. ²⁰ Mag chi nemchaain t'lamienau hamach daúacha hoonaa hamach jäglucha hürtarraa hig wëtumua, honee Hëwandam t'ö hiek'ak'ag wëtumua, "Hëwandam, hïsin chadau purua häu habarm. Pajö wajaugk'am

chan hőor chuk'um” ha serereug wëtwia deeu hamach nemchaain haar p'ʌrsā hee naaimajim haajem.

Jesudam Haai hi jēeujem deg harrtarr

²¹ Chi chaai hautarr ocho días haadém hee, jöoingarwe hamach hi harr haawai nacha hi mehëudam p'ʌrbichp'xiwia warre hi t'ärdaM Jesús ha t'ärjierram haajem, chi Hēwandam chogau warrcha Mariaag jaaucheewai t'ärju ha jaautarrjö. ²² Maimua hīchab magtarr k'ur hed hābjö haadém hee, Jerusalén p'öbör hee Haai hi jēeujem deg chi Jesudam haibëejerram haajem p'adég hoopien, Moiseeu Hēwandam hiek p'ätarr gaai jaau simjö hag hipierr. Mag haibëewia Hēwandamag hi kōit hāu hajim hanaa warag hirig jēeumamua, “Hēwandam, cha k'érəm maar chaaidam; puata hi k'ap chirəm māg hatagjā. Hi dāi pachdēu hampierr habá” hajierram hanəm, “pachigpai k'īrju bāumk'īr.”

Mag hamau jēeutarran hamach chaai Hēwandamag deeg hajim, warrgar Moiseeu jaautarrjö. ²³ Mag Moisés hiek gaai Hēwandamau mag sim: “T'um hemk'öi chaai chi nacha hoomamdam pārau mārlag deemaju.” ²⁴ Maimua hīchab, “Jābauk'itəm wa dubur chaaindam k'āijā dau numí deebat” ha sim “hag chaai paar.” Maagjerr haawai chadcha duburdam k'ēchwia chi chaai Hēwandamag dee nəm hanəmua hi kōit jēeujerram haajem.

²⁵ Maagwai Jerusalén p'öbör hee woun hāb Simeón ha t'är sim sīejim haajem, Hēwandam dau na hajap'a k'itanaa hi hipierraai k'itaajerr. Hich mag jöoirau hīchab pñajeejim haajem, warrgarwe Hēwandamau jöoinag jaauwai hirua hich Chaai pāibarmuata israelnaan peerdə hauju ha jaaujerr Chaai. Mag jöoi gaaai Hēwandamau hich Hak'aar p'ēs wai sīejim hanaabá. ²⁶ Magua hich mag Hēwandam Hak'arau hichig jaautarr haawai jöoi Simeonau k'ap'a sīejim haajem, hich daúacha hooju maach Pör Hēwandamau māg jēb gaai Cristota Reik'amk'īr pāiju ha jaaujerr.

²⁷ Magtarr haawai mag chi Jesudam Haai hi jēeujem deg wai nəm hedcha hich mag jöoi Simeón hanəmjā hīchab hich Hēwandam Hak'arau haglāg hi harrjim haajem. Mag José María dāimua jöoingarwe Moiseeu hiek p'ā pñatarr gaai jaaujemjö chaai dāi haag Haai hi jēeujem deg bardat'abaimaawai, ²⁸ hich mag jöoi Simeonau chi chaaidam jiir hauwia Hēwandam t'ō hiek'amamua,

²⁹ “Hēwandam, mān pñ chogau” hajim hanəm, “maagwai pñ mā Pöröu; ³⁰ hīsin chad ya pñch haar mā hauju haai chirəmgui” hajim hanəm, “pñ haar k'ōinaa chiraimaag.

Pachdēu nawe mārlag hoopiju ha jaaujerr ya chadcha māch daúacha hoobarmgui” hajim hanəm.

“Māg chaairauta jöoipaawai hőor peerdə hauju.

³¹ Chadcha māg chaai hőor t'umaam k'ān hat'eeta pua pāibarm.

³² Mag, hi gaaimuata durr chaauram k'ānaujā Israelpien t'ō hiyāl hajurau.

Maimua hi jöoipa sīsiewai hīchab Israelpien k'abam k'ān hat'eejā hōtdaujö sīsiju, hamachdēu jāga hamjā peerdəju haai nā ha k'ap hamk'īr” ha hiek'amajim hanəm jöoyau.

³³ Mag chaaidam bñrəl k'itəmta jöoipa k'ērsiewai, jāgata hőor heejā sīrraju k'ai ha t'umaai jaaubarm hūrbaawai, hamach happai, “Maach chaai jāgata k'itajuuta, bñrəl k'itwe mag jaau nāma?” hajierram hanəm chi dēnnaanau.

34-35 Maimua Simeonau chi dënnaanagta jürr, —Pāach numwe Hēwandamau pāar mág hatagjā hāu wai naisijugui hajim hanám. Magnaa chi hādagcha, María, Hēwandamau mág hich Hiewaa pāibarm gaaimua, chadcha mág Israel durram k'lan póm hāgt'ar höbérjugui hajim hanám. Mamá hīchab Israel durram k'lanupa hi hoomap'am hiek'au hamach jārr hi p'lar t'uur hauju. Pach chaai mag dau hap'la wai nám hoobaawai plchta t'ut'uú t'oopbařimjö hap'la hi hat'ee pl bě harrajugui hajim hanám, gaai machgau. Mag hi hap'la wai nám haigta merag chuk'u hajugui hajim hanám, chijá k'lanauta hi k'ōsi haju maimua chijá k'lanauta hi hoomap'a k'ājā haju ha jaaumajim haajem hich chi hādagcha.

36 Maig hīchab hūan Ana hanámjā sīejim haajem, hagjö Hēwandam hi jaaumie. Mag Ana hapk'la jöoi Fanuel k'ararr hag k'a hajim haajem. Maagwai hich jöoi Fanuel hanám warr jöoingar Asernaan ha t'larjerr k'lan heem hajim haajem. Mag hūan Ana warrpem hich jaai hautarr dāi siete añospai nám hee k'oopawia hich mag tag jaajā hauba k'itamua ya hūanaa k'itajim hanaabá. 37 Mag hūanaa ochenta y cuatro años k'itamjā chawag maba, hedaram magwe Haai hi jēejem degpaita sīejeejim haajem, sark'a simua Hēwandamag jēwaag.

38 Mag hagt'a María hich chaai dāi Haai hi jēejem deg nám hee, mag hūan Ana hanámjā bēewi Hēwandamau hich Chaai pāitarr k'aug hat'aawai hirig, "Hū hajim Hēwandam; purua maar peerdə hawaag pāiju haajerr chaai barbaicheewai mə honee hāmgui" hajim hanám.

Magnaa mag hich Hēwandamaucha pāiju ha jaautarr hīchab nājerr k'lanag chi chaaidam higwia, "Hich Hēwandamau jaautarrjö chamguata mág hatag maach peerdə hauju hag Chaaidamauwai" haajeejim hanaabá.

Deeu Nazareeg wēttarr

39 Maimua Hēwandamau hich hiek Moiseeg p'āpitarr gaai jaau sim hip-ierra t'um wau dichdimaawai deeu hamach Nazaret p'ōbörög bējierram haajem, Galilea durr. 40 Mag chaai hich dārrpapagmampierr warag k'īrjug k'ap'la pamajim hanaabá. Mag nám dāi hich Hēwandamau hich k'ōchagpierta bāaupijim haajem.

Jesús Haai hi jēejem deg chi machnaan dāi hiyāl hatarr

41 Jesús dënnaan añopierr Jerusalenag weetjeejim haajem, nemk'oo pōmaam jaar paawai. 42 Mag añopierr weetjerr haawai, Jesús doce años haadeewai, hīchab Jerusalenag majim haajem, hich dënnaan dāi. 43 Maimua chi nemk'oo dichdimaawai hōor póm hamach durrag hērēruk'am hee, hīchab José María dāi hamach p'ōbörög wētjim haajem. Mamá Jesús ham dāi maba, t'aba sīsjim hanaabá. Mamá hi t'ababarmjā chi jōoinau k'augbajierram haajem, deuem k'lan dāi hurumpii hawia.

44-45 Mag deuem k'lan dāi hōor k'apanag hee hurumpii hawiata hich mag k'āaim hāb wēnarrá k'ēumamua hi jārjeejim hanám. Mamá hamach k'odnaanag jēeuwia hamach k'ap k'lanagjā jēuk'a hohook'am hooba habaawai hag noram deeu hewag bējierram hanaabá, hi jār wēdurumua. 46 Hich hag hed k'eeuraa Jerusalén barchējierram haajem. Maimua hag noram hāspaujarp'ōbaadeuta Haai hi jēejem deg Hēwandam hiek jawaag chi machnaan dāita Hēwandam hiek hiigwai hiyāl hoo sim hooimajierram haajem. 47 Maagwai haig t'um chi hū narr k'lan jāgderra

t'anaajim haajem, chi machnaanau jëeumam chaairauta ham dënjo nem k'aug ham hiek hëk'apäpäigmam hürwia. ⁴⁸ Mag chi machnaan järr sim hoobaicheewai, chi jöoinau hamach wir haigpai, —¡Mägah! Pädë hoobá, maigta sëebma hajierram hanam.

Magbaawai chi hädau magjim hanam hich chaairag:

—¿K'ant'eeta mägcha maar p'it'urg waupibarma? Pa jar wëñarramua marau pà k'irju nà hajimwai hajim hanam, hich chaairag.

⁴⁹ Magbaawai chi chaairau hamag magjim hanam:

—¿Pàrau k'augbata nà, màig màch Haai hiek hoor däi hig hiyäa chiraju haai chiram?

⁵⁰ Mamà chi chaairau hamachig mag hiek'abarm chi jöoinau pöd k'augba, parhoobata hürpäijierram hanam. ⁵¹ Maimua hich dënnaan däi höbérwia hääba hamach p'öbör Nazareeg wëtjim haajem. Maimua hewag pawiajä hich dënnaan hipierra hich mag k'itajim hanaabá. Mamà hich chaairau mamagk'amjä Mariaau hich t'haar heepain t'um k'app'haajee-jim hanam. ⁵² Mag nàm hee warag Jesùs därrpamampierr hichab k'irjug k'aug pamajim hanaabá. Maagwaita Hëwandam dau na hagchanaa hichab hoor heejä k'ajapp'a nàrraajeejim hanam.

3

Juan hoor pör choomieu Hëwandam hiek jaau nàrrarr

(Mt 3:1-12; Mr 1:1-8; Jn 1:19-28)

¹ Woun Tiberio hanam reik'abaaderr haigmua quince años haadém hee, gobernadoraan jayap naajim haajem:

Judea durr: Poncio Pilato

Galilea durr: Herodes

Iturea durr Traconite durr däi: Felipe (Herodes naam, haai gaaimua)

Abilinia durr: Lisarias

² Mak'lan chi gobernadoraank'a nàm jaar hichab p'adnaan pörk'a narr k'lan Anás hajim haajem Caifás däi. Hich mag jaarta hichab Hëwandamau jöoi Zacarías hiewaa Juan hoor chukag hee sìerrag jaaujim haajem, hich hiek hoor hee jajawag mamk'ir. ³ Hëwandamau hichig mag jaaubaawai chadcha petawia döjä Jordán higaau k'ieb jajawagmamua maagjeejim hanam: “Pàar pekau pöoma naawai pàach k'aibag häsie hewag k'irjuvia Hëwandamag chugpaapi jéeubat. Mag jéeubaa Hëwandamau pàach k'aibag chugpaabapäaiwita mua pàar pör choopäimajugui” haajeejim hanam.

⁴ Hi mag nàrraju higwia warrgarwe Hëwandam hi jaaumie Isaías ha t'larjerrau mäg p'ä pàajim:

“Woun hääb hajappai hoor barba haajem haar sëjemuata hich haar hoor barbaimaawai,

‘Maach Pör ya bëeimà sim’ haju.

‘Hi bëeju nawe pàach t'haar k'ir k'augbat’ haju, ‘t'araucha k'osi hi hiek hëk'aag.

⁵ Pari mag hëk'aagan pàach k'aibagau pàach t'haar jäg sii durr dapag heem dö k'orgjö hëk'ärag sësidamjä jëb dau däii paa nàmjö hajaug paapäipetat’ haju.

‘Pàach k'irjug k'ad jüjürk'imjö sësidamjä k'ad k'ajap'a wàlinaa bubuchdög dau däii jiirt'ëubapäimjö habat’ haju.

⁶ Mag t'um hajaug paapłiwiia k'fir k'aug naisiewain chadau Hēwandamau maach peerdłju płibarm t'umaam k'łlnau k'fircha hooju" ha p'ä sim. (Is. 40:3-5)

Hich mag Juanau maach t'äarta k'łd włli nłmjö waupi jaau nłrrarran, warrgarwejä hirua mag jaau nłrraju ya chi p'äm harr haawaita nassi pawi chadcha mag jaau nłrrajim haajem. ⁷ Mag hūrwia hirig hamach pör choomk'ir hōor pōm bée t'łnlm k'łlnag maagjeejm hanłm hichdëu:

—Chi k'aibagnaan, ¿k'aíu pārag jaauwai Hēwandamau maach hi hagk'am hed sii pör chootarr gaaimuapaita pāar hi jua machag hāwatbaju ha jaauj? ⁸ Sii pāach pör choopi nłmuapai chan hirua pāar haubam. Hēwandam jua machgau dau hap'łł hamap'a nłm k'ai, pāach k'aibag t'umaa häsie hewag k'firjuwia, Hēwandamag hisegpi jēeuwia, chadcha Hēwandam hiek hök'ajem k'łlnjö habat hajim hanłm, pāach k'apeen däjä. Hoob pārau chik'amnaan dënjö, pāachjä warrgar pāach jöoi Abrán k'ararrjö Hēwandam däi k'apeerk'a nłm hawi, "Maran Abrán chaainaui; mag hi chaaink'a nłmta, ¿jäga Hēwandamau mag maar dau hap'łł hapibarju?" ha k'firjumięt. Sii mag Abrán chaaink'a nłm gaaimuapaita mag hāgt'ar hōbeerjem hak'iin, mokdau mąg t'łnlm jā Hēwandamau hōrag paapłiwiia mak'łlnjä hīchab Abrán chaainaui haju haai sim. Abrán chaai chaar hawiajä hichiita Hēwandam jua machag hāwatbab k'aba hāwatju. Mag k'öch k'aba nłm k'ai, pāach k'aibagta warre Hēwandamag hisegpi jēeubat hajim hanłm. ⁹ Pārau k'ap'ł naabá, nemjir k'aigbamłn t'u wērmaajem. Hich hagjöta simgui hajim hanłm hīchab Hēwandamaujä pāar däi. Ya hirua pāar chachimłł sim. Har hōor hamach k'aibag hisegwia Hēwandamag chugpaapi jēeuba nłm k'łlnan pa t'upłiwiia jaser haadee hōrpłi nłmjöta hajugui hajim hanłm, hich Hēwandamau ham däi.

¹⁰ Mag jaaumam hūrwia, hōrau hirig —¿Magan maraujä jäga haju haai nł, Hēwandam jua machag hāwatmaaugau? ha jēeujierram haajem.

¹¹ Magbaa hichdëu magjim hanłm hamag:

—K'ajüa t'eg jüaju paraa nłm k'łlnau błlrjä jüaju chuk'u k'it'ëem k'łlnag deepetat. Maagwai hagjö nem k'ojojemdam wai nłm k'łlnau hīchab chuk'um k'łln däi jig k'öbat hajim hanłm.

¹² Maig hīchab bēejierram haajem gobierno dën dëbpaar jēeujem k'łln, hagjö hamach pör choopłimamk'ir. Mag bēewia mak'łlnaujä hirig jēeumamua, —Maestro, maraujä ¿jäga haju haai nł? hajierram hanłm.

¹³ Magbaawai hichdëu hamag, —Hoob leiu jaaau sim k'äyau hat'uucha hōor jua heem p'atk'on jēeumiet hajim hanłm.

¹⁴ Maimua jürr soldaaun bēewia, mak'łlnaujä hirig, —Magbaa maraujä ¿jägajuma? haichëjierram hanłm.

Magbaa hich Juanau magjim hanłm chi soldaaunag:

—Hoob tag chik'am jua heem nem hajués k'echt'łg haumiet. Wa pāachta hemk'ooin hawia chik'am k'ügur jäp'ierrpiniaa k'äjä chik'am p'atk'ondam hau chit'ëe hamiet. Maimua hoob pārau, "Młrłgan bärłta p'aagjem, muan waragta hig chirłm" hamiet hajim hanłm. Pāachig p'ag nłmdam däipai honee nłisit ha jaaumajim haajem.

¹⁵ Mamagk'am hūrwia, hōrau jürr hamach k'apeenag, "Hīsin hich mla k'äjäja Hēwandamau nawe pļiju ha jaaujerrá hagam" haajeejm hanłm.

¹⁶ Hamau mag hiek'a nłm Juanau hag nawe hūr wai sīerr haawai t'umaam k'łln jäg daar magjim hanłm:

—Mua pöd pāar t'āar hajaug paa haubam. Muan sīi dödamaupaita pāar pör choo chirʌmgui hajim hanʌm. Mamʌ hēudee hāb hurumta mʌ k'āyaujā jua t'eeg hārcha sim. Jāguan chad hich Hak'aarjā pārag deewia pāar k'aibagjā hōtdau hee warre hōrbap̄imjōta haju. Mʌ chan mʌg chirʌm haig sīi hi chogk'aagpajā serbiibata chirʌmgui hajim hanʌm.¹⁷ Magnaa hamag, K'īr k'ap'ʌ habat, Hēwandaman ya bēeimʌl simgui hajim hanʌm. Hi bēem hed hi hiek hāk'ʌ t'ʌnʌubarmjōta haju. Maagwai har hi hiek hāk'amap'a harr k'ʌn, jūrr chi arroz bā t'ʌtarra sīi hābamag pāardʌnaa hōrbap̄imjō haju. Mak'ʌnan bālrjā hōtdau t'ōo k'augba sīerrʌm heeta hich Hēwandamaucha bark'ʌlipāiju ha jaaujeejim hanʌm, Juanau hich haig bēe nʌm k'ʌnag.

¹⁸ Mag jaautarr haigmuajā hich mag hiek k'īr pogk'e jaau k'itʌmtua hōor wawiejeejim hanaabá, jāga t'umaam k'ʌn Hēwandamaau peerda hauju haai sī.

¹⁹⁻²⁰ Mag jaar chi gobernador Herodeeu hich naam Felipe hʌli Herodías hanʌm k'echeu hauwia hag dāi sim k'aug hat'aawai Juanau hirig hiek'ajim haajem. Mamʌ mag hirig hiek'atarr chan mag sīi hich wach hʌli dāi sim hat'epajā k'aba, hich nem parhooba k'aigba waaujem kōitpata hirig hiek'ajim hanaabá. Mamʌ magʌmjā bālrjā hi hiek hūrba, warag chi Herodeeu Juan cárcel deg p'āar sīupijim hanaabá.

Juanau Jesús pör chootarr

(Mt 3:13-17; Mr 1:9-11)

²¹ Mamʌ mag Herodeeu chi Juan cárcel deg p'āarpiju nawejā hōor pöm pör choojerr haawai, k'āai hāb Jesujā bēewia Juanag hich pör choopibaawai, hīchab hi pör choopajim haajem. Mag hich pör choo haaipabaadeewai Hēwandamag jēeujim hanaabá. Mag hich Hayag jēeu sim heeta hedaujā weeudʌ jōisim heemua²² Hēwandam Hak'aar duburjō k'itʌmta dau daau bēewia hi hār jupchējim hanʌm. Mag jupbaichēm dāi hedjā heemua woun hiekjō, "Hiewaa, plata mʌ Chaai mʌchdēu jāsehne wai chitʌmʌu, pʌgaaimua mʌhonee chiraajem" habarmjā hūrjim hanaabá.

Jōoin Jesucristo dau naweram k'ʌn

(Mt 1:1-17)

²³ Jesuu warrpem Hēwandam hiek hōrag jaauwai treinta añosjō sīejim haajem. Hiin Hēwandam Hiewaa hajieb mamʌ, hōraun José hiewaa chaarpii haajeejim. Hich Jesús bāaurrjōoi Joseeta Elí hiewaa hajim haajem.

Maagwai Elí Matat hiewaa hajim;

²⁴ Matat Leví hiewaa;

Leví Melqui hiewaa;

Melqui Jana hiewaa;

Jana José hiewaa;

²⁵ José Matatías hiewaa;

Matatías Amós hiewaa;

Amós Nahúm hiewaa;

Nahúm Eslí hiewaa;

Eslí Nagai hiewaa;

²⁶ Nagai Maat hiewaa;

Maat Matatías hiewaa;

Matatías Semei hiewaa;

Semei Josec hiewaa;
 Josec Judá hiewaa;
²⁷ Judá Joanán hiewaa;
 Joanán Resa hiewaa;
 Resa Zorobabel hiewaa;
 Zorobabel Salatiel hiewaa;
 Salatiel Neri hiewaa;
²⁸ Neri Melqui hiewaa;
 Melqui Adi hiewaa;
 Adi Cosam hiewaa;
 Cosam Elmadam hiewaa;
 Elmadam Er hiewaa;
²⁹ Er Jesús hiewaa;
 Jesús Eliezer hiewaa;
 Eliezer Joram hiewaa;
 Joram Matat hiewaa;
³⁰ Matat Leví hiewaa;
 Leví Simeón hiewaa;
 Simeón Judá hiewaa;
 Judá José hiewaa;
 José Jonam hiewaa;
 Jonam Eliaquim hiewaa;
³¹ Eliaquim Melea hiewaa;
 Melea Mena hiewaa;
 Mena Matata hiewaa;
 Matata Natán hiewaa;
³² Natán David hiewaa;
 David Isaí hiewaa;
 Isaí Obed hiewaa;
 Obed Booz hiewaa;
 Booz Sala hiewaa;
 Sala Naasón hiewaa;
 Naasón Aminadab hiewaa;
³³ Aminadab Admin hiewaa;
 Admin Arni hiewaa;
 Arni Esrom hiewaa;
 Esrom Fares hiewaa;
 Fares Judá hiewaa;
³⁴ Judá Jacob hiewaa;
 Jacob Isá hiewaa;
 Isá Abrán hiewaa;
 Abrán Taré hiewaa;
 Taré Nacor hiewaa;
³⁵ Nacor Serug hiewaa;
 Serug Ragau hiewaa;
 Ragau Peleg hiewaa;
 Peleg Heber hiewaa;
 Heber Sala hiewaa;
³⁶ Sala Cainán hiewaa;
 Cainán Arfaxad hiewaa;
 Arfaxad Sem hiewaa;
 Sem Noé hiewaa;

Noé Lamec hiewaa;
 37 Lamec Matusalén hiewaa;
 Matusalén Enoc hiewaa;
 Enoc Jared hiewaa;
 Jared Mahalaleel hiewaa;
 Mahalaleel Cainán hiewaa;
 38 Cainán Enós hiewaa;
 Enós Set hiewaa;
 Set Adán hiewaa;
 Adán Hēwandam hiewaa, hich Hēwandamaucha hi homparr haawai.

4

*Dösātau Jesúsu k'ūgur hauju hēk'atarr
 (Mt 4:1-11; Mr 1:12-13)*

¹ Mag pör choowia Jesúsu Hēwandam Hak'aar hich gaai p'ës wai sim petajim haajem Jordán heemua, mag hich pör chootarr haigmua. Mag mamta hich hag Hēwandam Hak'araupai Jordán higaau durr hōor chukag ch̄lai hi warrjim haajem. ² Mam cuarenta días s̄ejim haajem, bñ̄l̄rjā t'ach k'öba. Hi mag sim hee dösātau bëewia hi k'īirjug meerk'a Jöoi dau na häu k'abam nem waupiju hēk'aajeejim hanaabá. Mag cuarenta días dichdimaawaita heeupemjö Jesúsu jäsöö haadëjim haajem. Mag hi jäsöö haadëm hee, dösātau hi k'ūgur hauju k'īirjuwia ³ hirig, —Chadcha p̄ Hēwandam Hiewaa k'ai, m̄ag mokdau panag paabapäi hajim hanäm.

⁴ Magbaawai Jesuu magjim hanäm:

—Hēwandam hiek p'ä sim gaai jaauwai, “Sii t'ach k'öju happai k'ap hamk'īir hirua maach hompaabajim” ha sim. [“Hirua maach hompaatarran, mag t'ach happai k'īirjuju k'āyau hich hipierraas wēn̄rramk'īirta maach hompaajim” ha p'ä simgui hajim hanäm.]

⁵ Maimua Hēwandamauhñ̄draa warag dösātag Jesúsu warrpijim haajem, durrñ̄ pöm sim gaai. Mag warrwia mag durr pöm hāgt'aa sim gaaaimupai, s̄æk'abarmjö habarm hee, m̄ag jēb gayam durr warp'am magwe t'um hirig hoopijim hanaabá. ⁶ Mag hoopiwia magjim hanäm, chi dösäti garmua hirig:

—Mua pr̄agtä durr m̄ag wējöm däi hag gaai nem t'ññ̄mpa t'um dee-jugui hajim hanäm, p̄achta t'umaam k'ññ̄n pörk'anaa t'ñrp'oo chirsimk'īir. Mua m̄achdēu deem k'ñsim k'ññ̄nag deeju haai chirñngui hajim hanäm, m̄ach dēn haawai. ⁷ Mamä magaagan sii j̄ieporöu p'öbk'anaa m̄ar̄gta Hēwandamagamjö j̄eeubá hajim hanaabá. Pua m̄ar̄g mag j̄eeumän, m̄ag durr t'umwe p̄ach dēnëu hajim hanäm chi dösätau.

⁸ Magbaawai Jesuu chi dösätag, —Hēwandam hiek p'ä sim gaai jaauwai, “Pääär Pörön Hēwandamau; häba hirigpaita j̄eeubat, maimua häba hi hiek-paita hipierraas habat” ha simgui hajim hanäm.

⁹ Maimua Hēwandamau deeu hñ̄draa dösätag Jesúsu warrpijim haajem, jürr Jerusalén p'öbörög. Mam barwia Haai hi j̄eeujem di nem pöm dññ̄m hñ̄r chi s̄i gaai warrwia magjim hanäm chi dösäti garmua Jesuug:

—P̄ Chadcha Hēwandam Hiewaa k'ai, magan m̄ag hee baubaad hajim hanäm. P̄ chig haba k'abahab. ¹⁰ Hēwandam hiek p'ä sim gaai “Hich Hēwandamau hich chognaan p̄äiju” ha s̄iebahab, “p̄t'la wēn̄rramk'īir.” ¹¹ Maagwai m̄ag hee p̄baudlk'iinjä, hamau sii hamach juu heeta p̄a jääu haubajup, buju haimaau p̄ chig ham hugua. ¡Baubaad! hajim hanäm, chi meperau Jesuug.

12 Magbaawaita Jesuu magjim han^{am}:

—Mam^{la} h^{ih}chab Hēwandam hiek p^a sim gaai jaauwai, “Hēwandamau chadcha pāach t^lajau hawi hoob nem parhoob hamiet” ha sⁱebahab hajim han^{am}, chi meperag.

13 Hich mag warag chi dösātau Jesuug hich hipierraaj hamkⁱⁱr nem kⁱⁱrpier jajaauk^{am} b^{ll}lrjā pōdba habaawai, s^euk^a chi k^ūgur petajim haajem hichta.

*Jesuu warrpem Galilea durr Hēwandam hiek jaauubaaderr
(Mt 4:12-17; Mr 1:14-15)*

14-15 Jes^{us} hagt^a Hēwandam Hak'aar hich gaai p^{es} wai sim majim haajem deeu Galilea durr, hich berrag. Mag barwia judionaan Hēwandam hiek jaaujem di sⁱsidampierr jaaujeejim haajem. Maagwai durr chaauram k^{ll}naupa hirua jaau n^{ll}rg^{am} k^ak'apdō hap^öbaadeewai t^{uma}am k^{ll}nau hi higar n^{am}ua, “H^luta mag jaau n^{ll}rrabahab” haajeejim haajem.

*Jes^{us} Nazaret p[']öbör hee
(Mt 13:53-58; Mr 6:1-6)*

16 Maimua Nazareeg b^{ee}jim haajem, hich b^{aa}utarr p[']öbörög. Mag b^{ee}wia juu h^llijem hed pabaadeewai judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg dubjim haajem, hag na hich duubjerrjō. Mag dubwia, h^orag h^urmkⁱⁱr Hēwandam hiek t^lraag p[']iid^a d^{an}lisijim haajem. 17 Mag hi d^{an}lisiewai h^{ab}mua hirig h^{la}p^{ai}jim haajem, jöoingarm h^{es}ap chi p^{ll}art^{am}, Hēwandam hi jaaumie Isaías k[']ararrau p[']atarr. Maimua chi h^{es}ap p^{ll}art^{am} gaai j^{ar}naa t^lrbaad^{ej}im han^{am}. Hirua t^lär sⁱerr haig mag sⁱejim haajem:

18 “Hēwandamauta m^{la} j^{ar} hautarr haawai hich Hak'aar m^{la} gaai p^{es} wai sim, hap[']am k^{ll}nag j^äga hichd^{eu} ham peerd^a hauju ha jaaumkⁱⁱr.

Hirua m^{la} p^xitarran, h^oor hamach k[']aibag hee presonaanjö n^{am} k^{ll}nag, ‘Ya p^aar h^öb^{er}m hiek h^öb^{er}ju haai n^{am}’ ha jaaumkⁱⁱr hajim; dau k[']isumjö n^{am} k^{ll}nagjā, ‘Ya p^arau wajap^a hooju haai n^{am}’ ha jaaumkⁱⁱr;

chik[']amnau dau hap[']an waaujem k^{ll}nau dau haug k[']augwia peerd^a haumkⁱⁱr;

19 maimua h^orag, ‘H^lis chad m^{la}g jaarta Hēwandamau p^aar d^{ai} nem hajapcha haju hed barbaich^{em}’ ha jaaumkⁱⁱrta m^{la} p^{ai}jim” hajim han^{am}, t^lrmamua. (Is. 61:1-2)

20 Maimua t^lär haaipabaadeewai hichig chi h^{es}ap p^{ll}art^{am} deetarrag deeu h^{la}p^{ai}wia hoo sⁱsijim haajem, hichd^{eu} t^lär sⁱerr hiekpai jawaag. Magbaawai t^{um} haig narr k^{ll}nau h^{ab}a hirigta heerpapaad t^lanlisijim hanaabá. 21 Mag hichig heerpapaad hap^öbaadeewai hamag magjim han^{am}:

—H^lista chadcha pāach t^{uma}am k^{ll}nau dakⁱⁱr m^{la}g Hēwandam hiek p^a sim gaai hichd^{eu} jaautarrjōo habarmgui hajim hanaabá.

22 Mag h^urwia t^{uma}am k^{ll}nau hi wajap^a hig hiy^{ll} naajim han^{am}. Mag n^{am} d^{ai} hirua hiekdam h^urim^a hiek^aamam h^urwia t^{um} j^ägderraa hap^öbaad^{ej}im hanaabá. Mag h^urwia, j^ürr hamach wir haigpai, —Keena, ^zm^{la}g woun José hiewaa k[']abamá? ^zK[']ani mag hiek^a hoo simma? hanaa-jim hanaabá.

23 Magbaawai Jesuu magjim han^{am}:

—Pārau mʌchig “Chadcha médico k'ai, pʌchdēupai pʌch monaaubap̄i” ha hiek'aju mua k'ap'ʌ chirʌmgui hajim hanʌm. Magnaa hamag, Pārau hūurwai Capernaum durr mua nem k'īir pogk'e waaujem hanaawai, mʌigjā magan hagjō waupi jaaujugui hajim hanʌm, mʌ hiek hāk'amap'am hiek'au.²⁴ Mamʌ keena, pāadē hoobat, muajā mag chirʌmgui hajim hanʌm: Chi mʌg Hēwandam hiek jaau wēnrraajem k'ʌn chan dich dō hee hāba naajem k'ʌnau hābjā k'a k'ōchk'aba haajemwai.²⁵ Mʌch sëuk'a chirʌm ham hugua pārag jaauk'im: Pārau k'īir heyaa nʌmgui hajim hanʌm, jöoingar Hēwandam hiek jaaumie Elías k'ararr monak'a haawai Israel durr aňo t'ärup hawia jārr bālṛjā noseg chēba harr hanʌm. Mag gaaimua Judea durr t'um jādau t'eeaga burrtarr hanʌmjā pārau hūurjem. ¿Pārau k'īirjuawai mag jaar hīchab k'oopaa hūanaan dau hap'ʌm chuk'u hajī Israel durr? Chuk'u hajim haju haai k'aba nʌm; k'apan t'ʌnaajim.²⁶ Mamʌ magʌmjā ni hiwiir hābam haarjā Hēwandamau Elías pāibajim. Mamag pāiju k'āyau Sidón durr p'öbör Sarepta hanʌm hee k'oopaa hʌli hāb s̄ierr haarta Hēwandamau pāijimgui hajim hanʌm, magagtā hi jāhogamk'īir. Jāgwi? Hich durram k'ʌn heepai pāimuan hi k'ōchk'abaju k'ap'ʌ harr haawaima. Maguata warag deeum durragta pāijimgui hajim hanʌm, hich meeun k'abam hee.²⁷ Hīchab k'īir heyaa habat: Israel durr Hēwandam hiek jaaumie Eliseo k'ararr monak'a haawai hīchab hōor kokobé bēnēu bar s̄isidʌm k'apaana t'ʌnaajim. Mamʌ mag t'ʌnarr k'ʌn hiwiir hābjā Hēwandamau hirig monaaupi jaauba, hāba Siria durr woun Naamán haajerr happaita monaaupijim. Jāgwi? Hēwandamau hoowai hamach israelnaan heepai pāimuan, hamach heempai haawai bālṛjā hamach k'amor machag monaauju k'īrjabu hich Hēwandamau k'ap'ʌ s̄ierr haawaima hajim hanʌm hich Jesuu.

²⁸ Jesuu mag hiek'abarm hūrbaawai haig narr k'ʌn t'um hi dāi meeuk'a p'öbaadējim hanaabá, hamach k'īir hiek'abap̄aiwai.²⁹ Mag meeuk'a nʌmuua warag p'iidʌtk'a p'öbaadēwia, p'öbör heemua jarp̄iwigia, hich hag p'öbör heepai durrsī gaai durr pōr waaidʌ hi warrjierram haajem, mam-mua hit'urm̄g hee hi s̄lepäaig.³⁰ Mamʌ mag nʌm hee s̄i ham jārr dichwia petajim haajem.

*Jesuu woun hāb dösāt bēnēu baarjerr monaautarr
(Mr 1:21-28)*

³¹ Maimua magtarr k'ur deeu Jesús Galilea durr p'öbör Capernaum hanʌm̄g bēejim haajem. Mag bēewia hōor juu hālijem hed pabaadeewai hōrag jaaujeejim haajem.³² Mag hirua jaau sim haig hi hiek hūrwia hōor jāgderraat t'ʌnaajim hanʌm, chi k'ap'ʌm k'ap'ʌm haajem k'ʌn k'āyaujā hichdēuta jaau k'ap'ʌcha jaaujam hūrwia.

³³ Mag judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg hīchab s̄iejim haajem, woun hāb mor hee bēn k'aigbam wai sim. Mag wounau Jesús hoobaadeewai chi bēn hi mor hee simuata t'et hāa hanaa,³⁴ —¡Jesús, Nazaretpierr! Hidēu maar s̄i k'ajap'a s̄ubá hajim hanʌm. Pʌn warre maar hōpääinta hurum. Mua pʌ k'ap'ʌ chirʌm, pʌ jammua hurú. Pʌ Hēwandam Hiewaa hāgt'armua bēetarr k'abahab, warrgurwe Hēwandamau pāiju jaaujerr hajim hanaabá, chi mepeer garmua.

³⁵ Magbaawai Jesuu chi bēnēg meeurraunaa, —K'īu habá. Pʌchta warag jāg woun mor heemua hōbērbaad hajim hanʌm.

Magbaawai chadcha chi mepeer hōbērbaadēmu warre chi wounta jēk'ʌt barwerbp̄ajim hanaabá. Mamʌ magtarrjā chig haba, deeu k'īir

heerdawia, warramjö monak'a sīsijim haajem. ³⁶ Mag hoowia t'umaam k'lan dauderraan nāmua hamach heepai, “¿K'anim wounaan juapa t'eepta jāg mepeenag hōbeerpi jaauwaijā hi hipierraa hōbér nāma? Keena, maig hag na maadēu māg chan hooba haajemwai” ha hiek'ap'oo t'anaajim hanām.

³⁷ Jesuu magtarr sīi hag bigaau p'öbördam nānāidām heem magwe bīi t'anaasijim haajem.

Jesuu Pedro p'aauhūan monaautarr

(Mt 8:14-15; Mr 1:29-31)

³⁸ Maimua mag woun mor heem mepeer jār pāawia Hēwandam hiek jaaujem degmua hōberwia petajim haajem, Simón di haar. Maimua barimawia hooimaawai, Simón p'aauhūanta k'āumie mas t'ānām hooimajim hanaabá. Magbaawai mag hūan monaaupāimkīir, hōrau Jesuug chaigpa naajim hanām. ³⁹ Magbaawai hi werba jēer sim bigaau dānāluwimawia chi k'āumieg k'īesir hiek'abaawai warre chi k'āumie meeudābaadējim hanaabá. Mag k'āumie meeudābaadeewai hag bārre p'iidāwia ham jāhogaagpajim haajem.

Hedau k'ēubaadēm hee Jesuu hōor pōm monaautarr

(Mt 8:16-17; Mr 1:32-34)

⁴⁰ Maimua hedau k'ēubaadeewai haaunaan paraa harr k'ānau hamach haaunaan k'amor machagpierr Jesús haig haubēemajieram haajem. Magbaawai Jesuu chi mor masim k'ān gaai pār hoomamuapai t'um monaaupāimajim haajem. ⁴¹ Mag pār hoomamu hōor mor hee bēn paraa harrpa jēu wērpermajim hanaabá. Chi mepeenaujā Hēwandamau hi pāitarr k'ap' narr haawai, “Pān Hēwandam Hiewaau” ha hāhāag hōberdāt'ka maajeejim hanām. Mamā Jesuu tag hamag hiek'apiba meeurrau sīumajim haajem, hōrag hich jaauum hugua.

Jesuu maach peerdāajem hiek Galilea durrjaau p'ārda narrarr

(Mr 1:35-39)

⁴² Maimua ya hāspabaadeewai haigmua chawag mawia hōor chukag haar hich happai sīejim hanām. Mamā Capernaumpienau hi jār wēnārrā hawia baau hat'aimaawai tag hi chawag pāimap'a sīi hamach haigpaita sīepim k'ōsi naajim haajem. ⁴³ Mamā hichdēu hamag, — Māigpai chiraba mā chawag maju haai chirāmgui hajim hanām, hīchab deeum p'öbör heejā hōrag “Hēwandamta ya t'umaam k'ān Pörk'aimā sim” ha jaauwia, hīchab ham peerdāju k'īirju nām k'ai, hirigta hādāraa hamach Pörk'apiju haai nām ha jawaan, mag hat'eeta Hēwandamau mā pāitarr haawai.

⁴⁴ Mag jaauwia, Capernaumpai sīeba, hich mag p'öbörpierr judionaan biirdāajem deg Hēwandam hiek jaau nārraajeejim haajem, Galilea durr.

5

Hāwarr pōoma pārtarr

(Mt 4:18-22; Mr 1:16-20)

¹ Biek hāb Jesús t'ārrdō Genesaret hanām higaau sim haig hōor pōoma podpachēwia t'et p'ēeudā hi p'ār t'uur warrmajieram haajem, Hēwandam hiek hūrm k'ōchgau. ² Mag nām hee hichdēu bote numí mos gaai barhāidā nām hoo hat'ajim hanām. Hag hee chi mork'ān chuk'u naajim hanām, dō hārēut'urwia dō higaau hamach red hā narr haawai. ³ Magbaawai chi bote dau hāb Simón dēn harr haawai hirig jēeuwia, hag

hee waaidawia, hichigpai b^λchk'un döjärragaa hich warrpijim haajem. Magnaan chadau jupwia mammua h^oor k'apan t'ΛnΛm^λ Hēwandam hiek jaaubaadéjim haajem.

⁴ Maimua mag hiek a höbaadeewai chi Simonag, —Döjärr wëbap^λi, maimua chi red dubpäinaa deeu h^orëu hoobat hajim han^λm.

⁵ Magbaawai Simonau jürr magjim han^λm:

—Aay, hedaar maach daúa b^λlrjä k'äiba parii h^orëu heed^λtk'amaamjä b^λlrjä marau p^λr haubajim. Mam^λ p^λ hiek haawai deeu mua chach hoojuk^λe hajim han^λm.

⁶ Maimua chadcha mag dubp^λiwia jiir hoowai h^owarr pöoma t'ΛnΛmua chi red dau t'Λrrd^λmaa hajim hanaabá. ⁷ Magbaawai hamach k'apeen deeum bote hee narr k'Λnag jua t'öt'öi k'ap'öbaadéjim han^λm, hamach juag hoon bëemk^λir. Mag chadcha warm k'Λn bëewia jiir hat'aawai bote numwe hipiir haujierram hanaabá. Mag, bote numí narr h^oba peer joot'üpjierram haajem. ⁸⁻⁹ Mag Jesús hipierra Harr gaaimuapai h^owarr pöm p^λr hat'am hoobaawai Pedro d^λi jap h^obam hee narr k'Λnnaupa, “¿M^λan k'anim wounta hag na m^λg hooba haajemta h^owarr pöm m^λg p^λr haupibarma?” ha k^λirju naisijim han^λm. Hich mag b^λrrre Simón Pedroou Jesús b^λk'arr p'öbk'a t'Λnaaimawia hirig, —Señor, hoob m^λ d^λi h^oba n^λrram. M^λan hatcha pekau pöoma chir^λm p^λ m^λ d^λi n^λrraag hajim han^λm.

¹⁰ Maagwai Pedro k'apeen h^obak'ai bote hee narr k'Λnaujä h^ochab hamach k'apeenau k^λirju narrjö k^λirju naisijim hanaabá. Mag bote hee naajim haajem Zebedeo chaain, Santiago Juan d^λi. Mama Jesuu chi Simonag, —Simón, hoob k^λirjum hajim han^λm. Warr p^λch s^λi dö h^ola gaaipai chitarrjö, h^osmua hatagan p^λan jürr m^λ hiekta h^orag jaau gaaipaita chirsijugui hajim han^λm.

¹¹ Maimua dö higaau paauk'achëwia warag hi d^λi mam hiek h^oréubaadéjim hanaabá, hamach nem t'um p^λawia.

*Jesuu woun h^ob kokobé bënëu s^λerr monaautarr
(Mt 8:1-4; Mr 1:40-45)*

¹² Maimua biek h^ob Jesúus deeum p'öbör hee sim haig woun h^ob kokobé bënëu s^λi p^λie k'a dodos sim barchéjim haajem. Mag wounau hoo hat'aawai jék'at p'öbk'anaa, j^{eb} gaai dagau d^λrnnaa, chaigpamamua hirig, —Señor, pua k'ös chir^λm k'ai, m^λg p^λedau warre m^λ gaaimuua chugpaabap^λi haichéjim han^λm.

¹³ Magbaawai Jesuu hi gaai p^λrnnaa, —Mua p^λ monaauum k'ös chir^λm; monaau chirsí magan hajim han^λm.

Magbarm b^λrrre chi p^λie k'a dodos chirarr monaau s^λsiewai mor hajapp'a s^λsijim hanaabá. ¹⁴ Mag ya monaau s^λsiewai, Jesuu hirig magjim han^λm:

—P^λch m^λgbarm hoob chik'amnag jawam. Magju k'äyau nacha Jerusalén mawia Haai hi j^{ee}ujem degam p'adëg p^λch mor hoopibaimá. Maimua Moiseeu hiek p'ätarr gaai jaau simjö p^λch monaaubarm paar nemchaain ofrendak'a deebá hajim han^λm, p^λch m^λ monaau s^λsim h^orag k'ap hamk^λir.

¹⁵ Hich Jesúus mag gaaimuua s^λi warag h^oor hee t'ärp'öö s^λsijim hanaabá. Maagwaita warag h^oor pöm biird^λda haajeejim han^λm hi hiek h^oraag, maimua h^ochab hamach monaau p^λai mamk^λirjä hagjö. ¹⁶ Mama mag^λm

hāba, Jesú chawag maajeejim haajem, hich happai hōor chukag chālai Hēwandumag jēwaag.

*Jesuu woun hāb k'apá jaser k'itam monaautarr
(Mt 9:1-8; Mr 2:1-12)*

17 Biek hāb Jesuu Hēwandum hiek jaau sim haig fariseonaan dāi Hēwandum hiek hat'ee chi machnaanpa hohood t'ānajim. Mak'ān p'öbördam nānāidāmpiermuua bēetarr k'ān hajim haajem: Galilea durrmua bēetarr k'ān, Judea durrmua bēetarr k'ān, maimua hīchab Jerusalenpienpa dāi naajim haajem. Maagwai Hēwandum juapa t'eeg hi gaai sīejim hanām, hōor monawaag.

18 Mag nāmta hōrau woun hāb k'apá jaser k'itamta pa bārk'am gaai waiduraa hajierram haajem, Jesú sim haar wai dubwia hi k'īrp'ee werba sīwaag, monaaupāimk'īir. 19 Mamā dubju hēk'a nām hōor pōm t'ānām k'urau pōd dubba habaawai, dihēu hār waaidātk'a p'ōbaadēwia, nem wāg waunaa, chi pa bārk'am gaai jāgadau jāk'anaa, chi haau-naanpa heeg jiir burrpāijierram haajem, hōor jārr Jesú hiek'a hoo sim k'īrp'eecha. 20 Mag hich haig wai burrbaichēm hoobaawai, hirua chi wounaan hō hak'aar hāba hiruata hamach haunaan monaaupāiju k'īrju nām k'apā sīerr haawai, chi k'apá jaser k'itamgtā, —Pā pekau t'um ya chugpaa sīsimgui hajim hanām.

21 Mag hūrwia fariseonaan dāi Hēwandum hiek hat'ee chi machnaanpa haig narr k'ānnau hamach hödegpai, “¿Chījāg wouna Hēwandum na mag hiek'a sīma? ¿K'āiu māig pekau chugpaa hāi si? Hēwandumau k'abam chan pekau chugpaa hauba haajem” hanaajim hanām.

22 Mamā Jesuu hamau mag k'īrju nām k'apā sīerr haawai hamag magim hanām:

—¿K'ant'eeta pāar jāg t'āar k'aigba k'īrju sīsid haajēma? 23 ¿Wa mag pekau chugpaabamjā dau daau hooba naawai pārau k'īrjuawai chadcha p'it'urg chuk'u t'umaam k'ānnau mag hiek'aju haai nām ha nāwa? Chadcha t'umaam k'ānnau mag hiek'aju haaima. Mamā mua hirig “P'iidāwi dārdār habā” hak'iin, hōrau hamach daúacha hooju, hi monaaau sīsi wa monaauba k'ājā hich mag sīsim. Magua pārau mā dēnjo chan cha mua jawaagpamjō habajugi hajim hanām. 24 Mamā māch chi Hemk'ooi Hiewataa chadcha Hēwandumau juapā deetarrau māg jēb gaai pekau chugpaa jāua t'eeg chirām ha k'ap hamk'īir, pārag hoopik'imgui hajim hanām.

Maimua chadcha chi k'apá jaser k'itamgtā, —P'iidābā. Pāch put juurwia, pāch dii petā hajim hanām.

25 Magbarm bārre t'umaam k'ān dak'īir p'iidābaadēwia, hich waibēetarr pa bārk'am dāi putpa p'ē hauwia, hich dii petajim hanaabā. Mag mamua, “Hīsin chadau Hēwandum purua mā hāu habarm” ha hijējēbag majim hanām, honegau.

26 Mag chi woun p'iidābaadēm hoowia haig narr k'ān t'um dauderraan nām hiek'au, “Jāan hich hiiuta jāgbarm” hanaa hīchab, “Hīs Hēwandumauta maadēu māg hooju k'īrjuba narrjā hoopibarm” hanaajim haajem, hamach hap pawiajā.

*Jesuu Leví hich dāi harrtarr
(Mt 9:9-13; Mr 2:13-17)*

27 Maigmua hōbērwia higbaadeeu hooimajim haajem, woun hāb Leví ha t'ār sim. Mag woun hōrau dēbpāar p'agaan bēejem haig mes pāar

siejim haajem, gobiernoog hōrau dēbpaar paraa nām jēeu nām p'idadga p'ídik'a sīerr haawai. Magagjā Jesuu, —Mā dāi marrau hajim hanām.

²⁸ Magbaawai chadcha Leviu p'iidlwia hich p'idadgā k'augba, hi dāi petajim hanaabá. ²⁹ Maimua hich di haar barwia p'iejāb pōm waupijim hanām, Jesús k'öpieg. Mag nām dāi hīchab hich k'apeen t'ärk'ālijim haajem, hich haig t'ach k'oон bēemk'īir. Magbaawai dēbpaar jēeujem k'ānn k'apan wēdurum dāi parhoobam k'ānnpa bēewia hāba t'ach k'ö naajim haajem, Jesús dāi.

³⁰ Mamā magbaawai chi hajapcha Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pātarr hālrk'aajem k'ānnau Hēwandam hiek hat'ee chi machnaan dāimua Jesús k'apeenagta, —¿K'an jāgwia pāar jāg gobierno dēbpaar jēeujem k'ānn dāi pekau pōm sīsidām k'ānnpa hāba t'ach k'ö nāma? ha jēeujierram hanām.

³¹ Magbaawai Jesuu magjim hanām hamag:

—K'a monak'a nām k'ānnau chan doctor higba haajem; hāba mor masi nām k'ānnauta doctor hiigjem. ³² Mā chan bālrjā pekau chuk'u hajapp'a k'it'ēem haajem k'ānn jīraanjā bēeba, mānn hōor pekau pōoma k'it'ēem k'ānn peerdā hawaanta bēejimgui hajim hanām, k'īrjung hiiur haumk'īir. Maguata mag ham pekau pōm nāmjā higba, ham dāi mā t'ach k'ö chirabahab hajim hanām, hamjā Hēwandam dēnk'a hawaag.

¿K'ant'ee t'ach k'öba sark'aju haai nā?

(Mt 9:14-17; Mr 2:18-22)

³³ Maigmua Jesús hich k'apeen dāi hōbēr p'ōbaadēm hee, hōor bēewia Jesuug magchējierram hanām:

—¿K'an jāgwia Juan dāi wēnrraajem k'ānnau t'ach k'ö nāmjā hāiba sark'anaata Hēwandam jēeujem daar, pā k'apeenau sark'aba haajē? Chi hajapcha Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pātarr hālrk'aajem k'ānn higar nām k'ānnaujā hagjō sark'ajem, mamā pā k'apeenau chan hajap magba haajerram. ¿Jā k'an jāgwiauma? ha jēeujierram haajem hirig.

³⁴ Magbaawai hichdēu hamag magjim hanām:

—Pārau hoowai chi juu pār sim woun honee hich hāli dāi t'ach k'ö nāmich, hirua hōor t'ārtarr k'ānn sark'a nām hawia sīi hōk'īrjuu hōhoodō naajē bālrjā t'ach k'öba? ³⁵ Magba haajem. Hich hagjōta nāmgui hajim hanām mā k'apeenjā. Ham magjuun mā ham jaaijō ham dāi chitām pār hat'am hed gayan chadau ham hamach k'īrauta sark'awia, hīchab t'achjā k'öba nāisip haju, gaai machgau. Mamā māngwaiwe chan ham sark'aju k'aba nāmgui hajim hanām, hagt'a mā ham dāi chiraawai.

³⁶ Maimua hichdēupai magjim haajem:

—Pāach k'ajūa jēbaadeewai, ¿pārau hoowai k'ajūa dich k'ajūa hiiur gaa'im jēnaa jūrr chi jōoi gaai k'ajā? Maadēu magk'iin dich k'ajūa hajap'amta hārpāiju. Maimua mag p'ēebarmjā k'īir hāba k'aba daau p'ēe wējōm t'umaam k'ānnau hooju. Hich hagjōta sim hīchab māg hiek hiiur mua jaau chirāmjā. Chi mā hiek hāk'a simua chan māg hiek hiiur mua jaau chitāmjā hāk'anaa pōd hamach jōoin hijā hagjō hālrk'aju k'aba simgui hajim hanām. ³⁷ Mag mā hiek hāk'a nāmān maadēu vino nemhēu hiiur hee pāajemjōta sim. Pārau k'ap' nāmgui hajim hanām, vino hōrr nemhēu jōoi ya chi pāajem hee pōd pāju k'aba sim. Mag pāk'iin chi vino hōrr hach-pabaadeewai, chi nemhēu jōoiraa sīewai hāwatba jēgdābaadee, chi vinojā hārbaadēm dāi chi nemhēujā ya tag serbiiba sīsiju. ³⁸ Maguata vino hōrran hagjō nemhēu hiiur heeta pāajem; maagwai chi nemhēujā jēgdāba, chi vinojā hārbamgui hajim hanām hich Jesuu. ³⁹ Mag hiek'ak'agmamua,

Pārau k'ap'Λ nʌmgui hajim hanʌm, chi vino hach doo k'aug nʌm k'ʌnag ham döp'ö t'ʌnʌm haig chi hōrr deeimak'iin, hamau "Hāhā, maraun chi hachta hig nʌm, jāata marag hajapcha sim" haju. Hich hagiōta pārau mΛ hiek hūrmap'a, warag pāach hiita p̄laba wēnʌrram k'ōsi nʌmgui hajim hanʌm.

6

*Jesús k'apeenau juua hālijem hed trigo p'ierrtarr
(Mt 12:1-8; Mr 2:23-28)*

¹ Biek hāb juua hālijem hed Jesús hich k'apeen dāi trigo p'ur wējōm hee dich wēnʌrrajim haajem. Mag dich wētumua hi k'apeenau trigo chi bichpa t'ʌrrēunaa chi dau juajāagpai sigt'ʌnaa k'ō wētmajim haajem. ² Mag k'ō nʌm hoowia chi hajapcha Moiseeu Hēwandum hiek p'ā p̄latarr hʌlrk'āajem k'ʌnau hamag, —Pāadē hoobat, juua hāi nʌm hed haawai bʌlrjā p'īdk'āju k'aba nʌmta pārau jāg trigo p'ierrnaa k'ō wēnʌrram. ¿Pārau chan k'augbahab hajim hanʌm, jāgpai p'ierr nʌmjā nem pōm heeu nʌm dāi hāba sim?

³ Magbaawai jūrr Jesuu hamag —MamΛ ȇk'ani mΛ k'apeenau k'aigba habar? hajim hanʌm. ¿Magan pārau bʌlrjā Hēwandum hiek p'ā sim gaai t'ʌlrwai hooba haajeeb, Daviui hich dāi wēnʌrrarr k'ʌn dāimua hamach jāsōo hap'ōbaadeewai Hēwandum hat'eem pan k'ötarr? ⁴ Pārau k'ap'Λ nʌm, jāga hirua Hēwandumag jēejem deg dubwia Hēwandum hat'eem pan nasād gaai p'ē sīerr haujī. Mag pan parhoobam k'ʌnau k'ōju k'aba, hāba p'adēupaita k'ōju haai sīejim. Mag k'ap'Λ sīerrta hirua k'ōwia hīchab hich dāi wēnʌrrarr k'ʌnagjā deejimgui hajim hanʌm. MamΛ mag k'ötarr paarjā Hēwandumau ham chig habajim. ¿Magtarr pārau k'augbata nΛ? hajim hanʌm hamag, hich Jesuu.

⁵ Maimua mag jaau dichwia hichdēupai, —MΛN Hēwandum Hiewaa Hemk'ooirau. Muruata t'umaam k'ʌnag k'an nemta wauju haai nΛ ha jaauju haai chirʌmgui hajim hanʌm, juua hālijem hed hawiajā.

*Woun hāb juua jāser k'itarr
(Mt 12:9-14; Mr 3:1-6)*

⁶ Maimua biek hāb hagjō juua hālijem hed hich Jesús judionaan biirdlajem deg dubwia Hēwandum hiek jaau sīejim haajem. Maig hīchab sīejim haajem woun hāb, juachaar garm juadam sīi juua jāser k'itam. ⁷ Maagwai judionaan chi machnaan dāimua chi hajapcha Moiseeu Hēwandum hiek p'ā p̄latarr hʌlrk'āajem k'ʌnau Jesuug dau t'ōba t'ʌnāajim hanʌm, heeu hirua juua hālijem hedjā higba hōor juua p̄arwia monaubaawai magΛm gaaimua hichigcha hōor dak'īr "Pua chan juua hālijem hedjā bʌlrjā hʌlrk'abata sim" ha hiek'aag. ⁸ MamΛ hichdēu k'ap'Λ sīejim hanaabā, hamau mag k'īrju nʌm. Mag gaaimua chi woundam juua jāser k'itamΛg, —Dayag pidū, mau hōor jārrcha dʌnʌlʌubaichē hajim hanʌm.

Magbaawai chadcha bēewia hōor jārrcha dʌnʌlʌuchējim haajem. ⁹ Mag dʌnʌlʌubaicheewai Jesuu magjim hanʌm:

—¿Pārau hoowai k'an nemta maadēu wauju haai nΛ juua hālijem hed? ¿Hōordam dāi hajap'a haju, wa hōor k'aibag wauju? ¿Hōor peerdΛ hauju, wa hōor t'ōju? ¿K'ani hāucha sī? hajim hanʌm hamag.

¹⁰ Mam^λ mag j  eunaa h  or t'umaam k'  an k'  ir heerpa p'  ard  d  k'  am hich hiek h  k'  aba habaawai j  rr chi juu j  ser k'it  m  gta, —Dayag juu h  ab  a hajim han  m.

Mag chadcha hi hipierr juu h  abaawai warre juu monakk'a s  sijim hanaab  . ¹¹ Mam^λ hamach dak'  ir magbaawai hi d  i k'  ir machag hap'  baad  m hiek'au warag h  b  erd  t'  k'  awia, —Keena, maad  u j  gata hak'iin j  g Jes  s t'  op  ik'  am hanaajim han  m, hamach happai.

*Jesuu hich d  i hogd  ba w  en  rramk'  ir doce j  r hautarr
(Mt 10:1-4; Mr 3:13-19)*

¹² Mag Jesuu juu h  lijem hedam magwe h  rag jaau n  rram hed gaai durrs   gaai waaid  jim haajem, H  ewandamag j  waag. Mam hedurr p  m hich mag H  ewandamag j  eu h  ejim haajem. ¹³ Maimua h  spabaadeewai hich d  i w  en  rraajerr k'  an hich haig t'  rk'a hauwia mag k'apanag heem doce k'  et j  r haujim haajem. Mak'  anta hi chognaan hi hiek jaaujem k'  nk'a t'  rjim hanaab  , apostolnaan. ¹⁴ Mak'  an hirua j  r hautarr k'  an t'  rju:

Sim  n, (hichpai Jesuu Pedro ha t'  rjim);

Andrés, (chi Sim  n heeum);

Santiago, (hichpai h  chab Jacobo ha t'  r s  ejim);

Juan, (chi Santiago heeum);

Felipe,

Bartolomé,

¹⁵ Mateo, (hichpai Leví ha t'  r s  ejim);

Tom  s,

Santiago, (chi Alfeo hiewaa; hichpai hagj   Jacobo ha t'  r s  ejim);

Sim  n, (Celotenaan hee s  err);

¹⁶ Judas, (hichpai Tadeo hanaaa Lebeo ha t'  arjerr, deeum hagj   Santiago haajerr heeum); maimua

Judas Iscariote, (hich maguata hewag pawi chi t'et'em k'  anag Jes  s p  r deeju hajima hi t'  omk'  ir).

*Jesuu h  or p  m t'  n  m  g H  ewandam hiek jaautarr
(Mt 4:23-25)*

¹⁷ Maimua hich Jes  s d  i durrs   narr k'  npr  a t'um h  ba h  lrba b  ewia p'  eur  gdam hee naaichejim haajem. Maig hagj   hich d  i w  en  rraajerr k'  an k'  apan biird   t'  n  m hee, h  chab deeum durram k'  npr  a h  or p  m t'  n  ajim hanaab  : Judea durrmua b  etarr k'  an, Jerusalenmua b  etarr k'  an, maimua p'  as higaau p'  ob  r Tiro han  m dak'a naajerr k'  an d  i Sid  n peras  m k'  npr  a t'  n  ajim haajem. H  aur k'  an hi hiek h  rm k'  chgau, maagwai tagam k'  an s  i hamach monaaup  i mamk'  irta mag b  ewi naajim haajem. ¹⁸ Mag chadcha b  en k'  aibgam k'  irpierr h  or mor hee s  sid harrij   t'um j  r w  erpp  inaa monaaup  imajim hanaab  . ¹⁹ Mag hoowia t'umaam k'  anau hi gaai p  r  m hiigjeejim han  m, hamach monaaumk'  ir, hamachd  u hoowai s  i hi gaai p  r n  muapaij   H  ewandam juu t'eeeg hich gaai wai simuata b  en  ej  a hich juu j  mpiba monaaup  p  ik'  am hoowia.

*Chij  a k'  anta honee haju haai n  
(Mt 5:1-12)*

²⁰ Mag h  or mor masim k'  npr  a t'  n  r t'um monaauk'  p  iwia hich d  i hogd  ba w  en  rraajerr k'  anagta heerpanaa magjim han  m, hich Jesuupai:

—Pääar mäg m₄ hiek hūrm k'ōchgau dau hap'₄₄ wēn₄rram k'₄nta honee habat, mäg hatag päächa Hēwandam däi hāba jooba wēn₄rraju haawai. ²¹ Honee habat hajim han₄m, pääar har Hēwandamau waupim k'ōsim nem wawaagta jāsöomjö n₄m k'₄nn. Jägtarr jūrr mäg hatag pääar b₄lrjä haugchëba wēn₄rrajugui hajim han₄m. Honee habat, pääar m₄ gaaimua dauhi paraa durraajem k'₄nn; mäg hatag pääar hök'₄irjug k'augba wēn₄rrajugui hajim han₄m. ²² Honee habat hajim han₄m, m₄ch chi Hemk'ooi Hiewaa hiek hāk'a n₄m gaaimua pääach chik'amnau k'a huk'urnaa hamach haigmua k'āijā warag di chaaur pääach j₄lrwai. Honee habat, chik'amnau pääach wau hiek'amamua k'āijā, “Jäg woun chan hōor hajap'am k'abam” ha hiek'aawai. ²³ Hōrau pääach däi mag n₄m jaar hoob hök'₄irjuu hamiet hajim han₄m. Mag k'āyau warag honee habat hajim hanaabá; pääar mag n₄m jūrran hāgt'arin pääar hat'ee nem hajap'am pöomata t'₄n₄m. Hīs mäg pääar m₄ gaaimua dau hap'₄₄ wau n₄mjö wēn₄rraajeejim warrgarwejā, Hēwandam hi jaaujerr k'₄nn. Mam₄ hīs hāgt'ar Hēwandam däi ya ham honee n₄mgui ha hiek'amajim hanaabá, ham wawí n₄muua.

²⁴ Mag hiek'ak'agmamua hichdëupai, 'Mam₄ jhëh hapdurr hajim han₄m, hōor hamach p'atk'onta t'ö hiyā₄ haajem k'₄nn! Ham hamach p'atk'onag hee ham k'ōchgau Hēwandam higba harr jūrr, hamau mäg hatag hoomaa hajurau hajim han₄m. ²⁵ jHëh, hapdurr hajim han₄m, mäg jēb gaai nem t'um paraa b₄lrjä haugchëba haajem k'₄nn! Jägtarr k'₄nta jūrr mäg hatag dau haug hee wētju. jHëh, hapdurr hajim han₄m, har sīi honee ham k'ōchgau b₄lrjä hamach mor hewag k'₄irjuwia hök'₄irjuupaijā haba haajem k'₄nn! Hamachdëu hampierr ham k'ōchgau Hēwandam higba harr jūrr pöd hamach hāgt'ar hōberba haawai, mäg hatag ham hicharaucha bīe n̄lisijugui hajim han₄m. Maimua hīchab, ²⁶ jHëh, hapdurr hajim han₄m, har t'umaam k'₄nnau pääar hēugar, “Jāan chad woun hajap'am pamā” ha hig hiyā₄ haawai! Warrgarwejā par chadcha Hēwandam hi chaar k'abamta jaaujerr k'₄nn hēugarjä hich magta hiek'aajeejim, pääar jōoinau. Hōrau mag ham hēugar hōor hajap'am haajeejieb mam₄, maadëu k'ap'₄ n₄mgui hajim han₄m, ham pöd Hēwandam haar hōberba harr.

Jäga haju haai n₄ dich k' a huk'urm k'₄nn däi?
(Mt 5:38-48; 7:12)

²⁷ Mag jaaumamua Jesuu magjim haajem hich hiek hūr narr k'₄nnag: 'Pääach däi hiek'ōr paraam k'₄nn k'a k'ōsinaa pääach hoomap'a haajem k'₄nn dāijā nem hajap'am waubat. ²⁸ Pääach chik'amnau t'öp hiek'aawai mag₄m hiekjä higba, warag ham kōit Hēwandamag jéeubat. Maimua pääach hāauk'a hiek'abaadëm p₄la ch₄luu haawaijä, däi hāauk'a hiek'aju k'āyau, warag Hēwandamagta ham kōit jéeubat hajim han₄m. ²⁹ Chik'amnau k'āijā p₄ch gaai mas deewai hoob hi gaai hagjö deem. Mag k'āyau hādlraa p₄ch gaai mas hapibā. Wa p₄ch camis k'āijā hābmua k'echt'₄g haum hiigwai warag tagam k'ajūajā hādlraa hirig harrpibā hajim han₄m. ³⁰ Wa p₄ch nem k'āijā hābmua k'echt'₄g haum hiigwai, meeuk'aju k'āyau, hok'ooju hawiajä hidēu warag harrpibā. Hōrau p₄chig nem jéeuwai hö hajap'a mag₄m haba deebā. Wa hābmua k'āijā k'ūchpaim hat'ee p₄ch nem-dam jéeu harrwai hoob, “Jöpk'aa m₄ hin deebahur” ham hajim han₄m. ³¹ Chik'amnau p₄ch däi k'aigba hapimap'a sim k'ai, p₄ch garmuajā hoob hi däi k'aigba ham. Hōrau p₄ch däi hapim k'ōsimjöta p₄ch garmuajā ham däi habā hajim han₄m hamag.

³² Magnaa mag hichdëu parhoobam k'ɻanjö hapiba sim higwi, 'Päädë k'īrjubat hajim hanₘ: Pärau pääch jäsenem k'ɻanpaita daupii hak'iin, ɬmaig k'an hajaug sī? Bäljrā Hēwandum hiek hāk'abam k'ɻanaujā hamach k'a k'ōsim k'ɻan chan hoomap k'aba sīerrjēemgui hajim hanₘ. ³³ Wa pärau pääch juag hoojem k'ɻan juagpaita hagjö hook'iin, ɬmaigjā k'an hajaug sī? Mag nām haig hāu k'aba sim. Hēwandum hiek hāk'abam haajem k'ɻanaujā jūrr hagdaujö chik'am juag hoojemgui hajim hanₘ. ³⁴ Pärau päächdëu nem deebarmjö päächig deejöjö k'īrju nām k'ɻanagpaita nem deek'iin, ɬmaigjā pääar jāga nā? ɬHich hagjö haba haajē hajim hanₘ, Hēwandum hamach t'āar hee chuk'u nām k'ɻanaujā, deeu hagjö hamachig nem deemk'īir? ³⁵ Magua muan pāragan, pääch dāi hiekk'ōr paraam k'ɻanjā warag k'a k'ōsita habat ha chirₘmgui hajim hanₘ. Maimua ham dāi hö hajap'a habat hīchab, pääch nemdam k'ūchpaim hat'ee k'āijā jēeu harrwai tag deen bēebaju k'āijāa jāg deebapāim ha hiek'aba. Pärau hö hāk'ārag chuk'u magmān, hāgt'arin pääar hat'ee nem hajap'am pöoma t'ɻnₘmgui hajim hanₘ. Hīchab pääar mag wēnₘrrₘmān magan pääar chadcha Cha Hāgt'aa P'uu Nām hag chaainaugui hajim hanₘ. Hēwandumau hōrau k'īrjuajemjöta k'īrjuajem hak'iin, hāba hōor hajap'am k'ɻanagpaita hirua nem deejeek'am. Mamₘ hī magba t'umaam k'ɻan dāi hajap'a k'itₘ, hōor k'aibagjā higba, ni mag hich hajaug k'itₘ paarjā hōrau hichig hāu hajim habajujā k'īrjuba. Magua pāraujā hagjöta haju haai nāmgu hajim hanₘ, pääch k'apeen k'aibagjā higba. ³⁶ Maachin t'umaam k'ɻan dau haug k'aug paraata hanₘ, har jāg maach Haai hāgt'ar simuajā hagjö maach t'umaam k'ɻan dau haug k'aaugjēpirau.

ɬjāga haju haai nā chik'am hīgk'aju k'āyau?

(Mt 7:1-5)

³⁷ 'Hoob chik'am hīgk'am k'ōchgaupai chan chik'am pekau p'ēmiet, heeu Hēwendumau pääch chach nām hed magₘm hiek higduk'am pääch dāi. Hoob "Jāg wounan chad k'aibag hee p̄lju haai sim" hamiet, heeu pääch hiek gaaimuapai Hēwendumau päächta k'aibag hee p̄aiduk'am. Chik'amnau pääch dāi k'aibag haawai sīi warag hich mag k'īr hak'oobapāit, tag magₘm hiekjā higba. Pärau pääch k'apeen dāi magmān, magan Hēwendumaujā pääar dāi hagjö hajugui hajim hanₘ. ³⁸ Pääch k'apeenag nem hīgk'aba deemₘn, Hēwendumaujā pārag nem hīgk'aba deeju. Pärau pääch k'apeenag nem deebarm jūrr, hirua pārag hār hag k'āyau p'ēsu hipiirnaa pör simii deeju. Mamₘ pārau pääch k'apeenag chachnaata nem dee nāmₘn, magan Hēwendumaujā hich hagjöpai pārag deejugui hajim hanₘ.

³⁹ Mag ejemplodam k'īir pogk'e jaaumamua, 'Päädë k'īrjubat hajim hanₘ. Woun hāb dau k'augba simua hich k'apeer hagjö dau k'īsu k'itₘ juu gaai pār harrk'iin, hāb bāhēu subaaddeeū ɬhamach numwe burrbaju k'ai? hajim hanₘ. ⁴⁰ ɬPärau hoowai heeu woun nem k'aug simua hichig jaau sim k'āyau hatcha nem k'aug sīejē? Hichig nem jaaumam t'um k'augbapāiwain chadau hich maestro dēnjö nem k'aug sīsiejemgui hajim hanₘ. ⁴¹ Pāch dau hee pasur pōm sim joot'ₘ t'ɻnₘm nacha noi haubam haig, ɬjāga pua pāch k'apeer dau heem pasurdam bārₘ k'itₘ noi hawaag hagā? Maachin nacha dich k'īrjunaata hiek'a nāmgu hajim hanₘ. ⁴² Wa magbam k'ai, ɬjāga hābmua hich k'aperag "Daai kakē, mua pāl dau heem pasurdam noi hauk'im" haju, mamₘ hich dau heejā hag k'āyau nem pōm sim joot'ₘ t'ɻnₘm noi hauba simta? Sīi chik'am

jaaum k'õchgaupai chan dich wir haig k'ñirjubanaa pöd mag hiek'aju k'aba n̄amgui hajim hanam. K'ñirjug chukdam, nacha dich dau heem pasurta noi hauba haajeeb, wajap'a hoog; maimuan chadau jürr dich k'apeer dau heemjä hagjö noipäi n̄am. Magua dichta nacha k'ñirjuba haajeeb chik'am jawaag. Dichjä hagjö chiram chan pöd dich k'apeen jaauju k'abamgui hajim hanam.

Jäga hõor hö hajaug k'ap'la haajē
(Mt 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Mag jajawagmamua, 'Maach jaauju k'ñan chuk'u hawiajä maachin dich hiek'a n̄am gaaimuata hõrag dich k'ap hapiejemgui hajim hanam, hõor wäjääunä wa hõor k'aigbam k'ñanä. Pärau k'ap'la n̄amgui hajim hanam, nemjö hãk'äraa cheejem higwia, "Jäg nemjöon chad hajap'a k'itabma" haba haajem; maagwai jürr nemjö hajap'am higwiajä, "Jäg nemjöon chi hãk'ärau" haba haajem. ⁴⁴ Pärau hoowai pahach gaaí nemjö k'üwaa chë sim hoojë? Küpud dënja miel wie n̄am hooba haajem. ⁴⁵ Hich hagjöta n̄am hõchab maach wounaanjä. Hõor k'ñirjug hajap'am k'ñanau nem hajap'am nemta hiek'a n̄am, hamau nem hajap'ata wauju k'ñirju naawai; mamä hö hãk'äraam k'ñnaun hiek'aawaijä nem k'aigbamta hiek'a n̄am, ham hödi sii nem k'aigbamta wauju k'ñirju s̄isid haawai. Magta hõraun maach hiyä n̄am hûr n̄am gaaipai warre k'ap'la haajem, k'anim woun hagá: woun hajap'am wa woun k'aigbam.

Hõor numí di hëutarr
(Mt 7:24-27)

⁴⁶ Pärau mua nem jaau chiram hipieraa k'aba n̄amta, ¿k'ant'ee mä higwia sii par hiiupai "Päita maar Pöröö" haajë? ⁴⁷⁻⁴⁸ Mua pärag jaauk'imgui hajim hanam. Har chi mä haig bëewia mä hiek hûrnaa mua nem jaau chiram hipieraa nem waaujem k'ñnan, biek hâb woun di hëwaag jëbdi k'ork'a sii hawia durrk'udau hee hierr hich dibä juk'anaa di hëutarr wounjöta n̄amgui hajim hanam. Ya mag haaipa dñaisim hee, döhäd pöm bëewia hag gaaí dö huu t'ñnarrjä chlyëupläiba hich mag s̄isijim hanaabä, dibä hierr juk'a s̄ierr haawai. ⁴⁹ Mamä har chi mä hiek hûrtarrta bñrjä hag hipieraa k'aba n̄am k'ñnan, jürr hagjö woun hâb sii k'omariipai dibä juk'anaa di hëutarrjöta n̄amgui hajim hanam. Mag k'omariipai hëu s̄ierr haawai haaipa dñaisim hee, hõchab noseg pöm chë t'ñnall harr k'ur döhäd pöm pierrwai, dö huu t'ñnall hawia sii dö badag hñrsirpäijim hanaabä. Mag, nem t'umaa hok'oojimgui hajim hanam.

7

Jesuu capitán chog monaautarr
(Mt 8:5-13)

¹ Mag hõor pöm wëjorrag hiek jaau hö dictarr k'ur Capernaum p'öbörög petajim haajem. ² Mag Capernaum p'öbör hee capitán hâb s̄lejim haajem, soldaaun pör. Mag capitán chog hâb hirua hñrcha daupii haajerra mor mas parhba tag hâwatbajujö t'ñnaajim hanaabä. ³ Mag n̄am hee chi capitanau hñurwai Jesuu hõor monaau n̄arram ha hûrbaadeewai, judionaan hee jöoin chi t'et'em k'ñan järwia pâijim haajem Jesús haar, mak'ñnanu chi Jesuug chaigpa p'öbaadeewai hich chog monaaupäain hich di haar mamkñir. ⁴⁻⁵ Mag chadcha hëréuwia, chi Jesús sim haar bardatk'aimawia, mag capitán chog mor mas simta p'ñrba jajaau n̄al hawia, chaigpa n̄amua hirig magjierram hanam:

—Pua capitán di haar hi chog monaaun mak'iin häu hak'am. Hi chan maachjö judío k'abam, mama maach meeun k'a k'ōsi sīerramgui hajierram hanam. Hirua maar Hēwandum hiek jaaujem dijā par hēu deejim, hich p'atk'onau. Jāgām wounaan di haran chadcha pa maju haai chiram. Pua k'ōs hak'iin maran pa hawaanta bēejimgui hajierram hanam hirig.

⁶ Magbaawai chadcha ham dāi majim haajem. Mamā ya chi haau-naan wai nām di dak'a wētum hee, chi capitanau hich haig narr k'ān dāi hiek jaaupājim haajem, Jesús haar. Magbaawai wētwi barimawia hirig, —Capitán hiek, pa mapimaaugau k'abam haajem, mama hi hiek hí Hēwandum dau na häu k'aba chiram haajem, pa hi di haar maag.

⁷ Hich mag chiram k'ap, hichcha pa haig bēeba habarm haajem, pōd pa dāi k'ūrcha hiyā häju k'aba haawai. Mama pua k'ōs hak'iin, hich maupaimua hich chog monaaupi naajim. Hi hiek pa ch hiiu haawai chadcha monaauju haajem. ⁸ Hi hiek hiruajā hich gaaita k'ap'ā chitam haajem, hichjā hīchab hich pōrnaan juu heegpai chitaawai. Mag chirab mama, hiruajā hīchab soldaau hich juu heegar p'ē wai chiram haajem. Mak'ānag hābamag k'ājjā "Pet" haawai maajem haajem, hipiera. Maimua deeumāgjā "Pídú" haawai bēejem haajem. Maimua hich chogagjā "Māgta habá" habaawai hi hipiera haajem haajem. Magua, maupaimua pua hi chog monaaupi jaaumān, chadcha monaauju hirua k'ap'ā chiram haajem ha jauchēierram haajem, Jesús haig.

⁹ Capitán judío k'aba simuata mag hiek jaaupāitarr warm k'ān nau hichig jaaubaichēm hūrbaawai Jesús jāgderra haadēmu hich hēudee hōor pos wēnarrarr k'ānagta, —Keena, pāadē hoobat. Māg maach israelnaan hee māg woun dēnjo hāk'a nām chan hagt'a mua hooba chitamgui hajim hanam.

¹⁰ Maimua chi hiek jawaan bēetarr k'ān deeu hewag wētwia di haar hooimaawai, maig warppaimua ham barju nawe Jesuu monaaupāitarr haawai mag chi capitán chog mor mas k'ērarr monakk'a k'ērām hooimajierram hanaabá.

K'oopaa hūan chaai chi meem Jesuu p'iriū hautarr

¹¹ Jesús Capernaum p'ōbör hee mag capitán chog monaaupāiwia höbēraau p'ōbördam Naín hanamag petajim haajem. Mag hi mam dāi hi k'apeen k'apan wētmam hee, hagjö deeum k'ān pōm pos wētmajim haajem. ¹² Mag mama p'ōbör hee dubaag puertdi sim haig dak'a pachēnaa hoowai hōor binaan bēpaan warrumta hoo hat'ajim hanam. Ma, k'oopaa hūan chaai hichta hābpai k'itarr hajim haajem. Mag binaandam harrum dāi hīchab hag p'ōbör heem k'ān hōor k'apaana wēdurajim hanam. ¹³ Maimua haar barwia maach Pōr Jesuu k'oopaa hūan hich chaai hat'ee dau hap'ā k'ērām hoobaawai hirig, —Hoob bīem hajim hanam.

¹⁴ Magnaa warag haig bēewia chi binaan harrum pa gaai pa'rbaicheewai chi harrmaa harr k'ān dānaisijierram haajem. Magbaawai chi binaan hēwan sīrrag, —Ma hiek'au p'iidābaad hajim hanam.

¹⁵ Magbaawai hag bārre chi mee k'ērarrdam p'iidāwia häu deeu hiyā häadējim hanaabá. Magbaa Jesuu chi hādagta, —Har k'ērām, pa chaa hāt'aad hajim hanam.

16 Magbaawai t'umaam k'ʌʌn jāp'ierr nʌm hiek'au Hēwandamag jēeumamua, "Chadcha Hēwandam, hāu pua maar heeg hoo chirʌm. Hāu pua jāg chaai chi meem harr p'iriu hat'am" hajierram hanʌm. Magnaa hīchab hamach wir haigpai, "Keena, hīsin chadchata maach hee jōoingarmjō Hēwandam hi jaaumie sīeichēchēm" k'ajierram haajem.

17 Mag Jesuu chaai p'iriu hautarr Judea durr t'umaam k'ʌʌnau k'ak'apdō hap'ōbaadeewai hichta warag t'ārp'ōo sīsijim hanaabá.

*Juan hōor pōr choomieu hich k'apeen numí chogtarr
(Mt 11:2-19)*

18 Juanaujā hīchab Jesuu mag nʌrrʌm t'um k'ap'ʌ haadējim haajem, hich k'apeenau hich sim haar jaaubaimaawai. Magbaawai hich k'apeen numí t'ārk'a hauwia¹⁹ Jesús haar pāijim haajem, mak'ʌʌnau hirig "¿Pʌʌta chadcha nawe Hēwandam hi jaaumienau bēju ha jaaujerrá, wa har k'abam k'ai warag hich jāg nʌag?" ha k'ap jēeumk'īir. ²⁰ Magbaawai chadcha hērēuwia Jesús sim haar barwia hirig maguimajierram hanʌm:

—Juan chi hōor pōr choomieu maar pʌ haig pāijim, hichig jaaupāimk'īir. ¿Pʌʌta chadcha nawe Hēwandam hi jaaumienau bēju ha jaaujerrá, wa marau deeumta nʌju haai nʌwa? Marag hajap'a jaaubá marau k'ap haag haimajierram hanʌm hirig.

21 Magbaawai, —Pārag hoopik'imgui hawi, ham dak'īir Jesuu k'amor machag sīsidʌm pōm monaaunaa bēn k'aigbam wai sīsid harr k'ʌʌnjā monaaupāimajim hanaabá. Mag nʌm dāi hīchab hōor dau k'augba k'it'ee harr k'ʌʌnjā dau monaaumajim haajem. ²² Maimuan chadau magjim hanʌm, chi Juanau chogtarr k'ʌʌnag:

—Hērēubaadēwia Juan haar jaaubaimat, pāach jāgʌucha hūrwia pāach daúacha mʌg hoobarm. Hirig, "Dau k'augba k'ēk'ēd harr k'ʌʌn dau hajap'a t'ʌʌnʌm habat; bā wēdʌ wēdʌ sīsid harr k'ʌʌnjā ya hajap'a nʌrrjēem; kach k'īsu harr k'ʌʌnaujā hajap'a hūr sīsidʌm; chi meem harr k'ʌʌnjā deeu hīu nʌrrjēem; maimua hap'ʌʌm k'ʌʌnagjā hīchab hōor peerdʌajem hiek jaau chirʌm" ha jaaubaimat hajim hanʌm. ²³ Hīchab hirig, "Chi mʌ hiek hāk'awia hogdʌba mʌ gaai hāk'a chirʌm wounan hi honee hich mag chitaju" ha jaaubaimat hajim hanʌm, mag hichig jēeuvimarr k'ʌʌnag.

24 Maimua chi Juanau chogpāitarr k'ʌʌn hērēu p'ōbaadeewai chi Juan higwiata Jesuu hōrag magjim hanʌm:

—Pārau Jordán higaau woun hōrag Hēwandam hi jaau nʌrrʌm hoon weetwai, ¿sīl woun hiek t'eeg chuk'u p'ūu choomaar sōsōii jūurba hahau haajemjök'amtā hoon wētjierrá? Magʌm woun k'abajimgui hajim hanʌm.

25 Magan ¿k'anim wounta hoon wētjierráma? ¿Woun k'ajūa hajapp'a jūa simta hoojupii hawia hoon wētjierrá? Pārau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, k'ajūa hajap'a jūanaa t'ach biwaa k'oojem k'ʌʌnan sīl p'ōbōr hee di hooimʌm heeta naajem, reinaan dāi hāba. ²⁶ Mamʌ pārau magjōmta hooimabajierram. Pārau hooimatarran woun hāb Hēwandam hi jaau nʌrrʌm hajim. Mamʌ mua pārag jaauk'imgui hajim hanʌm: Juan chan warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'ʌʌnjöpai k'aba, ham k'āyaujā hārʌʌchata sim. ²⁷ Hi higwia Hēwandamau hich hi jaaumienag warrgarwe hich hiek p'āpitarr gaai jaauwai:

"Jāata hirua mʌ na pāiju hajim, hichdēuta mʌ na mʌ maju hee hōrag jaau-maawai t'umaam k'ʌʌnau mʌ hiek hūrm k'ōsi sīl mʌ nʌ naamk'īir." (Mal. 3:1)

²⁸ Magua muajā pārag mag chirəmgui hajim hanəm hich Jesuu: Warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'ən heejā Juan chi hōor pōr choomie k'āyau hārləcharam chan hābjā chuk'u hajim. Mamə chi mə hiek hūrwia, mua nem waubarmjā k'ap'ənaa, Hēwandamta hich t'āar hee hau sim wounan chad, maadēu nem higba k'itawiajā, Juan k'āyaujā k'apcha haju, jāga Hēwandam hichdēu hōor peerdə hat'am t'āar hee s̄eicheejē.

²⁹ Pārau k'ap'ə nəmgui hajim hanəm, chi Juanau jaau nərrəm hūr narr k'ən hee t'umaam k'ənnaau dēbpaar jēeujem k'ənnaupa hamach k'aibag hāsie hewag k'īrjuwia hirig pōr choopi nəmuua Hēwandamagtā, "Hēwandam, chadcha puata maar t'āar k'ap chirəm. Hāu pua Juanag jaaupiwia marag pəch hiek k'augpibarm" haajeejim. ³⁰ Mamə chi Moiseeu Hēwandam hiek p'ātarr hajapcha hārk'aajem k'ənnaau chi machnaan dāimua chan magba, Hēwandamau ham t'āar heejā warm k'ən dāimjō ham hig sim warag hisegjierram. Mag gaaimua warag Juanagjā hamach pōr choopibajierramgui hajim hanəm, hamachta hajapcha nəm hawia.

³¹ Maimua maach Pōr Jesuu mag jaaumamua magjim haajem: "Pāar hīsim k'ən, jāga nəm habari? Mua pārag jaauk'im: ³² Pāar har Juan hisegwi məjā hiseg nəm k'ənnan, chaain jemk'a nəmuua hamach k'apeen dāi k'īr haup'ōbaadēmjōta nəmgui hajim hanəm. Warm k'ən garmua, "Maar dāi karris sir nəm gaai honee jemk'abahut" haawaijā jemk'amap'a nəm. Maimua jūrr, "Magan sī hōk'īrjuu hōor mee wai nəm haiguimjō hohoodō habat" haawaijā magjā k'ōchk'aba nəm. Pāarjā magta naawai, ¿k'ani k'ōsi nəmma? ³³ Pāar hee Juan chi hōor pōr choomie nərraajeewai hirua hajap t'ach k'ōba sərk'aajeejim, Hēwandamag jēwaag. Magəm vino chará bālrjā dōbajim. Mamə mag hoowai pārau, "Jāan mepeer dāi k'apeerk'a s̄lēwaita sī hich jāg haai t'ach k'ōba nərraajem" ha hiek'aajem pārau. ³⁴ Mamə hīs məch chi Hemk'ooi Hiewaa chaar bēewia pāach dāi parhooba t'achdam k'ōnaa vinodamjā dō k'itaawai jūrr magjā k'ōchk'aba, warag pārau mə hēugar t'ach bipōm k'ōnaa vino pigjā chitəm haajem. Magnaa gobieno dēbpaar jēeu nəmuua hōor k'ūguurjem k'ən dāijā k'apeerk'anāa pekau pōm s̄isidəm k'ən dāipa k'apeerk'a chitəm ha hiek'aajierramgui hajim hanəm, məjā hiseg nəm hiek'au. ³⁵ Magnaa hamag, Mamə har chi Hēwandamau k'īrjug deetarraucha k'īrju nəm k'ənnau chan magba, hamau chadcha k'ap'ə nəmgui hajim hanəm, chijā k'ənta hich Hēwandamaucha pāitarr k'ən hagá.

Jesús Simón chi fariseo deg

³⁶ Biek hāb chi hajapcha Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pəatarr hārk'aajem k'ən heem woun hāb Simón hanəmuua Jesús hich dāi hāba t'ach k'ōmk'īr hich di haar hēeurrjim haajem. Magbaawai chadcha mag woun di haig bēewia, hich hat'eem t'ōi k'ērəm haig jupwia, dijā hee hāba p'ār k'ōp'ōbaadējim haajem. ³⁷ Maagwai hag p'ōbōr hee s̄ejim haajem, kachaloo hāi hāb parhoobam hemk'ooin dāi s̄ierrarr. Mag hālirau Jesús Simón di haig t'ach k'ō sim k'aug hat'aawai jāgdee didam durrk'udau alabastro hanəm dēn boteedidam wau k'itəm dāi bēejim haajem hi haig. ³⁸ Mag bēewia hi hēugarmua hi bāk'arr p'ōbk'achēwia bīemamua hi bā hār hich dauchö t'ēutk'amam hich pōrbālupai jārp̄imajim hanəm. Magnaa hi bā hāl hau, hāl haunaa, jāgdeeu choomajim hanaabá, hi bā gaai.

³⁹ Chi Jesús t'ārp̄itarr wounau mag hoobaawai hich hōdegpai, "Mag woun chadcha Hēwandam hi jaaumie chaar hak'iin, hirua warre k'aug hauk'amgui hajim hanəm, k'anim hālirauta jāg hich bā gaai pərbaichē.

Majā pekau pöoma simua hich gaai par simta bālrjā k'augba simgui" hajim hanam hich hödegpai.

⁴⁰ Magbaawai Jesuu chi Simonag, —Simón, pädē mə hiek hūrbarí hajim hanam.

Magbaawai jürr chi Simonau Jesuug, —Maestro, magan mərəg jaaubarim ḥ'k'an hagá? hajim hanam.

⁴¹ Magbaawai Jesuu jaubaadējim haajem hirig. Mag jaaumamua, —Biek hāb wounau hōor numiim k'ənag p'atk'on prestaajimgui hajim hanam: hābak'aíg cien denarios deewia warmag diez denarios deejim.

⁴² Mamə hamau p'agpäyaag chuk'u narr haawai, "Hidēu mua sii hich jāg hok'oopik'im; hoob mərəg p'agmiet" hajim hanam, chi mork'ənu.

Mag jaauwia Simonag, —¿Chijāgu pua k'īrjuawai hārcha hi daupii haju k'ai? ha jēejim haajem.

⁴³ Magbaawai Simonau, —Mua hoowain chi p'atk'on dārrcha paraa sīerraujōo simgui hajim hanam.

Magbaawai Jesuu jürr hirig, —Simón, maiguin chadcha pua hag heyaa jaubarmgui hajim hanam.

⁴⁴ Magnaa chi hālirag heerpanaa Simonag magjim haajem:

—Simón, ¿pua məg hāli hoo chirabá? Pädē k'īrjubarí. Pə di haig mə barcheewai pua mərəg dödamjā jöi deebajimgui hajim hanam, mə bā sūgamk'īir. Mag k'āyau məg hālirau hich dauchöoupai mə bā hompāiwia hich pörbāupai deeu jārbapaim. ⁴⁵ Mə barcheewai pua mə k'īr hālinaa, "Pə hāu bēejimjā" habajimgui hajim hanam. Mag k'āyau məg hālirau mə barchētarr haigmua hich mag mə bā hāl hahauk'am. ⁴⁶ Pua aceitedamaujā mə pör p'uurbajimgui hajim hanam, mə barcheewai. Magtarr məg hālirau jāgdeeuchata mə bā gaai choowia p'uurpāijimgui hajim hanam. ⁴⁷ Hīs məgbarm pädē k'īrjubarí hajim hanam, chi Simonag. Məg hālirau mə dāi məgbāichēmən hich pekau pöoma sīerr t'um chugpaabapaim jūrrta "Hāu hajim" ha sim k'abahab. Chi pekaujā bārlam k'aba harr haawai hichdēu hagjō dārrcha mə k'a k'ōsi hām ha sim k'abahab hajim hanam, jāg sim haig. Hich jāgta sīebahab cha mua parəg nem hīgk'a chiramjā. Hābmua k'āijā hichig dēbpāar paar nām k'ənag tag p'agpiba perdonaamən, chi dēbpāar pöomacha sīerr garmua hārlacha hi daupii haju. Maagwai bārlapai paraa sīerrau hi daupii hajup mama, warm dēnjöcha k'abaju. Magua hich perdonaatarrpierrpai sii hirig "Hāu hajim" hajugui hajim hanam.

⁴⁸ Maimua jürr chi hāliragta hoonaa, —Pə k'aibag t'um chugpaa sīsimgui hajim hanam.

⁴⁹ Magbaawai hi dāi hāba hohoodö narr k'ənau hamach wir haigpai hiyāl nāmu, —Keena, ¿mə chijāg woun hagá, jāg pekaupa chugpaa sim? hajierram hanaabá.

⁵⁰ Mamə hamau mag k'īrju nāmjā higba warag chi hāliragta, —Hoob k'īrjum. Hāu pə peerdə hāsimgui hajim hanam, pəchdēu hāk'atarr gaaimua. Pəch diig maju haai hāmgui hajim hanam.

8

Hālin Jesús jāhoogjerr k'ən

¹ Maigmua maau Jesús p'öbörpierr nārramua hīchab p'öbör chaaur didam k'apan k'aba k'ēk'ēdām heem magwe nārrajim haajem, maach peerdəajem hiek jaauwai. Mag jaau nārramua, —Hēwandamta ya

t'umaam k'lan pörk'aimla sim. Päär peerdäm k'ösi nám k'ai, hirigta haldraa pääch p'ëet'agpibat haajeejim hanám, hichta pääch Pörk'amk'fir.

Hi däi hichab wénrrajim haajem hichdëu doce jar hautarr k'lan, 2 maimua hichab hllin hichdëu ham mor heem mepeen jar wérpnas sii k'ajap'am k'amor machagau sisiid harr monaauk'apxiimatarr k'lanjä hagjö. Chi hllin mag hi däi wénrrarr k'lan, dau hääb María hajim haajem hichab ham dën Magdalena haajerr. Hich mag hllai mor heem hajim haajem Jesuu mepeen siete jar wérptarr. 3 Hábak'ai Juana hajim haajem, woun Chuza hanám hllai. Hich mag woun Chuza hanamuata rey Herodes nem t'um hich dënjo k'ap'haajeejim hanaabá. Maimua hääb hagjö nrrraajeejim haajem, Susana hanám. Maimua mag tag hllin k'apan hagjö t'anaajim haajem, hamach di haarmua nemdam haibée nám hiiu, hi jähog wai wénrraajerr k'lan.

Wounau nemjíir dau p'öt'urtarr hag nem híg'aa

(Mt 13:1-9; Mr 4:1-9)

4 Mag Jesús p'öbörpierr maach peerdajem hiek jaau nrram jaar, k'ääi hääb p'öbörpierram k'lan hi haig bëejierram haajem. Maimua t'um hääbam haig biirdabaadeewai hamag nem híg'amamua magjim hanám:

5 —Biek hääb woun nemjíir dau p'oona majim haajem. Maimua mag mawia p'ö nrramua hääur chi nemjíir daudam bë diichjem hee burrtarr bëlu jëb hee joot'agmam däi nemchaain bëewia sii k'ök'läipäjim haajem. 6 Maimua hääurag mokpör jooodög hee burrtarr t'arrp'ëjim hanám, mamaa mag perasöm jëb durrk'u hárri sìerr haawai jëb jasarm gaaimua pöd k'aar k'aba, sii p'ua k'ëchjim haajem. 7 Mag p'ö nrramua hichab hääur k'lan miudö harr hee burrjim haajem. Mamaa chi miuta härpabaadeewai nemjíirdam hõt k'aba, sii hich magpai hap'la nrisijim haajem. 8 Maagwai tagam k'lan jëb wajaug hee burrjim haajem. Mak'lanan chadau höbörwia chëbaadeewai k'aarpierr bich t'la jopmajim haajem.

Mag jaauamua, haig narr k'lanag, —Keena, jág hárri naa chamag nem híg'adam mua jaau chiram hajap'a hürbat hajim hanám.

Jägwí ejemplouota mag nem jaaujeejí.

(Mt 13:10-23; Mr 4:10-20)

9 Magbaawai hi k'apeenau hirig jéeuamua, —Cha pua nem híg'adam jaau dichdimam, ¿k'an haawaiuma? Marau pöd k'augba habarm, marag jaaubá hajierram hanám.

10 Magbaawai hichdëu magjim hanám hamag:

—Pärau k'augam k'ösi hür naawai, mächdëun warre päräg k'ap'haipiejem, jägata Hëwandam hõor t'är hee sëlecheejë. Mamaa warm k'lanagan sii k'ajap'am nem híg'adamjöpaita híg'ajemgui hajim hanám, hamau hoo námta hoobamjö hamk'fir, maimua hür námjä bëlrjä k'augbamjö hamk'fir.

11 Maimua hamag, 'Mua päräg jaauk'imgui hajim hanám, hich Jesuu. Pärau päächig jaaupi námla mägaugui hajim hanám: Chi nemjíir dau wounau p'öt'urtarr, Hëwandam hiek hõrag jaau námta jaau simgui hajim hanám. 12 Maagwai chi nemjíir dau k'adjä hee burrmarr, hõor Hëwandam hiek sii par jäglupai hürjem k'lanaugui hajim hanám. Hamau Hëwandam hiek jaau nám hür nám, mamaa meperau bëewia k'ügurbaicheewai hürba harrijö t'är hee Hëwandam hiek chuk'u t'ala nám,

k'ādjā heem nemjīir dau nemchaaina k'öpäitarrjō. ¹³ Maagwai mokpör jooodög hee nemjīir dau burrmarr, har maach k'apeenau Hēwandam hiek hūurwai honee hāk'aajem k'ānnaugui hajim hanlm. Mamā t'āraucha hāk'a nlm k'aba haawai, nemjīir dau pōd k'aar k'aba haajemjō k'ūchpai hāk'awia hiseg plajem. Maagwai hāk'a nlm hanlmta mag hiek hajap'am gaaimua meperau k'aigba haicheewai deeu Hēwandam hiekta hisegwia warr hamach naajerrjō wēnlrram k'ōsi nlmgui hajim hanlm. ¹⁴ Maagwai nemjīir dau sirp'ag dāi hōbērwia hōt k'aba bāautarr, jūrr har maach k'apeen hihāsisisđom k'ānnta jaau simgui hajim hanlm. Hamau Hēwandam hiek hūrm k'ōsi hūr nlm, mamā deeu hamach k'īrjug heepai, "Jāgām gaaimua pōd mā p'atk'on hauba k'āijā chitaju," wa magbam k'ai, "Mua chadcha hāk'ak'iñjā pōd parhooba māchdēu hampierr habaju" ha k'īrjuajem. Mag gaaimua mag nemjīirdam hap'āā bāauwia pōd chēba hajap'āā hāchab Hēwandam hat'ee nem hajap'a wawaagjā pōdba, sīi serbiibata nlmgui hajim hanlm. ¹⁵ Mamā jūrr chi nemjīir jēb hajaug hee burrtarr, har hōrau Hēwandam hiek hamach t'āraucha hāk'aa chaar hāk'aajem k'ānnta jaau simgui hajim hanlm. Magām k'ānnau sīi par jāgāupai hūrba haajem. Hamachdēu hāk'a nlm gaaimua dau haug wauju hak'iñjā, majā ham gaai mas k'aba simgui hajim hanlm, Hēwandam hat'ee nem hajap'a waum k'ōchgau.

Lámpara hag ejemplo

(Mr 4:21-25)

¹⁶ 'Ya pāachig jaaubaawai pārau k'ap'ā nlisim, mamā hīchab māg pāachdēu hūrbarmjā pārau sīi pāach hat'eepai wai naaju haai k'aba nlmgui hajim hanlm. ¹⁷ K'āiu hōtdau paanaa bat'ēe heegar wa sīi nem bā hee k'āijā hausīiujē? Hōtdau paanaa warre dijā garta hausīiujemgui hajim hanlm, t'umaam k'ānnau daūacha hōt bāag nem waibēena hoo nlmjō hamau k'ap haju. Chi mag k'augba nlm k'ānnan hagt'a k'īchag hee nem hoo nlmjōta nlm, bālrjā k'augba. ¹⁸ Hajap'a k'īrjabat hajim hanlm, jāga pārau hūr nā. Har chi t'āar honee hūrm k'ōsi hūr nlm k'ānnag Hēwandamau warag k'īrjug deeju, hich hiek k'apcha hamk'īr. Mamā har hūrmap'apai hūr nlm k'ānn k'īrjug heemān, cha mua jaau chirlm deeu Hēwandamau hich hiek sīepiba k'echeu haujugui hajim hanlm, hūrmap'a naawai.

Jesús heeugpeenau hamach hād dāimua hi dāi hiek'ām hig narr

(Mt 12:46-50; Mr 3:31-35)

¹⁹ Mag nlm hee hich Jesús hād hich chaain dāi hi haig bēejierram haajem. Mamā hōor pōm wējōm k'urau pōd hi sim haarcha dubba, daau-gajārpai naaichējim hanaabā. ²⁰ Magbaawai hōrau hirig, —Pā heeugpeen pā hād dāi daaugajār nlm. Ham hiek pā dāi hoom k'ōsi nlm haajem hajierram hanlm.

²¹ Mamā magbaawai hichig mag jaauchētarr k'ānnag Jesuu magjim:

—Mārlagan māig Hēwandam hiek hūrwia hag hipierraal nlm k'ānnta hīchab mā heeugpeenjōnaa mā hādjō sīsidlmgui hajim hanlm.

Jesuu p'ū dāi p'ūas t'umbapitarr

(Mt 8:23-27; Mr 4:35-41)

²² Maimua biek hāb Jesuu hich k'apeenag, "Dök'īrag wēttarau" hawia, chadcha dōjārr paauk'abaadējim haajem. ²³ Maimua ya ham mag dōjārr

k'odjörröm hee, hich Jesúś k'āibaadëjim hanäm. Mag hi k'āi jörrömta, p'ūhād pōm bëewia p'ūasdau dapag baupa haadeewai sosoook'amua japau hāwatbajujö haadëjim hanaabá. ²⁴ Hamachdëu mag hoop'öbaadeewai hi k'āi jörröm haar mawia, —¡Maestro, p'iidλbaad! Ya maachin k'öogpamgui hajierram hanäm.

Magbaawai p'iidλwia, p'ū t'eeg t'λnλmg meeurrau sīunaa, hīchab chi p'ūasagjā meeurrau sīubaawai, tag p'ūjā wëba p'ūasdaujā baupa k'aba, warre sīi döjā meuu jöisijim hanaabá. ²⁵ Maimua jūrr hichdëu hamag, —Keena hajim hanäm, ¿mag pāar mλ dāi k'odjörrömjā nem hök'öta nλ? Jāgan pārāu chan mλ pāach dāi chitλmjā k'augbata naab hajim hanäm, jāgcha jāp'ierraag.

Mag hamach dak'ir p'ū dāi p'ūaspa warre t'umba hat'am hoobaawai jāp'ierrnaa dauderraar nλmuia hamach happai hök'arii, —Keena, ¿k'anime wounta mλg p'ūugjā hiek'anaa p'ūasagjā hiek'aawai hi hipierraa haajēma? hajierram hanäm.

²⁶ Mag wëtmamua k'odjörröö hawia Gerasa durr barjierram haajem, hich hag t'arrdö heepai t'oom higar Galilea k'īirp'ee.

Jesuu woun hāb dösät dau heerpamieu baarjerr monaautarr

(Mt 8:28-34; Mr 5:1-20)

²⁷ Mag Gerasa durr barimawia Jesúś durrpabaadeewai hi k'īirp'ee woun hāb p'öbör heemua höbérchëjim haajem. Mag woun hich warrgarwe dösät bēnēu sīpwia hich mag bar nλrraajeejim hanaabá. Mag gaaimua nawe degmua mawi, tag degjā k'aba, hāba hujā hārpai k'āinaa, k'ajūa k'arraa hich mag sīrrajim haajem. ²⁸⁻²⁹ Mag wounau Jesúś hoo hat'aawai dēgölp wiui ha hi bāk'arr p'öbk'abaimawia chaigpamamuia t'et hirig magjim hanäm:

—Jesús, Cha Hāgt'aa P'uu Nām Hiewaa, ¿k'ant'eeta pua mλ mλgbaichëma? Hoob mλ chig ha chiram hajim hanäm, chi mepeer garmua Jesuu hichig woun mor heemua höbérpi jaubaawai.

Mag chi mepeer hajap t'ierrpa sīerr haawai hīiba baarjeejim hanaabá. Mag barbaadeewai parii cadenau jānaa grillos hanäm heejā bā k'öok'a sīsiuk'amjā hi hat'eem k'aba haajeejim hanäm. Sīi warag caden t'arrēupλiwa hōor chukag haar warp warrjeejim hanaabá, chi meperau.

³⁰ Maimua Jesuu hirig, —¿Pλ k'an ha t'λλrjē? hajim hanäm.

Magbaa chi wounau, —Mλn "Meepen P'öbör" ha t'λλrjemgui hajim hanäm.

Hirua mag sīrran, bēn pōm hich mor hee dubchē t'λnλm wai nλrraajerr haawaita mag sīejim hanaabá. ³¹ Magbaawai chi meepen woun mor hee mag t'λnarrau Jesuug, —Hoob warre k'īmie durr chan maar pāi chiram. ³² Mag k'āyau har k'ūsnaan p'at'au k'ö wēnλrräm heeta hidëu maar dubpibā hajierram hanäm, hag dak'a k'ūsnaan k'apan t'λnarri haawai.

Magbaawai Jesuu hamag hādlaraa k'ūsnaan heeta dubpabajim hanaabá.

³³ Magbaa chadcha woun mor hee meepen pōm mag t'λnarri höbērdλtk'awia jūrr k'ūsnaan hee naaimaawai, k'ūsnaanta parhooba k'ap'ig p'öbaadëwia hit'urmäg hārmua t'λrrdö pōm wējōm hee dλrbagk'a sīi k'ēu k'uurbā k'ëchjierram haajem. ³⁴ Magbaa chi k'ūs t'λa narr k'λλnau hamachdëu mag hoobaawai jāp'ierrwia p'öbörög k'ap'ig p'öbaadëjim hanäm, hōrag jawaan. Mag wëtumua hīchab p'öbör chaauraa di nλnλidäm heem k'λλnagjā jaaumajierram haajem. ³⁵ Mag p'öbör hee jaaubaimaawai, chadcha haar hoon weetwai, chi woun mor hee

bën pöm wai sïerr wajap'a k'ajüa jüanaa, hag na magba haajerrjö, sïi ya maach k'ir hich mäg Jesúus k'irp'ee jup sim hooimajierram hanaabá. Hamachdëu mag hoobaimaaawai jäp'ierraaj hooibäddjim hanäm. ³⁶ Magtarr chi hootarr k'ännaau jürr chi hoon bëe näm k'ännaag jaau naajim hanäm, jäga mag woun dösätau mag wai nñrraajerrta häu Jesuu monaaupäijí.

³⁷ Magbaawai Geresa perasöm k'änna pöm haig t'anarr k'ännaau jäp'ierr nämua Jesuu chawag mapi jaau naajim hanäm, hamach hee sïepiba.

Mag chadcha, Jesúus jap hee pabaadëjim haajem, deeu hamach berrag wëtaag. ³⁸ Mamä mag ham wëtaagpam hee, chi woun mag dösät bënëu baarjerrau Jesuuug jéjëeu haajeejim hanaabá, hi däi maag. Mamä Jesuu hi harrba warag hirig, ³⁹—Pach diigta petá, maimua t'umaam k'ännaag jaau-pet hajim hanäm, jäga Hëwandamau häu pä heeg hoowi pä monaaubar.

Hichig magbaawai chadcha p'öbör hee petawia hich mag jajawag majim haajem t'umaam k'ännaag, jäga Jesuu hi dau haug k'augwia hich bën chugpaapäitarr.

*Jairo k'a, maimua häläi häbmua Jesúus k'ajüahidam gaaipai pärtarr
(Mt 9:18-26; Mr 5:21-43)*

⁴⁰ Mag Jesúus deeu hich k'apeen däi jap hee pawia Galilea durr bari-maawai hõor pöm sïi hi nä k'odt'anaajim haajem. Mag hi barbaimam hoobaawai t'umaam k'ännaau hirig, "Häu pä bëejim" hanaajim hanäm. ⁴¹⁻⁴² Mag hi barbaimam hee, woun häb judionaan Hëwandam hiek jaajem di t'läjem Jairo ha t'är sïerr hi haig bëejim haajem. Mag woun chan tag chaaijä chuk'u, häba chaai häläik'aardam doce añosjö sïerrdam happai k'itämäta ya meemaa hajim hanäm. Mag tag chaaijä chuk'u häbpai k'itämämeemaa haawaita Jesúus bëk'arr p'öbk'anaa hö bäräla haicheejim hanäm, hich di haar harrwia mag hich chaai mor mas k'ëäm monaaupäimk'ir. Mag hich haig hö bäräla haicheewai, ya hagäg wëtumta, warag hõrau ham p'ëeudä harrmaa hajim hanäm, pöd majujä k'aba. ⁴³ Mamä hõor pöm mag t'änäm hee, hïchab häläi häb sïejim haajem, doce años sïi p'ömieu bar sim. Mag häläirau hich p'atk'ondam t'um gastaapäiwia sïejim hanaabá, doctornaanag hich hëwaipi simua. Mamä häbmua jä pöd hi monaaau hauba haajeejim haajem. ⁴⁴ Mag häläi mag simua Jesúus hëugarmua bëewia hi k'ajüahidam gaaipai pärchëjim hanäm. Mag hirua pärbarm bärre chi p'ömie t'läbabaaadeewai warre hich mag monaaau sïsijim hanaabá. ⁴⁵ Magbaawai Jesuu, —¿K'afta mä gaai pärbaichëma? hajim hanäm.

Mamä häbmua jä jauba haawai Pedroou hich k'apeen däimua, —Maestro, k'aíu habarjugui hajim hanäm. Pach haig hõor p'ëeudädk'am k'ännaau k'abahab, pua mag chiräm.

⁴⁶ Mamä Pedroou hichig magbaawai warag Jesuu, —Hähä, sïi hõor p'ëeudädk'amua k'abam. Mua k'ap'ä chirämgui hajim hanäm, juau hogt'omta häbmua mäig mä gaai pärbaichëm. Mag pärbaicheewai Hëwandam juapä mä gaai simua monaaubapäimjä mua k'ap'ä chirämgui hajim hanäm.

⁴⁷ Mamä chi häläirau hüürwai hichdëu meraa pärchëtarra Jesuu mag hijëb haadeewai, k'ir naau näm hiek'au, bä duui bëewia hi bëk'arr p'öbk'achëwia, meerba hõor t'umaam k'änna dak'ir jaubaadëjim hanaabá, k'an hat'eeta hirua mag hi gaai pärchëjä, maimua jäga mag pärbarm bärre hi monaaau haisijí. ⁴⁸ Magbaawai Jesuu hirig, —Hoob chigaa ham hajim hanäm. Mua pach monaauju k'ap'ä mä gaai pärchëtar gaaimua

hău pʌ monaauwia peerdʌ haisim. Pʌch diig maju haai hʌmgui hajim hanʌm hirig.

⁴⁹ Maimʌ hagt'a mag hi hiek'a höba nʌm hee, woun hăb bëejim haajem, mag judionaan Hëwandam hiek jaaujem degam chi pör Jairo hanʌm di haarmua, hi hëudee. Mag bëewia chi Jairoog, —Kakë, ya haaunaanaujä pöd hăwatba habarm. Hidëu Maestro sübá. Ya par maach haar hi mabajup haichëjim hanʌm.

⁵⁰ Mag jaaubaichëm hürbaawai Jesuu magjim hanʌm chi Jairoog:
—Hoob k'firjam. Pua pʌch chaai hău hoo wai chitaju. Süta hăba murua pʌch chaai monaauju k'firjugta wai chirsí hajim hanaabá.

⁵¹ Maimua warag wëtwia di haar barimajierram haajem. Mamʌ t'uur k'ërlʌm hee chi binaandam wai narr haar chan hich däi hőor k'apan dubpiba, hăba chi doubtarr k'ʌnan, Pedro, Juan, Santiago, maimua chi haai chi hăd däipaita hich däi dubpjim haajem. ⁵² Mag barwia hooimaawai, t'umaam k'ʌn sereeu hicharaucha bie nʌm däi hichab hălapëpérk'amt aoomajim hanaabá. Mag hoobaimaawai Jesuu hamag, —Hoob biemiet'ʌ. Hi meeба süta hi k'ái sibahab hajim hanʌm.

⁵³ Maimʌ hirua magbaawai, haig narr k'ʌnnau warag hi wau hiek'a naajim hanaabá, hamachdëu chadcha chi chaai mee sim k'ap'ʌ narr haawai. ⁵⁴ Maimʌ hamau mag nʌmjä hürba, warag dubwia chi binaan juadam gaai pʌrnnaa, —jHʌllik'aardam, p'iidʌbaad! hajim hanʌm.

⁵⁵ Magbaawai hi hak'aardam deeu hi gaai k'ëraicheewai hag bärre p'iidʌbaadëjim hanaabá. Mag p'iidʌbaadeewai hirig t'achdam hau deemk'fir jaaujim haajem. ⁵⁶ Mag p'iidʌbaadëm hoobaawai chi dënnaan k'fir hēu hawia warre dauderraan nʌsijim hanʌm. Maimua hichdëu magwia haig narr k'ʌnnag, —Hīs päächdëu mlg hoobarm hoob chik'amnag jaumiet hajim hanʌm.

9

*Jesuu doce hich däi hogdʌba wënrraajerr k'ʌn p'itarr
(Mt 10:5-15; Mr 6:7-13)*

¹ Maimua Jesuu hich k'apeen doce hich däi hogdʌba wënrraajerr k'ʌn hăbam haig t'ärk'anaa hagdaujö juapá deemajim haajem, hich dënjo hőor mor heem meepen järk'ʌinaa mor masim k'ʌnljä monaau wënrraju hayaa hamk'fir. ² Mag pääyaagpamua hamag magjim hanʌm:

—Mua pāar pái chirʌm, hōrag “Hëwandamta t'umaam k'ʌn Pörk'aimʌ sim” ha jaaumk'fir, maimua hichab hamag “Pāar peerdʌju k'ai hirigta hʌdlraa pääch Pörk'apibat” ha jaau wënrramk'fir. Mag wënrramua hichab k'amor machagjä t'um pārav monaau wënrrajugui ha jaaujim haajem.

³ Maimua hichab hamag, ‘Pääch juu k'arr hëréubaadët, bñrljä nem hinag harrba: bordón chuk'u, talegdiijä chuk'u, ni t'ach ni p'atk'onjä hoob harrmiet; hich jäg hëréubaadët hajim hanʌm, k'ajüa t'eg jüajujä chuk'u. ⁴ Maimua pääch wënrrampierr päächig di jaaubarm degpai k'eeupaawai k'äbat hajim hanʌm, pääch maigmua wët nʌm hora. ⁵ Maimʌ p'öbör hee ni hăbmajä pääch hamach deg dubpiba ni pääch hiekjä hürba habaawai warre hamach dak'firwe pääch bä gaaim jëb hʌlrp'ë hʌlrp'ënaa päächta hëréubaadët hajim hanʌm. Päärau magmʌn magbarmuapai hamag “Päächdëu jäg Hëwandam hiek hürba habarm gaaimua hich däita k'fir k'ap habat” hanʌmugui hajim hanʌm.

⁶ Mag, chadcha Jesuu hamachig mag jaaubaawai hērubaadéwia p'öbördampierr jäga Hēwandamau maach peerdajé ha jaau wēnarram däi hīchab durrpier haaunaanpa monaau wēnrrajim haajem.

*Herodeeu Jesús nem wau nərram hūrtarr
(Mt 14:1-12; Mr 6:14-29)*

⁷ Rey Herodes hanamua hūrbaadéjim haajem nem t'um Jesuu wau nərram. Mag hichdēu hūrbaadeewai k'ak'aisamjö haadéjim hanaabá, jūrram k'ənnau "Juan chi hōor pōr choomiesta hiiu p'iidawia nərraichém" ha jaauchëchék'am hūrwia.

⁸ Mag nəm däi hirua hūurwai hāaur k'ənnau jūrr, "Elías warrgar Hēwandam hi jaaujerrta hōberchëwia jāg nərram haajem" ha jaau nəm däi hagjö bigaaum k'ənnau jūrr, "Elías k'abam k'ai jāan chadcha jōoingar Hēwandam hiek jaaujerrta deeu p'iidawia jāg nərram" ha jaauchë naajim hanam. ⁹ Mag bii wējöm hūrwia chi Herodeeu hich hödegpai, "Keen, magaag Juanan mua hō t'lappäipitarrau. Magan, ¿k'ai hajuma hōrau mag bii t'ənəm?" haajeejim hanam. Mam parhooba mag jaau t'ənəm gaaimua hichdëuchata hi däi hoom k'öchag sīejim hanaabá.

*Jesuu hōor cinco miljāhogtarr
(Mt 14:13-21; Mr 6:30-44; Jn 6:1-14)*

¹⁰ Mag doce hich Jesuucha pāitarr k'ənn wēnarram hawia bardatk'acheeu hamachdēu nem wau wēnarrarr t'um hirig hīgk'achëjierram haajem. Magbaawai chi Jesuu chawag ham p'ë harrijim haajem, p'öbör Betsaida hanam higaau hōor chukag hee. ¹¹ Mam hōrau mag hi petam k'augpāitarr haawai hi hēudee pochag wētjim hanam. Mag wētwia hich haar bardatk'abaimaawai Jesuu hamag, — Hāu pāar bēejimgui hawia, warag hamag, Hēwandamta t'umaam k'ənn Pörk'aimə simgui hajim hanam. Pāar peerdaju k'ai, hirigta hādraraa pāach Pörk'apibat ha jaumajim haajem.

Mag jaumamua hīchab mor masim k'ənnra monaaupäimajim haajem. ¹² Mag hōor monaaupärik'am hee, warag hedau k'ëuju gar pabaadeewai chi doce hich däi hogdaba wēnarrrajerr k'ənnau hi haig bēewia hirig, —Maig maach hōor chukag heeta nəpi, p'öbör hee wa di dak'a nənnidam hee k'ājjā hamag wētpi jaaubá hajierram hanam, magam haar t'achdam k'ōwia k'āimk'īr.

¹³ Mam magbaawai Jesuu jūrr hamag, —Ham pāiju k'āyau, pāachdēuta hamag t'ach deebat hajim hanaabá.

Magbaawai jūrr hamachdēu magjierram hanam hirig:

—Maar k'öju chuk'u nəm hamag deeg; hāba pandamta cinco wai nəm däi hāwarrdamta dau numpai wai nəm. ¿Jāga hōor pōm mag t'ənəm marau jāhogbarju? ¿Wa p'öbör heeta marau k'öju pēr hawaan wētjuwa? hajierram hanam.

¹⁴ Mag hōor pōm t'ənəm hee hemk'ooin happai cinco miljō naajim haajem. Magbaa Jesuu hamag, —Hōrag jaaubat hajim hanam, hābam haigpai poso de cincuenta en cincuenta k'īk'īratdö jupk'amamk'īr.

¹⁵ Mag chadcha hi hipierra hōrag jaaubaawai t'um hich mag poso p'əlr hohood hap'öbaadéjim haajem. ¹⁶ Magbaawai hich Jesuu mag pan cinco narr chi hāwarrdam numpai narr däi hāba p'ë hauwia, hāgt'aag heerpanaa, Hēwandamag hāu hajim hanaa, t'orreuwia, hich k'apeenag hārapäimajim haajem, jūrr hōrag jigmamk'īr. ¹⁷ Mag jigmamua t'umaam

k'ʌn biwaauwia himie p'öbaadeewai chi pan hāwarr dāi sobtarrau t'ʌbat doce hipiirk'a haujim haajem.

Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe hich Hēwandamau pāiju haajerrau ha jaautarr

(Mt 16:13-19; Mr 8:27-29)

¹⁸ K'āai hāb Jesús hich dāi doce hogdaba wēnrraajerr k'ʌn dāi hōor chukag hee mawia Hēwandamag jēeu sīejim haajem. Mag jēeu dichwia hamag, —Hōrau mλ higwia hiyāl nām hūurwai, ḡham hiek mλ k'ai haajē? ḡPārau hūrba haajē? ha jēeujim hanām.

¹⁹ Magbaawai hamachdēu magjierram haajem:

—Ham hiek pλ Juan chi hōor pōr choomie haajem; deeum k'ʌnau jaauwai, pλta Elías haajem, warrgar Hēwandam hi jaaujerr; maagwai pogk'a jaauwai pλ sīi warrgar hagiō Hēwandam hi jaaumie harrta deeū hiiu p'iidwia nārraichēmjā ha jaaujem ham dēn hajierram haajem jūrr hirig.

²⁰ Hichig magbaawai, jūrr hamachigcha, —Ma pāachdēujāma, pārau k'īirjuawai mλ k'ai hagá? ha jēeujim hanām.

Magbaa Pedroou hirig, —Pλn Cristoou, har warrgarwe hich Hēwandamaucha hōor peerdə haumk'īr pāiju jaaujerr hajim hanām hirig.

²¹ Pedroou hichig magbaawai, —Chadcha pua hag heyaa jaaubap̄imkē hajim hanām, mamλ hoob bālrjā chik'amnag jaaum hajim hanām.

Warm k'ʌnagjā jaaupibajim haajem. ²² Maimua magjim hanām:

—Mλch chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha dau hap'ʌn haju haai chirʌm. Mλ dau hāauk'a hisegwia Jerusalenpie jōoin chi t'et'em k'ʌnau p'adnaan chi pōrk'a nām k'ʌnnaupa Moisés hiek jawaag chi machnaan dāimua mλ t'ōomk'īr par deeju. Mamλ mag hamau mλ t'ōowijā k'āai t'ārjupam hee p'iidwia deeū mλ hiiu chirsijugui hajim hanām.

²³ Maimua t'umaam k'ʌnag heerpanaa, —Chadcha pārau mλ hiek pāach t'āraucha hāk'a nām k'ai, magan mua nem waupi jaau chirʌm happaita waubat hajim hanām, “Mλchdēuta k'ap chirʌm mλchdēu nem wauju” ha hiek'aba. Mλ gaaimua chik'amnau pāach dau hap'ʌn t'ōoju k'īirjuwia k'āijā magλm higba, waragta hāk'anaat. ²⁴ Har chi mλg jēb gaai mλ gaaimua bālrjā p'it'urg haumap'a wēnrram k'ʌn chan meem hedjā hāgt'ar höberbamgui hajim hanām. Magarrau har chi mua nem jaau chirʌm waum k'ōchgauta hamach nemjā k'īirjuba sīi warag mλ gaaimuata dau hap'ʌn hanām k'ʌnnan chadau hāgt'archa höberjugui hajim hanām.

²⁵ Pārau hoowai, ḡk'an hajaug sī hajim hanām, woun hābmua mλg durr t'um hichdēupai jāa wai sīsim, mamλ mag sim meeбаадee k'īmie durr petam; hirua hich durr t'um hich dāi harrju haai sī? Pōd harrbamgui hajim hanām. ²⁶ Hāb k'āijā mλ gaaimua wa mλ hiek jaauju k'āijā hōor dak'īr chigaa hamλn, mag mλch chi Hemk'ooi Hiewaajā t'umaam k'ʌn Pōrk'anaa mλch Haai dāi hāgt'ar hi chognaan t'ʌnām k'ʌnnpa mλg durr chachaan bēem hedjā muajā hīchab hich k'īrcha heerpanaa chigaa warag, “Mua, bālrjā pλ k'augba chitλm” hajugui hajim ²⁷ Cha mλ hiek'a chirʌm hiek'au hāaur k'ʌn cha mλ hiek hūr nām k'ʌn chan mλchta t'umaam k'ʌn Pōrk'a bēeju hedamjō haadēm hoobam haigjā meeabajugui hajim haajem Jesuu hich k'apeenag.

Jesús sīi bñamjö haaderr

(Mt 17:1-8; Mr 9:2-8)

²⁸ Mag hich k'apeen hāaur k'ññag hamach daúa hich hoopiju jaautarr k'ur seman hābjö nñm hee, durrsí gaai Hēwandamag jéwaan mamua hich däi p'ë harrijim haajem Pedro, Santiago maimua Juan. ²⁹ Mag mam wëtwi hich Hayag jéeu simta, dëgölp sīi bñamjö haadëjim hanaabá, hich mor gaai k'ajüa jüa sñrrpa. Maagwai chi k'ajüa chará sīi p'uumjö haadëjim hanñm, hich bæpgau. ³⁰ Hi magbaadëm hee wounaan numí hi bigaau dñnnñutk'achëwia hi däi hiyññ naajim haajem. Mag hi däi hiyññ narr k'ññn, jöoingar Moisés k'ararr hajim haajem Hēwandam hi jaaumie Elías k'ararr däi. ³¹ Mag ham hiyññ dñnnñlidñ haichëm däi hñchab pagt'ñm daujö p'ñr jéer hat'amua mag hñsdaau narrta sīi warag harar ham wññ wai sñsijim hanaabá. Ham hiyññ narran, hich Hēwandamaucha warrgarwe hich hi jaaumienag jaautarrijö, Jerusalén p'öbor hee hñrau hi t'ñjuuta hig hiyññ naajim haajem. ³² Mamñ maagwai Pedro hich k'apeen numí hamach hñba wññrrarr k'ññn däi sīi dap'ökgau pöd dau hñebajujö t'ñplmuata hoo naajim hanaabá, mag Jesúus Moisés däi Eliapa hiyññ dñnnñlidñ nñm. Maagwai hich Jesuun hagt'a sīi bñamjö t'ñplñm däi hi k'ajüa chará p'uumjöta t'ñnaajim hanñm, hich bæpgau. ³³ Mag hñba dñnnñlidñ naawia chi warm k'ññn hi haigmua wëtaag hñk'a nñm hee, Pedroou hirig, — Maestro, häu chi hagamjö nem hajaug maar mñig nñm, ¿jägwia maadëu rñichdi t'ñrjup hñu haubá? hajim hanñm, hñb pñ hat'ee, hñb Moisés hat'ee maimua hñb Elías hat'ee.

Mamñ mag sim chan Pedroou hich hiek'a simjä k'augba simta mag hiek'a dñnaajim hanñm. ³⁴ Mamñ mag hi hiek'a dñnnñm hee, jññnt'umie baug bëewia ham jöodñ hat'aicheewai jñp'ierr p'öbaadëjim hanaabá, hag hee hierr paauk'abaadëm hoowia. ³⁵ Mag jññnt'umie hee ham hierr paauk'abaadeewai hag heemua woun hiekjö, "Chamñata mñ Hiewaa, mñchdëu jñsehne wai chitñmñu, hñor peerdñ haumk'ñir mñchdëu jñr hau-tarr. Hirua jaau simta hipierraahabat" ha hiek'abarm hñrjierram hanñm.

³⁶ Maimua chi woun hiekjö sñerr k'ñubaadëm däi hñchab chi jññnt'umie jñchukk'u haadëm hee hoowai Jesúus hich happai hoo dñnaajim hanñm. Mamñ hamachdëu mag hootarrjä hag hed gaai chan bñlñjä deuem k'ññnag jauba, sīi k'ñuu nñsisijierram hanaabá, nem dau chig hooba harrjö.

Jesuu chaai mor heem mepeer jéupñitarr

(Mt 17:14-21; Mr 9:14-29)

³⁷ Hag noram hñspau mam durrsí gaai naawi deeu hich k'apeen däi jër paauk'abaadëm hee, ham k'ñirp'ee hñor pöoma wëdurajim haajem. ³⁸ Mag k'apan pos wëdurum heemua woun hñb hi haig bëewia hirig magchëjim hanñm:

—Maestro, mñ chaaidam t'ñt'ñrrsö k'itñm pñ haig haibëejim. ¿Pua mñ dau haug k'augwia hi monaaupñibaju k'ai? Mñ chan tag chaaijä chuk'u hñba mñgdam happaita wai chirñmgu hajim hanñm. ³⁹ Mag k'ëram hich bññeu barbaadeewain nem t'eegtabaarjem. Di bñbñjä k'abaadëmua hñhñk'am däi sīi hisap'unjä bau haadeejem. Mag di bñbñjäk'am pñamjä higba t'ñplñ hawia bar dichdimaaawain gaai machgau sñita k'a haupi-hba haadeejemngui hajim hanñm. ⁴⁰ Chi mepeer höbeerpñimk'ñir pñ däi hogdñba wññrraajem k'ññag mua jaautarrjä hamau pödbajierramngui haichëjim hanaabá.

⁴¹ Magbaawai Jesuu t'umaam k'ʌnag heerpanaa, —Pāran chadcha pāach t'āar k'aibag gaaimuata pārau chan jāg chaai Hēwandamau mon-aupāijūjā k'īirjuba nʌmgui hajim hanʌm. Ḷ Pārau jāg Hēwandam sua t'eeg simjā k'augbamjō nʌm sī hich jāgta mua hāwat chitaju haai chirā pārau hoowai? Ḷ K'an hatchata pārau mʌ pāach dāi chitapim hig nʌma hajim hanʌm, hajapcha hāk'aag? Magnaa jūrr chi hayagta, Mʌ haig pʌch chaai haipidū hajim hanʌm.

⁴² Mag chadcha chi hayau haidurum hee, chi chaai hich bēnēu t'eega barbaadēmu warre jēk'at barwerbpāijim hanʌm. Magbaawai Jesuu chi mepeer mag chi chaai mor hee simʌg meeurraunaa höbeerpi jaubaawai warre höbērbaadējim hanaabá. Mag chaai monaaupāiwia chi hayag, — Har k'ērʌm pʌ chaai hajim hanʌm.

⁴³ Mag Jesuu chaai monaaubarm hoowia t'um haig narr k'ʌn dauder-raa nʌisiwia Hēwandamagta, “Hēwandam, pʌchta chadcha mepeen k'āyaujā chi sua t'ierriu. Mepeenau chan pōd pʌ dāi barbam” hajierram haajem.

Pʌaba Jesuu chik'amnau hich t'ōju jaautarr

(Mt 17:22-23; Mr 9:30-32)

Tagam k'ʌn mag dauderraas t'ʌnʌm hee, Jesuu hich k'apeenag magjim haajem:

⁴⁴ —Hajap'a mʌ hiek'aagpam hūrwia k'īir heyaa wai nʌisit. Mʌigmua pōmcha k'aba nʌm hee, mʌg mʌch chi Hemk'ooi Hiewaa mʌg chirʌmʌn chi t'ierrnaanag pʌr deejugui hajim hanʌm.

⁴⁵ Mamʌ chi k'apeenau Jesuu hamachig mag hiek'abarmjā warre k'ap'ʌ haju nem k'aba harr haawai pōd k'augbajierram hanaabá. Mag hamachdēu pōd k'augba habaawai hirig jēeuojōo naawi warag hinagau jēeuba, hich magpai nʌisiwia haajem.

Chijāata hārʌcha haju haai sī ha jaautarr

(Mt 18:1-5; Mr 9:33-37)

⁴⁶ Maimua wētwia hamach happai hap'öbaadeewai, “Keena, magan mʌg nʌm haig, Ḷ chijāata hārʌcha sim k'ai?” ha hiyʌl hap'öbaadējim haajem.

⁴⁷ Mamʌ Jesuu ham k'īirjug k'ap'ʌnaa ham t'āarjā k'ap'ʌ sīerr haawai, mag hiyʌl nʌm hūrbaa chaaidam jiir hauwia hich bigaau dʌnʌupi k'ērnaa hamag magjim haajem:

⁴⁸ —Mʌg chaai hag'ta hich juau paba haawai serbiiba k'itʌmjō hōor t'ʌnʌm t'um mua k'ōsi chitʌm. Pārau mʌ dēnjō mʌg k'it'ēem hāb k'āijā jāsenk'awia pāach di haig haumʌn, magan pārau mʌchchata mag k'īir jāsenk'abarmjō habarmgui hajim hanʌm. Mag pārau hʌdraa pāach haig mʌ baarpí nʌm haiguin magan pārau mʌ Haaijā k'ōsi nʌm hanʌm, hichdēuta mʌ pāitarr haawai. Mua pārag jaauk'imgui hajim hanʌm: Har hamachdēupai k'īirjuwai t'umaam k'ʌn k'āyaujā chaai bārʌmdamjō serbiiba nʌm ha k'īirju nʌm k'ʌnnta warm k'ʌn k'āyaujā hārʌcha nʌmgui hajim hanʌm chadcha, Hēwandam dau na.

Maach hichaaur k'aba simʌn maach higar sīewaiu ha jaautarr

(Mr 9:38-40)

⁴⁹ Magbaawai Juanau Jesuug, —Maestro, marau woun hāb hoojimgui hajim hanʌm. Mag wounau hiek'amamua pʌ t'īr t'īrnāa hōor mor heem meperag höbeerpi jaubaawai chadcha höbeerpi maajeejim. Mamʌ maarjō pʌ dāi nʌrraba haajemuata mag sīewai marau hirig tag hōor mor heem mepeen järk'ʌnipiba jaaujimgui hajim hanʌm.

50 Magbaa Jesuu magjim han^{am} hirig:

—¿K'ant'ee pārau hidēu hōor juu p^arpiba hirig magjierrá? Maadēu nem wau n^am hoowia maach hichaaur haba warag maach juapierr hoo sim k'ai, magan maan d^ai maach higar sīewaiugui hajim han^{am}.

Jesuu hich k'apeen numiim k'^anag meeurraru sīutarr

51 Ya Jesús deeu hāgt'ar hich Haai haar maim^{al} haadeewai warag t'^aar p^ūiuwia högk'aba Jerusalenag petajim haajem. **52** Mam^a hich na di j^arwia nem k'^ūir k'^augamk'^ūir, hich k'^apeen heem hōor j^ar hauwia pājjim haajem. Magbaa mak'^anau hērēuwia Samaria durr p'^ōbördam pōm k'aba k'it^am hee hi na di j^arimajierram haajem. **53** Mam^a chi Samariapienau Jesús sīi Jerusalenagta mam ha hūrbaawai hi hat'ee chan di chuk'um hajierram hanaabá. **54** Magbaawai deeu bēewia mag hirig deebaju habarm jaauchējierram haajem. Mag hūrbaawaita jūrr Santiagoou Juan d^aimua, —Señor, ¿pua hoowai mag p^arl^ag di deebam han^{am} jūrr marau Hēwandamag jēeuju haai n^a hajim han^{am}, Elías k'ararrau jēebaawai hatarrjō ham p'^ōbör pábaadēmu huurd^a k'^ēchpāimk'^ūir? Marag jaaubá hajim han^{am} Jesuug.

55 Magbaawai Jesuu hamag p'^alrba hoonaa magjim han^{am}:

—¿K'^aiu pārag jaauwai magta haju haai n^am hājī, hōrau dich k'a hisée haawai? [Chi mag hiek'aajem k'^anan bālrjā Hēwandam hiek hūrba haajem k'^anta mag hiek'aajemgui hajim han^{am}. **56** M^ach chi Hemk'ooi Hiewaan m^ag jēb gaai hōor peerd^a hawaanta bēejim. M^a mag m^ach garmua warag hōor hamach pekau hee durrum peerd^a haubanaa sīi hōpāyaanjā bēebajimgui hajim han^{am}.]

Mag warre ham kach d^al hiek'ap^aiwia deeum p'^ōbördamag hērēubaadējim haajem.

Jesús d^ai wēn^arram hig narr k'^an

(Mt 8:19-22)

57 Mag hērēubaadēwia hagt'a barba wēn^arram hee, hābmua Jesuug, —Señor, m^ann p^a mampierr p^a d^ai hich jāg chitajugui hajim han^{am}.

58 Magbaawai jūrr hich Jesuu hirig, —P^achdēu mag m^a d^ai chitam k'^ōsi chir^am k'ai, marrau magan hajim han^{am}. Mam^a p^arl^ag jaaukimgui hajim han^{am}: m^a k'^āyau pab^a heem nemchaain hamach k'^āajem jēbdi paraam; nem hichpanjā k'^ēeupaawai hamach k'^āajem k'^āidu wai sīsid^am. Mam^a m^ach chi Hemk'ooi Hiewaa chan m^ag chit^am haig k'^ēubaadeewai k'^āyaag hajap'a werba chiraju didamjā chuk'u chit^amgui hajim han^{am}. P^ajā m^ajō magta chitam k'^ōsi chir^am k'ai, marrau magan hajim han^{am}.

59 Maimua hābak'aíg jūrr hich garmuata —Marrau m^a d^ai habaawai, jūrr magua, —Señor, magan hidēu nacha m^a m^ach haai haar mawia hi d^ai chir^al hapibá. M^ag hatag m^ach juadamaucha jōoi hauk'^ēr p^alabajeen chadau mua p^a hogd^aba chitajugui hajim han^{am}.

60 Magbaawai Jesuu hirig, —Magju k'^āai warre m^a d^aita marrau hajim han^{am}. Hidēu har hamach Hēwandam hiek hāk'amaaugau chi t'^ōmjō n^am k'^anag hamach binaan bēppibá. Mam^a p^a mag k'^āyau warag hōrag jaaubamí hajim han^{am}: “Ya Hēwandam t'^ūmaam k'^ann Pörk'acheeg bēeim^a sim. P^aar peerd^am k'^ōsi n^am k'ai, hichta hādaraa pāach Pörk'apibat” ha jaaupet hajim han^{am}.

61 Magbaawai deeum haig sīerrau hīchab hirig magjim han^{am}:

—Señor, mλjā pλ dāi hogdλba chitaju hīchab. Mamλ hidēu nacha mλch di haar mapibá hajim hanλm, mλch di haig durrum k'λλnag “hayoo keena” hapλyaan.

⁶² Magbaa Jesuu magjim hanλm:

—Chi mλ dāi nλrram woun chan hag na hichdēu parhooba nem waau-jerrjā hagt'a k'īirju nλrraju haai k'aba sim. Hirua magju k'īirju chirλm chan, pōd Hēwandam hat'ee nem hajap'a waubamgui hajim hanλm.

10

Jesuu hemk'ooin setenta jar hauwia nunumdö pāitarr

¹ Mag jūrram k'λλnau Jesús dāi hogdλba wēnλrraju ha t'λnarr k'ur maach Pōr Jesuu hichdēucha hōor setenta jar hauwia k'īir sīsied nunumdö pλyaagpajim haajem, hich na hich nλrrajupierr. ² Mag ham pλyaagpamua magjim hanλm:

—Chadcha Hēwandam hi jaau nλmλn arrozdö pōm p'ur wējōmjöta p'idag pōoma sim; mag simta chi jaau wēnλrraju k'λλn chan k'apan k'aba durrumgui hajim hanλm. Magua mua pāragan, Hēwandamag jēeubat ha chirλmgui hajim hanλm, warag hich hi jaauju k'λλn k'apan jōp'ēecha hich hi jawaan pāimk'īir.

³ Maimua magjim hanλm hamag:

—Hērēubaadēt. Mamλ pāadē hūrbat: Mua mλg pāar pāi chirλmλn, hōor k'aibagk'am heeta wēnλrraju haawai pāran oveja chaaindam k'um nem t'λnλm hee pλak'λλibap'iimjöta habarmgui hajim hanλm. ⁴ Pāach juu k'arr hērēubaadēt: p'atk'on chuk'u, putdijā chuk'u, maimua zapat-damjā pāach bā gayam happai hat'adēt. K'λdau hee hōor hoowaijā hiyāl dλnλnλidλ nλλ haba dichpetat hajim hanλm. ⁵ Parhooba pāach wētumpierr hōor deg duubwai saludaawia, “Maran maach peerdλajem hiek jawaanta bēejim; pāach mλg di hābam degam k'λλnau t'umaa hāk'ak'iin hāu hak'am” habat hajim hanλm. ⁶ Pārau mag jaau wēnλrram hābmuu k'āijā hāk'am k'ōsi hāk'amλn, hāu peerdλwia Hēwandamau hi hauju. Mamλ hirua magbamλn, magan Hēwandamau mag woun heeg hooba, hi dāi hāu haju hatarr warag pāach dāipaita hāu haju. ⁷ Mag pāach hāu jēerpibarm degpai t'achjā k'ōbat, dipierr t'ach k'ō wēnλrraba. Mua pārag mag chirλmλn, mag pāach p'ik'da wēnλrram gaaimua hōrau sīi pāar jāhogju haawaita mag chirλmgui hajim hanλm. ⁸ P'ōbōr hee pāach dub wēnλrrampierr pāach jēer nλm haiguim k'λλnau nem deewai magλmijā haba k'ōbat. ⁹ Maimua hīchab magλm p'ōbōrprierr pāachdēu haaunaan hoomam monaaupetat. Mag monaaupλiawia hamag, “Pārau hīs mλg hoo-barmλn Hēwandamauta pārag hich juu t'eeg hoop'i sim” ha jaaubat hajim hanλm hīchab. ¹⁰ Mamλ p'ōbōrprierr pāachdēu jaau wēnλrram hūrmap'a ni hamach degjā pāach hōbērpiba habaawai, kaaijā hee hōbērnan, pāach bā gayam jēb hλlrp'ē hλlrp'ēnaa, hamach k'īircha magbat: ¹¹ “Pārau Hēwandam hiek hiseg nλm k'ai, ni pāar p'ōbōr heem jēbdampaijā marau maach bā gaai harrbam. Mamλ ya pārau k'ap'λ nλsim, Hēwandamau pāach heejā hich juu t'eeg hoopiju hatarr hoopiba habarm, pāachdēu hi hiseg nλm gaaimua.” Magwia hērēubaadēt hajim hanλm. ¹² Mamλ mua pārag mag chirλm: Mag pāachdēu jaau wēnλrram gaaimua pāar hisegbarm p'ōbōr heem k'λλnan, Hēwandamau mλg durr hi hagk'am hed gaai Sodomapien k'āyaujā hλrlλcha Hēwandam juu machag hāwatjugui hajim hanλm, hich Jesuupai.

*Jesuu hich nərraajerr p'öbör higwia hiek'atarr
(Mt 11:20-24)*

13 Mag hich hiek hiseg nəm k'ən higwia, 'jHēh, hapdurr Corazinpien! hajim hanəm. jHēh, hapdurr Betsaidapienjā hagjō, Hēwandamau ham hi hagk'am hed! Ham hee nem hooba haajem nem wau nəmua Hēwandamau hich juapá hoopitarr Tiro p'öbör heeta wa Sidón p'öbör hee k'ājjā wautarr hamuan, nawe hamau hamach k'īrjug k'aibgam hiseg-wia sərk'ak'am. Magtarr hamuan, hamau t'eerju t'eerwia hār jupnaa, putiu pör börrnaa, k'oopa nəm k'ən sərk'aajemjō sərk'ak'am. Magnaa hamau hamach mor hewag hāsie k'īrjuvia Hēwandamag jēuk'amgui hajim hanəm, hamach k'aibag chugpaamk'īr. 14 Magua Hēwandamau məg durr hi hagk'am hed Corazinpienta Betsaidapien dāi hirua masiicha waupāijugui hajim hanəm ham gaai, Tiropien dāi Sidonpien k'āyaujā, hamachdēu hūrtarrrta hāk'aba harr gaaimua.

15 Maagwai Capernaumpien higwiajā, 'jK'an habarju? hajim hanəm. jHēh! Hamaun hamach t'ö nəm, hamachta chi wājāaun hawia. Hamaun hāgt'ar paauk'abaimaawajā hamachta chi pörnaan k'aimajupii nəm. Mamə jāk'ən chan Hēwandamau hich haar höbeerpi, warag k'īmie dur-rta bark'ən pāijugui hajim hanəm.

16 Maimua mag hichdēu pāiju k'ən nag magjim hanəm: 'Pāar hiek hūrm k'ōsi hūr nəm k'ən nau magan mə hiekta hūr nəm hīchab. Maagwai har pāar hisegbarm k'ən nau magan məpata hiseg nəm. Mag hamau mə hiseg nəm k'ai, magan hamau mə Haaijā hīchab dāi hiseg nəm, hichdēuta mə pāitarr haawai.

Mag ham wawik'a wai sīewian chadau k'īr sīsied nunumdö wētpi jaaubaa hērēubaadējim haajem.

Jesuu setenta pāitarr k'ən deeu bardatk'achētarr

17 Mag hērēuwia, wēnərrən hat'urwia, deeu bardatk'acheeu honee magchējierram maach Pōr Jesuug:

—Señor, chadcha marau pə higwia puata maar pāijim hanaa mepeenagjā höbeerpi jaauwain sīta magəmjā haba, mepeenan höbermaajeejingui hajim hanəm.

18 Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:

—Pārau mag höbeerpi jaauwai dösāt jua t'eeg chuk'u sīi jēk'at p'ap'arg petap'əm mua k'ap'ə chirajim. Jāgata hirua mə hōk'ō sīerrəmgui hajim hanəm, hichdēu mə jua jəmbaju k'ap. 19 Mua pāar jua t'eeg hapijim, pāach garmuata mepeen dajēk hamk'īr. Maagwai məchdēu pārag nem waipi jaau chirəm wau wēnərrəmta dösātau pāar nemk'ōrig hāmnāa dōjūrigjā hāmwiajā pāar bālrjā chig habaju, mə jua t'eegta pāar gaai sīewai. 20 Mamə mag mepeenjā pāach garmuata jāmpiba nəm hawiapai chan hoob honee hamiet. Magarrau pāach t'ārta ya hāgt'arm hēsap gaai p'ā sīsim gaaimuan chadau pāar honee haju haai nəmgu hajim hanəm, ya pāach Hēwandam haarcha höberju haawai.

Jesús honee hatarr

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Mag hich Jesuu pāitarr k'ən deeu bēewia hichig honee nem hīgk'abaičēm hūrbaawai hīchab hich Jesujā Hēwandam Hak'arau honee hapijim haajem. Mag hich honee haadeewai Hēwandamag jēuemamua magjim hanəm:

—Tata, mua p_{arag} h_äu hajim ha chir_{am}, p_{achta} chadcha h_{ägt'arm} magwe nem t'um m_{ag} w_{ejöm} Pör haawai. M_a honee chir_{amgui} hajim han_{am}, h_öor hamach k'_{tir}jug k'_{aug} t'_{owia} nem t'um k'_{ap'}_{am} k'_{ap'}_{am} haa-jem k'_{llnaujä} hamach peerd_{aju} hiek k'_{augba} harrta j_{ürr} pua k'_{tir}jugdam meraa chaainjö k'_{it'}ëem k'_{llnagta} h_äu k'_{augpiba}awai. Chadcha puata nem hajap'a waaujem Tata hajim han_{am}, p_{achd}ëu juau ham d_{äi} magju hatarr haawai.

²² Maimua j_{ürr} chi haig narr k'_{llnagta} magjim han_{am}: 'Nem t'um m_{ag} t'_{an}_{am}_{an} m_a Hayau m_{ar}_{gta} deejim. Mam_a h_{äbmuajä} k'_{augba} sim, k'_{ai} hagá mag H_{ewandam} Hiewaa. H_äba hich m_a Hayaupaita k'_{ap'}_a simgui hajim han_{am}, chadcha m_a hi chaairau. M_{ag} n_{am} haig h_{äbmuajä} k'_{augba} sim, k'_{ai} hagá m_a Haai. H_äba m_{ach} chi Chaairaupaita m_{ach} Haai k'_{ap'}_a chit_{am}. Bigaum k'_{llnau} k'_{ap'}_a haju hawiajä m_{achd}ëu jaubarm k'_{llnau}paita h_{ïchab} hi k'_{ap'}_a haju haai n_{am}gui hajim han_{am}.

²³ Maimua hamach hap pawia hich k'_{apeenag} heerpa heerpanaa hamag, 'Honee habat hajim han_{am}, p_{äach} j_{äg}_{lucha} m_a hiek h_{ür} n_{am} k'_{lln}. ²⁴ Cha mua nem wau chit_{am} p_{ärau} p_{äach} daujääu hoo n_{am}jö, warrgarwe H_{ewandam} hi jaumienau reinaan d_{älimu} hamach daúacha hoom hiigjeejim, mam_a p_{öd} hoobajierram. Hamach j_{äg}_{lucha} p_{ärau} h_{ür} n_{am}jö h_{ür}m hiigjeejim, mam_a p_{öd} h_{ür}bajierram. Mam_a p_{ärau} magba p_{äach} daúacha hoonaa p_{äach} kachiucha h_{ür} n_{am}. Magua mua p_{ärag} "Honee habat" ha chir_{amgui} hajim han_{am}.

Samariapierrdam nem h_ägk'aa

²⁵ Maimua biek h_äb Jesuu h_öor k'_{apan} t'_{an}_{am}_{ag} jaau sim haig, chi Moiseeu p'_ä p_{latarr} hiek jawaag hat'_{ee} chi machnaan heem h_äb p'_{iid}_{lbaad}_{ëwia} s_i hi himeraa p_{ar} hawaagpai hirig magch_{ejim} han_{am}:

—Maestro, m_{ar}_g jaaubá hajim han_{am}. ¿Mua j_{ägata} haju haai chir_ä h_{ägt'archa} h_öbéraag?

²⁶ Magbaawai j_{ürr} Jesuu hirig, —¿K'an ha p'_ä s_i H_{ewandam} hich hiek jöoingarwe Moiseeg p'_{äpitarr} gaai? ¿Pua hag gaai t'_{ärba} haajë? hajim han_{am}.

²⁷ Magbaawai mag chi charrk'a chir_{amua} magjim han_{am}:

—Moiseeu H_{ewandam} hiek p'_{ätarr} gaai, "Maach Pör H_{ewandam} s_i par hiiupai k'_{aba}, p_{ach} t'_{ärauchata} k'_{ösi} habá" ha sim; maimua h_{ïchab}, "P_{ach} k'_{apeenjä} hagjö hagdaujöö k'a k'_{ösinaa} daupii habá, p_{achjö} wir haig" ha p'_ä simgui hajim han_{am}.

²⁸ Magbaa Jesuu hirig, —H_éera, chadcha pua hich hag heyaa jaaubarp_{äimk} hajim han_{am}. Cha p_{achd}ëu k'_{ap'}_a jaau chir_{amjö} habamí p_{ach} k'_{apeen} d_{äijä}. Pua chadcha t'_{umaam} k'_{lln} d_{äi} magm_{an}, p_a h_{ägt'ar} h_öbérjugui hajim han_{am} hirig.

²⁹ Magbaawai chi charrk'a chir_{amua} s_{ük}'a hichd_{ëu} k'_{augba} chir_{am} hawia deeu, —¿Chijä k'_{lln} hagáma hajim han_{am} m_a k'_{apeen} mag mua daupii haju k'_{lln}?

³⁰ Magbaawai Jesuu hirig, —M_a hiek h_{ür}bá, mua p_{arag} jaauk'imgui hajim han_{am}: Woun h_äb Jerusalenmua Jericoog k'_{adau} ma sim hee maa hajim haajem. Mag hi ma k'_{it}_{amta} nem j_{ig}mien k'_{apan} h_öberd_{at}k'ach_{ëwia}, hi nemdam t'um k'_{echt'}gnaa, hi mor gayam k'_{aj}_{üadampa} h_{eer} hauwia, warag p'_{är} wai n_{amua} chi meemjö haadeewai s_i barplajierram haajem.

³¹ Mag chi meemjö j_{eer} k'_{er}_{am} hee, hich hag k'_{adau} heepai p'_{ad} maa hajim haajem. Mam_a hichd_{ëu} mag hoo hat'aimaawai s_i warag hag_{ag}

hoobamjö dichjim haajem. ³² Maimua hag k'ur nʌʌpai hawia, deeu hich hag k'ʌd heepai majim haajem, Levinaan ha t'ʌʌrjem k'ʌʌn heem hāb p'adnaan d̄i p'idx'a nʌʌmu ham juag hoojem. Mamʌ maguajā hi dak'a bēenaa, sīi heerpapet hawia, warag hoobamjö hich mag petajim haajem. ³³⁻³⁴ Maimua mag warm k'ʌʌn hērēu dichtarr hēudee hagjō maa hajim haajem Samariapierrdam, hich hag k'ʌd heepai. (Samariapien judion-aan d̄in hagdaujō jūr chik'am k'a k'ōch'k'aba haajeejim. Mamʌ maag-jerrta magʌmjā higba,) maguan chadau hichdēu mag hoobaimaawai, "Hēh, j̄āan chijāg woundamta jāg dau hap'ʌʌ jēer k'ērʌm?" hawia, warag haar mawia, hich hat'ee nemk'au pab̄ olivo hanʌʌm d̄en vinodampa wai nʌrrarau bēnhēk'a hi mor mag pepet'or s̄isidʌʌm hee p'uurk'anaa, put hee p̄rēunaa, hich cabaai gaai hat'aadējim hanʌʌm, hich d̄i hāba. Mag harrwia, hōor jēerjem deg hag d̄i s̄leimajim haajem. ³⁵ Maimua hag noram hāspaau ya hich ma nʌrrʌʌmu denariodam numí chi dik'ʌʌg werpʌawia magjim hanʌʌm: "Mʌg woundam hajap'a hoo wai chirsí. Pua hi monaau haum k'ōchgau cha murua p'atk'on werpʌabajēm h̄r k'ājjā werbamʌʌn, hoob k'īrjum" hajim hanʌʌm. "Mʌch bēewai, chi waaurbarm t'um mua deeu p̄rʌʌg p'agchējugui" hajim hanʌʌm. Mag jaau p̄lawia petajim haajem.

³⁶ Mag hīgk'a haaipawia, hich Jesuupai mag Hēwandam hi jawaag chi charrk'a chirʌʌmʌg jēeujim haajem:

—Pua k'īrjuawai Ɂchijāata mag woundam hich happai ma k'itʌʌm hee k'apanaam k'ʌʌnau p̄rnnaa mas deetarr hag k'apeer haju hayaa sī: chi p'ad, chi Levinaan heem, wa chi Samariapierrdam?

³⁷ Magbaawai hichdēu, —Chi mag jēer k'ērʌm hoobaimaawai hi dau haug k'augtarrma hajim hanʌʌm.

Magbaawai Jesuu hirig, —Magan mawia hi dēnjo pʌch hoomap'am k'ʌʌn hawia k'ājjā daupii habá hajim hanaabá.

Jesuu Marta María d̄i hoon matarr

³⁸ Maigmua higbaadeeu hich k'apeen d̄i hāba mamua deeum p'öbördam pōm k'aba k'itʌʌm hee barwia h̄lʌʌi hāb Marta hanʌʌm di haig jēerimajim haajem. ³⁹ Mag Marta hanʌʌm heeum María ha t'īr sim s̄ejim haajem, hi d̄i k'od hābam. Mag María bēewi sīi Jesús dak'a hi hiek'a simpai h̄r hoo s̄isijim hanaabá. ⁴⁰ Magʌmich Marta k'rr higaau jua d̄errjā k'aba t'ʌnaajim hanʌʌm, hōor t'um jāhogagaag hich hoppaimua p'iejāb waauwai. Mag hich jua d̄err k'aba haawai Jesús haig bēewia magchējim hanʌʌm:

—Señor, Ɂpuua hoowai hāu sī, mʌg mʌ jua d̄err k'aba t'ʌnʌʌm hee sī Mariaau jāg p̄a hiek'a simpai h̄r hoo s̄ieju? Jāg pua hirig jaaubá hajim hanʌʌm, mʌ juag hoon mamk'īir.

⁴¹ Magbaawai Jesuu hirig, —Marta, chadcha p̄a jua d̄err k'aba t'ʌnʌʌm mua k'ap'ʌ chirʌʌmgui hajim hanʌʌm. Hajap'a hōor jāhog haum k'ōchgau p̄a k'īrjugan nem t'umaa wauju hoppaita k'īrju buburrk'am. ⁴² Mama sīi dich bi hat'eepai nem t'um wauju k'īrjuba hawiajā hāu sim. Mariaau p̄a k'āyau hajapcha habarm. Jāg sim haig hirua Hēwandam hiek hūrm k'ōchgauta p̄a juagjā hooba habarm. Maagwai mua pōd hirig hūrpiba jaauju haai k'aba chirʌʌmgui hajim hanʌʌm.

11

*Jesuu jāgata maadēu Hēwandumag jēeuju haai nā ha jaautarr
(Mt 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Biek hāb Jesūs hich Hayag jēeu sējim haajem. Mag jēeu haaipabaadeewai hich k'apeen heem hābmua hirig, —Señor, jāg Juanau hich dāi wēnarram k'ānnag Hēwandumag jēeu nām jaautarrjō, magan maragjā hagjō jaaubá hajim hanām, maraujā hīchab hirig jēeu k'ap'ā haag.

² Magbaawai hichdēu hamag magjim haajem:

—Pāach Hēwandumag jēeuwai magbat:

Hēwandum, pālta maar Haai hāgtar chiraajemu.

Pāch happaita chadcha pekau chuk'u chitām.

Pārlgtā marau maach dāi pāchdēu hampierr hapinaa pāchta t'umaam k'ānn Pörk'apim k'ōsi nām.

[Hāgtarjā jāg pāchdēu nem waipi jaau nām happai waaujemjō, māg jēb gaaijā t'um pāchdēu jaau simjōta hapim k'ōsi nām.]

³ Hed hēpierr pua marag k'ōjudam deebarju.

Hēwandum, maar pekau t'um chugpaabapāi,

⁴ maimua har marau maach dāi k'aigba habarm k'ānn dāi tag magām hiek higba hich mag k'īir hok'oopāajemjō maar dēnjā k'īir hok'oobapāi.

Hoob pua hādlraa chan maar pekau hee burrpi chiram.

[Mag k'āyau warag maar t'ā wai chirsí, p'it'urg chuk'u dösātai maar hichig paa haum hugual” ha jēeubat ha jaaujim hanām hamag.

⁵ Mag jaau dichwia jāga Hēwandumag jēeuju haai nām ha k'ap hamk'īir hīchab hamag magjim hanām: 'K'aním nemjō pā pāch k'apk'ānn hajap'am wai chirām. Maimua ya hedacha pam hee hi haar mawia pua hirig, ⁶ “Kakē, mā haig mā k'apk'ānnadam barbaichēmāg nemdam deejujā chuk'u chiraawai pā haig t'achdam jēeu hawaan bēejim” haimaawai, ⁷ hirua hieermua jūrr pārlag, “Hidēu mā k'ajap'a k'āaipibā. Ya mā put hee chirām; mā chaainjā ya k'āidatk'a t'ānaawai pōd mā pā haar puertdi wewaanjā mabam; pā nem hig sim pōd mua deepāibam” hak'iin, Ɂjāgaju k'ai? ⁸ Mua hoowai chan warmua mag hiek'awiajā chadcha hirua hichdēu nem jēeu sim hig sim k'ai, hichiita hirua warag pālaba jēeū haju. Mag jējēuk'am, Ɂjāgā mag p'iidāwia hirua hau deeba habarju? Hichiita hi p'iidājugui hajim hanām. Mamā mag hich k'apk'ānnau nem hig sim hawia k'abam. Hi p'iidājuun, sī hidēu hich k'āaipiba haawaita hirua nem hig sim hau deen p'iidāju. ⁹ Hich jāgta haajemgui hajim hanām hagjō Hēwandumag jēeuwajā. Magua mua pāragjā pālaba jēeubat ha chirām. Magta pālaba jēeu nāmān, pāachdēu nem higbarm hirua deeju. Pārāu hi jārmān, hi baauju. Hi sim haar dubaag pāach weeu haupi jēeumān, hirua pāar weeu hauju. ¹⁰ Pārāu k'ap'ā nāmgui hajim hanām, har hōor nem jēeu paraam k'ānnagan nem deeb k'aba deejem. Har hamachdēu nem hinag hig nām pālaba jar nām k'ānnau baaujem. Maagwai hīchab chi puertdi sirbaichēm k'ajā weeu hauwia dubpiejem.

¹¹ ɁK'āfuta māg sim haig hich chaairau t'ach jēeubaa mokdauta p'ēdeedu k'ai? ɁWa hāwarr k'āijā chaairau jēeubaawai hāwarr deedu k'āyau nemk'ōrta t'ōo deedu k'ai? ¹² Wa magba, Ɂnemhāudam k'āijā jēeubaawai nemhāu hawia dōjūrta hau deedu k'ai? Nī hābmujā magbamgui hajim hanām. ¹³ Pāar hō hāk'āraa k'it'ēem k'ānnaujā pāach chaaina nem jēeuwai Ɂnem hajap'amjā hīg'aba deeba haajē? Hich jāgta haajemgui hajim hanām maach Haai

hāgt'ar chiraajemuajā hagjö. Chadcha t'ārau hichig jēeu sim̄agan hirua hich Hak'aarjā deeb k'aba deejugui hajim hanam.

*Hōor hiek meperauta Jesuug juapá dee s̄ejim haajem
(Mt 12:22-30; Mr 3:20-27)*

¹⁴ Biek hāb Jesuu woun mor hee bēn k'aibgam wai sim monaau s̄ejim haajem. Mag bēnēu chi woun pōdjā hiek'apiba sū hichap wai s̄iejeejim hanaabá. Mam̄ Jesuu chi bēn hōbeerbaapāim bärre chi woun deeu hiek heerdā s̄isiewai hiyāl̄ haadējim hanam. Mag hoowi t'umaam k'ānn dauderraan naajim haajem. ¹⁵ Mam̄ hāaur k'ānn dāi haig hoo narr k'ānnau, —Jāg Jesuun dōsātnaan pōr Beelzebú dāi bēn dōtarr haawai hag juapaauta jāg hōor mor heem mepeenjā dau daau jark'āli n̄rraajemgui hanaajim haajem.

¹⁶ Magbaa jūrr hāaur k'ānnau hamach hödegpai, “Daaau chadcha hirua Hēwandam juapá wai chiram k'ai, deeum nemjā hompaa hat'aju” hawia hirig, —Magan chadcha p̄ac̄hta Hēwandamau pāiju haajerr chaar k'ai, hedjā hee maadēu nem hooba haajem hompaa hat'ā p̄ach hiek'au hajier-ram hanam hirig.

¹⁷ Mam̄ magbaa hichdēu hamau k'īirju nām hajap'a k'ap'ā s̄ierr haawai hamag magjim hanam:

—Pārau hoowai, gobiernoou hich higar nām k'ānn jārrcha t'ōonaa hamach wir haigpai wērbāpik'iin, ¿mag gobierno warre k'āt mabaju k'ai? hajim hanam. Jōoi hāb simua k'ājjā hich chaain dāipai meeuk'awia hamach wir haigpai wērbāk'iin, warag haaidjungui hajim hanam.

¹⁸ Hich magta haju hagjö dōsātjā. Hich k'apeen dāipai wir haig wērbā nāmua hamach hōpāpī hamān, pōd hich mag jua t'eeg k'aba s̄ierraju, hamachdēupai hamach k'ēchmaawai. Pāar hiek mag mua dōsātnaan pōr Beelzebú juapaauta mepeenjā hōor mor heem jark'āli chiram hanam,

¹⁹ chadcha Beelzebú hag juapaauta mua bēn k'aibgamjā jark'āli chitam k'ai, magan har pāach heepaim k'ānnaujā hagjö hi juapaauta mepeen jār wērp nām. Mag nāmta ¿jāgwia pārau mak'ānnag chan bālrjā magam haba nā? hajim hanam. ¿Chadcha hich Hēwandamauta hamag magamkīir hich juapá dee sim pāachdēu k'ap'ā naawai k'abā? Pāar hiek mag chi dōsātaupaita wir haig hich k'aibag waaujem hanapí, magan jāg chi mā dēnjo dau daau mepeen jār wērp nām k'ānnagchata jēeu hoobat daau hamau chadcha dōsāt juapaauta jāg jār wērp nām habarju pārag. Pāach chi mārāg mag hiek'a nām k'ānta hag heyajā k'aba hiek'a naabahab.

²⁰ Muan chadcha Hēwandam jua t'eegeauta mepeenjā jāg jār wērp chitam. Mag mepeenjā mua jār wērp chiram gaaimua pārau k'ap'ā haju haai nām, ya hich Hēwandam chi jua t'ierrta pāar hee s̄iechēm. Mam̄ magamjā pārau k'augba nāmgui hajim hanaabá.

²¹ 'Dōsātan woun hāb chi jua t'ierrta jierrnem dāi hajap kīir k'augwia hich di t'āa simjöta s̄ierr̄mgui hajim hanam, nem jua t'eeg. Mag s̄iewarta, hi k'āyau jua heegpaimua chan hi sim haig hi nem bālrjā chig habam, hich jua hee t'ānaawai. ²² Mam̄ hāb hi k'āyau t'et'echaramua bēewi, hi dāi wērbāwia hi pōdbapāaiwain chadau, hirua hich jierrnem t'ō chirarr t'um k'echt'āg hauwia hi juagam nemjā jūrr hich dēnk'a hauju, hag dāi hichdēu hampierr haag. Magua mālta dōsāt k'āai jua t'eeg chiraawai muata hōor heem mepeenjā jār wērpju haai chiram. ²³ Magua mua mag chiramgui hajim hanam: Har chi mā higar k'aba sim woun hichta dōsāt higar sim;

maimua Hēwandam hiek hāk'api hawaag mΛ hipierr hōor hābamag jΛr p'ēba simuan waragta jΛr wērp simjö simgui hajim hanΛm.

Bēn hāk'āar deeu hōor mor hee sīeicheewai jāga haajē

(Mt 12:43-45)

²⁴'Bēn k'aigbam hōor mor heemua jΛrpääiwain warp hōor chukag hee p'Λrēu nΛrraajem. MamΛ pōd hich sīeimaju baauba habaawai k'īirju sīi hawia, "Deeu mΛch chiraajerr deg chiraimaag majugui" hawia, deeu hich hag woun jΛrmaajem. ²⁵ Mag mawia hooimaawai, chadcha di chaarta hajap t'ūapwia hābamag nem p'ēwia hāk'a t'ΛnΛmjö, dijā parii hooimaajem. ²⁶ Mag dijā parii hoobaimaawai, deeu mawia, hich daumaai hich k'apeen hich k'āyau k'aigbacharam k'Λn siete jΛr hauwia, deeu mag woun mor hee naaicheejem. Magbarm haigmua chi wounjā warr hich sīerr k'āyau warag hat'uucha k'aigba sīsiejem.

HārΛcha honee nΛm k'Λn

²⁷Jesús mag hiek'a sim hee, hΛi hābmua k'apanag heemua hirig, —PΛ t'aabawia hich jūd gaai pΛ dōpi bāautarr hΛlita Hēwandamau hāucha hajim chadcha. Dich chaaita jāg k'itak'iin maach honee k'itajugui hajim hanΛm hirig.

²⁸Magbaawai jūrr hichdēu,—Jāan chadaugui hajim hanΛm, mamΛ mag k'āyau har Hēwandam hiek jaau nΛm hūrwia hi hipierraai nΛm k'Λnnta hārΛcha honee haju haai nΛmgui hajim hanΛm.

Nem hooba haajem waipi narr gaaimua Jesuu hōor k'īir hiek'atarr

(Mt 12:38-42; Mr 8:12)

²⁹Warag hōor pōm hich haig p'ēeudΛdk'am hee, Jesuu hamag hiek'amamua magjim haajem:

—Hīsim k'Λn chan warag chi hajaugjā chuk'uta t'ΛnΛm. Hoo nΛmjomta warágata hamachdēu nem hooba haajempata k'īirpierr hompaa haupi jaau nΛm. MamΛ mua pāar hipierraai nem waubamgui hajim hanΛm. Mag k'āyau Hēwandamau Jonás dāi harrjö habarm gaaimuata mΛch juu t'eeg hoopiju. ³⁰Warrgar jōoi Jonás haajerr nemmeeurk'an buch hee k'āai t'ārjup sīet'urtarr gaaimua Nínivepienau Hēwandamau hi pāitarr k'aug hautarrjö hīchab, mΛch chi Hemk'ooi Hiewaaujā hagiō mΛch hīiu p'iidΛbarm gaaimuata pārag k'ap hapiju, chadcha hich Hēwandamauta mΛ pāibarm. MamΛ magΛmjā pārau hāk'abajugui hajim hanΛm hichdēupai. ³¹Magua, har hīs mΛg jaar hōor mee nΛm k'Λn Hēwandamau mΛg hatag ham p'iriutk'a hauwia chachbarm jaar, Sabá hanΛm durrmua rey Salomón hoon bēetarr hāliraujā hich hipaarmua hīchab pāar k'aibagta Hēwandamag hīgk'a t'ΛnΛluju. ¿Jāgwi? Hí pāar k'āaijā warpmuata Hēwandamau rey Salomonag k'īirjug deetarr hiek'a sim hūraan bēetarr haawaima. Mag k'āai pāar wir haig nΛm k'Λnnau mΛ Salomón k'āaijā hārΛcha chirΛm hiekta hūrmap'a nΛm. ³²Mag Hēwandamau hōor hi hagk'abarm hed Nínivepienaujā hīchab hamach hipaarmua pāar k'aibagta warag Hēwandamag hīgk'a t'ΛnΛluju. ¿Jāgwi? Jonaau Hēwandam hiek hamach haar jaaubaimaawai hamau magΛmjā haba hāk'atarr haawaima. MamΛ hīs mΛ Jonás k'āyaujā hārΛcha chirΛmuata Hēwandam hiek jaau chitΛmjā pārau hāk'amap'a nΛmgui hajim hanΛm, hamach k'īircha.

Maach mor gayam hōtdau

(Mt 5:15; 6:22-23)

33 Maimua mag jajawagmamua hich Jesuupai, 'Mua mag hõtdau paanaa s̄i hag h̄l̄r bat'eeu k'öö s̄i n̄am hooba chit̄mgui hajim han̄am. Hõtdau paanaa hõor dau garta hausñijem, t'umaam k'lan dau hararaa hamk̄ir. ³⁴ Maach daun hõtdaujöta simgui hajim han̄am, maach mor gaai. Maach daujäata hajap'a sim haiguin nem t'um dawaata hoojem. Hich hagjöta simgui hajim han̄am maach t'äarjä. Hēwandam hiek h̄lk'anaa maach t'äarta hajap'a sim haiguin nem t'um Hēwandamau k'ōsimjöta waaujem. Mag n̄am haiguin hararag hee n̄amjöta n̄am. Mam̄ magba hagt'a pääch pekau heeta n̄amn̄ magan pääran s̄i k'ichag hee järk'a järk'a n̄amjöta n̄amgui hajim han̄am. ³⁵ Magua k'irjug paraa haajeet. K'ichag hee n̄amjö n̄amta pääch t'äar hajap'a n̄am hawi hoob Hēwandamag pääch hisegpimiet hajim han̄am. ³⁶ Mam̄ pekau gaaimua k'ichag hee k'aba n̄amjö n̄am k'ai, magan chadcha pääar hararag chaar heeta n̄am, Hēwandam d̄äi. Mag hamn̄ magan hõtdaua pääar k'irp'ee wāl̄ wai n̄am bālg n̄amjöta n̄amgui hajim han̄am, hi d̄äi.

*Jesuu fariseonaanag hiek'anaa chi machnaanagjä hiek'atarr
(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 20:45-47)*

37 Mag hich Jesús hiek'a höbaadëm hee, hāb Moiseeg Hēwandamau hich hiek p'äpitarr hajapcha h̄l̄rk'aajem k'lan heemua hi t'ach k'oön hēeurrjim haajem, hich di haar. Magbaawai Jesuu hi d̄äi mawia, barwia, hāba p'älr k'öp'öbaadëjim haajem. ³⁸ Mam̄ mag chi Jesús hēeurrarr wounau hoowai Jesús jua h̄lbata t'ach k'öbaadëjim hanaabá. Magbaa hich hōdegpai, "Waa, hidëu maach jöoinau jaaujem k'augbamjö juu sūgbata t'ach k'ö chitabaa" hajim han̄am.

39 Mam̄ maach Pör Jesuu mag wounau hich hōdeg mag simjä k'ap'ä s̄ierr haawai hirig, —M̄ hiek h̄urbá hajim han̄am hirig. Pääar fariseon-aanan pääch pem haawai s̄i juagam nem chi h̄l̄ram memerk'ögpaita hajap'a h̄lk'ak'a haju k'irju s̄ierrjëemgui hajim han̄am, mag memerk'öm hee k'äijä döbaawai Hēwandam dau na pekau waumaaugau hawi. Mam̄ päächdëu chik'am nemdamjä jïgk'a pääch dënök'a haunaa chik'am k'aibag wau n̄am gaaimua pekau pöm n̄am chan hisegba ni Hēwandamag chug-paapi jëeujujä k'irjuba s̄ierrjëemgui hajim han̄am. ⁴⁰ Pääar chi k'ap'äm k'ap'äm haajem k'lannta, j̄äga jäg k'irjug chuk'umjöta n̄ama? hajim han̄am. ¿Pärau k'irjuawai Hēwandamau h̄l̄ram nempai hoonaa pöd pääar t'äar hooba haajë, mor hee hierr s̄iewai? ¿Nem t'um hichdëupai wau-tarr k'abá? ⁴¹ Nem hajap'a jää h̄lk'ak'a haju k'äyau, pääch k'aibaga Hēwandamag chugpaapi jëeubat hajim han̄am. Mag pääar morjä t'um hajap'a nem jää h̄lk'a t'lanlisimjö s̄isiewain chadau hap'äm k'lanagjä nem deem k'ösi deeju. ⁴² Mam̄ jhëh, hapdurr hajim han̄am pääar, fariseon-aan, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'äpitarr hiek hajapcha h̄l̄rk'aajem haajem k'lan! Pärau chadcha Moiseeu deepi jaautarrjö t'um pääch di hūjäram nemjürdam bā daiicharam gayampa Hēwandamag ofrendak'a deejem. Mag naab mam̄, jürr wir haig pääch k'apeen d̄äi hagpier-raanaa Hēwandamjä k'ösi haju chan bāl̄rjä k'irjuba s̄ierrjëemgui hajim han̄am. Pärau h̄rcha Hēwandamta k'ösi haju haai n̄amgui hajim hanaabá. Magnaan chadau päächdëu nem dee n̄amjä hich jäg dee wēnlrraju haai n̄amgui hajim han̄am h̄chab. ⁴³ Magnaa hamag, Päran pääch Hēwandam hiek jaaujem deg weetwaijä päächta pörgarcha t'umaam k'lanag k'irjk'a juupjerram, päächta hajapcha n̄am hawia. Maimua kaaijä hee

weetwaijā t'umaam k'ʌnau pāachig saludaa nʌmua pāach t'ö hiek'apim k'ōsi s̄ierrjēemgui hajim hanʌm, hōor dak'īir.

⁴⁴ ¡Hēh! Pāarjā hagjō chi machnaan dxi Moiseeu p'ātarr hiek hajapcha hʌlirk'aajem haajem k'ʌn. Pārau k'ap'ʌ nʌm, maach meeun hee nawe hōor hauk'ērtarr jēbdi h̄r dichpiba haajem. K'augba dichwiajā hichiita maach hāarjem haajem. Hich jāg jēbdi hōor hārpiejemjōta naabahab hajim hanʌm, pārjā. Pāachdēu nem jaau nʌm gaaimuata hagjō hōor Hēwandam dau na hārpi naabahab, mamaλ magʌmta hamau k'augba durrumgui hajim hanʌm.

⁴⁵ Magbaa chi machnaanpa haig narr haawai hābmua hūr hoo s̄i hawia Jesuug magjim hanʌm:

—Maestro, pua warm k'ʌnag mag hiek'abapāim haig, h̄chab maar k'īrpata hiek'abapāibahab hajim hanʌm.

⁴⁶ Magbaa Jesuu hirig, —Chadma hajim hanʌm. Mamaλ jhēh, hapdurr, pāar chi machnaan hāba! Pārau chará pāachta chi k'ap'ʌm hawia pāachdēu nem jaau haig jaaujem. Jāg nʌm haig pārau hōor h̄r nem chʌk'ʌm jiirpārplik'amjōta naabahab hajim hanʌm. Pāach garmuan pārau hōrag nem jaauwai pāach hiperraata hapi nʌm. Mamaλ mag nʌm pāachdēu chan waujōjōopajā k'aba haajemgui hajim hanaabá. ⁴⁷ ¡Hēh, magam pāar chará! Pāar jōoinauta warrgarwe Hēwandam hi jaaujerr k'ʌnjā k'ēchbajieb hajim hanʌm. Pāachdēucha k'abajim, mamaλ pāar ya h̄is hewagam k'ʌn hawia b̄lrljā k'īet'uupajā k'aba nʌmgui hajim hanʌm. Hamau b̄eptarr jā hārjā pāar dēn hajap'a p'ʌnaa hooimʌ wau k'ēr nʌmua pāach hiiupain pārau, “Mak'ʌn jōointa chadcha Hēwandam hi jaaujerr k'ʌnau” haajem. ⁴⁸ Mamaλ mua pārag jaauk'imgui hajim hanʌm: Jāg nʌm haig pārau, “Hoobat Hēwandam hi jaauumien maar jōoinau k'ēchtarr. Mʌgwaijā hagt'a hich jāg wēnlrrʌm hak'iin, maraujā hagjō k'ēchju nʌm” ha jaau nʌm k'abahab hajim hanʌm. Magaagta pāar dēn warag ham jā hārjā nem hooimʌ waunaa sirppapiba haba haajeeb hajim hanʌm, pāachdēu k'ēchbajim hawia. ⁴⁹ Jāgu k'ap'ʌta Hēwandamau hich k'īrjug hee h̄chab magjim: “Mua pāar hat'ee hōor pāiju, mʌch hi jaau wēnlrramk'īir. Mag mua jʌr hauwia pāibarm k'ʌn hāaur k'ʌn k'ēchpāiwa hāaur k'ʌn hēudee s̄i k'oojem nem hēudeemjō hēk'aju” ha jaaujim warrgarwe. Magtarr haawai h̄is hewag pawiajā chadcha pāar hich magta t'ʌnaabahab. Magua pāadē mʌ hiek h̄urbat hajim hanʌm: ⁵⁰ Har warrcha mʌg jēb hich Hēwandamau hompaatarr haigmua hewag hi hiek jaau durraajerr k'ʌn k'ēch nʌm haig bag hārtarr t'um, jūrr hich Hēwandamau pāar h̄is hewagam k'ʌn gaaita t'ʌpāijugui hajim hanʌm. ⁵¹ Warrcha Abel t'ōotarr hed bag hārtarr haigmua hewagjā k'eb jōoi Zacarías k'ararr Haai hi jēeujem deg t'ōo naawai hārtarr bagpa t'um pāach gaaita pajugui hajim hanaabá. Jā chan par hok'oobam, hichiita Hēwandamau pārag jēeub k'aba jēeujugui hajim hanʌm. ⁵² Mag hiek'ak'agmamua, ¡Hēh, hapdurr hajim hanʌm pāar, Hēwandam hiek jawaag chi machnaan haajem k'ʌnta! Pārau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, Hēwandam hiekta hāgt'ar dubaag hat'ee yabmejō sim. Mag yabmejō simta pāachdēuta nacha garpawia b̄lrljā hōrag jaauba nʌmogui hajim hanaabá. Pāachjā dubba nʌmta, chi dubam k'ōsi nʌm k'ʌnagjā pārau hʌdlar dubpiba nʌmogui hajim hanʌm, hamach k'īrcha.

⁵³ Jesuu hamachig magbaawai, hamach chi machnaan fariseonaanpa hi d̄i meeuk'a p'ōbaadējim haajem. Maimua warag hi d̄i wētumua hi t'ʌ hawaag ha hi haig p'ēeudʌ b̄enaa, jūrram k'ʌnau hamachdēu k'ap'ʌm

hirig jéeup'öbaadéjim hanaabá, ⁵⁴ mag hamachdëu jéeu nám júrr hich Jesuu hipeerdəl k'áijā jaaubapääiwai maglám gaaimua chi t'et'em k'lanag hi pár deeg.

12

Dichdëu nem jaaujemjö k'aba júrr hag chaaur nem wauju k'aba nám

¹ Mag nám hee warag hőor pöoma p'ëeudlak'amuja júrr chik'amana bëpa k'iut'agmaajeejim hanám. Ham mamagk'am hee, Jesuu hich k'apeen hich dëicha hogdla wënarrasajerr k'lanag magjim hanám:

—K'íir k'ap'w wënarrat'ë; hoob fariseonaan bén levadurajö sim pääch gaai därbapimiet. Mua mag chiram haiguin päräg, “Hoob hamjö chik'am k'íir haawaipaita chadam hiekjö hiek'anaa pääch hap haadeewai júrr päächdëu jaaujemjö k'aba nem waumiet” ha chiramlugui hajim hanám. Pärau ham higar p'ürrbamán, pääch gaai därbabaadeewai sii hamjö naisijugui hajim hanám hamag. ² Mag jéb gaai haawai meraa hiek'atarr hiek k'áijä mag hatag paawai sii hich mag siswiia k'íir hak'oog k'abam. Maagwai nem meraa wautarr hawia k'áijä hich mag k'augba sisibajugui hajim hanám. ³ Magnaa hichdëupai, Mua päräg mag chiramgui hajim hanám: Har pärau pääch happai meraa hiek'abarm hiek mag hatag paawai júrr t'umaam k'lanau k'ak'apdö hajugui hajim hanám. Maimua hagjö k'augbaju hawia puertdi k'áijä hajap p'äär'anaa hö sausau hiek'atarr hiekjä t'umaam k'lan jág daar júrr k'apanag hee t'et jaaujugui ha jaaumajim haajem.

K'aita hök'ö haju haai ná

(Mt 10:26-31)

⁴ Mag hich k'apeenag jajawagmamua hich Jesuupai, 'Keena, har sii mag hamach wir haig chik'am k'eechjem k'lan hoob högk'amiet hajim hanám. Hamau päär chi hárman chadcha k'ëchpäiwigajä päär hak'aar chan pöd t'oo haubamgui hajim hanám. ⁵ Mamä hichab mua päräg jaauk'ím, k'aita pärau hök'ö haju haai ná: Hëwandamta hök'ö habat hajim hanám. Jääan chad nem juu t'eeg sim, päärt'owia päär hak'aarjä k'imiie durr barpäyaag ha jaaumajim haajem. ⁶ ¿Pärau hoowai p'atk'ondam pöm k'abamua nemchaaindam cinco pér hauba haajë? Herraam gaai mag ham përpäimaajeeb mama, hich Hëwandamau chan ham chigjä haba, hajap'ata hoo p'ë wai sijem. ⁷ Maagwai hoob k'íirjumiet hajim hanám. Päär chará nemchaain k'äyaujä hárcha hirua hiigjem. Mag päächta nemchaain k'äyaujä hajapcha nám gaaimua, päär pörbä maadëu higbaju hayaa sim k'apanagjä hirua t'um k'ap'wai simgui ha jaaumajim haajem.

Meerba Jesús dën hamän hichdëujä hamjä hi dënëu haju

(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Mag jajawagmamua hich Jesuupai magjim hanám: 'Har hõrau hichig jéeuwai hich himeerba mä hiek hák'ajem ha jaau sim wounan, mag mäch chi Hemk'ooi Hiewaaujä hichab hëgt'ar Hëwandam chognaan t'lanam dak'íir, "Jääan chadcha mä garmäu" hajugui hajim hanám. ⁹ Mamä har hõrau hichig jéeuwai k'áijä, "Mä chan hi higarm k'abam" ha sim wounan, muajä hichab hëgt'ar Hëwandam chognaan t'lanam dak'íir hich k'íircha, "Jää chan mä dën k'abam, mua hi k'augba chitäm" hajugui hajim hanaabá.

¹⁰ 'Hamach m^{ag} jēb gaai n^aweran hamau m^{ach} chi Hemk'ooi Hiewaa higwia k'aigba hiek'awiajā hamach k'aibag Hēwandamag chugpaapi jēeubaawai hāu chugpaapāiju. Mam^{la} pekau hāb simgui hajim han^am, maan mua Hēwandam Hak'aar juu t'eeegau nem wau chit^am hoo n^amta warag mepeer gaai t'^a n^amta. Mag pekau chan Hēwandamau bālrjā k'ⁱir hok'oobamgui hajim han^am, hi Hak'aar higwiata mag hiek'a naawai. ¹¹ Pāachdēu m^{la} hiek hīk'a n^am gaaaimua hōrau pāach p^{ar} hauwia, pāar k'ⁱir sēuk'a hiek'aag judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg harrwia, chi t'et'em k'^ann haarjā harrwai, hoob "¿Jāgata mua hiek'aagau?" wa p^achig hiek'abaawai, "¿K'an hata mua hamag hiek'aju?" ha k'ⁱirjumiet. ¹² Ya pāar hiek'aagpaawai hich Hēwandam Hak'arauchata pārag k'ⁱirjug deejugui hajim han^am, k'ⁱirjug k'ap'^a hiek'amamk'ⁱir.

P'atk'on paraamta k'ⁱirjug meraa chirarr

¹³ Jesūs mag hijējēbl'am hee, hābmua k'apanag heemua hirig, — Maestro, m^{la} naam^{ag} jigpi jaaubá hajim han^am, m^{la} haai juagam nem p^alatarr heem m^{ar}ag hagiō jārrcha deemk'ⁱir.

¹⁴ Magbaawai Jesuu hirig, —¿K'aíu p^{ar}ag jaauwai, muata mag^am nemjā chi t'et'em k'^ann dēnjojī jigpi jaauju haai chir^am hajī? hajim han^am.

¹⁵ Maimua hīchab t'um haig narr k'^annagpa magjim han^am:

—K'ⁱirjug paraa haajeet. Hoob pārau sīi nem k'ⁱir t'um paarpaju hap-paita k'ⁱirjumiet hajim han^am. Pārau nem t'um wai naawia k'āijā pāar hēu meebamgui hajim han^am.

¹⁶ Mag jaauprālīgmamua hīchab hamag m^{ag} nem hīgk'aadam jaaujim haajem: 'Woun hāb p'atk'on paraam sīerrau nem jīrjim haajem. Mag hich nem jīrtarr t'um heeuwia deg paa hauwia hoowai chi hāk'ajem di dārr k'aba t'^anaajim hanaabá. ¹⁷ Magbaawai k'ⁱirju hoo sīi hawia hich wir haigpai, "¿Mua jāgata habark'iina?" hajim han^am, "ya m^{ag} m^{la} nem hāk'ajem dijā p'^{eu} t'^anaam." ¹⁸ Mag k'ⁱirju hoo sīi hawiata, "Hāa" hajim han^am hich happai. "Jāgan mua m^{ach} k'^öju nem hāk'ajem di jāg t'^anaam t'u wērpp*ä*wia deeumta jūrr nem dapag hēuk'a haujugui" hajim han^am, "k'oojem nemjā t'um dārr hawia juagam nempa t'um hāba dārr hamk'ⁱir. ¹⁹ Ya mag hēu haaipagk'anaa hāba paa t'^anaisiewain chadau sīi aňo k'apan p'it'urg chuk'u hag heempai hau k'^ö chirsijugui" hajim han^am. Maimua, "Jōo! Magbaawain chad m^{ag} woun sīi degpai juu hāinaa, m^{ach}dēu k'^öm haig t'achjā k'^önaa, dōdōjōjā biwaa dōbaadee sīi honee hajugui" hajim han^am, hichdēupai hichig.

²⁰ 'Maimua chadcha mag hichdēu k'ⁱirju sīerrjō di dapag hēuk'anaa hag hee t'um hāba paa sīsiewai jūrr Hēwandamau hirig magjim han^am: "K'ⁱirjug chukdam, nau hīsim hedhaar p^a meejugui" hajim han^am. "Mag p^a meebaadeewai, p^a nem jāg t'^anaam paarpaag p^a p'it'urg wautarr ¿jāga haagauma?" hajim han^am. "Par p^a p'it'ur hawia pua tag hoobamgui" hajim han^am Hēwandamau.

²¹ Mag nem hīgk'aa hīgk'a hōp*ä*wia jūrr haig narr k'^annagta, 'Hich jāgta haajemgui hajim han^am hīchab, har sīi m^{ag} jēb gaaipai p'atk'on pōm paarpawia, nem k'ⁱir t'um paraanaa, sīi Hēwandamag hoobamjōo haajem k'^ann.

K'ani k'^öju wa k'ani jūaju k'ⁱirjupiba jaautarr

(Mt 6:25-34)

²² Maimua mag hich dāicha hogd^aba wēnrraajerr k'^annagta, 'Mua pārag jaaukam: Hoob pārau "¿k'ani k'^öjuuta maach

mæg nʌma?" hawia hök'īirjuu hamiet. Wa magbam k'ai, ya k'ajūajā chuk'u nʌm, "¿k'ani jūajuuta mæg nʌma?" ha k'āijā k'īirjumiet hajim hanʌm. ²³ Pāarta nem k'oojem nem k'āyaujā hajapchanaa k'ajūa k'āyaujā hārʌlcha balee sīsidʌmgui hajim hanʌm, Hēwandam dau na. Jāg hichdēu pāar hompaatarrjō, pārau nem hig nʌmjā hirua deebajup. ²⁴ Pāadē k'īirjubat hajim hanʌm, kuerrb jāga naajē. Ham p'idx'aba haajeewai hamach t'ach k'ōju hāk'aagjā di chuk'u naab mamʌ, ham haugchēba haajemgui hajim hanʌm, hich Hēwandamauta hamag p'at'au deejeeawai. Magʌm pāar chará nemchaain k'āyaujā hajapcha naawai, ¿jāga hirua pārag hooba habarju? ²⁵ Hoob hatcha pāachdēu nem hig nʌmta k'īirju nʌl hamiet hajim hanaabá. Mag pārau pāachdēu k'ōsimta hig nʌl hak'iinjā, ¿k'aíuta mæg nʌm haig mag hichdēu k'īirju sim gaaimuapai hich meeju harr hār horadam hābpai k'āijā hich hiiupiju haai sī? hajim hanʌm. ²⁶ Pārau jāg p'it'ur k'abam nemdampaijā pödba nʌm, ¿k'ant'ee warag pāachdēu nem hig nʌmjā pödba nʌmta warag hāba haata k'īirju nʌl haju haai nʌ? hajim hanʌm. ²⁷ Pāadē har pamaardam hooihmʌ t'ʌnaajem k'īirjubat. Ham hīchab bʌlʌrjā p'idx'ajā p'idx'aba, ni hamach k'ajūa jūaju k'īirjuwia k'a hēk'a nʌljā haba haajem. Mag naab mamʌ hiwiir hābmuajā ham dxi barba haajemgui hajim hanʌm, hooimʌ hat'ee. Warrgar rey Salomón k'ararraujā p'atk'on pōm paraanaa nem hajap'ampa paraa haajerraujā pamaardam hooimʌgjō chan pöd k'ajūa jūaba haajeejimgui hajim hanʌm. ²⁸ Pamaar jāg hooimʌ t'ʌnʌm hedau wʌlbaadēmuapai k'iugp'ēbaadeewai sīi k'ʌlijemjā Hēwandamau jāg hooimʌ wai sīejenta, ¿jāgwia pāar pamaar k'āyaujā hārʌlcha balee nʌmuu nem jēeu nʌmta hirua deeba habarju? ¿Wa pāachdēu jēeu nʌmjā pöd deebajupii haajēwa? hajim hanaabá. ²⁹ Pāach t'ach k'ō nʌm dāi dödöjō dōju chan hoob pārau hatcha k'īirjumiet hajim hanʌm. Wa jāga pāachdēu nem hig nʌm paarpajujā hoob k'īirjumiet. ³⁰ Pārau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, hōor t'um Hēwandam hiek hāk'abam k'ʌlʌnta magʌm nem k'īirju p'ōbaadēmjā plaba sīerrjēem. Mamʌ pāar Haai Hēwandamau pārau nem hig nʌmjā t'um k'ap'ʌ sīewai pāar chan warm k'ʌlʌnjō magju k'aba nʌmgui hajim hanʌm. ³¹ Mag k'āyau warag Hēwandam hipierraahajuuta k'īirjubat. Pārau chadcha magmʌn, tagam nem pāachdēu higbarmjā hirua deeb k'aba deejugui hajim hanʌm.

Hāgt'ar haugchēba naaimaag (Mt 6:19-21)

³² Pāar chi mʌ bā hogdʌba wēnʌrrʌm k'ʌnnan chadcha k'apan k'aba durrum. Mamʌ k'apanag hee pāach happai k'apan k'aba nʌm hawia hoob nem hök'ō wēnʌrramiet hajim hanʌm. Pārau maach Haai hipierraahamʌn, hirua hich durr pāar p'ē harr nʌm hora pāar dāi nem hajap'a haju. ³³ Pāach nem wai nʌm pērk'ʌlimamua chi p'atk'on hap'ʌm k'ʌnn hoomampierr jipetat hajim hanʌm. Magbaawai pārau hāgt'arm p'atk'on jēuba haajemta paarpajugui hajim hanʌm. Nem hajap'am pārau mag wai naisim chan bʌlʌrjā hōbam. Ma mæg jēb gayam p'atk'on k'īir k'aba haawai nem jīgk'aag chi hajap'amlu hawiajā pöd haubam, ni comejenaujā hag hee dik'abamgui hajim hanʌm. ³⁴ Mæg jēb gaai nʌweta nem t'um paraa haju k'īirjuu k'āyau, hāgt'ar paawaita nem t'um paarpaju k'īirju wēnʌrrʌmʌn magan chadcha pāar k'īirjug hāba Hēwandam gaaita simgui hajim hanʌm.

Jesuu hich bëeju nʌpi jaautarr

³⁵⁻³⁶ Mag jajawagmamua hich bëeju higwia magjim haajem hīchab: 'Hōrau hamach patrón hōor jua pʌr nʌm haar matarr deeu bëeju nʌ nʌmuu dauk'ana hōtdau p'uu nʌajemjö, pāarjā hīchab hajap'a k'īr k'aug nʌisit hajim hanʌm, mʌ bëeju nʌawai. Mag hōrau hamach patrón barbaicheewai weeu hawaag nʌajemjö, mʌ bëejuuta nʌbat hajim hanʌm.
³⁷ Pārau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, har chi chognaan mag dauk'ana hamach patrón nʌ nʌm k'ʌnnaan honee haju, hi barbaicheewai. Mag hamau dauk'ana hich nʌ nʌm hoobaicheewai, hichta jūrr chi chogk'a simjö ham sīi nʌmich, mes gaai t'ach t'ōik'awia ham jāhogjogui hajim hanaabá, hich garmuata. ³⁸ Chi chognaan hamach patrón hedacha pamjä bëeba ni hāspajug pamjä bëeba sim hee warag dap'ōkagjä higba nʌ nʌm k'ʌnnaan honee hajugui hajim hanʌm, hi da bëeba hawiajä hich pierrwai hamach d̄i hajap'a haju k'ap. ³⁹ Pārau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, hābmua k'ājjä hich di haig nem jīgk'aan bëeju hora k'ap'ʌ hak'iin, bñl̄rjä k'āiba warag sīi t'ʌa hēeju, hñdñlr hich nem jīgk'apiba. ⁴⁰ Magua muan pāragjä "Hich hagjöta hajap'a k'īr k'aug nʌisit" ha chirñmgui hajim hanʌm. Pārau mʌ bëeju hora chan hābmuajä k'augbam. Pārau mʌ da bëebajupii nʌm hee, mʌch chi Hemk'ooi Hiewaan dēgölp barchëju ha jaumajim haajem.

Chi chogau hichig nem jaau pʌatarr t'um wautarr

(Mt 24:45-51)

⁴¹ Magbaawai Pedroou Jesuug, —Señor, pua mag jaau sim, ¿maragpaita pua jaau chirá, wa t'umaam k'ʌnagwa? hajim hanʌm.

⁴² —Pāragpai k'abamgui hajim hanʌm; mua mag chirñmʌn pāach t'um chi mʌ hiek hāk'a nʌm k'ʌnagau. Magnaa, Pāadē hñrbat hajim hanʌm: k'anim nemjö patrón hāb simua hich chaaug maagpaaawai hich chog hābamʌg warm k'ʌn pörk'apinaa hich magñgpai hich nem t'um jaau plabajëm. ⁴³ Maimua mawi, mam sīi hawi deeu bëewi hichd̄eu jaau plarrjö p'idk'a sim hoobaicheewai, ¿mag jōoi hich chog d̄i honee sim d̄i chi chogjä honee habaju k'ai? ⁴⁴ Mag hajap'a p'idk'a sim hoobaicheewai jōoirau warag hich nem t'um magñgta t'ʌsñepñjogui hajim hanʌm, hich dēnþö k'ap hamk'īr. ⁴⁵ Mamʌ magba mag hichig nem jaautarrjä hich hñdegpai, "Mʌ patrón chan da bëebam" hawi nem k'aibag hich k'apeen jūrr hich jua heegpaim k'ʌn d̄i hichd̄eu hampierr hanaa, nagjä hichd̄eu dōm haig dōnaa, t'achjä hichd̄eu k'öm haig k'ömʌn, ⁴⁶ chi dik'ʌ bñl̄rjä hirua nʌba sim hee bëewi mamagk'am hoobaichee, jūrr hichd̄eu warm k'ʌn d̄i haajerr k'āaijä hi gaai hat'uucha wʌnaa, p'idag heemuajä barpñinaa, chi k'aigbacharam k'ʌn d̄i hāba sīujugui hajim hanʌm. ⁴⁷ Magua pāadē mʌ hiek hñrbat hajim hanʌm: hābmua k'ājjä hich patronau hichig nem jaau platarr k'ap'ʌ simta, dēgölp hich hoochëjüjä k'īrjuba, ni bñl̄rjä hirua nem k'ōsim nemjä waubamʌn, mag patronau hich bëem hed hi gaai mas deejugui hajim hanʌm, bñl̄rjä dau haug k'augba. Hich hagjöta hajugui hajim hanʌm hīchab Hēwandamau, har hajap'a wēnñrraju k'ap'ʌ nʌmta nem k'aigba waaujem k'ʌn gaai. ⁴⁸ Mamʌ hābmuata k'augba haawai nem k'aigba waumʌn, Hēwandamau hi gaai mas hab k'aba mas hajup mamʌ, hagpierrpai deejugui hajim hanaabá. ¿Pārau hoowai har nem dñrrcha deetarrag hagjö hich deetarrpierr dñrrcha jéeuba haajë? hajim hanʌm. Mua pārag magk'imgui hajim hanʌm: T'umaam k'ʌnnaau Hēwandam hat'ee nemdam bñrʌm hawiajä wauju haai nʌm. Har chi

hārəla cha wauju k'ap'Λ nΛm k'Λnag hirua hich hagpierr dārrcha jēuem. Maimua har hich hat'ee nem dārrcha wauju pōdba nΛm k'Λnag hirua hagjō hich hagpierr bΛch'k'unpai jēuemgui ha jaumajim haajem.

*Chi chaairaujā hich dēnnaan higar k'aba haju jaautarr
(Mt 10:34-36)*

⁴⁹ 'MΛLN mΛg jēb gaai hōor durrum k'Λn hee mΛch hiekta p'ūak p'uu wējom hee hōtdau dārbaplämjö hapienta bēejimgui hajim hanΛm, hich Jesuu. Ya mag hōtdau pa sim, mamΛ mΛchdēu k'ōsi chirΛmjö warag huu pa jēerdamaa hak'iin hajapcha hak'amgui hajim hanΛm. ⁵⁰ MamΛ magaagan hōor juu machgau hagt'a hajapp'a dau haug wauju waaur chirΛmgui hajim hanΛm. MΛch dāi hōrau magju t'umaa k'īrjubaadeewaita hōk'īrjug pōoma chiraajem; mamΛ hichiita hich mag hajugui hajim hanΛm. ⁵¹ Pārau k'īrjuawai mΛ sīi pāar k'ōinaa bibigag chukk'u naamk'īrta bēej? Pāar magamk'īr k'abajim. MΛg mΛ bēetarran mΛg mΛchdēu Hēwandam hiek hōrag jaau chitΛm gaaimua hōor k'īrjug haip'ur warag chaaur k'īrju nΛrrjēe hamk'īrjōta bēejimgui hajim hanΛm. ⁵² Mua mag chirΛmΛn, mΛg mua jaau chitΛm gaaimua hābam deg k'āijā cinco naajem k'ai, hōor t'ārjupam k'Λnnau jūrr numiim k'Λnnau mΛ hiek hāk'a durrum k'Λn hichaaur hiek'aju haawaita mag chirΛmgui hajim hanΛm. Wa magbam k'ai, jūrr numpaim k'Λnnau k'āijā t'ārjupam k'Λnnau k'īrjug hajap'am wai durrum k'Λn higar k'aba wēnΛrrajugui ha jaumajim hanaabá. ⁵³ Magp'ōbaadeewai chi hayau mΛ hiek hāk'am k'ōsi hāk'a sim hee, jūrr chi chaairau mΛ hiek hāk'amap'a hajugui hajim hanΛm. Hālijnā hagjō, chi hādau mΛ hiek hāk'am k'ōsi hāk'a sim hee, jūrr chi k'aau bΛlrjā mΛ hiek hāk'amap'a hajugui hajim hanΛm. Wa magbam k'ai, chi p'aauhūnanu mΛ hiekdam hich hāigog jaau k'itaawai, jūrr chi hāigou hich p'aauhūnan hichaaur hajugui hajim hanΛm, mΛ hiek hāk'amaaugau.

*¿K'ani k'ap'Λ haju haai naajī Jesuu nem wau nΛrrΛm hoowi?
(Mt 16:1-4; Mr 8:11-13)*

⁵⁴ Maimua hōor k'apan hīchab haig narr haawai hamajā magjim hanΛm: 'Hedau duubjem garta hedjā k'ībaadeewai, "Nosegan hurum" haajem pārau; chadcha hich maagjemgui hajim hanΛm. ⁵⁵ Maimua har p'ū k'āijā dok'ēu garmua p'ua t'Λnaisiewai, "Hedau pechag wΛΛju haawai" haajem pāar hiek; magΛm hed chadcha hich mag pechag k'eeujemgui hajim hanΛm. ⁵⁶ Pārau magΛmjā k'aug hahau haajemta, ¿jāgwia hīs pārau pāach daúa mua nem wau chitΛm hoo nΛmjā pōd k'aug hauba nΛ hajim hanΛm, mΛ chadcha hich Hēwandamau pāiju jaaujerr chaark'a chirΛm?

*Jāga haju haai nΛ dich k'apeen dāi hiekk'ōr haawai
(Mt 5:25-26)*

⁵⁷ Mag jajawagmamua hich Jesuupai hamag, '¿jāgwia pārau pāach wir haigpai pāach Hēwandam na k'aigba nΛm k'aug hauwia pōd "Maran chadcha k'aigba nΛm" haba nΛ? hajim hanΛm. ⁵⁸ Mua pārag jaauk'imgui hajim hanΛm: Hābmua k'āijā leinaanag pΛ k'aibag waumk'īr pΛch jawaan harrwai chi t'et'emnaan haar barwi jaauju nawe hi dāi hajap'a hiyāΛ hawi k'ōinaa nΛisit ha chirΛmgui hajim hanΛm. MagbamΛn chi t'et'emnaanau guardianaanag pΛ pΛr deebaawai jūrr mak'Λnnau pΛ cárcel deg pāibajup hajim hanΛm. ⁵⁹ Cha mΛ hiek'a chirΛm hiek'au ya pΛsta hamau mag p'āar hat'amΛn, p'atk'on gaaimua harr k'ai, hābmiecharam centaaudam p'agpäibam haigjā hamau pΛ höbeerplābjugui hajim

hanam. Mua mag chiramán, pāach k'aibag Hēwandamag chugpaapiju haai nāwe chugpaapiwi hi dāi k'ōinaa hajuuta hēk'abat ha chiramugui hajim hanam.

13

Dich k'aibag Hēwandamag chugpaapi jēubam chan peerdabam

¹ Hich mag hed gaai hīchab hāaur k'ān hich Jesūs sim haig bēewi hirig nem hīgk'a naaichējim haajem. Mag hīgk'amamua hirig, —Galileapien Haai hi jēeujem deg nemchaain k'ēchwia p'aa nāmuua hagua Hēwandamag hamach k'aibag chugpaapi jēeu naajimgui hajim hanam. Ham mag Hēwandamag jēeu durrumta, ham haig Pilato soldaaun bēewia sīi ham k'ēchpāichējim haajemgui ha jaau naaichējim haajem.

² Mag hichig jaaubaicheewaita Jesuu hamag, —¿Pārau k'īrjuawai, mag Pilato soldaaunau dau haugjā chuk'u k'ēchpāitarr k'ān warm k'ān hagjō Galileapienk'a t'ānām k'āyaujā hatcha k'aibag pōm sīsid haawaita mag ham k'ēchpāijim k'ai? hajim hanam jūrr hamag. ³ Mag gaaimua k'abajim, mama mua pārag jaauk'imgui hajim hanam: Pārauta chadcha pāach k'aibag t'umaa hāsie hewag k'īrjuwia Hēwandamag chugpaapi jēubam chan pāachjā dāi k'ēchjurau hajim hanaabá, hamachigcha. ⁴ ¿Wa pārau k'īrjuawai, har t'ārrdō Siloé haajem higaau di pōm sīerr burrwai hōor dieciocho k'ēchtarr k'ānta tagam k'ān Jerusalén p'ōbōr hee naajem k'ān k'āyaujā hiekk'ōr pōmaacha naajīwa hajim hanam, Hēwandam dau na? ⁵ Mag hamach happaita Hēwandam dak'īr hiekk'ōr pōmaacha narr gaaimuajā k'abajimgui hajim hanam, deeu hichdēupai. Hēwandam dak'īran t'um hich hagjō t'ānām, nem k'aibag. Pāraujā hīchab pāach k'aibag t'umaa k'īrjuwia Hēwandamag chugpaapi jēubam chan pāach t'um ni hābjā peerdabamgui hajim hanaabá.

Higo chēba sīterrarr hag nem hīgk'aa

⁶ Mag jaau dichwia hichdēupai māg nem hīgk'aa hamag jaaujim haajem: "Woun hābmua hich uvadō hee nemjō higo hanam jīir wai sīejim haajem. K'āai hāb jōm k'ōchag haadeewai haar hoon majim hanam. Mama mag hoon maawai bālrjā chēba sīi hē meuu dānaajim hanaabá." ⁷ Magbaawai di haig pachēwia magjim hanam, chi nemjīir jaajemāg: "Higo jōm k'ōchgau aňo t'ārjup pam sīi haar hoo k'ārrk'a chiram; mama chēba sīerraawai gaai hooimaba haajem. Jāgan jāg sīpí warag t'ubapāi" hajim hanam. "Magba par chēbam jāg sīejemgui" hajim hanam. ⁸ Magbaawai, "Patrón jōoi, magan hidēu aňo hāb hoo hat'ā" hajim hanam, chi nemjīir bā p'āajem wounau. "Jāg sim k'ai, mua warag hag bāk'ārr wa p'ārrdāpāināa p'āichichagau hi bā k'uajugui" hajim hanam, "chēmk'īir. ⁹ Mag bā k'uabaawai chēmān hāuma" hajim hanam. "Mama mag bā k'ua nāmjā hich magpai chēba habarmān magan chadau t'upāijugui" hajim hanam, chi bā jaarjemua.

Jua hāi nām hedcha Jesuu hāli hāb monaautarr

¹⁰ Biek hāb juu hāi nām hed Jesuu Hēwandam hiek jaau sīejim haajem, judionaan hāba biirdāwia Hēwandam hiek jaaujem deg. ¹¹ Maig hāli hāb sīejim haajem. Mag hāli mor machpawia dieciocho aňos sīi jā bārēu k'itaajeejim hanaabá, bēn k'aibgam hi mor hee dubwia. Magtarr haigmua pōd bālrjā p'ō k'ajap'a t'ārrk'aba hich mag k'itaajeejim hanam. ¹² Jesuu mag hoo hat'aawai dau hee haug k'augwia, hi t'ār haunaa

hirig, ¹³ “Mua p_Δ monaauk’im” hanaa, hi hār juu hauslubarm bārre p’ō t’arrk’ a k’ajapp’ a hoo d_Δnlaisijim hanaabá, monakk’ a. Mag hich monaaubapääiwai honegau Hēwandamag, “Hēwandam, hīsin chadau pua m_Δ hāuta habarm. P_Δjō juu t’eeegk’ am chan m_Δg jēb gaai chuk’ um. Hāu habarmgui” hajim han_Δm.

¹⁴ Mam_Δ magbaawai mag hamach hāba biirda n_Δm hag degam chi pörk’ a s_Δerr Jesú s d_Δi meeuk’abaadëwia jūrr k’ir mor chigpai hōragta, —Seman gaai seis diaspai p’idk’ aju haai n_Δmgui hajim han_Δm. Mag seis diam heen chadau pāadëu bēewia pāach monaaupibat hajim han_Δm. Mam_Δ hoob m_Δg s_Δi juu hāi k’eeujem hed k’abajupama hajim han_Δm.

¹⁵ Magbaawita maach Pör Jesuu hirig magjim hanaabá:

—Woun sēunem, ¿k’ant’eeta p_Δ mag chitáma? hajim han_Δm. Pāar mag juu hālijem hed bālrjā p’idk’ aba haajem han_Δmta, ¿k’an jāgwia pārau pāach cabaai wa p’ak k’ājjā dō döpien p’ē harrijēma? Jāg n_Δm chan magan p’idk’ a n_Δm k’abahab? hajim han_Δm. ¹⁶ Pārau pāach nemchaainjā mag dō döpi k’arrk’ a n_Δmta, ¿k’an jāgwia m_Δg hāli hīchab warrgar jōoi Abrán k’ararrau hāk’ajerr hag Hēwandam gaai hāk’ a simta pōd hi monauju k’aba s_Δ, juu hālijem hed hawia? Jāg sim haig hijā hīchab dieciocho años meperau hi pārnaa hö jā wai simjō simta hēerp_Δi n_Δm k’abahab hajim han_Δm, jāg bēnēu hi hogd_Δp_Δimk’ir.

¹⁷ Jesuu mag hamach höbeerbab_Δim hūrwia hi hoomap’ a haajem k’_Δan t’um chigaa hap’ōbaadëjim hanaabá, hamachta. Mag ham chigaa n_Δm hee, tagam k’_Δan t’um haig narr k’_Δanau hamach daúa Jesuu mag nem wau sim hoo n_Δm gaaimuahonee n_Δm hiek’ au Hēwandamag, “Hāu chadcha pua marag p_Δch juu t’eeeg hoopibarm Hēwandam; hag na marau m_Δgjō chan nem hooba haajemgui” ha hiek’ a naajim haajem.

*Mostaza dēn nem hīgk’adam
(Mt 13:31-32; Mr 4:30-32)*

¹⁸ Mag hiek’ akgmamua hīchab magjim han_Δm hich Jesuu: ’¿Pārau k’ap’_Δ n_Δ, jāga sim habari Hēwandam hiek mua jaau chit_Δm, maimua k’anjöta sim ha mua pārag jaaubark’iin? hajim han_Δm. ¹⁹ Magnaa hichdëupai, M_Δg Hēwandam hiek’ an mostaza daudam woun hābmua hich nemjīr hee jīrjemjöta s_Δerram. Hichta nemjīr daudam t’umaam k’_Δan k’āyaujā bārl_Δcha k’it_Δm. Mam_Δ mag k’it_Δman nem bāa k’ap’i bāauwia s_Δi pab_Δ pōm hādëe d_Δnlaisiejemgui hajim han_Δm. Mag hādëe d_Δnlaisiewai nemchaaindamau hag gaai hamach didam hēup’ōbaadeejem. Hich hagiöta simgui hajim han_Δm hīchab m_Δg Hēwandam hiek mua pārag jaau chit_Δmjā. M_Δlgwaiwe chan k’apan k’abata hāk’ a durrum; pari mag durru muata warag nem pōm haaid_Δbapääiwai, hōor k’apank’ am k’_Δanau hāk’ajugui hajim han_Δm.

*Levadura dēn nem hīgk’adam
(Mt 13:33)*

²⁰ Maimua deeu hichdëupai hamag, ’Pārau k’irjuawai ¿jāga sim habari Hēwandamau hich hiek haaid_Δpi n_Δm, maimua jūrr k’an dāita mua pārag jaaubark’iin? hajim han_Δm. ²¹ Hich hiiu haawai hich hiek haaid_Δpi n_Δman, hāli hābmua harin dārrcha sim hee levadura pāitarrijöta s_Δerramgui hajim han_Δm. Levadura bārl_Δ pāitarrijā maadëu haaid_Δmam chan hooba haajem; mam_Δ mag simuan harin t’um hārpi haaujem. Hich hagiöta simgui hajim han_Δm hīchab Hēwandam hiek m_Δg mua jaau chit_Δmjā. M_Δlgwaiwe chan hōor pōm m_Δg wējōm hee hag’ta pōmcha

haaidaba sim. Mamla mag hatagta durr warp'am magwe haaidabaadee t'umaam k'lanau hūrab k'aba hūrjugui hajim hanam, hich Jesuucha.

*Hāgt'ar maajem k'adan p'irk'i k'itam haajem
(Mt 7:13-14,21-23)*

²²Jesuu hich mag Hēwandam hiek jaau nərraajeejim haajem p'öbörpierr, didam k'apan k'aba dənənəldam heem magwe hich nərrampierr. Mag mama warag Jerusalenag maa hajim haajem. ²³Hi mag nərram hee hābmua hirig, —Señor, ¿jhāgt'ar hōbērju k'lanata k'apanaacha nə wa hok'oju k'lanata k'apanaacha nəwa? hajim hanam.

Magbaawai Jesuu hirig, ²⁴—Hāgt'ar hōbēraagan, puertdidam bərlən k'itam hee dubaagpamjöta haajemgui hajim hanam. Muan pāragan, mag puertdidam p'irk'i k'itam heeta dubju hēk'abat ha chiram. Mag hatag hōor pōm hag hee dubam k'ōsi hajup mama, mag t'lnam k'lan heem hābjā pōd dubbjugui hajim hanam. ²⁵Pārau dubaag hēk'awiajā ya chi dik'la jöoyau p'ārbapāim chan, par pārau daaugajārmua, “Señor, maar weeu hat'á” hawiajā, jūrr hierrmuu hirua pārag, “¿Pāar jamaam k'lanuma? Pāar chan mə haiguim k'lan k'abangui” haju, warag weeu haubaju haawai. ²⁶Magbaawai pāach weeu haumk'ir, pārau hirig magjurau: “¿Pua maar k'augbata chirá? Maar pə dāi hāba t'ach k'oojerr k'lan k'abahab. Pə k'abajieb maar maestro. Pua hante maar p'öbör hee Hēwandam hi jaauba haajeejib” haju hirig. ²⁷Mamla magbaawai hirua hīchab pārag magju: “Ya mua pārag jaaubarm. Mua chan tag pāar k'augbam. Pāach sīi nem k'aigbam happai wau wēnrraajerr k'ap, pāadēu warag pāachta mə haigmua chawag hērēubaadēt” ha hiek'ajugui hajim hanam, Hēwandamau pārag. ²⁸Pārau hoowai chadcha pāach daaugajārpai t'lbagk'a naisim hoobaawai, pārau hicharaucha sereeu hōo t'lnamua, warag gaai machgaupa hihesse haadēp'lmua, pārau hoojugui hajim hanam: jōoi Abrán, Isá, Jacob, maimua tag warrgarwe Hēwandam hi jaaujerr k'lan hich dāi hāba hi bigaau honee hohoodö nəm. Maagwai pāachta k'ōinaa ham mag honee nəmjö hi dāi wēnrraju haajerr k'lanata pāran hich mag hiseg nəsim hiek'augui hajim hanam. ²⁹Maigta pāar k'īir machag hajugui hajim hanam, pāach pōd dubba nəm daar durrpierram k'lanpata dub t'lnam hoowia. Maig t'lnaaju: hedau hōbeerjem garm k'lan, hedau duubjem garm k'lan maimua deeum durram k'lanpa bēemawia Hēwandam dāi hāba honee t'ach k'oog hohood hap'ōbaadējugui hajim hanam. ³⁰Mag Hēwandamau hōor hi hagk'abaadēm hed har məg jēb gaai haawai hamachta warm k'lan k'āaijā hajapcha nəm haajem k'lanata k'apan k'abacha hōbērju. Mag k'āyau har chik'amnau serbiibag p'ēejem k'lanata k'apanaacha Hēwandam sim haar hōbērjugui hajim hanam, hich Jesuu.

*Jesuu Jerusalén p'öbör hāapērtarr
(Mt 23:37-39)*

³¹Hich mag hedcha Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr hajapcha hārk'aajem k'lan Jesús haig bēewi hirig, —Rey Herodeeu pə t'ōopääig hēk'a sim. Pāchta māigmua jōpk'aa higbaad haichējierram hanam.

³²Magbaawai hichdēu hamag magjim hanam: —Hērēubaadēwi hirig, “Hich hip'it'ur hidēu mag sim; məg hed gayan mān hichiita hich məg hōor mor hee bēn k'aigbampa jar wērpnaa hich məg hōor monaau chitaju” ha jaaubaimat hajim hanam, mə himeerba.

Magnaa hīchab, Ya mā p'itag höimāl pamam; ³³ mag hagt'a höba sīewai hich māg māch p'itag höpäibam haajā hogdāba jaaau chitāmu Hēwandam hi jaaujem k'ēchmien p'ōbör hee barjgui hajim hanām, Jerusalén. Jāga mag mājā hīchab Hēwandam hi jaaumieta Jerusalén p'ōbör chaaur hamau mā t'ōbarjogui! hajim hanaabá.

³⁴ Maimua Jerusalenpienta warag hīapērwia magjim hanām: 'jHēh! jAy, Jerusalenpien! Pāraun chadcha warrgarweta Hēwandamau hich hi jaaumk'īr chogpāi nām k'ānijā k'a k'ōchk'aba, pārau warag mokoujā ham bar wai nāmu k'ēchpāimaajemgui hajim hanām. Biek k'apan mua pārag jaaujeejim, hāt'ārr hālirau hich chaaindam t'umaa hich hich heegar t'la wai juupjemjö, pāar t'la wai chitaag. Mamā magtarrjā pāachdēuta bālārjā mag k'ōchk'abajierramgui hajim hanām. ³⁵ Jāgtarau nau pārau hoomaa habarjogui hajim hanām. Nau mā māg chitāl hawia petaawai Hēwandamau sīi di pariim hee wouchnaan p'ērlabaaajemjöta t'ābagk'a nāisijogui hajim hanām, pāran. Magbarm haigmua chan tag pārau mā hoobamgui hajim hanām. Pārau mā hoojuun, hāba ya pāachdēucha deeu mā hurum hoowia, "Hāuchata Hēwandam, pua pāch jūrr pāch Chaaita maar hat'ee Reik'a pāibarm" hanām haigta pārau deeu mā hoojugui hajim hanām.

14

Jesuu woun hāb k'a höhöodö k'itām monaaujarr

¹ Kāai hāb fariseonaan heem hāb hīchab chi pōrk'a simua Jesús hēeurrjim haajem, hich di haar hi dāi hāba t'ach k'oog. Mag hed sīi jua hālājem hed harr haawai hamachdēun hāba hirigta heerpapa haajeejim hanaabá, heeu dēgölp mag pōd bālārjā nem wauju k'abam hedta bālār k'āijā jua peert'ā nem waubaawai magām gaaimua hi himeraa pār hawaag. ² Mag ham t'ach k'ō nām haig bēewi sīejim haajem hīchab, woun hāb k'a höhöodö k'itām. ³ Mag hoobaawai warag hiyāl nāmuu Jesuu chi machnaanag jēeunaa hīchab chi fariseonaanagjā jēeumamua, —Pārau hoowai māg jua hāi nām hed hōor mor masim k'ān monaauju haai sī, wa monaauju haai k'abā sīwi? hajim hanām.

⁴ Mamā mag hamachig Jesuu jēeubarm hūr nām jāl ni hābmuajā jāl habajierram hanaabá. Mag hamachig k'abamjö warag k'īuu habaawai mag chi k'a höhöodö k'itām hich haig t'ārnāa, hi gaai pārbaawai monaaujāriwia, hirig, —Pār maju haai chirāmgui hajim hanām. ⁵ Maimua jūrr hich dāi hāba t'ach k'oog haig narr k'ānag magjim hanām:

—Pāar cabaaai k'āijā wa pāar p'ak k'āijā jēbdeg burrwia pōd hich hap höberba sīsim hoobaawai, k'āiuta hag bārre mawia hich nemchaai jēu haubaju k'ai hajim hanām, sīi jua hālājem hed hawia?

⁶ Mamā hich hiek hāk'amk'īr par hirua mag jēeu hohook'amjā ni hābmuajā hi hiek hāk'abajim hanaabá.

Jua pārtarr p'iestaa hee t'ārk'ālitar k'ān

⁷ Maimua Jesuu hoowai, jūrram k'ānau hamachig jaauba nām hee hamachdēuta sie hajapchararam jār haunaa nacha hohood haadeewai, chi t'ārk'ālīpāiwia bēetarr k'ānag magjim hanām, ham wawimamua:

⁸ —Dēgölp hābmua k'āijā hich jua pār nām p'iestaa hee pāach t'ār haauwai, hoob pāch k'īru chan sie hajapcharanta hook'anāa pāachta pōr garcha jupmiet hajim hanām. Magbam heeu mag sie pāch k'āyau chi t'et'em k'ān hat'ee wai nām gaai k'āijā pāach jupduk'am. ⁹ Mag pāachta

sie hajapcharam gaai hohoodö nám haig, chi juu pár chirám wounau bëewi párág “P'iidatl'k'abat, mág sie deeum k'án hat'eemlu” haicheewai, heeu dégölp pääar k'íir naauwia jürr hőor hëugarcha k'íir naa hohoodö haimaduk'am hajim hanám, tagam k'án dak'íir. ¹⁰ Magju k'ääai hääbmua k'áijä hich juu pár nám p'iesta hee pääach t'ár haauwai päächta warm k'án hëugarcharam sie gaai jupbat hajim hanaabá. Pääar mam hohoodö nám hoobaawai, chi juu pár chirám wounau párág, “Keena, jürr mau na jupbahut” habaawai, chigag chuk'u päächta warm k'án na hohoodö haimaju. ¹¹ Mag, párág mag chirámán, har hamach t'öwia chik'am däi hat'uucha haajem k'ánta jürr mág hatag paawai ham Hëwandamag chaigpa hoo sísida haju. Maimua har mag hamach däi hat'uu nám k'án hichaaurjä magám haba sii warag serbiibamjö haajerr k'ánta jürr mág hatag paawai Hëwandamau warm k'án k'äyaujä härpái hapiju hajim haajem.

¹² Maimua hich t'ach k'ömk'íir t'ártrarrag magjim hanám hich Jesuu: ‘Deeu pách p'iejäb därrcha wauwia t'ach k'ömk'íir hőor t'álrwai hoob sii pách k'apk'án happai t'árk'ayam hajim hanám, ni pách k'odnaan, ni sii t'ár k'odpaim k'án happaijä t'árba, ni sii p'atk'on paraam k'án pách däi hääba di dak'a naajem k'án happaijä hoob t'árk'ayam. Pua magám k'ánta k'írjuwia t'árk'álímán, magan hamaujä hagjö wauwia pá t'ár hat'aawai deeu párág p'agbarmjöta haju. ¹³ Magju k'ääai pách p'iejäb póm waupäiwia t'ach k'oog hőor t'álrwai dau hap'án k'ándamta t'árba hajim hanám: har bë bisi wa juadam k'áijä bisi k'it'ëem k'án, har k'u t'üuiba t'üuiba k'it'ëem k'án, wa har dau k'ísu k'it'ëem k'án k'áijä. ¹⁴ Pua mag k'it'ëem k'án däita magmán, hamau chadcha pá däi pód hagjö habaju, mama magtarr paar Hëwandamauta jürr pá honee hapiju. Har hi hiek hæk'a durrumua k'échtarr k'án deeu hiiu p'iidá nám jaar, magtarr jürran hichdëuta párág p'agjugui ha jaaumajim haajem.

*Hëwandam däicha t'ach k'ö sim wounan chadcha honee haju
(Mt 22:1-10)*

¹⁵ Mag Jesúsi hiyá sim hürwia, hääb hi däi hääba t'ach k'ö sieraau hirig, — Hägt'ar pawiajä hich mág cha maach námjö Hëwandam däicha t'ach k'ö sim wounan chadcha hi honee hajugui hajim hanám.

¹⁶ Hichig magbaawai jürr Jesuu hirig, —Mua párág nem hïgk'ak'imgui hajim hanám. Magnaa, Jöoi hääb siejim haajemgui hajim hanám. Mag jöoirau hőor k'apank'am k'ánnag jaau wai siejim haajem, hichdëu p'iejäb póm waubapäiwai mak'án t'um hich haig t'ach k'oón bëemk'íir.

¹⁷ Maimua chadcha p'iejäb wauwia, ya t'ach k'öju hed haadeewai, chi patrón jöoirau hich chog pääjim haajem, hich däi hiek'atarr k'án haar jaaubaimaawai t'ach k'oón bëemamk'íir. ¹⁸ Maimua mawia, chi chogau jajawagmampierr bëemaugau, jürr pogk'a jaaumaajeejim haajem, chi bëeju harr k'ánau. Nacha jaauwimatarr haiguimua magjim hanám: “Chaig hewaa jëb pér hautarr hoon maju chiraawai mä pód mabam; hidëu hëudeem hat'ee k'ërtarrau” hajim hanám. ¹⁹ Maimua hääbak'ai haar jaaubaimaawai maguajä hagjö, “Mä pód mabam, p'ak hemk'ooin diez heeu pérk'a hautarr p'idag hee wai jëraan p'ë harju haawai. Jägbä hak'iin chadau mä mak'amgui” hajim hanám. ²⁰ Hich mag jajawagmamua hëudeecharam haar jaaubaimaawai magua paawai magjim hanám: “Mä maju hajieb mama, mäch hälli däi hewaa pa chiraawai pód mabajugui” hajim hanám. ²¹ Magbaawai mag chi hiek jaau chitarr woun deeu

hich happai bëewi hichig warm k'ɻnau jaaumarrjöö jürr hich patronag jaauchéjim haajem. Mag hürbaawai jöoi k'ir machag t'ɻnəmua magjim haajem, hich chogag: "Petá" hajim hanəm, "deeu. Maimua jöpk'ar jürr kaaijä hee har dau hap'ɻl k'it'ëem k'ɻn p'ë haipidú hajim hanəm: har bä bisi wa juadam k'äijä bisi k'it'ëem k'ɻn, k'u t'üiba t'üiba k'it'ëem k'ɻn, maimua har dau k'is u k'it'ëem k'ɻnra." ²² Mag jaaubaawai chi chogau mawia, hichdëu jaaupäitarrjö hawia, deeu barchëwia magjim haajem, hich patronag: "Mua t'um pachdëu jaautarrjö habarm. Mamə magamjä hagt'a hõor k'apaana därr haju simgui" hajim hanəm. ²³ Magbaawai hich jöoirau deeu magjim hanəm, hich chogag: "Jürr p'öbör higaau mawia parhooba har hich jäg dau hap'ɻl k'it'ëem k'ɻn t'um pachdëu hoomam p'ë haipidú" hajim hanəm, "warre hõrau di därrk'aba sïwaag. Pach hiek hæk'aba habaawai hamag t'um hajap'a jaaumamua hichiita mua ham məch däi t'ach k'ömk'firta t'ärk'ɻl chirəm habá" hajim hanəm. ²⁴ Ya maadëu k'ap'ɻ nəm, har nacha t'ärwia bëeba harr k'ɻnau chan hamau bäligrä mət'ach hisëabajugui hajim hanəm, chi nacha t'ärtarr k'ɻn higwia.

*Dich nem t'um hisegba nəm chan pöd Jesús k'apeen haju k'aba nəm
(Mt 10:37-38)*

²⁵ Mag Jesús mam däi hi hëudee hõor pöoma wëtmajim haajem. Mag hich hëudee wëtum k'ɻnag magjim hanəm:

²⁶ —Häbmua k'äijä mə däi hogdaba nərraju k'irju simta k'üchpajä hich dënnaan k'a hogdmap'a wa hich hlläi, hich chaain, hich k'odnaan k'äijä hogdmap'anaa hich dau hap'ɻl haju k'äijä k'irju sim chan, pöd mə däi k'apeer k'aju k'aba simgui hajim hanəm. ²⁷ Har chi mə däi nərram k'ösi simuan warre hich p'it'urg hau nərrajujä k'ap'ɻ haju haai simgui hajim hanəm, mə gaaimua chik'amnau hich t'öju k'ap'ɻ hawiajä hich mag mə bä hogdaba nərraju haawai. Mag hāwatbaju chan, parta hidëu k'ös mə däi nərram hajugui hajim hanəm.

²⁸ Magnaa hamag, 'Chijäg wounauta hich di hëwaagpaawai nacha k'irju sii habaju k'ai hajim hanəm, k'an nemta p'ë hauju, k'achpai higju, wa p'atk'on k'äijä därr k'aba habaawai pöd nem higju t'um p'ë haubaju k'äijä k'ap haag? ²⁹ Magjä k'irjubanaa, heeu dëgölp di hëuju haadëwia, dibäx happai k'äijä juk'a siiuwia, pöd hëu hauba hich mag werba sliuk'iin, bigaaum k'ɻnau hich k'ircha k'äijä hi wauwia hirig, ³⁰ "Mag wounaun par di hëu haubajuuta sii dibäx happai jäg hidëu k'ös juk'abaadëjim" hajugui hajim hanəm. Hich jäg di hëwaagpaawai k'irjuajemjöta k'irjuju haai simgui hajim hanəm mə däi nərraagjä, dich dau hap'ɻl haju k'ap'ɻ simjä magam higba warag magam häwat nərraag.

³¹ Magnaa deeum ejempla higwia, 'Wa magbam k'ai, 'k'anim reita deeum hagiö hichjö reik'a sim däi juurhi hee hich wérblan maju nawe k'irju sii habaju k'ai hajim hanəm, hajap k'ap haag? Hirua k'ap'ɻ simgui hajim hanəm, warmua soldaau k'apanag veinte mil wai siawai hichdëu diez milpai wai sim. Mag juurhi hee maju nawe, 'hirua k'irju haubaju k'ai, mag hich soldaau magcha k'apan k'aba durrum däi warm k'ɻn k'apan t'ənəm haar wérblan petaawai hichdëu pödbaju? ³² Hirua mag k'irjumən, hagt'a warm däi t'ëuju nawe, warp nəwe k'aug haujugui hajim hanəm, hichdëu pödbaju. Magbaawai hirua hich soldaau warm k'ɻn haar chogpäiju, mak'ɻnau chaigpabaimaawai wérblju harrijä wérblba warag k'öinaa nəsisieg. ³³ Hich hagiöta haajemgui hajim hanəm hñchab mə däi k'apeerk'aagjä. Məltata nacha pāraru hñrcha k'ösinaa məg jēb gaaim nem

päächdëü k'ōsim t'um hisegbam chan, pöd mₙ k'apeen haju k'aba nₙmgu hajim hanaabá.

T'ak'aar nak'a haadëk'iin ḥ'k'ant'ee serbiiju?
(Mt 5:13; Mr 9:50)

³⁴ Mag hamach nem hisegmap'am k'ₙn higwi hiek'ak'agmamua hīchab, 'T'ak'aran chadcha nem hajap'amₙugui hajim hanₙm; mamaₙ mag sim nak'a haadëk'iin, ḥ'k'ant'ee serbiiju? Pöd bāl̄rjā hagua nem p'ōju k'aba, ³⁵ ni jēb p'lichichag dāi waurünaa nemjūr bā k'uagjā serbiiba sīsiju. Mag serbiiba sīsiewai sīi barp̄l̄ijugui hajim hanaabá. Hich jāgaugui hajim hanₙm hīchab har mₙ hiek hīk'amaaugau hamach nem k'ōchag t'um hisegba nₙm k'ₙnja. Keena, jāg hārl̄l̄naa cha mua jaau chirₙm hajap'a hūrbat ha jaaumajim haajem, hich Jesuu.

15

Oveja hok'ootarr nem hīg'aa
(Mt 18:10-14)

¹ Biek hāb Jesuu jāga Hēwandumau hōor peerdlaajē ha jaau sim haig, gobiernoog dēbpaaar paar nₙm jēeujem k'ₙn k'apan bēe t'ₙnaajim haajem, chi pekau dapnaanpa, hi hiek hūraan. ² Magbaawai chi hajap'a Hēwandumau Moiseeg hiek p'āpitarr hālrk'aajem k'ₙn, maimua hag hiek jawaag hat'ee chi machnaan dāimua Jesús higwia, —Hi dēn mₙg wounau chan pekau pōm sīsidₙm k'ₙn hawiajā hisegba hich jāg warag ham dāi t'ach k'ō nārraajem hanaajim haajem.

³ Magbaawai hichdēü ham mag hiek'a nₙm hūrwia, mₙg nem hīg'aadam jaaumamua hamag magjim haajem:

⁴ —K'anim nemjō mₙg nₙm haig hābmua cien ovejas wai sim, maimua hāb hok'oobaadeewai, ḥ'k'āíuta tagam k'ₙn dō wajaug hee p'ērławia mag hok'oo k'itₙmdam jāraan mabaju k'ai? hajim hanₙm. Keen, par maadēü dich nemchaai haawai baaubam haigjā hook'a k'itₙ habarju. ⁵ Maimua mag baau hat'aawai, ḥ'k'āíuta sīi honegau dich nemchaaidam hud haibēebaju k'ai? hajim hanₙm. ⁶ Maimua di haig pachēwiajā, ḥ'k'āíuta hich k'apk'ₙn dāi hich di dak'a naajem k'ₙnnpa t'ārk'anaa, “Keen, mₙ honee chirₙm, mₙch oveja hok'ootarrdam hoo hat'aawai” habaju k'ai? ⁷ Keena, hich jāgta haajemgui hajim hanₙm hīchab hāgt'arjā: Har hōor k'apan hamach hajaug t'ōwia Hēwandum dāicha wēnrram haajem k'ₙn gaaimua honee haju k'āyau, pekau pōmk'am k'ₙn heem hāb k'āijā hich k'aibag hisegwia Hēwandum hich t'āar hee hat'am hed hāgt'armpeenjā honee hap'ōbaadeejemgui hajim hanₙm hīchab.

P'atk'on hok'ootarr nem hīg'aa

⁸ Maimua hīchab mₙg jaaujim haajem: 'K'anim nemjō hāli hāb simua p'atk'on chi dau daí happai diez wai sim, maimua mag heem hāb k'āijā hok'oobaadeewai, ḥ'chijāg hālirauta bāl̄rjā hich p'atk'on jārba hich mag sīuju k'ai? Par jāgan hirua hag bārre lámpara paanaa, dijā t'āapwia, nem pl̄aba jār sīi hawia, baau hat'ajugui hajim hanₙm. ⁹ Maimua mag baau hat'aawai, ḥ'chijāg hālirauta hich k'apeen hich di dak'a naajem k'ₙn t'ārk'a hauwia, “Keena, hīsin mₙnhonee hām, mₙch p'atk'ondam hok'oo wai hālarr baau hat'aawai” habaju k'ai? hajim hanₙm. ¹⁰ Magnaa hich Jesuupai, Hich jāgta hāgt'arjā hīchab Hēwandum chognaan honee

hap'öbaadeejemgui hajim han^{am}, har woun hāb k'āijā hich k'aibag hisegwia k'īrjug hajap'am j^{arwia} Hēwandam hich t'āar hee hat'am hed.

Hēwan p'atk'on hār gastaa n^{arr}ā hat'urtarr hag nem hīg'aa

¹¹ Maimua jāga Hēwandamau hōrau hich hiigwai hisegba haajem k'ap hamk'īr, Jesuu mag hich haig bēetarr k'^{ll}nag m^lg nem hīg'ajā hīg'ajim haajem hīchab:

—Woun jōoi hāb simua chaain numí wai s^{lej}im haajem, hemk'ooin hap'a. ¹² K'āai hāb chi hiewaa chi hēudeemua hich hayag, “Tata, p^a meebaadeewai marau jāaju nem warre magan m^lrg^lg m^lch jua hee dee chirbā” hajim han^{am}. Magbaawai jōoirau chadcha hamag jigbaadējim haajem, hamachpierr. ¹³ Mag deetarr k'ur k'āai k'apancha k'aba n^{am} hee, hichig nem deetarr t'um pērk'^{ll}ipäiwia hag p'atk'on d^{ai} warre warp petajim haajem, deeum durr. Mam^a mam pawia nem hoobam gaai hichdēu gastaam haig p'atk'on hār gastaa s^{leimaj}im haajem. ¹⁴ Maimua mag p'atk'on nem parhoobam gaai werba sⁱi hawia t'um hōbap^lim hee hīchab jādau t'eega burrjim haajem, hi sim durr. Maimua magbaadēm d^{ai} ya hīchab jāsogau mas haadējim haajem. ¹⁵ Jāsogau hich magbaadeewai woun hāb sⁱerr haar mawia parhoobam p'idagdam k'āijā hichig deemk'īr jēeuwimajim han^{am}. Magbaa magua hirig jaaup^lijim haajem, k'^ūsnaan t'^lamk'īr. ¹⁶ Mag chadcha mawia k'^ūsnaan t'^la hoo chir^{am}ua jāsooga haawai chi k'^ūsnaanag p'at'au deechē n^{am} heemta d^{ai} k'^ōm hiigjeejim han^{am}, chi k'^ūsnaanau k'^ō n^{am} d^{ai} hāba, b^ll^r k'āijā jād t'^ōo hawaag. Mam^a mag^{am}jā hābmuajā hirig “Ya magan k'^ōjuma” haba haajeejim han^{am}. ¹⁷ K'āai hāb mag hoo chir^{ll} hawia t'umaa k'īrjumamua hich wir haigpai magjim han^{am}: “jHēh! M^a haai di haar hi piyonnaan b^ll^r k'^ōju hat'ee haugchēba biwaa t'^lan^{am} hee, m^lchta m^lch k'īr lōkgau jādaúa m^lig m^l t'^ōo warrumgui” hajim han^{am}. ¹⁸ “M^lg chirabnaa m^l majugui” hajim han^{am} “m^lch haai haar. Maimua barimawia mua hirig ‘Tata, chadcha mua Hēwandam dak'īr pekau wauwia p^a d^{ai}jā k'aigba habarm' haimaju. ¹⁹ ‘Mag gaaimua warramjō pua m^lrg^lg p^lch chaai haju k'aba sim. M^lag hiewaa haju k'āyau sⁱi m^lrg^lg p^lch piyón habá; m^l p^a hat'ee hich mag p'idx'a chitaju’ ha hiek'aimaju” k'īrju hat'ajim han^{am}.

²⁰ ‘Mag hich happai hiyā^{ll} hoo s^{lej}ia baubaadeeu chadcha hich haai haar petajim haajem. Mag mamua hagt'a di warp'aa s^{lej}ia chi hayau hoo hat'ajim han^{am}, hi chaaita dau hap'^{ll} hur k'it^{am}. Magbaawai jōoi t'ārau hāwatbjim haajem. Mag warag k'ap'ig mawia hich chaai hō p'^{ll}r jōinaa k'īr hā^{ll} haujim haajem. ²¹ Magbaawai chi chaairau hich hayag, “Tata, chadcha mua Hēwandam dak'īr pekau wauwia p^a d^{ai}jā k'aigba habarmgui hajim han^{am}. Mag gaaimua warramjō pua m^lrg^lg p^lch chaai haju k'aba chir^{am}” hajim haajem hich hayag. ²² Mam^a chi hayau dau haug k'^{aug}wia, mag^{am}jā hīgba, warag degag harrwia hich chognaanag, “M^a chaai hat'ee k'ajūa chi hajapcharam j^{arwia} jūapi s^{lej}bat” hajim han^{am}. “Maimua hīchab sorrtikjā jūapinaa zapatjā chi hajap'am jūapibap^lit.” ²³ Magwia p'akdam chi hōtpaam haut'urwia t'^ōobap^lit” hajim han^{am}, “maach t'um hāba honee k'^ō n^{am}ua p'iesta wawaag. ²⁴ Pārau hoo n^lmgui hajim han^{am}, m^l chaai chi meem harrta deeu hiiubarmjō habarm; bēebajupi narrta deeu barbaichēm” hajim han^{am}. Mag, chadcha p'iesta waujim haajem.

²⁵ 'Mam_λ maagwai hich jöoi hiewaa chi naam, p'idag hee sīejim haajem. Maimua bēewia di dak'a panaa hūr huraa haawai sīi karris p'op'ook'am dāi tamburrpa bubujuk'am gaai jemk'a k'odt'Λn_λm k'aug hat'ajim han_λm. ²⁶ Mag hūrbaawai hich haai chog hāb t'ārn_λa, "¿K'an gaaimua hagá heeupemjō mag t'Λnarram?" ha jēeujim haajem. ²⁷ Magbaa chi chogau "P_λ heeumta bēejimgui" hajim han_λm. "Mag hāu barbaicheewaita p_λ hayau p'akdam chi sebaam wai narr t'ōopibajeb" hajim han_λm "p'iesta wawaag." ²⁸ Mam_λ hichig mag jaaubaawai warag meeuk'awia dubmap'a daaугajārpai sīsijim haajem. Magbaawai höbērchēwia chi hayau hit'ūu hich hiewaa, "Dubtarrau hiewaa" hajim han_λm. ²⁹ Mam_λ hichig magbaawai warag hich hayag, "P_λdē hūrbā tata" hajim han_λm. "M_λch herraawe bāl_λrjā p_λ haigmua hogd_λba, p_λ p'idag hee m_λ p'idk'a chitaajem; pua nem jajaauk'am hichaauraapaijā hiek'aba chir_λmgui" hajim han_λm. "Mam_λ mag_λmjā bāl_λrjā pua m_λr_λg chīb chaaidakam k'ājjā deeba haajem, m_λch k'apeen dāi honee k'ōmk'īirjā. ³⁰ Mag k'āyau sīi jāg p_λch p'atk'on harrwia parhoob kachaloonaahālin dāipa hār gastaapāit'urtarr barbaicheewain chadau, pua p'ak chi sebaampa t'ōo chirabma" hajim han_λm, "hi k'ōmk'īir." ³¹ Magbaa jōoirau jūrr hich hiewaa magjim haajem: "Mam_λ pua k'ap'_λ chirabā" hajim han_λm, "chadcha p_λchta m_λ haigmua hogd_λba k'itaajeewai m_λ nem m_λg t'Λn_λm t'um p_λch dēn happai t'Λn_λm. ³² Mam_λ pua hoo chir_λmgui" hajim han_λm, "p_λ heeum chi meem harrta p'iid_λwi pierrumjō habarm; maach haigmua mawia tag bēebajupii narrta, hīsta deeu pierrumgui" hajim han_λm. "Magua hīs chadcha maadēu m_λgju haai naabahab hajim han_λm, hi bēetarr gaaimua honee haag."

16

Woun hāb hich k'īirjug k'augau k'apk'Λn baautarr

¹ Maimua Jesuu hīchab m_λg nem hīgk'aadam hīgk'ajim haajem, hich dāi hogd_λba wēn_λrraajerr k'Λn_λnag:

—Hāb rik sīejim haajem. Mam_λ hichdēu hich nem k'augba, deeum_λgta hich nem t'um jaau wai sīejim haajem, mag_λgta hich dēnjo hamk'īir. Mam_λ k'āai hāb chi mork'_λlu hūurwai hi nem haair haba parhooba sīi hichdēu hampierrta wau sim ha hūrbaawai, ² t'ārpāiwia hirig magjim han_λm: "¿K'an hajaugta mua hūurwai mag pua bāl_λrjā m_λ nem haair haba chir_λm hanāma? M_λ hiek'au nauwe jöpk'aa p_λchdēu nem waaujem t'um p'āk'anaa m_λr_λg hoopibā" hajim han_λm, "mua k'ap haag. Mag hoopiwia warre p_λdēu sīiubaad, tag mua p_λ higbam" hajim han_λm hich k'īircha. ³ Magbaawai chi rik nem t'λa chirarr wounau k'īirju sīi hawia, hich hödegpai, "¿Nau m_λ jāga hajuutaa m_λgbaadēma?" hajim han_λm, "m_λg m_λ patronaujā m_λ järbaadēm. Sirp'āg hee t'ut'ui dāi p'idk'aju serbiiba chir_λm. Parhooba sīi hatcha kaaijā hee nem jēeu chitaagjā k'aba chir_λm" hajim han_λm hichdēupai hichig. ⁴ Maimua hich hödegpai, "Hāa, ya mua k'īirju hat'am" hajim han_λm, "jāga haju m_λch m_λigmua järbapāaiwai hōrau hamach deg m_λch höbeerpimk'īir." ⁵ Mag k'īirju hauwia chadcha hich patronag dēbpaa narr k'Λn hāhābdö t'ārn_λa hamag jēeu hoomajim haajem. Nacharam_λ, "¿Pua maach patronag k'arr paraa chir_λ?" hajim han_λm. ⁶ Magbaawai warmua, "Muan hirig cien latas de aceite paraa chir_λmgui" hajim han_λm. Hichig mag jaaubaawai, "Chadcha pua mag haujim; cha sim hag hēsap" hajim han_λm. "Mam_λ

t'arréupl̄iwia magan jūrr jöpk'arraa cincuenta lataspai p'a sīubá; mua p̄arag jārrpai jēeuk'im" hajim hanam. ⁷ Maimua hābak'ai paar sīerragā hagiō, "¿Pua jā k'arr maach patronag paar chirā?" hajim hanam. Magbaawai chi dēbpaar paraa chirarau, "Mua hirig trescientos sacos de arroz paar chiram" hajim hanam. Magbaawai chi k'ap haag jēeu sīerrau, "Chadcha pua mag haujimkē" hajim hanam. "Cha sim hag hēsap" hajim hanam. "Mam̄ t'arréupl̄iwia jūrr doscientos cincuenta sacospai p'a sīubá" hajim hanam. ⁸ Magbarm k'aug hat'aawai chi patrón jōoirau hich nem haair haba harr woun higwia hich hödegpai, "Jōo, wounan chadcha k'īrjug k'ap'ata chirama" hajim hanam.

Maimua jūrr hich hiek hūr narr k'lanagta magjim haajem, hich Jesuu: 'Chadcha Hēwandam hiek hāk'amaaugau hamach k'ōchagpierr wēnllraajem k'lantha Hēwandam hiek hajap'a hāk'a k'it'ēem k'lan k'āyaujā k'īr hublcha sīerrjēemgui hajim hanam, hamach gar hōor t'ereu hawaag. ⁹ Pāadē hūrbat. P'atk'onan chadcha nem parhoobam wau n̄muua ganwia nem k'aigbam hat'eejā hiigjem. Mag sīeb mam̄, pāach p'atk'on haauwai hōordam dāi nem hajap'a wau n̄muuta ham dāi k'apeen k'abat hajim hanam. Maagwai pāach meebarm hed m̄ag jēb gayam nem tag higba haadeewai jūrr hāgt'arjā mak'lan dāita n̄lisiju, Hēwandamau pāach hādaraa hōbeerpibaawai. ¹⁰ Woun hābmua nemdam bārlam hawia k'āijā hajap'a hālrk'a siml̄n, magan nem dārrālm hawiajā hich mag hajap'a hirua wai n̄rraju. Mam̄ nem bārlam hawia hagag hoomap'amjō warag hādaraa hārpi siml̄n, magan nem dārrālm chará sīi hārpijugui hajim hanam. ¹¹ M̄ag jēb gaai Hēwandamau pāachig nem deetarrdampaijā hajap'a hālrk'aa meraa n̄ml̄n, ¿jāga hich haram nem hajapcharam hirua pārag deebarju? Deebamgui hajim hanam. ¹² Chik'am nemjā pārau hajap'a hālrk'aba n̄m chan, ¿k'aíu pārag hōk'ar nem jāapiju harr k'āijā jāpibarju? Jāpibamgui hajim hanam. ¹³ Ni hābmua jā pōd patronnaan numiim k'lan chogk'aju k'aba simgui hajim hanam. Patronnaan numí hak'iin, hiwiir hābpaita hārcha k'a k'ōsi haju. Hich hagiōta simgui hajim hanam hīchab Hēwandam dāijā. Pōd pārau Hēwandam k'īrag wārpanaa p'atk'onagjā wārpa haju k'aba n̄m. Pāar magta n̄m chan pōd Hēwandam hipierraas k'aba n̄mgui hajim hanam.

¹⁴ Mam̄ hīchab haig fariseonaan p'atk'on hat'ee bē k'it'ēem k'lan naupa chi Jesuu hiek'amam hūr narr haawai warag hi wau hiek'a naajim haajem. ¹⁵ Magbaawai Jesuu hamag hiek'amamua, —Pāran, pāachta hārcha p'atk'on wai n̄m hawia Hēwandam dau najā hāucha n̄m haajeebma; mam̄ chadcha Hēwandamauta pāar t'āar k'ap' simgui hajim hanam. M̄ag jēb gayam k'lan naun p'atk'onta nem t'um m̄ag jēb gaai t'lanl̄m k'āyau hajapcha sim hawia hagagta hee haajerram. Hamag mag nem wajaug sīeb mam̄, haguia nem k'aigba waauwaiata sīi hōdōmie sērk'a t'lanl̄m jō Hēwandamau k'ōchka hajim hanam.

Warrgarm ley hich mag sīerram

¹⁶ Mag nem jajawagmamua hīchab hich hiek hūr narr k'lanag Jesuu magjim haajem: 'Juan hōor pōr choomieu Hēwandam hi jaauju naweran pārau Moiseeu hiek p'a platarr dāi Hēwandam hi jaaumienau hēsap p'ātarrpai wai naajimgui hajim hanam, hag gaai jaau sim hipierr wēnllraag. Mam̄ Juanau hiek hīur Hēwandam haar hōbeerpiejenta wai bēejimgui hajim hanam, chi wajapcharam. Mag jaauchētarr haigmua hatag mag Hēwandamta chi Pōrk'aím̄a sim k'aug hat'ampierr, hīsta hōor

põm hi hipierraam ham hig nám, chadcha hamach Pörk'abaadeewai hi däi naam k'õchgau. ¹⁷ Mag hiek hiiur wai naab mam, jöoingar Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'äpitarran hich warr siejerr hagt'a hich mag serbii sierramgui hajim hanam. Mag durr t'um hedjäpa chugpawiajä jöoingarwe p'ä pñatarr hiek chan bñdam häbjä hok'oobamgui hajim hanam.

¹⁸ 'Magua hñsjä warrgarmjö dich hñli hisegwia deeum hñli haumän pekauta wau simgui hajim hanam; wa deeumua hñli pñatarr k'ñijä haumän magan hagjö pekauta wau simgui hajim hanam.

Woun häb hap'la k'itarr rik däi

¹⁹ Maimua hñchab mág nem hñgk'aadam jaaujim haajem Jesuu: 'Woun häb sñejim haajem, rik. Maan sñi k'ajüa parhëpagk'am happ'ata jñajeejim haajem. Maimua mag nám däi hed hñeepierr sñi nemk'oo jaramjöta t'achjä wau k'oojeejim haajem. ²⁰ Mam hñchab woundam hap'la k'itam Lázaro ha t'är sim sñejim haajem, sñi p'ë k'a dodoso k'itam. Mag k'itam sñi chi rik puertdi bigaau hñor bñ heeta hoo k'eraajeejim hanam. ²¹ Mag k'érämäni jásogau chi rik t'ach k'ö sim mes heegar pan perasdam k'limam k'öm k'õchag k'éräm hee, saakienauta hi p'fedau sñcheejeejim haajem. ²² Mag k'itla hawia chi hap'la k'itarrdam meejim haajem. Mag meebaadeewai Hēwandam chognaan bñewia sñi hi hak'aardam hñgt'ar Abrán sim haar harrjierram haajem. Mag k'ur chi rikjä hñchab meebaadeewai bëp sñuwia k'ímie durrta hñbérjim haajem. ²³ Maimua ya k'ímie durrpanaa maach gaai machag hñwatbajujö t'lanmuu hñgt'aag hoowai dau warp'a Lazarota Abrán bigaau k'öinaa pñaar sim hoo hat'ajim hanam, chi rik harrau. ²⁴ Magbaawai mammua t'et, "Jöoi Abrán, mä hap chitam mä dau haug k'augbáa" hajim hanam. "Lázaro jñgpirdam gaaipai k'ñijä dödamau homnaa mä haar pñibaräi. Ya männ hñ jñlumaam. Höt k'ierr pechag mág t'lanämäjä mua hñwatbajujöta t'lanämogui" hajim hanam hñhääk'amua. ²⁵ Mam magbaawai jöoi Abranau hirig magjim hanam warag: "K'ür heyaa hajuma" hajim hanam, "pñch monak'a haawai nem k'ür t'um paraanaa bñlrjä haugchëba chitarr. Maagwai Lázaro bñlrjä magäm chuk'u hi dau hap'la k'amor masi k'érämäjä pua hirig hooba haajeejim. Mam hñs mñig hi k'öinaa bibigag chuk'u chiram. Jäigta k'ürjumaja hajim hanam, jägwia jñrr hñs pñ hidawaa chirä, höt k'ierr pechag hee. ²⁶ Pua mag chirab mama, pñ haar pöd mua Lázaro pñibamgui hajim hanam. Magnaa maach järr mág dö k'õrg sñi jëb hit'urm jaaba wëjomjö sim hee ñjäga hi maju? Jammuajä pöd bñeju k'aba, ni maumuajä pöd maju k'abamgui" hajim hanam jöoi Abranau. ²⁷ Magbaawai chi rik harrau warag chaigpa k'itamua jöoi Abranag, "Magan jñrr mä haai di haarta hi chogbapäi" hajim hanam, ²⁸ "mä k'od hñbam k'lan cinco p'ë wai chiram haar, mä mág chiram jaaubaimaawai hamach k'aibag hisegwia k'ürjug hajap'am haumk'ür, magbaawai ham meem hedjä mñjö mágäm haar gaai machag hñwataan bñem hugua" hajim hanam, chi rik harrau. ²⁹ Magbaawai Abranau hirig, "Mam hamau Hēwandam hiek wai naabahab, Moiseeu chi Hēwandam hi jaauamien dñimua p'ä pñatarr. Hamau mag gaai jaau sñsidamta hipierraam haju haai naabahab" hajim hanam, "pñ sim haar wëtmap'a námän." ³⁰ Magbaawai chi k'ímie durr simua magjim hanam: "Hñhñ, mag k'abam jöoi Abrán. Sñi p'ä sim gaaipai chan hamau hñk'abam. Mam häb meetarrta deeu ham haar hñbérimawia hamag jaauwimak'iin chadau, warre hamau hamach k'aibag hisegjurau" hajim hanam. ³¹ Magbaawai Abranau hirig magjim haajem: "Mam hamau

mag Hēwandam hiek chi p'ām wai nām gaai jaau sim hāk'aba nām chan, magan hāb meewia deeu hiiu p'iidāwia hamag jawaan mak'iinjā, hamau hāk'abajugui" hajim haajem, chi rik harrag.

17

¿Jāga haná Hēwandamau chik'am k'aibag hee mapi nām k'āan dāi?
(Mt 18:6-7,21-22; Mr 9:42)

1 Jesuu magjim haajem hich dāi wēnārraajerr k'āan nag:

—Māg jēb gaai hichiita hich jāg hōor pekau waupiejem nem paraa haju, mamā ihēh, hapk'it! hajim hanām, chi magām nem paraa sim woun. **2** Hirua magām gaaimua chi mā hiek hāk'a k'ērāmta pekau hee burrpimān, hichta Hēwandam dāi hiekk'ōr pōoma sīsiju. Mamā mag Hēwandam dāita hiekk'ōr paarpaju k'āai hichdēupai hich hö gaai mokpör pōmk'am jānaa p'ūas hee baudāk'iin hāucha hajugui hajim hanām Jesuu.

¿Jāga dich k'apeen perdonaan nā?

3 Maimua hīchab, 'Pārag jaauk'im, k'ap'ā habat hajim hanām, hich Jesuupai. Pāachjō mā hiek hāk'a nām k'ānnau k'āijā pāach dāi k'aigba habaawai warag dāi hagjō haju k'āyau sīi ham wawibat hajim hanām. Maimua hamachdēu mag pāach dāi k'aigba habarm k'aug hauwia pāachig "Mā perdonaabá" haawai, ham perdonaawia hoob tag bālrjā magām hiek higmiet hajim hanām. **4** Hābam hedpai k'āijā biek k'apan pāach dāi k'aigba hawia, "Kakē mā perdonaabá, mua tag jāgbaju" ha k'ārrk'ak'a hawia k'āijā, hich hagpierr hi perdonaabat hajim hanām, tag magām hiek bālrjā higba.

Hēwandam pāach dāi sim ha k'īrjunaata nem wauk'iin

5 Mag dich k'apeen perdonaapi jaaubarm p'it'uurga sim k'īrjunaa, jūrr hich Jesuu chi doce jār hautarr k'āan garmua hirig magjierram haajem:

—Señor, Hēwandamau marag k'īrjug deebam chan pōd marau maach k'apeen perdonaabaju. Marag juapá deebá hajierram hanām, mag pāchdēu jaau simjō haag.

6 Magbaawai maach Pör Jesuu magjim haajem hamag:

—Pārau k'īrjuawai chadcha Hēwandam jua t'eeg sim k'ap'ānaa pāachdēu nem mag habarmjō hapiju k'īrjunaata nem wauk'iin, Hēwandam hat'ee chan p'it'urm nem chuk'u haajeewai, chadcha pāachdēu jaauk'ampierr hich mag pāachdēu jaau nāmjō hajugui hajim hanām. Pāar k'īrjug hoojem hanaa chi pōmag mostaza daudam har maach dau hee paba k'itaajemjō k'āijā k'itak'iin, har pabā pōm simāg wounagamjō, "Jāigmua mawia jūrr hachum p'ūas hee dānāubaimá" habaawai, chadcha pāar hipierraaj hajugui hajim haajem.

Hēwandam chogk'a simua ¿jāga haju haai sī?

7 Mag jaauamua hīchab magjim haajem: '¿K'aíuta hich chog p'idk'a sīi hawia barbaicheewai hit'ūu hirig, "Har pā hat'ee ya t'ach mes gaai t'ōi k'ērām k'ōbá" haju k'ai? **8** Mag chan ni hābmua jā hiek'abamgui hajim hanām. Jāan magju k'āai warag, "Jöpk'aa p'iejāb wauwia mā jāhoggā, maimua murua nem hig chirām t'um p'ēdeebā, pāchin nau mā k'ō dichtarr k'ur hēudeechata k'ōju" ha hiek'aju. **9** ¿Pārau hoowai hābmua hich chognaanau hich hipierraaj nem wau nām paar "Hāu hajim" haajē? Hāu hajim chan habam, hich p'idag hichdēu nem wauju hatarrta wau sīewai. Hirig jaauba hak'iinjā hichiita hirua waub k'aba waujugui hajim hanām.

¹⁰ Hich hagjöraugui hajim han^{am} pāarjā hīchab: ya Hēwandamau pāachig nem jaautarr t'um wau höbaadeewai sīi warag, “Maachin Hēwandam chognaanpai; hichdēu maachig jaautarrpierrpai waubapāim” habat ha jaaumajim haajem.

Diez kokobé bēnēu bar k'it'ee harr k'ān

¹¹ Mag jaau sīewia, warag Jerusalenag mamua didichagmajim haajem, Samaria durr Galilea durr dāi hāba t'ēu nām jārr k'ādau ma sim hee. ¹² Mag mamua p'öbördam pōm k'aba k'itām hee dubbaimaawai hi k'īirp'ee hōor diez kokobé bēnēu bar k'it'ee hōberdātk'achējim haajem. ¹³ Mag hōberdātk'achēwia warppaimua hirig hāhāak'amua, —Maestro Jesús, maar hapdurrum maar dau haug k'augbahur haajeejim han^{am}.

¹⁴ Hichig dau hap'^{ān} mag durrum hoobaawai hamag, —Jerusalenag hērēuwia Haai hi jēuejem deg p'adnaanag pāach k'a t'eerhāchpibat hajim han^{am}.

Hamachig magbaa chadcha hi hipierr hērēubaadējim haajem. Mag wētumua hagt'a barba nām hee, hamach mor hoowai k'a hajap'a mag^{am} bēn chuk'u narrjō naajim hanaabá. ¹⁵ Hamach mag hoobaawai, hābmua deeu hewag k'ap'ig hurumua honee, “Hēwandam, hīsin chadau puan mā dāi hōuta habarm; pājō jua t'eegk'am chan māg jēb gaai chuk'um” ha hijējēbag bēejim haajem, hich happai.

¹⁶ Mag bēewi Jesús bāk'ārr p'ōbk'a jēbjā gaai dagau dārnāa, “Hāu hajim” hajim haajem hirig, hich monaautarr paar. Chi mag Jesuug hāu hajim haan bēetarr, Samariapierr hajim haajem.

¹⁷ Magbaawai Jesuu mag^{āg}, —¿Pāar chi monaautarr k'ān diez naabajī? ¿Jam nāma hajim han^{am} tagam k'ān nueve? ¹⁸ Hamach monaautarr paar Hēwandamag “Hāu hajim” haju chuk'u harrjō, hāba pāhappaita deeu k'itaichēbma hajim han^{am}, deeum durramk'achirāmta.

¹⁹ Maimua hichdēupai mag chi kokobé bēnēu bar k'itarrag, —P'iidāwia petā hajim han^{am}. Mua jaautarr hipierr pāch hōdegpai, “Chadcha hi hipierra hamān mā monaauju” ha k'īirjutarr gaaimua, hāu pā peerdāwia monaaujā monaau chirsim hajim haajem hirig.

Deeu Jesús māg jēb gaai dānāubaichēm hed jāga haju k'ai?

(Mt 24:23-28,36-41)

²⁰ Kāai hāb chi hajap'a Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pāatarr hārk'aajem k'ānnau Jesuug, —¿Jāagwaichata māg jēb gaai Hēwandam maach Pōrk'a sīechējuwa? hajierram haajem hirig.

Magbaa Jesuu hamag magjim haajem: —Hēwandam hichta chi Pōrk'a sīechēju chan hoob dau daauta bēju hamiet. ²¹ Mua nem wau chirām gaaimua pārau k'ap'ā haju haai nām, Hēwandam ya pāach hee sim; magua hirua hich jua hoopī simgui hajim hanaabá, chadcha hichta t'um hich hiek hāk'a nām k'ān Pōrk'a sīechēm k'ap' hamk'īir. Maagwai hōrau māgwaiwe chan, “Māgá, har nārrā,” wa “Hachum har sī” habajugui hajim han^{am}.

²² Mak'ānag mag jaauwi jūrr hich dāi hogdāba wēnārraajerr k'ānagta magjim haajem:

—Māg hatag pāach happai wēnārrām haig, pārau māch chi Hemk'ooi Hiewaa k'īirjuwia k'āaidam hābpai k'āijā hūmaai deeu mā dāi wēnārram k'ōsi haju. Mamā pōd mag wēnārrabajugui hajim han^{am}. ²³ Māg hatag hōrau pāachig, “Māgá, har nārrā, ya bēejimwai,” wa magbam k'ai “Hachum sim” haawai, hoob hāk'awia haar hoon wētmiet hajim haajem. Magua

pāachig nem jaauwaijā hoob ham hiek hāk'amiet. ²⁴ Māch chi Hemk'ooi Hiewaa bēewain, t'umaam k'ānauta mā hoojugui hajim hanām, hich jāg pagt'ām dau p'ār jēer hat'aawai hedjā t'um harar hat'aajemjō. Magua hōrau mag pāachig ya mā barbaichēm ha jaauwaijā hoob hāk'amiet hajim hanām. ²⁵ Mamā magju nawe hichiita mā dau hap'ān haju haai chirāmgui hajim hanām, hōor māg t'ānām k'ānān juu hee, hamachdēuta mā k'a hisée wai wēnarrāawai. ²⁶ Mag māg hatag māch chi Hemk'ooi Hiewaa deeu bēeju gayaa paawai, jōoingar jōoi Noé k'ak'itarr jaar hōor dōhādau hōpāaiwai hamachdēu hampierr t'ānaajerrjōta t'ānaajugui hajim hanām hīchab. ²⁷ Mag jōoi Noé sim jaar hōrau hamach hok'oojujā k'īirjuba, sīi p'iesta waunaa, t'ach k'ōwia, dōdōjō dōju, maimua juu pārjuuta k'īirju naajim. Ham mag t'ānām hee, jōoi Noeeu hichig Hēwandamau barco pōm waupi jaautarrjō chadcha wau hauwia hag hee dubjim. Mag dubbaadeewai dōhād pōm bēewia sīi hōor pōm hōdubjim hanaabá. ²⁸ Maimua jōoi Lod k'achitarr Sodoma p'ōbōr hee sīejewaim jaarjā hich hagjōta t'ānaajim hīchab. Ham k'īirjungan, hāba t'ach k'ōju, dōdōjō dōju, hamachdēu nem k'ōsimpierr haunaa jūrr hamach garmua pērju, nem jīrju maimua di hēujupai hajim. Mamā mag nāmjā Hēwandam gaai k'īirjuju chan haba haa-jeejim. ²⁹ Mamā ham mag t'ānām hee, jōoi Lod Sodoma p'ōbōr heemua hōbērbaadeewai hich Hēwandamau hedjā heemua hōtdau k'īir k'āripijim. Mag hōtdau k'īrta noseg chē t'ānāmjō k'li t'ānāisimua hōor t'umaa p'aā k'ēchpājjim. ³⁰ Jāg hamachdēu Hēwandam k'īirjuba t'ānarrijōta t'ānaajugui hajim hanām hīchab, māch chi Hemk'ooi Hiewaa deeu māg jēb gaai dānālubaichēm hedjā.

³¹ Mag jaaumamua hich Jesuupai, 'Mag mā pierrum hed hāb k'āijā hich dihēu hār juu hāi sim k'ai, hich nem p'ē hawaan hawia hoob tag hierrag dubam hajim hanām; wa magba hich p'idk'aaejem haar k'āijā sim k'ai, hoob hich diig k'ap'ig bēem. ³² K'īir heyaa habat hajim hanām: hewag hoopiba harr hee Lod hūanau sīi hich nem k'īirjuvia hewag hootarr jūrrpai Hēwandamau mag hāli t'ak'arag paapāitarr. ³³ Har chi mā hiek hāk'a sim gaaimua p'it'urg hāwatmap'a sīi warag "Heeu jāgām gaaimua mā t'ōoduk'am" ha k'āijā hiyāā sim k'ānān warreta hok'oo simgui hajim hanām. Mamā har chi mā hiek gaaimuata dau hap'ān k'āijā habarm wounan chadau hāgt'archa hōbērjugui hajim hanām.

³⁴ Mag hich k'apeenag jajawagmamua, 'Mag mā bēewai hōor numí hābam put hee naajugui hajim hanām. Mamā mua hābpai māch dāi harrwia, hāb werplaju. ³⁵ Hālinjā numí hīchab hābam molin gaai ba naaju. Mamā mua hābpai māch dāi harrwia, hāb'ai werplajugui hajim hanām. [³⁶ Hōor numí hagiō di chaaur naaju. Mamā mua hābpai māch dāi harrwia, hāb'ai werplajugui ha jaaumajim haajem.]

³⁷ Magbaawai hi k'apeenau hirig, —Señor, cha purua jaau sim, *¿jampaита magju k'ai?* ha jēeujierram hanām.

Magbaa Jesuu hamag, —Jampai hagá hajujā k'aba simgui hajim hanām. Pārau k'ap'ānām, nemmí sim haig hākōs hich k'īrau jupcheejem. Hich hagiōta hajugui hajim hanām hīchab muajā māch hiek hāk'a nām k'ānān dāi; ham p'ē harraag māch bēem hed ham haigta dau daau hurum t'umaaam k'ānnau mā hoojugui hajim hanaabá.

18

Nem pāaba Hēwandamagta warag jēeu nān haju haai nām

¹ Hīchab Jesuu hich k'apeenag m̄ag nem hīg'adam jaaujim haajem, mag jaaubarm gaaimua hamachdēu nem hig nām Hēwandamau da deeba hawiajā warag pl̄aba hirig jēeuju haai nām ha k'ap hamkīir. ² Mag jaaumamua magjim hanām:

—Woun hāb chi t'et'em s̄ejim haajem, p'öbör hee. Magua b̄l̄rjā hich k'apeen högk'aba ni Hēwandamjā higba s̄ierrajim hanām. ³ Hich hag p'öbör heepai hīchab s̄ejeejim haajem, k'oopaa hūan hāb. Mag hūanau bēewia hirig, “M̄ hap h̄arr̄m m̄ k'aigpērbā” haajeejim hanām, “m̄ k'a huk'urm k'ānau m̄ dāi hatcha jāgam hugua.” ⁴ Mag k'oopaa hūan dau hap'ān hich haig hudk'ārr̄k'ak'ak'amjā b̄l̄rjā hi hiek hasekasmap'a s̄ii hawia k'āai hāb magjim haajem: “Mua chadcha Hēwandam higbanaa m̄lch k'apeenjā högk'aba chitab mam̄, ⁵ jāg k'oopaa hūan tag m̄lch haig bēbēe ham hugua, mua chadcha hi k'aigpērjugui” hajim hanām. “Magba hak'iin, hirua hidēu m̄ k'ajap chirbajugui” hajim hanām, “hich hag hiekpai p'ārba jajaau haawai.”

⁶ Mag hīgk'a dichwia, hich Jesuupai jūrr hamag, ’Pārau hūrjierramgui hajim hanām, k'an ha hiek'ajī mag woun chi t'et'em nem k'aibag s̄ierrau. ⁷ ’Pārau hoowai hich haig bēbēe nāl paawai k'oopaa hūan hirua k'aigpērbajī? Hēwandamaujā hich chaainau hichig hedaram magwe jēeu nāl hak'iin, hirua mak'ānjjā heeg hoob k'aba hoojogui hajim hanām. ⁸ Magnaa, Mua pārag jaauk'imgui hajim hanām. Hēwandamagta pārau mag jēeu nāmlān, pāar k'aigpērm hedjā warre hirua pāachdēu k'ōsi nāmjō haju pāar dāi. ⁹ Mam̄ pārau k'irjuuwai mag m̄lch chi Hemk'ooi Hiewaa bēeu hed hōor chadcha mag hamach t'āraucha Hēwandamag jēeu durrum k'ān hagt'a naaju k'ai? hajim hanām.

Wounaan numí Haai hi jēeujem deg oraa narr

⁹ Maimua hamachdēupai hamachta t'umaam k'ānn k'āyaujā hajap pekau chuk'u k'it'ēem hawia jūrr hamach k'apeen k'aibag p'eejem k'ānnag Jesuu m̄ag nem hīg'adam jaaujim haajem. ¹⁰ Chi nem hīg'adam m̄ag hajim haajem:

—Wounaan numí Haai hi jēeujem deg Hēwandamag jēwaan wētjim haajem. Hāb fariseo hajim hanām, Moiseeg Hēwandamau hich hiek p'āpitarr hajapcha hārk'ajēm haajem k'ānn heem, maagwai hābak'ai gobiernoog hōrau dēbpaa paraa nām jēeujem hajim haajem. ¹¹ Chi hajapcha Moiseeu p'ā p̄atarr hiek hārk'ajemua bājāupai hoo dānāmua, Hēwandamag jēeu nām hanāmta, hichpai t'ō hiek'amamua magmajim haajem: “Hēwandam, p̄l̄ag hāu hajim ha chirām, hāuta jāg m̄l chik'amnaanjō k'aba chitām. M̄ hamjō nem jīgnemjā k'aba, pekau pōmjā k'aba, ni deeum hālinjā wauba chitāmgui” hajim hanām. “M̄ chan gobiernoog hōrau dēbpaa paraa nām k'ānnag jēeujem har hachum simjōjā k'aba chitām” ha hiek'amajim hanām, hichdēupai hich hajaug t'ōwia. ¹² Maimua warag mag jaaup̄l̄igmamua magjim haajem: “Hēwandam, m̄lān semanpierr k'āai numí t'ach k'ōba s̄ark'a chirajem, p̄l̄ag jēwaag. Mag nām dāi hīchab m̄lch p'atk'ondam hooppierr hag heem deeb k'aba p̄l̄ag dee k'itaajemgui” hajim hanām. ¹³ Maagwai jūrr chi gobiernoog paar nām k'ānnag jēeujemdam hich happai hag warp'aa hoot'ēu k'ērāmua hagiō Hēwandamag jēeu s̄ejim haajem. Mam̄ maan, jūrr hichdēupajā hich pekau pōm k'itām k'ap'ā s̄ierr haawai, gaai machgau warag heeg hāt'ānaa pōr jōjōik'amuata maagjeejim hanām Hēwandamag: “Hēwandam, m̄lch

chadcha pekau pōm chitam k'ap, p̄lrlag jēeu chiram; m̄l hap chitam m̄l heeg hoobá” haajeejim hanam.

¹⁴ Mag numí Hēwandumag jēeu narr k'lan jaau dichwia, chi haig hich hiek hūr narr k'lanag magjim haajem: 'Hichdēupai Hēwandumag hichta chi hajap'am ha chirarr k'āyau, hich dau haug k'augpi jēeutarr wounta jūrr Hēwandumau nau na hag najā hich mag bālrjā k'aibag chuk'u haajerrjō sīebahab hajim hanam. Mam̄l har hamach t'ōwia chik'am d̄lī hat'uucha haajem k'lan, jūrr m̄g hatag paawai ham Hēwandumag chaigpa hoo sīsida habarjugui hajim hanam. Maimua har mag hamach d̄lī hat'uu nām k'lan hichaaurjā magam haba sīi warag serbiibamjō haajerr k'anta, jūrr m̄g hatag paawai, Hēwandumau warm k'lan k'āyaujā hārpai hapiju ha jaaumajim haajem.

*Chaain dēnjo Hēwandum hiek hāk'ak'arrsō hāk'aju haai nām
(Mt 19:13-15; Mr 10:13-16)*

¹⁵ Biek hāb mag jūrram k'lanau haaunaan Jesú sim haig wai bēe nām hee, chaainpa chi dēnnaanau haibēe naajim haajem, ham gaai p̄lraa Hēwandumag ham kōit jēeumk'tir.

Mam̄l mag jūrram k'lanau chaain haibēbēek'am hoowia jūrr chi Jesú d̄lī hogdla ba wēnlrraajerr k'lanauta mag chi haibēe nām k'lanag meeurrāu sīuijerram haajem, tag haibēepima augau. ¹⁶ Mam̄l hamau mag nām hee, warag Jesuu chi chaaindam t'ārk'anāa jūrr hich k'apeenagta, — Hidēu chaain m̄l haig bēepibat hajim hanam. ¿K'ant'ee pārau hamag bēepiba jaau nā? Chi jōoin hawiajā chama k'lan chaainjō m̄l hiek hāk'ak'arrsō hāk'a nām k'anta m̄g jēb gaajī hāu wēnlrrawia, hāgt'arjā honee wēnlrrajugui hajim hanam. ¹⁷ Mam̄l chi hāgt'ar hōbērju k'īrju nām k'lanaujā m̄lk'lan chaain dēnjo hāk'abam chan pōd hōbērbamgui hajim hanam. Mua pārag mag jaau chiramn chadcharam hiekta jaau chiramgui hajim hanam.

*Woun hāb p'atk'on paraam Jesú d̄lī hiyāl hat'urtarr
(Mt 19:16-30; Mr 10:17-31)*

¹⁸ Biek hāb Jesú sim haig woun hāb chi t'et'em bēejim haajem, p'atk'on paraam. Mag wounau hirig, —Maestro, p̄lta chadcha Maestro hajap'am haawai p̄lrlag jēwaan bēejim: ¿Mua k'ani jāgju haai chirá, hāgt'ar hōbēraag? M̄lrlag jaaubá haichējim hanam.

¹⁹ Magbaawai Jesuu hirig, —¿K'ant'ee pua m̄lrlag “chi hajap'am” ha sī? Hōor hajap'am chan chuk'umgui hajim hanam. Hajap'amn hāba Hēwandumta hich happai hajap'a sīerram. ²⁰ ¿Pua k'ap'ā sīebā hajim hanam, Hēwandumau Moiseeg hich hiek p'āpitarr gaai: “Hoob dich hōor k'abam d̄lī k'apes ham; hoob hōor t'ōom; hoob nem jīgk'am; hoob chik'am hēugarjā sēuk'a nem hīgk'am; maimua p̄lch haai jāsenk'anāa p̄lch hādjā jāsene habá” ha sim?

²¹ Magbaawai chi woun p'atk'on paraamua, —Mag pua jaau sim t'um mua m̄lch bārlwe hārk'a chitabahab hajim hanam.

²² Jesuu hi mag hiek'a sim hūrbaawai hirig, —Mam̄l hagt'a k'īr hāb pua waaur wai sīebahab hajim hanam. P̄lch nem t'um pērk'ālīpāliwia chi p'atk'on hap'āl k'it'ēem k'lanag jīgbapāl. Maimuan chadau m̄l hēudee pidū hajim hanam, m̄l d̄lī chitam k'ōsi chiram k'ai. Pua magnan, hāgt'ar pawiajā bālrjā haugchēba, p'atk'on k'āaijā nem hajap'am pōmta wai chirsijugui hajim hanam hirig.

²³ Mam^λ Jesuu hichig mag nem t'um p^ērk'ΛΛiwia chi p'atk'on jigpi jaaubaawai, warre chi woun hōk'īirjuu haadējim hanaabá, chadcha p'atk'on paraam harr haawai. ²⁴ Jesuu hoowai mag hichdēu nem jaaubarm gaaimua hatcha hōk'īirjug pōm haadēm hoowi, —P'atk'on paraam k'ΛΛnta Hēwandum chi Pōrk'a sim haar hōbēraagan chadcha t'et'e simgui hajim han^λm, hamach p'atk'onagta hārcha hee naawai. ²⁵ P'atk'opnanta hāgt'ar Hēwandum chi Pōrk'a sim haar hōbērju k'āyau, camello pōm jāg maach wounaan k'āajā hārpai sīerrāmta p'it'urg chuk'u nobeeu kachdam hee t'oogar hōbēr dichjogui hajim han^λm.

²⁶ Jesuu mag hiek'abarm hūrbaawai haig chi hūr narr k'ΛΛnau, —Mag k'ai, magan ḥk'aita peerd^λagāwa? hajierram han^λm.

²⁷ Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:

—Hōragan chadcha p'it'urgma mag hūurwai, mam^λ Hēwandamag chan bāl^λrjā p'it'urg chuk'u simgui hajim han^λm.

²⁸ Magbaawai Pedroou hirig, —Maraun chad p^λ dāi wēn^λrram k'ōchgau maach nem wai narrjā hewag k'īirjuba, sīi t'um p'ēplawi p^λ dāi hogd^λba wēn^λrrabma hajim han^λm.

²⁹ Magbaa hich Jesuu magjim haajem:

—Chadcha har t'um chi m^λ gaaimua wa m^λ hiek jaaum k'ōchgau k'āijā maach di p^λawia, maach dēnnaanjā p^λanaa, maach k'odnaan, maach hālin wa maach chaain k'āijā k'augba k'ūchpaim hat'ee p'ēplak'am k'ΛΛnagan chadau, ³⁰ m^λg jēb gaai hagt'a n^λwejā mag maach nem hok'oomarr k'āijā hār hag hatcha deewi m^λg hatagjā m^λch dāita hich mag wēn^λrramk'īir m^λch haarcha p'ē haujogui hajim han^λm.

Hōrau hich t'ōju Jesuu jaautarr

(Mt 20:17-19; Mr 10:32-34)

³¹ Maimua hich dāi doce hogd^λba wēn^λrraajerr k'ΛΛn chaaur k'īet p'ē harrwia hamag magjim haajem:

—Pārag k'ap hamk'īir mua warre jaauk'imgui hajim han^λm: Pārau k'ap'Λ n^λm, ya maach Jerusalén wētum. Jerusalén barbaimaawai warrgarwe Hēwandum hi jaaumienau m^λch chi Hemk'ooi Hiewaa higwia p'ātarjō t'um hag heyaa hōbērugui hajim han^λm. ³² Magbaawai mak'ΛΛnau maach meeun k'abam k'ΛΛnag m^λpar deejugui hajim han^λm. Magbaawai mak'ΛΛnau m^λ wau hiek'amam dāi m^λ k'īir hiek'anaa m^λ gaai hichöpa t'umaju. ³³ Magnaa m^λ w^λ wai n^λl^λ hawia hamau m^λ t'ōp^λijugui hajim han^λm. Mam^λ k'āai t'ārjupam hee deeu m^λ hiiu p'iid^λju ha jaaujim haajem.

³⁴ Mam^λ hi mag hiek'abarm hamachdēu bāl^λrjā k'augba, hich mag nāisijim haajem. Hamau hūurwai, Jesuu sīi parhooba hichdēu hiek'a simjā k'augbata hiek'abap^λimjō hārp^λiijerriam haajem.

P'ōbōr Jericó han^λm hee woun hāb dau k'īsu k'itarr

(Mt 20:29-34; Mr 10:46-52)

³⁵ Jesús hich k'apeen dāi mag mamua p'ōbōr Jericó han^λm dak'a paauk'abaimaawai woun hāb dau k'īsu k'itam k'Λd higaau hoo k'ēr^λm hooimajierram haajem, hōor hērēu dich t'Λn^λm k'ΛΛnag nem jēeuwai.

³⁶ Mag dau k'īsu k'itamua hōor pōm hich haig hērēu dich t'Λn^λm k'aug hat'aawai jēeujim haajem, k'an jāgwata mag t'Λn^λm k'ai ha k'ap haag.

³⁷ Magbaawai hābmua hirig, —Jesús, Nazaretpierrta dich n^λrraawai k'abahab m^λg hōor pōm sereu wētum hajim han^λm.

³⁸ Magbarm bärre chi dau k'īsu k'it̄mua t'et hähäak'amua Jesuug, — jesús, p̄lta rey David k'achitarr hag chaain hewagam k'ān Hiewaau marau n̄ narr! M̄ hap chit̄m m̄ dau hee haug k'augbahur haajeejim han̄m, hich dau monawaan bēemk'īir.

³⁹ Magbaawai chi na wētmaa harr k'ānau hirig meeurrarau haajeejim hanaabá, k'ūpamk'īir. Mam̄ magbaawai chará waragta, — jesús, p̄lta rey David k'ararr hag chaain hewagam k'ān Hiewaau marau n̄ narr! M̄ hap chit̄m m̄ dau haug k'augbahur haajeejim han̄m, t'et k'īesirnaa.

⁴⁰ Mag hähäak'am hich Jesuu hūr hat'aawai dānisiwia hawaan mapijim haajem, hich haigcha haibēemk'īir. Mag hich haigcha haipierrwai hirig, ⁴¹—¿K'ani pua m̄l̄ag p̄lch d̄ai hapim k'ōsi chirá? hajim han̄m.

Magbaawai chi dau k'īsu k'it̄mua, —Señor, muan p̄l̄ag m̄lch dauta monaaupim k'ōsi chir̄mgui hajim han̄m.

⁴² Magbaa Jesuu hirig, —Magan dau heerd̄baad hajim han̄m. Chadcha muata p̄lch monaaupāju k'īirjutarr gaaimua, hāu p̄l̄ peerd̄wia monaaujā monaau chirsimgui hajim han̄m.

⁴³ Jesuu magbarm bärre chadcha dau heerd̄ s̄isiwia hich bi heem daujō daujā hajaug s̄isijim hanaabá. Magbaawai warag hi d̄ai mamua honee Hēwandamag jēeumamua, —Hēwandam, h̄isin chadau pua m̄ hāuta habarm. P̄l̄jō juu t'eebk'am chan m̄g jēb gaai chuk'um ha hijējēbag majim haajem.

Jesuu mag woun dau monaaubarm hoobaawai h̄īchab mag hōor k'apan t'ānarr k'ānaujā Hēwandamag jēeumamua hirig “Hāu hajim” hajierram haajem.

19

Zaqueo Jesú d̄ai hootarr

¹ Mag wētumua ya p'ōbör Jericó han̄m dak'a narr haawai warag Jesú hag p'ōbör hee dubwia dichmaa hajim haajem. ² Mag p'ōbör hee s̄iejim haajem woun hāb p'atk'on paraam. Ma, Zaqueo hajim haajem, hōrau gobiernoog dēbpaar paraa n̄m jēejem k'ān p̄ör. ³ Mag wounau Jesú k'īir hoog hēk'aajeejim haajem, mag hōor p̄om wējom heemua. Mam̄ jōointabat̄ k'itarr haawai pōd hooba haajeejim hanaabá, bā dārr k'abam gaaimua. ⁴ Mag warm k'ān p̄ör hārmua hichdēu pōd hooba habaawai, na k'ap'ig mawia, pabā jeeubahk'ar neneree k'it̄m gaai waaid̄wia n̄baadējim han̄m, hich heegar dichpināa hoog. ⁵ Mag hi pa gaai hāgt'aa simta, Jesuu bēewia, hāgt'aag hoonaa, hi t'ār t'ārnaa hirig, —Zaqueo, jōpai heeg hārbabaad, maimua marrau; h̄isin m̄lan p̄l̄ haigta jēerimajugi hajim han̄m.

⁶ Magbaa chadcha jōpk'arraapai hārbawia, Zaqueou honee Jesú hich di haar hat'aadējim haajem. ⁷ Mam̄ chi d̄ai wēn̄rrarr k'ānau hoowai, Jesú Zaqueo degta jēerimaag waaid̄baadēm hoobaawai, t'umaam k'ānau, —Keena, pāadē hoobat. Jesuun, pekau pōoma sim degta waaid̄baadēmwai hanaajim han̄m.

⁸ Magbaawai Zaqueou maach Pör Jesú k'īirp'ee bājāau dān̄lunaah hirig t'umaam k'ān dak'īir, —Hūrbá, mua m̄chdēu nem wai chir̄m heem jārrcha har hap'ā k'it̄ēm k'ānag deejugui hajim han̄m. Maagwai hiwiir hābam dēn k'āijā sēuk'awi mua p'atk'on k'ūgur hautarr k'ai, jūrr mua hag k'āyau hār biek jayap deejugui hajim han̄m.

⁹ Magbaawai Jesuu hirig magjim haajem:

—Zaqueo, p_λjā hīchab jōoi Abrán k'ararr hag chaain hewagam k'_{ΛΛΝ} dēnēu, mama hīsta pua hirua hīk'aajerrjō hīk'a chirsimgui hajim han_{ΛΛ}m. Mag gaaimua hīsin chadau p_λchjā peerd_Λwia, m_λg degam k'_{ΛΛΝ}pa peerd_Λju hed pabaadēm. ¹⁰ Ma_λch chi Hemk'ooi Hiewaan chadcha hōor hamach k'aibag gaaimua hok'oo k'it'ēem k'_{ΛΛΝ} j_Λrwia, peerd_Λ hawaanta bēejimgui hajim han_{ΛΛ}m.

*Hābmua hich chognaanag p'idx'amk'īir p'atk'on dee p_λatarr
(Mt 25:14-30)*

¹¹ Jesuu Zaqueo dāi hāba n_Λmua hiek'atarr hūrwia t'umaam k'_{ΛΛΝ}nau k'_Λirjuawai, Jesuuta Hēwandamau p_λitarr haawai, Jerusalenmua ya hichta t'umaam k'_{ΛΛΝ} Pōrk'aagpampii naajim hanaabá. Mama mag n_Λm hee ya chi Jerusalén p'öbör dak'a narr haawai, hamau mag hajappai k'augba k'_Λirju n_Λm hajap'a k'ap hamk'īir, hamag m_λg nem hīgk'aadam jaaujim haajem. ¹² Mag hīgk'amamua hamag magjim han_{ΛΛ}m:

—Woun hāb sīejimgui hajim han_{ΛΛ}m, t'et'em hiewaa. Ma, hich t'_Λrbapäiwai, deeum durr majim haajem, juu t'eeq hapiwia reik'apieg. Mama mag mawia hiin deeu bēju hajiebma. ¹³ Mag chadcha ya hich maagpamua hich chognaan diez t'_Λrk'a hauwia, p'atk'on hag-daujō hamachpierr dārrcha jīgp_Λiwia, “M_λg p'atk'on mua pārag jig p_λa chir_{ΛΛ}m, m_λch bēe n_Λm hora haguia p'idx'awia warag hīr haumk'īrau” hajim han_{ΛΛ}m. ¹⁴ Mama mag woun hich dāi hābam durr hee naajem k'_{ΛΛΝ}naupajā hi k'a k'ōchk'ab_λhaajeejim haajem. Maagjerr haawai hi petam hēudee hōor p_λiwia mak'_{ΛΛΝ} dāi, “P_λ chan marau maach durr reik'apimap'a n_Λm” ha jaaup_Λijierram haajem. ¹⁵ Mama hamau mag n_Λm hāba, deeu bēewia, hichta ya t'umaam k'_{ΛΛΝ} rey k'abaicheewai, mag hich maagpamua p'atk'on jig p_λatarr k'_{ΛΛΝ} deeu t'_Λrk'_{ΛΛ}ip_Λijim haajem, hich p'atk'on jigtarrau p'idx'awia chi hīr_{ΛΛ}m haumatarr k'ap haag. ¹⁶ Magbaawai chi nacha deetarr bēewi, “Rey, cha k'_Λer_{ΛΛ}m p_λ p'atk'ondam. Pua m_λrg deetarrau jūrr mua hag hīr diez veces gan haujim” hajim han_{ΛΛ}m. ¹⁷ Magbaawai chi reiu hirig, “Hāu k'_Λer_{ΛΛ}m” hajim han_{ΛΛ}m. “P_λ chadcha piyón hajap'am_λu. M_λg p'atk'on pōm k'aba deetarrau pua jāgbarm k'ai, jāgan jāgtarr jūrr mua p_λrg p'öbör diez deek'imgui hajim han_{ΛΛ}m chi reiu, p_λchta hag heem k'_{ΛΛΝ} gobernador k'amk'īir.” ¹⁸ Magbaawai hābmujā bēewia, hirig, “Rey, cha k'_Λer_{ΛΛ}m p_λ p'atk'on” haichējim han_{ΛΛ}m. “M_λrgjā pua dee p_λatarrau cha mua hag hīr cinco veces gan wai chir_{ΛΛ}m” hajim han_{ΛΛ}m. ¹⁹ Magbaawai hīchab mag_Λgjā chi reiu, “Puajā jāgan p'öbör cinco jājugui” hajim han_{ΛΛ}m. ²⁰ T'umaam k'_{ΛΛΝ}mag jēeuk'a hoomam haawai deeum t'_Λrp_Λijim haajem. Magua paawai bēewia magchējim han_{ΛΛ}m: “Rey, pua m_λrg p'atk'on deetarr mua sīi putdam hee p_λréunaa hāk'a k'_Λerjim, hak'oom hugua. Magtarr haawai cha sim” hajim han_{ΛΛ}m “p_λ p'atk'ondam, hich hagpierrpai. ²¹ Mua p_λ p'atk'onau bāl_Λrjā p'idx'abajim, p_λch jāg hōor dāi hatcha hat'u sierr_{ΛΛ}m k'ap' chitaawai. Mua hugua p'idx'awia gantarr hak'iin, chi hīr_{ΛΛ}m pua sīi k'echeu hauk'amgui” hajim han_{ΛΛ}m, “p_λ dēn sīi chik'am juu p'it'ur hatarrta p_λch dēnjō haadēp haajeewai.” ²² Magbaawai chi reiu magjim haajem hirig: “P_λlta m_λ chog chi k'aigbampama. P_λ gaaita t'umaam k'_{ΛΛΝ} k'usēugan t'_{ΛΛ}m. P_λch hiiupaita pua m_λ mag jaau chir_{ΛΛ}m k'ai, magan muajā p_λ dāi p_λchdēu jaau simjō hajugui” hajim han_{ΛΛ}m. ²³ “P_λ

hiek mag m^λ hat'uuchanaa chik'am p'it'urg wautarrta m^λch dēnjo haajem han^λpí, ḥjāgwi m^λ p'atk'on banco hee deen mabají" hajim han^λm, "m^λch bēewai hār^λpai bāau sim hoochēmk'īir?" ²⁴ Maimua jūrr t'um haig narr k'^λnag magjim haajem chi reiu: "Jāg hichig deetarrpierrpai wai sim dēn k'echeunaa, jūrr har hichig deetarr hār diez gan hautarragta deebat" hajim han^λm. ²⁵ Magbaawai chi haig narr k'^λnau chi reig, "Rey, mama ya hirua nem pōm wai sim. ḫK'ant'ee tag hirig deeju haai sī?" hajierram han^λm. ²⁶ Magbaa chi reiu, "Mua pārag jaauk'imgui" hajim han^λm. "Har m^λ hat'ee nem wawaag nem par daúa hooba haajem k'^λn dāin mua m^λch garmuajā hajap'a haju, hamau chok'ōgba m^λ hat'ee nem wau naawai. Mam^λ har mag nem waumap'a n^λm k'^λn dāi chan magba, m^λchdēu hamag nem deetarrjā warag ham juu heem k'echeu haumaju. ²⁷ Maimua hīchab har chi m^λk'īir hoomap'anaa m^λr^λg hamach reik'apimap'a narr k'^λn, m^λig m^λ haig haubēenaa m^λ dak'īir k'ēchbaplāit" hajim han^λm.

*Jesús Jerusalén p'öbör dubimatarr
(Mt 21:1-11; Mr 11:1-11; Jn 12:12-19)*

²⁸ Mag jaau dichwia Jesús Jerusalén p'öbörög petajim haajem. ²⁹ Mag mamua p'öbör Betfagé han^λm dāi hāb hagjō Betania han^λm dak'a durrsí Olivo han^λm haar barbaimaawai hich k'apeen heem numí t'ärk'anaa pāyaagpamua hamag magjim haajem:

³⁰ —Hachá maach k'īirp'ee p'öbördam sim hee hērēubaadēt. Nau chi p'öbör hee dub n^λm haig pārau burrodam pa gaai jā k'ēr^λm hooimaju. Mag burro gaai chan hagt'a ni hābmuajā waaid^λba k'it^λm. Ma hēer haipidut hajim han^λm. ³¹ Hābmua k'āijā bēewia pāachig, "ᬁK'ant'ee jāg nemchaai hēer harraag hēk'a n^λ?" ha jēebaawai, sī hit'ūu hirig, mua hig chiraawaita harrum habat hajim han^λm.

³² Mag jaaubaawai hērēubaadeeu chadcha hamachig jaaupāitarrjōo hooimajierram hanaabá. ³³ Mag hoobaimaawai ya chi burrodam haibēeg hēer n^λm hee, chi papk'a bēewia hamag, —ᬁK'ant'ee pārau m^λ nemchaai hēer warrúma? haichējim han^λm.

³⁴ Magbaawai hamachdēu hirig, —Maach Pör Jesuu hig naawaita marau harrubahab hajierram haajem.

³⁵ Mag chadcha Jesús haig chi burrodam haibēwi, hamach k'ajūa jūa n^λm hār joot'ā jūajem manto han^λm hēerk'anaa, jūrr chi burro p'ō hār t'eernaa, hag hār chi Jesús jiirpāijierram haajem. ³⁶ Magbaawai hīchab warm k'^λn ham dāi wēn^λrrarr k'^λnaujā hagjō mag manto joot'ā jūa narr hēerk'anaa hi maju k'ād hee t'eerk'amajierram haajem, hichta chadcha ham Pörōu hawia. ³⁷ Maimua ya durrsí Olivo han^λm haigmua hāl^λba n^λm dak'a haadēm hee, hōor pōm hi hēudee honee pos wēdurum k'^λnau hamachdēu hag na mag nem hooba haajempa Jesuu waumajem hoojem k'īrjunaa Hēwandamag jēeu n^λmua hīchab "Hāu hajim" ha serereu k'ap'ōbaadējim haajem. ³⁸ Mag Hēwandamag jēeu n^λmua, —Hāucha habarm Hēwandam; hich m^λlta p^λchdēu p^λch jūrr maar Reik'a pāibarmugui hajierram han^λm. Mag Rey pāibarm gaaimua p^λchdēu j^λr haumam k'^λnan hāgt'arm magwe p^λdāi k'ōinaa wēn^λrraju. Hāu habarm Hēwandam. P^λjōm chan hābjā chuk'umgui hajierram haajem.

³⁹ Mag hōor pōm wēn^λrram hee hīchab chi fariseonaanjā dāi wēn^λrrarr haawai, mag hōor serereuk'am hūrwia, Jesuu magjierram han^λm:

—Maestro, ḥjāgwia pua pach higar nám k'ɻnag hiek'abama, k'īupagk'amk'īir?

⁴⁰ Magbaawai hich Jesuu jūrr hamag, —Mamə hamau mag nám chadcha k'abahab hajim hanám. Hōor mag serereuk'am k'ɻnag mua hiek'abaawai ham chadcha k'īuu n̄isik'iinjā, jūrr har mokdau t'ɻn̄lmuu hamau serereuk'arr hiekpai wounaan dēnjo sereu p'ōbaadēbajup hajim hanám.

⁴¹ Mag wētumua ya chi Jerusalén p'ōbör dak'acha haadeewai, p'ōbör heerpa wai sīi hawia, t'umaa k'īirjuwia Jesús b̄iebaadējim haajem. ⁴² Mag b̄iemamua chi p'ōbörpien higwia magjim hanám:

—iHēh, Jerusalenpien! Hēwandam d̄xi pāach k'ōinaa wēnarramk'īir pāachig mua jaaujerr hiek pāachdēu hisegtarr, h̄s m̄gnaa k'āijā deeu hāsie t'umaa k'īirjuwia higk'iin, pāar hāu peerdak'amgui hajim hanám. Mamə k'anii maḡm hiek pāar k'īirjug hee barjupa. ⁴³ Pāar jāg n̄ll hawi pāar hōju hed barbaicheewai, pāach hoomap'a haajem k'ɻnau sīi pāar p'ɻart'uur hauchēwia, p'ōbör higaau warp'am magwe pāar hōberm hugua t'uur p'ɻardap'ijugui hajim hanám. Magnaa pāar hōbeerwaim hat'ee hoopaar haju, ⁴⁴ pāar t'um k'ēchpr̄pligmamua ni hābjā bā hēuhēu k'itám hooba sīwaag. Magbarm haigmua hatag di jāg hābam hār joot'ā hēu sīsidamjā tag pārau hich jāg hoobajugui hajim hanám, Hēwandamau hich garmua pāach hoon b̄etarrjā warag hi hisegtarr gaaimua.

Haai hi jēejem degmua Jesuu hōor jark'ɻnitarr

(Mt 21:12-17; Mr 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Maimua chi Jerusalén p'ōbör heecha pachēwia, Hēwandamag jēejem deg dubwia, hag hee tiendegamjō nem pēr narr k'ɻnag magjim haajem Jesuu:

⁴⁶—Hēwandamau hich higwia hich hiek gaai, “Mə dii sīi m̄rl̄g jēejem diiu” ha sim. Mag simta pāachdēuta hag hee m̄g nem parhēpag pēr n̄muu sīi chik'am k'ūguurjem dik'a wai naabma hajim hanám.

Mag warag meeurraunaa dawag jark'ɻip̄l̄jim hanaabá. ⁴⁷ Magtarr k'urjā hed hēepierr hich hag Hēwandamag jēejem degpai hōrag Hēwandam hiek jaaujeejim haajem. Mamə chi p'adnaan pōrk'a nám k'ɻnau chi machnaan dāimua, p'ōbör heem k'ɻn̄l̄ chi t'et'emnaan dāimua meraa hi t'ōopāaig hēk'aajeejim hanaabá. ⁴⁸ Mamə pōd hi chig haju k'aba haajeejim haajem, hōor pōm t'ɻn̄l̄m k'ɻnau sīi hāba hi hiek hūrm k'ōchgau b̄ll̄rjā hi k'a hogdak'ba haajerr haawai.

20

Jesús jua t'eeg

(Mt 21:23-27; Mr 11:27-33)

¹ K'āai hāb Jesús Haai hi jēejem deg dubwia hōrag jaau sīejim haajem, jāga Hēwandamau ham peerdak'hauju. Hirua mag jaau sim haig, p'adnaan chi pōrk'a nám k'ɻn̄l̄ bēejerram haajem, chi machnaan dāi judionaan ham Asamblea heem chi pōrnaanpa. ² Mag bēewia hirig, —¿K'ai t'ōwiata jāg m̄l̄g nem pēr narr k'ɻn̄l̄ pua dawag jār wērppāijī? ¿K'aíuta jāg p̄l̄r̄g p̄l̄chta nem hiek t'eeg hapijī? Marag jaaubá hajierram hanám.

³ Magbaa Jesuu hamag magjim hanám:

—Magan nacha m̄rl̄g jaaubat. Muajā hīchab pārag jēeu hook'imgui hajim hanám: ⁴ Pārau k'īirjuawai, ḥchadcha Hēwandamauta Juan p̄l̄jī hajim hanám, jāg hamach k'aibag Hēwandamag chugpaapi jaaunaa hōor

pör choo nərramk'īir, wa sii mag jēb gayam k'ənnau chogpäiwiata jāg nərrajīwa?

⁵ Mamə mag hirua jēeubarmjā pōd hāk'aju k'augba haawai hamach happai hiyāl nəmuua hamach wir haipai, —Keena, maadēu hirig Hēwandamauta pāijim hak'iin, magan jūrr hirua maachig, “Jāg magəmta pārāu hirua jaau nərrarr hāk'abajierráma” hajugui hajim hanəm. ⁶ Wa magba maadēu jūrr, “Hichjöm k'ənnauapai pāiwiata jāg nərrajim” hak'iin, magan hōor pōm mag t'ənəm jūrr maach dāita meeuk'awia, mokou bar wai nəmuupai maach k'ēchpäijugui hajim hanəm, mag p'ōbōr hee t'umaam k'ənnau hi higwia, “Chadcha Hēwandam hi jaaumie chaar” haajeewai.

⁷ Mag jaauju k'augba naawia warag, —Marau k'augbam jammuata bēejī, ni k'ai pāiwiata jāg nərrajim k'ai hajierram hanəm.

⁸ Magbaawai Jesuu hamag magjim:

—Mua pārag jēeutarr mərləg jaauba haawai muajā pārag jaaubamgui hajim hanəm, k'ai t'ōwiata mua mag nem wau chitā.

K'aibag s̄isidəmta nemjīir t'la narr

(Mt 21:33-44; Mr 12:1-11)

⁹ Maimua mag hōor pōm t'ənəm mag mag nem hīgk'aadam jaaumamua magjim haajem Jesuu:

—Woun hābmua uvadö jīirjim haajem. Maimua hich chawag mam k'ōchk'abaadeewai deeum k'ənnag alquilaapxiwi, warp deeum durr petawia, mam sii haimajim haajem. ¹⁰ Mam mag simua ya chee jaar haadēm hee, hich chog pāijim haajem, mag dāi hichig hich paatēm deepāimk'īir. Mama mag chi nemjīir k'ən jōoirau chogtarra dam hamach haar barbaimaawai, pərnāa, wā wai nāl hawia, sii deeu hich juu k'arraa jərbapääiwai, hich juadam parii barjim haajem. ¹¹ Magbaawai jōoirau deeum pāijim haajem, hich chog. Mama majā hamach haar hoo barpināa, parhooba hi wau hiek'a wai nāl hawia, warm k'āyaujā hārənpai wānaa, hagiō hich juu k'arraa jər werbajierram haajem. ¹² Mag majā hich juu parii barbaimaawai deeum pāijim haajem jōoirau. Mama macharā mag wā wai nəmuua, sii maach hēu pōm pepet'or haadēmua, bag k'a hālipabaadeewaita hogdəpāiwia, jərpāijierram haajem, ni bəchk'unpai deejōjōojā k'aba. ¹³ Magbaawai hich jōoi chi uvadö hag papau k'īirju sii hawia, “¿Mua jāga habark'iina?” hajim hanəm. Mag k'īirju sii hawia, “Hāa, jāgan mua məch hiewaa məchdēujā chig haba haajemta pāijugui” hajim hanəm, “Tale hamau məchaai hoop'ōbaadeewai hi hōgk'awia hi chig habaju” hawia. Mag chadcha hich chaai pāijim haajem. ¹⁴ Maimua mag jōoirau hich hiewaa hichdēu jāsenecha haajemta pāiwiia hurum hoobaawai hamach happai magjierram hanəm: “Hachamā hi hiewaa haawai məguata mag hatag mag nemjīirjā jāaju k'abahaba. Keena, jāgan maadēu warre hi t'ōopāijiugui hajierram hanəm, mag nemjīirdö maach dēnk'a s̄isimk'īir.” ¹⁵ Mag chadcha hālr barchēpinaa, pərp'ōbaadēwi, warp nemjīirdö higaau harrnaa, mam t'ōopāijierram haajem, hich jōoi hiewaa hāba.

Mag nem hīgk'aadam hīgk'a hōpāiwia hōrag magjim haajem, hich Jesupai:

—Pārāu k'īirjuawai, hīsjā hagt'a mag uvadö sim hanaa chi t'la narr k'ənnjā hich hak'ənnpai hak'iin ɯjāgaju k'ai jōoirau magəm wounaan dāi? ¹⁶ Par hirua hich chaai hābpai k'itəm pāitarrpata mag t'ōobapāim

hoobaawai, mawia, warre hamach t'um k'ëchpäinaa, hich uvadö jürr deeum k'ɻnagta jaau paabjéjugui hajim hanam, hichdëupai.

Hamach jāg daar Jesuu mag hiek'abap'äm hürbaawai chi haig narr k'ɻnau, —Aay, Hēwandam, ¿k'ant'ee pua magbaadëju? hajierram haajem, mag uvadö jaau sim gaaimua Hēwandamau hamachta jaau sim k'ap'ɻ narr haawai.

¹⁷ Magbaawai Jesuu ham k'irr heerpa heerpanaa hamag, —K'an haawaimua hajim hanam, Hēwandam hiek p'ä sim gaai har “Di hēu narr k'ɻnau hisegtarr dibigta jürr chi dihäd järramk'a s̄sim” ha sim?

¹⁸ Magnaa hichdëupai, Mag dihäd ha siman ma higwiata mag simgui hajim hanam. Chi ma hiek hāk'aba sim wounan juau hogt'om mag dibig hār burrwi hichdëupai hich gaai mas wau simjöta sim; maimua mag hāk'aba n̄rramta meemam jürr ma mag dibig pömaamjö chiramta hi hār buudimamjö hajugui hajim hanam.

Jesuu mag sierran mag hi hiek hāk'aba meeabaadeewai warre k'īmie durr barpäxiuta jaau s̄iejim.

¹⁹ Hirua mag uvadö t'la narr k'ɻan k'aibag s̄isid harr jaau sim gaaimua, p'adnaan chi pörk'a n̄am k'ɻnau chi machnaan d̄imua k'aug hat'ajierram haajem, Jesuu hamachta jaau sim. Magbaawai hag bärre hi p̄r haum higp'öbaadëjim haajem. Mamä mag hi p̄r hat'aawai p'öbör heem k'ɻnau jürr hamachta k'aigbaju k'irjuwia hi dichbajierram haajem.

*Reígjā deenaa Hēwandamagjā hich paat deepi jaautarr
(Mt 22:15-22; Mr 12:13-17)*

²⁰ Mag hamach d̄ita hōor meeuk'apiju k'ääi s̄i hōor j̄r hauwia chi Jesús sim haar päijierram haajem, mak'ɻnau chadcha k'augba haawaita hirig j̄eeu n̄am hawia j̄eeubaimaawai, jaauju k'augba hipeerdä k'āijä jaaubapääiwai, magam gaaimua gobernador haar hi p̄r harraag. ²¹ Mag hērëuwi chadcha hirig maguimajierram haajem:

—Maestro, marau k'ap'ɻ n̄mgui hajim hanam, pua chadcha nem hagchata jaaujem. Pua mag hōor hiwiir hābpaita hārcha k'a k'ōsijä k'aba, hante pua chadchata t'umaam k'ɻnag jaaujem, jägata haju haai n̄a Hēwandamau nem jaau sim heyaa wēnrraag. ²² Magua marau p̄r̄ag j̄eeum hig n̄mgui hajim hanam: Pua hoowai ¿chadchata maach meeun judionaanaujä durripierram k'ɻan rey Roma s̄iejemägtä impuesto p'agju haai n̄a, wa p'agju k'aba n̄wa?

²³ Mamä Jesuu mag s̄i hich himeraa p̄r hawaagpaita hichig j̄eeuchë n̄am k'irjugjä k'ap'ɻ s̄ierr haawai hamag magjim hanam:

—¿K'ant'eeta p̄rau s̄i himeraa ma p̄r hauju hēk'a n̄ma? ²⁴ Daai m̄r̄ag p'atk'on chi dau dai j̄r deebat, mua p̄rag jaauk'imgui hajim hanam.

Maimua hau deebaawai hamag, —¿K'ai k'irrta k'ai t'irr d̄i hag gaai s̄i hajim hanam, p̄rau hoowai?

Magbaawai hamachdëu, —Romaam rey César k'irr k'abahab hajierram haajem, hich t'irr d̄i.

²⁵ Magbaawai deeu hichdëu hamag, —P̄rau mag k'ap'ɻ n̄am k'ai, magan reíg hich paat deenaa Hēwandamagjä hajjö hich paat deebat hajim hanam.

²⁶ Mag hamachdëu j̄eeubaawai hi hipeerdä hiek'abarm gaaimuapai p'it'urg chuk'u hi p̄r hawaan ha bëetarra, warag hich garmua hamachig

mag jaaubarm hūrwia sīi jāgderraan nām hiek'au warag hamachta k'ūu nāisijim haajem. Mag, pōd hi pār haubajierram haajem.

*Hēwandam chan chi k'ëcham k'ān Hēwandam k'abam
(Mt 22:23-33; Mr 12:18-27)*

²⁷ Mag k'ur Jesús haig bēejerram haajem Saduceonaan. Mak'ānau jaauwai, maachta meebaaradēm chan tag bālrijā maach hak'aar hiiuba haajem haajem. Hamach mag nem jaau sīerrjēem gaaimua hiyāmamua juhogt'om hirig magjierram haajem:

²⁸ —Maestro, jōoi Moisés k'ararran Hēwandam hiek pār paarr gaai jaauwai, woun hāb hāli paraa simta mag hāli dāi chaai chuk'u meemān jūrr chi k'od hābam wai sim k'ai magua hich hag hālipai hauju haai sim ha simgui hajierram hanām, hag dāi hich naamāu chaain hooba harr haawai jūrr hi hat'ee hoo deeg; mag hoo deebarm hi chaalink'a nāisimkīir.

²⁹ Maimua hamachdēupai warag hirig nem hīg'amamua magjierram haajem: 'Biek hāb hābam k'od happai hemk'ooin siete naajim haajem. Ham naam chi nacharamua hāli hauwia, hich mag chaai chuk'u wēnārrām hee meejim haajem, chi hemk'ooi. ³⁰ Magbaawai jūrr chi heeumua haujim hanām hich hag hālipai. Mamā mag dāijā pōd chaai hooba, hich mag chaai chuk'u meejim haajem. ³¹ Magbaawai hag heeumuajā jūrr hich hag hālipai haujim hanām. Mamā maguajā pōd hag dāi chaai hooba meejim haajem. Hich mag hewagam k'ānijā hābam hāliraupai warm meemam hēudee t'eg hahaugmamua mag hābam k'od happai siete narr t'um t'egdārlijim haajem; mamā ni hābmuajā pōd mag hāli dāi chaai hoobajim hanaabá. ³² Maimua hābmiecha paawai hīchab chi hālījā meejim haajem. ³³ Maagwai marau pārlag jēeum hig nāmān māgaugui hajierram hanām: Mag hābam hāliraupai hemk'ooin k'od hābampai siete p'ētarr haawai māg hatag t'umaam k'ān hīii p'iidatk'a nām hedjā, ¿mag hāli chījāg dēnk'a sīsijuma hajierram hanām: chi nacha hautarr dēn, wa hēudeegam k'ān dēnwa?

³⁴ Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:

—Māg jēb gayan, hōor juu pārlnaa hamach chaainjā juu pārpipi hajierram. ³⁵ Mamā hīii p'iidāwia hāgt'archa hōbēr nām k'ān chan tag juu pārpipi habam, hāgt'arm Hēwandam chognaanjö tag meebla hich mag nāisiju haawai. ³⁶ Ya ham Hēwandam chognaanjö t'ānām dāi hīchab Hēwandam chaalink'a t'ānāmgui hajim hanām, hich Hēwandamauchata ham p'iriutk'a hautarr gaaimua. ³⁷ Maach meewia deeu hīii p'iidājem hiek'an Moiseejā jaaujimgui hajim hanām, pabādam neneree k'itām huurdā t'ānām hichdēu hootarr jaau sim hag hēsap hichdēu pār pālatarr gaai. Mag jaauwai, hi hiek maach Pōr Hēwandaman jōoingar jōoi Abrán k'ararr hag Hēwandam haajem. ³⁸ Hēwandam chan hoob mag chi k'ëcham k'ān Hēwandam k'abam. Hēwandaman chi hiwam k'ān dēnēu. Hirigan nawe meetarr k'ān hawia k'āijā t'um chi hiwam k'ānau ha jaaumajim haajem.

³⁹ Hirua mag hiek'abaplām hūrwia hāaur k'ān chi machnaanjā haig narr haawai mak'ānau hirig, —Maestro, hāuchata pua mag hiek'abaplāmgu hajierram hanām.

⁴⁰ Mag, Saduceonaanaujā hamachdēu pōd hi pār hauba meerk'abaplām hoobaawai tag hirig jēeuba hich mag nāisijim haajem.

¿Mesías k'ai Hiewaa hajī?

(Mt 22:41-46; Mr 12:35-37)

41 Mag k'īu t'ānaisim hee jūrr Jesuu hich garmuata hamag jēeujim hanam:

—Jāga pāar hiek mag Mesías jōoingar David k'ararr hag chaain hewagam k'ān dēn haajē, **42** hich Daviuchajā hichdēu hēsap p'ātarr Salmos hanam gaai hi higwi “maach Pör” ha hiek'atarrta? *¿Pārau k'īr hee paba nā, Hēwandamau hich hiek'atarr Daviig p'āpitarr? Mag hirua p'ātarr gaai mag sim:*

“Maach Pör Hēwandamau magjim maach Pörög.

‘**Māch hiek t'eeg chirlmjö haag mā dāi hāba mā juachaar gar jupbá hajim,**

43 pāch hoomap'a haajem k'ān t'um mua pāch jua hee pārk'a dee nām hora.’” (Sal. 110:1)

44 Mag hich David k'ararrauchajā Hēwandamau pāiju haajerr higwia “maach Pör” ha hiek'atarrta, *jāgwia pārau sīi hi David chaain hewagam k'ān dēnpai haajē?* Mag sīi hich chaaipai haju hak'iin Daviu hich paarmua mag “maach Pör” habak'amgui hajim hanam.

Chi machnaan k'ai hamach t'ō hiek'apim k'ōsita sīerrjēem

(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 11:37-54)

45 Maimua hōor t'umaam k'ān jāg daar Jesuu hich k'apeen hich dāi hogdāba wēnrraajerr k'ānagta magjim haajem:

—Moiseeu Hēwandam hiek pā platarr jawaag chi machnaan dāi k'ai k'īr k'ap'ā haajeet. Jāk'ānan sīi k'ajūa bā duurg jūanaa kaaijā hee hōrau hamachig saludaawajā hamach t'ō hiek'apim k'ōsita sīerrjēemgui hajim hanam. Jāk'ānan hamach Hēwandam hi jaaujem deg weet-waijā hamachta pōrgarcha t'umaam k'ānag k'īr jārk'a juupjemgui hajim hanam, hamachta warm k'ān k'āaijā hajapcha nām hawia. Maimua di chaaur t'ach k'ōmk'īr t'ālwaijā parhooba jupba, k'āidu hajapcharamta jāa hau sīerrjēemgui hajim hanam. **47** Jāk'ānaun sīita k'oopaa hālin juagam nemdamjā k'echt'āg haumaajerram. Magnaata sēuk'a warag ham kōit Hēwandamag jēeu nā haajemgui hajim hanam, juau hogt'om hamach magba nām hamk'īr. Mamā hamach jāg wēnrram paar, jūrr Hēwandamau hīchab ham gaai jua k'abajugui hajim hanam.

21

K'oopaa hāli ofrenda

(Mt 12:41-44)

1 Mag jaau dichwia hich Jesuu Hēwandamag jēeujem deg jup hoo simua heerpa hoo sīejim haajem, riknaan bēe t'ānau k'ānau jūrram k'ānau hamach ofrenda chi p'atk'on p'iejem hee pārapräik'am. **2** Mag jūrram k'ānau hamach ofrenda deechē t'ānau hee, hīchab k'oopaa hāli hāb hap'ā k'itam bēejim haajem. Mag hālirau p'atk'on chi dau daídam dau numpai wai sīerr warre mag numwe hag hee pārapäijim hanaabā.

3 Mag hoobaawaita Jesuu, —Mag k'oopaa hāli hap'ā k'itamuata chadcha t'umaam k'ān k'āaijā hārlācha deebarmgui hajim hanam. **4** Riknaanaun Hēwandamag hamach dēn chi sobbarm heemta ofrenda deejerram. Mamā mag k'oopaa hāliraun hich dēn hābmiecha hagua hich t'ach k'ōju harrdamta t'um Hēwandamag deebarmgui hajim hanam.

Haai hi jēeujem di hōrau pogueupāiju Jesuu jaautarr

(Mt 24:1-28; Mr 13:1-2)

5 Hääur haig narr k'ənnaau Haai hi jääejem di hooimə hõrau nem deematarr däi mokdau hajap'amua joot'ət'ənd hëu dənəm hoowia hiyäa naajim haajem. Mak'ənag Jesuu magjim haajem:

6 —Har mokdau sii hajap'a joot'ət'ənd jääg t'ənəm pārau hoo naabá. Jääg t'ənəm chan mokpör hääbjä hääbam hõr hich jääg hajap'a joot'ət'ənd sierrabam. Jääg t'ənəmən sii t'umaa hõrau pogueupäjuuta jääg dənəmgu hajim hanəm.

7 Magbaawai hi k'apeenau hirig, —Maestro, pə hiek mag jääg mokdau joot'ət'ənd t'ənəm t'um hõrau pogueupäju hanəm, ma ɿjäägwaichata magjuma? ɿk'an jääg nəm gaaaimua Hēwandamau hijaaurjö hoopijuma hajim hanəm, mag Haai hi jääejem di pogueupäimə pam?

8 Magbaawai jaaubaadēmua hichdēu hamag magjim haajem:

—Keena, k'īir k'ap'ə wēnərrat; hoob chik'amnag sii hädəraa pāach k'ūgur haupimiet hajim hanəm. Nau məg hatag paawai hõor k'apank'am k'ənnaau hamach hiekpaita mə hiek gaai t'əwia, "Məlta hag Cristoou" hajurau, "Hēwandamau pääju haajerr. Hīsta mə barbaichēm t'umaam k'ən Pörk'aag" ha hiek'amajugui hajim hanəm. Mamə hamau pāachig maagwaijä hoob ham hiek hää'amiet hajim hanəm. 9 Məg hatag paawaijä pārau juurhi t'eega t'ənənəmk'am hūrjurau, durrpierr. Mag t'ənəm däi hichab hõor wir haig hamach pörnaan däipai meeuk'awia sii p'ogdə t'ənəm hanəmjä hūrjugui hajim hanəm. Mamə maagwai hoob pārau, "Hīsin chad Hēwandamau warreta maach höpäyaagpam" hamiet hajim hanəm. Chadcha magəm nem t'um hich jääg didichagmaju; mamə magbaadēmua warag hag bärre chan Hēwandamau hõor t'um häägrppäibamgui hajim hanəm.

10 Maimua hichab məg durr t'um hi hagk'aju hed gayaa pamamjä k'ap hamk'īir jajawagmamua magjim haajem: 'Mag t'ənəsim däi hichab durr məg wējöm heepai durr chaauram k'ən däi wērbəp'ōo haadējugui hajim hanəm, hamachta jürr chik'amnaan k'ääyau hārpai ham k'ōchgau. 11 Mag nəm däi hichab durrpierr hääur t'eega duuimajugui hajim hanəm. Hagjö durrpierr jäädau t'eega burrraa k'amor machagjä k'īir pogk'e hom-pamamua hõor pöm t'up'āp'āau hajugui hajim hanəm. Magbaadeewai hedjä heejä hichab nem dau chigaa hag na hooba haajempata hoomam gaaaimua hõor jāp'ierrju jaaumajim hanəm.

12 'Mamə mag Haai hi jääejem di hõrau pogueupäwi, pāar höju nawe chik'amnau pāar hēudee hēk'awia, pāar pərnnaa, hamach hääba biirdəwia, Hēwandam hi jaaujem deg pāar harrwia, cárcel degjä pāar harrmajugui hajim hanəm. Mag pārau mə hiek hää'a durrum hat'eepai hamau pāar gobernadornaan haar harrwi reinaan haarjä harrjugui hajim hanəm, pāar k'aibag waumk'īir. 13 Mamə magəm haar mag pāar harrwaita hante pārau hamag mə hiek jaauwiməcha jaaujugui hajim hanəm. 14 Mag t'et'em k'ənnaau pāach harrwai hoob pārau pāachdēupai pāach kōit hiek'aju k'īirjuwia hag nawe, "Məlta k'an hata hiek'ajuwa?" ha k'īirjumiet hajim hanəm. 15 Mua pārag mag chirəmən, hiek'amk'īir məchdēuta k'īirjug deeju haawaita mag chirəm. Mag məchdēu hiek'api chiraawai hääbmajä pāar hichaaur hiek'tierr k'aba, ni pārau hiek'a nəmən sēuk'aawaijä habajugui hajim hanəm. 16 Hich mag jarai mə hiek hää'a nəm gaaaimua pāach dēnnaanaupaijä pāar pər deemajugui hajim hanəm, chi t'et'em k'ənnaag. Wa magbam k'ai, pāach k'od hääbam k'ənnaupai, sii t'ār k'odpaim k'ənnaau, wa pāach k'apk'ən hajap'amua k'āijä pāar pər deemaju. Mag pər

deemaawai hääur k'ɻn k'ëchpäinaa 17 maimua har juau t'õoba habarm k'ɻn jürr t'umaam k'ɻnau hoomapp'a hajugui hajim hanlm, mΛ hiek hök'a durrum gaaimua. 18 MamΛ mΛg jēb gaai hōrau mag pāar hoomap'a hawiajä mua pāar t'la wai chitajugui hajim hanlm. Hamau mag pāar hoomap'a hajup mamΛ, pāar pörbädam chan hääbjä Hēwandamau chig hapibajugui hajim hanaabá. 19 Hōrau mag pāach däi k'aigba hawiajä pāarta warag Hēwandam däi hubΛ wēnlrramΛ, pāar hak'aran hi haar höbérjugui hajim hanlm.

20 Mag jajawagmamua jürr Jerusalén p'öbör higwiajä magjim haajem: 'MamΛ ya har pāachdēu hoowai Jerusalén p'öborta soldaaunau p'ɻlr t'uurbaadēm hoobaawai k'ap habat hajim hanlm, chadchata ya Jerusalenpienan warm k'ɻnau k'ëchpäiwia sii di k'ierr happaita jälgräa siwaagpam. 21 Magbaawai chi Judea durr nám k'ɻn, durr dapag hee därbat hajim hanlm; maimua chi Jerusalén p'öbör hee nám k'ɻn, höbärdätk'awia hëréupetat hajim hanlm. Maagwai har p'öbör chaaur hamach p'ídak'ajem haar k'äijä nám k'ɻn, hoob tag hag p'öbör hee bëemiet. 22 MagbaadēmΛ, juau hich Hēwandamau ham däi magju harr haawai, hich hiek p'ä sim gaai t'umaa hichdēu jaautarrjö israelnaan hamach k'aigba nám paar ham chachwia ham dau hap'ɻl hapiegau hajim hanlm. 23 MamΛ jhëh, hapdurr hajim hanlm, magbaadēmjaar har hllin jõor k'it'ëem k'ɻn, maimua hñchab hllin har chaaindam daumeraa wai durrum k'ɻn! Mag járata mΛg Israel durr hōor dau hap'ɻlta nlisijupa hajim hanlm. Mua mag chiramΛ, hōor mag t'lnam k'ɻn gaaita Hēwandam k'ür machag burru haawaita mag chiramgui hajim hanlm hich Jesuucha. 24 Hääur k'ɻn juurhi hee warm k'ɻn garmua juau k'ëchmaju; maagwai tagam k'ɻn mag juurhi hee chi ganbarm k'ɻnau pärk'anaa hamach däi hamach durr p'ë harrmajugui hajim hanlm, durrpierr. Mag deeum durram k'ɻnau Jerusalenpien däi mag nám, hich Hēwandamau jaautarr t'umaa habam haig chan Jerusalén p'öbörön warm k'ɻnauta hich mag pör höbeerpiba wai nlisijugui hajim hanlm.

*Hemk'ooi Hiewaa bëeju jaautarr
(Mt 24:29-35,42-44; Mr 13:24-32)*

25 Maimua hich Jesuu hichpai jaauamamua magjim haajem hñchab: 'Magbaawai mΛch chi Hemk'ooi Hiewaa bëeimΛ haadēmjä k'ap'Λ hajugui hajim hanlm, häsdawam hedau gaai, hedau harg gaai, maimua hñchab p'ídag gaai. Mag hoobaawai hōor jäp'ierrwia warag nem wauujä k'augba haadēm däi, gaai machag hök'ürjug pöoma hap'öbaadëjugui hajim hanlm. Maimua p'üs dau dapag t'lnam hiek sii hedjä hee püu wëjömpa hñrp'öbaadeewai 26 hōor sii chi meemjö hiek chukjä haadëp hajugui hajim hanlm, warag Hēwandamau hamach dau hap'ɻl hapiju k'ürjuwia. Mag jarai hedjä heem nem sisiidampata sii parhooba hamach nlnaid harr chaaur haaidΛ jörrjëe t'lnalisijugui hajim hanlm. 27 Magbaawaaita t'umaam k'ɻnau mΛch chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha hedjä baug hee dau daau hurum hoojugui hajim hanaabá. Ya maig mΛg jēb gayam k'ɻn t'um chachbaadeewai mΛchta nem jua t'eeg t'umaam k'ɻn Pörk'a bëejugui hajim hanlm. 28 MamΛ pāachdēu mamagk'am hoop'öbaadeewai warag honee habat. Magbaadeewai ya pārau k'ap'Λ nlnogui hajim hanlm, chik'am jua hee pāach dau hap'ɻl wēnlrram hee Hēwandamau ya pāach peerdl hauwimΛ pam.

²⁹ Mag Jesuu deeu hich bëeju jaau simua hīchab hamag māg ejem-
plo jaaujim haajem: '¿Pārau hooba haajē hajim hanam, har higo k'ér
k'uk'uur haadēm, wa magbam k'ai deeum pabā parhoobam k'āijā k'ér
k'uk'uur haadēm? ³⁰ Pārau k'ap'Λ nām, māig Israel durr higo k'ér
k'uk'uur haadēmān t'umaam k'āanau ya chadcha döchāumie dakpa-
pak'am haajem. ³¹ Hich hagjöta hajugui hajim hanam, hīchab mā bëeju
gayaa paawajjā. Ya pāachdēu nem t'um māchdēu jaau chirāmjō hohoo
k'abaadeewai k'ap'Λ habat hajim hanam, ya mā bëeimāl pam; muan māg
durr māchdēuta jāa hauchēwia māchta t'umaam k'āan pörk'aan hurum.
³² Mua pārag mag Haai hi jēeujem di hōrau pogueupāiju ha jaau chirāmān,
cha hōor t'ānām k'āan k'ēchju nawe cha māchdēu jaau chirāmjō t'umaa
chadcha hajuuta jaau chirāmgui hajim hanam. ³³ Hedaujājā māg jēb dāi
t'um chuk'u haadēj, māmā cha mua pārag jaau chirām chan sēuk'aawai
k'abam, jāan t'umaa hich hag hee hōberjogui hajim hanam. ³⁴ K'īr k'ap'Λ
nāisit hajim hanam, mā bëewai sīi dōo gaaipai nām dāi warag pāach nem
hig nāmta k'īrju nām gaaimua mā hiek hāk'aba, warag t'āar t'eeg sīi
mā bëejujā k'augba, hok'opp'a nām pāach hoochēpim hugua. ³⁵ Mag mā
bēem hedan, har hatarraayau hāwarr baarwai sīi k'ōodā haaujemjöta,
māg durr gaai hōor t'ānām k'āan t'um hāba dēgōlp chachaan bëejugui
hajim hanam. ³⁶ Mamā warag Hēwandamag jēeunaa hajap k'īr k'aug nāisit.
Pārau hich mag pāaba hirig jēeu wēnārrāmān, nem t'umaamua mag hōor
chachmawiajā bālrjā pāar chig habajugui hajim hanam. Maagwai ya
māch pierrum hedjā bālrjā chigag chuk'u pāar mā haig mā k'īrp'ee bëe
t'ānāsijugui hajim hanam.

³⁷ Mag jaau simua hāsdaaupain sīi Jesuu Haai hi jēeujem deg hōrag
jaaujeejim haajem, Hēwandam hiek. Maimua hedaar paawaita jūrr
durrsi Olivo hanam gaai mawia hich mam hēejeejim haajem. ³⁸ Hāspa
t'ānāsiewai hedaup'erre hōor pōoma hi nāan weetjeejim hanaabá, Haai
hi jēeujem deg, hirua nem jaau sim hūraag.

22

Jesús par hawaag hibéptarr
(Mt 26:1-5,14-16; Mr 14:1-2,10-11; Jn 11:45-53)

¹ Mag hābmiecha Jesús hich k'apeen dāi Jerusalén p'öbör hee nām jaar,
pan levadura chuk'u wauwia k'oojem p'iesta burru k'āai k'apan k'aba
waaur sīejim haajem. Hich mag p'iestapai hīchab Pascua ha t'ālrjem.
² Maagwai hīchab p'adnaan hee chi pörk'a nām k'āanau hagjö judionaan
Hēwandam hiek hat'ee chi machnaan dāimua hamach heepai, "Jāgata
hak'iin bālrjā hōrag k'augpiba jäg Jesús pārnaa t'ōobpāik'amgui" hanaa-
jim hanam. "Magba māg k'apanag heewe pār hat'aawai heeu hōor
pōm māg t'ānām maach dāita meeuk'aduk'am" ha k'īrju naajim haajem.
³⁻⁴ Hamau mag k'īrju nām hee, woun hāb Judas ha t'ār sim sīejim haajem,
hibār wauwia hīchab Iscariote ha t'ālrjerr. Mag woun hīchab hich Jesús
dāi hi bā hogdāba wēnārrajerr k'āan heem hajim haajem. Mag Jesús
dāi hāba nārrajerrta meperau pōr meubaadeewai p'adnaan chi pörk'a
nām k'āan dāi hīchab guardianaanjā chi pörk'a nām k'āanpa hāba nām
haar majim hanaabá, jägata hichdēu hamag hi pār deeju k'ap jawaan.
⁵ Maimua barimawia jaubaawai, hamachdēu chi Judas hiek hamach
jāgaagaa hūrbaawai, honeeu p'öbaadēwia warag hirig p'atk'onjā deeju ha
hiek'ajierram haajem. ⁶ Hichig magbaawai chará warag, —Hich magau

magan maach hiek'abarm; murua chadcha pārag hi pər deejugui hajim hanam.

Magtarr haigmua hāba hi pər deeju k'ūirjuga wai sīsijim haajem, chi p'ōbörpienagjā hich k'augpiba.

Hābmiecha Jesús hich k'apeen dāi t'ach k'ötarr

(Mt 26:17-29; Mr 14:12-25; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)

⁷ Judaau Jesús hēugar mamagk'am hee, pan levadura chuk'u wauwia k'oojem hed hāspa hēebaadējim haajem. Mag hed judionaanau nemk'oo hedam hat'ee ovejadam wai narr t'ōwia hedau k'ēubaadeewai k'oojeejim haajem. ⁸ Hich mag hedcha Jesuu Pedro dāi Juan t'ārk'anaa hamag magjim hanam:

—Pāar maar na hērēubaadēt. Maimua ovejadam pēr hauwia hagdamta maar na p'iejāb waubaimat hajim hanam, maach t'um hāba k'ōimaag.

⁹ Magbaawai hamachdēu, —Jampaita marau pə na p'iejāb wauwimaju haai n̄ma? ha jēeujierram haajem Jesuug.

¹⁰ Magbaa chi Jesuu hamag, —Chamag Jerusalenag k'ād ma sim hee hērēubaadēt hajim hanam. Nau chi p'ōbōr dub n̄m haigcha woun hāb dō jōi haut'urwia dōt'ūr dāi degag mam pārau hooimaju. Magbaawai hi dāi hērēuwia hi dubbaimam deg dāi dubbaimat hajim hanam. ¹¹ Mag dubwia chi dik'āag, māch chi maestroouta pāar p̄lijim habat, jampaita nau k'eeurag maach t'um hāba t'ach k'ōju haai n̄ ha k'ap jēeumk'īir. ¹² Magbaawai mag wounau pārag hoopien majugui hajim hanam, hāgt'aa dijā pōm sim ya sīi chi k'īir k'augam. Maigta nem t'um k'īir k'augwia maar n̄bat hajim haajem.

¹³ Magbaawai chadcha hi hipieraa hērēubaadeeu t'um hichdēu jaau-marrjōo hooimajierram hanaabá. Maig, hich na mag ovejadam waupitarr chadcha tagam nempa t'um k'īir k'augwia sīi tagam k'āan dāi hi baraata hoo n̄isijim haajem, hāba k'oog. ¹⁴ Maimua k'ēubaadēm hee Jesús barchējim haajem, tagam k'āan hich k'apeen dāi, Pedro Juan dāi narr haig. Mag hichdēu jar hauwia hi dāi hogdāba wēnərraajerr k'āan deeu t'umaa n̄isim hee, ya chi p'iejāb wau wai narrjā t'ōik'a sīsiewai hāba k'oog paauk'abaadējim haajem. ¹⁵ Mag k'ō n̄muu magjim haajem hich k'apeenag:

—Keena, chadcha chik'amnaanau juau māch t'ōju nawe pāar dāi mag nemk'oo hedam ovejadam k'ōm k'ōchaaga chirajimgui hajim hanam. ¹⁶ Mā chan mag k'ōbarm haigmua tag k'ōba, hāba Hēwandamta hāgt'ar t'umaam k'āan Pōrk'a sīsim hedta hūmaai pāar dāi hāba tagam k'āan hichdēu peerdā hautarr k'ānpa deeu maach t'um hāba k'ōjugui hajim hanam. Mag hedta t'umaam k'āanau warrgar nemk'oo hedam oveja t'ōwai Hēwandamau hamach peerdā hauju ha k'īirjuajerrjō, chadcha hamach peerdā n̄isim k'ap'ā hajugui hajim hanam.

¹⁷ Maimua vino jarrdam juu hee hauwia Hēwandamag hāu hajim hanaa, —Ya pər hat'at hajim hanam. Maimua, Dōnaa jūrr hārapāpetat hajim hanam, hagdaujō dō haumamk'īir. ¹⁸ Mān hābmieta hīs pāar dāi mag vinodam dō chirāmgui hajim hanam. Mag dōbarm haigmua tag dōba, hāba Hēwandamta t'umaam k'āan Pōrk'a sīsim hedta deeu dōjugui hajim haajem.

¹⁹ Maimua hagiō panjā juu hee hauwia, Hēwandamag hāu hajim hanaa, t'orrewia, hamag deenaa, —Mag panan mua māch morta pārag dee chirām; mag hatagjā mā k'īirjunaa hich magta k'abat ha jaaujim haajem.

²⁰ Maimua ya k'ö haaipagk'abaadëm hee, deeu chi vino jarrdam jua hee hauwia h̄ichab, —M̄ag jarr heem vinodam döbarmta warrgarwe H̄ewandamau h̄oor d̄ai hiek deeju haajerrau; mam̄a m̄ag hiek'an hiek hiiuriugui hajim han̄am. M̄a bag m̄ag vinojö h̄arbarmuata H̄ewandamau, h̄ismua hatagan chadau p̄aar peerd̄a w̄enarraju haai n̄am ha jaau simgui hajim han̄am. ²¹ P̄ärag k'ap hamk̄ir warre jaau chir̄amgui hajim han̄am: Mag m̄a bag h̄ärmk̄iran, maach heem m̄aig maach d̄ai h̄âba t'ach k'ö simuapaita hich paarmua m̄a p̄ar deeju, m̄a hoomap'am k'lanag. ²² M̄aan chadcha Hemk'ooi Hiewau, mam̄a magam h̄âba chadcha hamau m̄a t'ðojuugui hajim han̄am. Mam̄a H̄ewandamau hich magpiju harr haawai t'um hichdëu jaautarrjöö höbëbërgmam. Mam̄a j̄eh, hapk'iit̄a hajim han̄am, mag m̄a t'ðomk̄ir m̄a p̄ar dee chir̄am woun!

²³ Jesúus mag hiek'abarm h̄ürwia hi k'apeenau hamach heepai jürr chik'am hipeer hahauk'amua, —¿Chijägataa wir haigpai mag meer hi p̄ar deeju k'ai? hanaajim hanaabá.

H̄ewandam dau na k'aita h̄ärllcha sim k'ai

²⁴ Maimua n̄lraai hawia h̄ichab hamach heepai, “¿Chijägataa magan m̄aig maach hee h̄ärllcha s̄i?” ha chik'am hipeer hahau k'ap'öbaadëjim haajem. ²⁵ Mam̄a magbaawai Jesuu hamag magjim han̄am:

—M̄ag durr gaai reinaan t'lanam k'lanan hamachta h̄ärllcha n̄am hawia h̄oor d̄ai hat'uucha s̄ierjëem. Mam̄a mag n̄amta hamachta chi t'ierrnaan hawia jürr h̄örag hamach higwia, “Jäguan chadau maar hat'ee nem hajap'amta waaujem” ha hiek'apimjä k'ösi haajemgui hajim han̄am. ²⁶ Mam̄a p̄aar hee magju haai k'aba n̄amgui hajim han̄am. Mag k'äyau chadcha t'et'em hawia k'äijä warag serbiibamjöta haju haai sim; maagwai chi pörk'a simta jürr hich chogjöta haju haai simgui hajim han̄am. ²⁷ Magnaa hamag, Pärau k'irjuawai, ¿chijä chi t'et'em hagá hajim han̄am: s̄i mes gaai t'öik'a s̄isiewai k'oogpai jupcheejem, wa mes gaai chi t'ëp paajem? Magnaa hichdëupai, Chi h̄ärllcha siman ya s̄i t'öik'a s̄isim habaawai k'oogpai jupcheejemugui hajim han̄am. Magnaa hamag, M̄aan chadcha p̄aar Pöröogui hajim han̄am. Mam̄a p̄arau hoo n̄am, s̄i m̄aig m̄a p̄aar chogk'a chitamjöö chir̄am. ²⁸ Mam̄a mua h̄ichab k'ap' chir̄amgui hajim han̄am, chadcha p̄aarta m̄a d̄ai hogd̄aba hich jäg w̄enarrajem m̄a chitampierr, p̄ach dau hap'la hajujä k'irjuba. ²⁹ P̄ach jäg w̄enarram gaaimua, mua p̄ärag h̄ichab m̄ach d̄ai h̄oor pörk'apijugui hajim han̄am, m̄a Hayau m̄achta t'umaam k'lan Pörk'a chirsim heda deeu maach h̄âba honee haju. Maimua rey juupjemjöm sie gaai jupk'awia p̄aachta m̄a d̄ai jöoi Jacob k'ararr chaain doce narr k'lan hag chaain hewagam k'lan pörk'ajugui hajim han̄am.

*Jesuu jaauwai Pedroou bâlarjä hi k'augbam haju jaautarr
(Mt 26:31-35; Mr 14:27-31; Jn 13:36-38)*

³¹ Maimua h̄ichab magjim haajem maach Pör Jesuu Simonag:

—Simón, dösätau H̄ewandamag jëeu wai simgui hajim han̄am, p̄a d̄ai hichdëu hampierr hawia p̄a dau haug waupieg. ³² Mam̄a mua jürr p̄a kõit H̄ewandamag jëeu chir̄amgui hajim han̄am, p̄ach k'ügurcheewai warre burrm hiek burrm hugua. Maagwai hūmaai deeu m̄a t'ir gaai k'irju chirsimwai p̄achdëupaita jürr p̄ach k'apeenag jaauju haai chir̄amgui hajim han̄am, hamjä hagjö hubla n̄lisimk̄ir.

³³ Magbaawai chi Simonau hirig, —Señor, mɻan pɻ d̄ai cárcel deg mawia pɻ t̄ðbarm haar t̄ðimaju hak'iinjā maju chiram; magamjā mɻ gaai mas k'abamgui hajim hanam.

³⁴ Magbaawai Jesuu jūrr hirig, —Pedro hajim hanam, pɻ mag hiek'a chiram h̄aba, nau hōrau pachig jēeuwai, h̄at'arr b̄leju nawe biek t̄ärjup purua hamag b̄l̄rjā mɻ k'augba chitam ha jaaujugui hajim hanam.

Espaar numí

³⁵ Maimua warm k'ɻnagjā magjim haajem:

—Har mua Hēwandam hiek jawamk'ir p̄aar putjā chuk'u p'atk'onjā chuk'u sīi hich jāg zapat t'eg jūajujā chuk'u p̄āijim hed, ¿nem hinag hat'ee p̄aar haugchējierrá? hajim hanam.

Magbaawai chi k'apeenau, —H̄lh̄, b̄l̄rjā maar haugchēbajimgui hajierram haajem.

³⁶ Magbaawai deeu hichdēupai hamag, —Magtarr h̄isin chadau put wai n̄am k'ai, hat'aadēt; h̄ichab p'atk'on k'āijā wai n̄am k'ai, hat'aadēt; maimua hāb k'āijā spaar chuk'u sim k'ai, hich k'ajūa p̄erbapāi hajim hanam, hagua hawaag. ³⁷ Mua p̄ārag mag chiramn, Hēwandam hiek p̄ā sim gaai jaau simjō ya m̄ach t̄ðimn paawaita mag chiramgui hajim hanam. Hēwandam hiek p̄ā sim gaai mɻ higwia jaauwai, “Hiin, hōor t̄ðomiejöta wai naaju” ha sim. M̄a higwia hich mag p̄ā sim haawai chadcha t'um hichdēu jaau sim heyaa hōbēbērg maju ha jaaumajim haajem.

³⁸ Magbaawai hamachdēu hirig hoopinaa, —Señor, ya marau m̄aig spaar numí wai n̄amgui hajierram hanam.

Magbaawai hichdēu, —Tag mɻ hiek'abam, hidēu hich magpai s̄iujugui hajim.

Nemjūrdö Getsemaní hanam hee Jesús oraatarr

(Mt 26:36-46; Mr 14:32-42)

³⁹ Maigmua hōbērd̄l̄tk'aau Jesús Olivo durrsīg petajim haajem, k'eeupierr mawia mag durrsī gaaimua hich Hayag jēeujerr haawai. Mag hi mam d̄ai h̄ichab hi k'apeenjā hi d̄ai wētjim haajem. ⁴⁰ Mag wētwia hich Hayag jēuejem haig bard̄l̄tk'abaimaawai hich k'apeenag, —Hēwandamag jēuebat hajim hanam, dōsātag h̄ld̄raa pāach p̄ürreuu haupiba mɻ d̄īta huba wēnarraga.

⁴¹ Mag jaauwia, hichin ham haigmua mawia, juau mokdau barbapāiwai burrjem hag warp'agjöpai s̄eimajim haajem, ham bigaau. Maig jēk'at jēpöröu p̄ðbk'anaa, h̄agt'aag heerpanaa, hich Hayag jēebaadējim haajem. ⁴² Mag jēuemamua, —Tata hajim hanam, pua k̄os hak'iin, hatcha mɻ dau hap'ɻa hapibak'am. Deewum nem waubarmuajā hagjō hōor peerd̄l̄ hauju hayaa hak'iin, mɻ gaai machag m̄agcha hāwatbak'amgui haajeejim hanam. Mam̄a pachdēuta k'ap chiram; m̄achdēu k'ōsi chiramjō k'aba, pachdēu k'ōchagpierra mɻ d̄ai habá ha hiek'amajim haajem.

⁴³ [Hich Hayag jēeuwai mamagk'amua k'a t'eeeg chuk'u t̄l̄n̄am hee, h̄agt'armua Hēwandam chog b̄eewia hirig juapá deechējim haajem, mag hich dau hap'ɻa haju hāwatamk'ir. ⁴⁴ Mag hich dau hap'ɻa haju k̄l̄irjuwia gaai machag t̄l̄n̄amua warag oraa n̄amta, k'ajap'am nemjō t'et p̄l̄rēu hahau haajeejim hanam. Mamagk'amua jaachē t̄l̄n̄am hoowain sīi jaai bagpata hōbēr t̄l̄n̄am t̄ðutk'a t̄l̄naajim hanaabá.] ⁴⁵ Mag h̄agt'aag hich Hayag jēeu sīi hawia, p̄iid̄wia, hich k'apeen hoon b̄eewai sīi warag

hök'firjug machgau k'āidatk'a t'ʌnʌmta hoochējim hanʌm. ⁴⁶ Magbaawai hamag, —P'iidatk'abat'ā keena hajim hanʌm. ¿K'ant'eeta pāar k'āi nʌma? K'āiju k'āai Hēwandamagta jēeubat'ā hajim hanʌm, dösātag hädvraa pāach t'ʌ haupim hugua.

Jesús pʌr harrtarr

(Mt 26:47-56; Mr 14:43-50; Jn 18:2-11)

⁴⁷ Mamʌ hagt'a Jesús mag hiek'a dʌnʌm hee, dëgölp ham haig hōor k'apan pos haichējim hanaabá. Mag k'apanag hee hoowai hich Jesús dāi doce hogdʌba wénʌrraajerr heem hāb Judas ha t'ār sīrrta ham na hurajim hanʌm. Mag bëewia, Jesús dāi hāba dʌnʌluchējim hanaabá, sīi k'ajap'a saludaa nʌmjö hi k'īir hālg. ⁴⁸ Magbaawai Jesuu hirig magjim hanʌm:

—Judas, mʌch chi Hemk'ooi Hiewaa mʌ hoomap'am k'ʌnʌnag pʌr deeg mʌ k'īir hāl chirʌmta pʌchigan sīi saludaa chirʌm ha chirabma hajim hanʌm.

⁴⁹ Magbaawai hich Jesús k'apeenau hamach Pör dau hap'ʌn haju k'aug hat'aawai, —Kakē, ¿marau pʌ kōit esparau ham dāi jāauju jāg nʌ? hajierram hanʌm hirig.

⁵⁰ Mag hirig jēeu nʌm hee, hābmua bis habarmʌn, p'adnaan pör hag chog kach juachaar garmta warre hoort'ubapäijim hanaabá.

⁵¹ Magbaawai Jesuu hich k'apeenag, —Hoob jāgmiet; hidēu mʌ dāi hamachdēu hampierr hapibat hajim hanʌm.

Magnaa chi kach deeu hich sīrrjöö k'aarpī sīujim hanaabá.

⁵² Maimua Jesuu hoowai haig naajim haajem: p'adnaan chi pörk'a nʌm k'ʌnʌn, judionaan Asamblea heem pörnaan, maimua Hēwandam hi jēeujem di t'ajem k'ʌnʌn chi pörnaanpa t'ʌnʌajim haajem, hi pʌr hawaan bëetarr k'ʌnʌn. Magbaawai chi Jesuu hamag magjim haajem:

—Pārau hoowain mʌn sīi hōor nem jīgk'anaa hōor t'ōomiejöta chirabama hajim hanʌm, jāg sīi mʌ haig juu hee jierrnempān happai bëeg? ⁵³ Hēwandamag jēeujem deg hed hēepierr pāar dāi mʌ chiraawai, bālärjā pārau mʌ chig haba haajerra, hīsta Hēwandamau pārag hädvraa mʌ pʌr haupiju hed hajim. Maagwai hīsta hīchab chi dösātjā pāar hārpaju hed hajimgui hajim hanʌm, mʌ pʌr haumk'īir.

Pedroou Jesús k'augba chitʌm hatarr

(Mt 26:57-58,69-75; Mr 14:53-54,66-72; Jn 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Maimua Jesús pʌrp'öbaadēwia, harrwia, p'adnaan pör deg wai dubp'öbaadējim haajem. Maagwai Pedroou warppaimuata hi hēudee hoopäräig warrmaa hajim hanaabá. ⁵⁵ Mag chi p'adnaan pör haar deet'urwia chi Jesús hierr wai nʌmich, jūrr di hūjārr hōt hōrwia hag bigaau hohood hap'öbaadējim haajem. Magbaawai Pedrojā hīchab ham bigaau hoo sīsjim hanʌm. ⁵⁶ Mamʌ hi mag hoo simta, haiguim hʌnʌi hīchab chi p'adnaan pör chogk'a sim bëewia, hi k'īir heerpanaa, warm k'ʌnʌnag, —Chamʌg wounjā hīchab hi dāi nʌrraajemʌu haichējim hanʌm.

⁵⁷ Magbaawai Pedroou, —Mua magʌm wounaan hooba chitʌmgui hajim hanʌm.

⁵⁸ Maimua hag k'ur nʌnpai hawia jūrr hemk'ooi hābmua hirig, —Pʌjā ham heem k'abahab haichējim hanʌm.

Magbaawai Pedroou, —Kakē, mʌ chan ham heem k'abam perá hajim hanʌm.

⁵⁹ Maimua deeu hag k'ur hora hābjönaa deeum bëewia maguajā hagiō hirig, —Chadcha m̄ag wounjā hi d̄ai n̄rraajem k'abahab hajim hanam; jāan Galileapierrauwai hajim hanam.

⁶⁰ Magbaawaita Pedroou, —Kakē, mua bñl̄rjā k'augbam, k'an hata p̄ hiek'a chiram k'ai hajim hanam.

Magbarm bärre hagt'a t'umjā Pedro hiek'a höba n̄am hee, hāt'ārrta kekerekee hahbar. ⁶¹ Mag hāt'ārr bñebaawai maach Pōr Jesucristoou hewag p̄ll̄rba hoo n̄ll̄ hajim haajem, Pedroog. Maigta Pedroou k̄ir heyaa haadējim hanaabá, maach Pöröu hichig, “Pedro, hāt'ārr bñeu nawe hōrau p̄lchig jēeuwai biek t̄ärjup pua bñl̄rjā m̄ k'augba chitam ha hiek'aju” ha jaautarr. ⁶² Mag k̄ir hee dñnaisim habarmam chadau, gaai machaaga haadēmua dawag hōberwia, warre hō jāsenag haadēmua bñe s̄i hajim hanaabá.

*Jesús dau hap'ā wai narr
(Mt 26:67-68; Mr 14:65)*

⁶³ Maagwai Jesús p̄r wai n̄am haig hoopaar t̄anarr k'ānnaujā hi wau hiek'anaa hñchab moketaupa p̄ār wai n̄muua hi gaai mas waumaajeejim haajem. ⁶⁴ Magnaa putiu hi dau p̄āarjñnaa jūrram k'ānnau k̄idadcha juajāau p'ot hanaa hirig, —Magan k'aug hat'ā, k'aiuta p̄ p̄ārjī haajeejim hanam.

⁶⁵ Hich mag p̄lamjā higba, hi wau wai n̄muua warag hirig parhoobajā hiek'amaajeejim haajem.

*Jesús judionaan Asamblea hee wai narr
(Mt 26:59-66; Mr 14:55-64; Jn 18:19-24)*

⁶⁶ Maimua ya hāspabaadeewai hāba biirdajierram haajem: Asamblea heem chi pörnaan p̄adnaan pōrk'a n̄am k'ānn d̄ai Hēwandam hi jawaag chi machnaanpa. Mag biirdawia hamach Asamblea hee chi Jesús haibēewia hirig, ⁶⁷ —¿Pñchta chadcha warrgarwe Hēwandamau hōor peerdā haumk̄ir j̄r hauwia p̄lju haajerrá? Warre marag jaaubá hajierram hanam, marau k'ap haag.

Magbaawai Jesuu, —Mua p̄ārag jaauk'iinjā, p̄ārau m̄ hiek hñk'abajugui hajim hanam. ⁶⁸ Maimua m̄ch garmua jūrr p̄ārag jēeumak'iinjā, p̄ārau m̄ hiek jñljā haba ni m̄ p̄lapäijā p̄lapäibajugui hajim hanam. ⁶⁹ Mam̄ nau m̄ag hatag jöpcha m̄ag woun Hemk'ooi Hiewaa Hēwandam chi jua t'ierr bigaau hi juachaar gar jupimajugui hajim hanam, Hēwandam d̄ai hāba t'umaam k'ānn Pōrk'aag.

⁷⁰ Magbaawai t'umaam k'ānnau hirig, —¿Hāa, magan p̄ll̄n Hēwandam Hiewaapama? hajierram hanam.

Magbaawai jūrr hichdēu hamag, —Pñachdēupa k'abá p̄ārau k'ap'ā m̄ haruu ha jaau n̄mgui hajim hanam.

⁷¹ Magbaawaita hamachdēu, —¿K'an hatcha maadēu deeum k'ānnau jaau n̄mta hñrm hig n̄ma? Ya maadēu hñrbarmgui hajierram hanam, hich hiiucha jaaubarm.

23

*Jesús Pilato na
(Mt 27:1-2,11-14; Mr 15:1-5; Jn 18:28-38)*

¹ Maig wai nʌʌ hawia, hamach t'um hāba höbördatk'awia, chi Jesús gobernador Pilato haar harrjierram haajem. ² Maimua mam pawia Pilatoog sëuk'a magp'öbaadëjim hanʌʌm, Jesús k'īir:

—Marau mʌg wounau pāar hēugar nem k'aigbam jaau nʌrrʌm hūrimajim hajierram hanʌʌm, pāar dāi hōor meeuk'amk'īir. Hichdëuta rey Cesaroog dëbpaarjā p'agpiba jaaunaa hichdëupaita hīchab hichta Hēwandamau püiju hatarr haajemgui hajierram hanʌʌm, judionaan rey.

³ Magbaawai Pilatoou hich Jesuugcha, —¿Chadcha pʌʌta judionaan Reí? ha jēeuim hanʌʌm.

Magbaawai Jesuu hirig, —Pua k'abá chadcha k'ap'ʌ jaaubapäimgui hajim hanʌʌm.

⁴ Magbaawai Pilatoou p'adnaan chi pörk'a nʌm k'ʌʌnag maimua tagam k'ʌʌn haig narr k'ʌʌnagpa, —Mua mʌg woun gaai bʌʌrjā nem k'aigba hooba chirʌmgui hajim hanʌʌm, hi t'ōopäaig.

⁵ Pilatoou magbaawai chará warag hamachdëuta hiek k'ēgk'a p'öbaadëwi, —Jāguan chadchata hōrag pāar hēugar sëuk'a nem jaau nʌrrʌmua p'öbör meeuk'apiju hēk'a simgui hajierram hanʌʌm, pāar dāi. Judea durr hee t'umaam k'ʌʌnag hich mag jaau nʌrraajem; Galilea durrmua jaaubaaderr hich mag jaau p'ʌʌrdʌ nʌrrʌmua k'ieb mau pabaichëmgui hajierram hanʌʌm.

Jesús Herodes na

⁶ Mag Pilatoou hūurwai Jesús Galilea durrmua bēejim ha hūrbaawai haig narr k'ʌʌnag jēeuim haajem, chadcha Galileapierr k'ai ha k'ap haag. ⁷ Mag jēeuwai chadcha Galilea durram ha hūrbaawai, —Hāa, magan Herodes haarta deepäijugui hajim hanʌʌm, hichta haram gobernador haawai.

Mag chadcha deepäijim haajem, mag jaar chi Herodejā hagjö Jerusalén p'öbör hee sierr haawai. ⁸ Maimua Herodeeu Jesús hoo hat'aawai honee haadëjim hanʌʌm, hag nawe hi dāi hoom k'ōchag sierr haawai. Hichdēu hūurjeejim haajem Jesuu nem wau nʌrrʌm. Maagwai hich daúachata nem maadēu hooba haajem hirua wau sim hoom hiigjeejim hanaabá. ⁹ Hichdēu mag k'īirju sim gaaimua hirig nem k'īir pogk'e jēumaajeejim haajem. Mamʌ magʌmjā Jesuu bʌʌrjā hi hiek jʌʌ haba haajeejim hanaabá. ¹⁰ Maig naajim haajem hīchab chi p'adnaan pörk'a nʌm k'ʌʌn Hēwandam hiek hat'ee chi machnaanpa. Mak'ʌʌnau warag t'et hiek k'ēgk'a, —Chadcha hi hiekk'ōr pōm s̄iebahab haajeejim hanʌʌm.

¹¹ Magbaawai Herodeeu hich soldaaun dāimua hi gaai hiuk'anaa hi serbiibagpa p'ënaa, —Pāadë hoobat, judionaan reik'aju hanʌʌmta dau hap'ʌʌ hoo k'ērʌm haajeejim hanʌʌm.

Magnaa warag juau hogt'om hi wau nʌmuu k'ajūa hajap'am reinaanau jūajem k'ajūa jūapināa deeu chi Herodeeu Pilato haar deepäijim haajem.

¹² Mag hed Pilato Herodes dāi k'apeer hajap'am k'ajierram haajem, warr magju nawe chan jūrr hagdaujö chik'am hoomap'a haajerrta.

Jesús deeu Pilato haig

(Mt 27:15-26; Mr 15:6-15; Jn 18:39-19:6)

¹³ Deeu Herodeeu Jesús hich haar deebapäaiwai Pilatoou t'umaam k'ʌʌn hābam haig t'īrk'a haujim haajem: p'adnaan chi pörk'a nʌm k'ʌʌn, judionaan chi t'et'em k'ʌʌn maimua chi p'öbörpienjā hagjö. ¹⁴ Maimua hamag magjim hanʌʌm:

—Mäg wounau maar hëugar sëuk'a nem hïgk'a nñrram hawia pârau mñ haig hi haibëejieram. Mamä mñchdëucha pâach dak'ñir magam k'ap haag jéeu hoowai mäg woun bñlrjä hiekk'õr chuk'u simta pârau hich k'ñirchajä mag t'ñnarramgui hajim hanñm. ¹⁵ Pârau k'ap'ñ nñmgui hajim hanñm, mua Herodes haar hi deepäitarr. Mamä Herodeeu hoowaijä hichiita mäg woun bñlrjä k'aibag chuk'u höbëerk'am. Mäg sim haig mua hoowai mäg woun k'aibag chuk'u singui hajim hanñm, t'õopääig hat'ee. Magnaa hamag, ¿jägají hirua? ¹⁶ Muan hi pñrapäiju, mamañ nacha hi wñpi t'ñnnaujugui hajim hanñm, pñrapäiju nawe.

¹⁷⁻¹⁸ Mamä mag Pilatoou Jesúus pñrapäiju habaawai warre t'umaam k'ñnnau hi hâba, —Jesúus t'õobapäi, maimua jûrr Barrabaata maraun sñi k'ajap'a höbeerpi nñmgui hajieram hanñm.

[Mamä mag hamau preso hâb sñi höbeerpi jaau narran, añopierr mag p'iesta burr nñm hee paawai mag k'ajerr haawaita mag höbeerpi jaau naajim hanñm.] ¹⁹ Mamä hamau höberpäi jaautarr Barrabás hajerran cárcel deg sñejim haajem, hichdëu hõor meeuk'apiwia mag meeuk'a nñm hee hõor t'õotarr kõit. ²⁰ Magbaa hich Pilatoou Jesúus pñrapäim k'õsi sñerr haawai deeu hamag hiek'ajim haajem. ²¹ Mamä magbaawai hñmaai deeu sereeu p'õbaadëwia hihâba, —Warre jäg Jesúus pakuls gaai meerp'ë t'õobapäit haajeejim hanaabá.

²² Mamä pñaba ya biek t'ärjupamua Pilatoou deeu hamag, —¿Pari k'an nemta hirua k'aigba waujíma hajim hanñm, hi t'õopääig? Mua chan bñlrjä hi k'aibag hooba chirñmgui hajim hanñm, hi t'õopääig. T'õoju k'ãai sñi wñnaa hi pñrapäiju jäg sñ hajim hanñm.

²³ Magbaawai chará warag hähæk'amua hâba pakuls gaaita meerp'ëpi jajaau haajeejim hanaabá. Hich mag warag sereeu t'ñnnam k'ñupaajä k'augba, hamachdëuta Pilato k'ñupaa sñujieram haajem. ²⁴ Mag nññ paawai Pilatoou ham hipierraas jûrr Jesuuta hamach jua hee deejim haajem, hamach k'õchagpierr hi dñi hamk'ñir. Maimua hich soldaaunag t'õobapäi jaaujim haajem. ²⁵ Mamä maagwai chi Barrabás cárcel deg sñejim haajem, hichdëu hõor meeuk'apiwia hich hag meeuk'aa heepai hõor t'õotarr kõit. Mag, cárcel deg sñerrta weeupäipijim haajem, hõrau hig narrjö.

Jesúus meerp'ë t'õotarr

(Mt 27:32-44; Mr 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Mag wai naawia Jesúus t'õorþyaan hat'aadeeu, woun Simón hanñm Cirenepierr p'õbör hee hurum dñi t'ëubaawai, chi soldaaunau Jesuu harrrmaa harr pakuls jûrr hi höp'eeu hâr jiirpäijierram haajem, Jesúus mam hëudee harramk'ñir. ²⁷ Maagwai hi hëudee hõor pöoma wëdurajim haajem. Mag hõor k'apanag hee hñlinjä hñchab hi hñlapër durrumua hi hat'ee bñe wëdurajim hanaabá. ²⁸ Mamä Jesuu hewag p'ññrba hoonaa hamag, —Jerusalenpie hñlin, hoob mñ hat'ee bñemiet hajim hanñm. Mag k'ãayau pâach mor dñi pâach chaain k'ñirjunaata bñebat hajim hanñm. ²⁹ Mäg hatagta pâar dau hap'ññcha haju. Mag jaar hñlin pôd chaain hooba harr k'ñnnau hamach k'apeen chaain dñi dau hap'ññ durrum hoowia, “Hñuta jäg mñ chaai chuk'u hñrram” hajugui hajim hanñm. ³⁰ Hich mag jaar hñchab hatcha mag dau hap'ññ wëñrramaa augau, t'õom k'õchgau durrsñigta wounaanagamjö, “Maar hñr dñrbagk'abaadët; pâach heegar warre maar bñpäpälit” ha hiek'ajugui hajim hanñm. ³¹ Hamau mñ mäg wai naawia nau mñ t'õobapäaiwai pa hajap'amta sñi jëwamk'ñir t'ubapäimjö hajugui

hajim hanam. Hamau mā dāijā mag nām, ɿjāga haju k'ai hajim hanam, hamachdēu pahachjök' am k'ān hoowai?

³² Mag chi Jesús harrum dāi hīchab numí chi k'aibgam cárcel deg wai narr k'ān harrjierram haajem, hagjö t'ōopääig. ³³ Maimua buchagdam "Pörpá durrsī" hanam gaai waaidatk'awia pakuls gaai hi meerp'ēpäijierram haajem, maimua hi bigaau chi k'aibagnaanjā hagjö, hāb hi juachaar gar maimua hāb hi juawē gar. ³⁴ [Maagwai pakuls gaaimua Jesuu, —Tata, hōrau mā dāi mag nām hidēu sīi hich jāg k'ūr hok'oobapxi. Hamau hamachdēu nem wau nāmjā k'augba naawaita mag mā dau hap'ā wau nām haajeejim haajem.]

Maagwai chi soldaaunau hamach happai, "Magan ɿk'aíuta chi k'ajūa jāju k'ai?" hawia, mokdaudam bar nāmua gan haumajierram haajem. ³⁵ Maagwain hōrau Jesuugta heerpapaad t'ānaajim hanam. Mag nām dāi chi t'et'em k'ānaujā hiuk'anaa, hi wau hiek'anaa, daau hirua hichdēupai hich peerdā hat'aju hawia hirig, —Deeum k'ān peerdā hautarrpí, pāchjā peerdā hat'ā haajeejim hanam, pāchta chadcha Cristo chaar Hēwandamau jār hauwia pātitarr k'ai.

³⁶⁻³⁷ Maimua chi soldaaunaujā hīchab sīi hi waauwaipai hirig vino hadchuchúhu sim dōmk'ir deechēnaa jūrram k'ānau hirig, —Pā chadcha judionaan Rey k'ai, pāchdēupai pāch peerdā hat'ā haajeejim hanam.

³⁸ Maagwai hi meerp'ē jiir wējom pōr hār hēsapdau p'āk'a sim gaai jāau sīejim haajem, k'an gaaimuata hi mag wai naajī. Chi hēsapdau gaai "Chamāta Jesuu, judionaan Rey" ha p'ā sīejim haajem. [Chi hēsapdau p'ā sīejim haajem griegonaan meúa, latín meúa maimua hebreonaan meúajā hagjö.] ³⁹ Hīchab hi dāi chi k'aibagnaan numí narr haawai hābmuajā warag hi waunaa hirig, —pāchta Hēwandamau hōor peerdā haumk'ir pātitarr k'abá? Magāmta, ɿjāg pua pāch peerdā hauwia, maarjā peerdā haubamma? haajeejim hanam.

⁴⁰ Mamā magbaawai jūrr chi k'aperaupai hirig meeurraunaa, —Maachjā hagjö t'ōopääig hat'eeta hamau maach māig wai nāmta pua Hēwandam dak'ir warag mag hiek'a chirā? hajim hanam. ⁴¹ Mag k'āyau maachin, chadcha maachdēu k'aibga harr gaaimuata mag naabahab hajim hanam. Mamā mag woun chan bālārjā pekau chuk'u simta hamau hi mag dau hap'ā wai nāmgui hajim hanaabá.

⁴² Maimua hichdēupai mag hiek'apāinaa jūrr Jesuug, —Ya deeū pāchta Reik'a bēewai hoob mā k'ir hok'oo chiram hajim hanam.

⁴³ Magbaa Jesuu hirig, —Hīswe pā mā dāi durr wājāu durr chiraimaju hajim hanaabá.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Mr 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Hich mag hed hedausihcha nāmta dēgölp hedau k'ībaadēm habarmān hedaramjö haadējim haajem. Mag k'ī t'ānā hawia hedau p'ālibaajēr las tresjō naata deeū hedau haardabaadējim haajem. ⁴⁵ Mag hedau hāsdawam k'ībaadēm hee, Hēwandamag jēeujem deg hierrgajārcha put nem parrg t'uur hēu wējorrta jārrcha hāgt'aamua heeg sārr habarmān, warre t'oop'em numí jijirar jōsisjim hanaabá. ⁴⁶ Mag hedau k'ībaadeewai Jesuu t'et, —¡Tata! Nau mā chaaupabaadeewai puata mā hak'aardam k'ap chirāmgui hajim hanam.

Mag hiek'a k'itām hee warag maach chaaupabaadējim haajem. ⁴⁷ Magbaawai capitán Romapierr haig sīrrau hichdēu mag hoobaawai,

—Chadchata jāgan māg wounan chi hajap'am hajimgui hajim hanām, Hēwandam na.

⁴⁸ Maimua hīchab haig hōor pōm t'ānarr k'ānau hamach daúa mamagk'am hoobaawaaita hāsie t'umaa hewag k'īirjuwia pōr jōjōig wētmajierram haajem, hamach diig. ⁴⁹ Mama t'um hi k'apeen Galilea durrmuhi dāi hāba chi hālinpa bēetarr k'ānau warppaimuata mamagk'am t'um hoo naajim haajem.

Jesús hauk'ērtarr

(Mt 27:57-61; Mr 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰ Mag hed haig sīejim haajem hīchab woun hāb José hanām, Arimateapierr. Chi Arimatea hanām, Judea durram p'ōbōr hajim haajem. Hich mag José hīchab judionaan Asamblea heem woun hajap'am hajim haajem, Hēwandam dau na. ⁵¹ Maagwaita hich k'apeenau Jesús p'ār hawaag hibēp naawaijā hich chan ham higar k'aba sīejim hanaabá. Magua hamau hi dau hap'ān wai naawaijā hichdēu chan dichba haajeejim hanām. Mag wounau hīchab Hēwandamau maach peerdā haumk'īir pāiju jaaujerr bēeju hanāmta nāajeejim haajem. ⁵² Hich mag wounauta, Jesús meeblaadeewai, Pilato haar mawia chi mor mag mee k'ērām harraag jēeuwimajim haajem. ⁵³ Mag jēeuwimawia, Pilatoou harrju haai sim habaawai, mawia, heeg paawia, dīesdam hee p'ārēunaa, jēbdi pōm durrbā k'ōpag hee chi k'ōrm wai sīerr hee hauk'ēraan harrjim haajem. Mag jēbdeg chan hagt'a hōor hābjā hauk'ērba k'ōrwia sīi sīejim haajem. ⁵⁴ Mag hi hauk'ērtarr hed viernes k'eeurag hajim haajem, juu hālījem hedam hat'ee nem t'um k'īir k'aaugjem hed. ⁵⁵ Mam pamjā chi hālin Galilea durrmuhi dāi bēetarr k'ānau hich mag hogdāba, chi jēbdi haar wētwia hoojierram haajem hamach daúacha, jāga Jesús hauk'ērjī. ⁵⁶ Maimua wētwia, t'ūpag p'ēwia, hi k'a p'uraag sīi jāgdee wau sīuijerram hanaabá. Maimua noram sīi degpai juu hāi k'ēuijerram haajem, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr gaaai jaau simjō.

24

Jesús hiiu p'iidātarr

(Mt 28:1-10; Mr 16:1-8; Jn 20:1-10)

¹ Maimua mag juu hāi k'ēutarr noram, domighed hedp'erre hagt'a k'īk'īsu nāwe, hālin wētjierram haajem chi jēbdi haar hoon, hamachdēu hi k'a p'uraag jāgdee wau wai narr dāi. Mag ham wētum dāi deeum hālinjā ham dāi wētjim haajem. ² Maimua hooimaawai, mokpōr pōmk'amua chi jēbdi hi hee joot'ā p'āar sīerrta chawag p'ārēupāi t'ānaajim hanaabá. ³ Magbaawai warag hag hee dubnaa hoowai, maach Pōr Jesús mordam hich hauk'ērtarr hee chukk'u t'ānaajim hanaabá. ⁴ Mag hamachdēu hooba habaawai, “Keena, jāga habarmta māg maadēu hoochēba habarma?” hanaajim hanām. Mag nām hee hoowai, hemk'oooin numí sīi k'ajūa bālmjō jūa sīsidāmta ham k'īrp'ee dānāutk'abaichējim hanaabá. ⁵ Magbaawai jāp'err hajaugau pōd ham k'īir heerpaba sīi heeg hāt'ā p'ōbaadeewai mak'ānau hamach garmua hamag magjierram hanām:

—¿Chi monak'amta k'ant'ee pārāu hi jār wēnārrāmma hajierram hanām, māg jēbdi hōor k'ēraag watarr hee? ⁶⁻⁷ Hi ya hiiu p'iidāwia petabahab. Magua māig k'aba simgui hajim hanām. K'īir heyaa habat hajim hanām, Galilea durr haawaiwe hichdēu pāachig, Hemk'ooi Hiewaa pekau pōmk'am k'ānau hi p'ār haunaa pakuls gaai hi meerppāiju jaaujerr;

mam^λ k'^λai t'^λärjupam hee deeu hich hiiu p'iid^λju jaautarrjā k'^λir heyaa habat hajim han^λm hamag.

⁸ Magbaawaita chadcha hi hiek'atarr k'^λir hee d^λhn^λisijierram hanaabá. ⁹ Magbaa chi jēbdi haigmua wētwia, chi d^λi wēn^λrraajerr once narr k'^λanag t'^λum hamachdēu hootarrjō jaauwimajierram haajem. Hich mag t'^λum haig narr k'^λanagjā hich hagjō jaaujierram haajem. ¹⁰ Mag chi h^λain hich Jesuu once jar hautarr k'^λan haar hiek jaauwimarr k'^λan, María Magdalena hajim haajem, Juana d^λi, María Santiago hādpa, mag tag hīchab tagam h^λainpa. ¹¹ Mam^λ h^λainau nem hīgk'a n^λm chi Jes^λs k'^λapeenau hūurwai sēuk'a n^λmjō haawai hāk'abajierram haajem. ¹² Mam^λ Pedroou mag hūrbaawai p'iid^λbaadēwia jēbdiig k'ap'igbaadējim han^λm. Maimua hag hee hierr hooimaawai, hāba hi p^λrēu sīerr put happaita hooimajim hanaabá. Hichdēu mag hoobaawai hich diig mamua hich hödegpain, “Jāga hawiata jāg hich hauk'ërtarr hee chukk'u t'^λn^λma?” ha k'^λirubaadējim han^λm.

Emaús k'^λad hee hich hoopitarr

(Mr 16:12-13)

¹³ Maimua hich hag hedpai hōor numí p'öbör Emaús han^λm^λ wētjim haajem. Mag Emaús p'öbör Jerusalenmua once kilómetros sīejim haajem chi warp'ag. ¹⁴ Mag hērubaadēwia k'^λad hee Jes^λs higwia, “Jāgataa hi hauk'ërtarr heejā jāg sīi k'^λaidu parii t'^λn^λma?” ha hiy^λā wētmajim han^λm. ¹⁵ Mam^λ ham mag hiy^λā jūrr chick'am hi jūrr jaaup^λplig wētumta, hamau hig narr Jesuhchata bēewia ham wētum d^λi maa hajim han^λm. ¹⁶ Mam^λ hamach bigaau mag n^λrramjā pōd k'^λaug hauba, sīi deeum k'^λanpiita naajim hanaabá. ¹⁷ Mag wētumua hich garmuata, —Keena, ¿pāar k'andam jaauwaita ma^λ hiy^λā wēn^λrr^λma? Jāga jāg pāar hōk'^λirjuumjō wētmá? hajim han^λm.

¹⁸ Magbaawai hāb Cleofas haajerrau hirig, —Maadēu k'an hiek hagajā hamap'a simgui hajim han^λm. Tumaam k'^λanau k'ak'apdō t'^λn^λm, jāgajī Jerusalén p'öbör hee. Rajā hīchab hag p'öbör hee ma^λ nemk'oo dichtarrta, jāhāba p^λchdēupaita k'^λaugba chirā? hajim han^λm.

¹⁹ Magbaawai hich Jesuu hamag, —¿K'ani jāgierráma hajim han^λm, ma^λ nemk'oo hee?

Magbaa hamachdēu hirig jaaumamua, —Jes^λs Nazaretpierrma hajierram han^λm, Hēwandam hi jaaumie. Hirua Hēwandam juu t'eegau nem k'^λir pogk'e waaujeejim. Maimua jāga Hēwandamau maach peerd^λ haaujē ha jaauwaijā hōrau k'ak'apdō haajeejimgui hajim han^λm, chadcha Hēwandam hiekta jaau sim. ²⁰ Mam^λ mag k'itarrta p'adnaan chi pōrnaanau chi t'et'em k'^λan d^λimua Pilatoog p^λr deebajieb hajim han^λm, jūrr hich soldaaunag pakuls gaai meerp'ē t'^λöopi jaaumk'^λir. ²¹ Hamau hi jāgbajupii hawia marau k'^λirjuawai hichdēuta israelnaan t'^λum Romapien juu heemua pōr hōbeer haujupii naajimgui hajim han^λm. Mag k'^λirju naajieb mama, viernes hi t'^λötarr ya k'^λai t'^λärjup pamgui hajim han^λm, hīsim k'urau hi dau hap'^λλ habarm. ²²⁻²³ Mag n^λm hee warag h^λlin maarjō hi higar hāk'a n^λm k'^λanau hīs hedau^λerre k'^λisu n^λwe jēbdi haar hoot'urwia maach jāgderraata jaauchéjierramgui hajim han^λm. Ham hiek k'^λabá mag chi hauk'ërtarr hee hooimaawai, chukk'u, sīi Hēwandam chognaanta haig naajim han^λm. Mak'^λanau hamag jaauwai, Jes^λs hiiu sim haajem. ²⁴ Mag jaaubaichēm hūrwia hagjō maach heem k'^λanaucha

chi jēbdi haar hoon weetwai chadcha hələinau jaau narrjö sī k'āidu parta hooimajierram haajem ha hīg' amajierram hirig.

²⁵⁻²⁶ Magbaawaita jūrr hichdēu hamag, —Pāarta k'īirjug chukk'u nəmā hajim hanəm. Hēwandam hi jaaumienau p'ātarr gaai t'um hich magta höbēberg maju ha jaauijerram, cha pāachdēu mərəg jaau nəmjö; mamə pārau hāk'amap'ata naabahab hajim hanəm. Pārau k'īirjuawai, ɬhī hich Hēwandamaucha jār hautarr haawai hich jāg dau hap' ɬa haju haai k'aba sīej? Mag k'abamgui hajim hanəm. Ya nawe hich mag p'ā sīerr haawai hich mag dau hap' ɬa haju haai sīebajieb hajim hanəm. Mamə hīchab chi jār hautarr k' ɬlu deeu hiiupiwa hichta t'umaam k' ɬan Pōrk'apiju ha simjā hagjö mag Hēwandam hi jaaumienau jaaubajieb hajim hanəm hamag.

²⁷ Maimua jūrr hichdēuta warag hamag jaaubaadējim hanaabá. Nacha Moiseeu p'ātarr gaaimua jaaupäräig k'ieb chi Hēwandam hi jaaumienau p'ā p̄atarr gayam magwe, hich higwia bēju ha jaau sīsidəm t'um hajap'a jaaudubjim haajem hamag. ²⁸ Mag hiyāla wētumua p'öbördam Emaüs hanəm hee hamach di haar barimajierram haajem. Mamə mam pabaimaawai hich Jesuu warag ham dak'īir sī dicham hig sīejim hanəm, juau hich t'lamk'īirjö. ²⁹ Magbaawai hamachdēu hirig, —Maar haig k'āibajé. Ya hatcha hedau k'eeuraa sīebahab; k'ād pə k'ēujuwai hajierram hanəm.

Magbaawai chadcha ham dāi sīsijim haajem. ³⁰ Mag ham dāi t'ābawia, hāba hohoodö t'ach k'oogpamua pan hich juu hee hauwia, Hēwandamag hāu hajim hanaa, t'orreuwia, hamag hlapäjim haajem, hag na hichdēu haajerrjö. ³¹ Magbaawaita dau heerdəl p'ōbaadēmjö warre hi k'aug hat'ajierram hanaabá. Mamə mag hich k'aug hat'am hee, dau pērbarmjö harrau, ham jārr sīerrta dēgölp chukk'u haadējim hanəm. ³² Magbaawai hamach wir haigpai, —Keen, jäguata məch t'āar heepain muan hich k'āijää ha chirajimgui hajim hanəm hābmua; maimua hīchab maach dāi k'ād hee hiyāla hurumua Hēwandam hiekpa t'umaa hajap'a jaaupäräigmam hūrwiajā mua k'augaa haadējimgui hajim hanəm hich k'aperag.

³³ Mag hamach hap hiyāla naawia hich hag bärre deeu bējierram haajem Jerusalén p'ōbörög, hamach k'apeen narr haar jawaan. Maimua hoocheewai, chi Jesús k'apeen hi dāi hogdaba wēnərraajerr k' ɬan once t'umaa hābam haig podpa t'ānəm hoochējerram haajem, tagam k' ɬan hīchab Jesús higar hāk'a narr k' ɬanpa hāba. ³⁴ Maigjā hūrimaawai hamach t'umaam k' ɬanau, “Keena, chadchata maach Pōrön hiiu p'iidəbarmwai; ya Simonagjā hich hoopibarm” ha jaau nəmta hūrimajierram hanaabá. ³⁵ Mag hamachig jaaubaawai, hamachdēujā jūrr warm k' ɬanag maguimajierram haajem:

—Keena, magan maraujā pārag jaauk'imgui hajierram hanəm, maachdēu hi hootarr: Hirua k'abā maar hēk'a hauwia k'ād hee maar hi dāi hāba wētjima hajim hanəm. Mamə mag k'ād hee hāba wēttarrjā marau pōd hi k'aug hauba, sī hāba t'ach k'ō nəm haig pan t'orreuwia hichdēu hag na jiigjerrjö jigbaadēm haigta, marag hich k'augpimjö k'augpibaawai, marau hi k'aug haujimgui hajierram hanəm jūrr hamach k'apeenag.

*Jesuu hich bā dāii haajerr k' ɬanagcha hich hoopitarr
(Mt 28:16-20; Mr 16:14-18; Jn 20:19-23)*

36 Mag hagt'a ham hich hag hiekpai jūrr jaau'öö t'ʌnʌm hee chi Jesúš ham järr dʌnʌlʌuchëwia, —¿Jāgpai nʌ keena? Hoob jāp'ierrmiet, mʌ k'abahab haichëjim hanʌm hamag.

37 Mag sīi dēgölp hamach järr dʌnʌubaicheewai jāp'ierr nʌm hiek'au sīi hi hak'aarta hoo nʌmpii naajim hanʌm. 38 Mamʌ mag jāp'ierr nʌm hoobaawai hichdēu hamag, —¿K'ant'ee pārau pāach k'ñirjug heepai "mʌta hak'aar" haná? hajim hanʌm. 39 Pāar hiek mag mʌ hak'aar hanʌm, pāadē hoobat mʌ jua maimua mʌ bājā hagjö. Chadcha mʌch k'abahab hajim hanʌm. Mʌ gaaicha p̄rbahut, magnaa hajap'a hoobat hajim hanʌm. ¿Pārau hak'aar gaai p̄rju haai nʌ, mʌ gaai p̄r nʌmjö? Hak'aar chan mor chuk'u s̄ierrʌmgui hajim hanʌm, woun k'aba haawai.

40 Magnaa chadcha hamag hich juajājā hoopinää, hich bājā hoopijim hanaabá, chadcha mag gaaimua hichta chik'amnau pakuls gaai meerp'ē t'ōotarr hag wounau ha k'ap hamk'ir. 41 Mamʌ mag hichcha hoo nʌmjā sīi warag honegnaa dauderraamjö nʌm gaaimua hāk'aba narr haawai hich Jesúš garmuata deeu hamag, —¿Keena, pārau nem hinagdam k'oog chuk'u nʌwi? hajim hanʌm.

42 Magbaawai hamachdēu hāwarrdam wai narr haawai chi p'aamdam hirig deejierram haajem. 43 Mag hichig deebaawai hauwia ham dak'ir k'öpäijim haajem. 44 Mag hāwarrdam k'ö haaipawiata hamag, —Keena, mʌg mʌch hōrav t'ōojuuta mua pārag jaaujeejimgui hajim hanʌm, hagt'a maach hāba wēnʌrraajeewaijā. Moiseeu Hēwandam hiek p'ātarr gaai mʌ higwia jaau simjö, hichiita hich jāg mʌch dau hap'ʌn hajujā jaaujeejimgui hajim hanʌm, mua pārag. Maimua Hēwandam hi jaauinenau p'ātarr gaaijā jaauua Daviu hēsap Salmo hanʌm p'ātarr gaaijā mʌ higwia hich mag p'ā sīsid haawai, chadcha hichdēu jaautarrjōo t'um hag heyaa hōbērjimgui hajim hanʌm hamag. 45 Maimua mag hichdēu Hēwandam hiek gaai p'ā sīsidm jaautarr k'ap hamk'ir, hichdēupai ham pōr hōp'ērg hapijim hanaabá. Magbaawain chadau hi higwia Hēwandam hiek gaai p'ā sīsidm jā t'um k'ap'ʌ nʌisijim haajem. 46 Magnaa hamag magjim haajem hich Jesuupai:

—Hich magta p'ā sim Hēwandam hiek gaai. Maguata chadcha mʌch chi Cristo hich Hēwandamaucha jär hautarr hawiajā dau hap'ʌn meeju haai chirajimgui hajim hanʌm. Mamʌ hīchab k'āai t'ärjupam hee hiiu p'iidaju harrjā jaau simgui hajim hanʌm. 47 Mag mʌch chi Cristo hiiu p'iidʌbarm hootarr k'ʌnauta hamachdēu hootarr nacha Jerusalen-pienag jaauua hīchab durrpierram k'ʌnagjā jaaujugui hajim hanʌm, jāgata k'ñirjug hajap'am järbaawai Hēwandamaau hamach k'aibag chug-paaju haai sim t'umaam k'ʌnag k'ap hamk'ir. 48 Mag pārauta mʌ meewia hiiu p'iidʌtarrjā pāach daūacha hootarr haawai pāarta chi jaauju k'ʌnaugui hajim hanʌm. 49 Mag jaauumaua hich Jesuucha hamag, Pari magaagan mʌgtarr k'ur jöpcha murua pāar hat'ee pāijugui hajim hanʌm Hēwandam Hak'aar, hich mʌ Hayaucha deeu ha jaautarr. Mamʌ m̄ig Jerusalén p'öbör heepai nʌsit hajim hanʌm, mag Hak'aar bēe nʌm hora. Hāgt'armua hich Hēwandamaau p̄ibapäim hedta pāar gaai p'ēs s̄iechējogui hajim hanʌm, pāachdēu hootarr t'umaam k'ʌnag jaau k'ap'ʌ jaau wēnʌrramk'ir.

*Jesús hāgt'ar matarr
(Mr 16:19-20)*

⁵⁰ Maimua hābmiecha paawai p'öbör heemua hich Jesuu ham p'ë harrijim haajem p'öbör Betania hanʌmʌg k'ʌdau ma sim hee. Mam p'öbör higaau pabaimaawai hāgt'aag jua hʌanaa Hēwandamaag jēeumamua, — Tata, puata mʌg hatagjā mʌk'ʌn wounaan hich jāg häu ham p'ë wai chitajugui hajim hanʌm.

⁵¹ Mag ham k'ür honee hiek'amamua, ham dak'ira hedjā baug hee hāgt'aa papagmamua, warag hoohba pamamua Hēwandamaau hich haar hāgt'ar hat'ajim hanaabá. ⁵² Mag hi hāgt'aag mam hoobaawai jēb gaai kanieu p'öbk'anaa hirig, —Pʌjöm chan wounaan mʌg hatagjā marau hoopbam. Pʌchta chadcha hāba maar Pörōu hajierram haajem.

Mag jēeu durrawia, deeu Jerusalenag honee wētjim haajem, hamachig jaautarrjö. ⁵³ Maimua Jerusalén p'öbör hee pawiajā hich mag hed hēepierr Haai hi jēeujem deg wētwia jēeu durraajeejim haajem.

SAN JUAN

Maach peerd_Λ haaujem Jesucristo higwia jöoi Juanau p'ā p_Λatarr

Chi p'ātarr. Heem k'λλnau jaauwai m_λg Hiek Hiiur Jesucristooou jaaut'urtarr Juanau p'ātarra tagam k'λλn k'āajā hēudeecha p'ājim haajem. Juanan hich Jesús dāicha n_λrrarr haawai, hirua jaau sim_λn hichdēucha Jesuu hiek'amatarr hūrwi hirua nem waumatarrjā hich daúacha hootar- rta jaau sim (21:24). Mag Juan jöoi Zebedeo hiewaa hajim, Santiago dāi k'od hābam, Jesuu hārcha daupi_λ haajerr (13:23).

Jöoi Juanau jaauwai Jesucristo chadcha Hēwandam Hiewaa harpta wounag pawi hōor hee hōor dāi k'apeerk'a n_λrrajim haajem, hōor k'īr t'egwia (1:1, 14). Mag hich dāicha n_λrrajerrau haawai warm k'λλnau jaautarrjā t'um jaau sim; mama_λ hīchab hamau jauba harrpa jaau sim hich libro gaai. Hajapcha heirpa n_λλ hak'iin, chadcha m_λg libro tagam dau t'ārjup na n_λm k'āai b_λchk'un k'īet'uu sim.

K'an jawaag hajī. Juanau m_λg Jesús higwi p'ātarran, hichdēu jaau- tarrjö, Jesuu chadcha Hēwandamau hich Hiewaa hichdēucha j_λr hauvia warrgarwe p_λiju jaaujerrjö pāitarr k'ap hamk'īr hajim; mag k'ap'λnaa hi hiek hāk'a p'ōbaadeewai m_λg hatag pawiajā hi dāi hich mag k'apeerk'a n_λm gaaimua hiiu wēn_λrraju k'ap hamk'īr (20:31). ¿Pari k'an gaaimua hirua hōrag dawaa Cristo chadcha Hēwandam Hiewaa hajim ha k'ap hapi sī? Warm k'λλnau jaau n_λmjö Jesuu chadcha nem k'īr pogk'e hag na hōrau hooba haajerr waumatarr jaumamuama. Mama_λ Juanau mag k'apan jaauju k'āai, seispai j_λr hauwi mak'λλnta wajapp'a jaaujim (2:1-12; 4:43-54; 5:1-15; 6:1-13; 9:1-12; 11:1-44). Juanau hīchab jaau sim, warm k'λλnau jaaubam hee, Jesuu hich higwi siete veces "M_λlta..." ha hiek'atarr (6:35; 8:12; 10:7,9; 10:11; 11:25; 14:6; 15:1).

Mag hirua "M_λlta" ha sim haig, judionaanau warre k'ap'λ naajim, hirua "M_λλn Hēwandamau" ha sim. ¿Jāgwi? Hich Hēwandam chi Hayaujā Moiseeg hich t'ār jaauwai "M_λlta" ha hiek'atarr haawaima. Maguata Juanau m_λg libro gaai jaauwai, Jesuu hīiba hich Hēwandamk'a sim jaau- jeejim, hōrag hich k'augpieg. Magua hirua "M_λ m_λch Haai dāin maran hich hābampaiu" hanaa (10:30), hīchab "Chi m_λ hoojemuan ya m_λ Haaijā hoowi sīebahab" hajim (14:9).

Hēwandam Hiewaata wounag pawi hōor hee n_λrrarr

¹ Warrgar bāλrjā nem hompaaba n_λwe Hēwandam sim dāi chi Hiewaajā sīejim haajem. Hich mag chi Hiewaapai hīchab Hēwandamau. ² Mag, hich warrgarwe Hēwandam dāi hāba sīerrajim haajem. ³ Hēwandamau hi dāimuata nem t'λnλmjā t'um hompaajim hanaabá. Mag hamach numiim k'λλn jua haawai bāλrjā hirua nem wauba harr chan chuk'um. ⁴ Hichdēuta maach hak'aarjā hīipi haaujem. Maagwai hi gaaimuata hararag bāλg hoo n_λmjö maadēu k'ap'λ n_λm, jāga sīerrí hich Hēwandam chi Haaijā, mag k'ap'λ hapiieg hich chi Hiewaata t'umaam k'λλn hat'ee hōtdau paa dānλmjō sīewai. ⁵ Mag hichdēuta hich Haai k'ap hapiieg hōtdau paa dānλmjō sīewai m_λg durr hich k'aibagau sīi hedau k'īejö simuajā pōd hi t'ōo hauba haajem.

⁶ Hich mag jaar hīchab woun hāb Juan ha t'ār sim sīejim haajem, Hēwandamau jār hautarr. ⁷ Maguan sīi hich hēudee deeum woun hāb bēejuuta jaau nārrajim haajem, mag wounta k'īchag hee hōt paa dānāmijō sim ha jaaubaawai hōor t'umaam k'ānnag mag hiekta hāk'amk'īir. ⁸ Hich Juan chan mag woun hichdēu bēeju ha jaau nārrarr k'aba, sīi mag hōtdaujō sim bēeju jaaumk'īrpai jār hautarr hajim hanaabá. ⁹ Magtarr haawaata chadcha mag hirua jaaujerr woun hi hēudee bēebajieb, Hēwandam Hiewaa. Hichdēuta hich gaaimuapai t'umaam k'ānnag Hēwandam jāga sīerrá ha k'ap hapiejem.

¹⁰ Mag bēewia māg durr hichdēu hompaatarr gaai sīechējim. Pari māg durr gaai jooba nām k'ānnau hi k'aug hauba, sīi parhoobam k'ānnpií hajierram. ¹¹ Hich durr gaai bēetarrta, mag hamach hee pierrumjā hōrau hi higbajierram. ¹² Pari hi hisegba hāu warag hi hiek hāk'a nāmuwa warag hirigta hamach peerdāpitarr k'ānnan hichdēujā warag Hēwandam chaainag paapāimajim. ¹³ Mag hi chaalink'a nām chan sīi māg heegarm k'ānnjō chaai paarpam k'ōchgau k'apse hawia paarpa hautarr k'abam. Mag hi chaalink'a nāmān, sīi Hēwandamau hich garmuata hich hiiu haawai hich chaalink'a hau nāmān.

¹⁴ Mag, Hēwandam Hiewata wounag pawia māig heegar sīechējim. Hichta Hēwandam Chaai hābpai k'itāmuata hich hiiu haawai hich Haai hipierraam nem k'īir pogk'e wau nārrarr marau hoojim. Magta hi gaaimu marau k'ap' nāsisijim, jāga Hēwandam chi Hayaujā maach jāsene sīerrá. ¹⁵ Hi jaauwiata mag Juan hōor pōr choomie k'ararrau hōrag, "Mā hēudee hurumta mā k'āaijā hiek t'eeeg hārpai simgui" haajeejim, hichta hi t'aabaju nawe sīerr haawai.

¹⁶ Hichta Hēwandam Hiewaa maach dāi wajap'a k'itaawai maachdēu nem hig nāmjā hōo k'augbata hich mag dedee haajem. ¹⁷ Hēwandamau Moiseeg ley p'āpiewai sīi jāga wēnārraju haai nā ha k'ap hamk'īrpai p'āpjjim. Pari jūrr Hēwandamau hich Hiewaa Jesucristo pāaiwai, hichta hich Chaai chaar haawai, warre hich gaaimuata hi jāga chitā ha k'ap'ānaa hīchab maach hichdēu k'ōsi simjā k'ap hamk'īrta pāijim. ¹⁸ Hābmuajā Hēwandam chi Haai chan bālrjā hooba haajem. Pari hich chi Chaai hābpai k'itāmjā hich Haai dāi hābam Hēwandamk'anāa hi dāi hāba sīejewai hi hoo nām gaaimuata chi Haaijā warag maadēu k'ap'ā paauk'amam, hī jāga sīerrá.

*Juan chi pōr choomie chan hōrau nā narr k'abajim
(Mt 3:11-12; Mr 1:7-8; Lc 3:15-17)*

¹⁹ Mag Hēwandamau pāiju jaaujerr bēeju hanām hich hēudee hurum Juanau jaau nārrarr hed gaai Jerusalén p'ōbōr heemua judionaan chi pōrk'a narr k'ānnau p'adnaan pājierram, Levinaan ha t'ālārjerr k'ānn dāi, mak'ānnau chi Juan haar wētwia hirig, "¿Pā k'āuma? ¿Pālta nawe Hēwandamau pāiju ha jaaujerrá?" ha k'ap jēeumk'īir. ²⁰ Chadcha mag wētwia hichig jēebaaimaawai Juanau hamag,—Mā chan nawe Hēwandamau pāiju ha jaaujerr k'abamgui hajim.

²¹ Magbaawai deeu hamachdēupai,—Magan ¿pā k'āuma? ¿Pā Elías k'abá? habaawai, jūrr hichdēu,—Mā chan Elías k'abamgui hajim hamag.

Magbaa deeu hamachdēupai, —¿Wa pā warrgarwe hich Hēwandamaucha hich hi jaaumk'īir jār hauju ha jaaujerráwa? ha jēebaawai, jūrr hamag,—Hāhā, mā majā k'abamgui hajim.

22 Pari magamjā p̄aba, —¿PΔ k'aíuma? hajierram. Pua marag p̄ach jaaubam, ¿marau k'an ha jaaubaaimagauma maach p̄itarr k'λλnag? hajierram hirig.

23 Magbaawai Juanau hamag magjim:

—Mλn warrgar Hēwandam hi jaaumie Isaías k'ararrau jaautarrjō, hajappai hōor barba haajem haar chiraajemugui hajim. Mλn sīi, “Maach Pōr bēeimλ s̄ewai hi bēejū nawe p̄ach t'āar k'īr k'augbat t'āraucha k'ōsi hi hiek hāk'aag” ha jaaujemugui hajim.

24 Pari mag k'ap haag hirig jēwaan bēetarr k'λλnjā Moiseeu p'ā p̄arr hiek wajapcha hλrk'aajerr k'λλnau p̄itarr k'λλn hajim, fariseonaan. Maguata hamachta chi t'ierrnaan hawia hirig mag n̄rrapimap'apaim hiek'au hirig, 25 —PΔ hiek mag warrgarwe hich Hēwandamau p̄i ju ha jaaujerrjā k'aba, Eliajā k'aba, Hēwandam hi jaaujerrjā k'abam hanλmta, magan ¿jāgwí pua hōor pōr choo simma? hajierram hirig.

26 Magbaawai Juanau, —Muan sīi dōdamaupaita hōor pōr choo chitλmgui hajim. Pari p̄ach hee woun hāb sim, hichta hich Hēwandamaucha p̄i ju ha jaaujerrau. Ma hagt'a p̄arau k'augba naabahab, maml hi barcheewai k'īr k'aug naamk'īrta hag nawe mua hōor pōr choo chitλmgui hajim. 27 Maata mλ hēudee hurum. Mλ chan sīi hi chogk'a chitaagpajā serbiiba chirλmgui hajim, Jesús higwia.

28 Mag hi k'ap haag hirig jēeuchētarr t'um hi hiek'amarrpa dōjā Jordán hanλm higaau p'ōbōrdam Betania hanλm hee hajim, hich Juan k'ararrau hōor pōr choo sīerr haig.

Jesús corderojō Hēwandamau p̄itarr

29 Mag hichig jēeuchētarr k'λλn d̄ai hiyλ sīerr noram Juanau hoowai, mag hirua hamag jaau sīerr Jesuuta hi haig hur n̄rrajim. Mag hich haig hurum hoo hat'aawai hich haig narr k'λλnag, —Pāadē hoobat hajim: Hēwandamau p̄itarr har hur k'itλm. Jāguata corderodamjō hλdλraa hich t'ōopibarmua hōor t'umaam k'λλn pekaū chugpaa haujugui hajim. 30 Jāg higwiata norr mua p̄rag, “Mλ hēudee hāb hurumta mλ k'āajā hiek t'eeg hārpainaa hichta mλ k'āyaujā warrgarwe hich mag sīerrλmgui” hajim Juan chi hōor pōr choomieu. 31 Mag jaaumamua, Mλchdēujā k'augba chirajimgui hajim, hiita hich Hēwandamaucha p̄itarr. Pari hīsin chad mua k'ap'λ chirλmgui hajim, hich k'abahab maachdēu nλ narr. Mama mλg maach israelnaanag hi k'ap hamk'īrta muan jāg hōor pōr choo chitλmgui hajim.

32 Maimua mag jajawagmamua, hīchab hewag pawi hichdēu hootarr higwiajā Juan chi hōor pōr choomieu, —Muan mλch daúacha Hēwandam Hak'aarta duburjō k'itλmta hāgt'armua bēewia Jesús gaai jupbaichēmjā hoojimgui hajim. 33 Hag nawe chan mua k'augba chirajimgui hajim, hiita warrgarwe Hēwandamau p̄i ju ha jaaujerrk'a sim. Mama mλg hōor pōr choomk'īr mλch p̄itarrauta mλchigcha, “Har p̄ch dak'īraa chi Hak'aar hāgt'armua bēewia woun hāb sim gaai jupbaicheewai pua k'ap'λ haju, mag wounauta hich Hēwandam Hak'aarcha hōrag deemaju” ha jaautarr haawai, 34 hīsin chadau mua hi k'ap'λ chirλmgui hajim, mag mλchig jaautarrjō bēewi hi gaaita jupbaichēm mλch daúacha hootarr haawai. Maguata hīchab mua k'ap'λ chirλmgui hajim Juanau Jesús higwia, hi chadchata Hēwandam Hiewaau.

Jesuu hich d̄ai hogdaba wēn̄rramk'īr nacha jar hautarr k'λλn

³⁵ Maimua hag noram hagt'a mag p'öbördam Betania han^{am} haig m^a chirajim, m^ach k'apeen d^ai, maach maestro Juan k'ararrpa h^äba. ³⁶ Mag maig maar n^{amta}, Jes^{us} dich n^{amra}m hoobaawai maar maestroou, — Päädëe hoobat: Jääta H^äwandamaau p^aitarrauwai hajim, corderodamjö h^äld^araa hich t'öopibarmua h^äor peerd^a haumk^{tir} p^aitarr.

³⁷ Maach j^ag daar maach maestro Juanau mag hiek'abarm h^ärbaawai Jes^{us} h^äudee maar w^{etjim}. ³⁸ Mag dichmamua hewag hoowai, maar hich h^äudee w^{etum} k'aug hat'aawai marag, —¿P^aar k'antaj^ar w^{en}nrr^ama? hajim.

Magbaawai marau j^ürr hirig, —Maestro, ¿p^a jam chiraaj^e? hajim.

³⁹ Magbaawai Jesuu marag, —Magan m^a d^ai w^{ettarau} hajim, m^a chiraajem haar k'augan.

Magbaa chadcha hi d^ai w^{etwi} hi sⁱerr haar maar barimajim. Mam^a ya maagwai k'eeuragam las cuatrojö sⁱerr haawai warag hich maig k'^ëujim.

⁴⁰ Mag Juanau Jes^{us} jaau sim h^ärwia h^äb hagjö m^a d^ai h^äudee matarr Andrés hajim, Simón Pedro d^ai k'od h^äbam. ⁴¹ Mag Andrés han^{am}ua hich naam Simón j^araan mawia hoobaimaawai hirig, —Ya h^äsin chadau maran warrgarwe H^äwandamau Mesías p^aiju ha jaaujerr d^aita hoobar-mgui hajim han^{am}. (Mag Mesías haawai griego meúa Cristo haawaiu.)

⁴² Maimua chadcha chi Simón hich d^ai haib^ëejim, maar Jes^{us} d^ai narr haig. Mag hich haig waipierrwai Jesuu chi Simonag, —P^a Simón k'abahab hajim, Jonás hiewaa. Pari h^äsmua hatag p^a Cefas ha t'ärjugui hajim. (Mag Cefas haawai griegonaan meúa Pedro haawaiu. Mag Pedro ha sim haig mokpör haawaiu.)

Hich d^ai w^{en}nrramk^{tir} Jesuu Felipe d^ai Natanael p'ë harrtarr

⁴³ Hag noram Jes^{us} j^ürr Galilea durr maju haad^ëjim. Mag n^{am} hee Felipe d^ai hoojim. Mag hoobaawai hirig, —Felipe, m^a d^ai marrau hajim.

⁴⁴ Mag woundam Felipe han^{am} p'öbördam Betsaida han^{am} heem hajim, Andrés d^ai Pedropa h^äba naajerr p'öbör heem. ⁴⁵ Maimua j^ürr Felipeeu deuem woun Natanael han^{am} j^araan mawia, hirig maguimajim haajem:

—Natanael, maran ya Jes^{us} d^aita w^{en}nrramgui hajim han^{am}, har Nazaret p'öbör hee woun h^äb José haajem hag hiewaa d^ai. Hich j^ag higwiata Moisés k'ararrau h^äsap p'^a p^aarr gaajjä j^ag jaunaa, H^äwandam hi jaaumienaujä j^ag jaauba haajeejieba haimajim haajem Felipeeu.

⁴⁶ Magbaawai chi Natanaelau Felipeeg, —Häk'abamgui hajim han^{am}. ¿K'aíu p^arg^a jaauwai mag Nazaret p'öbör heemuuta h^äor chi t'et'emk'a höbérju ha jaaujⁱ? hajim han^{am}.

Mam^a magbaawai chi Felipeeu, —Magan hoobahur hajim han^{am}, k'ap haag.

⁴⁷ Magbaawai chadcha hi d^ai b^ëejim. Mag b^ëewia ya hich haig pabaicheewai Jesuu hirig —Hachá k'itaichëm israel chaardam. M^ag woundaman chadchata h^ö hak'aar wajap'ata chirabpama hajim hichigcha.

⁴⁸ Jesuu hichig mag hiek'abarm h^ärbaawai Natanaelau hirig, —Jäga pua mag m^a h^ö hak'aar hajap'a chir^am k'ap' chir^a? hajim.

Magbaa Jesuu hirig, —Felipeeu p^a mawag h^äeurru nawe, har p^ach dik'u gaau higo b^ä heegar sⁱewai, mua p^a hoobajieb hajim.

⁴⁹ Magbaa Natanaelau, —Maestro, p^all^a chadchata H^äwandam Hiewau. P^ach k'abahab hajim, israelnaan Rey marau n^a narr.

⁵⁰ Magbaa Jesuu hirig, —¿Higo bā heegar māchdēu pach hootarr ha jaaubaawaita pua mārlag mag chirā? Hista pua hag kāyaujā nem wapcharam hoogpabahab hajim.

⁵¹ Maimua hich Jesuupai hīchab maach t'um hich dāi k'apeerk'a haumarr k'ānnag, —Mua pārag jaauk'imgui hajim: Cha hiek'a chirām hiek'au chadcha māch chi Hemk'ooi Hiewaa haigta Hēwandam chognaan hāgt'armua heegjā bēenaa deeu hāgt'aa waaidatk'ak'ak'am hoojugui hajim.

2

Hōor juu pār nām hee Jesuu dō vinoog paatarr

¹ Magtarr k'ur k'āai t'ārjup nām hee, Galilea durr p'öbördam Caná hanām hee hōor juu pār naajim. Maig Jesús hādjā dāi sīejim. ² Mag juu pār nām hee, hich Jesuā t'ārpāliwia haig sīerr haawai hi hādau hirigta, ³—Vino t'umaa höbaadēmwai hajim.

⁴ Magbaa chi chaairau hirig, —¿Pua k'ant'ee mārlag mag sī? Māch nem wau chitām gaaimua hagt'a hōrag māch k'augpiju hora k'aba sīebahab hajim hich hādag.

⁵ Pari hich hiewau hichig magbaawai chi p'iejāb wau narr k'ānnagta warag hich hūan Mariaau, —Hirua pāachig nem mag haawai hi hipieraa habat hajim.

⁶ Judionaan hamach hi haawai Hēwandam na hamach wajap'a nām haag juu dāi bāpa hārpāli haajeejim. Magua, magaag hat'ee dōjā hiigjerr haawai mag p'iesta hee t'ūr mokdau dēn dārrcha k'it'ēem seis wai naajim. Mak'ānn t'ūr hee de cincuenta a setenta litros dārrha haajeejim, dō. ⁷ Maimua Jesuu mag chi p'iejāb wau narr k'ānnag mak'ānn t'ūr dōou hipiirk'api jaaujim. Mag chadcha hich hipierr hipiirk'abapääiwai hamag, ⁸—Jāimua hag heem jōi harrwia chi p'iesta hee nām k'ānn pörk'a simāg dō hoopibamit hajim.

Magbaa chadcha hichdēu jaautarrjō hi hipierr dō hoopijierram. ⁹ Pari mag chi p'iesta hee nām k'ānn pörōu mag dō hatarrta vinoog paa simjā k'augbata dō sīejim. Hāba chi p'iejāb wau narr k'ānnapaita k'ap'naajim, hamach dak'ir harr haawai. Mag dō hoowi chi pörk'a sīerrau chi juu pār chirarr woundam tār hauwi ¹⁰ hirig magjim:

—T'umaam k'ānnau vino chi wajapcharamta nacha hōrag jiigjerram; maimua mag dō nām hawiata jūrr parhoobam vino jiigjerramgui hajim. Pari pua magba hewaata chi wajapcharam jigaagpamgui hajim hirig, mag dō hatarrta vinoog paa simjā k'augba.

¹¹ Mag Galilea durr p'öbördam Caná hanām hee dō vinoog paatarra warpem hōrāu nem hooba haajem Jesuu wautarr hajim, mag wau sim gaaimua hich juu t'eeq hoopieg. Mag, maach hi dāi wēnārraajerr k'ānnaujā warag wajapcha hi k'ap'nālisijim, chadcha Hēwandamau wargarwe pāiju ha jaaujerr dāita maach wēnārrām. Magta marau warag hi hiek hāk'a nālisijim.

¹² Maimua magtarr k'ur hich hag Galilea durr heepai deeum p'öbördam Capernaum hanāmlag maar p'ē harrjim, hich hād dāi hich heeugpeenpa. Mag p'öbördam hee k'āaidam k'apanaa maar naaimajim.

*Haai hi jēejem degmua Jesuu hōor jārk'ānitarr
(Mt 21:12-13; Mr 11:15-18; Lc 19:45-46)*

¹³ Judionaan p'iesta Pascua haajem burru gayaa harr haawai Jesú Jerusalenag majim. ¹⁴ Maimua hirua hooimaawai, Haai hi jëeujem degta sii p'akjā pérnaa, ovejajā pérnaa, duburjā pérnaa maimua sii hōrag p'atk'on cambie nám k'ɻanpata hohood t'ɻanám hooimajim. ¹⁵ Hichdēu mag hoobaimaawai maar dak'īraa haig jāgad werba s̄isid harr jāauarlnaa haguia bobojog t'um hamach p'ak d̄ai ovejapa dawag jark'ɻalirp̄ijim. Magnaa chi p'atk'on cambie narr k'ɻan mesjā jēk't s̄iek'ɻalirp̄lai k'abaadeewai ham p'atk'onjā sii parhooba k'uyiupāmajim. ¹⁶ Magnaa chi dubur pér narr k'ɻanag, —Jöpk'aa pāach nemchaain m̄igmua p'ē hat'aadēt; m̄ Haai di chan sii pāraru merrkaúg paapāaig k'abamgui hajim hamag.

¹⁷ Hirua mag hiek'abaawai maar k'īir hee d̄ahn̄isijim, Hēwandam hiek p'ā sim gaai, “Hēwandam, p̄lrl̄ag jëeujem di kōitan m̄an nem haneeme chitaawai hag gaaimua m̄an hōor juu hāwatju” ha p'ā sim.

¹⁸ Mag hamach dak'īir dawag hōor jark'ɻalibap̄im hoobaawai judionaan chi pörnaanau hirig, —Pachdēu Hēwandam di kōit jāg chirlp̄i, p̄ hiek mag p̄lta Hēwandamau warrgarwe pl̄iju ha jaaujerr hanaawai magan maar dak'īir hag na marau nem hooba haajem hich Hēwandam dēnjo waubá hajierram hirig.

¹⁹ Magbaawai hich Jesuu warag hamag, —Pāraru magta hoom k'ōsi nám k'ai, magan m̄ag di chayéubap̄l̄it; magbaa k'āai t'ārjup nám hee mua deeu hēu d̄an̄l̄ujui? hajierram.

²⁰ Magbaawai chi judionaanau hirig, —M̄ag Haai hi jëeujem di hēu hawaag cuarenta y seis años p'idx'atarrta, ¿puata mag k'āai t'ārjuppaim hee deeu hēu d̄an̄l̄ujui? hajierram.

²¹ Pari Jesuu mag hamag di ha simjā chi di chaar higwia k'aba, hich mor higwiata mag s̄iejim. ²² Hi mag hiek'atarr haawaita, hamau hi t'ōowia deeu hiiu p'iidatarr k'urjā maach chi hi d̄ai hogd̄ba wēn̄rrarr k'ɻanau hi hiek'atarr k'īir heyaa naajim. Mag warag warrgarwe Hēwandam hiek p'ā s̄isidám gaai Jesú higwia p'ā s̄isidámjā wajapcha k'ap'ānaa hich Jesuu hich hiiucha maachig nem jaaujerrjā warag marau k'ap'ā n̄isijim.

Jesuu t'umaam k'ɻan k'ap'ā s̄ierram

²³ Mag Jerusalenag mawia ham p'iesta Pascua hee simua hich hiiu haawai hag na hōrau nem hooba haajempa wautarr hoowia hōor k'apanaam k'ɻanau hi hiek hāk'ajierram. ²⁴ Pari mag hōrau hich hiek hāk'a nám han̄mjā hichdēu wajap'a k'ap'ā s̄iejim, hōrau chadcha t'āraucha hich hiek hāk'aba nám. ²⁵ Pari mag k'aug haumamjā hōrau hichig jaaubamta sii hichdēupaita hōor t'umaam k'ɻan t'āar k'aug haumaajeejim.

3

Jesús Nicodemo d̄ai hiyāa harr

¹ Woun hāb s̄iejim, Moiseeu Hēwandam hiek p'ā p̄atarr wajapcha hārk'aa jem k'ɻan heem, Nicodemo ha t'ār s̄ierr. Maan judionaan heem chi t'et'em hajim hīchab. ² Mag wounau hedhaar Jesú haig bēewia hirig, —Maestro, marau k'ap'ā n̄amgui hajim, chadcha Hēwandamauta p̄ pl̄ijim, hich hiek marag jaaumk'īir. Hí p̄ d̄ai s̄iewai merag chuk'u simgui hajim, jāg hag na hōrau nem hooba haajempa p̄achdēu wau sim gaaimua. Magba haawai ni hābmuajā jāg pua nem wau simjō wauba n̄amgui hajim.

Magua m^λ p^λ haigta bēejimgui hajim, Hēwandam chi Pörk'a sim haar jāga m^λ hi dāi chirsiju m^λchig k'ap jaaumk'ir.

³ Magbaawai Jesuu hirig, —P^λdē hūrbārī, mua p^λr^λg jaauk'imgui hajim: Chi deeu heeupemjō t'aababa sim chan pōd Hēwandam hichta chi Pörk'a sim haar höbērbamgui hajim, hi chaai k'aba s̄iewai.

⁴ Magbaawai Nicodemoou hirig jēeumamua, —Pari jāga ya m^λg maach chi jōoi chir^λm deeu t'aababarju? hajim. Ḷwa deeuta dich hād bi hee dubju haai s̄iwa hajim, hūwaai t'aababaag?

⁵ Magbaawai jūrr Jesuu deeu hūwaai, —Hāhā, mua chan s̄i t'aabaa chaar t'aaba n^λm jaauba chir^λmgui hajim. Mua mag heeupemjō t'aabaju ha chir^λm^λn, Juanau pōr choo simua jaaujerrjō Hēwandam Hak'arag dich k'irjug chi hiiurig paap^λipi n^λmta jaau chir^λmgui hajim. Magbam chan pōd Hēwandam sim haar höbērbam, hagt'a hi dēn k'aba s̄iewai.

⁶ Maach hādau maach t'aaba n^λm^λn s̄i m^λig heegarpai wēn^λrraagau. Pari Hēwandam Hak'aar hau n^λmuata deeu t'aababarmjō n^λm^λn chadau jūrr hāgt'ar pawiajā hich mag wēn^λrraagau hajim. ⁷ Pari mua mag pāach t'umaam k'^λnta deeu t'aabaju haai n^λm ha chir^λm hūrwia hoob hatcha jāgderra hamgui hajim. ⁸ Hēwandam Hak'aar hau n^λm^λn p'^ū wē t'^λn^λmjōta simgui hajim. P'^ūun parhooba hich wēm haig nem t'eeg juu hurum hūrjem, pari pōd k'augba haajem, jammuata hurú wa jamagta ma. Hich hagjōta simgui hajim, Hēwandam Hak'aarjā hōor hee s̄iecheewai. Chi Hak'aar bārjā hooba n^λm, pari mag simuata hich hiiu haawai heeu t'aababarmjō maach k'irjug chi hiiurig paap^λaijengui hajim hirig.

⁹ Magbaawai deeu hich Nicodemooupai Jesuug, —Pua mag sim haig, Ḷjāga haawaiuma? hajim hirig.

¹⁰ Magbaawai Jesuu hirig magjim:

—᷂^λlta israelnaan hee maestro haawai hōrau hiigjemta m^λg mua Hēwandam Hak'arauta k'irjug hajaug paap^λaijem jaau chir^λmjā k'augbata chirab? ¹¹ P^λdē hūrbārī, p^λr^λg jaauk'imgui hajim: Maraun chadcha maachdēu k'ap'^λm nemta jaaunaa maach daúacha hootarrta jaaujem, mam^λ pārau hāk'amp^λa n^λmgui hajim. ¹² Magnaa hirig. M^λig heegarm nemdampai mua jaau chir^λmjā pārau hāk'amp^λa n^λm, Ḷjāga hāk'aagauma hajim, ya Hēwandam k'irjugcha mua pāachig jaaubaadeewai?

¹³ 'Hagt'a hiwiir hābjā hāgt'ar Hēwandam sim haar maba sim, hi k'irjug k'ap haag; hāba hi haarmua bēetarr wounaupaita Hēwandam k'irjugan k'ap'^λ simgui hajim, hōrag jawaag; wajapcharan m^λch chi Hemk'ooi Hiewaama. M^λch k'abahab hajim, Hēwandam haarmua bēetarr haawai deeu hi haar maju. ¹⁴ Pari magaag hat'eyan, israelnaan hōor maba haajem hee jāg Moiseeu p'^ē wai n^λrraawai Hēwandamau hirig bronze dēn nemk'ōrk'a waunaa pa gaai hāgt'aa jiirjoppi jaautarrjō, hich hagjōta hīchab m^λch chi Hemk'ooi Hiewaajā pa gaai jiirjopju haai chir^λmgui hajim, magbarmua hōor peerd^λju hayaa hamk'ir. ¹⁵ Wajapcharan mag nemk'ōrk'a wau sim pa gaai jiir wējorragta hoobaawai monaujerrjō, chi m^λr^λgta hich peerd^λ haipi sim k'^λan peerd^λwia Hēwandam haarcha höbērwia hich mag hiiu s̄ierrajugui hajim.

Hēwandamau maach k'ōsi harr

¹⁶ 'Pari magaagta Hēwandamau hoowai m^λg durr gaaim k'^λan t'um ya chi hōk'oonta n^λm k'ap'^λ harr haawai, hich garmuata ham peerd^λhaum k'ōchgau m^λ hich Hiewaa hābpai k'it^λmta ham kōit t'ōmk'ir pāijimgui

hajim, magbarm gaaimua chi mərəgtə hamach peerdə haipi nəm k'ən chan hok'ooba, maig heegarwejā hich dēnk'anaa hich haar höbērwia hich mag hich däi wēnrramk'ir. ¹⁷ Hēwandamau mə pāitarr chan, sīi hōor k'aibag waipi jaaumk'ir k'aba, sīi ham peerdə haumk'irta mə pāijimgui hajim hirig.

¹⁸ Məch chi Hēwandam Hiewaa hiekta hāk'anaa mə hig sim woun chan Hēwandamau hisegwia k'īmie durr barpālibam. Pari har mə higba sim chan ya sīi barpāijupaita simgui hajim, hichdēu Hēwandam Hiewaa məchta hābpai chitəmta higba harr gaaimua hichdēupaita wir haig hich hisegpi jaau simjō sīewai. ¹⁹ Mag hamachdēupai wir haig hamach hisegpimjō nəmən, nem k'aigbamta waum k'ōchgau Hēwandam Hiewaa higba nəm gaaimua. Hamach mag nəm gaaimuata mag hōor peerdə hawaag hōtdau paa dənəmənjō chirəm bēewaijā mə higba nəmgui hajim, hich mag k'īchag heeta meraa nem wau nəmjo naam k'ōchgau. ²⁰ Maguata har t'um Hēwandam dau na nem k'aigba wau nəm k'ənnan jūrr mag hōtdau paa dənəmənjō chirəmta hoomap'a haajemgui hajim. Mag mə hoomap'a naawaita mə higjā higba nəm, mag hamach meraa nem wau nəm k'augam hugua hawia. ²¹ Pari magba har jūrr nem wajap'am happai waum k'ōsi haajem k'ənnau chan mə hisegba, warag mag hōtdau paa dənəmənjō chirəmta hiigjerramgui hajim, Hēwandamau k'ōsi simjōta nem hagcha wauju k'ap'ənaa hamachdēu mag wajap'a nem wau nəm bigaau k'ənnagjā k'ap hamk'ir.

Magta Jesuu Nicodemoog, jāga Hēwandamta chi Pörk'a sim haar hijā chiraimaju haai chirā ha jaaujim.

Juan chi hōor pōr choomieu deeu Jesús higwia hiek'atarr

²² Mag p'iesta Pascua dichtarr k'ur Jesuu maar p'ē harrjim Jerusalen-mua chawag, hich hag Judea durr heepai. Maig nəmua hōor pōr choo-jeejim. ²³⁻²⁴ Hich mag jaar hīchab Juanaujā hagt'a hōor pōr choo narrajim haajem, maagwaiwe chan hagt'a hi cárcel deg pāiba narr haawai. Mag hi hōor pōr choo sīerr haig Enón ha t'ār sim, Salim dak'a. Maigta dōdam nap'ə k'ērarr haawai hōor pōr choojeejim haajem.

²⁵ Pari hōrau jaauwai mag nəm hee hīchab hāaur Juan däi wēnrraajerr k'ən garmua jūrr judío hāb haig sīerr däi chik'am hipeer hahauk'amua, "Magan ḷk'aíu pōr choobarmta wajapcha sī, Jesuu pōr choobarm wa maar maestroou choobarmwa?" hanaajim hanəm. ²⁶ Mag hijējēb nən hawia warag hich Juan haarcha wētwia hichigcha, —Maestro, har chum Jordán higaau hedau höbeerjem higar, pāchdēucha marag jaauwai Hēwandamau pāitarr ha sīerr wounaujā hīchab hōor pōr choo nərrəm haajemgui hajim hanəm. Maagwai hōor pōm hārcha hi haarta p'ēp'ēuk'am haimajierram haajem hirig.

²⁷ Magbaawai Juanau hamag, —Hoob hiekk'ōr waumiet hajim hanəm. Hēwandamauta hichdēu k'ap hōrag jauba haajeeb, hichdēu k'ōsi simjōta nem waumk'ir. Mag sīewai hichdēuta juau hirig jāgpi sīebahab hajim hanəm. ²⁸ Pāach jāgəucha k'abá pārau hūr naajimgui hajim hanəm, har mua "Mə chan warrgarwe hich Hēwandamau pāiju ha jaaujerr k'aba, sīi hi bēeju na hi jaau chitəmtu" ha chiraawai. Magua mag hi haarta hārcha hōor p'ēp'ēeu hawiajā mə honee chirəmgui hajim hanəm. ²⁹ Pārau hooba haajē hajim hanəm, jua pər nəm k'ənnjā: chi həlī däi nawe hiek deewi simta chi jayau; pari chi mag heeu pa nəm k'ən paairink'a sim däi ham bigaau simjā hīchab honee haajem. Maarjā hich hagjōta naabahab Jesús

dāi. Hi jāg sim haig woun hāb heeu hāli hau simjöta sīebahab. Magua hamau jāg hi haarta p'ēp'ēuk'am haig, mājā dāi hīchab honee chirāmgui hajim hanām, sīi hōrag hi jaau chitāmua. ³⁰Hiita mā k'āaijā warag t'ārp'ōo pamaawai mā jūrr hi k'āai heeg papagmam; pari mag nām haig hāu sim ha hiek'amajim haajem, hich chi hōor pör choomieu Jesús higwi.

Hāgt'armuacha bēetarra chi jua t'ierriu

³¹ Maimua mag hiek'amamua hich Juan chi pör choomieupai Jesús higwia, 'Hiita hāgt'armuacha bēetarr haawai hichta chadcha maach t'umaam k'ān k'āyaujā hārācha sīebahab hajim hanām. Pari mā magba sīi pāachjō māig heegarmpai haawai māg heegarm k'ān dēnjöpaita jaau chirāmgui hajim haajem. ³² Mamā hirua magba, mā k'āaijā hāgt'armata hichdēucha hoowia hichdēucha hūrtarrra jaau sīebahab hajim hanām Jesús higwia. Mamā magāmājā k'apancha k'aba nām hi hiek hāk'a durrum k'ān. ³³ Pari har hāu hi hiek hāk'a durrum k'ānnaun mag hāk'a nāmua, "Hēwandamaun chadchata hiek'a sīerrām" hanām k'abahab hajim hanām, Jesús higwia hi Hiewaa ha hiek'aawai. ³⁴ Hí chadcha hich Hēwandamauchata pāitarr haawai hich Hēwandam k'īrjugta jaau simgui hajim hanām, magamk'īrta hirig hich Hak'aarjā p'ēs dee sīewai. ³⁵ Chi Hayaujā hich Chaai jāsene wai sīewai nem t'ānāmājā t'um hāba hirigta jaauabajieb. ³⁶ Magtarr haawai chadcha chi Hēwandam Hiewaaagta hich peerdā haupi sim k'ān māg heegarwejā ya hich dēnk'a sīsimgui hajim hanām, hi haar hōbērwia hi dāi hich mag nārraag. Pari Hēwandam Hiewaa hiekta hāk'aba habarm chan hi haarjā hōbērba, warag hi gaaita Hēwandamau hich k'īr machag meeupāijugui hajim haajem, hich Juanau hich dāi wēnārraajerr k'ānag.

Magta Juan chi hōor pör choomieu Jesús t'ō hiek'amajim haajem.

4

Jesús Samariapie hāli dāi hiyāl harr

¹ Mag Juan chi hōor pör choomie dak'a maach Pör Jesujā sīerr haawai fariseonaanau k'aug hat'ajierram, Juan haar maju k'āai hārcha Jesús hēudeeta hōor pos haadēp'ām. Mag nām dāi hīchab k'aug hat'ajierram, Juan haram k'āyaujā hārcha Jesuugta hōrau hamach pör choopi nām.

² Mamā wajapcharan hich Jesujā chooba, maach hi dāi wēnārraajerr k'ānauta hōran pör choojeejim. ³ Mag, fariseonaanau Jesús haarta hārcha hōor poposk'am k'ap'ā hap'ōbaadēm hich Jesujā k'aug hat'aawai Judea durrmuja jūrr hichta warag Galileaag petajim. Magbaawai maar hi dāi wētjim.

⁴ Mag wētumua hichiitá Samaria durr dichab k'aba dichju hajim. ⁵ Mag wētmaa hawia hich Samaria durrpái p'ōbördam Sicar ha t'ār sīerr haig maar barjim, jōoi Jacob k'ararräu jēb pér hauwia hich meebaadeewai hich hiewaa José haajerrag werplātarr dak'a. ⁶ Mag jēb hich chaairag werplātarr gaai posjā sīejim, hich jōoi Jacob k'ararräu k'ōrpitarr pos. Mag wēnārrāmua hich Jesús ya k'ajeeu sīerr haawai mag pos haar mawia hag hi dak'a jupimajim. Maagwai ya hedausiē paimāl sīejim. ⁷⁻⁸ Mag nām hee maar p'ōbōr hee wētjim, maach hat'ee k'ōju pér hawaan. Mag maar hērēubaadeewai Jesús hich happai hoo chirām heeta, hi hiek Samariapie hāli hāb mag pos heem dō jōyaan bēejim haajem. Mag hich haig

pierrwaita hirua, —M_Λr_Λg b_Λchk'un dödam doog jöi deebá ha chirajim haajem hirig.

⁹ Mam_Λ judionaan Samariapien d_Λi dau pari_Λ hiy_Λ haba haajerr haawai, mag hichig dö j_Λeubaawai chi h_Λlirau hirig magjim haajem:

—P_Λar judionaan chan maar Samariapien d_Λi hiek'ajā map'a haajem k'_Λnta, _Λk'ant'ee pua m_Λr_Λg dö j_Λeu s_Λwi? hajim han_Λm.

¹⁰ Magbaawai j_Λrr Jesuu hirig, —Hēwandamau p_Λch hat'ee nem deeg wai sim k'ap'_Λnaa k'aita p_Λchig dö j_Λeu simjā k'ap'_Λ hak'_Λin, p_Λch garmata pua m_Λr_Λg dö j_Λeu k'amgui hajim han_Λm. Magbaawai mua p_Λr_Λg hōor hiiupiejem döota deek'amgui hajim han_Λm.

¹¹ Hichig magbaawai j_Λrr chi h_Λl_Λ garmua, —Señor, pari pua chi jöi haujujā chuk'u sim, m_Λg pos jā naug sim heem pua pöd jöi haubamgui hajim han_Λm. _ΛJamaam dö mag maach hiiupiejem han_Λm m_Λr_Λg deeg hagá? ¹² _ΛJam pua m_Λiguim k'_Λaijā dö wajapcharam bawaag hagá? hajim hanaabá. Nachgarwe maar jöoi Jacob k'ararrauta m_Λg pos marag werplajim. Hag heem hichd_Λujā döwia, hi chaainaujā döwia, hi nem-chaainaujā döjierram. Magtarra, _Λpua hag k'_Λayaujā wajapcharam dö hig chir_Λ? hajim han_Λm. _ΛWa p_Λlta hi k'_Λaijā h_Λrpai chir_Λwa hajim haajem, m_Λg k'_Λai dö wajapcharam bawaag?

¹³ Magbaawaita Jesuu hirig magjim haajem:

—Cha m_Λ hiek' a chir_Λm hiek'au, m_Λg pos heem dö dö n_Λm k'_Λnnan t'um hichiita deeu höbisi hap'_Λbaadeewai hūwai dö döm k'_Λsi hajugui hajim han_Λm. ¹⁴ Pari mua dee chir_Λm dö k'_Λirta dö n_Λm k'_Λnn chan b_Λl_Λrjā höbichag chuk'u hich mag wēn_Λrraju. Mag hamachd_Λeu döbarmpaita ham mor hee hich mag k'umda höbér s_Λsimjö s_Λlejogui hajim haajem, hich mag Hēwandam dēnk'a naisieg.

¹⁵ Magbaawai j_Λrr chi h_Λl_Λ garmua, —Señor, magan mag dö k'_Λir m_Λr_Λg deebá hajim han_Λm, tag höbichag k'augba haadeewai m_Λg pos heem döjā jöyaan b_Λeba haag.

¹⁶ Magbaawaita Jesuu, —Magan p_Λch jaai hat'amí ha hajim han_Λm hirig.

¹⁷ Magbaa chi h_Λlirau, —M_Λ chan jaai chuk'u h_Λmgui hajim han_Λm.

Mag jaai chuk'u h_Λm habaawai Jesuu hirig, —P_Λchigan p_Λ jaai chuk'u h_Λabma hajim hanaabá. ¹⁸ P_Λ jaai haum cinco hauwia sim. Maimua cha p_Λchd_Λeu wai simjāh, magan jā chan p_Λ jaai k'abahabma. P_Λnn chadcha wajap'a k'_Λirjunaata hiek' a h_Λmgui hajim haajem.

¹⁹ Mag hich höbeerbäp_Λim h_Λrbawaita hirig, —Mua hoowai p_Λjā dau b_Λl_Λmjöta simgui hajim han_Λm, m_Λ mag h_Λrram k'ap haag. ²⁰ Maimua hichd_Λepai, Maar jöoin Samariapienaun m_Λg Gerasim durr gaaита Hēwandamag j_Λeejeejimgui hajim haajem chi durrs_Λig juu h_Λanaa. Pari p_Λar judionaan hiek mag hāba Jerusalenam Haai hi j_Λeeujem degpaita Hēwandamag j_Λeeju haai n_Λm haajem. Pua hoowai, _Λjamta chadcha hirig j_Λeeju haai n_Λwi? ha j_Λeeujim haajem hirig.

²¹ Magbaawai Jesuu hirig, —P_Λd_Λe m_Λ hiek h_Λrbärí hajim han_Λm: Ya m_Λg hatag paawai p_Λrau k'_Λirjubaju, m_Λg durrs_Λ gaaita Hēwandamag j_Λeeju wa Jerusalén mawiata Hēwandamag j_Λeeju. Magbarm haigmua parhooba p_Λach n_Λm haigmua hirig j_Λeeju haai hap'_Λbaad_Λjugui hajim han_Λm.

²² P_Λar Samariapienau chan Hēwandamag j_Λeu n_Λm han_Λmjā wajap hi k'augba n_Λmta hirig j_Λeeujem. Pari maar judionaanaun chadau, maach meeun heem hāb höberbarm gaimuata Hēwandamau hōor peerd_Λtk'a

k'ap'Λ naawai, hirigta jëeujemgui hajim haajem. ²³ Pari hīs hirig jëeu chaar jëeu nām k'ΛΛnaun māg hatag paawai warag Hēwandum Hak'aarau k'ōsi simjō jëeujugui hajim hanΛm, ya hamau Hēwandum jāga sīerrā ha k'ap'Λ naawai. Hichig mag jëeu nām k'ΛΛnta hich Hēwandamaujā hiigjemgui hajim haajem. ²⁴ Hēwandum chan maachjō māg mor chuk'u sim, Hak'aar haawai. Maguata hāk'aa chaar hāk'a nāmuata hich Hēwandum Hak'aarau k'ōsi simjōta hirig jëeuju haai naabahab ha chirajim haajem chi hālirag.

²⁵ Magbaawai jūrr chi hālirau hirig, —Hālāj, mua k'ap'Λ hāmgui hajim hanΛm, Cristo hanΛm bēeju, warrgarwe hich Hēwandamau pāiju ha jaaujerr. Mag hich pierrum hedta hichdēucha t'umaa wajap'a jaauchējogui hajim hanΛm, jāga sīerrā Hēwandum.

²⁶ Magbaawai, —Māta hag Cristo warrgarwe hich Hēwandamau pāiju ha jaaujerr k'abahab; hich hag wounta hīs pΛ dāi hiyāΛ chirabahab hajim hanΛm Jesuu, warre hich jaauwia.

²⁷ Ham mag hiyāΛ nām heeta maar bardatk'achējim. Maimua mag Samariapie hāli dāita hiyāΛ nām hoobaicheewai chadcha maar dauder-rraa naajim. Pari maglāmjā hābmuajā hirig, “¿PΛ k'anta hirig jëeu sī, wa k'an hata pāar hiyāΛ naajījā?” habajim.

²⁸ Mag Jesuu hichig, “Māta Hēwandamau pāiju ha jaaujerr k'abahab” habaawai, hich döt'ür werplawia p'öbörög k'ap'igbaadējim. Mag mawia barwia hōrag, ²⁹ —Mau mā daupierr hoobahut'ā hajim hanΛm, pos haar woun hāb simua, mua hichigjā jaauba harrra, mua nem waaujem t'umaa k'ap'Λ mārāg jaaubarm. Mua k'īrjuawai, jāata warrgarwe Hēwandamau pāiju ha jaaujerrjōo simgui haimajim haajem.

³⁰ Mag chi hālirau hamach haar jaaubaimaawai chadcha p'öbör heem k'ΛΛnaujā Jesús hoon wētju hap'öbaadējim haajem. ³¹ Pari mag chi hālā p'öbör hee nārrāmich, ya maar deeu hi haig paauk'achēwi narr haawai marau hirig, —Maestro, t'achdam k'ō hat'ā haajeejim.

Pari mag hichig t'ach k'öpi jaaubaawai jūrr, ³² —Mā t'ach k'öju wai chirabahab, pari mag t'ach k'īir pārau k'augba nāmgui hajim hichdēu.

³³ Warag maachig magbaawai jūrr, —¿Wa hābmua hi hat'ee t'ach k'ōmk'īir deet'urtarr haawaita mag sīwa? haajeejim marau.

³⁴ Pari maar mag hiek'a nām hūrbaawai Jesuu marag, —Mua mag t'ach k'öju wai chirām ha chirāmlān, Hēwandamauta mā pāitarr haawai hirua k'ōsi simjōta nem wau chirāmlāugui hajim, māchig p'idag jaaupāitarr t'umaa hōp'yaag. ³⁵ Pārau nemjīir p'ierraag hagt'a hed jayap waaur nām haajeebma. Pari mua jūrr pārag, pāach bigaau hōor pōm trigo p'ur wējōmjō t'ΛnΛmta hoobat ha chirām. Jāg trigo p'ur wējōm hapuraa heeujemjō, jāk'ΛΛnagta Hēwandum hiek jaaubat ha chirāmgui hajim, hamag hāk'amk'īir. ³⁶ Hōor jāg t'ΛnΛmg Hēwandum hiek jaau nāmta nemjīir p'ierr nāmjō p'idx'a nām k'ΛΛnag chan Hēwandamau p'agab k'aba p'agjugui hajim. Mag hamau hi hat'ee hōor gan haumam k'ΛΛnan hich mag hi dāi wēnarrāagau. Ya mag nāisim haig chi nacha hi hiek jaautarrjā honee hawia hēudee jaaumamua hāk'api hat'am k'ΛΛnjā chi nacha jaautarr dāi hābā honee hajugui hajim. ³⁷ Har hōrau, “Chi nemjīir jīir simuan sīi jīirmam, pari k'ar chan pōd hichdēupai heeuba haajem” haawain chadcharauwai hajim. ³⁸ Hiin chadcha deeum k'ΛΛnauta nacha chi p'idagan hēudā haujierram; pari magtarrta jūrr pāachta ham p'idag gaaimua wajapcha haju. Pāach chi bālārjā p'it'urg hauba narrta nemjīir

p'ierramk'ūirjöta mua päär pääi chiräm ha jaaumajim marag, maachdëu hich hiek jaau wēnärrämua hōrag hāk'api haumaju higwia.

³⁹ Mag chadcha häläi dö jöyaan k'itawia, "Jesuu bälärjä hichig jaaubamta mua nem waaujem t'umaa k'aug hat'ajim" ha jaaubaaimaawai, mag Samaria durr p'öbördam sieri hee hōor k'apank'am k'ännauta hi hiek hāk'a näm hiek'au, "Magan chadcha hich Hēwandamaucha pääju haajerrau" hawia chi Jesús hoon béejierram. ⁴⁰ Maimua chadcha mag bëewi chi Jesús haig barchëjierram, chi p'öbör heemua bëetarr k'än. Mag hi haig paauk'achëwia hirig, —Mäig maar haig k'ääibajë hajjerram.

Hichig magbaawai chadcha t'abawia k'ääi numí siejim ham p'öbör hee. ⁴¹ Mag k'ääi numiim hee hichdëucha jaau sim hürwia, warag k'apanaacharam k'ännauta hi hiek hāk'ajierram. ⁴² Mag hamachdëucha Jesuu jaau sim hürwia hāk'atarr k'ännaau chi hälairag, —Ya hīs chan sii pua jaau sim hürwiapai k'aba, maach jāgäucha hi hiek hürwiata marau hāk'a nämgui haajeejim. Ya chadcha marau k'ap'ä näm, jāguata chadcha durrierr hich hiek hāk'a näm k'än t'um peerdä hauju k'abahab haajeejim jürram k'ännaau.

Chaaipöödbärwarpmua Jesuu monaaupäitarr

⁴³⁻⁴⁴ Jesús mag Jerusalenmua mawi, Samaria p'öbördam hee k'ääi numí sileimawi, warag hich maa harrag petajim, Galileaag. Mamä mag p'iestä dichtarr k'ur Jerusalén t'ababa harran, hag na hichdëu hiek'atarrjö, chi Hēwandam hiek jaaujem k'änna chan hābjä hamach durr hee hāba naajem k'ännaupajä k'a k'öchk'aba haajeewai hajim. Magta hich t'aabatarr durrmuwa warag Galileaag petajim, hich bääutarr durr. ⁴⁵ Mag maa hawia Galilea durr barbaimaawai, mamaam k'ännaau hāu hi wajap'a hamach hee barpijierram, hi däi hāba Jerusalén p'iestä Pascua hanäm hee naawai hirua nem wautarrijä t'um hamach daúa hoo narr haawai.

⁴⁶ Mag Galilea durr paimawia deeu Canaag majim, hag na hichdëu dö hatarrta vinoog paatarr p'öbörög. Maagwai hñchab Capernaum p'öbör hee siejim woun hāb rey däi p'idk'ajem, chi t'et'em. Mag dën chaai mor mas siejim haajem. ⁴⁷ Mag chi t'et'emua Jesús Judeamua bëewia jürr Galilea barbaichäm ha hürbaawai hi haar mawia hirig chaigpamamua, —Mä chaai ya pöödba k'érämta hoo pääjim; mä hap chitäm mä di haar marrau haichëjim, mä chaai monaaupääin.

⁴⁸ Pari magbaawai Jesuu hirig, —Pärau chan pääach daúacha hag na hōrau nem hooba haajem wau näm hoobam haigjä Hēwandam juu t'eeg mä gaai sim hāk'aba sieri jëemgui hajim.

⁴⁹ Pari magbaawai chi t'et'em garmua warag hirig, —Señor, mä hap chitäm jöpai mä chaai hoomierrau, meeju nawe. Ya parba k'érämta mua hoo pääabajieb hajim.

⁵⁰ Magbaa, —Hoob hatcha k'ūirjum, pä chaaidam nauwe monaaubajup hajim Jesuu.

Hichig magbaawai hich chaai meejujä k'ūirjuba, Jesuu hich chaai monaaupäijuuta hāba k'ūirjumamua hich diig petajim. ⁵¹ Mag hich diig mam hee hi chognaan hi k'ūirp'ee bëewia hi däi hoobaicheewai hirig, —Pä chaaidam monak'a k'érämta hajjerram hanaabá.

⁵² Magbaa hichdëu hamag jëeujim haajem, k'an hora chaai deeu k'ūirdam hinaa haadëjí. Mag hamachig jëeubaawai, —Norr k'eeurag la una naawia warre k'änsumie meeuba k'ërsijimgui hajjerram haajem.

53 Magbaawai chi hayau hich hödegpai, “Magan mag horata Jesuu m̄lrag ‘Hoob hatcha k’lirjum, p̄a chaai monaaubajup’ ha hiek’ajiebma” hajim haajem. Mag hich chaaidam monaaubap̄im hoobaawai hichdēujā h̄k’anaa hi deg d̄i h̄aba naajerr k’l̄naujā t’um chadcha Jesuut Hēwandam Hiewaa warrgarwe hichdēu p̄liju haajerrau hawia hi hiek h̄k’ a n̄lisijim haajem. ⁵⁴ Mag chaai parba k’ér̄lm warppaimua monaaup̄litarra Judeamua bēewi Jesuu Galilea durr biek numiim hōor dak̄ir hag na hamau mag hooba haajem wautarr hajim, mag chaai monaautarr gaaimua hichta Hēwandamau p̄litarr ha hōrag k’ap hamk’iir.

5

Jesuu k’ a chak’ a k’it̄lm monaautarr

¹ Magtarr k’ur Jerusalén p’öbör hee judionaan p’iesta wai narr haawai, Jesús deeu hagag petajim. ² Mag Jerusalén p’öbör hee dubaag “Ovejanaan Puertdi” ha t’är sim dak’ a t’ärrdö juau wautarr estanque hanlm sim. Mag t’ärrdö t’är hebreonaan meúa Betesda haajem. Mag t’ärrdö higaaupórticos hanlm cinco naajim. ³ Ma, sīi j̄serg heegar harr haawai mor masim k’lln k’apan t’üp’āau t’l̄naajeejim: dau k’tsu k’it’ëem k’lln, b̄l wēd̄l wēd̄l k’it’ëem k’lln, maimua sīi juadam wa mor hēnter k’äijā k’ a chak’ a k’it’ëem k’llnnpa. [Maig n̄lmua dō waaurëwaata n̄a naajim, ⁴ k’arii Hēwandam chog h̄gt’armua bēewia mag dō waaurëu p̄labajēm hee chi nacha dubbaimamta monaaujerr haawai hag hee dubaag. Mag dō waaurëu p̄labajēm hee chi nacha dubbaimamn parhoobam k’amor machag wai sīerr k’äijā monaaub k’aba monaaujeejim haajem.] ⁵ Mag mor masim k’lln pōm t’üp’āau wējom hee sīejim h̄chab woun h̄b treinta y ocho años, sīi k’ a chak’ a haawai pōd hich happajā p’iid̄lba k’it̄lm. ⁶ Mag werba k’ér̄lm Jesuu hoobaimawia mag año k’apan dau hap’ll k’ér̄lmjā k’aug hat’awai hirig, —¿P̄a monaaum k’ösi chir̄wi? hajim.

⁷ Magbaawai chi mor masi k’erarrau, —Señor, m̄lln monaaum k’öchag chir̄lm; pari chi dō waaurëu sīubaawai hag hee m̄a jiirpäiju k’lln chuk’ u haawaita pōd monaauba chir̄mgu hajim. Maadēu hag hee dubaag hēk’awai maach nawe h̄bmua hag hee paajemgui hajim.

⁸ Magbaawai Jesuu hirig, —Magan p’iid̄lwa d̄lrd̄r habá; maimua p̄ch put juurwia hat’aad hajim.

⁹ Hichig magbarm bärre chadcha warrjā hich mag monak’ a sīerrjota p’iid̄l d̄nnisiviwa d̄r n̄llnlu k’abaadéjim. Maimua hich put juur hauwia hag d̄i petajim. Pari mag hi monaautarr hed juua h̄llijem hed harr haawai, ¹⁰ Moiseeu p’ä p̄larr hiek wajap’ a h̄lark’ aajerr k’llnau hirig, —H̄is chan pua jäg put ch̄agag jiir wai n̄rraju k’aba simgui hajim hanaabá.

¹¹ Pari hichig magbaawai chi woundamau hamag, —Pari chi m̄a monaaup̄litarrauta m̄lrag “P̄a ch put juurwia hat’aad” hatarr haawaita mua harrubahab hajim haajem.

¹² Magbaawai hamachdēu, —¿Chijāguata p̄lrag mag sīejī? hajierram haajem.

¹³ Pari mag hi monaaup̄liviwa hich Jesujā sīi hōor k’apanag hee dubbaaderr haawai pōd hi k’augpäiba harr gaaimua, h̄is mag t’är t’ärrnaa mag wounauta m̄lrag mag jaaujimjā habajim haajem. ¹⁴ Maimua hag k’ur Jesuu hich hag woundamcha Haai hi j̄eeuem deg hoobaimaawaita hirig, —Ya h̄lu p̄a jäg monaaub chirsipí, hoob tag pekau wau chitam. Heeu magbamn jūrr p̄ch gaai hag k’äai hatcha k’äijā haduk’ am hajim.

¹⁵ Jesuu hichig magbaawai judionaan chi pörnaan haar mawia hamag jaauwimajim haajem, Jesuuta chadcha hich monaautarr. ¹⁶ Mag gaaimua judionaan chi pörnaanaau chan warag Jesús k'ōchk'aba haajejim, mag hamach dak'ir jua hālijem hedam magwe hōor monaaujerr haawai. Hamagan mag nāmdampai p'idk'a nām dāi hāba sīerr haawai jua hāi nām hed pōd magju k'aba sīejim. ¹⁷ Pari Jesuu mag chi judionaanau k'īrju nāmjā k'ap'Λ sīerr haawai hamag, —Jua hālijem hedam magwe mΛ Hayaujā hōor dau haug k'aaugjeewai muajā hich hagjöta chiram k'abahab hajim hamag.

¹⁸ Jesuu hamach jāg daar mag hiek'abaawai chará waragta hi t'ōpāim k'ōchk'a p'ōbaadējierram. Pari wajapcharan hamach dēnjo jua hālijem hedjā hālrk'aba sim gaaimuapajā k'aba, ham jāg daar Hēwandam higwia hi Haai ha hiek'aawaita mag hi t'ōom hiigjeejim, mag sim haig magan hiita Hēwandam dāi hāba chirabma hawia.

Hēwandam Hiewaa hiek t'eeg

¹⁹ Pari Jesuu warag, —Māch chi Chaairaujā māch Hayau nem waupim k'ōsi sim k'augba hak'iin, muajā māch k'īrau chan waubajgui hajim. Magba hirua nem waupim k'ōsi sim māchdēu k'ap'Λ chiraawaita muajā chadcha waaujemgui hajim Jesuu chi judionaanag. ²⁰ Mag hich mΛ Hayaujā mΛ k'ōsi haajeewai hichdēu nem waupim k'ōsim t'um mārlāg k'ap hapiejemgui hajim. Maagjeewai hīsmua hatagta mua nem wau chiram gaaimua pārau hi jua hoogpamgui hajim. Hante māg woun monaautarr k'āajājā hārlācha mua nem waumaju. Mag hoowiata pāar dauderra hajugui hajim. ²¹ Hich jāg chi Hayaujā hōor mee nām k'ānnjā p'iriutk'a hauwia hich mag hich dāi wai sījemjō, māch chi Chaairaujā māchdēu magam k'ōsim k'ānn dāin hich hagjö hajugui hajim. ²² Hich Hēwandam chi Hayaujā hichdēu chan jaauba, māch chi Chaairagta jaaupiejem, hōor hich haar hauju wa hauba hisegju, ²³ mag gaaimua hich jāg mΛ Haai t'ō hiyāλ haajemjō māch chi Chaaijā hagjö t'umaam k'ānnag t'ō hiek'amk'īr. Mag sīewai māch chi Chaairagjā heenaa wajap'a mΛ t'ō hiek'aba nām k'ānnau chan magan mΛ Haaijā t'ōba nāmgui hajim, hichdēu mΛ pāitarrrta mΛ māg chitāmjā higba naawai.

²⁴ MΛ cha hiek'a chiram hiek'au chi māg mua jaau chitām hiekta hūrwia hāk'a simuan Hēwandam hiekta hāk'a simgui hajim, chadcha hichdēuta mΛ pāiwia mag hich hiek jaaupitarr haawai. Mag hāk'abarm wounan Hēwandamau ya hich dēnk'a hauwia hich mag hi dāi sīsim hiek'au. Magbarm woun gaai Hēwandamau hichdēu hōor hi hagk'a nām hedjā mas habajugui hajim, warr hich k'aibag heepai chi t'ōmjō sīrrta hich mag hiiu nārraag ya chi peerdām haawai. ²⁵ Chadcha hīsta pāar mag chi t'ōmjō nām k'ānnaujā māch chi Hēwandam Hiewaa hiekcha hūrju hed pabaichēngui hajim. Mag mΛ hiek hūrwia hāk'a nām k'ānnan warre Hēwandam dēnk'anāa māg hatagjā hich mag hiiu nāisijugui hajim. ²⁶ Hich jāg chi Hayaujā hichdēuta hōor hiiupiejemjō, hich dēnjo hamk'īr māch chi Chaairagjā hagjö hich jua t'eeg deejimgui hajim. ²⁷ Mag nām dāi hīchab mārlāta hōor hich haar hauju wa hauba hisegju ha jaaumk'īrjā hiek t'eeg hapijimgui hajim, māchta Hemk'ooi Hiewaa haawai. ²⁸ Mag muata hōrag hamach k'īrcha jawaagjā hiek t'eeg chiram ha hūrwia hoob jāgderra hamiet. Pari chadcha māchdēuta māg hatag hōtarr k'ānnagjā hamach bēptarr jēbdegmua höbeerpi jaaubaawai deeu hiiu p'iidatk'ajugui hajim. ²⁹ Chi nem wajap'a waaujerr k'ānnan tag meeba hich mag

Hēwandam d̄lī wēn̄rraagta p'iid̄l̄tk'ajū; pari nem k'aigbamta waaujerr k'ānnan Hēwandamau hamach hisegwia k'īmie durrtā bark'ālijū habarm hūraagpaita p'iid̄l̄tk'ajugui ha jaumajim hich Jesucha.

Jesuun chadcha hiek t'eeg sim

³⁰Mā Hayauta mā pāittarr haawai hirigjā jēeuba sīi māch k'īrau chan pōd mua nem wauba chit̄l̄mgui hajim. Maguata, māch Hayau jaauubaawaita mua hagpierr nem waaujem; mag hichdēu jaau sīewai nem hagchata waaujemgui hajim. ³¹Mua māch higwia māchdēupaita mā hiek t'eeg chir̄lm hak'iin, mua magju k'aba chir̄lmgui haju hōrau, tag mā hipierr jaau nām k'ān chuk'u haawai. ³²Pari hāb simgui hajim, ma mā Hayau. Hiruata mā kōit chadcha nem hagcha jaaujem. Mua k'ap'ā chir̄lmgui hajim, mag hirua nem jaau sim chadcharau. ³³Pārau Juan haar hōor pāijierramgui hajim, hiita Hēwandamau pāiju haajerrā ha k'ap jēeunkīr. Magbaawai hirua, hí chan har k'abam, hāb hi hēudee hurumta haruugui hajim, mā higwia. Hichdēu mag pārag jaaupāitarr chadcha hajimgui hajim. ³⁴Pari mā chan mag sīi hōraupaita jaauju haai nāmjā habam. Mua mag Juan higamjō chir̄lmān, hirua nem jaaujerr hāk'awia pāach peerd̄l̄tk'amk'īrau hajim. Mā wajapcha k'ap'ānaa jaauju haai sim chan mālig heegarm k'abamgui hajim. ³⁵Juanan chadcha lámpara dau wajaug p'uū dānāmjō sīejim, muata hōor peerd̄l̄ hauju haai chir̄lm ha jawaag. Mag hirua jaau nārrarr hūurwai pāach jāgaagaa harr haawai k'ūchpain pāar honee hajierramgui hajim. ³⁶Pari Juanau sīi hidamaupai jaau nārrajerr k'āai mua wajapcharam wai chir̄lmgui hajim, haguata Hēwandamau māch pāijim ha k'ap hapieg. Ma, hōrau hag na nem mag hooba haajem waaujem hag jua t'eegaugui hajim. Mag jua t'eegau mā Hayau nem k'īr pogk'e waipi jaautarr haawai, hōor dak'īr mag waauwai, chadcha hichdēuta mā pāijim ha jaau sim k'abahab hajim. ³⁷Pārau hoojā hooba ni hi hiekjā hūrba naab mamā, hich mā Haai mā pāitarraujā hagjō mā higar sim ha sim, hichdēuta warrgarwejā mā higwia hich hiek gaai pāpitarr haawai. ³⁸Pari mag hichdēu mā pāiwiā mua jaau chit̄lmjā pāachdēu hāk'aba naawai pōd hi hiekjā pārau pāach tāar hee hauba nāmgui hajim. ³⁹Pāraun sīi Hēwandam hiek p'ā sīsidām gaai tārnāa hag gaai jaau sīsidām hālrk'a nāmuata pāach peerd̄l̄jupii hawia tālrjerram. Pari par mag hag gaai tālrwai mā higwia jaau sīsidām hoo nāmta, pārau pāach tāar t'eeg nām gaaimua ⁴⁰bālrjā mā higba nāmgui hajim, hich mag hiiu wēn̄rram k'ōsi nām hanāmta.

⁴¹'Mua chan mag pārag sīi māchig hee hamkīrta nem wauba chir̄lmgui hajim. ⁴²Mua k'ap'ā chir̄lm, pārau chan tāraucha Hēwandam k'ōchk'aba nāmta sīi par hiiupai hi k'ōsi nām haajerram. ⁴³Mānn hich mā Haai hiek'au pāiwiata māg chit̄lm; pari magmājā mua mag jaauwai pārau mā hiek hāk'aba nāmgui hajim. Mamā jūrr hāb sīi hich k'īraupai bēewiata pārag magchēk'iin, mag hiek'an chadau pārau hāk'ajugui hajim. ⁴⁴Jāga pārau mua nem jaau chir̄lm hāk'abarju hajim, jāg Hēwandam hichta hābpai k'it̄l̄mta pāachdēu nem wau nām gaaimua honee hapiju k'īrjubanaa hāba pāach k'apeenagpaita pāach t'ōpim k'ōsi tānām? ⁴⁵Hoob pāach jāg nām paar muata Hēwandamag pāach k'aibag waumkīr hirig nem hīgk'a tānāluju hamiet hajim hamag. Chi Hēwandamag pāar hīgk'ajuu Moiseeuuta pāar hīgk'abajup, sīi hirua p'ā plarr hiek wajap'a hālrk'a nāmuata pāach hāgt'ar hōbērpiju hanāmta chadcha hirua p'ā plarr t'um hipierraajā k'aba naawai. ⁴⁶Chadcha pārau Moiseeu p'ā

patarr t'umta hipierraas nam hak'iin, hichdeu Hewandam hiek paa pararr gaai ma higwia jaaau pararr haawai, parau ma hiekja hak'a naak'amgui hajim. ⁴⁷ Pari hirua ma higwia mag paa parrja parau hak'ab nam, *¿jäga his machdeucha jaaau chiramja hak'abarju?* hajim hamag hamach kircha.

6

*Jesuu hoor cinco mil t'ach köpitarr
(Mt 14:13-21; Mr 6:30-44; Lc 9:10-17)*

¹ Magtarr k'ur deeu Jesus petajim, hag kirp'epai t'arrdö pom Galilea ha tar sim hee. Hich hag t'arrdöpai hichab Tiberias ha talrjem. ² Mag hi hag kirp'ee petaawai hoor pom hi heudee herebaadejim, hamachdeu mag hoor mor masim kan pooma monaaumamua hi juu t'eeg hoojerr haawai. ³ Mag mawia maar na buchagdam gaai waaidawia jupbaimaawai maarja hi bigaau jupimajim. ⁴ Maagwai judionaan piestesta Pascua haajem ya burruju harr sejim. ⁵ Jesuu hoowai mag hich heudee hoor pooma beewia pos haichem hoobaawai Felipeegta, —Felipe, hoor pom mag wejöm hat'ee *¿jamta maadeu köju bawaagauma?* hajim.

⁶ Pari hichdeu Felipeeg mag sierran, daau hirua k'an habarju k'ai hawiata mag sejim. Mama hich Jesuu hichdeu k'ap nem wauju kirju sejim. ⁷ Magbaa Felipeeu hirig, —Doscientos denarios wai nam hanaa si pan happai hauk'iinja, hagdaujo dau hahabdöja darrk'abajugui hajim.

⁸ Magbaawai maar k'apeer habb Simón Pedro heeum Andrés ha talrjerrau, ⁹ —Habb maig chaaidam simuata pandam cinco wai narramgui hajim, maimua hawarrdam dau numí. Pari hoor pom mag wejöm, *¿k'anii jägpaimua darr habarju?* hajim.

¹⁰ Andreeu magbaawai Jesuu jurr maragta, —Magan hamag t'um hohoodö hapi jaaubat hajim.

Mag jaaubaawai chadcha t'umaa p'üak hee hohood hap'öbaadejim. Mag hoor pom wejöm hee hemk'ooin happai cinco miljo naajim. ¹¹ Maimua Jesuu mak'lan pandam hich juu hee p'ë hauwia, Hewandamag häu hajim hanaa, jurr marag hlaprimajim, jurr hoor pom mag hohood wejomag jiggamakir. Maimua jurr chi hawarrdam paarja hich hagiö Hewandamag häu hajim hanaa hagiö jiggipijim, hamachdeu k'om haig k'omkir. ¹² Maimua ya t'umaam k'lan biwaauwia tag k'omap'a hap'öbaadeewai, si barpaiju k'ääi, Jesuu marag p'ëpi jaaujim. ¹³ Maimua chadcha marau t'umaa p'enaa hoowai, mag pandam cincopai narrta t'ablat doce hipiirk'a hajim, chi sobau. ¹⁴ Hoor pom mag t'lnarr k'lanau hamach daúacha Jesuu hich hiiu haawai mag hag na hamau mag hooba haajerrta mag waubarm hoobaawai jurr hamach heepai, “Chadcha mag wounta hich Hewandamaucha hich hi jaaumkir jar hauwi päiju ha jaaujerrauwai” haajeejim.

¹⁵ Mag nammu warag hajués hich par harrwia hamach reik'apim hig nam hichdeu k'aug hat'aawai warag durrsieg petajim, mam hich happai sleimaag.

*Jesus dö här narrarr
(Mt 14:22-27; Mr 6:45-52)*

¹⁶ Maimua ya hedau k'ëubaadeewai maar jerag beewia, t'arrdö hee burrdatk'achewia, ¹⁷ jurr jap hee paauk'abaadejim, hag kirp'ee p'öbör Capernaum hanam wetaa. Mag maar döjärr paauk'abaadem hee warag kissu haadejim. Maagwai hich Jesus hagt'a beeba sier haawai

maar däi maba t'la ba s̄isijim. ¹⁸ Mag ya maar döjärr wëtumta, p'ü t'eeeg wëbaadeewai s̄i p'üas baupa haadëjim. ¹⁹ Ya maagwai maar döjärr naajim. Cinco k'abam̄an seis kilómetros k'âijâ naajim, döhi haigmua chi warp'ag. Mag nñm heeta marau hoowai, Jesuuta döjâ hâr durramjö dâdârg hurum hoop'öbaadëjim. Mag hoop'öbaadeewai maar jâp'ierr p'öbaadëjim. ²⁰ Pari mag maar jâp'ierr p'öbaadeewai hichdëu marag, —Hoob jâp'ierrmiet, mñ k'abahab hajim.

²¹ Magbaawai warag marau maach jap hee hi t'âr haujim. Mag maar däi jap hee pabaadeewai sëuk'abarmjö habarm hee jöpchata ya maar maach maa harr haar naaimajim.

Hôrau Jesùs jarþ'oo t'ânarr

²² Hag noram hâspaau t'oom higar t'abagk'atarr k'ânnau k'aug hat'ajierram haajem, jap hâbpai haig sîerr hee maar hëreubaadëm. Mag maar weetwai chi Jesùs maar däi maba harrjâ k'ap'ñ naajim haajem hîchab. ²³ Mag nñm hee hich hag t'ârrdö heepai p'öbör Tiberias hanñm haarmua bote bëewia, mag hag noram Jesuu pan cinco hich jua hee haunaa hag paar hâu hajim hanaa hôrag k'öpitarr dak'a jopdâtk'achëjim haajem. ²⁴ Mag chadcha hamachdëu hoowai, Jesùs haig k'aba ni maar hi däi wënñrraajem k'ânnjâ haig k'aba nñm k'aug hat'aawai, mag bote jopdâtk'achëtarr hee jûrr döjärr paauk'abaadëjim haajem Capernaumag, Jesùs hëudee hi jâr wëtumua.

Jesùs, hôor hiiupiejem pan

²⁵ Maimua mag wëtwia chadcha hag k'îirp'ee Jesùs sim hoobaimaawai hirig, —Maestro, ¿k'an horata pñ mau pabaadëjima? hajierram.

²⁶ Magbaawai Jesuu hamag, —Chadcha pârau mñ jâr wënñrramñ, s̄i pâach t'ach biwaau k'öpitarr haawaita pârau mñ jâr wënñrramgui hajim. Mamñ hîs mag mua jâg pâach dak'îir wautarr gaaimua mua jaau chitñm hâk'ak'imjâ haba nñm. ²⁷ Jâg s̄i biwaau t'ach k'öm k'öchgaupai mñ hëudee hëk'a wënñrraju k'âyau, tag bâlñrjâ jâsöö hapiba hich mag pâach hiiupiejem pan k'îirta hat'at hajim hamag. Mñch chi Hemk'ooi Hiewaauta mag pan pâar hat'ee wai chirñm. Mñch Haai Hëwandamau pârau hag na mag nem hooba haajem waumk'îir juapá deetarrauta nem waaujeewai pârau mñ hiek hâk'an aa hichdëuta mñ pâitarrjâ k'ap'ñ haju haai nñmgui hajim.

²⁸ Magbaawai hamach garmua jûrr hirig, —¿Marau k'ani wauju haai nñ hajierram, Hëwandamau nem waupim k'õsi simjö haag?

²⁹ Magbaawai Jesuu hamag magjim: —Hëwandamau pârag waupim k'õsi simñ, mñltta warrgarwe hichdëu pâiju ha jaaujerr haawai mua nem jaau chitñmta pârag hâk'apim k'õsi simgui hajim.

³⁰ Magbaawai deeu hamachdëu hirig, —Pua deeu maar dak'îir hag na marau hooba haajemta wauk'îin chadau marau chadcha pñ Hëwandamauta pâijim haju. ¿Mamñ k'ani pua wau nñ? hajierram.

³¹ Maimua hamachdëupai, Maar jöoin hôor chukag durr wënñrraajeewai Moiseeu "maná" hanñm hâgt'armua k'lipitarrta k'öjierramgui hajierram. Hich Hëwandam hiek p'â sim gaai jaauwaijâ, "Hâgt'armua pan k'lipiwiia hamag k'öpójim" ha sim. Maagwai puajâh, ¿k'aní wau nñ? hajierram deeu hirig.

³² Magbaawai Jesuu hamag,—Pari Moiseeu k'abajimgui hajim hamag pan deetarr; mΛ Hayau k'abajieb hajim. Maimua hīsjā hagt'a hich mΛ Hayauta hāgt'arm pan pārag dee sīebahab; pari hīsimΛn warr pāar jōoinag deejerr k'āajjā chi wajapcharamΛugui hajim. ³³ Magnaa hichdēupai hich higwi, Pari mag pan hich Hēwandamauta dee sīewai hāgt'armuachata bēejimgui hajim, hōor hiiupi hawaag.

³⁴ Magbaawai hamachdēu hirig,—Señor, magan mag pan marag hich mag dee chitā hajierram.

³⁵ Magbaa Jesuu,—Wajapcharan mΛchpai k'abahab hajim, mag pan hōor hiiupiejem. MΛig heegarin par pāar t'ach pōm biwaau k'ōwiajā deeu jāsooju. Biwaau dō dōwiajā deeu hōbisi haju. MamΛ chi mΛ hiek hāk'anaa mΛlta hau sim chan tag deeu higbagugui hajim, hich peerdΛ haumk'īir. ³⁶ MamΛ chaig mΛchdēu pārag jaau chirarrijō, pāraun mΛ hoo naab mamΛ, bālārjā mΛ hiek hāk'aba nΛmgui hajim. ³⁷ T'um mΛ Hayau mΛ hiek hāk'api nΛm k'ΛΛnaun mΛ hig nΛm. Mag mΛch hig nΛm k'ΛΛnan mua haub k'aba haujugui hajim. ³⁸ MΛ chan sīi mΛchdēu ham haig nem wawaagjā hāgt'armua bēebajim. MΛlān mΛch Hayau mΛchig nem mag habaawai hi hipierr haagta bēejimgui hajim, hichdēuta mΛ pāitarr haawai. ³⁹ Hich chi mΛ pāitarr Jōoiraujā k'ōsi simΛn, mag ya mΛch hōork'a t'ΛnΛm k'ΛΛn heem hābjā hok'oopiba, sīi mΛg durr hō nΛm hedjā deeu p'iriutk'a haupim k'ōsita simgui hajim. ⁴⁰ MΛ Hayaun, har mΛ higwia “Jāata chadcha hi Hiewaau” hanaa mΛ hiek hāk'a nΛm k'ΛΛnta mΛg hatag pawiajā hich mag hichjō hiiu wēnΛrapim k'ōsi sim. Pari magaagan mΛg hatag mΛg durr hō nΛm hedjā mΛchdēuta ham p'iriutk'a haujugui hajim hich Jesuu.

⁴¹ Hirua magbarm hee chi judionaan sereu p'ōbaadējim, Jesuu hamach jāgdaar “MΛlta hāgt'armua bēetarr Panau” ha hiek'abaawai. ⁴² Mag sereu p'ōbaadēwi hamach heepai,—Keena, pari ɁchamΛg Jesūs maachdēu hoo bāautarr k'abā hanaajim, José hiewaa? Mag simta Ɂjāga mag hiita hāgt'armua bēetarr habarju? Magan maadēuta hi dēnnaan k'augba naab, hi mag hiek'a chirΛm hanaajim.

⁴³ Magbaawai jūrr hichdēu hamag,—ɁK'ant'eeta pāachig hiek'aawaijā pāar dēn warag magta hiek'ajerrāma? hajim. ⁴⁴ Chadcha hich mΛ Hayauta mΛ pāitarr haawai hichdēuta mua hōrag jaau chitΛmjjā hāk'apibam chan ni hābmuajā pōd mΛ hiek hāk'abamgui hajim. Hichdēu hāk'apibaawai hāk'abarm k'ΛΛnan chadau mΛg durr hō nΛm hedjā deeu mua ham p'iriutk'a haujugui hajim. ⁴⁵ Hēwandam hi jaaujerr k'ΛΛnaun hēsap p'ā plarr gaai jaauwai, hich Hēwandamauta hich hōork'a nΛm k'ΛΛnag jaauk'amaju ha sim, hich hiek k'augmamk'īir. Hichdēucha magtarr haawaita har t'um hi hiek hūrnaa hāu hi k'augp'ōmam k'ΛΛnaun mΛjā higjuraugui hajim. ⁴⁶ Mua mag chirΛm chan mag hōrau hi hoojeeawai haba chirΛm. Hāba hi hoowia hi k'ap'Λ simΛn, mΛchta hi sim haarmua bēetarr haawai mΛchdēupaita hi hoojemgui hajim. ⁴⁷ Magnaa, Mua mag chirΛmgui hajim: Chi mΛ hiek hich t'āraucha hāk'a simΛn mΛg hatagjā hich mag Hēwandam dēnk'a sīsim hiek'au. ⁴⁸ MΛlta chadcha hōor hich mag hiiu wēnΛrapiejem Panaugui hajim deeu Jesuu, hich higwia. ⁴⁹ Pāar jōinaun chadcha hōor chukag hee durr p'Λr wēnΛrraawai manā k'ōjierram. Hamau mag manā k'ōjierrab mama, hichiita k'ēchjierramgui hajim. ⁵⁰ MamΛ mua jaau chirΛm pan chan mag manā k'īir k'abam. Mua mag hāgt'armua bēetarr pan ha chirΛmΛn, mΛch jaauwiata mag

chir_λmgui hajim. Chi mag panta k'öbarm wounan hich magta hiiu sīsim hiek'au. ⁵¹ M_λchta mag pan hāgt'armua bēetarr hōor hiiupiejem k'abahab hajim. Mag panta k'ö sim_λn hich magta hiiu sīsiju. Mam_λ mag panjö mua pārag deeju ha chir_λm_λn, t'umaam k'_λn hiiu wēn_λrraju haai hamk_λir ham kōit h_λd_λraa m_λch t'öopijuuta jaau chir_λmgui hajim.

⁵² Hamach pem haawai, Jesuu mag hiek'abap_λim hūrwia, deeu sereu p'öbaad_λewia hamach heepai, “¿Jāga jāg simua maachig hichta pank'a k'öpibarju?” haajeejim. ⁵³ Jūram k'_λnau mamagk'am hūrwia Jesuu hamag magjim:

—M_λ cha hiek'a chir_λm hiek'au har m_λch chi Hemk'ooi Hiewaa modta k'öwia m_λ bagjā döba sim chan pöd hich mag hiiu n_λrrabamgui hajim. ⁵⁴ Magarrau chadcha chi m_λ mod k'öwia m_λ bagjā dö sim k'_λn chadau meewiajā deeu hiiu p'iid_λwia hich mag hiiu sīsim hiek'au hajim. Pari magaagan m_λg hatag m_λg durr hö n_λm hedjā m_λchd_λéta deeu hūwaai hi p'iriu haujugui hajim. ⁵⁵ Mua mag chir_λm_λn, m_λ modouta m_λ bag hārbarm d_λimua chadcha hōor hiiupi hauju haawaita mag chir_λmgui hajim. ⁵⁶ Chi m_λ mod k'önaa m_λ bagjā dö sim_λn m_λ d_λi k'apeerk'am hiekta k'apeerk'a sīsiju. Maagwai m_λch garmuajā hi d_λi hich mag k'apeerk'a chirsijugui hajim. ⁵⁷ M_λ Haai m_λ p'litarrjā mee k'augba sīerraawai m_λchjā hi gaaimuata hich mag hiiu chit_λm. Maagwai hīchab chi m_λ modta t'achjö wajap k'ö sim k'_λn, hich jāg m_λjā m_λch Haai gaaimuata hich mag hiiu chitaajemjō, mag wounjā hīchab m_λ gaaimuata m_λg hatag pawiajā hich mag hiiu sīsijugui hajim. ⁵⁸ Muan pāragan mag pāar jöoinau maná k'oojerr k_λir k'aba, hāgt'armua bēetarr panta k'öpi jaau chir_λmgui hajim. Mag maná hōor hich mag hiiupiejem k_λir k'aba harr haawai par hamau k'ö durrajieb pari mag k'ö n_λm gaaimuata Hēwandamau ham hauju habajim. Mam_λ cha mua pan jaau chir_λmta k'öbarm_λn chadau Hēwandamau hauwi hich mag hich d_λi wai sīsijugui hajim.

⁵⁹ Jesuu hamag mag hiek'atarran Capernaum p'öbör hee judionaan Hēwandam hiek jaaujem di wai narr heeta mag jaumajim.

Hōor hiiupiejem hiek

⁶⁰ Jesuu mag jajawagmam hūrwia hōor pöm hi hēudee wēn_λrraajerr k'_λn hee hāaur k'_λnau, “Keena, m_λg wounan dau lökta nem jaau n_λrram, ¿k'_λaíu hi hipierr habarju?” haajeejim. ⁶¹ Pari hamach heepai mamagk'am hich Jesuu k'aug hat'aawai hamag magjim:

—¿Mua mag jaau chir_λm hūrwia pāar t'āar hee k'aigba n_λ? hajim. ⁶² Magan pāach dak_λir Hemk'ooi Hiewaa deeu hūwaai warr hich sīerr haar sīeimaag hāgt'aa papagmam hook'iinjā, pārau ¿jāga k'irjuk'ajīma? Mag hook'iinjā ¿m_λ chadcha hāgt'armua bēebajim hajupá? hajim. ⁶³ Magnaa warre hamag, Mua mag m_λch mod k'öpi jaau chir_λm chan m_λch mod chaarta jaauba chir_λmgui hajim. M_λ modon chadcha pārau k'öwiajā jāgua chan bāλrjā pāar peerd_λ haubajugui hajim, Hēwandam Hak'arauta hōor hiiupiejewai. Mag m_λ mod chaarta k'öju k'irjuju k'_λai, cha mua pāach kōit h_λd_λraa m_λch t'öopiju jaau chir_λmta hāk'api chir_λmgui hajim, chi mag hāk'ä n_λm k'_λnauta Hēwandam Hak'aar hōor hiiupiejem wai n_λisiju haawai. ⁶⁴ Pari mua mag jaau chir_λm hee pāar hee hāaur k'_λnau m_λ hiek hāk'aba t'_λn_λmgui ha hiek'amajim.

Jesuu hamag mag hiek'atarran, warrgarwejā chijā k'_λnauta hi hiek chadcha hāk'aba naaju ha k'ap'_λnaa chijāguata wir haig hi hoomap'am k'_λnagjā hich par deeju ha k'ap'_λ sīerr haawaita mag hiek'ap_λjim.

⁶⁵ Maguata mag hiek'amamua, —Chadcha hich m^Λ Hayauta mua hōrag jaau chit^Λmjā hāk'apibam chan, pōd hābmuajā hāk'abamgui hajim.

⁶⁶ Jesuu mag hiek'atarr haigmua hōor pōm hi dāi wēn^Λrrraajerr k'^Λln heem k'^Λlnaujā hi k'a hogd^Λ plawia ya tag hi dāi k'aba n^Λisijim. ⁶⁷ Mag hōor pōm hich haigmua hērēu t'^Λn^Λm hoobaawai maach hichdēucha hich dāi doce hogd^Λba wēn^Λrramk'īir t'^Λrk'a hautarr k'^Λnnagjā, —Pāarjā warm k'^Λnnjō wētam k'ōsi n^Λwi? hajim marag.

⁶⁸ Magbaawai Simón Pedroou hirig, —Señor, mag wētwiajā, ¿k'ai haar maar hēréubaadēju? Hāba plchdēupaita hōor hiiupiejem hiek wai s̄iebahab hajim. ⁶⁹ Maguata marau p^Λ hiek hāk'ajim. Maimua marau k'ap'^Λ n^Λm, p^Λ chadcha Hēwandum Hiewaa pekau chuk'u k'it^Λm k'abahab hajim, hichdēu p^Λiju ha jaaujerr.

⁷⁰ Simón Pedroou hichig magbaawai Jesuu jūrr, —Chadcha m^Λchdēuta mua pāar doce t'^Λrk'a haujimgui hajim, m^Λch dāi hogd^Λba wēn^Λrramk'īir. Magjieg mam^Λ pāar hee hāb meperau pōr meu simgui hajim.

⁷¹ Jesuu mag s̄ierran, Simón Iscariote hiewaa Judas haajerr higwiata mag s̄iejim. Mag Judas chadcha hīchab hichdēucha maar doce t'^Λrk'a hautarr heem hajim. Pari magua hi k'a huk'urm k'^Λnnag hich p^Λr deeju k'ap'^Λ s̄ierr haawaita mag hiek'ajim marag.

7

Hich Jesús heeugpeenaupajā hi hiek hāk'aba haajerr

¹ Magtarr k'ur hich Jesús Galilea durr p'öbördam n^Λn^Λid^Λmpier p'^Λl^Λrd^Λ n^Λrrajim. Hich tag Judea durr mamap'a s̄ejim, judionaan chi pōrnaanau hich t'^Λog hēk'ajerr haawai. ² Pari mag hi p'^Λlr n^Λrr^Λm hee, judionaan p'iesta Las Enramadas han^Λm burruj k'^Λai k'apan k'aba waaur narr haawai, ³ hich heeugpeenaupai hirig, —Māig Galileapai s̄ieba Judeaagta petā hajierram, jamjā plchig hee haajem k'^Λnnag plchdēu nem wau sim hoomk'īir. ⁴ Maadēu t'umaam k'^Λnnag dich k'ap'^Λ hapim k'ōsi chir^Λm chan, s̄ii dich hoppaita meraa nem wauba haajem. Jāg plch nem wau sim t'umaam k'^Λnnag k'ap hamk'īirta waubá hajierram hirig.

⁵ Mam^Λ hich heeugpeenaupai hirig mag narran, hirua hamach dak'īir mag nem wau sim hoo n^Λmjā hamach paarmua hich Hēwandamau p^Λiju ha jaaujerr k'abam haajerr haawaita juau hogt'om hirig mag naajim. ⁶ Hich heeugpeenaupai hichig magbaawai Jesuu hamag, —Pāragan hora t'^Λum wajap'amgui hajim, p'iesta hee maag. Pari hagt'a m^Λch maju hora k'aba s̄iewai m^Λgwaiwe chan m^Λ mabamgui hajim. ⁷ Pāar chan pōd hōrau hoomap'a habam, pāachjā ham higar naawai. Magarrau m^Λnn chadau hamau hoomap'a wai n^Λngui hajim, hamachdēu nem k'aigba wau n^Λm mua hamach k'^Λircha jaaujeeawai. ⁸ Magnaa hamag, Pāachta pāach p'iesta hee wētjurauma hajim. Mam^Λ hagt'a m^Λch maju hora k'aba haawai m^Λgwaiwe chan m^Λ mabamgui hajim hich heeugpeenag.

⁹ Hamag mag hiek'ap^Λiwa hich chan maba, chadcha Galilea s̄isijim.

Jesús judionaan p'iesta Las Enramadas han^Λm hee

¹⁰ Pari mag hich heeugpeen wēttarr k'ur n^Λλ hawia hōk'arta ham hēudee petajim, hich Jesús. Pari mag matarrjā hōrag hich mam k'augpiba meraata petajim. ¹¹ Maagwai judionaan chi pōrnaanau chi p'iesta hee hi jārp'ōo t'^Λn^Λmuia, “¿Jamta simta jāg hoobáma?” haajeejim.

¹² Mag nám dái híchab sii bigaaum k'álnaujá hi higwia, “Jág wounan hāba nem wajap'ampaita wau k'itaajem” ha hiyáa haawai, júrr hāaur k'álnau, “Háhá, ýjága hōor wajap'am habarju jág sii hōor k'úgur nárraajem?” haajeejim haajem júrram k'álnau. ¹³ Pari mag hiek'a námjá sii parhooba t'umaam k'álnag húrmk'íir k'aba, hamach happaita mamag haajeejim hanaabá, magám gaaimua judionaan chi pörnaanau júrr hamach díita k'aibgaju k'írjuvia.

¹⁴ Pari júrram k'álnau mamagk'am hee, mag nám dái híchab chi p'iestajá seman járr pamam heeta barwia, Haai hi jéeujem deg dubwia, hōrag Héwandam hiek jaau séeimajim. ¹⁵ Mag hirua nem jaaumam húrwia judionaan chi pörnaan jágderraa námuia, “Ýjága jág estudietarrjá chuk'u sérmlta magám nemjá jaau k'aauga síma?” haajeejim.

¹⁶ Hamau mag hiek'a nám húrwia júrr hich Jesuu hamag, —Mua nem jaau chirám chan sii mäch hiekpai k'abamgui hajim. Mua nem jaau chirámán mäch päßtarr wounau mächig jaaupitarrta jaau chirámgui hajim. ¹⁷ Hábmuia Héwandam hipierr nem waum k'ósi sim k'ai, magua k'ap'á hajugui hajim, chadcha mua Héwandam hiekta jaau chirá wa sii mäch hiekpaita jaau chirá. ¹⁸ Sii har hamach k'írjung heemuapai hiek'a nám k'álnan sii hōrag hamach t'ö hiek'amk'írta hiek'aajerramgui hajim. Pari magba har sii dich chogpäßtarrta wajap'a hig hiyáa hamk'íir nem jaau nám k'álnan, chadcha hichdéu jaaupitarr hiekta hich hagpierrpai jaaujemgui hajim.

¹⁹ Magnaa hichdëupai hamag, ’Moiseeu chadcha pääar hat'eeta ley p'á p'labají? hajim. Magtarrjá päärau hiwiram hábmuajá hag gaai jaau sim hipierra haba haajemgui hajim. ’Hag gaai híchab hōorjá t'óopiba jaau síebá? hajim. Mag simta, ’ýjágwia päärau mä t'óom hig námma? hajim judionaan chi pörnaanag.

²⁰ Magbaawai chi húr narr k'álnau hirig, —Páan chadcha dösätauta pör meu simgui hajierram. ’K'aíu pñ t'óom hig námta pua mag sii? hajierram.

²¹ Magbaa Jesuu hamag magjim:

—Chadcha pääar t'umaam k'áln dak'íir juu hálrijem hedta mua hōor monaaujim. Magtarr haawai hāba maata päärau hig naabma hajim. ²² Pääach garmuan päärau märlag mag naabma, pari k'íir heeya habat: Moiseeu jaauju nawe ya pääach jöoinau hich maaggerr haawai, ’warag Moiseejá päärag chaain mehëudam hich mag p'árbichpi jaau p'labají? Magtarr haawai ýjua hálrijem hedam magwe päärau hag hipierr haba haajé pääach chaain dái? ’Pari jág nám haigjá p'ídka nám k'abá? hajim. ²³ Mamä hich jág Moiseeu jaau pñarr hichaaur hamaaugau sabarhedam magwe päächdëun chaain mehëu p'árbich námta, ’ýjágwia mua sii sabarhed woun monaautarr hoowiapai pääar mä dái meeuk'a ná? hajim, mua sabarhedjá hñark'aba chirám hawia. ²⁴ Magnaa hamag, Chik'am jaauju nám k'ai, wajap'a k'írjunaata nem hagcha jaaubat; pari hoob jág sii pääach k'óchagpierra nem jaaumiet hajim.

’K'aíuta Jesús p'íijí?

²⁵ Mag k'apanag dak'íir Haai hi jéeujem deg hijéjébk'am hoowia chi Jerusalenpien chi pörk'a narr k'áln hee hāaur k'álnau júrr hamach k'apeenag, —’Chamá har hamau t'óopäaig pñr hauju hék'a nám woun k'abá cha hijéjébk'am? haajeejim. ²⁶ ’Ýjága jág hōor póm t'nám dak'íir hamachigcha mag hiek'amamjá bñarljá hi chig haba námma? ’Wa ya chi t'et'echaram k'álnaujá, ’Jáata chadcha warrgarwe hich Héwandamaucha

päiju jaaujerr” ha n^lawa? haajeejim. ²⁷ Pari mag k[']ai, maadëu k[']ap[']na^lmgui haajeejim, jam hagá hi durr. Mam^l chadcha hich H[']ewandamau p[']äiju ha jaaujerrcha b[']ewai chan h[']abmuajä k[']augbaju, jammuata b[']eeju k[']ai. Magua j^a har k[']abamgui haajeejim j[']urram k[']llnau, chadcha hich Galileapierrk['] sim k[']ap['] narr haawai.

²⁸ Mam^l j[']urram k[']llnau mamagk['] am h[']urwia mag Haai hi j[']eeujem deg hichdëu jaau sⁱerr haigmua hich Jesuu k[']iesir hiek' amamua, —Magan p[']äraun m^lach chi wounjä k[']ap[']naa h[']ichab m^l durrjä k[']ap['] naabma hajim. Pari m^l chan p[']ärau k[']irju n^lamjö sⁱi m^lach k[']irau b[']eetarr k[']abam. M[']lln h[']ab p[']ärau k[']augba naab mama, b[']llrjä sⁱeu chuk[']u sⁱerramuata p[']äijimgui hajim. Ma p[']ärau k[']augba n^lamgui hajim, k[']ai hagá. ²⁹ M[']achdëun mua hi k[']ap['] chir[']amgui hajim, hi haar chirawia b[']eetarr haawai. Hichdëuta m^l p[']äijimgui hajim.

³⁰ Hamachig magbapääawai warag hi p[']ar hauju k[']irjujierram. Pari hagt'a H[']ewandamau hi p[']ar haupiju hora k[']aba harr haawai ni h[']abmuajä hi p[']ar hauba, sⁱi hich magpai sⁱlujierram. ³¹ H[']aur k[']llnau hi d[']ai mag n^lam hee, h[']aur k[']lln k[']apan haig narr k[']llnau h[']äk['] a n^lam hiek'au, —Daau mag n^lam hich H[']ewandamaucha p[']äiju ha jaaujerr pierrwaijä, m^lag Jesuu nem wau n^lrram k[']äijä h[']lrllchä hag na h[']orau nem hooba haajem waubarju ha hiek'au naajim.

Chi pörnaanau Jesús p[']ar hauju h[']ek'atarr

³² Moiseeu p[']ä p[']larr hiek' wajapcha h[']llrk['] aajem k[']llnau h[']urwai h[']orau Jesús higar hiek' a n^lam h[']urbaawai hamach garmua p[']adnaan chi pörk['] narr k[']lln d[']aimua guardianaan chi Haai hi j[']eeujem di t[']ajerr k[']lln p[']äijieram, hi p[']ar haumk[']ir. ³³ Pari mag hich p[']ar haumk[']ir hich haar h[']or p[']äi n^lamjä hich Jesuu k[']ap['] sⁱerr haawai hamag, —K[']uchpaita p[']aar d[']ai m^l maig heegar chitabahab. M[']lln deeu m^lach p[']aitarr haar maju chir[']am[']ugui hajim. ³⁴ Mag m^l petaawai p[']ärau m^l jarju, pari p[']od m^l baau haubajugui hajim, mag m^l chiraimaju haar p[']är barju k[']aba naawai.

³⁵ Jesuu mag hiek' abapäim h[']urwia, chi judionaan sereu p[']öbaadëwia, j[']urr hamach wir haigpai, “Jamag maju jaau simta mag p[']od maadëu hi baaubaju han^lm? ¿Wa deeu durr mawia j[']urr parhoobam k[']llnag jawaan maju higwiata mag sⁱwa?” haajeejim. ³⁶ “¿K[']an ha sim^lu mag maadëu hi jarwiajä p[']od hi sim haar chan barbaju han^lm?” haajeejim hamach heepai.

H[']or hiiupiejem dö

³⁷ Ya h[']abmecha chi p[']iestä hö n^lm hedta chi wajapcharam hajim. Mag hed Jesuu d[']anllunaa t[']et hiek' amamua h[']rag, —Häb k[']äijä h[']obisi sim k[']ai, mua wai chir[']am dö k[']irta döbä hajim. ³⁸ Hich H[']ewandam hiek' p[']ä sim gaai jaau simjö, chi m^l hiekta h[']äk['] a sim t[']äarbä heemuan hich mag sⁱi h[']or hiiupiejem döota k[']umda h[']obér sⁱsimjö sⁱeu hajim.

³⁹ Mag sim haiguin Jesuu hi hiek' h[']äk'abarm k[']llnaun H[']ewandam Hak' aarta hauju ha sim hajim. Pari maagwai chan hagt'a chi H[']ewandam Hak' aar b[']eba sⁱejim, hich Jesujä hagt'a hich Haai haar h[']ägt'ar maba sⁱerr haawai.

H[']aur k[']llnau Jesús higar naawai h[']aur k[']llnau hi k[']öchk'aba harr

⁴⁰ Jesuu mag hiek' abarm h[']urbaawai h[']aur haig narr k[']llnau, “M^lag wounan chadcha H[']ewandamau hich hi jaaumk[']ir jar hautarrta jäg

nərrəm” haajeejim. ⁴¹ Maagwai hāaur k'ənnaau jūrr, “Keena, jāan war-rgarwe hich Hēwandamau p̄i ju haajerr wounauwai” hanəm hee, tagam k'ənnaau, “Hāhā, mag k'abam; jāg woun chadcha cha jaau nəmijō war-rgarwe hich Hēwandamau p̄i ju jaaujerr hak'iin, Galileapierr k'abak'am” haajeejim. ⁴² “Hēwandam hiek p̄ā sim gaai jaauwai, Mesías mag war-rgarwe hich Hēwandamau p̄i ju jaautarran rey David k'ararr k'od haju haajem, hi chaain hewagam k'ən bi heem haju haawai. Maimua hi t'aabaawaijā Belén p'öbör heeta hauju ha sim, hich Davijā Belenpierr harr haawai. Magua m̄g woun chan hag Mesías k'ababam” k'ajierram jūrram k'ənnaau.

⁴³ Mag Jesús higwia jūrram k'ənnaau pogk'a jaaup'ōo t'ənəm gaaimua, hāaur k'ən hi higar naawai hāaur k'ənnaau hi k'ōchh'aba hiek'a nərrjēe hajim. ⁴⁴ Hāaur k'ənnaun hich Jesuuta warag preso p̄r harraag hēk'a naajim, pari mag nəmta hābmuajā hi p̄r hauba sīi sīljierram.

Chi t'et'em k'ənnaau chan Jesús higar k'aba naajim

⁴⁵ Mag hamachig jaaubaawai chadcha chi Haai hi jēejem di t'əajerr k'ən wētwia, deeu bēewia, jūrr fariseonaan p'adnaan chi pōrnanā dāi hāba narr haar wētjierram haajem. Magbaawai mak'ənnaau hamag, —¿Jāgwia pārāu hi p̄r haibēebajī? hajierram hanəm.

⁴⁶ Magbaa chi guardianaanau hamag magjierram haajem:

—Marau chadcha hi p̄r haubēeba harran, maachdēu hūurwai sīi parhoobam k'ən hiek'aajemjō k'abata nem jaau sīerr haawaita p̄r haubēebajimgui hajierram haajem hamag.

⁴⁷ Magbaawai chi fariseonaanau chi guardianaanag, —¿Pāachpata hñdñraa k'ügurpi n̄l hajierram haajem, mag hiek'aag? ⁴⁸ Maach meeun judionaan chi pōrnanānaun k'ap'ənnaa maach chi fariseonaanaujā k'ap'ə nəmgui hajierram haajem, jāg woun chan Hēwandamau p̄i ju jaaujerr Mesías k'aba sim. ⁴⁹ Sīi p'öbör hee parhoobam k'ənnaun chadcha harpii naama. ¿Pari k'ani jāk'ənnaau Moiseeu p̄ā p̄aarr ley k'ap n̄l? Jāk'ən Hēwandamau hibgaju k'ən haawai sīi chi maldisiem k'ən k'abahab hajierram hanəm.

⁵⁰ Magbaawaita tagam k'ənnaau mag nəm hee, hag na biek hāb hedhaar hich Jesús dāi hiyān hat'urtarr hag fariseo Nicodemo haajerrau hich k'apeen hijūrr magjim hanəm:

⁵¹ —Keena, pari Moiseeu maachig ley werpətatarr gaai jaauwai, k'an gaaimuata mag woun k'aibag wawaagpā ha k'ap haag wajap'a hi hiek hūr hauba chan pōd hōor hābjā k'aibag waupi jaauju k'aba nəm ha simta, ¿jāga pāar mag hiek'a n̄l? hajim hanaabá.

⁵² Magbaa warm k'ənnaau hirig, —¿Pñchjā hagiō Galileapierrá hi kōit mag hiek'aag? Mag chirabnaa, pñdē Hēwandam hiek p̄ā sim gaai jarbarí hajim hanəm. ¿K'ālu jaauwai mag Galileamuata Hēwandam hi jaaujem hāb k'āijā hōbērju ha sīi? hajierram hanəm hirig.

[⁵³ Mag, chi p'iestajā hōbaadeewai warag t'um hagdaujō hamach diig hērēubaadējim.

Hñlī deeum dāi sim hooimawia Jesús haig haibēetarr

¹ Mag hamach diig hērēubaadeewai hich Jesús jūrr Olivo durrsīig petajim. ² Maimua hag noram hedp'erre deeu bēewi Haai hi jēejem deg

s̄eichëjim. Mag hi maig s̄eichëm k'aug hat'aawai hi haig hōor bëe t'ññisijim. Magbaawai k'ñt jupwi Hēwandum hiek jawaagpajim.

³ Pari mag ya hirua jaubaadëm heeta, Hēwandum hiek jawaag chi machnaanau fariseonaan d̄aimua hi haig hññi waibëejierram. Mag hññi hich jaai k'abamuata wau wai sim hooimawia mag hi haig waibëejierram. Mag waibëewia t'umaam k'ññi jāg daar ⁴Jesuug magjierram:

—Maestro, mag hññi hich jaai k'abamuata wau wai sim hooimajier-ramgui hajierram. ⁵ Moiseeu ley p'ñ plarr gaai jaauwai, magam hññinan mokou bar wai ñamua warreta t'ñopñipi jaau sim. ¿Pua hoowai jāga haju haai sñ? hajierram hirig.

⁶ Pari hamau mag hirig jéeu narran, jūrr chaauraapai k'ññi jaubaawai juau hogt'om hich magam gaaimuapai hi k'aibag wawaag hajima. Pari hichig mag jéeu ñamjä hñrbamjö, chi Jesúus warag heeg hñt'ñnaa jñgk'ññapai jéb gaai p'ñpäi p'ñpäi hoo s̄ejim. ⁷ Pari magamjä plaba mag hichig p'ñrba jéjéeu k'aawaita ññluna hamag, —Päächdëu k'ap'ñ jaau naawai pääch hee har bññrjä pekau chuk'u ñam k'ññnauta nacha hi barjurauma hajim.

⁸ Mag hiek'apñiwia, deeu heeg hñt'ñ hoo sñsiwi, hñwaai jéb gaai jñgk'ññá p'ñpäi p'ñpäi hoo sñsjim. ⁹ Mag chi hññi waiberr k'ññnau Jesuu hamachig mag hiek'abapñim hñrbawai jöoiracharam k'ññanta nacha hök'ar hñhñbdö wët hahaugmamua tagam k'ññnjä k'ñrab hñréudubjierram. Hñba chi hññi happaita maba haig sñsjim. Mag ya hamach numpai haadeewaita ¹⁰deeu ññlluna chi hññiragta, —Jam ññ pl haiberr k'ññi? ¿Hñbmuajä pl mokou barba hñréubaadëjñ? hajim.

¹¹ Magbaawai chi hññirau, —Hñhñ, ni hñbmuajä mñ chig habajimgui hajim.

Magbaa deeu hich Jesuupai hirig, —Muajä pl chig habam. Petá, pari jaimua hoob tag plach jaai k'abam dñi k'apes hamgui hajim hirig.]

Jesuuta maach hat'eem hñtdauu

¹² Mag k'ur deeu haig hōor narr k'ññnag Jesuu magjim:

—Mñnta mñg durr gaai wññrram k'ññi hat'eem hñtdauu; chi mñ dñita nñrram chan tag bññrjä k'ñchag hee nñrrabamgui hajim, mñchdëuta hi hñupinaa Hēwandum k'ñirjugä k'augpi chiraawai.

¹³ Magbaawai chi fariseonaanau hirig magjierram:

—Puan plachdëupaita wir haig plach jaau sim. Jāg pua jaau sim chan bññrjä baleeba simgui hajierram, plachdëupaita plach jaau sñewai.

¹⁴ Magbaawai Jesuu hamag magjim:

—Muan mñchdëupaita mñch jaau chirab mamñ, mua nem jaau chiramñ chadcha balee simgui hajim. ¿K'an jågwi mag chirá? Mua mñch bëetarr k'ap'ñnaa mñigmua petaau mñch chiraimajujä mua k'ap'ñ chiraawaita mag chiramgui hajim. Pari pääch hiek'ñoin päächdëun chad mñ k'augba ñamta mag mñ jaau naabma hajim jñrr hamag. ¹⁵ Päraun päächdëu hoowai magjoo habaawaita sñi pääch k'ñirjug heemuapaita mag chik'am jaaujemgui hajim. Pari mua pääar dñnjö sñi mag hōor jaauba chitamgui hajim. ¹⁶ Muata hōor jaau chirak'iin, sñi mñch happaimuata jaau chiram k'aba haawai muan chadcha nem hagchata jaaujugui hajim, hich mñ plätarauta mñ hipierr jaau sñewai; hajapcharan hich mñ Hayauma. ¹⁷ Pärag Moiseeu ley p'ñ plarr gaai jaauwai, "Destignaan numiim k'ññnauta chadcha nem hñba jaau ñam, mak'ññnau jaau ñam chadcha balee sim" ha sim. ¹⁸ Mag ley gaai destignaan numiim k'ññnauta hñba jaauju haai ñam ha sñewai, maar chi jaau ñam k'ññnjä

numí naabahab: Dau hāb, māchpaiu; maimua hābak'ai, mā Hayaugui hajim, chi mā pāitarr. Magua mua māch higwia mālta māg durr gaai wēnarram k'ān hat'ee hōtdauu haawaijā chadcha balee simgui hajim, māch Haai dāimuata mag jaau chiraawai.

¹⁹ Magbaawai chi fariseonaanau, —Magan ¿jam sī pā haai? hajierram hirig.

Magbaawai Jesuu, —Pārau chan mājā k'augba, ni mā Haaijā k'augba nāmgui hajim. Pārau mā hoo naawai mā k'ap'naak'iin, hīchab mā Haaijā k'ap'naak'amgui hajim, hi jāga sīerrā.

²⁰ Jesuu mag hiek'amarr, Haai hi jēejem deg ofrenda p'ēwi hag hāk'aajem haigta mag hiek'amajim, hichpai jaau simua. Pari hag'ta hi pār hauju hed k'aba harr haawai mag hichpai jaau sīerr gaaimua hi pār haum hig narrjā hābmuajā hi pār haubajim.

“Pāach pekau hee nām chan mā chirām haar pōd barbam”

²¹ Maimua hag k'ur nālpai hawi deeu hich Jesuupai haig narr k'ān nag magjim:

—Mā petaawai pārau mā jārju, pari hābmuajā mā baaubamgui hajim. Pāarta pekau hee wēnarramān, hich hag heepai pāar k'ēchwi mā mam haajā pāar pōd barbamgui hajim.

²² Mamā hirua mag simjā k'augba, chi judionaanau warag hamach k'apeenagta, —¿Wa juau hichdēupai hich t'ōopāiju k'īrju sīewaita mag hi sīeimam haar pōd maach barbaju ha sīwa? haajeejim.

²³ Pari sī warag mag k'augbata jaau nām hūrwia Jesuu hamag magjim:

—Mua pārag mag chirāmān, pāar māig heegarm k'ān haawai hich māig heegarpai nāsijuu jaau chirām. Pari mā hīgt'arm haawai deeu māch chirarr haar majugui hajim. Magnaa hamag, Pāar māg jēb gayam k'ān k'abahab, pari mā chan pāarjō māg jēb gayam k'abamgui hajim. ²⁴ Maguata pārau mālta hich Hēwandamau pāiju ha jaaujerr k'abampii hawia mā higbam chan, chaig māchdēu jaau chirarrjō, pāach pekau heepai k'ēchwi mā mam haajā pāar pōd barbamgui hajim hamag.

²⁵ Mag hūrwia chi judionaanau hichigcha, —¿Magan pā k'aíuma? habaawai, hich Jesuupai deeu hamag hiek'amamua magjim:

—Ya mua pārag māch jaaujeeawai, ¿k'an hatcha tag mua jaaubarju? hajim. ²⁶ Māch garmuan mua pāar jaauju hak'iin, jaauju pōoma chirām. Mamā magālta jauba, hāba chi mā pāitarrau jaaupitarrpierrpaita jaau chitāmgu hajim. Pārau mā hiek hāk'amap'a naab mamā, mua jaau chirāmān t'um chadcharaugui hajim, chi mā pāi simjā chadchata hiek'aajeewai.

²⁷ Pari mag hich Haai higwia par jajaauk'amjā pōd k'augbajierram. Mag hichdēu jajaauk'amjā k'augba habaawaaita ²⁸ hamag magjim:

—Jāg nāl hawia ya pāachdēucha māch chi Hemk'ooi Hiewaa pakuls gaaicha meerp'ēnaa jiirjop sīubaawaaita pārau mā higwia, “Jāgan chadchata hich Hēwandamau pāiju haajerr hajiebma, jāguata jāg sī hich k'īrau nem wauba haajeejim” hajurau. Maiguin chadau pārau k'ap'hajugui hajim, mua hāba māch Hayau māchig jaaupimampaaita hōragjā jaaujerr. ²⁹ Hich chi mā pāi sim mā dāi sīewai, mua māch Hayau nem k'ōsimpaaita waaujeeawai hirua sī mārāg hoobamjōo haba haajemgui hajim.

³⁰ Jesuu mag hiek'abarm hūrwia hōor pōm hi hiek hāk'ajierram.

Hēwandam chaain k'abamān sī pekau chognaanau

³¹ Maimua hich Jesuupai judionaan mag hich hiek hāk'atarr k'ānnag magjim:

—Pāarta jāg cha mua jaau chirām hiek pāachdēu hāk'abarmta hogdla ba hich mag mā hipierr wēnrrāmān, magan chadcha pāar mā k'apeenaugui hajim. ³² Mag hamān magan chadcharam hiekta pārau k'augju. Mag chadam hiek pāachdēu hāk'abarmua ya tag pāar chik'am chogk'aba nāisijugui hajim hamag.

³³ Magbaawaita jūrr tagam k'ānn hagjō haig narr k'ānnau, —Maran jōoi Abrán chaain hewagam k'ānnau; maar mag sīi chik'aman chognaanjā k'aba nāmgui hajierram. Mag nāmta, ɔjāga pā hiek mag pā hiek hāk'abarmuata tag chik'am chogk'aba nāisiju ha sī? hajierram hirig.

³⁴ Magbaawai Jesuu jūrr hamag, —Har pekau waaujem k'ānnan chadcha t'um pekau chognaanaugui hajim. ³⁵ Pārau k'ap'ā nām, sīi chik'am chogk'a p'idk'a sim chan, hich p'idk'a sim degam k'ānn chaai k'aba haawai, ham dāi sīerram hiek sīerraba haajem. Pari chi dik'ā chaai magba, t'aababarwe ham chaaik'a sīsierr hich mag ham dāi sīsiejemgui hajim. ³⁶ Pekaúa pāar hich chognaanjō wai simta māch chi Hēwandam Hiewaauta mag pekau juu heemua pāar höbeer hat'amān, ya tag hi chog k'aba, chadcha höbērm hiekta höbēr nāisijugui hajim. ³⁷ Magnaa, Mua k'ap'ā chirāmgui hajim, pāar Abrán chaalink'a nām. Pari mag hi chaain hanāmta pāachdēu mā hiek hūrmap'a nām gaaimua warag mā t'ōopāimjā k'ōsi nām. ³⁸ Muan māch Haai dāi chiraawai hi dāi k'augtarrta pārag jaaujem. Maagwai pāraujā hich hagjō pāach hayau pāachig jajaauk'amta waaujemgui hajim.

³⁹ Magbaawai deeu hamachdēu, —Maar hayan Abranaugui hajierram.

Mā magbaawai hich Jesuu hamag, —Pāachdēu jaau nāmjō pāar chadcha Abrán chaain hak'iin, hich Abranaau haajerrjöta pāraujā haajeek'amgui hajim. ⁴⁰ Pari magba haawai hich Hēwandamaucha māchig jaautarrta meerba jaau chitaawaijā pārau warag mā t'ōopāim k'ōsita haajemgui hajim. Abranaau chan jāg pāar dēnjō chik'am t'ōoju hēk'aba haajeejimgui hajim. ⁴¹ Magnaa, Pāar chan Abrán chaain k'abamjöta nāmgui hajim. Maguata jāg pāach haai chi hābak'aíu nem waaujemjöta pāachdēujā haajemgui hajim.

Magbaawai hamachdēu sereu p'ōbaadëwi, —Maar chan noo chaain k'abam. Maran haai hābpaita wai nāmgui hajierram: Hēwandam. Hēwandamta maar Haai charaugui hajierram.

⁴² Magbaawai Jesuu magjim:

—Chadcha Hēwandamta pāar Haai hak'iin, pārau mājā daupii wai naak'amgui hajim, hich Hēwandamau pāiwiata cha pāar dāi mag hiek'a hoo chiraawai. Mā chan sīi māch k'īrau bēetarr k'abam; mān hich Hēwandamaucha hich haarmua pāiwiata māg chitāmgui hajim. ⁴³ Mag hijējēbagmamua hich Jesuupai hamag, Mua k'ap'ā chirāmgui hajim, jāgwi pārau pōd mua jaau chitām hiek k'augba nā. Jāg k'augba nāmān, pāachdēu hūrmap'amjō hūr naawaiugui hajim. ⁴⁴ Magnaa hamag, Pāar haai mepeer k'abahab hajim. Maguata pāar hi dēnk'a naawai hirua nem jajaauk'amta waum k'ōchk'ajerram. Mepeer warrgarwe hōor t'ōomie k'abahab hajim. Hirua nem jaau sim chan bālrjā chadam hiek k'abamta jaau sīrrām. Hirua chadcha nem jaautarr chuk'um. Jāg hirua sēuk'a nem jaauwai hich k'apta jauba haajeeb hajim, sēunem sīrraawai. Magua hichta sēu

paraam k'lan haaik'a sierrabahab hajim hamag.⁴⁵ Pāach mag hi chaalink'a naawaita mua chadcha nem jaau chitamjā pārau hāk'aba nāmgui hajim.⁴⁶ Pāar mag t'lanm hee, ¿k'aiu bālrljā séuk'aba mārlag, "Pā pekau wai sim" haju haai sī? hajim hamag. Mā chan bālrljā pekau chuk'u chitamgui hajim. Mag chitaawai muan chadcha nem hagchata jaau chitam. Pari magamjā ¿jāgwi pārau hāk'aba haajemma? hajim.⁴⁷ Har chadcha Hēwandam chaalink'a nām k'lananu hi hiek hōrau jaau nām hūrwaijā hāk'am k'ōsi hāk'ajerram. Pari pāar Hēwandam chaain k'aba haawai pārau hi hiek hāk'aba nāmgui hajim.

Cristo Abrán t'aabaju nawe sierrajim

48 Mag hamachig, "pāar chan Hēwandam chaain k'abamgui" habaawai, chi judionaanau hirig, —Chadchata pān jāgan Samariapierrau, maimua dösātauta pā pör meu sīebahab hajierram hichigcha.

49 Magbaawai Jesuu, —Mā dösātau pör meuba chiramgui hajim. Mag chitam haiguin mān sīi māch Haaita t'ō hiek'a chitam. Pari maagwai jūrr pārau mā Haaijā högk'aba, warag māchta dösātaujā pör meu chiram haajemgui hajim.⁵⁰ Mā Hayaun chadcha hōraujā mārlagta hee hapim k'ōsi sīeb mama, māchdēu chan mārlagta hee habat haba chitamgui hajim. Pari jāg pārau mā hiseg nām paran hichdēuta pāar dāi hichdēu k'ap hajugui hajim.⁵¹ Magnaa, Hīs mua chadcha chi mua jaau chiram hipierraasim woun chan t'ōbaju ha chiramgui hajim hich Jesuu.

52 Pari magbaawai chará chi judionaanau, —Hīsta chadcha marau wajap'a pā k'ap' nām: Pān chadcha pör hee dösāt wai simuata mag hiek'api simgui hajierram. ¿K'ani Abranjā meewia maimua tagam k'lan hagjō Hēwandam hi jaaujerr k'lanjā t'umaa hōtarra mag pā hipierraasim k'lan chan k'ēchbaju ha nā?⁵³ ¿Wa pālta maar haai Abrán k'ararr k'āaijā hatcha chiráwa? hajierram. ¿Pua k'augbata sī hajierram, Abrán meewia tagam k'lan chi Hēwandam hiek jaaujerr k'lanjā t'um hōtar? Magtarra, ¿pā k'ai hagá hajierram hirig, maig maar hee mag pāch t'ō hiek'acheeg?

54 Magbaa Jesuu, —Mua māchdēupaita māch t'ō hiek'ak'in, mua mag māch t'ō chiramjā bālrljā baleeba simgui hajim. Pari chadcha chi mā t'ō hiek'anaa māchta t'umaam k'lan k'āaijā hārpai hapi siman hich mā Hayaugui hajim. Wajapcharan har pārau hi higwia pāar Hēwandam haajemma, jāguata t'umaam k'lan k'āaijā māchta hārpai hapi simgui hajim.⁵⁵ Mag pāachdēun, hiita pāach Hēwandam hanaab mama, pārau hi k'augba nāmgui hajim. Muan chad hi k'ap' chiram. Mua chadcha hi k'ap' chiramta hi k'augbam hak'in, maiguin mān sēunem pāar dāi hābata chiram. Pari mua chadcha hi k'ap' chitam; magua mua hi hipierraata nem waaujemgui hajim.⁵⁶ Pāar jōoi Abrán honee hajim, Hēwandamau hichig chaai deebarmua jūrr chaain hīubaadeeu hewag paawai mā bēejujā k'ap' sīerr haawai. Maimua ya chadcha mā pierrum hoobaawaijā hi honee hajimgui hajim hamag.

57 Magbaawai chi judionaanau hich Jesuug, —Mag hiek'a sim chan hagt'a cincuenta añojā k'aba sim. Mag simta, ¿mag pua Abrán hoojim ha sī? hajierram hirig.

58 Magbaa hich garmua, —Mān Abrán t'aabaju nawe hich mag chirajimgui hajim hamag.

59 Hamachig magbaawai chará ya mokou hi baraag hēk'a naajim. Pari mag nām hee, sīi hich hiiu haawai, hōor hee t'eerbabag warag hichta daaupabaadējim, Haai hi jēejem degmua.

9

Bi heewe dau k'īsu t'aabatarr Jesuu monaautarr

¹ Mag hich mokou baraag hēk'a nām hee, Haai hi jēuem degmua hōbērwia Jesuu woun hāb bi heewe dau k'īsu t'aabatarr hooimajim. ² Mag hoobaimaawai maach hi dāi hogdāba wēnrrraajerr k'ānauchata marau maach Maestroog jēejim, hajapcharan hich Jesuugma, jāgwi mag woun dau k'īsu t'aabajī: „hich dēnnaan pekau gaaimua hajī, wa hichdēucha pekau wautarr gaaimua hajī? ³ Mag hichig jēebaawai Jesuu magjim marag:

—Jā chan hich pekau gaaimua k'aba, ni hich dēnnaan pekau gaaimuajā k'abajimgui hajim. Jāg t'aabatarran, jāan jāg dau k'īsu sim gaaimua Hēwandamau hich jua t'eeg hōrag hoopiegta jāg t'aabapijimgui hajim. ⁴ Magnaa marag, Pārau k'ap' nāmgui hajim, hāsdaaupaita p'idk'aajem. Hedau k'ēubaadeewai tag p'idk'aba haajem. Hich hagjōta simgui hajim, Hēwandamau nem waipi sim wawaagjā. Magua muajā māch meebam haig chan jua hālījem hed hawiajā māch pāitarrau jaaupāitarr p'idag pāaba hich mag wau chitajugui hajim. Magbamā māg chitawi mā meebaraadeewai ya tag magamā p'idag wauju k'aba haadējugui hajim. ⁵ Mālta māig heegar māg jēb gaai chirām haiguin māchta hōor hat'eem hararagaugui hajim.

⁶ Maimua mag hiek'anaa, jēb gaai hichö t'unaa, mag hichö heepai jēb wāwak'a waunaa, hagua chi dau k'īsu k'itarr dau p'uurpājjim. ⁷ Mag p'uurpāinaa hirig, —Jāimua Siloé hee mawia pāch dau sūgbapāimí hajim.

Mag t'ārrdō Siloé hanām maach meūan "pāitarr" ha simāu. Hichig mag jaaubaawai chadcha chi dau k'īsu k'itāmuā mawia hich dau sūgbapāawai daujā wajaug haadējim hanaabā. Mag, hag na dau k'īsu k'aba sīerrjō dau monakk'a hich di haar barjim haajem. ⁸ Mag daujā wajaug sīsim hoobaawai hi dāi di dak'a naajerr k'ānnau maimua hag nawe sī dich nām k'ānnag hi nem hinagdam jēeu sim hoojerr k'ānn dāimua hamach wir haigpai, "Ma, jā har dau k'īsu k'itarr sī hōor dich nām k'ānnag dau hap'ān nemdam jēeujerr k'abamá?" haajeejim hanām.

⁹ Magbaawai hāaur k'ānnau, "Chadcha, hichma" hanām hee, jūrr bigaaum k'ānnau, "Hāhā, jā chan har k'abam, sīta harjōo simgui" haajeejim haajem.

Pari magbaawai hamau mag nām hee, jūrr hichdēu, "Mā hich har k'abahab" haajeejim hanām.

¹⁰ Hamachig magbaawai, —„Magan jāga jāg pā daujā wajaug haadējima? ha jēeueejim hanām hamach garmua.

¹¹ Magbaawai hichdēu, —Jāan woun hāb har Jesús haajemuata hichö hee jēb wāwak'a waunaa, hagua mālau p'uurnaa mārlāg, "Chum Siloé hee mawia pāch dau sūgbapāimí" habaawai, chadcha mua hi hipier mawia māch dau sūgbapāawai chadcha mālaujā wajaug haadējimgui haajeejim haajem hamag.

¹² Magbaawai deeu hamachdēu hirig jēeumamua, —„Jam sī mag pālau monaautarr woun? habaawai, —Mua k'augbam jam sim k'ai haajeejim hanām hichdēu.

Fariseonaanau mag chi dau k'īsu k'itarrag jēeutarr

¹³⁻¹⁴ Pari Jesuu mag hichö jēb hee waaurēunaa woundam dau k'īsu k'itarr monaautarr jua hāi k'eeuem hed harr haawai fariseonaan haar

hi warrjierram haajem. ¹⁵ Mag hamach haar wai barbaimaawai hirig jēuemamua,—*¿Jāga jāg pΛ daujā wajap'a chirsiñi?* hajierram hanΛm.

Magbaawai hi hiek hirua jaaubaadēwi,—Hichō hee jēb waaurēunaa mΛ dau p'uurpñinaa, hΛpi jaaubaawai, hi hipierr hawiata mua wajap'a hoo chirsiñimgui hajim haajem.

¹⁶ Hirua magbaawai chi fariseonaan hee hāaur k'ΛΛnau, —Chi pΛ dāi magtarr woun chan magan Hēwandamau pāitarr k'abam; maguata mΛg jua hālījem hedjā hΛark'aba simgui hajierram haajem.

Pari maagwai jūrr hāaur k'ΛΛnau, —Pari hi Hēwandamau pāitarr k'aba hak'iin, *¿Jāga hirua jāg Hēwandam jua t'eegau hōor monaabbarju?* Pekau paraam k'ΛΛnau chan pōd hi dēnjō jāgbamgui haajeejim hanΛm.

Hamach magp'öbaadēm gaaimua warag hamach heepaijā hihāba hiek'aba nΛm hiek'au ¹⁷ warag chi dau k'īsu k'itarragta, —Pua k'īrjuawai *¿k'aním woun hagá?* PΛ dauta hirua monaautarr haawai puata hi jaauju haai chirΛmgui haajeejim hanΛm hirig.

Magbaawaita hichdēu, —Mua hoowai merag chuk'u sim, jāan hich Hēwandam jua t'eegau nem wau nΛrrΛmta jāg nΛrrΛmgui hajim haajem.

¹⁸ Pari mag dau k'augba k'itarrta dau wajap'a monaau sīsimjā judionaan chi pörnaanau hāk'amap'a naajim hanaabá. Mag hāk'amaa augau, hi hiek warag hi dēnnaanta t'ärk'a hauwi hamagta, ¹⁹ —*¿Chadcha mΛg woun pāar chaairá? hajim hanΛm.* *¿Pāachdēujā pārau chadcha bi heeweta dau k'augba t'aabajim haná?* Magtarra *¿Jāga hīs jāg dau wajap'a hoo simma?* ha jēeujierram haajem chi dēnnaanagcha.

²⁰ Magbaawai chi dēnnaanau, —Hi chadcha maar chaai k'abahab; haauwai chadcha bi heeweta dau k'īsu k'itabajieb hajierram haajem. ²¹ Pari hi dau monaautarr chan marau k'augba nΛm, jāga hawiata hīs jāg dau wajap'a sīsi, ni k'aíuta hi dau monaabarm k'ai. Hichighchata jēeubat hajierram hanΛm. Ya hi chi jōoi haawai hichdēuta hirua pārag jaauju haai sīebá hajierram haajem hamag.

²² Pari hamau jaaumap'a magpai jaau narran, har Jesú斯 higwiata chadcha hich warrgarwe pāiju haajerrta jāg nΛrrΛm ha hiek'a nΛm k'ΛΛnan judionaan chi t'et'em k'ΛΛnau Hēwandam hiek jaaujem degjā tag dubpiba haag ya hibēp nΛm k'ap'Λ narr haawaita magpai jaau naajim hanaabá. ²³ Maguata hamau sīi, “Hichigta jēeubat, ya hi chi jōoi k'abahab hichdēucha pārag k'ap jawaag” haajeejim haajem warag chi fariseon-aanagta.

²⁴ Magbaawai hi hiek chi t'et'emnaanau deeu hichchata t'är haunaa, —Chadcha Hēwandam dak'ir meerba marag jaaubá hajierram hanΛm. Hoob Jesuuta pΛch monaaujim ham. Marau k'ap'Λ nΛmgui hajierram hanΛm, jāan pekau pōm sīerrΛm.

²⁵ Magbaawai hichdēu, —Mua chan k'augba chirΛm, hī mag pekau pōm sī wa pekau chuk'u sī ha chirajim haajem hirua. Hāba mua k'ap'Λ chirΛmΛn, warr chadcha mΛ dau k'īsu chirajim, pari magtarra hīs mua wajap'a hoo chirΛm. Maata mua k'ap'Λ chirΛmgui hajim hanΛm hamag.

²⁶ Magbaawai hūwaii hamachdēu wajap'a jējēwagmamua, —*¿Ma jāga hajīma pΛ dāi?* *¿K'anta jāgjī pΛ dau heerdapieg?* hajierram hanΛm hirig.

²⁷ Magbaawai hichdēu, —Ya k'abá mua pārag jaaubarmgui hajim hanΛm. Magmījā pārau hāk'ab nΛm. Mag nΛmta *¿k'an hatchata deeu hūwaii jaaupi nΛmma?* *¿Wa mag jaaubaawai hi hiek hāk'awia pāachjā hi k'apeen'k'aagwa?* hajim haajem.

²⁸ Magbaawai hirig hich k'īrcha hiek'a t'ānāuwia magjierram haajem:

—Pachin pā hi higar chirama; pari maran Moisés higarta nām.

²⁹ Marau k'ap'ā nāmgui hajim hanām, Moiseegan hich Hēwandamauchata hiek'ajim; pari jā chan marau k'augbamgui hajierram haajem, jammata jäg nārraichejim k'ai.

³⁰ Magbaata hirua mag chirajim haajem:

—Hāk'abam. Magan pārau chan k'augba naabma hajim hanām, jammuata hi bēejī; pari mag simuata mā dau monaaupājim. ³¹ Maadēu k'ap'ā nāmgui hajim hanām, sīi parhooba pekau pōmk'am k'ān hiek Hēwandamau hūrba haajem. Hirua hūrjemān, hichig jēeunaa hich hipieraan nem wau nām k'ān hiekta hūrjem. ³² Pāraujā k'ap'ā nāmgui hajim hanām, bālṛjā hag na hōrau māg mājō bi heewe dau k'īsu t'aabatarr k'ān dau wajaug paa hau nām hanām hūrba haajem. ³³ Māg mā dau wajap'a hapitarr woun hich Hēwandamau pāitarr k'aba hak'iin, hirua jägām nem pōd wauba haajeek'amgui hajim haajem hamag.

³⁴ Hamachig magbaawai sereu p'ōbaadēwi hirig, —Pā sīi dau haug pekau pōm t'aabatarrta, ¿k'ani mag sīma? ¿Wa puata maar k'āaijā k'apcha sīwa hajierram hanaabá, marag jawaag?

Maimua tag Hēwandam hiek jaaujem degjā dubpiba, warag hamach haigmua hi jārpāijierram haajem.

K'ap'ā nām hanāmta dau k'īsumjō nem waaujem k'ān

³⁵ Chi judionaanau mag woundam dāi magtarr Jesuu k'aug hat'ajim. Maimua hag k'ur chi woundam hoobaimaawai hich Jesuu hirig, —¿Pua chadcha Hemk'ooi Hiewaa hiek t'āraucha hāk'a chirā? ha jēeujim.

³⁶ Magbaawai jūrr hichdēu, —Señor, ¿ma k'aiuma? Mārgāg wajap'a jaaubá hajim, mua k'ap'ā haadeewai hi hiek hāk'aag.

³⁷ Magbaawai, —Pari ya k'abá pua mā hoo sima; māchta pā dāi hiyān chirabahab hajim jūrr hich Jesús garmua hirig.

³⁸ Jesuu hichig magbaawai, hi k'īrp'ee t'āk'ōonaa hirig, —Señor, hīsin mua chadcha k'ap'ā chirāmgui hajim, pālta hich Hēwandamau pāitarrau.

³⁹ Magbaawai Jesuu hirig magjim:

—Mā bēetarran, k'aiuta chadcha Hēwandam hiek hāk'a sī wa k'aiuta hāk'aba sī ha k'ap hamk'īrta bēejimgui hajim. Har dau k'īsu k'it'ēem k'ānnjō hamach k'aibag hee nām k'ap'ā nām k'ān peerdā haunaa hīchab har jūrr wajap'a nām hanām k'ānta hamach pekau gaaimua k'īchag heemjō nām jawaanta bēejimgui hajim.

⁴⁰ Jesuu magbarm hūrwia fariseonaan heem hāaur k'ān haig narr k'ānnau hirig, —Pārgan magan maran dau k'īsuta naabma hajierram.

⁴¹ Magbaawai Jesuu, —Pāar chadcha dau k'īsu naawaita jäg naak'iin, pāar pāach pekau gaaimua kulp pōmcha k'aba naak'amgui hajim. Māmā magba pāar hiek mag wajap'a k'ap'ā nām hanāmta juau jäg nem k'aigba waum k'ōchgau mā hīgbam gaaimuata, pāar Hēwandam dāi hiekk'ōr pōoma nāmgui hajim Jesuu hamag.

10

Oveja t'āmie hich nemchaain dāi

¹ Maimua mag hiek'amamua Jesuu hamag māg ejemplu jaaujim:

—Har oveja p'āark'a t'ānām haar dubaag hāk'a simta puertdi garmua dubba sīi chi t'uur p'ālrdā sim hārta waaidā dich sim wounan, maan sīi nem jīgmie haawaita mag simgui hajim. ² Pari magba puertdi garmua

dub siman, ma chi pastorräu, chi t'la. ³ Magag mag chi oveja hierr p'aark'a t'anam puertdi haig simuajä hädaraa dubpijugui hajim. Mag dubwi chi pastor hamach hoo p'e wai nrrraajemua haawai hamach t'är gaai t'ärbaimaawai hamachdëujä hi k'aug haaujerram. Mag warag dawag p'e harrwia ⁴ ya t'um daau paauk'abaadeewai, ham na dñnisie hamachdëujä hi hëudee weetjemgui hajim, ya hamach hich mag p'e wai nrrraajem däi haawai. ⁵ Pari magba jürr hoor hamachdëu k'augbam k'lanauta ham t'ärchök'iin, mag däi chan wëtba, warag parhoobata k'ap'ig p'öbaadëjogui hajim, hi hökgau. Hamau hamachdëu hoor k'augbam k'lan hiekjä k'ap'haajemgui ha jaaumajim Jesuu.

⁶ Jesuu mag hamag jaaumarraan, jäg chi oveja t'ajemua hich nemchaain hoopaar p'e wai nrrraajemjö hiruajä hich hiek hök'a nám k'lan däi hich hagjöta haajem ha sim hajim. Pari mag jaaumamta haig hi hiek hür narr k'lanau pöd k'aug hauba, sii oveja chaarta jaau simpii naajim.

Jesús chi Pastor chaar

⁷ Maimua deeu hich hag hiekpai higwia Jesuu hamag, —Muan chadcha pärag, “Mllta mak'lan oveja duubjem puertdiu” ha chiramgui hajim, hoor hi hiek hök'a nám k'lanan hi gaaimuata hägt'arjä höberju higwia.

⁸ Maimua chi fariseonaan k'ir hiek'amamua, 'Har mä bëeju nawe sëuk'a hamachdëupai hamauta Hëwandam hiek jaau nám hawia sii hoor k'ügurnaa hamachigta hee hapiejem k'lanan nem jïgk'amienaugui hajim. Pari jäg oveja charau hamachdëu hoor k'augbam k'lan hiek hasekasba haajemjö, mäg chadcha mä hiek hök'a nám k'lanau chan par ham mag sëuk'a wénrrajieb mama, ham hiek hasekasbajieramgui hajim. ⁹ Magnaa hamag, Mllta puertdi charau; chi mä hiek hök'a nám gaaimuata peerdä nám k'lanan chadcha mä dën'k'am hiekta mä dën'k'a náisimgui hajim. Chi mag násim k'lanagan, jäg chi pastorräu hich nemchaain wajap'a hoopaar p'ük k'öpi wai nrrraajemjö, muajä hëchab ham t'la wai chitajogui hajim.

¹⁰ 'Pari magba har sëuk'a chik'am k'üguurjem k'lanan, chik'am hõorta jürr hamachig paa haumam gaaimua chik'amnaan ovejata jïgk'a haumamjö sierjëemgui hajim. Mag náman pari sii hamach hiek hök'abarmuata chadcha peerdäju ha jaauwai warag hädäraa hägt'archa höberpiejem hiekjä hürpiba, hoor k'irjug härpäi námta mag nárrjëe haajemgui hajim. Mama mä chan ham dënjo magaga bëebajim. Mllan sii mächdëu Hëwandam hiek jaau chitamta hök'abarmän, hich mag hi dën'k'a wénrranaa mäig heegarwejä honee hamk'irta bëejimgui hajim. ¹¹ Magnaa, Mllta Pastor chaar chi wajapcharamugui hajim. Pastor chi wajap'am habarmän hich nemchaain peerdä hawaagiä hichta hädäraa t'öpiejemgui hajim. ¹² Pari magba har pastor hanäm k'lanjä sii p'atk'on hat'eepai t'anam k'lanan, lobou nemchaain p'raan hurum hoowaijä warag hamachta k'ap'igbaadeejem. Hamach nemchaain k'aba haawai bâlräjä ham gaai mas k'aba sim. Mag warag parhooba nemchaain dau hap'la haaidapiejemgui hajim. ¹³ Mag warag pastornaan hanämäta hamachdëupa högk'awia k'ap'ig p'öbaadeejemgui hajim, nemchaain t'lam k'öchgau k'aba sii p'atk'on hat'eepaita naawai.

¹⁴⁻¹⁵ Maimua mag hiek'amamua deeu hichdëupai, 'Mllta Pastor chaar chi wajapcharamugui hajim hich higwia. Hich jäg mä Hayau wajap'a mäch k'ap'anaa muajä mäch Haai k'ap' chitamjö, mäch higar nám

k'ʌn̥jā mua k'ap'ʌ chitʌm; maagwai hamachdēujā mʌ k'ap'ʌ haajemgui hajim. Chadcha mʌch dēn haawai mua ham kōit hʌdʌraa mʌch t'ōopijugui hajim, ham peerdʌ hawaag. ¹⁶ Pari hagiō deeum k'ʌn̥n t'ʌnʌmgui hajim, mʌg israelnaan k'abam k'ʌn̥n. Mak'ʌn̥jā mua hābamʌg jʌr p'ē haujugui hajim, hamaujā mʌ hiek hūrbaawai hāk'amp'īir. Mag, israelnaan dāi pap hābam dēnk'a nʌisiewai mʌchta ham Pastork'a chitajugui hajim, hamach t'um hāba t'ʌa wai chitaag.

¹⁷ 'Magua, mag pastor wajap'amjō hōor kōit hʌdʌraa mʌch t'ōopiju haawai mʌ Hayau mʌ daupii wai simgui hajim. Pari mag hʌdʌraa mʌch t'ōopiwigiajā deeū hiiu p'iidʌjugui hajim. ¹⁸ Mag mʌch t'ōopiju ha chirʌm chan, hajués chik'amnauta mʌrlʌg magpi naawai k'aba, mʌch k'īrauta hōor kōit mʌch t'ōopijugui hajim, ham peerdʌ hawaag. Mʌ Hayau mʌrlʌg magta hapitarr haawai mua chadcha hʌdʌrl mʌch t'ōopiju haai chirʌm. Pari deeū hūwaai mag hiiu p'iidʌlagjā jua t'eeg chirʌmgui hajim ham jāg daar.

¹⁹ Pari chi judionaan chi pörnaanau Jesuu mag hiek'abarm hūrbaawai, hamach pem haawai, deeū hūwaai sīi chum haaip'ur hiyʌn hihābajā k'aba nʌsim hiek'au, ²⁰ k'apank'am k'ʌn̥nau warag hamach k'apeenag, —¿K'ant'ee pārau hi hiek hūr nʌma? Jā sīi hich pōr hee dōsāt bēn wai simua lōkōo sīewaita mag hiek'a sīebahab haajeejim, chi Jesús higwia.

²¹ Pari magbaawai hāaur k'ʌn̥nau mag nʌm hee, jūrr warm k'ʌn̥nau, —Pāar dak pōr hee dōsāt bēn paraam k'ʌn̥nau hi dēnjō mag hiek'ajupa hanaajim. ¿Wa pārau k'īrjuawai meperau dau k'īsum k'ʌn̥jā daujā wajaug hapiju haai sīwa? haajeejim, hich Jesuu bi heewe dau k'īsu t'aabatarr monaautarr higwia.

Jesuu mag hiek'atarr mag p'iesta Las Enramadas hanʌm dichtarr k'ur hajim.

Judionaan chi pörnaanau Jesús hisegtar

²² Maimua hag k'ur nʌn hawia Jerusalén p'öbör hee deeum p'iesta wau naajim, Haai hi jēejem di hēu haaipawia di t'eert'ʌgtarr p'iesta. Magtarra hewag pawiajā hich hag hedau paawai hich mag p'iesta waaujeejim. Mag p'iesta noseg jaar hajim. ²³ Maigta Jesús p'ʌn̥rdʌ nərrajim daaugajär Haai hi jēejem di bigaau, "Pórtico de Salomón" ha t'är sim hee, dijājō nem pōm wēu wējōm hee. ²⁴ Hi mag nʌrrʌmta judionaan k'apan hi haig pos haichēwia hirig, —¿Jāagwaita pua marag meerba pʌch jaaujuuta jāg sīma? Pʌnta chadcha warrgarwe hich Hēwandamaucha pājiu haajerr k'ai, warre marag jaaubá hajierram, marau k'ap haag.

²⁵ Magbaawai hich Jesuu hamag, —Mua k'abá ya pārag jaaubarm, pari pārau hāk'amp'a nʌmgui hajim. Mʌ Hayau mʌchig waupitarrjō wau chitʌm hoo nʌm gaaimua pārau k'ap'ʌ haju haai nʌm, mʌ chadcha hichdēu pāitarr. ²⁶ Pari chaig mʌchdēu jaau chirarrjō, pāar mʌ higar k'aba naawai, mua mag mʌ Hayau mʌ pōjim ha jaau chirʌmjā pārau hāk'aba nʌmgui hajim. ²⁷ Chadcha mʌ dēnk'a nʌm k'ʌn̥naun, jāg ovejanaanau hiek gaaipai hamach pastor k'aug haaujemjō, mʌjā k'ap'ʌ nʌm, mʌ k'ai hagá; maagwai mʌchdēujā mua ham k'ap'ʌ chitʌmgui hajim. Mag mʌ k'ap'ʌ naawai mʌnta ham na dʌnʌsimʌn, hamachdēujā mʌ hēudee weet-jemgui hajim. ²⁸ Magbaawai mʌchdēuta mʌch Haai haar ham hōberju haai hapijem, tag hol'ooba sīi hi chaaink'a hich mag wēnʌrramk'īir. Ya magbarm chan ni hābmuajā mʌ jua heem k'echt'ʌg haubamgui hajim. ²⁹ Mʌ Haai hichta t'umaam k'ʌn̥n k'āaijā hārpai sīerrʌmuata mʌrlʌg

mak'ʌn deejimgui hajim. Mag hichta hārpai sīerramua deetarr haawai hābmuajā hi jua heemjā pōd k'echeubamgui hajim. ³⁰ Magnaa, Mʌ mʌch Haai dāin maran hich hābampaiugui hajim.

³¹ Hamachig magbaawai chará chi judionaan hūwaai sereu p'öbaadëwi deeu hi mokou barm hig naajim. ³² Pari mag nʌm hee Jesuu hamag magjim:

—Mʌ Hayau hich jua t'eeg mʌrʌg deetarrau mua chadcha pāar dak'ir nem wajap'am pōm k'ir pogk'e wauwia chirʌm. Pari mag nem k'ir pogk'e wautarr hee, Ɂchijāg gaaimuata pārau mʌ mokou barm hig nʌ? hajim.

³³ Magbaawai chi judionaan chi pörnaanaau, —Marau chan mag pua nem wajap'a waaujem gaaimuata pʌ mokou baraagpam haba nʌm. Marau chadcha pʌ mokou barm hig nʌmʌn, pʌch hiek gaaimuapaita pʌ barm hig nʌmgui hajierram hirig, maig maach hāba t'um hagdaujöpai t'ʌnʌmta pʌ hiek mag pʌn Hēwandamaau hanaawai.

³⁴ Magbaawai hich Jesuu hamag, —Pārau hoowai mua magju k'aba chirʌ? hajim. ɁPārau k'ir heyaa k'aba nʌ, har Hēwandamaau pāar jöoinag hich hiek p'äpitarr gaai, "Pāran hēwandamnaanaau" ha p'ã sim? ³⁵ Hirua magtarran hich hi jaaumk'ir jʌr hautarr k'ʌn higwiata mag sīejimgui hajim. ɁPari mak'ʌnjā hagjö mʌig heegarm k'ʌn k'abajī? Magua maadëu k'ap'ʌ nʌmgui hajim, hich Hēwandamauta mag p'äpitarr haawai mua mag mʌn Hēwandam Hiewaau ha chirʌm haig pārau mua k'aigba hiek'a chirʌm haju k'aba nʌmgui hajim. ³⁶ Hich Hēwandamauta hich haarmua mʌ jʌr hauwia mʌg jēb gaai p'äitarrta, Ɂjāga pārau mʌrʌg mag mua k'aigba hiek'a chirʌm habarju, mua Hēwandamag Haai hicheewai? ³⁷ Pāachdëu hoowai mua mʌch Hayau nem waaujem k'ir waubata chirʌm k'ai, magan hoob mʌ hiek hāk'amiet hajim. ³⁸ Pari pāachdëu hoowai muajā hirua nem waaujemta wau chirʌm k'ai, mʌ hiek hāk'aba hawiajā k'ap'ʌ habat hajim: hich Hēwandam chi Haaijā mʌ dāi sim, maagwai mʌchjā mʌch Haai dāi chirʌm.

³⁹ Pari hich Jesuu magbaawai hūwaai hi pʌr hauju hēk'ajierram. Pari hich pʌr haupiba, häu peerdʌ k'eerbaadëjim.

⁴⁰ Maimua mawia hag na Juan chi hōor pōr choomieu Jordán hee hōor pōr choo sīerr gar dārbawia maig sīsijim, hedau hōbeerjem gar. ⁴¹ Mag hi maig sīeimaawai hōor pōm hi haar wētwia hamach heepai, —Keena, chadcha Juanau chan mʌg Jesús dēnjō hag na hōrau nem hooba haajemjā wauba k'itajim. Mamʌ hirua hich mʌg woun higwia nem jaaujerran, chadcha t'umaa hich hag heeta jaaumajingui hajierram.

⁴² Maig hirua Hēwandam hiek jaau sim hūrwia hōor k'apank'am k'ʌnau hi hiek hāk'ajierram.

11

Lázaro meetarr

¹ Biek hāb p'öbōrdam Betania hanʌm hee woundam Lázaro hanʌm mor machpajim haajem. Hich Lázaro hāp'ʌlīn numí wai sīejim, María Marta dāi. Mak'ʌn dāita sīejeejim hich. ² Hich mag Lázaro hāp'ʌi Mariaau hajim, maach Pōr Jesús bʌ hār jāgdeeu choonaa hich pōrbʌupai jʌluprītarr. ³ Mag hamach hēp'emk'öi mor machpawia warag heeg pamaawaaita hamach numiim k'ʌnau hōor jʌr hauwia hich Jesús haig p'ājierram,

jawaan mamk'īir. Magbaawai chadcha bēewia, —Señor, pʌ k'apk'ʌn chi wajap'am pua hārcha hiigjemjā pödba k'ērʌmgui ha jaauchējim Jesuug.

⁴ Pari hichig mag jaaubaa sīi warag, —Jāg k'amor machagau chan hi meem hiek meebamgui hajim. Jāan sīi jāg k'amor machag gaaimua Hēwandumita t'umaam k'ʌn k'āajā hārpai sim hanaa maachjā hi Hiewaa haawai hagjō chirʌm ha k'ap hamk'īrta jāgpijimgui hajim hich Jesuu mag hichig hiek jaauchētarrag.

⁵ Jesuu chadcha Marta dīi Mariajā hoomap k'aba ni hich Lazarojā hoomap k'aba haajeejim. ⁶ Mamʌ mag simta mag Lázaro mor mas sim hichig jaaubaichēmjā maba, warag k'āai numí mag maach narr haig sīsijim. ⁷ Maimua hag k'ur ya k'āai numí naata marag hichdēu, —Deeu Judeaag wëttarraigui hajim.

⁸ Magbaawai marau hirig, —Maestro, ¿hīschapai hich jamaam k'ʌn nau peer pʌch mokou bar t'ōotarr k'ʌn haarta deeu pʌ mam hig sī? hanaajim.

⁹ Magbaawai jūrr hichdēu marag, —Pari hagt'a hamau mʌ t'ōoju hora k'aba sīebahab hajim. ¿Pārau hoowai mʌg hedau hāspapak'am doce horas sīeba haajē? hajim. Hāsdawan maach dichmam haig mawiajā bā waaur t'ʌt'ʌgag maba haajemgui hajim, hāsdaau haawai. ¹⁰ Pari maach hedaaarta chitaju hat'een, sīi bāhēu subaadeeu k'āijā buudimajugui hajim, k'īchag hee haawai. Mag hagt'a hag hora k'aba sīewai hararagagta chitʌmjō hōrau ma chig habajugui hajim.

¹¹ Maimuata sīi hawia, —Maach k'apk'ʌn Lázaro ya k'āibaadēm; pari mua deeu hi p'iriupāain majugui hajim.

¹² Magbaata marau hirig mag naajim:

—Señor, mag k'āibaadēm k'ai, magan hāu hi k'īrdam hinaa haadēm. Mag k'ai magan hāu pōr k'oordʌjugui hanaajim.

¹³ Pari Jesuu mag Lázaro k'āibaadēm ha sīerran, maan hiin ya hi mee-baadēmta jaau sim hajiebma. Pari mag simta maraun k'augba, sīi k'āai chaar k'āibaadēmta jaau simpii naajim.

¹⁴ Maimuata ya warre marag, —Lázaro meejimgui hajim. ¹⁵ Pari hāuta mʌ hi haar k'aba chirajimgui hajim. Magba hak'iin nau jāg chi mee sim mua pāach dak'īr p'iriu hauujā hoobak'am. Mamʌ chadcha Hēwandum juu t'eeeg mʌ gaai sim k'ap hamk'īr, hi haarcha hoon wëttarau hajim marag.

¹⁶ Mag hirua hoon wëttarau habaawai maar heem hāb maar k'apeer ham dēn hibʌr wauwia Meís ha t'ʌlərjerrau, —Keena, magan maachjā hi dīi wëttarau hajim, hi dīi hāba k'ēchimaag.

Hirua mag sīerran, Judeapienau peer hich Jesús t'ōotarr haarta deeu högk'aba maagpam higwiata mag sīejim. Mag Meís hanʌm, hi t'īr chaar Tomás hajim.

Mag, chadcha Jesús mam dīi maarjā hi dīi wētjim.

Jesuu hōor p'iriu hauwia hich mag wēnarrapiejem

¹⁷ Mag wētwia hūrimaawajāh, ya k'āai jayap sim ha jaau naajim, chi Lázaro hauk'ērtarr. ¹⁸ Mag chi meetarr p'ōbōr Betania hanʌm Jerusalén dak'a kilómetros t'ārjupjō sīejim baraag. ¹⁹ Jerusalenmua mag dak'a sīewai judionaan k'apan weetjeejim haajem, Marta María dīi nʌm haar, mag hamach numpai hap'ōbaadeewai hamach hēp'emk'ōi k'īrjuwia hatchaa gaai machgau hōk'īrjuu hapimaaugau hawia. ²⁰ Mag nʌm hee Martaau hūr hat'ajim haajem, ya Jesús hamach dakpamam. Mag k'aug hat'aawai hi k'īrpe hoon bēejim. Pari María maba, deg sīsijim. ²¹ Mag bēewia ya Jesús

dāi t'ēubaicheewai chi Martaaau hirig, —Señor, pΛ mΛig sīerr hak'iin, mΛ hēp'emk'ōi mΛg dau hap'ΛΛ habak'amgui hajim. ²²Pari mua k'ap'Λ hΛmgui hajim, pua Hēwandamag jēebaawai pΛchdēu jēeubampierr hirua haju.

²³Magbaawai Jesuu hirig, —Marta, pΛ hēp'emk'ōi deeu hiiu p'iidΛjugui hajim.

²⁴Magbaa Martaaau, —Chadcha mua k'ap'Λ hΛmgui hajim, mΛg hatag hōtarr k'ΛΛn t'um deeu p'iidΛtk'a nΛm hedan hijā dāi p'iidΛju.

²⁵Magbaawai hirig Jesuu magjim:

—Muata hōor p'iriu haunaa hich mag wai chirsiejem. Chi mΛ hiekta hāk'a sim k'ΛΛn meewiajā deeu hiiujugui hajim. ²⁶Maimua har mΛig heegarwejā mΛ hiekta t'āraucha hāk'awia mΛ dēnk'a t'ΛnΛm k'ΛΛn chan meem hiek meebam. Mak'ΛΛnan meewiajā deeu p'iidΛtk'awia hich mag nΛisijugui hajim. Magnaa hirig, —¿Pua mΛ mag hiek'a chirΛm chadcha hāk'a hΛwi? hajim chi Martaaag.

²⁷Magbaawai chi Martaaau, —Señor, mua k'ap'Λ hΛmgui hajim, pΛ chadcha hich Hēwandam Hiewaau. PΛata warrgarwe hich Hēwandamau hich hiek jaaumk'īir mΛg jēb gaai pāiju haajerr k'abahab hajim hirig.

Jesús Lázaro hauk'ērtarr haar mawia bīetarr

²⁸Maimua Jesús dāi mag hiek'a dΛnaawia, chi Martaaau hich heeum haar mawia, hōk'arii hi kach gawaa, —María, maach Maestro ya chum p'ōbōr higaau sīeichēm. Hi hiek pΛ dāi hiek'aag haajemgui haimajim haajem.

²⁹Mag chadcha hichig mag jaaubaimam bärre Jesús haig bēejim.

³⁰Maagwai chan hagt'a Jesús p'ōbōr hee dubba, Marta dāi hootarr haig-pai sīejim. ³¹Pari mag María hapuraa hōbērbaadēm hoobaawai judionaan ham k'īir jāsenk'aag ham haig bēewia narr k'ΛΛnau chi binaandam hauk'ērtarr haarta bīen mampii hawia dāi hi hēudee pochag bēejim.

³²Mag bēewi, Jesús haig barchēwi, hi bāk'Λrr p'ōbk'anaa hirig, —Señor, pΛ mΛig sīerr hak'iin, mΛ hēp'emk'ōi mΛg dau hap'ΛΛ habak'amgui hajim, bīemamua.

³³Mag warag hich dak'īir bīebaadēm dāi chi judionaan hi dāi bēetarr k'ΛΛnjā bīep'ōbaadēm hoobaawai hichpa hō jāsenaaga haadēmua gaai machaaga haadējim. ³⁴Mag warag hich haig narr k'ΛΛnagta, ¿Jampaita hauk'ērierrá? ha jēeujim.

Magbaa hamachdēu, —Señor, hachum k'abahab; hoomierrau hajier-ram hirig.

³⁵Mag gaai machag haadēmua hich Jesujā bīejim. ³⁶Mag Jesús bīebaadēm hoowia chi judionaanau, —Keena, pāadē hoobat: Jāgan chadchata hirua hi jāsene haajeejimwai haajeejim jūrram k'ΛΛnau. ³⁷Pari mak'ΛΛnau mag nΛm hee, hagjō bigaau k'ΛΛnau jūrr, —Hichta mΛig sīerr hak'iin, jāg dau k'īsu k'itΛm monaautarrjō, ¿mΛg Lazarojā hirua monaabak'am k'ai? haajeejim.

Jesuu Lázaro p'iriu hautarr

³⁸Mag mawia yachi hauk'ērtarr haar pabaimaawai deeu gaai machag haadējim. Chi binaan hauk'ērtarr jēbdi, nawe durrbā hee chi k'orm hajim. Mag simta mok pōr pōm simuata sīi chi jēbdi hi hee joot'Λ wai naajim. ³⁹Mag haig pachēwia Jesuu chi haig narr k'ΛΛnag chi mokpōr chawag pΛrēup'īpi jaajim. Magbaawai Martaaau hirig, —Señor ya maach hauk'ērtarr k'āai jayap sim haawai ya maach hār k'ērabahab hajim.

⁴⁰ Magbaawai Jesuu hirig, —Mama mua k'abá chaigjā p̄l̄r̄ag, mua hi p'iriū hauju p̄l̄ch t'āar hee k'ap'Λ hām k'ai, pua chadcha Hēwandum juat'eeg hooju ha chirajimgui hajim.

⁴¹ Mag chi mok chawag p̄l̄r̄eupi jaautarr haawai chadcha chawag p̄l̄r̄eupāijierram. Magbaawai Jesuu hāgt'aag heirpanaa Hēwandumag, —Tata, mua p̄l̄r̄ag hāu hajim ha chiramgui hajim, mag māchdēu jēeu chiram pua hāu mā hiek hāk'abaawai. ⁴² Mua k'ap'Λ chiramgui hajim, mua p̄l̄chig jēeuwai pua mā hiek hāk'aajem. Pari magam hāba, hichiita t'umaam k'ān jāg daar mua t'et mag hāu hajim ha chiramgui hajim, t'umaam k'ān nag chadcha p̄l̄chdēuta mā pāijim ha k'ap hamk'īir.

⁴³ Mag hiek'awia deeu hichdēupai jūrr mag chi meem jēb deg sierragta hi t'ārcha t'ārt'ārnāa t'et, —Lázaro, dawag höbérbaichē hajim.

⁴⁴ Magbaawai maach chi meem harrta chadcha dawag höbérchējim. Hoowai hich hauk'ērtarr hich mag bā haarmua k'īeb mor t'um dīes baúa p̄l̄r̄eunaa hödi haigmua hāgt'aag pōrpa k'īir jāarjemua p̄l̄r̄eū simta höbérchējim. Mag höbérbaicheewai haig narr k'ān nag, —Jāimua jāg put hēerk'abap'āit hajim, hidēu hich diig mamk'īir.

Jesús p̄l̄r̄ hawaag hibēptarr

(Mt 26:1-5; Mr 14:1-2; Lc 22:1-2)

⁴⁵ Mag Jesuu Lázaro p'iriū hautarr hamach daúacha hootarr gaaimua, judionaank'apan María dāi bēettarr k'ān nau k'ap'Λ nāisijim, chadcha Jesús hich Hēwandumau p̄l̄tarr. Mag warag hi higar nāisijim. ⁴⁶ Pari mag t'ān hee, hāaur k'ān warag fariseonaan haar wētjim. Mag wētwi Jesuu mag hōor p'iriū hat'amta hīgk'aimajierram haajem. ⁴⁷ Magbaawai chi fariseonaan, p'adnaan chi pōrk'a narr k'ān dāi hāba, tagam k'ān chi t'ierrnaanpa biirdājierram haajem. Mag biirdānaa hamach heepai jūrr hamach k'apeenagta, —Keena, ¿maadēu jāga hajuma jāg woun dāi? hajierram hanām. Jāguan chadchata maach dauderraā hag na hōrau nem hooba haajempata wau nārrām. ⁴⁸ Maadēu hādāraa hirig jāgām nem waipi nāmān, t'umaam k'ānta hi higar paauk'awia hamach reik'apiju. Magbaawai Romapien chi t'et'emnaan bēewia, jūrr maach Haai hi jēeujem diita pogueupāināa, maachjā dau haug waujugui hajierram haajem.

⁴⁹ Mama hāaur k'ān nau mamagk'am hee, hāb mag añaou p'adnaan t'um t'ān narr k'ān pōrk'a sierr Caifás ha t'ālrjerrau hich k'apeenag, —Pārau chan bālārjā k'īirjubata hiek'a nāmgui hajim hanām. ⁵⁰ Magnaa hichdēupai, Mua hoowai wajapcha hajuun, mag pārau jaau nāmjō maach t'umaam k'ānta dau hap'ān hapiju k'āai, jāg happaita maach t'umaam k'ān kōit t'ōopiju haai simgui hajim hanaabá, Jesús higwia.

⁵¹ Pari wajapcharan Caifaau mag hiek'atarr chan hich k'īirjugjā k'abajim. Wajapcharan mag añaou hichta t'um p'adnaan t'ān narr k'ān pōr harr haawai hich Hēwandumau mag hiek'apibaawaita mag hiek'ajim, Jesuuta judionaan t'ānām kōit t'ōju higwia. ⁵² Pari magbarm chan hīchab judionaan kōitpai k'āba, hewag paawai t'um hich chaaink'aju k'ān kōitpa t'ōju ha sim hajim, judionaan k'abam k'ān hawiajā, magbarmua hich chaain durrpierram k'ānta k'od hābamk'a hawaag. ⁵³ Ya Caifaau mag hiek'atarr haawai magtarr haigmua judionaan chi t'et'emnaanau hāba hibēpwia warre Jesús t'ōju k'īirjugta wai nāisijim.

⁵⁴ Jesuu ya mag hich t'ōju k'īirju nām k'ap'Λ sierr haawai ya tag judionaan hee parhooba nārraba haajeejim. Mag gaaimua hichta warag Judea durrmuwa warp petajim, p'ōbördam Efraín hanāmāg. Mam chan hōor

pömcha k'aba naajeejim. Maig maar hi däi naaimajim, hi k'a hogdäba wënrraajerr haawai.

⁵⁵ Mag p'öbör Efraín hanlämäg weetwai judionaan p'iesta Pascua haa-jem burrju dakpapa k'ajim. Hamach hi harr haawai, mag p'iesta häräa-harr haawai, hőor pöm Jerusalenag héreréu k'ajim, Pascua burrju nawe k'ir k'augaag, hamach jöoinau jaaujerrjö domer nämua hamach k'aibag barpääin. ⁵⁶ Mag wët t'lälmuan Jesuuta järp'oo haajeejim. Maimua ya Haai hi jëejem degcha paauk'aimawiajä hi bëebaju k'irjuvia jürr hamach k'apeenagta, —Keena, ¿pärau k'irjuawai mäg p'iesta hee hi bëeu k'ai? haajeejim haajem.

⁵⁷ Maagwai chi fariseonaanau p'adnaan chi pörk'a narr k'än däimua ya hörat jaauk'a wai naajim haajem, chi Jesús sim k'aug hat'aawai hamachig jaaumk'ir, mag hamachig jaaubaawai sii hi pär hawaan wëtaag.

12

Hälaírau jágdeeu Jesús bä súgtarr

(Mt 26:6-13; Mr 14:3-9)

¹ Maimua mag p'iesta Pascua burraag seis diaspai waaur nám heeta, hich Jesús Betania hanlämäg mam däi maarjä wëtjim. Mag Betania p'öbör heeta mag woundam Lázaro hanäm hichdëu p'iriu hautarrjä sëjeeejim. ² Mag hi barbaimaawai maiguim k'ännaau wajap p'iejäb wauwia Jesús k'öpiju hap'öbaadëwia chadcha waujierram. Maimua ya t'um wau haipa sësiewai chi Lázaro háp'li Martaau chi nemek t'öi jijig k'ajim. Maagwai maar t'ach k'ö nám haig hich Lazarojä däi t'ach k'ö sëjim. ³ Mag námtha hich Lázaro háp'li hähbak'ai María jágdee narrdo chaar dën nem parhëpagk'am däi dubchëjim. Mag dubchëwia, chigagjä higba, hagua Jesús bä súgnnaa deeu hich pörbälapai jälüpäjim. Mag nem t'üpag sëwai mag hirua Jesús bä hagua súgbadee sii dijä hëntër t'lap jöisijim. ⁴⁻⁵ Mag hoobaawai maar heem hääb maar k'apeer Judas Iscariote ha t'äljerrau magjim:

—Hëh, jág jágdee trescientos denariom gaai përpäiju haai sërrta, ¿k'ant'ee sii jág hár choobaadëma, hagua hap'äm k'ändamag nemdam haudeeju haai sërrtä? hajim.

Hich mag Judaauta hewag pawiajä hich Jesús hoomap'a haajerr k'ännaag hi pär deeju hajiebma. ⁶ Pari Judaau mag hiek'atarr chan sii chadcha hap'äm k'ändam k'irjuvia k'aba, nem jigmie harr haawaita mag hiek'a sëjim. Hichdëuta maach t'umaam k'än p'atk'on di wai närraajerr haawai höräu maachig deemam hauk'ermamjä hichdëu jígk'am haig jígk'ajeejim.

⁷ Judaau mag hiek'abaawai Jesuu hirig, —Hidëu hirig jágdeeu mä bä súgpibä hajim. Jä hi dën nau jöpcha mä meebaadeewai hagua mä k'a p'uraag sii hääk'a wai sërr k'abahab hajim hirig. ⁸ Magnaa, Hap'äm k'ännaan hich mag pärau pääch hee hoo wai wénrraju; pari mä chan hich mag pääar k'ir chitabajgui hajim.

Judionaan chi pörnaanau Lázaro t'öju k'irju narr

⁹ Mag Jesús Betania sëichëmjä chi judionaan Pascua dichaag bëetarr k'ännau k'aug hat'aawai k'apan hi hoon bëejierram. Pari mag bëe t'lälm chan hi hoogpajjä k'aba, hich Jesuu Lázaro p'iriu hauwia maach hich mäg sim hoogpata bëe naajim. ¹⁰⁻¹¹ Pari mag Jesuu hi hiiu hautarr gaaimua,

judionaan pöm tag hamach higar k'aba jürr Jesuu jaau nərrəmta häk'a t'ənəsierr haawai, chi p'adnaan pörnaanau jürr hich Lazaropata däi t'ðopäijugui hap'öbaadëjim.

*Jesús Jerusalén p'öbör hee dubimatarr
(Mt 21:1-11; Mr 11:1-11; Lc 19:28-40)*

¹² Mag Jesús däi maar Betania paauk'achëtarr noram Jerusalenmua hūrp'öbaadëjim haajem, hi barju. Maagwai ya hőor pöoma Jerusalén p'öbör hee t'ənəajim haajem, mag p'iesta hat'ee wëttarr k'ən. ¹³ Mag hūrp'öbaadeewai hōrau sot'ark piujöm t'ərrp'ënnaa hag juu panhap'a hi k'īrp'ee bëejierram. Maimua hich däicha hoobaicheewai serereuk'amua honegau, "Hāucha habarm Hēwandam. Hich məlta pachdëu maar israelnaan hat'ee pach jürr p'libarməu. Hichta maar Reik'aju haawai pachdëuta hi hāu wai chitajugui" haajeejim jürram k'ənnau.

¹⁴ Mag wëtumua ya hag nawe Hēwandam hiek p'ä sim gaai hich Jesús higwia jaau simjö, burrodam hār waaidəwia warag hag gaaita mamua p'öbör hee hich mag dubjim. Mag chi Hēwandam hiek p'ä sim gaai:

¹⁵ "Sionpien, honee habat.

Päädë hoobat: har pääar Rey sii parhoobam k'ənnjö burrodam gaaita hurum" ha sim. *(Zac. 9:9)*

¹⁶ Heeu hi mamag k'abaadeewai chan maach chi däi wënərraajerr k'ənnau chan marau bəlrjä k'augba naajim, jägwiata mamag k'ajj. Maimua ya nassi pawia hich Haaihaar hāgt'ar petarr k'urta marau k'ap'ə hap'öbaadëjim, ya hag nawe hi jägju Hēwandam hiek p'ä sisiəm gaai jäg jaau sim haawai juaujö jägtarr.

¹⁷⁻¹⁸ Mag hőor pöm Jesús k'īrp'ee hoon bëetarran, hirua Lázaro chi meem ya jébdeg sieriota deeu p'iriu hautarr chi hootarr k'ənnau jajaauk'am hūrwia hi hoom k'ōchgauta mag hi k'īrp'ee bëejierram. ¹⁹ Pari maagwain jürr chi fariseonaanau hamach k'apeenagpaita, —Keena, pārau hoo nəm, jäg sii hamag hiek'a nəmuapai chan maadëu pöd maachig paa haubamgui haajeejim. Magnaa, Hoojurauma, jäg t'umaam k'ənnta sii hi higar paauk'amamgui haajeejim.

Judionaan k'abam k'ənnau Jesús jaaran bëetarr

²⁰ Mag Pascua hee hőor pöm Jerusalén wëttarr k'ən hee hǐchab judionaan k'abam k'ənnjä t'ənəajim, Haai hi jéwaan bëetarr k'ən. ²¹ Mak'ənnau Felipe haig bëewia hirigta, —Kakë, marau Jesús däi hiyāl ham k'ōsi nəmgui haichëjierram.

Mag Felipeegta jëeuchëtarran hamachjö judionaan k'abam hee bääutarr haawai hajim, hamach kõit Jesuug hiek'amk'īr. Chi Felipe p'öbördam Betsaida hanəm heem hajim.

²² Magbaawai Felipeeu jürr hagjö maar k'apeer hāb Andrés hanəməg jaauwia hamach numiim k'ənnau jürr hich Jesús haarcha jawaan wëtjim. ²³ Mag wëtwia judionaan k'abam k'ənnau hich jaar wënərrəm ha jaubaicheewai hamjä peerdə hawaag hñdəraa hich t'ðopiju jaubaadëmua magjim:

—Ya hǐsta chadcha məch chi Hemk'ooi Hiewaa chik'amnau t'ōoju gayaa pamamgui hajim, mag hamau mə t'ōobarmua məchta Hēwandamau t'umaam k'ən k'āaijä hñrpai hapiieg. ²⁴ ¿Pārau hooba haajē hajim, nemjīr dau hñi hawaagjä jäga haajē? Jēb hee jīrbam chan maan hich mag sisiim, bəlrjä hñuba. Magarrau jīr sñuwia hōbēr sisiwain chadau

chëbaadëmu hich jïirtarr k'ääijä här haaujem. Hich hagjöta mäjä meeju haai chirabahab hajim, mag mäch meebarma gaaimua hõor põm peerdä hawaag. ²⁵ Hich hagjö k'ap'ä habat hajim: Har mäig heegar haawai mä gaaimua bñälrjä hich chig hapimap'a sim chan meewaijä hägt'ar höberbam. Pari mä gaaimuata hich dau hap'ä hajujä k'üirjuba mä hiek häk'a nñrramän chadau meewiajä hägt'archata höberwia mäg hatagjä hich mag hiiu sñerrajgui hajim. ²⁶ Maimua hñchab chi chadcha mä chogk'anaa mä däi nñrram k'ösi simän, hichdëu k'öchagpierr nem wauba, mächdëu nem waupim k'ösimpaita wau nñrraju haai sim. Mag hamän magan ham wëñrrampierr mächjä ham däi chitajugui hajim. Häbmua magta mä chogk'a nem wau nñrramän, mä Hayaujä hich k'fircha hi t'ö hiek'ajugui hajim.

Judionaanau hich t'öju Jesuu jaautarr

²⁷ Maimua mag jaumamua hñchab, 'Hñs chadcha t'umaa k'üirjuvia mä hök'üirjug pöoma chiramgui hajim, chik'amnau mäch t'öju dakk'a pamaawai. Mag chirab mama ham juu hee t'ömaaugaujä mua mäch Hayag, "Tata, mä peerdä hat'äjä" habamgui hajim, warrjä mag hat'eeta mä bëetarr haawai.

²⁸ Maimua sñi hich Hayag, —Tata, muan mäch gaaimuata sñi t'umaam k'ünnaujä pñrga hääba hee hapim k'ösi chiramgui hajim.

Pari hirua magbaawai hägt'armuata woun hiekjö, —Ya pä gaaimua hõrau märg hee habarm; pari hichiita warag mächig hee hapijugui hajim.

²⁹ Pari hedjä heemua Hëwandamauta woun hiekjö hirig magbarm hürbaawai haig hõor narr k'ünnau sñi pagt'ampii naajim. Maagwai hääaur k'ünnau jürr, —Hëwandam chogauta hägt'armua hirig hiek'a sim k'abahab haajeejim.

³⁰ Pari hamau mag näm hee, hich Jesuu t'umaam k'ünnag hiek'amamua magjim:

—Mäg pärau woun hiekjö hürbarm chan sñi mächigpai hich hiek hürmk'üir k'abamgui hajim. Jääan jäg hich hiek hürpitarr gaaimua hichdëu mä hiek häk'a sim pärag k'ap hamk'üirta pärag jäg hiek'ajimgui hajim. ³¹ Ya hïsta chik'amnau mä t'öju gayaa pamam. Mag mä hisegwi mä t'öobarm gaaimuata k'aibgam k'ünn t'umaa k'ünn däi Hëwandamau hichdëu k'ap hajugui hajim. Mag hõor kõit mä t'öobarm gaaimuata hñchab mepeer mäg durr gaai hichta chi pörk'a sñerramjä Hëwandamau pödpäim hiek pödpäijugui hajim. ³² Pari hñchab mag hägt'aa hõor k'apanag dak'üir mä jiirjop sñuwia t'öobarmuata mäch hiek häk'amam k'ünnan mua t'umaa mächig paa haumajugui hajim.

³³ Jesuu mag hiek'amarran mag dau hap'ä pakuls gaai hich t'öju jaau sim hajim. ³⁴ Mama hirua mag hiek'abarm hürwia hõrau hirig, —Hëwandam hiek p'ä sim gaaimua marau k'ap'ä nämgui hajierram, hich Hëwandamaucha päibarm chan meebara hich mag sñerraju ha sim. Pari mag simta, pä hiek mag pñpta hich Hemk'ooi Hiewaa hanamta, üjäga mag Hemk'ooi Hiewaa hägt'aa pakuls gaai t'öbarju? Magan, üma k'anim Hemk'ooi Hiewaa hagá? hajierram hirig.

³⁵ Magbaawai Jesuu hamag ejempla jaumamua warag hichta Hemk'ooi Hiewaa hich Hëwandamau pñitarr k'ap hamk'üir magjim:

—Hñsworan pärau hagt'a hõtdau paa dñnamjö mä hoo wai námgui hajim. Pari nau jöpcha ya tag pääk'üir mä chitabaju. Magua hagt'a mä

hiek hūr n^{aw}e hāk'abat hajim, k'^īirjug k'aigbamta pāach gaai hārpam hugua. ¿Pārau hooba haajē k'^īchag hee wētum k'^ān? Hamau hamach wēnarrāmjā k'augba haajem. Chi m^a hiek hāk'aba n^{am} k'^ānjā hich hagjōta t'^ān^{am}gui hajim, hamach hok'oo n^{am}jā k'augba. ³⁶ Magnaa hichdēupai hich higwia, Mag hōtdaujō sim hagt'a pāach hee wai n^{aw}e hāk'abat hajim, hich mag m^a dāi hararag hee wēnarrārag.

Mag hiek'a siewia hōor heemua higbaadeeu hi sēimamjā tag hōrau k'augba, hāba maach happaita hi dāi naaimajim.

Jāgwi judionaanau Jesūs hiek hāk'amap'a naajī

³⁷ Parii Jesuu maach meeun judionaan k'apan t'^ān^{am} dak'^īir nem k'^īir pogk'e waumamu hich juu hoopipi haajerrjā wajappai hi hiek hāk'aba haajeejim. ³⁸ Pari mag hamau hāk'amap'a narran, hich Hēwandam hi jaaumie Isaías k'ararau p'^ā p^aarr heyaa hōbērmk'^īir hajim. Hirua p'^ā p^aarr m^ag hajim:

“Señor, parii p^a hiek jaau n^{am}jā hōrau hāk'amap'a hajugui” hajim.

“Hamau k'^āug haubajugui” hajim, “mag nem wau n^{am} gaaimua puata p^ach juu t'eeg hooppi sim.” ^(Is. 53:1)

³⁹ Magta chadcha hāk'aba naajim. Hamau mag hāk'abaju higwia hich Isaiaaupai hīchab,

⁴⁰ “Hēwandamau ham dau k'^īpinaa kach t'eegjā hapiju” ha p'^ājim, “hoo n^{am}jō n^{am}ta hoobamjō hamk'^īir, maimua hūr n^{am}jō n^{am}ta hūrbamjō hamk'^īir.

Magba hak'iin hamau hamachdēu hoonaa hūr n^{am}jā k'ap'^a haawai, hamach k'aibag hāsie hewag k'^īirjuwia Hēwandamag hamach peerd^a haupiju” ha p'^ājim Isaiaau hich Hēwandamaucha hichig jaaumatarr. ^(Is. 6:10)

Pari Hēwandamau judionaan mag t'^āar t'eeg hapitarran, a^ño k'apan par hich hiek hūrpitarrjā hāk'amap'a harr haawaita magpajim.

⁴¹ Isaiaau hag nawe hichdēu hootarrjō magta p'^ā p^aajim, ya Cristo m^aig heegar maach hich m^ag s^aicheewaijā hōrau hi dau hap'^ān wauwia t'^ōju k'ap'^a s^aier haawai. Pari mag^am hāba, Hēwandamau hichta t'umaam k'^ān n^{am}aijā hārpai hapijuja k'ap'^a s^aejim. ⁴² Mag judionaan t'umaam k'^ān nau chan Jesūs hiek hāk'abajierrab mama^a, hāaur k'^ānnaun hāu hi hiek hāk'ajierram; chi hāk'a narr k'^ān hee chi t'ierrnaanpa t'^ānaajim. Pari mag hāk'a n^{am}ta chi fariseonaanau, tag hamach culto hee dubpimaaugau hamach j^ar wērpāiju hōgk'awia, hamach k'^āugpiba haajeejim. ⁴³ Maagjeejeb mama^a hamachdēu mag hāk'a n^{am} han^{am}jā tagam k'^ānagjā k'^āugpimap'a narran, Hēwandamau k'^ōsimjō haju k'^āyau, s^ai m^ag dich k'apeen hāba t'^ān^{am} k'^ānagta hamach hēugar k'aigba hiek'apimaaugau hajim.

Hamachdēu hisegtarr hiek higwiapai Hēwandamau deeu ham k'^īir p'^āarju

⁴⁴ Biek hāb hijējēbk'amua judionaan hich hiek hūr narr k'^ānag Jesuu t'^{et} magjim:

—Chi m^a hiek hāk'a simuan m^a hiek happai hāk'aba hīchab m^a Haai hiekpata hāk'a simgui hajim, hich hiek jaaupitarrta mua jaau chitaawai.

⁴⁵ Maagwai m^a hoobarmuan hīchab hich chi m^a p^aitarrchata ya hoobarnjō simgui hajim, maar hich hāba naawai. ⁴⁶ M^allta m^ag durr gaaai t'^{um} k'^īchag heemjō jooba n^{am} k'^ān hat'ee hōtdaujō bēejimgui hajim, maagwai chi m^a hiekta hāk'a n^{am} chan s^ai tag k'^īchag hee hok'oo wēnarrāmjō

k'aba hararag heeta wēnarramk'īir. ⁴⁷ Pari har mā hiek hūr nāmjā mā hipierra haba nām k'ānn chan, mā mag warrjā māg durr k'aibag wawaagta bēeba harr haawai, mua k'abam hajim ham k'aibag waipi jaauju. Mānn sīi hōr peerdā hawaagta bēejimgui hajim. ⁴⁸ Pari mag chi mā hisegnaa mua nem jaau chirām hipierraajā k'aba nām k'ānnan, sīi hamachdēupaita wir haig hamach k'aibag waipi jaaubarm, hamachdēu hisegtarr hiek'aupaita Hēwandamaū hōr hi hagk'am hedjā deeu ham k'īir p'ālrju haawai. ⁴⁹ Chi mā hiek hiseg nām k'ānnan k'ap'ā haju haai nāmgui hajim, sīi māch k'īrauta māch hiek'am haig hiek'aba chitām. Mā Hayauta mā pāitarr haawai, hichdēuta mua hiek'amajujā jajawag maawai, hich hagpierrpaita jaau chitāmgui hajim. ⁵⁰ Mua māchdēujā k'ap'ā chirāmgui hajim, chi mā Hayau nem jaau pāi sim hipierra nām k'ānnan hāgt'ar hōbērwiājā hich mag hi dāi hiiu wēnarraju. Magua, mua nem jaau chitāmān, māch Hayau māchig jaaupi jaautarrjöta jaau chitāmgui hajim.

13

Jesuu hich k'apeen bā hātarr

¹ Ya p'iesta Pascua hanām burrju k'āai hābpai waaur sīejim. Maagwai Jesuu k'ap'ā sīejim, ya hichdēu māg durr werplāwi deeu hich Haai dāi hāba sīejim heda pabaadēm. Tum māg jēb gaai maar hich dēnk'a durrarr k'ānnan bālārjā chig haba jāsehne haajeejim. Maagjerr haawai ya hābmiecha hamau hi t'ōoju hed paawaijā hag'ta hichdēu maar k'ōsi sim k'ap'ā hapijim. ² Hamau hi magju hed maar hi dāi t'um hāba t'ach k'ō naajim, ya k'eeuraa pamamua. Maagwain Judas Iscarioteen ya meperau pōr meu t'ānaajim, Jesús hoomap'a haajem k'ānnag hi pār deeg. Chi Judas woun hāb Simón hanām hiewaa hajim.

³ Jesuu k'ap'ā sīejim, hich Hayau hichigta nem t'um jaaunaa hāgt'armua hich pāitarr haawai deeu hi haar maju. ⁴ Mag k'ap'ā sīerr haawai t'ach k'ō hoo sīewi, p'iidbaadēwi, hich k'ajūa hārām hēernaa, jūrr toayaauta hāi jā sīsijim. ⁵ Magnaa t'ēp pōr pōmaam hee dō choonaa maar bā hābaadējim. Mag hānaa hichdēupai deeu mag toayaau wajap'a jāser jāupāimajim.

⁶ Mag hāk'ap'āp'āigmamua ya Simón Pedro dēn hāag habaawai chi Simón Pedroou hirig magjim:

—Señor, ¿puata mā bā hāagá? hajim.

⁷ Magbaawai Jesuu hirig, —Mua hīs pāar dāi māg chirām pua pōd k'augba k'abahab; pari hōk'arta pua k'ap habajup hajim, jāgwiata mua māg pāar bā hā chirajī.

⁸ Magbaawai chará warag Pedroou hirig, —Señor, pālta mā k'āai hārpai sīewai pārlāg chan mua māch bā hāpibamgui hajim.

Magbaawai jūrr Jesuu chi Simón Pedroog, —Pua mārāg pāch bā hāpimap'a chirām k'ai, magan ya tag pā mā dāi nārraju k'aba simgui hajim hirig.

⁹ Magbaawaita Simón Pedroou hirig, —Señor, mag k'ai magan hoob mā bā happai hām. Mā bājā hānaa, mā juajā hānaa mā pōrpa sūurbap'āi hajim.

¹⁰ Pari magbaawai Jesuu hirig, —Har ya wajap'a domerwia nām k'ānn tag domerju higba naabahab, hāba bā happai hāju haai nāmgui hajim. Pāar t'um k'abahab mama ya pāar wajap'a domer nāmjö t'āar wajap'a naabahab; hāba hābpaita pāar hee domerbamjö t'āar wajap'a k'aba simgui hajim.

¹¹ Hirua mag maar hee hāb t'āar wajap k'aba sim ha sīrran, maach heem hābmua himeraa wir haig hich pār deeju k'ap'ñ sīrr haawaita mag sīejim.

¹² Mag Jesuu maar bā hāk'apñiwia, hūwaai hich k'ajūa jūapñinaa deeu mes gaai jupchējim. Mag jupchēwia marag, —Hīsin chadau mua pārag jaauk'imgui hajim, k'ant'eeta mua pāar dāi māg chirajī. ¹³ Chadcha pārau mārñg Maestro hanaa Señor haajem; pārau mag nām haig hagchata hiek'a nāmgui hajim. ¹⁴ Mag mā pāar Maestro hanaa pāar Pōrk'a chirñmuata pāar bā māg hābarpí, pāraujā hagjō jūrr chik'am chogk'a nāmñjō hagdaujō dich k'apeen bā hāju haai naabahab hajim. ¹⁵ Māg pāar bā hābarmua mua pārag ejemplota dee chirñmgui hajim, pāragjā māch dēnñjō hamk'ir. ¹⁶ Pāadē k'īrjubat. Sīi chik'am chogk'a nām k'ānn chan hamach pörnaan k'āai hārpai k'aba, ni sīi piyonnaank'a nām k'ānnjā hamach patronnaan k'āai hārpai k'aba haajemgui hajim. Hich hagjöta naabahab hajim maachjā. Mā pāar Pōrk'a chirñmuata pāach dāi jāgbarm hoowia hoob pāachta pāach k'apeen k'āaijā hārpai nām ha k'īrjuwia, "Maar chan chik'am chogk'aju k'aba nām" ha k'īrjumiet hajim. ¹⁷ Pārau ya mā hiek hūrbarm; pārauta mua nem jaautarr k'īrjunaa chadcha mā hipierraas māch dēnñjō nem wau wēnñrrāmān, pāar honee wēnñrrajugui hajim.

¹⁸ 'Mag pāar honee wēnñrraju ha chirñam chan, pāar t'umaam k'ānn higwiata mag jauba chirñmgui hajim, hāb pāar heem cha māchdēu jaau chirñmjō honee k'abaju haawai. Mua k'ap'ñ chirñmgui hajim, chadcha māchdēucha jār hautarr k'ānn t'āar. Pari hichiita Hēwandam hiek p'ā sim gaai "Mā dāi hābam mes gaai t'ach k'oojerraupaita hāsie mā k'aibag wauju" ha p'ā simjō, chadcha hich hag hee hōbērmk'īrta mua jājā jār haujimgui hajim. ¹⁹ Ya mua hag nawe pārag jaau chirñmgui hajim, maagwai ya heeupemjō magbaadeewaijā pārag mālta chadcha hich Hēwandamaucha jār hauwia pāitarrau ha k'ap hamk'ir. ²⁰ Hābmua mag wir haig mā k'aibag waujup mamā, hichiita pāran mua pāi chirñmgui hajim. Magua k'ap'ñ habat: Mua māch hiek jaumk'īr pāi chirñmta hōraujā hāu pāar hiek hūrm k'ōsi hūrnaa hāk'a nāmān magan māchdēucha jaaubarmta hāk'abarmjō habarmgui hajim. Mag mā hiek hūrm k'ōsi hūr nām k'ānnnaun magan hīchab hich mā pāitarr hiekchata hūr nāmgui hajim hich Jesuu marag.

Jesuu jaauwai Judaauta hi pār deeju hajim

(Mt 26:20-25; Mr 14:17-21; Lc 22:21-23)

²¹ Marag mag hiek'awia warag hichta gaai machaaga haadēmua, —Chadcha mā cha hiek'a chirñm hiek'au pāar heem k'ānnau hābmua wir haig himeraa sīi chik'amnag mā pār deejugui hajim.

²² Pari hirua warre chi t'ārcha jauba harr haawai marau k'augba, sīi jūrr chik'am k'īrta hagdaujō heerpag heerpag naajim. ²³ Maagwai mā hi bigaau hi dāi hāba t'ach k'ō hoo chirajim, mālta hārcha hichdēu jāsene haajerr haawai. ²⁴ Mag māchta hi bigaau chirarr haawai Simón Pedroou mārñg juaupai jaaujim, k'ai higwiata mag sī ha k'ap jēeumk'īr.

²⁵ Magbaawai mua chi Jesús simñgaacha hīiudñnaa hirig, —Señor, mag pua jaau sim, ¿k'ai higwiata mag sīwi? ha chirajim.

²⁶ Magbaawai hich Jesuu mārñg, —Hoobá, pārñg hoomk'īr mua pan homnaa hagñgcha deek'imgui hajim.

Magnaa chadcha pan k'õreunaa, homnaa, Judaagta deejim, woun hāb Simón Iscariote hanñm hag hiewaag.

²⁷ Mag Jesuu hichig pan homnaa h̄aabawai hat'am bärre mepeer mag chi Judas pör hee dubtarra warag h̄erpabaadéjim. Magbaawai Jesuu hirig, —Pachdēu wauju k'írju simjö jöpai waubá hajim.

²⁸ Pari mΛ k'apeen dñi hāba t'ach k'ö narr k'ñnau pöd k'augbajierram, jāgwiata hirig mag sñejim k'ai. ²⁹ Hich chi Judaauta maar t'umaam k'ñn p'atk'on dijā wai nñrrajerr haawai maraun sñita hirig p'iesta hee nem higjuuta pér hawaan mamk'ir jaau simpii naajim; wa magbam k'ai, hap'ñm k'ñndamag k'ñjā hag heem deepi jaau sim k'ñjā hanaajim.

³⁰ Mag hichig pan h̄abapäawai, hauwia, k'öpäiwia, warre hōberbaadéjim maar haigmua. Maagwai ya hedaar hajim.

Jesuu hiek hiiur jaautarr

³¹ Mag ya Judas hōberbaadeewai Jesuu magjim marag:

—H̄ista ya chadcha mñch chi Hemk'ooi Hiewaa jua t'eeg chirñm t'umaam k'ñnau hoogpam. Maagwai jürr mΛ gaaimua H̄ewandamau hich jua t'eegjä hoopiegpamgui hajim. ³² Mñch chi Hemk'ooi Hiewaa H̄ewandam jua t'eeg mñg hoopi chirñmjö, hich H̄ewandamaujä hñchab nau jöpcha mΛ jua t'eeg hoopijugui hajim.

³³ Mag hiek'amamua hich t'õju higwia, 'Chaaína, mñnn sñi k'ñchpaita pñaar dñi chirajugui hajim. MΛ petaawai parii pñrau mΛ järju. Pari na mñchdēu judionaan chi t'ierrnaan dak'ír hiek'a chirarrjö, mñngwaiwe chan pñaar mΛ chiraimam haar pöd barju k'aba naawai ³⁴ pñrag hiek hiiurta jaau plak'im. Ma, mñgaugui hajim: Jürr hagdaujö chik'am k'a k'õsi habat. Mua jāg pñaach k'õsi wai chitñmjö, pñraujä hagjöta pñaach k'apeen k'a k'õsi habat. ³⁵ Magta pñrau chadcha hagdaujö chik'am k'a k'õsi hamñn, t'umaam k'ñnau k'ap'ñ hajugui hajim, chadcha pñaar mΛ k'apeenk'a nñm.

Jesuu jaauwai Pedroou bñlrjä hi k'augbam haju jaautarr

(Mt 26:31-35; Mr 14:27-31; Lc 22:31-34)

³⁶ Mag hi hiek'a hópinaa Simón Pedroou hirig, —Señor, ¿pΛ jamag mamta mag sñ? hajim.

Magbaawai hich Jesuu hirig, —H̄iswe chan pöd pΛ mΛ dñi mabam; pari hök'arta hich hagjö pΛ mΛ hñudee majugui hajim Pedroog.

³⁷ Magbaawai deeu hich Pedrooupai hirig, —Señor, pari ¿k'an jāgwí hñswé mΛ pΛ dñi pöd maju k'aba chirñ? hajim. PΛ gaaimuan t'óju hak'iinjä mñnn t'óju chirñmgui hajim.

³⁸ Magbaawai Jesuu hirig, —¿Chadcha mΛ gaaimua pua hñdlraa pñch t'õopiju chirñwí? hajim. MΛ cha hiek'a chirñm hiek'au nau hñrau pñchig jéeuwai hñt'arr bñjeju nawe biek t'ärjup pua hamag bñlrjä mΛ k'augba chitñm hajugui hajim.

14

Jesús gaaimuapaita hñor hñgt'ar hñbërju haai nñm

¹ Maimua maach t'umaam k'ñnag, —Hoob jāg tag hök'írjuunaa hatcha k'írju nññ hamiet hajim. MΛ chan chadcha tag pñaar k'ír chitabaju; pari mua pñaach plabajeewai hoob H̄ewandamaujä pñaach hiseg sim hamiet. Magju k'ñai mua pñaachig jawaagpamta k'ír heyaa habat hajim. ² Magnaa, MΛ Haai sim durran di k'apan hñor joobaju pöoma t'ñnñmgui hajim. Mag

hōōr joobaju pōm chuk'u hak'iin, mua pārag, "MΛΛn pāar naaimamk'īir di k'īir k'augaagta pāar na mam" habak'amgui hajim. ³ MΛ pāar na mamgui hajim; maimua ya nem t'um k'īir k'aug sīsiewai hūwai mΛ bēejugui hajim, pāar p'ē hawaan, mΛch chirām haig dāi hogdāba hich mag wēnarramk'īir. ⁴ Ya pārau k'ap'Λ nΛmgui hajim, mΛ jamag ma, maimua mag mΛ chiraimam haarjā jāga barju.

⁵ Magbaawai maar heem hāb maar k'apeer Tomás haajerrau jūrr hirig, —Señor, marau k'augba nΛmgui hajim, pΛ jamagta ma; mag nΛm, ¿jāga marau pΛ haar barjujā k'ap habarju? hajim.

⁶ Magbaawai hich Jesuu, —MΛchpaita hāgt'ar maajem k'Λd k'abahab hajim. MΛ gaaimuata chadam hiekjā pārau k'ap'Λ nΛm. MΛchdēuta mΛg jēb gaaiwe hōōr Hēwandam dēnk'apiejem. Hāba mΛ gaaimuapaita hōoran mΛ Haai haar barju haai nΛmgui hajim. ⁷ Magua, pārau ya mΛ k'ap'Λ nΛm k'ai, magan hīchab mΛ Haaijā k'ap'Λ nΛmgui hajim. Mag hi k'ap'Λ naab mamΛ, nau hamau mΛ t'ōobarm haigmua hatagta wajapcha hi k'ap'Λ hajugui hajim, hi jāga sīerrā, mΛ hoo nΛm gaaimua hichchata hoo nΛmjō naawai.

⁸ Magbaawai jūrr Felipeeu hich Jesuug, —Señor, magan marag maach daúachata pΛch Haai hoopibá, mag hoobaawai marau k'ap'Λ nΛsijugui hajim, hi jāga sīerrā.

⁹ Magbaawaita Jesuu hirig, —Nawe pāar dāi mΛ hich mag chitaajemta, ¿hagt'a pārau mΛ k'augbata nΛwi? hajim. Chi mΛ hoojemuan ya mΛ Haaijā hoowia sīebahab. Mag nΛmta ¿k'an hatchata warag mΛch Haaipata pāachig hoopim k'ōch'ka nΛma? hajim maach t'umaam k'ΛΛnagta. ¹⁰ Magnaa chi Felipeeg, ¿Pua hāk'abata sī hajim, mua mag mΛ mΛch Haai dāi chiraawai mΛ Haaijā mΛ dāi sim ha chirām? Maguata mua nem jaau chitām chan sīi mΛch hipaita jaau chitām k'abam. Mua nem wau chitāmjā mΛchdēuta mag wau chitām haju k'abam; hajapcharan hich mΛ Haai mag mΛ dāi sīejemuata waaujemgui hajim. ¹¹ Magnaa deeu maach t'umaam k'ΛΛnag, Chadcharau keena; mΛ chadcha mΛch Haai dāi chirām, maagwai hich mΛ Haaijā mΛ dāita simgui hajim. Mua mag jaau chirām pārau hāk'amap'a nΛm k'ai, sīi mua nem wau chirām gaaimua k'ājā chadcha Hēwandam mΛ dāi sim habat hajim. ¹² Pāadē mΛ hiek hūrbat: Chadcha chi mΛ hiekta hāk'a simuan mua nem wau chirāmjō waunaa hag k'āai hārΛΛchajā waumajugui hajim, mΛch Haai haar pawia mammuajā mua mΛch juapá deeju haawai. ¹³ Pāar chadcha mΛch dēnk'a naawai pārau pāachdēu nem k'ōsim t'um mΛ Hayagta mΛ hiek gaii t'Λwiata jēeumΛn, mua pāar dāi mag pāachdēu jēeu nΛmjō hajugui hajim, mΛchdēu pāar dāi mag chirām gaaimua hich mΛ Haaita chi jua t'ierriu ha k'ap hamk'īir. ¹⁴ Mag pāar chadcha mΛ dēnk'a naawai pārau mΛ Hayagta nem jēeu nΛmΛn, muajā chadcha jerrba mag pāachdēu jēeu nΛmjō hajugui hajim pāar dāi.

Hēwandam Hak'aar pāiju jaautarr

¹⁵ Mag hiek'ak'agmamua hīchab marag, 'Pārau chadcha mΛ daupii nΛm k'ai, mua pāachig nem jaautarr t'um hipierra habat hajim. ¹⁶ Pārau magmΛn, mΛch Haai haar paawai mua hirig pāar hat'ee dewam mΛch jūrr pāipi jaaujugui hajim, pāar dāi hogdāba hich mag pāar k'īir jāsenk'a wai nΛrramk'īir. Ma hich Hēwandam Hak'araugui hajim. ¹⁷ Magbaawai hirua hich Hak'aar pāiju. Pari ma, mΛg jēb gaai sīi parhoobam k'ΛΛnau pōd haubajugui hajim, hamau hi hoojā hoobanaa k'augjā k'augba naawai. Mag hamau hi k'augba nΛm hee, hichdēun pārag hich

k'augpinaa chadam hiekjā k'ap'Λ hapijugui hajim, hichta pāar t'āar hee sīena mΛg hatagjā hich mag pāar dāi sīrraju haawai.

¹⁸ Mag hiek'ak'agmamua, 'Wouchnaanjō chan mua pāar dau hap'ΛΛ p'ērəabamgui hajim. Mawiajā mΛn hūwaai deeu pāar dāi chiraichējogui hajim. ¹⁹ Nau mΛigmua jöpcha pōm k'aba nΛm hee, mΛg jēb gaai mΛ hiek hāk'aba nΛm k'Λnau tag mΛ hoobaju. Pari mag hamau mΛ hooba hawiajā pāar dāin deeu maach hoojugui hajim. Mag deeu maach hoobaawaita pārau k'ap'Λ hajugui hajim, pāachjā mΛchjō hich mag hiiu wēnarraju. ²⁰ Mag mΛ hiiubarm hedta chadcha mΛ mΛch Haai gaaita chirΛm pārau wajapcha k'ap'Λ nΛisiju. Hich mag hedta hīchab pārau k'ap'Λ nΛisijogui hajim, pāachjā mΛ dāi naawai mΛchjā jūrr pāar dāi chitaju. ²¹ Chi mua nem jaautarr hūrnna mΛ hipieraa simuan magan chadcha mΛ daupii sim ha sim. Mag chi mΛ daupii simn, hīchab mΛ Hayaujā hi daupii hajugui hajim. Mag mΛ Hayau hi daupii habaawai mΛchdēujā hi k'ōsinaa warag mΛch k'īrjughata k'ap hapijugui hajim.

²² Magbaawaita Judaau (chi Iscarioteeu k'aba mama) hirig, —Señor, ¿jāga mag maragpaita pua pΛch k'augpijuma hajim, pΛch hiek hāk'aba nΛm k'Λnagpa pΛch k'augpiba?

²³ Magbaawai Jesuu hirig, —Chi mΛ daupii simuata mΛ hipieraa nem wauju haawaima hajim; maagwai hiita mΛ Hayaujā hīchab daupii habajup hajim. Mag maata mΛ Hayaujā daupii wai sīewai maach numiita hi dāi hāba hi t'āar hee jooba wēnarrajugui hajim. ²⁴ MamΛ chi mΛ hipieraaata nem wauba sim chan mΛ k'ōchk'aba haawaiugui hajim. Magnaa, Cha pārau mΛ hiek' a chirΛm hūr nΛm chan mΛch hiekpai k'aba, jāan mΛch p'xtarau hiek jaaupitarr hiek'augui hajim. ²⁵ Pāar dāi hagt'a chirΛwe ya mua pārag t'umaa jaaubarm. ²⁶ Pari mΛ jūrr mΛ Hayau hich Hak'aar pāar k'īr jāsenk'amk'īr p'xtaawai maguata jūrr pārag nem t'umaa jaaunaa mua pāachig jaaujerrjā deeu t'umaa pārag k'īr heyaa hapijugui hajim.

²⁷ Mag hiek'amamua, 'MΛchjā honee chiraawai mΛch petaawai pāarjā mua honeenaa k'ōinaata p'ērəajugui hajim. Mag pāar honeenaa k'ōinaa nΛsim chan sīi mΛg jēb gayamjō k'uchpai k'aba, hich mag nΛsim hiek'au hajim. Mag mΛ mam ha chirΛm hūrwia hoob hōk'īrjuu hamiet, ni nem hōk'ōjā hamiet hajim marag. ²⁸ Pārau mΛ hiek hūrjerramgui hajim, mΛ mΛch Haai haar mawia deeu pāach haig bēeju ha chirΛm, pāar dāi chitaag. Pārau chadcha mΛ k'ōsi nΛm hak'iin, mag mΛ mam ha chirΛm hūrwiajā pāar honee naak'amgui hajim, mΛch Haai mΛch k'āaijā hārpai sim dāita chiraaimaawai mΛch Haai dāi hāba mΛchpata hōrau t'ō hiek'aju haawai. ²⁹ Hīswe hag nawe ya pārag jaau chirΛmgui hajim, heeupemjō chadcha mag mΛch mawi deeu pierrwaijā mΛchdēu pāachig jaaujerr k'īr heyanaa hag hiek gaaita warag hubΛ hāk'a nΛsimk'īr.

³⁰ Mepeerta mag mΛ k'āai hārpai sīewai k'abam, pari mΛg jēb gaai hichta chi pōrk'a sīrramua hich hōor pāiwia mΛ pār hawaan wēdurum haawai ya pōmcha pāar k'īr chitabajugui hajim. ³¹ Pari hichiita hich mag hādΛraa mΛch t'ōopiju haai chirΛmgui hajim, mΛch hiek hāk' a nΛm k'Λnau mua chadcha mΛch Haai k'ōsi chitaawai hichdēu mΛchig jaau-tarrpierra wau chitΛm k'ap hamk'īr.

Mag hiek'apliwia warag, —Maachta mΛigmua wēttarraugui hajim.

¹ Mam^λ mag wëttarau hatarrta warag hiy^λ n^λmu^a magjim Jesuu, hichpai higwia:

—M^λlta chi uva k'arau, maagwai m^λ Haai chi jⁱⁱrijem hanaa chi jaarem lugui hajim. ² P^āar s^īi m^λ k'^āu nenergau. Wajapcharan p^āran m^λ Hayau k'^ōsi simjö nem wawaagta m^λ d^ēnk'a n^λmgui hajim. Pari mag m^λ k'^āu nenergk'a n^λmta k'^āu h^āb k'^ājä p^ōd jopba sim^λn, m^λ Hayau warag t'^λapnaa barp^āiju. Pari h^āuta ch^ēwia jop sim^λn, warag wajap'ata hirua jar k'^ēk'^ēr hajugui hajim, warag ch^ēmk'^īir. ³ P^āran ya nemj^īir harg hee n^λmjöta n^λmgui hajim, mua p^āachig nem jaautarr t'^{um} hipierra^a h^āk'a n^λm gaaimua. ⁴ Mag p^āachta m^λ k'^āu nenergk'a naawai hoob m^λ hogd^āmiet hajim. Jäg chi k'^āu chaar gaaimua t'^λad^λbaadeewai chi neer hich happai p^ōd ch^ēba warag p'^uajemjö, p^āarjä hich hagiö m^λ d^āita k'apeer k'aba n^λm chan, p^ōd H^ēwandam hat'ee nem wajap'a waubamgui hajim. Magua m^λ d^āita hich jäg hogd^āba n^λisit hajim, m^λch garmuajä jäg p^āar hogd^āba chitaajemjö.

⁵ Mag hiek'amamua deeu hichd^ēu jaautarrjö, 'M^λlta chi uva k'aar charaugui hajim, hich higwia. Maagwai p^āar s^īi m^λ k'^āu nenergau. Chi m^λ d^āita hogd^āba sim^λn chadcha H^ēwandam hat'ee nem wajap'am pöoma waujugui hajim, m^λch garmuajä hi hogd^āba chiraawai. M^λ gaaimua k'abam chan b^ālrjä p^ārav p^ōd nem wajap'am waubajugui hajim. ⁶ Chi m^λ d^āi narr k'^λnta hamach garmua m^λ k'a hogd^ā n^λm k'^λnnan warag uva k'^āu b^ālrjä ch^ēba haajemjö hisegp^ālijugui hajim, m^λ gaaita k'aar k'aba naawai. Magam k'^λnnan m^λ Hayau hoowaijä, chi k'^āu t'^λrrptarr p'^uubaadeewai hörpäajemjöta n^λmgui hajim, hi hat'ee nem wauba s^īi parta naawai.

⁷P^ārav m^λ k'a hogd^āba mua p^āachig jaautarr hipierraata wënlrr^λmn, p^āachd^ēu nem waupim k'^ōsimta m^λrl^āg jaaubat, magbaa mua waub k'aba waujugui hajim. ⁸ Har p^ārav m^λ Hayau nem waupim k'^ōsi simjöta wajap'a nem waauwain p^ārav warag hi t'^ārp^ōota hapi n^λmgui hajim. P^āach mag n^λm gaaimua h^ōrau k'^{ap}'a haju, p^āar chadcha m^λ k'apeenk'a n^λm. ⁹ Hich jäg m^λ Hayaujä m^λch k'^ōsi wai s^īejemjö, muajä p^āar k'^ōsi chit^λm. Hich jäg p^āach n^λmjöta n^λisit hajim, mua hich jäg p^āar k'^ōsi chitaag. ¹⁰Hich jäg m^λjä m^λch Hayau jaautarr hipierra^a chit^λm gaaimua m^λ Hayau m^λch k'^ōsi wai s^īejemjö, p^āraujä mua p^āachig jaautarr hipierraata wënlrr^λmn, p^ārav k'^{ap}'a hajugui hajim, chadcha mua p^āach k'^ōsi chir^λm.

¹¹ 'Mua p^ārag mag hiek'a chir^λmn, m^λch honee chir^λmjö p^āachjä warag wajapcha honee hamk'^īraugui hajim. P^āar mag m^λjöta honee n^λmn magan m^λg heegarm honeg k'aba, honeg chaarta wai n^λisim. ¹²Mua p^ārag jaau r^{la} chir^λmn, m^λchd^ēujä hich jäg p^āar daupii chir^λmjö p^āach heepaijä j^ūrr hagdaujö chik'amnaan daupii habat ha chir^λmnugui hajim. ¹³ Maad^ē dich k'apeen hat'ee nem waauwai hamag k'^{ap}'a hapijem, chadcha maad^ē ham k'^ōsi n^λm; pari mag nem wau n^λm k'^āai h^ārpai sim^λn, ham k^ōitjä h^āld^āraa dich t'^ōopi chir^λmta chadcha ham daupii chir^λam han^λmnugui hajim. ¹⁴ P^ārav mua nem jaau chir^λmta hipierra^a ham^λn, magan p^āarta m^λ k'apeenaugui hajim.

¹⁵ 'S^īi chik'am chogk'a n^λm k'^λnnau chan hamach patronnaanau nem wau n^λmjä k'^āugba haajeewai ya mua tag p^āar s^īi m^λch chognaan gaai t'^ārbam. Mag t'^āru k'^āai s^īi mua m^λch k'apeen hata t'^ārgugui hajim, ya m^λch Hayau jaupitarrjä t'^{um}meerba p^ārag jaau wai chiraawai.

16 Warrjā pārāu pāach garmuata pāach Pörk'amk'īir mā jār hauba māch garmuata pāar jār hautarr haawai, mua pāar pāi chirāmgui hajim, wētvia hōrag mā hiek haaidā jaaumamua hōor māch higar paa haumamk'īir. Pārāu magmān, magan mā hiek gaai t'awia mā Hayag nem jēeuwaijā t'um hirua deeb k'aba deejugui hajim. 17 Deeu mua pārag, hagdaujō jūrr dich k'apeen daupii habat ha chirāmgui hajim.

Jesús higar nām k'ānn hoomap'a haju

18 'Har mā hiek hāk'ab nām k'ānnau pāach hoomap'a haawai k'īir heyaa habat hajim: pāar hoomap'a haju nawe mālta hamau nacha hoomap'a hajierram. 19 Pārāujā ham dēnjō mā hiek hāk'ab nām hak'iin, hamau pāar daupii hak'am, hamach higar nām k'ānn dāi haajemjō. Pari pāar ham heemua mua māch hat'ee jār hautarr haawai hamau pāar hoomap'a nāmgu hajim, ya pāar hamach dāi k'aba naawai. 20 ¿Chaig mua jaau chirarr pārāu k'īir heyaa k'aba nā? Sī chik'am chogk'a nām k'ānn hamach patronnaan k'āai hārpai k'aba haajem. Magua, hamau mā dāi k'aigba haajerr haawai pārājā hich hagjō hamau k'aibag waujugui hajim. Maagwai hich jāg mua jaau chitām hiek hāaur k'ānnau hāk'atarr haawai pāar hiekjā hagjō hamau hāk'ajugui hajim. 21 Hamau mag hamachdēu ham haig pāar k'aibag wauju ha chirāmān, pāach mā dāi k'apeerk'a nām gaaimuata pāar dāi hamau magju. Pari mag nāmān, mā pāitarr Hēwandam hamachdēu k'augbam gaaimuata pāar dāi hamau magjugui hajim marag.

22 'Mā bēebanaa mua hamag bālrjā mālta Hēwandam Hiewau hanaa ham peerdā hauujū jaauchēbamuan, hamachdēu mā hisegtarr gaaimua Hēwandam dāi ham hiekk'ōr chuk'u naak'amgui hajim. Pari mua hamag māch meerba jaautarrta hamau mā hisegtarr haawai hābmuajā k'augba haawaita mā hiek hāk'abajim haju k'aba simgui hajim. 23 Pari hamau k'augba nāmgu hajim, mā hoomap'a nām haig hīchab hich mā Haaiptā hamachdēu hoomap'a nām. 24 Hōrau hag na wauba haajem nempa mua ham dak'īir waujimgui hajim, magām gaaimua k'āijā hāk'amk'īir. Mua mag wauba harr hak'iin, hamachdēu mā hisegtarr gaaimua chadcha ham Hēwandam dāi hiekk'ōr chuk'u naak'am. Pari ya hamach daúacha mag hootarrjā hāk'abanaa warag mā hoomap'nām haig, hich chi mā pāitarrpata hoomap'a nāmgu hajim. 25 Pari juaujō hamau mag nāmān, hamachdēu wajap'a hālrk'aajem hiek gaai p'ā simjō, "Bālrjā hiekk'ōr chuk'um paarta mā hoomap'hajurau" ha simjō, chadcha hich hag hee hōbērmk'īrau ha jaaumajim hich Jesuu marag.

26-27 'Pari hōrau mag pāar hoomap'a nām hee, māchdēu jaau chirarrjō, māch hiparmua māch Hayag hich Hak'aar pāipi jaaujugui hajim, pāar k'īir jāsenk'amk'īir. Mag pierrwain chadau hichta mā destigk'ajugui hajim, hichdēuta pārāu hōrag chadam hiek jaaupimamua hīchab mājā jāga chitā ha k'augpimaju haawai. Pari wajapcharan pāachjā mā destignaanaugui hajim, mua warrcha māch Haai hiek jaaubaaderr haigmua pāachta mā dāi hogdāba wēnārraawai.

16

1 'Mua pārag hag nawe mag hōrau pāar hoomap'a haju ha chirāmān, ya pāach dāi chadcha magp'ōbaadeewaijā mua pāachig jaaujerrta k'īir heyaaanaa warag hubā nāsimk'īrau hajim. 2 Ya hamauta pāar dāi magp'ōbaadēmān, pāran hamau hamach heemua jār wērppāliwia hamach

culto waaujem heejā tag dubpibajugui hajim. Mamag nʌʌ hawia juauchajā pāar k'ēchmaju. Mag pāar k'ēch nʌʌnau hamachdēupain Hēwandamau pāar dāi magpi s̄iewaita mag nʌʌnau hajurau.³ Mag hamau pāar dau haug wau nʌʌnau, hagt'a bʌʌrjā mʌ Haai k'augba ni mʌjā k'augba haawaiu.⁴ Ya mua pārag hag nawe mag jaau chirʌʌnau, ya chadcha pāach mag ham juu hee dau hap'ʌʌ haadeewaijā mua pāachig hamau pāach dāi magju ha jaaujerr k'ap hamk̄raugui hajim.

Jāga haichēju Hēwandam Hak'aar hōor t'āar hee s̄teicheewai

'Mag mʌch gaaimua pāar dau hap'ʌʌ hajujā warrcha mʌch k'apeenk'a hawaag pāar t'ärk'a haauwaiwe mua chadcha pārag jaaubajimgui hajim, hagt'a pāar dāi hamau magju wají narr haawai; mag nʌʌ dāi hīchab mʌchcha pāar dāi chitaawai.⁵ Pari hīs ya mʌch chirarr haar mʌch pāitarr dāi hāba chiraan mam haawai warre pārag jaau chirʌʌngui hajim. Pari mag mʌ mam ha chirʌʌnau hūrwia honeenaa ni hābmuajā, "Jāgata sī mag pā s̄ieimaju durrjā?" haba,⁶ s̄īta warag hōk̄irjuu nʌʌ, pāach happai hap'ōbaadeewai pāach dau hap'ʌʌ haju k'irjuwia.⁷ Pari mag mʌ maju ha chirʌʌnau, chadcha pāach wajapcha hamk̄raugui hajim. Mʌ maba hak'iin, Hēwandam Hak'aar mag pāar k'īir jāsenk'ajujā bēebaju. Magarrau mʌ petaawain chadau mʌchdēuchata mʌch jūrr mag pāar k'īir jāsenk'ajujā pāijugui hajim.⁸ Mag hichcha pierrwain chadau hichdēuta wajap'a hōrag k'ap'ʌ hapijugui hajim, k'an gaaimuata Hēwandam dāi mag hiekk'ōr paraa nʌ, k'an hagā Hēwandam dau na hagpierra nem wau nʌʌ, maimua jāga hich Hēwandamaujā hichdēu k'ap haju hich hiek hāk'aba nʌʌ k'ʌʌn dāi.⁹ Hichdēuta hamag k'aug haupijugui hajim, hamachdēu mʌ hiek hāk'aba nʌʌ gaaimua mag Hēwandam dāi hiekk'ōr paraa nʌʌ.¹⁰ Hichdēuta hamag k'īrjupi haujugui hajim, chadcha mʌchjā hagpierra Hēwandam dau na nem wau chitarr gaaimua hūwaa mʌch Haai haar chiraimam. Mag mʌ mam pabaadeewai pārau tag mʌ hoobamgui hajim.¹¹ Maigtā hich hag Hēwandam Hak'araupai hīchab mag dösāt mʌg durr gaai chi pōrk'a s̄ierrʌʌmjā hich higar nʌʌ k'ʌʌn dāi Hēwandamau hich garmua ya pōdbapāimjā k'ap'ʌ hapijugui hajim.

¹² Mag jajawagmamua, 'Hagt'a pārag hiek jaauju pōoma wai chirʌʌngui hajim, pari mʌwgwaiwe par pārag jaauk'iinjā pōd pārau k'augbaju.¹³ Hich Hēwandam Hak'aarcha pierrwain chadau, hichdēuta mag chadam hiekjā k'ap hapiejewai, Hēwandamau pāachig jaauumam t'umaa pārau k'ap'ʌ hajugui hajim. Mag hirua jaauumamjā chadam hiek'augui hajim, hirua sī hich k'īrjupaita nem jaauba chi Hayau hichig jaauumamta jūrr pārag jaauumaawai. Mag s̄iewai mʌg hatag nem hōbēbērg majujā pārag k'ap'ʌ hapijugui hajim, hichdēupai.¹⁴ Hiruata mʌ jaauju haai chirʌʌnau haawai hichdēuta mua jaaujerr hiekjā mʌchdēu jaaujerrjō hūwaa pārag k'īir heyaa hapinaa wajapcha k'ap hapiju. Mag sim haig chan hichta t'ō hiek'apiba, mʌlta hirua pārag t'ō hiek'api simgui hajim.¹⁵ Wajapcharan mag mua jaaujerr hiek k'ap'ʌ hapi sim haiguin, mʌ Haai hiekpata hīchab k'ap'ʌ hapi simgui hajim, mʌchdēujā hi hiekta jaaujerr haawai.

Hōk̄irjug harrta jūrr hōnegag paju

¹⁶ Maimua marag, 'Nau māgtarr k'ur nʌʌpai hawia, tag pārau mʌ hoobajugui hajim. Pari hagtarr k'ur nʌʌpai hawia deeu maach hoojugui hajim.

17 Hirua magbaawai maar k'apeen hääaur k'ɻɻnau hamach wir haig-pai, —Keena, Ɂk'an haawaiuma haajeejim, mag nau nɻɻpai hawia tag maadēu hi hoobam hanɻm; pari mag simta, wa hag k'ur nɻɻpai hawia deeu maach hooju hanɻm? Magnaa hi hiek mag hich Haai haar maju haawaita mag hi hoobam haajem,¹⁸ Ɂk'an haawai k'ai mag nau nɻɻpai hawia haawai? Mua chan pöd k'augbamgui haajeejim jūrram k'ɻɻnau.

19 Pari maar k'apeenau hamach heepai mamagk'amua hichig jēeum hig nɻm̄jā hich Jesuu k'ap'Λ sīerr haawai hich garmuata jūrr marag magjim:

—Chadcha mua pārag, nau mɻgtarr k'ur nɻɻpai hawia pārau tag mɻ hoobam, pari hag k'ur nɻɻpai hawia deeu maach hooju ha chiramgui hajim. ɁMua mag hiek'atarr higwiata pāar mag k'augbabamk'arrā?²⁰ Mua mɻg jaau chirawē chan pārau pöd k'aug hauba nɻm, pari ya chadcha pāach dak'ir magbaadeewaita mɻ hiek hāk'aba nɻm k'ɻɻn honee t'ɻnɻm daar, pāar mɻ hat'ee hicharaucha b̄iewia hōk'irjuu hajugui hajim. Mag pāar hōk'irjug pōoma hajup mama, ya deeu pāach daúacha mɻ hoop'ōbaadeewai jūrr pāar honeeta hap'ōbaadējugui hajim.²¹ Pārau k'ap'Λ nɻm̄gui hajim, hāl̄i chaai hawaagpaawai bi machgau honee k'aba haadeejem; pari mag t'ɻnɻl̄ hawia ya chi chaaidam hat'aawai, tag gaai machag t'ɻnarrjā k'irjuba, jūrr honeeta haadeejem.²² Hich jāg hāl̄i chaai machgau noobaadeejemjō, pārjā nau nɻɻpai hawia hagjō dau nowaa hap'ōbaadēbjup, pari mag nɻm deeu maach hoobaawai hūwaai pāar t'āar honee hap'ōbaadējugui hajim. Mag pāar honee hap'ōbaadēm chan hābmuajā tag pāar hōk'irjuu hapibajugui ha jaaumajim marag hich Jesuupai.

²³⁻²⁴ 'Ya mag hed paawai, cha mua jaau chiram pārau k'ap'Λ naaju haawai, tag hīsimjō mɻr̄g jēeū habajugui hajim. Pāar mɻ dēnk'a naawai mɻ Hayag nem jēeū nɻm t'um hirua pārag deejugui hajim. Pari mag mɻ dēnk'a nɻm hawiajā hagt'a pārau b̄ll̄rjā mɻ Hayag mɻ hiek gaai t'ɻwia nem jēeuba nɻm. Magta jēeubat hajim, pāachdēu nem jēeū nɻm deebaawai wajapcha honee haag.

Jesuuta mɻg durr gayam juu t'eeg t'um pōdbap̄l̄im

²⁵ 'Hīsin mua sīi pārag dawaacha k'aba, bigawaapaita jaau chiramjō chiramgui hajim, k'augpimap'amjō. Pari jāg nɻl̄ hawia ya hag hed pabaadeewai tag jāg jaauba, warre dawaata pārag mɻch Haai hig-wia jaaumajugui hajim.²⁶⁻²⁷ Mag hed paawai ya tag pāar kōit mua mɻch Hayag hich jāg jēeū chitaju k'aba chiramgui hajim. Magju k'āai pāachdēuchata warre mɻ hiek gaai t'ɻwia hirig jēeuj hāi n̄lisijugui hajim, hichdēujā pāar k'ōsi sīewai. Hirua mag pāar k'ōsi sim̄n, chadcha mɻ hi haarmua bēetarr pārau k'ap'Λnaa mɻ k'ōsi naawaiugui hajim.²⁸ Mɻll̄n chadcha mɻch Haai haar hi d̄l̄i hāb̄a chirawiata mɻg durr gaai bēejim. Magtarr haawai mɻg durr pl̄awia hūwaai mɻch Haai haar maagpamgui hajim.

²⁹ Magbaawaita marau, —Hīsin chadau pua warre dawaata jaaum-abma hanaajim hirig, jāg sīi k'augpimap'amjō bigawaapai k'aba.³⁰ Ya hīsin chad marau k'ap'Λ nɻm̄gui hanaajim, pua chadchata nem t'um k'ap'Λ sim. Maguata b̄ll̄rjā p̄l̄chig jēeubamjā pua maar k'irjug k'ap'Λ jaaubap̄l̄im. Maguata marau k'ap'Λ nɻm̄gui hajim, pl̄ chadcha Hēwandam sim haarmuachata bēejim.

³¹ Magbaawaita hich Jesuu magjim marag:

—Hīsta pārau mag k'ap'Λ nΛm hanaabma, ³² pari magtarrau hoo chirak'imgui hajim. Ya pāar jīerraugwia mΛch happai barplaujau hora paag-pam. Mag pārau mΛch happai mΛ barplawiajā mΛch hap k'aba chirΛmgui hajim, mΛ Haai mΛ dāi sīewai. ³³ Hoob k'īrjumiet, mua hag nawe t'um pārag mag jaau chirΛmΛn, pāach warag mΛ dēnk'a wēnΛrrΛm gaaimua honee hamk'īraugui hajim. Māig heegar nΛweran pāar chadcha dau hap'ΛΛ wēnΛrraju; pari k'īrdam honee habat hajim; mua mΛch garmuata mΛg durr gayam jua t'eeg t'um pōdpāiwia pāar heeg hoo wai chitajugui hajim.

17

Jesuu hich k'apeen kōit Hēwandamag jēeutarr

¹ Maimua mag jaau dichwia hāgt'aag heirpanaa hich Hayag magjim: "Tata, ya hag hora pabaadēm. MΛg pΛch hipieraa chirΛm gaaimua chadcha pΛch Hiewaak'a chirΛm hōrag k'ap'Λ hapibá hajim, magbaawai muajā hīchab pΛchta hamag t'ō hiek'apieg. ² MΛ pΛch Hiewaa haawai pΛchdēuta mΛrΛg mΛg durr gaai t'umaam k'ΛΛn k'āaijā hiek t'eeg hārpai hapinaa, pΛchdēu mΛch hiek hāk'apimam k'ΛΛnjā hīchab mΛch dāi hich mag wēnΛrraju haai hapieg hāu pua mΛrΛg pΛch jua t'eegjā deejimgui hajim. ³ Mag ham hich mag mΛ dāi wēnΛrraagan, hamau pΛjā k'ap'Λnaa mΛjā k'ap'Λ haju haai nΛmgui hajim: hāba pΛlta Hēwandam charau, maagwai mΛ Jesucristo, pΛchdēu pātitarr.

⁴ Pua mΛchig p'itag deetarr t'um mΛg jēb gaai waubarmua mua hōrag k'ap'Λ hapibarmgui hajim, pΛlta chadcha Hēwandam chi jua t'ierriu. ⁵ Nau mΛgtarr k'ur deeu mΛ pΛch haar pabaimaawai, warr mΛg durr hompaajunawe mΛchta pΛch dāi hāba nem hiek t'eeg chi Pōrk'a chirarrjō, hūwaai mΛrΛg hagiō hiek t'eeg hapinaa chi Pōrk'apibá ha jēuemajim hich kōitpai.

⁶ Maimua jūrr maar kōit hich mag Hēwandamag jēuemamua magjim: 'Sīi mΛg durr gaai parhooba t'ΛnΛm k'ΛΛn heemua pΛchdēucha jΛr hauwia pΛch hiek hāk'api hautarr k'ΛΛnagan ya mua jaaujimgui hajim, pΛ sīera. Warrgarwe pΛch dēnk'a hauju harr k'ΛΛn haawai pua mΛrΛg deejimgui hajim, mΛ dāi mΛg hogdΛba wēnΛrramk'īr. Pua mΛrΛg hamag jaaupitarr mua jaauwi, hāk'awi, hīsin hāu pΛchdēu k'ōsimjōta wēnΛrrΛmgui hajim, maar higwia. ⁷ Ya hīsin hamau k'ap'Λ nΛmgui hajim, nem t'um mua waunaa jaaujerr pΛchdēu mΛchig jaaumampierr mua wau chitarr. ⁸ Pua jaaupitarr hiek ya mua hamag jaaujim; mag jaaubaawai hamachdēujā hāk'am k'ōsi hāk'ajierramgui hajim. Magnaa hich Hayag maar kōit hiek'amamua, Ya hamau hāk'a nΛmgui hajim, chadcha pΛ haarmuata mΛ bēejim, pΛchdēu mΛ pāiwiā.

⁹ Mag hiek'ak'agmamua warag, 'Tata, mΛg mΛch dāi durrum k'ΛΛn kōitta muan pΛrΛg jēeu chirΛmgui hajim. Mua chan sīi mΛg durr gaai sīi mΛch hiekjā hāk'aba nΛm k'ΛΛn kōit jēeuba, pΛchdēu mΛrΛg deewia pΛch hiek hāk'api hautarr k'ΛΛn kōitta jēeu chirΛmgui hajim, hamjā hīchab pΛ dēnk'a durraawai. ¹⁰ Pua k'ap'Λ chirΛmgui hajim, mΛ hōor t'um pΛ dēnk'a t'ΛnΛm; maagwai t'um pΛ hōork'a t'ΛnΛm k'ΛΛnjā mΛ dēnk'a t'ΛnΛm. Maguata hamau pua k'ōsimjō wēnΛrrΛm gaaimua, pΛ t'ō hiek'amam dāi mΛjā hōrau wajap'a t'ō hiek'ajemgui hajim.

¹¹ Magnaa, 'Tata, mΛ chan tag mΛg durr gaai chitabajugui hajim, deeu pΛ dāi hāba chiraag hūwaai pΛ haar maagpaawai. Pari mΛ k'apeen

chan w tba, hich m ig heegar n isijugui hajim, maar higwia. Maagwai p r gt ham k it mua j eu chir mgu hajim, p chpaita t umaam k nnau hee haju haai naawai. P ch hiek'au pua ham chig hapiba, p chd u m r g deetarr sua t eegau ham t a wai chirsí hajim, hich j g maach numij  h  h ba n mj  hamj  hich mag h  h ba w n rramk ir. ¹² Mag j b gaai m chta ham kìa hogd ba chitaawain pua m r g sua t eeg deetarrau mua ham chig hapiba t a wai chitajimgui hajim, magamk irta pua hamag m  hiek h k pitarr haawai. Mag ham t a wai chitaawai h bj  hok'oooba, h ba ya hag nawe chi hok'oom harr happaita hok'ooobarmgui hajim. Dau h b j gbarm , j an p ch hiek p  sim gaai jaau simj  hich j gju harr haawai hajimgui hajim, Judas higwia.

¹³ Mag hich Hayag j eumamua, 'Tata, m  h waai deeu p  haar mam, pari mua mag ham k it j eu chir mgu hajim, hamach dak ircha. M ig hag'ta ham d i heegar chir we mag j eu chir mgu hajim, hamach j g ucha h r naawai m ch honee chir mj  h chab hamj  honee n isimk ir. ¹⁴ Pua hamag p ch hiek jaaupitarr ya mua hamag jaauwia h k atarr haawai ya ham maach d n egui hajim. Mag gaaimua p  hiek h k aba n m k nnau j rr ham k a k ochk aba wai n mgui hajim, tag hamach higar k aba naawai. ¹⁵ Mua chan p r g, m g durr gaaimua warre ham chawag p   hat'aad haba, muan s ita p r g, ham t aab  ha chir mgu hajim, d s tau ham k ggurwia hamachd u h k atarr hiekta deeu hisegam hugua. ¹⁶ Tata, pua k ap  simgui hajim, m  m ig heegarm k aba chir m. Magua m  k apeenj  ya s i m ig heegar parhoobam k nn j  k aba t n m, ham m  d ita w n rraawai. ¹⁷ Magua mua p r gt ham k it j eu chir mgu hajim, p ch hiek jaaau n m p idag gaaита ham p   wai chitamk ir. Magnaa, Tata, h ba p ch hiekta chadam hiek'augui hajim. ¹⁸ Hich j g p ch hiekta m g durr gayam k nn n g jaaumk ir p chd u m  p itarrj , hich hagj  p ch hiek h k aba t n m k nn n g hich hag hiek jaaumk irta muaj  j rr ham p i chir mgu hajim. ¹⁹ M chd u mag p r g p ch hiek jaau n m p idag gaaита ham p   wai chitapi chir m , m g p  hipieraa ham k it h d raa m ch t  opi chir m gaaimuata magpi chir mgu hajim, magbaawai hamauj  m chd u hamag jaaupi chir mj  chadcha p  hiekta jaau w n rramk ir.

²⁰ Tata, mua m g p r g j eu chir m chan s i cha m ch d i w n rr m k nn n  k itpai k aba, m g hatag hamau jaau w tum h rwia m ch hiek h k aju k nn n  k itpata p r g j eu chir mgu hajim. ²¹ Tata, j g maach numij  h  h ba naajemj , hich hagj  h chab hamj  maach d i h  h bata p   wai chitapim k  si chir mgu hajim. Mag ham n magan bigaum k nn n j  mag hoowia k ap  haju, puata m  p ijim. ²² P chd u m  p iwicka mau heegar chir mj  hag'ta p ch d i h ba h gt'ar chir mj  hapitarrjö, ya hamj  mua m ch d i h o r h bpaimj ta p   wai chir mgu hajim, maachj  h  h ba hich mag naamk ir. ²³ Magua, m  ham d i chir m haig, p j  m  d i sim, mag n muua maach t um h  h ba naag. Maagwai p  hiek h k aba n m k nn n j  k ap  haju, puata chadcha m  p ijim. Mag gaaimua h chab k ap  hajugui hajim, hich j g p chd u m  k  si simj  pua k  si chir m.

²⁴ Magnaa deeu h waai, 'Tata, mua k ap  chir mgu hajim, m  h waai p  haar chiraimaawai hich j g warr m g j b hompaaju nawe pua chadcha m  k  si p ch d i h ba chi sua t ierrk a wai chirarrj  deeu pua m r g hich hag sua t eeg deequ. Pari mag p  haar chiraimaawai m ch k apeenj 

hīchab māch chirām haigta māch dāi p'ē wai chitam k'ōsi chirāmgui hajim, mag juu t'eeg pua deeu mārāg deebarā hamag hoomk'īir. ²⁵ Tata, puata t'umaam k'ān dāi chadcha nem hagcha waaujeewai pārāgta jēeu chirāmgui hajim. Har pā hiek hāk'aba nām k'ānau chan pā k'augba nām, mag hamachdēu hāk'aba nām gaaaimua. Pari hōor pōm sīi pā k'augba t'ānām daar, muan pā k'ap'ā chitām; maagwai cha mā dāi durrum k'ānaujā puata mā pāitarr k'ap'ā nāmgui hajim hīchab. ²⁶ Ya muu hamag jaaujim, pā jāga sīerrā. Pari hichiita warag mua hamag hich jāg jaau chitajugui hajim, hich jāg pāchdēu mā daupii wai simjō hamaujā jūrr hagdaujō hamach k'apeen k'a k'ōsi hamk'īir. Hamag magamk'īran, māchta ham dāi chitajugui" ha hiek'amajim hich Hayag maar kōit.

18

Jesús pār harrtarr

(Mt 26:47-56; Mr 14:43-50; Lc 22:47-53)

¹ Mag maar kōit Hēwandamag jēeu sīi hawi haigmua hērēubaadeeu hag hatag dōsīgdam Cedrón hanāmāg maar p'ē harrijim. Maimua t'oom higar dārbagk'a dichwia maig nemjīirdō sīerr hee maar hat'aadējim. ² Mag maar naaimatarr haig hich Judaaujā k'ap'ā sīejim, hag nawejā maach t'um hich Jesús dāi hāba maig naaimapp'ā haajerr haawai. Hich mag Judauta Jesús himeraa pār deeju hajiebma. ³ Mag maig Jesús dāi maar nām hichdēu k'ap'ā sīerr haawai sīi warre soldaaur espaar k'ujir sīsidām dāi guardianaan Haai hi jēeujem di t'āajerr k'ānārpata hich dāi Jesús haig p'ēbēejim. Mak'ān, p'adnaan chi pōrnaanau fariseonaan dāimua pāitarr k'ān hajim. Mag bēe t'ānāmān, sīi juu parjā k'aba, lamparapa p'up'up bēe t'ānām dāi pa juu panhap'ata bēe t'ānaajim. ⁴ Pari mag bēewia hamau hich dāi magchēju hich Jesuu k'ap'ā sīerrjā, warag ham k'īirp'ee mawia hamag, —Pāar k'aita jār wēnārrā? ha jēeuim hamag.

⁵ Magbaawai hamachdēu, —Maran Jesús Nazaretpierrta jār nāmgui hajim.

Hichig magbaawai, —Mā k'abahab hajim hich Jesuu.

⁶ Pari hamachig Jesuu mag "mā k'abahab" habaawai, waa hewag k'ājēu jēk'āt t'ūp'aau haimajierram. ⁷ Magbaawai deeu hich Jesús gar-mua hamag, —Ma pāar k'aita jār wēnārrāmma? hajim.

Magbaawai deeu hamachdēu, —Maran Jesús Nazaretpierrta jār wēnārrāmgui hajim.

⁸ Magbaawaita hich Jesuu hūwaai, —Mua k'abá, pārag mā haruugui ha chirām; pārau mālta jār nām k'ai, hidēu mā k'apeen wētpibat hajim.

⁹ Jesuu mag "Hidēu mā k'apeen wētpibat" hatarran, hag nawe hichdēu maar higwia, "Tata, pāchdēu mā hiek hāk'apitarr k'ān chan hābjā hok'ooba habarm" hatarr haawai hajim, maar heem k'ān hābjā chig ham hugua. ¹⁰ Mag nām hee, Simón Pedroou espaar wai sīerr haawai sārr ha jēu hat'awi, t'ubaraau, waa p'adnaan pōr chog Malco ha t'ār sīerr kachta juachaar garm warre hoort'ubapājim. ¹¹ Magbaawai hich Jesuu Pedroog, —Pāch espaar deeu hich deg p'ī sīubá, hoob mā kōit jāgam hajim. —Pua k'īirjuawai mā Hayau mārāg māg dau hap'ā hapi sim hisegwi mua hi hichaaur haju haai chirā? Mua pōd magju k'aba chirām, hichiita ham juu hee hap'ā haju haai chirāmgui hajim.

Jesús Anás haar warrtarr

(Mt 26:57-58; Mr 14:53-54; Lc 22:54)

¹² Mag, warag chi soldaaunau hamach pör däimua tagam k'lan hagjö judionaan chi t'ierrnaan bëetarr k'lan däimua pärp'öbaadëwi hewag hich bllar harrierram. ¹³ Magnaa nacha Caifás chajjooi Anás hanlm di haarta warrjierram, maagwai chi Anasta p'adnaan pör harr haawai. ¹⁴ Hich mag Caifás hanlmua hajim, hag nawe hich k'apeen judionaanag, "Maach t'umaam k'lan dau hap'la haju k'ääi, woun hâbpaita maach t'umaam k'lan kõit t'öopiju haa si mgui" ha hiek'atarr, Jesús higwia.

Pedroou "Jesús k'augba chitam" ha hiek'atarr
(Mt 26:69-70; Mr 14:66-68; Lc 22:55-57)

¹⁵ Mag Anás haar hamau hi hat'aadeewajā Simón Pedro däi maach numpaimuata warp'aapaimua hi hoopäpäig majim. Mlchin chi p'adnaan pöröujā k'ap'la haajerr haawai mag chi p'adnaan pör haar Jesús wai dubp'öbaadeewajā mlchin hierr nem pöm wëu wëjom heejä däi dubjim. ¹⁶ Pari maagwai Pedro pöd dubba, daaugajärpai s̄isijim. Magbaawai mua deeu dawag bëewi chi hllai mag puertdi t'la sierr däi hiek'abaawai hñu Pedrojä dubpójim. ¹⁷ Mag hi dubpinaa hirig, —; Pa jā har woun hierr wai nám däi wënrraajem k'lan heem k'abá? hajim chi hllirau.

Magbaawai Pedroou hirig, —Hñhñ, mñ chan ham heem k'abam, mua hi k'augba chitamgui hajim.

¹⁸ Maagwai hñor jíchk'ap'ó t'lanarr haawai maiguim k'lan chi p'adnaan ham chognaanau mag chi Haai hi jëeujem di t'la jerr k'lan däimua di hñjärr hõt hörwia hagag hõt k'ääi naajim. Maig hich Pedrojä däi ham haig hõt k'äk'ääi k'ajim.

P'adnaan pöröu Jesuuug jëeumatarr
(Mt 26:59-66; Mr 14:55-64; Lc 22:66-71)

¹⁹ Mag chi Jesús hich haar wai barbaimaawai chi p'adnaan pör Anás hanlmua hirig maar hi däi wënrraajem k'lanjä jëeuna hirua marag jaaujemjä jëeumajim haajem, k'anta marag jaaujë ha k'ap haag. Maagwai mñ Pedro däi daaugajär di hñjärr chirajim.

²⁰ Magbaawai Jesuu hirig, —Mlán t'umaam k'lan dak'üirta nem jaau chitaajemgui hajim hanlm: judionaan Hëwandam hiek hñraag hâba biirdlajem deg, maimua Haai hi jëeujem deg t'umaam k'lan hâba biirdlajem heejä hagjö. Maagjeewai mñ bñlrjä nem meraa jaautarr chuk'u chitamgui hajim hanlm. ²¹ Magnaa, ¿K'ant'ee pua mñrægtä jëeu sñ? Hamauta jaauju haai naabá hajim hanlm, k'anta mua hamag jaaujeejí. Hamau meraa k'aba nñmgui hajim hanlm, mua hamachig jaaujerr.

²² Pari Jesuu mag hiek'abaawai Haai hi jëeujem di t'la jem heem hâbmua hi k'iidachha juajäau p'ot ha sñunaa, —K'üjä hñrbanaa magta haajeeba p'adnaan pör däi hajim hanlm.

²³ Magbaawai deeu chi Jesús garmua, —Mñ k'aigbata hiek'atarr k'ai, mñrægtä jaaubá hajim hanlm, k'an gaaimua mñ mag k'aigba hiek'abar. Pari mñ hagchata hiek'a chirlm k'ai, ¿k'ant'ee mñ gaai jäg sñ? hajim hanlm Jesuu.

²⁴ Mag, hagt'a jñgadau jua jñk'a simta chi Anás hanlmua jñrr hagjö p'adnaan pör Caifás haar deepäjim haajem, hag bigaaupai; hajapcharan hich hñig haarma.

Pedroou deeu "Jesús k'augba chitam" ha hiek'atarr
(Mt 26:71-75; Mr 14:69-72; Lc 22:58-62)

²⁵ Mag mam Jesús däi mamag k'aawai Pedroon hagt'a jïchgau hõt k'äk'äai k'ajim. Mag hi hõt k'äk'äaik'am heeta hääbmuu hirig, —¿Pajä har woun hierr wai nám däi wënarräajem k'än heem k'abá? hajim.

Magbaawai Pedroou sëuk'a, —Hñhñ, mΛ chan ham heem k'abam, mua hi k'augba chitamgui hajim.

²⁶ Maimua hag k'ur nΛpai hawi hichdëu hi kach hoort'upäitarr k'od hagjö haiguim k'än chogk'a simuajä hagjö jürr hirig, —Har chum nemjïrdö hee Jesús par hawaan wënarräawai pa;jä mua hi däi hootarr k'abamá hajim hirig.

²⁷ Pari hichig magbaawai, Pedroou deeu, —Mua chan hi k'augba chitamgui hajim.

Hirua mag hiek'abapäim däicha chi hât'ärraujä däi kekerekee hajim.

Pilato haar Jesús harrtarr

(Mt 27:1-2,11-14; Mr 15:1-5; Lc 23:1-5)

²⁸ Maimua mag Caifás haig wai nΛ hawia häsپ hurumua hõor mor dawaa haadëm hee, jürr Romaam chi gobernador haar hat'aadëjierram. MamΛ judionaan pöd judionaan k'abam k'än deg dubju k'aba haajerr haawai chi gobernador degcha chan dubbajierram. Mag doubtarr hak'iin, mag p'iesta Pascua burrju noram harr haawai mag p'iesta hee t'ach k'oojemjä pöd k'öju k'abak'am, mag doubtarr gaaimua Hēwandum dak'ir här nlisimjöta nlisip haajerr haawai. ²⁹ Hich Pilatooujä mag k'ap'Λ sïerr haawai warag hichta dawag höbörchëwia hich garmuata hamag, —¿Jäga;jä jäg wounau? ¿K'an gaaimua pâraru hi k'aibag waupi nΛ? ha jœejim.

³⁰ Magbaawai hamachdëu chi Jesús higwia, —Mag woun hõor k'aigbam k'aba hak'iin, pΛ haig marau hi wai bëebak'amgui hajierram, hi k'aibag waupi jaaumk'ir.

³¹ Magbaawai Pilatoou warag hamag, —Hat'aadët, maimua pâachdëuta pâach ley gaai jaau simjö habat hajim hi däi.

Magbaawai sereu p'öbaadëwi chi judionaanau hirig, —Pari pâar Romapienau marag pöd hõor t'öopiba jaautarr haawai pâachdëuta hi t'öuju haai naabahab hajierram.

³² Pari mag Romapienagta hamachdëu hi t'öopi jaau námjä, hag nawe hich Jesuu pakuls gaai hich t'öuju jaautarrjö t'um hich hag heyaa höbërmk'ir jaau nΛmta hamachdëujä k'augba naajim. ³³ Chi judionaanau hichig magbaawai deeu hierrag dubwia, chi Jesús hich haigcha t'är haunaa hichigchata, —¿Pâata chadcha judionaan Reí? hajim hanΛm Pilatoou.

³⁴ Magbaawai Jesuu hirig, —¿Pach k'irjug heepai mag k'irjug hompaa hauwiata mΛrΛg mag chirá, wa deeu k'änna pachig mag jaautarr haawaita mag chiráwa? hajim haajem.

³⁵ Magbaawai Pilatoou hirig, —¿Mâta magan judiopa hajim hanΛm, magam nem mΛchig jaaubamjä k'ap haag? ¿Pach meeunaupai p'adnaan chi pörnaan däimuata mΛ haig pΛ haibëebají? ¿Pua k'ani jägimma hajim hanΛm ham dak'ir, pach däi mΛgamk'ir?

³⁶ Magbaawai Jesuu hirig, —MΛ chan mΛg durr gaai Reik'aagjä bëebajimgui hajim hanΛm. MΛg durr gaai Reik'aagta mΛ bëetarr hak'iin, mΛch kõit wërbamk'ir mΛ hõor p'ë wai chirak'amgui hajim hanΛm, judionaan chi pörnaanag sii mΛch par deem hugua. Pari mΛig heegar chan mΛ Reik'aju durr k'abamgui hajim hanΛm.

37 Hi mag hiek'abarm hūrbaawai chi Pilatoou hirig, —¿Magan pāan chadcha reipamá? hajim hanam.

Magbaawai Jesuu, —Pua k'abá k'ap'la jaaubapäim; mā chadcha Reiu hajim haajem. Mā māg durr gaai parhoobam chaaidamjö t'aabachétarran, mā Hayau chadcharam hiek jaaupi sim jawaanta bēejim. Maagwai t'um mag chadcharam hiek hök'am k'ōsi hök'a nām k'ānnaun mā hiek hūrm k'ōsi hūrjemgui hajim haajem Jesuu.

38 Magbaawai Pilatoou hirig, —Mag chadcharam hiek hanam, ¿ma k'anim hiek'auma? hajim hanam.

Jesús t'ōopi jaautarr

(Mt 27:15-31; Mr 15:6-20; Lc 23:13-25)

Mag “¿Ma k'anim hiek'auma?” ha jēeupet hawi deeu dawag höberbaadéjim, jūrr chi judionaan dāi hiek'aan. Mag höberwi hamag, —Mua māg woun bālrjā kulp paraa sim hooba chirāmgui hajim, pārau jaau nāmjö. 39 Pari māg p'iesta Pascuapierr pārau preso hāb pāachdēu k'ōsim höbeerpi jaaujeeawai, ¿mua māg pāar Rey hidēu mapiju jāg chirā? hajim Pilatoou chi judionaanag.

40 Pari magbaawai deeu sereu p'ōbaadéwi, —Jā chan hoob pārapäim. Jā pārapāju k'āai, Barrabaata höbeerbabāpāi haajeejim jūrram k'ānnau.

Pari chi Barrabás hōor t'ōomie hanaa nem jīg'ajem gaaimuata preso sējim.

19

¹ Mamag nāa paawai, Pilatoou warag Jesús pārnaa wāpi jaaujim.
² Magbaawai soldaaunau chadcha wānaa miu dēnta pōrsir k'ap'ōbaadéjim. Mag k'anaa, hi pōr gaai jūapinaa, hīchab k'ajūa p'urii k'īir p'ap'āisi simjā jūapipāijierram. ³ Magnaa hi haigcha bēenaa, “¿Jāgpai chirā judionaan Rey?” haajeejim. Magnaa jūrram k'ānnau hi k'īidadchajā juajāau deemaajeejim.

⁴ Chi soldaaunau mamagk'am hee, chi Pilatoou deeu dawag höberchēnaa chi judionaan pōm pos t'ānāmāg, —Pāadē hoobat: Cha mua hi dawag waipierrum, mua hoowai māg woun bālrjā kulp chuk'u simgui hajim.

⁵ Mag chadcha Jesús dawag höbercheewai miu dēn wērjūchk'a simta pōrsirk'a jūanaa k'ajūajā k'īir p'urii p'ap'āisimjö wajapp'a simta jūa höberchējim. Mag dawag waibēenaa hamag, —Cha sim pāar hōor hig narr hajim chi Pilatoou.

⁶ Mag hamach dak'īir daaugajār dānālubaichēm hoobaawai chi p'adnaan pōrnanau guardianaan Haai hi jēeujem di t'ājerr k'ān dāimua hūwaai sereu p'ōbaadéwi warre pa gaaita meerp'ēpi jajaau haajeejim. Magbaawai chi Pilatoou hamag, —Hí chadcha k'aigba k'aba sīewai mua chan hi dichbamgui hajim. Warriwia pāachdēuta pāachdēu jaau nāmjö pa gaai hi meerp'ēpāijurauma hajim.

⁷ Magbaawai chi judionaanau jūrr hirig, —Hichdēucha jaauwaijā hiita Hēwadam Hiewaa hanaawai hichiita t'ōopāiju haai simgui hajierram, maar ley gaai jaauwai māg maach hagdaujōpāi nāmta mag hiek'a simān t'ōopāiju haai nām ha jaau sīewai.

⁸ Pari chi judionaanau mag hiek'abarm hūrwia warag Pilato jāp'ierrbaadéjim. ⁹ Mag jāp'ierr t'ānāmāu deeu hich dāi wai dubwi chi Jesuugta, —¿Pā jamaam hagá? hajim hanam.

Pari hichig mag jēeubarmjā Jesuu bñlrjā hi hiek jāl habajim haajem. ¹⁰ Mag hich hiek hāk'aba habaawai chi Pilatoou hirig, —Pñrlag k'abá mñ hiek'a chirñmgi hajim hanñm. ¿Wa pua k'augba sñwa hajim hanñm, mñlta hiek t'eeg chirñm? Muata pñ sñi k'ajap'a pñrapñpi jaauju haai chirñm; wa magbam k'ai mñchdëuta pa gaaijā warag pñ meerp'ëpiju hak'iinjā jaauju haai chirñmgi hajim hanñm, mñchta mag nem jawaagjā hiek t'eeg chiraaawai.

¹¹ Magbaawaita jñrr hich Jesús garmua hirig, —Hich Hñwandamauta jāg pñ hiek t'eeg hapiba harr hamuan, hñs pñ bñlrjā mñ dñi hiek t'eeg chuk'u chirak'amgui hajim hanñm. Mag pñchta chi t'ierr hawia mñ dñi mag chirñm gaaimua, pñchjā dñi kulp wai chirñmgi hajim hanñm. Pari har pñrlag mñ dñi mñgamk'ñr hñor k'aigbamjö mñ mñig pñr waiberr k'ñnta pñ k'ñajjā hñrlaucha kulp paraa nñmgui hajim hanñm, hamachdëu k'ap'ñ nñmta mñ dñi jāg naawai.

¹² Jesuu hichig magbaawai chará Pilatoou Jesús chig haba sñi mapiju hñk'aajeejim. Pari mag nñm hee warag chi judionaanaujā k'apanaam k'ñnnauta hirig, —Puata jāg woun sñi k'ajap'a pñimñ, pñ chan magan tag emperador k'apeer k'abamgui hajierram. Har hichdëupai hiita reiu ha simñn, magan jñrr emperador dñi hiekk'ñr haum k'ñchgauta mag simgui ha serereu haajeejim hirig.

¹³ Mag serereuk'am hñrwia, Pilatoou Jesús dawag warrpi jaaujim. Magwia, dñi hichpa hñbérchewia sie gaai hoo sñsjim, warre t'umaam k'ñnn dak'ñr jawaag. Mag hi hoo sñerr haig "Empedrado" ha t'ñlrjem, mokdaúa joot'at'ñnd wau sñerr haawai; hich mapai hebreonaan meúa Gabata ha t'ñlrjeejim. ¹⁴ Hamau hi dñi mamagk'am hed ya nemk'ñj noram hajim, hedausñ. Hich mag hora Pilatoou sñi chi Jesús pñrapñim k'ñsim hiek'au chi judionaanag, —Har sim pñar Rey hajim.

¹⁵ Mag hamachig, "Har sim pñar Rey" habaawai chará, warag sereu p'öobaadëmua pa gaaita meerp'ënaa t'ñopita jajaau haajeejim. Magbaawai hich Pilatoou hamag, —¿Magan mua pñar Reita pa gaai meerp'ëbaadëjupá? hajim.

Magbaawai hamachdëu jñrr, —Maar tag rey chuk'u nñm. Maar rein, hñba emperador happaita maar reiugui hajierram.

¹⁶ Magta chadcha warag Pilatoou ham hipierr Jesús pa gaai meerp'ë t'ñomk'ñr jaaujim. Mag jaaubaawai hamach dñi hat'aadëjierram.

Jesús pakuls gaai meerp'ëtarr

(Mt 27:32-44; Mr 15:21-32; Lc 23:26-43)

¹⁷ Mag hi hat'aadëwi soldaaunau hirig hag gaai hich meerp'ë jiirjopju pakulspai warrpibaawai hag dñi hñp'ëeu gaai maa hajim, Pñrpá Durrsñ hanñmñg. Hich mag durrsñpai maach hebreonaan meúa Gólgota haajem.

¹⁸ Mag durrsñdam gaaita soldaaunau pakuls gaai hi meerp'ënaa chi pakuls jéb hee dñnñlupi sñujim. Hi mag meerp'ë sñubarm dñi hñchab hi bigaau hñor numí meerp'ëgk'a sñujierram: hñb hi juachaar gar, hñb hi juawé gar. ¹⁹ Mag jiirjop sñubaawai hich Pilatooupai hñsapdau p'ñk'anaa hi pñr hñr meerp'ë sñupijim. Chi hñsapdau "Jesús Nazaretpierr, judionaan Rey" ha p'ä sñejim.

²⁰ Mag Jesús pakuls gaai meerp'ëtarr p'öbör dak'a harr haawai mag p'iesta hat'ee hñor pñm bëetarr k'ñnnaujā chi hñsapdau hoo naajim. Chi hñsapdau hebreonaan meúa p'ñnaa, latín meúajä p'ñnaa, griegonaan meúajä p'ä sñejim. ²¹ Pari Pilatoou mag hamach dak'ñr judionaan Rey ha p'ä sñubarm hoobaawai chi judionaana hirig, —Hñhñ, hoob jāg "judionaan Rey" ha

p'äm. Mag k'ääi, "Hi hiek mag hiita judionaan Rey haajem" hata p'ä sīubá hajierram.

²² Magbaawai Pilatoou ham hichaaur, —Ya p'ä sīsiewai pöd k'iet p'äju k'aba simgui hajim.

²³ Chi soldaaunau mag pakuls gaai meerp'ënaa, hāgt'aa jiirjop sīuwi, jūrr hi k'ajüa hābamag p'ënaa hamachpierr hāhābdö jig haujierram. Pari chi soldaaun jayappai narr haawai chi k'ajüa dau hāb hār sob sīsijim, heegarcha jūajem chi túnica hanłm. Pari ma sīi meupitarrjä chuk'u k'a sierr haawai, ²⁴ hārmamaugau hawia, "Jāgan par t'arréuju k'ääi k'aíuta gan hat'aju k'ai" hawia, mokdaudam bar jemk'a námua hābmua hag däi sīsijim, chi gan hautarraw. Pari hamau magtarran, magju nawe Hēwandam hiek p'ä sim gaai, "Hamachpierr mλ k'ajüa jig hauwia mλ túnica sīi jemk'a mok bar námua gan hauju" ha p'ä simjö, hich hagjöö höbërju harr haawai hajim. Magua chadcha hich hagjöota hajierram chi soldaaunau hi däi. Mamλ mag nám chan hamachdēu magju Hēwandam hiek gaai p'ä simjä k'augba naajim.

²⁵ Mag chi Jesús sim pakuls hag bāk'rr dak'a hich Jesús hādjä sīejim. Mag tag hālin naajim: hich Jesús hād hag heeum, jöoi Cleofas hūan María, maimua hagjö hābak'ai María Magdalena hanłm. Maig mλjä ham däi chirajim, hi hād bigaau. ²⁶ Maar hich däi wēnłrraajerr k'λłn hee mλchta hārcha hichdēu k'ōsi haajerr haawai, mag pakuls gaaimua maar hich hād däi hāba dānlənlidł nám hoobaawai, mλ higwia hich hādagta, —Har sim pλ hiewaa; jāguata pλ k'ap sīsijugui hajim.

²⁷ Maimua jūrr mλrągjä hoonaa hagjö, —Har pλam mλ hād, puata mλg hatagjä hi k'ap chirąmgui hajim.

Mλchig magtarr haawai mua chadcha hich hag hedwe mλch di haar hi harrwia, mλch hādjö mλch däi wai chirsijim.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Mr 15:33-41; Lc 23:44-49)

²⁸ Mλg jēb gaai hichdēu nem wauju harr t'umaa ya hichdēu waubarm k'ap'λ sīerr haawai mag mλrąg hich hād mλch däi wai joot'λmk'īir jaautarr k'ur nλλ hawia, —Mλ höbichaaga t'λnłamgui hajim chi Jesuu.

Pari magtarran hag nawe Hēwandam hiek p'ä sim gaai jaau simjö hich mag hiek'aju hatarr haawai hajim.

²⁹ Magbaawai soldaaun hābmua bēewi, putjö hūhūp'ë k'itłmta hisopo hanłm piu gaai bλłrnnaa, haig jarr hee vino hadchuchúhu sīerr hee t'λnaa, hi hi haig hla haujim, mag putjö hūhūp'ë k'itłm hee dorrdλ sim bereu dōmk'īir. ³⁰ Mag hich hi haig hla hat'aawai sīi hag gaai bereu hoowi, —Hīsin chad t'umaa haaipa sīsimgui ha k'itawia, mλ dak'īraa heeg hāt'λbaadëwi warag chaupabaadëjim.

Jesús hāi hee t'utk'ērēu sutarr

³¹ Mag hed nemk'öju noram hanaa jua hālijem noram harr haawai judionaanau pakuls gaai hōor sīumap'a naajim. Hamagan mag hed p'iestä pōmaam hajim, sīi tagam jua hāi nám hedam k'ääijä. Mag gaaimua maar jöoin judionaan chi t'et'emnaanau Pilatoog jaauijerram haajem, mag pakuls gaai narr k'λłn bā bλbręutk'api jaaumk'īir; mag bā bλbręutk'abapääiwai, jöpk'arraa k'ēchbaadee heeg paak'a hauwia p'ë harramk'īir. ³² Magbaawai chadcha Pilatoou soldaaunag jaaujim haajem. Mag jaaubaawai bēewi mag Jesús bigaau narr k'λłn bā bλbręutk'apäijim;

nacha hābak'ai dēn, maimua mag k'ur hagjō hābak'ai dēn. ³³ Pari Jesú dēnja hagjō b̄lbrēwaag hawi hoowai, ya chi meemta jiir jöchk'ërajim. Mag hoobaimaawai hi b̄l b̄lbrēubajierram.

³⁴ Pari mag mee k'érəm hāba, soldaaunau chadcha mee sim k'ap haag hawi, hābmua hi hāi hee t'utk'ëréu su hoojim. Magbaawai bag choorbabaadēm dāi maach chödamta dōjō dau b̄l̄ choorba t'ññisijim. ³⁵ Māch chi mag jaau chirəmuan māch daúacha hootarr haawaita chadcha mag jaau chirəm. Mua k'ap'la chirəm, māchdēu chadchata nem jaau chirəm. Mag chadcha harr nemta jaau chiraawai pārag hāk'amk'īrta mag p'ā chirəm. ³⁶ Soldaaunau hi dāi magtarran, hich Jesú higwia hag nawe Hēwandam hiek gaai hi jaau mienau p'ātarrijō t'um hag heyaa hōbērju harr haawai hajim. Chi Hēwandam hiek p'ā sim gaai, "Hi pa chan hābjā buyēubaju" ha sim, hich chi Hēwandamaucha pāitarr higwi; hajapcharan hich Jesú higwiamma. ³⁷ Maimua hich hag Hēwandam hiek gaai, hich Hēwandamaau hagjō mag hichdēu pāitarr higwia p'āpitarr gaai, "Chi t'utk'ëréu hi sutarr k'ññaujā deeu hi dāi hooju" ha p'ā sim. Magua, soldaaunau hi dāi magtarr higwia warrgarwe Hēwandamaau p'āpitarrjō chadcha t'umaa hich hag hee hōbērtarr haawai chadcha maadēu hāk'ajū haai nām.

Jesús hauk'ërtarr

(Mt 27:57-61; Mr 15:42-47; Lc 23:50-56)

³⁸ Hamau hi dāi mamag k'aawai hīchab s̄ejim woun hāb José ha t'ñr sierr. Chi José p'óbordam Arimatea hanñm heem hajim. Hichdēujā hīchab nawe Jesuu nem jaaujerr t'āraucha hāk'aajerrta, tagam judionaanag hich k'augpim hōk'ö haajeejim, hich dāi k'aigbaju k'īrjuwia. Pari maagjerrta mag ya chi Jesú meebaaradēm k'aug hat'aawai Pilato haar mawia hirig jēeuwimajim haajem, Jesú chi meemdam heeg pawia harraag. Magbaawai Pilatoou hirig harrju haai sim habaawai heeg paa hauwia hat'aadējim. ³⁹ Mag hat'aadēm hee hīchab Nicodemojā bēejim. Hich hag Nicodemo hajim biek hāb hedaar hich Jesú dāi hīyāl̄ hat'urtarr. Nicodemoou jāgdee mirra hanñm dāi áloe hanñmta sūjāser hābam hee waaurēu sim waibēejim, haguia hi k'a p'uraag. Mag jāgdee peer quintal hābpáim s̄ejim. ⁴⁰ Mag, Joseeu Nicodemo dāimua hamach numiim k'ññau warre hich hauk'ërju haig mag jāgdee chi Nicodemou waibēetarr aceite hee waaurēunaa, haguia k'a p'uurnaa, put hee wajap'a p̄arēu k'ërierram, maar judionaanaun hōor hauk'eerwai hich magta haajerr haawai hich hagjō. ⁴¹ Mag hamau hi pakuls gaai meerp'ē wai narr dak'a nemjīirdō s̄ejim. Maagwai mag nemjīirdō heeta durrbā k'ōpag hee jēbdi hiiur s̄ejim, ya chi k'ōrm. Mag jēbdi hee hagt'a hōor hābjā hauk'ërba s̄ejim. ⁴² Mag jēbdiita mag pa gaai hi meerp'ē wai narr haigmua dak'acha sierr haawai mag heeta Jesú hauk'ërierram. Maimua mag nām dāijā hīchab ya judionaan jue hāl̄ijem hed dubaag pōm k'aba waaur sierr haawai mag heeta hauk'ërierram, hedau k'ëuju nawe.

20

Jesús deeu p'iidətarr

(Mt 28:1-10; Mr 16:1-8; Lc 24:1-12)

¹ Maimua mag jue hāi k'ëutarr noram, domighed hedp'erre hagt'a p'āp'ärk k'itwe, María Magdalenaau hi hauk'ërtarr haar hoon majim haajem. Mag mawia hirua hooimaawai, chi jēbdi hi hee mokpör pōm joot'ññ

sīerr chawag p̄lreüpäi t'ΛnΛm hooimajim haajem. ² Hi hiek magbaawaaita maach numpai Simón Pedro däi narr haar k'ap'ig bēejim haajem. Mag heerpamjō bēewia, —Maach Pör hauk'ërtarr hee hooimaawaijā hag hee chuk'u t'ΛnΛm. ¿Hōrau jamagta hat'aaderram k'ai? haichējim marag.

³ Magbaawai hich hag bärre marau haar hoon wētjim. ⁴ Warran maar hāba k'ap'ig p'öbaadējim. Pari mua Pedro p̄lawia mächtai na chi jēbdi haar barimajim. ⁵ Mag barwia, mua hag hee höbér hoowai, sīi chi p̄lreu sīerr put happai mua hooimajim; pari haarcha chan mΛ dubbajim. ⁶ Mag mΛ bartarr k'urta Pedrojā barwia hichin chad warre hierrcha dubjim. Hiruajā hīchab mag hi gaai p̄lreütarr put hoowia ⁷ hīchab chi binaandam pör begp̄itarr putjā hoojim. Pari mag hi pör begp̄itarr put tagam sīi mor gaai p̄lreüp̄itarr däi hāba k'aba, k'ietta wajap'a juurnaa p̄llr k'ërajim. ⁸ Mag Pedro dubbaadēm hoobaawaaita mājā däi dubjim. Mächtai na barimatarrta jūrr hi hēudeeta dubwi mag hi hauk'ërtarr hee k'āidu parii simjā mΛch daúacha hoobaawaaita, "Chadcha Jesuun sīita p'iidΛwia petamgui" ha chirajim, mΛch hödegpai. ⁹ Pari maagwaiwe chan Hēwandam hiek p'ā sim gaai deeu hi p'iidΛju ha jaau sīsidΛmjā marau hagt'a bλlrijā k'augba, mag hi p'iidΛujā k'irjuba naajim. Maimua ya maach daúacha mag hich hauk'ërtarr hee chuk'u hoobaawaaita mag hi p'iidΛbarmjā k'ap'Λ hap'öbaadējim. ¹⁰ Ya maach daúacha mag hi hauk'ërtarr hee hooba habaawai deeu maar maach diig wētjim.

*Jesuu María Magdalenaag hich hoopitarr
(Mr 16:9-11)*

¹¹ Pari mag maar hēréubaadēmjā, hich María chan maba, daaugajār jēbdi hi haig hicharaucha bīe sīsijim. Hi hiek mag hi bīep jēhbΛ h̄muata hirua heeg bλchnaa hierrag höbér hoo nΛΛ habaawai ¹² Hēwandam chog-naan k'ajūa bæpp'ā sīsidΛmta hohohodö naajim haajem, jūrr chi Jesús hauk'ërtarr k'āidu hee: dau hāb hi bā sīerr gar, maimua dau hāb hi pör sīerr gar. ¹³ Mag hamachig höbér hoo nΛΛ habaawaaita mam hierrmuat hirig, —¿PΛ k'ant'eeta bīe h̄ma? hajierram haajem.

Magbaawai hirua, —Maar Pör Jesús mΛg hee wai narr chuk'u t'Λnaawaaita bīe h̄m. K'augbam jamagta hat'aaderram k'ai ha h̄lajim haajem jūrr hamag.

¹⁴ Hi hiek hirua mag hiek'apäinaa hewag hoobaawai Jesuuta hi hēugar hoo dΛnaajim haajem. Pari mag hi hoo hat'am bärre chan pöd hi k'aug hauba, sīi deuem k'ΛΛnp̄iita h̄lajim haajem. ¹⁵ Mag hichig hoo nΛΛ habaawaaita hich Jesús garmua hirig, —¿K'ant'ee bīe h̄ma? ¿PΛ k'aita jår hΛrrΛ? hajim hanΛm.

Hichig magbaawai sīi chi nemjīirdö t'Λajempii hawia chi Mariaau hirigta, —PΛchdēuta harrtarr k'ai, mΛrlΛg jaaubá, mua hi hawaan maag. ¿Jampaita pua hi deet'urjī? hajim hanΛm.

¹⁶ Magbaawai Jesuu hich t'är gaaichata hirig, —María hajim hanΛm.

Mag hich t'ärcha hich t'ärbaawaaita wajapcha deeu hewag p'ΛΛrbanaa hirig hich meúata, "Raboni, pλchpama" hawia, k'aug hat'aawai honegau hi gaai p̄lropbaimajim haajem. Mag Raboni haawai maar judionaan meúa Maestro haawaiu.

¹⁷ Mag hich gaai p̄lropbaimaawaaita Jesuu hirig, —Hoob mΛ gaai p̄lrm; hagt'a mΛ mΛch Haai haar maba chirabahab hajim hanΛm.

Magnaa jūrr maar hich dāi wēnrraajerr k'āan higwiata, —Mawia, jūrr mā k'odnaanag jaaubaimá hajim hanām, “mā māch Haai dāi hāba chiraimaaq hi haar mam; hich mag Hēwandampai hīchab pāar Haai hanaa pāar Hēwandamaugui” ha jaaubaimá hamag hajim haajem.

¹⁸ Hichig magtarr haawai chadcha maar haig bēewi, hich daúacha Jesús hootarrjā jaauchéjim. Mag jaaumamua, —Māchigcha hiek'atarrjā hich hagjōta pārag jaaau hāmgui hajim hich María Magdalenaucha marag.

*Jesuu hich bā dāi haajerr k'āanagcha hich hoopitarr
(Mt 28:16-20; Mr 16:14-18; Lc 24:36-49)*

¹⁹ Hich hag hedpai ya hedau k'ēubaadēm hee, maar hich Jesús dāicha wēnrraajerr k'āan hābam haig hāba biirdā naajim. Pari mag biirdā nāmjā judionaan chi t'et'emnaan hökgau puertdi p'āark'a wai naajim. Mag nām heeta, dubbaichēmjā hooba harrta, dēgölp hich Jesuuta maar jārr dānllaubaichéwia, —Jāgpai nā keena? Hoob jāp'ierrmiet; mā k'abahab haichéjim.

²⁰ Magnaa chadcha marag hich juu hoopināa hich hāi hee t'utk'ērēu sutarrjā hoopibaawai maar honee hap'ōbaadējim, deeu maach daúacha maach Pör hoobaawai. ²¹ Magnaa deeu hichdēupai marag, —Keena, hoob jāp'ierrmiet. Hich jāg mā Hayau māch pāitarrjō, muajā hōor hee pāar pāi chirāmgui hajim, hich hag hiekpai māchdēu jaaujerrjō hamag jaaumk'īir.

²² Magnaa “Hēwandam Hak'aar hat'at” hanaa maar hohoodö nāmāg p'uasirjim. Mag p'uasirbarmua Hēwandam Hak'aar marag deebarm hajim. ²³ Magnaa marag magjim:

—Har hamach k'aibag hisegwi mā hiek hāk'a nām k'āanag, “Chadcha pāar pekau Hēwandamau chugpaabap'īim” habat. Pari Hēwandam hiek hāk'aba nām k'āanagan jūrr, “Hagt'a pāar pekau chan chugpaaba simgui” habat hajim, hōor dāi magamk'īirta pārag Hēwandam Hak'aar dee chirraawai.

Jesuu Tomaag hich hoopitarr

²⁴ Mag Jesuu marag hich hoopiewai maar k'apeer Tomás ham dēn hirig Meís haajerr maar haig k'aba sīejim. ²⁵ Mag haig k'aba sīerr haawai hag k'ur marau hirig maachdēucha maach Pör hootarr jaaau naajim. Pari magbaawai hich Tomaau hāk'amaaugau warag, —Mua māch daúacha hoobam haigjā hāk'abamgui hajim. Mua hāk'ajuun, hi juu hee clabou meerp'ētarjā māch daúacha hoonaa, hag hee māch juacha jārk'a jārk'anaa, hi hāi t'utk'ērēu sutarr heejā māch juacha jārk'a hoobaawain chadau hāk'ajugui hajim.

²⁶ Maimua magtarr k'ur seman hāb dichwia hēudeem domighed deeu maar hich hag degcha hāba podpa naajim. Mag hed paawai hich Tomás maar dāi haig sīejim. Mag hedjā napemjō puertdi p'āark'a wai naajim. Pari mag sīerrta, deeu hūwaii chuk'u sīerr heemuuta dēgölp Jesús maar jārr dānllauchéwia, —Jāgpai nā keena? haichéjim.

²⁷ Mag hiek'achéwia, Tomaag heerpanaa, hi t'ārcha t'ārnaa, —Pādē mā juu hee clab meerp'ētar hooabá; hag heechaa juau jārk'a hoobahur hajim. Magnaa mā hāi t'utk'ērēu sutarr heejā hagjō jārk'a hoobá hajim. Magnaa, Jāgbawaii k'aita hāk'aju. Hoob tag hāk'abam ha chitamgui hajim hirig.

²⁸ Magbaawaita Tomaau hichigcha, —Señor, pālta mā Pör hanaa mā Hēwandamaugui hajim.

²⁹ Magbaa Jesuu hirig,—Pach daúacha m_λ p'iid**λ**barm hoobaawai hīsta pua hāk'a chirabma hajim. Har hamach daúacha m_λ hooba n_λmta pari sīi jaaubarm hūrwiapai hāk'a n_λm k'λnta Hēwandamau hāucha wai siejgui hajim.

K'an jāgamk'īrta m_λg hēsap p'ājī

³⁰ Mag tag Jesuu nem k'īr pogk'e hōrau hooba, ni waujā wauba haajem pōoma waaujeejim maar dak'īr, chadcha Hēwandamauta hich pāitarr hōrag k'ap hamk'īr. Pari magtarrta mua m_λg hēsap gaai t'umjā p'āba, hāaurpaita p'ājim. ³¹ Pari m_λg t'um mag m_λg hēsap gaai jaau chir_λm_λn, jāan chadcha Jesuu Hēwandamau hich Hiewaa hichdēucha j_λr hauwia warrgarwe pāiju ha jaaujerrjō pāitarrta pārag k'ap hamk'īrau; mag k'ap'λnaa hi hiek hāk'a p'ōbaadeewai m_λg hatag pawiajā hi dāi hāba hich mag k'apeerk'a n_λm gaaimua hiiu wēnarramk'īr.

21

Jesuu hich k'apeen sieteem k'λnag hich hoopitarr

¹ Magtarr k'ur deeu hūwaai mag t'λrrdō pōm sim Tiberias han_λm higaau marag hich hoopijim. Mag hich hoopitarr m_λg hajim: ² Maar maig naajim: Simón Pedro, Tomás ham dēn hi Meís ha t'λλrjerr, Natanael chi Galilea durr p'öbördam Caná han_λm heem, Santiago, m_λ, maimua mag tag maar k'apeen hagjō hich Jesús k'apeen numí naajim. ³ Mag n_λmta Simón Pedroou maar na,—M_λ dō hāak'emgui hajim.

Magbaawai marau,—Magan maarjā p_λ dāi wētjugui hajim.

Mag, chadcha marau hērēubaadēwi bote hee dōjārr paauk'abaadējim. Pari mag hed chan par hich mag hāa hēetarrjā ni hābjā t'ōobajim. ⁴ Mag hāa hēedatk'amaa hawia ya hāspa hōor mor dawaa haadēm hee dōhieg hoowai, Jesuuta dō higaau hoo d_λnaajim; pari mag hoobaawai maraun hich k'abampii naajim. ⁵ Mag n_λm hee, maar dōhi dak'a narr haawai, hich garmuata marag,—Keena, ḡhāwarr t'ōojierrā? hajim.

Magbaawai marau,—Bāl_λrjā t'ōoba n_λm perá hanaajim jūrr hirig.

⁶ Magbaawaita deeu hich garmua marag,—Magan pāach red pāach juachaar gar dubpāinaa hārēujurauma; jāguin chadau nau pārau p_λr haujugui hajim.

Magbaawai chadcha hi hipierr marau maachig jaautarrjō dubpāinaa hārēubaawain chadau par marau hēud**λ**d**λ**k'amjā pōd jiir hauba haajeejim, hāwarr pōmta t'λnarr haawai. ⁷ Mag n_λm hee ya m_λchdēun k'aug wai chirarr haawai Pedroog,—Jā maach Pōr Jesús k'abahab ha chirajim.

Hichig magbaawai sīi k'ajūa k'omariipai jūa sīerr haawai hag bārre hich k'ajūa wajap'a jūapet hawi warag dō hee d_λrbbaadējim, jōpk'arraa hichta chi Jesús sim haar baraag hawia. ⁸ Chi redjā jua miebaadēe pōd jiir hauba, warag sīta jap heemuapai hēud**λ** harrumua hag dāi dō higaau p'ēebaimajim, warpcha k'aba dō higaumua maar narr haar cien metrojōpai sīerr haawai. ⁹ Mag dō higaau panaa hoocheewai hichdēu maar na hōt hōrwia hāwarrta hag hee t'_λ wai sīejim; panjā hīchab wai sim marau hooimajim. ¹⁰ Mag maar hich haig paauk'abaimaawai hich garmua marag,—Jūrr pāach dēn heem hagjō hāaur p'ē haipidut hajim.

¹¹ Magbaawai Simonau petwi, deeu jap hee waaid**λ**baadēwia, chi red hich jāg chi hāwarrpa mosjā hee hēud**λ** haujim. Hāwarr dap'λmpa hag hee t'_λn_λmta ciento cincuenta y tres naajim, chi k'apanag. Mag hāwarr

pöm t'ʌnarrjā hāu chi red t'ʌrrëubajim. ¹² Maimua ya chi hāwarr p'aak'a hat'aawai hich dāi t'ach k'ömk'ir maar hich haig t'ärk'a haujim. Pari ya marau hi k'aug wai narr haawai hābmuajā hirig “¿PΛ k'aiujā?” haba haajeejim. ¹³ Mag maar t'ärk'a hauwi, pan haunaa, hichdëucha marag jīgpäiwi, chi hāwarrijā hich hagjö jīgpäijim. ¹⁴ Mag mosjā hee maar hich k'apeenag hich hoopitarr, hich hiiu p'iidłtarr k'ur biek jayapam hajim mag hich hoopi sim.

Jesuu Simón Pedroog jaautarr

¹⁵ Mag t'ach k'ö nll hawia ya k'ö haaipagk'abaadee Simón Pedroogta hich Jesuu, —Simón, Juan hiewaa, ¿puata chadcha płch k'apeen k'āaijā hārcha mŁ daupii chir'wi? hajim.

Magbaawai Pedroou hirig, —Héera Señor, pua k'ap'Λ simgui hajim, mua płch daupii chitłm.

Magbaawai deeu chi Jesuupai hirig, —Magan mŁ hiek hāk'a durrum k'ʌnnta oveja chaain t'ʌajemjö wajap'a t'Λa wai chitá hajim, mag hamachdēu mŁ hiek hāk'a nłm gaaita hich mag hubΛ wēnłrramk'ir.

¹⁶ Maimua deeu hūwaai hirig hi t'ärcha t'är't'ärnaa, —Simón, Juan hiewaa, ¿chadchata pua mŁ daupii chir'wi? hajim.

Magbaawai Pedroou hirig, —Héera Señor, pua k'ap'Λ simgui hajim, mua chadcha pŁ daupii chitłm.

Magbaa deeu hirig, —Magan mŁ hiek hāk'a nłm k'ʌnnta oveja t'ʌajemjö wajap'a t'Λa wai chitá hajim.

¹⁷ Magnaa deeu hūwaai biek t'ärjupamua hirig hich hag hiekpai p'ʌrba, —Simón, Juan hiewaa, ¿chadchata pua mŁ k'ōsi chir'wi? hajim.

Mag hich hag hiekpai biek t'ärjup hichig p'ʌrba jējēeu k'abaadeewai Pedro warag hichta hök'irjuu haadēmuu hirig magjim:

—Señor, puata nem t'um k'ap'Λ haajeeawai pua k'ap chirabahab hajim, mua chadcha płch k'ōsi chitłm.

Magbaawai Jesuu, —Magan mŁ ovejanaandamta chig hapiba t'Λa wai chitá hajim.

¹⁸ Magnaa hichdëupai hiek'amamua hirig magjim:

—Płdē mŁ hiek hūrbarí: Warrgur pua płch juadamau płch k'ajūa jūawi płch mam k'ōsimłg maajeejim. Pari mŁ cha hiek'a chir'łm hiek'au mŁg hatag pŁ jōoiraa haadeewai pöd płch juau k'ajūadamjā jūaba, chik'amnauta pŁ k'ajūa jūapijugui hajim. Magnaa pŁ juajā hamau bŁark'a sŁunaa pŁ mamap'a k'itłm haar hajués hamau pŁ harrjugui hajim.

¹⁹ Jesuu Pedroog mag hiek'atarran, jāga hōrau hich gaaimua mag hi t'ōoju jaauwiata mag hiek'a sim hajim, mag hich gaaimua meebaraawai Hēwandamta hōrag t'ö hiek'amk'ir. Magnaa hirig warag, —MŁ hiekta hogdłba hich jāg hāk'a chitá hajim.

Jesuu hich dāi naajerr heem hāb hārcha daupii haajerr

²⁰ Maimua hērëubaadēwi Pedroou deeu hewag hoo nll haawai hich Jesuu hārcha daupii haajerrta ham hēudee hurajim. Hich hag wounau hajim hi t'ōoju noram hābmiecha t'ach k'ö naawaijā, hichta higarcha hoo sierr haawai, hirig “¿K'aíuta mag pŁ hoomap'a haajem k'ʌnlag pŁ par deeju hagá?” ha jēeutarr. Wajapcharan magan mŁchma, mŁchta ham hēudee maa hajim. ²¹ Mag hewag hoo nll hawia hich Pedroou mŁ hoo hat'aawai mŁ higwia Jesuug, —Señor, ¿magan Juanjāma? Jā jāga meejuma? hajim.

²² Magbaawaita Jesuu hirig, —Mua hi meepiba deeu mʌch bẽe nʌm hora hich jäg nʌrrapiju hak'iinjã, Ɂpuu hi jägbarju? hajim. Mag chirabnaa pʌchta k'irjunaa hich jäg mʌ hiek gaaita hubʌ chitá hajim hich Pedroog.

²³ Pari Jesuu mag hiek'atarr higwia hermanonaanau hamach heepain mʌ higwia, "Magan mag woun chan meeба hich mag nʌrrajugui" ha hiek'aajeejim. Pari mʌchdëucha hūurwai chan Jesuu mag mʌ meepiba hich mag chitaju haba, sii har mʌchdëu jaau chirʌmjöpaita, "Mua hi meepiba deeu mʌch bẽe nʌm hora hich jäg nʌrrapiju hak'iinjã, Ɂpuu hi jägbarju?" hajim. Magpaita hiek'ajim.

²⁴ Jesuu mʌ higwia mag hiek'atarr hich hag wounaupaita mag t'umaa cha jaau chirʌm mʌg hẽsap gaai, mʌchjã hi däi hogdʌba chitʌmua mʌch daúa hoojerr haawai. Maagwai tagam k'ʌnaujã k'ap'ʌ nʌm, mua mʌg p'ã chirʌm nem chadcha harrta jaau chirʌm.

²⁵ Mua mʌg hẽsap gaai p'ã chirʌm hatcha Jesuu nem hinag pöoma waaujeejim. Hirua mag nem waaujerr t'um hähäbdö jaauk'iin, libro k'apaanata höbärk'am, mak'ʌn t'umaa hõrag k'ak'apdö hamk'iir hĩgk'ap'yaag.

Maga hajim keena. Mak'ʌndamta pãrag k'ap hamk'iir jaaum hig chirajim.

Juan, hich Jesús däicha chitaajerr

HECHOS

Hich Jesuucha jlr hautarr k'llnag Hēwandam Hak'arau nem waupimarr hag nem hīgk'aa

Chi p'ātarr. Māg libro gaai nacharam versículo hoonaa Lucas 1:1-4 gaaijā hook'iin, hich hag wounagpaita p'ānaa deepāi sim, merag chuk'u sim. Hajapcharan Lucas gaai Lucaau jöoi Teofiloog nacha hichdēu jaaum hig sīerrpai jaaupījim, hich Jesuucha nem wau narrarrma. Maimua māg Hechos gaaita deeu hūwaii jaaubaadēmuu jūrr chi Jesús t'ōpāliwi hich Haai haar matarr k'ur ya hamach hap paauk'awi hi dāi wēnārrarr k'llnau nem waumatarr jaau sim. Hich Jesús hāgt'ar maagpamua jaauwai, hirua hich jūrr Hēwandam Hak'aar pābarm jua t'eegauta hamag nem k'īr pogk'e waupiju harr haawai, chadcha hag juapaau nem wau-matarrta jöoi Teofiloog jaaupī sim, Lucaau.

K'an jawaag hajjī.

1. Jāga Jesús hiek durripierr haaidāmajī: Mag chi hāk'a nām k'lln gaai Hēwandam Hak'aar p'ēs haicheewai, hag dāita hamach jier-rnemk'a haaidājierram. Hich Hēwandam Hiewaa hagt'a hamach dāicha k'itaawai jaautarrjö, Jerusalenmua jaaupōbaaderr, Judea durrjā jaaunaa, k'īrab Samaria heem magwe jajawag wētumua hamach durr heemua hōberdātk'awi, hamach meeun k'abam heem magwe Antioquiapienagpa Siria durr hee jaaumajierram. Mag nām hee Pabloou warag jaaubaadēm gaaimua griegonaan heemua Romapien heepa haaidā jōisijim. Magām hīs chará durripierra haaidā wējōm, maach heepa.

2. Jāga haajeejī Hēwandam Hak'arau hich juapá chi hāk'a dur-rarr k'llnag deemamua: Hamach heepai k'aigba haadēp haawai nem wauju k'augbam haigjā Hēwandam Hak'arauta k'īrjug deejeejim. Hich Hēwandam Hak'arau mag hamag jaau wai narrarr haawaita k'apan k'aba narr hee hewag paawai hāu hāk'a durrum k'lln k'apaana hapōbaadējim. Magbaadēm gaaimua warr sī hōor hamach meeun hap-pai k'īet nāplidāmjo hatarrjā Cristo gaaimua hābam k'odk'a nāisijim.

3. Chijā k'llnauta maach peerdlajem hiek durripierr haaidāpājierrá: Māg libro gaai peer jārrchapaím Pedro happai jaau sim (caps. 1-12); maimua cap. 13 haigmua hatagta k'īeb hō nām haar Pablo p'idag jaau sim.

Hēwandam Hak'aar pāiju Jesuu jaautarr

¹ Jöoi Teófilo, ¿jägpai chirá? Pāch k'apeer hajap'am Lucaauta pārlag māg hēsap p'ā deepāi chirām.

Nacharam hēsap p'ā deepāitarr gaai mua pārlag jaau chirajim, Jesuu warrcha hich p'idk'abaadeewaiwe nem waunaa jaaujerr haigmua k'īeb hi hāgt'ar matarrpa. ² Mua pārlag jaau chirajim hīchab, mag hich Jesuu hāgt'ar maju nawe, Hēwandam Hak'arau hichig jaaupibaawai, jūrr hirua hich dāi hogdāba wēnārrraju ha jaau pālatarr. ³ Na māchdēu pārlag jaau chirarrjö, mak'lln mag hichdēucha jlr hautarr k'llnagta hōrau hi juau t'ōowi deeu hiiu p'iidtarr k'urjā dau daau hōberchēwi hich hoopiejeejim haajem, chadcha hich hiiu chirām k'ap hamk'īir. Cuarenta días nām hee hich mag hich hoopiejeejim haajem. Mag hich hoopi simua, jäga

Hēwandamau hōor hich dēnk'a hauwia hichta ham Pörk'aajē ha jaaujeejim haajem hamag.

⁴ Mag hichdēu doce jär hautarr k'ānag hich hoopipik'am jaarta hīchab hamag Jerusalén p'öbor heemuajā chawag wētpiba jaaumamua hamag, —Mua pārag jaaujeejimgui hajim hanām, mā Hayau pāar hat'ee hich Hak'aar pāiju. Magtarr haawai māg p'öbor heemua chawag wētba, māigpai nābat hajim hanām, hichdēu chadcha pārag hich Hak'aar dee nām hora. ⁵ Juanaun chadcha dōdamaupaita hōor pōr choojeejim, māmā magtarr k'ur pōmcha k'aba nām hee, jūrr Hēwandamau hich Hak'aarta pārag deejugui hajim hanām. Mag hich Hak'aar deebarmuata, chadcha pāar pōr choo chaar pōr choo nāisijugui hajim haajem Jesuu hamag.

Teófilo, maach Pōr Jesuu mag hiek'atarr haawai, chadcha hichdēu hiek'atarrjō, jāga mag Hēwandam Hak'aar bēej̄i ha k'ap hamk'īirta hīs mua deeu pārlag māg hēsap p'ā deepāi chirām. Maimua mag bēewi, jāga mag hich Jesuu hichdēucha jär hautarr k'ān hee sīeichēwi, hamag nem waupimarrjā hagjō mua pārlag jaaupääigpam.

Jesús hāgt'ar matarr

⁶ Maan māgta hajim haajem:

Mag hamau chi Jesús t'ōowi deeu hiiu p'iidatarr k'ur ya hābmiecha hichdēu jär hautarr k'ān dāi sīejim haajem. Mag hamach haig sīerr haawai hamach garmuata hirig, —Señor, marau k'ap ham hig nāmgui hajierram hanām, marag jaaubā. ¿Hīsta pua chadcha chik'amnaan juu heemua maar peerdā hauwi pāchta t'umaam k'ān Pörk'aagpá, maach gobieno chaarcha wai nāsieg?

⁷ Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:

—Hēwandam hichta t'umaam k'ān k'āai nem juu t'eeg simua hichdēupaita magām nem t'um k'ap haju harr haawai pārau chan bālārjā magām k'ap haju haai k'aba nāmgui hajim hanām, jāagwaita magju, wa k'an hedta magju k'ai. ⁸ Mag k'āai Hēwandam Hak'aar pāach gaai p'ēs sīeichējuun chad pārau k'ap haju haai nāmgui hajim hanām. Mag pāach gaai p'ēs sīeichēm hed pāar juu t'eeg hap'ōbaadēmua mua nem waaujerr pāach daúacha hoonaā mā hiek pāach jāgāucha hūurjerrjā pārau hōrag jaaū nārrjēe haju. Nacha māg Jerusalén p'öbor hee, maigmua Judea durr, Samaria durr, hich mag k'ieb durrpierri jaau wētumua warp durr chaauram magwe pārau jaau wēnārrajugui hajim hanām hamag.

⁹ Ya hich Jesús mag hiek'a höbarm hee, sīi warag hāgt'aa papagmam dāi jāant'umie baug bēewi sīi hag hee hi meer hat'amjō habaawai hāu hamau hi hoo wai durrarrjā warag hoohba pamamua chukk'u haadējim haajem. ¹⁰ Mag warag hi hāgt'aa papagmam heerpa dānānāidā nām hee, hemk'ooin numí k'ajūa bāpp'ā jūa sīsidamta dēgōlp ham haig dānālāutk'achējim haajem. ¹¹ Mag dānālāutk'achēwia hamag, —Keena, ¿k'anta hāgt'aag jāg heerpa dānānāidā nāma? haichējierram hanām. Jesús ya hāgt'ar petabahab. Mamā har jāg pārau hi mam hoo naabā; hich jāg pāachdēu hoo nāmjō hūmaai deeu hi bēebajupa hajierram hanām hamag, mag chi k'ajūa bāpp'ā jūa sīsid harr k'ānau.

Judas jūrr Matías hanām jär hautarr

¹² Mag hamach dāi hāba sīewia petam hoobaawai, durrdam Olivo Durrsī hanām gaai naawi hich haigpaimua Jerusalenag wētjim haajem. Mag durrsī Jerusalenmua warpcha k'aba, peer kilómetro hābpaím sim

haajem. ¹³ Mag wëtwia p'öbör hee paauk'abaimaaawai hägt'aa hamach jéerjem haar hääba biirda n̄isijim haajem. Maig naajim haajem: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago jöoi Alfeo hiewaa, Simón hiblaar wauwia Celote ha t'ñlärjem, maimua Judas, woun hääb deeum hagjö Santiago hanam däi hääbam k'lan. ¹⁴ Mak'lan hamach t'um hich mag biirdajeejim haajem Jesús heeugpeen däi, hich Jesús hääd María maimua dewam hñlinpa, hääba mag biirdanaa Hëwandamag jëwaag. ¹⁵ Hich mag Hëwandamag jëwaag ham hääba biirdadak'am hed gaai, biek hääb Pedroou tagam k'lan hagjö Jesús hiek hääk'a n̄am k'lan k'apan ciento veinte n̄am järr dñanlunaa, ¹⁶ —Keena hajim hanam, Jesús gaaimua k'odamnaan. Mua pârag jaauk'imgui hajim hanam. Jäg maach Pör Jesús himeraa përpütarren hichiita hich jägju haai sñejim, warrgarwe rey David k'ararrau Hëwandam Hak'arau hichig jaubaawai hich mag p'ä plarrjö. Chadcha magtarr haawaita hõrau maach Pör Jesús par hawaan bëewajä maach k'apeer Judas k'ararrta chi pörk'a n̄rrajimgui hajim hanam. ¹⁷ Hiin maach heem maach däi hääba p'idk'aajeejimgui hajim hanam. ¹⁸ Magtarrta hich dau lököö mag Jesús përtarr paar hichig p'agtarr p'atk'onau jëb pér hauwia, mam mawia, hichdëupai hich hö jorrkaawi, pöröu burrwi, bi jurrp'ë sñi jähautarrjö hapäijimgui hajim haajem. ¹⁹ Mag hichdëupai wir haig hich t'òowia magbarm Jerusalenpienau t'um hûrp'öbaadeewai mag durr hichdëu pér hautarr haig "Aceldama" ha t'ñrijierramgui hajim haajem. Mag ham meúa Aceldama haawai maach meúan jürr "hõor t'òotarr param jëb" ha simlu. ²⁰ Judaau magju k'ap'nta warrgarwe rey David k'ararrau Salmos hanam p'ä sñewai hi higwia magjim:

"Hi di hatarr di hõor parii hiseg plaju, hag hee joobaju k'lan chuk'u."
(Sal. 69:25)

Maimua hich hag hësap gaai hich Daviupai hñchab,

"Deeumua jürr hi p'idk'aajerr p'idag p'idk'aju haai simgui" ha p'ä plajim.
(Sal. 109:8)

²¹ Magua mua mag chiramgui hajim hanam hich Pedrooupai. David k'ararrau jaautarrjö chadcha hamk'ir, mlig maach hee hõor n̄am heem hääb maach daumaai jär haujugui hajim hanam, hich daúa Jesús hiiu p'iidltarr hootarr haawai maach hipierr jaaumk'ir. ²² Mag maadëu jär haujuun, hñchab maachjö Jesús däi hogdaba wënñrranaa hñchab warrcha Juan hõor pör choomieu Jesús pör chootarr haigmua hewag pawiajä k'íeb hich Jesús hägt'ar ma n̄am hed gaai hich mag maach däi hogdaba wënñrraajerr k'lan heemta jär hauju haai n̄amgui hajim haajem.

²³ Pedroou mag hiek'abaawai, haig narr k'lanau hõor numí t'ñr haujierram haajem: Hääb José hanam, hich hag wounpai Barsabás ha t'ñrnaa hñchab hiblaar wauwia Justo ha t'ñlärjem; maagwai hääbak'ai Matías hajim haajem. ²⁴ Mag numí jär hauwia Hëwandamag jëeumamua magjierram haajem:

"Hëwandam, plchdëuta chadcha hõor t'umaam k'lan t'áar k'ap'ñ chitawai, marau plalg jëeu n̄am, marag jaaubá" hajierram hanam, "mág numí n̄am haig chijäata plchdëu hig chiram hagá. ²⁵ Ya Judajä hichdëu k'aigba harr gaaimua wir haig hich t'ñobaawai hi jürr plach hi jaau n̄am p'idag maar däi hääba p'idk'amk'ir marau deeum hig n̄amgui" hajim hanam, "maach daumaai."

26 Mag Hēwandamag jēeu durrawia mokpör gaai ham t'är numwe p'äk'anaa jēk'at barbapāawai, chi Matías t'är p'a simta hāgt'aag jēer k'erbaimajim haajem. Magtarr haigmua hatag Matías warm k'lan once narr däi hāba p'idk'a sīsijim haajem, Hēwandam hi jaau nám p'idag gai.

2

Hēwandam Hak'aar bëetarr

¹ Maimua nemk'ö dichtar k'ur cincuenta días nám hee, judionaan p'iesta Pentecostés hanám burrjim haajem. Hich mag hedcha t'um chi hāk'a durrum k'lan hābam haig podpa t'anaajim haajem. ² Mag ham hāba podpa námta, dēgōlp hedjā heemua jēhbá p'ü t'eeg hurum hiekjö jug hurum hūr hat'ajierram hanám. Mag jug bëewi ham nám di gaaita sīi wābaichémjö hajim hanaabá. ³ Magbarm habarmán meuk'irjö sīsidámta sīi hōtdaujö huujéer huujéer haadémua, hich Jesús hiek hāk'a narr k'lan pör hār dārjopk'amamua, dārjopk'a, deeu chukk'u haadéjim hanám. ⁴ Mag hōtdau k'irjö simta hōor pör hār dārjopk'abarmjö harrau Hēwandamau hich Hak'aarta t'umaam k'lan gaai p'és deebarmua hagdaujö deeum meu hamachdēu bālrgjā hiek'aba haajerrta waa hiek'a nárrjée hap'öbaadéjim hanám, hich chi Hēwandam Hak'arau hiek'apimampierr.

⁵ Hich mag p'iesta jaar Jerusalén p'öbör hee naajim haajem: judionaan Hēwandam hiek hāk'anaa hirua jaau sim hipierraa haajem k'lan, durrpierrmu bëetarr k'lan. ⁶ Mag hedjā heemua p'ü hiekjö jug pierrum hūrbaawai, t'um hāba hag di haig biirdánaa mag p'ü hiekjö t'lanam däi sereu wējom hūrbaawai, “¿Jāga haadémta mág t'lanaisima?” hajierram hanám, hamachdēu hūrwai ham meeun k'abam k'lanauta durr warp'am k'lan meupa hajap'a chi meu k'lan dēnjö hiek'a nám hūrwia. ⁷ Mag hūrwia sīi warag dauderraam námua hamach wir haigpai jēeū haajeejim haajem, hamach k'apeenag. Mag jēeū námua, —Keena, har jäg durr chaauram meupa hiek'a nárrjéem k'lan, ¿jāk'lan hamach t'um Galileapien k'abá? ⁸ ¿Jāga jäg hamau hiek'amam marau maach meúachata hūr námma? haajeejim hanám. ⁹ Mlig maach nem meu k'apan hiek'a wējömgui haajeejim hanám, durr chaauram k'lan póm t'lanawai. Mlig nám: Partiapien, Mediapien, Elampien maimua maach chi Mesopotamia durr joobaajem k'lan; Judea durram k'lan, Capadociapien, Pontopien maimua Asiapien. ¹⁰ Mag tag hīchab t'lanam: Frigiapien, Pamfiliapien, Egipo durram k'lan maimua Africa durr p'öbör Cirene hanám hag hatag naajem k'lanpra t'lanam. Romapienjá mlig joobaajemgui hajim hanám, judionaan chaar maimua deeum durrmu bëewi judionaan higar nám k'lanjā hagjö, ¹¹ Creta durram k'lan däi Arabiapienpa t'lanam. Mag meu k'irpierr t'lanam hee t'umaam k'lanau hagdaujö dich meúata Hēwandamau nem wautarr hamau hīgk'amam hajap'a hūr t'lanamgui hajim hanám.

¹² Mag hamachdēu warm k'lan deeum meupa hijējbk'am hūrwia dauderraam nám gaimua, hamach wir haigpai jūrr jēeu hohook'amua, “Ma mág t'lanam, ¿jāga hawiata jäg t'lanam?” k'ajierram haajem. ¹³ Mamá hāaur k'lan hīchab haig narr k'lanau warag ham wauwia, “Vino póm hag'ta k'uwaa sim döp'iwia k'ech t'lanawaita jäg t'lanabahab” haajeejim haajem.

Pedroou hōrag hiek'atarr

¹⁴ Magbaawai Pedro tagam hich k'apeen hagjö hich Jesuucha jaꝝ hautarr k'lan däi hâba bâjâau dñnlisiviwa t'et hamag magjim hanam:

—Keena, Judeapien, maimua hîchab Jerusalén naajem k'lan: K'ap habat mua pârag jawaagpam; mâ hiek hûrbat hajim hanam. ¹⁵ Hôor pârau hoowai jäg t'lan chan pârau jaau nâmjö mag nag pöm döwia k'êch t'lnaawai k'abamgui hajim hanam. Pârau hoo naabá hajim hanam, hîsta hedperr garm las nuevepai sim; hagt'a doojem horajä k'aba sim, ¿jäga mag hôor k'êch t'lnaajugui? hajim hanam. ¹⁶ Ham jäg naman, sii warrgar Hêwandam hi jaaumie Joel k'ararrau p'â pñatarrjö t'lan k'abahab hajim hanam. Mag t'lnaaju higwiata hich Hêwandamaucha jöoi Joel k'ararrag jaaumamua,

¹⁷ "Ya mág hatag mächdëu mág jéb hópäju gayaa paawai mua mäch Hak'aar t'umaam k'lanag deemajugui" hajim haajem.

"Mag mua hamag mäch Hak'aar deebaawai chaain chi hemk'ooinau chi hñlinaupa warrgar mâ hiek jaaujerr k'lan dënjo mâ hiek jaaujugui" hajim haajem.

"Maimua chaainaam k'lan däi jöoiraam k'lanpa mua mäch haar k'âaipi haumajugui" hajim haajem.

¹⁸ "Hîchab mua t'um mäch hipierraam nám k'lanag mäch Hak'aar deemaju, hemk'ooinag wa hñlinag hawia k'âijä.

Magbaawai hamau mächdëu hamachig jaaubarmta jûrr hórag jaauma-jugui" hajim hanam hich Hêwandamaau.

¹⁹ Mag jaaumamua hîchab, "Hedjä heejä mua mäch bëeju hijaaur nem k'îrpier hompaapimajugui" hajim haajem.

"Maagwai mág jéb gaai bag hooju, hótdau p'ur jñerrarrauk'am däi; sii naar p'lichchi k'orr jñubaadëp'âmjä hoojugui" hajim hanam.

²⁰ "Mag mäch jua t'eeg t'um bëeju hed gayaa paawai, hâsdawam hedau k'îbaadeewai jûrr hedaram hedau harg sii bagjö p'urii haadëjugui" hajim haajem hich Hêwandamaucha.

²¹ "Mamâ hîchab hâu har t'um märág hamach dau haug k'augpi jëeu nám k'lanan hâu peerdâtk'ajugui" hajim haajem hich Jöoirau. (Jl. 2:28-32)

²² Pedroou mag Hêwandam hiek p'â plarr jaau dichwia, hîchab hijejëbk'amua, 'Keena israelnaan, cha mua hiek'aagpam hajap'a hûrbat hajim hanam. Pârau k'ap'â nâmgui hajim hanam, Jesús Nazaretpierrta hich Hêwandamaucha pâitarr haawai pâach hee hag na nem mag hooba haajerr hirua wau nñrraajerr gaaimuata Hêwandamaau pârag hich jua t'eeg hoopijim. ²³ Mamâ mag k'itarrta juau hich Hêwandamaau mag hñdlraa hi t'ðopibajieb hajim hanam, mag hi t'ðoopibarm gaaimua warag pâachta wajapcha hóbérju k'ap'â sñerr haawai. Magju harr haawaita, pâachig plar deebaawai, pârau hi plar harrwi pâach hipaarmua pakuls gaai hôor sii k'aibag sñsidam k'lanag hi meerpe' t'ðopijierramgui hajim hanam, hich Hêwandamaau hag nawe mag k'îrju wai sñerrjö. ²⁴ Mag juau hi t'ðopâijierrab mamâ, Hêwandamaau deeu hi p'iri haujimgui hajim hanam. Hi mag sii jéb hee hich mag sñerraju hat'eem k'aba harr haawai mee nñmuapai chan pôd hi t'haubajim ha jaaumajim haajem Pedroou. ²⁵ Magju harr haawai rey David k'ararraujä warrgarwe Jesús higwia hich Jesuuta chadcha hich Haai däi hiek'a sim hûrtarrjö p'âmamua magjim:

"Hêwandam" hajim hanam chi Chaai garmua hich Hayag, "mua k'ap'â chiram, plâ mâ däi hogdâba sñejem.

Pachta mΛ na nΛnΛuu k'aawai pua bΛΛrjā mΛ chig hapibamgui" hajim hanΛm.

²⁶ "Mag gaaimua t'āar honee chiraawai mΛch meuk'raucha pΛrΛg hāu hajim ha chiraajemgui" hajim hanΛm chi Chaairau.

²⁷ "Mua k'ap'Λ chirΛm, k'aigbam k'ΛΛn hak'aar weetjem haar mΛ hak'aar pua pΛim hiek pΛibamgui" hajim hanΛm, "pΛch chogk'a chirΛmta pua mΛ k'a k'ōsi wai chiraawai.

MΛch k'ērbarm jēb degpai hΛdΛraa hārpiba, deeu mΛch p'iriu hauujā mua k'ap'Λ chirΛmgui" hajim hanΛm.

²⁸ "Pachdēuta pΛch haarcha höbeerjem k'Λdau mΛrΛg k'augpjjim, maagwai pΛch dāicha chiraimaawai mΛ honee chirsijugui" hajim hanΛm. (Sal. 16:8-11)

²⁹ Mag David k'ararräu p'ā pΛarr higwia hich Pedroou, 'Keena, pāadē k'īrjubat hajim hanΛm. David k'ararräu hichpai wir haig higwia pōd mag hiek'aju k'aba sīejim. Maadēu meraajā k'aba nΛm, maach dau nawe jōoi David k'ararr meewi bēp sīujierram; mag hi bēptarr jēbdi hagt'a sīejemgui hajim hanΛm. ³⁰ MamΛ hí hīchab Hēwandam hi jaaumie harr haawai hirua k'ap'Λ sīejim Hēwandamau hichig "MΛ cha hiek'a chirΛm hiek'au pΛ chaain hewagam k'ΛΛn heemta pΛch simjō reik'apiju" ha hiek'atarr. ³¹ Hēwandamau mag hiek'atarr haawaita Daviu k'ap'Λ ya hoo wai simjō Cristo hiiu p'iidjujā jaaujim: jāga Hēwandamau hich Chaai hak'aar k'aigbam k'ΛΛn hak'aar weetjem haar mawia hich mam sīepiba, ni hi morjā hich hauk'ērbarm jēb degpai hārpiba, sīi p'iriu hauju. ³² Warrgarwe mag jaaujerr haawai hich Hēwandamau chadcha hi p'iriu haujimgui hajim hanΛm. Marau mag jaaau nΛmΛn, chadcha maach daúacha hootarr haawaita mag jaaau nΛmgui hajim hanΛm Pedroou.

³³ Mag jaaumamua hichdēupai, 'Jāan Hēwandamau hich juu t'eegauta chadcha hi p'iriu hautarr haawai hīs hāgt'ar hich Hēwandam dāi hāba t'umaam k'ΛΛn Pörk'a simgui hajim hanΛm, hich Jesús higwia. Magta hīchab hich chi Hayaucha hich Hak'aar deeju ha jaaujerrjā hirig deejimgui hajim haajem. Mag hichig deebaawai jūrr hich Jesuu hīsta hōrag deebarmgui hajim hanΛm. Magua cha pārau pāach daúacha hoonaa pāach jāglucha pāach meu hūr nΛmjā mag sīi k'ēch naawai k'aba, t'um hich Jesús gaaimuata jāg t'ΛΛmgui hajim hanΛm, chadcha hichta hāgt'arjā maach t'umaam k'ΛΛn Pörk'a sīewai. ³⁴ Maigta pārau hoo naabá hajim hanΛm. David Jesujō hāgt'arjā t'umaam k'ΛΛn Pörk'aimaba harr haawai jāga hirua hich higwia magk'ajī? Mag k'āai maach Pör Jesuuta hāgt'ar pabaimaawaijā t'umaam k'ΛΛn Pörk'aimaju hichdēu k'ap'Λ sīerr haawai, hich Jesús higwiata Daviu hich paarmua,

"Hēwandamau maach Pörögta, hich dāi hāba t'umaam k'ΛΛn Pörk'apiieg hich juachaar gar juppiju" ha hiek'abajieb hajim hanΛm, ³⁵ "hi hoomap'am k'ΛΛn t'um hich juu hee pΛrk'a dee nΛm hora." (Sal. 110:1)

³⁶ Maimua deeu hich Pedrooupai, 'Keena hīsmua hatag israelnaan t'umaam k'ΛΛnau warre k'ap'Λ habat hajim hanΛm, cha mua pārag jawaagpam. Har pāach hipaarmua pa gaai meerp'ē t'ōoplīpi jaautarr Jesuuta warag Hēwandamau t'umaam k'ΛΛn Pörk'apibarm; hich k'abajieb hajim hanΛm warrgarwe Hēwandamau jār hauwia maach peerdΛ haumk'īr pāiju jaaujerr.

³⁷ Pedroou mag hiek'abapxiim hamachdëu hūrbaawai warre gaai machaaga hap'ōbaadëmua hich Pedroogcha jēeunaa hi k'apeenagjā hagjō, —Keena, ēmagā marau jāgata hajū haai n̄wi hajieram hanñm, Hēwandamau maach peerdā haumk'īir? Marag jaaubat hajieram haajem.

³⁸ Magbaawai Pedroou hamag magjim haajem:

—T'um hagdaujō pāach mor hewag k'īrjuwia Hēwandamag pāach k'aibag chugpaapi jēeubat hajim hanñm. Magnaa chadcha Jesucristo hiek hāk'anaa pāach pōr choopibat hajim hanñm. Pārau magmān, Hēwandamau pāar k'aibag chugpaapxiwia jūrr hich Hak'aarta pārag deejugui hajim haajem, hichdëu deeju ha jaautarrjō. ³⁹ Hirua mag hich Hak'aar deeju jaautarran, pārag deenaa, pāar chaainagjā deewi, t'um durr warp'am k'ñnagpa deeju jaautarrou. Wajapcharan t'um hichdëu k'ōsi t'ār hau-mam k'ñnagta hich Hak'aar deemajugui hajim haajem.

⁴⁰ Mag, Jesuu nem waaujerr t'umaa jaauumam dāi warag ham waw-imamua Pedroou hamag, “Hōor māg chi hajaugjā chuk'u t'ñnam k'ñn dāi hok'oomap'a nñm k'ai, hāba Hēwandamta jārbat” haajeejim hanñm.

⁴¹ Mag chadcha Pedroou jaau sim hūrwia Hēwandam hiek hāk'amarr k'ñnau hamach pōr choopimajierram haajem. Hich mag hedpai hāk'awia hamach pōr choopimarr k'ñn happai tres miljō naajim haajem. ⁴² Mag, chi hāk'a durrarr k'ñn t'um hābam haig podpanaa hich Jesuu pāitarr k'ñnau jaau nñmpierr hich mag ham hipierra-wēñrraajeejim haajem. Hamach k'apeen dāi hō k'aibajā k'aba, hante Hēwandamag jēeu nñmua warag t'achjā hāba jig k'oojeejim haajem.

Jāga haajeejī warrcha Cristo hiek hāk'a p'ōbaaderr k'ñn

⁴³ Mag nñm hee hich Jesuu jār hautarr k'ñnau hag na nem mag hooba haajempa wau nñm hoowia hōor t'umaam k'ñnta dauderra t'ñnaajim haajem. ⁴⁴ Chi Hēwandam hiek hāk'a nñm k'ñnan hāiba hāba biirdñnaa hamach k'apeen dāijā hajap'a naajeejim haajem. Maguata jūrr hag-daujō chik'amnagjā nemdam hīgk'aba, t'umaa jig haumaajeejim haajem.

⁴⁵ Hamach nem wai nñnqid harrjā t'um pērk'ñinaa chi p'atk'on jūrr nem-dam hig nñmjā chuk'u k'it'ēem k'ñnag jīgpāimaajeejim hanaabá, t'umaa hagdaujō. ⁴⁶ Mag nñmua hedau hāspapak'ampierr Haai hi jēeujem deg hāba podpanaa Hēwandamag jēeu jīgpāimaajeejim haajem. Maimua hamach di haar pawiajā hich mag Hēwandamag jēeu nñmua t'achjā hagdaujōo t'ōik'anaa t'umaa hō hāba honee k'ō dichdimapp'ñ haajeejim hanñm. ⁴⁷ Hamach mag nñm gaaimua hag p'ōbōr heem sīi bit'urgam k'ñnaujā ham k'a k'ōsi haajeejim haajem. Mag nñm dāi maach Pōr Jesuu warag hōrag hich hiek hāk'api haumam k'ñn hag nawe hāk'a durrarr k'ñn hee dubmaawai warag k'apaana paauk'amajim haajem, hedau hāspapak'ampierr.

3

Woun hāb bā hāk'āraa k'itñm monaautarr

¹ Biek hāb Pedro Juan dāi Haai hi jēeujem deg wētjierram haajem, ya k'eeuragam las tres nñm hee. Mag hora paawai hōrau Hēwandamag jēeujerr haawai hīchab hamach paat jēwaan wētjim haajem. ² Mag Haai hi jēeujem deg dub nñm puertdi haigcha hed hēepierr woun hāb hap'ññ k'itñm jup k'eeujeejim haajem. Mag woun bi heewe bā hāk'āraa k'itñmta t'aabatarr haawai pōdjā hich happai dārdar haba, sīi hōrauta

jiir haubéewia mag puertdi “Chi Hooimág” hanám haig juppi siiujeejim haajem, hőor hag hee dub nám k'áanag p'atk'ondam jéeumk'íir.

³ Biek hāb hi mag hoo chirámta, Pedro Juan dái hierrag dich wétum hoobaawai hamag, —Aay keena hajim hanám, mā hap chitám, mārlág p'atk'ondam deebat hajim hanám.

⁴ Magbaawai hamach numiim k'áanau hirig heerpanaa Pedroou hirig, —Marag hoobá hajim hanám.

⁵ Mag Pedroou hichig “Hoobá” habaawai hichig nemdamta deeg-pampii hawia hamag heerpa hoo sísijim haajem. ⁶ Mag hamachig heerpabaa Pedroou magjim hanám hirig:

—Má chan bállrjá p'atk'on chuk'u chirám, mamaá māchdëu pödju hayaam chan mua párág hígk'abam. Hāba Jesucristo Nazaretpierrau pách monaaujuuta k'írjunaa p'iidlaaad hajim hanám.

⁷ Mag hiek'anaa hi juachaar gar párnaa hágtaag hēudá hat'aawai chadcha nem bápá hubag haadéjim hanaabá. ⁸ Mag hich jua gaai párnaa dánláupi hat'aawai, dái hágtaag p'uddá hoo dánásiwia hich mag nem hajaug dárdrar sísijim haajem. Mag warag ham dái hāba Haai hi jéeujem deg dubwia sii chaaijó honegau bá jiir nánláugmamua Hēwandamag, —Hāuchata pua mág má monaaubabapái Hēwandam; chadcha páchta t'umaam k'áan k'áajjá chi t'ierriugui ha hijéb nánláu k'abaadéjim haajem.

⁹ Magtarr haigmua hatag hich mag honee Hēwandamag hāu hajim'ám t'umaam k'áanau hoojierram haajem. ¹⁰ Hi mag nárram hoowia dauderra naajieb mamaá, t'umaam k'áanau, “Já chadcha har Haai hi jéeujem deg dub nám puertdi Chi Hooimág ha t'álrjem haig hoo simua hőor dich nám k'áanag p'atk'ondam jéeujerr woun k'abahab” haajeejim haajem júrram k'áanau.

“Pórtico de Salomón” hanám hee Pedroou hiek'atarr

¹¹ Mag hich monaaubabapái chi bá hák'áraa k'itarrau Pedro Juan dái chaaug wétpimaugau, warag ham gaai párbaadéjim haajem. Ya mag hi monaaubabadém hőrau k'ak'apdö haadeewai daaugajär hedau höbeerjem bi gar dijájö wéu wéjom “Pórtico de Salomón” hanámag t'um k'ap'ig p'öbaadéjim haajem, mam gar chi bá hák'áraa k'itarrau Pedro Juan dái wénarram k'a hogdába sierr haawai. ¹² Pedroou mag hamachig k'ap'ig wédurum hoobaawai mag k'apan t'ánlámag magjim haajem:

—Keena, ¿k'an jágwia jág maar hoowia pár dauderra ná? hajim hanám. Párau jág maragta heerpapaad haadép'ám, ¿párau k'írjuawai marau maach juapauta jág monaaubamjoo ná, wa Hēwandam na maach pekau chuk'u nám gaaimua jágbar m'ájjá haná párau pách hödegpai? hajim hanám hamag. Mag k'abamgui hajim hanám hichdëupai. ¹³ Jánan har Hēwandamau hich Hiewaa pítarrta har k'abam hawi páchdëu t'óotarr hag jua t'eegauta jág hi monaaubabapáiimgui hajim hanám. Hich jág Jesuuta hi chogk'a bëetarr haawai, maach Hēwandam hanaa híchab maach jöoin Abrán Isá maimua Jacob ham Hēwandamaupai t'umaam k'áan Pórk'apinaa nem jua t'eeg hapijim. Hich hag Jesupai k'abajieb hajim hanám, har Pilatoou páräaig habaawai páchdëu warag t'óopáipi jaautarr. ¹⁴ Hi bállrjá pekau chuk'unaa t'umaam k'áan dái hagpierraa k'itarra párta warag t'óopi jaaunaa júrr hag k'áai chadcha hőor t'óomie chaarta pách hiparmua warag cárcel degmuajá weeuplípijierramgui hajim hanám. ¹⁵ Mag, párau chadcha warag maach t'umaam k'áan hiupiejemta t'óopáijierramgui hajim hanám. Mag hi t'óopáijierrab mamaá,

deeu Hēwandamau hi p'iriu haujimgui hajim hanʌm, jēbdeg sīerr hāba. Marau mag jaau nʌmʌn, mag pāachdēu hi t'ōotarr k'urjā maach daúacha monak'a meeба harrjō nʌrrʌm hoojerr haawaiugui hajim haajem Pedroou hamach k'īrcha. ¹⁶ Maimua mag chi woun bā hāk'āraa k'itarr higwi, Pāadē wajap'a k'īrjubat hajim hanʌm. Mʌig ni hābmuajā meraajā k'aba sim, warr jāga sīejī mʌg woun. Mag sīejieb mama, chadcha Jesuu hich monaauju k'ap'Λ sīerr haawaита jāg monaaу sīsimgui hajim hanʌm. Pārau hīs mʌg woun monak'a hoo nʌmʌn, jāan maraujā maach k'īrjug hee hāba Jesūs juа t'eegaupaita hi monaauju k'ap'Λ narr gaaimuaugui hajim hanʌm. Mag gaaimuata jāg warre hich bi heewe monak'a t'aabatarrjō pārau hīs hi monak'a hoo nʌmgui hajim haajem.

¹⁷ Magnaa hich Pedrooupai, 'Mua k'ap'Λ chirʌmgui hajim hanʌm, pārau pāach pörnaan dāimua Jesūs pʌrnaa t'ōopāaiwai chadcha hich Hēwandamaucha p̄itarr k'abampii hawiata jāg hi t'ōojierram. ¹⁸ Pārau hi dāi jāgtarran, hich Hēwandamau warrgarwe hich hi jaaumienag jaaupibaawai jūrr hamau hōrag, "Hēwandam Hiewaa Cristo bēewia hōrau hi dau hap'Λ t'ōoju" ha jaautarrjō, hich Hēwandamauta hʌdʌraa pārag hi t'ōopi sim k'abajieb hajim hanʌm. ¹⁹⁻²⁰ Pāachdēu hi dāi magtarr jūrr pāach k'aibag t'umaa hāsie hewag k'īrjunaa Hēwandamag chugpaapi jēeubat hajim haajem, mag k'aibag chugpamk'īr. Pāach t'um israel-naanau magta jēeuk'iin, mag Jesūs warrgarwe Hēwandamau jʌr hauwi p̄iiju haajerr deeu p̄ibarm gaaimua Hēwandamauta pāar k'a honeg chuk'u narrjā k'a honee hapijugui hajim haajem. ²¹ Mag hirua p̄iijup mama, mʌagwaiweran Jesūs hich jāg hāgt'ar sīeju haai simgui hajim hanʌm, warrgarwe Hēwandamau hich hi jaaumienag jaaujerrjō mʌg durr t'um deeu hūmaai durr wājʌug paapāain bēe nʌm hora. ²² Hich hag Jesūs higwia Moiseeujā warrgarwe maach jōoinag,

"Maach Pōr Hēwandamau maach k'odnaan heempai hōor hāb hich hi jaaumk'īr p̄iijugui" hajim hanʌm, "hich jāg mʌrlʌgjā pāach hee hich hiek jaaupitarrjō jaaumk'īr."

Mag hichdēu p̄ibarmua pāachig nem jaauwai hi hipieraa habat" hajim haajem.

²³ "Mag hichdēucha jʌr hauwia p̄ibarmua nem jaau simta hāk'aba habarm k'ΛΛn chan, hoob hamau hamach hāgt'ar hōbērju hamiet" ha jaaujim haajem Moiseeu maach jōoinag. (*Dt. 18:15-19*)

²⁴ Mag hiek'ak'agmamua hich Pedrooupai, 'Hich jāg Moiseeu hichjō Hēwandamau hāb hich hi jaaujem p̄iiju jaaujerrjō, tagam k'ΛΛn hagiō hi hi jaaujerr k'ΛΛn t'um Samuel k'ararr haigmua hewagam k'ΛΛnaujā hich mag jaaujeejimgui hajim hanʌm. ²⁵ Magnaa, Pāach k'abahab hajim hanʌm, warrgar mag Hēwandam hi jaaujerr k'ΛΛn hag chaain hewagam k'ΛΛn. Pāar dēnnaan dāi Hēwandamau hiek deewai ya pāarta hirua k'īrju wai sīebajieb hajim hanʌm. Magtarr haawai hichdēu jōoi Abranag, "Mʌg hatag paawai pΛ chaain hewagam k'ΛΛnau chaai hāb hoobarmuata t'umaam k'ΛΛn dāi nem hajap'a waujugui" ha hiek'atarr haawai ²⁶ Hēwandamau chadcha hich Hiewaa jʌr hauwi pāar heeta nacha p̄iijimgui hajim hanʌm, pāach pekau pōm sīsidʌm hisegwia pāach t'āar hee hi hat'aawai pāach hāu hamk'īr.

4

¹ Pedroou Juan däimua hagt'a hőor pöm mag wëjömag hijéjébk'am hee, ham haig p'adnaan bëejierram haajem, Haai hi jéeujem di t'läajem k'länn pör däi saduceonaanpa. Mag saduceonaanau jaauwai, maach meewai maach hak'aar hiiuba haajem haajem. ² Mag bëewi mak'lännau ham däi meeuk'abaichëjierram haajem, Pedroou Juan däimua jäg Jesús hiiu p'iidätarrjöta maachin t'um hiiu p'iidätk'aju ha jaau näm hürchëwia. ³ Mag warag ham pärk'a hauwia cárcel deg p'ë harrjierram haajem. Mamä ya k'eeuraa pam heeta mag pärk'a deet'urtarr haawai hich mam hëspagk'ajierram haajem. ⁴ Mamä mag hamach pärk'a harrju nawe jaau durrarrdam hőor pöm mag t'änarr k'lännau hürtarr haawai hïchab chi hëk'a narr k'länn k'apanag hemk'ooin happai cinco miljö naajim haajem, hlälin däi chaainjä beerba.

⁵ Maimua hag noram hëspaa chadcha Jerusalén p'öbör hee hëba podpajierram haajem: Judionaan pörk'a nám k'länn, Hëwandamag jéeujem degam k'länn jöoin, maimua Hëwandam hi jawaag chi machnaanpa, t'um hëba. ⁶ Mag tag naajim haajem: p'adnaan t'umaam k'länn pör Anás hanäm, Caifás, Juan, Alejandro, maimua hïchab mag p'adnaan pörk'a nám k'länn k'odnaanjä hagiö. ⁷ Maimua Pedro Juan däi cárcel deg narr p'ë hawaan mamk'ir hawi hőor pëjierram haajem. Mag päwi p'ë hau pierrwai hamach järrcha dñnnutk'apinaa, —¿K'aiu jäg päär juu t'eeg hapijä ha jéeujierram haajem hamag, jäg woun bë hëk'äraa sëerr monaaupäaig?

⁸ Magbaawai Pedroou Hëwandam Hak'aar hich gaai p'ës wai sëerr haawai hamag magjim hanäm:

—Keena, päär har mag p'öbör hee chi pörk'a nám k'länn maimua hïchab mág Israel durr Hëwandamag jéeujem degam jöoin, mä hiek hürbat, mua pärag magk'imgui hajim hanäm. ⁹ Har woun hëb mäig bë hëk'äraa k'itarr monaautarrta päärau marag jéeu naabma, jägata marau hi monaaupäijä ha k'ap haag. ¹⁰ Mag Israel durr hee t'umaam k'lännau k'ak'apdö hamk'ir, mua pärag jaaupäik'imgui hajim hanäm. Jään mägta hajimgui hajim hanäm. Chadcha Jesús Nazaretpierr juu t'eegauta mag woun cha päärau monak'a hoo nám monaau sësim. Hich hag Jesús k'abajieb hajim hanäm, har päärau pakuls gaai meerpe p'ë t'ötarr. Mamä Hëwandamau deeu hi p'iriu haujimgui hajim hanäm. ¹¹ Magtarr Jesús higwi k'abahab, har Hëwandam hiek p'ä sim gaai “Di hëu narr k'lännau hisegtarr dibigta jürr chi di hëd järramk'a sësim” ha jaau sim. ¹² Magtarr haawai deeum woun mag jëb gaai maach peerdaju hayaam chan tag chuk'umgui hajim hanäm. Mag Hëwandamau maach peerdä haumk'ir deeum k'lännagjä jaauba harr haawai hëba hich Jesuupai k'abam chan pöd hőor hamach pekau heemua peerdäbamgui hajim haajem Pedroou.

¹³ Hamachdëu mag Pedro Juan däi bëlgjä nem hökag chuk'u mag hiek'a nám hërwia jägderraan naajim haajem, mag estudio pömjä k'aba sësidämta mag hiek'a nám hërwia. Mamä hamach wir haigpai, “Jäk'länn jäg nám, jään Jesús däi wënärraajerr haawaita jäg hiek'a námgui” haajeejim hanäm. ¹⁴ Mag nám däi hamachdëu hoowai chi woun monaau sësierrjä hïchab ham bigaau hoo dñnarr haawai pöd jään sëuk'aawaita mag nám hajuja k'aba haajeejim hanaabá. ¹⁵ Mag hoobaawai hamach Asamblea heemua chi Pedro Juan däi jöpcha dawag järk'läiräiwia hamach happai hiyäll námua, ¹⁶ —Keena, ¿mäk'länn wounaan däi maadëu jäga hajuuta jäg nám? haajeejim hanäm. Mag hőor monaau nám hooba haajem chadcha. Hamau jägtarr Jerusalén p'öbör hee t'umaam k'lännau k'ak'apdö

t'ʌnʌm, pöd maadëu "Jää sëuk'aawaita jäg t'ʌnʌm" haju k'aba nʌmgui hajim hanʌm. ¹⁷ Mamʌ cha hamachdëu jäg Jesús higwia jaau nʌm tag jaaupimaaugau, maadëu ham hajap dak'āunaa tag magʌm hiek jaupiba jaaujugui hajierram haajem, mag jaau wëñrrʌmua warag hõor hee mag hiek haaidlpimaaugau.

¹⁸ Maimua mag k'ürju hauwia, deeu hamach haig t'ärk'a haunaa, chadcha hamag tag bñlrljä Jesùs higwia nem jaaupiba jaaujierram haajem. ¹⁹ Mamʌ hamachig magbaawai Pedroou Juan dñimua jürr hamag, — Párau k'ürjuuwai, ¿jäga hajapcha sñ hajierram hanʌm, Hëwandam dau na? ¿Hëwandamau nem jaau sim hipierra haju k'ayau párau nem jaau nʌmta marau härcha hipierra haju haai nʌwi? hajierram hanʌm. ²⁰ Marau maach daúa hoona maach jÿglucha hürtarr chan pöd sñi hich jäg jaauba sñluu haai k'aba nʌmgui hajierram haajem Pedroou Juan dñimua.

²¹ Magbaawai chi t'et'em k'ʌnnau sñi ham hajap dak'āunaa chig haba pñapäijierram haajem, hõor pöm t'ʌnʌmuajä warag ham kõit hiek'ämjö Hëwandamta t'ö hiek'a nʌrrjée t'ʌnarr haawai. Mag bñ hák'äraa k'itarr monaautarr paar, t'umaam k'ʌnnau Hëwandamag, "Hëwandam, pñjom chan mág jéb gaai chuk'umgui" hanaajim haajem hirig. ²² Mag chi bñ hák'äraa k'itarr Hëwandam juu t'eegau monaauwai cuarenta años hatcha sñejim haajem.

Chi hák'a durrarr k'ʌnnau Hëwandamag juapá jéeutarr

²³ Mag hamach chig haba höbeerbapäaiwai hamach k'apeen nʌm haar wëtwia jaauwimajierram haajem, t'um p'adnaan chi pörk'a nʌm k'ʌnnau judionaan Asamblea hee hagjö chi pörk'a nʌm k'ʌnnau dñimua hamach dak'āu hiek'atarr. ²⁴ Chi di garm k'ʌnnau mag hürp'öbaadeewai hihäba Hëwandamag jéeu nʌmuu magjierram haajem:

—Hëwandam, pñlta maar Pöröogui hajierram hanʌm. Pñchdëuta mág jéb wauwi, mág p'üasjä waunaa hag hee nem sñsidʌmjä hompaajim, hedjäpa. ²⁵ Warrgar maach dau nawe pñch Hak'arau pñch chog David k'ararrag hiek'apibaawai, hirua pñ dñi k'ürcha hiek'a simjö pñrñg,

"¿K'an jägwi jäg durrpierr hõor meeuk'ap'oo t'ʌná, maimua par jäg maadëu nem higmap'amta wauju k'ürju sñsidá?" hajim hanʌm.

²⁶ "Mag durr gaai chi pörk'a nʌm k'ʌnnau t'um hääba hiek deewi jürr pñ dñi wérblagjöta k'ür k'augp'öbaadép'ämgui" hajim hanʌm, "sñi warag maar Pör chi Mesías pñchdëucha jär hautarr hichaau ham k'öchgau." *(Sal. 2:1-2)*

²⁷ Hëwandam, magtarr haawai chadcha David k'ararrau jaautarrjö hich mág p'öbör heeta hääba biirdʌjim: Herodes, Poncio Pilato, hich mág Israelpien dñi deeum durram k'ʌnnpa; mag hääba biirdʌnaa maach Pör Jesús bñlrljä pekau chuk'u k'itam pñchdëu jär hautarr k'aibag wawaag.

²⁸ Magta chadcha warrgarwe pñchdëu jaauwai mag hi dau hap'ʌa haju ha jaautarrjö, t'um hag hee hóbérjimgui hajierram hanʌm Hëwandamag jéeumamua. ²⁹ Mag hirig jéeumamua, Pua k'ap'ʌ chirʌmgui hajierram hanʌm, maar mág pñch hi jaaumk'ür pñchdëucha chogtarr k'ʌnnau dak'āu wai nʌm. Maar pñch chognaanau. Pua warag maar k'up'ii hapibá, högk'aba pñch hiek jaau wëñrraag ha jéeumajierram haajem. ³⁰ Mor masim k'ʌnñjä monaauuaa pñch Chaai pekau chuk'u k'itam Jesús hag juu t'eegau nem maadëu hooba haajempa marag waupibá, magʌm gaaimua hõrag pñch juu t'eeg hoomk'ür ha jéeumajierram haajem.

31 Maimua ya hamau mag Hēwandamag jēeu höbaadēm hee, hich Hēwandamaupai ham narr di sīi sōsōi hat'ajim hanlm. Mag di sōsōi hat'am dāi Hēwandam Hak'aar ham gaai p'ēs haicheewai magtarr haigmua hatagta warag bālrjā högk'aba, hich mag Hēwandam hiek jaau nlisijim haajem.

Nem t'ʌnʌm chan hābpaim dēn k'abajim

32 Mag k'apan Hēwandam hiek hāk'a t'ʌnarr k'ʌnʌnan k'īrjug hābanaa hīchab hö hābata naajeejim haajem. Hābmuajā hich nem wai sim, "Mʌch hat'eepaiujā" haba, hante magju k'āyau, "Nem t'um t'ʌnʌmʌn maach t'umaam k'ʌnʌn dēnēugui" haajeejim hanaabá. 33 Mag nʌm hee, ham hiek warag hamach chi Jesuucha hich hiek jaaumk'īr doce jär hautarr k'ʌnʌnaujā maach Pör Jesús hiiu p'iidʌtarr hiekta warag hiek k'ēgk'a jaaup'öbaadējim haajem. Maimua hich mag jaaau wēnʌrrʌm jaarjā Hēwandamau t'umaam k'ʌnʌnag ham dāi hajap'a hapiejeejim hanaabá. 34 Ham hiek mag t'um jēb wai narr k'ʌnʌnaujā hamach jēb pērpāinnaa, di numí wa numí hatcha k'ājā paraa harr k'ʌnʌnaujā warag hamach di pērpāinnaa, chi p'atk'on Jesuu jär hautarr k'ʌnʌn haig jigamk'īr haibeejerr haawai, ham hee hatcha dau hap'ʌn hichdēu nem hig simjā chuk'um woun chan chuk'u hajim haajem. 35 Mag haipierrwai chadcha hamau hagdaujōo chi chuk'u durrum k'ʌnʌnag jigpāijeejim haajem.

36 Cha jaaau nʌmjō, woun hāb sīejim haajem, Levinaan heem José ha t'ār sīerr, Chipre p'ʌram gaai t'aabatarr. Mag woun hibʌlr wauwia Bernabé ha t'ār wai naajim haajem hich Jesuucha doce jär hautarr k'ʌnʌnau. Bernabé haawai maach meúan "Hōk'īrjug meeupiejem" ha simlə. 37 Mag wounaujā hich jēb wai sīerr pērpāiwiia, chi p'atk'on haibēewi, Hēwandam hi jaaumk'īr doce jär hautarr k'ʌnʌnag deechējim haajem, hagjō jigpāimk'īr.

5

Ananiaau Safira dāimua sēuk'atarr

1 Mamʌ hīchab woun hāb sīejim haajem, Ananías ha t'ār sīerr. Mag wounaujā hich hālī Safira hanlm dāimua hamach jēb wai narr pērpāiwiia, 2 hamach k'augbaju hawi, chi p'atk'on heem hāaur hamach hat'ee hauwia, hagjō hāaurpai chi hemk'ooiraudeen majim haajem, hich Jesuu jär hautarr k'ʌnʌn haar. Mamʌ mag hich jayau p'atk'on t'umdeen maba harrjā chi hālirau k'ap'ʌ sīejim hanaabá. 3 Mag hamach haar deebaimaawai Pedroou chi Ananiaag magjim hanlm:

—Ananías, ¿Jāgwí jēb pērtarr param p'atk'on pua t'um deechēba, hag heem pāach hat'ee hautarrta, "T'um deechējim" ha chirā? hajim hanlm. Pʌch jāg sēuk'a simua Hēwandam Hak'aarpata pua k'ūgur hauju hēk'a sīebahab hajim hanlm. 4 ¿Pua hoowai chi jēb pʌch dēn k'abajī? Mag chi jēb pʌch dēn harr haawai, ¿chi p'atk'onjā pʌch dēn k'abajieb? Mag simta, ¿k'an jāgwí jāg sēuk'aju k'īrjubaadējīma? hajim hanlm. Jāg sim haiguin Hēwandampata pua k'ūgur hauju hēk'a sīebahab hajim haajem Ananiaag.

5 Pedroou mag hiek'abaawai warre chi meemta Ananías jēk'ʌt di bājā haimajim haajem. Mag sēuk'atarr gaaimua Ananías meetarr hūrwia t'um chi hūrmam k'ʌnʌn t'āar paraa nlisijim haajem. 6 Mag hoobaawai hēwannaan haig narr k'ʌnʌnau put hee pʌrēunaa warre hauk'ēraan harrier-ram haajem.

⁷ Maimua magtarr k'ur hora t'ärjupjö nám hee, chi hñáirau hich jaai magbarmjä k'augba, Pedro sim di haar majim haajem. ⁸ Mag mawia barbaimaawai Pedroou chi jayau hichig p'atk'on deeimatarr hoopinaa chi Safiraag,—Safira, ¿chadchata päär jëb hich mágam gaaipaita pérjierrá? ha jéejum hanám.

Magbaawai Safiraau,—Chadcha jägpaim gaaita pérbajieb hajim hanám.

⁹ Magbaa Pedroou deeu hirig,—Safira, ¿k'ant'eeta pua jäg pach jaai hiek hák'awia däi hi hipierr pääch numiim k'ññanau maach Pör Héwandam Hak'aar k'ügurju hék'a p'öbaadéjima? hajim hanám. Magnaa hichdéupai, Pädé húrbá hajim hanám. Pñ jaai hauk'éraan wëttarr k'ññan deeu barchéwi puertdi haig bá heseserk'am. Cha mñ hiek'a chirám hiek'au nau pñjä hich ják'ññanaupai pñ hauk'éraan harrjugui hajim hanám.

¹⁰ Maimua hirua magbarm bärre chadcha Safirata di bájä ha hi bák'ñrr jéer sñejmajim hanám, warre chi meemta. Magbarm hee chi hëwannaan hujä haar narr k'ññan dubchéwia chadcha ya maach chi meemta werba t'ññan hoobaicheewai, hñchab harrwia hich jaai hauk'ërtarr bigaau däi hñba hauk'ërjierram haajem. ¹¹ Magtarr húrwia t'um Héwandam hiek hák'a narr k'ññan jáp'ierrwia bigaau k'ññanpa t'ñaar paraa nñisijim haajem.

Nem maadëu hooba haajem póm waaujerr

¹² Hich Jesuucha hich hi jaaumk'íir jñr hautarr k'ññan gaaimua Héwandamau hag na hñrau nem hooba haajem póm waumaajeejim haajem, hñor dak'íir. Maagwai chará waragta chi hák'a narr k'ññanan Haai hi jéejem di bigaau dijäjö wëu wëjom "Pórtico de Salomón" ha t'ñr sim hee biirdñdñ haajeejim haajem. ¹³ Mamñ chi hák'a nám k'ññan hamach hap mag poposk'amjä, jñrr chi hák'aba narr k'ññanaun warag ham k'a jñjiju hñgk'a naajeejim hanaabá, heeu dëgölp hamachdëujä Ananiaau Safira dñimua harrjö habaawai hich hagjö k'ëchju k'ñirjuvia. Mag ham k'a jñjiju hök'ö naajieb mamñ, k'ajap'a ham hig hiyññ haajeejim haajem. ¹⁴ Mag hñaur k'ññanau hñgk'a nám hñba, warm k'ññanau jñrr pogk'a maach Pör hiek hák'ak'ag wëtumua warag k'apaana hap'öbaadéjim haajem, hññinpa. ¹⁵ Hamach daúa mag hoo nám däi hich Jesuucha hich hi jaaumk'íir jñr hautarr k'ññanau hñor dak'íir hag na maadëu nem hooba haajempa mag dau daau wau nám hoowai, waragta haaunaan k'apan pa bññrk'am gaai dawag p'ë haumaajeejim haajem, Pedro dichmamua hi hak'araupai k'ñijä chi haaunaan hñr k'ñsu dichdimaawai magbar-muapai monaaumamk'íir. ¹⁶ Mamagk'am húrwia hñchab Jerusalén dak'a p'öbördam nñnaidñm heem k'ññanaupa warag Jerusalén p'öbör hee ham nám haig hamach haaunaan haubëemaajeejim haajem. Mag hamach haig haaunaan bñn k'aigbamua sñi t'ñt'ñrrsö sñsidñmpa haubëemarr k'ññan t'um monaaupñi maajeejim haajem chi Héwandam hi jaaumk'íir hich Jesuucha jñr hautarr k'ññanau.

Hñrau Pedro hñudee hék'anaa hñchab Juan hñudeejä hék'aajerr

¹⁷ Héwandam hi jaaumk'íir jñr hautarr k'ññanau mag hamach dak'íir hñor monaaupñpik'am hoowia, p'adnaan t'umaam k'ññan pöröu saduceonaan dñimua hamachdëu pöd hagjö haba haawai, hiekk'ñr wauwia, ¹⁸ hich Jesuucha jñr hautarr k'ññan pñrk'anaa, cárcel deg p'ñark'a sñfijerram haajem. ¹⁹ Mamñ ya hedhaar pabaadeewai Héwandam chog hñgt'armua bñewia, chi cárcel degam puertdi weeuk'anaa, Pedro Juan däi dawag höbérpinaa hamag, ²⁰ —Jñigmua Haai hi jéejem deg wëtwi t'umaam

k'lanag Hēwandamau maach hāgt'archa höbeerpiejem hiekta jaaubaimat hajim hanam.

²¹ Hamachig Hēwandam chogau mag jaautarr haawai chadcha hag noram hoo häspapinaa, Haai hi jēeujem deg wētwia, Hēwandam hiek jaaup'öbaadéjim haajem. Ham mag Haai hi jēeujem deg nām hee, jūr t'oongar p'adnaan pörōu hich haig narr k'lan dāi hāba biirdanaa cárcel di haar guardianaan pāijierram haajem, hamachdēu Pedro Juan dāi p'āark'apitarr hamach haig p'ē haubéemk'ir. Mag ham biirda t'lanam hee naajim haajem Israel durram k'lan ham Asamblea heem chi pörnaan, hamach t'um. ²² Mamā mag wētwi chi guardianaanau hooimaawai, Pedro Juan dāi cárcel deg chukk'u t'naajim hanaabá. Magbaawai deeu hamach p'xitarr k'lan haig bēewia, ²³—Chadcha cárcel di wajap'a p'āar dānām marau hooimajim, maimua chi soldaaunjā daaugajār puertdi haig hoo dānānid t'naajim. Mamā weeunaa hoowai, hag hee hōor hābjā marau hoobajimgui ha jaauchéjierram haajem.

²⁴ Mag jaaubaichēm chi p'adnaan pörōu hūrwia, Haai hi jēeujem degam guardianaan pörōujā p'adnaan pörk'a nām k'lan dāimua hūrp'öbaadeewai, hamach wir haigpai, —Keena, mag hooimaba habarm hanam chad k'ai, jāgā haagauma? hajierram hanam.

²⁵ Mamā hamach wir haigpai mamagk'am hee, woun hāb bēewia, —Keena, pārau wounaan cárcel deg p'āarpitarr k'lanjā bēewi chaggajār Haai hi jēeujem deg hōrag jaau nāmwai haichéjim hanam.

²⁶ Magbaawai mag Haai hi jēeujem degam guardianaan pörōu hagjō guardianaan hich k'āai jua heegpaim k'lan dāi mawia, hōor pōm ham hiek hūr narr k'lanag hamach mokou barm hugua, bālrjā ham chig haba p'ē haubéejim haajem. ²⁷ Mag p'ē haubéewi chi t'et'em k'lan hāba biirda t'lanam haig wai dubbaicheewai chi p'adnaan pörōu hamag jēeumamua, ²⁸—Pārag k'abajī hajim hanam, marau jāg Jesús higwia tag bālrjā nem jaaupiba jaautarr? Magtarrta ya Jerusalén p'ōbōr hee pāachdēu hāk'a nām hiekta t'um haaida wai nāmgui hajim hanam, jāg marau jaautarrjā hūrba jaau wēnrrām gaaimua. Pāachdēu mag jaau wēnrranaata jāgan jāg woun t'ōtarrjā pārau maar gaaita t'āpāim hig naabma hajim hanam, Jesús higwia.

²⁹ Magbaawai Pedroou hagjō hich k'apeen Hēwandam hi jaaumk'ir jar hautarr k'lan kōitpa hiek'amamua magjim haajem:

—Sii hōor hipierra haju k'āyau, Hēwandamau nem jaau simta marau hagpierr wauju haai nāmgui hajim hanam. ³⁰ Warrgarwe maach jōoinau hāk'ajerr hag Hēwandamauta Jesús p'iri haujim. Hich hag Jesús k'abajieb hajim hanam, har pāachdēu pakuls gaai meerp'ē t'ōopāitarr. ³¹ Pārau hi mag t'ōpāijieb mamā, Hēwandamau jūr hichta t'umaam k'lan k'āyaujā hārlacha hapiwia, hīchab chi Pōrk'anāa hōor peerdlajem k'apijimgui hajim hanam, magbaawai hi gaaimua Israel durram k'lanau hamach k'aibag hāsie hewag k'irjuvia Hēwandamag chugpaapi jēebaawai hirig warre mag k'aibag chugpaapāimk'ir. ³² Mag pārau hi meerp'ē t'ōtarr maach daúa hootarr haawaita marau chadcha t'um k'ap'ā jaau nāmgui hajim hanam. Mag nām dāi Hēwandamau hich Hak'aarta har hich hipierraam k'lanag deejeeewai, marau jaau nāmān, hich hag Hēwandam Hak'arau maachig jajaau amta jaau nāmgui hajim hanam.

³³ Mamā chi p'adnaan pörōu haig narr k'lan dāimua mag hūrbaawai meeuk'a p'ōbaadéwi warag ham k'ēchpāimjā k'ōsi hap'ōbaadéjim haajem.

³⁴ Mag chi t'ierrnaan hap'a biird^λ t'λnλm hee woun hāb Gamaliel ha t'ār sim s̄ejim haajem, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr hiek hajapcha hλλrk'aajem k'λλn heem. Mag woun hīchab Hēwandam hiek jawaag chi mach hajim haajem. Maagwai p'ōbörpien t'umaam k'λλnaujā hīchab hi hōk'ō haajeejim haajem. Mag wounau chi Jesuu hich hi jaauumkīir jlr hautarr k'λλn k'ūchpai dawag p'ē harrpi jaaujim hanλm, magλmich hamach hap hiyāl̄ haag. ³⁵ Maimua mag daau paauk'abaadee hich k'apeen hichjō chi t'et'em k'λλnag, —Keena hajim hanλm, pārau jāk'λλn wounaan d̄xi nem k'aigba haju hēk'a nλm k'ai, hajap'a k'īrjunaata nem waubat hajim hanλm. ³⁶ Pārau k'ap'λ nλm, har na woun Teudas hanarr hagjō jäg nλrrarr. Hich hiiupain, woun t'et'em ha jaau nλrrajimgui hajim hanλm, hich higwia. Magbaawai hōor pōm cuatrocientojō hi d̄xi k'apeerk'ajierram. Mamλ wērbā nλm hee warm k'λλnau juau t'ōobpāaiwai mag hi d̄xi wēnλrrarr k'λλn t'um s̄i haaidλwia tagjā habajierramgui hajim hanλm. ³⁷ Magtarr k'ur hōor k'apanag k'ap haag hōor t'ār p'āk'a nλm jaarjā, Judas chi Galileapierr hagjō haadēwi p'ōbörpien pōm hichig paa haujimgui hajim hanλm. Mamλ mag nλrrawia hagjō t'ōobpāaiwai t'um hi d̄xi wēnλrrajerr k'λλn s̄i haaidλjierramgui hajim hanλm chi Gamalielau. ³⁸ Magnaa hamag, Mλchdēu mag hootarr haawai, hidēu jäg Jesús hiek jaau wēnλrrλm k'λλn k'ajap'a s̄ubat ha chirλmgui hajim hanλm. Cha hamau nem waunaa jaau wēnλrrλmjā s̄i hamach k'īrjug heemuapai k'ai, magan hich jägpai wēnλrrawia deeu hūrnaa haadējugui hajim hanλm. ³⁹ Mamλ hich Hēwandamauta hamag chadcha hich hiek mag jaaupi sim k'ai, pārau ham k'ēchpāiwiajā, hoob magλm hiek tag bλλrjā hūrba hich mag s̄isiju hamiet hajim hanλm. Hajap'a k'īrjunaata nem waubat, heeu pāach Hēwandam d̄xi hiekk'ōr jlr nλm k'āijā pārau k'augba naaduk'am hajim hanaabā jūrr hamag chi Gamalielau.

⁴⁰ Magbaawai chadcha Gamalielau jaau s̄ierrjō hajierram haajem. Maimua chadcha Pedro Juan d̄xi daaugajār narr deeu hierrag t'ārk'a hauwia, wλk'anaa, tag hamag bλλrjā Jesús higwia nem jaaupiba jaaujierram haajem. Mag wλk'anaan chadau ham wētamkīir pλapλijierram haajem. ⁴¹ Mag Jesús hiek jaau wēnλrrλm gaaimuata mag hamach wλ t'λnλubarmjā, hōk'īrjugā chuk'u, warag haigmua honee hērēubaadējim haajem, mag Jesús gaaimuata hamach hap'λλ hamkīrta Hēwandamau hamach jlr hat'amjā k'ap'λ narr haawai. ⁴² Maimua mag hērēuwia hed hēepierr hōrag jaau wēnλrrλmua, "Jesuuta chadcha hich Hēwandamaucha jlr hauwia maach peerd^λ haumkīir p'ītarraugui" haajeejim haajem. Hich mag hiek Haai hi jēeujem degjā jaunaa s̄i dipierrjā hich mag jaau wēnλrrajeejim haajem.

6

Hamach juag hoomkīir hemk'ooin hap'a siete jlr hautarr

¹ Mag jaar hīchab chi hāk'a durrum k'λλnjā warag k'apan paauk'amatarr hauwai griegonaanau hebreonaan hēugar hiekk'ōr waup'ōbaadējim haajem, hed hēepierr k'oopaa hλlinag nem jig nλm haig griegonaanau hoowai ham meeun hλlinag hebreonaa hλlinag dee nλmjō deeba narr gaaimuata. ² Magbaawai mag doce hich Jesuucha jlr hautarr k'λλnau Hēwandam hiek hāk'a durrum k'λλn t'um t'ārk'anaa hamag magjierram haajem:

—Keena hajierram hanam, hōrag t'ach jigam k'ōchgaupai chan pöd marau mág maachdëu Hēwandam hiek jaau wēnrram tag jaauba sii werba siuju k'aba n̄lmgui hajierram hanam. ³ Maimua hamachdëupai, K'odamanaan, har mág pāach hee hōor hagpierraanaa chick'amnau ham hēugar bñlrjā k'aigba jaau nám hūrba haajem k'lan hemk'ooin hap'a siete j̄r hat'at hajierram hanam, har pāachdëu hoowai hamach gaai Hēwandam Hak'aar p'és paraanaa hīchab k'īrjugdamjā k'ap'lm k'lan. Magbaawai mak'lan nag jūrr marau mág p'idag jaau plajugui hajierram haajem, ⁴ mag hamag jaau plabajewai marau jūrr hich jāg Hēwandamag j̄eeu durrumua hāba hi hiek jaau nám gaaipai n̄lisieg.

⁵ Hamau mag hiek'abarm hīchab warm k'lan k'apan haig t'anarr k'lanaujā t'umaam k'lanau jāgaagaa hūrjierram haajem. Magbaawai woun hāb Esteban ha t'ár sierr j̄r haujierram haajem. Mag wounau Hēwandam Hak'aar hich gaai p'ésnaa nem waauwaijā hāba Hēwandam gaaipai k'īrjunaata waaujeejim haajem. Mag tag hi d̄ai hāba j̄r hautarr k'lan t'ár mák'lan hajim haajem: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas maimua Nicolás. Chamág Nicolás hanam deeum durram p'óbör Antioquía hanam hee t'aabatarra Jesús hiek hāk'aju nawe judionaan higar t'eerbawi s̄ejim haajem. ⁶ Mak'lan siete j̄r hauwia, Jesuu hich hi jaaumk'ir j̄r hautarr k'lan haar p'ē harrwi, "Cha nám pārau hōor j̄r haupitarr" hajierram haajem hamag. Magbaawai chi Jesuu j̄r hautarr k'lanau ham hār jua hausūnaa, ham d̄ai hāba Hēwandamag j̄eeuwia, warre hamach p'idk'aju p'idag jaaujierram haajem.

⁷ Magtarr haigmua warag Hēwandam hiek haaidamam d̄ai hīchab chi hāk'a durrum k'lanjā Jerusalén p'óbör hee waragta k'apaana paauk'amajim haajem. Mag hamau jaau durrum hūrwia judionaan heem p'adnaanjā k'apan hīchab Hēwandam hiek gar t'eerbagk'a majierram haajem.

Esteban par hautarr

⁸ Mag woun Esteban hanamua nem waauwai hich Hēwandamauta nem t'um hāuu höbeerpipi haajeejim haajem. Mag simua Hēwandam juá t'eeg hich gaai wai sierr haawai hich Hēwandamaujā hirig hōor hee hag na bñlrjā nem hooba haajempa waupimaajeejim haajem hīchab. ⁹ Hirua mag nem wau narram hoowia, judionaan Hēwandam hiek jaaujem di "Chi peerdam k'lan dēn" ha t'ñarjerr heem k'lan bēewi, chi Esteban d̄ai bēbē k'abaichéjierram haajem. Magp'óbäadäm hee warag ham haig bēe t'nlisijim haajem: Cirenepien, Alejandríapien, maimua hīchab Ciliaciapien d̄ai Asia durram k'lanpra. Mag bēewia d̄ai warm k'lan higar ham hipierr hiek'a p'öbaadéjim haajem. ¹⁰ Mam Esteban hiek'amam hich Hēwandam Hak'arauta hiek'api sierr haawai mag k'apan t'anaajieb mam, pöd hi d̄ai barba haajeejim haajem, k'īrjug k'ap'la hiek'aag. ¹¹ Mag hamachdëu hi d̄ai pödba habaawai hōrag p'agierram haajem, mak'lanau sēuk'a hi hēugar jaauamua chadamiō, "Jāg wounau chadcha maach jōoi Moisés higwia hiek k'aigba hiek'anaa Hēwandam higwiajā hagjō k'aigba hiek'a sim marau hūrjimgui" ha jaaumk'ir. ¹² Magtarr haawai chadcha mak'lanaujā ham hipierr mag sēuk'a nem hīgk'abarm gaaimua waa hōor p'ogueupl̄i. Magbaawai judionaan Asamblea heem jōoinau Moisés hiek p'ā platarr jawaag chi machnaan dālimua Esteban plarp'óbäadéwi hamach pörnaan haar hat'aadéjierram haajem. ¹³ Magnaa

hīchab mam pawiajā waa sëuk'a hi k'īir hamach daúa mag nərrəm hootar-rjō jaaumk'īir hōor jər hauwi wawik'a sñuierram haajem. Mag ya ham dēn wawik'a wai narr haawai waa mak'ənnau chadcha chi t'et'em k'ənn haar wētwi hamachig jaautarrjō, —Chamag wounau məg Haai hi jēeujem di higwia k'aibata hiek'anaa Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pəatarr higwiajā pəaba hich mag hiek'a nərraajemgui haimajierram haajem. ¹⁴ Hi hiek mag Jesūs Nazaretpierrauta məg Haai hi jēeujem di magreupəiwia maach jōoin hi warrgarwe Moiseeu p'ā pəatarrjā mag warre deeum məg paapəiju haajem hajierram hanəm.

¹⁵ Ham hiek mag ham hijējbk'am hee chi t'et'emnaanau t'um haig narr k'ənn däimua Esteban k'īir hoowai sii Hēwandam chog hāgt'armua bëetarr k'īir hajaugjöta hajapp'a k'itajim hanaabá.

7

Estebanau hich k'aigpēr hiek'a k'itəm hee t'ōopəitarr

¹ Mag chi sëuk'a narr k'ənnau mag jaaubaawai chi p'adnaan pöröu chi Estebanag, —pə higwia cha hamau jaau nəm hiek t'um chadcharam hiek'ā? ha jēeujim haajem.

² Magbaawai Estebanau t'um haig narr k'ənnag hūrmk'īir hiek'amamua, —K'odamnaan, pāar chadcha mua məch dēnnaanjö k'ōsi chitəm, mə hiek hūrbat hajim hanəm. Maimua hiek'abaadëwi, Maach jōoin Abrán k'ararr Mesopotamia sñewi deeum durr Harán hanəm məg joobaan maju nawe maach Hēwandam cha hāgt'aa p'uunəmua dau daau hirig hich hoopijim haajem. ³ Mag hich hoopiwigia hirig, “Pəch durr hiseg pəawi pəch k'odnaanagjā hooba petá” hajim haajem, “deeum durr məchdēu pəchig jaaubarm haar. Mam mua pə joobamk'īir deeum durr jər deejugui” hajim haajem, Hēwandamau Abranag. ⁴ Magbaawai chadcha jōoi Abrán Caldea durrmua mawia jūrr deeum durr Harán hanəm hee sñejmajim haajem. Maig simta hi haai meeabaadeewai mau cha maach nəm durr Hēwandamau hirig bëepijimgui hajim hanəm. ⁵ Magtarr haigmua hanaabá, hīs hewag pawiajā hagt'a hich məg durr gaai wēnərrəm. Hēwandamau hich jōoi Abranagcha chan, “Bəch'k'unpajā məg jēb məgpier pə dēnēu” habajim; “mamə hichiita deeb k'aba deejugui” hajim haajem. Mag hirig deebarm durr hi meeabaawai jūrr hi chaainauta jāaju hajim hanəm. Mamə maagwai jōoi hagt'a chaai hābjā chuk'u hajim hanaabá, mag jēb jāag. ⁶ Magtarr k'ur deeū Hēwandamau hich garmua Abranag hiek dee simua, “Abrán” hajim hanəm. “Pə chaain hewagam k'ənnau chaain hoomam k'ənn məg hatag paawai chik'amna hamach durr p'ē harrwi sii cuatrocientos años chik'amnaan chogk'a wēnərrajugui” hajim hanəm Estebanau, Hēwandamau Abranag hiek'atarr higwia. “Mag nəlisimən, warm k'ənnau ham dəi hamachdēu hampierr dau hap'ənə ham wai wēnərrajugui” hajim hanəm, Hēwandamau. ⁷ “Mamə hamau mag pə chaain sii hamach chogk'a wai nəm jūrr, məchdēucha mua ham dəi hag hiek hēudə haujugui” hajim haajem hich Hēwandamaucha, “məchdēu k'ap ham dəi haag. Magbarm haigmua warm k'ənn jua heemua ham peerdə hat'aawain chadau deeū mammua bëewi məg durr gaai hamau mərəg jēeu wēnərrajugui” ha jaaumajim haajem Estebanau, Hēwandamau Abranag hiek'atarr jaaawi.

⁸ Magta warrgarwe Hēwandamau Abrán dəi hiek deetarr jaaumajim haajem Estebanau. Mag jaaumamua hichdēupai magjim haajem:

'Mag hich hiek deetarr t'umaam k'ap hamk'íirta híchab hemk'öi chaain hat'am haigmua seman hāb haadeewaijā mehëudam p'árbichpi jaaujebma. Mag p'árbich námta Héwandam dái hiek deetarr hag dauchach hajimgui hajim haajem. Mag hiek'atarr haawai Abranau hich hiewaa Isá hautarr haigmua ocho días haadeewai chadcha hich Héwandamau jaautarrjö hi mehëudam p'árbichpáijim hanaabá. Maagwai jöopawi Isaaujā hich chaai Jacob paarpaawai, hich hagjö hawi Jacouujā hich chaain doce hootarr k'ánn dën t'um hich mag p'árbichpáimajim haajem. Mag Jacou chaain doce hootarr k'ánn gaaimuata Héwandamau mag maach israelnaan t'ánnam t'um hompaa haujim, ha jaaumajim haajem Estebanau, Héwandamau Abrán dái hiek deetarr higwia.

⁹ Mag jajawagmamua, 'Mag Jacob chaainaupaita hamach heeumdam José ha t'ár sierr hamach hayau hamach k'ääi hárcha jásene wai sim hoobaa hiekk'ör wauwi Egipto durram wounag pérpáijierramgui hajim haajem, hamach haai meer. ¹⁰ Mag hi pérpáijierrab mam, Héwandamau hāu hi heeg hoojim hanaabá, mag p'it'urg hau simjä t'um hāwatamk'íir. Mag nám dái híchab hich Héwandamau warag hirig k'írjug deewi, rey Faraonaujā hirua nem wau sim hich dawagaa hoobaadee, warag Egipto durram gobernador k'apiwia hirigta hich nem t'um jaaujim haajem hich dénjö hamk'íir, ha jaaumajim haajem Estebanau.

¹¹ Mag jaaumamua híchab, 'Mag hich Joseeta gobernador k'abaadém hee, Egipto durr jädau t'eeega t'ánaawai Canaan durrjä hich hagjö t'ánaajimgui hajim hanám. Mag jaar wajapp'a hőor dau haug hajim haajem, jádaúa. Magbaadee maach jöoin Canaanpienau pöd k'öjudam haujujä k'augba haadéjim hanaabá, chuk'u haadee. ¹² Mag nám hee jöoi Jacou húurwai, Egipto durr trigo pér nám ha húrbaa, haar hich chaain páijim haajem, k'öjudam pér haumk'íir. Ma, warrpem ham k'öju haut'urtarr hajim haajem. ¹³ Párau k'ap' námgui hajim hanám, mag k'ur deeu hérubaadeeta Joseeu hich k'augpíjim haajem, hich naam k'ánnag. Magbarm haigmuata híchab chi faraonaujä k'ap' haadéjim haajem José hebreonaank'a sim. ¹⁴ Mag, Joseeu hich naam k'ánnag hich k'augpíwi hich haaijä t'um hich chaainpa wai bëepíjim haajem, hich haig. Mag hich haar jaaubaimaawai jöoi hich chaain t'um bëeju haadéwi warag hamach t'um chi k'apanag setenta y cinco bëejierram ha jaaumajim haajem Estebanau. ¹⁵ Mag, jöoi Jacob Egipto durr hich chaai sim haar joobaan k'erbaadéwi k'ítá hawia, hich haarpai happawia, hewag pawi chi chaainjä hähabdö hömamua doce narr k'íeb hamach t'umwe höjierram haajem. ¹⁶ Mag, jöoin mee námpierr deeum durr Siquem hanámta hauk'éraan harrjeejim haajem. Mag ham hauk'érmarri jëbdi, ham tat'öoi k'ararr Abranau Siquem durr haawai woun hāb Hamor haajerr chaain juu gaai pér hautarraugui ha jaaumajim haajem Estebanau, warrgarm k'ánn jöoin jaaumamua.

¹⁷ Mag jaaumamua hich Estebanaupai magjim haajem: 'Mag Héwandam jöoi Abrán dái hiyá naawai hichigcha durr jápiba hi chaainagta deeju ha jaautarrjö, chadcha hag k'ur nassi pawiata ya hamag hich Héwandamau mag durr jápiju gayaa haadém hee, hich jöoi Jacob k'ararr chaain hewagam k'ánta k'apaana t'ánnisijim haajem, Egipto durr. ¹⁸ Mag ya ham k'apan hap'óbaadém hee, Egipto durr deeum woun bálrjä José k'augba haajerrta jürr reik'a sísijim haajem. ¹⁹ Mag reiu maach jöoin hëugar k'aigba k'írjuwia ham dái hichdëu hampierr

haajeejim hanam. Mag sim gaaimua maach jöoin hñinau hemk'öi chaaindam hoomam t'um hajués chi hñdnaan ju heem k'echeu harrwi pabä hee deen mapi jaaujeejim hanaabá.

²⁰ 'Mag hemk'öi chaaindam juau k'ëch nám jaarta Moisejä t'aabajim haajem. Mag chaai t'aaba sísim Héwandamau hoowai hi dawagaa k'itajim hanaabá. Mag chaai hed t'ärjuppi chi dënnaanau hamach däi wai naawi ²¹ ya hamachdëu pöd meer wai naaju k'augba haadee, dik'u chaaur warp'aa sirp'ág hee deet'urjierram haajem. Mag deebat'urm hee, rey k'a jerag domeraan narramua hoobaimaawai, dau haug k'augwia, degag harrwi, hich chaaijö bñaupájim haajem. ²² Mag, Moisés Egiptopien juu hee bääu siewai hamachjö nem t'um k'ap'á mag gaaimua nem hiek t'eegeena t'ärp'oo sierrajimgui ha jaaumajim haajem hñchab Estebanau.

²³ 'Maimua ya hich cuarenta años haadeewai, "Mach jöoin durr israelnaan hook'emgui" hawi, chadcha ham hoon bëejim hanaabá, chi Moisés. ²⁴ Mag bëewi hoo huraa haawai, Egiptopiercta israeldam däi hñaudadat k'ajim hanam. Moiseeu hoowai mag jääu námua Egiptopiercta garmua israeldam gaai mas waumam hoobaa, hich meeun peerdñ hawaag hawi chi Egiptopiercta t'óopájim haajem. ²⁵ Magtarran, hirua k'írjuawai mag hichdëu hñor t'óobarm hoowia chi israelnaanau hiita hamach peerdñ haumk'ir Héwandamau pñibarm k'ap'á hajupii hawi hajim hanaabá; mamañ warm k'ñnau pöd mag k'írju haubajierram haajem. ²⁶ Maimua hagtarr noram deeu dau numí jürr hamach israelnaan happai jääu nám hooimajim haajem. Magbaa tag jääum hugua, k'echeu hauwi hit'úu hamag, "Keena, dich meeun happai ¿k'ant'eeta päär jäägjerrá? Jäg chan hñu k'aba simgui" hajim hanam. ²⁷ Magbaawai mag hich k'apeer pödmarr garmua chi Moisés sñepñinaa, "¿K'alu pñrñg jaauwai mag pñlta maar pör haawai puata maar k'aigpérju haai chiram ha jaaují?" hajim haajem. ²⁸ "¿Wa norr pñchdëu Egiptopiercta t'óotarr haawai majá pua hagjöta t'óopáim hig chiríwa?" hajim hanaabá. ²⁹ Warmua hichig magbaawai Moiseeu hñbñgba, deeum durr Madian hanamag dñr mawia, mam sñeimajim haajem. Maig chik'am durr hñli hauwia hag däi chaain numí hoojimgui ha jaaumajim haajem Estebanau.

³⁰ Mag jaaumamua, 'Hagtarr k'ur nññ hawia cuarenta años nám hee, k'ñai hñb hich Moisés durrsí Sinaí hanam dak'a hñor chukag hee sñejim haajem. Mag hi maig simta, Héwandam chog hñgt'armua bëewi hirig hich hoopijim haajem, pabädam neneree k'itam huurdñ t'ññam heemua. ³¹ Mag hich dauderra habaawaita hagñgaacha manaa hoog habarm hee, mag heemua maach Pör Héwandamau hich k'augpieg hirig, ³² "Moisés, mñlta pl jöoin warrgarm k'ññ Héwandamaugui" hajim hanam: "Abrán k'ararr Héwandam, Isá k'ararr Héwandam, maimua Jacob k'achitarr Héwandam." Héwandamau hichig magbarm hñrbaa Moisés jämp'ier hajaugau k'a duui t'ññamua pöd mag hñtdau huu t'ññamagjä tag hoobajim hanaabá. ³³ Magbaawai maach Pör Héwandamau deeue hiek'amamua hirig, "Mññ Héwandamau. Pñch zapat hñer hat'á, pl mñ k'írp'eeta hoo dñnaabahab" hajim hanam. ³⁴ "Mua mñch chaain chik'amnaan juu machgau Egipto durr hap'ññ durrum k'ap'ñnaa ham chaigpa nám hiek dakk'a t'ññamjä mñchdëu hñr chiraawai pñrñg jawaanta bëejimgui" hajim hanam, "pl gaaimua mñchdëu ham peerdñ hawaag." Maagwai, "Petá Egiptoog" hajim hanam Héwandamau Moiseeg.

35 Magnaa hich Estebanaupai hich hiek hūr narr k'λλnag, 'Maadēu k'ap'λ nλmgui hajim hanλm, hich hag Moisés k'abajieb, har Hēwandamau maach jōoin israelnaan pōrk'apiwi Egaptopien juu heemua deeum durr ham p'ē harramk'īr pāitarr. Magju naweran hamau chadcha hi hiseg-wia hirig, "¿K'aíu pλrg jaauwai mag pλta maar pōr haawai maar k'aigpērju haai chirā?" hajierram hanaabá. Mamλ magarr hāba, hichiita Hēwandamau hirigta ham pōrk'apijim haajem. Mag ham pōrk'aju jawaan bēemk'īr hajim haajem, Hēwandamau hich chog pāibaawai mag pabλ huurdλ t'λnλm heemua hirig hiek'achētarr. 36 Mag, chadcha Moiseeuta Egipto durrjā hōor dak'īr hag na hamau hooba haajempa wau nλrrλmuu ham p'ē harawi, p'ūas P'ur hanλm heejā p'ē wai dichwi, hōor chukag durrjā cuarenta años hag na hamau hooba haajem nempa hich mag hichdēuta wau nλrrajim haajem. 37 Hich hag Moiseeu hajim hanaabá, hīchab Jesúus higwia israelnaanag, "Hēwandamau mλ pλiwi cha mλ pāar hee chitλmjō, hīchab mλg hatagjā deeum hich hi jaaumie hāb pāiju" ha jaautarr. 38 Hīchab hōor chukag durr israelnaan t'um durrsī Sinai hanλm bλk'λrr hāba biirdλ t'λnaawaijā hich hag Moiseeta ham dāi sīejim haajem, mag durrsī gaai Hēwandam chogau hichig jaautarr jūrr maach jōoinag jawaag. Mag, hirigta nacha Hēwandamau hich hiek bλλrjā chugpaa k'augba sīerrλm p'ā deejim haajem, mag p'ā deebaawai hīs hewag pawijā hi gaaimus hag hiek hich mag wai nλisimk'īr.

39 'Mamλ maach jōoinau hirua nem jaau sim hīk'amaaugau, warag hi hichaaur hajierram haajem, deeu hamach durr Egiptoog wētam k'ōchgau. Mag nλm hiek'auta hag'ta Moisés mag durrsī Sinai hanλm gaai simichjā 40 Aarón haar wētvia, "Moiseeu sīi Egipto durrmuu maar p'ē hau bēewi jamaga petam k'ai marau bλλrjā k'augbamgui" haimajierram hanaabá. "Maagwai marau pλrg maach hat'ee nem hinag dēn hēwandamk'a wau deepi nλmgui" hajim hanλm, "deeu hewag Egip-toog weetwaijā maguata maach jaau warramk'īr." 41 Maimua chadcha hamach juau p'īr dēn p'akdamk'a waunaa, nemchaain k'ēchwia, hagλgtā Hēwandamagmjō jēeup'ōbaadējim haajem. Magbaawaita honee nλsijim hanaabá, mag hamach juau p'akk'a wautarrag jēeu nλmuu. 42 Magbaawai Hēwandamau warran ham dāi sīerrjā tag hamag hooba, warag hamachdēu hampierr hapibaawai, hedaujgjā jēeunaa p'īdagagpa jēeup'ōbaadējim haajem. Hamachdēu hag nawe mag nem parhoobamλg jēeujerr haawaita hich Hēwandamaucha hamag,

"Israelnaan, ¿pāar cuarenta años sīi hōor chukag durr pāach hap haajewai pārau nemchaain k'ēchwia mλrλgtā jēeujeejī?" ha hiek'ajim hanλm.

43 Mamλ chadcha hichigpai jēeuba haajerr haawai, "Magjuga" hajim hanλm hich Hēwandamaupai.

"Mag k'āyau pārau sīi Molocta pāach hēwandam hawi hich dipa pāach dāi wai wēnλrraba haajeejieb, hābak'ai hagjō pāach hēwandam Renfán hanarr hag p'īdagpa dāi hāba, hak'λλnagta jēwaag.

Jāgtarr jūrr pāach k'a huk'urm k'λλnau durr chaaur warp Babilonia hatag pλrk'a maawai, mua pāar hλdλraa p'ē harrpijugui" hajim hanλm hich Hēwandamau. (Am. 5:25-27)

44 Maimua hich Estebanaupai mag hiek'ak'agmamua, 'Pāadē hūrbat hajim hanλm hamag. Maach jōoinau Haai hi jēeujem degta Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'ā deetarr hāk'ajerr haawai hōor chukag durr

hamach wēnarrāajeewaijā hamach wēnarrāmpierr hamach dāi wai wēnarrāajeejimgui hajim hanām. Mag di hich Hēwandamau Moiseeg jāga hēuju haai sī ha jaautarrjō hēu sīejim haajem, magreunaa deeu hēu hahau haju hayaa.⁴⁵ Maach jōoinau mag di hamach dēnnaanau juagam nemdam p̄latarrjō hoo wai wēnarrāajerr haawai, Josué dāi bēetarr k'ānnaujā hamachdēu chik'am durr jāat'g hauchewai hamach dāi waibēejierram haajem. Mag maach jōoinau durr jāat'g hat'aicheewai chi durr k'ānn chaarta Hēwandamau chawag jar wērp̄pāijim hanaabá. Magtarr haigmua hewag pawiajā hich mag durr gaai jooba wēnarrāmua k'ād Daviā reik'a sīsijim hanām.⁴⁶ Mag rey David Hēwandamau hāu heeg hoojeejim haajem. Maagwai hich Daviūucha warrgar jōoi Jacob k'ararr hag Hēwandamag jēeumamua, "Mua p̄l hat'ee di hēu deek'imgui" hajim hanām, "hag hee p̄lch jooba chitamk'īir."⁴⁷ Mamā Hēwandamau hirig hēupiba jaautarr haawai hi hiewaa Salomonauta hirua hēuju harr di hēujim haajem.⁴⁸ Hi hat'ee hawi mag di hēu deejieb mama, Jōoi cha hāgt'aa p'uū nām chan juau di hēutarr hee joobaba k'itām. Hich mag sīerrām k'ap, hich Hēwandamaucha hich hi jaaujerr k'ānnag p̄āpitarr gaai mag sim:

⁴⁹ "Hedaujāata māl juupjem pōrk'auu; maagwai māg jēb sī māl bā dānnaujemuu.

Mag simta, ¿k'an di k'īrta pārau māl hat'ee hēu deeju hēk'a nā? hajim hanām.

¿Wa pārau k'īrjuawai mag mārlag di hēu deebarm hee sī māl juua hāi hoo chiraju haai chirāwa?

⁵⁰ Nem t'um māg t'ānām mua māch juau wautarr k'abahab" hajim hanām maach Pōrōu. (Is. 66:1-2)

⁵¹ Maimua warag hiek'amamua hich dāi hijējēbk'arr k'ānnag magjim haajem hich Estebanau: 'Pārau mag k'ap'ā nāmta, bālārjā hiek'aawaijā hūrba, jāg k'īchagna t'āar t'eegjā sīerrjēe k'abahab hajim hanām, Hēwandam k'augbam k'ānnjō. Magnaata warag Hēwandam Hak'aar hichaaur hāk'a sīerrjēemgui hajim hanām, warrgar pāach jōoinau haajerrjō.⁵² Magnaa hamag, ¿Warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'ānn heem hāb k'āijā pāar jōoinau daupii wai naajī? ha jēeujim hanām Estebanau. ¡Daupii haju habá! hajim hanām hichdēupai deeu. Hamachdēuta k'ēchpāibajieb hajim hanām, har warrgarwe sī Cristo higwia woun hāb t'umaam k'ānn k'āajā chi hajapchararam bēeju ha jaau durrarr k'ānnjā. Maimua hamau mag jaau durrarr ya chadcha pierrwaijā jūrr pāachdēuta hi p̄l deewi warre t'ōopi jaaubajiterrab.⁵³ Pārau chan Hēwandamau hich chognaan gaau hich hiek jaau p̄itarr p̄ā wai nāmjā hag gaai jaau simjō hi hipierraajā k'aba sīerrjēemgui hajim hanām hamach k'īrcha.

Magta hiek'ajim haajem Estebanau, hichdēupai hich kōit hiek'a k'itāmua.

Esteban t'ōotarr

⁵⁴ Chi p'adnaan pōrōu haig narr k'ānn dāimua hūurwai Estebanau mag hiek'abapāim hūrbaawai warre hi dāi meeuk'a p'ōbaadējim hanaabá.

⁵⁵ Mamā Estebanau hich gaai Hēwandam Hak'aar p̄ēs wai sīerr haawai hīchab magāmjā higbajim haajem. Mag nām hee hirua hāgt'aag hoowai, Hēwandamita hedjā weeudā wējōm hee hich wajaugau bālmjō sim hoo hat'ajim hanaabá. Maagwai hi bigaau Jesuuta hīchab hich Hēwandamjō nem juu t'eeg hoo dānnāmjā hoojim haajem.⁵⁶ Hichdēu mag hoobaawai warm k'ānnag, —¡Pāadēu māl daupierr hoobat! hajim hanām, har

hedjā weeudā wëjöm hee Hemk'ooi Hiewaa Hēwandum juachaar gar hoo dñanam.

⁵⁷ Mamā Estebanau magbarm hūrbaawai chará, hi hiek'amam hūrmaaugau, warag juau kach p'ãarp'öbaadéjim hanaabá. Magnaa t'um hāba sereu p'öbaadéwi warag hirigta haudimajierram hanam. ⁵⁸ Maimua hi p̄l̄rp'öbaadéwi, p'öbör higaau harrnaa, jūrram k'ɻnau mokou barp'öbaadéjim haajem, hi t'öopäaig. Maagwai warrcha chi t'et'em k'ɻnag hi k'ñir sëuk'a hiek'a narr k'ɻnau hamach k'ajüa hñrlm hērk'anaa, woun hāb Saulo hanamag p'ëdeejierram haajem, hamach mamagk'amich p̄l̄rmk'ñir. ⁵⁹ Jūrram k'ɻnau mag hich mokou bar wai nám hee, chi Estebanau warag Hēwandumag jëeu k'itamua, —Jesús, chadcha p̄llta mā Pöröu. Nau mā t'öbaadeewai mā hak'aardam p̄l̄ch haar hatá hajim hanaabá.

⁶⁰ Mag Hēwandumag jëeu dichwia, jíepöröu jëk'at p'öbk'anaa t'et, —Señor hajim hanam, hamau mā däi mág k'aigba nám paanjä hoob pua hamag mägtarr hiek hëuda chitamgui hajim hanam.

Mag hiek'a k'itam hee, warag chaaupabaadéjim haajem.

8

¹ Maagwai hich Saulouujā hñchab hich paarmua Esteban t'öopim k'ösi hñdaraa t'öopäipijim haajem.

Saulouu chi hñk'a durrum k'ɻn hñudee hñk'aajerr

Mag Esteban t'öotarr haigmua hataga hñrau Jerusalén p'öbör hee chi hñk'a durrarr k'ɻn wajapp'a dau haug waujierram haajem, ham hñudee hñk'anaa p̄lk'a haumamua. Mag hamach k'apeen p̄lk'a haumam hoobaadeewai t'um haaidā p'öbaadéjim haajem, Judea durr maimua Samaria heem magwe. Hñba hich Jesuucha doce jär hautarr k'ɻnpaita chaaug wëtba, hich hag p'öbör heepai höbág naisijim haajem. ² Mag Esteban t'oo p̄lawi jürr warm k'ɻn hñudee mamagk'amich, jöoin Hēwandum dau na wajap'a wénarrrajerr k'ɻnau Esteban hñr bñe nñl hawi hauk'ert'urjierram haajem. ³ Ham hiek, magamich Sauloon sñi nem k'oojem hñudeejota hñk'a nñrrajeejim hanaabá, maach Pör Jesúus hiek hñk'a durrum k'ɻn hñudee hñk'aawai. Mag nñrramua dipierr dubnaa, hemk'ooin däi hñlinpa hichdëu hoomam k'ɻnan p̄rnnaa, hajués hñudädag harrwi, cárcel deg dubpäimaajeejim haajem.

Samaria durr maach peerdajem hiek jaautarr

⁴ Mamā hñchab hamach hñugar mamagk'am hee, Jerusalén p'öbormua deeum durrag dñr wëttarr k'ɻnau warag hamach wénarrampierr hñrag maach peerdajem hiek jaau wénarrrajim haajem. ⁵ Jürr mag jaau wénarramua woun hāb Felipe hanam Samariaag mawi mag durr p'öbör dñrrchacharam hee maach peerdajem hiek jaumamua, “Jesuuta Hēwandumau Cristo pñiju haajerr pñrau nñ nñmlugui” haajeejim hanam hamag. ⁶ Felipeeu mag jajawagmam hñrau hñbam haig biirdñnaa hi hiek hñrm k'ösi hñurjeejim haajem. Mag hi hiek hñr nám däi hñchab Hēwandum jua t'eegau nem k'ñir pogk'e wau nñrramjä hamach daúa hoo naajim haajem. ⁷ Hñör pñm mor hee bñn k'aigbam wai sñsid harr k'ɻnjä monaumaawai chi mepeenjä hidaau hñhäig jñgräimaajeejim haajem. Mag nám däi hñchab bñ wëdā wëdā k'it'ëem k'ɻnjä monaumaunaa k'a chñk'ñ pñd hamach happai p'iidñba sñsid harr k'ɻnpa monaumaajeejim hanam.

8 Hirua nem wau sim hamach daúa hoonaa hamach jāgʌucha hi hiekjā hūr nám gaaimua, mag p'öbör hee hōor t'um honee naajeejim haajem.

9 Mamʌ mag p'öbör hee hīchab woun hāb Simón ha t'är sim s̄ejim haajem. Warr mag woun bēnk'ʌn hajim haajem. Mag wounau Samariapienag jaauwai hiita tagam k'ʌn k'āyaujā hārʌcha chirʌm ha jaau nʌrrʌmuia hōor t'um k'ügur wai s̄ejim hanaabá. 10 Mag, t'umaam k'ʌn nau hi hiek'aawajjā hūrm k'ōsi hūrjeejim haajem, chaainaupa. Maimua hi higwia jūrram k'ʌn nau, "Mag wounaun chadcha Hēwandam juu t'eegta hich gaai wai sim" haajeejim hanám. 11 Mamʌ hamau mag hirig hee haajerran, maan hag nawe mag hichdēu ham dak'ür hich bēn k'augau nem parhooba wau simua s̄ii hōor t'um hichig paa wai s̄ierr haawai hajima. 12 Mamʌ mag nám hee, jūrr Felipeeu maach peerdʌjēm hiek jaunaas, "Hēwandamagta hādʌraa dich Pörk'apiju haai nám" ha jaau sim d̄i hīchab, "Jesucristota hich Hēwandamaucha jär hauwia maach peerdʌ haumk'ür p̄ajim" ha jaaumam hūrp'öbaadeewai, hāk'awi, hemk'ooin d̄imua hālinaupa hamach pör choopimaajeejim hanaabá. 13 Magbaawai hīchab hich Simonaujā d̄i hāk'awi, hich pör choopiwia, warag Felipe k'a hogdʌba s̄isjim haajem. Mag hi k'a hogdʌba nʌrrʌmuia Felipeeu hōrau hag na mag nem hooba haajerr nempa wau-mam hoowia jūrr hich Simonta dauderraas̄ejim haajem.

14 Maimua mag nám hee, Hēwandam hi jaaumk'ür hich Jesuucha jär hautarr k'ʌn nau Jerusalenmuia hūrwai Samariapienaujā Hēwandam hiek hāk'abarm ha hūr hat'aawai Pedro Juan d̄i ham haar p̄ajierram haajem. 15 Maimua bardʌtk'aimawi mag Samariapien heeu hāk'a durrum k'ʌn kōit Hēwandamag jēeuierram haajem, hamagjā hagjō Hēwandamaau hich Hak'aar deebaawai hīchab wai n̄uisimk'ür. 16 Maagwai chan hagt'a hiwiir hābmujā Hēwandam Hak'aar chuk'u naajim haajem, s̄ii maach Pör Jesucristo t'är gaaipai pör choo narr haawai. 17 Mag chadcha Pedroou Juan d̄imua chi heeu hāk'a durrum k'ʌn hār juu hausūnaa Hēwandamag jēeubaawain chadau Hēwandamaau mak'ʌnagjā hich Hak'aar p'ës deejim haajem. 18 Mag Hēwandam hi jaaumk'ür jär hautarr k'ʌn nau warm k'ʌn hār juu hausūbarmuapai mak'ʌnaujā Hēwandam Hak'aar hau nám hoowia hamag p'atk'on hoopinaa magjim hanám chi Simonau:

19 —Magan jāg juu t'eeg mʌrʌgjā hīchab dee chirbat, mʌjā pāachjō hamk'ür. Magnaa, Mua pārag p'agjugui hajim hanám, maagwai muajā pāar dēnjō hōor hār juu hausūubaawai hīchab mak'ʌnagjā Hēwandamaau hich Hak'aar deemk'ür.

20 Magbaawai Pedroou hirig, —Simón, ¿pua k'ürjuawai Hēwandamaau hich Hak'aar deewai p'atk'onauta pér haaujeeba? hajim hanám. Pua hajap dau hēebaju hat'een pʌn Hēwandamaau pʌch p'atk'onpa hisegbarjugui hajim hanám. 21 Hēwandam dau na pʌ hö hajap k'aba s̄iewai pua chan pöd maar dēnjō jāg nʌrraju k'aba simgui hajim hanám. 22 Jāg pʌch k'ürjug k'aibag hisegp̄iwiia Hēwandamag chugpaapi jēeubá; tale hirua pʌ k'ürjug jāg sim hajap'a paap̄iwi tag pʌ d̄i magám hiek higbajugui hajim hanám. 23 Simón, pʌn chik'amnau wau nám hoowi ham dēnjō ham k'ōchgau, s̄ii k'a honegjā chuk'uta s̄ierrʌmgui hajim hanám, pʌch k'aibagjā pʌaba. Mag k'aibag hisegba haawai hich haguapaita pʌ pör höbeerpiña pʌr wai simjō s̄iebahab hajim hanám hirig.

24 Magbaawai Simonau, —Keena, mʌ kōit jēeubat'ʌ hajim hanám, maach Pör Hēwandamag, heeu magba hak'iin Hēwandamaau mʌ d̄i cha

pārau jaau n̄amjō haduk'amgui hajim han̄am.

²⁵ Mag, Pedro Juan d̄xi hewaa h̄k'a durrum k'ΛΛN hoon w̄etwi, hamach daúa Cristo meewi hiiu p'iidlarr hootarrpa jaauwia, deeu Jerusalenag w̄etjierram haajem. Mag w̄etumua h̄ichab Samaria durr p'öbördam n̄anlidam hee h̄orag jāgata Hēwandamau maach peerd̄a haaujē ha jaau w̄enarraajeejim haajem.

Felipe woun h̄ab Etiopiapierr d̄xi

²⁶ Magtarr k'ur Hēwandam chog h̄ab h̄agt'armua b̄ewi Felipe hiek hirig hi t̄xrcha t̄xrnnaa, —Har Jerusalenmua k'Λdau h̄oor chuk'u hich mag ma s̄iejem hee jerag pet hajim han̄am, k'Λd jōoi Gazaag ma sim hee.

²⁷ Magbaawai chadcha Felipe hag hipierr hichig k'Λd jaautarr hee petajim haajem. Mag maa hawia woun h̄ab Etiopía durrmuia Jerusalén p'öbör hee Hēwandamag jēeut'urwia deeu hich diig mam d̄xi t̄eujim haajem. Mag woun, h̄llita Etiopía durr reik'a sim hag garm hajim hanaabá, chi t̄et'em. Hichdēuta mag h̄lli reik'a sim dēn p'atk'on t̄um chi h̄ak'aajem hajim haajem. ²⁸ Mag hich diig mamua japidjōo k'it̄amta b̄a p̄Λrbajem paar sim cabayou h̄eud̄a harrum hee jup jōrranaa, warrgur Hēwandam hi jaaumie Isaías k'ararrag hich Hēwandamau hich hiek p'äpitarr h̄esapta t̄xr jōrrajim haajem. ²⁹ Mag hi h̄esap t̄xr jōrröm hee, Hēwandam Hak'arauf Felipeeg, —Felipe, b̄a ch̄ap'a manaa hi h̄ek'a hat'á hajim han̄am.

³⁰ Magbaa chadcha Felipeeu b̄a ch̄ap mawia, h̄ek'a haunaa h̄urimaawai, Isaías k'ararrag Hēwandamau hich hiek p'äpitarr h̄esapta t̄xr jōrröm h̄urimajim haajem. Mag h̄urimawia hich garmua chi Etiopiapierrag, —Pua p̄chdēu t̄xrmmam k'ap'a chirá? ha jēeujim han̄am.

³¹ Magbaa chi japdeg jōrromua, —Hōrau maachig jaauju chuk'um, ¿jāg maadēu k'ap habarju? hajim han̄am.

Magwia warag Felipeeg hich japdeg waaid̄apiwia hich d̄xi h̄aba juppi-jim haajem. ³² Mag chadcha jupimawi hirua Hēwandam hiek t̄xr jōrrarr gaai hoowai mag s̄iejim haajem:

“Ovejadam chi t̄ðojem di haar harrjemjō t̄ðopäain harrjierram.

Mam̄ jāg ovejadam k'ieb hich k'aar t̄ar harrumjā k'uu k'eraajemjō, hich jāg b̄Λrjā hi h̄aba k'itajim hiek chigaa hiek'aag.

³³ Hi d̄xi hamachdēu hampierr hajierram, mama h̄abmuajā, ‘Jāan woun hajap'am̄u; hidēu hi k'ajap'a s̄iujujā’ habajim.

Mag chaai chuk'u k'it̄am t̄ðopäitarr haawai, ¿jāga hewag pawijā mag ‘Jāk'ΛΛN hi chaainau’ habarju?” ha p̄ã s̄iejim haajem. (Is. 53:7-8)

Maata mag wounau t̄xr jōrrajim haajem.

³⁴ Mag hich bigaau jupbaimaawai chi Etiopiapierrau hirig jēeumamua, —Kakē, m̄a hap chit̄am m̄rl̄g jaaubá hajim han̄am. Hēwandam hi jaaumieu m̄ag p'ääawai, ¿k'ai higwiata mag p'äjī? ¿Hichpai higwia, wa deeum k'ΛΛnta jaau sim hajīwa? ha jēeujim han̄am.

³⁵ Magbaawai Felipeeu hirig hichdēu t̄xr s̄ierr gaaimua jajawagmamua k'ieb Jesuu maach peerd̄a haum k'õchgau h̄d̄lraa hich t̄ðopitarrpa jaau dubbjim haajem hirig. ³⁶ Mag hiyā w̄etumua dödam p'ΛΛr k'ēr̄am haig paauk'abaimaa hich chi t̄et'emua Felipeeg, —Kakē, m̄ag dödam paraa k'ēr̄am haig n̄we, ¿pua hoowai m̄a p̄r chooju jāg chirá? hajim han̄am.

[³⁷ Magbaa Felipeeu hirig, —Pua chadcha p̄ch t̄āraucha h̄k'a chiram k'ai, p̄r chooju haaima hajim han̄am.

Magbaa chi t'et'em garmua,—Muan chadcha t'āraucha hāk'a chirāmgui hajim hanām. Mua k'ap'ā chirāmgui hajim hanām, Jesuun chadcha Hēwandam Hiewaau.]

³⁸ Magwi warag chi carro dānālu haunaa, hamach numwe hārbagk'awia, jér dō p'ār k'ērām hee wētwi, Felipeeu hi pör choopāijim haajem. ³⁹ Mag pör choo haaipawi deeu dō heemua höbērdātk'abaadēm hee, dau pērbarmjō harrau dēgölp Felipe chukk'u haadējim haajem, hich Hēwandam Hak'arau hat'aadee. Mag hi marr k'augbajieb mama, chi Etiopiapierr warag honee hich maa harrag petajim haajem. ⁴⁰ Mag dēgölp chuk haadēwi haigmua warp p'ōbōr Azoto hanāmta Hēwandam Hak'arau Felipe hat'aadējim haajem. Hich maigmua warag p'ōbōrpier jaubaadējim hanām, jāgata Hēwandamau hich Chaai pājī t'um hich hiek hāk'a nām k'ān peerdā haum k'ōchgau. Mag Azotomua jaubaaderr hich mag jajawagmamua deeum p'ōbōr Cesarea hanām jaau barjim haajem.

9

Saulo Jesús dāi k'ād hee t'ēutarr

¹ Mag nām hee warag Saulouu maach Pör Jesúus hiek hāk'a durrum k'ān dak'āu nām pāaba, warag p'adnaan pör haar mawia ² hichig hēsap p'ā deepijim haajem, Damasco p'ōbōr hee judionaan Hēwandam hiek jaaujem degam chi pōrnatag hoopibaimaa, mak'ānau hamach paarmua dāi pārpi jaubaawai, p'it'urg chuk'u Jesúus higar nām k'ān hemk'ooin dāi hālinpa Jerusalenag preso pārk'a haibēeg. ³ Maimua chadcha hichig mag hēsap p'ā deebaa hag dāi higbaadējim haajem, Damasco p'ōbōrōg k'ādau ma sim hee. Mama mag mawia ya chi p'ōbōr dakpamam heeta, dēgölp hedjā heemua pagt'āmdaujō p'ār jēer hat'ajim hanām. ⁴ Mag p'ār jēer hat'amua warre Saulo p'ār werbpāimjōta jēk'āt buju haimajim haajem. Mag jēk'āt panaa hūurwai hōor chukag heemuata hirig, —Saulo, ¿k'ant'eeta pua jāgcha jāg mā hiek hāk'a durrum k'ān k'aibag wawaag ham hēudee hēk'a nārrāma? ha sīejim hanām.

⁵ Magbaa Saulouu,—Señor, ¿ma pā k'aiuma? hajim hanām jūrr hirig.

Magbaa maach Pör Jesuu,—Mān Jesuugui hajim hanām. Pua jāg mā hiek hāk'a durrum k'ān hēudee hēk'a sim haig, mā hēudeeta pua hēk'a nārrabahab hajim hanām. [Pā jāg nārrām haiguin, p'ak hemk'ōiū p'idk'amaaugau hewag t'āngwai hich bāk'ārr pa hēudā jōrrajem gaai miu hla sīejemag t'āngjemjō, parta pāchdēupai pāch gaai mas wauju jār nārrāmgu hajim hanām maach Pör Jesuu hirig.]

⁶ Mag hūrbaawai Saulo jāp'ierr hajaugau k'a duui t'ānāmuja jūrr hirig,—Señor, ¿k'ani pua mārāg waupim k'ōsi chirāwi? hajim hanām.]

Magbaa maach Pörōu hirig,—P'iidlābā, maimua warag p'ōbōrōg petā hajim haajem. Nau jamta pāchdēu nem wauju t'um pārāg k'ap jaaujūgui hajim haajem.

⁷ Mag hōor chuk'u sim heemuata magbarm hūrbaawai hi dāi hōor wēnārrarr k'ānājā hīchab jāp'ierr nām hiek'au pōdjā hiek'aba, sīi warag k'īuu naajim hanaabá. ⁸ Mag hōor chukag heemua hichig magbaawai Saulouu p'iidā dānāsijim hanām. Mag dānāluna par hirua wajap'a dau hēenaa hook'ak'ak' amjā pōd dau warp'apaijā hooba haajeejim hanaabá, dau k'ī t'ānarr haawai. Mag pōd hooba haawai chi dāi wēnārrarr k'ānau sīta hi juu gaai pārnāa Damasco p'ōbōr hee warrjierram haajem. ⁹ Mam

p'öbör hee pawijā Saulo k'ääi t'ärjup sīi dau k'augba sīejim haajem. Mag nām dāi t'achjā k'öba ni döjā döba sīejim hanaabá.

¹⁰ Mag Damasco p'öbör hee woun hāb sīejim haajem, Hēwandam hiek hāk'aajerr Ananías ha t'är sim. Mag woun maach Pör Jesuu hich dāi k'ääi k'örk'api hauwia hi t'ärchējim haajem. Mag hich t'ärbaichee Ananiaau, —Señor, mā cha chirāmgui hajim hanām.

¹¹ Magbaa maach Pör Jesuu hirig, —P'iidabá hajim hanām, maimua kaaijā Chi K'ajap'am ha t'älrjem hee woun Judas hanām deg Saulo Tarso pierr jéeubaimá; maig mag wounau mārlag oraa simgui hajim hanām. ¹² Mag mārlag jéeu simua hīchab k'ääi k'örg hee hichdēu hoobarmgui hajim hanām, woun hāb Ananías ha t'är sim hi haar dubwi hi hār jua hausūbaa hich dau heerdabarm.

¹³ Magbaa Ananiaau magjim haajem:

—Señor, jāg woun k'ai ya mua hūur daar chitāmgui hajim hanām. Jā k'ai Jerusalén p'öbör hee har pā higar hāk'a durrum k'ān dāi nem k'aibag sīerrāmgui hajim haajem. ¹⁴ Maagjem māigjā p'adnaan chi pörk'a nām k'ān nau warag hamach hipaarmua hirig jaau nāmgui hajim hanām, pārlagpai jéeu durraajem k'ān pārk'a harramk'īr.

¹⁵ Magbaa maach Pör Jesuu hirig, —Petá hajim hanām, muata pā pāi chirām hi haar. Jā māchdēu jār hau chirām k'abahab hajim hanām. Jāguata māg hatag israelnaanagjā mā hiek jaaunaa durr warp'am magwe mā hiek reinaanagpa jaau nārrajugui hajim haajem. ¹⁶ Mua māchdēucha hirig jaauk'imgui hajim hanām, jāga mā gaaimua hi dau hap'ā p'it'urg haju.

¹⁷ Maach Pör Jesuu hichig magbaawai Ananías chadcha petajim haajem. Mag mawia, Saulo sim deg dubimawia, hi hār jua hausūnaa hirig, —K'odam Saulo, maach Pör Jesús har pā dāi k'ād hee t'ēutarrau mā pā haig pājjimgui hajim hanām, deeu hūmaai dau heerdabaaadēm dāi hīchab Hēwandam Hak'aarpa pāch gaai p'ēs wai chirsimk'īr.

¹⁸ Mag, chadcha Ananiaau mag hiek'abarm bārre Saulo dau gaau pap'ugmiejō chēu chēu haadēwi warre dau heerdā sīsijim haajem. Magtarr haigmua hīchab warre hich pör choopijim haajem. ¹⁹ Mag pör choo sīsiewain chadau, t'achdam k'öbaadee, k'a t'eeg chuk'u t'ānarrijā deeu k'īr hubag haadējim haajem. Maimua warag hich hag p'öbör hee chi Jesús hiek hāk'a durrarr k'ān dāi k'ääidam k'apanaa sīsijim haajem, dapai maba.

Damasco p'öbör hee Saulou Hēwandam hiek jaautarr

²⁰ Maimua Saulou warag hich hipaarmua judionaan Hēwandam hiek jaaujem di sīsidām hee jaau nārrāmuia Jesús higwia, “Chadchata jāan Hēwandam Hiewaa hichdēucha pāitarraugui” ha jaaujeejim haajem dāi hich hipaarmua. ²¹ Mag hirua jaau mam hūrwi t'umaam k'ān jāgderraa naajeejim haajem. Mag nām hiek'au hamach wir haigpai jūrr hamach k'apeenag, “Keena, ¿hich māg woun k'abají Jerusalén p'öbör hee har Jesuug jéeu durrum k'ān dajēk wai nānālu haajerr? Mawaam k'ān jāhagjō pārk'anaa p'adnaan chi pōrnaan haar preso p'ē harraan ha bēetarra, ¿jāga hīs jāg hich paarmua warag ham hipierr hich hag hiekpai dāi jaau nārrāma?” haajeejim haajem jūrr hamach heepai.

²² Mam hichig maagwai chará, warag Saulou hiek k'ēgk'a jaaummaa, “Chadcha jāg Jesuuta hich Hēwandamaucha warrgarwe jār hauwia

maach peerd^λ haumk^{uir} m^{ag} durr gaai p^{ai}ju haajerr k'abahab" haajeejim hanaabá. Mag nem hichö k'aisög jaaupäräigmamua judionaan Damasco p'öbör hee narr k'nnjä pöd hiek'aju k'augba, warag hich garmua k'upaa siumaajeejim haajem.

Saulo judionaan juu heemua d^{ar}tarr

²³ Maimua magtarr k'ur hewag pawia k'ääi k'apan haadäm hee, judionaan häba biird^{aw}ia hiähäba n^{lisijim} haajem, Saulo t'öopäaig. ²⁴ Mag chadcha hi t'öopäiju hawi puertdi p'öbör hee duubjem s^{isidampierr} soldaaunagjä hi n^{apiejeejim} han^{am}, hedaram magwe. Mam^λ mag hamau hi hëugar hi t'ooju dak'äu wai n^{am} ya hich Sauloujä hürbaadëjim haajem. ²⁵ Mag k'ap^λ wai naawai hedau k'ëubaadeewai tagam k'nn hagiö Hëwandam hiek hök'a durrarr k'nnau t'abat hee juppinaa jägad gaai heeg jiir burrpäijierram haajem, mag p'öbör t'um higaaum magwe maach juu p^{ar}ju k'aba t'uur p'ar^{da} sim hee warre p'öbör higaa. Mag, mag hedaar Saulo d^{ar}midjim haajem.

Saulo deeu Jerusalén p'öbör hee bëetarr

²⁶ Mag mawia deeu Jerusalén p'öbör hee barbaimaawai haig chi hök'a durrum k'nn d^{ai} k'apeerk^{am} hiigjeejim haajem, hich Saulou. Mam^λ t'umaam k'nnau hi högk'ajeejim hanaabá, hagt'a hök'aba simta sⁱ hamach k'üguraagta mag n^{arrampierr} hawi. ²⁷ Magbaawai Bernabé han^{am}ua chi Saulo t'är hauwi, hich Jesuucha j^{ar} hautarr k'nn haar wai dubwia, hamag jaaubaadëjim haajem, jäga Saulo k'ad hee mamua Jesús d^{ai} t'euji, maimua jäga hichab Damasco p'öbör heejä hirua hõrag Jesús higwia warag högk'aba Hëwandam hiek jaaubaadëj. ²⁸ Bernabeeu mag jaaubaan chadau tag hi högk'aba n^{lisijim} haajem. Magbaa warag Jerusalén p'öbör hee t'abawia ham w^{en}n^{arrampierr} ham d^{ai} n^{rraajeejim} haajem. ²⁹ Mag n^{arrampierr} warag b^{ll}rjä högk'aba maach Pör Jesús higwia hi hiek jaaujeejim haajem, judionaanta griegonaan meúa hiek'a n^{am} k'nnag. Mam^λ mak'nnaujä hi t'öopäiju hök'a p'öbaadëjim haajem. ³⁰ Mag hamau hi t'ooju dak'äu wai n^{am} chi Hëwandam hiek hök'a durrum k'nnau h^ürp'öbaadeewai deeum p'öbör Cesarea han^{am} haar hi harrwi maigmua jürr hich durr p'öbör Tarso han^{am}g pⁱⁱjierram haajem. ³¹ Mag Saulou hamach hipierr Hëwandam hiek hök'a s^{isim} k'aug hat'aawain chadau, Judea durr, Galilea durr maimua Samaria durram magwe chi hök'a durrarr k'nn t'um h^üu k'öinaa n^{lisijim} haajem. Mag k'öinaa hap'öbaadäm hee, sⁱ warag maach Pör Jesús hipierra hirua nem jaau simpai waup'öbaadee hichab hich Hëwandam Hak'araujä chi hök'a n^{am} k'nn warag k'apaana hapijim haajem.

Pedroou woun Eneas han^{am} monaautarr

³² Pedroou maach Hëwandam hiek hök'a durrum k'nn hamach n^{nnlidampierr} hoo n^{llrgmu}a hichab p'öbördam Lida han^{am} hee Hëwandam hiek hök'a narr k'nnjä hoon majim haajem. ³³ Mag p'öbördam Lida han^{am} hee woun h^{ab} hooimajim haajem, Eneas han^{am}. Mag woun k'a chlk'λ k'itarr haawai sⁱ put heepai ocho años s^{iejim} haajem, pöd hich happai p'iid^{ab}a. ³⁴ Mag^{ag} Pedroou, —Eneas, p'iid^{ab}a hajim han^{am}; Jesucristoou p^λ monaaubarm. P^λch putdam juur k'erbä hajim han^{am}.

Magbaa chadcha hag b^{ür}re Eneas p'iid^{ab}aadëjim haajem. ³⁵ Mag Eneas monaautarr t'umaam k'nnau Lida p'öbör hee k'ak'apdö haadäm d^{ai} hichab k'ör pöm wëjom Sarón han^{am} hee hoor joobajerr k'nnnaupa

k'ak'apdö haadëjim haajem. Magtarr hoowia, hamach k'aibag hisegwi, jûrr maach Pör Jesùs hiekta hæk'ajierram haajem.

Dorcus meewia p'iidltarr

³⁶ Hich mag jaar hïchab p'öbör Jope hanäm hee hlläi hâb Jesùs hiek hogdiba hæk'a k'itäm sïejim haajem. Mag hlläi t'är hebreonaan meúa Tabita haajeejim haajem, maagwai griegonaan meúata Dorcas haajeejim haajem. Mag hlläi t'umaam k'äm däi nem hö wajaugnaa hap'äm k'ämndamau nem hiigwaijä magämjä haba hamag deejeejim haajem. ³⁷ Mag Pedro Lida p'öbör hee sim hee, Dorcas mor machpawia hich hag k'amor machgau warag meejim haajem. Mag meebaardee hajap'a domeerpinää, hägt'aa dijä jarnaa, haar harrjierram haajem. ³⁸ Maagwai Jopepienau Pedro Lida p'öbör hee sim hanämjä hür naajim haajem. Mag Jopemua Lida barju warp k'aba sïerr haawai ham hiek hich hag bärre hamau hemk'ooin numí jär hauwia Pedro hawaan mamkïir päijierram haajem. ³⁹ Magbaa mak'ämnaa wëtwia, Pedro haar barwia, hirig "Jopepienau jöpk'aa pə t'är näm" ha jaaubaimaawai hich hag bärre ham däi bëejim haajem. Mag hi barbaichee haiguim k'ämnaa hägt'aa chi hap'ämndam wai narr haar hi hat'aadeewai, k'oopaa hüanaan t'um haig narr k'ämnaa bïe nãmuu dich monak'a haawai k'ajüadam k'amatarr t'umaa hirig hoopimajierram haajem. ⁴⁰ Magbaawai hich Pedroou hõor t'um dawag järk'ämpräwi, kanieu p'öbk'anaa, Hëwandamag oraajim haajem. Mag oraa haipawi chi binaanag hoonaa, —Tabita, p'iidlbá hajim hanäm.

Magbaawai chadcha chi binaanau dau hëe hoowia Pedro k'ëir heerpa hat'aawai p'iidla hoo sïsijim hanaabá. ⁴¹ Maig Pedroou hi juu gaai pärk'anaa warag hägt'aag dñnnalupi hat'ajim hanäm. Magnaa Hëwandam hiek hæk'a nám k'äm t'um k'oopaa hlläin chi bïe narr k'ämnpa t'ärk'anaa hamag Tabita monakk'a deeu hoopijim hanäm, meebla harrjö. ⁴² Jope p'öbör hee t'umaam k'ämnaa mag hõor p'iidltarr hürwia, hõor póm maach Pör Jesùs hiek hæk'ajierram haajem. ⁴³ Magwiajä hich Pedro chan da mabajim haajem, Jope p'öbör heemua. Woun hâb Simón hanäm di haig k'ääi k'apan sii hawiata petajim haajem. Mag woun Simón hanäm nemhëu dën nem wau nám gaaita p'idlkaajem hajim haajem.

10

Pedro Cornelio däi

¹ P'öbör Cesarea hanäm hee woun hâb sïejim haajem, Cornelio ha t'är sim. Mag Cornelio soldaan Italiaapien heem chi capitán hajim haajem. ² Mag capitán judío k'abajieb mama, hich chaain däimua hich hllipa hamach t'umaam k'ämnaa Hëwandamag jéeunaa hi dau najä hagpierraaw wënrraajeejim haajem. Mag judío k'aba simta, judionaan juag hoom k'öchgau p'atk'on póm deejeejim haajem, hap'äm k'ämnaag.

³ Biek hâb hedau p'ämibaajér k'eeuragam las tresjö nám hee hí Hëwandamag jéeu chiramta, k'äi hat'amjö habarm hee hoowai, Hëwandam chog hägt'armua bëewi, dau daau hi chiräm haar dubwi hirig, —Cornelio haichëjim hanäm.

⁴ Mag hich t'ärbaichee Cornelioou hinanaa hi k'ëir heerpanaa jäp'ierr t'ämnuata chi Hëwandam chogag, —Señor, ¿k'an hagá? hajim hanäm.

Magbaa chi Hëwandam chogau jûrr hirig, —Pua Hëwandamag jéeu chiräm haajeewai häu hirua pə hiek hürbarmgui hajim hanäm. Hichab

hirua hoowai pua hap'lanag nemdam deejemjā hāu simgui hajim hanam. ⁵ Hōor j̄ar hauwi Jopeeg p̄ibap̄i hajim hanam, woun Simón ha t̄l̄rjem hawaan mamk̄ir. Hich harpai ham dēn hibll̄r wauwia Pedro ha t̄l̄rjemgui hajim haajem. ⁶ Mag woun deeum hagjō Simón ha t̄l̄rjem haig simgui hajim hanam, Simón chi nemhēu dāi p'idx'amie deg. Hi di p'ūas higawaa simgui hajim haajem. Mag Simón Pedroouta p̄rl̄g jaauju, k'anta pua wauju haai sī hajim hanam chi Hēwandam chogau capitán Cornelioog.

⁷ Chi Hēwandam chog mag hich haig hiek'a d̄naawi petaawai Cornelioou chadcha hich deg p'idx'ajerr k'lan numí t̄rk'a hauwia, h̄chab soldaan hāb hichjō Hēwandam hiek hāk'anaa hich juag hoojerr t̄xr haujim haajem, harag t̄ärjup. ⁸ Mag t̄rk'a hauwia Hēwandam chogau hichig jaautarrjō jūrr hamag hajap'a jaau deewi p̄ijim haajem, Jopeeg, Simón Pedro hawaan wētamk̄ir.

⁹ Maimua hag noram mag Cornelioou p̄itarr k'lan ya chi p'öbör dak'a paauk'amam hee, hedau s̄ejönaa, Pedro hich dihēu hār s̄ejim haajem Hēwandamag j̄eeuwai. ¹⁰ Mag n̄am hee j̄asooga haadee tach k'öm k'öchk'abaadējim haajem. Mam̄ p'iejāb wau n̄amich, sīi k'äibaadeeu waa k'āai k'ork'a t̄n̄amua hoowai, ¹¹ sīi hedaujāata weeud̄ t̄n̄am hoo hat'ajim hanam. Pedroou hoowai mag hedjā weeud̄ wējom̄ heemua d̄iesjō nem p'eeugnaa k'ēu j̄lk'a s̄isid̄mta heeg j̄ebjā gaai burr huraa hajim hanam. ¹² Mag d̄ies nem p'eeug sim hee nemchaain k̄ir pogk'e t̄n̄aajim hanaabá: mag j̄eb gaaim nemchaain bā jayapam, nemchaain sīi j̄au j̄eed̄ n̄arrjēe haajem k'lan, nem hichpan, nem t'umaa t̄n̄aajim haajem. ¹³ Hi hak'arau mag heerpa hoo chiram heeta, wounjā chuk'u sim heemua hirig, —Pedro, jāg heem nemchaai t̄ōonaa k'öbā hajim hanam.

¹⁴ Magbaawai Pedroou hirig, —Señor, mua chan m̄g chitam̄ haig m̄ch herraawe b̄ll̄rjā nem parhooba k'öba chitamgui hajim hanam. Magam̄ jāg maach hinaam chará mua k'öbamgui hajim hanam, p̄l̄ dau na hārmaaugau warrgarwe maach jōoinau k'öpiba jaaujerr haawai.

¹⁵ Hirua magbarm hee, deeu hūmaai hōor chuk'u sim heemuuta hirig, —Hēwandamau nem hajap'a wauwi k'öpi jaau sim chan hoob pua maach hinaa sim hamgui hajim hanam.

¹⁶ Chi d̄ies gaai mag nemchaain pos jojopk'am hoopinää, k'ömk̄ir biek t̄ärjup p̄ll̄rba jajaaujii hawi, deeu h̄gt'aag h̄eud̄ hat'ämjö habaawai chukk'u haadējim haajem. ¹⁷ Mag hoobaawai Pedroou hich hōdegpai, “¿K'an jaauwaita jāg sīi put gaaipai nemchaain k'apan jājāg k'ajimá?” ha k̄irju hoo chiram heeta, Cornelioou p̄itarr k'lanau Simón di j̄ejewag wēdurumua hi sim di haig daaugajār puertdi haig bardatk'abaichējim haajem. ¹⁸ Mag bardatk'achēwi haiguim k'lanag j̄eeujierram haajem, mag woun Simón hanam hibll̄r wauwia Pedro ha t̄l̄rjem maig sim k'ap haag. ¹⁹ Mam̄ mag n̄am hee h̄chab Pedroou mag hichdēu nem hootarr hagt'a k̄irju hoo chiram hee, Hēwandam Hak'arau hirig, —Hōor t̄ärjup p̄l̄ wēnarram k'lan ya bardatk'abaichēmgui hajim hanam. ²⁰ H̄ll̄rbawia ham dāi petá hajim hanam. Hoob k̄irjum, jāk'lan wounaanan m̄chdēuta p̄l̄ j̄araan p̄i chiram̄augui hajim haajem Hēwandam Hak'arau hirig.

²¹ Hichig magbaa chadcha Pedroou h̄ll̄rbawi mag Cornelio hich j̄armk̄ir p̄itarr k'lanag, —Pāran m̄l̄ta j̄ar wēnarram, m̄l̄n m̄l̄gta chiramgui hajim hanam. ¿K'andam hat'ee bēejierrá? ha j̄eeujim haajem hamag.

²² Magbaa hamachdëu, —Maar bëejimgui hajim han m, capitán Cornelioou chogbap aiwai. Hi hiek mag H ewandam chog b ewi hirig p j raan h or p  pi jaaujim haajemgui hajim han m, mag p  hi di haar petaawai pua nem jaaumam hichd u h raag. J g capitanan chadcha h or hajap'amu. H ewandam dau naj  hagpierraas haajeewai Judionaanauj  t'umaam k' nau hi k'a k' si haajemgui hajim haajem Pedroog.

²³ Magbaa Pedroou hamag hierrag dubpi jaaubaa, dubwi warag hich mag haig k' i h ejierram haajem. Maimua hag noram chadcha ham d i majim haajem. Mag hi mam d i h chab hich hag p' b r heem h aur hag o H ewandam higar narr k' nj  hi d i w tjierram haajem, hi daumaai.

²⁴ Mag w tumua, hag noram deeu Cesarea barjierram haajem. Mam barimawia hooimaawai, chadcha Cornelioou hich k'odnaan d i hich k'apk' n hich d i hajapcharam k' nra h bam haig biird naa ham n  s ejim hanaab . ²⁵ Mag Pedro barbaimaawai Cornelioou hi k' irp'ee d awag h b rwi hi b k' rr j ep r u p' bk'abaimajim haajem, H ewandamagam o j ewaag. ²⁶ Cornelioou mag hich k' irp'ee p' bk'abaimaa Pedroou hirig, —P'iid baadk  hajim han m. ?K'an't'eeta p  m  d i j gbaad m? Maach wounaan hagdauj p i t' n mag k'abahab hanaa, deeu hi d n upi hat'ajim hanaab .

²⁷ Maimua warag hiy  naawi dubjierram haajem. Mag dubwi hierr hooimaawai h or k'apan pos t' naajim haajem. ²⁸ Mag hoobaimaawai Pedroou hamag, —Keena, p rau k'ap' n mgui hajim han m, maar judionaanag chan p d p ar judionaan k'abam k' n deg dubpiba jaaunaa p d p ar d i k'apeerk'ajuj  k'aba n m haajem, H ewandam na maach h arjeewai. Mam  h s H ewandamau m r g jaauwai ya maad u tag mag k' irjuju k'aba n mgui hajim han m, dich meeun k'abam k' n d i hawaii . ²⁹ Maguata, m ch haar jaaubaimaawai mua b l rj  mag m haba, chadcha b ewi m ig p ar d i chir m keena. ?K'an hat'ee p rau m  t' rp i j i r ? hajim haajem Pedroou.

³⁰ Magbaawaita Cornelioou hirig nem h gk'aba d mu magjim haajem: —Ya k' ai jayap simgui hajim han m, h sim k'urau, m ch di haig chir mta h spatarr haigmua t'achj  k' ba chirarr. Mag chir mu hedau p' ibaaj r k'eeuragam las tres o n m hee, hich m g hora, H ewandamag j eu chirajimgui hajim han m. Mag n m heeta d eg lp woun h b k'aj a b pp  hich b pgau p'u mj  sim b ewi m  t' irp'ee d n l ubaich jimgui hajim han m. ³¹ Mag d n l uch w ia m  t' rcha t' rn a m r g, “Pua H ewandamag j eu chir  haajeewai hirua p  hiek h rbarmgui” haich jim m r g. H chab mua hap' n nag nemdam deejemj  h u simgui hajim chi H ewandam chogau. ³² Maimua m r g h or j r hauwi Jopeeg p  pi jaaujim, woun h b Sim n han m h bl r wauwia ham d n Pedro ha t' rjem hawaan mamk ir. Mag wounau jaauwai p  deuem hag o Sim n han m nemh u d i p' d k'aj m haig sim ha jaaujim, p' as higaau di d n m hee. P  higwia, mag wounauta mua nem wauju m r g k'ap jaaujugi hajim, chi H ewandam chogau. ³³ Mag m chig jaaubaicheewaita mua h or p ijimgui hajim han m, p  hawaan mamk ir. Mag, h s h u p  barbaich m g i hajim haajem Cornelioou Pedroog. H ewandam dak ir maar m ig h ba biird nia p l ta n  n mgui hajim han m, p r g H ewandamau hich hiek marag jaaupi sim h raag. H sin chadau marag jaaub  hajim haajem Cornelioou.

Pedroou Cornelio deg maach peerd aj m hiek jaautarr

³⁴ Mag hichig hiek'apibaawai Pedroou magjim haajem:

—Hīsin ya mua k'ap'ā chiramgui hajim hanām, chadcha Hēwandamau mag hiwiir hābam k'ānnpaita hārcha higba haajem. ³⁵ Hi dau naan deeum durram k'ānnau hawiajā hi hipierraanaa hīchab hagcha wēnārrak'iin, mak'ānnjā hirua higab k'aba higjugui hajim hanām Pedroou chi haig biirda t'ānarr k'ānnag. Mag jaaumamua hich Pedrooupai, ³⁶ Hēwandamau Jesucristo israelnaan hee pāijimgui hajim hanām, hich hiek jaaumk'īir. Mag, maadēu k'ap'ā nāmgui hajim haajem, warr Hēwandam dājā hiekk'ōr paar narrta Jesucristo hāu maach kōit t'ōtarr gaaimua k'ōinaa wēnārrām. Hich hag Jesuugui hajim hanām, hante maach t'umaam k'ānn Pōr. ³⁷ Pārau k'ap'ā nāmgui hajim haajem, Juanau Hēwandam hi jaaunaa hōor pōr choo nārrarr k'urjā jāga nacha Jesuu Galilea hee hich hiek jaaubaaderr k'īeb Judea hee t'um haaidājī. ³⁸ Pārau k'ap'ā nāmgui hajim hanām hīchab, jāga Hēwandamau Jesús Nazaretpierr gaai hich Hak'aar p'ēs deewi hich juapajā deejī, maimua jāga mag juapaau hōor mepeer jua hee sīsid harrjā peerda haunaa hich nārrāmpierr nem hajap'a wau nārrajī, Hēwandam hi nārrām dāi sīerr haawai. ³⁹ Judea durr maimua Jerusalén p'ōbōr heejā mag nem t'um waumatarr marau maach daúa hoojimgui hajim hanām, maar dak'īrta mag wau nārrajerr haawai. Mag k'itarr Jesús hajimgui hajim hanām, har pakuls gaai meerp'ē t'ōopālitarr. ⁴⁰ Hamau mag hi t'ōojieb mama, k'āai t'ārjupam hee Hēwandamau deeu hi p'iriu hauwia hich hoopijim. ⁴¹ Mag hich hoopitarr t'umaam k'ānnagjā k'aba, hāba maragpaita hich hoopijimgui hajim haajem, hag nawejā hich Hēwandamau maragta hichdēu nem wau nārrām hoopiju hawi maachta hi dāi wēnārramk'īir jar hautarr haawai. Maguata mag hi meewi deeu hiiu p'iidātarr k'urjā maachta hi dāi t'ach k'ōjimgui ha jaaumajim haajem. ⁴² Maimua hichdēucha maar pāijimgui hajim hanām, judionaan t'umaam k'ānnag jaaumamua hich higwia, “Hiita Hēwandamau jar haujim, warrgar meetarr k'ānnpa maach hāba p'iidātk'abarm hed chijā k'ānta hāgt'ar wētju wa chijā k'ānta hisegju ha k'ap jaaumk'īir.” ⁴³ Mag, warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'ānnaujā hīchab Jesús higwia, “T'um hi hiek hāk'awia hāba hirigpaita hamach peerda haumk'īir jēeu nām k'ānn k'aibagan Jesús gaaimua Hēwandamau chadcha chugpaapājī” ha jaaumajim haajem Pedroou, warr Hēwandam hi jaaumienau jaaujerr higwia.

Judionaan k'abam k'ānnag Hēwandamau hich Hak'aar deetarr

⁴⁴ Pedro hiek'a höba hagt'a mag hijējb'ām hee, t'um haig hi hiek hūr narr k'ānn gaai Hēwandam Hak'aar p'ēs haichéjim haajem. ⁴⁵ Magbaawai judionaan Jesús hiek hāk'a narr Pedro dāi bēetarr k'ānnau hamach daúa hoowai, Hēwandamau hīchab hich Hak'aar judionaan k'abam k'ānn gaaipa p'ēs deebarm hoobaa, dauderraā nāisijim haajem, ⁴⁶ hamau hūurwai sīi hamach meu k'abampata sereu t'ānām hee Hēwandam t'ō hiek'a nārrjēem hūrbaawai. ⁴⁷ Mag t'umaam k'ānnau hamachdēu hiek'aba haajerr meupa hiek'ap'ōo t'ānām hoobaa Pedroou, —Hīs māk'ānn wounaanaau Hēwandam Hak'aar maachdēu hautarrjō hat'api, hamjā warre hīchab pōr choopāiju haai nāmgui hajim haajem.

⁴⁸ Maimua chadcha mak'ānn t'um Jesucristo t'ār gaai warre pōr choopi jaaujim haajem. Mag ya pōr choo nāsiewai hamach haig k'āaidam k'apanaa sīemk'īir Pedro t'āajierram haajem.

11

Pedroou Jerusalenpienag hichdēu nem hootarr hīgk'aimatarr

¹ Mag judionaan k'abam k'ʌʌnaujā Hēwandam hiek hāk'abarm hanʌm jöpcha Judea durr tagam k'ʌʌn hich Jesuucha jər hautarr k'ʌʌnau hūrp'ōbaadējim haajem. ² Mag bīi t'ʌnʌm hee, Pedro Jerusalén barbaimaaawai hīchab hag p'öbör hee judionaan Jesús hiek hāk'a narr k'ʌʌnau sīi hamachig baarpi hauwi hirig magjierram haajem:

³ —¿Woun k'an jägwiata jäg maachjö judionaanjā k'ab sīsidʌmta hoon mawia warag ham dāi t'achpa k'ōbaadējīma? hajierram hanʌm. Pua jāk'ʌʌn dāi jägiu k'aba sīejim perá hajierram hanʌm, maach jōoinau jägpiba jaaujeewai.

⁴ Magbaawai Pedroou hamag t'umaa jaaubaadējim haajem, warrjā jäga Hēwandamau hirig mag nem hoopiwia judionaan k'abam k'ʌʌn heejā hich hi jaaumk'īir hi pāiju hajī. ⁵ Mag jaaumamua hich Pedrooucha, —Warrcharan mʌn Jope p'öbör heeta chirajimgui hajim haajem, Hēwandamag jēeu chirʌm heeta, dēgölp mʌ k'āi hat'amjō habarm hee, sīi dīesjō nem pōm k'ēupierr k'ēu k'ōorjājʌnd simta hedjā heemua mʌ chirʌm haig burr hurajimgui hajim hanʌm. ⁶ Magbaawai hag hee sim k'ap haag hawi mua hōbér hoowai, hag hee nemchaain k'īirpierr t'ʌnaajimgui hajim hanʌm: mʌg jēb gayam bā jayapam k'ʌʌn, pabā heem chi dachʌp'ʌm, nemchaain jāau jēeda nʌrrjēe haajem k'ʌʌn, maimua nem hichpan k'īir pogk'e. ⁷ Mag mua hōbér hoobaawai mag hōor chuk'u sīerr heemuuta mʌrʌg mʌ t'ʌrnraa hag heem nem hinag t'ōonaa k'ōpi jaaujimgui hajim. ⁸ Magbaawai mua, “Señor, mua chan mʌg chitʌm haig mʌch herraawe nem parhoobam chan bālräjā mʌch hi hee hauba chitʌm. Magʌm jäg maach hinaam chará mua k'ōbamgui” ha chirajim, “warrgarwejā maach jōoinau k'ōpiba jaaujerr haawai.” ⁹ Mua mag hiek'abaawai deeu mag hōor hiekjō sīerrau jūrr mʌrʌg, “Mua nem wajap'a wautarr chan hoob pua maach hinaa sim ha chiramgui” hajim hich Hēwandamau mʌrʌg. ¹⁰ Mag nemchaain pos jojopk'am biek t'ärjup mʌrʌg hoopiwia deeu hāgt'aag hedjā hee hēudl hat'amjō habaawai chukk'u haadējim.

Magta Pedroou hichdēu hootarr jaaujim haajem, hich k'apeenag.

¹¹ Mag hichdēu nem hootarr jajawagmamua, ‘Mag chi dīes hāgt'aa pabaadēm heeta, Cesarea p'öbör mua woun hāb Cornelio hanʌmua mʌ hawaan mamk'īir hōor t'ärjup p̄litarr k'ʌʌn mʌ chirʌm di jər wētumua mʌ haig barimajierramgui hajim hanʌm. ¹² Mag ham bardʌtk'abaimam hee, hīchab Hēwandam Hak'arau mʌrʌg bālräjā magʌm haba ham dāi mapi jaaubaawai chadcha mʌ ham dāi majimgui ha jaaumajim haajem hich Pedroou. Mag jajawagmamua, Mag mʌ mam dāi hīchab hermanonaan seis haig narr k'ʌʌnjā mʌ dāi wētjimgui hajim hanʌm. Mag wētwa mag woun Cornelio hanʌm deg naaimajimgui hajim hanʌm. ¹³ Mag maar bardʌtk'abaimaawai mag wounau jūrr mʌrʌg nem hīgk'abaadējimgui hajim hanʌm, jäga Hēwandam chog hi haig bēewia, hōor jər haupiwi, Jopeeg p̄lipi jaaujī; hajapcharan mʌ jʌraanma. ¹⁴ Magá Hēwandam chogau hich Cornelioogcha jaaujim haajem, mua maach peerdlajem hiek wajap'a jaaubaawai peerdlwi hīchab t'um hi di haiguim k'ʌʌnjā peerdl naisiju.

¹⁵ 'Keena, magta chadcha mʌ hi haig barwia mua Hēwandam hiek hamag jawaagpajimgui hajim hanʌm Pedro hich meeunag. Magnaa, Mag mawia hamag jaaubaadēm heeta Hēwandam Hak'aar ham gaai p'ēs

haichéjimgui hajim hanám, na har maach tagam judionaan chi hák'a nám k'áan däimua nacha hautarr hedamjö. ¹⁶ Magbaawaita mua k'ír heyaa haadéjimgui hajim hanám Pedroou, maach Pör Jesuu mächig, "Juan chi pör choomieun chadcha dödamaupai pääar pör choojieb mama, magtarr k'ur hich Héwandam Hak'aarchata päräu pääch gaai p'ës wai náisiju" ha hiek'atarr. ¹⁷ Magua keena, mua hoowai mag hich Jesuucha magtarr haawaita mag hedjä Cornelio däi häba narr k'áan nagjä Héwandamau hich Hak'aar deebajieb hajim hanám hamag, har maachdëu Jesucristo hiek hák'aawai maachig deetarrjö. Keena, magtarr haawaita pöd mua Héwandam hichaaur haju haai k'aba chirajimgui hajim hanaabá Pedroou hich k'apeenag jaaumamua.

¹⁸ Pedroou mag jaaumam húrwia, Jerusalenpien chi hák'a narr k'áan sii warag k'íuu náisiwi, Héwandamag jéeup'oo t'ánlamua, "Häuchata jägbarm Héwandam" hajierram haajem. "Magan judionaan k'abam k'ánnaujä hamach k'aibag t'umaa häsie hewag k'íirjuwia pørløcta chugpaapi jéeu nám k'ánan häu híchab hág'tar hóbér wénrrajugui" hajierram haajem, mag warag Héwandamag jéeumamua.

Antioquia p'öbör hee chi hák'a durrarr k'áan

¹⁹ Mag Esteban t'óowia chi Héwandam hiek hák'a durrum k'áan hëudee hék'a nám jaar, häaur k'áan Feniciaag därl wëtjim haajem; maagwai häaur k'áan, Chipreeg; maimua tagam k'áan, Antioquiaag. Mag wëtwi hamach wénrrampierr jaau wénrrajim haajem, jäga Héwandamau maach peerdä haaujë. Mama mag jaau wénrram chan parhoobam k'ánnagjä jauba, häba judionaanagpaita jaaujeejim hanaabá. ²⁰ Mama mag därl wëttarr k'áan hee naajim haajem, Chiprepien Sirenepien däi. Mak'ánaun chad Antioquia p'öbör hee hamach bardätk'aimaawai, parhooba griegonaanagpa maach Pör Jesús higwi t'umaa jaaup'öbaadéjim haajem, hamjä peerdäju haai nám ha k'ap hamk'íir. ²¹ Maach Pör Jesuuta mag hich hi jaaumk'íir hich juapá hamag dee sierr haawai chi húr nám k'áan k'apan warr hamachdëu chadpii haajerr k'írjug hisegwi júrr maach Pör Jesús hiek jaau námta hák'ajierram haajem.

²² Antioquia p'öbör hee mamagk'am Jerusalenmua chi hák'a durrum k'ánnau húr hat'aawai ham haar Bernabé päijierram haajem, k'ap hoon mamk'íir. ²³ Mag mawia chadcha Héwandamau mamaam k'ánnjä häu peerdä hat'am hoobaimaawai Bernabé honee haadéjim haajem. Maimua warag t'umam k'ánnag, "Hich jäg t'áraucha warag maach Pör Jesús hiek hák'a wénrramua hi gaaita hubä náisit" hajim haajem, ham wawimamua. ²⁴ Hich Bernabejä woun hajap'am hajim haajem. Magua hirua hich gaai Héwandam Hak'aarjä p'ësnäa híchab häba Héwandam gaaipaita t'áraucha hák'aajeejim haajem. Mag Héwandam Hak'aar hich gaai p'ës wai simua jaaumam húrwi warag k'apank'am k'ánnau hák'awi maach Pör Jesús dënkk'amaajeejim hanám.

²⁵ Maig sii hawi hich Bernabé júrr Tarsoog majim haajem, Saulo jíraan. Mag mawia haig hoobaimaa, hich däi hëeurrwi Antioquiaag harrjim haajem. ²⁶ Mag Antioquia p'öbör barwi año háb hëntér haig námuwa warag hoor k'apank'am k'ánnag Héwandam hiek jaaujeejim haajem. Maig mag Antioquia p'öbör heeta chi hák'a durrarr k'áan warrpem cristianonaan ha t'árierram haajem bigaum k'ánnau, hamach Cristo hiek hák'a durrum gaaimua.

27 Hich mag jaar Jerusalenmua Antioquiaag Hēwandam hi jaaumien bējierram haajem. 28 Mag bēewia hāb Agabo hanamua Hēwandam Hak'arau hichig jaaupibaawai hōrag jaaujim hanam, durrpierr jādau t'eeg burrju. Magtarr k'ur Claudio reik'a sim jaar, chadcha hich Agabouo jaautarrjōo hajim hanaabá. 29 Mag jādau t'eega haadēmua k'ōju chukk'u haadeewai Antioquiapien Jesú斯 higar durrarr k'ānau hagdaujō hamachdēu deeju hayaampierr ofrendadam jarpe' hauju hap'ōbaadējim haajem, Judea durr hagjō chi hāk'a durrum k'ānag deepääig. 30 Mag chadcha ya chi p'atk'on wai nāisiewai Bernabé Saulo dāi jar hauwi mak'ān dāi deepāijierram haajem, jūrr Jerusalenam iglesia heem chi pōrnaanag deelimamk'īir.

12

Santiago t'ōopāiwi Pedro cárcel deg pāitarr

¹ Mag Bernabé Saulo dāi Jerusalenpien hat'ee p'atk'on deen ma nām jaar, rey Herodeeu hāaur k'ān Jerusalén hee Jesú斯 hiek hāk'a durrarr k'ān pārk'a haujim haajem, ham dāi hichdēu hampierr haag. ² Mag pārk'a hauwia hāb Juan dāi k'od hābam Santiago ha t'ārjerr hich soldaunag t'ut'uū hö t'āppāipijim hanaabá. ³ Mag hö t'āp t'ōobarm judionaan chi pōrnaanau warag k'ōchk'abarm hoobaawai Pedrojā dāi warre pār haupijim haajem, chi Herodeeu. Mamagk'arran pan levadura chuk'u wauwi k'oojem hag seman hee hajim haajem. ⁴ Mag preso pār hauwi, cárcel deg p'āar sīunaa, soldaun dieciseis jar haujim haajem, nacha jayapam k'ānau t'āa wai nān hawi jūrr hagjō jayapam k'ānau hich mag t'eg hahau hamk'īir. Maan hi dēnēn, mag p'āar sīuwi nemk'oo pōmaam dichdimaawaita dawag hauju hajima, t'umaam k'ān dak'īir hich soldaunag t'ōopi jawaag. ⁵ Mamā mag Pedro cárcel deg soldaunau hoopaar wai nāmichin, hīchab tagam k'ān chi hāk'a nām k'ānau pāa chuk'u Hēwandamag jēeu durrajim hanaabá, hi kōit.

Pedro cárcel degmua höbērtarr

⁶ Maimua chadcha mag p'iesta dichwia, nanumjō Herodeeu hamag Pedro jēu deeju hanam hee, hīsimjō, k'ēubaadeewai soldaun numiim k'ānau hamachpierr Pedro juu gaai cadenau jāk'anaa, hamach juu gaaijā jāk'anaa, hamach jārr wai k'āip'ōbaadējim haajem. Maagwai tagam k'ānau puertdi haig t'āa nāisijim haajem. ⁷ Mag Pedro k'āi jēer sim hee, Hēwandam chog hāgt'armua hi haig pierrwai cárcel di t'um sīi harar jōisijim hanaabá. Mag bēewi, hi hāi hee noinoinaa, p'iriupāi hirig, — Pedro, jōpai p'iidlābā hajim hanam.

Hirua magbarm bārre chadcha caden Pedro juu gaai mag jāk'a sīerra sīi hēedā k'āip'ōbaadējim hanaabá. ⁸ Mag dauk'anpabaadee, —Jua chāp'ā pāch hāi k'ōorjāwi jōpai pāch zapat jūabapāi hajim hanam deeu chi Hēwandam chogau.

Mag chadcha Pedro zapat jūa haaipabaadee, —Jāimua pāch manto jūawi mā hēudee pidú hajim haajem chi Hēwandam chogau.

⁹ Magbaa chadcha hi hiek chi Hēwandam chog hēudee hī höbērbaadējim haajem. Mamā Hēwandam chogau hich dāi mamagk'amjā wajappai Pedroou k'augba, hiruan sīi hich k'āai k'ōrk'a chiramuata mamagk'ampii hajim hanaabá. ¹⁰ Mamā hirua hoowai, mag wētumua hamach garcha soldaun narr haig dichwia, hag hatagaa narr haigjā dichwi, ya

kaaijā heecha höbérmaajem puertdi haar paauk'abaadéjim haajem. Mam paauk'abaimaaawai mag puertdi sīi hich k'írau weeudbaadém hee höbér dichjierram haajem. Maimua hāba wētumua deeum kaaijā neer sim haar paauk'abaimaaawai deeu Pedro hich happai haadéjim haajem, chi Hēwandum chog petaawai. ¹¹ Magbarm haigta Pedroou hajapcha k'aug hat'aawai hich hödegpai, "Hāa, jägan chadchata Hēwandamau hich chog pālibarbma" hajim hanl̄m, "Herodeeu judionaan dāimua m̄l dāi hamachdēu hampierr haju harrta hi juu heemua peerd̄l hawaag." ¹² Mag hichdēupai hajap hich k'aug hat'aawaita warag woun Juan hanl̄m hād María ha t'är sīerr diig petajim haajem, hōor k'apan hāba biird̄wi Hēwandamag jēeu narr haar. Mag woun Juan hanl̄m hibl̄ar wauwi hīchab Marcos ha t'är sīejim haajem. ¹³ Mag petwi, barwia, hūjārram puertdi sirimajim haajem, hich weeu haumk'íir. Magbaawai k'ap haag hawi daupeer hāb Rode hanl̄muwa puertdi haigcha hūraan bēejim haajem. ¹⁴ Mag bēewi Pedro hiekcha hūr hat'aawai warag honegau puertdijā weeuba, sīi hierrag k'ap'igbaadéwi,—Hich Pedro k'abahab hajim hanl̄m hierr narr k'ānag.

¹⁵ Magbaawai oraa narr k'ānau sīi warag hi lökag p'ëwi hāk'amap'a naajim hanaabá. Mam̄ mag hich hiek hāk'aba habaawai warag, "Chadcha Pedro hiekta mua hūr hābabajieb" hanl̄l paawaita, deeu hūmaai,—Keena, magan chadcha k'ai, jā sīi hi hak'aar k'abahaba hajierram hanl̄m.

¹⁶ Mam̄ magl̄nich warag Pedroou puertdi bubuju k'abaadéjim hanaabá, hich weeu haumk'íir. Maimua weeunaa hichchata hoo hat'aawai, k'íir hēu hawi jūrr wir haig hamach k'apeenag, —Jāgata jāg hāu chig haba pierrúma? hajierram haajem.

¹⁷ Magbaawai hichdēu warag ham k'íu hamk'íir juaupai jajaaujii hawi hamag hīgk'abaadéjim haajem, jäga cárcel deg hi chirarcta maach Pöröu hi dawag höbeer haujī. Mag t'um jaau dichwia, —Cham̄g mua pāachig nem hīgk'abarm t'um hich hagjōo Santiagoog jaauwi tagam k'ān maach k'odnaanagjā jaaubat hajim haajem.

Mag jaauwia, haigmua höbérwi, hichta warag chawag petajim haajem.

¹⁸ Ham hiek'an, maimua hag noram hāspauta sīi Pedro chuk hēebaadeewai soldaaun hamach heepai hiek p'it'urg maadéujā k'augba jōisijim hanl̄m, Pedro gaaimua. ¹⁹ Magbaawai Herodeeu järpiwi par jär nāmjā baauba habaawai, soldaaun chi t'ā narr k'ānta hāba t'ärk'a hauwi par jēeu hohook'amjā hich mag k'augba buudimaawai, hamachta p'ë harriwi k'ëchpi jaaujim hanaabá. Magtarr k'ur chi rey Herodes Jerusalén durrmua mawia jūrr p'öbör Cesarea hanl̄m hee sīejim haajem.

Herodes meetarr

²⁰ Mag, Herodes Cesarea p'öbör sīejim, Tiropien dāi meeuk'anaa, Sidonpien dāijā meeuk'a sīsijim haajem. Mam̄ magbaa warm k'ānau hamach hap nacha hajap'a hiek'awia jūrr hi dāi hiek'aan bējeierram haajem. Mag bēewi, chi rey dēn t'et'em woun hāb Blasto hanl̄m dāi hiek'awi, hamachig paa hauwi, rey dāi hiek deeju hajierram haajem, k'ōināa wēn̄rraag. Hamau rey hamach dāi meeuk'apimap'a naajim hanaabá, hamachdēu chi rey durramta k'ōju pēr k'oojerr haawai. ²¹ Maimua chadcha mag deeu hāba hiek'aju harr hed rey Herodeeu hich k'ajūa hajapcharam jūanaa, hich k'u juupjem gaai waaid̄wi jupwi, hōrag hiek'abaadéjim haajem. ²² Mag hiek'abaadee p'öbörpienau hi t'ō

nəmua, “Məg wounan Hēwandumjöta hiek'a sim; jā chan sīi k'ajap'am woun k'abamgui” ha sereu p'öbaadéjim hanəm. ²³ Hōrau serereuk'amua hichig mamagk'amjā bālrjā hamag hiek'aba, warag hədlaaraa hichigta Hēwandumagamjö hiek'apijim hanaabá. Mamə magtarr kōit Hēwandum chogau hi bi hee hödömie dau daau hompapiwi hich haguapai warag jā t'ərrdə meejim haajem, chi Herodes.

²⁴ Mag, par Herodeeu hich monak'a haawai chi hāk'a durrum k'ən hōpäju hēk'aajeejieb mamə, maach Pör hiek jaau nəmən waragta durripierr haaidənaa hīchab chi hāk'a nəm k'ənənjā k'apaana paauk'amajim haajem. ²⁵ Bernabé Saulo dāi mag ofrenda deet'urwi, Jerusalenmua deeu Antioquiaag wētumua hamach dāi woundam Juan hanəm harrjierram haajem. Hich mag Juanpai hibəlr wauwia Marcos ha t'ələrjeejim haajem.

13

Bernabé Saulo dāi warrpem Hēwandum hījaumk'ūr pāitarr

¹ Antioquia p'öbör heem iglesia hee Hēwandum hi jaaumien dāi maestronaan naajeejim haajem. Mak'ən t'ār hāb Bernabé hajim haajem; hāb Simón, ham dēn hīchab “Chi P'āich” ha t'ələrjerr; hāb Lucio, Cirenepierr; hābak'ai Manaén, Galilea durram gobernador Herodes haajerr dāi hāba bāautarr; maimua Saulo. ² Hich mak'ən biek hāb t'achjā k'öba maach Pör Jesuug jēeu nəm hee, Hēwandum Hak'arau hamag, “Bernabé Saulo dāi hidēu sīi sīubat, mua ham hat'ee ya p'idag jār wai chirəmgui” hajim hanəm chi Hēwandum Hak'arau.

³ Magbaawai chadcha mag Hēwandumag jēwaag sīi t'achjā k'öba sark'a nəmua mak'ən numiim hārta juu hausūnua oraawi pāijierram haajem.

Chipre p'əram gaaii maach peerdəjəm hiek jaautarr

⁴ Mag, hich Hēwandum Hak'arau hamachig wētpi jaaubaawai Bernabé Saulo dāi Seleuciaag wētwi maigmua jūrr dōjārr p'əram Chipre hanəməng dərbajierram haajem. ⁵ Maimua Puerto Salamina barwi judionaan Hēwandum hiek jaaujem deg maach peerdəjəm hiek jaaup'öbaadéjim hanəm. Juan Marcos hamach dāi harrtarr haawai magua dāi ham hipierr jaaujeejim haajem.

⁶ Mag p'öbör Salamina hanəm heem k'ənag Hēwandum hiek jaauwia warag hich hag morr gaaiipai p'ərrdə wētumua deuem p'öbördam Pafos hanəm barjierram haajem. Maig woun hāb bēnk'ən sīejim haajem, Barjesús ha t'ār sim. Mag woun sīi nem sēunem hich bēn k'augau parhooba nem wau nərrəmta, hiruan Hēwandumaa nem waupi simta wau chirəm haajeejim haajem, hich hiek'aupaita. ⁷ Mag bēnk'ən Barjesús hanəm, gobernador pör hōp'ērg sīerrəm Sergio Paulo hanəm dāi sīejeejim haajem. Mag gobernadorrau Hēwandum hiek hūrm k'ōsi sīerr haawai Bernabé Saulo dāi hich haar t'ārk'əlīp'ājim haajem, ham hiek hūraag. ⁸ Mamə Bernabé Saulo dāi bēewi Hēwendum hiek jaubaicheewai mag chi bēnk'ən griegonaan meúa Elimas ha t'ār simuata jūrr hidēu chi gobernadorrag hamau jaau nəmjā hādər hāk'apiba wai sīsjim hanaabá. ⁹ Magbaawai Saulou hichpai hīchab Pablo haajemua, hich gaai Hēwendum Hak'aar p'ēs wai sīerr haawai, hirig heerpanaa t'et k'fesir, ¹⁰ —Pərəgan dösātauta k'ūrjug dee simgui hajim hanəm. Maguata jāg sēunem sīi hōor k'ūgurjupai k'ap sīerrəm, bālrjā nem hajap'am k'ōch'aba.

Jäg maach Pör Hēwandam hichaaur haju k'āai, jäg hidēu chi hāk'am k'ōsim k'ānnag hi hiek hāk'apibáma hajim hanam. ¹¹ Pach jäg chitam paar nau maach Pör Jesuu warre pəl dau k'augba hapxijugui hajim haajem. Magbarmaln pəln bālrjā hedau k'ir hararagjā k'augba chitla hawiata deeu dau heerdjugui hajim hanam hirig.

Mag, chadcha Pabloou magbarm bärre chi Barjesús dau k'ibaadēmu pöd majujā k'augba haadeewai, hābmua k'āijā hich juu gaai hēudə harrmk'ir hawi hōor jaarwai, sūi parhooba jark'a jark'a haadējim haajem. ¹² Mag maach dauderra habarm chi gobernadorrau hich daúacha hoo-barm dāi maach Pör Jesús hiek Pabloou Bernabé dāimua jaau wēnlrrarr hich jāgaagaa hūrbaawai chadcha hāk'ajim haajem.

Pablo Bernabé dāi Pisidia durr

¹³ Pablo hich k'apeen dāi mag p'óbördam Pafos hanam hee naawi dərbagk'abaadeeu deeum durr Panfilia hanam heem p'óbördam Perge hanam p'ēebaimajierram haajem. Mamə mam paauk'abaimaa Juan Marcoou ham k'a hogdəwi deeu Jerusalenag petajim haajem. ¹⁴ Maig Perge naawi Antioquiaag wētjim haajem. Mag Antioquia p'óbör deeum durr Pisidia hanam dak'a sējim haajem. Ham hiek mag p'óbör hee juu hālijem hed pabaadeewai judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg dubwi hohoodö haimajierram haajem. ¹⁵ Mag yupwi, Moiseeu hiek p'ā platarr t'īrnnaa Hēwandam hi jaauinenau p'ā plarr gaaijā hīchab t'īr dichdimaaawai, mag judionaan heem chi pörnaanau hamag, —Keena k'odamnaan, pārāu hōor wawieg k'īrjugdam wai nəm k'ai, warre marag hūrpibat hajierram haajem.

¹⁶ Magbaawai Pabloou bājāau dənllunaa, hōor k'īuu hamk'ir juau jaau jaunaa, hamag hiek'amamua magjim haajem:

—Keena israelnaan hajim hanam, maimua pāar har Hēwandam hiek hūrwi jāg hārələ haajem k'āln, mə hiek hūrbat hajim hanam. ¹⁷ Warrgarwejā Hēwandamau maach jōointa jər hautarr haawai ham chik'am hee Egípto durr naajeewaiwe hamachta Hēwandamau nem k'apan hapiwi hich juu t'eeegau deeu chawag p'ē harrijimgui ha jaaujam hajem. ¹⁸ Mag p'ē harrwii, hōor chukag durr hich dak'ir k'aigba haadēp'əm gaaimua k'īr machag hāwat nərrəlmjā, Hēwandamau magəm higba, cuarenta añosjō ham dāi hogdəba sējimgui hajim haajem Pabloou hamag jaauamua. ¹⁹ Mag wēnlrrəlmua Hēwandam juu t'eeeg paarmua hamachdēu Canaan durr siete naciones hōpłitarr t'um Hēwandamau warag hamag deejimgui hajim hanam. ²⁰ Mag maach jōointa Egípto durr nəwe, Hēwandamau jər hautarr haigmua Canaan durr hamachdēu jāat'ág hauwi ma nəm jaar, ya cuatrocientos años dichwi sējimgui hajim haajem Pabloou mag hijējb'amuua.

Mag Pabloou jaau wai k'itəmua, 'Magtarr k'ur Hēwandamau hamag leinaan jueces hanam k'āln deebaawai mak'ānnauta p'óbör t'um k'ap nəisijimgui hajim hanam. Mag jueces hanam k'ānta años k'apan chi pörnaank'a wēnlrrəl hawi, jūrr jōoi Samuelta chi pōrk'a sīsierr haigmua hewag paawai, ²¹ hōrau hamach garmua Hēwandamag hamach pōrk'amk'ir rey jēebaawai, woun hāb warr jōoingar Benjamín haajerr hag chaain hewagam k'āln dēn woun Cis hanam hiewaa Saúl hanamgta cuarenta años Hēwandamau ham reik'apijimgui hajim haajem. ²² Mamə mag nacharam rey hich Hēwandamau hisegp̄xiwi jūrr deeum woun hāb

David han^lmta reik'apijimgui ha jaaumajim haajem Pabloou. Mag jaau-mamua hichd^ēpai, Mag David higwiata hich Hēwandamaucha, "David Isaí hiewaan chad mua k'^ōsi chir^lm; jāguan chad m^lchdēu nem mag habarm hipierraaj hajugui" hajim haajem Pabloou hamag, hich Hēwandamaau hiek'atarr higwia. ²³ Magnaa, Hich Hēwandamaucha maach jōoinag jaau-jerrjö, mag David chaain hewagam k'^{ll}n heemta Hēwandamaau Jesús t'aabapijimgui hajim han^lm, maach israelnaan peerdlajem k'amk^īr.

²⁴ Mam^l mag hich Jesuucha Hēwandam hiek jaau n^lrraju nawejā Juan chi hōor pör choomieu israelnaan t'umaam k'^{ll}nag jaaujeejimgui hajim han^lm, hamach k'aibag hisegwi hamach pör choopimamk^īr. ²⁵ Juanau mag jaau n^lrramua ya hich t'ōju gayaa pamam hee hōrag, "¿Pārau k'^īirjuawai m^llta hich Hēwandamaucha jar hauwia pliju haajerr k'ai?" hajim han^lm. Maimua hich Juanaupai, "M^l chan har k'abamgui" hajim haajem. "Mam^l m^l hēudee hāb hurumta hichiugui" hajim han^lm hich Juanau, Jesús higwia. "Maan chad m^l k'^āyawjā hār^llcha simgui" hajim han^lm. "Mam^l m^l chan m^lg chir^lm haig sī hi chogk'aagpajā bārljā serbiibata chir^lamgui" hajim haajem Juanau.

²⁶ Maimua mag chi Juan hōor pör choomieu hiek'atarr jaau dich-wia deeu hich Pablooupai, 'K'odamnaan, jōoingar Abrán k'achitarr hag chaain hewagam k'^{ll}n, maimua pāar har Hēwandam hiek hūrwia jāg hārl^lhaajem k'^{ll}n: m^lg maach peerdlajem hiek cha mua jaau chit^lm^ln pāach hat'eyaugui hajim haajem Pabloou hamag. ²⁷ Jerusalén p'^ōbōr heem k'^{ll}nau hamach pörnaan dāimua bārljā pōd Jesús k'^āug hauba-jierramgui hajim han^lm. Mag k'^āai hante hi higwia Hēwandam hi jaau-mienau p'^ā platarr hiek sabarhedpierr t'ār n^lmjā bārljā hi k'^āug hauba, warag hamachdēuta warrgarwe Hēwandam hi jaaumienau jaauwai hi dau hap^l wau t'^ōmomaua t'^ōporl^lju ha jaaujerrjō hajierramgui hajim haajem, hi dāi. ²⁸ Mag hi t'^ōog hat'ee bārljā k'aibag chuk'u k'itarr hāba, warag Pilatoog par deewi hi t'^ōporl^lpi jaaujierramgui hajim haajem. ²⁹ Mag jaaumamua hich Pablooupai, Maimua Hēwandam hiek p'^ā sim gaai hi higwia jaau sīerjō, t'^{um} mag hi dāi hamachdēu hampierr hawia, pakuls gaaimua heeg paa hauwi, durrbā k'^ōpag hee jēbdi chi k'^ōrm sīerr hee hauk'ērjierramgui hajim han^lm. ³⁰ Mag hamau hi t'^ōojieb mama, Hēwandamaau deeu hi p'iriū haubajieb hajim han^lm. ³¹ Mag hiiu p'iid^lwia biek k'apan hich hoopijim hanaabahab hajim han^lm, mag hich t'^ōju gayaa paawai Galileamua Jerusalenag hich dāi hāba wēttarr k'^{ll}nag. Magtarr haawai mag hamach daúa hi hootarr k'^{ll}nauta jūrr hīs hōrag jaau wēn^lrramgui ha jaaumajim haajem Pabloou, mag Antioquía p'^ōbōr hee chi pōrnaanpa t'^lnarr k'^{ll}nag.

³² Maimua warag mag jaaumamua, 'Hēwandamaau warrgarwe maach jōoinag jaauwai mag hich chaai pāiju haajerr hiekta maraujā pārag jaau wēn^lrramgui hajim han^lm. ³³ Mag warrgarwe maach jōoinag mag hich chaai deeju ha jaautarr haawai chadcha hīs hewag pawi maach chi hewagam k'^{ll}ngata Jesús hiiu p'iid^lbarm hoopijimgui hajim haajem, magbarmua jāgan chadcha hich Hiewaata maach hee n^lrrajim ha k'ap hamk^īr.

Magju harr haawaita hi higwia Hēwandam hēsap Salmos numiim han^lm gaai Daviu p'^ā plawai, "P^ll^ln m^l Chaairau; hīsin chad hōrau p^ll^ln m^l Hiewaa ha k'ap^l n^lisimgui" ha p'^ātarrjā jaaumamua, ³⁴ mag hi p'iid^lwia tag meeба hich mag hiiu sīrraju higwiajā hich Hēwandamaucha

hīchab, "Machdēu Daviig jaautarr chan par hiek'aupai k'aba chadcha hajem" ha hiek'atarrpa jaaumajim haajem Pabloou.

³⁵ Mag jaaumamua hich hag Jesupai jaaawi, 'Hich hag Salmo gaaipai hīchab mag sim: "Hēwandam, plach chaai bālrjā pekau chuk'u k'itam plachdēucha jār hautarr chan pua hālraa hi hēu jēb hee miiupibamgui" hajim haajem. ³⁶ Pārāu k'ap' nāmgui hajim hanam, chadcha Daviin sīi Hēwandamau nem jaaumamta wau k'itā hawi meetarr. Mag mee-baadeewai parhoobam k'ān hauk'eerjemjō hich jōoin dāi hāba hauk'ērwi hich hag heepai jēbeg pajimgui hajim hanam. ³⁷ Mamā mag Jesús mor chan bālrjā hich hauk'ērtarr jēb degpai miiubajimgui hajim hanam, hich Hēwandamaucha p'iriu hautarr haawai.

³⁸ Maimua hamag, 'K'odamnaan, magua pārāu t'umaam k'ān nau k'ap' haju haai nāmgui hajim hanam hich Pabloou, maraun sīi Jesuuta maach k'aibag t'um chugpaapāiju haai sim ha jaaau wēnarram. ³⁹ Maagwai Moiseeu hiek p'ā platarr gaai jaaau simpierr hāk'a nāmuapai pōd peerdāba harr k'ān naujā Jesús hiek hāk'amān, jūrr hichdēun chad t'um peerdā hauwia hajaug paapāimaju, magbarmua tag bālrjā hich dāi hiekk'ōr chuk'u nāsimkīr ha hiek'amajim haajem Pabloou. ⁴⁰ Maimua, K'īr k'ap' habat hajim haajem, Hēwandam hi jaaumienau hēsap gaai jaaau platarr pāach pam hugua.

Mag jaaawi, hich Hēwandam hiek p'ā simcha jaaubaadējim haajem, chi Pabloou. Mag hirua jaautarr māg hajim haajem:

⁴¹ "Pāar har Hēwandam hiek haawaijā warag hi wau hiek'aajem k'ān hūrbat:

Mān Hēwandamau.

Pāach dakīr pārāu hag na hooba haajem mua wauju.

Mamā nem t'um magju nawe hābmua pārag jaauk'iijā pārāu hāk'abaju.

Mamā ya pāach daúa hoop'ōbaadeewaita pāar jāp'ierr naawijā, {pārāu jāgbarju?

Pāachdēu hāk'aba harr gaaimua, maigta pāar hōju hedau" hajim haajem Pabloou, Hēwandamau hich hiek p'āpitarr higwia. (Hab. 1:5)

⁴² Mag judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg jaaau naawi daau paauk'a p'ōbaadeeu, judionaan k'abam k'ān ham haig bēwi, deeu hēudeem semanau jua hāi nām hed paawai hāba biirdāawaijā hich hag hiekpai hamachig jaaupijierram haajem, Pabloog. ⁴³ Mag hāba biirdā naawi haaidātk'abaadēm hee, judionaan k'apan Pablo Bernabé dāi wētum hēudee wētjierram haajem, judionaan k'abamta heeu hāk'awia judionaan higar t'eerbagk'atarr k'ānprā. Magbaawai mag hamach hēudee wētum k'ān nag wawimamua, "Hich jāg t'āraucha hāk'a wēnārramua Hēwandam pāach daupii haajem gaaita hubā nāsit" haajeejim haajem hamag chi Pabloou Bernabé dāimua.

⁴⁴ Maimua chadcha deeu hūwaii jua hālājēm hed pabaadeewai peer p'ōbōr t'umta hābam haig podpa nāsijim hanaabá, Hēwandam hiek jaaumam hūraag. ⁴⁵ Mamā judionaanau mag hatcha hōor pōm t'ānām hoobaawai hiek'ōr waup'ōbaadēwi, warag Pabloou jaaau sim hichaaur hōor wawinaa, hirig sīi parhooba hiek'a p'ōbaadējim haajem. ⁴⁶ Magbaawai hīchab Pabloou Bernabé dāimua warag t'āar p'īuwia hiek k'ēgk'a hamag,—Hūrbat keena hajierram hanam. Chadcha pāragta nacha marau māg Hēwandam hiek jaauju haai naajim, mamā pāar jāg hāgt'ar hōbērmap'amjō Hēwandamagjā hālār pāach peerdā haupiba hi hisegamjō

naawai marau judionaan k'abam k'lanagpa jaau wënlrramgui hajim haajem,⁴⁷ maach Pör Hëwandamau t'umaam k'lanag hich k'ap hamk'iirta hich hiek jaaipi siewai. Maagwai chadcha hich Hëwandam hiek gaai hich Jesús higwi,

"Hiita judionaan k'abam k'lan hat'eejä k'ichag hee hõtdau p'uun dñanmjö sim, durrpierr hich hiek hæk'a nám k'lan t'um hichdëuta peerdl hawaag" ha p'ã simgui hajierram haajem. (Is. 42:6; 49:6)

⁴⁸ Pabloou Bernabé dñimua mag jaaubarm hürwia judionaan k'abam k'lanau hamach jäglucha mag hamjä peerdju haai nám ha hürbaawai honegau, "Keena, mag Hëwandam hiek'an chadcha chi hajap'amugui" hajierram haajem, chadcha t'äraucha hamachdëu hæk'a nám hiek'au. Mag t'umaa hæk'atarr k'lanan, nawe Hëwandamau hichdëu hoowai hich hiek hæk'aju k'ap' wai sieri k'lan hajim.

⁴⁹ Mag jaau námua mag hamach nám durr heepain maach Pör Jesús hiek haaidbaadëjim hanaabá. ⁵⁰ Mag warag Hëwandam hi haaidmam hoobaawai k'ir mor chigpai jürr judionaanau hamach hee riknaan hñlin Hëwandamag jéeu durraajerr k'lan dñi hiek'awia p'obör hee chi pörk'a nám k'lan dñijä hiek'ajierram haajem. Magnaan chad Pabloou Bernabé dñimua hñu Haai hi jaau durrrcta, ham dñi hamachdëu hampierr hawi warre hamach durrmua järk'lanipäjierram haajem, haiguim judionaanau. ⁵¹ Mag hamach järbaadee warre hñchab hamach dak'irwe hamach bñ gayam jéb hñlp'ë hñlp'ë hapäjierram hanaabá. Mag námua hamach hödegpain, "Pääar maar dñi jäg nám gaaimua Hëwandam dñi k'ir k'apnaat" hanám hajima. Magwia hérebaadeeu deeum durr p'obör Iconio hanám naaimajim haajem. ⁵² Mam chi Hëwandam hiek hæk'atarr k'lanan ham hérëutarr k'urjä hich mag honeenaa Hëwandam Hak'aarjä hamach gaai p'ës wai nñisijim haajem.

14

Pablo Bernabé dñi Iconio hee

¹ Mag p'obör Iconio hanám hee naaimawia Pablo Bernabé dñi hamach numwe hñba dubjierram haajem, judionaan Hëwandam hiek jaaujem deg. Mag dubwi maach Pör hiek hiek k'egk'a jaup'obaadeewai judionaan póm griegonaan dñimua Hëwandam hiek hæk'ajierram haajem. ² Mama hñaur judionaan chi hæk'aba narr k'lanau jürr judionaan k'abam k'lan wawí p'obaadëjim hanám, tag ham hiek hæk'aba warag hamach hipiertta ham hñugar k'aigba hiek'amk'iir. ³ Mag gaaimua mag hamachdëu jaau námjä hæk'amap'a haawai warag hajapcha hamag jawaag hawi haigmua da wëtbajierram haajem. Chi Pabloou Bernabé dñimua maach Pör hamach dñi sim k'ap' narr haawai warag t'är p'iuwi högk'aba hñrag jaaumierram haajem, jäga Hëwandamau hamjä k'osí sieri. Maagwai hamau jaau wënlrram hñrau sük'aawai ham hugua, ham hiek hich Jooiraujä hich jua t'eeg hamag deejim haajem, hag na hñrau hooba haajem nempa maach dauderra ham dak'ir waumamk'iir. ⁴ Maagwai chi p'obörpien hñaur k'lan judionaan higar t'anaawai tagam k'lan jürr Jesuu hich hi jaaumk'iir jär hautarr k'lan higar naajeejim haajem. ⁵ Mama judionaanau hamach pörnaan dñimua hñaur k'lan judionaan k'abam k'lanp'a bëewi, mokou bar wai námua hamach t'opäain wëdurum ha hürbaawai ⁶ deeum durr Licaonia hanámag ñar wëtjierram haajem, chi Pablo Bernabé dñi. Mag wëtwi p'obör Listra hanám hee naawi

hērēubaadeeu jūrr hagjō p'öbör Derbe hanʌm hee naaimajim haajem.
⁷ Mag wēnʌrrʌmu a hag bigaau p'öbördam nʌnʌidʌm hee hamach bar-mampierr jāga Hēwandamau maach peerdʌajē ha jaaumajierram haajem.

Pablo mokou bar wai nʌmua peer t'ōotarr

⁸ Mag Listra p'öbör hee woun hāb bā hāk'āraa k'itʌm s̄ejim haajem. Mag woun hich bi heewe bā hāk'āraa t'aabawi s̄i jup k'ēraajeejim haajem, pōd dʌrdʌr haju k'aba haawai. ⁹ Hich mag wounau Pablo hijējēbk'amʌg bʌlʌrjā dau t'ōba hūr hoo s̄ejim haajem. Pabloou mag k'itʌmʌg hoowai, hich hōdegpain "Magʌm Hēwandamaun chadcha mʌ monaaupxiju haai sim" ha simjōo hoobaawai, hirig heerpanaa k'fesir,¹⁰—P'iidʌwia bā hubʌ dʌnʌisí hajim hanʌm.

Magbaawai chadcha p'uddʌ dʌnʌisiwia warag dʌr nʌnʌlu k'abaadējim haajem. ¹¹ Hōor haig narr k'ʌnʌnau Pabloou magbarm hoobaawai sereubaadēwi Licaoniapien meúata,—Keena, jāk'ʌnnan hēwandamnaanta hōor k'īr t'egwia maach hee naaichēmgui hajierram hanʌm jūrr hamach k'apeenag.

¹² Mag hamach hēwandam hanʌmua, Bernabé Zeus gaai t'ärnaa Pablo jūrr Hermes gaai t'är wai naajim haajem, hichta hārcha hijējēb k'ajerr haawai. ¹³ Mag p'öbör hee dub nʌm haigcha ham hēwandam mag Zeus hanʌmʌg jēeujem di dʌnʌajim haajem. Magp'öbaadee hag heem p'adēu p'ak hemk'ooinpa pamaar dēn pōrsirk'a s̄isidʌm puertdi haig p'eb̄ewi p'aamamua hamagta Hēwandamagmjō jēwam hig s̄ejim haajem, hōor k'apan t'ʌnʌwe ham d̄ai hāba. ¹⁴ Pabloou Bernabé d̄aimua hūrwai p'adēu mag hamach hēugar mamagk'am hūrbaawai gaai machgau hamach k'ajūa mor gayam t'arrēunaa hōor hee hähäag k'ap'ig wētumua,¹⁵—Keena, ¿k'ant'eeta pārāu maar d̄ai jāg nʌma? hajierram hanʌm. Maach wounaan hāba t'ʌnaabahab; maar chan Hēwandam k'abam. Ma-raun s̄iita jāg hēwandam hanʌmjā maadēu nem higab simʌg jēeuju k'āyau, maach Hēwandam chaar hāgt'ar simʌg jēeumk'īrta pārag marau jaau wēnʌrrabahab hajierram hanʌm, hichdēuta mʌg hedaujā wauwia, mʌg jēbjā wauwia, p'ūas d̄ai hag hee nem t'ʌnʌmpa t'um hāba wautarr haawai. ¹⁶ Warrgarin chadcha t'umaam k'ʌnʌnau hamachdēu nem k'ōsimʌg jēeu nʌmjā Hēwandamau magʌm haba haajeejimgui hajim hanʌm, hamau wajappai hich k'augba narr haawai. ¹⁷ Mamʌ magʌm hāba, hōrāu hichigcha jēeumk'īrjō, hich juu hoopiejeejimgui hajim hanʌm, ham heeg hoo simua. Mag, hichdēuta maach honee wēnʌrrramk'īr, maach hat'ee nosejā chēpinaa maach nemjīrjā hajap'a höbeerpi nʌm d̄ai hīchab maachig t'ach k'ōujā hed hēpierr deejemgui ha jaaumajierram haajem hamach numiim k'ʌnʌnau, jūrr jaaupx̄igmamua.

¹⁸ Pabloou Bernabé d̄aimua par mag jaau durrajieb mama, hichi-ita t'et'e deejieram haajem, mag p'ak k'ēchnaa p'aa nʌmua hamachig Hēwandamagmjō jēeum hig narr jēeupiba haag.

¹⁹ Mamʌ hamau mag nʌm hāba, judionaan bēejierram haajem, Antioquia mu Iconiomuajā hagjō. Mag bēewi hōor wawí p'öbaadee, hamachig paa hauwi, Pablo mokou barp'öbaadējim hanaabá. Mag jūrram k'ʌnʌnau bar wai nʌl hawia chi meemjō haadee, meebaadēmpii hawia p'öbör higaau hēuda deet'urjierram haajem. ²⁰ Mam mag hēuda deebat'uurwai, tagam k'ʌn hagjō Jesūs hiek hāk'a narr k'ʌnʌnau bēewi hich hār pos haicheewai, p'iidʌbaadēwi deeu p'öbör hee s̄iechējim hanʌm, hich Pablo. Maimua hag noram Derbeeg petajim haajem, Bernabé d̄ai.

21 Mag p'öbör Derbe hanam hee maach peerdlaajem hiek jaau wënnarramua hőor pöm Hëwandam higar häk'apiwia deeu hamach bă heepai hewag Listraag bëejierram haajem: mag Listramua, Iconioog; mag Iconiomua, jürr Antioquiaag. 22 Mak'lan p'öbördam hee chi häk'a durrum k'lan k'ir honee hapieg, ham hoo p'larldə wënnarramua hamachdëu maach Pör hiek häk'atarr hiekta warag hogdla ba häk'api jaaujeejim haajem hamag. Mag nám däi hichab, "Hëwandam sim haar mawia, hi däi hich mag wënnarraagan, hichiita hich jäg hi gaaimua maach dau hap'la wënnarrajugui" haajeejim haajem. 23 Mag wënnarramua hichab iglesiapierr jöoin jar haumaajeejim haajem, mak'lantha chi pörk'amk'ir. Magnaa t'ach k'öba sark'a námua oraawia maach Pör Jesuugta hamach nlnaidampierr t'lapaar hamk'ir hirigta jaaujeejim haajem, hamachdëujä hi hiekta häk'a narr haawai.

Pablo Bernabé däi deeu Siria durram p'öbör Antioquia hanamag bëetarr

24 Maimua Pisidia durr dichwia jürr deeuum durr Panfilia hanam barjierram haajem, Pablo Bernabé däi. 25-26 Maig p'öbör Perge hanam hee Hëwandam hiek jaau naawia, jürr Ataliaag wëtwi, hamachig p'idag jaautarr t'um wau haaipabaadee, hich haarpaimua jap hee paauk'awia, deeu Antioquiaag bëejierram haajem, warrjä mag p'öbör heemuuta chi häk'a durrum k'lan pörnaanau ham p'litarr haawai. Mag Antioquia p'öbör heemua hajim haajem, warrjä ham p'yaagpaawai Hëwandam hiek högk'aba jaau wënnarramk'ir ham hár juu hauslunaa ham köit hirig jéeu ná hawi p'litarr. 27 Mag bëewi, chadcha deeu Antioquia barchëwia, chi häk'a durrarr k'lan t'um hâbam haig biirdlanaa, hamag jaau p'öbaadëjim haajem, jäga Hëwandamau ham däi hají, maimua jäga maach Pör Jesuu judionaan k'abam k'lanagjä hichab hich hiek häk'am k'osi häk'apijí, hamachpa peerdlaamak'ir. 28 Maimua Pablo Bernabé däi warag haigmua da wëtba, chi häk'a durrum k'lan däi ná hajierram haajem.

15

Jerusalén p'öbör hee häba biirdlanaa hiek'atarr

1 Hich mag jaar hääur k'lan Judeamua Antioquiaag bëewi chi häk'a durrum k'lanag, —Pärauta warrgar Moiseeu hiek p'ä p'atarr gaai jaau simjö pääch mehëu p'larbichba nám chan pääar pöd peerdlaamgui haichëjierram hanam.

2 Magbaawai Pabloou Bernabé däimua hamau nem hagcha k'abata jaau nám hürbaawai jürr ham däi chik'am hipeer hahau k'ap'öbaadëjim haajem. Mamä mamagk'amjä warm k'lanau warag hamau jaau nám hichaaur hiek'a narr haawai iglesia hee chi häk'a durrarr k'lanau hich Pablota Bernabé däi jar haujierram haajem, Jerusalenag p'yaag. Mag, chadcha ham daumaai hőor jar hauwi p'lijierram haajem, mam pabaimaawai jürr hich Jesuu jar hautarr k'lan däicha iglesia heem jöoinpa häba hich hag hiek wajap'a hiek'aag.

3 Mag chadcha Antioquia p'öbör hee chi häk'a durrarr k'lanau hamach p'ibapääiwai hëréubaadëwi, Fenicia durr dichwia, Samaria durrjä dichjierram haajem. Mag wënnarramua hamach wëtumpierr hõrag jaaujeejim haajem, jäga judionaan k'abam k'lanaujä hamach jöoin warrgam k'lan hi hisegwia k'irjug hiiurta haujierrá, Hëwandam hiek chaarcha häk'aag. Mag hamau nem hïgk'amam hürwia t'um chi häk'a durrum k'lan honee durrajim haajem hichab.

⁴ Mag jajawag wëtumua, Pablo Bernabé däi tagam k'ɻɻnpa Jerusalén barimaawai haram iglesia heem jöoinau chi pörnaan däimua Jesuu hich hi jaaumk'ir jär hautarr k'ɻɻnaupa hamag, —Keena, hāuchata pāar bēejierramgui hajim hanɻm.

Mag barwi di garm k'ɻɻnag jaaup'öbaadëjim haajem, jāgata Hēwandamau ham däi haajeejī hamau hi hiek jaau wēnɻrraawai. ⁵ Mama Pabloou Bernabé däimua mag jaaau nɻm hūrwia hāaur k'ɻɻn Moisseeg Hēwandamau hich hiek p'äpitarr hajapcha hɻrk'aajerr k'ɻɻnjā ya Jesús higar hāk'awi haig narr haawai mak'ɻɻnau bājāau dɻnɻlunaan, —Keena hajierram hanɻm. Judionaan k'abam k'ɻɻnjā Hēwandam hiek hāk'atarr k'ɻɻnagan hichiita t'umwe mehëu p'ɻrlrbichk'api jaaunaa hīchab Moiseeu p'ä pɻarr gaai jaau s̄isidɻmjā t'um waipi jaauju haai nɻmgui hajierram haajem.

⁶ Magbaa Jesuu hich hi jaaumk'ir jär hautarr k'ɻɻn däi jöoin chi pörnaanpa hāba biirdɻjierram haajem, deeu hūmaai hag hiek hajapcha hiek'aag. ⁷ Maimua mag hijējēb nɻl hawia Pedroou bājāau dɻnɻlunaan hamag, —K'odamnaan, pārau k'ap'ɻ nɻmgui hajim hanɻm, nawe hich Hēwandamauta chadcha mɻ jär haujim, judionaan k'abam k'ɻɻnagpa jāga Hēwandamau maach peerdɻ haaujē ha jaaubaawai hīchab hamaujā hāk'amk'ir. ⁸ Hich Hēwandam t'umaam k'ɻɻn k'irjug k'ap'ɻ s̄ierrɻmuata hīchab hamagjā hich Hak'aar deejimgui hajim hanɻm, hīch jāg maachig deetarrjō. Jāg sim haig hirua hamag, “Mua pāarjā hig chirɻm mɻch chaaink'a hawaag” ha sim k'abahab hajim hanɻm. ⁹ Hēwandamau hoowai maach chan ham däi bālrjā k'fet'uupajā k'aba nɻmgui hajim hanɻm Pedroou. Maagwai maachdēu hāk'atarr gaaimua maach k'aibag chug-paatarrjō, ham dēnjā hich hagjō hirua chugpaa simgui hajim hanɻm, hamaujā chadchata hāk'a naawai. ¹⁰ Mag simta, ¿k'an jāgwi pārau Hēwandamau hichdēu k'ap nem wau sim k'öchk'amap'anjō nɻ? ¿K'ant'ee pārau hat'uucha hamag maachdēujā pödba ni maach jöoinaujā pödba harr nemta waipi jaaum hig nɻ? hajim hanɻm Pedroou jūrr hamach k'ircha. ¹¹ Mag k'irjuju k'äyau maadēu k'ap'ɻ haju haai nɻmgui hajim hanɻm: maach Pör Jesuu hich jāg hich garmua maach k'öchk'awi hāu peerdɻ hautarrjō, hich hagjöta hamjā hichdēuta peerdɻ hau sim k'abahab hajim hanɻm Pedroou, mag Moiseeu p'ä pɻarr hiek t'um chan judionaan k'abam k'ɻɻnau hɻrk'aju haai k'aba nɻm ha k'ap hamk'ir.

¹² Magbaawai jūrr Bernabeeu Pablo däimua jaaup'öbaadëjim haajem, jāga Hēwandamau hamagjā judionaan k'abam k'ɻɻn heejā hag na hōrav nem mag hooba haajempa waupimajī. Mag jaaumam hūrwia s̄ii t'umaam k'ɻɻnau k'üu hūr n̄lisijim haajem.

¹³ Mag ham dēn hīgk'a hōpinaa Santiagoou jūrr, —K'odamnaan, mɻ hiek hūrbat hajim hanɻm. ¹⁴ Ya pārau Simón Pedro hiek hūrbarm, jāga Hēwandamau hīsta warrpem judionaan k'abam k'ɻɻnjā k'ir jāsenk'awi hīchab hich chaaink'a hat'ā. ¹⁵ Jāgbarm haigta chadcha mua hoowai warrgar Hēwandam hi jaaumienau p'ä pɻatarr heyaa hōbēbērgmamgui hajim hanɻm hich Santiagoou.

Mag jaaumamua Hēwandamau hich hi jaaumienag p'äpitarr hiek jaaubaadëjim haajem. Mag Hēwandamau hōrag jaautarr hiek Santiagoou higmatarr mɻg hajim haajem:

¹⁶ “M̄laagwaiwe chan pārau m̄laag jēeubata wēnɻrram.

Mag gaaimua pāran s̄ii di burrtarr hār dik'ierr happai jājrla t'abatarrjöta nɻm.

Mam^λ mag hatag deeu m^λch pierrwain chadau, hich hag dib^λlupai deeu
hēu hau n^λmjō, hūmaai pāar chaain hewagam k'^λn k'^λirjugjā deeu
m^λchig p'ürreu hat'aawai m^λr^λgta jēeu naisiju, warr jōoi David
k'ararr jaar haajerrjō.

¹⁷ Magbaawain chadau durrpierram k'^λnnau judionaan k'abam
k'^λnnaua m^λ j^λri, hamaujā hīchab m^λta hamach Pörk'a hauju.

¹⁸ Muata mag hiek'a chir^λm, m^λch chi warrgarwe mag^λm nem
t'um hōrag k'ap'^λ hapiejemua" hajim haajem, Santiagoou hich
Hēwandamau hiek'atarr higwia. (Am. 9:11-12)

¹⁹ Mag jaauwi, hich Santiagooupai, —Magua mua hoowai, har ju-
dionaan k'abam k'^λnta hamach jōoin hi p^λawia jūrr Hēwandam hiek
hāk'amam k'^λnnag chan pōd maadēu hamag maach jōoinau nem jaaujerr
t'um hat'uucha jaauju k'aba n^λmgui hajim haajem hich jōoi Santiagoou.

²⁰ Magju k'^λai sīi hamag hajap'a hēsap p'^λānaa hag gaai jaaup^λijugui hajim
han^λm, Hēwandam na tag h^λd^λraa hamach hārpim hugua. Mag hēsap gaai
tag nem parhoobamta hēwandamk'a waunaa hag^λag jēwaag nemchaain
k'^λechnaa hag k'^λirp'ee wai narr nemek modjā k'^λopiba jaaup^λijugui hajim
haajem. Nem t'^λowia hag bag dēn reyen wau sīsid^λmjā k'^λopiba, ni nem sīi
bēgōhne bag hārba t'^λoo sim modjā k'^λopiba jaaup^λijugui hajim han^λm. Mag
n^λm d^λi hīchab dich hōor k'abam d^λijā b^λlrjā k'apes hapiba jaaup^λijugui
hajim haajem Santiagoou. ²¹ Maimua hichdēupai, Jāgwi mua mag chir^λ?
hajim han^λm. Mua mag chir^λm^λ, maachjō judionaan k'abamta maach
meeun d^λi hāb^λ jooba wēn^λrraajeewaita mag chir^λmgui hajim han^λm.
Pārau k'ap'^λ n^λmgui hajim han^λm, mag Moiseeu Hēwandam hiek p'^λa
p^λatarr hiek p'^λöbörpierr judionaan Hēwandam hiek jaaujem di n^λnlid^λm
hee sabarhedpierr hōrag hūrmk'^λir t'^λlrjem. Magua hichiita m^λk'^λnta
hārpai hamau h^λlrk'aju haai n^λmgui hajim haajem Santiagoou.

Judionaan k'abam k'^λnnag hēsap gaai jaaup^λitarr

²² Magbaawai Jesuu hich hi jaaumk'^λir j^λr hautarr k'^λnnau jōoin chi
pörnaan d^λimua t'um chi hāk'a durrarr k'^λnnra hāb^λ biird^λ hiek'awi
chadcha Santiagoou jaautarrjō hēsap warre p'^λa haujierram haajem. Mag
p'^λa hauwia hīchab mag chi pörk'a n^λm k'^λnn heem warre hōor numí
j^λr haujierram haajem, Pablo Bernabé d^λi wētuwe ham d^λi hāb^λ Antio-
quiaag p^λyaag. Mak'^λnn Silas hajim haajem, woun hāb Judas han^λm d^λi.
Hich mag Judapai hib^λlr wauwia Barsabás haajeejim haajem. ²³ Mag chi
hēsap mak'^λnn d^λi p^λiju gaai m^λg p'^λa sīejim haajem:

"K'odamnaan, maar Jesuu hich hi jaaumk'^λir j^λr hautarr k'^λnnauta
jōoin chi pörnaan d^λimua tagam k'^λnn chi hāk'a durrum k'^λnn d^λimua
hāb^λ marau pārag salud deep^λi n^λm. Pāar judionaan k'abahab mam^λ,
Hēwandam gaaimua maach k'odnaan haawai, t'um Antioquiapienag,
Siriapienag maimua Ciliciapienagjā salud deep^λi n^λm.

²⁴ K'odamnaan, marau maumua hūrwai, mag mau maar heem
wēttarr k'^λnnauta sīi hamach k'^λrau wētwia, mag mehēu p'^λλrbichpi
jaauua, hīchab Moiseeu hiek p'^λa p^λatarr gaai jaau simpa t'um waipi
jajaauk'am gaaimua hidēu pāar k'^λinaa naapiba n^λm han^λm marau
hūr n^λm. ²⁵ Mag hūrbaawaita marau t'umaa hāb^λ biird^λwi, hajap
hiek'awi, hōor numí j^λr haujim, Bernabé Pablo d^λi pāar haar wētuwe
ham d^λi hāb^λ p^λyaag. Pārau k'ap'^λ n^λm, maach k'od jōoin Bernabé
Pablo d^λi maadēu daupii haajem, ²⁶ maach Pör Jesucristo hiek jaau
n^λm gaaimua hamach t'^λojujā k'^λirjuba warag högk'aba hōor hee jaau

wënłrraajeewai. ²⁷ Hachá marau päär haar Judas däi Silas pääi nám. Hësap gaai cha maachdëu p'ä deepäi námjö hamaujä hich hagjö pärag jaauwimaju. ²⁸ Hich Hëwandam Hak'araucha marag jaauwai pöd pärag judionaanagamjö nem p'it'urm nem waupi jaauju k'aba nám. Mag nám däi maachdëu k'ürjuawaijä häucha sim, chadcha hichdëu jaau simpierrpai nem jawaag. Mag pärag jaauväim hig námnan mägau: ²⁹ Par Hëwandam chaar k'abamäg jéwaag wai narr nemek mod hoob k'ömiet. Nem t'oozia hag bag dën reyen wau sisiidämjä k'öba, ni nem sii bëgöhne bag härba t'oo sim modjä hoob k'ömiet. Mag nám däi hichab dich hoor k'abam däi chan hoob bälärjä k'apes hamiet. Cha marau jaauväi námna chadcha päräu mag sark'a námnan, magan päär häu wénłrram. Ma hajim marau pärag jaauum hig narr. Hayoo Keena" ha p'ä siejim haajem, chi hësap gaai.

³⁰ Mag chadcha mag hësap däi hamach pëibapääiwi hérëuwi, Antioquia barwia, haig chi hæk'a durarr k'lan t'um häba biirdlnaa, mag hësap deejierram haajem. ³¹ Magbaawai hâbmua hëreu hauwia t'ärbaadeewai honee hap'öbaadëjim haajem, mag hësap gaai hamach k'ür jäsenk'a wawí nám hürwia. ³² Mag nám däi hichab Judas Silas däi hamach numwe Hëwandam hi jaaumien harr haawai warag hamach hipaarmua ham k'ür jäsenk'a hiek'amamua wawí wai ná hajim haajem hichab. ³³ Maimua warag ham däi k'ääi k'apanaa naawia deeu wëtju hap'öbaadeewai haiguim k'lan chi hæk'a durarr k'lanau ham köit Hëwandamag jëeu ná hajierram haajem, häu chig haba deeu hamach chogpäitarr k'lan haar barmk'ür. Mag oraawia ham päijierram haajem. [³⁴ Mamä chi Silas chan maba, haigpai sisiijim haajem.] ³⁵ Maagwai Pablo Bernabé däi chi Antioquia p'öbör heepai náisivi k'apanaam k'lan dälimua warag maach Pör Jesu-cristo hiek jaau náisijim haajem.

Pablo Bernabé k'a hogdäpäiwi jürr Silas däi biekk'atarr

³⁶ Mag Antioquia t'abagk'awi hag'ta nácha k'aba nám hee, Pabloou Bernabeeeg, —Kakë, magan maachdëu maach Pör Jesús hiek jaau wénłrraajerrpierr húmaai deeu hoo p'lanrdämierraugui hajim hanám, p'öbörpierr, ham maach hëudee pawiajä jägata ná ha k'ap haag.

³⁷ Magbaawai Bernabeeu hæk'awi chadcha wëtju hap'öbaadëjim haajem. Bernabeeu hamach daumaai Juan ham dën hibllar wauwi Marcos ha t'ärjerr harram hig siejim haajem. ³⁸ Mamä Pabloou hoowai hirig mag häu k'aba siejim haajem, napem biek'aujä ham däi häba mawi, Panfiliapai hudt'urwi, tagjä ham juag hooba deeu Jerusalenag marr haawai. ³⁹ Mag, Juan Marcos gaaimua jürr chik'am hipeer hahaujii hawi warag mag nám k'ayau magan dich k'ik'ietdö haaidjugui hap'öbaadëjim haajem. Mag chadcha Bernabeeu hich daumaai Marcos jar hauwi döjärr p'aram Chipre hanamäg hag däi higaadëjim haajem. ⁴⁰ Magbaawai jürr Pabloou Silas t'ärpäiwi hich k'apeerk'a hat'ajim haajem, hag däi biekk'aag. Magbaawai chi hæk'a durrum k'lanau Hëwandamag ham t'lapaar wai náramk'ür, ham köit jëeu ná hawi päijierram haajem. ⁴¹ Mag wëtumua Siria durr dichwia deuem durr Cilicia hanamjä dichjierram haajem, iglesiapierr mag jaau wénłrramua warag chi hæk'a durrum k'lanndam k'ür honee hapiewai.

16

Pablo Silas d̄ai w̄etum d̄ai Timoteo k'apeerk'a matarr

¹ Mag wēnarramua Pablo Silas d̄ai p'óbördam Derbe hanám barimawia maigmua jürr deeum p'óbör Listra hanám wétierram haajem. Mag p'óbör Listra hanám hee hēwan Timoteo ha t'ár sim s̄ejim haajem, h̄ichab Jesú斯 hiek hák'aajem. Hi hād judeapie h̄llí hajim haajem, h̄ichab Hēwandam hiek hák'aajem; mamaɻ hi haai griego hajim haajem. ² Listrapien chi hák'a durrum k'ɻnau Iconiopien d̄aimua chi Timoteo h̄egar hajap'a hig hiyáa haajeejim haajem, t'umaam k'ɻnau. ³ Mag gaaimua Pabloodoo hich d̄ai harrm k'óchk'abaadéwi hich d̄ai h̄eurrjim haajem. Mag hich d̄ai maju habaawai hi mehēu p'ɻrbichp̄ipijim haajem, t'umaam k'ɻnau hi haai griegok'a sim k'ap'ɻ narr haawai mag p'ɻrbichba hak'iin mag gaaimua hag perás judionaan narr k'ɻnau hamach h̄egar k'aigba hiek'am hugua. ⁴ Mag h̄eréubaadéwia hamach wēnarrampierr p'óbördam n̄nlidám hee mag Jerusalén p'óbör hee hamach chi pörnaan d̄ai h̄ába biirdlwia h̄esap p'ānaa Antioquiaag deeplítarr hiek dee plamaajeejim haajem, hamaujá h̄ichab k'ap'ɻ hag hiek gaai jaau sim h̄llrk'amk'íir. ⁵ Hamau mag jaau wēnarram gaaimua iglesiapierr hōrav Hēwandam hiekta warag k'ósi hák'a n̄lisijim haajem. Mag n̄am d̄ai h̄ichab warag chi Hēwandam hiek hák'a n̄am k'ɻnjá hed h̄eepierr k'apanaacha paauk'amajim haajem h̄ichab.

K'ääipi hauwi Pabloog woun Macedoniapierr hoopitarr

⁶ Mamá Hēwandam Hak'arau hamag Asiapienag chan hich hiek jaaupiba harr haawai sii warppai p'ɻrldá wétemua Frigiapien hee dichwi, Galacia heejá dichwi, Misia durr barimajierram haajem. ⁷ Mam panáa deeum durr Bitinia hanám wétem higjim hanám, mamaɻ hich Hēwandam Hak'arau h̄ichab mamagjá wétpiba jaaujim hanaabá. ⁸ Mag hamachig wétpiba jaaubaawai sii mag p'óbör Misia hanám dak'a dichwia warag deeum p'óbör Troas hanámgta bëejierram. Maigta warrpem m̄a Pablo d̄ai h̄ába hoojim. ⁹ Mag Troas p'óbör hee maar h̄ába n̄lmta, hedaar Hēwandamau Pablo k'ääipi hauwia hirig woun h̄áb Macedonia durrmua bëem hoopijim haajem. Mag bëewia mag wounau dawamjö hi h̄ár dñnnuchéwi hirig, "Kaké, mau Macedonia durr bëewia maar k'aigpérbahur" hajim hanám. ¹⁰ Mag hichig dawamjö hiek'achétarr jürr maachig hich Pablooucha jaaubaawai chadcha hich hag bärre marau maach nemdam k'íir k'augp'öbaadéjim Macedoniaag h̄ába wëtaag. Ya maig marau k'ap'ɻ hap'öbaadéjim, chadcha hich Hēwandamauta maach p̄ái sim, hich hiek hōrag jaaumk'íir.

Pablo Silas d̄ai p'óbör Filípos hanám hee

¹¹ Troas p'óbormua maar jap hee paauk'awi k'ajap'a h̄eréubaadeeu warre döjärr p'aram Samotracia hanám maar barjim; maigmua haudatk'aau hag noram jürr Neápolis barjim. ¹² Mag Neápolimua jürr bällu paauk'awi Macedonia durram p'óbör chi h̄árɻcharam Filípos hanám maar barjim. Ma, Romapien p'óbör hajim. Maig paawai maar k'ääidam k'apanaa naaimajim. ¹³ Hagt'a maig n̄am hee biek h̄áb juu h̄íi n̄am hedcha maar wëtjim p'óbör higaau, jér dö higaau, Hēwandamag jëwaag hōor biirdlajem haar. Maig h̄llin h̄ába biirdl t'lnarr haawai hohoodö n̄amua marau hamag jaaup'öbaadéjim Hēwandam hiek. ¹⁴ Mak'ɻn h̄llin hee h̄llí h̄áb Lidia ha t'ár sim s̄ejim, p'óbör Tiatira hanám heem. Hichdëu

put k'ichp'ë k'ñir t'et'emnaanaupai jūajem hooim^λ k'anaa peerjeejim haajem. Mag h^λlairau h^ñchab hag nawe Hēwandumag jēeujeejim haajem. Mag Lidia han^λmua Pablo hiek'amam h^ñr sierr haawai maach Pōr Jesuu warag hi t'āar sōsōii hapijim, Pabloou hich hiek jaaumam hajap'a t'āraucha h^ñk'amkñir. ¹⁵ Magbaawai chadcha h^ñk'awia, t'um hich di haiguim k'^λnaupa hamach pōr choopiwi, mag h^λlairau hich garmua marag, —Pāachdēu hoowai chadcha mua maach Pōr Jesūs hiek h^ñk'a h^λmjōo hoo n^λm k'ai, magan m^λ di haar wētwia m^λ haig k'āibajēt hajim.

Mag h^λd^λlr maach p^λiba k'āibajējē n^λ paawai chadcha maar t'^λbagk'ajim.

¹⁶ Mag k'urjā hich hagjō deeu maar jēr dō higaau Hēwandumag jēeujem haar maach paat jēwaan wētumta, h^λli h^ñb daupeer maar k'ñirp'ee hōbérchējim. Mag h^λli dōsāt d^λita k'apeerk'a sierr haawai dau b^λlm k'^λln dēnjo nem magjujā k'ap'λ hag nawe hichdēuta jajaau haajeejim. Mag nem jaau simua s^ñi chik'am chogk'a p'idk'a sierr haawai hich papnaan hat'ee p'atk'on pōm gaanjeejim haajem. ¹⁷ Mag hōbérchēwia, maar Pablo d^λi wētum hēudee d^λi h^ñk'a n^λrranaa, nem t'eeg hāhāk'amua bigaauum k'^λnag, —M^λ hiek h^ñrbat^λ, m^λk'^λn wounaan cha H^ñgt'aa P'u N^λm hag chogk'a n^λm k'^λnauwai haajeejim. Nau hamau pārag jaauju, jāga Hēwandumau hōor hamach pekau heemua peerd^λ haaujē ha jajaau haajeejim.

¹⁸ Mag maar hēudee hāhāa p'atrērēuk'amjā p^λaba, k'āai k'apan haadeewai, Pabloou k'ōchk'aba hewag p'^λlrb^λ chi daupeer k'ñirp'ee d^λn^λluna, chi meperag t'et k'iesir hiek'ajim. Mag hiek'amamua, —Jesucristo juu t'eeg t'^λowia mua p^λrlg hiek'a chir^λm. Jōpk'aa jāg h^λli k'a hogd^λ p^λlawia p^λchta s^ñiubaad hajim hich Pabloou.

Magbaa chadcha hag b^λrré s^ñiubaadējim, chi dōsāt.

¹⁹ Mam^λ chi papnaanau hoowai tag ham chogau ham hat'ee pōd p'atk'on ganba haadeewai meeuk'awia, Pablo Silas d^λi p^λrk'anaa, chi t'et'emnaan hāba biird^λajerr di haar harrjierram. ²⁰ Mag harrwia chi t'et'emnaanag, —M^λk'^λn judionaanaun s^ñi hōor meeuk'apijuuta j^λr wēn^λrr^λmgui haimajierram han^λm, hamachdēu nem jaau n^λm gaaimus. ²¹ Maach Romapien haawai pōd maadēu hamau nem jaau n^λm h^ñk'aju k'aba, ni hamau nem waupi jaau n^λmjā wauju k'aba n^λmgui hajierram han^λm.

²² Mag chi Pablo Silas d^λi p^λrk'a haipierrum hoop'ōbaadeewai hōor pōm ham haig pos hap'ōbaadējim haajem. Magbaawai chi t'et'em k'^λnnau hajués soldaunag ham k'ajūa hēerk'api jaaunaa hich jāg k'ajūa k'arraa w^λpi jaaujim han^λm. ²³ Mag w^λ wai n^λl hawia, cárcel deg dubk'ap^λinaa, chi cárcel di t'^λajem^λ hajap'a t'^λapaar jaau p^λajierram haajem, hōbērpim hugua. ²⁴ Chi t'et'emnaanau hichig mag jaau p^λabaajeewai chará, ham hiek'an hierrgajärcha t'uur sim haar ham harrnaa bādagpierra pa w^λl wau s^ñsid^λm hee ham bā k'ōok'a s^ñujim haajem, hich Pabloou Silas d^λimua jaauwai.

²⁵ Mam^λ hedacha pamjā hamau hagt'a Hēwandumag oraanaa meuk'aarpa hau naajim haajem. Mag hamau Hēwandumag jēeunaa meuk'aarpa hau n^λm hag hee presonaan narr k'^λnnaujā h^ñr naajim haajem. ²⁶ Ham mag honee meuk'aardampa hāhāk'amt^λ, ham hiek'an dēgölp duk habarm^λn, h^λlur t'eeg duuibaadēmuu waa puertdi weeud^λtk'abaadēm d^λi presonaan jāk'a t'^λnarr cadenpata s^ñi hēed^λ

k'libaadëjim hanaabá. ²⁷ Magbaadëm hee hïchab chi cárcel di t'la k'ái sïewia p'iirk'äubaadëwi hoowai, puertdi t'um weeudatk'a t'lnaajim haajem. Mag hoobaawai presonaan t'um dñrmid p'öbaadëmpii hawi, hich espaar jéunaa, hichdëupai wir haig ya hich t'öopäaig hék'a sïejim hanaabá. ²⁸ Mag wir haig hich t'öogpam hoobaawai Pabloou hijëb haadëwi hirig, —Kakë, hoob wir haig pach chig ha chiram hajim hanam. Maar hâbjä höberba, maach t'umaa hagt'a mlig naabahaba hajim hanam.

²⁹ Magbaawai chi guardiaau jöpk'arraa soldaunag hõtdau paa haibëepiwi, hag däi dubnaa, jãp'ierr hajaugau k'a duui t'lnamua Pablo Silas däi nám bök'ärr p'öbk'a t'lnaaimajim haajem. ³⁰ Maimua warag ham dawag p'ë harrwi hamag, —Keena, ñmua jäga haju haai chirá, Hëwandamag mäch peerdñ haumk'íir? ha jéeuojim hanam.

³¹ Magbaawai Pabloou Silas däimua hirig, —Hâba maach Pör Jesucristo hiek happaita hök'abá. Pua chadcha mag hök'amam, pachjä peerdñwia pñ degam k'lanjä peerdñjugui hajim haajem hamau hirig.

³² Magwia warag hirig maach Pör Jesucristoou hõor peerdñ haaujem hiek hajap'a jaaumam däi hïchab hi däi hâbam deg naajem k'lanagpa jaauijerram haajem. ³³ Magbaawai hich hag bärre hagt'a hâspaju wají nwe mag wñ wai námua hëu póm pedp'ëmatarrjä hichdëucha hñwia bënheeu p'uurbaadëjim hanam. Mag chäddau hñtarr k'ur hich pör choopibaawai hïchab tagam k'lan hi däi hâbam deg naajem k'lanaujä hamach pör choopijierram haajem. ³⁴ Maimua ham hiek hich di haar ham p'ë harrwi hamag t'ach k'omk'íir haudeebaawai hamau k'ojierram haajem. Mag, hichdëu Hëwandam hiek hök'atarr gaaimua, hich degam k'lanpa t'umaa honee hap'öbaadëjim haajem.

³⁵ Maimua ham hiek ya hâspabaadeewai chi t'et'emnaan ham p'äarpí jaautarr k'lanau guardianaan jar hauwia pñjierram haajem, chi cárcel di t'la sim haar wëtwia Pablo Silas däi weeupi jaaumk'íir. ³⁶ Magbaawai mak'lanau wëtwi chadcha mag jaaubaimaawai chi cárcel di t'la jürr hamag, —Chi t'et'emnaan pár p'äarpitarr k'lanau mñrñg jaaupäaiwai pár weeupñipi nám. Maagwai ya pár höberju haai nñmgui haimajim haajem.

³⁷ Mamä chi cárcel di t'la hamachig mag jaaubaawai, chi guardianaanjä hagt'a haig narr haawai, hich Pablo hiek jürr hirua hamag, —Maarjä Romapienta t'umaam k'lan dak'íir hamau maar sñi wñ t'lnamupiwi, hajap'a k'ap haag jéeu hoojä jéeu hooba, sñi hag bärre cárcel deg maar p'äarpi jaauijerramgui ha chirajim haajem chi guardianaanag. Magtarrta, jk'an jägwia hamau jam warppaimua sñi pár däita hiek jaaupñi nñ, jürr meraata maar höbeerp'ämik'íir? jläg chan hñu k'aba simgui! ha chirajim haajem hirua. Mag k'ääi maraun hamachchata bëewia, hich jäg hõor dak'íir maar p'äarpitarrjö, hamachigchata maach höbeerpäipim k'osí nñmgui hajim haajem hich Pabloou.

³⁸ Magbaa wëtwia chi guardianaanau hich mag chi t'et'em k'lanag jaauwimajierram haajem. Mag hamachdëu Romapien ha hñrbaawai häsie jãp'ierr p'öbaadëjim hanaabá. ³⁹ Mag jãp'ierr nám hâba, warag bëewia hamag hi chaigpiyaa haichëjerram haajem jürr. Magnaa dawag ham höbeerpinna ham hiek'an hit'uu hamag, —Päächta mág p'öbör heemua warag chawag hëréubaadët hajim haajem chi pörnaanau.

⁴⁰ Hamachig magbaawai chadcha höberwia deeu Lidia di haar wëtjim. Maimua maach t'um tagam k'landam Hëwandam hiek hök'a durrum

k'ɻnnpa däi hāba biirdñnaa, maar k'īir honee wawí wai nññ hawia, warag maar haigmua hērëubaadëjim.

17

Tesalónica p'öbör hee hōor p'ogdñ narrjëe t'ñnarr

¹ Mag Pablo Silas däi Filípos p'öbör heemua hērëubaadeeu p'öbör Anfípolis hanñm dichwia, Poloniajä dichwi, deeum p'öbör Tesalónica hanñm barimajierram haajem. Mag p'öbör hee judionaan Hēwandam hiek jaaujem di sñejim haajem hñchab. ² Pabloou mag mawia, tagam heejä hich mag dub nñrraajerrjö, jua hñlñijem hed paawai mag heejä dubwia seman t'ärjup hich mag haiguim k'ɻnnag Hēwandam hiek jaaujeejim haajem. Mag jaaumamua Hēwandam hiek p'ã sim gaaim hiek higwia hamag, ³—Jesús hich Hēwandamaucha päätarr hawiajä hichiita hich jäg dau hap'ññ hawi meeju haai sñejimgui hajim hanñm. Magtarr Jesuuta mua pärag jaau chirabahab hajim hanñm; hichta chadcha Cristoou, warrgarwe hōrau nñajerr.

⁴ Pabloou mag jaaumam hñrwia hñaur k'ɻnnaun chadcha hñk'awia warag ham däi k'apeerk'a nñsisijim haajem. Mag chi hñk'amarr k'ɻnnan hñrcha griegonaan chi hemk'ooin hag nawe Hēwandam na hagpieraanaa hirig jëeu durraajerr k'ɻnn hajim haajem. Mag chi hñk'a nñm k'ɻnn hee hñchab chi t'et'emnaan hññinpa k'apan t'ñnaajim haajem.

⁵ Mamñ mamagk'am hoowia judionaan chi hñk'aba narr k'ɻnnau warag hiekk'õr wau nñmuu hōor sñi p'idag chuk'u kaaijä hee wññrrñm k'ɻnn chi k'aibagnaan wawik'a haujierram hanaabá, mak'ññ däimua warag hōor meeuk'apieg. Magnaa chadcha woun hñb Jasón hanñm di haar wñtwia, Pablo Silas däi haig nñmpii hawia, jñrp'õbaadëjim hanñm, hōor k'apanaam k'ɻnnag pñr deeg. ⁶ Mamñ hamachdëu mag Jasón di haig hooimaba habaawai hich chi di k'ñnta tagam k'ɻnn chi hñk'a durrarr k'ɻnn däi hajués het'et'errg haubëejierram haajem, chi t'et'emnaan haig. Magnaa serereuk'amua chi t'et'emnaanag, —Pabloouta Silas däimua durrpierr parhooba nem jaau wññrrñm gaaimua, hōor meeuk'apiju hñk'a wññrrñmgui hajim hanñm. Maagjemta ya mau maach hee paauk'abaicheewai, ⁷ Jasonau hich di haig jñermk'īir t'ñrp'ë hauwia, warag hamach t'umaam k'ɻnnau maach Emperadorrau jaau sim chaaur jaaunaa, hi k'õchk'aba, deeum rey Jesús hanñmta wai nñm haajem ha jaaujierram haajem sëuk'a hamach k'īirjug heepaimua.

⁸ Sëuk'a mag jaau nñm chi t'et'em k'ɻnnau p'öbörpien däimua mag hñrp'õbaadeewai sñi p'öbör t'umta p'ogdñ t'ñnalisijim hanaabá. ⁹ Mamñ magbaawai chi t'et'emnaanau chi Jasonag hich k'apeen däi, —Pärau marag p'atk'onau p'agmñ, marau pñaar hñbeerpñjungui hajim hanñm. Maimua Pablo Silas däi mag p'öbör heemua hērëubaadeewai deeu pñaar p'atk'on deejugui hajim hanñm.

Magbaawai chadcha Jasonau hich k'apeen däimua p'agpñijierram haajem. Mag p'agbapäaiwai chadcha hñdñraa ham wñtpijim haajem.

Pablo Silas däi p'öbördam Berea hanñm hee

¹⁰ Mag ham jñrbaadeewai hich hag hedwe hedau k'ëubaadeewai tagam k'ññ hagjö Hēwandam hiek hñk'a narr k'ññnaa Pablo Silas däi deeum p'öbördam Berea hanñmñg pñjijierram haajem. Mag hamach pñibaawai wñtwi, barwia, hamach wññrrñmipierr haajerrjö judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg dubjierram haajem. ¹¹ Ham hiek mag p'öbör heem

k'lan Tesalónicapien k'ayaujā nem hajaugnaa hibëbsugjā sīsid hajim haajem. Maiguim k'lananau Hēwandam hiek hamau jaau nām jā hāk'am k'ōsi hāk'awia hed hēepierr Hēwandam hiek chi p'ām sīsidam gaijā jārjeejim haajem, Pabloou Silas dāimua jaau nām chadcha k'ai ha k'ap haag.¹² Hamach mag nām gaaimua hōor k'apaana Hēwandam hiek hāk'ajierram hanaabá. Griegonaan chi t'et'emnaan hālinaujā k'apan hāk'a wējoowai hīchab hemk'ooin chi hāk'a nām k'lanjā hik'ötöo k'abata t'lnaajim haajem.¹³ Mamā mag Berea p'öbör heejā Pabloou hīchab Hēwandam hiek jaau sim chi Tesalónicapienau hūr hat'aawai, haig bēewia hamach haar hatarrjō hōor wawibaicheewai, warag hōor meeuk'apijierram hanaabá.¹⁴ Mamā magbaawai hag bärre haiguim hermanonaanau chi Pablo p'ūasieg pāijierram haajem, hōor dāi. Maagwai Silas Timoteo dāi hich hag p'öbör heepai nāisijim haajem.¹⁵ Maimua chi Pablo p'ūasieg harrtarr k'lanau warag p'öbör Atenas hanāmāg harrwi mam hi deet'urjierram haajem. Maimua deeu hich deet'urtarr k'lan wēdurum gaau hich Pabloou hiek jaaupāijim haajem, Silas Timoteo dāi jöpk'aa hich haar wētamk'īir.

Pablo Atenas p'öbör hee

¹⁶ Mag Pablo Atenas barwia Silas Timoteo dāi nābaadējim haajem, ya hichdēu hag nawe ham haar hiek jaaupāiwi sīerr haawai. Mamā chi Pablo honee k'aba sīejim hanaabá, mag p'öbör heem k'lanau hamach juau nem wautarr k'apaana t'lnāmāgta Hēwandamagamjō jēeu nām hoowia.¹⁷ Mag gaaimua judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg mawia, chi judionaan dāi griegonaanpa hag nawe Hēwandamag jēeu durraajerr k'lanag jaaunaa, hīchab plaza hee mawia hed hēepierr hag hee narr k'lanagjā jaaujeejim haajem.¹⁸ Magbaawai hāaur k'lan maestronaan Epicuro k'īrjug jaaujerr k'lanau deeum maestronaan estoico hanām k'lan dāimua hi dāi hiyāl hap'ōbaadēwi hamach wir haipai, —Mag woun nem hieknem chirāmua maachig ;k'an hiekta jaau simā mag sīma? hanaajim haajem.

Maagwai hāaur k'lanau, —Mā da heen deeum durram hēwandamnaanta jaau nārrāmjōo simgui haajeejim hanām.

Hamaū mag narran, hamachdēu hūrwai, Pabloou ham jāg daar maach peerdājem hiek jaaumamua hārcha "Jesús" hanām higwi māg hatag maach hiiu p'iidatk'ajujā jaaumam hūriwata mag naajim hanaabá.¹⁹ Mag nāmua buchagdam Areópago hanām gaai hamach hāba biirdānaa hiek'ajajerr haar hi harrwia hirig, —Cha pua hiek hiiur jaau nārrām marau hūrm k'ōsi nām, ;k'an hiek hagá? hajierram hanām.²⁰ Maragan cha pua jaau sim t'um hiek hiiuriu. Maguata marau hajapcha k'ap ham hig nām, ;magām k'anim hiek'auma? ha jēeujierram haajem chi Pabloog.

²¹ Hamaū mag narran, hamach t'um Atenas p'öbör hee joobaajerr k'lan har bālrijā hamachdēu hag na magām hiek hūrba haajem heeu hūrp'ōbaadeewai hāba mag hiekpaita hihig haajerr haawaita hirig mag jēeu naajim hanaabá, k'ap haag.

²² Magbaawai Pabloou mag hāba biirdā t'lnām hee ham k'īrp'ee dānāisiwia, —Keena, Atenapien hajim hanām. Mua hoowai pārāu chadcha hathaba pāach hēwandamnaanag hajap'a jēeu wēnārrām hoo chirāmgi hajim hanām.²³ Mua mag chirāmān, pāar Haai hi jēeujem dipierr p'ārda chitāmua hoowai, pāar hēwandamnaan t'um t'ār paar sīsidam hee hāb sīi t'ārjā chuk'u k'āidu par sim haiga sīi "Hēwandam hōrāu

k'augba sīerrəm hat'ee" ha p'a sim hootarr haawaiugui hajim hanəm. Jāg pārau pāachdēu k'augbamag jēeu naabá, hich mapaita muajā pārag jaau chitabahab hajim hanəm,²⁴ har mág durr t'um hompaawia hag gaai nem t'ənəm t'um hompaatarr hag Hēwandam. Hichpaita hedjā hee nem t'ənəm pörk'anaa, hīchab mág jēb gaaaim nemjā t'um k'ap sīerrabahab hajim hanəm. Mag Hēwandam chan hōrau hich hat'ee ha di hēutarr heejā joobaba,²⁵ ni hōor juajā higba sīerrəmgu hajim hanəm, hichig sīi nem wau dedee hamk'īir. Mag hōor jua higju k'āai, hichdēuta maach hāu hiiupi wai sīenaa, cha maadēu p'ūdam hāihāi nəmjā deenaa, tagam nemjā t'um deejemgui ha hiek'amajim haajem Pabloou.

²⁶ Mag jaaumamua hichdēupai Hēwandam higwia, 'Hichdēuta war-rchajā woun hāb hompaa hauwia mag gaaimua mág jēb gaai dur-ripierr hōor pōm hīiupājīimgui hajim hanəm. Mag hōor pōm hompaaju nawe, hichdēun ham t'aabajujā k'ap'naa ham jooba wēnərrajujā k'ap'na sīejimgui hajim hanəm.²⁷ Mag hichdēu hōor hompaatarran, chi peerdəm k'ōsi nəm k'ənnau dau k'īsumjō jark'a jark'a wēnərrəmua k'āijā hamach peerdəl haupim k'ōsi hich jarmk'īraugui hajim hanəm. Hīchab maadēu k'ap'na sīngui hajim hanəm, har mag hi jər nəm k'ənnag chan Hēwandam maach haigmua warp k'aba sim.²⁸ Mag nəm haig maachin hi jua heeta wēnərrəmjō nəmgui hajim hanəm. Hi k'urauta maachin hāu hiiu durrumgui hanaa hīchab, Hi k'urau k'aba hak'iin, maach chan chuk'u haajeek'amgui hajim hanəm. Hich jāg pāach heepaim k'ənn hiek'ōoin, "Maachin Hēwandam dāi t'īr hāba nəmgui" hajim haajem.²⁹ Ham hiek'ōoin mag chadcha maach Hēwandam dāi k'odk'a nəm k'ai, pōd maadēu, "Hēwandaman sīi hōrau hamach k'īirjug heemua p'īr dēn p'atk'on dēn wa mokdau dēn k'āijā hompaa hautarrou" ha k'īirjuu k'aba nəmgui hajim hanəm.³⁰ Warrgarin hōrau mag hamachdēu nem wau nəmjā k'augbam gaaimuata mag nem parhooba waunaa hagamag jēeuwajā Hēwandamau sīi hāwaatjeejib mamə, hīs chan ya tag mag k'abamgui hajim hanəm.³¹ ¿K'an jāgwi mag hāba hichpaita higpi sī? Hichdēu maach chachju haawaima hajim hanəm. Mamə mag maach chachbarm hed hōrau hamachdēu nem waumaajerrpierr hamach k'īircha k'ap ja-jaau hamk'īir, woun hāb Jesús hanəm ya jər wai simgui hajim hanəm, t'umaam k'ənnag, chijā k'ənta hich haar hauju wa chijā k'ənta sīi hisegwi bark'əliju k'āijā hichdēuta k'ap jajaau hamk'īir. Mag hich Jesuu t'umaam k'ənn dāi mamag haju maachig k'ap hamk'īirta, meetarrjā, meeба harrjö deeu hūmaai hich Jōoirau hi p'iriū haujimgui ha jaaumajim haajem hich Pabloou.

³² Mamə mag hi meewia deeu hiiu p'iidəjim ha hūrbaawai, haig narr k'ənnau jūrr hich Pablota wau hiek'a p'ōbaadējim hanaabá. Maagwai hāaur k'ənnau hirig, —Hök'arta marau deeu pə hiek hūrjugui hajierram hanəm.

³³ Magbaawai hich Pablo k'apanag hee hōbēr dichwia petajim haajem.³⁴ Mamə mag hi hōbērbaadewai hāaur k'ənnau hi dāi wētwi, hamachig hajapcha jaaupiwia hāk'ajierram haajem. Mag chi hāk'atarr k'ənn hee woun hāb sīejim haajem, Dionisio ha t'īr sim. Mag woun mag Areopagonaan hanəm k'ənn heem hajim haajem. Hālijā hīchab sīejim haajem, Dámaris ha t'īr sim, maimua mag tag k'apan t'anaajim haajem, chi hāk'atarr k'ənn.

18*Pablo Corinto p'öbör hee*

¹ Mag k'ur Pablo hich s̄ierr p'öbör Atenas han̄am heemua mawi jūrr deeum p'öbör Corinto han̄m̄g petajim haajem. ² Mag Corinto p'öbör hee Pabloou woun hāb Pontopier Aquilo han̄am hich h̄lai d̄ai sim hooimajim haajem, h̄chab judionaan. Maagwai mag Aquilo hich h̄lai Priscila d̄ai Italia durrmuu barchétarr hagt'a pōmcha k'aba naajim haajem, Romaam emperador Claudioou judionaan t'um jark'ɻibaadeewai b̄etarr. K'āai hāb Pabloou ham hoon majim haajem. ³ Mag hoon mawia mak'ɻanaujā hirua p'idk'aajem p'idag k'īrta p'idk'aajem ha h̄ürbaawai, warag ham di haig s̄isjia hāba p'idk'a p'öbaadējim haajem. Mag p'idag, put nem parrg nem p'ep'erg k'anaa dik'a hēu hahaug maajem hag k'a n̄am p'idag hajim haajem. ⁴ Mag put k'a simua semanpierr jua h̄laijem hed paawai judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg mawia hōrag Hēwandam hiek jaau simua hāu judionaan k'abam k'ɻanagpa h̄k'api haumaajeejim haajem.

⁵ Mag n̄am hee Silas Timoteo d̄ai Macedonia durrmuu bardatk'abaicheewai Pabloou warag s̄i maach peerd̄ajem hiek jaau gaaipai s̄isjim haajem. Mag jaauamua h̄rcha judionaanagta, "Hich Jesuuta chadcha warrgarwe hich Hēwandamaucha j̄r hauwia p̄iju ha jaaujerr p̄rau n̄a n̄am k'abajieb" haajeejim haajem hamag. ⁶ Mam̄ hamachig magbaawai warag hi d̄ai sereu p'öbaadēwi Jesús higwi warag hiek k'aigba hiek'a p'öbaadējim haajem. Magbaawai hamach hi harr haawai, Pabloou ham dak'īr hamach k'aigba habarm k'ap hamk'īr hich mor gayam k'ajūa t'udp'ēnaa hamag, —M̄gn̄aa p̄ach meem hed Hēwandamau p̄ach hauba hawiajā, p̄achdēupaita wir haig p̄ach k'aibag waubarmgui hajim han̄am. Ya mua p̄rag jaaubarm p̄achdēuta h̄ürmap'a n̄am; jāimua naspawia m̄a gaaimuata hok'oo n̄am hamiet hajim han̄am. Jāgbarpí h̄ismua hatag jūrr judionaan k'abam k'ɻanagta maach peerd̄ajem hiek jawaan majugui hajim haajem hich Pabloou.

⁷ Magpet hawi, chadcha mag judionaan Hēwandam hiek jaaujem degmua hōb̄erwi, jūrr woun hāb Justo ha t'ār sim haar petajim haajem. Mag wounaujā hag nawe chadcha Hēwandamag jēeujeejim haajem. Chi Justo di mag Hēwandam hiek jaaujem di bigaau s̄lejim haajem. ⁸ Mag Pabloou hogd̄ba jaau wai jēed̄ k'itaawai hāu mag Hēwandam hiek jaaujem degam p̄ör Crispo han̄muu t'um hich degam k'ɻan d̄aimua h̄k'ajierram haajem. Mam̄ mak'ɻan happaijā k'aba, mag tag hich mag Corinto p'öbör hee k'apanaam k'ɻanau maach peerd̄ajem hiek h̄ürbaawai h̄k'awi hamach p̄ör choopijierram hanaabá.

⁹ Magbaawai biek hāb hedaa maach P̄ör Jesuu Pablo k'āai k'ōrk'api hauwia dawamjō hirig, "Hoob m̄a hiek hōrag jaauju högk'a chiramgui" hajim han̄am. "Warag hik'laab̄a hamag jaunaan! ¹⁰ P̄a n̄npluk'ampierr m̄an p̄a d̄ai chiram; maagwai ni hābmuajā p̄a chig habamgui" hajim han̄am. "Mag p̄arag b̄llrjā högk'apiba jaau chiram̄an, m̄g p'öbör hee m̄chdēu peerd̄a hauju k'ɻan k'apan t'lan̄am k'ap'la chiraawaita mag chiramgui" hajim haajem hich Hēwandamaucha Pabloog.

¹¹ Mag k'āai k'ōrk'api t'lan̄am hee Hēwandamau hichig magbaawai warag t'abawia año hāb hawia jārr s̄isjim haajem, haiguim k'ɻanag Hēwandam hiek jaauwai.

¹² Mam^λ mag Pablo Corinto p'öbör hee sim jaar, Acaya durr woun hāb Galión han^λmta chi gobernador hajim haajem. Hich maagwai judioanaan hāba hibépwia k'apanaam k'^λnau Pablo hat'aadējierram han^λm, chi t'et'emnaan haar. ¹³ Mag harrwi chi gobernador Galionag, —M^λg wounaun t'umaam k'^λnag hāba hichdēu jaau n^λrr^λmjōta Hēwandamagjā jēeupi jaau sim haimajierram han^λm. Hāuma Hēwandamag jēeum^λn, mam^λ jāg hirua jaau n^λrr^λmjōn jūr maach ley gaai jaau simjō k'aba, k'^λetta jaau n^λrr^λmgui haimajierram haajem hirig.

¹⁴ Warm k'^λnau magbaawai Pabloou hiek'aagpam hee, jūr hich chi gobernadorrauta hamag, —Judionaan, m^λ hiek hūrbat hajim han^λm. M^λg wounau chadcha nem k'aigbamta wauwia hōor k'^λijā t'^λotarr hak'iin, mua pāar hiek hūrk'am. ¹⁵ Mam^λ magba, sīi wir haig pāach jōoin hi jaau n^λm gaaimuapai haawai m^λ chan mag^λm hat'ee hiek'aag k'aba chir^λmgui hajim han^λm. Pāach hiekk'ōr pāach happai hiek'awia k'^λinaa n^λosit hajim haajem chi gobernadorrau.

¹⁶ Warag mag hiek'awia mag chi Pablo k'aibag wawaag hi hēugar sēuk'a nem jaau narr k'^λn hich haigmua dawag jark'^λlipāijim hanaabá chi Galionau. ¹⁷ Mam^λ mag dawag jark'^λitarrjā wētba habaawai jūr ham pōr Sóstenes han^λmta warag chi gobernador dak'^λir p^λrp'ōbaadēwi mas deejierram haajem, haig narr k'^λnau. Mam^λ mag^λmjā chi gobernador Galionau warag hoobamjō hapāijim haajem.

Pablo deeu Antioquia mawia hūmaai biek t'ärjupam biek'atarr

¹⁸ Pablo hich maig mag Corinto p'öbör heemua da maba sīi hajim haajem. Mag maba sīi hawiata maju haadēwi, haiguim k'^λn chi hāk'a durrarr k'^λnag t'um hayoo hapāiwia, Priscila dāi Aquilopa hāba jūr deuem durr Siria han^λm^λg maagpajim han^λm. Mam^λ hich hag p'öbör heepai Puerto Cencrea han^λm haig hich Pabloou Hēwandam na hiek'atarr t'um ya sārk'a hōbēr hēebaadeewai, hamachdēu haajerrjō chadcha pōr k'^λōwiata jap hee pawi dōjārrpbaadējim haajem. ¹⁹ Mag wētumua Efeso p'öbör hee barimawia, Pabloou Aquilo hich hāl Priscila dāi hamach hap p'^λep^λawi, judionaan Hēwandam hiek jaaujem di haar petajim haajem, hag hee hōor biird^λ t'^λnarr k'^λn dāi hiek'aag. ²⁰ Magbaawai mak'^λnau Pablo hamach haig t'^λabawi sīi hapi naajim hanaabá. ²¹ Mam^λ Pabloou, [—Hichiita m^λ Jerusalenag maju haai chir^λmgui hajim han^λm, p'iesta hee chiraju haawai;] mam^λ Hēwandamau m^λ monak'a wai sim^λn, deeu mua pāar hoon bēejugui hawi, hayoo hayoona, jap hee pawi, deeu dōjārrpbaadējim haajem, Efesomua.

²² Mag jōrrōo hawi p'öbör Cesarea han^λm barwi durrpbaadējim haajem, Jerusalenam iglesia hee chi hāk'a durrum k'^λnag saludaan. Mam-mua bēeuta jūr Antioquiaag dichjim haajem. ²³ Mag mawia, barwia, Antioquia p'öbör hee sīi hawia deeu hōbēraau, jūr Galacia durr n^λrr^λ hawia, Frigia durrjā p'^λard^λpāijim haajem. Mam^λ mag p'^λard^λ k'it^λmuua, hāu chi hāk'a durrarr k'^λir honee p^λamajim hanaabá.

Pablo Efeso p'öbör hee Hēwandam hijaaujerr

²⁴ Mag Efeso p'öbör hee Pablo sīewi petarr k'ur, woun hāb Apolos han^λm hi hēudee barimajim haajem. Mag woun Egipto durr p'öbör Alejandría han^λm heem hajim haajem. Hich mag Apoloou Hēwandam hiek p'^λa sim gaaim hajap'a k'ap'^λnaa nem jaau k'^λaug sīejim haajem. ²⁵ Mag maach Pōr Hēwandam hiek hichdēu hajap k'ap'^λ sīerr haawai hōrag jaauwaijā

nem jaau k'aug hajap'ata warre Jesús higwiajā ham jāgaagaa jaaumaa-jeejim haajem. Mag k'it̄muan mama sī Juanau hōrag pör choomk'īir jaaujerrpai k'ap' k'itajim hanaabá. ²⁶ Apoloou judionaan Hēwandum hiek jaaujem deg dubwia chigajā chuk'u högk'aba jaaubaadējim haajem. Mam Aquilo Priscila d̄xi haig narr haawai hi hiek'a hōpinaa, hich hap t'ār hauwia, hajapcha hirig t'um jaaujierram haajem, jägata Jesús gaaimua Hēwandum maach peerd̄l̄ haaujē. ²⁷ Maig sīi hawi hich Apolos Acaya durr mam k'ōsi haadeewai haig chi hōk'a durrarr k'ānau, "Magan p̄l̄ mamk'īir marau p̄l̄ juag hoojugu" hawi, chadcha Acaya durram iglesia heem k'ānag hēsap p̄ā deepl̄jierram haajem, hamach haar Apolos barbaimaawai hajap'a wai nāisimk'īir.

Mag chadcha mawi barbaimaawai hi gaaimua hāu dārrcha chi Acayapienaujā warag Hēwandum hiek gaai hubl̄ nāisijim haajem. ²⁸ Judionaanau k'augba jaau nām hichaaur hichdēun chad jūrr t'umaam k'ān dak'īir hajapcha jaaumaajeejim hanaabá. Maagwai ni hābmuajā pōd mag k'abam haju k'aba haajeejim haajem, Hēwandum hiek p̄ā sīsidam gaai hoonaas "Jesuuta chadcha Hēwandum pāiju jaaujerr hōrau nā nāmlu" ha jaauwaijā.

19

Pablo Efeso p'öbör hee deeu bēetarr

¹ Mag Apolos hagt'a Acaya durr Corinto p'öbör hee sim jaar, hich Pablojā durr Hēwandum hi jaau p̄ārld̄l̄ nārrawi bēewi deeu Efeso p'öbör hee sīchējim haajem. Maig hīchab naajim haajem, hāaur k'ān maach Pōr Jesús hiek hōk'a nām k'ān. Mag ham hoobaawai hiyāmamua Pabloou hamag, ² —Pārau Jesús hiek hōk'aawai hīchab hich Hēwandum Hak'aarjā haujierrá? ha jēejim hanām.

Magbaawai jūrr hirig, —Hāhā, marau chan mag Hēwandum Hak'aar sim hanāmjā hūrba nāmgui hajierram haajem.

³ Magbaa deeu hich Pablo garmua hamag jēeumamua, —Magan jāgā hawiata pārau pāach pör choopijimma? hajim hanām.

Magbaa jūrr hamachdēu, —Juanau jaau nārrarr hōk'awiata maraun maach pör choopijimgui hajierram hanām hirig.

⁴ Magbaawaita Pabloou hamag magjim hanām:

—Juanau chadcha hōrau hamach k'aibag hisegwi Hēwandumag chug-paapi jēeubaawaita ham pör choopl̄imaajeejimgui hajim hanām. Mag pör choo nāsib mama, hamau hīchab hi hēudee hāb hi k'āajā hārpai sim hurum hiekta hōk'ajū haai nāmgui haajeejim hanaabá, hajapcharan Jesucristo higwima.

⁵ Pabloou hamachig mag hajap'a jaaubaawai, ya hag nawe maach Pōr Jesús hiek hōk'a narr haawai, sīi hi t'ār gaaipai hamach pör choopijierram haajem. ⁶ Maimua ham pör hār Pabloou jua hausūbaawai, chadcha Hēwandum Hak'aar ham gaai p̄'ēs haicheewai, sīi hamach meu k'aba, deuem meuta hiek'a p̄'ōbaadējim hanaabá. Mag t'ān hawi Hēwandum hiek hich mag parhooba jaau nāsijim haajem. ⁷ Ham hiek mag Jesús t'ār gaai pör choopitarr k'ān t'um hemk'ooin hap'a docejō naajim haajem, chi k'apanag.

⁸ Mag Efeso p'öbör hee simua hed t'ārjup hich mag judionaan Hēwandum hiek jaaujem deg maajeejim haajem, maach peerd̄l̄ajem hiek jawaag. Mag bāl̄rjā högk'aba jaau simua Jesuuta hich Hēwendumau pāitarr haawai

hi hiekta hāk'api hauju hēk'ajeejim hanaabá, hāu hamach peerdāmk'īir.
⁹ Mamā hāaur k'ān hamach jāg k'ichag gaaimua hāk'amaaugau, Cristo hiek higwia hag hēugar warag woun hēugarmjō k'aigba hiek'ajeejim hanām. Mag nāa paawai Pabloou hichta warag ham haigmua mawia, chi hāk'a durrarr k'ān hich dāi p'ē harrwi, jūrr woun hāb Tirano haajerr hag degta hed hēpierr hamag jaau sīejim haajem.¹⁰ Hich mag jaau simua aña numí sīsijim haajem, Efeso p'ōbōr hee. Maguata t'um judionaan maimua judionaan k'abam k'ānra Asia durr joobaajerr k'ānaau maach Pör Jesuu hōor peerdā haaujem hiek Pabloou jaau sim hūrjierram haajem.
¹¹ Maagwai Hēwandamau hich hiiuta magpi sīewai Pabloog hich jua t'eeg deewi Pabloou hōor hee nem k'īir pogk'e hōrau hag na mag nem hooba haajempa wau nārrajim haajem hīchab.¹² Mag hōor monawaag nem jua t'eeg sīewai sī hi k'īir jāarjem wa hirua k'ajūa jūajem k'āijā chi haunaan haar harrwia, hag hār hausīubarmuapai k'a machag chugpaanaa hīchab mor hee bēn k'aigbam wai sīsidāmjā chadcha höbeerpāi maajeejim haajem.

¹³ Mamā hīchab naajim hanaabá, hāaur k'ān judionaan, sī parhooba wēnārrāmuwa hōor mor hee bēn k'aigbam sīsidām jār weerpjerr k'ān. Mak'ānaau hīchab Pablo dēnjo maach Pör Jesús t'ār t'ārnaa hōor mor heem bēn k'aigbam jārwērpju hawi chi bēnēg, "Pabloou jaau nārraajem hag Jesú hiek'au jāg woun mor heemua hōbērbaadēt" haajeejim hanām.

¹⁴ Chi mag wēnārrarr k'ān hābam k'odpai siete naajim haajem. Mak'ān judío hāb p'adnaan pör Esceva hanām hag chaain hajim haajem.
¹⁵ Mamā hamach mag wēnārraajerr haawai, biek hāb hamach hipieraa hajupii hawi mag hiek'abaawai, chi mepeer woun mor hee sīrrau jūrr hamag, —Mua k'ap'ā chirāngui hajim hanām, k'ai hagá Jesús, maimua k'ai hagá Pablo. Jāk'ānan chadcha nem jua t'eeg nām. Mamā pārau chan hoop mārg magmiet hajim hanām.

¹⁶ Magwi chi woun mag hich mor hee bēn k'aigbam wai sīrrau warag hamag haudimawi warag ham dāi jāubaadējim hanaabá. Mag jāubaadēwi, mag mepeer dāi simua haawai, nem juapa t'eeg mag siete narrjā hich jua jāmpiba hamach gaai mas deebaadee, hōgk'awi, warag hamachta hag di haigmua k'ap'ig p'ōbaadējim haajem, sī k'a pepet'or hich mag k'ajūajā chuk'u.¹⁷ Mag hed magtarr hōor t'um judionaan k'abam k'ānraupa Efeso p'ōbōr hee k'ak'apdō t'ānaisiewai t'āar paraa nām hiek'au warag maach Pör Jesús higwia hijua t'eegta t'ō hiek'ajeejim haajem, hōrau.

¹⁸ Magbaawai hīchab k'apan hag nawe Hēwandam hiek hāk'awia narr k'ānjā bēemawi hag na hamachdēu nem k'aigba waaujerrjā t'umaam k'ān dak'īir meerba jaaumaajeejim hanaabá.¹⁹ Mag nām dāi hīchab hamachdēu Hēwandam hiek hāk'aju nawe parhoobam hiek hēsap gayam k'augwia hagāmuwa bēnk'ānk'a sīsid harr k'ānaujā magām hēsap t'um p'ē haibēwi, t'umaam k'ān dak'īir hōrpāimajierram haajem. Mag hēsap pōm hōrdubtarr gaai p'atk'on werbatarr k'ap haag hawi, k'īirjunaa p'ā hoowai, p'atk'on pōm cincuenta miljō hōbērjim haajem.²⁰ Magām gaaimua Hēwandamau hich jua t'eeg hoopibaawai, hōor pōm maach Pör Jesucristo hiekta hāk'amaawai, warag haaidā k'ap'ī haaidāmajim haajem hīchab.

²¹ Magtarr k'ur sīi hawia Pablo Macedonia durram k'ān hoon mawi hich mampaimua jūrr Acayapien hoonjā dārbaju k'īirjubaadējim haajem.

Mag hich p'ʌrda nʌrraju k'üirju hauwia hich hödegpai, "Nacha jäg durr numí p'ʌrda p'xiwiata Jerusalenjä bart'urwia jürr Romapienjä hoon maguui" hajim hanʌm. ²² Mag chadcha hich Macedoniaag maju nawe hich na hōor numí p'üijim haajem, hich juag hoojem k'ʌn. Mak'ʌn, dau hāb Timoteo, maagwai hābk'ai Erasto hajim haajem. Mak'ʌn hamach happai p'üi hichin k'ääi k'apanaa Asia durr s̄isijim haajem.

Efeso p'öbor hee s̄i hōor p'ogdʌ nʌrrjēe t'ʌnarr

²³ Mag Pablo maju haadëwi hich na hōor p'üi nʌm jaar, Efeso p'öbor hee s̄i hōor p'om p'ogdʌwi meeuk'a nʌrrjēe hap'öbaadëjim hanaabá, Pabloou Hēwandam hiek jaau nʌrrʌm haaidla k'ap'i haaidʌmam gaaimua. ²⁴ Mag kaaijä hee hōor pos nʌrrjēe t'ʌnarr m̄gta hajim haajem:

Woun hāb s̄ejim haajem, Demetrio hanʌm. Mag wounau hamach hēwandam h̄lai Diana hanʌm̄g j̄eeujem di hoowi hagjōo daii p'atk'on dēn waaujeejim hanaabá. Maata hi p'itag hajim haajem Hich k'apeen d̄aimua mag wauk'anaa p̄er simua p'atk'on hathaba hamachpierr haaujeejim haajem.

²⁵ Biek hāb chi Demetrioou hich d̄ai p'itag'aajem k'ʌn maimua deeum k'ʌn hagjō hich hagjōm p'itag gaai naajem k'ʌnpa hābam haig t'ärk'anaa hamag, —Keena, p̄rau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, maachin hāba m̄g p'atk'on dēn didamk'a wau nʌmuata p'atk'on k'üirjō hoojem. ²⁶ Mamʌ mag nʌm hee p̄rau pāach daúa hoonaa pāach kachiujā hūrjeewai p̄rau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, Pabloou hiek'a nʌrrʌm. Hi hiek mag "Hōrau juau nem wautarr chan hēwandam k'abam" hanʌm. Mag jaau nʌrraawai hōor p'om chadcha hi higar hāk'a t'ʌnʌmgui hajim hanʌm. Mag hāk'a nʌm chan mag hich m̄ig Efeso heepaijā k'aba, s̄i m̄g Asia durr hee peer t'umaam k'ʌnauta hāk'a wējōm. P̄rau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, mag s̄i hōrau hirua jaau nʌrrʌm hāk'a nʌm gaaimuapaijā k'abam. ²⁷ Mua hoowain maadēu nem wau nʌm hōrau tag hauba haadeewaita s̄i maach k'aibag waubarmjōta hajugui hajim hanʌm. Maig Ɂjamaam p'atk'on maadēu hooju? Mag nʌm d̄ai h̄chab maach hēwandam h̄lai Dianaag j̄eeujem dijā hōrau warramjō k'öchk'aba haadēmu m̄g hatag paawai warag t'ärp'oo k'aba s̄isijugui hajim hanʌm, m̄g Asia durr maimua durrpierram k'ʌnau hirig j̄eeujerrjā tag j̄eeuba hap'öbaadeewai.

²⁸ Demetrio mag hiek'abarm chi k'apeenau hūrbaawai chadcha hi higar nʌm hiek'au warag meeuk'a sereu p'öbaadëwi, "Maach Efesopien hēwandam h̄lai Dianaan hichta hāba hich mag hēwandamk'a s̄ierraju; hijōm chan tag chuk'umgui" hajierram haajem. ²⁹ Mag serereuk'am gaaimua s̄i warag kaaijä hee hōor p'ogdʌ nʌrrjēe maadēujā k'augba j̄oisijim hanaabá. Mamagk'am hee hōor pochag bēewi, Pablo k'apeen numí Macedonia Gayo d̄ai Aristarco hanʌm p̄lrp'öbaadëwi, hamach t'umaam k'ʌn hāba biirdajem di haar het'et'errg harrwi wai dubp'öbaadëjim haajem. ³⁰ Magbaawai Pabloou mag hōor pos t'ʌnʌm haig bēewi dubwi hōrag hiek'am hig s̄ejim haajem, mamʌ hāaur k'ʌn h̄chab Hēwandam hiek hāk'a nʌm k'ʌnau h̄ldʌr hirig bēepibajierram haajem. ³¹ Mag nʌm hee h̄chab hāaur k'ʌn Asia durr chi t'et'emnaan hich Pablo k'apk'ʌnaujā ham mamagk'am haar hirig mapiba jaaup'üijierram hanaabá. ³² Mag hi ham haig bēeg hēk'ak'ak'am hee, hierr ham biirda t'ʌnʌm haar hōor serereuk'am hiek chan s̄i maadēu k'augbata wējoojim haajem. Mag s̄i hōor p'ogdʌ t'ʌnawawai, hāaur k'ʌnau serereuk'amua k'et jajaau

k'aawai, tagam k'ʌnau hagjö k'et serereu haajeejim hanaabá. Mamʌ hőor pōm mag t'ʌnlmuua hāaur k'ʌnau chan hamachdēu mamagk'amjā k'augba, k'an hat'eeta bëewi naajī bñlrljā k'augba nʌmta, dai mamag haajeejim hanʌm. ³³ Mamʌ woun hāb Alejandro hanʌm haig sīerr haawai hāaur k'ʌn judionaanau maata jūrr hajués hőor k'apanag na hēudə deet'urjierram haajem, jūrr hōrag wajap'a jaaumk'ir. Magbaawai Alejandroo judionaan kōit hiek'aag hāgt'aag juu hñanaa juupai jaau k'abaadējim haajem, hőor k'ñupamk'ir. ³⁴ Mamʌ hőor pōm mag t'ʌnarrau hich Alejandrojā hīchab judiok'a simta mag hiek'aagpam k'aug hat'aawai deeu heeupemjō sereubaadēwi, "Maar Efesopien hēwandam hñlī Dianaan hichta hāba hich mag hēwandamk'a sīrraju; hijōm chan tag chuk'umgui" haajeejim hanʌm. Hich mag serereuk'amua hora numijō naajim haajem.

³⁵ Mag nʌ paawai chi p'öbör heem secretarioou hāu hēk'a sīi hawia, k'ñupaa hat'awi hamag, —Keena, Efesopien hajim hanʌm, mag durr gaai t'umaam k'ʌnau k'ak'apdō t'ʌnlʌm, hāba mag p'öböröuta mag maach hēwandam hñlī Diana di t'ʌnaa hi k'ñirk'a wau sim hāgt'armua burr-chētarrijā t'la wai naajem. ³⁶ Mag maadēu hi dipa t'la wai naajem chadcha haawai ni hābmuajā maach hijūrr "Jāan sēuk'aawai" haju k'abamgui hajim hanʌm. Mag maadēu t'umaam k'ʌnau k'ap'ʌ nʌmta, ¿k'ant'ee pāar jāg nʌma? Pāachta warag k'iu naosit hajim hanʌm. Nacha hajap'a k'ñirjuna k'aba chan hoop jāchag jāgmiet hajim haajem. ³⁷ Chamʌ k'ʌn wounaan pārāu maig waiberr k'ʌnau chan bñlrljā maach hēwandam hñlī Diana higwia k'aigba hiek'aba, ni hag degam nemjā jīgk'aba nʌm. ³⁸ Demetrioou hich k'apeen dāimua hiwiir hābam hēugar k'āijā t'et'emnaanag jaaum hig nʌm k'ai, warre ham haarcha mawia ham-agta jaauju haai nʌmgui hajim hanʌm, magʌm hat'eeta ham naawai. Maiguinchadau hagdaujō k'ñircha jūrr chik'am jaauju haai nʌmgui hajim haajem. ³⁹ Wa magba deeum hiek k'āijā pārāu ham dai hiek'aag wai nʌm k'ai, leiu jaau simjō chi t'et'emnaan dai hāba biirdʌnaata hiek'aju haai nʌmgui hajim hanʌm, chi secretarioou. ⁴⁰ Magba sīi cha nʌmjō chan hāu k'aba simgui hajim haajem. Magbarm gaaimua Romapienau k'āijā jūrr maachig, "¿K'an gaaimua pārāu jāg hőor meeuk'apijí?" ha jēuk'iin, ¿maadēu hamag k'an habarju? hajim hanʌm. Pōd maadēu hamag "Chadcha magbarm gaaimua hajim" haju k'aba nʌmgui hajim haajem, sīi maach garmuata nacha juau hogt'om ham k'ujarbarmjō harr haawai.

⁴¹ Chi secretarioou hőor pōm t'ʌnlʌmʌg mag hiek'apäiwia, t'umaam k'ʌnag höbeerpi jaaujim haajem.

20

Pabloou Macedoniapien hoot'urwia Greciapienjā hoot'urtarr

¹ Maimua mag hőor p'ogdʌwi sīi kaajī hee parhooba pos nʌrrjēe t'ʌnaawia dichdimaawai Pabloou chi hāk'a durrrarr k'ʌn t'ñrk'a hauwi ham wawí wai sīi hajim haajem. Mag ham wawí wai sīewi, hayoyoojī hawi, deeum durr Macedonia hanʌmʌg mawia, ² chi hāk'a durrum k'ʌn nʌnliidʌmpierr Hēwandam hiek jaau p'ʌrldə nʌrrʌmuua warag hőor k'ñir honee hapijeejim haajem. Mag nʌrrʌmuua warag Greciaagjā mawia, ³ barwia, Greciapien hee hed t'ärjup sīejim haajem. Mag sīi hawia Grecia durrmua jūrr Siriaag maju hawi barco nə sim hee hūrbaadējim haajem,

judionaanau hich dak'āu wai nām. Mag sīi hich baraata hoo nām ha hūrbaadeewai Siriaag maju harrijā maba, warag hich marr k'ād heepai hewag bēewi, deeu Macedoniaag dichjim haajem.⁴ Ya mag hich bōpai hewag mam dāi hi daumaai hōor wētjim haajem. Mak'ān hāb jōoi Pirro hiewaa Sópater hanām hajim haajem, Bereapierr. Maimua dau numí Tesalónicapien hajim haajem, Aristarco Segundo dāi. Maagwai dau hāb Derbepierr Gayo hanām hajim haajem. Mag tag wētjim haajem Listrapierr Timoteo, maimua Asia durram k'ān hagjō numí, Trófimo Tíquico dāi.⁵ Mamā mak'ān hamach t'um Pablo dāi hāba mā chirarr p'öbör Filipos hanām hee bardatk'achéewi, jūrr maigmua hamach hap hērēubaadēwia, Troas p'öbör maar nā naaimajim.⁶ Magbaawai maachin hök'ar pan levadura chuk'u wauwia k'ojojem hag p'iesta dictarr k'urta Filipos p'öbör heemua wētjim hīchab, dōjārr garmua barco hee. Mag wētwi, k'odjörrōo hawia, cinco días naata mag maach na wēttarr k'ān nām haar barimajim, Troas. Mag Troas p'öbör heejā maar siete días naaimajim.

Hābmiecha Pabloou Troaspien hoot'urtarr

⁷ Domighed pan t'orreuewi hāba k'ōju harr haawai maar hāba podpa nām haig Pabloou chi hāk'a durrum k'ān dāi hiyā simua hamag Hēwandam hi jaau sīejim. Mamā hich Pablo hag noram hāspau māju harr haawai mag hijējēbk'amua ya hedacha pamaa hajim.⁸ Maar t'um hāba hāgt'aagajārcha hōor podpajem haar naajim. Maig lámpara k'apan sīi p'up'up jiir hāid t'ānaajim.⁹ Mag hedacha pamjā Pablo hijējēbk'am hee, hēwan hāb Eutico hanām ventan hi gaai hāgt'aa hoo sīejim. Mamā mag da hōbēba haawai hich hoo sīerr haigpai k'āibaadēwi, hāidlau sīi mam hāgt'aa piso t'ārjupam haarmua burrwi, warre chi meemta jiir haujierram.¹⁰ Magbaawai Pablo hārbawia, mag chi meem hār heeg t'āk'ōonaa, warag hō par wai p'iidlanaa, chi haig narr k'ānag, —Hoob jāp'iermiet, māg chaai meeба siébabah hajim.

¹¹ Maimua deeu hāgt'aa hamach narr haar mawia, Jesuu hich k'apeenag t'ach k'ōpi jaau pāatarrjō, Pabloou pan t'orreuwia, hamach t'umaa k'ō dichwia, hūmaai Hēwandam hiek hamag jaubaadējim. Mag jaau simua hich mag haardatk'amua hāspabaadeewai bālrjā k'āiba hich mag petajim.¹² Mag hi petaawai chi chaai burrwi meetarr hich Pabloou hiiupi hautarrjā meeба harrjō hich diig harrjierram. Pabloou hamachig jaautarr hūrwi chaai chi meem hiiupi hautarrpa hamach daúa hoobaawai hi hēudee pawiajā hich mag honee nāsijim.

Troasmua Miletoog biek'atarr

¹³ Mamā mag hi maju nawe maachta nacha jap hee paauk'ajim, dōjārr garmua hi na maag, mag wētwia p'öbör Aso hanāmta deeu maach hāba hooju ha hiek'atarr haawai. Maagwai hich, jūrr bālu maju haadēwi maar hēudee bēejim, bālu. ¹⁴ Mag Aso bardatk'aimawia deeu hi dāi hoowian chad maar hāba hābam jap hee deeum p'öbör Mitilene hanām¹⁵ wētwi hich mag hāba barjim. Mag barwi hag noram dōjārr p'āramdam Quío hanām k'īrp'ee dichjim. Maimua hag noram deeum p'āramdam Samos hanām gaai naaimajim. Mag Samos hanām gaai k'ūchpai naawi dārbagk'aau deeu jēb wapem gaicha p'öbör Trogilio hanām k'āi hēewia t'āgdatk'aaun chadau Mileto barjim.¹⁶ Mag māg biek'au hich Pablo Efeso p'öbörjā maba harran, Asia durr mak'iin da barbaju hawiata mabajim,

Jerusalén p'öbör hee jöpk'aa barwia ham p'iesta Pentecostés k'a nám hee däi sïem k'öchgau.

Pablood Efeso iglesia heem chi pörnaanag hiek'atarr

¹⁷ Mag p'öbör Mileto hanám hee barchëwia sii Efeso iglesia heem jöoin chi pörnaanag hiek jaaupäijim, hich hoon bëemk'ir. ¹⁸ Mag hiek jaaupäiwia chadcha bardatk'abaicheewai hamag magjim:

—Pärau wajap'a k'ap'la námgui hajim, jägata mla chitaajé pääar hee warrcha Asia hee mäch pachëtarr haigmua hís hewag pawiajä. ¹⁹ Hich mag bñlrjä mäch t'öba, maach Pör Jesùs hat'ee sii dau hap'la hi chogk'a chitamgui hajim. Mag p'idx'a chitamn, judionaanag maadëu Jesùs hiek jaau k'itaawai hák'amaaugau dich däita k'aigba haadëp haawaijä, dich garmuan maadëu ham dau haug k'augwi warag dauhi paraa k'itaajemgui hajim. ²⁰ Maml magam hääba, pääach hää wénarramk'ir mua pärag maach Hëwandam hiek jaaub k'aba jaau chitajimgui hajim. Mua pärag hoor k'apanag dak'irjä jaauunaa pääar di haarcha mawia pääach happai nám haigjä jaaujeejim. ²¹ Judionaanag jaauunaa maimua judionaan k'abam k'lanagpa jaaujeejim, jäga hamach k'aibag t'um hásie hewag k'irjuwia hisegju haai ná, Hëwandamau k'ösi simjöta wénarraag; magnaa jäga maach Pör Jesucristo hiekta hääba hogdla ba hák'a wénarraju, magam t'um mua jaaujeejimgui hajim. ²² Maimua hísjä hich Hëwandam Hak'araauta mla pái sim haawai mla Jerusalenag ma chitamgui hajim, magam haar mäch dau hap'la hajuja k'irjuba. ²³ Hëwandam Hak'araau mächig jaaujeeewai mua k'ap'la chiramgui hajim, hamau mla däi hamachdëu hampierr hawi mla p'äarju cárcel diin jam sisidam. ²⁴ Maml mag mäch dau hap'la haju k'ap'la chiramjä magju k'irjuwia gaai masi hoo chirala haa k'augba chitam. Mla k'irjugan hääba Hëwandamau maach k'ösi peerda haaujem hiek maach Pör Jesuu mächig jaaupitarra jaauju k'irju chitamgui hajim.

²⁵ Mag jajawagmamua, 'Pääach t'umaam k'lanag k'ap hamk'ir hís mua warre pärag jaauk'imgui hajim: Mua chadcha pääar hee hich mág Hëwandam hiek jaau p'larða chitamua pärag jaaujeejim, Hëwandamta pääach t'är hee hat'aawai hichta pääach Pörk'a sisimk'ir. Mua mag pärag jaau chitaajerr, híspai pärau mla k'ir hoowia ya tag pärau mla hoobamgui hajim. ²⁶ Mächdëu mag pärag jaaujerr k'ap'la chiraawai hich hagjö hísjä mua mag chiram. Mägnaa pääach meem hed Hëwandamau pääach hauba hawiajä hoob mla gaai t'ämiet hajim, pääachig bñlrjä jaaubajim hawi. ²⁷ Hëwandamau hichdëu hoor peerda haaujem hiek mächig jaaupitarra t'um bñlrjä meerba mua pärag jaautarr haawai ya mla chan mág chiram haig bñlrjä hiekk'or chuk'u chiramgui hajim, Hëwandam dau na.

²⁸ Magua mua pärag mag chiramgui hajim: Pääar har chi hák'a durrum k'lan pörk'a nám k'lan, pääach mor hárk'anaa híchab pääach k'apeen chi hák'a durrum k'lanjä wajap'a t'la wai náisit. Magaag magamk'irta Hëwandam Hak'araau pääar jar haujimgui hajim, maach Pör Jesuu hich bagau p'ag hautarr k'lan hajap'a t'la wai wénarramk'ir. ²⁹ ¿K'an jägwia mua pärag mag chirá? Mua mag chiramn mägaugui hajim: Mla hëudee hamachdëupai hamach higwia chi machnaan haajem k'lan pääar hee bëeju. Mak'lanau tigrieu hich haig nemchaain t'är haaujemjö sii chad k'abam hiekta chadam hiekjö pärag jaubaicheewai pääar himeraa k'ügur hauwi warag pääar hee nem härchëjogui hajim. ³⁰ Mag nám hee híchab

pāach heepaim k'ɻnaujā sīi sēuk'a nem jaau nərrjēe hap'ōbaadēju, chadcha Hēwandam hiek chaarcha hāk'a durrum k'ɻn jūr hamach gar paa hawaag.³¹ Chadcha pāach magju mɻchdēu k'ap'ɻ chiraawaita mua pārag mag jaau chirəmgui hajim, hag nawe k'ap hamk'īir. K'īir k'ap'ɻ naosit magləm k'ɻn pāach hee bēewaim hat'ee. Año t'ārjup sīi hedaram magwe gaai machgau dauhi paraa hoo chirəmua pāach wawiejerrta pārau k'īir heyaa habat ha wawimajim Pabloo.

³² Magnaa hīchab, 'Keena, ya mɻ tag pāar hee bēebaju haawai hīswe warre mua hich Hēwandam jua heeta pāar t'as̄le p̄laagpamgui hajim, hichdēu maach k'ōsi peerdə haaujem hiekta hogdəba hāk'a wēnərrəmua hichta hāba chi juu t'ierr haawai hichdēuta warag pāar k'īirjug bāaupimamk'īir. Hichdēuta m̄g hatag paawai t'um hich chaaink'a wēnərrər k'ɻnag hāba hichdēu nem deeju ha jaautarrjā deeb k'aba deejugui hajim.³³ K'ap'ɻ habat pārau hīchab: Mɻ chan m̄g chitəm haig chik'am p'atk'ondam wa k'ajūadam k'āijā wajapp'a hoowai, "¡Hih! jāgəm t'umta mɻ dēnēg pabaadēk'iina" haba chitəmogui hajim.³⁴ Magju k'āai mɻch juapadamauta p'idk'awia, mɻchdēu nemdam hig chirəm t'um p'ē hauwi, hīchab mɻch k'apeen mɻch dāi wēnərraajerr k'ɻnau nem hig nəmjā mua mɻchdēu hamag hau deejeejimgui hajim.³⁵ Məchjō mag p'idk'amk'īrta mɻch chitəmpier mua hich mag pārag jaau chitaajem, mag p'idk'a nəmuia hīchab dau hap'ɻ hamachdēu nemdam hig nəmjā pōd hauba durrum k'ɻn juag hoo wēnərramk'īir. Pāadē maach Pōr Jesuu hiek'atarr k'īir heyaa habat hajim: Hiin chadcha hi hiek'ōoin "Dich garmua chik'amnag nemdam deewaita maach honeecha haajemgui hajim, chi hau sim k'āijā."

³⁶ Mag ham wawí wai s̄iewi hiek'a haaipabaadeewai j̄iepōr p'ōbk'anāa hamach t'umaam k'ɻn dāi hāba Hēwandamag j̄ēejim.³⁷ Maimua mag Hēwandamag j̄ēeu haaipawi ya Pablo maagpabaadeewai, t'umaam k'ɻn hi hat'ee dauhi paraa t'ənəmua jūrram k'ɻnau hi hö p'ɻlr jōinaa hi k'īir hāl hahau k'ajierram.³⁸ Mag hich Pablooucha hamag mag hedpai hamau hi k'īir hoowia tag hoobaju ha jaautarr haawai mag gaaimua hōk'īirjuu hap'ōbaadējim. Mag hök'īirjuu nəm hāba, hi dāi wētwia k'īeb jēr barco hee hi hoo deepāit'urjierram.

21

Miletomua Pablo Jerusalenag matarr

¹ Mag Miletomua Efesopie jōoin chi pōrnaan p'ērlawia dōjārr paauk'abaadeeu sīi marau k'ajapp'a dōjārr morrdam Cos hanəm̄g hērēubaadējim. Maigmua hag noram sīi hich maigpaimua t'əlada deeum p'ɻram Rodas ha t'īr sim gaai barwia, mammua jūrr dōhieg p'ɻlrp'eeu, Pátara hanəm barjim.² Mag p'ōbōr Pátara hanəm jerag barco hāb wējōm marau hooimajim, Fenicia durr mam hanəm. Magbaawai marau hag hee waaidəwia dōjārr paauk'abaadējim.³ Mag wētumua k'odjōrrōo hawia dōjārr morr dārrcha sim Chipre hanəm dōjārrmua hoo dichjim. Ma, maar juawē gar t'əbajim. Mag wētumua warag Siriaag wētjim. Mamə mag maar wētum barco heem nem hāaur Tiro p'ōbōr hee p̄laaju hatarr haawai mam dubimajim.⁴ Mag p'ōbōr hee chi hāk'a durrum k'ɻn haar wētwi ham dāi maar siete dīas naaimajim. Hich maig mag chi hāk'a durrum k'ɻnag Hēwandam Hak'arau jaaubaawai jūrr hamachdēu Pabloog Jerusalenag mapiba jaaujim.⁵ Mamə par mag mapiba jaau nəm

hāba, seman hāb dichdimam hee maar wētaagpajim. Mag maar wētum haadeewai Hēwandam gaaimua maach k'odk'a nām k'ān t'um hamach hālin dāi hamach chaainpa p'ōbōr higaau jér maar hoopāain bēejim. Maig jér mosjā hee pachéwi, maach t'um jiepor p'ōbk'anā, Hēwandamag jēeujim.
⁶ Mag Hēwandamag jēeuwia, t'umaam k'ān dāi hagdaujō hayoo hayoo naawi, marau maach wētju barco hee waaidatk'abaadeewai hamachjā hīchab hamach diig durr paauk'abaadējim.

⁷ Maimua ya hābmiecha tag p'ūas jēmerbaju hat'ee, mag maach narr p'ōbōr Tiro hanām haigmua jap hee paauk'awia, Tolemaidaag wētwi, barwi, haig chi hāk'a durrum k'ān dāi saludaawia, warag ham haig k'āaim hāb hēntēr k'ēujim. ⁸ Noram haigmua hērēubaadeeu p'ōbōr Cesarea hanām barwia woun jōoi hāb maach peerdlajem hiek jaumie Felipe hanām di haar wētjim. Warr hich mag Felipe, iglesia heem chi pörnaan juag hoojem k'ān siete narr heem hajim. ⁹ Hich mag jōoirau chaain hālin happai chi daupeen jayap wai sīejim, Hēwandam hi jaumien.
¹⁰ Mag Felipe di haig maar k'āaidam k'apancha k'aba nām hee, Judea durrmuwa woun hāb hagjō Hēwandam hi jaumie Agabo hanām bēejim.
¹¹ Mag bēewia, maar dak'ir Pablo hāi jāajem hauwia hagua jūrr hich bā dāi hich juapa jāpāinaa, —Hēwandam Hak'arau mārlāg jaauwai māgta jā hauju haajemgui hajim chamāg hāi jāajem pap, Jerusalén p'ōbōr hee judionaanau. Mag jānaa jūrr judionaan k'aba, durr chaauram k'ānagta sīi pāl deeju haajemgui hajim Agabou.

¹² Maach jāgāucha mag hūrbaawai Cesareapien dāimua marau Pabloog Jerusalenag mapiba jaau naajim. ¹³ Mamā mag mapimap'a nām hee, jūrr hich Pabloodu marag magjim:

—¿K'ant'eeta jāg pāar dauhi paar t'ānarráma? Hoob k'īrjumiet hajim. Pāar hich jāgta nāmān magan māchpata hōk'īrjuu hapiju hēk'a nāmgu hajim. Jerusalén pabaimaawai hamau mag mā hibālrwiajā, maach Pōr Jesúus gaaimua k'ai, hidēu mag sim. Hi gaaimuan mān magāmjā haba t'ōju chīrāmgu hajim Pabloou.

¹⁴ Par mag jajaauk'amjā maach hiek hāk'aba habaawai warag hich magpai sīuwia Hēwandamagta marau, —Hēwandam, pālta maach Pōr haawai pāchdēu k'ap hirig nem jaaubá hanaajim.

¹⁵ Magtarr k'ur k'āaidam k'apan k'aba nām hee, marau maach nem-dam k'īr k'augwia Jerusalenag durr paauhk'abaad. ¹⁶ Maar dāi wētjim hāaur k'ān Cesareapien chi hāk'a durrarr k'ān. Mak'ānau woun hāb Chiprepierr Mnasón hanām hag di haarta maar p'ēbaadējim, Jerusalén p'ōbōr hee barwia hichdēu marag hich haig jēermk'īr di deeju ha sīerr haawai. Mag woun hag nawe maach Hēwandam hiek hāk'awi sīejim.

Pablo Jerusalén barwia Santiago hoon matarr

¹⁷ Mag durr paauk'abaadēwi ya Jerusalén paauk'abaimaawai, haig chi hāk'a durrarr k'ānau sīi maar hamach haig baarpi hauwia t'um honee nāisijim. ¹⁸ Mag maach bartarr noram Pabloodu maar hich dāi p'ē harrjim Santiago hoon. Mag Santiago di haig hīchab iglesia heem chi pörnaanjā narr haawai ¹⁹ Pabloodu hamag saludaawia hōk'arhiyāmamua hamag jaaubaadējim, jāga judionaan k'abam k'ān heejā Hēwandamau hirig hich hiek jaaupinaa hīchab nem k'īr pogk'e waupimaajeejī.
²⁰ Pabloodu hamachig mag hīg'amam hūrbaawai honee nām hiek'au warag Hēwandamagta, "Aay, hāucha magbarm Hēwandam" hajierram. Maimua jūrr hamach garmua Pabloog, "Pādē maar hiek hūrbarí, marau pārlāg

jaauk'im" hawi,—Pua p_λchdëujā k'ap'λ chir_λmgui hajierram, judionaan hee hōor pōoma t'_λn_λm chi hāk'a n_λm k'_λn_λ, mama_λ t'um mag t'_λn_λm k'_λn_λ hiek hichiita hamau hich mag Moiseeu p'ā p_λatarr hiek p_λaba h_λrk'a wēnrraju haai n_λm haajem.²¹ Maimua hamag jaauwai, mag judionaan t'um hamach durr chaaur jooba n_λm k'_λn_λnag pua Moiseeu hiek p'ā p_λarr gaai nem jaau sīsid_λmjā h_λrk'apiba jaaujem haajemgui hajierram. Mag n_λm dāi hīchab hamag chaain mehēudamjā t'_λabichpība jaunaan warag maach jōoin hijā hisegpi jaaujem haajem.²² Magnaa hirig, Jāgajuma maadēu har chi mag k'_λirju n_λm k'_λn_λnag, mag_λm hiek chad hapim hugua? Hamachdēu p_λ barbaichēm ha hūrbaawai, hichiita jerrba hāba biird_λnaa hamau p_λrag mag hiek hēud_λb k'aba hēud_λjugui hajierram.²³ Chadcha p_λchta mag hiek'a chit_λm ham hugua, jāg pua m_λgta habā, marau p_λrlg k'_λirjugdam deegpam: Maig hōor jayap n_λngui hajierram, Hēwandam na hāba hirigpai jēwaag hi hat'ee s_λr_λk'ajū ha hiek'a n_λm k'_λn_λ.²⁴ Jāg p_λ ham dāi Haai hi jēuejem deg mawia ham dāi hāba p_λch k'ooipibā, Hēwandam na wajap'a chirsiieg. Magnaa hīchab p_λch pōr k'_λipibarm paarjā p'agp_λinaa warm k'_λn_λ dēn paarjā p'agbap_λi hajierram, ham dēnjā hagiō k'_λipāimk'_λir. Hōrau hamach daúa pua magbarm hoobaawai, jāgan sēuk'aawaita hōrau p_λ hēugar mag jaau naajim haju. Magbaawai hīchab puajā hamach dēnjō Moiseeu jaau p_λatarr h_λrk'a sim hajugui hajierram chi Pabloog wawimamua.²⁵ Magnaa, Har judionaan k'abam k'_λn_λ hīchab maach Hēwandam hiek hāk'atarr k'_λn_λnagjā ya marau hēsap haaid_λp_λjimgui hajierram. Hamag marau jaaup_λitarr gaai, hōrau hamach juau nem parhoobamta Hēwandamk'a waunaa hag_λg jēwaag nemchaain t'_λotarr modjā k'_λopiba, nem t'_λowia hag bag dēn reyen wau sīsid_λmjā k'_λopiba, ni nem sīi bēgōne bag hārba t'_λō sim modjā k'_λopiba jaaup_λjim. Mag n_λm dāi hīchab dich hōor k'abam dāi chan hoob bālrgjā k'apes hapiba jaaup_λjimgui hajierram, Pabloog hīg''amamua.

Pablo Haai hi jēuejem deg sim p_λr hautarr

²⁶ Warm k'_λn_λnau hichig mag jaaubaa chadcha Pabloou mak'_λn_λ jaya-pam k'_λn_λ dāi mawia, hag noram Hēwandam na wajap'a n_λisieg hamach t'um hāba hamach k'ooipinaa, Haai hi jēuejem deg dubjim, p'adnaanag k'an hedta mag s_λr_λk'a n_λm hōber hēebaadeewai hag paar nemchaaindam hamach pipied k'_λechju haai n_λ ha jawaag.

²⁷ Mama_λ siete días mag s_λr_λk'a naaju hatarr haawai, ya s_λr_λk'a hōju dakpamam hee, judionaan Asia durrmu_λa bēetarr k'_λn_λnau Pablo Haai hi jēuejem deg sim hoop'ōbaadējim. Mag hamachdēu hoo hat'aawai p_λrp'_λbaadēwi warag hāhāak'amua sīta hōor p'ogueup_λijierram.²⁸ Mag hōor p'ogueup_λiwia warag, —Keena israelnaan, maar juag hoobahut'_λ! haajeejim. Cham_λg wounauta durrpierr hōor t'umaam k'_λn_λnag maach jōoin hi hisegpi jaunaan, Moiseeu p'ā p_λatarr hiekjā hasekaspiba jaau n_λrranaa, hīchab m_λg Haai hi jēuejem di higwiajā k'aigba hiek'a n_λrraba haajeeb hajierram. Mag n_λrramua hīs hag hee judionaan k'abam k'_λn_λ dubju k'aba haajemta warag hierr p'ē wai sīewai m_λg diin ya k'aigba sīsimgui hajierram. Deeu wajaug paap_λibam haig chan pōd hag hee Hēwandamag jēuju k'aba simgui hajierram, hāhāak'amua.

²⁹ Mag judionaan k'abam k'_λn_λpata Haai hi jēuejem deg hierr t'_λn_λn_λmk'arran, hamachdēu hich Pablo magju na woun Efesopierr Trófimo haajerr dāi hāba n_λrram hootarr haawaita mag hedjā Pabloou

mam hierr Haai hi jëeujem deg hich däi wai simpii narr gaaimuata mamag k'ajierram.

³⁰ Mag hähäak'am hürbaawai sii hőor pöm k'ap'ig bëe t'ʌnʌisijim. Maimua k'apanaam k'ʌnʌnau Pablo pəlp'öbaadëwi, jürram k'ʌnʌnau dawag het'et'errg wai höberwi, hag bärre Haai hi jëeujem dën chi puertdi p'äark'a siijim. ³¹ Mag dawag harrwi, k'apanaam k'ʌnʌnau haawai, ya Pablo t'oopäaig hëk'a nám hee, Roma durram soldaaun pöm t'ʌnarr heem chi comandanteeu hür hat'ajim, mag p'öbör heem hőor t'umta kaaijä hee t'ʌnʌm hanám. ³² Magbaawai hag bärre capitannaan soldaaun däi t'ärk'a hauwi mag ham poposk'am haar k'ap'ig p'öbaadëjim. Mag wëtwi warm k'ʌnʌnau mag comandante hich soldaaun däi pochag hurum hoo hat'aawai jürram k'ʌnʌnau Pablo p'otpäik'arrjä tag dichbajierram. ³³ Mag barimawia, chi comandanteeu Pablo pəl haupiwia, warre caden numiimua jā sliupijim. Maimua haig narr k'ʌnʌnag, —Jā jamaam woun hagá, maimua k'ani hichdëu jāg sijí? ha jëeujim hajap'a k'ap haag.

³⁴ Mamä mag sii hirua k'ajap'a jëeutarcta, deeu heeupemjö sereubaadëwi sii hähäak'amua jürr chik'aman hichaaur jaaupäpäi k'aawai chi comandanteeu pöd hák'ajujä k'augba haadëjim. Mag, sii warag hich soldaaunag chi Pablo cuartel hee harrpijim. ³⁵ Mag soldaaunau Pablo harrumua ya chi cuartel haiguim döig bæk'ʌrr pabaimaawai warag sii chaajö jua hee jiir harrjierram, hōrau hamachig bâyeu haujujö haadëp haawai. ³⁶ Mag t'ʌnʌm ham hëudee serereug wëtumua warreta Pablo t'öopi jajaau haajeejim.

Pabloou hich kõitpai hiek'atarr

³⁷ Mag harrumua ya hich cuartel hee wai dubaagpam hoobaawai hich Pabloou mag soldaaun pör chi comandanteeg griegonaan meúa jëeujim, jöpcha hi däi hiyä haag. Chi comandanteeu hürwai Pabloou hichig griegonaan meúata hiek'abarm hürbaawai hirig, —Hää, puan magan maar meujä hiek'ajeebma hajim. ³⁸ Ḷ Pə Egaptopierr k'abá, pua k'abají har na biek hâb gobieno däi wérblag chumanaan pöm cuatro mil pəch daumaai jar hauwi hőor barba haajem chlli p'ë harrtarr? hajim hirig.

³⁹ Magbaa Pabloou, —Mə chan Egaptopierr k'abam. Mʌn judioougui hajim, Cilicia durr p'öbör Tarso haajem hee t'aabatarr. Mə mag sii p'öbör parhoobam heemjä k'abam. Mamä pua k'ös hak'iin, hidëu mərlag hiek'apik'am, mua hōrag hiek'am k'ös chirʌmgui hajim.

⁴⁰ Mag chadcha chi comandanteeu Pabloog, “Pə hiek'aju haai chirʌm” habaawai, Pabloou hajap'a döig dag gaai dʌnʌlunaah hőor k'üpamk'ür juau jaubaawai, k'iu paauk'abaadee, jürr hebreonaan meúa hamag magiim:

22

¹ —Keena k'odamnaan, jöoinpa t'um, mə hiek hürbat, mua məchdëupai məch k'aigpér hiek'aagpamgui hajim.

² Pabloou hamachig hebreonaan meúata mag hiek'abaadëm hürbaawai chará warag sii k'iu hürp'öbaadëjim. Mag hőor k'iu t'ʌnʌm hee, hiek'amamua Pabloou mamagag majim:

³ —Mʌn judío charau. Mə Cilicia durr t'aabajimgui hajim, p'öbör Tarso hanám hee. Mamä məch herraawe maig Jerusalén bëewia hich məlgpai jöipa chirʌmgui hajim. Mə maestro Gamalielau mərlag wajap'a maach jöoin hiita t'umaa jaau bääujimgui hajim. Magtarr haawai məch

t'āardamaucha Hēwandam dau na nem hajap'a waum k'ōsi waujuuta hēk'a chitaajemgui hajim, hich jāg pārau haajemjō hīchab. ⁴ Warran chadcha mua māg Jesūs hiek hāk'a wēnrrām k'ānn pār hauwi dau hap'āa wawaag ham hēudee hēk'aajeejim. Mag pār hauwi, hālin hawiajā, bālrjā dau haug k'augba cárcel deg dubpāimaajeejimgui hajim, māchdēucha. ⁵ Mua maagjerr p'adnaan pōrōu k'ap'ānaa hīchab chi pōrnaan hi k'āai jua heeg-paim k'ānnaujā k'ap'ānmgui hajim, hamach paarmua mārlag hēsap wau deejerr haawai. Biek hāb hamachdēucha mārlag hēsap wau deejierramgui hajim, Damasco p'ōbör hee maach k'odnaan judionaan haar mag hēsap dāi mawi, Jesūs hiek hāk'a durrum k'ānn pārk'a haut'urwi, māig Jerusalén haipierrwai ham gaai hamachdēu hampierr haag.

Pabloou hichdēu Hēwandam hiek hāk'atarr jaautarr

⁶ Pabloou mag hichdēupai hich jajawagmamua, 'Mamā mag māchig hēsap wau deebaawai hag dāi mamta, ya Damasco dak'a hedausiējō nām hee dēgölp pagt'ām daujō hedjā heemua p'ār jēer hat'amua ⁷ warre mā jēk'āt barwerbpāijimgui hajim. Mag jēk'āt chirāmua hūurwai hōor chuk'u sim heemuata mā t'ārcha t'ārt'ārnāa, "¿K'ant'eeta pua jāgcha jāg mā hiek hāk'a durrum k'ānn k'aibag wawaag ham hēudee hēk'a nārrāma?" ha sīejim mārlag. ⁸ Māchig magbaawai jūrr mua hirig, "Señor, ¿ma pā k'aiuma?" ha chirajim. Magbaawai mag hōor chuk'u sīerr heemua mārlag, "Mānn Jesūs, Nazaretpierrau ha sīejim. Pua jāg mā k'apeen hēudee hēk'a nārrām haig, mā hēudeeta hēk'a nārrabahab" hajim. ⁹ Magbaawai mā dāi wēnrrarr k'ānn mag pagt'ām daujō pār jēer hat'am hoowia jāp'ierr nāisijim. Mamā mag hōor hiekjō mārlag hiek'atarr chan pōd hamachdēu k'augbajierram, k'an hata hiek'a sīejim k'ai. ¹⁰ Magbaawai mua maach Pōr Jesuug, "Señor, ¿mua jāga haju haai chirá?" ha jēejim, māchig māchdēu nem wauju jaaumk'īir. Magbaa hirua mārlag, "P'iidāwia warag pāch maa harrag pet" hajim, "Damascoog. Jamta pāchdēu nem wauju t'um pārlag k'ap' jaaujugui" hajim mārlag. ¹¹ Mag harar wāā jēer hat'arrau warre mā dau k'augba pālabjerr haawai mā k'apeenau sīi mā jua gaai pārnaata Damascoog mā bāyeu harrjierramgui hajim Pabloou, hichpai jaaumamua.

¹² Magnaa, 'Mag p'ōbör hee sīejimgui hajim, woun jōoi hāb Ananías hanām. Mag jōoi Hēwandam dau na hagpierraanaa hīchab Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr gaai nem jaau sīsidāmjā hajap'a hālrk'aajerr haawai, judionaan t'um mag Damasco p'ōbör hee naajerr k'ānnau hi hēugar hajap'a hig hiyāl̄ haajeejimgui hajim. ¹³ Mag jōoirau mā jēer chirām di haig mā hoon bēewi mā t'ār t'ārnāa mārlag, "Hēwandam gaaimua k'odam, deeu dau wajap'a heerdā chirsí" hajim. Mag chadcha hirua magbarm bārre mā dau heerdābaadeewai mua hi k'īir heerpa chirsijimgui hajim. ¹⁴ Mag hiek'amamua mag jōoirau mārlag, "Maach jōoin hag Hēwandamauta pā jār hat'amgui hajim, hichdēu nem waupim k'ōsimta pārlag k'ap'ā hapinaa, hīchab hāb bālrjā k'aibag chuk'u k'itām pāch daúacha hoonaa pāch jāglucha hich hiekjā hūrmk'īir. ¹⁵ Ya pua mag pāch daúacha hi hoobaawai puata jūrr māg hatagjā t'umaam k'ānnag hi hiek pāchdēu hūrtarr jaaunaa hīchab pāch daúa hootarrjā jaau chitajugui" hajim. ¹⁶ Magnaa mārlag, "¿Jāimuā pā k'ani nā chirāma? hajim. P'iidāwi, pāch pōr choopibá. Magnaa Hēwandamau pāch k'aibag chugpaamk'īir Jesucristoog jēebá" hajim hich jōoi Ananiaau mārlag.

Pabloou jāga maach Pör Jesuu judionaan k'abam hee hich pāijī ha jaautarr

¹⁷ Mag chadcha Ananiaau māchig jaautarrjō hawi, mā deeu Jerusalén nag mawia, Haai hi jēeujem deg Hēwandamag jēeu chirāmta sīi dēgölp mā dau heert'ng hat'amjō habarm hee, Jesuuta mua hoo hat'ajimgui hajim Pabloou, hichpai jaaumamua. ¹⁸ Mag hich hoopiwia mārāg, "Māig Jerusalén chan par pua mā hiek hōrag jaauwiajā hamau hāk'abam. Mag k'āai pāchta jöpk'arraapai māg p'ōbör heemua warag chawag petá" hajim. ¹⁹ Magbaawai mua hirig, "Señor, t'umaam k'ānau k'ak'apdō t'ānāmogui" ha chirajim, "mua Hēwandam hiek jaaujem dipierr mawia, pā hiek hāk'a durrum k'ān pārk'awia, cárcel deg p'āarnaa ham wāmaajerr. Maagjerr hābmuajā meraa k'aba simgui" ha chirajim. "Māchdēucha hamach mag waaujerrta mua hamag pā hiek jaauwai, ¿hamau hāk'abaju?" ²⁰ Esteban k'ararr pā hiek jaau k'itām gaaimua t'ōo naawaijā dāi haig chirarr haawai māch hipaaarmua t'ōopi jaaunaa mag chi t'ōo narr k'ān k'ajūajā māchdēuta t'āa chirajim. Mā mag chitarrauta hīs jūrr māch garmua hamag pā hiek jaauwai, ¿hamau hāk'abaju k'ai?" ha chirajim hirig māch garmua. ²¹ Magbaawai maach Pör Jesuu deeu pāaba mārāg, "Petá; hichiita deeum durr warp mua pā pāi chirāmogui" hajim, "judionaan k'abam k'ān hee."

Magta Pabloou hichdēu Jesús k'augtarrjā jaaujim judionaanag.

Cuartel hee peer Pablo wātarr

²² Warran mag hiek'amam hāu k'īu hi hiek hūr naajim. Mamā hābmiecha hirua mag hiek'abap'āim hūrwia deeu sereu p'ōbaadeeta, "Jāg wounan warreta t'ōpāiju haai sīsim" k'ap'ōbaadējim. ²³ Mag serereuk'amjā pālam higba, warag k'īr machgau hamach k'ajūa mor gaai jūa nāmta t'ārrēujujō, hamachdēu wir haigpai hēudādātk'am dāi jēbpa t'ōinaa hāgt'aag p'ōpārāi k'aawai, ²⁴ chi comandanteeu warag Pablo cuartel hee hierrag harrpiwi wāpi jaaujim. Pablo hiek mag hich wābaadee, k'an gaaimuata mag hōor sereu t'ānāmua hi t'ōopi jaau nā ha meerba jaaumk'īr hajim haajem. ²⁵ Mamā mag hierr harrwi, hi jua jāk'ananaa, ya hich wāag habaawai, haig capitán sīerrag hich Pabloou, —¿Pārau sīi hich jāg Romapien pāachdēu wām haig wāju haai nāwi hajim hanām, k'an gaaimuata mā māg wai nā ha k'ap haagjā bālārjā jēeu hoojā jēeu hooba?

²⁶ Pabloou hichig magbaawai chi capitanau hag bārre mawia jūrr chi comandanteeg jaaujim hanām:

—Comandante, Pabloou hichdēu jaauwai hi mag Romapierr hanāmta, zpua hi wāpi jaau chirā?

²⁷ Magbaawai chi comandante Pablo haig bēewi hirig jēeumamua, —¿Chadcha pā Romapierrá? Pā Romapierr k'ai, mārāg meerba jaaubá hajim hanām.

Magbaa jūrr hich Pabloou, —Mān chadcha Romapierrau perá hajim hanām.

²⁸ Magbaa chi comandanteeu, —Mān Romapierr k'aag p'atk'on pōm p'agwiata Romapierr k'ajimgui hajim hanām hirig.

Mamā jūrr Pabloou, —Mua chan p'agjā p'agba, sīi māch dēnnaan Romapien harr haawaita māchjā Romapierrk'a chirāmogui hajim hanaabá.

²⁹ Chi soldaaun mag hi wāju harr k'ānau mag hūrbaawai warre haigmua chawag hērēubaadējim hajim. Mag nām dāi hīchab chi comandantejā

hichpata jāp'ierrbaadējim hanaabá, Pablo Romapierrk'a simta hichdēu mag hi juu jāk'apinaa wʌpi jaautarr gaaimua jūrr hichta k'aigba haju kīirjuwi.

Pabloou judionaan chi pörnaan na hich kōit hiek'atarr

³⁰ Judionaanau Pablo dāi mamagk'am hoowi chi comandanteeu k'ap'Λ ham hig s̄ejim haajem, k'an gaaimuata hamau hi dāi mag naajī. Mag warag chi caden Pablo jua gayam hēerp̄iwiwa chi p'adnaan pörnaan t'um Asamblea heem k'Λn̄pa hich haig t'ärk'Λlip̄aijim haajem. Maimua hag noram ya chadcha t'um hāba biirda t'Λn̄lisiewai chi Pablo dawag haib̄ewi ham na dΛn̄l̄upi s̄iujim haajem.

23

¹ Mag ham kīirp'ee hich dΛn̄l̄upi s̄ubaawai mag judionaan chi t'et'emnaanag dau t'ōba heirpanaa,—Keena, k'odamnaan, Hēwandamaau k'ap'Λ simgui hajim hanΛm, mΛ hi dau na k'ajap'a chitaajem. MΛch mag chitΛm k'ap, mΛchdēujā k'ap'Λ chirΛmgui hajim, hi dau na k'aigba k'aba chirΛm.

² P'adnaan t'um t'Λn̄m k'Λn̄p pör Ananás ha t'ñr s̄ierrjā dāi haig s̄ierr haawai Pabloou mag hiek'abarm hūrwia hi bigaau narr k'Λn̄nag hi hijurcha deepi jaaujim hanaabá. ³ Magbaawai Pabloou mag p'adnaan pörög, —PΛn̄ maiguin s̄i kīirjugjā chuk'uta hiek'abap̄im. Hēwandamaujā hīchab pΛ gaai jua k'ajukē hajim hanΛm, pΛch mag hiek'a chirΛm paar. PΛ hīchab chi t'et'em haawai hajap'a nem k'ap jēeu hoonaa hagpierraas nem wawaagta mΛig hoo chirabá. Mag simta, Ɂjāgwí pΛch paarmua leíu jaau sim chaaur warag mΛ hi p'ärpi jaau chirā? hajim hanΛm.

⁴ Magbaawai haig narr k'Λn̄nau Pabloog, —P'adnaan hamach t'umaam k'Λn̄n hat'ee hich Hēwandamaucha chi pörk'apitarra pua bñlrjā högk'aba, hich kīircha mag hiek'a chirā? hajierram hanΛm.

⁵ Magbaa Pabloou, —Hāa, muan mamΛ hi p'adnaan pör k'abampii chirajiebma hajim hanΛm. Mua k'ap'Λ harr hamua chan mag hiek'abak'amgui hajim hanΛm. Mua k'ap'Λ chirΛmgui hajim hanΛm, Hēwandam hiek p'ā sim gaai "Pāach heem chi t'et'em higwia hoob k'aigba hiek'am" ha p'ā sim.

⁶ Mag nΛm hee Pabloou k'aug hat'ajim haajem, chi t'et'emnaan hee saduceonaan dāi fariseonaanpa t'Λn̄nΛm. Hichdēu mag k'aug hat'aawai t'umaam k'Λn̄nag hūrmk'īir t'et, —Keena, mΛjā fariseota mΛg chitΛm, maagwai mΛ haajjā hīchab fariseo hajimgui hajim hanΛm. Pārau mΛig hiekk'ōr paraamjö mΛ wai nΛmΛn, s̄i maach meewia deeu maach hiiu p'iidΛju hāk'a chitΛm gaaimuapaita mΛig mΛ wai nΛmgui hajim hanΛm hamag.

⁷ Pabloou mag hiek'abap̄aiwai fariseonaanau jūrr chi saduceonaan dāi chik'am hipeer hahau nΛ hawi hihāba narrta warag kīk'īratdō haaidΛ p'ōbaadējim haajem. ⁸ Saduceonaanau jaauwai, maach hak'aar chuk'u s̄ierrjēe haawai, maach meewai mΛg hatag pawijā tag maach hiiu p'iidΛbaju haajem. Mag nΛm dāi hamag chan hāgt'ar Hēwandam chognaanjā chuk'u, ni mepeenjā chuk'um hanaabá. MamΛ jūrr fariseonaanau magba, hamau hāk'abam hanΛm t'um hāk'aajem haajem. MagΛm gaaimuata warrijā mag chik'am hipeer hahau k'ap'ōbaadējim hanaabá. ⁹ Mag sereu t'Λn̄l̄ hawi, hāaur k'Λn̄n Moiseeu p'ā pΛarr hiek jawaag chi machnaan fariseonaan higar narr k'Λn̄nau p'iidΛtk'awi, —Marau mΛg

woun b  l  rj   k'aigba sim hooba n  mgu hajierram han  m. Mam   mag s  i hi dau heert  g hat' amj  ta hajim hanaawai, d  s  tauta hirig hiek'aj   wa H  ewandam chogauta hiek'aj   maad  u k'augbamgui hajierram haajem.

¹⁰ J  rr mag serereuk'amua warag hat'uucha pamaawai, h  rau s  i j  rram k'  lnau h  ud  d  tk'amua, Pablo piu t'arr  u haju k'  rjuwi, chi comandanteeu soldaaunag hi sim haar h  rbapiwi, ham jua heem k'echeunaa deeu h  maai cuartel hee warrpижim haajem. ¹¹ Mag mam hi harrtarr hed hedaar maach P  r Jesuucha Pablo haig b  ewia hirig, — Pablo, hoob j  p'ierr chiram hajim han  m. J  p'ierrju k'  ai warag t  ar p  i hab  . P  chd  u Jerusalén p  b  r hee h  rag m   hiek jaautarrj  , hich j  g Roma pawiaj   pua m   hiek jaau chitajugui hajim haajem hichigcha.

Judionaan Pablo p  r hawaag hib  ptarr

¹² Mag maach P  r Jesuu Pabloog hiek'atarr noram judionaan k'apan h  ba hiek deewia hih  ba n  isijim haajem, Pablo t  op  aig. Mag n  m han  mu, Pablo t  op  ibam haig chan ni h  bj   t'ach k'  ba ni d  j   d  baju ha hiek'awia, "Maach m  g hiek'abarm p  dba meerk'ap  im  n, magan j  rr H  ewandamau maachta k'aibag wauju haai n  mgu" ha hiek'ajierram hanaab  . ¹³ Chi mag hiek'a narr k'  ln chi k'apanag cuarenta hatcha naajim haajem. ¹⁴ Mag chadcha hamach happain ya chi hiek'am harr haawai p'adnaan chi p  rk'a n  m k'  ln judionaan chi t'ierrnaanpa h  ba narr haar w  t  i maguimajierram haajem:

—Pablo t  obam haigj   b  l  rj   maar t'ach k'  ba ni d  j   d  baju ha hiek'awi n  m. Marau maach hiek'atarr p  dba meerk'ap  im  n, magan warag maachta H  ewandamag k'aibag waipi jaaujugui hajierram haajem chi p  rnaanag. ¹⁵ Cha marau jaau n  mj   hamk  iir, nau p  rau tagam k'  ln t'um chi t'et'emnaan d  imua chi comandanteeg nanwe m  ig p  ach haig hi hig n  m habat hajierram han  m, hi d  i h  k'ar hiy  mamua hajap k'ap j  eumaag. Magbaawai marau s  i hi k'  irp'ee n  an majugui hajierram han  m, m  ig wai barch  ju nawe t  op  aig.

¹⁶ Mam   hamau warm k'  nnag mag jajaauk'am hich Pablo h  r'li k'   h  bam hag hiewaau h  r s  ierr haawai hichd  u mag h  rbarm b  rre Pablo wai narr haar cuartel hee mawia hi h  ugar mamagk'am hichigcha jaauwimajim hanaab  . ¹⁷ Magbaawai Pabloou capitán h  b hich haig t  rnaa mag  , —Cham  g woundam comandante haar hat'aad hajim han  m. Nau hirua hichd  u k'ap comandanteeg nem h  ik'aimaju.

¹⁸ Magbaawai chadcha capitanau chi chaai comandante haar warrwi hirig, —Preso h  b Pablo haajemua m   t  r hauwia m  g chaai p   haig haib  epijimgui hajim han  m. Hi hiek mag m  g chaairau p  rl  g nem jawaag wai chir  m haajem ha jaaujim chi comandanteeg.

¹⁹ Magbaa chi comandanteeu chi chaai sua gaai p  rnaa chaaur hich hap harrwi, —K'anta pua m  rl  g jawaag wai chir  ? ha j  eujim han  m.

²⁰ Magbaawai chi chaairau hirig, —Judionaan ya h  ba hiek deewi n  mgu hajim han  m, nan p   haig hiek'aan b  eg. Nan hamau p  rl  g Pablo harrpijugui hajim han  m, hamach p  rnaan judionaan chi t'et'echaram k'  ln d  i h  ba biird   n  m haar, s  uk'a h  k'ar hit'uu j  eumamua hajapcha hi k'ap haag hawi. ²¹ Mam   hoob ham hiek h  k'amgui hajim han  m. Chi mag hiek'a n  m k'  ln k'apanag cuarenta hatcha n  mgu hajim haajem. Hich mak'  lna Pablo t  op  ibam haigj   t'ach k'  ba ni d  j   d  baju ha hiek'a n  mgu hajim han  m. Maimua s  i hamach hiek'atarr p  dba meerk'abap  aiwai warag hamachd  uta

Hēwandamag hamach k'aibag waipi jaauju haajem. Maagwai hamachdēu hāba pΛ hiekpaita hūr nΛmgui hajim hanΛm. Pua hamag mag harrpimΛn, magan k'Λd jārr sirp'g hee nΛnaa mΛ naamjōoi t'ōopāiju haajem ha jaaujim haajem chi chaairau.

²² Magbaawai chi comandanteeu chi chaairag, —MΛg cha pΛchdēu mΛrΛg jaaubarm hoob bΛlrjā deeum k'Λnag jawamgui hajim hanΛm.

Mag jaaupiba wawinaa chi chaaii pōijim haajem.

Gobernador Félix haar Pablo deepāitarr

²³ Magbaawai chi comandanteeu capitannaan numí t'ārk'a hauwi hamag nem t'um k'īir k'augamk'īir magjim haajem:

—Soldaanun sīi bālupai wētju k'Λn doscientos jār hat'at; cabaai gaai wētju k'Λn setenta, maimua soldaanun t'utk'ēr panjā hīchab doscientos jār hat'at hajim hanΛm. Mak'Λn dāi nau k'ēutarr k'ur nΛ hawi hedaram las nuevenaa pāar Cesareaag wētjugui hajim hanΛm, Pablo deen.²⁴ Maimua hich Pablo hat'eejā hagjō cabaai jār deebat, hag gaai mamk'īir. BΛlrjā hi chig haba harrwi hich jāg monak'a gobernador Feliig t'Λsīe pΛabajēt ha jaaujim haajem mak'Λn capitannaanag.

²⁵ Mag jaauwi ham wētum dāi chi comandanteeu hēsapjā p'ānaa deepāijim hanaabá, Cesarea durram gobernador Félix hat'ee. Mag hēsap gaai mag sīejim haajem:

²⁶ “Excelentísimo Gobernador Félix, ¿Jāgpai chirā? MΛ, comandante Claudio Lisiaauta pΛrΛg mΛg hēsap p'ā deepāi chirām. MΛ saluddam deepāi chirām hat'ā.²⁷ MΛg woun judionaanau pΛr hauwi, mΛ k'urau k'abamuan, warre t'ōopāim hig naajim. MamΛ Romapierrta mag wai nΛm ha mΛchdēu hūr hat'aawai hag bārre mΛch soldaanun dāi mawi mua hi k'aigpér haujim.²⁸ Hag'ta k'augba chirarr haawai, k'an gaaimuata hamau hi dāi jāg t'Λnā ha k'ap haag hawi, mua hi harrjim judionaan hamach Asamblea hee hāba biirdΛ t'ΛnΛm haar.²⁹ MamΛ mam panaa wajapcha hūurwai sīi Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pΛatarr gaaimuata hamach heepai mag hi hiekk'ōr pōm chirām k'ajierram. MamΛ mua hoowai magpaim gaaimua pōd hi t'ōoju k'aba, ni sīi cárcel deg p'āraagpajā hi hiekk'ōr chuk'u sīejim.³⁰ MamΛ mag nΛm hee hūurwai, judionaanau hi t'ōopāyaag hiek deewi hihāba nΛm ha mΛchdēu hūr hat'aawai, chadcha heeu dēgōlp magam hugua hawi, warag mua pΛ haar hi deepāi chirām. Maagwai mag hi hiekk'ōr pōm chirām ha jaau nΛm k'Λnagjā warag pΛ haar wētwi pΛch dāichata hiek'api chirām.

Magdampai hajim pΛrΛg jaaum hig chirarr. Hayoo kakē.

Firma, Claudio Lisias”

³¹ Maimua chadcha hedau k'ēutarr k'ur nΛ hawi ya hamach wētju harr hora haadeewai, hamachig jaautarrjō soldaanau Pablo dawag hauwi p'ōbōr Antipatris hanΛmΛg hat'aadējierram.³² Mag wētwi, barwia, hag noram hāspabadeewai maigpaimua chi soldaanun bālu wēttarr k'Λn deeu hewag hamach cuartelag bējierram. Magbaawai warm k'Λn cabaii gaai wētmaa harr k'Λnau warag Pablo Cesareaag hat'aadējierram haajem.³³ Mag wētumua Cesarea barwi, comandanteeu hēsap deepāitarr gobernadorrag deewi, chi Pablojā warre hich juu hee joot'Λ pΛajierram haajem.³⁴ Mag hichig hēsap deebaimaawai hag gaai heerpa wai dΛnΛ hawi Pabloog jēeujim haajem hi t'aabatarr durr k'ap haag hat'ee. Maimua Pabloou hichig, —MΛn Cilicia durramΛu habaawai, jūrr chi

gobernadorrau hirig,³⁵ —Nau hök'ar p^λ k'aibag wawaag p^λ k'ⁱⁱr hiek'a n^λm k'^λn hāba naaicheewaita mua p^λ hiek hūrjogui hajim han^λm hirig. Magwi warag rey Herodes k'ararr siejerr degpai soldaaunag hoo paraa wai naapijim haajem, b^λlrjā höbeerpi.

24

Pabloou hich kōitpai gobernador Feliig hiek'atarr

¹ Mag soldaaunau Pablo Cesarea p'öbör hee gobernador haar deet'urtarr k'ur cinco días n^λm hee, p'adnaan pör Ananías, hagjö judionaan chi pörnaan d^λi hamach abogado Tértulo han^λmra barjim haajem ham n^λm haar. Mak'^λnau hamach t'um gobernador haar wëtwí nem chad k'abamta sëuk'a chadam hiekjö Pablo gaai t'^λjierram hanaabá, hi k'aibag waumk'ⁱⁱr. ² Mag n^λm hee hⁱⁱchab hich Pablojā hamach haig waipierrwai chi abogado Tértuloo Pablo k'ⁱⁱr gobernador Feliig, —Señor gobernador, hⁱⁱu p^λ gaaimuata maar k'^ōinaa wënr^λmgui hajim han^λm. Pach j^āg p'ídik'aagjā k'ⁱⁱrjugdam k'ap'^λ k'^{it}l^λm gaaimua, m^λg durr heejā chadcha hⁱⁱu warag pua nem k'ⁱⁱr pogk'e waumam hⁱⁱrau k'ak'apdö t'^λn^λmgui hajim han^λm. ³ Maagwai maach t'umaam k'^λnau p^λrl^λg hⁱⁱu hajim han^λm, chadcha maach t'umaam k'^λn hat'eeta pua j^āg s^λewai. J^āg hoowai chadcha maar honee n^λmgui hajim han^λm, p^λ gobernador wajap'am haawai. ⁴ Mam^λ p^λ jua p'itag p^λom wai sim maachd^λeu k'ap'^λ naawai s^λi k'^ūchpai p^λrl^λg maach hiek hⁱⁱrpim k'^ōsi n^λmgui hajim han^λm. ⁵ Mag marau p^λrl^λg jaaum hig n^λman m^λgaugui hajim han^λm: Marau wajapcha hoowai m^λg wounan s^λi hⁱⁱor wawí n^λrr^λmua hⁱⁱor meeuk'apimieu. Maguata s^λi hich n^λrr^λampierr judionaan wawie gaaita n^λrraajemgui hajim haajem, hⁱⁱor meeuk'apiwi hiek p'it'urg hamk'ⁱⁱr. Mag n^λm d^λi hⁱⁱchab mag ham hiek hiiur "Nazaretpierr hi" han^λm hee hichta chi pörk'a simgui hajim han^λm. ⁶ Mag hichta chi pörk'a chir^λm hawi, Haai hi j^āejem di higwiajā k'aigba hiek'anaa hag hee judionaan k'abam k'^λn dubpiba haajemta hierr hich d^λi p'^ē wai s^λejimgui hajim han^λm. [Mag n^λrr^λm hat'eeta chadcha marau hi p^λr hauwi maach ley gaai jaau simjö hich hagpierr ham hig naajim hi d^λi. ⁷ Mam^λ ya marau magaagpamta, comandante Lisias bëewi, hajués maar jua heem k'echeu harrwi, j^ārr maachigta mau p^λ haar bëepijimgui hajim han^λm.] ⁸ Mam^λ maar s^λeu ham hugua, p^λchd^λeu hirig wajap'a j^āeu hooju haai chir^λm, k'an gaaimuata marau m^λig hich k'^ūrcha p^λrl^λg mag jaau n^λ ha k'ap haag hat'ee.

⁹ Chi Tertuloo mamag k'aawai tagam judionaan haig narr k'^λnaujā hⁱⁱchab hich magta warag hi hipierr, "Jaan chadaugui" haajeejim han^λm.

¹⁰ Magbaawai chi gobernadorrau Pabloog hiek'amk'ⁱⁱr jaaubaawai Pabloou hiek'amamua t'umaam k'^λn j^āgdaar magjim haajem:

—Hⁱⁱu pua m^λrl^λg hiek'apibarm. Mua p^λchigchata jaaum k'^ōchag chirajimgui hajim han^λm, p^λchta chadcha nem hⁱⁱs k'abam m^λg durr hee aña k'apan chi t'et'emk'a chiraawai. Maagwai p^λrl^λg k'ap hamk'ⁱⁱr, m^λchd^λeu p^λch k^ōit hiek'ak'imgui hajim han^λm. ¹¹ Mam^λ wajapcha k'ap haag, p^λchd^λeu hajemt^λa pua bigaaum k'^λnag j^āeu hook'iin, heeu hⁱⁱsta doce diaspai simgui hajim han^λm, Jerusalén m^λ barchétarr. Tagam nem hat'eejā k'aba, m^λan hāba Hēwandamag jëwaanta bëejimgui hajim han^λm. ¹² Magtarr haawai ni hābmuajā k'ⁱⁱr mor chigpai m^λ chik'am d^λi hipeer hahauk'amjā hooba, ni Haai hi j^āejem deg, Hēwandam hiek

hūraag biirdlajem deg, wa kaajijā hee k'āijā mua hōor meeuk'apiwi jūrr chik'am jīerrarrauk'am hōrau bālrjā hooba haajemgui hajim hanaabá. ¹³ Ma bālrjā magba chitam haawai mak'ānn wounaanau pōd pārāg, "Chadcha marau maach daúa hi mag sim hoobajieb" ha hiek'aju k'aba nāmgui hajim hanām, sīi hamach k'īirjug heemuapai mag naawai. ¹⁴ Magarrau māchdēujā mua māch meerba jaau chirāmān māgau: Muan warrgarwe maach jōoinau jēeujerr hag Hēwandamagta hagt'a jēeu chitam dāi Jesús hiek hāk'a wēnārrām k'ānn higar hāk'a chitāmogui hajim hanām. Maata hamachdēu jaauwai mag mua sīi Hēwandam hi k'abamta hāk'a chitam haajem. Mamā muajā ham dēnjö hāk'a chitāmogui hajim hanām. Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr hiek maimua hīchab Hēwandam hi jaaumienau p'ā pātarr hiek sīsidāmpa t'um mua hāk'a chitāmogui hajim hanām. ¹⁵ Hōor hōtarr k'ānn chi t'eerjā chuk'u hajap'a harr k'ānn dāi hāk'āraa harr k'ānnpa t'um hāba deeu Hēwandamau hiiu p'iidatk'api hauju hanām hamau hāk'a naawai muajā hagjō hāk'a chirāmogui hajim hanām hīchab, ham dēnjö. ¹⁶ Maguata mānn māch chitāmpierr Hēwandam dau najā wajap'a chitanaa hōor heejā wajap'ata chitaju hēk'ajemgui hajim hanām, naspawia māchdēu nem k'aigba wautarr gaaimuajā hōk'īirjuu hoo chiraba haag.

¹⁷ 'Māch durr k'abam hee añodam k'apanaa p'ārrdā chitām hawi, hap'ām k'ānn hat'ee p'atk'ondam haibēetarr deewi, māch ofrendajā Hēwandamag deeg hīschata deeu māch durr barchēwi chirāmogui hajim haajem. ¹⁸⁻¹⁹ Magaag hat'eeta bēetarr haawai Haai hi jēeujem deg mawia, Moiseeu hiek p'ā pārr gaai jaau simjö t'um mua wau dich-wia, Hēwandam na wajap'a chirsimta judionaan Asia durrmua bēetarr k'ānnau mā hoochējierram. Maagwai chan mamā hōor k'apan k'aba, ni sīi hōor meeuk'a nārrjēejā k'aba t'ānaajimgui ha jaaumajim haajem. Leinaanag mā k'aibag waipi jaauju hawiajā, mag Haai hi jēeujem deg mā hooimatarr k'ānnauta māig bēewi mā jaauju haai nāmgui hajim hanām, k'ani mua ham dak'īr k'aigba wau chirajī. ²⁰ Wa magbam k'ai, chi māig nām k'ānnaujā jaauju haai nām: Har judionaanau hamach Asamblea hee hamach na mā wai nām hed, ¿k'aíu k'ap hajī, k'an nem k'aigba mua wautarr gaaimua hamau mā jāig wai naajī? ²¹ Sīta chadcha mua hik'āba hamag mag chirajim: "Pāar hiek mag mā hiekk'ōr pōm chiraawaita mā māig wai nām hanāmān, sīi hōor hōtarr k'ānnnta deeu hiiu p'iidā nārrjēe haju jaau chitam gaaimuapaita pārau mā māig wai nāmogui" ha chirajim hamag. Mag tag mua bālrjā hiek chigaa hiek'abajimgui ha jaaumajim haajem Pabloou hich kōit.

²² Mamā chadcha Jesús hiek hāk'a durrum k'ānnau mag hōor meeuk'apiba haajem hich Feliuijā wajap'a k'ap'ā sīerr haawai Pablo hiek'āmam hūrwia warag, —Comandante Lisias pierrwaita pārau hi dāi mag t'ānām wajap'a k'ap haag hirig wajapcha jēeu hoomajugui hajim haajem.

²³ Maimua warag chi capitanaag Pablo chig hapiba jaauwia sīi hoopaar hapijim haajem. Mamā mag nām dāi hīchab sīi preso k'aba simjö hi k'apk'ānnagjā hādaraa hi hoon bēepinaa hirua nemdam hīgbarmjā parhooba hau deepi jaaujim haajem.

²⁴ Hamau hi dāi mag t'ānarr k'ur hagt'a k'āaidam k'apancha k'aba nām hee, chi gobernador Félix hich hālli Drusila dāi bēewi Pablo hawaan mapijim haajem, hōrau Jesucristo hiek hāk'ajem jāaujam jūrr hamachdēu

hūraag. Mag hich Félix hūan Drusila hanʌm Judeapie hʌli hajim. ²⁵ Mamʌ Pabloou, jāga Hēwandam dau na maadēu nem hagchata wau wēnʌrraju haai nʌ ha jaauwi, dich morjā wir haig hajap'ata sark'a wēnʌrraju haai nʌm ha jaaumam d̄i h̄chab, Hēwandamau maach chacham hedjā dichdēu nem waumatarrpierr t'um hich hagjōo maach d̄i haju hanʌmpa jaaumam hūrwia, Feliiu hich k'ap Pabloog magjim haajem:

—Pablo, hidēu magpai s̄iuwia p̄achta deeu p̄ach s̄iejem cárcel deg petá. Mʌch jua parii habarm hed deeu mua p̄a t'ñrpñijugui hajim hanʌm, cha pua jaau sim hūraag.

²⁶ Mag simʌn mamʌ chi gobernadorrau hich hödegpain, hich weeupäi nʌm paar Pabloou hichig p'atk'onaujā p'agpim k'ōsi s̄ierr haawaita mag s̄i hi d̄i hiyʌn haagpajā h̄liba hich haar hi t'ñrpñräi haajeejim haajem. ²⁷ Hich mag simua ya año numí s̄iejim hich mag cárcel degpai. Mag nʌm hee Félix hōbērnia jūrr deeum Porcio Festo hanʌmta Judea durr gobernadork'a s̄isijim. Mamʌ hich Félix judionaan d̄i hiek'ōr haumaaugau, mag hich hōbēraagpamjā Pablo höbeerpi, hich mag cárcel deg p̄ajim.

25

Pablo gobernador Festo na

¹ Mag chadcha Porcio Festo Judea durr barchëwi jūrr gobernadork'a s̄isijim. Mag hich barchétarr k'ur k'āai t'ärjupnaa Cesareamua Jerusalenag majim. ² Mag hi mawia barbaimaawai s̄i hʌlr p'adnaan chi p̄örk'a nʌm k'ʌnjudionaan chi t'et'echaram k'ʌn d̄i hi haig b̄ewi hirig Pablo h̄egular chad k'abam hiekta h̄igk'achéjierram haajem. ³ Mag, hamach hiek h̄ik'amk'ir Festoog jajaau haajeejim haajem, Cesareamua Jerusalenag Pablo deepäimk'ir. Maan ham d̄enēn hamach happain ya, chi hiek'am harr haawai, mag hi deebapäawai k'nd jārr nʌnaa hi t'ōopäaig hajim. ⁴ Mamʌ par hamau mamagk'am h̄aba, Festoou warag, —Pablo Cesarea p'öbör hee preso s̄iebabah hajim hanʌm. Maagwai mʌchchata m̄ag k'ur jöpcha hagag maju ha chirʌm, ⁵ maagwai p̄aar heem k'ʌn chi t'et'emnaan mʌ d̄i Cesareaag wētju haai nʌmgui hajim hanʌm, mam pabaimaawai, chadcha hichdēu nem k'aigba harr gaaimua hiek'ōr paraa sim k'ai, warag t'et p̄ar hawaag.

⁶ Mag jöpcha hich Festo maju harr haawai ocho días k'aba harr k'ai diez diasjöpaei Jerusalén p'öbör hee s̄iewi deeu Cesareaag b̄ejim. Mag b̄ewia hich bartarr noram hich sie gaai jupwi hich haig Pablo haibëemk'ir t'ñrpñijim haajem, hichdēucha Pablo hiek k'ap hūraag. ⁷ Mag t'ñrpñitarr haa, ya hamach haig dubbaicheewai, chi judionaan mag Jerusalenmua b̄etarr k'ʌnau dak'acha b̄enaa hich k'ircha nem k'aigbacharamta hi gaai t'ap'öbaadéjim haajem. Mamʌ maglamjā s̄i hamach hipaita mag t'ʌnarr haawai pöd hi p̄ar hauba haajeejim haajem. ⁸ Mag ham hiek'apinaa jūrr Pabloou hich kōit hichdēupai, —Mʌ chan m̄ag chitʌm haig b̄lärjā nem k'aigba wauba chirʌmgui hajim hanʌm. Mua mag hamau jaau nʌmjō judionaan ley hichaaurjā k'aigba k'aba, Haai hi jēeujem di higwiajā k'aigba hiek'aba, ni Romaam emperador higwiajā b̄lärjā hi h̄egular k'aigba hiek'aba chirʌmgui hajim hanʌm.

⁹ Mamʌ judionaan hich d̄i honee hapim k'ōsim hiek'au Festoou hich Pabloogta, —Jerusalén mawia jamta pua p̄ach k'ircha warre p̄ach d̄i jāga haju k'ap p̄achig jaaupim k'ōsi chirʌ? ha jēeujim hanʌm.

10 Magbaawai jūrr Pabloou hirig —Mʌ mʌig emperadorrau warre presonaanag hamach k'īrcha ham k'aibag wauju wa sīi hōbeerpañju ha jaaujem haiga chirabahab hajim hanʌm. Maagwai mʌigweta warre mʌch k'īrcha jaaupañju haai simta, ¿k'ant'ee pua mʌ jam harrm hig chirā? hajim hanʌm. Pua pʌchdēujā k'ap'ʌ chirʌm, mʌ judionaan hiwiir hābam dāijā k'aigba k'aba chirʌm. 11 Pua hoowai mʌchdēu nem k'aigba harr gaaimua chadcha hamau mʌ t'ōju haai nʌm k'ai, mua magałmјā habam. Mamʌ bʌllajā mʌ k'aigba k'aba chirʌmta, sīi mʌ hēugar mag sēuk'a t'ʌnʌm gaaimuapai chan mʌ dāi hamachdēu hampierr hamk'īr ni hābmuajā pōd mʌ hamag pʌr deeju k'aba simgui hajim hanʌm. Magju k'āai warre emperador haarchata mʌ deebapłi. Jam hirua mʌ dāi hichdēu k'ap hajugui hajim hanʌm hich Pabloou hirig.

12 Magbaa Festoou hich wawiejem k'ʌnʌn dāi hiek'awi Pabloog, —Emperadorragchata pua pʌch dāi hichdēu k'ap hapim k'ōsi chiraawai magan hichiita emperador haar pʌ majugui hajim hanʌm hirig.

Pablo rey Agripa na

13 Mag Festo k'īirp'ee Pablo hijeñebk'arr k'ur pōmcha k'aba nʌm hee, rey Agripa hich hāp'ʌ Berenice dāi Cesarea p'öbör hee bēejierram, gobernador Festo hoon. 14 Mag bēewia da wētba nʌn harr haawai hiyʌnmamua Festoou rey Agripaag Pablo jaaumamua magjim haajem:

—Woun hāb Pablo hanʌm Feliiu preso pʌatarrjā mʌig simgui hajim hanʌm. 15 Mʌch maig pachéwi mʌ Jerusalén hudt'uurwai judionaan heem p'adnaan chi pōrk'a nʌm k'ʌnʌnau hagjō ham heem chi t'et'emnaan dāimua warre mʌrlag hi t'ōopäipi naajimgui hajim hanʌm. 16 Mamʌ mua hamag jaaujimgui hajim hanʌm, maach Romapienau pōd k'an gaaimuata mag woun preso wai nʌ ha k'augba nʌwe chan jāchag hag bärre presonaan dāi dichdēu hampierr haba haajem. Magju k'āai chi presoogjā mag hich leíg jaau wai nʌm k'ʌnʌn dāi k'īrcha hoonaa, hajap'a hi hiek hūrnaata, hi t'ōopi jaauju hawiajā, t'ōopiju haai simgui ha chirajim hanʌm Festoou Agripaag. 17 Mag gaaimua hamacha mua mau mʌch haar t'ārpłiwi bardatłk'abaicheewai, hag noramwe mʌch sie gaai jupwi chi Pablo hawaan mamk'īr mua hōor pāijimgui hajim hanʌm Festoou. 18 Maimua haipierrwai muan hi dāi mag t'ʌnarr k'ʌnʌnaujā hirua chadcha nem k'aigba waajerrta jaaujupii chirajimgui hajim hanʌm chi Festoou Agripaag hīgk'amamua. 19 Mamʌ magjā magba, hāba hamau hi gaai t'ʌmjo t'ʌ narran, hamach jōoin hi jaau nʌm maimua hāb mag woun Jesúz ha t'ār sīerr meetarr hanʌmá, Pablo hiek mag hagt'a hiiu sim ha jaau nʌmpaita hi gaai t'ʌ naajimgui ha hīgk'amajim hanaabá. 20 Mag hīgk'amamua, Mamʌ sīi magałm gaaimuapai harr haawai, chadcha mʌchdēu jaauju k'augba haadee, warag hich Pabloogta, "Pʌ mam k'ōs hak'iin, warag Jerusalenag mak'amgui" ha chirajim, "jam panaata pʌchigcha warre pʌ dāi jāga haju k'ai ha k'ap jaaumk'īr." 21 Mamʌ magbaawai hichdēu, "Magju k'āai warre emperador César haarta mʌ deebapłit, jamta hirua mʌ dāi hichdēu k'ap haju" habaawai, hich magpai sīuwi, deeu mua hich sīejem cárcel deg harripiwi, sīi hoopaar hapijimgui hajim hanʌm, emperador haar pāi nʌm hora.

Magta Pablo cárcel deg simjā Festoou Agripaag jaaumajim haajem.

22 Magbaawaita jūrr rey Agripaau chi gobernador Festoog, —Muajā mag woun hiek hūrm k'ōsi chirʌmgui hajim hanʌm.

Magbaa Festooou,—Magan nan mua p_{ar}ag hi hiek hūrpik'imgui hajim han_{am} hirig.

²³ Magtarr haawai chadcha hag noram Agripa Berenice d_{ai} hamach k'aj_{ua} hooim_{charam} j_{ua} b_{ee}wi h_{ab}a hamach biird_{ajem} hee dubjierram haajem. Ham d_{ai} h_{ich}hab b_{ee}jierram haajem soldaaun chi p_{or}naan maimua hich hag p'obör heepaim k'_{an} chi t'et'emnaanjä hagjö. Ya mag t'um bard_{at}k'abaicheewai Festooou Pablo hawaan mapijim haajem.

²⁴ Magbaa hi j_{ara}an w_{et}wi haipierrwai magjim haajem hich Festooou:

—Rey Agripa, maimua p_{aa}r m_{ai}g maar d_{ai} n_{am} k'_{an}: Cha simgui hajim han_{am}, p_{aa}r h_{oor} hig narr. Jerusalén p'obör hee maimua hich m_{ai}gjä judionaan t'umaam k'_{an}nau m_{ag} woun hiekk'ör p_{om} sim ha jaauchënaa warre m_{al}rag t'öpäipi jaau n_{am}gui hajim han_{am}. ²⁵ Mam_a mua hoowai hirua b_{al}rjä nem k'aigba wauba sim, mag_{am} gaaimua hi t'öpäaig. Mam_a hichd_{eu}cha j_{ur} emperador César haarta hich deepäipi s_{iew}ai, ¿muajä j_ägbarju? Hichiita mua hi deepäijugui hajim han_{am}, jam paawai hi d_{ai} hichd_{eu} k'ap hamk_{ir}. ²⁶ Mag hi deepäiju ha chir_{am}jä hagt'a k'augba chir_{am}gui hajim han_{am}, k'an hata maach p_{or} emperadorrag mua jaaupäiju k'ai, m_{ag} hi preso wai n_{am} k'ap hamk_{ir}. Mam_a rey Agripa, p_{ll}ta rey haawai, p_{al}rgta h_{är}cha k'ap hamk_{ir} t'ärpäiwi cha simgui hajim han_{am} chi Festooou. Pachd_{eu}cha hich d_{ai} hiy_{an} hawia wajap'a k'ap'haadeewai m_{al}rag jaaubá hajim han_{am}, muajä j_äga emperadorrag h_{es}ap gaai p'ä deepäiju haai chir_á ha k'ap haag. ²⁷ ¿K'an j_ägwi mua mag chir_á? Mua mag chir_{am} m_{ag}augui hajim han_{am}: Mua hoowai, mag preso deepäyaagpam han_{am}ta, emperadorrag k'ap hamk_{ir} h_{is} mag gaaimuata hi p_{ar} hauwi chadcha hi k'aibag wau n_{am} ha jaaupäiba chan b_{al}rjä h_{au} k'aba s_{iew}aita mag chir_{am}gui hajim han_{am} chi Festooou rey Agripaag.

26

Pabloou hich k_{ot} rey Agripaag hiek'atarr

¹ Magbaawai rey Agripaau Pabloog hiek'apijim hanaabá, j_{ur} hich hiekcha h_üraag. Mag hichig hiek'apiibaawai, hamach meeun hee t'et'emnaanag saludaajerrjö, chi rey hoo sim_{ag} h_{ag}t'aag juu h_{an}anaa Pabloou magjim haajem:

² —Rey Agripa, chadcha maach meeunaupai nem parhooba hamachd_{eu} t'äm haig m_{al} gaai t'äm hiek'a t'äm. Mam_a h_{au} pua m_{ach}igcha hiek'api chiraawai m_{al} honee chir_{am}gui hajim han_{am}, m_{ach}d_{eu}cha wir haig m_{ach} jawaag. ³ Mua k'ap'ha chir_{am}gui hajim han_{am}, pua chadcha maach meeun hi wajap'a k'ap'naa h_{ich}hab maach leijä wajap'a k'ap' sim. Maagwai pua s_{ii} m_{al} hiekdam wajap'a h_{ür}barjugui hajim han_{am}.

⁴ 'Judionaanaun t'umaam k'_{an}nau k'ak'apdö t'äm, m_{ach} h_{ewan} gurwe j_äga m_{al} ham hee chitaajeej_i, m_{ach} durr chiraajeewai maimua Jerusalén chiraajeewaijä hagjö. ⁵ Hamau k'ap' n_{am}gui hajim han_{am} h_{ich}hab, warrgarwe m_{al} hich mag fariseok'a chit_{am}. Pua k'ap' sim, fariseonaanta chadcha b_{al}rjä maach jöoin hi p_laba wajapcha h_{an}rk'aajem k'_{an}nau. Hamau chadcha nem hagchata jaau n_{am} hak'iin, mag_{am}ta b_{al}rjä meerba t'um jaauk'amgui hajim han_{am}. ⁶ Mam_a magba hamau s_{ii} m_{al} m_{ai}g wai n_{am}an, warrgarwe H_{ewan}damau maach jöoinag jaautarrjö chadcha maach meewi deeu hiiu p'iid_{ju} h_äk'a

chitam gaaimuapaita hamau m^la m^lig wai naabahab hajim haajem.
⁷ Warrgarwe mag jaaujerr haawaita, maach jöoin hābam k'odpai doce narr hag chaain t'umaam k'^llnau hīs hewag pawiajā hagt'a hāk'a durrum hiek'au hedaram magwe Hēwandamag jēeu durraba haajeeb hajim han^lm, hichdēu jaautarrjō hiiu p'iidatk'aag. Magnaa, Rey Agripa hajim han^lm, maach meeun t'umaam k'^llnau k'abam, mam^l hiwiir hābam k'^llnau par chad k'abamta hiek pōm m^lg m^l gaai t'^l n^lmlan, sīi chadcha m^lchdēu mag Hēwandamau maach hīupi haaujem han^lm hāk'anaa jaau chitam gaaimuapaiu hajim han^lm. ⁸ Magnaa, Keena, magan pārau k'^lirjuawai Hēwandamau chan maach chi meemjā pōd p'iriu hauju k'aba sīeb hajim han^lm, pāar m^la d^li m^lg t'^lanram.

⁹ Magnaa hichdēupai, 'Warran muajā chadcha jāg Jesús Nazaret-pierr higar hāk'a wēnrram k'^lln t'um warre k'aibag hee pāiju haai n^lmpii chitajimgui hajim han^lm. ¹⁰ M^lchdēucha mag k'^lirju chitarr gaaimua, Jerusalén p'öbör heen chadcha mua ham gaai mas waaujeejim. P'adnaan chi pōrk'a n^lam k'^llnaujā hamach paarmua m^l higar narr haawai, m^lchig jaaubaa, chi hāk'a durrum k'^lln k'apan mua cárcel deg dubp^limaajeejimgui hajim han^lm. Mag p'^läark'anaa k'^lechpi jaauwaijā mua d^li ham higar chiraajeejimgui ha jaaumajim haajem hichdēucha. ¹¹ Magnaa, Magbaju k'ar mua sīi pa gaai b^llrnaajā w^l t'^lan^lujeejimgui hajim han^lm, tag Jesús higar hāk'apimaaugau. Mag chir^lam^l Hēwandam hiek jaaujem di n^lnlid^lmpipier hich mag chitaajeejimgui hajim han^lm. K'ar warag k'^lir machk'abaadeewai deeum p'öbör heem magwe mua ham hēudee hēk'ajeejimgui ha jaaumajim haajem hich Pablooucha.

*Pabloou deeu jāga hirua Hēwandam hiek chaar hāk'ajī ha jaautarr
 (Hch 9:1-19; 22:6-16)*

¹² Mag jajawagmamua k'^ldau hee Jesús d^li hich hiek'atarr jūrr reígcha hūrmk'^lir hawi, deeu hūwaai jaaubaadëwi magjim haajem: 'Mag chitamua biek hāb hiek t'et'echa chitamk'^lir hawi p'adnaan chi pōrk'a n^lam k'^llnau m^lchig hēsap wau deebaawai hag d^li Damasco p'öbörög majimgui hajim han^lm Pabloou hich jaaumamua. ¹³ Magnaa, Rey, mam^l pua hāk'abamgui hajim han^lm, mag m^la mamta, hedausie t'^lnlam hee, cha hedau w^lll t'^lnlam k'^layaujā dau hararaacha sīi hedjā heemua dēgölp pagt'^lam daujō p'^lar jēer hat'amua warre maach chi wēnrrarr k'^lln t'umwe maar k'^lir harar w^lll jēer hat'ajimgui hajim han^lm. ¹⁴ Mag pagt'^lam daujō dēgölp p'^lar jēer hat'amua warre maach t'umwe maar jēk'^lt t'up'^lau sīujimgui hajim han^lm. Mag jēk'^lt chir^lamua hūurwai, hebreonaan meúata m^la t'^lırcha t'^lırnaa m^lrlag, "¿K'ant'eeta pua jāgcha jāg m^l hiek hāk'a durrum k'^lln k'aibag wawaag ham hēudee hēk'a n^lrráma?" ha sīejim m^lrlag. "Jāg n^lrram haiguin parta p^lchdēupai pua p^lch gaai mas haju j^lr n^lrrabahab hajim, p'ak hemk'^loiu p'idx'amaaugau hewag t'^lllgwai hich b^lk'^lrr pa hēud^l jörraajem gaai miu h^la sīejem^l t'^lllgjemjō." ¹⁵ Magbaawai mua hirig, "¿Ma p^la k'aiuma?" ha chirajim. Magbaa hichdēu m^lrlag hich t'^lır t'^lırnaa, "M^lll Jesuu. M^llta pua k'aibag wauju hēk'a chitabahab hajim. ¹⁶ Jöpk'aa p'iid^l d^lnlalisí, maimua m^l hiek hūrbá" hajim m^lrlag. "Mua p^lrlag m^lg m^lch hoopibarmán m^lch chogk'amk'^lirau hajim, mag m^l chog k'abaadeewai p^lchdēu m^lg hoobarm hōrag jaaunaa hīchab m^lg hatag m^lchdēu p^lchig nem hoopimampa t'umaam k'^llnag jaau chitamk'^lir. ¹⁷ Judionaanau wa judionaan k'abam k'^llnau k'^laijā p^l chig ham hugua, m^lchdēuta p^l t'^la wai chitajugui hajim, chadcha

judionaan k'abam k'lan heejā māchdēuta pə pāi chiraawai. ¹⁸ Mua ham hee pə pāi chirāmgui hajim, ham sīi dau k'īsumjō naawai; pua mā hiek jaaubaadeewai, dau hegdałk'a p'öbaadēmjō wajap'a hoop'öbaadeewai, tag hamach pekau heepai k'īchag heemjō hich mag wēnrram hugua. Mua pə pāi chirāmān, jāg sīi dösāt hipierraa wēnrraju k'āai, Hēwandamau k'ōsi simjōta wēnrramk'īrau. Mag mā hiek hāk'a p'öbaadeewai, Hēwandamau hamach k'aibag chugpaabapāiwain chadau, hamjā judionaan chi hāk'a wēnrram k'lan dāi hāba Hēwandam chaalink'a nāisijugui" hajim. Maga maach Pör Jesuu mārāg hiek'ajimgui hajim hanām Pabloou Agripaag, mag Damasco p'öbörög mamua k'ad hee Jesuu hichig hiek'atarr jaaumāmua.

¹⁹ Mag hiek'ak'agmamua hich Pablooupai, 'Rey Agripa, māchdēucha mag hoona māchigcha maach Pör Jesuu hāgt'armua mag hiek'atarr haawaita chadcha mua bālrijā hi hichaaur haba, sīi warag hi hipierraa hajimgui hajim hanām. ²⁰ Nacha Damascopienaga mua jaaujim maach peerdlajem hiek. Magtarr k'ur Jerusalenpienag jaauwi, Judea durram k'ānnagjā jaauwi, hīchab judionaan k'abam k'ānnagpa t'um jaau p'ālrda chitāmgui hajim hanām. Mag jaau chitāmān, hamag hamach k'aibag hāsie hewag k'īirjuwia hisegnaa, Hēwandamagta mag k'aibag chugpaapi jēeumk'īir jaauanaa, hīchab t'umaam k'ānn daa nem wajap'ata waipi jaau chitaajemgui hajim hanām, bigaaum k'ānnau mag hoowai hamach hēugar, "Jāk'ānan chadcha k'īirjug hiiur wai nāisim" hamk'īir. ²¹ Mag chitām gaaimuapaita chadcha Haai hi jēeujem deg judionaanau mā pār hauwia warre mā t'ōop'āim hig naajim. ²² Mamā hāu Hēwandamau mā heeg hoowia hag'ta monak'a hi hiek jaau pālrba chitāmgui hajim haajem, t'umaam k'ānnag. Chi t'et'em k'ānnagjā jaauanaa hīchab sīi parhoobam k'ānnagjā jaaujem. Mua mag jaaujemān, warrgarwe Hēwandam hi jaaumienau Moisés dāimua jaauwai hīs hewag paawai maach hee mag nem hoomaju haajerrta muajā hamag jaaujemgui hajim hanām. Mag tag mua nem k'īet'uhamag jaauba chitāmgui hajim hanām. ²³ Cha mua jaau chirāmjo warrgarm k'ānnaujā jaauwai, mag Cristota bēewia, meewia, deeu hichta nacha hiiu p'iidljugui haajeejim hanām; magbarmua judionaanagjā k'ap hapinaa judionaan k'abam k'ānnagpa hichta hed k'īe hee hōtdau paa dānlāmjō sierraawai, hi higmān hirua k'ap hapijugui haajeejim hanām, jāga Hēwandam haar barju.

Pabloou rey Agripaagjā Cristo hiek hāk'apiju hēk'atarr

²⁴ Pabloou peerdām k'ōchgau Cristo higwia mag hiek'a k'itaawai Festoo hirig, —Pablo, pārān wajapta lōkie chirāmgu hajim hanām. Hatcha estudieuta sīi warag pā pör hok'oo sīebahab hajim hanām hirig.

²⁵ Magbaawai jūrr hich Pablo garmua Festoog, —Mā chan lōkōo k'aba chirām, muan hagchata nem jaau chitāmgui hajim hanām. Maagwai māch hiek'amamjā mua k'ap'ā chitāmgui hajim haajem hirig.

²⁶ Magām hiek rey Agripaaujā wajap'a k'ap'ā simgui hajim hanām. Mag hirua k'ap'ā sim māchdēu k'ap'ā chiraawai hīs mag hirig māch hiek hūrpim hōk'ōta mā hiek'a chirāmjā haba chirāmgu hajim hanām. Hōor hābpaimuajā k'aba, ni hōor chukag heejā k'abata Jesús t'ōowia deeu hiiu p'iidla ba harr haawai, chadcha hirua meraajā k'aba sim mua k'ap'ā chirāmgu hajim hanām. ²⁷ Magnaa hirigchata, Rey Agripa, ¿Warrgar Hēwandam hi jaaumienau jaaujerr hiek pua chadcha hāk'a chirabá?

hajim han^{am}. Mua k'ap'Λ chir^{am} pua chadcha hāk'aajem hajim Pabloou hichdēupai.

²⁸ Magbaawai chi reíu Pabloog, —Peerchata puan pach dēnjō m^larag hāk'api hat'amgui hajim han^{am}, p^lachjō Cristo dēn k'amkⁱⁱr.

²⁹ Magbaawai jūrr Pabloou chi reíg, —Mag sīi peerta hāk'abarmjā haba, t'um m^lig t'^lan^{am} k'^lanau m^l dēnjōta hāk'ak'iin häucha hak'amgui hajim han^{am}, pari cha m^l chir^{am}jō preso n^lamua k'aba mama.

³⁰ Pabloou magbarm hee chi rey p'iid^lbaadeewai, chi gobernador, Berenice, maimua tag ham dāi hāba narr k'^lan^{pa} p'iid^lat^ka p'^löbaadējim haajem. ³¹ Maimua hamach hap wētwi Pablo hig hiy^{ll} n^lamua jūrr hamach wir haigpai, —Keena, mua hoowai jäg woun b^larljā hiek^kör chuk'u sim hanaajim haajem, mag^{am} gaaimua hi t'^loopäaig; ni sīi cárcel degjā wai naaju k'aba simta hamau jäg hi p'^laar wai n^lamgui ha hiy^{ll} naajim haajem hamach hap. ³² Mag hiy^{ll} naawi Agripaau Festoog magjim haajem:

—Jäg presoou hichdēucha emperador haarta hich deepäipi jaauuba harr hak'iin, weeupäiju haai sīejimgui hajim han^{am}. Mam^l emperadorrauta hi dāi hichdēu k'ap haju haai sim hatarr haawai pōd weeup^libamgui hajim han^{am}.

27

Pablo Roma p'^löbörög warrtarr

¹ Mag emperador haarchata Pabloou hich deepäipi jaautarr haawai chadcha Italia durr Roma p'^löbörög deepäiju hap'^löbaadējim haajem, mamta chi emperador sīejerr haawai. Mag Pablo deepäyaagpaawai soldaaun Augusto dēn han^{am} heem capitán hāb Julio han^{am}ag jaaujim haajem, magua Pablo tagam presonaanpa hāba p'^lü Harramkⁱⁱr. Mag hi deepäi n^lam dāi m^ljā hi daumaai majim. ² Mag chadcha puerto Adramitio han^{am} haram barco Asiaag mam han^{am} haig bar wējorr haawai mag hee marau waaid^ltk'a p'^löbaadējim. Mag maar wētum dāi Macedonia durr p'^löbör Tesalónica han^{am} heem woun Aristarco han^{am}jā maar dāi majim. ³ Maigmua mag maar hērēubaadeeu hag noram p'^löbör Sidón han^{am} barjim. Mam pabaimaa capitán Julioou b^larljā Pablo chig haba, warag hich paarmua hād^lraa hich k'apk'^lan haar mapinaa hamau nem dee n^lamjā hisegba haupiejeejim. ⁴ Mag Sidón naawia hērēubaadeeu, p'^lü maar k'^lir garmuata wē sīerr haawai, hōk'ar chi Chipre morr hēugar p'^lü chukag hee p'^llrd^l wētjim. ⁵ Mag wētumua waa Cilicia k'^lirp'^lee dōjārr t'^lad^ld^lg, deeum durr Panfilia han^{am} k'^lirp'^leejā t'^lad^l dichwi, deeum p'^löbördam Mira han^{am} jerag p'^leeubaimajim. Mag p'^löbör, Licia durram^lu.

⁶ Mag p'^löbör jerag mag soldaaun pōr chi capitanau p'^löbör Alejandría han^{am} haram barco Italiaag mam han^{am} hoobaawai marag hag hee waaid^ltk'apijim, jūrr mag hee wētaag. ⁷ Mag, chadcha dōjārr paauk'abaaadēwi hich mag biek^k'a k'^lubaadēp'^lamjā pōmjā jēed^lba, hōk'ar hēk'a k'odjōrrōmuata k'^lāai k'apan pabaadēm hee p'^löbördam Nido han^{am} k'^lirp'^lee barjim. Maimua deeum haud^ltk'aau, hag'ta maar k'^lir garmuata p'^lü wē t'^lnarr haawai, sīi warag dōjāag k'ajap'a d^lrbawi, Puerto Salmón han^{am} k'^lirp'^lee dichwi, morr Creta han^{am} hēugar p'^lü t'eeg magcha wēba sim hee p'^llrd^l wētjim. ⁸ Mag p'^lü k'urau pōd dōjārr maju k'aba haawai dō higaau hōk'ar hēk'a wētumua p'^löbör Lasea han^{am} dak'a deeum p'^löbördam Buenos Puertos han^{am} barjim.

⁹ Sii mag p'ū k'aigbam gaaimua jēedaba haawai, hōk'ar k'odjörrömua ya deeu noseg jaarjā dakpapak'arr haawai, tag biekk'ajujā k'aba haadējim. Pabloonu hichdēu mag k'ap'haadeewai mag barco hee chi t'et'emnaan wētmaa harr k'ānag magjim:

¹⁰ —Keena, mua hoowai ya mag noseg jaar dakpapak'am hee warag maach wētman, dōjärr haadeewai maach k'aigbaju. Magbaadeewai maach barco hok'oowi hag hee nem warrumjā t'um hok'oobaadēm dāi hīchab maach chi wounaanpa k'ājjā t'um hödubjugui hajim hamag.

¹¹ Mamā Pabloonu hamachig mamagk'amjā, chi soldaaun pör capitán Julioou hi hiek hasekasba, warag chi barco heem capitanau chi pap dāimua jajaauk'amita dāi hāk'ak'a haajeejim. ¹² Mamā mag maar narr haig noseg jaar paawai pōd barco barjopju k'aba sīerraawai k'apanaam k'ānnau warag haigmua hich hag Creta p'oram gaaipai deeum p'öbör Fenice hanam̄g wētju hap'öbaadējim, jūrr maig nāmuu hidēu noseg jaar dichpiwi dōchläumie nālag. Mag Fenice p'öbör bechag hee hierr sīewai hed burrjem garmua p'ū bēewaijā magcha nem t'eeg wēba haajem.

Dōjärr wētum hee p'ūas meeuk'atarr

¹³ Mag, chadcha chi ancla jiir hauwi hērēubaadējim. Mamā mag wētum hee, hedau burrjem garmua p'ūdam t'et'eepai wēbaadeewai, hamachdēu hig narrjō hich mag wē t'ānaisijupi hawi, warag mag morr Creta hanam̄m higaau dōhi dak'a hērēubaadējim. ¹⁴ Mamā mag wētumua hagt'a k'odjörröcha k'aba nām hee, dēgölp p'ū hāsiebaadēwi jūrr dōhi garmuata p'ū t'eega dōjäag p'ua t'ānaisijim. ¹⁵ Mamā mag dōhi garmuata p'ū t'eeg p'ua t'ānaawai parii dōhieg pāyaag chach hohook'amjā pōdba, warag dōjäagta maar barco harrmajim. Mag par dōhieg wētju hēk'a nām pōdba habaawai warag sīi p'ālrdā hūrr jōisiwi hādraa p'ūug maach sir harripijim. ¹⁶ Mag sīi p'ālrdā k'odjörrömua Creta dōjäag deeum p'oramdam Cauda hanam̄m hēugar paauk'abaadeewai hāu chi p'ūjā magcha nem t'eeg wēba haadējim. Mag hagt'a k'īir garmua wē sim haawai hōk'ar hēk'a wētumua maach barco k'u gaai botedam jā wai jōrrarrjā hēk'a nāl hawi hāu barco hee hēudā haujim. ¹⁷ Mag chi botedam barco hee hēudā hauwi, chi barco bi hagdaujō hublā k'ak'ēgamk'īir, hag heegar kabchā dubpāinaa t'et hābam̄g k'ēu k'ōorjā sīujerram, t'orrp'ēwi sīi heeuram hugua. Maimua chi barcopienau mospör sākag hār hamach jāuwimaju k'īirjuwi, warag vel t'um heeg burrk'apāinaa, hich mag sīi p'ālrdā k'odjöisijim, p'ūupai maach sir harrmk'īir. ¹⁸ Maimua hag noram pamjā bālrjā p'ūas t'umbaa k'augba, hamachdēu hoowai warag p'ūasdau dap haadeewai barco hūpdāmk'īir hag heem nem dō hee bark'āni p'öbaadējim. ¹⁹ Maimua k'āai t'ārjup pamjā hich mag t'umbaba haawai maachdēucha marau dāi ham juapierr chi barco dēncha nem t'ānarrijā hāaurag barwērppāijim. ²⁰ Dōjärr mamagk'amua k'āai k'apan pamjā bālrjā marau hedau k'īir hoojōjōojā k'aba, ni hedaar paawai p'īdag k'īrdamjā hooba haawai, ya marau maach peerdājujā k'īirjuba naajim.

²¹ Mamā mag k'odjörrömua k'āai k'apan haajjā t'ach k'ōba narr haawai Pabloonu ham jārr dānāluna, —Keena, mua jaau chirarr hipierr Cretamua hōbērba harr hamuan, wajapcha hak'amgui hajim. Jāgtarr hak'iin maach māg dau haug wauwi maach nemdamjā hok'oobak'am. ²² Maach māg hap'ā k'odjörrab mama, hoob k'īrjumiet hajim. Maach barcoon chadcha joot'ūpwia hok'ooju, mama maach chi wounaan chan ni hābjā chig habamgui hajim. ²³ ¿K'an jāgwi mua k'ap'haadeewai mag chirā? Mua mag

chir^lam^ln m^lgaugui hajim: M^l m^lg chit^lm haig hāba Hēwandamau nem k'ōsimta wau chit^lm, hichta m^l Pōr haawai. Mag gaaimua hedaa hich chog m^l haig p^lxiwia, bēewia, m^l t'ārcha t'ārt'ārnaa,²⁴ m^lrl^g k'īrjupibajimgui hajim, hichiita emperador d^li k'īrcha hiek'ab k'aba hiek'aju chiraawai. Mag gaaimua Hēwandamau m^l peerd^l hat'am d^li hīchab pāar t'um m^l d^li hāba k'odjörröm k'ālnjā peerd^l hauju ha jaau-jimgui hajim, chi Hēwandam chogau m^lchigcha.²⁵ Magtarr haawai honee habat keena; mua k'ap'^l chir^lmgui hajim, chadcha Hēwandamau hich chogag jaaupibaawai m^lchig jaautarrjō hich mag haju.²⁶ Hoob k'īrjumiet; maachin hichiita jerrba parhoobam morr gaai p'^luu sir wer-bajugui hajim Pabloou t'umaam k'ālnag.

²⁷ Mag dōhijā hooba k'odjörrömua seman numiim hee, p'^luu barpäiwi, jūrr deeum p'^luas Adriático hanam hee n^lmta, hedacha haadēm hee, chi marinernaanaau ya dōhi dakpamam k'augaa hap'ōbaadējim.²⁸ Mag dōhi dak'a n^lmjōo habaawai, dō naug k'ap haag hawi chach hoowai, veinte brasas s^leijim. Maimua k'ūchpai k'odjörrōo hawi deeu chach hoowai quince brazaspai haadējim, chi naug.²⁹ Magbaawai heeu dēgölp mokpör jooodög h^lr k'ājjā maach j^llu jopimaju k'īrjuwi ancla jayap k'u gar j^lk'anaa dubbapääiwai h^lu mak'ānnau chi barco wai jōisijim. Mag dōjärrpai k'odw^lejomua jöpk'arraajāta hāspapim k'ōsi haajeejim.³⁰ Mag n^lm hee chi marinernaanaau hāspaju nawe botedam hee d^larju k'īrju p'^lōbaadēwi, chi botedam dō hee jiir burrp^lxiwi, hamach k'augpimaaugau, s^leuk'a deeum anclata jūrr k'ēugar dō hee barp^lyaag hēk'a n^lmjōo naajim.³¹ Mam^l Pabloou mag ham d^lraag hēk'a n^lm hichdēu k'aug hat'aawai chi soldaaunag jaaawi, chi capitaganjā, —Jāk'ānn marinernaanta hinanaa barco hee naaba chadcha d^larmidm^ln, pāar chan pōd peerd^lbamgui hajim.

³² Magbaawai soldaaunau chi kabch^l t'ārrbapääiwai s^li k'īchag hee parhooba p'^luu sir harriwi chi botedam hich mag hok'oobaadējim.

³³ Maimua hāspa hurum dēn ya hedau haard^ld^l k'abaadeewai Pabloou hich k'apeenag t'ach k'ōmk'īr ham wawimamua magjim:

—Keena, pārau hoo n^lm ya hīsim k'urau catorce días pamgui hajim, pāar haaijā k'āiba, ni pāach t'ach k'oojemjōjā k'ōba, s^li b^lrl^lam hiiupai n^lm.³⁴ Maagwai mua pārag t'ach k'ōbat ha chir^lmgui hajim keena. Magba haawaita jāg warag pāach k'a t'^luu pamabahab. Hoob dōjärr pāach dau hap'^l haju chan k'īrjumiet. Maachin t'umaa chig haba peerd^ljugui hajim.

³⁵ Pabloou mag hiek'apet hawi, pan juu hee hauwi, t'umaam k'ānn dak'īr Hēwandamag jēeuwi, k'ōor k'ōbaadējim.³⁶ Mag Pabloou hamach dak'īr k'ōbaadēm hoowi d^li k'ōchk'a k'ōp'ōbaadējim, tagam k'ānnaujā.³⁷ Haragan mag barco hee k'odjörrarr k'ānn t'um maar doscientos setenta y seis naajim, chi k'apanag.³⁸ Maimua mag hamachdēu k'ōmpierr k'ōwi hag hee trigo wai jōrrarrjā dō hee bark'ālpijijierram, chi barco hūpd^lmk'īr.

Mos hār j^lluwi k'ōtotarr

³⁹ Mag dōjärrpai j^l hēewi hāspabaadeewai dōhi hoo haujierrab mama, marinernaanaau pōd mag durr k'aug haubajierram. Mama bechag hee hierr mos bāau sim hoo hat'aawai hag^l wētju hap'ōbaadējim, jūrr mam

barco wai jopimaag. ⁴⁰ Mag chadcha wëtju hap'öbaadëwi, hamach an-claaggä hooba, sii warag chi kabchäpa dö hee hich mag t'ärrp plajierram. Magnaa chi barco p'eerjem timonjä k'ügdätk'anaa, k'ëugarcharam veldam deeu waaur hauwia, mag moshi bääu k'ërmag häddeg p'öbaadëjim. ⁴¹ Mamä mag häddeg wëtwi waa döjärr mospör slkag här k'ëua mosjä hee t'ooldä jllu jopbaimajim, pöd p'ärrp'ëjujä k'aba. Mag döjäagta k'u hla wëjom haawai hoo nám dau heyaa p'üasau bobojok'amua chi barco k'u t'orrchëchëu k'abaadëjim.

⁴² Ya mag hoobaadeewai, presonaan dö hee därbagk'a wëtwi p'ëeubagk'abaimaawai warag däruju k'üirjuwi, chi soldaaunau warre k'ëchpäiju hëk'a p'öbaadëjim, hëbjä peerdäpiba. ⁴³ Mamä hamau magbaawai chi capitán Julioo Pablo peerdä haum k'ösi sïerr haawai hamag hädärr presonaan k'ëchpiba, sii warag chi hiparaam k'ännag dö hee därbagk'api jaaujim, hamachta nacha dö higaau p'ëeubagk'awi durrag waaidätk'amk'üir. ⁴⁴ Maagwai chi himeraam k'ännag jürr tabal gaai wa chi barco perás p'üasau hogreu wërpmai gaai k'äijä pärnaa hök'ar wëtpi jaaujim, mag wëtumua hëchab dö higaau p'ëeubagk'amk'üir. Mag chadcha häu maach t'umaa maar monak'a dö higaau p'ëeubagk'awi peerdätk'ajim.

28

Pablo Malta morr gaai p'ëeubatarr

¹ Mag dö hee hö jälär nll hawi durr paauk'aau, hörau marag jaauwai mag morr Malta ha t'älrjem hanaajim. ² Mag maar durr paauk'abaaadeewai mag morr gayam k'änn hö hajaug sii maar hamachig baarpi hauwi bälrjä maar chig habajierram. Hante noseg chë sïerrau maar jïchk'a narr haawai hamachdëu hötdau hörwi hamach haig maar t'är haujierram, hët k'ääimk'üir. ³ Magbaawai Pabilou warag ham juapierr hötdau huu hap'yaag hawi, papiu pochag bëewi, höt hee wërppäichëjim. Mamä mag hirua höt hee chi papiu wërbapäaiwai nemk'orta höt heemua p'ip'ichag höbérwi sii hi juu gaai jiir jopbaichëjim. ⁴ Chi durr k'ännau hamach daúa mag nemk'orta hi juu gaai jiir jopbaichëm hoobaawai hamach happai, —Keena, päädë hoobat. Jägan jäg wounan hoor t'öomieuwai. Maguata p'üas heemua peerdätarrjä, hagt'a plaba, Hëwandamau hi däi jäjägk'am. Hich hiiuta juau hi däi jäg sïebahaba hanaajim.

⁵ Mamä mag hich juu gaai jiir jopbaicheewai sii warag höt hee jip'ëräiwi, bälrjä chig haba, k'aaba harrjö hich mag sïsijim. ⁶ Mag hi juu gaai jiir jopchëtarr haawai hamaun juu pöm hörrbaadëjupii naajim, wa magbam k'ai sii chi meem k'äijä dëgölp bëjä haimajupii naajim. Mamä hamachdëu hoowai magtarr haigmua ya därrä haadëmjä bälrjä chig haba habaawai jürr hamachdëupai hümaai, —Keena, jä chan hoor parhoobam k'abam. Jägan jägan Hëwandamta jäg nïrrämwai hap'öbaadëjim hi higwia.

⁷ Mag Pablo juu gaai nemk'ör jiir jopchëtarr haigmua dak'a mag morr gaai chi t'et'echaram jöoi Publio hanäm dën jëb pöm t'änaajim. Mag jöoirau maar hich di haar p'ë harrwi k'äai t'ärjup sii par maar jähog wai sïejim. ⁸ Maagwai hich Publio haai mor mas sïejim. Jöointa k'älu t'nplm däi hëchab bagpata jä chë k'ërajim, jik'aa nïmuua. Magbaawai Pablo hi haar mawia hi kõit Hëwandamag jëeumamua hi här hich juu hausïubaawai

warre monaau sīsijim. ⁹ Pabloou mag jōoi monaaubap̄im tagam k'ɻnlau hūrp̄'ōbaadeewai, tag deeum k'amor machag paraa harr k'ɻnlajā hich haig bēemarr k'ɻnlau t'um Pabloou monaaup̄xi maajeejim. ¹⁰ Mag mor mas sīsid harr Pabloou monaautarr k'ɻnlauta marau nemdam hig n̄lmjā t'umaa marag hau dedee haajeejim. Maimua ya maar wētaaggpaawaijā barco hee marau nemdam higju t'umaa k'īirjunaa p'ēdeejerram.

Pablo Roma bartarr

¹¹ Maar maig n̄lm hee hich mag Malta p'oram gaai hīchab barco hāb sīejim, hedau k'ōrg t'ɻnlam k'urau pōd maju k'aba haadeewai haig dōchālumie n̄ narr k'ɻnl dēn. Mag barco k'ēu gaai hamach hēwandamnaan Cástor hanlm dāi hāb hagjō Pólux hanlm k'īirk'a wau sīejim, pa dēn. Hich ma, Alejandría p'ōbōrōm hajim, chi barco. Ya maar mag p'oram gaai hed t'ārjup n̄lm hee, mag barco mam haadeewai mag hee maar wētjim. ¹² Mag hērēubaadēwi, p'ōbōr Siracusa hanlm barwi, k'āai t'ārjup naaimajim mag p'ōbōr hee. ¹³ Maigmua dō higaau p'ɻlrd̄ wētumua jūrr p'ōbōr Regio hanlm naaimajim. Hag noram dōjārr paauk'abaadeeu, hāu marmua badag p'ū wē t'ɻnlisierr haawai, k'āai numiim hee deeum p'ōbōr Puteoli hanlm barimajim. ¹⁴ Mag p'ōbōr hee hīchab maach Pör Jesús hiek hāk'a n̄lm gaaimua maach k'odk'a durrum k'ɻnlpa t'ɻnarr haawai hamach haig maar t'āajim, hamach dāi seman hāb naamkīr. Magbaawai chadcha ham haig maar seman hāb naawi ocho diam gaita Romaag wētjim, jūrr bālu, maach barco p̄lawi. ¹⁵ Mam̄ Jesús gaaimua maach k'odnaan Roma p'ōbōr heem k'ɻnlau ya maar hamach haar wētum hūr wai narr haawai hāaur k'ɻnlau maar k'īirp'ee p'ōbōrdam Apio hanlm heem merrkau hee maar n̄ naajim. Maagwai tagam k'ɻnlau jūrr dak'apai Las Tres Tabernas hanlm haig naajim, hagjō maar n̄lawai. Mag maach k'īirp'ee hoon wēttarr k'ɻnl dāi t'ēubaimaawai Pabloou Hēwandamag hāu hajim hawi honee haadējim. ¹⁶ Mag wētumua ya Roma paauk'abaimaawai chi capitán ham p'ē harrtarau jūrr haiguim cuartel hee chi pōrk'a sim̄g warre presonaan t'um p'ēdeejim. Mam̄ Pabloog cárcel deg sīepiba, sīi hich di k'īetta soldaaun hābpaim̄g hoo paraa hapijim.

T'et'emnaanag Pabloou Hēwandam hiek jaautarr

¹⁷ Pabloou hich Roma bartarr k'āai t'ārjupnaa, judionaan chi t'et'em k'ɻnl t'um t'ārk'ɻlirp̄lajim. Mag t'ārk'ɻlirp̄lwi hāba naaicheewai hamag magjim:

—Keena, pāarjā judionaan haawai mua pārag jaauk'imgui hajim: M̄ chan m̄lg chitlm haig bālrjā maach meeun hiwiir hābam dāijā k'aigba k'aba, ni maach jōoin hi higwiajā k'aigba hiek'aba chitlm. M̄ mag chitlm̄ta sīi m̄ hēugar sēuk'a nem hīgk'awi Jerusalén p'ōbōr hee soldaaun Romapienag m̄ par deejerramgui hajim. ¹⁸ Mag ya m̄ hamach jua hee pabaadeewai mak'ɻnlau wajap'a m̄rlag jēeumajieram, mag jēeumamua murua nem k'aigba wautarr k'āijā k'aug hat'aawai m̄ t'ōopäaig. Mam̄ par mag wajap'a jēeu buburrk'amjā, m̄ mag chadcha nem k'aigbam wauba chirarr haawai, hamach hap hamuan m̄ plap̄im hig naajimgui hajim. ¹⁹ Mam̄ mag n̄lm hee maach meeunaupaita hidēu m̄ plap̄lrip̄iba, warag m̄ t'ōopi jaauubaawai, mua maigpai m̄lch t'ōop̄iba, warag emperadorragta m̄lch t'ōopiju hawiajā m̄ dāi hichdēu k'ap haju haai simgui hajim Pabloou hich jaauumamua. Mag jaauumamua, hamau hamach garmua m̄ dāi magjieg mam̄, m̄lch garmua chan mua bālrjā maach k'apeen judionaan hēugar nem k'aigba jaauujā chuk'u chir̄mgu

hajim. ²⁰ Mua chadcha pāar t'ärk'älitarran, pāar dñi k'ñircha hoonaahiyäamamua magäm t'um jawaagta pāar t'ärk'älipäijimgui hajim. Magnaa, Híchab k'ap'ä habat hajim keena: Pārau mág mä caden juaparaa hoo t'ëu chiräm hoo námán, jääan chadcha warrgarwe maach jöoinau nlaajerr woun chadcha bëewi hag hiek häk'a chitäm gaaimuata hamau mä mág wai námgui hajim Pablooupai hichdëu Cristo hiek häk'a sïerrjaauumamua.

²¹ Magbaawai mag judionaan chi t'et'emnaan haig narr k'ännau hirigmagierram:

—Ni häbmuajä hësapdam p'ännaa magäm haarmua maachig jaaupäiba haawai marau chan bälärjä pä mag nárram k'augba námgui hajierram. Ni maach meeun haarmua bëe nám k'ännaujä pä hëugar maach jägaag k'aba jaauchë námjä marau bälärjä hürba námgui hajierram. ²² Maraun pächdëuchata maachig hürpim k'ösi nám, k'an hiekta pua jaau chitá, maachdëucha k'ap hüraag. Maumua marau húurjemán, mag jäg Nazaret-pierr higar häk'a nám k'ännan mag durrpierram k'ännau ham hëugar k'aigba hiek'aajem hanamta marau húurjemgui hajierram hirig.

²³ Maimua hamach garmua Pabloog deeu húmaai hi haig bëeju ha jaautarr haawai, mag hamach bëeju harr hed hëspa hëebaadee, hõor k'apan hi jéer sim di haig pos haichëjim. Mag hich haig hõor pöm pierrwai hedau'err garwe jaaubaaderr k'íeb k'eeurpamaa hajim, jäga Hëwandamagta maadëu hñdaraa dich Pörk'apiju haai nñ ha jaau simua. Mag jaau simua Hëwandamau hich hiek Moiseeg p'äpitarr gaaim hiek jaaunaa híchab warrgar Hëwandam hi jaaumienau p'ä pñarr gaaim hiekpa jaaumamua Jesús higar häk'api hauju hëk'aajeejim. ²⁴ Hääur k'ännau mag hirua jaaumam häk'ajierram, mamañ tagam k'ännau chan häk'abajierram. ²⁵ Mag hö hääba k'aba, hääur k'ännau häk'anana tagam k'ännau häk'aba haadëp'äm gaaimua, warag k'íeb hëréumaawai Pabloou hamag magjim:

—Jäg mágju k'apta chadcha Hëwandam Hak'arau warrgarwe jöoi Isaías k'ararrag jaaupibaawai pāar higwia maach jöoinag, ²⁶ “Ják'ännag mä hiek jaaubami” hajim hich Hëwandamau. Maimua hichdëupai jaaumamua, “Muata hamag mag jaaupäi chiräm habá” hajim:

“Par pārau mä hiek hür námjä k'augbaju;
mä juu t'eeg hoo námjä hoobamjöta haju.

²⁷ Päran t'är t'eegta sïsidäm, sii kach hee t'ërp p'älik'anaa daujä p'äarjä sïsidämjö naawai.

Par pârag nem jajaauk'amjä hürmap'a, ni häk'ajä häk'amap'a nám.

Par pârag mñch juu t'eeg hoopi chirämjä bälärjä k'aug haubamjöta nám.

Magua mñrñg pâach k'aibag chugpaamk'íirjä mä higba nám” ha jaaupijim hich Hëwandamau. *(Is. 6:9-10)*

²⁸ 'Magtarr haawai mág pâachdëu häk'aba habarm gaaimua, warre k'ap'ä habat hajim Pabloou: Hísmua hatag Hëwandamau judionaan k'abam k'ännagta mág maach peerdñajem hiek jaaupi sim, hamjä peerdñaju haai hamk'íir. Mag hamachig jaaubaawai hamau chadcha häk'ajugui hajim.

[²⁹ Mamä Pabloou mag hiek'abarm judionaanau hamach jäglucha hürbaawai, hamach wir haigpai sereu p'öbaadëwi warag hëréubaadëjim.]

³⁰ Magtarr haigmua año numí hëntér Pablo hich mag p'öbör hee sñejim, hich di alquilaa hautarr hee. Mag ya hich dik'a wai sñewai hich haig

hõor bëewaijã t'umaa warag hierrag dubpiwi ³¹ hamag jaaujeejim, jäga hamaujã Hëwandalama magta hädlaaraa hamach Pörk'apiju haai nã. Mag jaau-mam däi hïchab maach Pör Jesucristo hiekjã t'umaam k'ñnag wajap'a jaaujeejim. Mag hirua nem jaau sim tag jaaupima augau hawijã ni hääbmuajã hirig magäm haba haawai hichdëu jaaum haig jaaujeejim.

Magta maach peerdlaajem hiek warag haaidämajim, durri pier.

ROMANOS

Pabloou Romapienag hēsap p'ā deepāitarr

Chi p'ātarr. Mag carta jöoi Pabloouta p'ājim. Hajap Biblia esstudiejem k'ān hiek Corinto p'ōbör hee simuata p'ājim haajem, Romapienag deepääig (1:7,15). Ham hiek hīchab hālai hāb Febe haajerr gaau k'āijā deepäijim haajem (16:1-2). Mag deepääiwai chi Pablo hagt'a Roma maba sīejim. Maagwai Roma p'ōbör hee hāk'a nām k'ān narr haawai mak'ānagta deepäijim haajem, ham hoon mam k'ōchaaga haajerr haawai (1:10-11).

Roma p'ōbör hee chi hāk'a narr k'ān chan judionaan happai k'aba judionaan k'abam k'ānpata t'ānaajim haajem. Warrcharan chi hiek'an judionaanauta harrjim haajem; mama magtarrta judionaan k'abam k'ānauta hāk'a p'ōbaadēwi jūrr hewag pawi hamachta chi nacha hāk'a narr k'ān k'āijā k'apanaacha hap'ōbaadējim hanaabá.

K'an jawaag hajī. Pabloou Romapienag mag carta deepāitarran hamagjā hīchab Hēwandamau maach peerdā haaujem hiekta hajap'a k'ap hamk'īr jaaupääig hajim (1:3-4,16-17).

Pablo hiek maachin "t'umaam k'ānta maach pekau gaaimua maachdēupai Hēwandamag maach hisegpi nāmjö hi warpta wēnārrām" haajem. "Mag hi warpta wēnārrab mama, Hēwandam t'umaam k'ān dāi hajap'a k'itaawai, mag maachdēu nem hajap'a wau nām paarjā k'aba, hich garmuata mag maach hich dāi hiekk'ōr pōm narrjā higba, Jesucristo gaaimua maach pekau chugpaawi hiekk'ōr chuk'u sīi hich dāi dau parii hapiejem" hanām k'ap hamk'īrta Pabloou mag libro p'ājim (3:23-24).

Pabloou hīchab dawaa k'ap'a hapi sim, mag maach peerdājem hiek t'umaam k'ān hat'eemk'a sim (9:1-11:36). "Har t'um maach Pörögta hamach dau haug k'augpi jēeu nām k'ānan hāu peerdātk'aju" ha sīewai (10:13), judío k'aba hawiajā judiojō peerdāju.

Salud

¹ Romapien, maach hāba Cristo hiek hāk'a nām gaaimua k'odk'a t'ānām k'ān, ȳjāgpai nā keena?

Mān Pabloou, Jesucristo chog. Muata pārag mag hēsap p'ā deepāi chirām. Hich Jesucristoouta mā jār haujim, jāga Hēwandamau maach peerdā haaujē ha jaaujem k'amk'īr. ² Mag hich Hēwandamau jāga maach peerdā hauju ha sim hiek'an jōoingarwe hich hiek jaaumienag p'āpitarr hiekpaiu. ³ Wajapcharan mag hiek'an Hēwandamau hich Chaai higwiata mag p'āpijim, maach Pör Jesucristo higwia. Maach māig heegarm k'ān dāi hāba sīeicheegpain, rey David k'ararr chaain hewagam k'ān heeta sīi parhoobam k'ānjö t'aabachējim. ⁴ Mama mag hamau hi t'ōtarrrta deeu hīu p'iidātarr gaaimua, maimua Hēwandam Hak'aar hi dāi sīejewai hag juu t'eeegau hōor hajaug paajem gaaimua, hichta Hēwandam Hiewaa chi juu t'ierrk'a sīerrāmjā hōrag k'ap hapiejem.

⁵ Mag Jesucristoouta hāu mā jār hauwia hi hiek jaaujemk'a chitām, mag hi hiek jaau chitām gaaimua meupierram k'ānau hirigta hādāraa hamach peerdāpināa hi hipieraa hamk'īr. ⁶ Mag meupierram k'ān ha chirām haig, muan pāarpata jaau chirām, pāarjā hich Jesucristoouta hich dēnk'a hautarr haawai. ⁷ Mag pāar Romapienjā Hēwandamau jāsene

haajem k'ʌn haawai pāragta mʌg hēsap p'ā deepāi chirʌm, pāarjā hi hōor haawai. Muan maach Haai Hēwandamagjā jēeunaa maach Pōr Jesucristoogjā pāar kōit jēeu chiraajem, pāar hāu heeg hoonaa pāar k'ōinaa p'ē wai wēnʌrramk'īir.

Pabloou Romapien hoon mam k'ōchk'aajerr

⁸ Keena, deeum nem jaauju nawe pārag jaauk'im: Muan Jesucristo gaaimua hich mag Hēwandamagta hāu hajim ha chiraajem, pāachdēu hāk'atarr hiekta hagt'a hogdʌba durrum higwia deeum durram magwe pāar hēugar hōrau wajap'a hig hiyā haajem paar. ⁹ Muan hāba Hēwandam Hiewaau maach peerdʌhaaujem hiek warag hōrag k'ap'ʌ hapijuuta hēk'a chiraajem. Magua, hich Hēwandamaujā k'ap'ʌ sim, mua hichig jēeupierr chadcha pāar kōit jēeujem. ¹⁰ Mag nʌm dāi hīchab nawe pāar hoom k'ōchag chiraajeewai hirig jēeu chiraajem, pāar hoon mʌch p'ximk'īir, majā hichdēu mag k'ōsi chirʌm k'ai mamʌ. ¹¹ Mag pāar dāi k'īrcha hoom k'ōchag chirʌmʌn, pāachdēu hāk'atarr hiek gaaita warag hubʌ paauk'amamk'īrau. Pari magamk'īran, mʌchdēu pārag Hēwandam hiek jaau chitʌm gaaimua hich Hēwandam Hak'aragta pāar dāi hichdēu k'ōsimjō hapim k'ōsi chirʌm. ¹² Mamʌ wajapcharan mag pāachpaita mua jaau chitʌm gaaimua hubʌ k'aba, hagdaujō maach t'umaam k'ʌnnta k'īir honee hapim k'ōsi chirʌm, maach t'umaam k'ʌnnau hābam hiekpaita hāk'a naawai.

¹³ Cristo gaaimua k'odamnaan, mua pārag k'ap'ʌ hapim k'ōsi chirʌmʌn, biek k'apan mʌchdēu pāar hoon majujú haajemʌu; pari magʌmjā hagt'a pōd maba chirʌm. Mamʌ hāuta pāar haar bark'iin, deeum durr maawai haajemjō, muan pāar heejā hōor k'apanaam k'ʌnnagta warag Hēwandam hiek hāk'apim k'ōsi chirʌm. ¹⁴ Mamʌ hagt'a mag k'apanaam k'ʌnnau hāk'aba haawai dēbpaarta paraa chirʌmjō Cristo dāi mʌ chigaa chiraajem, t'umaam k'ʌnnag hich hiek jaauk'm'īir mʌ jar hautarrta hāaur k'ʌnnagpai jaau chiraawai. Mua jaauju haai chirʌm chi t'et'emnaanag, bālərjā serbiiba k'it'ēem k'ʌnnag, k'īrjug k'augk'am k'ʌnnag, k'īrjug meraa k'it'ēem k'ʌnnag, t'umaam k'ʌnnagta jaauju haai chirʌm. ¹⁵ Maguata chadcha pāar jam Roma p'ōbōr hee naajem k'ʌnnagjā maach peerdʌajem hiek jaau k'ōchag chirʌm.

Jāga haajē maach peerdʌajem hiek hāk'aawai

¹⁶ Mag Hēwandamau maach peerdʌhaaujem hiek hūrwia hāk'a nʌm gaaimuata t'um chi mag hāk'a nʌm k'ʌnnan hichdēu peerdʌhaaujeewai mʌ chan hi hiek jawaag bālərjā chigaa haa k'augba chitʌm. Hiin chadcha nacharan judionaan heepaita jaaujeejim. Magtarrta hīs hewag pawia durr chaaur judionaan k'abam k'ʌnnagpa jaaujem, hamjā hagjō peerdʌlk'amk'īir. ¹⁷ Mag maach peerdʌajem hiek hāk'aawaipaita Hēwandamau maach chi hāk'a nʌm k'ʌnn pekau chuk'u hapāijem, warrjā hich magta pekau chuk'u narrjō. Hichdēu magju higwia nawe hich hiek p'āpitarr gaai jaauwai:

"Har chi mʌ hiek hāk'a nʌm gaaimua bālərjā pekau chuk'u haajerrjō nʌm k'ʌnnta mua hich mag mʌch dēnk'a hauju" ha sim. *(Hab. 2:4)*

Jāga nʌ hōor Hēwandam higbam k'ʌnn

¹⁸ Pari har t'um Hēwandam hōgk'aba hi dau na maach hinaam nem waunaa dich k'apeen dāijā nem hagcha k'aba haajem k'ʌnn gayan, ya Hēwandam k'īir machag burrimʌ sim, mag nem k'aibgam waum k'ōchgau hi hi chaarta hūrjōjōpajā k'aba naawai. ¹⁹ Pari Hēwandamau mag ham

gaai k'īir machag meeju ha siman, hichdēucha hōrag hich juu hoopi sim gaaimua hi k'ap'Λ haju haai nāmta juau hogt'om mag k'augbamjō naawaiu. ²⁰ Chadcha Hēwandam chan hābmuajā hooba haajem, pari hamau wajap'a k'īirjuk'iin, nem t'um t'ΛnΛm hirua wautarr hoowiapai, "Hāa, jāgan chadcha Hēwandam sim" haju haai nām. Hichdēu mΛg durr hompaatarr haigmua hewag pawiajā merag chuk'u sim, hichta chadcha Hēwandam haawai warrgarwejā hichpaita hich mag juu t'eeg sīerrām. Pari mag hi juu hoo nāmta, juau hogt'om hi higjōjōpajā k'aba haajem. Magua pōd hamau, "Hēwandam sim k'augba naawaita mag hāk'aba haajem" haju k'aba nām, ²¹ chadcha Hēwandam sim k'ap'Λ nāmta mag hāk'aba naawai. Mag hi sim k'ap'Λ nāmta, hi k'īrag heejā haba, ni hamach nem hig nām deejem paarjā hirig hāu hajim haba sīerrjēem. Magju k'āai warag hamachdēu nem parhoobam wau nām gaaimua, k'īrjugpata hār t'ΛnΛmua sīi maadēu nem higmap'amta k'īrju sīsidām; wajapcharan Hēwandam hiek hat'eem sīi hedaramjōta sīsidām. ²² Hamachdēupain hamau nem t'um k'ap'Λ nām haajem; pari mag k'ap'Λm hanāmta, k'īrjug chuk'umjō warag parhoobata nem wau nām. ²³ Mag naawaita maach hompaatarr Hēwandam hich mag t'ōojā k'augba sīerrāmgtā jēeubanaa warag nem parhoobam nem hamachdēupai wau nāmāgtā jēeujem. Sīi maach dajēk'u k'it'ēem k'īirk'a waunaa, nem hichpan k'īirk'a waunaa, nemchaain bā jayapamjōm waunaa, wa sīi jēbjā gaai jāau jēedā sīerrjēemjōo k'āijā waunaa magāmgtā jēeujem, magāmta hamach hēwandam hawia.

²⁴ Pari hamach mag t'ΛnΛm gaaimua Hēwandamau warag hamag hoobamjō hapāiwia hamach t'āar hee nem k'aigba wauju k'īrju sīsidāmta warag hādāraa hamag waipi sim. Mag, hamach wir haigpai chik'am hōor dāijā sīi parhooba t'ΛnΛm gaaimua, maach chi bigaaum k'Λnta chigaa haajem. ²⁵ Mag nām dāi hamau hamach garmua maach Hēwandam chaarta hisegnaa jūrr nem parhoobamāgtā hee t'ΛnΛm. Hich chi nem t'um hompaatarraga jēejuu haai nāmta, hirigta jēeuba, sīi hirua nem waumarraga jēeu nām. ²⁶ Hamach mag nām gaaimuata Hēwandamau warag hamag hoobamjō sīi nem maach hinaamjō sīsidāmta warag hādāraa hamag waipi sim. Magp'ōbaadeewai charā chi hālinaujā sīi hamach hālin hap'ata hamachdēu ham haig hemk'ooin dāimjō t'ΛnΛm. ²⁷ Maagwai chi hemk'ooinjā hich hagjō warag hālinjā higba, hamach hemk'ooin hap'ata hālin dāimjō ham k'ōchk'a t'ΛnΛmua maach chi bigaaum k'Λnpata chigaa hapijem, mag hamachdēu waum haig maach hinaamjō nem wau nāmua. Mamā ham jāg nām paar chan Hēwandamau ham gaai juu t'ūu deebam.

²⁸ Hamau hamach garmuata Hēwandam higba naawai hich Hēwandamajā hamag hoobamjō hapāiwia sīi parhoobam k'īrjug maadēu higmap'amta warag hādāraa hamag k'īrjupi sim, magbaawai parhoobam nem wauju k'abamta hamach k'ōchagierr waumk'īir. ²⁹ Maguata sīi wir haig dich k'apeen dāijā nem hagcha haba, parhoobata t'ΛnΛm: dich hōor k'abam dāi k'apse, nem k'aigbamjā t'umta waum k'ōsi, chik'am nemjā dich dēn hapim k'ōsi, nem k'aibag, chik'amnau nem wai nām hoowia hagjō paarpam k'ōsi, juaujā chik'am t'ōo, chik'am dāi k'ujllrnem, sēunem, chik'am k'aibag waaunem, ³⁰ chik'am jaauuem, chik'am k'īrchajā hiek'aanem, Hēwandamjā k'ōchk'aba, chik'am serbiibag p'eenem, hamachdēupai hamach t'ō hiek'aanemnaa sīi nem hatcharag,

chik'am k'aibag wauju k'īirjuanem, chaainjā dēnnaanau hiek'aawai hamachig k'abamjō hiperraajā k'aba, ³¹ Hēwandam hiek hat'eejā jāg k'īchag, hamach hiek'atarrijā chadcha hagjō haba, dich k'apeenjā k'a k'ōchk'aba, k'īir haubaadēmjā k'īir t'ūa chluunaa dich k'apeenjā dau haug k'augbata t'ānām. ³² Mag t'ānām, hamach mag nām paar jerrba Hēwandamau k'īmie durr hamach bark'āiju k'ap'ā nāmta mag t'ānām. Pari maḡmta warag hamach juu p̄aabā, parhooba nem waunaa bigaum k'ānnau hamach dēnjō waauwaijā magta k'ōsi t'ānām.

2

Hēwandamau k'aigbam k'ān dāi hichdēu hampierr haju

¹ Pari hābmua k'ājjā, hí chan magba chirām haju. Mamā pua chadcha mag k'īrju chirām k'ai, hōor wajap'am hawiajā, mā hiek hūrbā p̄arāg jaauk'im: Pua chik'amnaan jaauwai p̄achpaita dāi wir haig jaaau s̄iebahab, hamau nem wau nāmta p̄achdēujā dāi waaujeewai. Magua pua pōd, "Mā chan Hēwandam dau na k'aibag chuk'u chirām" haju k'aba sim. ² Pari maadēu k'ap'ā nām, Hēwandamau hōor dāi hamachdēu nem waaujem-pierr haajem. Magua maadēu k'ap'ā nām, maḡm nem k'aigbam waaujem k'ānnan hirua hamach k'īrcha jaaunaa hich jua machag hāwatab k'aba hāwatpiju. ³ Pari p̄ā, chik'am higwia jāan mag s̄ierrām haajemta, p̄achdēujā hamau nem waaujem k'īir hich hagjō wauba haajeeb. Mag simta, ɿpuā k'īrjuwai p̄achta Hēwandam jua heemua peerdāju ha chirā? Pā chan peerdābam. ⁴ Chadcha Hēwandamau warre p̄ā gaai mas deeba haajem. Pari mag p̄ach chig haba haajeewaijā, puan p̄ach wajap'a s̄iewaita mag p̄ach chig haba haajempi sim. Pari pua k'augba sim, mag hirua hāu p̄ā dichba haajemān, p̄ach k'aibag hisegwia hich jārmk'īrta mag p̄ā chigjā haba s̄i warag hoobamjōo haajem. ⁵ Pari Hēwandamau mag p̄ā hig simta, p̄ach jāg t'eeeg gaaimua p̄ach garmuata hi higjā higba, s̄i warag hichdēu hōor hi hagk'am hed hamachdēu nem k'aigba waaujer-pierr hamach k'īrcha jaaunaa ham gaai jua k'āaba deeju hedta p̄ach gaai mas hamk'īir hich k'īir machag s̄i hāwat p'iepi simjō sim.

⁶ Mag hedta dich nem waaujerpierr hagdaujō hichdēu k'ap maach dāi haju. ⁷ Har hāgt'ar hōbērwia bālārjā meeба hich mag wajap'a wēnārraju k'īrju nām dāi Hēwandamaga hamach t'ō hiyāl hapim k'ōchgau warag nem wajap'am happai wauju hēk'aajem k'ānnan, hirua hich dēnk'a hauju, hich mag hich dāi wēnārramk'īr. ⁸ Pari har hi higar k'abanaa warag nem k'aigbamta waum k'ōchk'aajem k'ānn dāin, k'īir machag t'ānāmuwa warre ham gaai jua k'ābabata hirua deeju. ⁹ Magbaadeewai judionaan mag nem k'aigba waaujem k'ānnta wajap dau haug waup'ōbaadēm dāi hōk'īrjug pōoma hajurau. Pari wajapcharan hamach happaijā k'aba, judionaan k'abam k'ānnjā nem k'aigbam waaujem k'ānnan, t'umta hīchab hich hagjō haju. ¹⁰ Mamā magju k'āai judionaan har nem wajap'am waaujem k'ānnan hāgt'arjā hich dāi wajap'ata wēnārrapiju. Mag nām dāi hīchab hichdēuta ham t'ō hiek'anaa k'ōinaa hich dāi p'ē wai nārraju. Pari hirua magjujā judionaan dāipai k'aba, t'um judionaan k'abam k'ānn hawiajā nem wajap'a waaujer k'ānn dāin hich hagjō haju. ¹¹ Hirua mag hāaur k'ānnpaita daupiinaa hiwiir hābam k'ānn k'a hisēe k'aba haajeewai judionaan hawiajā chi k'aigba nām k'ānnan, judionaan k'abam k'ānn dāi k'aibag hāba t'ānām, Hēwandamau hoowai.

¹² Judionaan k'abam k'ɻnau chadcha judionaan dēnþ Moiseeu ley p'ã p̄atarr chuk'u nám. Mag chuk'u naawai mag ley gayam hiek k'augba pekau waaujerr k'ɻnag Hēwandamau mag hiek higbaju. Pari hichiita hamjā hok'oob k'aba hok'ooju, hamach pekau gaaimua. Mamá mag Moiseeu ley p'ã p̄arr wai naawai hag gayam hiek k'ap'ɻ námpta pekau waaujerr k'ɻnagan chadau, hag gaai jaau simjö hipierra k'aba harr gaaimuata Hēwandamau hamag hag hiek hēudwi warre ham dau hap'ɻ hajujā jaauju. ¹³ Wajapcharan mag ley gayam hiek k'aug chirawiajā hag hipierra k'abam chan Hēwandam na wajaug chuk'u sim. Magarrau hūrwia hag hipierra simɻn chadau hich Hēwandamaujā wajap'a sim ha sim. ¹⁴ Pari jäg judionaan k'abam k'ɻnau Moisés ley chuk'u námpta, sīi hamach k'irjug heemuapai hag gaai jaau simjö nem waauwai, merag chuk'u sim hamachdēujā k'ap'ɻ nám, k'ani wauju haai nɻ wa waubaju haai nɻ. Mag nám haig maata hamachigan ham leiu. ¹⁵ Maguata mag nem wajap'a waauwai, mag leita hamach k'irjug hee wai námjö haajem. Mag naawai, k'ar nem wajap'a waauwai wa k'aigba waauwaijā, maguata hamag jajaauk'amjö haajem, häu sī wa k'aigba sī. Mag hamach k'irjug heepai jäga wēnrraju haai nɻ ha k'ap'ɻ naawaita, maach hi hagk'am hedjā Hēwandamau Moisés ley higba, hamachdēu k'ap'ɻ haajerraupaita hōor dēnþ warag ham k'aibag waumjö haju wa ham kōit hiek'amjö haju. ¹⁶ Maigta mua mag maach peerdlajem hiek jaauwai jaaujemjö, chadcha Hēwandamau hich Hiewaa Jesucristoogta hōrāu meraa nem waunaa hamach hödegpai k'aigba k'irjuajerrjā dawaa hamag jaaupiju.

Jäga nɻ judionaan Moisés ley wai nám k'ɻn

¹⁷ Mua jürr judionaanag magk'im, mɻ hiek hūrbat: Pāar hiek mag pāarta judionaan haawai Moiseeu ley p'ã p̄arr h̄lark'a námpta pāach peerdlju hanaabma. Magnaa, pāar meeunta hich Hēwandam hōor haawai, hichiita peerdlju hawi pāachdēupai pāach t'ōojem. ¹⁸ Pāachdēuta hirua nem waupim k'ōsimjā k'ap'ɻnaa mag ley gaai jaau simjö k'anta wauju haai nɻ wa wauju k'aba nɻ ha k'ap'ɻ nám haajem. ¹⁹ Pāar hiek mag pāachdēupaita mag ley k'augbam gaaimua dau k'isumjö nám k'ɻnijā jaau harrnaa sīi k'ichag heemjö wēnrram k'ɻn bājā wārpāiju haai nám haajem. ²⁰ Wajapcharan pāachdēuta k'augbam k'ɻnag jaau k'augnaa k'irjug meraapaim k'ɻnagjā jaau k'aug nám haajem, mag ley gaai chadam hiek p'ã wai naawai pāachdēuta nem t'um k'ap'ɻ nám hawi. ²¹ Ma chadcha magju haaima. Pari pāachdēu chik'amnag mag jaau námpta, k'ani jägwí pāachdēu jaaujemjö haba haajerramma. Pāachdēun hōrag nem jīgk'apiba jaaujemta, jägwí pāachdēun chadcha jīgk'ajerramma. ²² Pāachdēun pāach k'apeenag chik'am h̄lalinjā waupiba jaaujemta, jägwí pāachdēujā chik'am h̄lalin waaujerramma. Pārau k'ōchk'aba haajem, hōrāu hamach juau nem waunaa maata hamach hēwandam hawi hagag jēeu nám hoowai. Hamau mag nám haig chadcha k'aigba sim; pari pāachdēu mag námpta, jägwí pārau hamach hēwandamag jēeujem deg nem wajap'am wai sīsidamjā jīgk'ajē. ¿Mag námjā pekau k'abá? ²³ Pāachdēupain pāachdēuta mag ley gaai chadam hiek p'ã wai nám hawi, haata wounjö t'ōojerram. Pari mag hiek'a námpta, hag gaai jaau simjö k'aba, Hēwandam hichaaur nem wau nám gaaimua jürr bigaauum k'ɻnag Hēwandam hēugarta k'aigba hiek'apiejem. ²⁴ Pāachdēu jägu k'apta hich Hēwandamaucha pāar jōoin

higwia hich hiek p'āpitarr gaai, “Pāach gaaimuata har chi m^Λ hiek h^āk'aba n^Λm k'^Λnaun warag m^Λ hēugarta k'aigba hiek'aajem” ha jaaubajieb.

²⁵ Wajapcharan m^Λgta sim: Chadcha har Moiseeu ley p'ā p^Λarr hiek wajap'a h^Λrk'a sim^Λgan mehēu p'^Λrbich n^Λmjā h^āu sim. Pari mag p'^Λrbich wai simjā mag ley h^Λrk'aba sim chan, parta mag p'^Λrbich n^Λmua Hēwandam hōork'a n^Λm hag dauchach hich gaai wai sim. ²⁶ Pari magba mag mehēu p'^Λrbichba ni judiojā k'aba simuata mag ley gaai jaaau sim wajap'a h^Λrk'a sim^Λn, magan mehēu p'^Λrbichba s^Λewijā, maata Hēwandamagan p'^Λrbich simjō sim, hich dau na wajap'a s^Λewai. ²⁷ Magua, Hēwandamau maach hi hagk'am hedjā chi mag ley gaai jaaau sim hipierraa simuata, pāar dēnjō mag chi dauchach hich mor gaai chuk'u hawiajā, hich garmua pāar jaauwim^Λcha jaauju, pārav pāchta Hēwandam hōor hawia hirua jaautarr dauchachjā pāach mor gaai wai n^Λmta mag hi ley p'ā wai n^Λm gaai jaaau sim hipierraajā k'aba narr haawai. ²⁸ Pārav k'augba n^Λh, judiok'a n^Λm chan s^Λi maach dēnnaan judionaan haawai hōor dak^Λir dich jōoin hi p^Λaba wēn^Λrram k'aba, ni s^Λi Hēwandam dēnk'a n^Λm k'^Λan dauchach wai chir^Λm hanlmjā k'abam. ²⁹ Judío chaar habarm^Λn, s^Λi dich morta dauchachpiju k'āai, Hēwandam dau na t'^Λar wajap'a n^Λm^Λu. Mag n^Λm haiguin chadau s^Λi judionaan hi h^Λrk'a n^Λmua k'aba, hich Hēwandam Hak'arauta mag maach t'^Λar wajaug hapi sim. Magta t'^Λar wajap'a n^Λm^Λ chadau, dichjöpaim k'^Λlnau k'aba, hich Hēwandamauta chadcha maach h^āu wēn^Λrram haju.

3

¹ Pari mag n^Λm^Λa hābmua k'āijā, “K'an gaaimua magan maar judionaanta judionaan k'abam k'^Λan k'āijā Hēwandam dau na hāucha n^Λm^Λma” wa “K'an wajaug s^Λi, mag p'^Λrbich n^Λmua dich mor gaai dauchach n^Λm” hak'iin, ² jaauju pōoma t'^Λn^Λm. Pari chadcha maachta deeum k'^Λan k'āijā hāucha n^Λm^Λ, maach meeunagta hich Jōoiraujā t'umaam k'^Λan hat'ee hich hiek p'ā deetarr gaaimuau. ³ Pari magtarrta, ⁴jāg hāaur k'^Λlnau hāk'amap' amjō n^Λmjā? ⁵Pārav k'^Λirjuawai ham mag n^Λm gaaimua hich Jōoirau haju haajerrjā chadcha magba s^Λi hich mag k'^Λir hok'ooju k'ai? ⁴Magju habá. T'umaam k'^Λan nem sēunem hawiajā hich Hēwandam chan sēu chuk'u s^Λerraawai hichin hiin nem hagchata jaaujem. Maach k'aibag jawaagjā hich mag s^Λerram higwi jōoi David k'ararrau Hēwandam hiek gaai magjim:

“Pua hōor k'aibag jaauwaijā hamau, ‘Puan nem hagchata jaaubarm’ haju.

Chad k'abam nem hōrau p^Λch gaai t'^Λawaijā p^Λchdēuta ganab k'aba ganju” ha p'ājim, “p^Λchta hagpierra chitaawai.” (*Sal. 51:4*)

⁵ Pari mag maach k'aigba n^Λm gaaimuata warag Hēwandam maachjō k'aba hagpierra s^Λerramjā maadēu k'ap'^Λ n^Λm k'ai, magan ⁶jāgāwa? S^Λi parhoobam k'^Λlnau k'^Λirjuajemjō k'^Λirjuk'iin, magan Hēwandamau pōd hōor hamach pekau gaaimuata hagpierra chitamjā wajap'a k'augpiejeeawai. ⁶ Pari ma chad k'abam. Mag hak'iin magan Hēwandaman hagchajā k'aba parhoobata nem wau s^Λerram hak'am. Hēwandam hichpa magta s^Λerram hak'iin, jāga hichdēu maach hi hagk'am hedjā pāar k'aigba naajim wa hāu wēn^Λrrajim k'āijā haju maachig.

⁷ Wa magba hābmua k'āijā p̄laba, “Pari mag m̄ch k'aibag chirām gaaimua jūrr mua hōrag Hēwandamau hōor dāi hagpierraam nem waaujem higwia hi wajaugta p'epi chirāmjō chirāmta, jāga magām gaaimua Hēwandamau m̄l dau hap'āl hapibarju” haju. ⁸ Pari mag hamau jaau nāmjō mag k'aigba nām gaaimua hi wajaugta p'ēpimjō nām k'ai, jāgwi warag nem k'aigbamta wauju k'aba nā, magām gaaimua jūrr hich mag hi wajaugta p'ēmkīr. Chi mag nām k'ālnaun hamachdēu mag k'īrju nām gaaimuata hōrag jaauwaijā, muan magta jaau chitām haajem, magām gaaimua m̄l hēugar sēuk'a nem hīgk'am k'ōchgau. Pari chi mag nām k'ālnan, Hēwandam dāi k'ujr nāmjō nām gaaimua, hijua machag hāwatab k'aba hāwatju.

Maachin t'um pekaupanau

⁹ Magan ḥmaachin jāgata nāmma? ḥMaach chi judionaanta judionaan k'abam k'āln k'āijā Hēwandam na wajapcha nā? Magjā k'abam. Maachin, chaig m̄chdēu jaau chirarrjō, judionaan k'abam k'āln dāi hāba judionaan hawiajā t'um pekaupanau, Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau simjō. ¹⁰ Mag hi hiek p'ā sim gaai jaauwai, “Hēwandam dau na wajap'am k'āln chan hābjā chuk'um” ha sim.

¹¹ “Hēwandamau wajap'a wēnarrapi simjō chan hābmuajā hi dēnjō k'īrjuba sim; hābmuajā hi higmap'amjöta sim.

¹² T'umaam k'ālnauta hi haar baarjem k'ād hisegnaa k'ād k'aibag garta wēt t'ānlam.

T'umaam k'ālnanta warag hār t'ānlaisim; hi dau na wajap'am k'āln chan hābjā chuk'um” ha sim. (Sal. 14:1-3; 53:1-3)

¹³ “Jāgām k'ālnan sīi chik'am hēugar k'aigba hiek'aagpaita sīsidām.

Sēuk'a nem jaaunem sīsidām” ha sim. (Sal. 5:9)

“Par hiek'aupai chik'am t'ōojem hak'iin, jāgām k'ālnaun nemk'ierr dēnjō hōor dajēk haju” ha sim. (Sal. 140:3)

¹⁴ “Ham hiin, sīi chik'am t'ōp hiek'aagpaita sīsidām gaaimua hihasimjöta sīsidām” ha sim. (Sal. 10:13)

¹⁵ “Sīi bālr habarm gaaimua chik'am t'ōojuuta k'īrju sīsidām;

¹⁶ hamach wēnarrampierr sīi hōor dau hap'āl hapijuuta hēk'aajerram.

¹⁷ Hamach mag nām gaaimua bālrjā k'ōinaa wēnrraju k'augba nām” ha sim. (Is. 59:7-8)

¹⁸ “Hēwandam hōk'ō haju k'īrjug chan bālrjā k'īr hee paba haajerram” ha sim. (Sal. 36:1)

Magta p'ā sim hich Hēwandam hiek gaai.

¹⁹ Chamāg Hēwandam ley gayam mua jaaubarm chan hoob pārau sīi hāba judionaan k'abam k'āln hat'eepaita mag jaau chirām hamiet. Maadēu k'ap'ā nām, māg hiek'an maach judionaan hat'eepata mag p'āpjim, maagwai Hēwandamau māg durr hi hagk'am hedja t'umaam k'āln hamach k'aigba narr k'ap, Hēwandamau hamach k'aibag wauju jaaubarm hūurwaijā sīi k'īu hi hiek hūrmk'īr. ²⁰ Chilein sīi maach pekau pōm k'it'ēem k'ap hapiiegpaita hich Hēwandamau p'āpitarr haawai mag hālrk'a narr gaaimuapai chan pōd Hēwandamau maachig, “Pāar pekau chuk'u naawai m̄l dāijā hiekk'ōr chuk'u nām” habaju.

Jāga Hēwandamau maach kulp chuk'u hapäaijē

²¹⁻²² Pari hīs jūrr Hēwandamau maachig k'ap hapi sim, jāga mag hi dāi hiekk'ōr pōm nāmjō narrta pekau chuk'u harr k'ālnjō nālisí. Chadcha warrgarwejā hichdēu ley p'āpitarr gaai jaaunaa sīi hich hi jaaumienagjā

hichdēu magju hich mag jaaupiejeejim. Pari magjujā mag ley hālark'a nām gaaimua k'abam hajim. Hīs mag pekau chuk'u harrijō nāmān, Jesucristo hiek t'āraucha hāk'a nām gaaimuata, judío wa judío k'aba hawiajā, Hēwandamau t'um mag pekau chuk'u narrjō p'ē wai sim. Mag Cristo k'urau k'aba hak'iin chan ni hābjā peerdābam; ²³ t'umaam k'ānta hamach pekau gaaimua hamachdēupai Hēwandamag hamach hisegpi nāmjō hi warpta wēnlrrām, hichdēu waupim k'ōsim waujōjōopajā k'aba. ²⁴ Mag Hēwandam warpta wēnlrrāmō naab mama, hī t'umaam k'ānn dāi wajap'a k'itaawai mag dichdēu nem hajap'a wau nām paarjā k'aba, hich garmuata mag maach hi dāi hiekk'ōr pōm narrjā higba, Jesucristo gaaimua maach pekau chugpaawia hiekk'ōr chuk'u sīi hich dāi dau parii hapiejem. ²⁵ Warrgarwe hichdēu hōor peerdā haaujeewai chadcha hōor pekau wau nāmjā hoobamjōta ham haaujeejim, hich Hiewaa pāi nām hora. Pari hīs ya Hēwandamau mag Jesucristota hōor kōit t'ōmk'īir pāibarmua maachig k'ap'a hapi sim, chadcha warrgarm k'ānnjā hauju haai sīejim. Pari mag hauju hayaa hapiegan Cristo meewia hich bag hārbarmua hichta hōor pekau chugpaajem k'apijim, hich Hēwandamau. ²⁶ Mag, warrgar haajerrjō hīsjā chi Jesús hiek hāk'a nām k'ānn chan ya tag kulp chuk'u nām haju haai sim Hēwandamau, chadcha ham k'aibag paarjā Jesuu hādāraa hich t'ōpitarr haawai.

²⁷ Mag k'ai magan Moiseeu ley p'ā plarr hālark'a nāmuata kulp chuk'u nām hawia pōd dich t'ōju k'aba nām. Hēwandamau mag maach kulp chuk'u hapāi simān, mag ley hālark'a nāmuua k'aba, hāba Jesús hiek t'āraucha hāk'a nām gaaimuata mag maach kulp chuk'u hapāi sim. ²⁸ Wajapcharan maan māgtā sim: Hēwandamaun Jesús hiek t'āraucha hāk'a nām k'ānta ya tag kulp chuk'u nām ha jaaujem. Hirua mag sīi ley gaai jaau sim hiekta hōrag hālark'api jaauba sim, hich dāi hamach pekau gaaimua kulp chuk'u nām ha jawaag. ²⁹ ¿Wa pārau k'īirjuawai Hēwandam sīi maach judionaan dēnpāi, warrgarwejā maach jōoinagta hich hiek p'ā derr haawai? ¿Hí hīchab durripierram k'ānn Hēwandam k'abá? ¿Mag hiek maach jōoinag p'ā deetarrjā t'umaam k'ānn hat'ee k'abajī? Chadcha hichpaita durripierram k'ānn Hēwandamma. ³⁰ Tag Hēwandam chuk'u hāba hich happaita sīerrām. Hichdēupaita chadcha Jesucristo hiek hāk'aa chaar hāk'a nām k'ānnan, judío wa judío k'aba hawiajā, magāmjā higba t'um hāba ya bālrjā kulp chuk'u narrjō hapāajem. ³¹ Magan jāgāwa. Mag maadēu hāk'aa chaar hāk'a nāisiewai, ¿mag ley maach hat'ee tag baleeba haadēp sīeb? Baleeba sīsim habá. Mag baleeba hapiju k'āai, mag hāk'aa chaar hāk'a nāmuata warag hārcha hi baleepi nām k'abáwa, warrgarwejā hich magta Hēwandamau hāk'api jaaujerr haawai.

4

Jāga Abrán Hēwandam dau na pekau chuk'u harrijō sīsījī

¹ Pāadē k'īirjubat, jāga warrgar maach jōoin Abrán k'ararrjā pekau chuk'u harrijō sīsījī Hēwandam dau na. ²⁻³ Hēwandamau hoowai jōoi Abrán hich dau na nem wajap'a waaujerr gaaimuata kulp chuk'u hapāimuān, Abranau wir haig hich t'ō hiek'aju haai sīek'am. Pari Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaauwai, bālrjā chaain chuk'u nām hee, Hēwandamau hichig chaain k'apan hapiju jaautarr hiek hāk'abawaaita Hēwandamau hi k'aibag hisegpāiwi hi tag kulp chuk'u hapāijim ha sim, sīi mag hāk'atarr paarpai. Magua pōd hirua Hēwandam dau na hich t'ō hiek'aju k'aba

siejim, mag hiek'aag nem wautarrjā chuk'u harr haawai. ⁴ Maadēu k'ap'a nám, hőor p'idk'apiwi p'ag nám chan sii par dee nám k'abam. Mag p'agbarmán hich p'idk'atarr paarta p'ag nám, hichiita hirig p'agab k'aba p'agju haai naawai. ⁵ Pari Hēwandamau hich hiek hāk'aa chaar hāk'a nám k'ān pekau chugpaa nám chan mag k'abam. Hamau hamach higamkīr nem wajap'a wauba haajerr hawiajā, pari hamau hāba Cristoouta chadcha hamach peerdā hauju haai sim hawi hamach t'āraucha hāk'amán chadau, mag hāk'a nám gaaimuata hag najā pekau chuk'u harrjō hapāiju. ⁶ Mag, ham nem wajap'a waaujerr paarjā k'aba, sii ham pekau Hēwandamau chuk'u harrjō habapāim k'ān honee nám higwiata jöoi David k'araraujā jaaujim. ⁷ Mag hirua p'ātarr hiek gaai mag sim:

"Har Hēwandamau ham k'aibag chugpaawi hamau pekau waaujerrjā higba habarm k'ānta chadcha honee nám.

⁸ Har maach Pör Hēwandamau hamach mag k'aigba narrjā wajap'a waupāinaa tag magam hiekjā higba habarm k'ānta honee haju" ha p'ā sim. *(Sal. 32:1-2)*

⁹ Mag simta, ḥpārau k'īrjuawai, mag honee haju hanamjā sii judionaan mehēu p'ārbich nám k'ān hat'eepai k'ai? Wa hīchab judionaan k'abam k'ān hat'eepata jaau sīwa. Chaig māchdēu jaau chirarrjō, mag Hēwandamau jöoi Abranjā hich mag pekau chuk'u haajerrjō wa-jaug paapāijim hanamn, hichdēu t'āraucha hāk'atarr gaaimua hajim. ¹⁰ Pari wajap'a k'īrjubat. ḥJāagwaichata mag hi wajaug paapāijī? ḥMehēu p'ārbichtarr k'ur, wa hag nawe? Hag nawe k'abajieb. ¹¹ Mag p'ārbich námta chi dauchach hajim, t'āraucha hāk'abaawai hich Hēwandamau wajaug paapāinaa pekau chuk'u haajerrjō hapāi nám dēn. Magtarr haawai hich jöoi Abranta judionaan dēnjō mag mehēu p'ārbichba naawiajā pari t'āraucha hāk'a nám k'ān pōrk'a sīsijim. Magta hīchab hewag pawiajā hāk'aa chaar hāk'a nám k'ānan hich mag jaar haajerrjō hīsjā Hēwandamau wajaug paapāijem. ¹² Mag p'ārbichbarmua hīchab hichta mag p'ārbich nám k'ān pōrk'a sīsijim, majā pari hichdēu hāk'atarrjō hāk'a nám k'ān dēn mama. Pari mag p'ārbich wai naawiajā, hichiita Abranaau hich dēn p'ārbichju nawe hāk'atarrjō, hamaujā t'ārauchata hāk'aju haai nám.

Hēwandamau hichdēu magju hatarrjō hajuun hich hiek hāk'a nám k'ān dāita magju

¹³ Hēwandamau Abranag jaauwai, hi chaain hewagam k'ānagta hirig deeju harr durr jāapiju hajim. Pari hirig mag jaautarr chan mag sii Moiseeu ley werplaarr hārk'aajerr gaaimuajā k'aba, hich Hēwandamau hichig magtarr chadcha hāk'atarr haawaita mag deeju jaaujim. Mag hich hiek hāk'abaawai bālājā pekau chuk'u harrjō Hēwandamau hi wajaug paapāijim. ¹⁴ Mag sii ley hārk'a nám k'ānta hirua mag wajaug paapāijem hak'iin, magan parta Hēwandam hiek t'āraucha hāk'ajeejk'am. Mag hichdēu ley deetarr hārk'aawaita mag maach wajaug paajem hak'iin, magan maach dāi magju ha jaautarrjā pōd magbak'am, hābmuajā pōd hag gaai jaau simjō t'um hārk'a hauba haajeeawai. Magua, ley hārk'a nám gaaimuapai chan hőor peerdābam. ¹⁵ Lein warag Hēwandamau hőor gaai jua k'aba deeju k'ap hapietga sim, ley paraam haigjā hichiita hőrau pōd hag gaai jaau simjō haba haajeeawai. ¹⁶ Magua mag Abranag jaautarrjō maach dāijā wajap'a hajuun, hi hiek chadcha

hāk'a nām gaaimuapaita magju. Mag gaaimuapai haawai maach peerdā haauwaijā hōrau k'ap'ā haju, dichdēu nem wau nām paar k'aba, hāu hich garmuata maach peerdā hau sim. Mag sīi hāk'a nām gaaimuapai haawai, hewag pawiajā maach mag hāk'a nāmu Abrán chaaink'a nām k'ānauta haub k'aba hauju, Hēwandamau deeju jaautarr. ¹⁷ Hirig mag hiek'atarr jaauwi hich Hēwandam hiek p'ā sim gaai, "Pā muu chadcha hōor durrpierram k'ān haaik'apiju" ha sim. Mag hiek'atarr Hēwandamauta hōor mee sīsid harrjā p'iriutk'anaa nem chuk'u harr heejā hompaa haaujem hiekta hāk'ajim Abranau.

¹⁸ Hēwandamau hichig magtarr haawai, ya jōoira pamta chaaijā chuk'u narr hāba, Abranau chadcha hich chaai paarpaju k'ap'ā sīsijim, hichta mag hōor pōm durrpierr t'ānlisiju k'ān haaik'aju higwi, Hēwandamau hichig, "Pā chaain k'apaana chitaju" ha jaautarrjö. ¹⁹ Hirua k'ap'ā sīejim, hichjā jōoiraanaa hi hūan Sarajā hūanaa k'itarr haawai hamach pōm wēnarrabaju. Pari mag jōoira sīerr hawiajā hirua k'ap'ā sīejim, Hēwandamau hichig jaautarr haawai hich chaai chuk'u meebaju. Magua mag peer cien años sīerr hāba, Abranau hāba hag hiekta jāg t'ōba wai sīsijim. ²⁰ Hirua mag "Mua hāk'abamjā" haba, sīi Hēwandamau hichig chaai deeju hatarr chadcha paarpajuuta warag k'īrjunaa, "Puan pāchdēu nem magju hatarrjā chadchata wau sīerrām" haajeejim Hēwandamag, hi t'ō hiek'amamua. ²¹ Hirua k'ap'ā sīejim, chadcha Hēwandam juu t'eeg sim, hichdēu nem magju hatarr wawaag. ²² Hichdēu mag k'ap'ā hāk'a sīerr gaaimuata, Hēwandamau hich hiek p'ātarr gaai jaau simjō pekau chuk'u harrjö hi wajaug paapājim haajem.

²³ Mag Abranau hāk'aa chaar hāk'atarr gaaimua Hēwandamau hi kulp chuk'u paatarr jaau nām chan hi happaijā k'aba, ²⁴ hewag pawia maachjā hagiō kulp chuk'u paapājju k'ān higwiapata mag p'āpījim Hēwandamau hich hiek gaai. Wajapcharan mag maach Pör Jesús p'iriū hautarr hag Hēwandam gaai t'āraucha hāk'aawaita hīchab hich Hēwandamau maach pekau chugpaawi kulp chuk'u narrjö maachjā haaujem. ²⁵ Mag maach Pör Jesuuta Hēwandamau maach pekau paar hōrag hādaraa t'ōpījim, mag t'ōtarraa deeu p'iriū hat'amua maach pekau chugpaapāig.

5

Jāga nā hīs pekau chuk'u harrjö wajaug paapājwi

¹ Māchdēu jaau chirarrjö, maachdēu t'āraucha Jesucristo hiek hāk'a nām gaaimua Hēwandamau maach pekau chuk'u narrjö wajaug paapājim. Magua ya hīsin maach hi dāi k'ōinaa nām maach Pör Jesucristo gaaimua. ² Hi gaaimuata hīchab Hēwandamaujā maach dāi wajap'a haajem, hi hiek t'āraucha hāk'aawai. Mag nām gaaimua hīchab honee nām, hich mag wajaug sīerrām dāita wēnarraju k'īrju naawai. ³ Pari mag māig hatag hi dāi wēnarraju k'īrjuwiapai k'aba, māig heegarwe maach dau haug waauwaijā hich mag honee naajem, mag nām gaaimua warag maach t'āar p'īupiejem k'ap'ā naawai. ⁴ Maagwai mag t'āar p'īi naawai mag dau haug wau nāmjā hāwatju k'ap'ā hāwat nāmta Hēwandamau hoowaijā hāu sim. Mag gaaimuajā honee naajem. Mag Hēwandamau maach hāu hoo sim k'ap'ā naawaita warag mag hi k'īrcha hoo wai wēnarram k'ōchag t'ānāmjā hogdāba haajem. ⁵ Mag hi k'īrcha hooju k'īrju nāmān, hich

Hak'aar maachig deetarraujā chadcha hichdēu maach daupii wai sim k'ap'Λ hapi sīewai hichiita hi hoob k'aba hooju k'ap'Λ nāmāu.

⁶ Dich juapadamaupai chan pōd dich pekau heemua höbéraagjā jua t'eeg chuk'u narrta, mag hi hoob k'aba hooju k'ap hamk'iirta Cristo bēewia maach t'umaam k'ΛΛn kōit meechedjim, magbarmua maach chi k'aigbam k'ΛΛn peerdΛ hawaag. ⁷ Pārau k'ap'Λ nām, chadcha t'et'e sim, sīi hābmua hādlraa chik'am kōit hich t'ōopiju. Hich k'īrau chan, Hēwandam hiek gaai jaau simjō nem hajap'am happai waaujem kōit hawiajā, hābmua hādlraa hich t'ōopibaju. Tale sīi woun wajaug sim paran hābmua k'āijā hich t'ōopiju; pari mag hawiajā mag nām hanām chan wajappai hūrba haajem. ⁸ Pari Hēwandamau magbajim maach dāi. Maach pekau pōm nām hāba, Cristo pājjim maach kōit t'ōmk'iir. Mag pāibarmuata hirua hich garmua chadcha maach k'ōsi sim k'ap hapijim. ⁹ Mag, maach k'aigba narrjā higba Cristo maach kōit meetarr gaaimua ya hi dāi kulp chuk'u naawaita, hi gaaimuata hīchab Hēwandamau maach hi hagk'am hed maach gaai hich k'īir machag meeju harrjā hāu maach jua k'ālapāiju, ya bāllrjā pekau chuk'u harrjō naawai. ¹⁰ Warr maach pekau hee wēnarraajeeewain maachin Hēwandam dāi hiekk'ōr pōmta naajim, maachdēu hi higba narr gaaimua. Pari mag Cristo maach kōit meetarr gaaimua Hēwandam dāi maach k'ōinaa hapi sim k'ai, magan hich hiiu p'iidtarr gaaimuajā hīchab maach haub k'aba hich haar hauju, ya Hēwandam dāi k'ōinaa wēnarraaawai. ¹¹ Pari mag hich haar haujupajā k'abam. Maach Pōr Jesucristoou Hēwandam dāi mag maach k'ōinaa hapitarr paarjā hirig hāu hajim hanaa hich Hēwandamta t'ō hiek'aajem, honee naawai.

Adanau hōor hok'oopitarj, jūrr Jesuu peerdΛ haaujem

¹² Hich jägtä hajim hīchab warrgarjā: Hich mag Jesucristo meetarr gaaimuapai maach peerdΛajemjō, hōor hābpai pekau wautarr gaaimuata hīchab t'umaam k'ΛΛnta hewag pawiajā pekau paarpagk'ajim. Mag pekau gaaimua chi nacha pekau wautarr wounjā meetarr haawai maach hewagam k'ΛΛnjā hagjō t'umaata hō deejim, t'umaam k'ΛΛnta pekau wau t'anaawai. ¹³ Ley chuk'um haig parhooba nem waauwaijā magΛm paar hiek'aba haajeeb mama, Moiseeg Hēwandamau ley p'āpiju nawe hichiita ya chi pekaun sīejim. ¹⁴ Mag chi pekauta warrgurwe sīerr haawai Adán sīsīerr haigmua k'īeb Moisés sīerr jaarjā mag pekaúata hewag pawiajā hōor t'um dajēgpī wai sīsijim. Hēwandamau Adanag hich k'īrcha jaautarrta hi hichaaur hawia pekau wautarrjō hewagam k'ΛΛnau chan hamachdēucha waubajierrab mama, hichiita hamachdēu nem wauju k'aba nām k'ap'Λ narrta waujim. Mag wautarr gaaimuata hamachdēujā hich Hēwandamaucha jaautarrta hichaaur habarmjō pekau waujierram.

Wajapcharan mag Adanau nacha k'aigba harr gaaimuata hōor t'um dajēk nāsīerrjō, nassi pawia Cristo bēewaijā hi meebar maa gaaimuata hīchab jūrr hōor t'um peerdΛju haai nāsīsijim. ¹⁵ Mama mua mag chirΛm haig chan mag Adanau pekau wautarrta hewag pawi Hēwandamau maach hat'ee hich Chaai pāitarrjō hāu sim haba chirΛm. Nacha hich Hēwandamau woun hompaatarrau, wajapcharan Adanauma, hi hiek hūrba hi hichaaur hawia pekau wautarr gaaimuata hewag pawiajā t'umaam k'ΛΛnta hō deejim. Pari mag t'umaam k'ΛΛnta k'ēch nām hoobaawai, Hēwandam maach dāi wajap'a k'itaawai, jūrr maachig regalo wajapcharamta sīi par deebarmjō hajim, hich Hiewaa Cristo pāibarmua.

Cristooou maach t'umaam k'ɻn hiiu haum k'õchgau maach kõit hich t'õopibarmua hichdëu nem wauju haai s̄ierr hatchata waujim.¹⁶ Mag warcha hõor hābpaimua pekau wautarr gaaimua t'umaam k'ɻnta Hēwandum däi hiekk'õr paarpapijim. Pari mag hiekk'õr põm hich däi paarpatarra, ham pekau põm t'ɻnarrijä higba, t'umaam k'ɻn kõit meemlk'ir Cristo pāitarr gaaimua pekau chuk'u narrjö deeu wajaug paapäijim.¹⁷ Hiin chadcha hābpaimua mag pekau paarpatarr haigmua hich chi pekauta nem juu t'eeg s̄isijim, hichdëuta hõor t'um dajék haag. Pari Hēwandumta hag k'ää juu t'eegcha s̄ierraawai hagjö woun hāb mag pekau paar maach kõit hld̄raa hich t'õopitarr gaaimua magam t'um pödpäiwia, hõorjä wajaug paawia pekau chuk'u harrjö hapäajem, hajapcharan Jesucristo gaaimuama. Mag hich t'õopitarra, mag hld̄raa hamach wajaug paapi nám k'ɻnta hich dënjo nem k'aigbamjä t'um pödpäajem k'ɻnk'a wēnrramk'ir hajim.

¹⁸ Wajapcharan jäg Adán hich happai pekau wautarr gaaimua t'umaam k'ɻnta Hēwandum däi hiekk'õr paarpatarrjö, h̄chab Jesucristoouta hich Haai hipieraa maach kõit hich t'õopitarr gaaimua mag hiekk'õr põm narrjä magba harrjö hapäajem, hich mag wēnrramk'ir.¹⁹ Wajapcharan hābpai mag Hēwandum hiek hürba hi hichaaur harr gaaimua hõor pömta pekau paarpagk'apitarrjö, hich hagjö h̄chab hābmua hāu hich Haai hipieraa maach t'umaam k'ɻn kõit meetarr gaaimua hõor pömta hagjö wajaug paawia pekau chuk'u narrjö n̄isiju.

²⁰ Warrcha Hēwandumau ley deewain, hõrag hamach pekau wau nám k'ap hamk'irta deejim. Pari magbaawai mag hamach pekau wau námjä k'ap'ɻ námpta warag hat'uuchata k'aibag hap'õbaadém hāba, hich Hēwandumaujä hich jäg hõor dau haug k'aug paraa k'itaawai, h̄chab hamag wajapcha k'ap'ɻ hapijim, hichdëu ham peerd̄ hauju haai sim.²¹ Warr jäg pekau hõor meepieg hichta juu t'eeg hārpai s̄ierrjö, h̄sjä h̄chab Hēwandum juu t'eegta jürr hag k'ääjä hārpai sim, maach Pör Jesucristo gaaimua mag maach pekau põm narrta chugpaapäiwia jürr hich däita hich mag hi dënkk'a wēnrramk'ir.

6

Pekau wawaagan maachin chi meemjö nám, mama Cristo hat'ee nem wawaagan hiiu nám

¹ Mag pekau hat'uucha waauwaita Hēwendumau maach däi wajapcha haajem hanaawai, magan Ɂwarag hich magta pekau wau wēnrrajupá, mag pekau wau nám Hēwendumau chugpaap̄rõik'ampierr chadcha hich maach däi wajap'a k'itám k'ap haag? ² Mag k'abam. Jesucristo däi naawai tag pekau waumaaugau ya maach chi k'échamjö námpta, jäga mag bñljä dich k'aibag plaba hagt'a pekau wau wēnrraju haai nám habarju.³ Pärau k'ap'ɻ nám, Jesucristo hiek h̄k'awia maach hit'r gaai pör choowi hi dënkk'a nám k'ɻnan ya hi däi hõor hābpaimjöta nám. Mag naawai tag pekau wauba haagjä warre hi däi hāba k'échtarrijöta nám, Ɂma pärau k'augba nɻ? ⁴ Wajapcharan mag maach pör choo nám haig, warre Cristo däita hābam jēbdegpai bēppäitarrjöta nám, tag pekau waujä k'augba haag. Pari mag meebarmjö harran, sii tag warramjö nem k'aigbam wauba haagpai k'aba, jürr hich Cristo simjöta wēnrraagau. Wajapcharan Hēwendumau hich Chaai p'iriū hautarrjö, maachjä hich hat'ee hiiu p'iid̄barm k'ɻnjöta hapi sim, hāba hichdëu k'õsimjö wēnrramk'ir.

⁵ Mag nem k'aigbam waumaaugau Cristo dāi hāba meetarrjö naawai hagjö hi dāi hāba p'iidʌbarmjöta nām, jūrr nem wajap'am happaita wawaag. ⁶ Magua, maadēu k'ap' nām, warr maach Cristo dāi k'aba naawai dich k'ōchagpierr nem wauw k'īrjug wai narrjā ya hich Cristoou hich dāi hāba pakuls gaai meerpbap'aimjö hajim, magbarmua magʌm k'īrjug warre juu t'eeg chuk'u haadeewai tag mag pekaúgta dich k'āai hārpai hapiba hamk'īir. ⁷ Chadcha maach meewai chan tag nem waujujā k'augba haadeejewai pekaúajā maach hogdʌpāaijem, ya tag hich hipier-raa habaju k'ap' siewai. Hich hagjöta sim hīchab Cristo dāi meebarmjö haawaijā: pekaúa pōd maach dāi hiek t'eeg chuk'u sim. ⁸ Mag ya maach Cristo dāi k'ēchwi nāmjö naawai maadēu k'ap' nām, maachjā hīchab hich Cristo simjöta wēnʌrraju, pekaúgta hādʌlr dich hārpapiba. ⁹ Maadēu k'ap' nām, Cristo hiiu p'iidʌtarr haawai tag meebam; hí tag maach dajēk'um k'ʌllnjö k'aba sīsim. ¹⁰ Cristo meetarran, hōor pekau paarta meetarr haawai, chi pekau jāg hichdēu hōor dajēk haajemjā warre hich Cristo garmuata pōdpāijim. Pari mag meetarrta deeu hiiu p'iidʌwia sīerrʌmān, hich gaaimua jūrr hōragta Hēwandam t'ō hiek' amk'īrau. ¹¹ Mag pāar ya Cristo hich garmua mag pekau pōdpāitarr dāita naawai tag pekau waumaaugau ya chi k'ēchamjöta habat. Magarrau Cristo dāi nām gaaimua Hēwandam hat'ee nem wajap'a wawaagan chadau jūrr k'īir hubagta habat.

¹² Pekaúg chan hoob hādʌraa pāach gaai hārpapimiet, sīi warrgar pāachdēu nem waum k'ōsimpai waaujerr wawaag. ¹³ Nem k'aigbam wawaag chan ni bʌchk'un hawiajā hoob pekaúgta pāach gaai hādʌlr hapimiet. Mag k'āai Hēwandamagan chadau pāachta sīi k'ajap'am nem juu choogjemjö hidēu pāach dāi hichdēu hampierr hapibat. Ya pāar mag nem k'aigbam wau wēnʌrramaaugau, Cristo dāi hāba meewia deeu hiiu p'iidʌwi naawai, Hēwandamagta pāachdēupai warre pāach t'um t'ʌsīebap'āit. ¹⁴ Pārau magta hamnān pekau chan bʌlərjā pāar dāi hiek t'eeg chuk'u sīsiju. ¿K'an jāgwī? Pārau sīi pāachdēu k'īrju nāmjö Moiseeu ley p'ā pʌatarr hʌlərk'a nāmuu k'aba, hāba Hēwandamau hich garmuata pāach pekau hee wēnʌrrapimaaugau hāu pārag k'īrjug dee siewaima.

Hēwandam chogk'a naawai nem hagchata wauju haai nām

¹⁵ Mag, mua Moiseeu ley p'ā pʌatarr hʌlərk'a nāmuu k'aba hāba Hēwandam maach dāi wajap'a k'itaawaita maach peerdʌ haaujem ha chirʌm haig, hābmua k'āijā, Hēwandamau maach chig habaju hawi, "Magan warag pekau wauju haai naabahab" haju. Pari magjā k'abam. ¹⁶ Magju k'āai wajap'a k'īrjunaata nem waubat. Pārau pāachdēuta jaauju haai nām, ¿pekaúgta hādʌlr pāach hārpapim k'ōsi nā, hok'oom hiek hok'oog, wa Hēwandam chogk'am k'ōsita nā, hi hipierr nāmuu hi haar hōbēraag? Pāachdēu higbarmta pāar pōrk'a sīsiewai maguata pāar hich chogk'a wai sīsiju. ¹⁷ Warran pāran chadcha pekau chogk'a nāmjöta naajim, pāach k'ōchagpierr nem waaujerr gaaimua. Pari hīs jūrr pāar gaaimua Hēwandamagta hāu hajim ha chirʌm, pāachig jāga wēnʌrraju haai nā ha jaautarr hiekta pārau t'ārauchata hāk'a naawai. ¹⁸ Mag pekau juu heemua Hēwandamau hāu pāar peerdʌ hautarr haigmua hīsin pāran jūrr hi chognaanau, hichdēu nem k'ōsimjö nem hagchata wau wēnʌrraawai. ¹⁹ Mua mag chik'am chogk'a nām jaau chirʌmān, sīi cha mʌchdēu jaau chirʌm wajap'a k'ap' hamk'īrta mag ejemplu pārag jaau chirʌm. Magba hak'iin pārau pōd k'augbaju, k'anta mua jaau chirā. Mag mʌchdēu

jaau chiramjö, hich jāg warr sīi pāach k'ōchagpierr nem k'aigbam waau-jerr gaaimua pekaúgt a hādār pāach hārpapiejerjö, hīchab hīsjā warre pāachdēupai pāachta t'um Hēwandamag t'as̄ebapāit, hichdēu k'ōsimjö nem wajap'ata wau n̄muua chadcha hi hōork'a hāba hi hat'eepai wēnarraga.

²⁰ Chadcha warr pāar sīi pāach k'ōchagpierr nem wau n̄m gaaimua pekau chogk'a n̄mjö naajeewai chan Hēwandamau waupi jaau simjö waujujā k'īrjuba haajeejim, hagt'a hi hōor k'aba narr haawai. ²¹ Pari hīs hewag panaa hoowai, k'an wajaug sīejī mag k'aigba wēnarrarr. Hante hīs magl̄m k'īrjuawai warag maach chigaata sim, mag dich nem k'aigba wau n̄m gaaimua sīita warag maach hok'oopiejeeawai. ²² Pari hīs chan pāar warr pekau chogk'a narrjō k'aba n̄m; hīsin pāran jūrr Hēwandam chognaanau. Pari mag hi chogk'a n̄muua chadau hante maach hat'ee wajaugta sim, mag n̄muuta hi hōork'a hi hat'eepai wēnarranaa hi haar hōberwi hi dāi naaimaju haawai. ²³ Pekau chogk'a n̄mjö n̄muuan sīi warag maach hok'oom hiekta hok'oopiejem. Pari jūrr Hēwandamau hich chogk'a wēnarram paar maachig deeju jaau siml̄n, hāgt'ar pawiajā hich mag hich dāi p'ē wai sīsijuuta jaau sim, maach Pör Jesucristo dāi hōor hābpaimjö naawai.

7

Cristo dēnk'a n̄man hāli jaai paraamjöta sim

¹ Cristo gaaimua k'odamnaan, pārau ley k'ap'ām k'ān haawai pārau meraa k'aba n̄m,lein maach hīiu durrum horapaita maach dāi hiek t'eeg sīejem. ² Pāadē k'īrjubat: Hāli jaai paraamjā hich hagjöta sīebahab. Ley gaai jaauwai, chi jaai meebam haiguin hich jaai gaai jāgadau jā simjöta sim hanam, plāju k'aba. Pari chi jaai meebaadeen chadau mag jā simjö sīerrta hēedbaadēmjö sim, tag jaai chuk'u haadeewai. ³ Pari mag jaai paraa simta deeu hemk'ooi dāi k'apes hamān magan pekauta waubarm, hich jaai k'abam dāi haawai. Pari chi jaai meebaadeen chadau ya deeu jaai hauju haai sim, mag hich jaai gaai jā simjö sīerrjā ya hēedbaadēmjö sīewai. Mag, k'oopawia hich hap sīsimta jaai hau simān magan pekau k'abam.

⁴ K'odamnaan, pāarjā hīchab hich hagjöta naabahab: Warran leita pāar jaaijō sīejim. Magua hichiita pārau hag gaai jaau sim hipierra hab k'aba haajeejim. Pari tag pekau waumaaugau ya pāar Cristo dāi meetarrjö naawai ya mag ley pāar dāi tag hiek t'eeg chuk'u sīsim. Ya hīsin pāran jūrr Cristo dēnēu, har meeewia deeu hīiu p'iidtarr dēnma. Mag hi dēnk'a naawaita Hēwandam dau na nem wajap'a wau wēnrraju. ⁵ Warr maach parhoobam k'ānjö sīi dich pekau hee wēnrraajeeawai leiu maachig nem parhoob waupiba jaau sīejim. Pari magtarra nem k'aigbamta waupi jaautarrjö warag parhoobam nemta waum k'ōchk'a p'ōbaadēwi sīi hok'oo n̄lisijim. ⁶ Pari mag narrta hīs jūrr nem k'aigbam waumaaugau Cristo dāi hāba meewi n̄lisimjö n̄m. Mag Cristo dāi meebarma hīsin maachin hāba Hēwandam chognaanau, ya mag leita maach k'āai hārpai k'aba sīewai. Pari mag hi chogk'a n̄m chan mag ley gaai jaau sim hārk'a n̄muua k'aba, hich Hēwandam Hak'arau wēnrrapi jaau simjö wēnrramuuta mag hi chogk'a n̄m.

Pabloou hich pekau k'aug hautarr

⁷ Mag k'ai, ¿magan Hēwandamau ley deetarran pekaupá? Mag k'abam. Hēwandamau ley deetarr chan pekau k'abam. Pari mag ley k'urau

k'abamuan, m^lach pekau paraa chir^lmjā k'augba chirak'am. Mag ley gaai "Hoob chik'am nemta p^lach dēn hapim k'ōsi ham" haba s^lek'iin, mua b^llrljā k'augba chitak'am, magpai n^lmuua pekauk'a höbér sim. ⁸ Pari mag ley k'aug hat'amjö habaawai chi pekaúata warag m^lrl^g chik'am nem k'ōsi haju haai k'aba chir^lmpata warag k'ōchk'apibarmjö hajim. Pari ley chuk'umuan magbak'am. Wajapcharan ley chuk'um haiguin, pekaun s^li hiek t'eeg chuk'uta sim, nem k'aigbam maachig waupieg. ⁹ Warr hagt'a daumeraa chiraajee wain m^lach pekau wai chir^lmjā k'augbata chirarr haawai m^la h^lu chirajim. Pari maimua ya m^lachdēu chi ley gaai jaau sim k'aug hat'aawaita, hīchab mag m^lachdēu nem wauju k'abamta waum k'ōchk'ak'ak'am gaaimua ¹⁰ warre m^lach hok'oo chir^lmjā k'ap'^l chirsi-jim. Magta hajim. Wajapcharan m^lachdēu k'īrjuawai, mag ley h^llark'a n^lmuata m^lach peerd^l haujupii chirajim; pari magtarra ta jūrr hich hag leíupai warag m^lach hok'oojuuta m^lrl^g jaaubarmjö jaaubaawai ¹¹ mua k'ap'^l haadējim, chi pekaúata s^li m^lach k'ūgurbarm. ¿Pari jāga magjī? Par ley t'um h^llark'a haubaju h^llark'a chitarr gaaimuama. Wajapcharan mag ley t'um pöd h^llark'a haubam gaaimua, warag pekau wau chir^lmuata mua k'aug hat'ajim hīchab, chadcha m^lach hok'oo chir^lm.

¹² Magua k'ap'^l habat keena: Hēwandamau ley deetarr chan pekaujö k'aigba k'aba sim, hich Jōoiraucha deetarr haawai. Maglein chadcha chi wajap'am^lu, hichdēu nem k'ōsimta waipi jaaunaa maach h^lu wēnarramk'īrta deetarr haawai. ¹³ Magua, ley gaaimua chan m^la hok'oo, pekau gaaimuata hok'oo chirajim, leíu wajaug jaau sim chaaur s^li m^lach k'ōchagpierra nem wau chitarr gaaimua. Pari mag ley gaaimuata hīchab mua k'ap'^l haadējim, pekau chadcha nem wajap'am k'aba sim. Wajapcharan Hēwandam hiek gaaimuata maadēu k'ap'^l n^lam, pekau chadcha hat'uuchata k'aigba sim.

¹⁴ Maadēu k'ap'^l n^lam, h^lgt'armuata ley deejim. Pari m^lan s^li hich m^lraig heegarpaim^lu. Mag chiraawai pekauta wounjö m^lach pörk'a wai chit^lmjö, hirua nem k'ōsimta wau chit^lm gaaimua hi chogk'a chit^lm. ¹⁵ K'augbam k'ar m^la jāga chiraajem k'ai. Pari m^lach himeerba, chadcha Hēwandamajā k'ōsinaa m^lachdēujā nem waum k'ōsimta wauba, hagt'a nem k'aigbam m^lachdēu waumap'ama waaujem. ¹⁶ Mag leíu waupiba sim nemta m^lachdēujā waumap'a chir^lm haig, magan m^lach paarmua mag ley wajap'a sim ha chir^lm. ¹⁷ Magua m^lachdēu k'ōchk'abam nem wau chir^lm haig, s^li juau hogt'om k'abam. Mag^lm wau chir^lm chan m^lachdēucha k'aba, m^lach d^li t'aabatarr pekau m^la gaai hīrp^la simuata mag waipi simjö haajem. ¹⁸ Mua k'ap'^l chir^lm, m^lag chir^lm haig chan b^llrljā t'āar wajaug chuk'u chir^lm Hēwandam dau na. Magua, nem wajap'a waum k'ōsi chir^lmjā pöd wauba haajem. ¹⁹ Magju k'āai mag nem wajap'a waum k'ōsimjā waubanaa nem m^lachdēu waumap'ama waaujem. ²⁰ Pari mag m^lachdēu nem waumap'am waauwaijā, s^li m^lach k'īrauta wauba, m^lach d^li pekau t'aabatarrauta warag m^la gaai hīrpawi mag^lm waupim k'ōsi haawaita mag^lampa waumaajem.

²¹ Magua mua m^lachdēupajā m^lach k'ap'^l chir^lm, m^lach k'īrjuguan nem wajap'am happaita waum k'ōsim hee, nem k'aigbam wauju k'īrjugta maach na garpapak'amjö haajem. ²² Maagjeeb mam^l Hēwandamau ley deetarran m^lach t'āru k'ōsinaa hichiita hag higar chir^lm. ²³ Pari mag Hēwandam ley k'ōsi chirab mam^l, mua k'ap'^l chir^lm, jūrr hāb hagjō m^lor hee simuata m^lachdēu k'īrjug k'īet m^lrl^g

k'īrjupi sim, hichdëuta ganaag. Ma, chi pekau mäch däi t'aabatarrau. Hichdëuta woun dënjo mä par wai simjö haajem, hichdëu nem k'ōsimta waupieg. ²⁴ jHēh, hapk'iitl mädam! Magäm k'īrjubaadeewaita honegjā chuk'u chiraajem. ¿K'aiwuata mag maach mor hee pekau sim jua heemua maach k'aigpér hat'aagáwa? ²⁵ Hāba hich Hēwandamaupaita maach Pör Jesucristo gaaimua maach k'aigpér hauju haai sim. Magua hirigta häu hajim ha chiräm, hich mag Jesucristo gaaimua. Wajapcharan mägtä sim: Mäch hödiun, Hēwandamau k'ōsimta wau chitämua hi chogk'a chitam k'ōsi chiräm. Pari mag chirämta, Cristo k'urau k'abamuan, pekauta hagt'a wounjö mä k'ääi hārpai siek'am.

8

Hēwandam Hak'arau jaaumamjö wēnarrraig

¹ Mama häu magba, maach ya Jesucristo hiek hälk'awi hich dën'k'a näm k'ällnau chan tag pekaúgta hich mag hädlar dich hārpai hapiju k'aba näm, mag pekau waaujerr paarjä hok'oopimaaugau ya maach hich dën'k'a naawai. ² Pari magaagan chi Hēwandam Hak'arau maach hich Cristo dën'k'api hat'amua mag maach hok'oopiju harr jua heemua peerdä hat'aawaita mag pekaúgta maach hārpai hapiba haajem. ³ Wajapcharan mägtä hajim: Moiseeu p'ä platarrau pöd pekau jua heemua maach k'aigpér haubajim, mag pekau maach däi t'aabatarr gaaimua pöd mag ley hällrk'a hauba harr haawai. Pari Hēwandamau magbajim. Hēwandamaun hich Hiewaachata maach wounaan k'īr t'egwia päßim. Mag hich mäg maach chi pekaupanjö k'itajieb mama, bällrjä pekau waubajim. Mag päßiwia maach k'aibag köit t'öopibarmua, maach gaai haju harrta warag hich Chaai gaaita hädlaraa mas hapijim, magbarmata jürr mag pekau maach däi jua t'eeg sîerrta warre jua t'eeg chuk'u hapäaig. ⁴ Magta hajim Hēwandamau, hichdëu ley deetarr gaai maachig waipi jaau simjö wēnarramk'īr. Magaag ya tag warr maach pekau hee wēnarraa jeewaim k'īrjugjö k'aba, hich Hēwandam Hak'arau waipi jaaumamjöta nem wau näm.

⁵ Har sii hamach bi heem k'īrjug däipai bääuwi pekau wau wēnarräm k'ällnan, sii hamach k'ōchagpierra nem wauju k'īrju sîerrjëem. Pari har Hēwandam Hak'arau jaau sim hipierraata nem wau näm k'ällnan, häba hichdëu k'ōsi simjöta nem wauju k'īrjuajem. ⁶ Hēwandam Hak'aragta hädlaraa dich däi hichdëu hampierr hapi nämän, k'ōina Hēwandam däita hich mag wēnarraju. Pari magba sii dichdëu nem waum k'ōsimägtä hädlaraa hich mag dich gaai hārpapimän, jürr hok'oom hiekta hok'ooju. ⁷ Jägwi mag hok'ooju? Sii mag dichdëu nem k'ōsimägtä hädlaraa dich gaai hārpapinää jürr Hēwandam hichaaurta nem waaujeewaima. Dich mag nem wau näm gaaimua hi hipierraajä haba, wa mag hi hipierraajä habu hēk'ak'iinjä, hichiita pödbaju. ⁸ Har mag sii hamachdëu nem k'ōchagpierra nem waaujem k'ällnau chan pöd bällrjä Hēwandam honeeupi hauba haajem, hamachdëu nem wau näm gaaimua.

⁹ Pari pääar magba näm. Pärau hagt'a mag sii pääach k'ōchagpierr nem wau wēnarraba, hich Hēwandam Hak'arau nem waipi jaau simjöta nem waaujem; majä chadcha mag hi Hak'aar wai näm k'ai mama. Pari häbmua mag Hak'aarta chuk'u sim chan magan ma chan Cristo dën k'abam. ¹⁰ Pari chadcha Cristo pääar t'är hee siejem k'ai, pääach pekau gaaimua pääar moron jëbeg paauk'awiajä, pääar hak'aran hich mag hiu

sīsiju, ya hich Hēwandamauchata pāar k'aibag chugpaawi bālrjā pekau chuk'u harrjō hapäiwia naawai. ¹¹ Chadcha mag Jesucristo p'iriu hau-tarr hag Hak'aarta pāar t'āar hee sim k'ai, magan mag pāar mor jēbeg paauk'abarmjā deeu Hēwandamau mag hich Hak'aar pāar hee sīejem gaaimuapai deeu p'iriutk'a hauju.

¹² Jāan magau keena, cha māchdēu jaau chirāmjö. Maachin chadcha Hēwandam Hak'aragta hidēu hichdēu hampierr hapiju haai nām maach dāi. Pari jūrr dichdēu k'ōchagpierr nem wawaag chan bālrjā magju k'aba nām. ¹³ Pari pārauta hūrbamjö sīi pāach k'ōchagpierrta hich jāg nem wau wēnarrāmān, pāran hichiita hok'oob k'aba hok'ooju. Mamā pārau mag sīi pāach k'ōchagpierr haju k'āai, mag Hēwandam Hak'arau pāach juag hoo nām dāi pāach garmuata warre pōdpāpāi hamān chadau, magan hok'ooba hich mag pāar hāu wēnarraju.

¹⁴ K'ap'Λ habat: T'um har Hēwandam Hak'aragta hādāraa hamachig hichdēu nem jaaum haig jaaupinaa hi hipierr nem wau nām k'ānnta chadcha Hēwandam chaainau. ¹⁵ Mag hich Hak'aar deebarmaua hich chaaink'a hautarr chan, sīi māig heegar chik'am chogk'a nām k'ānnau hamach patronnaan högk'ajemjö hich hök'ō wēnarramk'īir k'abajim. Magju k'āai mag hich Hak'aarta deetarr haawai hirig jēeuwajā chadcha hich hag Hak'araupai bālrjā hinag chuk'u hirig Haai hichēpiejem. ¹⁶ Mag hich Hak'aar maachig deetarrauta jūrr maachig jajaauk'amjö haajem, chadcha maach Hēwandam chaaink'a nām. ¹⁷ Mag chadcha hi chaaink'a naawai, hich Hēwandamau hich haar paauk'abaimaa, maachig deeju ha simjā chadcha deeju, magbaawai Cristo dāi hāba maachdēujā nem t'um wai naamk'īir. Pari mag hich Hēwandamau Cristo dāi harrjō maach dāijā wajapcha hamk'īran, hich jāg Cristo dau hap'Λ māig heegar nārraajerrjō maachjā hagjō hi gaaimua dau haug hau wēnarraju.

Mag hatag Hēwandamau maach dāi wajap'a haju

¹⁸ Hiin māig heegar haawain maachin chadcha mag dau haug wau wēnarraju; mamā jūrr māg hatag hāgt'ar paawaita wajapcha naaimaju k'īirjuawai chan, mag dau haug wau nāmjā sīi warag maadēu higbata sim. ¹⁹ Chadcha mag sim k'ap haag pāadē k'īirjubat: Maadēu k'ap'Λ nām, māg durr gaai maimua hedja heejā nem t'ānām t'um ya hīs chan warr Hēwandamau hamach hompaatarrjō k'aba t'ānām. Māg maach wounaan dau haug wau nāmjö, hīchab hamjā waragta heegar paauk'amam. Pari maadēu k'ap'Λ nām hīchab, ham mag t'ānaab mamā, Hēwandamau maach p'iriutk'a hauwia hīchab hamjā deeu wajaug paapāiju. Magua hamachdēujā magju k'ap'āmjö, Hēwandamau maach hichdēu wajaug paatarr k'ān dāi dau daau bējeuuta wounaan dēnjö sīi nā k'odt'ānām. ²⁰ Warr Hēwandamau māg durr hompaawai chadcha wajap'ata waupājim, mag gaaimua hōor p'it'urg chuk'u wēnarramk'īir. Pari magtarrta mag Adán pekau gaaimua chi durrpata warre hār jopjim. Mag hār sīsimjā hich k'īrau k'aba, hich Hēwandamauta magpjjim. Mamā hichdēu k'ap'Λ sīejim, hich mag k'aigba sīerram hiek k'aba, ²¹ hewag pawiajā deeu hūwaai hichdēupai haaunaanjö pōr k'oreu hat'amua maach hich chaaink'a nām k'ān dāi hāba wajaug paapāiju. ²² Maadēu k'ap'Λ nām, māg durran hālai chaai hawaagpaawai bi machgau hidaau haadēp haajemjōta sim. Pari mag hidaau t'ānaawi ya hat'aawai honee haadeejemjö, hīchab māg durrjā cha hich simjō sīerram hiek k'aba, hichiita hijā hīchab deeu durr wājāúg paju. ²³ Mamā hīs mag māg durr happai

k'aba, maach hich Hēwandam Hak'aar wai nām k'ānnpata gaai machag nām, Hēwandamau da maach hawaan bēeba haawai. Magua maadēu jöpk'aa hi bēepim k'ōsi nām, mag maach hich chaaink'a hich dāi t'um hāba p'ē hat'aawai maach mor māg dajēk'u k'itāmta tag meejā k'augba hich mag hiiu nāisieg. Mamā mag Hēwandamau ya maachig hich Hak'aar deetarr haawai maadēu k'ap'ā nām, maach dāi magju ha simjā chadcha hichdēu jaau simjō haju. ²⁴ Chadcha maachin ya peerdāwi nām. Pari mag māg hatag hich Hēwandamau maach dāi wajap'a haju ha simjā hāk'a naab mamā, maach daúa chan hagt'a hooba nām. Pārau k'ap'ā nām, nem maadēu dich daúa hooju k'īrju sīerr ya hoobarm haigmua tag hoom k'ōchag k'aba haadeejem, ya dichdēu k'īrju sīerrjō dich daúacha hoobaawai. ²⁵ Mamā hich hagjō mag dichdēu hoom k'ōchag t'ānāmjā chadcha hagt'a hooba sim k'ai, magan hoobam haigjā nem pāabaju. Magua, mag dau haug wau wēnārrawiajā hāba Hēwandamau māg hatag maach dāi wajap'a hajuuta k'īrju wēnārrām.

²⁶ Mamā mag k'īrju nām happaijā k'aba, hich Hēwandam Hak'arauta maach hak'aardam k'a t'ūu haadeewai hāu maach hak'aar juag hoojem, magām p'it'urg waauwaijā hāwatamk'īir. Magām gaaimua maadēu pōd Hēwandamag jēeuju k'augbam hiek'au sīi "¡Hēh, Hēwandam!" haawaijā, hich chi Hēwandam Hak'arauta maach k'īrjug k'ap'ā sim haawai, jūrr hichdēuta maach kōit warre hich Hēwandamagchata jaaumaajem. ²⁷ Hēwandam chi Hayauta maach k'īrjug k'ap'ā haajeewai, hi Hak'aar maach hee simuajā mag maach k'īrjug higwia maach kōit nem jēeuwai, k'ap'ā haajem k'anta jaau sī. Mag, hich Hak'araujā hichdēu k'ōsimjōta jēeu sīewai hāk'ab k'aba hi hiek hāk'ajem.

P'it'urg hāwat nām gaaimuata Cristoou maach k'ōsi haajemjā warag k'apcha pamam

²⁸ Maimua maadēu k'ap'ā nām hīchab, maach chi Hēwandam k'ōsi nām k'ānan dau haug waauwaijā magām gaaimua warag māg hatag paawai dich hāu hamk'īirta hādāraa magpiejem. Wajapcharan hich Hēwandamau k'ōsi simjō maach chadcha hich hiek hāk'abaawai peerdā hautarr k'ān dāita mag hāu haajem, chadcha maachta hichdēu t'ārk'a hautarr k'ān haawai. ²⁹ Mag hichdēu maach t'ārk'a hauju nawe, hagt'a māg durr gaai hōor chuk'u nāwe, hichdēun hich hiek hāk'aju k'ān k'ap'ā harr haawai, mak'ānta hich Chaai wajap'a k'itāmjōta wajaug paapājiu haadējim, magbarm gaaimua hich Chaaita hewag pawiajā wajaug paak'abarm k'ān hag naam chi jōoik'a sīsimk'īir. ³⁰ Mag hich Chaaijō wajaug paak'aju hatarr haawai hīs chadcha maach hich hat'ee t'ārk'a hauvia hich dēnk'a hat'am. Mag hichdēu t'ārk'a haumam k'ānan ham pekau chugpaapāiwia warrjā pekau chuk'u harrjō hapāijem. Mag, hag najā pekau chuk'u harrjō hapāiwi hich haar paauk'abaimaawain chadau hich Chaai wajap'a wai simjō maachjā wajap'a hich dāi wai sīsiju.

³¹ Mag chadcha hich Hēwandamau hich haar p'ē hauwi hich Chaai dāimjō maach dājā wajap'a haju k'īrjunaata k'ap'ā habat, mua pārag jaauk'im: Hōraun chadcha maach dāi k'aigba hawiajā Hēwandamau hichdēu maach dāi nem magju ha sim haig, k'aíu jūrr hi jua chaaur nem waubarju. ³² Hēwandamau hich Chaaijā hīgk'aba, sīi warag hādāraa maach t'umaam k'ān kōit t'ōopibarmua nem dee nāmjō deetarrta, jāgwi hirua sīi maachdēu nem hinag hig nāmjā deeba habarju. ³³ Hich Hēwandamauta hōor wajaug paapāiwi warrjā hich mag pekau chuk'u harrjō sim ha

jaaujemta, k'aíu hi hichaaur maach hichdëucha jär hautarr k'ʌn higwia hirig, "Jäk'ʌnan hagt'a pʌ däi kulp pöm nʌm" habarju. ³⁴ Cristota maach kõit meewia deeu hiiu p'iidwia maach peerdə hautarrta, k'aíu jürr hichaaur maach k'aibag waupibarju. Hante magpimaaugau hichdëuta hāgt'arjä maach kõit jéeu sim. Maimua hichta mag maach kõit hiek'aagjä Hēwandam däi hiek t'eeg s̄iebabab. ³⁵ Mag sim däi maach nʌmta, Ɂpārau k'ürjuawai maach p'it'urg hau wēnʌrrʌm däi hōrau k'āijä maach k'aibag wauk'iin, Cristoou maach dau hääuk'aawai k'ai? Wa k'öju chuk'u nʌm däi k'ajūajä chuk'unaa, s̄i chik'amnau maach dak'äk'āu nʌl hawia maach t'ōbpäik'iinjä, Ɂpārau k'ürjuawai Hēwandamau tag maach k'ōchk'amap'a haawai k'ai? Mag k'abam. Maglmuapai chan Cristo däi hagdaujö maach k'ōsi nʌm pöd k'echeu haubam. Bñlrjä nem hinag chuk'um, Cristoou maach daupii wai sim tag daupii hapiba haag. ³⁶ Pari hichiita hich Hēwandam hiek p'ä sim gaai jaau simjö, maach mag dau hap'ʌ haju higwia hīchab David k'araraujä Hēwandamag magjim:

"Pʌ gaaimua maran t'ōjuuta jʌlrjem.

Nemchaain k'eechjem haar oveja t'ōon harrumjöta haajem hōrau maar däi, bñlrjä maach dau haug k'augba." ^(Sal. 44:22)

³⁷ Pari p'it'urg hau wēnʌrrawiajä mag maach daupigau hʌdʌraa hich t'ōpitarr gaaimuata maglmiä pödpärxi haajem; wajapcharan Cristo gaaimuama. Mamʌ mag happaijä k'aba, mag p'it'urg hāwat nʌm gaaimuata hīchab hich Cristoou maach k'ōsi haajemjä warag k'apcha pamam. ³⁸ Magua mua k'ap'ʌ chirʌm, ni hābmuajä pöd Cristo jua heemua maach k'echeu haubaju:

mʌig heegar hich mag p'it'urg hau wēnʌrrʌmua,
juau t'ōo nʌmuu,
Hēwandam chognaanau,
hedjä heem dösät bënëu,
s̄i parhoobam bënëu,
nem dau chigaa hoo nʌmuu,
mʌg hatag nem höbëberg maju k'ürju nʌmuu,
³⁹ hāgt'aa hedjä hee nem hinag t'ʌnʌmuu,
mʌg jēb gaai wa mʌg jēb heegar nem parhoobam nem hich Hēwandamau
wautarr s̄isidʌmuu k'āijä
pöd hi jua heemua maach k'echeu haubam.

9

Jacob chaain hewagam k'ʌnta Hēwandamau hich chaaink'a hautarr

¹ Aay keena, mʌch himeerba, maach meeun israelnaan parhooba haaidə wēnʌrrʌm k'ʌn k'ürjuwia chadcha mʌ gaai masi chiraajem. Cristo dën'k'a chirʌmuata mag hiek'a chirʌm. Mag nʌm däi hīchab hich Hēwandam Hak'arauta mʌrʌg jajaau haajeewai mʌchdëujä k'ap'ʌ chirʌm, mʌch s̄euk'aba chirʌm. ² Mʌch mag chirʌm gaaimua, maach meeun k'ürjuapierr mʌ t'ārau pöd hāwatbajujö haadëp haajem, hamau Cristo hiek hāk'aba naawai. ³ Mʌchdëu Cristo hisegwia mʌchta hi jua machgau dau hap'ʌ hich mag chitʌmuu jürr hamta hāu wēnʌrraju k'ap'ʌ hak'iin, mua maglmiä haba warag Cristoog mʌch gaaita jua k'ʌba deepik'am, ham kõit. Ɂ'K'an gaaimua mag chirá? Pāach t'umta chadcha mʌch meeun haawai mʌch k'odnaanjö naawaima. ⁴ Maach israelnaanta hich Hēwandamau jär hautarr k'abahab, hich chaaink'a

hawaag. ¿Maach jöoin däi k'abají, hichta ham wëtum na jànt'umiejö k'órr jíumamua hedhaarjä híchab ham harar wàw wai nàrrarr? Maach hat'eeta híchab hich Héwandamau maach jöoi Moiseeg hich hiek p'apjim. Maach jöoinag k'abajieb, jäga hirig jëeuju haai nàha jaaunaa híchab ham chaain hewagam k'lan heeta hõor peerdajemjä t'aabaju jaautarr.⁵ Maach jöoin Abrán, Isá maimua Jacob hajierram, warrchajä Héwandamau jàr hautarr, ham gaaimua hewag pawi maach meeun hompaa hawaag. Héwandam Hiewaa maach peerd hawaag wounag paawaijä mag jöoi Jacob chaain hewagam k'lan heeta t'aabachejim. Hich mag parhoobam chaaindamjö t'aabachétarr wounpaita Héwandam haawai nem t'um t'lanamjä hichdëuta k'ap sim. Magua, hiita t'umaam k'lanau hich mag mág hatagjä t'ò hiek'aju haai nám.

⁶ Pari mag maach peerd hawaag Héwandamau hich Chaai pääiwaijä, maadëu k'ap' nám, maach meeunau chan wajap hi higba, hääur k'lanupaита hi higjierram. Magjeb mama Héwandamau maach jöoin däi hich hiek'atarrjö habajim haju k'aba nám. Hichdëu maach jöoi Israelag, hajapcharan hich Jacoogpaima, maach meeun k'apan hapiju hatarrjö, hichiita maach meeunau chadcha k'apan t'lanam. Pari mag k'apan t'lanam hee, t'umaam k'lan chan Héwandam chaain chaar k'abam, israelnaan hawiajä.⁷ Wajapcharan israelnaan hanam k'lanan, hich jöoi Israel k'ararr dënjo wajapcha Héwandam hiek hök'a nám k'lantha chadcha israelnaan charau. Magua, jöoi Abrán chaain hewagam k'lan hawiajä, Héwandamau hoowai, t'um chan israelnaan chaar k'abam. Héwandamau jöoi Abranag, "Mág hatagjä pà chaain k'apan haju" hajim chadcha. Magtarr haawai jöoi deeum chaai Ismael haajerr gaaimua hagjö chaain paraa hajieb mama, Héwandamau hoowai, mag dën chan hi chaain chaar k'aba, hääba Isá chaainpaita hewag pawiajä hi chaain chaark'a náisijim.⁸ Magua maadëu k'ap' haju haai nám, Abrán chaain hewagam k'lan hawiajä t'um chan Héwandam chaain chaar k'abam. Hääba har Abrán k'ararr dënjo hich Héwandamau nem wauju habarm hök'a nám k'lantha hi chaain charau.⁹ ¿Párau k'ür heyaa nà, hich Héwandamau Abranag nem deeju jaautarr? Hirua magjebma Abranag: "Mág año hurumuuta Saraua ralg chaai hoo deeju" hajim, mag chaai hoobarm gaaimuata hich hõork'aju k'lan paarpaju higwi.

¹⁰ Mag, chadcha mag chaai Isá hanam t'aabawia ya jöoipa sísiewai hälí Rebeca hanam däi pajim. Maimua ya Rebeca meísnaan gaaí hauwimall haadém hee,¹¹⁻¹³ Héwandamau hirig, "Pà chaain chi jöoin hap'öbaadee chi naamta jürr hich heeum chogk'aju" ha jaaujim. Magju higwia híchab Héwandamau hich hiek p'apitarr gaai, "Jacobta mua hárcha daupii hajugui" hajim, "chi naam Esaú k'ääi." Pari Héwandamau mag hiek'aawai hag'ta hamach häd bi hee naajim, hamau nem k'aigbam wa hääum k'ääjä wauju nawe. Mag Héwandamau chi heeum Jacob däita wajap'a haju hatarran, chi Jacouu nem wajap'a wautarr gaaimua k'aba, warrgarwe hich Héwandamau hi däita magju harr haawai hajim, Héwandamau hichdëu hõor higbarmta hiigjem ha k'ap hamk'ür.

¹⁴ Mag Héwandamau chi naam däi magbanaa chi heeum däita magtarr haawai, ¿maadëu "Héwandamau sii parhoobata nem wau sierram" haju haai nà? Pöd mag hiek'aju k'aba nám.¹⁵ Biek hääb hich Héwandamau Moiseeg magjim: "Mua chan sii hõrau k'ürjuajemjö k'ürjuba, mäch k'ürjugperra nem wau chitam" hajim. "Muan mächdëu hõor dau haug

k'augam k'ōsim k'ʌnanta heeg hoo chitʌm" hajim. ¹⁶ Hichdëucha mag siewai sīl hōrau hamachdēu nem wau nʌm gaaimua wa hamachdēu waupim k'ōsi nʌmjō k'aba, Hēwandamau hichdēu heeg hoom k'ōsi hoo sim gaaimuata ham dāi mag hāu haajem. ¹⁷ Hichdēu mag nem waaujem higwia hīchab hich hiek p'ā sim gaai Egipto durram rey higwia magjim: "Pʌch t'āar t'eegau mʌ hichaaur chirʌm gaaimua, pʌrʌg mʌch jua t'eeg hoopinaa mʌg durr gayam k'ʌnagjā mʌch jua t'eeg k'ak'apdō hamkīrrta pʌ mua reik'api chirʌm" hajim. ¹⁸ Wajapcharan Hēwandamau mʌgta sim: Hichdēu dau haug k'aug paraa ham k'ōsim k'ʌnanta dau haug k'augjem; pari hich hagjō hīchab hichdēu t'āar t'eeg hapiju k'ʌnan warag t'āar t'eegeta hapiejem.

¹⁹ Pari mua mag chirʌm hūrwia hābmua k'āijā, "Mamʌ hichdēu mag simta, jāgwi hirua hōor k'aibag hee pāibarju mag hich hiek hūrba harr paar. ¿Hichiita hamau hichdēu k'ōsi simjō wau nʌm k'abá?" haju. ²⁰ Pari mag hawiajā, ¿hichiita hich mag hōber sīebá? Maach k'ai hagá sīl Hēwandam maachjōm k'ʌnjō hi jawaag. ¿Maach sīl hichdēu hom-paatarr k'ʌn k'abá? ¿Pārau hoowai t'ūriu hich k'atarrag, "K'ant'ee pua mʌ jāg k'aplijī" haju haai sī? ²¹ Chi t'ür k'amieuta hichdēu k'am haig k'aju haai sim hich jēbēu. Sīl t'ürjōm parhooba jua chogaagpai k'anāa hābam jēb dēnpai sīl t'epjōm k'āijā hooimʌ k'amaajem hagjō, sīl hōor di chaauram k'ʌn bēewaipai hag hee hau k'oog. Hich hagjōta nʌm maachjā: Hēwandamau maach dāi hichdēu ham haig haju haai sim.

²² Mag siewai hichdēu k'ōsi simjō warre hōor k'aibag hee pāik'iinjā, k'aiu hi hichaaur habarju. Pari magba hich jua t'eeg hoopieg hōor hamach pekau gaaimua sīl k'aibag hee pāiju haai sīerrta, hich k'īr machag hāwat wai sīejem. ²³⁻²⁴ Hich hagjō hīchab hich wajaug hoopieg maach chi t'ārk'a hautarr k'ʌnjā k'aibag hee pāiba sīl heeg hoowai, k'aiu hi hichaaur habarju. Hichiita hich haar hawaag hichdēu t'ārk'a haum haig t'ārk'a hauju haai sim, judionaan wa judionaan k'abam k'ʌn hawiajā. ²⁵ Magua, mag judionaan k'abam k'ʌnpa t'ārk'a hauju higwi, hich Hēwandamau Oseas k'ararrag hēsap p'āpitarr gaai jaauwai:

"Warr mʌ hōor k'aba harr k'ʌnjā mʌch hōork'a haumaju;
maimua mʌchdēu daupii k'aba harr k'ʌnjā hīchab daupii haju" hajim
Hēwandamau. (Os. 2:23)

²⁶ Maimua hīchab hich Oseas hēsap p'ātarr gaaipai hagjō hich Hēwandamau judionaan k'abam k'ʌnag, "Pāar chan mʌ p'ōbōr k'abam" hatarrta, deeju hūwaai naspawi hichdēupai hamag, "Pāarjā hīchab hich mag hīiu sīerram hag Hēwandam chaaink'a n̄isiju" hajim. (Os. 1:10)

²⁷ Pari jūrr Judionaan higwia, jōoi Isaías k'ararrau magjim:
"Jōoi Jacob chaain hewagam k'ʌn k'apan sīl p'ūas higaaum mos-dau k'apanagjō t'ānaawiajā, t'um chan peerdʌtk'aba, hāaurpaita peerdʌtk'aju" hajim,

²⁸ "maigmua hatag maach Pōr Hēwandamau mʌg durr hi hagk'am hed tag hich k'īr machag hāwatba warre ham gaai jua k'abata deeju haawai." (Is. 10:22-23)

²⁹ Hēwandamau mag hāaur k'ʌnjā dau haug k'augba hak'iin, hābjā peerdʌbaju. Magju higwia hīchab nawe hich Isaías k'ararrau mʌg p'ājim: "Maach Pōr chi jua t'ierriu maach dau haug k'augwi maach jōoin dēn chaain hewagam k'ʌnjā chuk'u hapitarr hamuan,

h̄isin maachin Sodomapien Gomorrapien d̄ai harrjöta ya chuk'u haajek'am" hajim. *(Is. 1:9)*

Judionaanaujā h̄ichab maach peerdʌajem hiek h̄äk'aju haai n̄am

³⁰ H̄ewandamau hich hiek gaai mag jaau s̄isidʌm h̄ūrwia maadēu k'an habarjuma. Judionaan k'abam k'ʌʌnau chan nem wajap'a wau n̄am gaaimua hamach peerdʌujā h̄ek'aba naajim; mamʌ Jesucristo hamach k̄ōitpa meetarr h̄äk'a n̄am gaaimua H̄ewandamau h̄ichab hamjā pekau chuk'u harr k'ʌʌnjö hapl̄ijim. ³¹ Mamʌ jūrr judionaanu magba, mag ley gaai jaau sim hipierraa n̄am paarta H̄ewandamau hamach k'aibag chuk'u harrjö hapl̄ijupii hawi, h̄äba mag leita h̄llrk'aju h̄ek'ajeejim. Pari par mag h̄llrk'a hauju h̄ek'ajerrjā pōd h̄llrk'a hauba harr gaaimua, H̄ewandamau ham pekau chuk'u harrjö wajaug paap̄ibajim. ³² ¿K'an jāgwi? Mag ley gaaipai naam k'ōchgau Cristo hamach k̄ōit meetarrjā higba, s̄i nem wajap'a wau n̄am paarta H̄ewandamau hamach pekau chuk'u harrjö hapl̄ijupii hawiama. Hamachdēu Cristo higba narr gaaimuata s̄i k'ʌdjā hee mokpōr pōm sim d̄iita t'ēubaimamjö hajierram. ³³ Hōrau Cristo d̄ai magju higwia, H̄ewandamau hich hiek gaai jaauwai, "Mua woun h̄āb p̄ai chirʌm" ha sim "Jerusalén p̄öbör hee.

Har hi higba habarm k'ʌʌn hat'een, maan s̄i warag hag gaaimua hōor b̄h̄ēu suwi burrmk'īir k'ʌdjā hee mok jiir simjöta haju, chadcha hamau hi hoowai mʌchdēu p̄aitarrjā h̄äk'aba hi higbaju haawai. Mamʌ häu hi hisegba warag hi hau n̄am k'ʌʌn chan naspawiajā hūwaii hamach daujā merag p̄'ēbaju, wajap'ata hi d̄ai n̄aisiju haawai" ha sim, hich H̄ewandamaucha, Cristo higwia. *(Is. 28:16)*

10

¹ Cristo gaaimua k'odamnaan, muan mʌch meeun judionaan peerdʌpim k'ōsita chiraajem. Magua H̄ewandamag jēeuwaijā magta hirig jēeujem ham k̄ōit, hamjā peerdʌtk'amk'īir. ² Ma ham higar chirʌm, chadcha hamau H̄ewandamag hamach heeg hoomk'īir hi hipierraa ham k'ōsi naawai. Pari mag n̄amta hich H̄ewandamau nem waupim k'ōsi sim chaarta jūrr bigaau hausiū n̄am, ³ Cristo maach t'umaam k'ʌʌn k̄ōit meetarr gaaimuata H̄ewandamag hamach pekau chugpaapijujā k'īirjuba. Hamaun s̄i hamachdēu hamach jōoin hi h̄llrk'anaa Moiseeu ley p̄'ā p̄aarrjā wajap'a h̄llrk'a n̄am paarta H̄ewandamag pekau chuk'u narrjö hamach wajaug paapiju h̄ek'ajem. ⁴ Pari h̄āba Cristo maach k̄ōit meetarr hiek h̄äk'a n̄am gaaimuapaita H̄ewandamau mag pekau chuk'u harrjö hapl̄ajem. Magua, Cristo gaaimua k'aba s̄i ley h̄llrk'a n̄amua chan peerdʌju h̄ek'aju k'aba n̄am.

⁵ Mag ley h̄llrk'a n̄am gaaimua hōor peerdʌju hak'iinjā, p̄aadē Moiseeu p̄'ā p̄aarr hiek hūrbat: "Har chi ley gaai jaau simjö t'umaa wajap'a h̄llrk'a hau simta H̄ewandamau peerdʌ hauju" ha sim. Pari maach pekaupanau, k'aíu mag h̄llrk'a hat'aju. ⁶ Mamʌ mag k̄āai jūrr s̄i Cristo maach pekau k̄ōit meetarr h̄äk'a n̄am gaaimua peerdʌju higwia, hatcha p̄'it'uurga sim haju k'aba n̄am. Moisés hiek'ōoin "H̄āgt'ar hi haarcha mawia hirig dich peerdʌ hawaan b̄eepiju k'aba n̄am." ¿Jāgwi? Ya hi b̄eewi maach peerdʌ hawaag maach k̄ōit meetarr haawaiima. ⁷ Hich hagjö h̄ichab magam higwia jaauwai, "Hōor k'ēchtarr k'ʌʌn haarjā maju k'aba n̄am" ha sim, "dich peerdʌ haumk'īir." ¿Jāgwi? Ya hihiu p̄'iidʌwi mam k'aba s̄iewaima.

⁸ Magua, m^lachd^ēu jaau chir^lmjö, p'it'urjä k'aba ni warpjä maba, s^li Cristo maach k^oit meetarrta chadcha h^äk'anaa hirigta dich peerd^lpiju haai n^lm. ⁹ Wajapcharan pua t'āraucha h^äk'anaa p^lch hidamaucha, "Jesucristo chi meem Harrta Hēwandamau deeu p'iriu hautarr haawai hichta m^lach Pörk'apiju" ham^ln, p^l peerd^lju chadcha. ¹⁰ Jāgwi magju haai s^l? T'ārau h^äk'a n^lmuapaita Hēwandamau maach pekau chuk'u harrjö wajaug paapäaiejewaima; maimua hich hagjö dich hiiucha dich t'āar hee h^äk'atarr warm k'^lnnag jaau n^lmuapaita h^äu hichd^ēu maach peerd^l haaujeewaima.

¹¹ Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaauwai, "Chadcha maach Pöröu hamach peerd^l hauju k'ap'^l hi hiek h^äk'a n^lm k'^lnn chan naspawiajä hamach daujä merag p'ēbaju" ha sim, "hich mag wajap'ata hi d^li wēnrraju haawai." ¹² Mag sim haiguin judionaan wa judionaan k'aba hawiajä h^äsin t'um hābata t'āl^lm Hēwandam dau na; hich hābam Jesupaita t'umaam k'^lnn Pörk'a sim. Magua, har t'um hichig jēeu n^lm k'^lnn d^lin Jōoi wajaug k'it^lm. ¹³ Jōoi mag k'it^lm higwia Hēwandam hiek p'ā sim gaai, "Har t'um chi maach Pörögta hamach dau haug k'augpi jēeu n^lm k'^lnnan, h^äu peerd^ltk'ajugui" ha sim. ¹⁴ Pari mag pāach peerd^lmk'īr hirig jēwaagan, hichiita nacha pār^lau hi hiek h^äk'aju haai n^lm; mag h^äk'aagjä hichiita pār^lau hi hiek jaau n^lm hūrju haai n^lm; mama^l mag hi hiek hūraagjä chi jaaujem k'^lnnjä paraa haju haai n^lm, hōrag jawaag. ¹⁵ Pari jāga mag chi jaaujem k'^lnnjä paraa haju, chi ya h^äk'a n^lm k'^lnnau ham p^libam. Pari judionaanau ya chadcha Jes^ls hiek jaau n^lm hūrwi naawai, k'an hatcha tag hūrm k'ōsi n^l h^äk'aag. Hēwandamau nawe hich hiek jaaupiejem k'ap hich hiek p'ā sim gaai jaauwai, "Jāg hōor peerd^lajem hiek jaau wēnrr^lm k'^lnnnta hāucha k'it'ēem" ha sim.

¹⁶ Pari judionaanau mag maach peerd^lajem hiek hūr n^lmjä, peer t'umaam k'^lnnauta hi hiek hasekasba, hāaur k'^lnnupaita h^äu h^äk'a durrum, Isaías k'ararau, "Señor, par mua p^l hiek jaau wai jēed^l k'it^lmjä, k'aíu h^äk'a s^l" ha hiek atarrjö. ¹⁷ Pari mag hamau wajap h^äk'abajieb mama^l, m^lachd^ēu jaau chir^lmjö, hichiita hābmua Cristoou maach peerd^lajem hiek jaauju haai sim; magbaawain chadau mag hiek hūrwiata h^äk'aju haai n^lm.

¹⁸ Pari hābmua k'āijä, "Magan judionaanau ya Cristo hiek hūrwi naab" haju. Hūrwi naama hamaujä hīchab, durr t'um judionaan n^lnlidampierr ya Hēwandamau maach peerd^lajem hiek jaau n^lm hūrwi naawai. Magju higwi Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaauwai,

"Ham hiek durrpierr durr warp'am magwe hūrjem" ha sim. (Sal. 19:4)

¹⁹ Pari deeu hūwai^l p^laba hābmua k'āijä, "¿Magan jāgwi judionaanau h^äk'abajierrá? Wa s^lita hamachd^ēu hūrtarrjä k'augp^libajierráwa" haju. Hāhā, pari mag k'augba haawai k'aba, s^li hi higmap'a harr haawaita hi k'augbamjö hap^lijierram. Pari mag hich hisegbaawai jūrr judionaan k'abam k'^lnnnta dau haug k'augwia h^äu hamach peerd^lujä hamag k'ap'^l hapijim hich Hēwandamau. Magju higwi Moiseeg m^lg jaaupijim hichd^ē:

"Pārag h^äk'apiju k'āai pāarjö Hebreonaan k'aba haawai s^li m^lach k'augba n^lrrjēem k'^lnnagta hārcha h^äk'apiju, mag hoowi pāachd^ēujä hagjö h^äk'am k'ōsi h^äk'amk'īr."

Hag na mag m^lach k'ōsi haju jā k'ūrjuba haajerr k'^lnnagta hārcha h^äk'apiju, mag hoowi pāar hiek k'ōr waumk'īr." (Dt. 32:21)

²⁰ Maimua hag k'ur hewag pawi Isaiaagjā hīchab Hēwandamau judionaan k'abam k'lan higwi māg hiek'apijim:

“Har bālrjā mā hooju k'irjuba haajerr k'lanau mā baauju; maimua har bālrjā mārāg jēeujā jēeuba haajerr k'lanag māch k'augpiju”
hajim hich Hēwandamau. (Is. 65:1)

²¹ Mamā jūrr judionaan higwia hich Hēwandamau magjim hīchab:

“Chadcha hamach t'āar t'eegau mā hipierraajā k'aba naab mamā, nem hīs k'abam māch higamk'ir ham nā chirām” hajim. (Is. 65:2)

11

Judionaanta Hēwandamau hich hōork'a hawaag jar hautarr

¹ ¿Pārau k'irjuawai, Hēwandamau hich hōor hiseg wai simjō sī? Mag k'abam. Mag hak'iin mājā hirua nawe hisegpāik'am, māchjā hīchab judionaan dāi t'īr hāba chiraawai. Mālān maach jōoin Abrán k'ararr hag chaain hewagam k'lan Benjamín haajerr hag chaain dēnēu.

² Hēwandamau warrgarwe hichdēu hōor jar hautarr k'lan chan hisegba sim. ¿Pārau k'ir heyaa k'aba nā, warr jōoingar Hēwandam hi jaaujem k'lan pōm k'echtarr jaar jōoi Eliaau Hēwandamag jēeumamua ya hi hich happaita chirām ha hiek'atarr? ³ Hirua Hēwandamag,

“Señor, pā hi jaaujem k'lan t'umaa wir haig maach meeun judionaanau-pai k'echpāiwia,

pārāg jēeujem deg nem hinag p'aajemjā hārk'lanpāiwi, hāba māch happaita chirāmgui” hajim.

“Mag māch happai chirām hāba, mājā dāi t'ōopāim hig nāmgui” hajim. (1 R. 19:10,14)

⁴ ¿Pari pārau hagiō k'augba nā, Hēwandamau hirig,

“Elías, pā pāch happai k'aba sim;

pā dēnjō mā k'ōsi nām hiek'au bālrjā Baalag jēeuba harr k'lan siete mil p'ē
wai chirām” ha hiek'atarr? (1 R. 19:18)

⁵ Maagwai hich Hēwandamau Eliaag magtarrjō, hīs hewag pawiajā hīchab hagt'a mag warrgarwe hi hōork'a t'lanam k'lanan hagt'a t'lanam. Pari mag t'lanam, hich Hēwandamjā hōor dāi wajap'a k'itaawai hāu hich garmuata maach dau haug k'augwi mag hich hōork'a hawaag jar hautarr gaaimuata mag t'lanam. ⁶ Mag hōor dāi wajaug k'itaawai hich garmuata maach jar hautarr haawai, pōd hi dau na wajap'a naawaita hirua maach jar haujim haujā k'aba nām. Mag hak'iin, mag dich wajaug nām paarta p'ag nāmjō haawai, ya hich Hēwandamau hich garmuata maach dau haug k'augjim habak'am, hich hōor k'amk'ir.

⁷ Wajapcharan māgtā sim: Judionaan t'um chan Hēwandamau wajaug paapāibajim, hamachdēu nem wau nām paarta hirig hamach hajaug paapim k'ōsi narr haawai. Hāaur k'lan Hēwandamau hich garmua jar hautarr k'lanpāita chadcha pekau chuk'u haajerrjō wajaug paapāijim; pari tagam k'lan hichdēu jar hauba harr k'lanan hichdēuta warag ham t'āar t'eeg hapijim. ⁸ Har hagt'a mag t'lanam k'lan higwi hich Hēwandamau hich hiek gaai jaauwai,

“Mua ham dau k'ipinaa kachpa k'ipi hauju” ha sim,

“hoo nāmta hoobamjō hamk'ir, maimua hūr nāmta hūrbamjō hamk'ir.

Magtarr haawaita hīs hewag pawiajā hich hagt'ata sīsidām ha sim

Hēwandamau, hichig hamach wajaug paapijujā k'irjuba.” (Dt. 29:4;
Is. 29:10)

⁹ Maimua hīchab Hēwandam hoomap'am k'ɻnag mag k'īirjupimaaugau, jōoi David k'ararraujā hirig jēuemamua magjim:
 "Hēwandam, har riknaan pach hoomap'am k'ɻnag hidēu hamach p'iesta
 hat'ee t'ach pōm wauwi k'öpibá,
 juau hog'tom pach dau na wajap'a naawaita mag p'iesta k'amk'īrjā pua
 hamachig nem t'um dee chiram hamk'īir.
 Pari hamachdēupain mag nām gaaimua pā dāi wajap'a nām hanam hee,
 pachdēupai ham gaai mas deebá.
¹⁰ Dau p'uū nāmta warag ham dau k'īsumjō hapibá, hamach k'aigba
 nāmjā k'augba hamk'īir.
 Mag nām dāi hīchab nem chak'āmta wai wēnrramjō, hidēu ham hich mag
 p'it'urg hau wēnrrapibá" hajim Daviu, Hēwandam hoomap'am
 k'ɻnn higwia. (Sal. 69:22-23)

Judionaan k'abam k'ɻnjā hāu peerdātk'aju haai nām

¹¹ Magan jāgáwa. "¿Judionaanau mag Cristo higba harr gaaimua, magan
 warreta Hēwandamau ham hisegbapāib?" k'āijā haju hābmua. Pari
 mag k'abajim. Magju k'āai hante mag maach meeunau Hēwandam
 hichaaur hawi Cristo higba harr gaaimua, jūrr judionaan k'abam k'ɻnta
 hāu Hēwandamau peerdātk'a haumam, mag judionaan k'abam k'ɻnnauta
 hāk'a p'öbaadēm hoowia judionaan hiekk'ōr wauwi hagjō hāk'amk'īir.
¹² Magua k'ap'ā habat: Mag judionaanau Cristo higba harr gaaimua
 jūrr judionaan k'abam k'ɻnn dāita Hēwandamau dārrcha hāu haajem k'ai,
 magan judionaan t'umaam k'ɻnnau Hēwandam hiek hāk'a p'öbaadeewai
 chará, hagjō Hēwandamaujā hīchab hāuchata haju ham dāijā.

¹³ Judionaan k'abam k'ɻnn, mua pārag magk'īm hīchab: Mānn chadcha
 hich Hēwandamauta jār haujim, pāar hee hich hiek jaumk'īir. Magua,
 māch meeun dāi hiyāl̄ haawai maata muan hamag jajaau haajem,
¹⁴ mag hūrbaawai hiekk'ōr wauwi hagjō pāar dēnjo hāk'abaawai hīchab
 hāaur k'ɻnn k'āijā Hēwandamau peerdā haumamk'īir. ¹⁵ Hēwandamau mag
 judionaanag hooba sīutarr gaaimua pāar judionaan k'abam k'ɻnnagta
 jūrr hich dāi k'ōināa wēnrramk'īir hich hiek hāk'api simān, chadcha
 wajaug sim. Pari mag hatag hichdēu judionaanagpa hāk'apibarm hedta
 wajapcha haju. Magbarm haigta mag hi higba narr gaaimua k'ēch nāmjō
 narrjā deeu p'iidātk'abarmjō nāisiju. ¹⁶ Pārau k'ap'ā nām, pabājā jēb
 hōtag hee simān, t'um chi piu nenergjā hē hōtt'o t'ānaaju. Mag sim
 haig hich jōoi Abranta chi pabājō sīebahab, maagwai judionaan chi piu
 nenergjota t'ānām. Magua, hich jāg warrgar maach jōoin Abrán k'ararrjā
 hich Hēwandamaucha jār hautarrjō, hīs hewagam judionaanjā hichiita
 Hēwandam hōork'a wēnrraju, hamjā mag jōoi chaain haawai.

¹⁷ Pari judionaan mag olivo chaar gaaim chi piu nenergk'a narrta,
 hamachdēu hāk'aba harr gaaimua sīi chi piu k'ōgk'atarrjō naabahab.
 Maagwai pāar chi judionaan k'abam k'ɻnn hāu hāk'a wētum k'ɻnnanta,
 pāachdēu hāk'a nām gaaimua mag k'ōgk'atarr gaai olivo wēeta t'aap'ē
 jīrtarrjō naabahab. Mag deeum pa gaaita sūrk'a hōbēr nāmjō nām
 gaaimua, hich Jōoirau Abranag nem deeju jaautarrjō, pāraujā hāu hīchab
 hi juu heem nemdam hauba haajeeb. ¹⁸ Pari Hēwandamau judionaan
 hisegwia mag olivo piu k'ōgk'atarrjō nām daar, pāachdēuta hāu hāk'a
 nām hawia hoob jūrr ham k'a hisēe hamiet. ¿Pārau k'ap'ā naabá,
 pabājā chi piuāta wai dānaaba chi k'arauta wai dānaajem? Hich hagjota
 naabahab pāarjā, judionaan chi k'aark'a nām gaaimuata sīi pāarjā sūrk'a

nāmjō naawai. Magua judionaan chuk'umuan, pārau pōd Hēwandam k'augbak'am.

¹⁹ Pari magbaa hābmua k'āijā, "Hāa, pari mag chi piu k'ōgk'atarr jūr māchta chi nemjīr chaar k'āaijā wajapcha chiraawai, Ɂmālta hag gaai sūrk'amk'īir k'abajī?" k'āijā haju. ²⁰ Mamā pāadē k'īrjubat: Hēwandamaau ham dāi chadcha mag papiu k'ōgk'abapāimjō hajim, hich hiek hāk'aba harr kōit. Pari pāar chan chi k'aar chaar k'abam; pāran sīi ham k'āai hāk'atarr gaaimuapaita mag sūrk'a t'ānlmjō nām. Mag naawai hoob pāach t'ōmiet. Magju k'āai hiek'aawaijā hagpierraata hiek'abat. ²¹ Pāadē wajap'a k'īrjubat: Hēwandamaau hamta hich garmua jār hautarr k'ānn haawai hamachta chi pabā chaark'a narrjā mag hich hisegbaawai ham gaai sīi par daúa hooba harr k'ai, magan pāar gaai charā ham dēnjo hāk'abamān hirua jua k'ābacha haju, sīi ham gaaimuata sūrk'a nāmjō naawai. ²² Pāadē mā hiek hūrbat, pārag jaauk'im: Hēwandaman chadcha wajaug k'itām hōor dāi; pari hīchab hōrau hich higba haawain, ham dāi k'īir masi sīerrām. Magua mag judionaan hich hiek hāk'aba harr k'ānn dāijā sīi ham gaai par daúa hoobajim. Pari pārau hāk'atarr haawai hich garmuajā pāar dāi nem wajaug sim. Pari mag wajaug sim k'ap'ā hab mamā, hichiita hirua k'ōsi simjōta haju haai nām; magbamān pāran warm k'ānnjō hirua hisegju. ²³ Pari chadcha Hēwandamaau mag ham hiseg-tarrjā hamau deeu hāk'ab k'aba hāk'ak'iin, Hēwandamaau deeu ham higju. Magbaawai deeu hich hōork'a hat'aawai hūwaai chi papiu k'ōgk'atarra sūrk'api hat'amjō haju, mag hat'eejā hi juu t'eeg sīewai. ²⁴ Pāadē k'īrjubat: judionaan olivo chaar piu nenergjōta nām, Hēwandam hōor haawai; pari pāar judionaan k'abam k'ānnan sīi olivo chi wē piujōta nām. Mamā mag nāmta pāachdēu hāk'atarr gaaimua jūrr olivo chaar bālta t'aap'ēnaa hag hee sūrk'api hat'amjō hajim, hīchab hich hōork'a hawaag. Pāar dāi magju haai k'aba narrta Hēwandamaau magtarr k'ai, judionaan charā, hamachta mag olivo chaar piu nenergk'a nāmjō naawai, Hēwandamaau deeu sūrk'aīmā sūrk'api hauju, hamach k'ōgk'atarr pōr gaaipai.

Hēwandamaau t'um hagdaujō hōor dau haug k'aaugjem

²⁵ Cristo gaaimua k'odamnaan, pāachta t'ōnaa pāachdēuta judionaan k'āaijā k'apcha nām ham hugua, warrgar k'augba haajerr hiekta pārag k'ap hapim k'ōsi chirām. Hiin chadcha judionaan t'um k'abam mamā Hēwandam hiek hāk'amaa augau t'āar t'eega t'ānlm k'ānnanta hārpai t'ānlm. Mamā hamau jāg hāk'aba nāmln, jāan judionaan k'abam k'ānn war-rgarwe hich Hēwandamaau jār hautarr k'ānnau t'umaa hāk'a nām hora-paita jāg t'ānlm. ²⁶ Mag hich Hēwandamaau jār hautarr k'ānnau t'um hāk'a p'ōbaadeewaita maar meeun chi judionaanjā dāi hagjō hāk'a p'ōbaadēwi peerdātk'aju. Maar meeunau mag hāk'aju higwia, jōoi Isaiaau Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaauwai,

"Jerusalén p'ōbōr heemuata woun hōbērju" ha sim, "maach peerdā hauju. Maguata hewag pawijā maach chi Jacob chaaink'a nām k'ānn maach pekau heemua maach peerdā hauju" ha sim. *(Is. 59:20)*

²⁷ Maimua hagjō hich Hēwandamaau jōoi Jeremiegjā, "Māchdēu hag nawe ham jōoin dāi hiek'atarrjō māchdēuta ham pekau chugpaapāiju" hajim, maar chi judionaan higwia. *(Jr. 31:33-34)*

²⁸ Hīsin maar meeun judionaan pōm sīi hamach garmuata Hēwandam dāi hiekk'ōr hau t'ānlm, maach peerdājēm hiek hamachdēu hiseg nām gaaimua. Pari hamau mag nām haig, jūrr pāar hat'een wajaugta

sim, mag hamau hiseg wai nám gaaimuata hău părau hăk'a naawai. Pari hamau mag hich hiseg nám hăba, Hĕwandamau ham k'ōsinaa hagt'a hich hōork'a hauju k'īirju sim, hich garmuata ham jōoinjā jăr hautarr haawai. ²⁹ Wajapcharan Hĕwandamau hichdēu nem deebarm chan tag k'echeu hauba, ni hich hiek'atarrjā deeu naspawi hichaupapa haba sîerram. ³⁰ Warrgarin chadcha părau Hĕwandamau jaau sim hichaaurta nem wau wĕnrrajim. Pari hîs jûrr judionaanta warrgar păar t'änarrjö Hĕwandam hichaaur t'anaawai jûrr hîs Hĕwandamau hău păarta dau haug k'aug sim. ³¹ Pari mag hîs hamau Hĕwandam hichaaur nem wau nám hăba, hichiita mág hatag Hĕwandamau păar dau haug k'aug nám hoowia hamachdēujā deeu hăk'am k'ōsi haju. Mag hamaujā păar dënjō hăk'abarm hedan chadau Hĕwandamau hamjā dau haug k'augab k'aba dau haug k'augju. ³² Wajapcharan t'umaam k'ännta Hĕwandam hichaaur nem wau wĕnrram gaaimua, ni hăbjā hi dau na wajap'a sim haju k'abam; ni hăbmuajā wir haigpai jāga hich wajaug paaplijujā k'augba sim. Pari Hĕwandamau t'umaam k'ännta mag wai siman, judionaan wa judionaan k'aba hawiajā, hich garmuata t'um hagdaujö hōor dau haug k'augaga mag wai sim.

³³ Hĕwandamta chadcha hōor dau haug k'augaag t'umaam k'ännt dăi wajap'a k'itam. Maach k'īirjug chan hi k'īirjug dăi barbam. Hichdēuta hōor peerdă hawaag hag nawe waujujā t'um k'ap' hajim. Hirua hōor dăi nem wauju k'īirju wai sim chan păd hăbmuajā jaau hauba, ni hirua nem wau simjā k'augba haajem, jāgwi jāg waumaajē. Mag hăbmuajā hi k'īirjug dăi barbaju higwia, Hĕwandam hiek p'ă sim gaai jaauwai,

³⁴ "K'aíu mág nám haig maach Pör hăgt'ar chiraajem k'īirjug k'ap' sî" ha sim.
"K'aíu hirig wawí hiek'amaju haai sî, hichdēuta k'apcha sim hawi" ha p'ă sim.

Maimua,
³⁵ "K'aíu hârcha hirig nem deewi sî, jûrr hag paar hajués hirig nem jëwaag"
ha p'ă sim hagjö. *(Job 41:11)*

³⁶ Nem t'änntan t'um hich dënëu, hichdēuta t'um hompaatarr haawai. Hichab nem t'änntan hi gaaimuata t'ännt, hichdēuta t'um wai dñnaawai. T'umaam k'änntag hich t'ö hiek'amk'īirta magam nem t'um hompaatarr haawai hichta mág hatag pawiajā hich mag t'umaam k'ännt k'ääi hărpai sîerram hiek'au.

12

Jāga Hĕwandam hat'eepaita wĕnrraju haai ná

¹ Cristo gaaimua k'odamnaan: Maguata hich jāg Hĕwandamau maach dau haug k'aug paraa k'itamjö, muan păragan păach cha maach hiyăa námchata hidéu Hĕwandamag hich dën'k'api hat'at ha chiram, hăba hi hat'eepai hichdēu k'ōsimjö wajap'a nem wau wĕnrraag. Magnaata hirig jëeu wĕnrraju haai nám. ² Hoob sîi parhoobam k'änntau jāga wĕnrraju haai ná ha jaaujemjö hamiet. Magju k'ääi hidéu Hĕwandamagta hichdēu k'ōsi simjö păach k'īirjug wajaug paapibat, hichdēu păachig nem waupi jaau simta k'ap haag: wajapcharan mag k'ai magan k'ani hi dau na wajapcha sîha k'ap' nám dăi k'ani hirua k'ōsi sîha k'ap' nääa hîchab jāgata nem hagcha wau wĕnrraju ha k'ap haagma.

³ Keena, Hēwandamauta mərəg Cristo hiek jaaujem k'apitarr haawai pārag magk'im: Hoob pāchta pāach k'apeen k'āijā wajaug hatcha nəm ha k'īrjumiet. Mag k'āai hāba Hēwandamau k'īrjug dee simpierrpaita hi hat'ee nemdam wauju haai nəm k'ap, dich higju hawiajā nem hagchata jaaubat. ⁴ Maach mor gayan chadcha nem k'īir k'apan k'īr pogk'e t'ənəm. Mag t'ənaawai nem k'īir pogk'eta waaujem. ⁵ Maach hich Cristo hiek hāk'a nəm k'ānjā hich hagjöta t'ənəm hīchab, k'apan. Mamə mag k'apan t'ənəm k'ānnauta jūrr Cristo mor hābpai hompaa hau nəmjo nəm. Mag k'apan t'ənəmta mag hi hiek hāk'a nəm gaaimua jūrr chik'am gaai sōpigk'a t'ənəmjo nəm. Mag naawai jūrr hagdaujö chik'am hiigjem.

⁶ Mag k'apanaam k'ālr haawai maachdēu hāk'atarr hiek gaaita hubə paauk'amamk'īr Hēwandamau maachig hich jua t'eeg deejem, hichdēu k'ōchagpierr hagjö k'īir pogk'e nem waumk'īr. Magua, hirua maachig hich hiekta jūrr deeum k'ānnag jaaumk'īr hich jua t'eeg dee sim k'ai, magan mag jua t'eegau maachig k'īrjugdam barpibarmpier hi hiek jaauju haai nəm. ⁷ Wa sii dich k'apeen juag hoomk'īr k'āijā hich jua t'eeg deetarr wai sim k'ai, magan ham juag hoom k'ōsi hoobá. Sii chik'amnag hich hiek jaaumk'īr maestro k'āijā k'api sim k'ai, hi hiek jaau nəm gaaipai sīsī. ⁸ Hōor wawiejem k'īrjug k'āijā pəchig deetarr pəch gaai wai sim k'ai, magan warag hōorta wawinaa. P'atk'on hat'ee k'āijā hāu Hēwandamau pəch heeg hoowi sim k'ai, jūrr hōordam k'īr jāsenk'awi hamagjā deem k'ōsi deebá. Chi hāk'a durrum k'ān hee chi pōrk'amk'īr k'āijā hich jua t'eeg deetarr k'ai, magan wajap'ata hi p'idag waubá. Chik'am dau haug k'aug nəm k'ānnjā, pāachdēu hōor dau haug k'aaugwai honee habat.

Jāga haju haai nə maach chi Cristo hiek hāk'a nəm k'ānnau

⁹ Chadchata pāach k'apeen k'a k'ōsi habat, sii ham k'īrpai k'aba. Nem k'aigbam hisegnaa nem wajap'am wau nəm gaaipaita nəsits. ¹⁰ K'od hābam k'ānnjō hagdaujöta pāach k'apeen k'a k'ōsinaa, dich garmuata hārcha ham k'īrag heenaa hagdaujö chik'am respetaabat, hamta dich k'āai hārpai nəm k'ānnjō.

¹¹ Maach Pör Jesucristo hat'ee p'idk'aawai hoob k'usēuk'a p'idk'amiet. Magju k'āai k'īir p'ip'iragta habat.

¹² Hēwandamau məg hatag maach hich haarcha p'ē hauju k'ap'ə naawai warag honee naat. Cristo gaaimua pāach dau haug wauju k'ap'ə nəmjo warag k'up'īita haudədət habat. Mag nəm dāi Hēwandamag jēeu nəm chan hoob k'īir hok'oo jēeuba hamiet.

¹³ Məg Hēwandam hiek hāk'a durrum gaaimua hi hōork'a t'ənəm k'ānnau nem hiigwai pāachdēuchata hig nəmjo habat, ham nem hig nəmdam jöpk'aa haudeeg. Warpmua k'āijā bēewi pāach haig k'āyaag di jēeucheewai ham dāi hö wajap'a habat.

¹⁴ Pāach Cristo hiek hāk'a nəm gaaimua hōrau k'āijā pāach dāi k'aigba haawai hoob ham t'ōp hiek'amiet. Magju k'āai warag ham kōit Hēwandamaga jēeubat, Hēwandamau ham dāijā hāu hamk'īr.

¹⁵ Cristo gaaimua dich k'odk'a t'ənəm k'ān honee haawai dāi honee habat; wa jūrr hāb k'āijā gaai machgau hōk'īrjuu k'āijā hoowai dāi gaai masi habat.

¹⁶ Pāach heepai sii chipar chipar haju k'āai, maach Pör Jesucristo hat'ee nem wawaagjā nem par daúa hooba warag hi hāba habat. Hoob pāchta dich k'apeen k'āajā hārpai haju hēk'amiet; magju k'āai sii warag parhooba

serbiibam k'ɻɻnjöta habat. Hoob pāachdëuta chik'am k'ãaijā hārpai k'ap'ɻ nám ha k'īrjumiet.

¹⁷ Chik'amnau pāach k'aibag waauwaijā hoob hagjö ham k'aibag wauju k'īrjumiet. Magju k'ãai t'umaam k'ɻɻn daar hāba nem wajap'am happaita wauju hēk'abat, hābmuajā pāach hēugar k'aigba hiek'am hugua. ¹⁸ Pāach garmua chan hoob dich k'apeen dāi k'īr haumiet. Magju k'ãai sīi t'umaam k'ɻɻn dāi k'ōinaa wēnarrajuuta hēk'abat. ¹⁹ Hermanonaan, pāach dāi k'aigba harr jūrr hawi hoob pāach juata chik'am gaai na deemiet. Magju k'ãai hidēu Hēwandamagta jūrr ham dāi hichdēu k'ap hapibat. Magam higwia hichdēujā hich hiek gaai,

"Muata ham dāi māchdēu k'ap haju haai chiram" ha sim.

"Pāach dāi jāg nám paar hidēu mārlagta deebat, muata ham gaai hoopik'im" ha sim Hēwandamau. *(Dt. 32:35)*

²⁰ Maimua hagjö,

"Pāch k'a huk'urm woun k'ãijā jāsöö k'itam hoowai wajap'a hi jāhogbapäi; wa höbisi k'ãijā k'itam k'ai, k'ūwagdam wa dödam k'ãijā döpibapäi" ha sim.

"Pua mag wajap hich jāhogbapäiwai hich garmua p̄l dāi mag sīerr k'īrjuwia,

Jāg māch dāi wajap'a hajuuta mua jāgjūjā k'īrjuba jāg hi k'a huk'ur haajeebma' hawi k'īr naauju" ha sim hīchab Hēwandam hiek gaai. *(Pr. 25:21-22)*

²¹ Magua, chik'amnau hamach garmua pāach dāi k'aigba haawai hoob ham gaai hagjö hapäiju hawi ham dāi k'aigba hamiet. Magju k'ãai warag pāach garmuata ham dāi haairaa habat.

13

Jāga haju haai nāl t'et'emnaan dāi

¹ Māig heegar leinaan t'ɻnplm̄n t'um hich Hēwandamauta mag k'apitarr k'ɻnnaū; hirua h̄dlraa mag chi t'et'emnaan k'apiba harr k'ɻnchan chuk'um. Magtarr haawai maach t'umaam k'ɻnnauta m̄g jēb gaai leik'anaa chi t'et'emk'a t'ɻnplm̄n hipierraaj haju haai nám, hich Hēwandamauta hamag magpi sīewai. ² Magua k'ap'ɻ habat: Har leinaanau jaau nám hichaaur haajem k'ɻnnan, hich Hēwandamau mag leik'apitarr k'ɻn hichaaurta nem wau nám. Magua, chi mag nám k'ɻnnan hichiita jerrba leinaan juu hāwatab k'aba hāwatju. ³ Mag durr gobernaajem k'ɻn chan nem wajap'a waaujem k'ɻnnag hamach högk'amk'īrta k'aba, nem k'aigba waaujem k'ɻnnag hamach högk'amk'īrta nám. Magua, p̄l ham dāi k'ōinaa chitam k'ōsi chiram k'ai, k'ajap'a chitá. Mag hampl̄n pua nem waauwaijā hamachdēujā hīchab p̄l higar námjö p̄l chig habam, ⁴ hamagjā hīchab sīi pāar dāi hāu hamk'īrta Hēwandamau mag gobernaapi sīewai. Pari Hēwandamau mag ham juu t'eeeg hapitarr sīi par naamk'īrpa k'aba harr haawai p̄lta ham na nem k'aigba waumpl̄n, chadcha pua ham juu högk'aju haai sim. Hichiita hamau hamachdēu mas deeju hayaam k'ɻn gaai deeb k'aba deeju, magamk'īrta Hēwandamau ham p̄e wai sīewai. ⁵ Magam huguata maachin hichiita chi t'et'emnaan hipierraaj haju haai nám, mag námjā sīi dich k'aibag wauju k'īrjuwiapai k'aba mama. Wajapcharan Hēwandamau magpi sim k'ap'ɻ naawaita mag ham hipierraaj haju haai nám. ⁶ Pāadē k'īrjubat: ¿K'an jāgwia pārau gobiernoog impuesto p'aagjē? ¿Hagiö hich Hēwandamau mag p'agju haai nám k'ap'ɻ hapi sīewai k'abá? Hichdēuta chi t'et'emnaanag pāar dāi wajap'a hamk'īr

p'itag deejeeawai hichiita hamau mag impuesto jëeuwaijä p'agju haai näm, Hëwandam hichaaur hamaaugau.

⁷ Magua, chi impuesto jëeubarmäg impuesto p'agbat; wa sii ham respetaaaju haai k'äijä näm k'lan respetaabat hagjö. Hamta chi t'et'emnaan haawai Hëwandamaau hamag nem deepi jaau sim t'um deebat.

Jäga haju haai na dich k'apeen däi

⁸ Hoob pääch k'apeen hiwiir hääbam k'lan nagjä dëbpaar paraa hamiet. Magarrau jürr hagdaujö dich k'apeen k'a k'ösi haju k'irjungan chadau paraa habat. Chi magta hich k'apeen k'a k'ösi simuan chadau chadchata Moiseeu ley p'ä plarr gaai jaau sim t'umaa hllrk'a sim. ⁹ Chi Moiseeu p'ä plarr gaai jaauwai, dich hoor k'abam däijä k'apes hapiba, hoorjä t'opiba, nemjä jïgk'apiba, sii chik'am nemjä dich dën hapim k'ösi haju haai k'aba näm ha jaau sim. Mamä mag tag hagiö k'apan jaau sïeb mamä, mag t'lanmän sii cha mächdëu jaau chiramjö, mag "Pach k'apeenjä daupii habä, hich jäg wir haig plachdëupai plach chig hapimap'a haajemjö" ha sim gaaimuata t'um höbér sim. ¹⁰ Har chadcha dich k'apeen magta k'a k'ösi simua chan bñarljä ham däi k'aigba hajujä k'irjuba haajem. Magua, mag dich k'apeen k'a k'ösi namuata tagam ley hich Hëwandamaau deetarrjä t'umaa hllrk'a höbér sim.

¹¹ Pari mag Hëwandamaau jaau simjö wënlrraju haai namlan, ya Cristoou maach p'ë hawaan bëeju gayaa pam k'ap'a naawaita mag wënlrraju haai näm. Maadëu k'ap'a nám, mag hi bëeju hedan warr maachdëu mäg maach peerdlaejem hiek hæk'aawaim jaram k'äijä ya gayaata sim. Magua tag jäg sii k'äi namljöta wënlrraju k'aba nám. ¹² Mäig heegar wënlrram haiguin hedau k'ëu t'lanla hawia hëspa hurum dën deeu haardä hurumjöta sim. Pari mag chi hëspa hurumjö sim ha chiramn, ya Cristo bëeju gayaa sim higwiata mag chiram. Magua, hoob tag sii k'ichag hee nem wau namljö nem k'aigbam waumiet. Mag k'äai chadcha Cristoou mag pääch p'ë hawaan bëeimla sim k'ap hi hiperraata habat, ¹³ chadcha hararag hee wënlrram k'lanjö nem wajap'ata wawaag: nag pig k'aba, p'iesta hee dö nám k'lanjä k'jöiba, parhoobam k'lan däijä k'apes haba, dich k'apeen däijä k'ir hauba, ni chik'am nemjä dich dën hapim k'ösi k'aba. ¹⁴ Magju k'äai warag Jesucristo nllaajerrjöta haju hëk'abat. Mag nám däi hëchab hoob tag warr Cristo k'augba haajewai nem waaujerr wauju k'irjumiet.

14

Hoob pääch dënjo hæk'a durrum k'lan pääch wir haig jaaumiet

¹ K'odamnaan, pärag jaauk'im: Har Cristo hiek hæk'a durrum pari hamachdëu nem wauju haai na wa wauju k'aba k'äijä nám k'augbam gaaimua k'a t'umjö k'it'ëem k'lanau pääch däi k'apeerk'am hiigwai hoob ham k'a hisegmiet. Hoob pääch dënjo k'augba nám hawi magam gaaimua warag ham däi hijëjëb hamiet. ² Mua pärag mag chiramn mägau: Pog'ä hõrau jaauwai nem t'um k'öju haai nám haajem; pari hääur k'lanau mag jaauba haajem. Mua k'ap'a chiram, hääur k'lan Hëwandam hiek hamachdëu hæk'atarr gaai huba k'aba nám gaaimua nemek modjä k'öba haajem, sii parhooba juau wautarrta hõrau hamach hëwandam hawi haglma jëeu narr nemek mod k'äijä k'öbaawai pekau haju hawi. ³ Mag, nem t'um k'owiajä, chi mag k'ö simua jürr parhooba nem k'öba haajem k'lan jaauju k'aba sim. Maagwai jürr chi parhooba nem k'öba haajem

garmuajā parhoob k'oojem hēugar, “Jäguan nem k'öju k'abampata k'ö sīerräm” haju k'aba sim, mag nem parhooba k'ö sīeb mamʌ, Hēwandamau magʌmjā higba hijā hīchab hich chogk'a wai sīewai. ⁴ Mag Hēwandam chogk'a simta, k'ant'ee pua hi jaau sī. Hí pa chog k'abam. Hich chi patronauta hich chog haawai jaauju haai sim, häu sī wa häu k'aba sī hirua nem wau sim. Mag sīewai maach Pör Cristota juat'eeg sīebahab, mag nem parhoob k'ö sīewajā hich mag hubʌ hi wai nūrraag.

⁵ Jūrr deeum ejemplu pārag jaauk'im: Hee pogk'a maach k'apeenau jaauwai, Hēwandamag jēeuju hed sim haajem; mag hedta hārcha hirig jēeuju haai nʌm haajem. Pari jūrr hagiō warm k'ʌnna mag k'aba, Hēwandamag jēwaagan parhoobam hed hawiajā t'um hich hagjōpái sim haajem. Pari jäiguin wajapcharan pua k'īirjuawai chadcha magta haju haai sim k'ai, magan k'an gaaimuata magju haai nʌmjā k'ap'ʌ haju haai sī. ⁶ Mag sīewai, parhoobam hed hawiajā, Hēwandam k'ōsi haawai hirig jēwaag mag hedta hārcha hālark'a nʌmlən magan häu sim. [Pari mag hedpai k'aba, hed hēepierr Hēwandamag jēeuk'iinjā, hagiō nem wajaug sim, hi k'ōsi haawaita hirig jēeu naawai.] Hich hagiōta sim t'ach k'ö nʌm haigjā: Chi parhooba k'ö simua Hēwandamag jēeunaata k'ōmlən häu sim, hich Hēwandamau hoowai hichig jēeunaata k'ō sīewai. Pari chi nem parhooba k'öba simuajā mag Hēwandamau k'ōsi simjō haag hawiata mag k'öba simlən, magan hich hagiō nem wajaug sim, hirua mag nemek k'öbahab mamʌ deeum nem hichdēu k'ö sim paar hagiō Hēwandamag häu hajim haajewai.

⁷ Mag nʌm haig maach chi häk'a nʌm k'ʌn k'īirjug k'īet naawiajā maach t'umaam k'ʌn Hēwandam gaaimuata wēnʌrram. Magua, maach chan mág nʌm haig sī ya maach juau pawi nʌm hawia, dich wēnʌrram haig wēnʌrranaa dich t'ōm haig t'ōju k'aba nʌm. ⁸ Wajapcharan maach chi Cristo dēnk'a nʌm k'ʌnta māig heegar hiiu wēnʌrram haiguin, maachin maach Pör Cristoou jäga wēnʌrraju haai nʌha jaaujeewaita häu chadcha hichdēu k'ōsimjō wēnʌrram; wa mee k'āijā mee nʌmlən hichdēu meepibarm haigta meejet. Pari maachin monak'a naawia k'āijā wa meewia k'āijā, hichiita maach Pör Cristo dēnk'a nʌm. ⁹ Mag maach hich dēnk'a hawaagta Cristo meewi deeu hiiu p'iidajim, magbarmua hichta k'ēchwi durrum k'ʌn Pörk'anāa hīchab hagt'a hiiu durrum k'ʌn Pörk'aag.

¹⁰ Mag hichta chi Pörk'a simta, k'ant'ee pua pach dēnjō hāk'a durrum k'ʌn jaaujē. Wa jägwi pua jäg ham k'a hisēemjō haajē. „Pua k'augba sī, maach t'umaam k'ʌnta Cristo k'īrp'ee dñnlʌutk'aimaju, maach māig heegar haajeewai nem wautarr jaauumam maach jäglucha hūraag?“ Magua, maadēu dich k'apeen jaauju k'aba nʌm, Cristoouta maach t'umaam k'ʌn jaauju haawai. ¹¹ Maach Pör Cristoou maach dāi magju higwia, Hēwandamau hich hiek p'ā sim gaai,

“Cha mʌ hiek'a chirʌm hiek'au t'umaam k'ʌnta mʌ k'īrp'ee kanieu t'ak'ök'öod t'ʌnlʌmuia chadcha mʌltä Hēwandam charau haju” ha hiek'ajim hich maach Pör Hēwandamaucha. *(Is. 45:23)*

¹² Hichdēucha magtarr haawai jäan chadcharau keena. Mag hedan maach t'umaam k'ʌnauta dichdēu nem waaujerr t'um hichigchata jaaumaju, dich hidamaucha.

Hoob pāach k'apeen pekau hee burrpimiet

¹³ Mag Cristoouta t'umaam k'ʌnag hichdēu k'ap jaaumaju haawai maachdēu chan pöd dich k'apeen jaauju k'aba nʌm. Mag k'āai warag

b  lrj  dichd u nem wau n m gaaimua dich k'apeen pekau waupijo om nem chan wauju k'aba n m. Magba hak'iin maach hoowia hagj  habaawai j rr chi parpemta maach gaaimua pekau wauju. ¹⁴ Mua m chd upai p rag m ch jaauk'im: M  chadcha hich maach P r Jes s d enk'a chiraawai mua wajap'a k'ap  chir m, s i parhoobam nemek mod k  n m wa d  d  n m k' ij  b  lrj  k'aigba k'aba sim. Pari h bmua k' ij  k irjuawai mag nem parhooba kába H ewandam na hich h rju sim k'ai, magan chadcha hichigpain k'aigba sim. ¹⁵ Magua, Cristo gaaimua p ch k'odk'a sim daar pua nem parhoobam k'oowai hirig h u k'aba sim k'ai, hoob tag hi dak ir mag m nem k' m. Magba hak'iin pua hirigj  k' pim k' simj ta sim. Pari pua hi d i mag sim haig, pua chadcha hi daupii k'abata wai sim. P chd u nem parhooba k  sim gaaimua hoob bigaaum k' nta pekau hee burrpiwi hok'oopim. Ham k itpa h chab Cristo meetarr haawai hamj  maad u daupii haju haai n m, hok'oopimap'a. ¹⁶ P ach chi H ewandam hiek p achd u h k'atarr gaai hub  n m k' nnau nem wau n m b  lrj  k'aigba k'aba sim k'ap  hawiaj  hoob hub  k'aba n m k' nn daar parhooba nem waumiet. Magba hak'iin p ach gaaimua ham pekau waubaawai h rau p ach jaauju. ¹⁷ Wajapcharan H ewandamag dich P rk'api n m chan, s i nem k irpierr t'ach k'  n m k'aba, ni nem k irpierr d  n mj  k'abam. H ewandamag h d raa dich P rk'api n m n, hirua nem k' simj  waunaa dich k'apeen d ij  k' inaa n m d i hich H ewandam Hak'aar gaaimua honee w n rr mlu. ¹⁸ Mag Cristo hipieraa chadcha dich k'apeen k'a k' si n m n chadau H ewandam da g j  h uuunaa h rauj  h chab h u hoo n m.

¹⁹ Wajapcharan mag dichd u nem wau n m gaaimua dich k'apeen dich d nj  h k'a durrum k' nnj  t'umaa k' inaa w n rr piuta h k'aju keena, mag n muua warag H ewandam hiek gaaita t'ierr paauk'amaag. ²⁰ Pari magba s i warm k' nnau k' ju haai k'aba n m haajem k' m k' chgaupai chan har hagt'a wajappai hub  k'aba k'it' em k' nn H ewandamau peerd  haauwai wajaug paatarrta pekau waupibarmua s i h rb  imj  hapimiet. Nem k'ojem nemen t'um wajap'a s isid m. H ba k'aigba sim n, dichd u nem k' barm gaaimua j rr chik'am pekau hee burrpi n mta chadcha k'aigba h b r sim. ²¹ Wajapcharan mag maach gaaimuata maachj  Cristo hiek h k'a k' r mdam pekau hee burrpi sim k'ai, magan warag b  lrj  nemek k' ba, nagj  d ba, ni parhooba nem waujuj  k'aba n m. ²² P ar chi hub  n m k' nnau parhooba p achd u nem k'  n m H ewandam dak ir k'aigba k'aba sim k'ap  naawiaj  hoob s i p achj  hub  k'aba k'it' em k' nn dak irj  hidawaa hamiet. Magju k' ai s i p ach k irjug heepaita mag k'ap  n mj  wai n isit. H ewandamauta p rau nem wajap'a wau n mj  k'ap  s ebahab. Har hichd u nem wauju haai sim hawi waubarmj  naspawi deeu dau merag j gb r jim ha k irjuba n m k' nta chadcha honee n m k' nnau. ²³ Pari hajappai k'augba har hichd u k irjuawai k' ju k'aba sim ha simta k' m n, hichd upaita hich k'aibag wau sim, hichd u k irjuawai mag k' ju k'aba simta k'  s ewai. Maad u nem wau n m H ewandam dau na h u k'aba sim k' ij  hanaa waauwain pekauta wau n m.

15

P ch k' chagpierr nem wauba, bigaaum k' nn h u hamk irta nem waub 

¹ Mag maachdēu Hēwandam hiek hēk'atarr gaai chadcha hub_Λ nām k'ānnauta jūrr har maach k'āai k'a t'ūumjō k'it'ēem k'ānnadam chig hapimap'a haju haai nām, sīi dichdēu k'ōchagpierr ham dak'ir hamau nem wauba haajem nemjā wauba, wa hamau k'ōba haajem nem k'āijā k'ōba. ² Mag sīi dichdēu k'ōchagpierr nem wauju k'āai, dich k'apeenau k'ōsim nemta wauju haai nām, nem wajap'am, mag_Λm gaaimua hamjā hēu nām dāi warag Hēwandam hiek gaita hub_Λ paauk' amamk'ir. ³ Cristo māg jēb gaai nārraawaijā sīi wir haig hichdēu nem k'ōsimpaita wauba haajeejim. Mag k'āai maach hēu wēn_Λrramk'irta hōrau hich k'īrcha k'aigba hiek'amaajerrjā higba, hich Hayau k'ōsi sīerrjōta nārrajim. Mag nārrarr gaaimua Salmos gaai jaau simjō, hich Haai gaaimua jūrr hich k'īrta hōrau k'aigba hiek'aaejeejim. (Sal. 69:9)

⁴ Hēwandamau hich hiek p'ā sim gaai nawe jaautarran, maach p'it'urg wēn_Λrrawiajā mag hiek gaaimuata warag honeenaa mag_Λmjā higba hāwat wēn_Λrramua hēu hich haar höbērjujā k'ap hamk'irta mag p'āpijim. ⁵ Hich Hēwandamauta mag maach p'it'urg haauwaijā mag_Λm nem p'it'urmjā hēu maachig hāwaat k'ap'Λ hapināa honee hapiejeeawai hirigta pāar kōit jēeu chir_Λm, Cristo māig heegar hōor hee nārraajerrjō dich k'apeen dāijā bibigag chuk'u hō hābata wēn_Λrramua ⁶t'umaam k'ānnauta hihāba maach Pör Jesucristo Haai Hēwandamta t'ō hiek'amk'ir.

Judionaan k'abam k'ānnagpa maach peerd_Λajem hiek jaautarr

⁷ Mag pāach hoowia t'umaam k'ānnag maach Hēwandamta t'ō hiek'amk'ir, pāach hee wir haigpaijā t'umaa hagdaujō dich k'apeen k'a k'ōsi habat, hich jāg Cristooujā maach k'ōsi harrjō. ⁸ K'īr heyaa habat: Jesucristo māg jēb gaai bēetarran, Hēwandamau maach jōoinag hāb maach peerd_Λ haumk'ir pāiju ha jaautarr haawai, hich pierrum gaaimua chadcha Hēwandam hiek'a sīejim ha k'ap hamk'irta bēejim. Magua mua pārag jaau chir_Λm: Hi bēetarran, maach chi judionaan hat'ee chadcha nem wajap'a wawaanta bēejim. ⁹ Pari mag maach judionaan hat'eepaijā k'aba, hīchab Hēwandamau judionaan k'abam k'ānnra dau haug k'augwi hich k'augpitarr haawai, hamagpa hīchab hi t'ō hiek'amk'irta bēejim. Mag hamaujā hi t'ō hiek'āju higwi, Daviiujā hīchab,

"Judionaan k'abam k'ānnau p_Λ t'ō hiek'ap'ōo t'ān_Λm hee, muajā hīchab p_Λ t'ō hiek'anāa meuk'araupa p_Λ t'umeuk'arju" ha p'ājim Hēwandam hiek gaai. (Sal. 18:49; 2 S. 22:50)

¹⁰ Maimua Moiseeujā hagjō,

"Judionaan k'abam k'ānnjā judionaan dāi t'um hāba honee habat" hajim. (Dt. 32:43)

¹¹ Maimua hich Daviiupai deeu hūwaii,

"Durrpierram k'ānnau p'ōbōrpierri judionaan k'abam k'ānnaujā maach Pōrta t'ō hiek'abat" hajim. (Sal. 117:1)

¹² Mag maach Pör higwia, Isaías k'ararrajā hīchab,

"Isaí chaain hewagam k'ānn heemua hāb nemjīrjō sūrk'a höbērbaadēmta judionaan k'abam k'ānn durrpierr nān_Λid_Λm k'ānn Pōrk'āju" hajim.

"Magbaawai hamachdēujā hīchab chadcha hiruata hamach wajap'a wai sīsiju k'ap'Λ haju" ha jaaujim. (Is. 11:10)

¹³ Judionaan k'abam k'ānn, maguata muan mag hichdēu maach dāi wajap'a hajujā k'ap'Λ hapiejem hag Hēwandamaga pāar kōit jēeu chir_Λm, pārau chadcha hēk'a naawai honee hapināa k'ōinaa nām dāi warag mag

hichdēu maach dāi wajap'a haju ha simta pāragjā hich Hak'arauta hārcha k'īrjupimk'īr.

Pabloou mag hēsap p'ā sim higwi jaautarr

¹⁴ Cristo gaaimua k'odamnaan, mua k'ap'Λ chirām, māchdēu pārag māg p'āju nawe pārau chadcha pāach k'apeen dāijā hō wajaugnaa, Hēwandam dāi hogdāba wēnrrajujā hathaba k'ap'λnaa, hīchab pāach k'apeen wawijujā chadcha pārau k'ap'Λ nām. ¹⁵ Pari magām hāba, hichiita mua pārag māg p'ā deepāi chirām, māch himeerba. Pari ma chan mag pārau k'augba naawaijā k'abam. Mua māg pāachdēu hoojem k'λn dēnjo p'ā deepāi chirām, ya pāachdēu k'ap'Λ nemdamjā k'īr hok'oopimaaugauta mag jaau chirām, Hēwandamau hāu mā heeg hoowi ¹⁶ Jesucristo chogk'apinaa judionaan k'abam k'λnag hich hiek jaauumk'īrta mā jār hautarr haawai. Magtarr haawai mā p'idagan judionaan k'abam k'λnagta maach peerdāejem hiek jaau nām. Mag jaau chitāmua hāu hāk'api hat'aawai hich jāg Hēwandamag ofrenda deejemjō muajā mag chi hāk'amam k'λnta hirig dee chirām. Pari mua mag ofrendajō Hēwandamag dee chirām ha chirām, Hēwandamau ham haum k'ōsi haaujem higwiata mag chirām, ya chi Hak'arauta hi hat'ee wajaug paa wai sīewai.

¹⁷ Mag hiek'aju k'aba chirab mamā, Hēwandam hat'eem p'idag māchdēu wau chirām higwian chadau, mā hiek'aju haai chirām, Jesucristo dēnk'a chirām gaaimua judionaan k'abam k'λnagpa hāu hi hiekta jaau chiraawai. ¹⁸ Sī parhoobam nem higwia chan mā hiek'abam; mamā māchdēu mag jaau chitām gaaimuata hāu Jesucristoou hamag Hēwandam hiek hāk'apitarr paran chadau mā hiek'aju haai chirām. Mag hamau hāk'atarran, hamachdēucha mua jaau chirām hūrwia mag māchdēu jaau chitāmjō hamach daar wajap'a chitām hootarr gaaimuata hāu hāk'ajierram. ¹⁹ Mamā mag gaaimuapajā k'aba, mag nām dāi hīchab Hēwandam Hak'aar juu t'eegeau mua hōor mor masim k'λn monaau-naa mepeenpa dau daau jār wērp chitāmjā hamach daúa hootarr gaaimuapata hāk'ajierram. Mag jaau chitāmuata maach peerdāejem hiek Jerusalenmua jaaubaaderr Iliria durram magwe jaauwi chirām. ²⁰ Maguata māg maach peerdāejem hiek jaau chitām, hagt'a bālrjā Cristo higwia jaau nām hūrba haajem k'λn heepaita jaauju hēk'a chitām, ya chik'amnau jaauwia hāk'a durrum k'λnagta deeu jaau chitām ham hugua. ²¹ Hēwandamau hich hiek gaai jaauwai, warr bālrjā Cristo jaau nām hūrba haajerr k'λnaujā hi hiek hūrwai k'ap'Λ haju ha sim; maagwai hich mak'λnauta hi hooju ha jaau sim hīchab. Magua mua mak'λnagta mag jaau chitām haig, hich Hēwandamau jaautarr heeta hōber sīebahab.

Pabloou hich Romaag maju jaautarr

²² Mag gaaimuata chadcha mua pōd pāar hoon maba sīi par hiiupaita majujú haajeejim, mau hagt'a Cristo hiek hūrbam k'λnag jaauju pōoma t'lnarr haawai. ²³ Pari mau māch chirām durr ya t'um jaau p'λrdbapāiwi hīsin chad maju haai chirsim. Mag nām dāi hag nawejā maju k'īrju chirarr haawai ²⁴ Espanaag manuata pāar hoon mab k'aba hoon maju k'īrju chirām. Mua k'ap'Λ chirām, mag maach hāba honee naawia maigmua mā mam hedjā pārau mā juag hooju, hāu Espana barmk'īr. ²⁵ Mamā nacha mā Jerusalenag mam, jam judionaan

Cristo gaaimua maach k'odnaank'a t'ʌnʌm k'ʌnʌnag nemdam deenau ham juag hoomjö hoon. ²⁶ Maan, hermanonaan Macedoniapienau Acayapien däimua hamach k'irau p'atk'ondam jər p'iewi jam Jerusalén hermanonaan hap'ʌn k'it'eeem k'ʌnʌn hat'ee deepäi nʌmʌu. ²⁷ Mag deepäiju hap'öbaaderrjä hamach k'irauta deepäiju hap'öbaadëjim. Hamau k'irjuawai, jam Jerusalenpien däi dëbpaar pöm nʌmʌota nʌm haajem, warrcha hamachdëu Cristo hiek k'aaugwaijä maach hermanonaan Jerusalenpienau jaau nʌm gaaimuata k'augtarr haawai. Magtarr gaaimua häu hamach peerdʌ naawaita, hamaujä jürr hagdaujö haag hawi, nemdam dee nʌmuua ham juag hooju haai nʌm hawiata mag deepäiju hap'öbaadëjim. ²⁸ Wajapcharan cha mʌchdëu jaau chirʌmʌo mʌchdëucha mag p'atk'on k'apeenau jər p'ie wai nʌm deebat'uurwaita Españaag mamua pääar haig chiraimaju. ²⁹ Mua k'ap'ʌ chirʌm, mʌ pääch haar barimaawai maach t'umaam k'ʌnʌn därrcha honee nʌsiju, Cristoouta maach däi häu haju haawai.

³⁰ Hermanonaan, Hēwandam Hak'arau maach wir haigpajä hagdaujö chik'am k'a k'ōsi hapinaa pāraujä mʌ dēnjö Jesucristo hiek hāk'a naawai Hēwandamagta mʌ kōit jēeubat. ³¹ Mag pāachdëu hirig jēeuwai Judea durr Cristo hiek hāk'aba nʌm k'ʌnʌnag mʌ chig hapibata hirig jēeubat. Magnaa mag p'atk'on judionaan k'abam k'ʌnʌnau Jerusalenpien hat'ee deepäi nʌm mua harrumjä magʌm haba haum k'ōsi hamag haumk'irjä jēeubat. ³² Hēwandamau mag pārag jēeupi chirʌmʌo hamʌn, magan pääar hoon maawaijä honeeta pääar haar barbaimaawai k'ōinaa chiraimaju, majä häu Hēwandamau pääar haar barpimʌn mam. ³³ Mʌchdëujä pääar kōit jēeu chirraajem, hich Hēwandam hōor k'ōinaa hapiejemuuta pāachjä k'ōinaa wai siemk'ir.

16

Romapienag salud deepäitarr

¹ Keena, Cristo gaaimua maach hāp'ʌ Febe jöpcha pääar haar maju, pääar hoon; Cencrea p'öböröm iglesia hee hiruajä häu hōor juag hoojem. ² Jäg hermana pääch haar baarwai, tagam k'ʌnʌn hagjö maach dēnjö hāk'a nʌm k'ʌnʌn däi haajemjö hi däijä wajap'a habat. Hirua nemdam hiigwaijä t'um haudeebat. Magaag jäg hermanaaau häu därrcha hōor juag hoowi sim; mʌ juajä hirua hoojim.

³ Hīchab mʌ hermano Aquiloogjä mʌ salud deebat maimua hi hʌlʌ Priscilaagjä hagjö. Jäk'ʌnʌnau chadcha därrcha mʌ juag hoowi nʌm, mʌg Cristo p'idag p'idx'a nʌm gaai. ⁴ Hamau peer hamachta t'ōopijierram mʌ kōit. Magua chadcha mua hamag häu hajim haajem; mama mʌch happaimuata mag häu hajimjä haba, judionaan k'abam k'ʌnʌn iglesia hee t'umaam k'ʌnʌnauta hamag häu hajim haajem mʌ kōit, mag häu peerdʌwia maach Pör Jesucristo hiek jaau chitʌm gaaimuata hamachdëujä hūrwı hāk'atarr haawai. ⁵ Jäg hermano Aquilo di haig culto wawaag hermanonaan podpaajem k'ʌnʌnagjä hagjö mʌ salud deebat. Mʌ k'apk'ʌn wajap'am Epenetoogjä salud deebat. Hichta Asia durr nacha Cristo hiek hāk'ajim. ⁶ Mariaagjä salud deebat, jäg hʌlʌ chadcha hathaba maach Pör Cristo hat'ee pääar hee p'idx'awi sim. ⁷ Mʌ durram k'ʌnʌn Andrónico Junias däi jam pääch haar nʌm k'ʌnʌnagjä salud. Jäk'ʌnʌn mʌ k'apeen hajim hāba cárcel deg naajeewai. Jesucristoou jər hautarr

k'ɻnau hoowaijā hamau maach Pör Cristo hat'ee p'idag wau nəmjā hāu hoojem. Hamau mₙ k'āai na Cristo hiek hāk'ajierram.

⁸ Mₙ salud deebat hīchab Cristo gaaaimua mₙ k'apk'ɻn chi wajap'am Ampliatoog. ⁹ Mₙg Cristo hiek jaau nₙm gaai maach k'apeer Urbanoogjā salud; maimua Estaquiigjā hagjō; mua hi daupii chitₙm. ¹⁰ Mₙ salud deebat Apeleeg, p'it'urg haauwaijā hāu Cristo gaaita warag hubₙ k'itaajem. T'um Aristobulo degam k'ɻnagjā hīchab mₙ salud deebat. ¹¹ Mₙ durram woundam Herodión haajemagjā salud deenaa Narciso di haiguim k'ɻn hīchab maach Pör Cristo hiek hāk'a nₙm k'ɻnagjā mₙ salud deebat. ¹² Trifenaagjā mₙ salud deenaa Trifosaagjā deebat. Hamjā hīchab maach Pör Cristo hat'eeta p'idk'a durraajem. Hāa, maimua Cristo gaaaimua maach hāp'li Persidaagjā salud; hijā hīchab mua daupii chitₙm dārrcha maach Pör Cristo p'idag gaai p'idk'a k'itaawai. ¹³ Rufoogjā salud. Hijā hīchab maach Pör Cristo hat'ee hich p'idk'a sim gaaaimua t'ārp'ōo sīejem. Maimua hi hādagjā hagjō mₙ saluddam deebat. Wajapcharan muajā hīchab mₙch hādjōta hi jāsene wai chitₙm, hichdēujā hīchab mₙ hich chaaijō haajeewai. ¹⁴ Salud deebat Asincritoog, Flegonteeeg, Hermeeg, Patrobaag, Hermaag maimua tagam hermanonaan ham dāi nₙm k'ɻnagjā hagjō mua salud deepāi chirₙm. ¹⁵ Mₙ salud deebat hīchab Filologoog maimua Juliaagjā hagjō, Nereoog maimua hi hāp'ličjā hagjō, Olimpaag maimua t'um tagam k'ɻn maach hermanonaan ham haig nₙm k'ɻnagjā hagjō mₙ salud deebat.

¹⁶ Cristo gaaaimua pāach t'um hāba k'odk'a t'anaawai hagdaujō dich k'apeen k'a k'ōsi saludaabat. Mau iglesiapierr hermanonaan Cristo hiek hāk'a durrum k'ɻnau hamach t'umaam k'ɻnau pārag salud deepāi nₙm.

¹⁷ Hermanonaan, mₙch k'īr hok'ooju nawe pāragjaau hig chirₙm, mₙ hiek hūrbat: Jāg Cristo hiek jaau nₙm hanₙmjā nacha pāachdēu hūrtarrjōjā k'aba sīi warag hag chaurta jaau wēnarram gaaaimua pāachjā hamachjō hok'oopijuuta hēk'a nₙm k'ɻn dāi k'īr k'ap'ɻ habat; jāgₙm k'ɻn dāi chan hoob k'apeerk'amiet. ¹⁸ Jāg nərrjēem k'ɻn chan chadcha maach Pör Jesucristo hat'ee p'idk'am k'ōsi haawaita mag wēnarraba, sīi hamach k'ōchagpierr nem waum k'ōchgaupaita jāg nərrjēem. Haman chadcha nem hiek'aa k'aug k'īr hee bēbēdōmjō nem jaau sīrrjēem, pari mag wēnarram sīi hōor k'īrjug meraam k'ɻndam himeraa k'ūguraagpaita jāg nərrjēe haajem. ¹⁹ T'umaam k'ɻnau k'ap'ɻ nₙm, pārāu chadcha Cristou k'ōsi simjō hi hiperraata nem waaujem. Maagwai mₙ honee chirₙm. Mamₙ p̄laba mua mag chirₙm: Nem wajap'am wawaagan chadcha nem k'īrjug k'augta habat; pari nem k'aigbam wawaag chan sīi warag wauju k'augba dau meraamjōta habat. ²⁰ Pārāu magta hamₙ, mag parhoob nem jaau sīrrjēem k'ɻnau hamach k'īrjug pāach hee jaauchewaijā, Hēwandam maach k'ōinaa hapijemuata pārag ham hiek hāk'apiba habarmua chi mepeer Satanás mag hōrag sēuk'a nem jaaupiejemjā pārag bālu hō jāt'āg deebarmjō haju. Maach Pör Jesuu pāar dāi hāu hamk'īr mua pāar kōit jēeu chiraajem.

²¹ Hīsin chad deeu pārag maach salud jawaagpam. Mₙ k'apeer Timoteo mₙ dāi hogdāba p'idk'a k'itaajemuajā pārag salud deepāi sim; maimua mag tag hīchab Lucioou, Jasonau maimua hagjō Sosipaterrauijā salud haajem; hamach mₙk'ɻn mₙ dāi durr hābam durram k'ɻnau.

²² Keena, muajā pārag saluddam deepāi chirₙm, mₙchdēujā pāach dēnjō hīchab maach Pör Cristo hiek hāk'ajeeewai. Pabloou mₙg hēsap gaai pārag

jaaupxi sim t'um muata p'ajim. Ma t'ar Tercio haajem.

²³ Jöoi Gayooujä hïchab pïrag salud haajem. Maan hi di haigta chirajem. Culto wawaagjä hich mïg degta hõor biirdajem, hi deg. Jöoi Erastoo hïchab pïrag salud haajem, mïg p'obör heem chi tesoreroou. Maimua hïbmiecha hermano Cuartooujä hïchab pïrag salud deepxi sim.

Pabloou Hëwandamta t'ö hiek'api jaautarr

[²⁴ Hayoo keena. Magdampai hajim pïrag jaaum hig chirarr. Maach Pör Jesucristoo pïar t'umaam k'lan dñi häu hamk'ir, maumua marau pïar kïöt jëeu durraajem.] ²⁵ Mag maach peerdajem hiek hich Jesucristo higwia mua jaau chiram gaaimua Hëwandamau pïar huba hapiju, hich hiek gaai jaau simjö. Mag judionaan k'abam k'lanpa peerdaju hiek'an, warrgar hich Hëwandamau mag durr hompaaju nawe hichdëu ya k'irju wai sëejim. Pari magtarra warrgar hich hi jaaumienag jaauwaijä warre dawaa jaauba, ²⁶ hïsta hich hag hiekpai wajapcha hõrag k'ap hapibarm. Magtarr haawai hïsta chadcha t'um durrpierram k'lan nag mag maach peerdajem hiek jaaupi sim, hich hiek hïk'anaa hich hipier-raa wënlrramk'ir.

²⁷ Hëwandam hich happai sëerramta maadëu t'ö hiek'aju haai nñm, hichdëuta maach Pör Jesucristo gaaimua maach peerda hautarr haawai.

Hïsin chad tag jaauju chuk'u chiram, magdampai hajim. Hayoo keena,
Pablo

1 CORINTIOS

Nacharam hēsap Pabloou Corintopienag p'ā deepāitarr

Chi p'ātarr. Pablo hich pem haawai warre comenzaa nāwe hich t'ār jaaunaa, "...muata Corinto p'ōbör heem iglesia hee chi hāk'a durrum k'ānnag māg hēsap p'ā deepāi chirām" ha sim (1:1-2). Hichdēuta nacha Corintopienag jaaut'urwi hāu hamau hāk'aijerram haajem.

Chijā k'ān hat'eeta p'ājī. Corintopienag hiek'aagta p'ājim. Mag ham hat'ee hajieb mamā, hīchab t'um "parhooba hōor nānlidampierr maach dēnjö maach Pör Jesucristoog jēeujem k'ān hat'eepata" p'ājim (1:2). Chi Corinto Grecia durram p'ōbör hajim haajem, p'ōbör pōmaam. Mag p'ōbör pōmaam haawai hīchab hag hee nem k'aibbamjā nem k'īrpierr hoojeejim hanaabá. Maguata hīchab hōor pōmjā deeum durrmua bēenaa durrierramta mercanciajā k'īrpierr paraa hajim haajem.

Mag Corinto p'ōbör hee judionaan k'abam k'ānta hārcha naajim haajem; mamā hagjō judionaanjā naajim haajem. Mag Pabloou nacha Corintopienag Cristo hiek jaaut'urtarr k'ap haju k'ai, Hechos 18:1-21 hoobá.

K'an jawaag hajī. Pabloou māg carta p'āawai ham dāi hooba dārrān sijim haajem. Mag nām heeta haarmua Cloe haiguim k'ān bēewi mak'ānnau mamaam k'ān hamach heepai k'aigba nām hirig jaauchējim haajem (1:11). Hamach mag naawaita hamach garmuajā Pabloog hēsap deepāijim hanaabá, hamach hee mag problema pōm t'ānarr haawai mag carta gaai hirig hamau jāga haju haai naajī ha k'ap jēwaag. Magbaawaita Pabloou māg nacharam carta Corintopienag deepāijim haajem. Mamā nacha Cloe haiguim k'ānnau hichig jaauchētarr higwi ham wawí sim (caps. 1-6); maimua cap. 7 haigmua hatagta mag hamach garmua hēsap deepāitarr gaai jēeu narr jawaag p'ājim.

Salud

¹ Mān Pabloou, maach Pör Jesucristo hiek jaaujem k'amk'īr hich Hēwandamaucha jar hautarr. Cristo gaaimua maach k'odam Sóstenes dāimua ²māg hēsap p'ā deepāi chirām, pāar jam Corinto p'ōbör heem iglesia hee Hēwandam hiek hāk'a nām gaaimua maach k'odk'anaa har Cristo gaaimua sī hāba hi hat'eepai wēnarramua hi p'ōbork'a nām k'ānnag, maimua mag tag har parhooba hamach nānlidampierr maach dēnjö maach Pör Jesucristoog jēeujem k'ānnagjā hagjō k'ap hamk'īrta māg hēsap p'ā deepāi chirām. ³Muan maach Haai Hēwandamagjā jēeunaa maach Pör Jesucristoogjā jēeu chiraajem, pāar hāu wai nām dāi hīchab k'ōinaa wai wēnarramk'īr.

Jesucristo gaaimua Hēwandamau maach dāi hāu hanām

⁴Muan jēeub k'aba hich mag Hēwandamag hāu hajim ha chitaajem pāar kōit. Jāg Jesucristo gaaimua Hēwandamau pāach hāu wai sim paarjā hīchab mua hāu hajim haajem. ⁵Hich jāg Jesucristo gaaimuata Hēwandamau hāu hich hiek jaau k'aug hapiwia k'īrjug pōmjā deebarm haig, pārag p'atk'on pōmta deebarm k'āajī hāuchata hajim pāar dāi. ⁶Mag deebarmua Cristoou maach peerdā haaujem ha pārag jaau chirarrjā chadcha māchdēu jaautarrjō habarm pāar dāi. ⁷Mag gaaimua hīchab pārau

mʌg jēb gaai maach pör Jesucristo bēeju nʌ nʌm horajā nem k'īrpierr Hēwandamau waupiju hayaam nem wawaag hichdēucha hag jua t'eegjā t'um deetarr haawai tag deeum jua t'eeg higba nʌm. ⁸ Mag maach Pör Jesucristo bēem hed ni hābmuajā pāachdēu nem k'aigba wautarr higwia pāach k'īr hiek'am hugua, hich mag Hēwandamauta pāar hich dāi hubʌ p'ē wai narraju. ⁹ Hēwandamau hichdēu nem magju ha hiek'atarran, bālərjā sēuk'aba chadcha hich mag nem wau sīerrəm. Hēwandam mag sīerrəmuata pāar t'ārk'a haujim, hich Hiewaa hanaa maach Pör Jesucristo dāita hogdʌba wēnarramk'īr.

Hōor hamach iglesia heepai sīi pappierr t'ʌnʌmjō t'ʌnarr

¹⁰ K'odamnaan, muan pāragan maach Pör Jesucristou hapiejemjō hihābata habat ha chirʌm, sīi jāg dich iglesia heepaijā pappierr t'ʌnʌmjō k'aba. Magju k'āai k'ajap'a k'ōinaa nʌmua k'īrjug hābata haajeet'ʌ. ¹¹ K'odamnaan, mua pārag mag chirʌmʌn, mau maach k'odam Cloe haiguim k'ʌnʌnau mʌrʌg jaaucheewai mag pāar k'ōinaajā k'aba jūrr chik'am hipeer hahau haajem hanaawaita mag chirʌm. ¹² Ham hiek mag pāar hee hāaur k'ʌnʌnau, "Mʌn Pablo dēnēu" haajem hanʌm; wa "Mʌn Apolos dēnēu" habaawai, jūrr hābmua "Mʌn Pedro dēnēu"; wa magbam k'ai tagam k'ʌnʌnaujūrr, "Maran Cristo dēnēugui" haajem hanʌm mua maumua hūurwai. ¹³ Pārau hoowai, ¿Cristo nem t'oop'em k'apanta sīi mag hiek'aag? ¿Wa mʌch cha pārag hiek'a chirʌmta pāar kōit pakuls gaai meerp'ē t'ōjīwa? Wa magbam k'ai pāar pör choowai, ¿pāar mʌ t'ār gaaita pör choojierrá? ¹⁴ Jāgiu k'ap'ʌmjō hāuchata jāg pāar heem k'ʌnʌn mua k'apan pör choobajim. Hāba mua pör chootarr k'ʌnʌnan, Crispo Gayo dāipaita mua pör choojim. ¹⁵ Magtarr haawai ni hābmuajā mʌ t'ār gaaita pör choojim haju k'aba sim. ¹⁶ (Hāaa, maimua hīchab mua pör chootarran, Estéfanas di haiguim k'ʌnʌnjā mua pör choojim. Maimua mag tag mua hōor pör chootarr k'ai, k'īr hee paba chirʌm.) ¹⁷ Mag nʌm dāi hōor pör choomk'īrjā Cristou mʌ pāibajim. Hirua mʌ pāitarran, sīi hichdēu hōor peerdʌ haaujem hiek jaauumk'īrta mʌ pāijim. Mag jaau chitʌmjā, māmʌ mʌchdēu jaau k'ap'ʌ chirʌm hawia sīi t'et' emnaanau hiek'ajemjō hiek'amamuajā jaaubajim, heeu magba hak'iin hōor jāgdaar hūrimʌ hiek'abaadeewai warag pakuls gaai Cristo meerp'ē t'ōotarr hiekta higba mʌchta t'ö hiek'am hugua hawia.

Cristota Hēwandam jua t'eeg hanaa hi k'īrjugau

¹⁸ Jesucristo pakuls gaai meerp'ē t'ōotarr hag hiek jaau nʌmʌn, har mʌg jēb gaaiwe hok'oo nʌm k'ʌnʌnau hūurwai, sīi parhooba k'īr lōkōom k'ʌnʌnau nem jaau nʌmjōta hūurjerram. Māmʌ mag sim jūrr ya mʌg maach hāu peerdʌwi nʌm k'ʌnʌnagan, wajapcharan maachigma, maachigan maata hante warag Hēwandam jua t'eegau. ¹⁹ Hich mag hiek higwia Hēwandamau hich hiek'amam p'āpitarr gaai jaauwai, Hēwandamau hich higwi, "Hōor hamach k'īrjugpai t'ōwia mʌch higba haajem k'ʌnʌnjā warag k'īrjug chuk'umjō hapāinaa

hidēu hich pör hōp'ērgau k'īrjug pōm sīewiajā higba warag mua ham k'īrjug hisegp'āimaju" ha hiek'amajim hich Hēwandamau. (Is. 29:14)

²⁰ Magtarr haawai k'an wajaug sīi har hamachta chi k'ap'ʌm k'ap'ʌm haajem k'ʌnʌn k'īrjug wa chi machnaan k'īrjug k'āijā, maimua k'an wajaug sīi har sīi hamach k'īrjug jawaag sīi parhoobam nem hig hiyʌʌ

nəmua hamach k'apeen k'īupaa sīsiu haajem k'ʌn k'īirjug. Mag jēb gaai hōor k'īirjug k'aug sīsidam k'ʌn k'īirjug Hēwandamau hichdēu hōor peerdə haaujem hiek dāi hoowain, sīi bālrjā serbiibamjōta sīsidam, magam k'īirjugau hi haar hōor barpieg hirig chan bālrjā maadēu nem higba sīsid haawai. ²¹ Wajapcharan Hēwandamau hōrau hamach k'īirjugaupai chan hich k'augbaju k'ap'ʌ sīerr haawai hich hiek jaau nəm hāk'a nəm gaaimuata hōor peerdə haaujem. Hamau hamach k'īirjugta wajaug t'ōwi jūrr Hēwandam hiekta serbiibag p'eejeeb mama, mag hamau serbiibag p'ē nəm hāk'a nəmuata Hēwandamau hōor peerdə haaujem.

²² Judionaanaun sīi hamach dak'īir hag na hōrau nem hooba haajemta hamach dak'īir waupim k'ōchk'a t'ʌnəm; pari mag wauba haawaita mag maach peerdəajem hiek jaauwaijā hāk'aba t'ʌnəm. Maagwai jūrr griegonaanau warag nem t'um k'ap'ʌ haajem k'ʌn hiek hūrm k'ōchgauta hamachig maach peerdəajem hiekdam jaauwaijā hāk'aba t'ʌnəm. ²³ Mama maraun hābā hōrau Cristo pakuls gaai meerp'ē t'ōtarr hiekta jaau wēnərrəm. Mama mag hiek judionaanau hūurwain, hamagan hamau k'īirjuawai Cristo hajim hanaawai meeju k'aba sīerr meetarr haawaita marau hi hiek jaau wēnərrəm hūurwaijā sīi chad k'abamjōta hūurjem. Maimua jūrr judionaan k'abam k'ʌnənau hūurwai, hamagan maar sīi serbiiba k'it'ēem k'ʌnənau nem jaau nəmjōta sim. ²⁴ Mama par hamau mag naawiajā, judionaanau wa judionaan k'abam k'ʌnənau hawiajā har hich Hēwandamaucha t'ār hautarr k'ʌnagan mag Cristo cha marau jaau wēnərrəmta hich Hēwandam juu t'eeegau, haguata hōor peerdə haaujeewai. Mag Cristo meebarmaa maach peerdəjuuta Hēwandamau hag nawe k'īirju wai sīerr haawai cha marau jaau nəmjā chadcha hich Hēwandam k'īirjugta jaau naabahab. ²⁵ Wajapcharan mag Hēwandam k'īirjug hanəmjā sīi serbiiba k'it'ēem k'īirjugjō simta hōor k'īirjug chi wajap'am hanəm k'āajā chi wajapcharamu. Wajapcharan mag Cristo Hēwandam juu t'eeeg hanəmta serbiibamjō hādlraa hich t'ōopibarmua jūrr mag jēb gayam k'ʌn juu t'eeeg k'āajā nem juu t'eeeg hārpai sīsijim.

²⁶ Hēwandam gaaimua k'odamnaan, pārau k'ap'ʌ nəm, pāar heem k'ʌn chadcha pāach k'apeen mag jēb gayam k'ʌn daarjā k'īirjug hat'ee chi machnaan chan k'apanjā k'aba, hik'ōtōota durrum dāi chi t'ierrnaanjā wajappai chuk'u, ni sīi bigaatum k'ʌnənau t'ō hiyāl haajem k'ʌnənajā chuk'um. Pari mag serbiibamjō durrab mama, pāarta Hēwandamau higjim. ²⁷ Wajapcharan k'īirjug meraam k'ʌnanta Hēwandamau jār haujim, jūrr mag jēb gaaim k'īirjug hat'ee chi machnaan hanəm k'ʌnanta jūurwia ham k'īir naaupieg. Maimua sīi serbiibamjō sīsidam k'ʌnanta jār haujim hagjō hich Hēwandamau, jūrr mak'ʌn gaaimua chi juu t'ierrnaan hanəm k'ʌnanta k'īir naaupieg, ²⁸ Mag bālrjā nem higba sīsidam k'ʌnanta hōrau k'a hisēe haajem k'ʌn dāi jār haujim, wajapcharan mag heegarpai haawain har sīi pasurjöpai k'it'ēem k'ʌnənma, mak'ʌnənau jūrr nem wajap'amjō sīsidam k'ʌnanta hisegpāiwia ham k'āajā wajapcha haag. ²⁹ Magtarr haawai ni hiwiir hābmua jāh hich k'īirjug k'aug chirəm hawia Hēwandam na hich t'ō hiek'aju haai k'aba sim. ³⁰ Maimua pāachin chadau hich Hēwandamauchata pāar Jesucristo bā hogdəba p'ē wai sīebma. Hich mag Cristo gaaimuata hīchab maadēu Hēwandam k'īirjug wai nəm; hi gaaimuata ya peerdəwia sīi pekau chuk'u harrijō nəm; hi gaaimuata hīchab Hēwandam hiek hāk'a nəmuata warag bāau wētum; hich Jesucristo gaaimuata Hēwandamau maach pēr hautarrjō naawai hi dēnk'a nəm; mag hi

dēn'k'a naawai hāba hichigpaita jēeupiejem. ³¹ Maguata hīchab Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau simjō,
“Hābmua k'āijā wir haig hichpai t'ō hiek'aju k'īirju sim k'ai,
warag maach Pör Hēwandamta t'ō hiek'aju haai sim.” *(Jr. 9:23-24)*

2

Hōrau pakuls gaai meerp'ē t'ōotarr hiek

¹ K'odamnaan, har mua pāar hoon mawia pārag Hēwandam hiek jaau chiraawai mua pāar jāg daar sīi k'īirjug k'aug hat'ee chi machnaan dēnjo hūrihmajā hiek'aba, ni hamau jaau wēnrrraajem hiekjā k'abata mua pārag jaaujim. ² Jāg mā pāar hee chiraawai mua chan deeum nem jaaujūjā k'īirjuba, hāba Jesucristota warag wajapcha k'ap hapim hig chirajim. Wajapcharan chadcha hi pakuls gaai meerp'ē t'ōotarr hiekta pāar hat'ee wajapcha sim k'ap'ā chiraawai warag haata pārag wajapcha k'ap hapiju hēk'a chirajim. ³ Pārau k'ap'ā naabā, jāga pāar hee mā chiraimajī. Māchdēu jaau chirām pārau hāk'abaju k'āijā k'īirjuwia, k'a t'ūumjōnaa jāp'ierr t'ānāmjōta chirāmuā mā k'a duui t'ānaajim. ⁴ Maimua mag chirāmuā ya Hēwandam hiek jaaubaadeewajā, māchdēu jaau chirām hiek hāk'api haum k'ōchgau hawia mua pāar jāg daar sīi chi machnaanau hiek'ajemjō hiek'amamuajā jaaubajim. Mag hiek'aju k'āai sīi mua pārag chaainagamjōpai hiek'aajeejim. Mamā mag hiek hāk'atarrjā sīi māchdēupaita pārag hāk'apiba, hich Hēwandam Hak'aar juu t'eegauta pārag hāk'apijim, ⁵ sīi māg jēb gayam k'ān k'īirjug gaai k'aba, hāba hich Hēwandam juu t'eeg gaaipaita hich mag hogdāba hāk'a wēnrrramk'īir.

Hich Hak'aar gaaimuata Hēwandamaau maachig hich k'augpi sim

⁶ Magarrai ya har hamachdēu hāk'a nām hiek gaai hubānaa hogdāba nām k'ānag hiek'aawain chadau k'īirjug hat'ee chi machnaanau hiek'ajemjō hiek'amamuata hamagjā hiek'ajem hīchab. Mamā mag hiek'amamjā mag sīi māg jēb gaaaim k'ān k'īirjugan jōpcha chugpa chugpa sierrām haawai, magām k'īirjugjā k'aba, ni māg durr gobernaajem k'ān k'īirjugaujā k'abata jaaujem. ⁷ Mag k'īirjug mua jaau chirāmān hich Hēwandamaucha dee simlu. Maguata māg durr t'um hompaaju nawe hich sim haar maach hauju k'īirjutarrjā maachig k'ap'ā hapiejem. Hīsin mag k'ap'ā nām, mamā warrgar chan mag k'ap'ā hapiju simta t'um meer wai simjō sīejim. ⁸ Hich Hēwandamaau mag Cristo gaaimua hōor hich haar hauju hayaa hapiju ha sim chan sīi māg jēb gaaaim t'et'emnaanau pōd k'īirju haubajierram. Hamau magām k'ap'ā harr hak'iin, maach Pör Jesucristo hāgt'armua bēetarrta hamach paarmua pakuls gaai jāg hi meerp'ē t'ōopibak'am. ⁹ Mamā mak'ānāupajā k'aba, hewag pawiajā hich Hēwandamaau nem wau sim ni hābmuajā k'augbaju k'apta, hich hiek gaai māg p'āpijim:

“Hēwandamaau hich k'ōsi wai nām k'ānag deeg p'ē wai simān, ni hiwiir hābmuajā hooba, ni hūrjā hūrba, ni hābmuajā hauju k'īirjuba sim nemta hamag deeg wai sim.” *(Is. 64:4)*

¹⁰ Hēwandamaau hich Hak'aar gaaimuata mag maach hat'ee nem wai simjā t'um maachig k'ap'ā hapi sim. Hich mag Hak'arauta hīchab hich Hēwandamaau hich t'āar heepai nem k'ap'ā wai simjā k'ajap'am nem k'ogreu jārmamjō t'umaa k'ap'ā hapiejem. ¹¹ K'aíu chik'am k'īirjug k'ap'ā haajē. Hāba hichdēupai k'abam chan k'augbam. Hich jāgta sīebahab Hēwandamjā hagjō: Hāba hich Hak'araupai k'abam chan pōd hi k'īirjug

k'augbam. ¹² Maachdëu Cristo hiek hāk'aawai chan sīi māg jēb gayam k'īrjug parhoobam k'ānau jaaujemta haubajim. Maachdëun hich Hēwandamau maach dāi nem wajap'a wau simjā t'um k'aug haumamk'īr hich Hak'aar deetarrta wai nām. ¹³ Mag marau pārag nem jaau nām chan sīi māg jēb gayam k'ānau jaaujem k'īrjugpai k'aba, hich Hēwandam Hak'arau maachig jaaumamta jūrr pārag jaau nām. Magta pāraujā hīchab Hēwandam Hak'aarta wai naawai hagiō hich Hēwandam Hak'arau jaaupi simta maraujā pārag jaau nām.

¹⁴ Mamā har chi Hēwandam Hak'aar hich t'āar hee chuk'u sim k'ānu chan pōd Hēwandam Hak'arau nem jaau sim k'augbam. Mag simua Hēwandam Hak'arau nem jaaupi sim hūrwain, sīi nem parhooba lōkōo jaau nāmjöta hūrjem. Mag simua chan, sīi hich Hēwandam Hak'araupaita k'augpiejeeawai, pōd hich k'īraupai chan k'augbam. ¹⁵ Mamā chi Hēwandam Hak'aar wai simuan chadau jūrr k'īrjug wai sim, hich Hēwandamau nem waipi sim hajap'a k'ap'ānaata hagpierr nem wawaag. Mag sim hich chan jūrr Hēwandam Hak'aar chuk'um k'ānau hi higwia, "Jāan sīi parta jāg hiek'a nārraajem" haju k'aba nām, Hēwandam Hak'aar chuk'um gaaimua hamau jaauju k'augba naawai. ¹⁶ Hēwandam hiek p'ā sim gaai hag hiek higwia,

"K'aíu maach Hēwandam k'īrjug t'um k'ap habarju.

K'aíuta hi k'āajā k'apcha sim hawia jūrr hich garmua hirig jaauju haai sī" ha p'ā sim. *(Is. 40:13)*

Chadcha hābmuajā mag hi k'īrjug t'um k'augba sīeb mamā, maach hi Hak'aar wai nām k'ānagan chadau hich Cristoouchata k'ap'ā hapi sim, jāga wēnrraju haai nā hi dau na.

3

Cristo p'idag gaai hāba p'idx'a nām

¹ Cristo gaaimua k'odamnaan, pāraun chadcha mag Hēwandam Hak'aar haujierrab mamā, mua pōd pārag ya sīi Hēwandam hiek hat'ee nem k'aug sīsidām k'ānagamjō hiek'aba, hagt'a sīi māg jēb gayam k'īrjug dāi t'ānām k'ānagamjōta hiek'aajeejim. Wajapcharan Cristo hiek k'augaag chaainjöpai t'ānām k'ānagamjōta hiek'aajeejim. ² ¿Pārau chaain bārān haawai hooba haajē? Hewaa hau k'itāmāg nem t'et'em deeba sīi jūdchōdampaita deejemjō, hich hagjöta muajā pārag nem jaau chirarrjā k'augju p'it'urg chuk'u sīejim. K'augju p'it'urmta mua pārag jaautarr hak'in, pārau pōd k'augbak'am. Hīsjā hagt'a p'it'urm nem chan pārau pōd k'augbam, ³ sīi hagt'a parhoobam k'ānau k'īrjuajem k'īrjugta wai naawai. Pāarta wir haig pāach heepaijā hagt'a chik'am nemjā pāach dēn hapim k'ōsinaa jūrr chik'am hipeer hahau k'ap'ōbaadēp nāmān, magan hagt'a sīi hōor parhoobam k'ānagamjōta nām. Maguata hamau nem waaujemjō pāraujā hagt'a wau nām. ⁴ Merag chuk'u, wa hābmua "Māan Pablo dēnēu" jūrr magbaa hābak'aíu "Māan Apolos dēnēugui" haadēp'ām; jāg nām haig sīi hagt'a hāk'aba nām k'ānau k'īrjug dāipai naawai k'abahab.

⁵ Pari pārau pāachdëu mag nām wajapcha k'īrjuk'iin, k'ai hagá Pablo. K'ai hagá Apolos. ¿Ham Hēwandam chognaan sīi hi hat'eepai p'idx'a wēnrrām k'ān k'abá? Marau jaau wēnrrām gaaimuata pāraujā maach Pör Jesúus hiek hāk'ajierram. Pari maar pāar k'āai hatchajā k'aba nām. T'um maach chi māg wēnrrām k'ānaun hāba maach Pör Jesuu maachig hagdaujō nem jaaumarrdampaita wauwia nām k'abahab. ⁶ Mag Jesúus

hiek jaau n^{am}an, muata nacha sⁱ k'ajap nemjⁱir chaar jⁱir n^{am}jö jⁱirbajieb. Magbaawai Apoloou j^{ur} hag hee dö choobarmjö hajim, h^{ob}ermk'ⁱir. Mam^a mag nemjⁱir chaarjö h^{ob}erwia p^aar hee haaid^atarrjä hich H^ewandamauta haaid^apijim, hich hiek haawai. ⁷ Wajapcha hoowai, chi nacha jⁱirtarr k'^a ni chi hag hee dö choo sierrjä maad^au nem higba sⁱsid^am. Mam^a chi hich hiekta nemjⁱir daujö h^{ob}erpiwia haaid^apiejem^an hich H^ewandamau. ⁸ Magua sⁱ hi hiek nacha jaauch^atarr k'^ann hawiajä sⁱ hag k'ur jaau w^{en}arrm k'^ann d^ai h^aba n^{am}; ni hiwiir h^{ab}jä h^{lr}nn k'aba sim. Mag naab mam^a hagdaujö dich p'ik' amarrpierr H^ewandamau par k'abaju. ⁹ Wajapcha hoowain maran sⁱ hi juag hoojem k'^annau, hi hiek-dam jaau n^{am} gaaimua hich d^aita k'apeerk'anaa h^aba p'ik'naa naawai. Maagwai p^aar sⁱ chi p'^aaj^abjöta n^{am}. Maagwai hich H^ewandamauta hag hee nemjⁱir jⁱirk'amam, pari mag nemjⁱiran hich hiek'au. Wa magbam k'ai, sⁱ dijöta n^{am}. Pari mag di hagjö hich H^ewandamauta h^{eu} harrum. ¹⁰⁻¹¹ Wajapcharan m^{an}s sⁱ hich H^ewandamauta di h^{eu} n^{am} k'^ann d^en chi maestro k'apibarmjö harr haawai muata hich H^ewandam hiek jaau n^{am}jä warppem chi dib^a juk'abarmjö hajim, j^aga H^ewandamau maach peerd^a haauj^e ha jaau chir^amua. Maagwai deeumua j^{ur} hag h^{ar} warag h^{eu}umam, mag mua jaautarr h^{ar} warag jaaumamua. Mam^a mag mua nacha jaautarrjö k'aba deeum hiek jaauju k'aba sⁱewai chi hag h^{ar} warag jaau n^{am} k'^annaujä warre wajap'ata jaauju haai n^{am}. Mag mua chi dib^ajö juk'ajim ha chir^am^a, Jesucristoou maach peerd^alaajem hiek higwiata mag chir^am. ¹² Mag Jesucristo hiekta chi dib^ajö nacha juk'a sⁱubarm h^{ar}nn chadau maad^au dichd^au k'ochagpierr sⁱ k'ajap di h^{eu} n^{am}jö warag hi hiekta jaauju haai n^{am}. Di wajap'am h^{eu}naa da j^eepiba haag k'ai, dipá wajap'amt^a p'^aewia, wa nem parh^ep' am k'ajä p^er haunaa warre wajap'ata h^{eu} sⁱuju haai n^{am}. Wa magba k'uchpaim hat'ee k'ai, sⁱ k'omariipai dik'er d^en wa choob^a d^en k'ajä h^{eu}ju haai sim. ¹³ Mam^a mag di h^{eu}waag nem k'ⁱir pogk'e higwiajä, ya hich Cristooucha maachig jaaubarm hedta k'ap haju, wajap'a p'ik'ajⁱ wa haai p'ik'abaji. Mam^a mag k'ap haagan, sⁱ h^{ot}dau huu pierrumuuta t'ur p'aa n^{am}jö h^{ot} hee hich H^ewandamaucha p'aa hoomamuata maad^au nem waaujerrpierr maach chach hoomamuata k'ap hapiju. ¹⁴ Maigta k'ap haju, k'an k'ⁱirjug hauwiata H^ewandam hat'ee mag nem waujⁱ. H^{ab}muu di h^{eu}tarr gaaita chadcha h^{ot}dau huu t'nnarrjä paba h^au h^{awat}ba^lim^an, magan mag chi di h^{eu}tarr k'^angjä hich Cristooujä nem wajap'am deeju, hich hat'ee nem wautarr j^{ur}. ¹⁵ Mam^a mag hirua di h^{eu}tarrta sⁱ h^{ot}dau k'ierrjä h^{awat}ba huu t'nn^a hawia pa h^{oba}ad^am^a, magan hich chi di h^{eu}tarr wounan peerd^aliajä, peer hichpa p'aap^aitarrjö sⁱ hich juu pariita peerd^aju. Pari chi p'idagan t'uma hok'ooju.

¹⁶ ¿P^arau k'augba n^a, p^aach t'um h^aba H^ewandam sⁱejem dik'a n^{am}? Magua k'abahab hich H^ewandam Hak'aarta p^aar hee sⁱejem. ¹⁷ Mag p^aach t'um h^aba H^ewandam dik'a naawai h^o h^aba n^{am}ua wajap'a hi di h^{al}rk'abat, wajapcharan p^aach morma. Magba j^ag p^aar hee h^{ab}muu "m^{an} mag d^en^a" wa "m^{an} mag higarta chir^am" haad^ep' am haiguin, sⁱ di magreunaa chi dipá parhooba haaip'ur w^{er}ppäi n^{am}jöta naabahab. Mag p^aach h^o h^aba k'aba n^{am} paar chan H^ewandamau par daúapai hoobaju p^aar gaai. ¹⁸ Hoob wir haig p^aachd^aupai p^aach k'ugurmiet. H^{ab} k'ajä p^aach hee sⁱ m^ag j^eb gayam k'ⁱirjug nem k'aug chir^am hawia hichta chi k'ap' am ha sim k'ai, magan warag sⁱ k'augbamjöta haju haai sim,

jūrr chadcha hich Hēwandam k'īirjugchata k'augaaag.¹⁹ Hēwandamagan māg jēb gaaipaim k'īirjugan sīi warag hōor lōkiepiejem k'īirjugau. Magam k'īirjug higwia Hēwandamau hich hi jaaumienag p'āpitarr gaai mag sim:

“Muan māg jēb gayam k'īirjug k'augk'am k'ānnjā hamach k'īirjug k'aug gaaimuapai himeraa p'it'urg chuk'u pār hauwia k'aibag hee pāejem” ha sim Hēwandamau. *(Job 5:13)*

²⁰ Hich mag hiek higwiapai hīchab hich hiek p'ā sīsidām gaai hich Hēwandamaupai,

“Jāg māg jēb gayam k'īirjug hat'ee chi machnaan hanām k'ānn k'īirjugjā jāg sīi lōkōom k'ānn k'īirjugk'a sīsidāmān pāar Pōrōun wajapp'a k'ap'ā wai sīejem” ha sim Hēwandamau hich higwia. *(Sal. 94:11)*

²¹ Magua mua pārag mag chirām: Ni hābmuajā maestro hāb k'āijā hichta chi k'ap'ām hawia magāgpaita hee haju k'aba sim. Jāgwia? Ham hamach t'um Hēwandamau sīi pārag hich hi jaaumk'īirta pāitarr k'ānn haawaima; mag sim jāga mag hiwiir hābpai k'ōsi habarju. ²² Magua mā, Apolos, Pedro, hajapcharan maach t'umwe pāach dēn k'abahab; māg durr maimua cha maach hiyāā nāmjā hagjō māg hatag pawiajā nem t'um t'ānnmpa pāach dēn k'abahab. ²³ Mag maar pāar dēn haawai maach t'um pāachpa jūrr Cristo dēn k'abahab. Maagwai Cristo jūrr Hēwandam dēn.

4

Hich Jesuucha jar hautarr k'ānn p'īdag

¹ Magua pārau maarjā sīi pāach hee Cristo chognaan hanaa Hēwandamau hōrag hich k'īirjug jaaupiejem k'ānnpaiu habat. Magdampai k'abahab maar p'īdag. ² Mama hich mag p'īdag waumk'īir hirua jar hau sim wounaun chadau hich Hēwandamau hoowaijā chadcha hichdēu p'īdag jaaubarmjā t'umaa wajap'a waumk'īirta mag p'īdag deejemjā k'ap'ā haju haai sim. ³ Magua māchjā hīchab hich Hēwandamauta hich hi jaaumk'īir jar hautarr haawai pārau mā jaauwiajā māch chan mua k'īirjuba chitām. Mā gaai mas k'āba sim; hich chi mā jar hautarrauta hichdēu k'ap mā jaauju, mā hū p'īdk'a chirā wa k'aigba k'āijā p'īdk'a chirā. Wa mag pārau k'abam k'ai, sīi māg jēb gaai chi t'et'emnaanau k'āijā mā jaauk'īinjā, mā gaai mas k'abam. Māg chitām haig ni māchdēujā māch jaauju k'aba chirām. ⁴ Mua k'ap'ā chirām, māch k'aigba k'aba chirām. Mag chirab mama hōor dak'īir mānn Hēwandam dāi hiekk'ōr chuk'u chirāmjā haba chitām. Mag chiraawai mua k'ap'ā chirām, mā k'aibag wauju jaauju wa mā kōit k'āijā hiek'ājuun hich maach Pōr Jesuuchata jaauju haai sim, bigaam k'ānnau k'abam. ⁵ Magua mua pārag, “Hoob chik'am jaau chit'ēe hamiet” ha chirām. Magju k'āai hidēu maach Pōr Jesucristo bēepi hat'at. Hich pierrwaita hirua hichdēu k'ap hōrau nem meraa wautarrjā k'īchag hee narrta hararagag p'ē hat'amjō habaawai t'umaam k'ānnau k'ak'apdō haju. Maigta hīchab hōrau hamach t'āar heepai k'īirju sīsidāmān t'umaam k'ānnag k'ap'ā hapiju. Ya mag jaau dichwian chadau hōrau hamachdēu nem wajap'a nem waumaajerr higwia hichdēucha ham wajap'a hig hiek'āju.

⁶ Cristo gaaimua k'odamnaa, cha mua hiek'a chirāmān pāach hat'eyau. Pāadē hoobat. Māchpaita Apolos dāi maach p'īdk'a nām jaauwia chirām, maar mag pāar k'āai hārpaijā k'aba sīi pāach chognaanjō wēnārrām hoowia Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau simjō chadcha maach t'um hagdaujöpāi nām ha k'ap hamk'īir. Maagwai ni hābmuajā

Hēwandam hiek jaaujem k'ʌn higwia, "Magʌgtā hārcha hee hawia jūrr tagam k'ʌnag hoobamjō" habaju. ⁷ Ḷ' K'aíu pārag jaauwai pāarta warm k'ʌn k'āajā hārpai nám ha jaauj? K'an nemta deeba harr haawai pārau bālrjā chuk'u n. Mag Hēwandamau deetarr pāachdēujā k'ap'ʌ námpta, k'ant'eeta pārau pāach juapauta paarpatarrjō k'īrjuajē.

⁸ Wajapcharan pāachigan, ya mág maach Hēwandam hiek'auta biwaau námjō nám hanám, ya hi hiek nem k'aug nám hawia. Pāachigan ya pāar reinaank'a t'ʌnaabahab, pāachdēu nem hig nám t'um wai nám hawia. Magua tag pārau bālrjā maar juu higba nám hanám. Chadcha Hēwandam hiekta pāachdēu k'ap'ʌ nám hanámjō k'ap'ʌ naak'iin hāu hak'am. Jāgk'iin pāar hee par p'íd'k'aba chadcha maach t'um hāba Hēwandam hiek gaai hubʌ nám haju. ⁹ Magba mua hoowai, maar hich Jesuucha hich hiek jaaumk'īr jär hautarr k'ʌnta jūrr hich Hēwandamaujā juau hogt'om chi serbiibacharam k'ʌn dāímjō hapi sim maar dāi. Mag nám haawai sīi t'umaam k'ʌnau hoo nám dāi Hēwandam chognaan hāgt'armpeenau hoowaijā, sīi maach k'aigba nám gaaimua k'ēchpāig p'ē harrumjöta hoojem. ¹⁰ Maar mag durrumán, Cristo hiek jaau nám gaaimua bigaaum k'ʌnaujā marag lōk sīerrjēem ha hiek'a nám daar, pāarta jūrr Cristo hiek hāk'a naawai chi pör hōp'ērm k'ʌn haajem, pāachdēupai. Maagwai maran sīta k'a t'eech chuk'umjō nám hanám daar, pāarta jūrr maar k'āajā k'īr hubaaga nám haajem. Cristo gaaimua maran hōraujā k'a hisée nám daar, pāarta jūrr hōraujā daupiinaa hōk'ō haajem. ¹¹ Hīs hewag pawiajā hagt'a jādau hāwatnaa hōbichagjā hāwat nám. K'ajūadam t'eg jūjūa hajujā chuk'u nám dāi hōraujā maar dāi k'aigba haajem. Mag nám chan maach di chaarjā chuk'u durraajem. ¹² Mag námnan maach bidam hat'ee maach juadamaucha p'íd'k'a durrumua k'ajeet durraajem. Maach t'ōp hiyāl̄ haawaijā warag ham kōit hāgt'aagta jēeu durraajem. Maach k'aibag wawaag maach hēudee hēk'aawaijā magʌmjā higba k'iu hāwat durraajem. ¹³ Maach k'īrcha k'aigba hiyāl̄ haawaijā, maach garmua chan magʌmjā higba warag k'īr t'uu ham dāi hiyāl̄ durraajem. Wajapcharan maran hamau sīi hamach deg dijā sirp'ʌg t'ʌnám hoomjöta haajem. Hōor t'umaam k'ʌnau hisegtarrjō námpta, hīsjā hagt'a chik'am hi hee hich jāg plārba durraajem.

¹⁴ Mua mág hēsap gaai hik'ʌaba pārag mag p'ā deepāi chirʌm chan sīi pāar k'īr naaupim k'ōchgaupai k'abam. Mua mág hēsap p'ā deepāi chirʌmnan, māch chaainjō pāar k'ōsi wai chitaawaita sīi pāar wawí chirʌmn̄. ¹⁵ Pāachig Cristo hiek jaaumk'īr pārau maestronaan k'apan diez mil jär wai naawiajā pāar chan dēnnaan k'apan chuk'u nám. Jesu-cristo hiek jāg pāachdēu hogdʌba hāk'a wēnʌrrʌm gaaimua mág jēb gayan māta pāar hayau, Hēwandamau maach peerdʌ haaujem hiek muata nacha pārag jaautarr gaaimua. ¹⁶ Magau keena. Maguata muan pāragjā māch chitaajemjöta wēnʌrrapi jaau k'ītaajem.

¹⁷ Timoteoogjā māchdēu jaauwiata Cristo hiek hāk'atarr haawai hijā mā chaaijō sim. Magua pāragjā māchjō wēnʌrraju k'ap hamk'īr, mua hiita pāar haar pāijim. Hiruata maach Pōr Cristo hiekjā chadcha hogdʌba hāk'a k'ītaajewai mua hi jāsene chitʌm. Hich barbaimaawaita hirua pārag jaauwimaju, jāgata māch chitaajē. Muajā pāar dēnjo Cristo hiek hāk'a chitaawai māch chitʌmpierri iglesiapierr māchdēu jaaujem hiekta hirua pārag jaaumaju. ¹⁸ Hāaur k'ʌn pāar k'apeenan jūrr hamactha pāar dāi hārpai t'ʌnám haajem, mā hamach haar mabajupii hawia.

¹⁹ Mam^λ maach Pör Jesuu k'ōs ham^λn, m^λchdēun jöpcha pāar hoon maju k'^λirju chir^λm, ham hiek mag hamta Hēwandam dēn hanaawai daau chadcha hamachdēu jaau n^λm heyaa wēn^λrram k'ap haag. Jāan magbam^λn, sīi Hēwandam jua t'eegaujā k'aba, sīi par hiiupai k'^λijā mag t'^λn^λm. ²⁰ Hēwandam dēnk'a n^λm chan sīi hōor jāg daar nem hiek'aa k'aug hiek'a n^λm k'abam; Hēwandam dēnk'a n^λm habarm^λn chadcha hirua nem jajaauk'am hipieraa wēn^λrramua hi jua t'eegta dich gaai hoopī n^λmlu. ²¹ Jāga pārau k'^λsi n^λ? ¿M^λch barbaimaawai warre pāachig meeurrauta hiek'apim k'^λsi n^λ, wa mawia sīi pāach daupināa hit'^λuta pāachig hiek'apim k'^λsi n^λwa?

5

Jāga haju haai n^λ jāg sīi parhooba t'^λn^λm k'^λλn dāi

¹ Jaau n^λm k'^λλn hiek mag pāar hee hābmua hich bāaurr hūanpaita hich h^λlīk'a wai sim han^λm. Jāglm pāar dak nem wajap'ampa, jāglm pekau chan ni Hēwandam hiek k'augbam k'^λλn heejā hooba haajem. ² Mag n^λmta pārau pāachdēupain Hēwandam hiek wajap'a hāk'a n^λm haajerram. Mag hiek'aju k'^λāai warag pāar chigaa haju haai n^λmta, chigaa k'abamjō n^λm. Chi mag sim wounan warre pāach heemua j^λrp^λiju haaita sim. ³ M^λ chan chadcha k'^λircha chan pāar haar k'aba chir^λm, mama m^λchchata pāar haar chir^λmjō m^λch hiekta maach Pör Jesucristo hiek gaai t'^λwi mua warre pārag jaauk'im. Mua hoowain jāglm k'^λλn dāi magta haju haai sim. ⁴ Pāar cha mua jaau chir^λm hiek hiek'aag hāba biirdl^λwai k'^λircha chan pāar haar k'aba chirajup mama m^λ hak'aran pāar haar sīeju. Mag m^λchta pāar haar chir^λmjō chir^λm dāi hīchab maach Pör Jesús hi jua t'eegjā pāar dāi sīeju. ⁵ Mag wajap'a hiek'awian chadau chi mag hich bāaurr hūan dāi sīerr woun warre pāach heemua j^λrbap^λit, dösātagta hi dāi hichdēu hampierr hamk'^λir. Magbaawai hāsie hich daujā merag p'^λewia deeu hewag p'^λlr**bawia** hub^λ sīsim^λn, maach Pör Jesús bēem hedjā hāu hi hak'aardam peerd^λ hauju.

⁶ Pāar hee jāg k'aigba n^λm chan, pāachta wajap'a n^λm hawia pārau pōd pāach t'^λö hiy^λλ haju k'aba n^λm. Jāgbaadēp'^λmjā sīi hoobamjō b^λl^λrjā hiek'aba hich jāg sīsiu hak'iin, hābpai mag sim gaaimua warag tagam k'^λλnpata hārju, levadura b^λchk'un harin hee p^λibarmua warre t'um haaid^λ joopjemjō. ⁷ Pārau k'ap'^λm, p'^λiesta Pascua hee paawai levadura t'um bark'^λijem. Hich hagjō k'abahab Cristo meetarr gaaimua maach k'aibag chugpaa hat'amjā. Mag sīewai mag levadura dēnjō pāach t'umaam k'^λλn hārpi sim woun warre pāach heemua chawag j^λrbap^λit. Mag j^λrbap^λaiwain chadau Pascua hee k'oog pan levadura chuk'u wau simjō pāar heejā mag k'aigba n^λrrjēem gaaimua levadura dēnjō bigaam k'^λλnpa hārp^λju k'^λλn chuk'u haju. ⁸ Mag p'^λiesta Pascua hee haajemjōta maach Hēwandam dāi wēn^λrraju haai n^λm. Wajapcharan dich k'aibag t'um hisegwia hāba k'^λirjug wajap'am hauwia chadam hiek gaai jaau simjō wēn^λrram^λn, pan levadura chuk'u wau simjōta n^λm. Pari magba hagt'a dich k'aigba n^λm k'ap'^λ n^λmjā hisegba hich mag wai wēn^λrram^λn, magan sīi hagt'a Hēwandam hiek k'augbam k'^λλnjōta n^λm.

⁹ Napem m^λchdēu hīchab pārag hēsap p'^λ deepāitarr gaai mua pārag, "Jāg hamach h^λlin k'abam dāijā k'apse haagem k'^λλn dāi chan hoob k'apeerk'amiet" ha chirajim. ¹⁰ Pari mua mag chir^λm chan mag har parhooba k'apse haagem k'^λλn, wa p'atk'on hat'ee bīe sīerrjēem k'^λλn,

nem jīgmien wa nem parhoobam^λgta Hēwandamagamjō jēeujem k'λλn higwiata mag warre ham dāi hiek'ajā hiek'aba ni hamag hoobamjō habatjā haba chirajim. M^λa jēb gaai n^λweran hichiita ham dāi maach hich jāg wēn^λrraju. ¹¹ Mua mag chirarran, har pāach heepaijā hermanonaan hanlm k'^λlnta mag parhoobanaa p'atk'on hat'eejā bīe t'^λn^λm k'^λλn, nem parhoobam^λgta hēwandam hawia jēeu n^λm k'^λλn, parhooba chik'am k'^λir hiek'aajem k'^λλn, nag pig sīerrjēem k'^λλn maimua nem jīgnemjā sīerrjēem k'^λλnta jaau chirajim. Har mag t'^λn^λm k'^λλn dāi chan ni sīi t'ach k'oogpaijā hoop ham dāi hāba hohoodō hamiet. ¹²⁻¹³ Chadcha har sīi hermanonaan k'abam k'^λλn higwia chan pōd mua, "Haman magta sīerrjēem" haju k'aba chir^λm. Ham mag jaaujuun hich Hēwandamauta jaauju haai sim. Pari hichiita pārau pāach heepaim k'^λλn dāin chadau pāachdēu k'ap nem hinju haai n^λm. Magua mua pārag, "Jāg pekau pōm sim warre pāach heemua chawag j^λrbap^λit" ha chir^λm.

6

Juez Cristo higar k'abam k'^λλn na hiekk'ōr hēuda n^λm

¹ Jāga jāg pāar pāach Hēwandam hiek hāk'a n^λm k'^λλn hap'ajā hiekk'ōr haauwai, chi t'et'emnaan pāach heem k'^λλnjā higbanaa warag bālrjā Hēwandam hiek hāk'abam k'^λλn haarta weetjē, mak'^λλnagta pāach hiekk'ōr wai n^λm jawaan. ² ¿Pārau k'augba n^λ, m^λg maach Hēwandam hiek hāk'a n^λm k'^λλnauta m^λg hatag m^λg jēb gaai Hēwandam hiek hāk'aba harr k'^λλn k'aibag maach hipaarmua Hēwandamag jaau t'^λn^λluju? Mag maachdēuta ham k'aibag wauujā Hēwandamag jaauju n^λmta, jāgwia hag k'^λāyau m^λg jēb gayam nem p'it'ur k'abamjā pārau pōdba n^λ. ³ ¿Pārau k'augba n^λ, hāgt'ar Hēwandam chognaan t'^λn^λm k'^λλnjā maach k'^λāi heegpai t'^λn^λisiju, maachta Hēwandam dāi hāba ham pōrnaank'a n^λisiju haawai? Maachdēuta magju k'ai, magan m^λg jēb gayam hiekk'ōr charā hag k'^λāijā p'it'urg chuk'u wajap'ata waup^λp^λi haju haai n^λm. ⁴ Magua mua pārag mag chir^λm: Bālr habarm gaaaimua pāach heepai hiek p'it'urg haadeewai, jāgwia pārau pāach heepaim k'^λλnta chi jueznaan k'amk'^λir j^λr hauba haajerrá, sīi Hēwandam hiekjā hāk'abam k'^λλnagta pāach jus-gaapiju k'^λāyau? ⁵ Juau hogt'om pāar k'^λir naaumk'^λirta chadcha mua pārag mag hiek'a chir^λm. Mag k'^λos haawaita pārau jāg bigaaum k'^λλnta j^λr hahau haajem. Mua k'^λirjuawai pāar hee mag^λm hiekk'ōr hōbērbaadēp'^λm paar hiek'aagjā pāach heepaijā chi t'et'emnaan t'^λn^λm, jāgwia mag^λm k'^λλnta j^λr hauba haajerrá? ⁶ Wajapcharan mag wir haig pāach hermanonaan heepai meeuk'a n^λmpaijā k'abam; mag meeuk'anaa hag hiek hēudlagpaawaijā jueznaan Hēwandam hiek hāk'abam k'^λλn haarta wētwia mamta mag^λm hiekjā hēudlagjerram. ⁷ Sīi jāg pāach heepai bālr habarm gaaaimua k'^λir haup'^λbaadēp'^λmpaijā k'aigbata sim. Pāach k'apeenau pāach dāi warag k'aigba haawaijā, parhoobam k'^λλnagta jaauju k'^λāyau, jāgwia warag sīi mag^λm k'^λiu hāwatp^λiba haajē? jāg pāach nem k'^λāijā jīgk'aawai warag hādraa hok'oopiba haajē, t'umaam k'^λλnag k'ak'apdō hapimaaugau? ⁸ Mam^λ pārau magba, warag pāach garmuata pāach hermanonaan heepaijā nem wauju k'abampa waunaa ham nemdamjā k'^λūgur haumaju hēk'aajem.

⁹ ¿Pārau k'augbata n^λ, jāg nem k'aigba waauijem k'^λλn pōd Hēwandam sim haar wētju k'abam? Hoob hādrār pāach k'^λūgurpimiet. Har dich hōor k'abam dāita parhooba k'apsee haajem k'^λλn, hamach hōor dāi

sīsidamta deeum dāi haajem k'lan, nem parhoobam̄gtā hēwandum hawia jēeujem k'lan maimua har hamach hemk'ooin hap'ajā hlin dāimjō waaujem k'lanjā Hēwandum sim haar pōd höbérbam. ¹⁰ Mag tag t'nlam: nem jīgk'aajem k'lan, p'atk'on k'īrag bīe sīrrjēem k'lan, nag piim k'lan, parhooba chik'am k'īir hiek'aajem k'lan maimua har sēuk'a chik'am k'ūgurnaa chik'am juu heem nemjā k'echeu haumaajem k'lan, magam k'lanjā ni hābjā Hēwandum sim haar höbérbam. ¹¹ Hāaur k'lan pāar hee cha mua jaau chiramjōta t'anaajim warrgar. Mamā hīs ya maach Pör Jesucristo gaaimua hich Hēwandum Hak'arau ya pāar k'aibag t'um hāpāiwia hich hat'epaita nem wajap'am happai wau wēnarramk'īr pāar jār haujim. Mag nām dāi warr pāar hi dāi hiek'or pōm wēnarrarrjā, maach Pör Jesucristou Hēwandum Hak'aar dāimua hāu pāar peerdā hauwia pekau chuk'u harrjō pāar wai sim.

Maach moron Hēwandum sīejem diiu

¹² Pāar hee hāaur k'lanau maagjeebma: "Muan māchdēu nem waum haig wau chitam; magam paajā, k'aíu mārag magam habarju" haajem. Chadcha hich magma. Mamā maadēu nem wau nām t'um maach hat'ee hāu k'aba sīrram. Magua, muajā mag māchdēu nem waum haig pōd waubam; mua magk'iin magam nem wauju k'īrjugta warag mā hārpaju. ¹³ Hīchab hāaur k'lanau pāar hee maajem: "P'iejāban k'oog hat'eeta waaujem; maagwai maach bi t'achdam k'ō nām hat'eeta Hēwandomau deejim" haajem. Ma chadcha k'oog hat'eema p'iejāban, maagwai mag t'ach k'ō nāmjā pekau k'ābama; pari hichiita Hēwandomau magam t'um chuk'u hapāiwia maach bijā jēbeg paapāiju. Pari mag maach bi t'ach hat'eem hawiajā, maach mor chan sīi dich hōor k'abam dāi parhooba k'apes hamk'īr k'abajim. Maach moron maach Pör Jesucristo hat'eyau, t'um hichdēu nem waipi sim wawaag. Maagwai hich Jesucristo, jūrr maach mor hat'eyau, hī maach mor hee sījeewai. ¹⁴ Maguata hich jāg Hēwandomau hich Jesús p'iriū hautarrjō, maachjā hagjō hich māg cha maach nāmjō deeu p'iriutk'a hauju.

¹⁵ ¿Pārau bāljāta k'augba nā, maach t'umaam k'lan morta jūrr Cristo mork'a sim? Mag simta, hābmua k'āijā hlin parhooba durpa t'eeq sīrrjēem k'lan dāi hak'iin, maach mor mag Cristo mork'a simta jūrr mag hālīrag dee naabahab. ¹⁶ ¿Pārau k'augba nā, jāg hlin chi durpat'ierrmie dāi nām haig, ya maach hi dēnk'a nāisip nām, maagwai jūrr hichjā hagjō hōor hābpaimjō maach dēnk'a sīsip sim? Hēwandum hiek p'ā sim gaai jaauwai, "Warr jaai k'aba haawain numi narrta, jaaik'a nāisiewain hōor hābpaimjōta hap'ōbaadēm" ha sim, "jūrr hagdaujō warm dēnk'a nāsim gaaimua." ¹⁷ Hich hagjōta naabahab maachjā hīchab Cristo dēnk'a nāsim haig. Hāb k'āijā maach Pör Jesucristo dāi sīsiewain, magbarm haigmua maadēu hi hoobahab mama hi Hak'aar maach hee sīeichēm gaaimua warag maachin hi dāi hōor hābpaimk'a hi dēnk'a nāsim.

¹⁸ Hoob pāach hōor k'abam dāi k'apse hamiet. Deeum pekau waauwai chadcha Hēwandum na maach k'aigba hapi sīeb mama, jāg dich hōor k'abam dāi k'apse hanamjōcha k'aba sim. Maach mor mag Cristo hat'eeta sīewai, jāg dich hōor k'abam dāi k'apses haawain, wir haig dichdēupaita dich k'aibag wau nām, deeum dāi nāmuu dich mor Cristo dēnk'a simta hārpi naawai. ¹⁹ ¿Pārau k'augba nā, māg maach Cristo hiek hōk'a nām k'lan mor hīchab Hēwandomau maachig hich Hak'aar deetarr hag sīejem dik'a sim? Hēwandum Hak'aran chadcha maach heeta

siejem. Mag hí maach hee s̄iejeewai maach mor chan maach dēn k'abam.
²⁰ Chi mork'Λan Hēwandamau, hichdēuta maach pērk'a hautarr haawai. Maguata dich morjā hāba hi hat'eepaita wai naaju haai n̄am, bigaaum k'Λnaujā mag hoowia Hēwandam wajap'a hig hiyāλnaa maach hēugarjā wajap'a hiek'amk'īir.

7

Jua p̄rju haai n̄a wa jua p̄rju k'aba n̄a?

¹ Na har pāachdēu m̄rlag hēsap deepäitarr gaai jua p̄rju haai n̄a wa jua p̄rju k'aba n̄a ha j̄eeu narr, h̄isin chad mua p̄rag jaauk'im: M̄rgan, hemk'ooin h̄lin hauba hich jāg hamach happai wēnrrak'iin nem wajaug sim. ² Mam̄ jāg hamach hōor k'abam dāijā s̄i parhooba haadēp'Λm gaaimuata hemk'ooinjā hagdaujō hamach h̄lin dāi s̄isidnaa chi h̄linjā hagdaujō hamach jaain dāi s̄isid haju haai n̄am. ³ Ya mag hāba n̄isiewai, chi hemk'ooirau k'ōsi haadeewai chi h̄liraujā h̄igk'aba, maimua chi h̄lirau k'ōsi haadeewaijā hich hagjō chi hemk'ooiraujā magam haba haju haai n̄am, ya dich hōor dāita naawai. ⁴ Wa chi h̄lirau k'āijā, "M̄ch mor haawai m̄ jayaujā k'augba sim" ha hiek'aju k'aba sim, warramjō p̄ch happai k'aba s̄iewai. Ni chi hemk'ooiraujā pōd, "M̄ch mor m̄ch gaai wai chiraawai m̄chdēu k'ōsi haadeewaita magju haai chirām" haju k'aba sim, p̄jā h̄ichab p̄ch hap'am k'aba haawai. ⁵ Mag jūrr hagdaujō chik'am dēnk'a naawai, hābmua k'ōsi sim haig pōd hiwiir hābmua, "Mua k'ōchk'abam" haju k'aba sim. Pārau k'apes haba hāwat hauju haai n̄am, k'āaidam k'apanaa k'āijā maach Hēwandamag jēwaagpaawai hagdaujō s̄ark'a hauju haai n̄am ha hiek'awian chadau s̄ark'aju haai n̄am. Pari ya mag j̄eeu dichdimaawain chadau hūwai pāachdēu waum k'ōsim haig waubat. Heeu magba hak'iin, k'āai k'apan pāar magam k'augba n̄isiewai jūrr meperau deeum dāi k'āijā pekau waupiduk'am.

⁶ Mag chirām chan, mag hichiita hēwannaan t'um pāach h̄lin haupetat haba, wa chi h̄linag k'āijā t'um jaain j̄ark'abat haba chirām. Mag k'ōs hamn̄ h̄uma; mag k'ōchk'abamn̄ hich hagjō nem wajaug sim. ⁷ M̄ch hōdiiupain muan pāarjā t'umaa m̄chjōta pāach happai naapim k'ōsi chirām. Mam̄ Hēwandamau maachig hagdaujō hich juu t'eeeg deejem, mag deebarmua hagdaujō dichig deemarrpierr hich hat'eeta nem waumk'īir.

⁸ Pari mua har hagt'a hamach hap'a t'ΛnΛm k'ΛΛnag maimua k'oopaa h̄linagjā hagjō, "M̄jō pāar hich jāg pāach happaita wēnrrak'iin hāu hak'am" ha chirām. ⁹ Mam̄ pārau pāach hō k'ōchag pōd hāwatbaju n̄am k'ai, warre pāach h̄lidamcha hat'at; maagwai h̄linaujā hagjō warre pāach jaaindam haupetat. Warre dich hōor dāicha n̄isiewai hāucha s̄iebahab, s̄i magam k'ōchag haadēp'Λmjā hich mag hāwat wēnrraju k'āai.

¹⁰ Pari ya har hamach hōor dāi n̄am k'ΛΛnag mua mag chirām. Ya ma chan s̄i m̄ch hiiupajā k'aba, maach Pōr Jesuu mag jaaupi s̄iewaita mag jaau chirām: P̄ch chi h̄liraujā hoop p̄ch jaai p̄la h̄rram. ¹¹ Mam̄ p̄ch jaai p̄lawiajā, tag deeum jaaijā hauba, hich magta h̄rraju haai sim. Mag hich mag p̄ch happai h̄rramap'a h̄lmn̄, magan deeup p̄ch jaai dāita p̄Λrbaju haai h̄lm. Maagwai p̄ch chi hemk'ooiraujā pōd p̄ch h̄lai p̄aju k'aba, ni deeum h̄lijā hauju k'aba sim.

12 Mag tag deeum nemdam mua pārag jaaum hig chirajim; ya ma chan maach Pör Jesuu jaaupi sim k'abam, maan sīi māch k'īrjug heepaimlu. Mamā māchdēu k'īrjuawai chadcha magta haju haai sīewaita pārag jawaagpam: Maach hermanonaan heem hābmua k'āijā hllāi wai sim, pari mag hllāirau Hēwandam hiek hāk'aba sim; mag k'itlmuata hich jayag hich pārapimap'a sim chan, mag hermanou pōd mag hllāi pāraju k'aba sim. 13 Wa magba hllāi hāb Hēwandam hiek hāk'aba sim jayau k'āijā jūrr Hēwandam hiek hāk'aba sim; mama hich hllāi ya hag dāi k'aug sīewai hich pārapimap'a sim chan, mag hllāiraujā pōd mag hemk'ooi pāraju k'aba sim. 14 Jāgwi? Chi hemk'ooirau hāk'aba sīewia k'āijā ya jūrr hich chi hllāi gaaimua Hēwandamau tag sīi bigaaum k'ānnjōcha k'aba hāu hi heeg hoo sīewaima. Wa magba chi hemk'ooirau k'āijā wajap'a hāk'aba simta jūrr chi hllāirauta Hēwandam hiek hāk'aba sim k'ai, hich hagjō chi jayau pōd pāraju k'aba sim. Magba hak'iin Hēwandamau hich jaai gaaimua hāu hijā hagjō heeg hoo simta pāraju. Wajapcharan mag chi Hēwandam hiek hāk'aba sim gaaimuata warm k'ānnjā hichjō Hēwandam dēnk'apiejem. Magba hak'iin pāar chaainjā sīi bālrjā Hēwandam hiek hāk'aba haajem k'ānn chaainjōta sīsid haju. Mamā hāu hābmua hāk'aba k'ērlām gaaimua ya hīchab hamjā hich dēnk'aīmā hich dēnk'a haaujem Hēwandamau.

15 Mamā mag jūrr hiwiir hābmua Hēwandam hiek hāk'aba sīewai chi hāk'aba sim garmua pāam k'ōchag t'ānlām k'ai, hidēu pāch pārapibā. Chi hāk'aba simua hāk'aba simag pōd, "Pua chan mā pāraju k'aba sim" ha hiek'aju k'aba sim. Hich mag hogdāba wēnarrām chan k'ōinaa wēnarrabaju. Pari Hēwandamau maachig k'ōinaata wēnarrapi jaau sim. 16 Magua mag chi hāk'aba sim garmuata dich hiseg nāmjā, hōk'ar dich dēnjō hāk'api hauju hawi hogdāmap'am gaaimua k'ōinaa k'aba wēnarrām k'ai, hich garmuata hidēu pāch pārapibā. Magba hak'iin hich mag k'ōinaa k'aba wēnarraju. Chadcha mag hāk'aju hawiajā, jāga pua mag hirua hāk'aju k'ap'ā sī, mag gaaimuapai mag k'aigba nāmta hogdāba wēnarrag.

17 Pari muan iglesiapierr hōor nānlidām k'ānnag māgta chirām: Mārgan pāachdēu Hēwandam hiek hāk'aawai narrjōta naaju haai nām. Mamā mag wēnarrāmua Hēwandam Hak'arau pāachig hich jua t'eeq deemarrpierr hi hat'eeta nem waubat. 18 Pua Hēwandam hiek hāk'aawai judionaanaau hamachta Hēwandam chaaink'a nām k'ap hamk'īr haa-jemjō mehēu p'ārbich chirarr k'ai, hich mag chirsi. Wa p'ārbichba k'āijā chirarr k'ai, hoob p'ārbichpim. 19 Judionaan dēnjō p'ārbich sim k'ai, hāu sim; pari p'ārbichba sīewiajā hich hagjō nem wajaug sim. Mamā Hēwandamau magām gaaimuata maach hig sim habam. Magarrau chadcha wajap'a simān, Hēwandamau hich hiek gaai jaaau sim hipierraas nāmlān chadau wajapcha sim magām p'ārbich nām k'āajā. 20 Hēwandamau maachig hich hiek hāk'api haauwai maach narrjō hich magta naaju haai nām. 21 Hirua pārāg hich hiek hāk'api haauwai pā sīi chik'am chogk'a sīerr k'ai, k'ani pua tag k'īrjuju. Pari pua hoowai hāu pā pāch patrón jua heemua hōbērju hayaa hoo wai sim k'ai, hoob par daúapai hoom. 22 Pari Hēwandamau hārcha magām k'īrjupiba sim. ¿K'an jāgwi mua mag chirā? Pā hich mag chik'am chogk'a sīsiwiajā, hichiita pekau maadēu hoomaug sim chogk'a sīerr jua heemta maach Pör Cristoou pā peerdā hautarr haawaima. Pari mag chik'am chog k'aba harr hawiajā, mag Cristoou pā peerdā hautarr haigmuan pān jūrr hi chogta k'a sīsim.

²³ Pāran t'um Jesucristo bag hārtarrauta Hēwandamau pāar pērk'a haujim; maagwai ya pāran hi dēnēu. Chadcha mag k'ai, magan sīi māg jēb gayam k'ān k'īrjug higba, hāba hi hiekpaita hūrbat. ²⁴ Hēwandam gaaimua k'odamnaan, pāachdēu Hēwandam hiek hāk'aawai narrjō hi na hich mag wēnarrat'ā.

²⁵ Daupeen har hagt'a hōor meraam k'ān nag hiek'aag chan, maach Pör Cristoou mārlāg jauba harr haawai, wajappai hiek'aju chuk'u chirām. Pari mārlāgan māgtā sim: Majā hīchab maach Pör Cristoou juapá deewia hi dāi hubā chitāmuata jaau chiraawai pārau hāk'aju haai nām. Hūrbat: ²⁶ Hīs hewagan warag p'it'uurga paauk'amaawai mārlāgan maachin cha maach nāmjōpaita hich jāg wēnarraju haai nām. ²⁷ Hālāi wai chirām k'ai, hoob pāch hālāi pālam. Hēwan chirām k'ai, hoob jōpk'arraa hālāi hauju k'īrjum. ²⁸ Pari pua hālāi hauju k'īrjubaadēwi warre hag dāi sua pārlāmān pekau k'abam. Wa chi hālāirau k'āijā hich jaaipaju dāi sua pārlāwiaata pamān, hich hagjō pekau k'aba sim. Magba ya pāach hōor dāi paauk'abaadeewai, warr pāach happai haawai naajerrjō k'aba, p'it'uurga haju. Mag pāach p'it'ur hapimaaugauta mua pārag mag jaau chirām.

²⁹ Hīchab mua pārag magam hig chirāmān māgau keena: K'īr heyaa habat, māg jēb gaai chan ya tag maach pōm wēnarrabaju. Mag ya maach Pör Cristo bēeimān sim haawaita, hālāi paraa chirawiajā, dich hālāi dāipaita hogdāba k'ēl'ēu haju k'āyau, hārcha maach Pör Cristo hat'eeta nem wajap'a wauju haai nām. ³⁰ Hök'īrjuu nām k'ān njā, maach Pör Cristo bēeimān sim k'ap'ā haawai hoob hatcha k'oopaan sārk'a nām k'ān njō hamiet. Maimua har honee nām k'ān njā, mag hi bēeimān sim k'ap'ā naawai, hoob dau lōkōo hamiet. Hamach p'atk'onau nem pēr hau nām k'ān njā, hoob hag dāi hich mag hēumeeju k'īrjumiet. ³¹ Mag jēb gaaim nem hat'ee pör wajap'a haajem k'ān njā, magam nem chuk'umjō hāba Hēwandam hat'ee nem waujuuta hēk'abat. Maadēu k'ap'ā nām, māg jēb gayam nemen t'um höwia hich māg durrjā chuk'u haadēju. ³² Magua mua chan pārag māg jēb gayam nemta hārcha k'īrju nān hapimap'a chirām.

Hēwannaan hālāinpan k'āyau sua par nām, maach Pör Cristo hat'ee hārcha nem wajap'am waunaa hi dau na wajap'a wēnarrajuuta k'īrju nān haag. ³³ Mamā mag k'āyau jūrr hālāi paraam magcha sua par k'aba sim Hēwandam hat'ee, hī hichdēuta hamachdēu nem hig nāmjā k'ap'ā hagpierr nānluu hawia hich hālāi dāijā hogdāba sīsip'ām haawai. Wajapcharan hālāi paraa simān t'oop'em numí simjōta sim, Hēwandam hat'eejā nem waunaa hich hālāi dāi sīsip haagjā hagjō. ³⁴ Hālāijā hīchab hich hagiōta sim. Chi hich hap simua hāba maach Pör Jesucristo dau na nem wajap'a wauju k'īrjugta k'īrjuu sim, hich mor maimua hich hak'aarjā Hēwandam hat'eeta wai sīewai. Pari jaai paraamua magbaju, hirua degam nem gaaijā pārnāa hīchab hich jayau nem mag habaawaijā hagpierr haadēp sim haawai.

³⁵ Mua mag chirām chan sīi pāar jaain jārpimaaugaujā k'aba, pāach hāu wēnarram k'īrta mag chirām; mag hōor dāi paawaijā magām gaaimua hamach hap'am k'ān njō sua parcha k'aba haawai pōd Hēwandam hat'ee wajappai nem waubaju k'ap'ā chiraawaita mag chirām.

³⁶ Pari hābmua k'āijā, "Ya mā chi jōoi chiraawai māch hālidam hauwia hag dāita mā hāu chirsiju" ha k'īrjuu sim k'ai, hichdēu k'īrjuu simjō haju haai sim. Magan hichdēu hiek dee wai sim hālāi dāi warre sua pārju

haai sim; mag juu p̄rbarm pekau k'abam. ³⁷ Pari deeum hagjō chi jōoi hēwan sim, magua k'īrju sīi hawia, "MΛ hich jāg mΛch hap hΛlin k'īrjā k'augba chitaju" hamΛn, magan mag hichdēu k'īrju simjō haju haai sim, hΛi hauba; magjā nem wajaug sim. ³⁸ Wajapcharan mΛgtā sim: Ya pāach jaai hawaag, wa hemk'ooirau k'ai hichdēu hiek dee wai sim dāi warre juu p̄rwia pamΛn nem wajaug sim. MamΛ jaai hauba, maimua chi hemk'ooiraujā hΛi hauba, pāach happai wēnarramjā pekau wauba wēnarraju hawia juu parba hak'iinjā wajapcha sim.

³⁹ HΛi jaai paraamΛn, chi jaai meebam haiguin hich jaai gaai jāgadau jā simjōta sim, pōd p̄lajujā k'aba. Magarrau chi jaai meebaadeewain chadau hich hap sīsiewai deeum jaai hauju haai sim. Pari majā parhoobam k'Λn dāijā k'aba, hagjō Hēwandum hiek hāk'a sim dāita juu p̄rju haai sim. ⁴⁰ Pari mua k'īrjuawai mag k'oopaa hΛi tag jaai hauba hich happai nrrak'iin, hí honeecha hrraju. Maau mΛ k'īrjugan. Mua pārag mag hiek'a chiramΛn, mΛchdēupai k'īrjuawaijā chadcha Hēwandum Hak'aar mΛch gaai wai chiraawaita pārag mag chiram.

8

¿Hēwandumnaan hanam na nemek wai narr k'ōju haai na?

¹ Hīsin chad pārag jaauk'im, har na pārau mΛrlag jēeu narr: Hēwandum hawi hagag jēeu nΛmuua hag k'īrip'eem nemek wai narr k'ōju haai nΛ wa k'ōju haai k'aba nΛ ha jēeu narr. Mag hiek haawai chadcha t'umaam k'Λnau k'ap'Λm haajem. Pari maadēu dichdēu nem k'ap'Λmta hig wēnarramΛn, magan dichdēupaita dich t'ō nΛm. Pari magba maadēu dich k'apeenta daupii wai nΛmΛn chadau Hēwandum hiek gaaita maadēu ham k'īrjugā bāaupi nΛm. ² Hābmua k'āijā "Muan chadau k'ap'Λ chiram" ha hiek'a simΛn, magan magua chan chadcha hichdēu nem k'ap'Λ haju haai simjā k'augbata sim. ³ MamΛ mag nem hinag pōmta hārcha k'ap'Λ haju k'īrjuju k'āyau, hāba Hēwandum k'ōsi hajuuta hēk'aju haai nΛm, mag hi k'ōsi nΛm gaaimuata hi dāi k'apeerk'a naawai.

⁴ ¿Hōrau juuu nem wautarrta hēwandum hawia hagag jēeu nΛmuua hag k'īrip'eem nemek wai narr k'ōju haai nΛ wa k'ōju k'aba nΛ? Maadēu k'ap'Λ nΛm, hōraun juuu nem wautarrta hēwandum hanaab mamΛ, bālārjā baleeba sīsidΛm. Maach Hēwandum charan hābpaita k'itΛm. ⁵ Hōragan mΛg jēb gaai hēwandum hanam k'Λn k'apan t'ΛnΛm, hedjā heem magwe. Mag hēwandumnaan hanaa chi pōrnan hanam k'Λn k'apan t'Λnaawiajā, ⁶ maach hat'eyan Hēwaman hābpaita k'itΛm, Hēwandum chi Haai. Hichdēuta nem t'ΛnΛmjā t'um hompaa haujim. Magua maachjā hi hat'eeapaita wēnarram. Maach Pōrjā hābpaita sim hīchab; ma, Jesucristoo. Nem t'um t'ΛnΛmΛn hāba hi gaaimuata t'ΛnΛm. Maachjā hīchab hi gaaimuata häu peerdΛ durrum.

⁷ Maachdēu k'ap'Λ nΛm, mag Hēwandum hābpaita simta maach Pōrk'a sim. MamΛ har hōrau ham hēwandumnaan hanam k'Λn chan bālārjā baleeba sīsidΛm. Pari t'umaam k'Λnau chan magam k'augba nΛm. Hāaur k'Λnau war Hēwandum hiek hāk'aba haawai nem parhoobamag jēeu narr k'Λnau hagt'a chi nemekjā k'ō nΛm, chadcha deeum hēwandum chi hiwam k'īrip'eeta wai narrpii hawia. Pari ham hagt'a Hēwandum hiek gaai k'uk'urpai naawai, hamachdēu k'īrjuawai mag k'ō nΛmuajā hagagcha jēeu nΛm dāi hāba sim ha k'īrjuajem. Mag k'īrjubaadēm haigta hamachdēupaita hamach k'aigba nΛmjōo k'īrjuajerram. ⁸ Pari maadēu k'ap'Λ haju haai

nám, hís mag dich t'ach k'ö nám gaaimuata mag Héwandam najá maach häu wénarramjá habam. Magám nemek mod maadéu k'ök'iinjá, warm k'lan k'ääi wajapchajá wénarrabaju. Wa k'öba hak'iinjá, maachta warm k'lan k'ääjá k'aigbacha wénarrajujá habam.⁹ Mamá nem parhoobamág jéeu námua nemek wai narr päächdëu k'öju haai nám hawiajá, wajap'a k'irjunaata k'öbat, heeu pääch mag nám gaaimua har Héwandam hiek gaai hagt'a hublcha k'aba durrum k'lannta jürr pekau hee burriduk'am.¹⁰ Pua k'ap' sim, magám nemek mod k'ö nám k'aigba k'aba sim. Mamá pachdëu mag k'ap' chirám hawia, dich hermano hagt'a Héwandam däi hubl k'aba sim dak'ir mawia nem parhoobam k'irp'ee nemek mod wai narrta k'ök'iin, hich dak'ir mag k'öbaawai žhiruajá hagjö k'öm k'ös k'abaju k'ai? Hirua mag hoowai pán dënjo k'omán,¹¹ magbarm gaaimua pua pach hermano hagt'a Héwandam hiek hat'ee k'uk'uraa k'itlmta sii hok'oopimjö hok'oopiju, majá hi gaaimuapata híchab Cristooujá hädlaaraa hich t'öpitarrta.¹² Maach hermanonaan Héwandam hiek gaai hagt'a hublcha k'aba k'it'ëemta pekau hee burripewain, hich Cristo däichata hiekk'ör paarpa nám.¹³ Magam huguata, mua hoowai mua nemek k'ö chirám gaaimua k'äijá mä hermano himeraa pekau hee burriju sim k'ai, warag maachta bäljrä nemek k'öba hich mag chitaju. Magba hak'iin mua nemek k'ö chirám gaaimua hi pekau hee burru.

9

K'ani jägju haai ná ha k'ap hamk'ir Pabloou hichpai jaautarr

¹ Mälan chadcha hich Cristooucha hich hi jaaumk'ir jár hautarrou. Magtarr haawai mä sii chik'am juu heegarta k'aba chirám. Muajá híchab mächdëucha maach Pör Jesúus hoobajieb; päächdëujá päräu k'ap' nám, mä mag chirámua jaauwia k'abahab päächdëujá chadcha hák'a durrum.² Bigaum k'lanau mä hëugar, "Já chan hich Cristooucha hich hi jaaumk'ir jár hautarr k'abam" haju. Pari päräun mä higwia, "Hich Jesuucha jár hautarrou" ha hiek'aju haai nám. ¿Jägwí? Mä gaaimuata päächdëujá maach Pör Jesucristo hiek wajap'a hák'a náisiewaima.

³ Mäch hëugar mäch hígk'a nám k'lan nag mäch hiek hürmk'ir mua magk'im:⁴ Muajá híchab warm k'lan dënjo päär chi hák'a durrum k'lan juu heem t'ach dee nám k'önaa päär juu heem dödöjödamjá döju haai chirám.⁵ Hälwijá Héwandam hiek hák'a sim däi juu pärwi mäch chitampierr wai chitaju haai chirám, tagam k'lan hagjö hich Jesuucha jár hautarr k'lanau haajemjö. Hich Jesúus heeugpeenaujá magta haajem, Pedro däimua.⁶ Wa Bernabé däi maach numpaita maar hich jäg maach juadamaucha p'idk'a wénarraju haai náwa, maach bidam hat'ee. ¿Maarjá sii híchab päräu jähogju haai nám k'abá?⁷ K'aíu jaauwai mag soldaaunk'a nám k'lan hamach p'atk'onauta hamach nem hig námjá t'um pérk'a haumaajem haajé. ¿Päräu hoowai nemjíir jíir nám k'lanau pöd hamach nemjíir heem k'öju k'aba haajé? ¿P'ak bääu nám k'lanau pöd chi jüdchö döju k'abam ha hürjé? Mag k'abam. Maachin dich p'idk'a nám gaaimuata t'achdamjá k'ö wénarram.⁸ Mua mag hiek'a chirám hürwia hoob päräu sii mäch k'irjug heemuapaita mag hiek'a chirám hamiet. Moiseeu Héwandam hiek p'ä pätarr gaai jaauwai, "Päch nemjíir dau bibt'ag deemk'ir p'ak p'idk'api wai chirám haig, hag heem k'öm hugua hawia hoob hi hi k'öorjä siium" ha p'ä sim. ¿Maig Héwandamau p'akta hárcha maach k'äyaujá dau

haug k'augwiata mag hiek'ajī? Mag k'abajim. ¹⁰ Hich hiek gaai maach p'idk'a nām k'ān higwiapata mag hiek'ajim, mag p'idk'a nāmjā par k'aba hamkīir. ¹¹ Pārau k'ap'naabá, nemjīir jīr wai hag heem k'ōju k'īrjunaata jīrijem, maimua chi bibt'g simuajā k'ōju k'īrjunaata bibt'gba haajē? Hich hagjöta sim hīchab Hēwandam hiekta nemjīir jīr nāmjō jaau wēnrrām k'ānjā: Chi hīk'a durrum k'ānauta hamau hig nāmjā t'um k'ap haju haai nām. ¹² Magua mua mag chirām. Māchdēuta nacha pāar hee Hēwandam hiekta nemjīir jīr nāmjō jīrimajim. Magtarr haawai maarjā maach juau p'idk'aba, sīi pārau nem dee nām hiiupaita naaju haai nām. ¹³ Warm k'ānau chadcha hamau pāar dāi magta nām; pārau pāachdēujā ham dāi jāg nām k'ai, maar dāi charā pārau wajapcha haju haai nām. Pari maglāmjā marau bālrjā pārag maar dāi chadcha magta habatjā haba, sīi k'īu hāwatnaa maach juadamauta p'idk'a durraajem maachdēu nemdam hig nām hat'ee; heeu magba hak'iin sīi maachig nem deemkīrta Cristo hiekjā mag jaau wēnrrām hawia hi hiek hēugarta woun hēugarmjō k'aigba hiyāl haduk'am. ¹⁴ Pārau k'ap'naam, har Haai hi jēeujem deg p'idk'a nām k'ānau chadcha hag hee Hēwandam hat'ee nem t'ānām k'ōju haai nām. Wajapcharan Hēwandamag jēwaag nemek t'orrp'ēnaa chi nasād gaai p'aajem haig p'idk'a nām k'ānau chi nemek mod gayamjā k'ōju haai nām. ¹⁵ Hich hagjöta maach Pör Hēwandamaujā jaau sim: Hi hiek mag chi maach peerdāajem hiek jaau nām k'ānan, mag jaau nām paar dee nāmuata wēnrraju haai nām haajem. ¹⁶ Pari maglāmjā ni biekdam hābjā mua pārag nem jēwaa k'augba chirām. Hīs māg hēsap p'ā chirāmjā māchig nem deep̄imkīrta māg p'ā deep̄i chirāmjā haba chirām. Hābmua k'ājjā mārlag, "Hoob tag Hēwandam hiek par jawam" hak'iin, magan mua jūrr hirig, "Pari māch k'īrauta mag par jaau chitaawai māg chitāmuja jādaúa t'ōk'iinjā mā gaai mas k'aba sim" haju.

¹⁶ Hēwandam hiek jaau chitām hawiajā mua wir haigpai māch t'ōba chirām. Chadcha hich Hēwandamauchata māchig jaaupitarr haawai mua pōd hirig, "Mua chan jaaubam" haju k'aba chirajim. Mua Hēwandam hiekta jauba sīuk'iin, hirua mā gaai jua k'āaba deeju. Maigjāh, jīhēh, hapkīitā mādam! ¹⁷ Mua māch k'īrauta hi hiek jaau chitām paarjā hirua p'agab k'aba p'agju. Pari hichiita jaau map'a hawiajā, hich Hēwandamauta mārlag jaaupitarr haawai, jaauju haai chirām. ¹⁸ Magua māch k'īrauta mag hi hiek jaau chitaawai mā honee chiraajem, ni Hēwandamaujā mag par jaauhiba sim hee māchdēupaita par jaau chitaawai. Māch mag chirām gaaimua honee chirāmta mārlagan ya p'atk'onaucha jua hee p'agbarmjō sim. Chadcha pārag nem jēeuju haai chirāmta, Hēwandam hiek jauba chitāmjōta bālrjā pārag jēeuba chirām.

¹⁹ Mā chan chik'am chog k'aba chirām, pari mag chirāmta t'umaam k'ān chogjöta chirām, māch mag chitām gaaimua jūrr hōor k'apanaacha Cristo hiek hāk'api haumaag. ²⁰ Judionaan hee chitām haig māchjā chadcha judiojöta haadeejem, hamagjā hīchab dāi Cristo hiek hāk'api haum k'ōchgau. Mua mag chirām haiguin māgta chirām: Har hagt'a Moiseeu p'ā pātarr hiek hārcha hālrk'aajem k'ānta Cristo higar t'ereu hawaagan māchdēujā hagt'a ham dēnjo hālrk'aajem. Pari mā chan mag Moiseeu p'ā pātarr hiek'au p'ēet'gba chirāmta mag chitām. ²¹ Maimua hīchab judionaan k'abam k'ān hee maawaijā, ham hoowai hīchab hamachjöta haadeejem. Mag hamachjö haadeejem ha chirab mamā, maach Pör Cristouu nem waupiba haajem nem chan bālrjā wauba chitām; sīi ham-

agjā hīchab Cristo hiek hāk'api hawaagpaita maagjem. Pari wajapcharan mān Cristo hiek hāk'a chitaawai Hēwandam ley dāita chirām, hich hag leipai hīchab Cristo ley haawai. ²² Hōor hag'ta Hēwandam hiek gaai k'uk'urpaim k'ān daarjā hamau nem wauju k'abam nem wauba chitām, hamagjā maach Pör Jesucristo hiek gaai huba hapijuuta hēk'a chitaawai. Wajapcharan mān māchta hōor hee maawaijā dāi hīchab hamachjö haadeejem, mag chach hoomamua hāaur k'ān nau k'āijā hāk'abaawai hāu peerdātk'amk'ir. ²³ Ma mag chitāmān mān māg Jesucristo hiek jaaum k'ōchgauta mag chitām, māch dāijā hīchab hich chaain tagam k'ān dāi wajap'a haajemjō wajap'a hamk'ir.

²⁴Pārau k'ap'ā nām, hapostaa k'ap'ig nām haig, hōor k'apan k'ap'iigjem. Mamā chi regaloon hābpaimua hauju simta t'umaam k'ān nau hauju hēk'aajem. Hich hagjota sim Hēwandam sim haar baraagjā. Hirua nem wajap'am deebarm hauju k'irjuwiata k'ap'ig nāmjō habat. ²⁵ Chi mag k'ap'iigjem k'ānan sīi nem hinag jöpcha hāarjem hawaagpajā hamach mor sark'a nām. Maachjā hagjō sark'a nām; mamā mag sark'a nāmān jūrr ham dēn k'āijā nem wajapcharamta maachig deemk'irau. Ma chan hārjā hārba ni hōjā hōba hich mag sierraju. ²⁶ Mag k'irjuwiata mān māch happaijā k'ap'ig chirāmjō chiraajem, māch barju haar baraag. Mag nām dāi hīchab hōrau chik'am p'ār t'ānwaag wērbā nāmjōta haajem. ²⁷ Wajapcharan Hēwandamau nem jaa sim hichaaur hamaaugau, mān māch wawī chirāmuata hajués sark'a chiraajem, parhoob nem wauba haag. Magba hak'iin māch garmua hōrag Hēwandam hiek jaau chitān haajerra, jūrr Jōirau mārāg nem deeju hatarrta hīg'ka hauju.

10

Parhoobam nemta hēwandam hawia hagāmāg jēeupiba jaautarr

¹ Hermanonaan, warr jōoingar haawai sīi hōor maba haajem hee ni dōjā chukag hee Moisés dāi maach jōoin wēnārrarr chan hoop pārau k'ir hok'oomeit. Hamach t'um sīi jānt'umie naarjō jīu jōrrōm heegarta wēnārrāmu p'ūas Chi P'ur heejā t'umaa bālupai dārba dichjierram. ² Hamau hamach t'umaam k'ān nau hādraata Moiseeg hamach pōrk'apijierram, hichdēu harrmpierr hamach wai wēnārramk'ir. Magta ham P'ūas P'ur heejā sīi bālu dārbagk'a dichwi jānt'umie naarjō jīumamua ham jaa warrijim hōor chukag heejā. Mag t'umaam k'ān nau Moiseeg hamach pōrk'api nāmta hi gaaita pōr choo nāmjō naajim.

³ Hamau hamach t'umaam k'ān nau hīchab hich Hēwandamau nem deemamjā k'oojeejim. ⁴Maimua t'umaam k'ān nau hīchab hich Hēwandam jua dōjā dōjierram. Mag hamau dō dōtarr Cristou hamag dee sim hajim, mag dōchukag hee wēnārrāmjā mokdau heem dōou ham hōbichag meeupieg hichta ham dāi sierr haawai. Mag mok heemua hamag dō deewia ham wēnārrāmpiereham dāi sīejeejim, hamau nem hig nām deeg. ⁵ Mamā Hēwandamau mag t'umaam k'ān ag hich jua hoopiejerr hāba, peer t'umaam k'ān auta hi dau na nem k'aigba waaujeejim. Hamachdēu mag nem hārtarr gaaimua hich mag hōor chukag durrpai pa bēpjierram, Hēwandamau durr hiiur deeju hatarr haajā barba.

⁶ Hēwandamau ham dāi magtarr gaaimua maadēu k'ap'ā nām, pōd maadēu hamau harrijō nem k'aigbama waum k'ōsi haju k'aba nām. ⁷ Hoob hamau harrijō juaupai nem parhoobam wau sīsidāmta hēwandam hawi hagāmāg jēeumiet. Ham higwia Hēwandam hiek p'ā sim gaai, "P'ak

chaaita p'ir dēn waunaa hagag jēeu nāmua hohood hap'ōbaadēwi t'ach k'ōnaa dōjā dōjierram" ha sim; "maimua mag hohood t'ānna hawia deeu bājāau paauk'awi jemk'a p'ōbaadējim" ha p'ā sim. ⁸ Hoob hamau harrjō dich hālin k'abam dāita parhooba dich hālin dālmjō k'apes hamiet. Hamau Hēwandumājā högk'aba magwia warre hābam hedpai veintitres mil k'ēchjierram hanaabá. ⁹ Hoob hīchab ham heem hāaur k'ānnau harrjō k'ap' nāmta juau hogt'om maach Pör Cristo jūur hiek'amiet pāach Pörk'apimaaugau. Hamau maach Pör högk'aba hi hichaaur magwia, ne-meu k'aamamjā häpba hich haguapai k'ēchmajierram hanaabá. ¹⁰ Hoob pāach pōrnaanau nem mag haawai ham hichaaur serereu hamiet; magba hak'in Hēwandumau israelnaan dāi harrjō hich chog pāiwia chi mag narr k'ānn k'ēchpāitarrjō pāachjā hagjō k'ēchpāiduk'am.

¹¹ Chadcha Hēwandumau ham dāi maaggerran, hīs hewag pawiajā maadēu hamau haajerrjō haju k'aba nām ha k'ap hamk'īrau. Ya māg jēb heegar paimān pamaawai hīs hewagam k'ānnagjā mag k'ap' hamk'īrrta Hēwandumau hich hiek gaai mag p'āpim. ¹² Magua mua hīsjā pārag mag chirām: Pāach Hēwandum dāi hubā nām hawia hoob pāach t'ōmiet, pekau hee burru chan pōm k'abam. ¹³ Pārag jaauk'im, hūrbat: ¿K'ar pārāu nem k'aibgam waum k'ōsi haadēba haajé? Jāg nām chan mag pōd hōrāu hāwatbajōjom nem k'abam. Hōor pōm hich hagjō t'ānnta mag-bamjō t'ānaajem. Mamā Hēwandum maach dāi hogdāba k'itaajeewai hirua maadēu hāwatbaju hatchajā maachig prueba deebam. Mag prueba pōm maadēu hāwatbaju hatcha maachig deeju k'āyau, hīchab hirua k'ap' hapiju, jāga hādār dich t'ā haupiba hāwatpāiju haai nā.

¹⁴ Magua, Cristo gaaimua k'odamnaan, mua chadcha pāar k'ōsi chi-taawai pāach hāu wēnārramk'īrrta mag chirām: Pāach k'apeen Hēwandum chaar k'abamāg jēeu nām haar pāach hēeurrwai hoob ham haar wētmiet. ¹⁵ Pārāu k'ap' naawai magan cha mua jaau chirām jaaubat, magā wa mag k'abá. ¹⁶ Hēwendumau maachig dōpi jaautarrjō Santa Cena k'aawai hirig hāu hajim hanaa doowai, ¿jāg nām haig maach Cristo bag hārtarr gaaimua hāba Cristo dēnk'a nām ha sim k'abá, chi dō nām k'ānn? ¿Wa mag k'abáwa? Maimua chi panjā hagjō juu hee haunaa hirig hāu hajim hanaa k'oowai, ¿hīchab Cristo mor gaaimua maach hāba hi dēnk'a nām ha sim k'abá? ¹⁷ Maach k'apan t'ānaawiajā, hābam panpai k'ō nām gaaimua maachin hōor hābpaimta k'a nām Cristo gaai.

¹⁸ Maimua hīchab pāadē k'īrjubat israelnaanau Hēwandumag jēwaag nemchaain k'ēchwia k'oojem: ¿Nemchaain k'ēchwia chi p'aajem nasād gaai nemek wai narr gayam chi k'ō nām k'ānnjā mag k'ō nāmua hamachdēuchata, "Maarjā Hēwandum chaainaugui" hanām k'abají? ¿Wa mag k'abajíwa?

¹⁹ Mua mag chirām chan mag jāg juau wautarrta Hēwandum chi hi-wamū haba chirām. Mag hiiuba sīsid haawai par mag ham k'īrp'ee wai narr nemek mod hawiajā tagam nemek mod k'āai hajapchajā k'aba ni k'īet'uujā k'aba sim. ²⁰ Mua mag chirām haiguin, jāg parhoobam nem juau wautarraga nemekjā t'ōnaa hēwandum hawia hagag jēeu nām k'ānnan meperagta jēeu nām hata chirām. Mua chan meperag chan bālrgā pārag hee hapimap'a chirām. ²¹ Magua Pōd Santa Cena k'a nām haig Cristo jarr heem dōnaa jūrr meperag jēeu nām k'ānnau dō nām jarr heejā dōju k'aba nām. Pōd maach Pör Jesucristo mes gaaim pan k'ōnaa hagjō dōsāt mes gayamjā hau k'ōju k'aba nām.

²² Jäg warre hõor numiim k'ɻnagta jõeum k'õchk'a nõm haig, juau hogt'om maach Põr däi k'ujar nõm k'abá? Hi däi k'ujarju k'aba nõm. Hí maach däi meeuk'ak'iin, maadëu põd hi jua jõmbaju.

Nem t'um Hēwandalam honee hamk'ürtta wauju haai nõm

²³ Päär hee hääur k'ɻnau maagjeebma: "Muan mächdëu nem waum haig wau chitam. Magam paарjä k'aíu märlag magam habarju" haajem. Chadcha hich magma; mama maadëu nem wau nõm t'um maach hat'ee hää k'aba sõerram, magua muajä mag mächdëu nem waum haig põd waubam. Mua magk'iin bit'urgam k'ɻan k'üirjugä Hēwandalam hiek gaai bääupiba sim. ²⁴ Magua, hoob dich happaita warm k'ɻan k'ääijä wajap'a wēnarraju k'üirjumiet. Mag k'ääai jäga hak'iin maach k'apeenjä hääucha nõisiju haju k'üirjugta k'üirjubat.

²⁵⁻²⁶ Mam sõi merrickau hee mawia põr hautarr nemek mod chan hoob k'öju k'aba sim hamiet. Jägwi mua mag chirä? Hēwandalam hiek gaai jaauwai, "Mäg durr maimua hag gaai nem t'änämjä t'um maach Põr Hēwandalam dënëu" ha jaau siewaima. Mag jaau siewai päärau nemek parhooba põr hauwai k'öju haai nõm, "¿Hïsin mäg nemek modjä ham hēwandalam hanam k'üirp'ee wai narr k'ääijä hagamjä?" haba.

²⁷ Hēwandalam hiek hääk'aba haajem k'ɻnau k'ääijä t'ach k'õmk'üir pääach t'ñlrwai wëtam k'õsim k'ai wëtu haai nõm. Maimua päächig nemdam deemam k'iu k'öbat, "¿Mäg nemek mod pääach hēwandalam jõeu nõmua hi k'üirp'ee wai narr k'abá?" ha jõeuba. ²⁸ Pari häämuia k'ääijä päächig, "Jäg nemeken hēwandalam hanamäg jõeu narr nemek modou" hamän, chi jaau simua hoowai k'öju k'aba simta k'öbaadëm ha k'üirjupimaugau, hoob warag k'ömiet. ²⁹ Mag chiram chan pääar har Hēwandalam hiek gaai huba durrum k'ɻan k'üirjuwia k'aba, har hagt'a Hēwandalam hiek gaai huba k'it'ëem k'ɻan k'üirjuwiata mag chiram.

Pari häämuia k'ääijä, "Jäga mag chik'amnau k'üirju simjöta hawia põd maadëu dichdëu k'ap'agpierr haju k'aba nõ?" haju. ³⁰ "Mua mäch t'ach k'oowai Hēwandalam hää hajim hanaa k'ö chiramta, jäga mag sõi bigaaumua k'öju k'aba sim k'üirju sim gaaimuapai muajä k'öju haai k'aba chirä" haju. ³¹ Jägwi mag sõ? Maan mägtä haju haai nõm: Dich t'ach k'oowai, dö doowai maimua mag tag nem hinagdam waauwaijä, mag dich nem wau nõm gaaimua hõrau warag Hēwandalam wajap'a t'ö hiyä hamk'ürtta nem wauju haai nõm. ³² Ni hääbamägjä hoob ejemplö k'aigba hoopimiet. Judionaan najä nem k'aigba wauba, judionaan k'abam k'ɻan najä nem k'aigba wauba, ni ya Hēwandalam hiek hääk'a nõm k'ɻan najä hoob nem k'aigba waumiet. ³³ Mäln mächin magta chitam. Mächdëu nem wau chiramjä t'umaa hõor dawagaata hapim k'õsi chitam; maimuajä mächpaita wajap'a chitajujä k'üirjuba, bigaaum k'ɻandamta hõrcha mä gaai masi haajem, mächdëu ham däi mag chitam gaaimua hamjä hõchab hää peerdätk'amk'üir.

11

¹ Keena, päärau hoowai mua jäg hää Cristoou nem waupi simpaita wau chitamjö, hich hagjö pääraujä mua nem wau chitam hoonaa mä dënjöta habat.

Hälin culto hee weetwai jäga haju haai nõ

² Cristo gaaimua k'odamnaan, päärau gaaimua mä honee chiram, chadcha hää päärau mä k'üirjunaa mua päächig Hēwandalam hiek jaautarrjä

hisegba hagpierr wēnrraawai. ³ Mag naawai hīs mua pārag k'īir heyaa hapim k'ōsi chiram: Hich jāg Hēwandumta Cristo pōrk'a simjō, Cristota maach Pōrōu, hemk'ooin hawiajā; maagwai maach hemk'ointa jūrr dich hllin pōrk'a nām. ⁴ Mag maach chi hemk'ooin dich hllin pōrk'a nāmta Hēwandumag jēeu nām haig, wa sīi hich Hēwandumau hich hiek jaaupitarr k'āijā jaau nām haig, hllinjō putiu pōr börrnaata jaaumān, magan Cristota wajap k'īir naaupi nām, Cristoogta dich Pōrk'apiju haai nāmta jūrr deeum k'ānagta dich pōrk'api nāmjō naawai. ⁵ Wa magba hllin k'āijā Hēwandumag jēeu nām haig, wa sīi hich Hēwendumau hich hiek jaaupitarr k'āijā jaau nām haig putiu pōr börrba nāmuata jaau nāmān, magan hamach jaai hamach pōrk'a simta k'īir naaupi nām, hamachta jūrr hemk'ooin k'āijā hārpai ham k'ōchgauta mag nāmjō naawai. Maguata hllin putiu pōr börrba hōor hee hiek'aawain, pōr bichnaa hiek'a nāmjō chigaata haju haai nām. ⁶ Hllinta hōor k'apanag hee maag bālrjā putiu pōr börrba nām k'ai, magan warre hamach pōr k'ōipāiju haaita nām. Mamā hamau hoowai mag pōr k'ōibapāawai ham chigaacha haju nām k'ai, magan hōor hee hiek'aagpaawaijā hichiita putiu pōr börrju haai nām. ⁷ Pari jāg hich Hēwandumta maach t'umaam k'ān Pōrk'a sīerrāmjō warr maach hompaawaijā maach hemk'ooiragta jūrr māg jēb gaai nem t'ānām t'um pōrk'apitarr haawai, hemk'ooi chan pōd putiu pōr börrju k'aba sim. Pari hlliran hichiita putiu pōr börrju haai sim. Mag hich pōr börr sim haig, pōd hirua hich jaai k'āai hichta hārpai haju k'aba sim ha sim. ⁸ Pārau k'ap'ā nām, warrcha Hēwandumau maach jōoin hompaawai chan hllirau hig sīerr haawai k'abajim, hich Adanta chi hllai k'āai na homparr haawai. Magju k'āai Hēwendumau hoowai chi hemk'ooirau hllai hig sīerr haawaita hi hat'ee hompaa deejim, hi daumaai nārramk'īir. ¹⁰ Magtarr haawaita hllinan hichiita putiu pōr deebaju haai nām. Mag nām haig hamau chadcha hldraa hemk'ooinagta hamach p'ēet'āgpi nām ha jaau nām. Mag putiu pōr deebaawai hōor dak'īirpai k'aba, hīchab Hēwandum chog angelnaan haig nām k'ān dak'īirjā hāu sim. ¹¹ Pari hīchab k'ap'ā habat: Maach māg Hēwandum hiek hāk'a nām k'ān hee chan ni hiwiram hābmuajā jūrr chik'am higbam haju k'aba nām. Hemk'ooi k'urau k'aba hak'iin, hllijā chuk'u hak'am; maimua hich hagjō hllai k'urau k'aba hak'iin, hemk'ooijā chuk'u hak'am. ¹² Hiin warrjā chadcha hemk'ooi gaaimuata hllijā hompaajim. Mamā hich magtarrjō hewag pawiajā hllirau chaai hoo nām gaaimuata hemk'ooijā k'itām. Mag naab mamā hamach numwe hemk'ooi hllai dāi Hēwendumauta hompaajim.

¹³ Pāar k'īirjugau jāga sī keena: ¿Hllin bālrjā putiu pōr deebaba hōor k'apanag dak'īir Hēwandumag jēeuju haai nā? Jaaubat. ¹⁴ Maadēu k'ap'ā nām, warrgarwe maach hemk'ooin pōrbā durag bāaupiewai hāu k'aba sīejem. ¹⁵ Pari mag sim jūrr hllin pōrbā duraata wajap'a sīejem, bālrjā chigaa k'aba. Hēwendumau warrgarwe hamag pōrbā duraaa deejim, haguapaita putiu pōr börr nāmjō wēnrramk'īir. ¹⁶ Hābmu k'āijā mua jaau chiram hūrmmaugau mā hichaaur hiek'aju k'ai, hidēu mag sim hich hip'it'ur. Pari mua chan deeum p'ōbōr hee Hēwandum hiek hāk'a durrum k'ānaujā k'īet jaau nām hūrba chitām. Hichiita t'umaam k'ānau hoowai hllinan putiu pōr börrju haai nām, culto hee weetwai.

Santa Cena k'a nām haig hat'uucha haajerr

¹⁷ Maimua m^λchdēu hūurwai Santa Cena k'^λaawaijā m^λch j^λgaag k'aba hūr chiraawai, hag hat'eejā pārag m^λ hiek'aagpam. Mua hūurwai mag Santa Cena k'^λaawaijā, maach Pōr Jesucristo maach gaaimua t'^λotarrta k'^λirjuju k'^λāai, sīi parhooba pāachdēu ham haig haawai pāachdēupaita pāach k'^λabag waunaa nem hār n^λm han^λm hūr chir^λm. ¹⁸ Chi hoo n^λm k'^λlnau m^λrl^λg jaauwai, mag chi hāk'a durrum k'^λln hap'a biird^λ n^λm han^λmjā sīita mag k'^λk'^λratdōjā p'^λlarp'ōbaadēp haajem han^λm. Hamau jaau n^λm t'^λum chan mua chadcha haba chir^λm. Pari magdaman chadau mua m^λchdēujā hāk'apai chir^λm. ¹⁹ Chadcha mag pāar pāach hagdaujōm k'^λln happai chum p'^λlarp' hohood haadēp'λm, k'^λaiu meraa sī. Pari mag pāach k'^λk'^λratdō biird^λbaadēp'λm gaaimua sīi hōrau pāachta wajapcha Cristo higar n^λm hamk'^λirta pāar mag n^λm k'^λabahab. Pari wajapcharan har pāarjō magba n^λm k'^λlnnta chi chadcha hagpierra n^λm k'^λlnnau. ²⁰ Pari mag pāar hāba biird^λ n^λm han^λmjā pāach happai k'^λk'^λratdō chum poso p'^λlarp' hohood haadēpnaata maach Pōr Jesuu Santa Cena jaau p^λatarrjō k'^λaawaijā chadcha hich hagjōjā k'^λaba, sīi t'ach k'^λom k'^λochgauta pāar maagjem. ²¹ Mag haawaita ya k'^λoogpaawaijā hagdaujō pāachdēu nem waibēemarrpierr pāachdēu k'^λom haig k'^λowia, dōjā dōwia, sīi warag k'^λech t'^λanlisip'λm. Mag t'^λanlam hee pogk'a jāsōojā k'^λek'^λēd^λm, mag k'^λōju chuk'u haawai. ²² Jāgāwa, pāar di chuk'uta n^λ pāach di haarwe t'ach k'^λowia dōjā dōwia bēeg? Jāg^λgia pārau tagam k'^λlnndam hāu hagjō Hēwandam hiek hāk'a durrum k'^λlnnta k'a hisēemjōnaa har nem waibēeju chuk'u durrum k'^λlnndamjā k'^λir naaupim k'^λochgaujōta jāg n^λ? Pāach jāg n^λm paar chan hoob mua pāach hēugar wajap'a hig hiyāl haju hamiet.

Jesuu Santa Cena waupi jaau p^λatarr

²³ Nawe mua pārag jāgata Santa Cena k'^λaju haai n^λ ha jaautarr haawai pārau jāg n^λm haig pōd mua pāar hēugarjā wajap'a hig hiyāl habam. Cha mua pārag jaau chir^λml^λ, hich maach Pōr Jesuucha m^λchig jaautarrta jūrr mua pārag jaau chir^λm: Maach Pōr Jesús har Judauu chi t'^λet' emnaanag hi p^λr deetarr hed ya hedaar hābmiecha hich k'^λapeen d^λi t'ach k'^λō sīewai, hich juaucha hich jua hee pan hauwia, ²⁴ hag paar nacha Hēwandamag hāu hajim hanaa t'^λorreup^λijim haajem. Magnaa h^λap^λiwia, "Pāach juau hau k'^λobat, m^λln m^λ morou" hajim han^λm hich k'^λapeenag. "Wajapcharan m^λg pandam t'^λorreubarm^λm cha chir^λmta pāar peerd^λ haum k'^λochgau dau hap'^λl hajuuta jaau sim. M^λg hatag pawiajā m^λg pāachdēu m^λ jua hootarrjō k'^λabat, m^λ t'^λotarr k'^λir heyaa haag" hajim haajem, maach Pōr Jesuu hich k'^λapeenag. ²⁵ Maimua hīchab ya mag t'ach k'^λō haaipabaadeewai, chi jarrdamjā jua hee hauwia hagjō hamag, "M^λg jarr heem vinodam dōbarmta warrgarwe Hēwandamau hōor d^λi hiek deeju haajerrau; mam^λ m^λg hiek'an hiek hīuriugui" hajim han^λm. "M^λ bag m^λg vinojō hārbarmuata Hēwandamau, hīsmua hatagan chadau pāar peerd^λ wēn^λrraju haai n^λm ha jaau simgui" hajim han^λm. "Pāachdēu m^λg k'^λanaa dō n^λmpier m^λ pāach kōit dau hap'^λl harr k'^λirjunaata dōbat" ha jaaujim haajem hīchab hich Cristoou. ²⁶ Maguama, pārau mag k'^λanaata panjā k'^λōnaa chi jarr heemjā dō n^λml^λ, magan mag n^λmua maach Pōr Jesús maach gaaimua t'^λotarrta jaau n^λmjō n^λm. Hi bēebam haig chan mag k'a n^λm hoob k'^λir hok'oomeit hajim haajem hich Jesuucha.

Parhooba n^λm chan Santa Cena k'^λaju k'^λaba n^λm

27 Wajap'a hūrbat mua jaau chirām: Hābmua k'āijā hich k'aigba sim gaaimua Santa Cena wau nām k'ōju k'aba simta k'ōmān, magan hichdēupaita wir haig Hēwandamag hich gaai mas hamk'īr hich hāmk'a sim. Mag sim haiguin maach Pör Jesūs hich kōit dau hap'ān bag hātarrijā hi gaai mas k'aba sim ha sim. 28 Magam huguata chi pan k'ōwia chi jarrdam heemjā dōju nawe hagdaujō wajap'a k'īrjuju haai nām. Pua k'īrjuawai Hēwandam dau na p̄ch k'aigba harr gaaimua k'ōjā k'ōba ni dōjā dōbaju haai sim k'ai, warag Hēwandamag mag pekau chugpaapi jēeunaata chi pan k'ōwia dōjā dōbā. 29 Mamā magba mag Cristo dau hap'ān harr jaau simta wajap'ajā k'īrjubanaa mag k'ōnaa dōmān, sīi dichdēupaita dich gaai mas hamk'īr Hēwandamag dich hāmk'a sim. 30 Pāach mag nām gaaimuata jāg pāach hee sīi hōor mor masim k'ānn k'apan t'ānām dāi sīi k'a t'ūum k'ānn pōmjā t'ānām. Hāaur k'ānn hamach mag nām gaaimua ya k'ēchwia nām. 31 Chadcha hag nawe maadēu dich t'umaa k'īrjunaa dichdēu mag nem k'aigba wautarr paarjā Hēwandamag chugpaapi jēeunaata k'ōk'iin, k'an gaaimua hirua mag maach gaai juu k'āaba habarju. 32 Pari mag Hēwandamau maach gaai mas deewajā sīi maach wawiewaiu, hōor pōm hich hiek hāk'aba t'ānām k'ānn dāi hāba maach juu k'ēgk'aplāimaaugau. 33 Wajapcharan muan magta pārag jaau chirām k'odamnaan. Hīsmua hatag pāach hāba biirdānaa maach Pör Jesuu jaau p̄latarrjō k'oogpaawai, pāach k'apeen nābat, maimua t'umaa hāba nāisiewaita k'ōbat. 34 Mag nām hee hāb k'āijā jāsog t'ānaawai pōd nābaju k'īrju sim k'ai, warre hich di haarwe k'ōwia bēeju haai sim, mag hābam haig biirdānaa t'ach k'ō naawiajā Hēwandamag pāach gaai mas hapim hugua. Tagam nem pārau jēeu narr hōk'ar māchcha pāar haar barimaawaita māchdēu k'ap jaauwimaju.

12

Hēwandam Hak'arau hich juu t'eeg jiigjem

¹ K'odamnaan, hīs jūrr mua pārag k'ap'ā hapim k'ōsi chirām, jāgata Hēwandam Hak'arau maach hich hiek hāk'ā nām k'ānnag hich juu t'eegjā deejē, nem k'īr pogk'e waumamk'īr. ² Pārau k'ap'ā nām, warr hagt'a pārau Hēwandam hiek k'augba naawai sīi hādraa jāg juau nem parhoobam wautarragta pāach hēudā harrpi nāmjō haajee-jim, hagāmāgta jēeu nāmuua. Pārau k'ap'ā nām hīchab, warrgar pārau hēwandamnaan haajerr k'ānn chan pōd hiek'aba, meujā meraa sīsidām, chadcha Hēwandam chaar k'aba sīsid haawai. Pari hīs ya pārau Hēwandam chaar hiekta k'ap'ā naawai hichdēun chadau pārag hich hiek'a simjā k'ap'ā hapiju hich Hak'aar gaaimua. ³ Magua hīs k'īrjuawai, hābmua k'āijā chadcha Hēwandam Hak'aar juu t'eegauta hi hiek jaau nārrām k'ai, pōd Jesūs t'ār t'ārnaa k'aigba hiek'ajū k'aba sim. Maimua hich Hēwandam Hak'arauta hiek'apibam chan, pōd hābmua, "Jesuuta t'umaa k'ānn Pörōu" ha hiek'abaju.

⁴ Hēwandamau chadcha hich chaainag hich juu t'eeg k'īrpierr deejem, hagua hich hat'ee nem waumk'īr. Pari mag simān, hich Hēwandam Hak'aar hābpai simuata mag deejem. ⁵ Hēwandamau maachig nem waupi simua jūrr bigaaum k'ānn chogk'amk'īrta p'idagiā k'īr pogk'e waupiejem. Mamā magāmjā t'um hich Hēwandam Hak'aar hābpaimuata mag waupiejem. ⁶ Hēwandamau maachig nem waupiju hayaam pōm k'īr pogk'e wai sim; pari hāba hichdēupaita mag nem k'īr pogk'e wawaagjā

t'umaam k'ʌʌnag hich juapá deejem. ⁷ Magta Hēwandamaau hich chaainag hamachpierr hich Hak'aar jua t'eeg k'īir pogk'e deemaajem, magʌm gaaaimua chi hāk'a durrum k'ʌʌn t'umta wajap'a wēnʌrramk'īir. ⁸ Hēwandamaau hich Hak'aar gaaimua hāaur k'ʌʌnag hichdēu k'ōsimjō hōor wawieg nem k'īirjug k'aug hapiejem. Maagwai hāaur k'ʌʌnag hagjō nem k'īirjug k'aug hapi sim, hich hiek hōrag jaau k'aug hamk'īir. ⁹ Maagwai hāaur k'ʌʌnag hich hag Hak'araupai k'ap'ʌ hapiejem, Hēwandam ham dāi sim haawai dich juapaapai pōd nem waubajōjōomjā hich jua t'eegauta wauju k'ap'ʌ hapiejem. Hāaur k'ʌʌnag hīchab hich haguapai hōor mor mas s̄isidʌmjā monaaumk'īir hich jua t'eeg deejem. ¹⁰ Hāaur k'ʌʌnag hag na hōrau mag hooba haajemta hōor dauderra waumk'īir hich juapá deejem. Hāaur k'ʌʌnag hich hiekta deeum k'ʌʌnag jaau k'aug hapiejem. Maagwai hāaur k'ʌʌnag hīchab k'īirjug deejem, Hēwandam hiekta jaau wēnʌrrʌm hanʌm k'ʌʌnau nem jaau nʌm hūurwai chadcha hich Hēwandamauta hiek'api s̄i wa s̄i dösät hiekta jaau wēnʌrrā ha k'aug haumamk'īir. Hāaur k'ʌʌnag hīchab deeum meu bʌʌrjā m̄l̄ig heegar hiek'aba haajem meupa hiek'apimaajem. Maagwai jūrr hābak'aig mag warmua hiek'atarr, pari hagjō hich meu k'aba simta hich meúata hiek'atarrjō, chi hūrtarr k'ʌʌnag jaaumk'īir k'īirjug deejem. ¹¹ Mag nem k'īirpierr jig simjō hich jua t'eeg dee simʌn, hich Hēwandam Hak'araupaita hichdēu deeju hayaam k'ʌʌnag mag deemaajem, hichdēu k'ōsimjōta nem waumamk'īir.

T'umaam k'ʌʌnta Cristo mork'a nʌm

¹² Maach moron chadcha t'um hābpaita s̄ieb mamʌ, hag gaai nem k'īir pogk'e t'ʌnʌm. Hag gaai t'ʌnʌm: dau, jua, bʌ, kach, maimua magpajā k'abam. Pari mag t'ʌnaab mamʌ, hichiita hōor mor hābpaim gaaita mag t'ʌnaajem. Hich magta sim hīchab Cristo morjā: Maachta hi mork'a nʌm. ¹³ Judionaan wa judionaan k'abam k'ʌʌn, s̄i chik'am chognaan wa hamach cuenta nʌrrjēem k'ʌʌnpa maachin t'um hāba hābam Hēwandam Hak'aar hauwiata pōr choo nʌm, mag hi Hak'aar hat'aawai maach t'umaam k'ʌʌnag Cristo mor hābpai höbeer haumk'īir. Magua m̄l̄g maach k'apan t'ʌnaab mamʌ, hābam Hak'aarpaita wai naawai chadcha maachta Cristo mork'a nʌm.

¹⁴ ¿Pārau hoowai maach mor gaaipai nem k'īir pogk'e t'ʌnaabá? Maach mor chan mag nem k'īir hābpaimuata mork'a sim habam. ¹⁵ ¿K'anim nemjō bʌʌu k'āijā juag, "Mʌ chan jua k'aba haawai mor gayam k'abam" hak'iinjāh? Magju k'aba sim, chadcha hichjā mor gayam haawai. ¹⁶ Maimua jūrr kachiu k'āijā daúg, "Mʌjā dau k'aba haawai mor gayam k'abam" hak'iinjāh. Mag gaaaimua chadcha mor gayam k'abam haju k'aba sim, hichjā mor gaai s̄iewai. ¹⁷ Maach mor t'um dau hak'iin, ¿k'aniu hūrk'ajī? Wa jūrr maach mor t'um k'āijā kach hak'iin, ¿jāga nem t'ūp'amjā k'ap hak'ajī? ¹⁸ Warr maach hompaawaijā hāuta Hēwandamaau maach magta debajim. Hirua hoowai hagdaujō hamach s̄isid hajupierrta s̄iumajim maach mor gaai, hichdēu k'ōchagpierr, hamagjā hagjō hamachpierr nem waumk'īir. ¹⁹ ¿Jāga hak'am k'ai Hēwandamaau s̄i maach dau, jua, wa b̄pai k'āijā hompaawia, tagam nem hompaaba harr hamuan? Mag harr hamuan maach mor haju k'aba s̄iek'am. ²⁰ Hirua maachdēu nem higu t'um maach mor gaai hompaak'ajim. Pari nem k'īir k'apan maach gaai t'ʌnaab mamʌ, hichiita maach moron hābpaita sim.

21 Daúa hichdëuta warp hoojem hawia juadamag, "Mua p_A higbam" haju k'aba sim. Wa magbam k'ai jürr pöröu k'āijā bālg, "Muajā pāar higbam" haju k'aba sim, hichta tagam k'_An k'āaijā maach mor gaai hāgt'arraacha sīejem hawia. 22 Magju k'āai wajapcha hoowain, maach mor gayam nem wajappai higbajöö sīsid_Amta tagam k'_An k'āaijā hārcha hiigjem k'_Anau. 23 Maimua har maadēu dich mor wajappai hasekasbaju hayaam perasta wajap'a put heecha wai wēnarrabajem. Maimua hag k'āai wajapcha hārk'ajū haai n_Amta jürr mag hāk'aa paraajā haba haajem,²⁴ ham mag warm k'_Anjō meer paar wai wēnarraju higba naawai. Mag k'āai hārk'abaju haai n_Am perasta wajapcha hārk'ajem. Pari Hēwandamau warrgarwejā hich magta deejim, maadēu hoowai wajap nem higbapaimta hārcha jāsenk'a n_Amjō wajapcha t'la paar wai wēnarramk'ir. Hich hagiöta sim hīchab, maach k'odamnaan Hēwandam hat'ee pōm nem wauju k'augba k'it'ēem k'_Anjā. 25 Hēwandamau mak'_Anjā hich mork'a wai sim haawai hagdaujō jāsene hapim k'ōsi sim, maagwai hiwiir hābjā haaid_Aba sīi warag hagdaujō warm k'_Anau nem higaata hoo naamk'ir. 26 Mag naawai hiwiir hāb k'āijā mas haawai tagam k'_Anaujā dāi t'umaa sentii n_Am. Wa hāb k'āijā nem wajap'a waubarm gaaimua honee haawai tagam k'_Anjā t'umaa honee t'_An_Am.

27 Maach Cristo higar n_Am k'_Anan, maachta hi morou. Mam_At'umaam k'_Anau hābam p'idagpai wauba naawai dichpierr nem wau n_Am gaaimua hāb sīi hi juajö sim; deeum p'idag wau sim gaaimua hāb hi bājö sim; hāb hi daujö; hich mag n_Amtua maimua mag tag hich mag t'um hi mor hēntér. 28 Hich Hēwandamau jā hich hiek hāk'a n_Am k'_An hee hārcha paraa hapijim:

Hich hiek haaid_A jaaumk'ir hichdëucha j_Ar haumam k'_Aan,
hich hiek jaauamta jürr warm k'_Anag jaaujem k'_Aan,
maimua hich hiek jawaag maestronaan.

Mag tag hagjö paraa hapijim:
hichdēu juapá deebaawai hōor dauderra nem waaujem k'_Aan,
hīchab hich jua t'eegau hōor monaaujem k'_Aan,
sīi chik'am k'ir jāsenk'aag nem par daúa hooba haajem k'_Aan,
iglesia hee dirijiijem k'_Aan,
maimua hich Hēwandam Hak'arau hiek'apibaawai deeum meúa
hiek'ajem k'_Aan.

Magl_Am k'_Anta hich hiek hāk'a n_Am k'_Aan hee paraa hapijim.

29 Pari magl_Am k'_Aan t'um sīi Hēwandam hiek haaid_A jaaujem k'_Aan k'aba, ni t'umaam k'_Annauta mag Hēwandam hiek jaaujem k'_Anjā k'aba, ni t'umaam k'_Anta mag Hēwandam hiek jawaag maestronaanjā k'aba n_Am. T'umaam k'_Annauta mag Hēwandam juapaau hōrau hooba haajemjā hōor dauderra nem waaujem k'_Anjā k'aba, ³⁰ ni t'umaam k'_Annauta mag hōor mor masim k'_Aan monaaujem jua t'eegjā chuk'u n_Am. T'umaam k'_Annagta mag Hēwandam Hak'arau bālrjā hamachdēu meu k'augbamjā hiek'apiba, ni t'umaam k'_Anta mag warmua deeum meúa nem jaautarrjā jürr k'ap' warm k'_Annag jaaujem k'_Anjā k'abam. ³¹ Mag hābpaim_Agta t'um magamk'ir Hēwandamau hich jua t'eeg deeba sīeb mam_A, wajap'a k'irjunaa hi jua t'eeg chi wajapcharam k'_Anta haum k'ōsi hirig jēebat, haguia pāach heejā t'umaam k'_Anta warag Hēwandam hiek gaai hub_A paauk'amamk'ir.

Pari mag^{am} k'uirjuju k'āai, hāb hag k'āyau wajapcharam sim: ma, dich k'apeen k'a k'ōsi nām^mu. Maata pārag jawaagpam.

13

Dich k'apeen k'a k'ōchag

¹ K'anim nemjō hābmua chadcha hōor dak'ir m^{ag} jēb gayam meu k'uirpierr hiek'anaa hāgt'armpeen meujā hiek'a sim, pari mag simta bālrjā hich k'apeen k'a k'ōchk'aba sim chan, magan Hēwandamau hoowai mag wounan sīi parta mag hiek'a sim. Mag sim haiguin sīi tamburr bubujuk'amjō k'abam k'ai, latadí nenerrk'amjöpaita sim. ² Maimua k'anim nemjō hābmua m^{ag} hatag Hēwandamau nem hoopipig majujā t'umaa hag nawe k'ap'naa, m^{ag} heegarm k'ānnau k'ap' nām k'uirjugjā t'umaa k'ap' sim dāi hich Hēwandamau k'uirju sim k'uirjugjā k'ap' sim; pari mag simta bālrjā hich k'apeen k'a k'ōchk'aba sim chan, magan Hēwandamau hoowai mag wounan parta mag sim. Wa magba hichdēu nem mag habaawai Hēwandamau hichdēu jaautarrjō hapiju k'ap'naa, durrsīg k'āijā wounagamjō "Chum dānāubaimā" habaawai, hi hipierr chadcha hichdēu jaautarrjō mam mapi sim; pari mag nem wau simta bālrjā hich k'apeen k'a k'ōchk'aba sim chan, magan Hēwandamau hoowai parta mag nem k'ir pogk'e k'āijā wau s̄eju. ³ Wa hābmua k'āijā hap'ā k'it'ēem k'ānnag hich nem wai sim t'um hich t'ach k'ōju harrpa jiggāwia jūrr hichta k'ōju chuk s̄isip sim; wa hichcha k'āijā Hēwandam hat'ee hawia hādlraa hōt hee hich hōrpāipi sim; pari magbarmjā bālrjā hich k'apeen k'a k'ōchk'aba s̄ierr k'ai, Hēwandamau hi haubaju.

⁴ Dich k'apeen k'a k'ōsim habarm^mn, dich dāi k'aigba haawaijā sīi k'iuuta hāwatpāpāik' am, magnaa t'umaam k'ān dāijā hō wajap'ata hanām. Dich k'apeen k'a k'ōsim habarm^mn, hirua nem wai simjā dich dēn hapim k'ōsi k'aba, wa maach k'āai pōr hōp'ērg s̄iewiajā hijō haju k'uirjuba; ni dich t'ōwia dichta warm k'ān k'āijā hemk'ooik'a chirāmjā habam. ⁵ Dich k'apeen k'a k'ōsim habarm chan, bālr habarm gaaimua chaai daumeraamjō parhoob t'āt'āg haba, ni nem t'ānāmjā hāba sīi dich hat'eepaita k'uirjubam. Nem k'ōrgjā k'aba, wa mag meeuk'abaadēmjā sīi hich mag k'ir t'ūajā k'augba hāba hich mag hiekta hich mag hig nārraba haajem. ⁶ Dich k'apeen k'a k'ōsim chan, chik'amnau hōor k'aigba wau nām hoowiata honee haajem. ⁷ Chadcha dich k'apeen k'a k'ōsim habarm^mn, dich k'apeer garmua dich dāi wajap k'aba hawiajā hidēu hāwat pārbabak' am. Chik' am hēugar k'aigba jaau nām hāk'aba, nem wajap'a jaau nāmta hāk'aajem. Dich k'apeen pekau hee burrwaijā, ya jāgbaadēm chan tag hat k'abam ha hiek'aba, sīita warag hāu deeu hich s̄ierrjō hajap'a haju hanām, hi higwia. Dich k'apeer gaaimua hōrau hich k'aigba haawaijā, magamjā higba hāwatpāpāik' am.

⁸ Chadcha dich k'apeen k'a k'ōsim habarm^mn, mag k'ōchagjā hich mag chugpaa k'augba s̄ierraju. Hēwandam haar naaimaawaijā hich Hēwandamjā k'ōsinaa hich k'apeenjā hich mag k'a k'ōsi wēnārraju. Mam^m m^{ag} hatag paawai Hēwandam hiek jaau nām k'ānnjā tag higbaju, ya hich dāicha naawai. Magbaadēm dāi tag Hēwandam Hak'arau hōrag hamachdēu meu k'augbampa hiek'apiejerrjā tag hiek'apibaju. Ya maig paawai hāchab hōor k'uirjug k'augk'am k'ān k'uirjugjā tag higbaju. ⁹ Jāgwia mag^{am} tag higbaju? Hēwandam hiek jaau nāmjā maadēu t'um jaauju

k'augbanaa m^{ag} jēb gayam k'ⁱirjugā sīi k'omariipaita k'ap'^Λ naawaima.
¹⁰ Maimua chi wajapcharam k'ⁱirjug k'ap'^Λ haju hed barbaicheewain chadau mag k'omariipai k'ap'^Λm nemjā tag chuk'u haju.

¹¹ Warr b^ār^{ΛΛ} chiraawain chadcha chaain hiek'aata hiek'anaa chaain k'ⁱirjuga k'ⁱirju chitajim. Pari ya jōoipa chirsiewai warre chaai haawaim k'ⁱirjug hisegpāijim. ¹² Hēwandam hiek hāk'a n^Λmjā hich jägtä s^īebahab. Hīsin maadēu Hēwandam higwia hi k'ap'^Λ n^Λm hanaab pari sīi hēsp^ēg k'ⁱir purrjōom hee nem hinag hoo n^Λmjōpaita hi k'ap'^Λ n^Λm, wajappai k'augba. Pari jäg n^Λa hawia m^{ag} hatag paawai chadcha hich simjō maadēu hi wajap'a k'ap'^Λ haju, ya hagdaujō hi d^āi k'ⁱircha hoop'öbaadēm haig. M^{ag} maach hagt'a heegar wēn^Λrr^Λweran m^Λchdēun ya hi wajap'a k'ap'^Λ chir^Λm ha chirab mam^Λ, hagt'a hi hooba haawai wajappai hi k'augba chir^Λm. Pari jäg chir^Λa hawia hich jäg hich Hēwandamau wajap m^Λ k'ap'^Λ simjō m^Λch garmuajā hīchab hi k'ap'^Λ haju.

¹³ Mag Hēwandam juu t'eegta hārcha hig naab mam^Λ, Cristo pierrwai tag mag^Λm higbaju. Magjup mam^Λ nem k'ⁱir t'^ārup n^Λm, mak'^{ΛΛ}n chan b^āl^Λrjā chugpaa k'augba s^īerriëem. Mak'^{ΛΛ}n: Hēwandam hiek hāk'awia hi gaaimuata maach hāu wēn^Λrr^Λm k'ⁱirjugau; hāgt'ar pawiajā warag wajapcha paauk'amaju k'ⁱirjug, maimua Hēwandam k'^ōsi n^Λm gaaimua dich k'apeenjā k'a k'^ōsi n^Λm. Pari mag t'^ārup n^Λm heem hāb sim chi wajapcharam. Ma, cha mua jaau chir^Λmjō dich k'apeen k'a k'^ōsi n^Λmlu.

14

Hēwandam Hak'arau deeum meu hiek'apibaawai

¹ Keena, mua p^Λaba deeu p^Λrag jaau chir^Λm: Hāba dich k'apeen k'a k'^ōsi hajuuta hārcha hēk'abat. Magnaan chadau hīchab hich Hēwandam Hak'arau dee sim juapajā haum k'^ōsi haju haai n^Λm. Pari b^āl^Λrjā hōrau k'augbam meúata hiek'aju k'^āai, hārcha hi hiek deeum k'^{ΛΛ}nag jaau k'ap'^Λ haagta p^Λach gaai wajap'a hich jua t'eegdam deepim k'^ōsi habat. ² Deeum meu hiek'amamua k'^āijā hirig jēeum^Λn, nem wa-jaug sim hīchab; pari mag deeum meu hiek'a simuan hōrag hūrmk'ⁱirjā k'aba, sīi Hēwandamag hūrmk'ⁱirpaita hiek'a sim haawai, chadcha hich Hēwandam Hak'arau k'ⁱirjug wajap'am dee sim hawiajā bigaaum k'^{ΛΛ}nau ni hābmuajā k'augbaju, k'an hata hiek'a sī. ³ Mag k'^āyau Hēwandamau hich hiek jaaipi simta jaau n^Λrr^Λm wounaun chadau chadcha warag bigaaum k'^{ΛΛ}npata Hēwandam Hiek gaai ham k'ⁱirjugdam bāaupiwinia, ham k'ⁱirjā honee hapinaa hīchab ham wawijā wawí sim. ⁴ Pari magba deeum k'^{ΛΛ}nau mag^Λm meu k'augbag haigta hamag hūrpimaauagujō deeum meúata hiek'a simuan sīi hichigpaita wir haig jaau sim. Mam^Λ Hēwandamau hich hiek jaaupitarrta jūrr hōrag hūrmk'ⁱir jaau n^Λm k'^{ΛΛ}naun chadau chadcha t'umaa chi hāk'a durrum k'^{ΛΛ}nta warag Hēwandam hiek k'augpi n^Λm. Mag hamau nem k'aug paauk'amam haig warag hag hiek gaaita ham k'ⁱirjugā bāauk'a wētum.

⁵ M^Λrgan p^Λach t'umaam k'^{ΛΛ}nau deeum meu p^Λachdēu k'augbam k'^āijā hiek'ak'iin hāu sim. Pari mua hoowai Hēwandamau hich hiek jaaipi sim jaau n^Λmta wajapcha sim, sīi jäg dēgölp deeum meúaa hiek'a n^Λm k'^āaijā. Mag hiek'awiajā pari warm k'^{ΛΛ}nag k'ap'^Λ hamk'ⁱir deeum meúaa jaaum^Λn hāu sim, Hēwandamau mag hiek'apitarr t'umaam k'^{ΛΛ}nag k'ak'apdō hamk'ⁱir. ⁶ Pārau hoowai m^Λch k'^āijā p^Λar haar mawia sīi deeum meu pārau k'augbamuata p^Λrag hiek'abaimak'iinjā, "¿K'ani jaau

sim^λ mag sīma?" haju pārau. Mam^λ pārag wajap'a k'ap hamk'īran, pāar meúata jaauju haai chir^λm: Hēwandamau pārag hich hiek jaaupitarr, wa m^λg hatag hirua maach d^λi haju, wa Hēwandam k'īrjug k'āijā k'īr pogk'e jaauju haai chir^λm. Magan chadau pārau k'ap^λ naisiju, pāach meúa haawai.

⁷ Pārag deeum ejemplo jaauk'im: Karris k'āijā wa guitarra k'āijā siirwai, siir meraa haawai sīi hö hālrbbaajā chuk'u sirk'iin, jāga k'ap habarju k'anta sir sī. Pōd k'augbaju. ⁸ Wa soldaaun k'āijā juurhi hee wērb^λan wētum haig chi trompeta sir simua wajap'a hö hararaa sirba hak'iin, jāga t'umaam k'^λnau k'ap^λ haju mag sirbarmuapai hamachig "Haudimat" ha jaaubarm. ⁹ Pārjā hīchab hich hagiöta t'^λn^λm. Pārau k'āijā deeum k'^λnag hiek'aawai hamau k'augbam meúata hiek'am^λ, jāga hamau k'ap^λ habarju hamachig hiek'a n^λm. Par sīi jāgan paagta hiek'a n^λm^λ hok'opp'a naisiju. ¹⁰ M^λg durr gayan meu k'apan k'īr pogk'e t'^λn^λm. Chi meu k'^λnagan meu wajap'amma, hamach meu haawai, maimuajā hamach hiek'amam t'um k'ap^λ n^λm. ¹¹ Pari mag t'^λn^λm heemua hāb k'āijā bēewia mua hi meu k'augba chit^λmta m^λrl^λg hich meúa hiek'achēk'iin, mua pōd k'augbaju. Mag chan pōd hiy^λl habam, ni hābmuajā chik'am meu k'augba haawai. ¹² Magua mua sīi hiekk'ōrjā k'aba mag chir^λm: Pārau jāg Hēwandam Hak'arau hich jua t'eeg dee sim haum k'ōchag t'^λn^λm^λ nem wajaug sim. Mam^λ chi wajapcharamt^λ paarpam k'^λsi habat, har pāachdēu hoowai hagua hārcha chi hāk'a durrum k'^λn^λ t'umaa k'īr honee hapijöööm.

¹³ Hābmua k'āijā hich meu k'aba deeum meúata hiek'aajem hag jua t'eeg wai sim k'ai, magan hagiö hich Jōoig jēeuju haai sim, mag hichdēu hiek'abarm hiekpai haig hūr n^λm k'^λnag deeum ham meúata jaaujem hag jua t'eegjā hichig deemk'īr. ¹⁴ Hēwandamag jēeu chir^λm haig mua sīi parhooba deeum meúata jēuk'iin, m^λ hak'araun chadcha Hēwandamag jēeu jōchk'ērama. ¿Pari mag sim m^λch chi hār^λmta m^λchdēu hiek'atarrjā k'augba habaawaijāh? ¹⁵ Magbaawai; jāgajuma? Magbaawai mag deeum meúata jēeumam d^λi jūrr haig dich hiek hūr n^λm k'^λnag jaau k'ap^λ jawaag hagiö Hēwandamag dichig jaaupima, jūrr ham meúata hamag k'ap hamk'īr jawaag. Meuk'aar k'āijā hagiö bāl^λrjā hōrau k'augbam meúata mag hau dictarr k'ai, hich hagiö ham meúata hamag jaauma, k'ap hamk'īr. ¹⁶ Mag ham meúata k'aba sīi deeum meúata Hēwandam t'^λ hiek'amamua jēuk'iinjā, jāga pua hiek'a simjā k'augba haawai haig durrum k'^λndamau p^λ hipier d^λi hich magau habarju. Hamau pōd magbaju, p^λ hiek'amamjā k'augba haawai. ¹⁷ Par pua nem wajaug hūrih^λma jēeumaju; pari mag sim haig chan bāl^λrjā bit'urgam k'^λndam Hēwandam hiek gaai k'īrjug bāauba, hich magpai bāl^λrjā hūrba harrjö durrum. ¹⁸ Mua chadcha Hēwandamag hāu hajim ha chir^λm, m^λchdēu hirig jēeu chir^λm haig m^λchdēuta pāar k'āijā hārcha deeum meúata hiek'aajeewai. ¹⁹ Mag chitab mam^λ, k'apanag hee chir^λm haiguin, hiek pōm k'aba hawiajā, t'umaam k'^λnag m^λch hiek'a chir^λmjā k'ap^λ hapim k'ōsita chit^λm, sīi m^λch happai hiek'a chir^λ habarmjā ham meúata k'aba haawai hiwiram hābmuajā k'augba hich mag hōbērpimaaugau.

²⁰ Cristo gaaimua k'odamnaan, m^λg mua jaau chir^λm k'ap haag hoob sīi chaaindamjō k'īrjug meraa hamiet. Magarrau nem k'aigbam wawaagan chadau warag wauju k'augba haju haai n^λm, chaain daumeraa haawai nem wauju k'augba haajemjō. Pari Hēwandam Hak'aar jua

t'eeagau nem k'ūir pogk'e waupiejem heem chi wajapcharam k'ap haagan, chadcha jöoin k'ūirjugjöta habat, wajap'a k'ūirjuag.²¹ K'ūir heyaa habat jäga Hēwandamau warrijā maach jöoin israelnaan hichdēu hamach castigaa sim k'ap hamk'ūir deeum k'ānnag hamach meúata hamag hiek'apijī. Hag hiek higwia Hēwandamau hich hiek p'ā sim gaai,

“Jāk'ānn wounaanau mλ hiek hāk'aba harr haawai jūrr deeum k'ānnagta mua ham durr k'echt'g haupiwi hamach meúata jūrr chi durr k'ānnagjā hiek'apiju” hajim, “mag hoobaawai hamach k'aibag hisegamk'ūir.

Pari par mag deeum durram k'ānnau hamach dāi magbarmjā hāk'abaju” ha p'ā sim. (Is. 28:11-12)

²² Magua, hīs hewagjā mag hōrau meu k'augbam hiek'a nāmuata chi hūr nām k'ānnag Hēwandam hiek hāk'apiju haju k'aba nām. Magar-räu Hēwandam hichdēucha hich hiek jaaubarmta jūrr t'umaam k'ānnag hūrmk'ūir ham meúa jaau nāmuau chadau hāk'aba nām k'ānnauupa hāk'am k'ōsi hāk'ajem, hajap'ata hūr naawai. ²³ Pāadē k'ūirjubat: Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ānn t'umaam hābam haig biirdnnaa, t'umaam k'ānnau deeum meúata hiek'a t'ānnamcha k'āijā hāb bālrjā Hēwandam hiek hāk'aba sim dubchēwia mag hoobaicheewajāh, k'an habarju hirua. Par jāgan hirua, “¡Hih! parhooba dubwia sīi hōor pōm lōkie t'ānnamjā hoobarm” hawia warag hāk'ab sīsiju. ²⁴ Pari magba sīi pāach t'umaam k'ānnag Hēwandamau jaau simta jūrr hōrag jaau nāmcha k'āijā hāb Hēwandam hiek hāk'aba k'itām dubchēwia mag hūrbacieewai, hirua t'umaam hāsie hich mor hewag k'ūirjuvia, “Chadchata mānn pekau pōoma chirām” haju, hich jāgdaar mag pārau jajawagmam hūrwia. ²⁵ Mag hamachdēu hi hoojā hooba haajemta wajap'a hi hoojem k'ānn dēnjo hichigcha jaaumam hūrbieawai kanieu t'āk'ōonaa, “Chadcha Hēwandam ham dāi sīewaita māg t'ānnam” hawia, dāi hamach paarmua Hēwandamag jēeuju.

Pāach nem hiinwai wajap'a hoonaata hinbat

²⁶ Ya hābmiecha paawai muā pārag magk'im: Har hāba k'apanaa bi-irdnnaa Hēwandamag jēeuwai, hāaur k'ānnau meuk'aar hauju haai nām; maagwai hāaur k'ānnau Hēwandam hiek gaaimta jaau nāmuu hōor waw-iju haai nām; maagwai hāaur k'ānnau hich Hēwandamaucha hamachig jaaubarm hiekta jūrr deeum k'ānnag k'ap hapiju haai nām. Tagam k'ānn deeum meúa k'āijā hiek'aju haai nām; maagwai warm k'ānnau jūrr mak'ānnau deeum meúa jaaubarmta t'umaam k'ānnag hūrmk'ūir jaauju haai nām. Mamā mag nem hin nāmjā, dich hoppaita honee haag k'aba, t'um haig nām Hēwandam dāi warag hubā hapietga mag wauju haai nām. ²⁷ Pāach meu k'abam hiek'aju hawiajā hiek'aju haai nām. Pari numpai wa t'ārjuppa k'āijā hāhābdö hiek'amamuata hiek'aju haai nām, sīi t'um sereuba. Mag deeum meúa hiek'abarmjā hichiita jūrr hābmua jaaub k'aba jaauju haai sim ham meúa, t'umaam k'ānnag hūrmk'ūir. ²⁸ Mag k'apan t'ānnam hee ni hābmuajā mag warm k'ānnau deeum meúa hiek'a nām jaauju chuk'um chan, magan warag bālrjā deeum meúa hiek'aba, sīi pāach hödegpaita hiek'abat, pāachdēu Hēwandam dāimuapaita mag pāach hiek'abarm k'ap haag. ²⁹ Wa magba sīi Hēwandamau pāachigcha jaaubarm hiekta jūrr hōrag jawaag wai nām k'ai, hagjō numpai k'abamn t'ārjuppa hiek'aju haai nām. Maagwai tagam k'ānnau sīi k'īuu hūrwia jaauju haai nām, chadcha Hēwandam

Hak'arauta mag hiek'api sī, wa sīi hich k'īirjug heepaimuata mag hiek'a sī. ³⁰ Pari mag hagt'a warm hiek'a sim hee, deeum haig simāg k'āijā hīchab hich Hēwandamau hich hiek jaaumk'īir jaaumān, magan chi nacha hiek'a sīerr hiek'a höwia jūrr magāg hiek'apiju haai sim. ³¹ Mag hāhābdö hiek'amamuata t'um chi Hēwandamau hich hiek jaaupi nām k'ānn hiek'a höjū haai nām, haig durrum k'ānnadamag k'augpiwia hīchab k'īirdam honee durramk'īir. ³² Chi mag Hēwandamau hich hiek jaaupibaawai jaau nām k'ānnnaun wajap'a k'ap'ā haju haai nām, hamach parhooba sereuba sīi hāhābdöpaita hiek'amaju haai nām. ³³ Jāgwia mag chirā? Sīi jāg nem parhooba hamachdēu hampierr haawai Hēwandamau k'ōchk'aba haajeewaita mag chirām. Hēwandam chan hoob magām heem k'abam. Hiruan hagpierraanaa k'ōinaata wēnarrapiejem.

Jāgtagam k'ānn chi hāk'a durrum k'ānn iglesia hee haajemjō, ³⁴ hālinan culto hee paawai sīi k'īuuta hūr hohoodö haju haai nām. Ham, hemk'ooin hijējēbk'am hee dāi hiek'aju k'aba nām, hich Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau simjō, ham sīi hamach jaai juu heegarpai k'it'ēem haawai. ³⁵ Hemk'ooinau culto hee nem jaau nām wajappai k'augba haawai wajapcha k'ap haag jēeum k'ōsi nām k'ai, di haar pawia hamach jaainagta jēejuu haai nām. Magba jāg culto hee hālin hijējēb haawai hāu k'aba sim.

³⁶ Pārau jāg deeum iglesia hee haajemjō k'aba, sīi pāachdēu ham haig nem waauwai, ¿pāachdēuta nacha Hēwandam hiek hompaa haujimpīi nā? ¿Wa pāachdēupaita mag Hēwandam hiek k'ap'ā nāwa? ³⁷ Pār hee hāb sīi hich hiiupai k'āijā Hēwandamau hichig jaaubarm hiek jūrr hōrag jaaujem hag juu t'eeg paraam ha sim k'ai, wa deeum juu t'eeg Hēwandam Hak'arau deetarr k'āijā wai sim ha sim k'ai, magua tagam k'ānn k'āijā k'apcha haju haai sim: muajā hich hābam Hēwandam Hak'araupai māchig jaaupitarra jaau chirām. ³⁸ Pari hīchab hābmua k'āijā mua nem jaau chirāmjā chad hamap'a sim k'ai, magan hoob "Jā chan Hēwandamauta hich hiek jaaupi simāu" hamiet.

³⁹ Cristo gaaimua k'odamnaan, magua mua mag chirām: Hēwandamau hich hiek pāachigcha jaaubarm jūrr hōrag jaaujem hag juu t'eegta pāachig deepim k'ōsi habat, hi hiek hōor jāg heyaa jawaag. Pari mag hawiajā hoob, "Deeum meu chan hiek'aju k'aba sim" hamiet. ⁴⁰ Deeu plaba pārag jaau chirām: Mag nem waauwaijā sīi parhooba pāachdēu hampierr haba, hagpierraata haajeet'ā.

15

Cristo meewia deeu p'iidātarr

¹ K'odamnaan, pārag k'īir heyaa hapim k'ōsi chirām maach peerdāajem hiek har na māchdēucha pāachig jaautarr. Hich mag hiek hajim pārav hāk'awia hīsjā hāu hagt'a hag gaai hubā durrum. ² Hich mag hiek māchdēu pārag jaautarr gaaimua hāu pār peerdāwi nām, majā chadcha hāk'atarr k'ai mamā. Hich hagt'a pār hag hiek plaba hich mag hi dāi hubā nām k'ai, hāu pār chadcha peerdā nām.

³ Māchdēu hāk'atarr hiekta ya hīchab pāragjā jaauwia chirām, jāga hich Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau simjō chadcha Cristo maach pekau gaaimua t'ōjī. ⁴ Mag hi t'ōowia bēp sīutarr k'āai t'ārjup nām hee hūwaii maach hich māg p'iidātarrjā hīchab mua pārag jaaujim. Mag hi p'iidājujā hīchab hich Hēwandam hiek p'ā sim gaai ya hag nawe jaau sim. ⁵ Mua pārag jaaujim, Pedroog hich hoopitarr, hag k'ur doce hich

däi hogdaba wënlrrajerr k'lanag hich hoopitarr, ⁶ maimua hag k'ur hümaai deeu hich hiek hök'a durrarr k'lan k'apan quinientos hatcha hääbam haig narr k'lanag hich hoopitarr. Mag hi hootarr k'lan hääur k'lanan ya k'echwia naab pari järrcha hatcha hagt'a monak'a t'anam, mag hamachdëu hootarr jawaag. ⁷ Maimua Santiagoogjä hich hoopiwigia t'um hich däi hogdaba wënlrrajerr k'lanagjä hich hoopijim. ⁸ Jäk'lanan chadcha ya hich däi därrä wënlrrajerr k'lan hajim, mama mälan heeu hich hiek hök'atarr hedweta warre märg hich hoopiwigia mä jar haujim. Maguama, mag märgta häämiecha hich hoopitarr haawai mälan sii hagt'a k'uk'ur chirwe t'aabapäitarrjöta chiram. ⁹ Magtarr haawai Jesuu hich hiek jaaumk'ir hichdëucha jar hautarr k'lan heejä mächta t'umaam k'lan k'ääijä serbiibacha chitam. Mag chiraawai mäjä hichab hich Jesuucha hich hiek jaaumk'ir t'ir hautarrau ha t'irju haai k'aba chiram, hi hiek hök'a durrum k'lan k'aibag wawaaggä ham hëudee hëk'a chitla haajerr haawai. ¹⁰ Mag chitajieb mama häu Hëwandamau mä heeg hoowi hës hich hiek jaaujemk'a wai sim. Mächta mäch k'apeen hich hiek jaaumk'ir hichdëucha jar hautarr k'lan k'ääijä härcha p'idk'awia chiram. Mäch juapadamau k'abajim pari hichdëu mä juag hoowiata häu chadcha mä därrcha hi hat'ee p'idk'abarm. Jägan Jöoirau parchata mä heeg hoobajim. ¹¹ Pari mag chiram haig chan k'aita härcha p'idk'ají wa k'aita pöm p'idk'abají ha chiram k'abam. Maach t'umaam k'lanau hichiita Cristo meewia deeu hiiu p'iidlattarr hiekta jaau nám; mag jaauwia pärau hök'ajierram.

K'echwiajä deeu p'iidlattk'aju

¹² Pari mag Cristo meewia p'iidlattarr marau pärag jaaubaawai hök'atarrta, jäga hës hüurwai pär heem k'lan hiek mag hoor meebarman chan tag p'iidlaba haajem ha jaau nám hür chirá. ¹³ Chadcha mag hoor meebarmajä tag p'iidlaba haajeek'in, magan Cristojä hagt'a hich hauk'ërtarr jëbdeg sijeek'am. ¹⁴ Mag Cristo chadcha hiiu p'iidlavia hich mäg höberba harr hak'in, cha marau hi hiek jaau wënlrramjä sëuk'a chad k'aba harrta jaau wënlrrak'am. Mag k'ai magan maadëu parta hök'a nám. ¹⁵ Chadcha mag hamau jaau námjö hoor meebarmajä meem hiekta meejem hak'in, magan marau sëuk'ata Hëwandamau Cristo p'iriu haujim ha jaau wënlrram, chadcha p'iidlaba harrta. ¹⁶ Hamau jaau námjö mee nám k'lan tag bäljrä hiiuba nám k'ai, magan Cristojä meewia tag p'iidlak'am. ¹⁷ Mag Cristojä p'iidlaba harr k'ai, magan parta päraujä hi hiek hök'ajierram. Mag hak'in magan pär hagta pääch pekau heeta wënlrrajeek'am. ¹⁸ Mag hi p'iidlaba harr k'ai, magan hichab hi hiek hök'a durrumua hotarr k'lanjä hamach pekau heepaita hich mag hok'oo durrum. ¹⁹ Cristoou hich higar wënlrram jürr maach hich haar hauju ha simjä, maach meewai chadcha hich haar haubamta mag sëek'in, magan ñk'an wajaug hat'ee hi gaaimua mäg p'it'ur wënlrrajeek'ají? Mag hak'in maachta chadcha t'umaam k'lan k'ääijä parchata p'idk'a wënlrramjöo haajeek'am.

²⁰ Pari Cristoon chadchata hiiu p'iidlajim. Mag hoor pöm hö nám hee hichta nacha p'iidlattarr gaaimua hewag pawiajä hoor k'apan hichjö p'iidlattk'aju jaau sim hajim. ²¹ Wajapcharan hich jäg warrjä hoor hääpaim gaaimua hewag pawiajä hoor t'um hok'oo naisierrjö, hich hagjö hichab woun hääpaim gaaimuata hewag pawiajä hoor hiiu p'iidlattk'aju hi gaaimua. ²² Hich jäg warrgarwe Adán gaaimua hoor t'um hö derr haawai

hich hagjö hīchab Cristo gaaimuapaita t'um maachin hich mag hiiu wēnərraju. ²³ Pari majā sīi parhooba k'abam: Cristota nacha p'iidəjim; mag k'ur deeu hich pierrum hedta hi higar hēk'a durrum k'ʌnənjā jūrr p'iidətk'aju. ²⁴ Ya magbarm haigmuanchadau, Cristoouta māg durr t'um hich k'aibag dāi hag gaai jua t'eeg t'ʌnəmpa t'um pōdprāinaa jūrr hich Hēwandam chi Hayagta nem t'um jāapiju, hich mag chi Pörk'a sīsimk'īir. ²⁵ Pari mag hich Hayagta jua t'eeg t'um jāapiju na, hich dāi hiekk'ōr paraam k'ʌnən t'um hich jua heegar p'ē hau nām hora hich Cristota mag hichdēu hōor p'ē haumam k'ʌnən Reik'a sim. ²⁶ Mag hich dāi hiekk'ōr paraam k'ʌnən t'um hich jua heegar p'ē hat'aawai, hābmiecha paawai tag hōor mee k'augba t'ʌnəsisju, ²⁷ magamk'īirjā hich Hēwandamau t'umaa Cristoogta jaau wai sīewai. Mag nem t'um hirigta jaaujim hanām chan, hich Hēwandam chi Haaipata jūrr hi jua heegar sim hanām k'abam. Hich Hēwandam chi Haai chan pōd hi jua heegar haju k'aba sim, warrjā hich Jōoirauta mag nem t'ʌnəm t'um hi jua heegar hapitarr haawai. ²⁸ Maimua mag nem t'um t'ʌnəm Cristoou hich jua heegar p'ē hat'aawai hich Cristojā Hēwandam Hiewaak'a simta jūrr hich Jōoi jua heegar sīsiju, hich Jōoirauta warrjā hirig jua t'eeg t'um hich jua heegar p'ēdeetarr haawai. Magbaawain chadau hich Hēwandamta nem t'um t'ʌnəm k'āaijā warag hārpai sīsiju.

²⁹ Mag Cristo hiiu p'iidəbajim hanām magan Ɂk'ant'ee hāaur k'ʌnənau jāg ya meetarr k'ʌnən kōitjā hamach pōr choopi nāmma? Mag hōor mee nām k'ʌnən hiiuba nām chan, Ɂk'ant'ee ham kōit pōr choopi nāmma? ³⁰ Mag Cristo hiiu p'iidəba harr k'ai, magan Ɂk'ant'eeta maar jāg hed hēepierr sīi maach mod hāmk'a nāmjō wēnərraajemma hi gaaimua? ³¹ Mag wēnərram gaaimua māchin hedau hāspapak'ampiercta tag pāar k'īir chitabajujo haadēp haajem, chik'amnau dak'āwaau. Pāar Cristo higar nām gaaimua māch honee chirāmjā meerba jaau chirām pārag. Hich hagjö māch peer hōrau t'ōt'ōo haajem pārag jaau chirāmjā sēuk'aba chirām. ³² Dich k'apeenpaijā k'aibag sīi maach k'oojemjō sīsidam dāijā par hiek'aupain Efeso p'ōbōr hee chadcha maar jāau nāmjō haadēp haajeejim, Cristo gaaimua. Pari chadcha hōor hō nāmjā tag p'iidəba haajeeek'iin, Ɂk'ant'ee mā māg chitān haju chad k'abam hat'ee? Mag hak'iin magan ham hiek'ōoin, "Keena, jōpcha k'ēchju nāpí, magan warag t'ach k'ōwia honee dōjā dōtarrau" haju haai nām.

³³ Pari mag k'abam k'odamnaan. Hoob har Jesūs hiiu p'iidəbajim ha jaaujem k'ʌnənag pāach k'ūgurpimiet. Pārau k'augbāh: "K'aigbam k'ʌnən dāi k'apeerk'aawain maach wajap'a chirarrjā hārpāijem" ha jaaujem. ³⁴ K'īirjug k'ap'haajeet'ā. Mua hūr chirām, mag maach meebarām chan tag p'iidəba haajem ha jaaujem k'ʌnən pāach heepaijā t'ʌnəm hanām; mama mag t'ʌnəmjā pāar bālrjā chigaa k'abamjōta haajerram, hamag hiek'abanaa sīi hūrbamjō haawai. Pārau k'augba nā, chi mag nām k'ʌnən chan Hēwandam higar k'aba, ni bālrjā hi k'augba naawaita mag nām. Magām k'ʌnən pāach hee wai naaba warre jārbapāit. Māch hiek hūrwia k'īir naaumk'īir hīs chadcha mā mag hiek'a chirām pārag.

Jāga meetarr k'ʌnənjā deeu p'iidətk'aju k'ai

³⁵ Tale hāaur k'ʌnənau hamach hōdegpai k'āijā, "Keena, jāg hōor mee nāmjā Ɂjāgata p'iidətk'aju k'ai? wa ham p'iidətk'aawai Ɂham mor jāgata sīsid haju k'ai?" ha jēeuju, hamach wir haigpai k'āijā. ³⁶ Chi mag jēeu simān magan wajap k'īirjubanaata mag sim. Pārau hooba haajē, jāga haajē

nemjīr dau jīirwai. Par daúa hoowai nemjīr daudam jēb heecha joot'la k'eerwai warre t'ōbaadēmjōo hoojem. Pari mag t'ōbarmjō harrta, deeu t'arrp'ēbaadēmuata hūwai k'ērdam paarpawia hiiu k'ērsiejem. Hich hagiota t'ānaabahab maachjā; maach meewia jēb hee hauk'eerwai māg hatag deeu p'iidatk'aju k'ān k'abahab.³⁷ Pāadē mā sēu hawia arroz wa deeum nemjīr dau k'āijā jīirnaa hoobat: Mag nemjīirwaijā warre chi bādamchata jīirba, chi daudampaita jīirjem.³⁸ Mag höbērmamuata chi nemjīr daupierr k'īir pogk'e höbeerjem, Hēwandamau warrgarwe hich mag derr haawai. Maachjā hagiō meebarmuata mor hiiur paarpa naabahab.³⁹ Hich jāg nemjīr dau k'īir pogk'e paraanaa pabjājā k'īirpierr t'ānāmjō, maach morjā k'īet sīebahab, tagam nem dāi. Nemchaain pabā heem morjā k'īet sim; nem hichpan morjā k'īet sīewai hāwarr morjā hagiō k'īet sim.⁴⁰ Hāgt'armpeen morjā k'īet sīewai, māg jēb gayam k'ān morjā k'īet sim. Hāgt'armpeen hamach hooimāg k'īet wai naawai māg jēb gayam k'ān hooimāgjā k'īet sim.⁴¹ ¿Pārau hoowai māg hedau hāsdawam hedau chi hedaram dāi k'īet sīeba haajē? Ni p'īdagjōojā k'aba sīsidām. Hamach chi p'īdag happaijā t'um dau hagdaujō wālba, dau k'īet sīsid haajem.

⁴² Wajapcha k'īirkuk'iin, maachjā hich jāg nemjīr jīir nāmjōta naabahab hīchab, mag meewia deeu hiiu p'iidājēm ha jaauwai. K'ani maach meewai nemjīr jīir nāmjō maach mor jēb hee hauk'ērbaawai sīi beeurjem; pari mag meebarmuata deeu hiiu p'iidābarm chan tag beeurbam.⁴³ Mag bēp sīubarm chan tag bālrjā maadēu higba sim. Pari magtarrta deeu p'iidā sīsiewain chadau sīita hooihmā sīsiju, magjō haju nem chan maadēu hooba haajem. Ya sīi juu t'eejgā chuk'u bēp sīutarrta jūrr p'iidāwain chadau juapa t'eepta p'iidāju.⁴⁴ Maach meewain maach mordam cha maach hiyāl nāmta jēb hee maajem. Pari mag sim p'iidāwai chan ya tag māg mor k'īir k'aba, hāgt'armpeen mork'ata p'iidāju. Wajapcharan māig dich bi heem morjā paraa haawai hāgt'armpeen morjā hīchab t'ānām.

⁴⁵ Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaauwai, warrcha hichdēu hompaatarr woun Adán ha t'ār sīerr hichdēuta hiiupi haujim ha jaau sim, magbarmua hewag pawiajā maach paarpa haumk'īir. Pari hag k'ur Cristo pierrwai jūrr hich garmuata hōor hiiupie chaar hiiupiejem, magbarmua hich gaaimuata hāgt'ar hōor hōbēr wēnārramk'īir. Mag Hēwandamau Adanta nacha hompaatarrjō, jūrr Cristota nacha p'iriū haujim, hichta hāgt'ar wētju k'ān dēn chi Pōrk'a sīsimk'īir.⁴⁶ Magtarr haawaita māg hag'ta heegar nāweran hich māg mor maachdēu wai nām dāipaita wēnārraju. Pari māg hatagta hagiō hich Hēwandamaupai maachig tag t'ōjā t'ōba haajem mor deeju.⁴⁷ Nacharam woun Adán haajerran jēb dēnta Hēwandamau hompaa haujim, pari Cristoon jūrr hāgt'armuachata bēejim.⁴⁸ Maach māg hag'ta māg durr jōoi gaai durrum k'ānan nacha mag jēb dēn hompaa hautarr hag mor k'īrta wai nām: pari ya hāgt'ar paawain hich hāgt'ar sim hag mor k'īrta wai naaju, Cristo mor k'īir.⁴⁹ Hīs hewag pawiajā hag'ta Adanag mor deetarr k'īrk'a wēnārramjō, jāg nāl hawia jūrr hich Cristoou mor wai sim k'īrta maadēujā hagiō wai nāisiju.

⁵⁰ Pari cha mua jawaagpam wajap'a hūrbat hermanonaan: Maach māg heegar haawai maach mordam māg k'itām chan pōd Hēwandam sim haar hōbērbam. Maach mor māg bālr habarmua dajēk'u k'itām chan pōd Hēwandam sim haar wēnārraju k'aba nām.⁵¹⁻⁵² Pari hūrbat, hīchab hagiō cha mua pāar jāgderraajawaagpam: ma chan pārau bālrjā hūrba haajemu: Maach māg t'ānām k'ān t'umcha chan k'ēchbaju.

Pari hagt'a k'ëchba naawiajä, chadcha maach chi hăk'a nám k'ɻan mor mág simän, hăbmiecharam trompeta sirbarm dái sii mág maach dau p'írbarmjö habarm hee, warre maach t'umta mor hiiur wai náisiju. Mag trompeta tée habaawaita nawe k'ëchwia jëb hee k'ék'ëd harr k'ɻanjä deeu p'iidltk'aju, tag k'ëchba hich mag hiiu náisieg. Magbarm dái maagwai hagt'a maach chi monak'a durrum k'ɻanjä deeum mor chi hiiurigta paapäiju hich Hëwandamau. ⁵³ Magbaawai maach mor mág dajék'u k'itämjä jürr bălrjä meeба haajemág pabaadém dái, tag beeурjä beeурba, sii hich mag sїerraajem'ka sїsiju. ⁵⁴ Mag tag maach meeјä k'augba t'анисiewain chadau chadcha hich Hëwandam hiek p'ä sim gaai jaau simjö, "Mag hatag paawai mäch garmuata hőor dajëgpiejemjä pödpäiju" ha simjö náisiju. ⁵⁵ Mag higwia hichab hich Hëwandamau hich hiek deeum hich hiek jaaujemág p'äpitarr gaai jaauwai, "Magbaawain chadau jäg hőrau hamach dajëgju högk'aajerrjä tag k'ürjuba náisiju" ha sim, "chi maach dajëgpiejerrjä ya tag juu t'eeg chuk'u sїsiewai." ⁵⁶ Jöoingarwe ley deetarr gaaimuata hőrau hamach pekau pöoma wai námuu hok'oojujä k'ap'ɻ haajem, mag pekaúata nem juu t'eeg benen dënjo hőor meepiejeewai. ⁵⁷ Mamä hău maach Pör Jesucristoo mag pekaúa hőor hok'oopiejem hich garmua pödpäitarr gaaimua hău maach hi dái wënarraam, tag hok'ooju k'aba. Mag nám dái mág jëb gaaiwejä maachig hich juu t'eeg deejem, mag pekau juu t'eegag dich t'ɻ haupiba haag.

⁵⁸ Cristo gaaimua k'odamnaan, mua chadcha pääar k'õsi chitam. Magua mua päräg, "Hich jäg hi dái hublñaa chik'amnau chaaur nem jaau námuajä pääach k'ügurpiba, warag maach meewiajä deeu hiiu náisijuuta k'ürjunaa hi dau najä nem wajap'a wau nám gaaita p'idk'anaat" ha chiram. Pärau k'ap'ɻ nám, hich hat'ee maach mag p'idk'abarmjä hirua sii hich jäg par hok'oopibaju.

16

Ofrenda dee nám

¹ Pärau k'ap'ɻ nám, jäga mua Galaciapienagjä jaaupäijä. Magtarr haawai jäg Cristo gaaimua maach k'odnaank'a t'anám k'ɻan hat'ee pääach heejä hagjö p'atk'on p'iebat. ² Domighed paawai hagdaujö pääachdëu ganmampierr p'iepetat; maagwai ya wai naawai, mä barbaimaawaita heeupemjö mag p'atk'on järjär habaju. ³ Ya pääach haar mä barbaimaawai pärau hőor jär hauju; mak'ɻanta mächdëucha päiju, maach k'odnaan Jerusalenpien hat'ee mag pääachdëu p'atk'on jär p'ietarr deen mamk'ür. Hamach däipai hichab hësap p'ännaa deepäiju. Hag gaai pärau jaaupäiju, mág chi p'atk'on harr nám k'ɻan nan maachdëucha jär hauwiata päi nám k'ɻanau ha k'ap hamk'ür. ⁴ Mächdëu hoowai mächjä ham dái maju haai chiram k'ai, magan mächdëuta ham p'ë harrju mag p'atk'on deen.

Pablo Corintoog maju k'ürjutarr

⁵ Pääar hoon mamua Macedoniapien hee mä dichju. Hök'ar mag p'ärlamamuuta Corinto barju, pääar haar. ⁶ Tale pääar haig mä k'ääidam k'apanaa k'äjjä chiraimaju, pari hagt'a wajappai k'augba chiram. Hichaau pamän, jäig pääar haig chiramua hidëu mäch gaai noseg jaar dichpiju. Maimua ya döchlumie burrbaadeewaita mäch majuug mamk'ür, mag tale pärau märläg jap hee mächdëu nemdam higju t'umaa p'ëdeepäiju. ⁷ Mamä mälgwaiwe chan mabam. Sii pääar haig dichmap'a chirawai maach Pör Jesuu k'ös hamän mäch hödiiwan pääar haig därräa chiraimaju

k'ñirju chiram. ⁸ Pari ya mag p'iesta Pentecostés burru gayaa pamaawai hich maig Efeso p'óbör hee chiramua warag p'iesta dichpiju. ⁹ Maach Pör Cristo hiek jaau chitam gaaimua hőor k'apank'am k'ñnau mā k'óchk'aba t'ñnaab mamā, mua magamjā higba warag jaauju, mag maach Pör hat'ee p'idk'a nñmuu hi hiek jaauju hayaa hoo wai chiraawai. Magua pöd p'iesta nawe chan mā mabam. Mua k'ap'ñ chiram, mag mua jaaubarm chi hūr nñm k'ñnaujā sñi par jágupai húrbaju.

¹⁰ Pääch haar Timoteo barimaawai hi dñi wajap'a habat, hichjā hñchab pääch hee haairaa chiramk'ñir. Magaag hñchab hijā mñjö maach Pör Cristo hiek jaau nñm p'idagta jaau k'itaajem. ¹¹ Hiwiram hñbmuajā hoob pärau hi k'a hisée hamiet. Magju k'ñai hirua nem higjudam t'umaa hirig deebapäit, honee hurumua mā hoon bëemk'ñir. Bñlrjā barchëba haawai tagam k'ñn hermanonaan dñi hí nñ chiram.

¹² Maach hermano Apoloogiä par mua pepet chirññ hajim, warm k'ñn dñi pääar hoon mamk'ñir. Pari magamjā maba, t'ñba sñsijim. Pari hök'ar hichdëu hoowai maju hayaa habarm hed jam pääar haar hi barju.

Pabloou Corintopienag salud deepäinaa ham wawitarr

¹³ Hñbmiecha paawai päärag, "Pääch hoomap'a haajem k'ñn dñijā k'ñir k'ap'ñnaa päächdëu Cristo hiek hñk'a nñm gaaita hubñ t'ierrk'a nñisit" ha chiram. Hag hiek gaaita hemk'ooink'anaa nem juu t'eeg habat. ¹⁴ Pääch heepai nem waauwaijā, t'umaa dich k'apeen k'a k'ñsinaa ham hñu hapietgä nem waubat.

¹⁵ Cristo gaaimua k'odamnaan, Corintopien. Pärau k'ap'ñ nñm, maach hermano Estefanata jam pääar haar Acaya durr nacha hich chaain dñimua hich hñlipa mag maach peerdñajem hiek hñk'ajim. Mag hñk'awia hamach k'ñrauta hagjö har hewag hñk'amam k'ñn juagjā hoo nñsijim. ¹⁶ Muan päärag, "Jágam wounaanau wa hijö Hñwandam hiek gaai p'idk'a nñm k'ñnau k'ñijā päächig mag habaawai hag hipierraa habat" ha chiram. ¹⁷ Mā honee chiram, pääar bëeba nñm hee Estefanaauta Fortunato dñimua Acaicopa hñu mā hoon bëetarr haawai. Päächcha pöd bëebahab mamā, ham pierrumua hñu päächchata pierrumjö habarm. ¹⁸ Hñu chadcha hamau mā t'ñar honee hapiwia päärjā hich hagjö honee hapijü, deeue pääar haar bardat'aimaawai. Jágam wounaanan chad pärau chadcha pääch garmuajā bñlrjā chig habata wai naaju haai nñm.

¹⁹ Mau Asia provincia hee iglesia nñnñidam heem k'ñnaujā päärag salud deepäi nñm. Aquiloou Priscila dñimua salud deepäi nñm, maimua ham deg hermanonaan culto waaujem k'ñnaujā hagjö salud haajem päärag, päärjā maach Pör Jesucristo dñenk'a naawai. ²⁰ Tagam hermanon-aanaujā hagjö t'umaam k'ñnag salud haajem. Pääch hñba biirdñawai pääch k'apeen dñi hagdaujö k'a k'ñsinaa saludaabat.

²¹ Mñch Pabloouchata päärag mag saluddam mñch juadamaucha p'ñnaa deepäi chiram.

²² Hñbmuu k'ñijā maach Pör Jesucristo k'óchk'aba sim k'ai, magan hichdëu k'ap chirá Cristoou jágä haju hi dñi hich bëem hed.

Maach Pör Jesús, ¡deeue pidú!

²³ Pääar kõit maach Pör Jesucristoog jéeu chiram, hichdëuta pääar dñi hogdñba hich mag pääar hñu wai nñrramk'ñir.

²⁴ Pääar t'umaam k'ñn mua k'ñsi chitam, maach t'um hñba Jesucristo dñenk'a t'ñnaawai.

Magdampai hajim päärag jaaum hig chirarr. Hayoo keena,

1 CORINTIOS 16:24

450

1 CORINTIOS 16:24

Pablo

2 CORINTIOS

Biek numiim hēsap Pabloou Corintopienag p'ā deepāitarr

Chi p'ātarr. Pabloou Corintopien chi hāk'a durrum k'ānnag māg hēsap biek numiim p'ānaa deepāiwai Macedonia sīejim haajem.

Maadēu k'ap'ā nām, nacharam hēsap hichdēu deepāitarr gaai hirua hamag hit'uu hiek'aba t'etta hiek'apājim. Maimua hich hiek hasekasjierrā wa hasekasba k'āijā nā ha k'ap haagta, hag k'ur nān hawi, Titoog ham hoon mapijim hanām, mag hoot'urwi jūrr hichig jaauchēmk'ir.

Mag chadcha Tito ham haar hudt'urwi jaaucheewai, hāaur k'ānnan hāu hichdēu jaaupāitarrjō hi hipier hawi nem hajaug nām ha jaauchējim haajem, hamach k'īrjug k'aigbamjā hisegpāiwi (2:1-11). Mamā hagjō naajim haajem hāaur k'ānn hi hiekjā hasekasba warag hi hichaaurta hiek'anaa hi hēugar hí chan mag hichdēu jaaujemjō hich Jesucristoou jlr hautarrjā k'abamta jāg nārrām hanarr k'ānn (cap. 10). Titoou mag jaaubaicheewaita Pabloou māg carta biek numiim p'ājim haajem.

K'an jawaagta p'ājī. Mag Titoou Corintopien higwi hich jāgaagaa jaaubaicheewaita (7:6-7) jōoi honeebaadēwi māg hēsap p'ājim haajem:

- (1) hichdēu hūrwai hāu hichdēu jaaupāitarr hipierra hāaur k'ānnau hamach k'aibag hisegwi Cristoou k'ōsi simjōta nām hanām gaaimua hich honee sim jaaupāināa (cap. 7), mag nām dāi hīchab hamau hamach hee woun k'aigba nārrarr ya castigaatarr haawai ya hīs jūrr hi perdonajju haai nām ha jaaupāaig (2:5-11);
- (2) maach peerdlajem hiek hajap'a hamag jaaunaa hag gaaimua hichjā p'it'urg hau sim jaaupāaig (3:1-6;10);
- (3) Jerusalén p'ōbōr hee chi hāk'a durrarr k'ānn dau hap'ā k'it'ee harr k'ānn hat'ee deepāaig p'atk'ondam p'ienaa k'īr k'aug wai naamk'īr jaaupāaig (caps. 8-9);
- (4) mag hich hēugar hiek'anaa hich respetaaba narr k'ānnag hiin chadcha hich Jesucristoouchata hich hi jaaumk'īr hi jlr haujim ha jaaupāaig (10:1-12:13);
- (5) deeu t'ārjupam biek'au ham haar maju jaaupāaig, mag hamach haar mam hūrwi warag hamach pekau t'um hisegamk'īr (12:14-13:10).

Pablo salud

¹ Mān Pabloou, Hēwandamau Jesucristo hiek jaaumk'īr hich Cristooucha jlr hautarr. Muata Timoteo dāimua māg hēsap p'ā deepāi chirām, Grecia durr Corinto p'ōbōr hee Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ānnag maimua deeum p'ōbōrdam nānāidām heem magwe t'umaa chi hāk'a durrum k'ānnagjā hagjō. ² Maach Haai Hēwandamagjā jēeunaa maach Pör Jesucristoogjā jēeu chirām, pāach hāu wai nām dāi hīchab k'ōināa wai wēnārramk'īr.

K'ant'ee Cristo gaaimua Pablo dau haug waaujeejī

³ Keena, maach Hēwandamta hāucha k'itām. Hichpaita maach Pör Jesucristo Hayau; hichta maach Haai haawai hichdēuta hōor dau haug k'aug paraanaa hīchab maach k'īr jāsenk'aajem. ⁴ Hichdēuta maach gaai masi wa hōk'īrjuu k'āijā nām haigjā chadcha maach k'īr jāsenk'aajem, jūrr

maach garmuajā hagjō dich k'apeen gaai masi wa hök'īirjuu k'āijā hoowai hich Hēwandamau maach d̄i hatarrjō hich hagjō ham k'īir jāsenk'amk'īir. ⁵ Cristo gaaimuata maach hārcha dau hap'āā wēnrraawain hichdēujā hich hagjō hīchab maach hārcha k'īir jāsenk'aajem. ⁶ Mag Cristo hiek jaau nām gaaimua dau haug wau chitāmān, Hēwandamau māch peerdā hautarrjō pāachjā k'īir jāsenk'awia pāach peerdā haumk'īrau. Mag hirua mā k'īir jāsenk'a simān, jāan hich hagjō pāachjā mājō dau hap'āā hap öbaadeewai jūrr māch garmuata pāar k'īir jāsenk'aa k'ap'ā hamk'īrau. Mag hamān magan pārau mā dēnjō hāwatimā hāwatju. ⁷ Mua k'ap'ā chirām, pāarjā Cristo gaaimuua mājō dau hap'āā naawai jāg hichdēu mā k'īir jāsenk'atarrjō pāarjā hagjō hirua k'īir jāsenk'aju.

⁸ Cristo gaaimuua k'odamnaan, tale pārau k'ap'ā nām, Asia durr mawia mā wajap'a dau haug wautarr. Muan tag māchdēu hāwatbajupii haajeejim; magām gaaimua muan ya tag māch pāar k'īir chitabajupii chirajim. ⁹ Muan ya māch t'ōopäaigpampiita chirajim; pari jūrran mag wajap dau haug wautarr gaaimua ya mārāg jaaubarmjöta hajim, māchpai wir haig higju k'āyau hārcha Hēwandam hōor mee sīsid harrjā p'iriua haaujem gaaita k'īirjuu. ¹⁰ Mag, hāu mā t'ōopiba Hēwandamau mā peerdā haujim. Mua k'ap'ā chirām hīchab, hichdēu mā t'ā wai sim haawai mag hatagjā hirua hich jāg mā k'aigpér wai narraju, ¹¹ pārau mā kōit hich jāg rāaba jēeu durrumān. K'apank'am k'ānnau mā kōit Hēwandamag jēeu nāmān, magan hich hagjō hāu hirua mā wajap'a wai chiraajem paarjā k'apank'am k'ānnauta hirig hāu hajim hajurau.

Jāgwia Pablo Corintoog mabājī

¹² Māch wajap'a chitanāa hiek'aawaijā chadcharām hiekta pāar hee Hēwandam dak'īirjā māch hiek'a chitaajem k'ap, mā honee chirām hi dau na. Mā mag chitām chan sīi māg jēb gayam k'ānn k'īirjug k'augau k'aba, sīi hich Hēwandamau mārāg magpi sīewaita t'umaam k'ānn daarjā hāu wajap'a chitaajem. ¹³ Pārau wajap'a k'īirjumān māchdēupai māch higwia pāachig hēsap gaai mag jaaupāaiwajā pārau k'ap'ā haju, chadcha pāachdēu mā hoojemjöpaita māchdēujā māch jaau chitām. Jāg māchdēu p'ā deepāi chirāmān, sīi mā gaaimua pāach honee haju haai nām wajap'a pāachig k'ap hamk'īrau. ¹⁴ Hīsin sīi pārau bāchk'unpaita k'ap'ā nām muata nacha pāachig Hēwandam hiek jaachētarr, pari wajapcha k'ap'ā haju bāchk'un waaur nām. Maach Pōr Jesūs pierrum heda pāar honee haju mā gaaimua, maagwai māchjā hagjō honee haju pāar gaaimua.

¹⁵ Mag māch gaaimua pāach honee haju k'ap'ā chiraawai nacha pāar haigta chiraimaju k'īirju chirajim, biek numí pāar hoot'uraag. ¹⁶ Māch k'īirjugan Macedoniaag mamuajā nacha pāar haigta jēerimawi deeu hewag bēewajā hūwaai pāar haigta chiraichēju k'īirju chirajim. Mag, mā Judeaag maagpaawaijā hāu pārau mā juag hoomjō mua nemdam higju t'umaa mārāg deepāik'am. ¹⁷ Pari magtarra, jāgwia mā mabājī. ¿Pārau hoowai mua wajap'a k'īirjubanaata pārag maju ha p'ā deepāijī? ¿Wa māchta sīi parhoobam k'ānnjō hihāsisisdō chitaawaita nem mag haju hatarrjā nānpai hawia deeu hūwaai mag k'abam haajēwa? Magjā k'abam. ¹⁸ Hēwandamaujā k'ap'ā sim, hi dau jam mua pārag nem mag hawia deeu hūwaai māchdēupai hich hag hiek higwia mag k'abam haajē. Mua mag nem jaauba chitām. ¹⁹ Silvano dāi Timoteo maimua māchdēujā hagjō maach t'um Jesucristo Hēwandam Hiewaa hiekta jaau wēnrraajem. Hich Cristooujā nem mag hawia deeu hich hag hiek higwiapai mag k'abam

haba sīerraawai maraujā pōd magju k'aba nām. Cristoou hichdēu mag habarman hich magta nem wau sīerrām. ²⁰ Hi gaaimuata Hēwandamau maach dāi nem magju hatarrjā chadcha hich hiek'atarrjō haajem. Maguata maach Hēwandaman chadcha hich hiek'atarrjā sēuk'aba sīerrām haajem maadēu, Cristo gaaimua hi tō hiek'amamua. ²¹ Hich hag Hēwandamauta pāragjā Cristo hiek hāk'apiwi mārāgjā hāk'apiwia maach hich dāi hubā pē wai sim; maimua hichdēupaita maar māg chi Cristo hiek jaau nām k'ālanjā jār haujim. ²² Mag hichdēu maachig hich hiek hāk'api hat'am haigta maach gaai hich dauchach p'ā sūbarmjō hajim, magbarm haigmua hichdēu k'ōsimjō nem wau nām hoowia hōrag chadcha hich dēnk'a nām k'ap hamk'īir. Mag nām dāi hīchab hich Hak'aarjā deejim, mag gaaimua hāgt'ar paimaawai hichdēu māg hatag maachig nem deeju hanāmjā chadcha deeb k'aba deeju k'ap hamk'īir.

²³ Mā sēuk'a chirām k'ai magan Hēwandamau mā dāi hichdēu hampierr haju haai sim; pari hagt'a mālgwaiwe Corintoog pāar hoon maba chirāmān, sīi pāachig hik'āaba hiek'abaimaawai warag pāach hōk'īirjuu hapimaaugauta maba chirām. ²⁴ Mā jam barwia māchdēu nem jaaubarmta pārag hajués waupimap'a chirām. Ya pāar pāachdēu Cristo hiek hāk'a nām gaai hubā naawai pārau k'ap'ā nām, jāga haju haai nā mā barju nawe, maagwai magām hat'ee chan ya pārau wajap mā higba nām. Magarrau mua māchdēujā k'ōsi chirāmān pāar honee hapijuuta hēk'aajem. Mua chan pāar hōk'īirjuu hapimap'a chirām.

2

¹ Mag māch barbaimaawai pāachta k'īir naauwia hōk'īirjuu hapimaau-gauta hagt'a maba chirām. ² Mā mawia pāachig hiek'abaimaawai pāar hōk'īirjuu nāisim hoobaawai, ḥāga māchjā honee harbarju pāar dāi? Maig chan maach t'umaa honee haju harrta sīi warag hōk'īirjuuta nāisiju. ³ Mag k'īirjuwiata har nacha māchdēu pārag hēsap p'ā deepāaiwai hag gaai sīi jaaupāi chirajim, māch barju nawe pāach happai hiek'awia mag k'aigba haadēp nām t'umaa wajap'a arreglaamk'īir. Mua k'ap'ā chirām māch honee haju, mā barju nawe pārau mag problema ar-reglaapāimān; mag hamān māch happaijā k'aba pāachpata dāi honee haju. ⁴ Pari jāg hēsap pārag deepāyaag p'ā chiraawai t'umaa k'īirjuwia gaai machaaga haadēmua warag māchta bīejeejim. Pari māch meerba chirām, mua hēsap gaai pārag jāg p'ā deepāitarr chan sīi pāar hōk'īirjuu hapieg k'abajim. Magju k'āai hante jāg p'ā deepāitarraan, māchdēu chadcha pāar k'ōsi chirām k'ap hamk'īir hajim. Mua pāar k'ōchk'aba chirak'iin, pāar jājāgk'amjā mā gaai mas k'aba chiraajeek'am.

Hich bāaurr hūan wai sīerr perdonāapi jaaupāitarr

⁵ Pari hiwiir hābpaimua jāg mā hōk'īirjuu hapitarr chan māch happai k'aba, jāan chi iglesia heem k'āndampata t'um hich jāg hōk'īirjuu hapi-jim, hich jāg k'aigba harr gaaimua. ⁶ Ya pāach k'apanaam k'ānnauta hi castigaatarr haawai ya hich jāgpai hāu sim. ⁷ Sīi jāimua pārau hi perdonāawia hi k'īir jāsenk'abat, heeu magba hak'iin hich dāi jāgtarr gaaimua warag hōk'īirjug pōoma haadeewai tag Hēwandam dāijā nārraju k'īirjuba k'āijā haduk'am. ⁸ Hi magpim hugua warr pāachdēu hi dāi narrjō deeu hūmaai, "Marau hagt'a pā k'ōsi nām" habat hirig. ⁹ Nawe māchdēu pārag hēsap deepāitarr gaaijā hich mag mua pārag jaaupāijim, chadchata māchdēu pārag nem jaau chirām hipierraas nā wa hipierraas

k'aba nʌ ha k'ap haag. ¹⁰ Pārau perdonaabarm woun muajā hagiō hi perdonaaju. Mag mua hi perdonaabarmjā, chadcha hich k'aibag hisegbaawai hi perdonaaju sierr k'ai, pāar gaaimuata Cristo dak'īr mua hi perdonaaju. ¹¹ Mag hi perdonaaba hak'iin, dösättä jūrr maach gaai hārpaju; ya maadēu hi k'ap'ʌm, hí jäga sierrá.

Corintopien k'ap jēwaag Pablo Tito d̄xi hoom k'ōchag s̄ierr

¹² Troas p'öbör hee Cristo hiek jawaan ha maawai maach Pöröu hich hiek jaaumk'īr s̄ii p'it'urgjā chuk'u m̄lrag jaaupijim. ¹³ Pari mag mʌ barimaawai Cristo gaaimua mʌch heeum Tito hooimabajim Troas p'öbör hee. Magbaawai k'ak'aisamjō chichiir hawia, haiguim k'ʌn hermanon-aanag hayoo ha p̄awia mua Macedoniaaga, Tito d̄xi hoog; hí pāar haar hudt'urtarr haawai hirig pāar k'ap jēwaag hawi mʌ Macedoniaag majim, hi sierr haar.

Cristo d̄xi k'apeerk'a nʌm gaaimuata t'um pödpär̄i haajem

¹⁴ Pari h̄āu hajim ha chirʌm Hēwandamag, Cristo d̄xi k'apeerk'a naawai nem p'it'urm nemjā hi gaaimuata h̄āu maach garmua pödpär̄i haajem paar. Maguata h̄is maach wēnʌrrʌmpierr Hēwandam hiek jaauwaijā, warp'am magwe jāgdee t'ʌap wējömjō, jūrr maach gaaimuata hōrag hich k'augpi sim. ¹⁵ Hēwandamau hoowai maach hi hiek jaau wēnʌrrʌm k'ʌnnan incienso warp'am magwe t'ʌap wējömjōta hoojem, mag hi hiek haaidʌmk'īr jaau wēnʌrrʌmuua. Mag nʌm gaaimuata chi peerd̄ju k'ʌnnan peerd̄ nʌm, maagwai chi peerd̄lbaju k'ʌnnan hamachd̄ēu k'ōs hāk'aba hawia s̄ii hok'oo t'ʌnʌm. ¹⁶ Chi hok'ooju k'ʌnnagan, Hēwandam hiekta mag inciensojō warp t'ʌap haaid̄ wējömta warag ham t'ōju pak'ērjō sim, hamachd̄ēu hāk'aba nʌm gaaimua. Pari jūrr chi h̄āu hāk'awia peerd̄ju k'ʌnnan hat'eyan mag warp'am magwe t'ʌap wējömta bēnhējō sim, warag ham hiiupi hawaag. ¿Magan k'aíuta mag Hēwandam hiek warp'am magwe haaidʌmk'īr jaau nʌrrʌmuua warag hōor hiiupi hawaag wa t'ōopieg k'āijā jaau k'ap'ʌ s̄i? ¹⁷ Har pāar hee s̄euk'a nem jaaujem k'ʌnn k'abam. Hich Hēwandamauta mag jaaupibam chan pöd mag jaaubam. Magarrau maach hich Hēwandamaucha j̄r hautarr k'ʌnnan chadau mag jaauju haai nʌm. Marau chan mag ham dēnjō s̄ii p'atk'on haum k'ōchgau maach k'īrjug heemuapaita Hēwandam hiek jaau wēnʌrraba nʌm. Maragan hich Hēwandamauchata hich hiek jaaupi s̄iewai hi dau na nem jaau nʌmjā t'um hagchata jaaujem, Cristo d̄xita k'apeerk'a naawai.

3

Hēwandamau hiek hiiur deetarr jaau nʌm

¹ Mag, muan nem jaauwaijā t'um nem hagchata jaaujeewai ¿pāar jāg hee mua mʌch wir haig t'ōwiata mag hiek'a chirʌmjōo s̄i? ¿Wa mʌchjā warm k'ʌnnjō pāar haar hēsap d̄itä maju haai chirāwa? Mag k'abam. Hēsap chuk'u mawiajā ya pārau mʌ k'ap'ʌ nʌm. Ni warm k'ʌnnag mʌchd̄ēujā Hēwandam hiekta jaau chirʌm ha k'ap hamk'īrjā pāar juu heem hēsapjā higba chirʌm. ² M̄lragan, carta chaarta mʌch d̄xi wai chitaju k'āyau pāach chi hāk'a nʌm k'ʌnta carta chaarjō nʌm. Mua jaau chitʌm hiek hāk'awia Hēwandam dau na pāar wajap'a wēnʌrrʌm hoowiata carta gaai jaaupi nʌmjō hōrāu k'ap'ʌ naabahab, chadcha mua wajap'a Hēwandam hiek jaau chirʌm. ³ Chadcha hamau wajap'a hoo nʌm hak'iin, pāar k'abahab hich Cristooucha carta p'ātarjō nʌm.

Mag cartajō hichdëucha p'ātarr haawai plumaau p'ātarrjā k'aba, sīi hich Hēwandam warrgarwe hich mag hiiu sīerrām hag Hak'arauta hēsap gaai carta p'ātarrjō sim. Mag p'āk'a sīsimjā sīi warrgar Moiseeg p'ā deetarrjō mokdau gaai k'aba, pāar t'āar heechata p'āk'a sīsimjō hajim. Hajapcharan mīrlāg hich hiek jaaupi simua warre pāach t'ārauchata hāk'apijim.

⁴Mua chadcha mag hiek'a chirām, Hēwandamauta Cristo gaaimua māch hiek'a chirāmjā k'ap'ā hapi sīewai. ⁵Mag nām haig chan mag māchdēu nem wau chirāmjā t'um māch juapaauta wau chirām haba chirām. Mua k'ap'ā chirām, māchdēu nem wau chirāmjā Hēwandamau juapadam dee simuata waaujem. ⁶Hichdēuta mīrlāg juapadam deejim, hich chogk'anāa hich garmua hōor dāi haju hiek deetarr jaaumkīir. Pārau k'ap'ā nām, mag hi hiek hiiur mua jaau chirām chan warrgar Moiseeu dau daau p'ā pīatarrjō k'aba haawai pāach t'āar hee sīechēmjā pārau pōd hooba haajem. Mag Moiseeu p'ā pīatarran dau daau sīejieb pari magua hōor peerdā hauba haajeejim. Mamā hīs jūrr hag k'āai Hēwandam Hak'aar maadēu hooba haajemuata hōor peerdā haajem.

⁷Mamā Hēwandamau mokdau gaai p'ātarr hiek Mooiseeu waibēewai, sīi hichta hedau k'īirjō k'īir bālmjō bēētar haawai, israelnaanau pōd hi k'īir heerpabajierram haajem, dau k'ak'aichgau. Mag bēejieb mamā hich mag sīerraag k'aba harr haawai hōk'ar magba pamamua tag bāl k'aba haadējim haajem hi k'īir. Mamā pāadē wajap'a k'īirjubat. Mag hich Hēwandamaucha mok gaai p'ā deetarr hiek hajieb mama maach peerdā haubaju hiek hajim. Mag sim hāba jaucheewajā hich wajaugau sīi mag Moisés k'īir bālmjō hapitarrta, ⁸jāgwia hag k'āyau hatcha wajaug habaju sīi hich Hēwandamau hich Hak'aar gaaimua hōor dāi deeu hiek deebarmua ham peerdā hauju jaau nām. ⁹Wajapcharan mag maach peerdā haubaju hiek jaautarrjā wajap'a harr k'ai, magan hich hiek hāk'abaadeewai Hēwandamau maach kulp chuk'u hapīju jaau nāmta hag k'āai wajapcha sim. ¹⁰Nacha mag mok gaai p'ā sīerr hag hajaug chan hēudee mag Hēwandamau maach peerdā hauju jaau nām hiek dāi bālrjā barba sim. ¹¹Mag hiek p'ā deetarr wajaugau Moisés k'īir bālmjō hapitarrta hōtdaujō hōk'ar t'ōmamua chugpatarr k'ai, magan Hēwandamau hich Hak'aar gaaimua hōor dāi hiek deetarrta wajapcha sim, hag k'āyau bālrjā chugpaa k'augba sīerraawai.

¹²Mag hi hiek hāk'abaadeewai Hēwandamau maach kulp chuk'u hapāijemjā wajap'a k'ap'ā chiraawaita, māchdēu jaaum haig warre hi hiek dawaata jaau chitaajem, hiek wajap'am haawai. ¹³Moisés Sinaí durrsī gaai Hēwandam dāi hiek'a sīi hawia bēewai hich k'īir sīi bālmjō t'ānarr hōk'ar chugpamam israelnaanag hoom hugua, hich k'īir gar putiu börr haaujeejim hanaabā. Pari hewag paawai mag hirua waiberr hiek k'āai jūrr chi hiek hiiur pierrumta wajapcha sīewai mua chan mag hi dēnjō meerba muan warre dawaata jaaujem. ¹⁴Pari mag Moiseeu hich k'īir happai börr haaujerrta t'um israelnaan k'īirjugpata Hēwandamau mag put heegar börr hat'āmjō hajim. Maguata hewag pawiajā par Hēwandam hiek t'ār nāmjā pōd k'augba haajem, mag börr simjō sim k'echeupāiba sīewai. Mag k'īirjugjā putiu börr simjō sim k'echeupāyaagan Cristo hiekta t'āraucha hāk'aju haai nām. ¹⁵Hīs hewag pawiajā, mag sīsidām k'ālnau hich Moiseeu hēsap p'ā pīatarr gaai t'ālīrwai hagt'a hamachdēu t'ārmamjā k'augba nām. ¹⁶Pari Hēwandamag hamach pekau chugpaapi jēeuwaita mag ham k'īirjug putiu börr simjō simjā warre barbabāimjō

haajem. ¹⁷ Warran Hēwandam warp narrta ya hi dāicha wēnarramjō nām, mag Moiseeu p'ā platarrau tag p'ēet'agba naawai. Magua mag dich pekau chugpaapi jēeuwain warre hich Hēwandam Hak'aarta wai nāisiejem. ¹⁸ Maguata maach hi hiek hāk'a durrum k'ān chan mag hagt'a putiu k'īir börr nāmjō k'aba haawai hēsp'ēg dau wajap'am hee hoo nāmjōta hich Hēwandam wajaugjā maach gaaita hōrāu hoo nām, maach nem wajap'a wau nām gaaimua. Mag nāmuua maachin waragta hich Hēwandam Hak'arau wajaug paamaawai warag maach Pör Jesujöta paauk'amam.

4

¹ Magua māch chan k'usēuk'aba chitām, Hēwandamau hich garmuata māch dau haug k'augwia hichdēuta mārāg māg p'idagjā deetarr haawai. ² Hi hipieraa ham k'ōchgau meraa nem wauwia deeu hagām gaaimua māch k'īir naauju hayaam nemjā mua bālrjā wauba chitām. Mua chan sīi jāg k'ap'ām hanāmta har parhooba nem jaau nārrjēem k'ān k'aba haawai hōor k'ūgurwia maach Hēwandam hiek p'ā sim gaai chaauraapaijā jaauuba chitām. Hēwandam dau na magju k'āai muan hāba nem hagcha jaaujuuta hēk'aajem. Mua mag nem jaaunaa wau chitāmjā chi mā hoojem k'ānau ni hābmuajā meraa k'aba nām. ³ Mua māg Hēwandam hiek jaau chitāmjā hōrāu pōd k'aug hauba nām k'ai, magan mak'ānan hagt'a putiu dau hēu hār börr nāmjō naawaita hamach hok'oo nām gaaimua mag k'augba nām. ⁴ Hich chi dōsāt māg jēb gayam k'ān hēwandamk'a sīerrāmuata ham dau k'īpi wai sim dāi ham k'īirjug hārjā putiu börr wai simjō sim, maach Cristo t'umaam k'ān k'āai hārpai sim hiekta hāk'apimaaugau. Mag Cristo hiek'aupaita hōtdau bālg nem hoowai k'ap'ā haajemjō maachig k'ap'ā hapi sim, Cristo gaaita hich Hēwandam k'īir t'eg sim. ⁵ Mā chan pārag wir haig māchta pāar pōrk'a chirām ha jaauuba chitām, muan Jesucristota hōrag hamach pōrk'apimk'īir jaau chitaajem; hí k'abahab chadcha maach Pör. Māch garmuajā Jesucristo k'ōsi chirām gaaimua, māg hi hiek jaau chitāmuua mān sīi pāar chogk'ata chitām. ⁶ Har māg durr hompaa naawaijā sīi hich hiek'aupai k'īchag heemua hararag hompaa hautarr hich hag Hēwandamaupaita hich hiek'au maach k'īirjug haardā hat'amjō hajim, magbarmua maach Hēwandam t'umaam k'ān k'āai wajaug sīerrāmta Jesucristo gaaimua k'ap'ā nāsimk'īir.

Dau hap'ā hawiajā Hēwandam maach dāi sim k'ap'ā nām

⁷ Pari mag Cristo hiekta p'atk'on k'āajā hārcha balee simta sīi maar māg dau hap'ā durrum k'ānauta jaau wēnarrrajem. Pari mag Hēwandamau maar mag k'it'ēem k'ānagta hich hiek jaaupi sim chan maachta wajaug nām hamk'īir k'aba, sīi hich Hēwandam jua t'eegauta mag wau nām ha k'ap hamk'īrau. ⁸ Maguata mān māg chitāmān, nem k'īripierramuata chachmamjō haajeeb pari warag magampaita k'īirjug chirājā haba chitām. K'ar mag dau haug waauwaijā magām higwia warag nem wauju k'augba haadeejeeb mamā, magām gaaimua hōk'īirjug pōomajā haa k'augba chitām. ⁹ Hōraun mā k'aibag wawaag mā hēudeejā hēk'aajem; pari jūrr hamau mag nām hee Hēwandamau mā k'a hogdāba hichdēuta mā t'a wai nārrrajem; t'ōju hēk'a nāmuua mas deejeeb pari warre t'ō chan t'ōoba haajem. ¹⁰⁻¹¹ Jesujā juauta ham dēn hi t'ōpāitarr haawai mājā hagjō māch chitāmpierr hi gaaimua t'ōjuuta jar chitāmjō

haajem, mag dau haug wau chitam gaaimua hōrau hoowaijā chadcha hich Jesūs mā t'āar hee hiiu simuata māch t'āa wai nūrraajem k'ap hamk'īir. ¹² Mag hi hiek jaau chitam gaaimua machin chadcha t'ōjuuta hēk'a chitamjō haajem, pari mua mag jaau chitam gaaimua hāu pāar chi hāk'a nām k'ānan jūrr hiiuta hiiu nām, hi hiek hāk'a nām gaaimua.

¹³ Pari chadcha Hēwandamau mag māch t'āa wai s̄eju k'ap'ā haawaita David k'ararrau hiek'atarr hiek'ōoin, "Māch hoomap'am k'ān jua heemua Hēwandamau hāu māch chig hapiba höbeerpiju k'ap'ā chiraawaita warag hi hiekjā hōgk'aba jaau chitaajem." ¹⁴ Mua k'ap'ā chiram, Hēwandamauta maach Pōr Jesūs meetarrjā deeu p'iri haujim. Magtarr haawai hichdēupaita hīchab māchjā Jesūs p'iri haujim p'iri hauwia pāar dāi hāba hich sim haar maach p'ē harrju. ¹⁵ Mag māch dau haug waaujem t'um pārag jaau chiram, jāan māch mag chitam gaaimua pāachta hāu hamk'īrau, magam gaaimua hīchab Hēwandamaujā dārrcha pāar dāi wajap'a haajeewai hich hagjō hīchab hōor k'apank'am k'ānnauta hāk'awia hirig hāu hajim hanamua hi t'ō hiek'amk'īir. Magamk'īrta mag māch dau haug waaujem pārag jaau chiram.

¹⁶ Mag Hēwandamau māch p'iri hauju k'īrjubaadeewaita warag k'īrdam hubā hich jāg p'īdk'a chitaajem. Maach mor māg chi hārlamān chadcha jōoira pamampierr warag serbiiba pamāma, pari jūrr mag sim maach hak'aran hedau hāspapak'ampierra warag juu t'ierpapagmam, Cristo gaaimua. ¹⁷ Māig heegar haawai año k'apan māg dau haug wau chitawiajā māg hatag ya Hēwandam dāi hich mag hogdāba chiraimanaa hoowain sīi k'ūchpaita mag hap'ān chitarrjō haju, magam t'um hāwattarr jūrr Hēwandamau māch wajapcha wai sīsiewai. ¹⁸ Chadcha hagt'a māchdēu hooba chirab mama, magtarr jūrr Cristoo māch dāi hajap'a haju k'īrjubaadeewaita māg jēb gaai sīi chik'am juu machgau hap'ān chitawiajā magamjā higba chitam. Māg heegar haawai maadēu nem wajap'am hoo nāmān jōpcha t'um chi matarrjā k'augba haju; pari hāgt'arm nem chan chugpaajā k'augba hich mag sīrram hiek'au, hoojā k'augba.

5

¹ Keena, maach mor māg siman sīi k'ūchpaim hat'ee di hēu sītarrijota sim. Pari maadēu k'ap'ā nām, māg jēb gaai haawai maach mor mag dijō sim jēebaadeewai jūrr hāgt'ar Hēwandamau maach hat'ee bālrjā jēeba haajem diita wai sim. Mag di chan sīi hōrau hēutarrjā k'abam. ² Mag k'īrjubaadeewaita mag mor dijō sim haum k'ōchk'abaadeejem. Jāga hak'iin meejā meeba māiguim mor sīi hisegpāinaa hich māgta warre mag hāgt'ar Hēwandamau maach hat'ee mor hiiur wai simta hat'aimak'am. ³ Wajapcharan maach meewai maach hak'aran di chuk'umjöta haadeejewai sīi hich māg bālrjā meebara mag mor hiiurta sīi k'ajūajō t'eg jūapāim k'ōchk'abaadeejem, magbaawai sīi di jōoi garmua di hiiur deg dārbabaadēmjō haag. ⁴ Māg jēb gaaita maach hēu heepai wēnārram haiguin t'ōmap'a sīi warag maach mor māg sim hārpaita mag Hēwandamau maach hat'ee mor hiiur wai sim hanamjā jūapāim k'ōchk'abaadeejem; magbarmua maach mor māg dajēk'u k'itāmta jūrr dajēgba hich mag sīsimk'īir. ⁵ Magaag hat'eeta warre Hēwandamau maach hompaawaiwe dajēgba haajem mor k'īrta deejim; pari magtarra pekau gaaimuata maach māg dajēk'u k'it'ēem. Mama magam hāba deeu mag mor hiiur maachig deeb k'aba deeju k'ap hamk'īir hich Hak'aarjā maachig deejem.

⁶ Hich Hēwandamauta mag sīewai chadcha hich mag haju k'ap'Λ chiram. Maachta mΛig heegar hagt'a maach hēu hee wēnarram haiguin maachin Hēwandam warp deeum durr nΛmjōta wēnarram, ⁷ chadcha daúacha hi hooba naawai. Pari magΛm hāba hichdēu maachig deeju ha jaau sim chadcha deeju k'ap'Λ hi hiek hāk'a naawaita ⁸t'ōujā k'īirjuba chiram. Mag mΛ meewiajā hichiita maach Pör Cristo haar hi dāita hāba chiraimaju k'ap'Λ chiram. ⁹ Maguata, hagt'a mag jēb gaai chitaju wa jöpcha hi haar maju hawiajā, mΛig heegarweran hāba hi dawagaata nem wauju k'īirjuajem. ¹⁰ Hichiita maach mag t'ΛnΛm k'ΛnΛn t'umaa Cristo hich pōrk'au pōm sim gaai hoo sim k'īirp'ee wētab k'aba wētju. Maigta mag jēb gaai naajeewai dichdēu hi hat'ee nem waaujerr paarjā jūrr hich garmuajā hagpierr deemaju.

Cristo hiekta jaaujem hi dāi k'ōinaa hamk'īir

¹¹ MΛchdēu Hēwandam hök'ō chitam k'ap, tagam k'ΛnΛnagjā hi högk'awia hi dau na nem k'aigba waupim hugua, hi hiek hāk'api haujuuta hēk'aajem. MΛ mag hagcha chitam Hēwandamau wajap'a mΛ k'ap'Λ sim, maagwai pāraujā mΛ k'ap'Λ nΛm mua nem hagchata wau chitam. ¹² Mag nΛm haig chan mag mΛchdēupai wir haig mΛch t'ōwiata mag hiek'a chiramjā haba chiram. Mua mag chiramΛn, mΛch mag hagcha nem wau chitam hoowai mΛ gaaimua pāach chigaa ham huguata mag chiram; maagwai har hamachdēupai hamach t'ō hiek'a nΛrrjēem k'ΛnΛnau pāach dak'īir mΛ hēugar k'aigba hiek'aawaijā jaau k'ap'Λ hamk'īir. Chadcha Hēwandam daar hamach t'āar k'aigba nΛmta magba nΛmjō hamachdēupain hamachta t'ō hiek'apim k'ōsi haajem. ¹³ Hōrau hoowai mΛ sīi lōkōomjōta p'it'urg hau chitam hoojem k'ai, mΛ gaai mas k'aba sim; mΛ mag hoo nΛmΛn jāan Hēwandamau jaau simjō hipierra ham k'ōchgauta hōrau mΛ jāg hoojem. Pari lōkōo k'aba sīi mΛch k'īir hich mag chiramΛn, jāan pāachig wajapcha hi hiek jawaagau. ¹⁴ Cristoou mΛch daupii haajeewaita muajā mΛchdēu nem waum k'ōsimpai wauba, hāba hi hiekta mΛch k'apeenag mag jaau chitaajem. Mag hāb maach gaaimua meetarr haawai ya maach t'umaam k'ΛnΛnta k'ēchp'ōbaadēmjō hajim, tag dichdēu nem k'ōsimpai wauba haag. ¹⁵ Chadcha Cristoou t'umaam k'ΛnΛn kōit hādΛraa hich t'ōopiwia deeu hiiu p'iidΛjim, mag hich hiek hāk'a nΛm gaaimua hichdēu hiiu haumam k'ΛnΛnag hamachdēu k'ōchagpierr nem wau wēnarraba sīi hich hat'eepaita nem wau wēnarramk'īir. ¹⁶ Warran muan chadcha Cristo sīi parhoobam k'ΛnΛnjōpaita simpii chirajim, pari hīs ya hi hiek hāk'a chiraawai mua k'ap'Λ chiram, hī chadcha Hēwandam Hiewaau. Magua warramjō k'aigba k'īirjuba chitaawai mua chan sīi parhoobam k'ΛnΛnau hiek'aajemjō hōor hēugar "Jāk'ΛnΛn magta sīerrjēem" ha jaauha chitam. ¹⁷ Ya Cristo dāita sim wounan warr hich sīerrjō k'aba, woun chi hiiurigta pa sīsimjō sim. Magbarm haigmua warr nem k'aigba waaujerr k'īirjug t'um hisegpāiwiia sīi k'īirjug hiiurta wai sīsim.

¹⁸ Mag simΛn t'um hich Hēwandamauta mag k'īirjug hiiurig paappāimaajem Cristo gaaimua. Hich Cristo gaaimuata hīchab hich dāi tag hiekk'ōr chuk'u k'ōinaa wēnarrapinaa maachigpaita tagam k'ΛnΛnag jāga hamjā hagjō Hēwandam dāi k'ōinaa wēnarraju haai nΛ ha jaauji jaaujim. ¹⁹ Wajapcharan Cristo gaaimuata mag jēb gayam k'ΛnΛn t'um Hēwandamau hich dāi k'ōinaa naapiju haai hapijim, hich hiek hāk'amam k'ΛnΛn pekau perdonawia tag magΛmjā higba; pari hichdēu hōor dāi

mag sim k'ap hamk'īir maragta mag hich hiekjā jaaupijim. ²⁰ Magua maarta Cristoou hich jūrr chogpāitarr k'ān haawai maarta hi hiek jaaujem k'ānau. Magua marau hi hiekta maach hiek gaaai t'āwi mag nām: Hi hiek hāk'awia pāach k'aibag hirig chugpaapi jēeubat, Hēwandam dāi k'ōinaa wēnrraag. ²¹ Cristo chan bālrjā pekau wauba k'itajim; pari mag k'itarrta, Hēwandamau hādlraa hi t'ōopijim maach t'umaam k'ān kōit, hichta mag pekau wauwia chi hik'ā harrjō; hi dāi magbarmua jūrr maach dēnta chugpaabapāiwai pekau chuk'u narrjō nāisimk'īir.

6

¹ Māchjā Hēwandam dāita p'idk'a chiraawai hirua pāach dāi wajap'a ham k'ōsi sim mua jaau chirām chan hoob pārāu par jāgāupai hūrmiet ha chirām. ² Hēwandamau hich hiek p'ā sim gaaai jaauwai, "Māchdēu hūrju harr dāicha jēebaawai mua pā hiek hūrjim" ha sim; maimua "māchdēu hōor peerdā hauju hedcha jēutarr haawai hāu pā k'aigpēr haujim" ha sim. (Is. 49:8)

Magua hīsta pārāu hirig pāach peerdā haupi jēeumān, hīsta chadcha hirua pāar peerdā hauju hedau.

³ Mua chan bālrjā hiwiir hābam k'ān dau najā nem k'aigba wauba haajem, magām gaaimua hābmuajā māg māchdēu jaau chitām hiek hisegam hugua. ⁴ Magpiju k'āai māch nem wau chitāmpier nem wajap'ata waaujem, magām gaaimua māch chadcha Hēwandam chogk'a chitām t'umaam k'ānag k'ap hamk'īir. Māch dau haug wau chitāmjā higba, māchdēu nem hig chirām chuk'u haawaijā magām haba, sīi p'it'urg hau chirām paarjā magām haba, sīi k'īuu hāwaatjem. ⁵ Chaaijō sīi māch wa t'ānāuwajā k'īu hāwaatjem. Māchdēu jaau chitām gaaimua hōor p'ogdāwia mā hēudeejā hēk'aajem; k'ar cárcel degjā chiraajem; p'idaq t'eegjā p'idk'aajem, maimua dau k'ōreu nām, jāsog hāwat nām, magām t'um mua sīi k'īu hāwaatjem. ⁶ Hīchab chadcha māchta Hēwandam chogk'a chitāmjā hōrag k'ap'ā hapiejem: māch bālrjā hālin wauba chirām gaaimua, chadcharam hiekta māchdēu k'ap'ā chitām gaaimua, maach k'apeen dāijā k'īir t'ūunaa t'umaam k'ān dāijā hō wajap'a chitām gaaimua, māch gaaai Hēwandam Hak'aar wai chirām gaaimua, chadcha t'āraucha māchdēu pāar k'ōsi chitām gaaimua, ⁷ chadcharam hiekpaita hōrag jaau chitām gaaimua maimua hich Hēwandam juu t'eegjā māch gaaai wai chitām gaaimuajā hōrag k'ap'ā hapiejem mag māch Hēwandam chogk'a chitām. Mag māch nem hagcha wau chitām gaaimuata māch hēugar hiek'aajem k'ān dāijā sīi k'ajap jāau chaar jāau nāmjō jūrr peer-mieprāigmamua māch garmua k'īupaa sīujem. ⁸ K'ar ham dēn maach k'īir honee hiek'anaa k'ar jūrr maach k'īraajā hiek'amaajem; k'ar maach wajap'a hig hiyānnaa k'ar maach hāauk'ajā hiek'amaajem. Pari par ham mag hiek'a naawiajā mān maach Pör Cristo dāita hich māg hi chogk'a chitaju. Chadam hiek happai jaau k'itaajemta ham hiek mag sēunemjā chitām haajem. ⁹ T'umaam k'ānau mua Hēwandam hiek jaau chitām wajap'a k'ap'ā nāmta, ham dēn maach dāi parhoobam k'ān dāimjōta haajerram. T'ōju jār chitāmjō haajemta, cha hag'ta ham hi hee pālraa chitām; wajap mas haajeeb mamā, chi t'ōo chan t'ōoba haajem. ¹⁰ Hamau hoowai hōk'īirjuumjō chiraajeeb mamā, honee chirāmpta jāg chiraajem; hamau mā dau hap'āmjō hoojeeb mamā, mag chirāmuan jūrr hōor k'apan nem juu paraamjō hapiejemta māg chirām; hamau hoowai mā

b  l  rj   nem hinagdam chuk'u chit  mj   hoojeeb mam  , b  l  rj   haugchee k'augba chit  m.

¹¹ K'odamnaan Corintopien, chadcha m  ch t  raucha p  ar k'  si chirraawai mua p  rag b  l  rj   nem meerbata jaaubarm. ¹² M  ch garmua chan mua b  l  rj   p  ar higbam haba chir  m, mag k'  ai p  ach garmuata m   higba n  m k'  ai m   higba n  m. ¹³ J  oinau hamach chaainag hiek'ajemj   muan p  ragj  , m  chd  u p  ar k'  si chir  mj   p  ach garmuaj   hich hagj   m   k'  si habat ha chir  m.

Maachin H  ewandam diiu

¹⁴ H  ewandam hiek h  k'aba t  n  m k'  n d  i chan hoob pamiet; mag  m k'  n d  i chan p'atk'onau p'idk'aagi   hoob sociok'amiet. H  ewandam hiek h  k' sim, h  k'aba sim d  i h  ba k'aba sim. ?P  rau hoowai k'ichag hararag d  i hich hagj  o s  ? Hich hagj  o k'aba sim. Maach wounaanj   hich j  gta t  n  aabahab H  ewandam hiek h  k'aba t  n  m k'  n d  i hoowai. ¹⁵ Cristoj   p  od mepeer d  i k'apeerk'aju k'aba s  ewai hi hiek h  k' durrum k'  n  nj   hi hiek h  k'aba n  m k'  n d  i hich hagj  ta n  m. ¹⁶ ?K'an gaaimua h  ba n  m haju haai s  , H  ewandamag j  eu n  m s  i h  rau juau wautarrta ham h  ewandam han  m  g j  eu n  m d  i? P  aad   p  ach gaaita k'irjubat: Maach m  g H  ewandam hiek h  k' a n  m k'  n  nta H  ewandam chadcha hiiu s  err  m hag dik'a naabahab, hich hiek gaai jaau simj  . Hichd  u hich hiek gaai jaauwai,

"M  nn ham hee hich j  g chit  muu m  chta ham H  ewandamk'a chitaju, maagwai j  rr hamach m   p'  b  rk'a n  isiju" ha sim. (Lv. 26:12; Ez. 37:27)

¹⁷ Magua h  chab hich hag hiek gaaipai jaau simj  :

"H  ewandam chaar k'abam  g j  eujem k'  n heemua h  b  rwia chaaug h  r  ubaad  t;

hoob ham d  enj   m   dawag k'aba maach hinaam nem waumiet" ha sim.

(Is. 52:11)

"P  rau magta m   hipierraam ham  n mua p  ar hauju,

¹⁸ magbaawai m  chta p  ar Haailk'a chirsewai p  ar j  rr m   chaaink'a n  isiju" ha sim H  ewandam maach P  or chi jua t'ierriu. (2 S. 7:14; 1 Cr. 17:13;

Is. 43:6; Jr. 31:9)

7

¹ Magua, Cristo gaaimua k'odamnaan, magta H  ewandamaau maach d  i haju ha sim. Maguata maachin nem k'aigbamj   p  awia k'irjug k'aigbamj   hisegnaa dich morta s  rk'aju haai n  m. Magnaa H  ewandam dau na peku wauju h  k'ona warag hi simj   wajap'a hajuuta h  k'aju haai n  m.

Corintopienau hich hipierraam harr gaaimua Pablo honee hatarr

² Keena, m   hiek h  rbat: mua p  ar heem k'  n d  i ni h  bam d  ij   hat'uucha k'aba ni h  bj   mua k'aibag wauba, ni H  ewandam hiek chaar k'abam jaauwia h  bj   mua k'  gurba chit  m. ³ Mua mag chir  m chan mag mua p  ach d  i mag chir  m k'irju naawaita mag chir  m habam. M  chd  u na p  rag jaau chirarrj   chadcha m  chd  u p  ar daupii wai chitaawai, j  ga hak'iin m  chta warag p  ar haar mawia hich mag p  ar d  i chirsi  m. Mag h  ba w  n  rr  mua h  ba k'  chju hawiaj   m   hich mag p  ar d  i chitak'am, m  ch t  aar heeta p  ach t'um p'   wai chit  mj   haajeewai. ⁴ P  rag mua b  l  rj   nem meerba jaau chit  m, magua p  ar gaaimua m  ch honee chir  mj   meerba jaau chit  m. Chadcha j  g p  ach

wajap'a w  n  rr  m gaaimuata p  rau m   k  ir j  senk'a n  mj   haajem. M  an chadcha p'it'urnaa dau haugj   haaujeeb pari honee chir  m.

5 Macedonia durr m  ach barch  tarr haigmua chan b  lrj   jua h  yaa k'augba chiraajem, p'it'uurga haawai; m  g hiek jaau n  m gaaimuaj   h  rau hid  u maach k'ajap s  uba haajem; mag n  m d  i h  chab chik'amnau p  ar d  i j  ga hajuutaa j  agjem k'ai ha k  irju chir  m haajeejim. 6 Pari hich H  wandamauta h  or h  k'irjuu k'it'  em k'  nnj   deeu k  irdam honee hapiejeeawai Tito barbaich  m gaaimua H  wandamau m  chj   hagj   k  irdam honee hapijim. 7 Pari mag s  i hi barbaich  m gaaimuapai k'aba, mag n  m d  i h  chab hichd  ej   p  ar hoot'urwia p  ar higmamua maach j  gaagaa jaaubaicheewaita chadcha m   honee haad  jim. Hi hiek mag p  rau m   hoom k'  chaaga n  m haajem. Mag n  m d  i p  achj   h  k'irjuu naajem haajem, p  ach haar j  g problema wai narr gaaimua m  j   mau h  k'irjuu chirarr h  rwia. Mag p  rau m   h  ugar hiek'ajem k'  nn d  ij   j  rr m   k  it hiek'ajem haajem ha jaaubaicheewaita warag m   honeeubaad  jim. 8 Har nacha m  chd  u p  rag h  sap deep  itarrau chadcha p  ar k  ir naaupiju k'ap'   chirarr haawai m  chpa h  k'irjuu chirajim. P  ar chadcha k  ir naauijerrab mam   k'  chpai hajim. Mam   h  u p  rau m  chd  u jaaup  itarr hipierr p  ach problema arreglaabarm han  m h  rwia 9 h  s deeu m  chpa honee chir  m. Maj   mag p  ar wajap k  ir naautarr gaaimua k'abam; m   honee chir  m, mag p  ach k  ir naubaawai deeu H  wandam d  i wajap'a n  isim hanaawaita m   honee chir  m. Mam   h  s wajap'a k  irjuawai chan b  lrj   p  ar k'aigba k'abajim; wajapcharan h  u hich H  wandamauta mag h  sap gaaimua p  ar k  ir naaupijim, magbarmua hichd  u k'  si simj   hamk  ir. 10 Har dich k'aibag gaaimua H  wandamau maach h  k'irjuu hapi s  eb mam  , warag hirigta dich k'aibag t'um hisegpi j  euwain hi d  i k'  inaa n  isiejem. Magbarm haigmua k'ant'ee tag h  k'irjuu haju. Pari har s  i hamach k'aibag gaaimuapai h  k'irjuu n  mta h  sie hewag k  irjuvia H  wandamaj   j  eubam chan p  d peerd  bam. 11 P  ad   hoobat, j  g p  ar h  k'irjuu narr j  rr j  gaj   H  wandamau p  ar d  i: Warr p  rau j  g woun k'aigba simj   hoobamj   wai naajim; pari h  s p  rau hi d  i s  i par da  ua hooba chi hiekk'  r h  eda hauwia ya arreglaap  ijerram, p  achpata d  i k'aigba n  m ham hugua. Chadcha p  rau j  g k'  chk'aba narr haawai d  i k  ir mas chi hiekk'  rj   h  eda haujierram. J  gbarm haig chadcha p  rau H  wandam h  k'   n  m han  m. Chadcha mag p  ach hoon mapim k'  si narr haawai chi mag hich b  aaurr h  an d  i s  errj   m   barju nawe p  rau hi d  i s  i par da  upai hoobajierram. P  rau hi d  i m  gbarmua bigaaum k'  nnauj   p  d p  achd  ej   p  ach hiparmua j  gpim k'  si narr haawaita j  g s  i hoo wai naajim haju k'aba n  m. 12 Mua j  g p  rag h  sap gaai p'   deep  itarrau, j   chan s  i chi mag hich b  aaurr h  an d  i s  err hoppaita ayudam k'  chgau k'aba ni chi haai hat'epaij   k'abajim. Mua j  g h  sap p'   deep  itarrau, j  an H  wandam dak  irj   chadcha p  rau m   hiek h  k'abaju k'ap hamk  ir hajim. Magua mag p'  awaij  , hamau m   k'  si n  m m   hipierraau haju ha chirajim, p  ar h  gwia m  ch h  degpai. Pari mua k'ap'   chirajim, p  rau chadcha m   k'  si naawai m  ch hipierraau haju.

13 Mag p  ach garmuaj   m   k'  si n  m gaaimua chadcha m   honee chir  m. Pari h  rcha m   honee harran, Titoj   p  rau wajap'a p  ach hee wai naawia h  chab hi k  ir honee hapitarr gaaimuata m  chj   honee hajim. 14 Titoou p  ar hoon maju nawe p  ar H  wandam d  i wajap'a n  m ya

mua hirig jaau wai chirajim. M^lachd^ēu hirig jaautarrjō chadcha pāar hich mag wajap'a n^{am} hanaawai hāu pārau m^l k'^īir naaupibajierram. Pārau k'ap' n^{am}, m^l pāar haar chiraaejewai warm k'^ll higwiajā mua sēuk'a nem jaauba haajeejim. Maagwaita pāar higwi mag m^lchhonee chir^lm Titoog jaau chirarrjā chadcha hich hag hee hōbērjim. ¹⁵ Magtarr haawai mag m^lachd^ēu jaau chirarrjō hich daúacha hoobat'uurwaita pāar haarmua bēeu hi honee sīechējim. Jāg pāachd^ēu hirua nem k'^ōsimjōta waum k'^ōchgau hich dāi wajap'a harr k'^īirju n^{am} dāi jāga hichd^ēu nem jaauwaijā pāachd^ēu hi hipierraas naajī ha k'^īirjubaadeewaita hichjā warag hārcha pāar gaaimua honee sīejem. ¹⁶ Magua hīs chadau pārau chadcha m^lch k'^ōsinaa m^lch hipierraas hab k'aba hipierraas n^{am} k'ap' chir^lm. chadcha m^l honee chir^lm.

8

Jerusalenpien hat'ee p'atk'on p'ietarr

¹ Hermanonaan, hīs jūrr mua pārag jaauum k'^ōsi chir^lm, jāga Hēwandamau Macedonia durr iglesia n^{am} heem k'^ll n^{am} hāu wai sī. ² Haman chadcha p'it'uurga haadēp naab pari honee naajem. Dau hap'^ll naajeeb pari hamachd^ēu p'atk'ondam hoo n^{am} heem chan mag deemap'amjā haba haajerram. Hamaun paraam k'^ll dēnjō dārrchata deenaa maimuajā deem k'^ōsite deejerram. ³ Hamau mag deemamjā hamachd^ēu deeju harrierrpai k'aba, hamachd^ēu deeju harr hatchata deejem. Mua mag jaau chir^lmln, m^lachd^ēucha k'ap' chir^lm. ⁴ Mag dee n^{am} chan muata deepi jaauwia k'aba, sīi hamach k'^īrauta mag deejem. Hamach garmuata, hamaujā hagjō hamach hermanonaan Jerusalenpien hat'ee hamach paat deeju haai n^{am} n^{am} paawaita mua hamag, "Pāachd^ēu mag k'^ōs n^{am} k'ai, magan hāu sim" ha chirajim. ⁵ Maimua chadcha muan hamau jāgcha habajupii chirajim. Nacha hamachd^ēupaita sīi deeum k'^ll n^{am} maach Pōr Jesuugta wir haig hamach t'^las̄ep̄xijierram, hirua nem k'^ōsimpai wawaag. Maimuata jūrr sīi mua nem jawaata hoo n^{am}isijim, Hēwandamau hamachig hapi simjō. ⁶ Maguata muan pāragjā Macedoniapien dēnjō ofrenda deem k'^ōsi deebat ha chir^lm, hö hāk'^āragjā chuk'u. Magamk'^īir Titoogjā jaau chir^lm, pāar haar hich maju nawe, jāg hichdēuta nacha pārag ofrenda jar p'iepi jaubaaderr hich jāg warag t'umaa hāba jar p'ie haumk'^īir. ⁷ Pāar chadcha chi wajap'am k'^ll n^{am}, t'^āraucha maach Pōr Jesucristo hiek hāk'aag. Maach Pōr Jesús hiek k'^āugnaa hiek'aa k'ap' hiek'amamua hag hiek jawaagjā pāran chi wajap'am k'^ll n^{am}; maimua nem wajap'a waum k'^ōchk'a n^{am} dāi hīchab m^lachd^ēu pārag jaautarrjō wir haig dich k'apeen k'a k'^ōchag hagjā hagjō chi wajap'am k'^ll n^{am}. Mag nem t'umaam hat'ee chi wajap'am k'^ll haawai cham^lg ofrenda deepi jaau n^{am}jā dārrcha deebat.

⁸ Mag chir^lm haig chan mua hajuésta deebathaba chir^lm. Mag chir^lm haiguin sīi pāraujā Macedoniapien dēnjō dee k'^āugamk'^īirta mag chir^lm. Pārau mag deebap^lim gaaimua maach k'odnaan Jerusalén p'ōbōr hee hap'^ll k'it'^ēem k'^ll n^{am} k'ap' haju, sīi par hiek'aupai k'aba, chadchata pārau ham k'^ōsi n^{am}. ⁹ Pārau ni hābmuajā meraa k'aba n^{am}, jāga maach Pōr Jesucristojā Hēwandam dāi hāba sīerr haawai dau hap'^ll k'aba sīerrta hich k'^īrau m^lg jēb gaai bēewia dau hap'^ll hajī maach gaaimua. Pari juau hogt'om mag hich dau hap'^ll hapitarran, hich magbarm gaaimua jūrr Hēwandamau maachta hich Cristo dāi hāba wēn^lrramk'^īir hajim. Magua

Cristo gaaimua maach k'odk'a nám k'lan dau hap'la hoowai ham dau haug k'aug paraa habat.

¹⁰ Mág cha mächdëu jaau chirám hat'ee sii mua pár wawim hig chirám. Naam añoouwe páchdëuta nacha hermanonaan Jerusalenpien hat'ee p'atk'on p'ieu hap'öbaadëwi chadcha p'iep'öbaaderr haawai, ¹¹ páchdëu deeju hayaampierr hagdaujö deemamua páchdëu deeju hap'öbaadeewai deem k'ösi narrjö hich jäg deem k'ösi deepet. ¹² Párau ofrenda deewaijä deem k'ösisita dee námnan, bérll hawiajä därrcha dee nám däi hääba Héwandamau haum k'ösi hauju. Hirua maachdëu chuk'u nám hatchajä jéeuba, maachdëu wai nampierrpaita jéeu sim. ¹³ Magba hak'iin wa dich k'apeenag nem deem k'öchgau jürr dichdëu nem hig námna chuk'um haju. Mua pár magpimap'a chirám. ¹⁴ Mag k'ääi sii hagdaujö páchdëu nem hig námna t'um paraa hapim k'ösi chirám. Párau nem wai nám jürr warm k'lanau chuk'u nám k'ai, magan hamag dee sim; maagwai jürr párau chuk'u habarm hed hamau wai nám k'ai, hich hagjö párág deeju. Mag nám haig sii hagdaujö dichdëu nem hig námdam haugchéba wai nánnid haju. ¹⁵ Cha mua jaau chirám higwia, Héwandam hiek p'ä sim gaai jaauwai,

"Köju póm hautarr dën heemjä sobba, ni k'öjudam bérll hautarrjä waaurrwia haugchébajim" ha sim. (Ex. 16:18)

Tito hich k'apeen däi pítarr

¹⁶ Mua Héwandamag häu hajim ha chirám, hichdëuta mua pár k'írju chirámjö Titoogjä pár k'írjupi siewai. ¹⁷ Mua hich Titoog pár hoon mamk'ir jaaubaawai häu mä hipierr maju haadëjim. Mag nám däi hichdëujä nawe pár hoon mam k'öchag siierr haawai hïsin chadau hirua hich daúacha pár hoon mam. Pari mua hoowai hirig petá haba harr hak'iinjä, hichiita hich k'íraujä maju siejim.

¹⁸ Tito däi mua deeum hermano pái chirám. Jäguan hïchab mág maach peerdlajem hiek jaau gaai k'itám gaaimua mau iglesia nánnidám hee t'umaam k'lanau hi hëugar wajap'a hig hiyäla haajem. ¹⁹ Mag nám däi hïchab, mág p'atk'on jár p'ie wénrraag maar juag hoomk'ir tagam iglesia heem k'lanaujä hiita jár haujierram. Mag p'atk'on jár p'ie wénrramn hap'la k'it'ëem k'lanag deepääigau, magbaawai hamaujä maach Pör Jesu-uta wajap'a hig hiyäla nám däi chadcha maachdëu hamach k'ösi nám ha k'ap hamk'ir. Magta mág hermanodam maar daumaai nárram. ²⁰ Magba maach happaita wénrrak'iin, p'atk'on därrcha harrum haawai, heeu hääbmua k'äijä wa marau hag heem haujim haju. ²¹ Pari hääbmua jä mag k'írjum huguata häba nem wajap'a waujupaita k'írjuajem, Héwandam dau na maimua sii mág jéb gaai maach hagdaujöpai t'lnam k'lan dak'írjä hagjö.

²² Pár haar Corintoog mäch maba habaawai mäch jürr dewam hermanodamta hagjö ham daumaai pái chirám. Jäjä hagjö hichdëu nem wajap'a wau k'itám gaaimua mua hi k'ap'á chirám, jään hermano chaardamau. Magám hïs chará hichdëujä ya pár wajap'a wénrram k'ap'á siewai hïrcha hirua pár hoom k'öchk'a sim. ²³ Hääbmua k'äijä Tito higwia páchig, "Jäk'áuma?" habaawai, jürr mä higwia, "Jään Pablo k'aperau, pách juag hoom k'öchgau hi däi häba p'ídkaajem k'abahab" habat. Wa jürr hi k'apeen har hi däi numí wétum k'lan higwia k'äijä, "Jäk'lan chijä k'lanuma?" habaawai, "Jäk'lanan mau Macedonia durr iglesia

nānnaidām heem k'ānnau jār hauwia pāitarr k'ānnau" habat, "hīchab wajap'a maach Cristo hiek hig hiyāl haajem k'ānn." ²⁴ Hermanonaan Corintopien, chamā k'ānn wounaan pāach haar bardatk'aimaawai, pāachdēu ham k'ōsi nām chadcha hamach daúacha hoomk'īir, ham dāi wajap'anāa ham jāsene habat. Pārau ham dāi magmān, magan māg Macedonia hee iglesiapierr t'umaam k'ānnauta pārau mag ham k'ōsi nām k'ak'apdō haju, pāachdēu mag hamach dāi wajap'a hatarr jaaut'urtarr hūrwia. Mag hamān magan mājā hīchab parcha honee k'aba habarm pāar gaaimua.

9

¹ Ya māchdēu pāar k'ap'ā chiraawai, hermanonaan hat'ee ofrenda deemk'īir chan tag pārag p'ālrba jaauju chuk'u chirām. ² Mua k'ap'ā chirām, pārau pāach k'īrauta hermanonaan juag hoom k'ōchk'ajem. Jāg nām haiguin chadcha mua pāar t'ō chitām. Mag gaaimua ya hante mua Macedoniapienag jaau wai chirām, naam añouwe pārau ofrenda jār p'iewi hap'ālm k'ānn hat'ee deepāim hig narr. Mag, jam Acaya durr pārau mag k'īrju nām hūrwia mau Macedoniapienaujā hich hagiō k'ōchk'a t'ānram. ³ Ya mua pāar hamag wajap'a jaau wai chiraajeewai māchcha maju nawe hīs mua pāar haar māk'ānn hermanonaan pāibārāim, chadcha pāachdēu ofrenda deepāiju hag nawe sīi k'īir k'aug wai naamk'īir. ⁴ Magba hak'iin, māchcha pāar haar barm hed Macedoniapien k'āijā mā dāi mawi hagt'a chuk'u nām hoobaimaawai, sīi sēuk'ata pāar hēugar mag chirarrjō haju. Magbaawaijāh, jāga haag hagá? Magan pārau wajapta mā k'īir naaupiwig pāachjā dāi k'īir naauju, k'ani mag māch k'īir naaupibajupii hawiata mua pāar hēugar hamag mag jaaujerr haawai. ⁵ Pari magam huguata mua māch nawe māk'ānn hermanonaan pāi chirām, pārau hagt'a ofrenda dārrcha pāachdēu deeju hatarrjō chuk'u nām k'ai, dāi pāar juag hooimamk'īir. Maagwai mā baarwaijā ya sīi k'īir k'aug wai naaju. Pari mag chirām chan mag hajuésta deepiba, sīi pāach k'īrauta deepim k'ōsi chirām.

⁶ Pārau k'ap'ā nām, jāga haajē nemjīir jīrtarr k'ai, paarpaawaijā hich hagpierrpai bārlāl haaujem. Dārrcha jīrtarr k'ai, paarpaawaijā hich hagpierr hagjō dārrchata haaujem. ⁷ Maguata mag ofrenda dee nām haigjā hich hagjōta sim. T'umaam k'ānnau wajap'a k'īrjuwia k'ap'ā haju haai nām, k'achpaita hagdaujō deemaju haai nā. Pari hich Hēwandamaujā mag deem k'ōsi dee nām k'ānta daupii haajeewai mag dee nām haigjā bigaaum k'ānnau hajués deepi naawaita mag deegpamjā haba, ni sīi k'īir mor chigpajā deeju haai k'aba nām. ⁸ Pārau magta hamān, Hēwandamaujā pārag nem wajap'am pōm deewia maimuajā k'īrpierr dārrchata deeju, pāachdēu nem hig nāmdam paraa hamk'īir, mag dārrcha wai naawai jūrr bigaaum k'āndamau mag chuk'u nām k'ānnagjā hagjō dedee hamk'īir. ⁹ Magām jaauwia Hēwandam hiek p'ā sim gaai,

"Har chadcha hich k'apeen hat'ee nem wajap'a waaujem k'ānnau hap'ālm k'ānn dāijā hö hajaugta haajem" ha sim.

Maimua hīchab, "Chi hö wajap'a nem dee sim k'ā chan haugchēbam, mag hö wajap'a hamk'īrta hich Hēwandamau jūrr hirig dārrcha deejeewai" ha p'ā sim. ^(Sal. 112:9)

¹⁰ Hich Hēwandamauta nemjīir jīramk'īrjā maachig nemjīir dau deenaa nem t'um maadēu k'oojemjā deejeewai, hichdēuta hīchab nem wajap'a

wawaag pārāu nem hiigwaijā deeb k'aba deeju. Mag nem deem k'ōsi dee nāmta nemjīlir jīrwia bāumamjō warag hārpapag maju, mag hoowia warag ofrenda deem k'ōsi dārrcha deemk'īr. ¹¹ Pārāu magta wēnārrāmān, pāachdēu nem wajap'am hig nām t'um wai naawai, jūrr pāach k'āai hap'ām k'ānnag dārrcha deegjā dārr haju. Maagwai pārāu mag ofrendadam maar gaau deepāi nāmjā marau hermanonaan Jerusalenpien haar deebaimaawai hag paar hamau Hēwandamagta hāu hajim haju. ¹² Pārāu ofrenda deepāi nām marau ham hat'ee harr nām chan sīi hamau nem hig nāmdam deeimaagpai k'abam; mag ham haar ofrendadeen mamjō deer ma nāmuu hīchab hamag Hēwandamagjā magām nemdam paarjā hāu hajim habat ha jawaanta maar wēt naabahab. ¹³ Pārāu māg ofrendadam hamachig deebapāim gaaimua hamau k'ap'ā haju, chadcha pāraujā Cristoou maach peerdlajem hiek gaai jaau sim hipierraā nām. Mag nām dāi hīchab pāraujā pāach garmuata hamag mag ofrendajā dārrchata deepāim k'ōsi deepāi nām haawai, pāach kōit Hēwandamagjā hāu hajim hawia ¹⁴ warag hamau pārāu kōit hirig jēeuju hāu pārag hamach juag hoomk'īr, mag k'īrjugdam deetarr jūrr. ¹⁵ Magua māchdēujā Hēwandamag hāu hajim ha chirām, hich Chaai regalo wajap'am k'āaijā wajaug hatcha simta deetarr kōit. Sīi hirig hāu hajim haajem, hag k'āaijā wajapcha jawaag tag hiek'āju k'augba haawai.

10

Pabloou hich hiek t'eeg sim jaautarr

¹ Mān Pabloota pārāu dāi hiek'a chirām. Mā pārāu dāi meeuk'ajā meeuk'aba, sīi Cristoou hapi simjöta hit'ūu pārag hiek'a chirām. Ham hiek mag pārāu hökgauta pārāu dāi hāba chirām haiguin sīi himaa chitm haajem; pari jūrr warpmua hēsap p'ā deepāaiwaita pārag hiek t'eeg hiek k'ēgk'ata jaaupāaijem haajem. ² Ham hiek mā mag Cristo higar k'aba chirāmjō chitm hanām, mamaā hoob ham hiek hasekasmiet. Pārāu mārāg magām hiekta jaaumān pāach haar baarwai magām k'ānnag dāi hoowaijā sīi par hiek'aupai chan mua chan ham högk'abaju chirām. ³ Maachin chadcha t'um hāba wounaank'a t'ānām; mag naab pari mua chan Cristo hiek serbiibag p'eejem k'ānnagjā sīi māch hiek'aupaita meeurrāu sīuba haajem. ⁴ Mua jierrnem wai chirām chan sīi māg jēb gaaim jierrnem k'īr k'abam. Mā jierrnemen hich Hēwandam jua t'eegau. Mag Hēwandam jua t'eegauta muan par ham jāg hamach k'īrjug k'aug t'ōwia maach peerdlajem hiek wau hiek'aajemjā māch garmuata pōdrāpāi haajem. ⁵ Maimua t'umaam k'ānnag k'ap hapiju, har hamach k'īrjug k'aug t'ōwia hiek t'eeg nām haajem k'ānnau chad k'abam hiekta jaau nām. Magbaawai pōd hamau mag hamachdēu sēuk'a nem jaau nāmta chadham hiek gaai t'āju k'aba nāsisju. ⁶ Ya magbaawai har pāach pekau hisegwia chadham hiekta wajap'a hāk'a nāsim hee hiwiir hābam k'ānnau k'āijā hamach k'aibag pālabā nāmān, muan jerrba hik'āaba hiek'amamuata k'ajap'am jierrnem dēnjō ham gaai mas deeju chirām.

⁷ Pāach daúgpai chan hooba pāach k'ūgurpimiet. Hābmua k'āijā hiita chadcha Cristoou jār hautarr ha k'īrju sim k'ai, magan hīchab k'ap'ā haju haai sim, mājā hagjō Cristoou jār hautarrk'a chirām. ⁸ K'ar pārāu daar mua māch tō hiek'a chirāmjō haajem, maach Pōr Jesuu juapā deetarrta hig hiyāl haawai. Mag hirua mārāg juapā deetarr chan sīi pārāu k'aibag waumk'īrjā k'aba, warag māchdēu jaau chirām gaaimua hich hiekta

k'augamk'ür hajim. Chadcha mag hiek'awiajā m₄ chigaa haju k'aba chir₄m, m₄chta t'öba Cristo juu t'eepta t'ö chiraaawai. ⁹ Hoob pārau s̄i mua pāar jāp'ierrpiegta hēsap gaai jāg p'ā deepäajem ha k'ürjumiet. ¹⁰ Ham hiek mag hēsap gaai haawaita mua s̄i pārag hiek k'ëgk'a p'ā deepäajem haajem; pari mag chir₄m pāar dāi k'ürcha hoowai chan bñlrjā magba ni hābmuajā högk'abaju hayaa chir₄mta jāg chir₄m ha jaaujem. ¹¹ Pari chi mag hiek'a simuan k'ap'₄ haju haai sim, hich jāg mau warpmua par hiek'aupaijā jaaupäinaa hēsap gaaijā m₄chdēu jaaupäi chir₄mjō, ya k'ürcha pāar dāi hāba chiraimaaawaijā hik'₄a hiek'abaju.

¹² Chadcha mua chan har hamach wir haigpai t'öojem k'₄nn dēnjo wir haig m₄ch t'öba chit₄m. Pari mag hamachdēupai hamach t'ö n₄muu hamach lököomjō n₄m chan k'augba n₄m. ¹³ Chadcha mua m₄ch t'ö hiek'amjō chir₄mln, hāba Hēwandumau m₄chig p'idag deetarrpai wau chit₄m higwiata mag hiek'ajem. Mua mag ham dēnjo chik'am p'idagta m₄ch dēnk'a haumaajem wounjā k'aba chit₄m. Hēwandumau m₄chig jaaumampierrpaita nem wau chitaajewai hichdēuta jam pāar haarjā hich hiek hawaan mapibaawai pāar haar jaaut'urjim. ¹⁴ Mag hichdēuta m₄rl₄g hich hiek pāar haar jawaan mapitarr haawai hagt'a pāar k'ür hok'ooba chir₄m. Pāadē k'ürjubat, ¿k'aiuta nacha pāar hee Cristoou maach peerd₄l haaujem hiek jaauwimajī? ¿M₄chdēu k'abajī? ¹⁵ Mua chan chik'am p'idagta m₄ch dēnk'a hauwia jürr m₄ch gaai t'₄ hauba, ni s̄i chik'amnag pāar hee p'ik'apimaaugaujā k'abam; m₄m hichiita pāar heeta warag p'ik'aju k'ürju chir₄m, jāg pāachdēu Cristo hiek hāk'a n₄m gaaita warag hub₄l paauk'amamk'ür. ¹⁶ Mag n₄m dāi hñchab pāar n₄m haigmua warag hatag maach peerd₄lajem hiekta jaau n₄muu haaidap'xim k'ösi chir₄m. Pari mag jaauju hawiajā ya chik'amnau jaautarr k'₄nn hee chan tag jaaubaju; magba hak'iin hamau jaauwia hāk'atarr k'₄nta jürr mua m₄ch t'öwi m₄ch dēnk'a hat'am haju. Pari Hēwandum hiek p'ā sim gaai jaau simjō,

¹⁷ "Hābmua k'āijā hichdēupai wa chik'amnag k'āijā hich t'ö hiek'apim k'ösi sim k'ai,
magju k'āai maach Pör Hēwandumagta hich t'öpibā hich nem wajap'a wau
sim gaaimua." (Jr. 9:24)

¹⁸ Dichdēupai dich higwia nem wajap'a waaujem ha jaau n₄m chan bñlrjā baleeba sim; mag k'āai hich maach Pör Hēwandumauchata maach kōit mag simln chadcha balee sim.

11

¹ M₄g m₄ hiek'abaadēm nau lököom dēnjo pāach jāgaag k'aba k'āijā hiek'abapäimjā pārau warag s̄i m₄ hiek hñrk'iin hñu hak'am. ² Hēwandum dau na chik'amnag pāach k'ügurpimaugau pāach dāi m₄ nem hanem chitaawai muan pāragan, hāba hñlirau hich jaaai hauju dāipai hiek dee wai simjō Cristo dāipaita n₄isit ha chir₄m, mag hich dāipai naawai pekau chuk'u harrijö pāach hich haar p'ë haumk'ür. Pārau magta ham₄n m₄chjā dāi honee chiraju maach Pör Jesucristo na. ³ Mua chan warrgarwe nemk'öriu Evaag s̄euk'awia k'ügur hautarrjö pāarjā hagjö s̄i parhoobam k'₄nnau nem jaau n₄m hāk'am k'öchgau hñdlraa pāach k'ügurpiwia jürr pāach k'ürjug hāba Cristo gaai k'ürju n₄mta hisegpimap'a chir₄m. ⁴ Jāga jāg parhoobam k'₄nnau pāachig Jesús higwia hi hiek jaau n₄m han₄mta mua jaaujemjō k'aba warag chaaurta jaau n₄mjā pārau mag₄mjā haba

hāk'anaa, Hēwandam Hak'aar mua jaautarrjā wai nāmta mak'ānau jūrr hi higwia chaauraa jaubaicheewai majā hāk'a nā. Magnaa hīchab jāga jāg maach peerdāajem hiek hanāmjā chadcha hagjōojā k'aba simta pārau bālārjā magāmjā haba hādāraa pāachig jaaupi nā. ⁵ Hamachdēupain hamta Jesuu jār hautarr k'ān chaar haawai mā k'āaijā hārpai nām hanaawai pārau hamau nem jaau nāmta hāk'a naabma; pārau ham dāi mag naab pari mā chan ham k'āyau sīi heegpai k'aba chirām. ⁶ Tale sīi hiek'aju haig chan nem meu k'aug k'āijā k'aba chirām; pari mag hawiajā Cristo hiek jawaag chan hamjō k'augba k'aba chirām. Mua jaau chirām hūrwia hāk'atarr k'ānauta jaauju haai nām, chadcha mua jaau k'ap'ā chirā wa jaau meraa chirā.

⁷ Mua hoowai, jāg pāachta Hēwandam dāi wajapcha naamkīir māchta dau hap'ān parhooba p'idk'a k'itāmu sīi hich jāg jēeujā jēeuba maach peerdāajem hiek jaau chitarrau warag māchdēupaita pāar k'aibag waubarmjō hajim. ⁸ Chadcha sīi hich jāg par pārag jaaum k'ōchgau dewam iglesia heem k'ānua ju heem p'atk'onan mua haujim chadcha, mag hat'aawai jūrr pāragta jēeuba haag. ⁹ Mā jam pāar haar chiraawai hiwiir hābjā mua nem hig chirām gaaimua jūrr dau hap'ān haba haajeejim, hermanonaan Macedoniamua bēetarr k'ānau mua nem hig chirārjā mārlāg deechētarr haawai. Mā hich magta chitāmta, mua chan sīi māchig nem deepim k'ōchgau jūrr bigaaum k'ānta hamachdēu nemdam hig nāmjā chuk'u hapimap a chitām. Mā hich mag chitaawai māg hatagjā hich mag chitaju, bālārjā pāar juu heem nemdam jēeuba. ¹⁰ Pārau k'ap'ā nām, mua chadcha Cristo hiek chaarta jaau chitām. Mag chitaawai k'ap'ā habat hīchab, hābmua mārlāg, "Cristo hiek jaau chitām paar p'atk'on jēeub k'aba jēeubā" hawiajā mua chan jēeuba hich jāg parta jaau chitaju. Māch k'īrauta mag jaau chitaawai māchin honee chirām, p'atk'on jēeuba hawiajā. ¹¹ ¿Pārau k'īrjuawai hamau jaau nāmjō pāar hoomaaugauta mua mag pāar p'atk'onjā haubam ha hiek'a chirā? Mag k'abam. Hēwandamau k'ap'ā sim mua chadcha pāar jāsene chitām.

¹² Pari mua hichiita hich jāg p'atk'on jēeujā jēeubata hōrag jaau chitaju. Magba Cristo hi jaau chitām paar mua ham dēnjō jēeuk'iin, magan mag hoowai ham honee haju, ya hamach p'idk'a nāmjōta māchjā p'idk'a chirsim hawia. ¹³ Pari jāk'ān ham jāg wēnārrām chan hich Jesu-ucha hich hiek jaau māchdēupaita mag jaau wēnārrām; mag nāmta jāg hōor k'ūgur wēnārraajem. ¹⁴ Chadcha hich dōsāt chaarjā Hēwandam chog k'īr t'egwia jāg nārraajewai, chi wounaanjā jāg wēnārrām hoowai maach dauderra haju k'aba nām. ¹⁵ Hich chi mepeerjā hí mag sierraawaita hi higar t'ānām k'ānānjā hōor wajap'am k'ānk'a wēnārraba haajeeb, dich k'apeendampai k'ūguraag. Pari mag nārrjēem k'ānan, hamach jāg nārrjēem paar Hēwandamau ham gaaijua k'ābabaju.

Cristo gaaimua Pablo dau haug waaujerr

¹⁶ Na māchdēu jaau chirārjō hūwaai pārag mag chirām: mā chan lōkōo k'aba chirām. Pari pāachdēu hoowai mā lōkōomjō chirām k'ai, magan warag hidēu lōkōomjō mā hiek'apibat; lōkōom k'ān dēnjō wir haigpai mua māch t'ō hiek'a hook'im. ¹⁷ Mag māch t'ō hiek'aagpam chan maach Pōr Jesucristou mārlāg mag hiek'api siwaita mag hiek'aagpamjā haba, sīi māch lōkōomjō hiek'a chirām gaaimuata mag hiek'aagpam. ¹⁸ Jāg hōor k'apan sīi hamach nem wau nām higwiapaita hamach t'ō nāmjō muajā

mʌchdëupai mʌch t'ök'im. ¹⁹ Pāran chadcha pör höp'ërm k'ʌn haawai nem t'um k'ap'ʌ s̄isidʌm; pari mag nʌmta magbamjö jürr lököö k'it'ëem k'ʌn hiekjä hūrm k'ōsita hūrnaa ²⁰ har s̄i pāachta jürr hamach chognaan k'apim k'ōsi haajem k'ʌnagjä pārau bʌlrgjä magʌm haba haajerram. Har s̄i pāach t'achdam wai nʌmjä t'um k'öpäinaa warag nem jëeujem k'ʌnagjä magʌm haba pāach k'ūgurmaajem k'ʌnagjä pārau bʌlrgjä magʌm haba nʌm. Har hamachta chi pörnaan hawi pāach serbiibag p'eejem k'ʌnagjä magʌm haba, maimua pāach däi mag nʌm k'ʌnnaupai hamach hiek häl'ak'mk'ir pāach p'ärnam k'ʌnagjä pārau bʌlrgjä magʌm haba haajem. ²¹ Chadcha mag hiek'aju chigaa chirʌm; pari mua hoowai mʌchigpain hatcha hit'üuta pārag hiek'ajeejim.

Pari hamau hamachta Jesuucha jär haujim hawia hamachta t'ö nʌm k'ai, magan muajä hīchab mʌch t'öju haai chirʌm. Mag hiek'abapäim haig chadcha lököomjöta mʌ hiek'abapäim. ²² Pari hamau hamachta hebreonaan meu hiek'ajem hawia hamach t'ö nʌm k'ai, muajä hagiö hiek'ajem. Hamta israelnaan k'ai magan mʌjä hich haruu. Hamjä jöoi Abrán k'ararr hag chaain hewagam k'ʌn dën k'ai, mʌjä hīchab hi chaain hewagam k'ʌn bi heemlu. ²³ ¿Hamta Cristo chognaan haná? ¡Hih! Mʌ chará ham k'ääjä Cristo chog chaarcharau. Mua k'ap'ʌ chirʌm, mag hiek'abapäim haig lököomjöta mʌ hiek'abapäim. Mʌchta ham k'ääyaujä härcha p'idak'awia chitʌm; Cristo gaaimua ham k'ääjä mʌchta härcha cárcel deg mawia chirʌm; wajap jägad k'ierrjä k'ooodaar chitʌm; mʌn ham k'ääjä t'öjuuta wau chitaaejem, Cristo hat'ee mʌch mag chitʌm gaaimua. ²⁴ Judionaanau wʌm cinco s̄i mʌ wa t'ʌnlluujem. Mag wʌ nʌmpierri jläp hahaugmamua hamach hi haawai treinta y nueve haadeewaita tag wʌba hich maigpai s̄iiujejjim. ²⁵ Biek t'ärjup s̄i paau mʌ pogwʌ t'ʌnlluujierram; biek hāb mokoujä mʌ bar wai nʌn hawi ya mʌ t'öobapäimpii hajierram. Biek t'ärjup k'öowia chirʌm biekk'a chitʌmua; mag chitʌmua peer t'öwia chirʌm. Biek hāb chará mag k'öö hürr chitʌmua k'ääim hāb hënter s̄i dö heepai k'ëuwia hedhaarjä hich mag dö heepai hāspa chirajim, p'üas hee döjärr. ²⁶ Biek k'apan biekk'awia chirʌm; pari mag biekk'a chitʌmän t'öjuuta jär chitʌmjö haajem: dösig hee k'odjörrömuu, k'ar s̄i nemjigmien däi t'ëeuwai, mʌch meeunau, mʌch meeun k'abam k'ʌnnaujä hagiö s̄i maach k'aibag waum hig nʌmuu peer t'öwi chirʌm. K'ar hīchab p'öbör heejä hōor p'ogdabaadeewai, s̄i hōor chukag hee chitʌmua, p'üas hee chitʌm haig maimua sëuk'a s̄i hamach hiiupai jäg Cristo hiek häl'ak'a nʌm hanʌm k'ʌnnaujä hagiö maach t'öjuuta hēk'ajierram. ²⁷ Mʌlla mʌg chitʌm haig wajapp'a p'it'urg haunaa dau haugta wau chitaajeeba. Biek k'apan bʌlrgjä k'ääjä k'ääiba s̄i dau k'ōreu hëe chiraajem; jädaújä masnaa hōbichagjä jëedə k'itaajem; biek k'apan s̄i Hēwandam hat'ee nem waum k'ōchgau wajapp'a jíchagaujä masnaa k'ajüadam hat'eejä dau hap'ʌ k'itaajem.

²⁸ Pari magʌm gaaimua mag dau haug wau k'itaajeeb mamʌ, pāar chi iglesia hee t'um chi häl'ak'a durrum k'ʌnnta härcha hed hëepierr k'ürju chitaaejem. ²⁹ Mʌch mag chitaawaita hāb k'ääjä Hēwandam hiek gaai hubʌ k'aba hoowai mʌchta hōk'ürjuu haadeejem; hāb k'ääjä deeum k'ʌnnaau pekau hee burrpiewain mʌchta gaai machaaga haadeejem. ³⁰ Mʌchpaita wir haig ham dënjo hig hiy'ʌl haju hak'iinjä, mʌchta wajap'a chirʌm haju k'ääi, warag mʌch serbiibagta jaauju haai chirʌm. ³¹ Hēwandaman t'umaam k'ʌnauta hich mag t'ö hiek'aju haai s̄ierrʌm. Hichpaita hīchab

maach Pör Jesucristo Hayau; magua hirua k'ap'Λ sim, mΛ mag hiek'a chiramjā bĀlajā sēuk'abata hiek'a chiram. ³² Pöbör Damasco hanam hee mΛ hudit'urwai rey Aretau gobernadorrag jaaubaawai jūrr chi gobernadorrau judionaanag p'öbör duubjem hee puertdi nānlaidampierr mΛ t'lapijim, mΛ pΛr hawaag hawia. ³³ Pari hāu maachjö Cristo higar nām k'ānau mag k'aug hat'aawai kolaauhi gaai jāgadau jāk'anaa warre chi p'öbör higaau daaugajār mΛ heeg jiir burrrpāijerram. Mag, ham jua heemua hāu mΛ peerdajim.

12

Hēwandamau Pablo k'āaipi hauwi hiek jaautarr

¹ Hiin chadcha dichdēupai wir haig dich t'ö hiek'aawai chan hāu k'aba sīejem, pari mag nām hāba mua pārag nem jaauju haai chiram. Maan hich maach Pör Jesuuchata mΛ k'āaipi haunaa mΛchig hoopināa jaaumatarrau jūrr pārag jawaagpam. ² Mua woun hāb k'ap'Λ chiram, magua hīchab Cristo hiek hāk'ajem. Ya catorce años sim mag woun hich Cristooucha hāgt'ar k'āaipi hautarr. Mag woun mΛchpaiu, pari mua k'augba chiram mΛ hich mΛg dau daauta mΛ harrjī wa sīi mΛ hak'aarpaita harrjī, mua k'augbam; hāba hich Hēwandamaupaita k'ap'Λ sim. ³ Pari chi chadcha haan chadcha mΛ harrjim; maata chadcha cha mΛch hiyāl chiramchata hirua mΛ harrjī wa sīi mΛ hak'aarpaita harrjī, mua k'augbam; hāba hich Hēwandamaupaita k'ap'Λ sim. ⁴ Mag mΛ hāgt'ar harrwia mΛrāg nem k'ūr pogk'e jaaumajim hich higwia, mama mΛ mag hichdēu jaautarr hiek mΛg heegarm k'ānag bĀlajā jaaupibajim. ⁵ Sīi bigaaum k'ānta mag warrtarr hak'iin mua hi t'ö hiek'aju haai chirak'am; mama mΛch harr haawai mΛchdēupai chan pōd mua mΛch t'ōbam. Magju k'āai mΛch higju hak'iinjā sīi warag mΛch serbiibagta hig hiyāl haju haai chiram. ⁶ Pari mua mΛch t'ö hiek'ak'iinjā, lōkōo chiraawaita mag hiek'a chiramjā habaju, chadcha hudit'urtarrta jaau chiraawai. Pari hichiita mua mΛch t'ōbam; magba hak'iin mag hāgt'ar hudit'urtarr haawai mΛchta hārpai chiram haju bigaaum k'ānau. Pari magju k'āai mΛch nem wajap'a wau chitam gaaimuata mΛ jāsene haju k'ai mΛ jāsene habat. ⁷ Mag Hēwandamau hichdēu mΛchig nem hoopitarr gaaimua wir haig mΛchdēupai mΛch t'ōm huguata juau hog'tomjō hādāraa dösātag mΛ dāi mΛgpiwi miuta k'ag't'agpārik'amjō hagua dau hap'ā chitaajem. ⁸ Ya biek t'ārjup maach Pör Hēwandamag jēeuwia chiram, hagua mΛg mΛch dau hap'ā chitaajem chugpaapāimk'īir. ⁹ Pari mag hichig jēeuwai warag sīi mΛrāg, "MΛ pΛ dāi hogdāba chitabahab, mua pΛ k'ōsi chitam. Jāg k'a t'ūumjō nām gaaimuata mΛch juapá hōrag hoopiba haajeeb" ha hiek'aajem Hēwandamau. Hichdēuta mΛ mag wai sīewai hāuta jāg mΛ serbiiba chitam, mΛch mag chitam gaaimua warag Cristo juu t'eepta hōrau hooju haawai. ¹⁰ Magua mΛg mΛch serbiibanaa k'a t'ūumjō chiram hāba, honee chiraajem, hōrau mΛch k'īircha hiek'a nāmjā higba. MΛchdēu nem hig chiramchuk'u hawiajā magam haba, hōrau mΛch pΛr hauju hēk'aajemjā higba, Cristo gaaimua mΛch dau haug wau chitam hāba mΛan honee chiraajem. Wajapcharan mΛan har k'a t'ūumjō chiram haigta Cristooujā warag mΛ juapā jāgpi simjō haajem.

Pabloou Corintoom iglesia k'īirju nān haajerr

11 Hamau jäg m₄ hëugar k'aigba hiek'a n₄m hūrwi pārau m₄ higwia wajap'a hig hiy₄l haju haai naajim. Pari magarrjä pārau b₄l̄rjä magbajierram. Mag pāach warag sii k'īuu harr gaaaimua pāachdēuta m₄l̄g mag hiek'api n₄mjö haawai chadcha mua lōkōomjöta m₄chdēupai m₄ch jaau chir₄m. M₄lln chadcha baleeba chir₄m, pari mua hooba chir₄m, k'an gaaimua jäg hamach hiiupai hamta hich Jesuucha j₄r hautarr k'₄lln charau haajem k'₄lln m₄ k'āyaujä hārpai haju haai n₄. 12 Pāar haar chiraajeewai p'it'urg hau k'it₄m hāba, maach Hēwandam hiekta hogd₄ba jaau jēed₄ k'it₄muu hi jua t'eegau mua hōor dauderraam nem waaujerr gaaimua merag chuk'u pārau m₄ chadcha Jesucristo hi jaaujemk'a chir₄m k'ap'₄ naajim. 13 Hāba mua pāar hee haubajimjö harran, tagam iglesia hee harrjö k'aba pāar jua heem nemdamta mua b₄l̄rjä haubajim, heeu dēgölp m₄ gaaimua jūrr pāachta haugchēm hugua hawia. Mam₄ jäg pāach jua heem nem hauba haajerr paar pāachdēujä dāi m₄ jaauju k'ap'₄naa warag dārrchata pārag jēeupāitarr hamuan pārau m₄ jāsenecha k'āijä wai naak'am.

14 Deeu pāar hoon maag hat'ee ya m₄ nem t'um k'īir k'aug wai chir₄m. M₄g petamua ya biek t'ārjupamu pāar hoon mam. Maadēu k'ap'₄ n₄m, chaainau hamach dēnnaan hat'ee p'atk'on j₄rba chi dēnnaanaauta hamach chaain hat'ee nem hinagdam j₄l̄rjeewai, m₄g maaujä pāar juadam heem p'atk'on chan mua higba pāachchata m₄lln higmam, pāarta m₄ch chaainjö wai chitaawai. 15 M₄chdēu wai chir₄m t'um mua gastaam k'ōsi gastaawia pāar daupigau m₄chjä m₄g pāar chogk'a chit₄muu warag heeg pawiajä magamjä higbaju. Pāach garmua m₄ dāi magcha k'aba hawiajä m₄ch garmuata hārcha pāar daupii chir₄m.

16 Pārau pāachdēujä k'ap'₄ n₄m, m₄l̄g nem deem k'ōchgau jūrr pāachdēu nem hig n₄mta chuk'u k'aba haajem; pari magam hāba ham hiek mag sīta mua pāar k'ūgur haujim haajem, m₄ch hat'eeta jäg p'atk'on j₄r p'iepi chirajim hawia. 17 Mag k'ai magan har mua pāar haar hōor pāitarr k'₄lln gaaimuata mua pāar k'ūgurjima. 18 Titoogta mua pāar hoon mapijim, dewam hermanodam dāi. ¿Magan Titoouta pāar k'ūgurj? Mag k'abajim; Tito m₄ dāi maach numiim k'₄llnau chan ni hābmuajä maach k'apeen k'ūgurju k'īirjuba haajem. Maach numiin maran hābam k'īirjugpaita wai n₄m. 19 Pārau k'īirjuawai sii mua hiek t'ierrk'a chir₄mpii k'āijä haju; pari mag k'abam. Mua k'ap'₄ chir₄m, m₄ chadcha Cristo dēn'anaa hich Hēwandamaujä m₄ hiek hūr sim; magua m₄ pōd sēuk'aju k'aba chir₄m. Cristo gaaimua k'odamnaan, mua m₄g m₄chpai jaau chir₄ml₄n, Hēwandam hiek gaai warag hub₄l naapim k'ōchgauta mag jaau chir₄m. 20 Mua k'īirju chir₄ml₄n, m₄chdēu pāar hooimam k'ōsi chir₄mjö hooimabajuuta k'īirju chir₄m; wa magbam k'ai jūrr m₄ch k'āijä pāar jāgaag k'aba k'āijä hiek'abaimaawai pārau k'ōchk'abaju k'āijä k'īirju chir₄m. Mua k'īirju chir₄m hagjö heeu dēgölp pāar hee hagt'a dich k'apeen dāi k'āijä hiek'abaju wai naaju, chik'am nem k'āijä dich dēn hapim k'ōsi t'₄n₄m, meeuk'a k'āijä n₄n₄lid₄m, dich k'apeen k'āai hiek t'eeg hārpai haju k'āijä hēk'a sīsid₄m, chik'am hëugar k'āijä sēuk'a nem hīgk'a n₄m, sii chik'am jaau n₄m, dichpai t'ō hiek'a n₄m maimua sii pappierr t'₄n₄mljö k'īirjugjä hāba k'aba sīsid₄m k'āijä k'īirju chir₄m. 21 Mua hagjö k'īirju chir₄m hīchab, heeu dēgölp pāar gaaimua k'āijä Hēwandamau m₄ch k'īir naaupiju. Mag ham₄n magan har nawe pekau hee n₄mta jäg maadēu nem waumap'am wau n₄mjä b₄l̄rjä pābabanaa, hamach hōor k'abam

dāijā parhooba k'apesnaa maimua warr hamachdēu nem k'aigbam waaujerrjā hogdaba hagt'a wau wēnrram k'lan gaaimua Hēwandamau mā wajapp'a biepiju.

13

Pablo salud hābmiecharam

¹ Māg petamua ya biek t'ārjup pāar hoon mawia chiraju. Mā bari-maawai pārau hiek hēudlaag wai nām k'ai, chi hootarr k'lan numí wa t'ārjup k'āijā nām dak'iirta jaaubat. ² Har nawe pekau wautarr k'lanag maimua t'umaam k'lanagpa mua hūwaai pāaba jaau chiram, har hābmiecha pāar hoot'uurwai māchdēu jaau chirarrijō: māta hūwaai pāar haar barju hat'een, mua chan pāar dāi hit'ū hiek'abaju. ³ Cristoouta mārlag hiek'api sim k'ap ham k'ōsi naawai maigta pārau k'ap'ñ haju, chadcha hichdēuta mārlag hiek'api sīewaita mā mag hiek'a chiram. Pārau Cristo k'ap'ñ nām, hí mag sīi k'a t'ūuta sīerram k'aba haawai hirua chadchata pārag hich juapá hoopiejem. ⁴ Hamau hi t'ōwain chadcha juapadam t'eejā chuk'umjō pa gaai hālraa hich meerp'ēpójim; pari magtarran hīsin jūrr hich Hēwandam jua t'eeagenta p'iriū hauwia hīiu sīejem. Jāg k'a t'ūu hālraa hich meerp'ēpitarrijō māchjā hagjō k'a t'ūumjō hit'ūuta pārag hiek'a chitam; pari hagt'a k'aigba wēnrraajem k'lanag hik'ñaba hiek'aagan nem k'ir hubag chiram, Hēwandam Cristo p'iriū hautarr hag juapaata wai chiraawai.

⁵ Pāachdēupai wir haig wajap'a pāach hoobat, pāachdēu Cristo hiek hāk'atarr gaai hagt'a huba nām k'ap haag. ¿Pārau k'ap'ñ naabá chadcha Cristo pāar t'āar hee sim? ¿Wa hāk'aba nāmta sīi par hīupaita hi hiek hāk'a nām haajēwa? ⁶ Muan pāragan, jāg pāachig hik'ñaba hiek'a chiram gaaimua hīchab māchta chadcha Cristo dēnk'a chiram k'ap'ñ hapim k'ōsi chiram. ⁷ Pari mag hik'ñaba hiek'aju ha chiramjā, pāar chadcha Hēwandam dāi hāu wēnrram, nem wajaug k'ēram. Hante pāach hi dāi hāu wēnrramk'iirta warag mua pāar kōit hirig jēeu chiram. Pari mag jēeu chiram chan pāar hāu wēnrram hoowia jūrr māch hēugarta bigaaum k'lanag wajap'a hig hiyāl hamk'ir k'abam. Mua mag Hēwandamag jēeu chiram, pāachta hi dau na wajap'a wēnrramk'iir. Mua pāachig jaaupāi chiram hipierraa habarm gaaimua pāachig hik'ñaba hiek'aju har-rra hit'ūu hiek'a chiram hōrau hoobaawai, mā hēugar Cristoou jar hautarr chaar k'aba haawaita mag hiek'a chiram hawiajā, hidēu mag sim. ⁸ Mā pāar haar barimaawai pārau chadam hiek Cristoou jaau sim hichaaur k'aba nām hooimam, mua pārag hiek k'ēgk'a hiek'abaju, pāar ya wajap'anaa warag hāk'a nāmta māchdēujā hoom k'ōsi chiraawai. ⁹ Maguata pāarta Cristo dāi huba naapim k'ōchgau māchta hiek t'eeg chuk'umjō haawaijā warag honee chiraawai warag mua pāar kōit hich jāg jēeu chitaju, wajapcha nāsimk'iir. ¹⁰ Magua māchcha pāar haar barju nawe sīi hēsapta p'ā deepāi chiram, ya pārau mā barju k'ap'ñ naawai hag nawe pāach happai problema t'um arreglaap'aimk'iir; mag t'um chi arreglaam haawai pāar haar barwiajā hiek k'ēgk'a hiek'aba haag. Magbamān mag hiek'aju hawiajā mānn chadcha hiek t'eeg chiram, hich maach Pör Cristoouchata pāar k'aibag wauba sīi warag pāar hāu hamk'iirta mag hiek t'eeg hapitarr haawai.

¹¹ Cristo gaaimua k'odamnaan, hābmiecha paawai mua pārag magk'im: muan pāar honeeta wēnrrapim k'ōsinaa pāach k'aibag t'um hisegbapāit

ha chiram, Hēwandam dau najā wajap'ata wēnrraag. Magnaa hīchab hag-daujö dich hermanonaan wawí nám däi hö hāba k'irjunaa k'ōinaata habat. Pārau magta hamən magan mag dich k'apeen k'a k'ōsi hapinnaa maach k'ōinaa hapiejem hag Hēwandamta pāar däi s̄ieraju. ¹² Pāach k'apeen däi hagdaujö k'a k'ōsi saludaabat. ¹³ Mau Macedoniamua hermanonaan t'um chi hāk'a durrum k'ənau pārag salud haajem. ¹⁴ Muan hābmiecha paawai maach Pör Jesucristoogjā pāar hāu wai chitapim k'ōsi, maach Hēwandam t'umaam k'ən k'a k'ōsi haajemagjā pāar heeg hoopim k'ōsi, maimua hich Hēwandam Hak'aar maach däi hogdaba k'itaajemagjā hich jāg pāar daumaai narrapim k'ōsita chiraajem. Hayoo keena,

Pablo

GÁLATAS

Pabloou Galaciapienag hēsap p'ā deepāitarr

K'aíu p'ājī maimua chijā k'lan hat'eeta p'ājī. Galacia durr iglesia naajim haajem, hich Pablooucha Cristoou maach peerdā haaujem hiek jaaut'urwi häu hök'atarr k'lan. Mak'lan iglesia hee chi hök'a durrum k'lanagta mág carta p'ajim haajem, Pabloou. Galaciapien chan judionaan k'aba griegonaan hajim haajem. Mak'lanagta Pabloou Héwandum hiek jaau simua hamag, "Pārau häba Cristo hiekta t'āraucha hök'amán chadcha Héwandomau pāar pekau chugpaawi warrjā hich mag pekau chuk'u wénarrarrjö pāar hirua hich hauju hayaa hapāijugui" ha jaaujim hanam.

Pari magtarrta hi hēudee deeuum k'lan bëewi, "Cristo hiek hök'a nám k'lanan judionaan k'aba hawiajā hichiita Héwandum dau na hajap'a naagan mehēujā p'lanrbichpiju haai nám" ha jaaujeejim hanaabá. Mamá magpajā k'aba, hich Pablo higwiajā, "Hí chan chadcha Jesuucha hich hi jaaumk'ir jar hautarr k'abamta jāg nárram" haajeejim haajem hich mak'lananu.

K'an jawaag hajī. Mag hich hichaaur sëuk'a nem jaau wénarram hich Pabloou hür hat'aawai, chi hök'a nám k'lanagta k'ir mor chigpai jöoirau, "Hamau jaau námjö mag Moiseeu ley p'á platarr gaai jaau sim hipierraa námuata maadéu dich pekau chugpaaju hök'a nám k'ai, magan Cristoon parta maach kōit pakuls gaai dau hap'la meejielbma" hajim hanam (5:2). Magta warag jöoi meeuk'abaadéwi Galaciapienag mág hēsap p'ajim hanaabá, hag gaai hamag hiek k'égk'a hiek'amanua, "K'ant'eeta jāg sii sëuk'a nem jaau wénarram k'lanag hädraa pääch k'ügurpi náma" ha jaaupääig. Mag, tag magam k'lan hiek hürpiba jaaupääjim haajem, jöoirau. Pabloowan chi hök'a durrarr k'lan mag maestronaan hanamta sëuk'a nem jaau wénarram gaaimua hamachdéu nacha hök'atarr hiek hisegtarr k'lanndamjā t'umaa deeu Jesús hiek chaar heeta wénarrapim k'ösi sijim.

Salud

¹ Jägpai ná keena? Málal Pabloou hōrau jar hautarrjā k'aba hich Jesucristoouchata hich p'iriu hautarr Jöoi däimua jar hautarr, hajapcharan hich Haai däimua jar hautarr wounma. ² Muata hermanonaan mäiguim k'lan däimua päräg mag hēsap p'ā deepāi chiram, Galacia durr iglesia nánlidam heem k'lanag. ³ Pär kōit Héwandomag jéeu chiraajem, hichdëuta maach Pör Jesucristo däimua häu därrcha pär heeg hoowi pär k'öinaa p'ë wai naamk'ir. ⁴ Pārau k'ap'a nám, Jesucristo k'urau k'abamuan maachin hag'ta maach pekau heeta wénarraajeek'am. Mamá magba maach Héwandum hanaa maach Hayau hichdëu k'irju wai sijerrjö Jesucristoouta häu hädraa hich t'öopijim maach kōit, magbarmua pekau juu heemua maach peerdā hawaag. ⁵ Héwandomau mag Cristo pärwi häu peerdāju hayaa nám paar häu hajim hanaa t'umaam k'lanagta hich mag hi hajaug t'ö hiek'apim k'ösi chiram.

Deeum hiek maach peerdāajem chan tag chuk'um

⁶ Keena, mä gaai masi chiram chadcha, Cristooujā pär k'ösi harr gaaimua Héwandomau hich hiek hök'amk'ir t'ärk'a hautarrta, hag'ta pömcha k'aba nám hee deeu pääch garmuata hi hisegamjö jürr marau

pāachig jaautarr hichaaur jaau nəmta maach peerdlaajem hiek hawi hag higarta t'eerbagk'aag hēk'a nəm hanəm hūr chiraawai. Pārau jāgbajupii chirajim. ⁷ Mamə mə hiek hūrbat: deeum hiek maach peerdlaajem chan tag chuk'um; pārag jāg nem jaau wēnərrəm k'ənnaun sīi warag pārau hāk'ajujā k'augba hapijuuta hēk'a wēnərrəm k'abahab, magəm gaaimua Cristoou chadcha maach peerda haaujem hiekta jūrr hag heyaaejā k'aba parhoob hamachdēu jaaum haig jawaag. ⁸ Ya magbaadēm chan nem hajap k'abata haadēju. Mamə hābmua k'āijā pārag maach peerdlaajem hiek jaau sim hanəmta nacha maig maachdēu pārag jaauchētarrjō k'aba k'ietta jaau sim wounan, magan hichiita Hēwandum jua machag hāwatab k'aba hāwatju. Məchdēu wa Hēwandum chog hāb hāgt'armua bēewia k'āijā mag hag hiek chaar k'abamta jaaumən, magan Hēwandum hichiita ham gaai mas hab k'aba mas haju. ⁹ Cha məchdēu jaau chirəmjō plaba mua deeum mag chirəm: Hābmua k'āijā maach peerdlaajem hiek jaau sim hanəmta maig nacha maachdēu pārag hūrpitarr chaaurta jaauju hat'een, jerrba Hēwandum jua machag hāwatab k'aba hāwatju. ¹⁰ Mua mag chirəm haig chan hōragta məch hēugar hajap'a hig hiyāl hamk'ūr k'aba, Hēwandumagta məchdēu nem wau chirəm higwia chadcha hāu sim hapiju hēk'ajem; sīi hōrag məch hajap'a hoomk'īrpaita mə mag chitəm hak'iin, ya Cristo chogjā k'aba chirak'am.

Pabloou Hēwandum hich jər hautarr jaautarr

¹¹ Hermanonaan, chadcha k'ap'ə habat cha mua pāachig jaau chirəm: Məg maach peerdlaajem hiek cha mua jaau chitəm chan sīi məig heegar maachjöpaim k'ən k'ūrjug k'abam. ¹² Məg hiek chan hōrau mərəg jaau-tarrjā k'aba wa məch garmua k'āijā deeum k'ən dāi k'augtarrjā k'abam. Məg hiek'an hich Jesucristoou məchigcha jaautarrou.

¹³ Pārag k'ap hamk'ūr jaauk'im; tale pārau hūrjeejim warrgar mua nem waaujerr: Warrgar sīi maach jōoin judionaan hiigta hee chitaawai məg Cristo hiek hāk'a durrum k'ən dau haugjā k'augba chadcha mua ham hēudee hēk'ajeejim. ¹⁴ Har maach pōr hagdaujō bāautarr k'ən happenain məchdēuta ham k'āijā hārcha maach jōoin hi k'apcha chirajim, məchdēuta ham k'āijā hajapcha hārark'ajerr haawai. ¹⁵ Mamə hagt'a t'aabajā t'aababa chirəwe Hēwandum hich hat'ee mə jər hauju k'ūrju wai sīerr haawai, mag chitarr hāba, hāu hich garmua mə heeg hoowi ¹⁶ k'āai hāb mərəg hich Hiewaa k'augpijim, judionaan k'abam k'ən heem magwe hichdēu hōor peerda haaujem hiekta jaau p'ərda chitamk'ūr. Mag məchig jaaupibaawajā mua hiwiir hābaməgjā jēeba, ¹⁷ ni Jerusalenag mawia mə nawe hich Jesuucha hagjō hich hi jaaumk'ūr jər hauwi hich dāicha wēnərraajerr k'ən nagjā mua jäga jaauju haai chirāha jēwaanjā mabajim. Magju k'āai maigpai chiraba, warag Arabiaag mawia, mam chirəl hawiata deeum Damascoog majim.

¹⁸ Mag Hēwandum hich Hiewaa k'augpitarr k'ur aňo t'ārjup naata Jerusalenag majim Pedro dāi hoog; maig mə seman numpai chirajim hi dāi. ¹⁹ Hich maagwai maach Pōr Jesús heeum Santiago happaita mua hoojim; pari tagam k'ən hagjō hich Jesuucha hich hi jaaumk'ūr jər hautarr k'ən chan mua hābjā hoobajim. Magtarr haawai mua chan deeum k'ənnaun məchig jaautarra k'augwi jauba, hich Hēwandumcha k'augpitarrta jaau chirəm. ²⁰ Cha mua pārag məg hēsap gaai jaau chirəmən chadchata mua jaau chirəm Hēwandum dak'ūr; hichdēujā k'ap'ə sim mə sēuk'aba chirəm.

²¹ Mag Jerusalén hundurtarr k'urta deeu məch durr Ciliciaag mawi Siria durrjā hundurjim. ²² Pari maagwai chan Judea durr iglesia nənənidəm heem hermanonaanau chan hagt'a k'īrcha chan bələrjā mə k'augba naajim, ham heejā maba chirarr haawai. ²³ Sii hamau hūrwai ham k'aibag wawaag məchdēujā ham hēudee hēk'aajerrta hīsin warag məchdēupata maach peerdlajem hiek jaau chitəm hanəm hūrjeejim haajem, məchdēujā magəm hiek warre hōrag hisegpi jaauba haajerrjō. ²⁴ Pari hamachdēu mag hūr nəm gaaimua warag Hēwandamagta hāu hajim haajeejim haajem.

2

Tagam apostolnaanaujā Pablo hiek jāgaagaa hūrtarr

¹ Maimua magtarr k'ur catorce añonaata deeu hūwai Jerusalenag majim Bernabé dī; mag məch mam dī Tito harrjim. ² Mag mə marran, hich Hēwandamau mərəg maju haai chirəm habaawaita majim. Maimua ya Jerusalén barwi iglesia hee chi pörnaan dī maach happai biirdə nəm haigta mua jūrr hamag jaaubaadējim judionaan k'abam k'ənag maach peerdlajem hiek məchdēu jaaujem. Mua hamag jaaujem, məchdēu nem jaau chitəm k'ap hamk'īr, magba hak'iin mua nem jaau chitəm k'augbam gaaimua məch higar k'aba k'ājā habaawai məchdēu nawe jaautarr maimua hewag jaaubarmjā hisegju hawi. ³ Pari Jerusalenpie jōoin chi pörnaanau hūrwai mua nem jaau chirəm chadcha hag heyaa sīerr haawai, Tito judío k'aba sim mə dī nərrarrjā maach meeunau haajemjō mehēu t'ənpəliu haai simjā habajierram. ⁴ Mua hamag jaaujem, jāga hāaur k'ən hermanonaan hanəmījā sii sēuk'a nərrjēemta hamach k'augbajupii hawi maach haig bēejī, jūrr hamachdēuta mə hichaaur pāarjō judionaan k'abam k'ənaujā Cristo hiek hāk'a nəm dī maar jōoin hiita hārcha hārk'aju haai nəm ha jawaag. Māmə mua hoowai mag maar jōoin hiita hādlaa mag hārk'api jaautarr hamuan, warag pāach chi hāk'a durrum k'ənpta mag maar jōoin hiiu presonaanjō wai sīsik'am ha chirajim, pōd chi höberajā k'augba. ⁵ Magua mua chi pörnaanag jaau chirajim mag mehēu t'əabichpi nəmuwa wa tagam ley maar jōoin dēn hārk'a nəmuwa chan maach peerdlba haajem. Magua maach peerdlajem hiekta pārag hich mag pāach hee wai naapim k'ōsi narr haawai, magta mag sēuk'a nərrjēe harr k'ənau mamagk'amjā bələrjā maadēu hamag maach hādlaa deeba, jūrr chik'am hipeer hahaujii hawi, maach garmuata pōdpāijim ha chirajim.

⁶ Māmə mua mag jaautarr hūrwi mag Jerusalenpien chi hāk'a nəm k'ən hee jōoin hamach pōrk'a wai nəm k'ənaujā bələrjā mərəg, "Pua magta haju haai simjā" habajierram, mua jaautarr t'um hāu hamach jāgaagaata jaautarr haawai. (Pari Hēwandam dau naan maachin t'um hagdaujōpai t'ənəm haawai hamach Cristo dāicha wēnərrajim hawi chi pörnaank'a naawiajā mə gaai mas k'aba sim.) ⁷ Hamach garmuata mərəg nem jaauju k'āai, warag hamach paarmua, hich Hēwandamauta judionaan k'abam k'ənagjā hichdēu maach peerdlhaaujem hiek jaaumk'īr mərəg jaau wai sim hanaajim, hich jāg Pedroogjā hichdēuta judionaanag hich hiek jaaumk'īr jaau wai simjō. ⁸ Mag Pedroog hich hiek jaaumk'īr pāiwi judionaan pōm hich hiek hāk'api hautarr hag Hēwandamaupaita məjā hīchab judionaan k'abam k'ən hee hich hi jaaujemk'a pāibajieb, ham heejā hagjō hōor pōm hich hiek hāk'api hawaag.

⁹ Mag hich Hēwandamauta mΛ dxi mag sīewaita Pedroou Santiago dāimua Juanaupa hamachta chi hāk'a durrum k'ΛΛn hee chadcha chi pōrk'a nΛm k'ΛΛnaujā chadcha hich Hēwandamauta hāu mΛrgjā mag-amk'ir hich jua t'eeg deejim hanaajim warag. Magnaa chadcha hābam p'idk'a nΛm gaaimua hāba k'apeenk'a nΛm hanamua mΛ dxi jua joot'Λwi Bernabé dāijā jua joot'Λnaa warag maar k'ir honee hiek'amajierram, judionaan k'abam k'ΛΛn hee hich mag jaumk'ir. Maagwai hamaujā hich hagjö warag judionaanag jaau nΛisiju hajierram. ¹⁰ Hāba marag k'ir hok'oopiba jaaumjö jaautarran, hermanonaan hee dau hap'Λm k'ΛΛndamau nem hig nΛmjā sīi hamag hoobamjö hapi-bata jaaujim. MamΛ hamau mag jauba harr hak'iinjā, jāgΛm haiguin mΛn hichiita hich magta chitΛm.

Pabloou hichdēu Pedroog hiek'atarr jaautarr

¹¹ Pari magtarrta hich Pedro Antioquia p'öbör hee barimaawai, hirua nem wau sim hāu k'abata sīejim; magua chadcha mua warre hichig k'ircha hiek'ajim. ¹² K'ani mua hoowai warran, hermanonaan judionaan k'abam k'ΛΛn dāijā hāu hāba t'ach k'oojeejim; pari mamagk'arrra hōor Santiago higar narr k'ΛΛn Jerusalenmua bardatk'abaimaawai, ham k'a hogdΛwi tag ham dāijā t'ach k'öba haadējim, mag hamachdēuta hamach jōoin hi hajapcha hΛrk'aajem hanarr k'ΛΛnau hich jaauju k'irjuwi. ¹³ Pedro magbaadēm hoowi haig hagjö judionaan chi hāk'a durrarr k'ΛΛnaujā hich hagjöta hap'öbaadējim hamach k'apeen judionaan k'abam k'ΛΛn dxi, Cristo higar nΛsiewai tag hamach jōoin ley gaai jaau simjö habaju k'ap'Λ narrta. MamΛ mak'ΛΛnpai k'aba, hajapcharan hich Bern-abépata dxi hag hee burrijim, warm k'ΛΛn hoowi. ¹⁴ Mag mΛchdēu hoowai maach peerdΛajem hiek gaai wēnΛrrapi jaau simjö k'aba haadēm hoobaawaita chadcha hōor k'apanag dak'ir hiek'amamua mua Pedroog mag chirajim: "PΛ, judiok'a simta dārrΛ pua maach jōoin hijā hΛrk'aba sim. PΛchjā mag simta, ¿jāgwi magan hīsta deeu pua warramjö magΛm ley hΛrk'a sī?" ha chirajim. Magnaa mua hirig, "¿Pua chan k'augba sīeb" ha chirajim, "pΛchdēu jāg simua warm k'ΛΛn judionaan k'abam k'ΛΛnagjā maach meeun dēnjōta magΛm ley hΛrk'api jaau sim?"

Judionaan hawiajā hāba Cristo hiek hāk'a nΛm gaaimuata peerdΛ nΛm

¹⁵ Maran chadcha bi heewe judionaank'a naawai hich Hēwandamau ley deetarrjā wai nΛm. Magua maar chan chadcha sīi Hēwandam k'augbam k'ΛΛnjö parhoob nem waaujem k'ΛΛn k'abam. ¹⁶ Mag naab mama hīsin ya marau k'ap'Λ nΛm hīchab, mag sīi Moiseeu ley p'ā pΛatarr hΛrk'a nΛm gaaimuapai chan pōd hābjā kulp chuk'u sim haju k'abam. Hāba Cristo hiek t'āraucha hāk'a nΛm gaaimuata chadcha kulp chuk'u haajem. Maguata maachdēujā hīchab Jesucristo hiekta hāk'a nΛm, mag nΛm gaaimuata mag kulp chuk'u nΛsisieg. ¹⁷ MamΛ hāba Cristo hiekpai hāk'awi maach jōoin hiita hisegk'iin, sīi ley chuk'u haawai parhooba nem waau-jem k'ΛΛn dxi hāba nΛisiju, bΛrjā Hēwandam chaain haju k'aba. Chadcha ham dēnjō k'aigba nem wawaag k'abam mama mag hak'iin, ¿hābmua k'āijā Cristoou hich hiekpaita hāk'api simua maachig pekauta waipi sim habaju k'ai, Hēwandamau maach jōoinag ley deetarrta hisegpi sīewai? Mag haju haai sīeb mama mag k'abam. Hichiita mag ley gaai jaau simjö Hēwandam dau na hajap'a wēnΛrraju haai nΛm. Magua mag Cristoog dich peerdΛ haupim k'ōchgauta mag ley dich jōoin hi hisegk'iinjā, k'aigba

k'aba sim. ¹⁸ Magju k'āai, mua hōrag māch paarmua maach judionaan ley hālark'apiba jaaujerrta hewag pawi deeu hūwaai jāg ley hālark'a nāmuata maachin hāu peerdlaajem hawi hag gaai jaaau simjō t'umaa hālark'ak'iin, magan māchdēuta mag ley k'aigba jaaubarm, chadcha maach peerdla hawaag chan serbiiba simta mag jaaau chiraawai. ¹⁹ ¿K'an jāgwi mua mag chirā? Warran chadcha jāg ley hajap'a hālark'a chitāmuata hāu peerdaju hawi parta t'umaa hajap'a hālark'aju hēk'ajerr haawaima. Mamā magam gaaimuata chan Hēwandamau māch haubaju k'aug hautarr haigmua warre tag magam leijā hālark'aba, hāba Cristo hiekpaita hāk'a chirsiim, chadcha hich Hēwandamau k'ōsimjöta nem wau chitaag. ²⁰ Maguata nem k'aigbam wawaagan mān nawe Cristo t'ōo naawai hi dāi hāba pakuls gaai t'ōrrjöta chirām, magam ley hālark'a nāmuata tag māch peerdajuja k'īrjuba. Pari tag warramjö mag k'īrjuba chirāmān māch k'īraupai k'aba, Cristo mā t'āar hee sim hag juapaauta mārlag magpi sim. Maguata Hēwandamau k'ōsimjö wawaag hich Hiewaa Cristoou māchig juapá deeju k'īrju chirāmuata nem wau chitām, chadcha hichdēuta hich garmua mā k'ōsi hawi mā kōitjā hichta t'ōpitarr haawai. ²¹ Mā chan har ley hālark'a nāmta hajapcha sim hawi Cristoon parta meejiim ha hiek'aajem k'āan k'aba chirām. Chadcha maach jōoin judionaan ley hālark'a nāmuata Hēwandam dau na tag maach kulp chuk'u hapiejem hak'iin, k'ant'ee Cristo maach kōit meek'amma.

3

K'an gaaimuata Hēwandam Hak'aar haaujē

¹ Galaciapien, pāarta chadcha k'īrjugjā chuk'uta nāmá. Pārag k'abá warre marau Cristo maach kōit pakuls gaai meetarrjā dawaa pāach daúachata hoo nāmjö jaumajima. Magtarrta jāgwi hālaraata parhoobam k'ānag pāach k'ūgurpijerrá? ² Mua pārag jēeu hook'im, pari jūrran mā hiek hāk'abat keen: Pārau Hēwandam Hak'aar jua t'eeeg pāach gaai haauwai, ¿Moiseeu ley p'ā pātarra hālark'a nām gaaimuata haujerrá, wa maach peerdlaajem hiek marau pāachig jaautarr hūrwia haujerráwa? ³ Chadcha pāar k'īrjug wai naak'iin, ¿warrcha hāk'a p'ōbaadeewajā hich Hēwandam Hak'arauta pārag Cristo hiek hāk'apibají? Magtarrta jāgwi hīs mag Hak'aar hisegamjö pāach juapaupai sīi mag ley hālark'a nāmuata pāach hajaug paaju hēk'a nā? ⁴ Magan warr pāachdēu hāk'aawajjā, ¿parta maach peerdlaajem hiek hāk'anaa Hēwandam Hak'aarjā haujerrab? ¡Hāk'abam! ⁵ Magan jāg Hēwandamau hich juapá deetarrau pāach hee mor masim k'ānnpa dau daau monaaup'pái haawaijā, ¿pāragan jāgāmān mag ley hālark'a nām gaaimuapá? ¿K'an gaaimuajjō sī pārau k'īrjuawai? Jāg nām chan magam ley hālark'a naawai k'aba, warr pāachdēu maach peerdlaajem hiek hūrwia hāk'atarr gaaimuata jāg nām.

⁶ Pārau mag hāk'amap'a nām k'ai hūrbat, jāgajī warrjā Hēwandamau jōoi Abrán k'ararr dāi. Hēwandamau hichig hich dāi magta haju habaawai Abranau chadcha hāk'ajim haajem. Mag hāk'abaaawai hāu Hēwandamau hi k'aibag hisegpáiwi warre kulp chuk'u hapäijim hanaabá. ⁷ Magtarr haawai pāadē k'īrjubat: Hīs hewag pawiajā har chadcha Abrán chaain hanām k'ānnan, hich jōoi k'itarrjō Hēwandam hiek hāk'am k'ōsi hāk'a nām k'ānnta hi chaaina. ⁸ Hēwandam hiek p'ā sim gaai hīs hewagam k'ān higwiajā pāarjō judionaan k'abam k'ānnpa maach peerdlaajem hiek

hăk'abaawai Hēwandamau hamjā hauju ha sim. Mag maach hich haar hauju higwi jöoi Abranag, "Mаг jēb gaai durrpierram k'ɻanta pə gaaimua hău wēnłłrajugui" hajim hich Hēwandamau.⁹ Magtarr haawaita hīs hewagjā chadcha hăk'a nəm k'ɻnan Hēwandamau hich jāg Abrán dăijā hajap'a harrijö ham dăijā hich hagjö haju, hirua hăk'atarrjö hăk'a naawai.

¹⁰ Pari magba har Moiseeu ley p'ā p̄latarr hălk'a nəmuata hamach peerdļju hawi hăba haata hig nəm k'ɻnan, ya Hēwandamau k'aibag waujuuta nəm, mag leiu jaau sim t'um pōd hălk'a hauba nəmta hăba haata hig naawai. Hēwandamau hichdēu ley deetarr gaai jaauwai, mag leita hălk'aju k'ai warre t'umaata hălk'api sim; magbamən hichiita hi juu hăwatbat k'aba hăwatju ha p'ā sim. ¹¹ Hichdēucha mag jaau s̄iewai merag chuk'uta sim, s̄ii mag ley hălk'a nəmuapai chan ni hăbjā Hēwandam dau na kulp chuk'u k'aba sim, Hēwandamau hich hiek gaai jaauwai "Hăba hich hiek hăk'a nəm k'ɻnpaita hajaug paapäiwi hich haar haaujem" ha jaau s̄iewai. ¹² Pari Moiseeg ley deetarr gaai chan magba, s̄ita warag Hēwandamag hich haar dich haupiegan mag ley gaai jaau sim t'umaa hajap'ata hălk'aju haai nəm ha sim. Pari chadcha mag hajap'a ley hălk'a nəmuapaita Hēwandam haar hōber wēnłłraju hak'iin, ni hăbjā hi haar hōberba haajeek'am, hăbmuajā pōd t'um hălk'a hauba haajeewai. ¹³ Mag ley gaaimua maach t'umaam k'ɻnta Hēwandamau k'aibag wauju k'ɻnk'a t'anarrta, Cristoou jūrr maach k'aigpēr hauwi maach kōit hădlraa pakuls gaai hich meerppijim. Magtarr haawai Hēwandam hiek gaai jaau simjō, "Har t'ōonaa pa gaaita jiirjop nəm k'ɻnan hich Hēwandamaucha dau hăauk'awi juau hōrag hoomk'īrta mag jiirjoppibarm" ha p'ā s̄iewai, maadēu k'ap' haju haai nəm, maachta Hēwandam dăi hiekk'ōr paar narrta maach pekau t'um jūrr Cristoou hich gaaita paa haujim, magbarmua maach kōit hich gaaita Hēwandamag juu k'ɻaba deemk'īir. ¹⁴ Mag Cristoou hău maach k'aigpēr hautarran, hich Hēwandamau maach jöoin Abranag jaautarrjö, mag Cristo maach kōit hich dau hap'ɻl hapitarr hiekta hăk'abaawai judionaan k'abam k'ɻnagpa Hēwandamau hich Hak'aar deeju hatarrjā chadcha haumk'īir hajim.

¿K'ant'ee ley serbii sī?

¹⁵ Cristo gaaimua k'odamnaan, pārag k'apcha hamk'īir ejemplodeek'im: Māig heegar hawiajā dich k'apeen dăi hiek deewi dich nem wauju hēsap gaai hajap'a p'ānaa dich t'ārjā firmaa s̄ubarm chan nassi pawiajā pōd hăbmuajā hich happai deeum hiek hag gaai p'āju k'aba, ni bāchk'unjā borraaju k'aba, chadcha hich hag gaai jaau simjōta haajem. ¹⁶ Hēwandamau hich garmua Abranag hiek deewaijā hich magta hajim. Hēwandamau hich hiek p'ā sim gaai Abrán chaain hewagam k'ɻn gaaimata nem hajap'a haju hajim. Māmə mag hi chaain gaaimua hatarran hajapcharan Cristo higwiata mag s̄lejim. ¹⁷ Mua pārag jaauum hig chirəmən māgau: Mag Hēwandam Abrán dăi hiek deewain magta p'ānaa hag gaai hamach numiim k'ɻnauta firmaa s̄ubarmjō hajim. Magtarr haawaita hag k'ur nassi cuatrocientos trienta años pawi ley Moiseeg deewaijā mag leiu nachgarwe Abrán dăi hiek'atarr pōd serbiiba hap'ībajim. Hirua Abranag hewagam k'ɻn dăijā mag hajap'a haju jaautarr hiek chan k'īir hok'ooba hagt'ata balee sim. ¹⁸ Moiseeg ley p'āk'a deetarr gaaimuata Hēwandamau maach peerdļ haaujeek'iin, magan nacha Abrán dăi hiek deetarrta jūrr serbiiba s̄isik'am. Pari magba hich meuk'uucha Abranag

hich hiek hāk'a nām gaaimuata peerdā hauju hatarr haawai chadcha hagt'a hich magta haajem.

¹⁹ Mua k'ap'ā chirām, magbaawai hābmua k'āijā, magan “¿K'ant'eeta mag Moisés ley serbii simma?” haju. Hajapcharan jāg ley serbii simān, hōrau hamachdēu Hēwandamau nem jaau sim chaaur nem wau nām gaaimua hamach pekau hee nām k'ap hamk'īrta serbii sim. Pari mag ley hag nawe Hēwandamau Abranag Cristo pāiju jaautarr pāi nām horapaita serbiji hajim. Maglein Hēwandamau hich chognaanagta Moiseeg deep-ibaawai Moiseeu jūrr p'ōbōr hee t'umaam k'ān hat'ee haibēejim. ²⁰ Pari Abrán dāi hiek'aawai chan Moisés dāi hatarrjō sīi hich chognaan gaauta jaaupāiba, warre hichdēuchata jaaujim.

²¹ Pari magbaawai hābmua k'āijā hīchab, “¿Magan mag Moisés leiu jūrr Hēwandamau mag hewagam k'ān dāijā hajap'a haju ha jaautarr chaaur k'īetta jaau sīeb?” haju. Magjā k'abam. Mag hanaa mag leīuta chadcha Hēwandamag maach haupiejem hak'iin, magan sīi mag ley gaai nem jaau sim wau nāmuapaita Hēwandam dau na maach kulp chuk'u nāisip haajeek'am. ²² Pari Hēwandamau magta maachig hich hiek gaai jauba sim. Magta jaauju k'āai maachin t'umaam k'ānta dich pekau gaaimua Hēwandam dāi hiekk'ōr wai nām ha sim, hichdēu jaautarrijō hich haar hauju hawiajā Jesucristo hiek hāk'a nām k'ānta mag hauju haai nām ha k'ap hamk'īr.

²³ Hagt'a Cristo bēeba haawain mag leīuta Hēwandam dāi hiekk'ōr wai nāmjā k'ap'ā hapiejeejim, hi dāi k'ōinaa hajujā k'augba. Mag narr haawai hāba hi bējeuuta nā naajim, mag maach peerdā haujucha pierrwai hi hiek hāk'aag. ²⁴ Hajapcharan maach jōoinag ley deetarrauta Cristou maach peerdājujā k'ap hapijim, chadcha mag Cristo pierrwai t'āraucha hi hiek hāk'a nām gaaimua Hēwandam dau na kulp chuk'u nāsimk'īr. ²⁵ Pari mag narrta hīs ya hich Cristocha barchēwi hi hiekcha hāk'a nāsiewai ya tag mag ley higba nām. ²⁶ Ya hīsin mag hich Jesucristo hiekta t'āraucha hāk'a nām gaaimua maachin t'umta Hēwandam chaainau. ²⁷ Mag hi chaaink'a nām dāi pōr choo nāmua Cristo dāijā k'odk'anāa hi k'īr t'eg nām, hich Cristo māig heegar haawai nārraajerrjō wēnrraag. ²⁸ Mag naawai ya hīs chan hābmujā, “Mān judioou” wa “Mā chan judío k'abam” hajujā k'aba, ni chik'am chog wa chik'am chog k'abamjā haba, ni “Mān hemk'ooi haawai hāli k'āajā māchta hārpai chirām” hajujā k'abam. Pāran t'um Cristo dēnk'a naawai hōor hābpaimjōta nām. ²⁹ Mag chadcha pāar Cristo dēnk'a nām k'ai, magan chadchata Abrán chaainau. Mag hi chaain haawai, hich Hēwandamau hirig hi chaain hewagam k'ān dāita hajap'a haju harr haawai, pāar dāita chadcha Hēwandamau hāu haju.

4

¹ Mua pārag jaaum hig chirāmān magta sim: K'anim nemjō woun rikk'a simua chaai bārāl k'itām hābpai wai sim; mag sim meeabaadee magdamauta hi juagam nem jāaju. Mag hichdēuta t'um jāajup mamā, hagt'a bārāl k'itām haiguin, hich hag degam chogjōpai chi jōoinau hichig nemdam jajaauk'ampiercta wau k'itām. ² Sīi chi jōoinauta bāau harrmam dāi hirua jāaju nemjā t'umaa hamach dēnjō hajap'a wai nām. Maimua ya chi hayau hich meeju nawe hēsap gaai jaau pātarra hag aīo wai sīsiewaita ya hichig t'āsīebapāaiwai hichdēucha k'ap sīsiju; hajapcharan hajap hich jōipa sīsiewaima. ³ Maach mag Cristo hiek hāk'a nām k'ān jāi hich

hagjöta naajim. Warrcha Cristo k'augju naweran sii parhoobam nem maach jöoin hiita hárcha k'íir pogk'e hárk'aajeejim, jöoinau chaainag nem jajaauk'ampierr haajemjö, mágamuata chadcha dich peerdə haujupii hawi. Pari mag hárk'a námuata hich hipierraahawai warag hichta wounjö maach k'ääi hárpa sijim. ⁴ Mamə mag wénrrələ hawi ya Héwandamau hich Hiewaa püiju hed haadeewai püiwi, Héwandam'ka sierra maach t'umaam k'án t'aabatarrjö chadcha maar meeun hárirau hoowi, bárələ báaumamua tagam k'ánjö mag Moiseeu ley deetarr hárk'a k'itəmua jöopajim. ⁵ Pari Héwandamau mag hi pätarran, mag leita wounjö juu t'eeeg sierr heemua maach hich hiek hák'a nám k'án peerdə haumk'íir hajim; mag hääu peerdə hat'aawai hich Héwandamaujä hääu maach hich chaaink'a wai sísimk'íir. ⁶ Mamə mag hich chaaink'a náisimjä maachig k'ap hamk'íir, hich Héwandamau jürr hich Chaai Hak'aarta püijim maach t'ääar hee siemk'íir. Mag hi Hak'aar maach t'ääar hee simuata maachigjä Héwandamag Haai hichépiewai chadcha maadēu Héwandam maach Haai haajem. ⁷ Magua hís pääar ya tag mag leita hárk'aag k'aba nám; pärän hísin Héwandam chaainau. Mag hi chaain hawai mág hatag pawiajä Héwandamau pääar hat'ee nem wai sim jääpib k'aba jääpiju.

Judionaan ley hárk'apima augau Pabloou chi hák'a nám k'án wawitarr

⁸ Chadcha warr päärau Héwandam k'augba haawain parhoobam nemta héwandam hawi haglámägtä hee haajeejim. ⁹ Mamə hís ya päärau Héwandam chaarta hajap'a k'ap'anaa hich garmuajä pääar k'ap' simta, ḫjägwí warr pääach narrjö deeu húwaai maglám nem maadēu higba sii juu t'eeegjä chuk'u sísidämägtä hee haju hék'ajé? ¹⁰ Maimua ḫk'an jägwí deeu húwaai warrgarmjö p'iesta hedjä hárk'anaa, hedau wahée nám hedjä jägnaa, maimua tagam p'iesta año gaai waaujerrjä deeu wauju k'íirju ná? ¹¹ Jäg hoowaita chadcha pääar hee Héwandam hiek jaauwai jäg mäch p'it'ur chitarrjä sii par hajim haju hök'ö chiraajem.

¹² Hermanonaan, mälln chadcha Judiouu; mag chirab mamaa ya mälln pääar meeunjöta chirám, tag mäch jöoin leijä hárk'aba. Magua muan pärägiä mächjöta habat ha chirám. Hoob maar jöoin ley hárk'amiet. Mua k'ap' chirám päärau mä hiek húrm k'ösi húrju. ¹³ Päärau päächdëujä k'ap' nám, pääar hee nacha mächdëu maach peerdəlajem hiek jaauwimaawai, mor machpawi warag pääar hee chirsierr gaaimuata hääu pärägjä jaauwi päärau húrierram. ¹⁴ Muan jäg mäch mor machpawi hap'la chiramuata Héwandam hiek jaau chitám hoowi, päärau warag mäch hisegwi pääch heemua mäch järpüju k'ääjä k'íirju chirajim. Pari magjä magba, magju k'ääi angelnaan hich Jöoiraucha pätarrjö wa hich Jesucristota pääch hee barbaimamjö hajierram päärau mä däi. ¹⁵ ḫChadcha maagwain pääar honee naabaži? ḫMagtarrta jääga ná hís? Mua k'ap' chirám, jäägwai maach peerdəlajem hiek mua jaauwi hääu päächdëu húrtarr paar, honegau päärau pääch dau jéu deebaawai hääu mä k'írdam hinaapai k'ääjä haju k'ap hamuan, maglámjä haba päärau chadcha pääch dau k'ääjä märgä jéu deek'am. ¹⁶ ḫMag narrta hís jääga pääar jääg ná? Päächdëu jääg deeum k'án hiekta hák'aag hék'a námjä hidëu hák'apiba mua pääch k'írcha mág hésap gaai hik'ala mag hiek'a chirám hawi, ḫpääch hoomap'a haawaita mag chirám haná? Magjä k'abam.

¹⁷ Jäg päräg deeum hiekpa jaau wénrrám k'ánnaan chadcha pääar hat'ee wärpa t'lämlä, mamaa mag námnan ham hödiin jürr k'íetta k'íirju sísidäm. Ham k'íirjugan hamach hiekta päärau hák'a p'öbaadeewai tag märgäjä hooba

jūrr hamachigta hee hapim k'ōsi nām. ¹⁸ Mua mag chirām chan mag pārag ham dāi k'apeerk'apimap'a haawaijā k'abam. Chadcha pāar dāi hajap'a haagta jāg naak'iin hāuma; pari mag pāar dāi hajap'a hak'iinjā mā chukag meerjā hich magta hajupma, jāg sīi mā pāar dāi chirām dak'iirpai k'aba. ¹⁹ Chaaina, chaain chuk'u chitaawai mārlāgan pāarta mā chaaina. Magua pāar hat'eyan mālln hālli chaai machk'a t'ānlāmjö gaai machaaga chirajem; pārauta Cristo hālāraa pāach gaai t'ierrpapibam haiguin, mālln hich māg pāar k'iirjuau gaai machag chitaju. ²⁰ Pāar dāita hāba jooba chirām hak'iin hāucha hak'am, k'iircha haawai hajapcha jaaupāpāig maag; mama maach māg warp naawai k'iirju chirām jāga haju k'ai. Mua pōd k'augbam pārau k'ani k'iirju nām k'ai, hich jāg warr pāach wēnarrarrjō wēnarrraag.

Pabloou Agar Sara dāi hīg' amamua jaautarr

²¹ Pāar har Moiseeu ley werpalarr gaai nem jaau sim wau nāmuata pāach peerdāju hawi hagpierr wau wēnarram k'ōsi nām k'ālln: ¿Pārau chi ley gaai jaau sim hajap'a k'ap'a nāmā hágá mag leíta hee haag? ²² Mag leita hāba hāllrk'aju k'iirjuju ham hugua pārag jaauk'im: Mak'ālln libro gaai jaauwai, jōoi Abrán chaain numí wai sīejim haajem: hāb daupeer Agar haajerr hich chogk'a wai sīerr dāím maimua hāb hich chog k'aba hich hālli chaar Sara dāím. ²³ Mag hich chog dāi hootarr chaairan sīi hich jāg bālr habarm gaaimua hālin bi hee paajemjö bi hee pawi hootarr hajim haajem. Pari hich hālli chaar dāi hootarr chan magba, chi Sara hich daupeer gurjā pōd chaai hooba harrta hag nawe hich Hēwandamaucha hamag chaai hoopiju jaautarr haawai hich hiek'atarr chadcha hamk'iirta hoopijim hanaabá. ²⁴ Mag hālin numí chaain hootarran, hich jāg hālinau chaain numí hootarrjō, Hēwandamaujā biek numí hōor dāi hiek deetarrta jaau sim. Magua mag chi hāli nacha chaai hootarrau, hajapcharan Agarrauma, Sinai durrsí gaai Hēwandamau Moiseeg ley deetarrta jaau sim. Chi Agarrjā sīi jōoi Abrán chog harr haawai hag chaain hewagam k'āllnjā hich magta chik'am chogk'a nāisijim. Maguata hich hagjō hīchab mag ley gar t'aaba nām k'āllnjā, sīi chik'am chogk'a nāmjo, mag ley hāllrk'aagpaita t'aaba nām. ²⁵ Mag leíuta hōor sīi hich chognaank'a wai sīewai, chi ley deetarr durrjā Sinai hanaa Agar haju haai nām, chi Agarrta mag ley hāllrk'a nāmuia hag chognaank'a nām k'ālln hād haawai. Mama hīs hewagjā judionaanta mag ley hāllrk'a nāmuia hi chognaank'a naawai mag Agar hanām chan Sinaí durrsipai jauba, Jerusalén p'óbörpata jaau sim, jāata judionaan p'óbör haawai. ²⁶ Pari Sara sīi Abrán chog k'aba hi hālli chaar harr haawai jāgua jūrr hāgt'arm Jerusalenta jaau sim; hajapcharan maach t'um Cristo hiek hāk'a nām gaaimua hāgt'ar wētju k'ālln hādk'ata hōber sim. Magua hich jāg Sarajā Abrán chog k'aba harrjō, maachjā mag ley hāllrk'aba nām gaaimua hag chog k'aba nām. ²⁷ Mag Sara maach māg hāk'a wējöm k'ālln hādk'aju higwi Hēwandamau hich hiek gaai p'āpiewai,

"Pālln chadcha chaai hooba harrtaawai bāllrjā chaai k'ierr machag k'augba hārrab mama, hichiita honee habá" hajim.

"Chik'amnau jaai k'echeu hauwi pāch happai hārrab mama, jāg pāch chogk'a simta pāch jaai dāi sim k'āaijā, pālla hārcha chaain k'apaana hārrajū" ha p'āpījim. (Is. 54:1)

²⁸ Hermanonaan, magtarr haawaita Sara hiewaa chaar Isá hag nawe hich Hēwandamau deeju jaautarrjō, pāarjā hag nawe hich hiiu haawai

hich chaaink'a hauju jaautarr k'ʌʌn k'abahab. ²⁹ Pārau k'ap'ʌ nʌm, mag jaar jöoi Abranau mag hich chog Agar hanarr d̄ai hamach k'irau chaai hootarr Ismael haajerrau Sara hiewaa Isá hich Hēwandam Hak'arau hoopitarr d̄ai k'ōinnaa k'aba haajeejim. Magua h̄is hewagjā hich hagjöta sim h̄ichab: judionaan ley h̄llrk'aajem k'ʌʌnau maach hich Cristo hiek chaar h̄k'a nʌm k'ʌʌnagjā hamach d̄enjö h̄llrk'apiju h̄ek'aajem. ³⁰ Pari judionaan hawiajā chi mag nʌm k'ʌʌn chan Hēwandamaau haubaju k'ap hamk'īr Ɂ'k'an ha s̄i Hēwandam hiek p̄ā sim gaai Sarau hiek'atarr higwi? Mag sim:

“Abrán, jāg chaai hich h̄d d̄ai warre maach haigmua j̄rbap̄i” hajim chi Sarau.

“Jā s̄i maach chogk'a sim d̄āim chaai haawai jāgua p̄od maach chaai d̄ai h̄hāb p̄a juagam nem j̄ajju k'aba sim.

Mʌ p̄a h̄lli chaark'a h̄m d̄āim chaairauta p̄a juagam nem j̄ajju haai simgui” hajim. ^(Gn. 21:10)

³¹ Hermanonaan, maguata maach Cristo hiekta h̄k'a nʌm k'ʌʌn chan s̄i mag ley h̄llrk'a nʌmuu hag chogk'a wēnrramk'īrta Hēwandamaau hauba harr haawai, mag s̄i Agar Abrán chogk'a s̄ierr chaainjö k'aba nʌm; maachin hi chaain hich h̄lli chaar d̄āim k'ʌʌnjöta nʌm.

5

Dich jöoin hiig tag hee hapiba jaautarr

¹ Keena, ya h̄isin Cristouu p̄ār p̄āch jöoin hi heemua h̄āu h̄öbeer hat'aawai hoob tag warramjö hagl̄m̄gta hee hamiet. Mag p̄āch jöoin hi heemua hich mag peerdʌ wēnrramk'īrta Cristouu p̄ār h̄öbeer hautarr haawai jāg p̄āachd̄ēu hi hiek h̄k'atarr gaaita hich mag hubʌ wēnrrat'ʌ. Hoob maar meeun judionaan hiigta p̄āach hich chogk'apimiet.

² Pari magaagan hajap'a mʌ hiek h̄urbat keena: Mʌ Pabloouta p̄ārag mag chirʌm. Pārauta Hēwandam dau na p̄āch hajap'a kulp chuk'u paap̄lyaaag hawi ley gaai jaau sim hiperraas p̄āch meh̄eujā p̄ʌrbichpi nʌm k'ai, magan Cristouu maach kōit hich t'ōopitarraupai p̄od warre p̄āach peerdʌ haubam hawaiata mag nʌm. ³ Pāadē h̄urbat, deeu p̄ārag p̄ʌrbba jaau chirʌm: Hābmua k'āijā mag meh̄eu p̄ʌrbich nʌmuata Hēwandamag hich haupim hig sim k'ai, magan tagam nem Moiseeu ley p̄ā p̄aarr gaai jaau s̄isidʌm̄jā hichiita t'umaa hajap'a h̄llrk'ajju haai sim; mag t'um h̄llrk'a haubam chan hoob Hēwandamaau p̄āach hauju hamiet. ⁴ Pāar jāg ley h̄llrk'a nʌmuata Hēwandam dau na kulp chuk'u haju h̄k'a nʌm k'ʌʌnan, warag p̄āch garmuata Cristo k'a hisegwi hi b̄l̄ hogdʌnaa Hēwandamaau p̄āch k'ōsi wai s̄ierrjā p̄āch garmuata hi barpla nʌm. ⁵ Pari p̄ār mag nʌm daumich, maraun chad Hēwandam Hak'aar gaaimua maimua chadcha Cristo maach kōit meetarr h̄k'a nʌm gaaimuata Hēwandam dau najā maach kulp chuk'u naajju k'ap'ʌ nʌm. ⁶ Ɂ'jāgwı mua mag chirʌ? Mua mag chirʌm̄n Hēwandamaau hoowai Cristo hiekta h̄k'a nʌm k'ʌʌnan meh̄eu p̄ʌrbichba naawiajā t'um hagdaujöpai hoojeewaita mag chirʌm. Hiruan magʌm nemta wauju k'āai, h̄hāb hich hiekpai h̄k'a nʌm d̄ai hichjā k'ōsinaa dich k'apeenjā k'a k'ōsita hapiejem.

⁷ P̄āachd̄ēu nacha h̄k'atarr hiek gaai p̄ār nem hajaug wētmarrtä Ɂ'jāga jāg maach peerdʌjem hiek chaarta hisegwi parhooba nem jaau nʌmta h̄k'am hig nʌma? ⁸ Warrcha Hēwandamaau p̄ārag hich hiek h̄k'api haauwaijā tag p̄āach jöoin hiig hee hapimaugauta Cristo gaaimua p̄ārag

hich hiek hāk'api hautarr haawai, pāar jāg nām chan hich Hēwandamau k'abam. ⁹ ¿Pārau hūrba haajē, “Levadura bārlā pāitarrjā harin hee t'um haaidlajem” haajem? Hich jāgta naabahab pāar hee jāg chad k'abam hiek jaau wēnrrām k'ānnjā. Ham k'apan k'aba naab mamā, hamachdēu jāg jaau wēnrrāmuā pāach t'umaam k'ānnagta maach peerdlajem hiek hisegpiju hēk'a naabahab. ¹⁰ Hamau jāg naab mamā, pāraujā mā dēnjo hāk'a naawai mua k'ap' chirām pārau maach Pōr Cristo hiek hisegbaju. Pari jāg pāar hidēu k'ajap sīuba wēnrrām k'ānnan hichiita Hēwandamau ham gaai mas deebs k'aba mas deeju.

¹¹ Jāg māch meeun judionaanaupaijā mā hēugar sēuk'a jaau nāmjō chadcha warramjō hagt'a mua māch paarmua mehēujā p'ārbichpi jaau chitak'iin, hamach hipierr warag Cristo hiekjā hāk'anāa mehēujā p'ārbichpi jaauwai, hamau mā k'aibag wauju hēk'aju k'āai warag hajap'ata mā hig hiyā haajeek'am. Mag hak'iin Cristo pakuls gaai t'ōtarr hiek jaauwaijā ham gaai mas k'aba haajeek'am. ¹² Maestronaan hanām k'ānta k'augab jāg parhoob nem jaaunaa mehēujā p'ārbichpi jaau nām gaaimua hidēu pāar k'ajap sīuba nām k'ānnan, mag bāchk'unpai p'ārbichpi jaauju k'āai hamach p'ārrta wir haig hamachdēupai warre jāpīnaa tag pāar molestaaba hak'iin hāucha hak'am.

¹³ Hermanonaan, Hēwandamau pārag hich hiek hāk'api haauwaijā tag magām pāach jōoin hi hārk'apieg k'aba, hich hipierra hamk'īrta pāar hichig t'ārk'a haujim. Magtarr haawai hirua k'ōsim nemen chad pāachdēu waum haig wauju haai nām. Mamā mag pāachdēu waum haig nem wauju haai nām hawi hoob sīi parhoobam k'ōchag pāach k'īrjug hee bēawai hagpierr hamiet. Magju k'āai pāach k'apeenjā hagdaujō k'a k'ōsinaa ham dāi hajap'a hajuuta hēk'abat. ¹⁴ ¿K'an jāgwi mua mag chirā? Moiseeu ley p'ā platarr t'um sīi “Pāch k'apeenjā daupii habā hich jāg wir haig pāchdēupai pāch chig hapimap'a haajemjō” ha sim gaaimuata t'umaa jaau hōbēr sīewaita mag chirām. ¹⁵ Pari pārau mag Hēwandamau Moiseeg jaautarrjō k'aba warag pāach wir haigpajā chik'am hoomapnaa sīi k'oojem nemjōta haadēp hak'iin, pōm wēnrraba pāachdēupaita pāach k'aibag wauju, Cristo gaaimua hāu wēnrraju harrta sīi parhoobam k'ānnjō naawai.

Parhoob haju k'āai Hēwandam Hak'aar hipierrta haju haai nām

¹⁶ Keena, magua mua pāar wawí chirām, mā hiek hūrbat: Pāach hö k'ōchagpierr nem k'aibgamta waum k'ōchk'ak'a haju k'āai, Hēwandam Hak'aarta pāach gaai p'ēsnaa hichdēu pāachig nem jajaauk'amta hagpierr habat. ¹⁷ Nem k'aibgam wauju k'īrjug maach gaai simān Hēwandam Hak'aar maach hee sim dāi wērbla gaai nāmjōta haajem, hābmua nem waum k'ōsim jūrr hābk'aíu waumap'a haadēp haawai. Mak'ānn numí mag hihāba k'aba haajem k'ānn haawai mak'ānn numiim k'ānnauta maach chi hārām k'ānnagjā hamachdēu k'ōsimjōta waupiju hēk'aajem. ¹⁸ Mamā Hēwandam Hak'aragta hādlraa pāachig hichdēu nem waupim k'ōsimta jaaupinaa hi hipierra nām chan ya tag mag leijā higba nām, hich Hēwandam Hak'arauta hichdēu k'ap nem waumk'īr jajaau haju haawai.

¹⁹ Pāadē mā sēu hawi hoobat. Merag chuk'u sīejem har sīi hamach k'ōchagpierr nem waaujem k'ānn; magām k'ānnau māgta haajem: Hamach hōor k'abam dāijā k'apes haajem; mag k'apes haawaijā hat'uuchata haajem, pōd hamach k'ōchagjā hāwat hauba ya hich magta waau k'aug t'ānaawai. ²⁰ Nem parhoobam nem juau wautarrta

hēwandam hawi hagamgpa jēeunaa bēnēujā hōor hālart'naa k'āagjem. Chik'am k'īrjā hoomapnaa chik'am dāi k'īr bālnaa hamach k'apeendam hajap'a nām hoowai magjā k'ōchk'aba sīerrjēem. Bālr habarm gaaimua nem k'ōrgnaa nem hinagjōm wawaag haawaijā hamachta garpapa haajem, chik'amnag hinpimaugau. Hamach hidāii haajem k'ālnpai k'ōsinaa jūr hagjō deeum k'ānn higar nām k'ānn dāijā hamachta hārpai haju k'īrju sīerrjēem.²¹ Jāglm k'ānnnaun chik'am nemdamjā hamach dēn hapim k'ōssita haajem. Magnaa nag pōm waupāinaa sīi k'ēch t'ānāsipnaa t'ach bipōmjā k'ō sīerrjēem. Maimua mag tag hamau nem waumaajem jaauumak'iin, nem k'īr k'apaana t'ānām. Na māchdēu pārag jaau chirarrjō hūwaai plāba deeu mag chiram: Cha mua jaau dichdimam nem waaujem k'ānn chan Hēwandam durr wētbam.

²² Mag k'āai Hēwandam Hak'aragta hichdēu k'ōsi simjō hādlraa pāachig nem jaupi nāmān chad warag pāar hee hagdaujō pāach k'apeen k'a k'ōsinaa, honee, k'ōinaata wēnarraju. Mag nām dāi hīchab chik'amnau k'ājjā dich meeuk'apiju hēk'aawaijā sīi hāwatpāpli haa k'ap'naa, hich hōdeg bigaum k'āndamjā hāuta wēnarrapim k'ōsi, hōor dāi hō hajap'anaa, dich k'apeenag nem magju habarmjā chadcha dich hiek'atarrjō nem wau wēnarraju. ²³ Magnaa hīchab dichta warm k'ānn k'āai hārpai hajujā k'īrjuba, daumaanaa sīi pāachdēu nem waum k'ōsimagtā hādlar pāach hārpapibaju. Mag hajap'ata nem wau nām k'ānn chan leiuājā hagam paar k'aibag waupi jaaubam, mag Hēwandam Hak'arau jajaauk'am hipierr nām haig ley gaaijā dich k'apeen dāi hapi simjōta naawai. ²⁴ Cristo dēnk'a nām k'ānnan warr hi t'ōo naawaiwe hamach hō k'ōchagpierr nem wauju k'īrjugpata warre hi dāi pakuls gaai meerppāitarrijōta nām, tag magam nem k'aibgam wau nāmua pekau wauba haag. ²⁵ Keena, mag Hēwandam Hak'arauta Cristo gaaimua hāu maach Hēwandam dēnk'api wai sīewai hichdēu k'ōsimta hidēu warag maachig jajaau hapticarrau.

²⁶ Hoob hiwiir hābmuujā hichta warm k'ānn k'āai hārpai sim ha k'īrjumiet. Chik'am nemjā dich dēn hapim k'ōsi k'aba, ni magam gaaimuuajā hoob dich k'apeen dāita k'īr bāl dārdar hamiet.

Hagdaujō dich k'apeen juag hooju haai nām

6

¹ Hermanonaan, pāachdēu hoowai hāb k'ājjā Cristo gaaimua maach k'odk'a k'ērlm pekau hee buudimam hoobaawai, har chi Hēwandam Hak'arau pāachig nem jajaauk'ampierr haajem k'ānnau hi k'aigpērbat. Mag deeu hi k'aibag heemua hōbeer hauju hēk'a nām haigjā hit'ūu wawimamuata hi wawipetat, deeu hajaug hee sīsimk'īr. Mama mag pekau hee burr nām k'ānn wawiewaijā k'īr k'ap'āhabat, heeu pāachpata dāi hagjō haduk'am. ² Pāach hee hāb k'ājjā problema paarpaawai, warag pekau hee burrm hugua, hoob hirig hoobamjō hamiet. Pārau chadcha hathaba magta ham k'aigpērju hēk'a durrumān, Cristou dich k'apeen k'a k'ōsi hapticarrau haawai chadcha magta nām.

³ Hāb k'ājjā sīi hatcharagaupai hichta warm k'ānn k'ājjā hārlācha sim ha sim wounan, hichdēupaita hich k'ūgur sim, hich mag hiek'a sim gaaimuuapai serbiiba simta mag hiek'a sim merag chuk'u sīewai.

⁴ Magju k'āai chik'amnau nem k'aigba wau nāmta heerpanaa jaauju k'āai, pāchpaita k'īrjubā, chadcha Hēwandamau k'ōsimjōta wau sī ha k'ap' haag.

Mag hirua k'ōsimjöta nem wau siman chad honee haju hawiajā magam gaaimuata honee haju haai sim.⁵ Mua mag dichdēu nem wau n̄mta hāu sī wa hāu k'aba sī ha k'ap haju haai n̄m ha chiramn, Hēwandum k'īrp'ee d̄n̄llutk'abaimam hedjā chik'amnau nem wautarrta hirua maachig jēeba dichdēu nem wautarrta jēeumaju haawaita mag chiram.

⁶ Mag maach peerdlaajem hiekta bēn dō n̄mjö k'aug n̄m k'ānnaun hamachdēu nem wai n̄m heemjā mag hamachig jaau n̄m k'ānnag deeb k'aba dedee haju haai n̄m.

⁷ Pāachta Hēwandum dau na chi hajapcharam k'ān hawi hoob wir haig pāachdēupai pāach k'ūgurmiet. Mag maach hagdaujöm k'ān happain pārau hōor k'ūgurwiajā Hēwandum chan pōd hābmuajā k'ūgur haubam. Pārau k'ap' n̄m, maadēu nem jīrwain deeum nemjīr hōberba, dichdēu nemjīrtarr k'īrta hōbeerjem. ⁸ Hich hagjöta sīebahab m̄ig heegar haawaijā: Maadēuta dichdēu k'ōchagpierr parhooba nem waaujerr k'ai, mag dichdēu nem k'aigbam waaujerraupaita Hēwandumag maach haupibaju. Pari magba Hēwandum Hak'arau k'ōsimjöta hagpierr nem waaujerr k'ai, hich hag Hēwandum Hak'araupaita hīchab hich mag maach hich dāicha hāgt'ar wēnarrapiju. ⁹ Maguata maach chan m̄ig n̄m haig k'usēuk'a p'ōbaadēm hawi nem hajap'a wauju haai n̄mjā wauba hich mag sīuju haai k'aba n̄m. Jāgwi? Chok'ōgba magta nem hajap'am hap'a wau wēnarramn, Hēwandumau hoowai hichdēu magju hayaa ham hed mag nem waum k'ōsi waaujerr jūrr maach dāi hagjō hāu haju haawaiima. ¹⁰ Keena, maguata muan pāragan, hāuta dich k'apeen juag hooju haai n̄m haiguin t'umaam k'ān dāita hajap'a haju haai n̄m ha chiram. Pari mag n̄m haigjā Cristo gaaimua maach k'odk'a t'ān̄m k'ān dāita maadēu hārcha hajap'a haju haai n̄m.

Pabloou hābmiecha hōor wawimamua salud deepāitarr

¹¹ Keena, pāadē hoobat: Ya hōpāyaagpaawai m̄ach juadamaucha pārag mag hēsap nem dau dapag p'ā deepāi chiram. ¹² Har jāg hajuēs pārag hamach dēnjö dich k'ak'ua dauchachpi jaau n̄m k'ānnaun, sī hamach meeun dāi hiekk'ōr haumaaugauta jāg n̄m, mag hamach jōoin hiita p̄api jaauba naawai Cristo pakuls gaai meerp'ē t'ōtarr gaaimua hamachdēu m̄ dāi n̄mjö hamach hēudee hēk'am hugua. ¹³ Pari mag n̄m chan mag dich k'ak'ua dauchachpi jaau n̄m k'ānnaujā hamachdēu ley jaau n̄m gayam t'umjā hālruk'a hauba n̄mta mag n̄m. Mag n̄mta hamach garmuan chad pārag hichiita hamau jaau n̄mjö haju haai n̄m hanam, mag hamach h̄ipierr habaawai hamachdēu jaauwiata pāraujā jāg pāach mor dauchach wai n̄m ha hiek'aag. ¹⁴ Pari mua chan mag ham dēnjö m̄ach t'ōba, maach Pōr Jesucristo chi pakuls gaai dau hap'ā harrta t'ō hiek'aajem. JēK'ant'ee mua m̄achdēupai m̄ach t'ōbaadēju? Mag m̄ach kōit pakuls gaai Cristo t'ōtarr haawaita hīs chan warr m̄achdēu nem waaujerrjā tag k'īrjuba, magam nem waumaaugau warag chi meemjöta chiram; hajapcharan magam nem chan m̄ hat'ee chuk'umjöta t'ān̄m, ya jūrr Cristo dāita chiraawai. ¹⁵ M̄ naan par hamach k'ak'ua dauchachpi jaau t'ānaaju. Mag naab pari maachin dauchach chuk'u t'ān̄m k'ān dāi hagdaujöpai n̄m Hēwandum dau na. Magarau m̄ach paarmuajā dāi balee sim ha chiramn, Cristo hiek hāk'a n̄m gaaimua deeum t'aabatarrjō hi dēnk'a n̄mnan chad chadcha balee sim ha chiram. ¹⁶ Pāar t'um mag Cristo dēnk'anaa hichdēu jaauam h̄ipierraaw wēnarram k'ān kōitta muan jēeu chiram, k'ōinaa hich jāg pāach heeg hoopaar hamk'īr. Maimua

hīchab t'um tagam k'ʌʌnjā chadcha Hēwandam chaalink'a t'ʌnʌm kōitjā mua jēeu chiraajem.

¹⁷ Keena, mʌ hajim mua pārag jaaum hig chirarr. Mʌigmua hatag chan ni hābmuajā tag mʌchig mag dich k'ak'ua dauchachpi jaau nʌm hiek higpimap'a chirʌm. Magʌm dauchachta higju k'āai, Cristo hiek jaau chitʌm gaaimua hōrau mʌ pʌrṇaa wʌ wai nʌmua pedp'ēmarrta mʌch mor gaai chadcha dauchachjö wai chitʌm. Jāgʌm hoo nʌm gaaimuata hōrau k'ap'ʌ haju haai nʌm, mʌ chadcha hi chogk'a chitʌm.

¹⁸ Hermanonaan, magdampai hajim mua pārag jaaum hig chirarr. Muan pāar kōit jēeu k'itaajem, maach Pör Jesucristoouta hich jāg pāach hāu wai nʌrramk'fir. Hayoo keena,

Pablo

EFESIOS

Pabloou Efesopienag hēsap p'ā deepāitarr

Chi p'ātarr. Pabloou carta jayap p'ājim haajem Roma p'ōbör hee cárcel deg simua: chamág Efesopienag deepāitarr, Filipopienag deepāitarr, Colosapienag deepāitarr, maimua jöoi Filemonag deepāitarr.

Biek hāb hich Pabloou mag Efeso p'ōbör hee judionaanag Hēwandam hiek jaau sīerr haawai hichdēujā haiguim k'ānn k'ap'ā sīejim (Hch. 18:18-21). Mag nām dāi Hēwandam hiek jawaag ham haar mawi año t'ārjurpjō hag p'ōbör hee Cristo hiek jaau sīerr haawai chará hichdēu t'um ham k'ap'ā sīejim haajem (Hch. 19).

Chijā k'ānn hat'eeta p'ājī. Mag jaar provincia de Asia hee Efeso p'ōborta chi pōmaam hajim haajem. Mag p'ōbör pōmaam haawai hōor pōm sī mercancia haunaa pēr nāmuapaita naajeejim hanaabá. Hich hag p'ōbör heeta ham hēwandam Diana hanāmág jēeujem dijā sīejim haajem (Hch. 19:27).

Mag cartaan Pabloou Efesopien t'um chi hāk'a durrum k'ānn hat'eeta p'ājim haajem, nacha hamachdēu hūrwia deeum iglesiaag deebapāaiwai t'umaam k'ānnag hūrmamk'īir. Mag Efesoom iglesia heen judionaan k'abam k'ānnta hārcha naajim haajem.

K'an jawaag hajī. Pabloou hārcha māg carta p'āju k'īirju wai sīerran, jāga Cristoou judionaan hamach meeun k'abam k'ānn dāijā hōor hābpaimjōo hapājī ha jawaag hajim (2:13-16). Hajapcharan maach māg Cristo hiekta hāk'awi hi dēnk'a nām k'ānnan, deeum meu hawiajā, t'um meu hābpaimjōnaa dō hābam heem k'ānnjōta nām ha jaaupāaig hajim; hajapcharan mag hābpaimk'a nāmuata Cristo iglesiak'a nām jawaag. Jāga mag nā ha jawaag Pabloou māgta jaaujim:

- (1) Maach t'um chi hāk'a nām k'ānnta Cristo mork'a nām hanaabá; maagwai hich jūrr maach Pōrk'a sim haajem (Cap. 4:15-16).
- (2) Maachin di hābpaim hēu hawaag pa k'apaana t'ārrp t'ānāmjōta nām hanām; mama mag dipá pōm t'ānām hee hāb sim chi hajapcharan; ma, hich Cristo haajem, chi dihād jārram (Caps. 2:20-22, 4:4).
- (3) Mag Cristo mork'a nām haiguin, hāli hich jaai happai hoo sīerrāmjōta nām haajem (Cap 5:22-32).

Salud

¹ Mānn Pabloou, Hēwandamau k'ōsi sīerrjō Jesucristooucha hich hi jaaumk'īir jar hautarr. Muata pārag māg hēsap p'ā deepāi chirām, Efeso p'ōbör hee Hēwandam dēnk'anaa Jesucristo hiek hāk'a nām k'ānnag. ² Pāar kōit maach Haai Hēwandamag jēeu chiraajem hichdēuta maach Pōr Jesucristo dāimua hāu dārrcha pāar heeg hoowi pāar k'ōinaa p'ē wai naamk'īir.

Cristo dēnk'a nām k'ānn dāi Hēwandamau hajap'a haajem

³ Muan maach Pōr Jesucristo Haaita t'ō hiek'aajem; hajapcharan Hēwandamma; hirigpaita hāu hajim ha chiraajem, chadcha maach dāi hajap'a hamk'īir Cristo pāitarr paar. Mag maach Cristo dēnk'a naawaita Hēwandamau hāgt'armpeen dāi haajemjō maach dāi māig heegarwejā hich Hak'aar gaaimua hajap'ata haajem. ⁴ Pari mag maach dāi hajap'a sim chan sīi heeupemjō k'īirju hauwi k'aba, warr māg jēb hompaaju nawe Jesucristo gaaimua hich Hēwandamau ya maach hich dēnk'a hauju

k'īirju wai sīerr haawaita maagjem, hich dau na tag kulpjā chuk'u sīi hich hat'eepaita hichdēu k'ōsimjō wēnərramk'īir. Mag warrgarwe hich garmua maach k'ōsi harr haawaita⁵ Jesucristo gaaimua ya maach hich chaaink'a hauujā k'ap'Λ sīejim, hichdēu maach dāi ham k'ōsi k'īirju wai sīerrjō.⁶ Mag gaaimuata chadcha hich mag Hēwandum hajaug p'ēnaa hi t'ō hiek'ajem, mag hich hajaug sīerram gaaimua hichdēu hich Hiewaa daupii haajemta hāu maach hat'ee pxitarr haawai.⁷ Maach pekau gaaimua Hēwandum dāi hiekk'ōr pōm narrta, sīi k'ajap'am dēbpaar p'ag nāmjō Jesucristoouta maach daupigau hich bagau maach p'ag hat'aawai, hāu Hēwandumau maach k'aibagjā chugpaawi warre magam k'īir hok'oopāijim.⁸ Pari magpajā k'aba, chadcha hichdēu maach k'ōsi chiram k'ap hamk'īir, maachig hich k'īirjugjā deewi hāu magamjā k'ap'Λ wēnərram.⁹ Hajapcharan hīchab warr hichdēupai hich t'āar hee nem waumaju k'ap'Λ haajerrta maachig k'ap'Λ hapijim.¹⁰ Mag hich t'āar heepai nem wauju k'īirju wai sīerran, māg hatag chadcha hichdēu magju hed paawaita hichdēu k'īirju simjōo haju. Mag hedta hich Hēwandumau hōor t'um hedjā hee nem t'ānampā Cristoog t'āsīepāiju, ham dāi jūrr hichdēuta k'ap hamk'īir.

¹¹ Magta hagt'a maach t'aababa nāwe Hēwandumau ya maach hich dēnk'a wai sīejim, Cristo dāi k'apeerik'a nāisiewai mag nawe hichdēu deeju jaau sīerrjā hichdēu mag k'īirju wai sīerrjō chadcha jāamk'īir; Hēwandumau chadcha hichdēu hoowai hajap'a haju hayaam nema wau sīerram.¹² Magta maach chi nacha Cristo hiek hāk'atarr k'ānnjā hich dēnk'a haujim, mag hichdēu maar hich dēnk'a hautarr gaaimua pāar maarjō hi hiek hāk'a nām k'ānnaujā hich Hēwandum hajaug k'itāmta t'ō hiek'āmk'īir.¹³ Maguata pāraujā hīchab chadcha Hēwandum hiek chaar māg maach peerdājem hiek jaau nām hūrwi hāu Cristo hiek hāk'abaawai, Hēwendumau hag nawe hichdēu deeju jaautarrjō pāragjā hīchab hich Hak'aar deejim. Mag hich Hak'aar deetarran, pāarjā chadcha hich dēnk'a wai sim k'ap hamk'īir hajim.¹⁴ Māagwaiwejā ya Cristo gaaimua Hēwendumau maach hich dēnk'a wai sīewai māg hatag ya hichdēu maach hauju hed paawajā warre hich haarcha maach p'ē hauwi hich dāichata wai sīsiju. Mag chadcha hichdēu maach hich haar p'ē hauju k'ap hamk'īirta hich Hak'aarjā mag maachig deejim. Mag hich garmua maach dāi magju ha simān māagwaiwe hich hajaug t'ō hiek'āmk'īrau.

Chi hāk'a nām k'ānn kōit Pabloou Hēwandumag k'īirjug jēeuoj

¹⁵ Maguata, chadcha pārau pāachdēu maach Pōr Jesūs hiek hāk'atarrta hagt'a hogdāba t'āraucha hāk'anāa t'um Hēwandum hōork'a t'ānām k'ānnjā daupii haajem k'ap'Λ chiraawai,¹⁶ Hēwendumag jēeuojā pāar jāg nām paar hirig hāu hajim hab k'aba hāu hajim ha chiraajem.¹⁷ Hāu pārau bāchk'un Hēwandum k'ap'Λ naab mamā, warag hārāchata hi k'ap'Λnaa jāgata Cristo gaaimua pāar hat'ee nem hajap'am pōm waaujē ha k'ap hapim k'ōsi chiram. Maguata muan maach Pōr Jesucristo Hayagta jēeu chiraajem, hajapcharan hich Jōoi hāgt'ar chiraajemāgma, pārag hich k'īirjug deebarmua magam k'ap hamk'īir.¹⁸ Mua jēeuojem hīchab Hēwendumag, hichdēuta warag pāar k'īirjug haart'āgbapāimjō hamk'īir; magbaawai mag ya hich haarcha p'ē hat'aawai hich dāicha honee wēnərraju jaau simjā hajapcha k'ap'Λnaa, mag hich hōork'a t'ānām k'ānnan chadcha peerdāwi naawai māigwejā honee naaju haai nām ha k'ap'Λ hamk'īir.¹⁹ Mag nām dāi hīchab k'ap hapim k'ōsi chiram, jāga mag

Hēwandam t'umaam k'ʌʌn k'āaijā hichta jua t'eeg sīerrʌmta maach chi hāk'a nʌm k'ʌʌn d̄i sīejē. ²⁰ Hich mag jua t'eegau k'abajieb Hēwandamau deeu Cristo p'iriū hauwi hāgt'ar hich juachaar garcha t'umaam k'ʌʌn Pörk'amk'īr juppitarr. ²¹ Mag hich juachaar gar juppinaa hichjō jua t'eeg hapibaawai, hichta reinaan t'ʌnʌm k'āaijā hārpainaa nem t'umaa mʌg jēb gaai wa hedjā hee k'āijā mepeenjōm t'ʌnʌm k'āaijā hichta hārpai hapijim, mʌg hatag pawiajā hich mag sīerramk'īr. ²² Magta Hēwandamau nem t'ʌnʌm t'umaa sīi hich Hiewaa Cristoogta t'ʌsīepājim. Magnaa hichta maach chi hāk'a nʌm k'ʌʌn Pörk'apinaa ²³ maachigta hich Hiewaa jūr, mʌg jēb gaai hichdēu k'ōsimjō nem wauju hayaa hapijim. Cristoon hich happai simta durripierr sīerraawai hābmuajā jamta hi sīejē haju k'abam. Mag simta maach chi hāk'a nʌm k'ʌʌn d̄iin hichta chi Pörk'a sim.

2

Hēwandam hōor d̄i hajaug k'itaawaita maachin häu peerdʌajem

¹ Warran pāran pāachdēu nem k'aigba waaujerr gaaimua pōd Hēwandam haar hōberju k'aba naajim, sīi pāach pekau heepaita narr haawai. ² Pāraun sīi Hēwandam k'augbam k'ʌʌnau nem waaujemta waaujeejim, har mʌig heegarpain hichta hārpai sīerram k'ōchagpierr, hajapcharan dōsāt hipierrma, hichdēuta hōragjā warag Hēwandamau nem k'ōchk'abamta waupim k'ōsi haajem hipierr. ³ Maarjā warran t'um hich magta naajim, sīi dichdēu nem waum k'ōchagpierr; nem magju habarmʌn parhoobam k'īrjug dich k'īrjug hee bēe nʌmta hagpierr waaujeejim, warr t'aabaawaijā hich mag pekau heeta t'aabatarr k'ʌʌn haawai. Chadcha maach mag wēnʌrrarr gaaimua maran sīi parhooba tagam k'ʌʌnjō Hēwandam jua machag hāwatju haai naajim. ⁴ Mamʌ häu Hēwandamau hōor t'umaam k'ʌʌn dau haug k'aug paraanaa hich garmua hōor k'ōsi k'itaawai, ⁵ mag maach k'aibag gaaimua haubaju hayaa narrta hich jāg hichdēu deeu Cristo p'iriū hautarrjō maachjā hich haar hauwi hich mag Cristo d̄i hāba wēnʌrraju k'ʌʌn k'apijim. Mag Hēwandam hōor d̄i hajaug k'itʌm gaaimuata maachin häu peerdʌwi nʌm. ⁶ Ya mag Cristo d̄i hāba hich mag wēnʌrraju k'ʌʌnk'a naawai chadcha meewi narrta deeu p'iriū hautarrjō nʌm d̄i ya hāgt'ar hich d̄iicha hohoodö nʌmjōta nʌm. ⁷ Mag Hēwandamau maachigta nacha Cristo hiek hāk'apiwi hich dēnk'a hautarran, hīs hewag pawiajā jāga chadcha hichdēu maach k'ōsi sī ha k'ap hapinaa, mag Cristo dēnk'a nʌm gaaimuata chadcha hichjā maach d̄i hajaug k'itʌm k'ap hapieg hajim. ⁸ Pāran mag Hēwandam hajaug k'itʌm gaaimuata häu Cristo hiek hāk'awi peerdʌwi nʌm; pari mag nʌm chan sīi pāach k'īrauta peerdʌju hēk'atarr gaaimua k'aba, hich Hēwandamau hich garmuata pāar peerdʌ haum k'ōsi harr haawaita häu pāar peerdʌ haujim. ⁹ Hēwandamau maach peerdʌ hau nʌm chan dichdēu nem wau nʌm gaaimua k'abam, magba hak'iin magʌm gaaimuata peerdʌjim ha hiek'aju. ¹⁰ Mamʌ warrgarwe Hēwandamau k'īrju wai sīerrjō hich hat'ee mag nem hajap'a wau wēnʌrramk'īrta Cristo gaaimua maach peerdʌ hautarr haawai, maadēun chadcha nem hajap'amta wauju haai nʌm; pari majā dich peerdʌ haumk'īr k'aba, sīi Hēwandamau mag k'ōsi sīewaita mag wauju haai nʌm.

Cristo gaaimuata maachin häu Hēwandam d̄i dau pari wēnʌrram

¹¹ Keena, judionaan k'abam k'ɻn, k'ñir heyaa habat. Warr pārau Cristo k'augju naweran, maar meeunau maachta mehēu t'ɻn nám hawi pāar judionaan k'abam k'ɻnan sīi saak hoomjōta haajeejim, maachjō mag dauchach chuk'u nám hawi. Pari mag námna maachjā Hēwandam dak'ñir pārjō t'āar hāk'ārag sīi maach hinaamjō námna maagjeejim. Mamɻ hīsin, magɻm gaaimuapai Hēwandamaau maach hauba haajem k'ap'ɻ naawai, jāg sīi Hēwandam dīi hajap'a haag hawi jāg maach mor dauchach nám chan bñl̄rjā maadēu higbata sim. ¹² Chadcha warr chan pārau Cristo k'augba naajim. Maar judionaan heeta Hēwandamaau mag maach peerd̄ajem pñiju jaautarr haawai mag Cristo gaaimuata hich haar maach hauju hayaa námjā maraun k'ap'ɻ naajim. Pari mag nám hee pārau chan bñl̄rjā magɻm k'augba, ni maar jōoin dīi Hēwandamaau hiek deetarrjā k'augba, pāran sīi deeum meu haawai mag Hēwandamjā k'augba, ni hichdēu pāach peerd̄a haujujā k'augba sīi hok'oota wēnrrajim. ¹³ Pari ya hīsin chan magba Cristoou maach t'umaam k'ɻn kōit hich bag hārpitarr gaaimua pārjā hich dēnk'a wai siewai mag pāar hok'oo narrta ya hīsin chad maach t'um hābata Hēwandamaau hich dēnk'a wai siejem. ¹⁴ Maguata hīsin Cristoouta maach k'ōinaa p'ē wai siejem, chadcha maar meeun pāar meeun dīi k'iet námna hīsin hichdēuta maach t'um k'od hābamjō habapñim, sīi maach jārr serrkau t'uur simjō sierrta k'at siewerbñimjō habaawai. ¹⁵ Mag Cristoou hñdaraa hich t'ōopibarmuata mag Moiseeu ley pñatarr gaai nem k'ñir pogk'e hñl̄rk'api simjā warre serbiiba hapñijim. Magta warr chan mag chik'amnagjā hooba hagdaujō dich cuenta nñrrjée harrta, hōor hābpaimag paapñiwi warre chi hiiunk'apñijim. Magbarm haig hñchab ya tag warramjō k'aba, maach heepaijā k'ōinaa nñisisjim. ¹⁶ Mag pakuls gaai hich t'ōopibarmuata hñchab mag maach k'ñir hau wēnrramjō narrjā Cristoou warre hajaug paapñiwi Hēwandam dñjā k'ōinaa hapinaa hōor hābpaimjō hapijim.

¹⁷ Mag Cristo bëetarran mag maach k'ōinaa wēnrraju t'umaam k'ɻnnag jawaanta bëejim: Har pāar Hēwandam k'augbagau hi warp narr k'ɻnnag jawaan, maimua maar meeun pāar k'āai bñlr hi k'ap'ɻpai narr k'ɻnnagpa jawaanta bëejim. ¹⁸ Mag maach t'um hi hiek hñk'a nám k'ɻnnunaun, hich hābam Hēwandam Hak'aarpaita wai naawai, Cristo gaaimuata hñu hīsin judionaan wa judionaan k'aba hawiajā Hēwandam chi Haai dīi k'apeerk'a wēnrram. ¹⁹ Mag hi dīi k'apeerk'a naawai pāar chan ya sīi chik'am durr gaai jooba námjō k'aba, hīsin ya sīi dich meeun hap'a hābam dō hee jooba námjōta nám. Maguata mñg maach Hēwandam hñork'a t'ñnna nám k'ɻnnan t'um hagdaujöpai nám nem t'umaam hat'ee, ya hi chaaink'a nám gaaimua hñba k'odk'a t'ñnaawai. ²⁰ Pāran hñchab sīi Hēwandamaau hich hat'ee di hñwaag dipá jär wai simjōta nám. Hich Jesuucha hich hi jaaumk'ñir jär hautarr k'ɻn warrgar hñchab Hēwandam hi jaaujerr k'ɻn dīi chi dipák'a nám. Maagwai pāar jñrr chi dipá daígk'a naawai mak'ɻn hñrta chi hñu simua bñrk'a harrum. Maagwai hag heegar chi big pñmaam chi dihñdk'a sim hich Jesucristoou. ²¹ Hajapcharan jāg di hñu nám haig pa jñk'apñl̄igmampierr warag hñgt'aag bñau hahaug maajemjōta nám maachjā. Hñrau warag Cristo hiek hñk'amampierr hichdēuta hichdēu k'ap maach gaaimua mag di hñu harrumjō simjā warag nem pñm bñau harrum, hich siejem dik'a hawaag. ²² Mag pāar judionaan k'abam k'ɻnnjā Cristo dēnk'a naawai maach t'umaam k'ɻnta hñba Hēwandam Hak'aar siejem dik'a nám.

3

Judionaan k'abam k'ɻɻnagta Hēwandamau hich hiek jaaupitarr

¹ Keena, mag pāar judionaan k'abam k'ɻɻnra Hēwandam chaain k'aju haai nám ha jaau chitám gaaimuata mɻan mɻg preso chirám. Pari mua k'ap'ɻ chirám, mɻg mɻ preso chirám gaaimua Cristou jūrr pāar dāita hajap'a haju. ² Ya pārau k'ap'ɻ haju haai nám, Hēwandam hōor dāi hajaug k'itám gaaimua pāarjā dau haug k'augwi mɻr̄gtä pāar hee hich hiek jaaupitarr haawai chadcha hag gaaita chitám. ³ Har warr mɻg hēsap p'ābaadëwe pārag mɻchdëu bɻchk'un jaau chirarrjö, hich Hēwandamau hich t'āar heepai k'ap'ɻ sierrjā hichdëuchata mɻr̄g jaautarr haawai mua k'ap'ɻ chirám, chadcha pāar judionaan k'abam k'ɻɻnjā hirua hich dēnk'a hauju haai sim. ⁴ Pārau hag gaai t'ārmamua k'ap haju, chadcha mɻr̄gjā mag hichdëupai nem k'ap'ɻ sierr jaaujim, jāga mag judionaan k'abam k'ɻɻn hat'eepa Cristo pāijī. ⁵ Warrgar chan mɻg hiek chan h̄simjö dawaa jaauba haajeejim; maagjerr h̄s hewag pawiata Hēwandamau Cristo hi jaaumk'īir hichdëucha maar chi apostolnaan jar hautarr k'ɻɻnag hich Hak'arag jaaupibaawai chadcha jaauwiata hāu k'ap'ɻ nám. ⁶ Mag hich hiek k'augpimap'ämjö wai sierr hiek'an mɻg hajim: Maach meeun k'abam k'ɻɻnjā mɻg maach peerd̄ajem hiek hāk'a nám gaaimuata maach judionaan dāi hāba Hēwandamau peerd̄a hauwi, hich Jesucristou jaautarrjö hāgt'arjā hōberpiju. Mag hābam hiek hāk'a nám gaaimua maach t'umaam k'ɻɻnauta Cristo kōit hichdëu k'ōsimjö wau naawai hi gaaimua Hēwandamau nem hajap'a haju ha simjā chadcha hich magta haju pāar dāijā.

⁷ Chadcha mɻch k'īraupai chan mɻg Cristou maach peerd̄a haaujem jaau nám p'īdag hauju k'aba chirajim. Mag chirarrta Hēwandam nem t'umaam hat'ee hichta hārpai sierr̄muata mɻr̄g hich hiek jaaupibaawai hāu hag gaai chitám. ⁸ Hajapcharan mɻan t'um mɻg Hēwandam hiek hāk'a nám gaaimua hi dēnk'a t'nlm heejā mɻchta serbiibacha chirám. Mag chirab mam̄ hich Hēwandamauta pāar maar meeun k'abam k'ɻɻn heejā mɻg maach peerd̄ajem hiek jaaupitarr haawai mag Cristo gaaimua maach dāi nem hajap'a haajem pōoma maadëu chi jaaujujā k'augba haajemjā hāu jaau chitám. ⁹ Hich Jöyau warrgarwe nem t'um hom-paabarwe nem wauju hichdëu k'ap'ɻ sierrjā mɻr̄gtä jaaujim, jūrr t'umaam k'ɻɻnag jaaumk'īir. ¹⁰ Pari mag mɻr̄g jaautarran, mag maach t'umaam k'ɻɻnta Cristo dēnk'a nám gaaimua chi juu t'ierrnaan t'um hedjā heem k'ɻɻnau hāgt'arm magwe mag Hēwandam k'īrjug k'aug sim k'ak'apdö hamk'īir hajim. Chadcha hichdëu nem wau nampierr nem waau k'aauga sierr̄m. ¹¹ Pari mag maach t'um judionaan k'abam k'ɻɻnra hich dēnk'a p'ē hauju k'īrju wai sierr chan nem h̄sim k'aba, ni hōor k'īrjugjöjā k'aba, hich Hēwandamau warrgurwe mag k'īrju wai sierr haawaita chadcha mag maach Pör Jesucristo pāibarm gaaimua maach t'um hāba hich dēnk'a wai sim. ¹² Maguata ya h̄sin mag Cristo hiek hāk'a naawai, hi gaaimuata chadcha Hēwandam b̄x hignaa hich jāg chaain hamach dēnnaan dāi haajemjö hirig jēeuwim̄ l̄jēeujem, mag jēeuubaawai maach hiek hūrju k'ap'ɻ naawai. ¹³ Maguata muan pāragan mag chirám keena: Hich Cristou pāar judionaan k'abam k'ɻɻnag hich hiek jaaumk'īrta mɻ jar hautarr haawai hag hiek gaaimua mɻg mɻ dau hap'ɻl cárcel deg chirám hanám hūurwaijā hoob hōk'īrjuu hamiet. Magju k'āai pāach gaaimua mɻg mɻ dau haug wau chirám mɻchdëu pāar

k'ōsinaa Hēwandamaujā pāar k'ōsi haawaita m̄ag chirām ha k'īirjunaa warag honeeta habat.

Chi hāk'a nām k'ān kōit Pabloou jēeutarr

¹⁴ Mag pāar maar meeun k'abam k'ānnpa t'umaa maach Haai Hēwandamau hich chaaink'a wai sīewaita muan p'ōbk'anaa hirigta hāu hajim haajem, ¹⁵ hajapcharan har hichdēuta t'umaam k'ān hāgt'ar t'ānām magwe hompaatarr haawai hirigta Haai hichēju haai nāmāgma. ¹⁶ Mua pāar kōit hirigta jēeu chiraajem, hichdēuta pāar dāi hajap'a haag hichdēu ham haig haju haai sīewai. Maguata muan hirig hich Hak'aar gaaimuata pāar hak'aardamjā warag hich gaaита hub₧ hapim k'ōsinaa, ¹⁷ pāachdēu hāk'a nām gaaimua Cristo jā pāar t'āar heeta sīepim k'ōsi chiraajem; hirigta pāar kōit jēeu chiraajem, mag Cristo gaaita hub₧ naawai hagdaujō dich k'apeen k'a k'ōsi hajujā k'ap'ānaa, ¹⁸ tagam k'ān hagjō hāk'a durrum k'ān dēnjojā hich Cristoou k'ūchpaim hat'ee k'aba hichi mag daupii wai nārraagta t'umaam k'ān k'ōchk'ajē ha k'ap hamk'īir; maimua jāga hōor dau hap'ān maadēu nem higba k'itawiajā t'et'em k'ānjō k'ōsi haajē ha k'ap hamk'īir. ¹⁹ Mua k'ap'ā chirām, chadcha mag hirua maach k'ōsi sim chan pōd maadēu t'umaam k'augbam. Pari hichiita pāar kōit jēeu chirām, Cristoou maach t'umaam k'ān k'ōsi haajem ha k'ap hamk'īir, maagwai hīchab Hēwandamta pāach gaa p'ēs wai naawai hichdēu pāach dāi hajap'a ham hig simjō haju hayaa hamk'īir.

²⁰ Hēwandam juu t'eeg sīerraawai chadcha mag maach hee sim haiguin hich hag juu t'eeagaupai dichdēu jēeu nām hatcha wa dichdēu k'īirju nām hatcha k'āijā hajap'a haajem maach dāi. ²¹ Magua maach chi hāk'a nām k'ān t'umaam k'ānau Jesucristo gaaimua hāba hiita m̄ag hatag pawiajā hich mag t'ō hiek'a wēnārraju haai nām.

4

Hēwandam Hak'aar gaaimua Cristo mork'a nām

¹ Keena, maach Pör Jesūs hi jaau chitām gaaimua preso chirāmuata muan pārag jaau jöchk'ērām: chadcha Hēwandamau t'ārk'a hauwi hi dēnk'a nām k'ānjōta hagpierraa nārrjēe habat ha chirām. ² Pāactha warm k'ān k'āajjā chi serbiibacharamjōnaa k'īir t'ūu habat; chik'amnau dich dāi parhooba haawaijā sīi k'īu hāwatpāinaa jūrr hagdaujō dich k'apeen k'a k'ōsita habat. ³ Hēwandam Hak'aragta hidēu pāach k'īirjug hāba hapiju hēk'abat, hich mag k'ōinaa wēnārramua. ⁴ Maach chi Cristo dēnk'a nām k'ānan k'apan t'ānaab mam₧, hōor hābpaimk'a nām Cristo gaaimua, maagwai chi Hēwandam Hak'aarjā hābpaita sim maach hee sīejem. Hich hagjōta hīchab Hēwandam haar hi dāi hāba naaimaju k'īirjigā hābpaita wai nām, mag hich haar hawaagta warrijā maach t'ārk'a hautarr haawai. ⁵ Maach Pör Jesucristo jā hābpaita wai nām; t'umaam k'ānau hagdaujō hāba maach peerdāajem hiekpaita t'āraucha hāk'awi hābam t'ār gaaipai pōr choowi nām. ⁶ Hēwandaman hābpai hichta t'umaam k'ān Haaik'a sim, hichta t'umaam k'ān k'āajjā hārpai sīerrām; hiin maach t'um chi hāk'a nām k'ān gaaimuata nem waunaa hichpaita maach t'umaam k'ān t'āar hee sīejem.

⁷ Mag maach t'um hōor hābamjō naab mam₧, Cristoou hich garmuata hāu maachig hich juu t'eeg hichdēu deem haig maachpierr deematarr maadēu wai nānāidām, hichdēu deemarrpierr, hague dich k'apeen dāijā

hichdēu k'ōsimjō haag. ⁸ Mag maachpierr Cristoou hich juapá deemaju higwiata David k'ararrau hichdēu Hēwandum hiek p'ā plarr gaai jaauwai, "Hich hiiu p'iidl̄barmua mepeer pödp̄iwi, hi jua hee narr k'λnijā höbeer hauwia, hāgt'ar sīeimaju" hajim;

"mamuata ml̄ig heegar hich hōork'a n̄am k'λnag hich jua t'eeg hamachpierr jigmaju" ha p'ājim. (Sal. 68:18)

⁹ Pari jāgwi mag hí hāgt'ar maju hajīma? Magtarran warrjā hāgt'armuata bēewi maach ml̄ig heegarm k'λn k'āaijā hap'λncha meewi deeu hāgt'ar hich sīerr haar maju harr haawai hajim. ¹⁰ Mag hichta hāgt'armuacha bēewi jēb heegarcha hudit'urwi deeu hich sīerr haar matarran, mam sīeb mama, ml̄ig heegar durrpierr simta maach wēnrrampierr maach dāijā sim. Magua hābmuajā pōd hi jamta sī haju k'aba sim. ¹¹ Mag hich Cristoouta hich jua t'eeg chi hāk'a n̄am k'λnag jigmaju hatarr haawai chadcha hichdēuta hāaur k'λn hich hiek durrpierr haaidā jaaujem k'λn k'apijim, apostolnaan; hāaur k'λn sīi hichdēu hiek jaauumamta jūrr warm k'λnag chi jaaujem k'λn k'apijim, profetanaan; hāaur k'λn sīi maach peerd̄lajem hiek jaauumamua hiita hōrag hamach t'āar hee haupi jaaujem k'λn k'apijim, evangelistanaan; maagwai hāaur k'λn ya hich hiek hāk'a durrum k'λn pekau hee burrm hugua ham t'āajem k'λn pastornaan k'apinaa, hich hiek jaau k'aug hamkīir maestronaan k'apijim. ¹² Magta ya hich hōork'a t'λn n̄am k'λnag mag hamau nem waujūjā hich Cristoouta nem k'aauga hapijim, mag dichdēu k'ap'λgpierr dich k'apeen dāi nem wau n̄amua chi hāk'a durrum k'λn t'um hagdaujō hi hiek gaaita warag t'ierrpagk'amamkīir. ¹³ Mag ya maach hi dēnk'a naawai hiruan maachigjā hich kīirjugta paarpapim k'ōsi sim, hich hat'ee nem waauwaijā hichdēu k'ōsi simjōta waau k'ap'λ hamkīir. Pari mag hi kīirjug paarpaagan, hichiita maach t'umaam k'λnnta hagdaujō hō hāba maachdēu hāk'a n̄am gaaita wajapcha hublnaa hich Hēwandum Hiewaa Cristota maach k'apeerk'a hauju haai n̄am. Magbaawain chadau chadcha maach hi dāi hubl̄ n̄am haju haai n̄am. ¹⁴ Mag k'ai magan ya tag chaain hamachig sīi bālr mag habaawai parhoobam k'λn hiek hāk'ak'arrsō hamach k'ūgurpiejem k'λnjo k'aba, chik'am k'ūgur haum k'ōchgau kīirjug k'aug sīerrjēem k'λn bēewi Hēwandum hiek chaar k'abam maachig jaauchēwiajā hādl̄r maadēu dich k'ūgurpibaju. ¹⁵ Mag hādl̄raa parhoobam k'λnag dich k'ūgurpiju k'āai, warag Cristo hiek chaar maachdēu k'augtarr gaaita hubl̄ naaju haai n̄am. Pari magaag hat'eyan dich k'apeen k'a k'ōsinaa ham dāi chadam hiekpaita hig wēnrram dāi Cristota maach Pōr haawai hi kīirjugta haumamua warag dau t'et'e paauk'amaju haai n̄am. ¹⁶ Mag Cristota maach Pōr haawai jūrr maach hi hiek hāk'a n̄am k'λnnta hi mor heegamjō n̄am. Pārau k'ap'λ n̄am, maach mor gaai nem kīir hābpai k'aba t'λn n̄am. Hich hagjōta naabahab hīchab maach chi hāk'a n̄am k'λn heejā. Maach t'um hāba k'aba t'λnnaabahab Cristo hat'ee nem wawaag. Mama mag t'λn n̄amua maach t'umaam k'λnnta hi mork'a naawai jūrr hiwiir hābmua nem waauwaijā hagdaujō k'ōsi juag hoo n̄amjō haajem. Mag Cristoouta maach t'um hich mork'a wai sīewai hichdēuta maach kīirjugjā bāaupimaajem; mag n̄am dāi hīchab t'um hagdaujō dich k'apeen k'a k'ōsinaa t'ierrpagk'amaajem.

Hidēu Hēwanda magta pāach kīirjug hajaug paapibat

¹⁷ Magau keena, maach t'um hāba maach Pör Cristo hiekta hāk'a naawai, mua pārag jaaum hig chiramān māgau: Ya hoob tag sīi Hēwandam k'augbam k'ānnjō hamiet. Pārau k'ap'la nām jāgam k'ānn k'īrjug chan sīi maadēujā nem higba, ¹⁸ sīi warag pōd hajap'am nem k'īrjugbam gaaimua k'īrjugpata jōpa sīsidāmjō sīsidām. Hamach t'āar t'eeg sīsidām gaaimua Hēwandam warp naawai hamau bālrjā k'augba nām, jāga Hēwandamau maach honee hich dēnk'a wai sīejē. ¹⁹ Mag Hēwandam hiek hāk'aag hamach t'āar t'eeg nām gaaimuata warag nem k'aigbam hamachdēu waau k'aug t'ānām gaaipaita t'ānlisip'ām. Mag hamau nem wau nām hoowain t'um maach hinaamjō sīsidāmta wauba pāak'imjā haba, warag magamta wauju k'īrju nām dāi hāba k'apes hajuuta k'īrju sīsidām. ²⁰ Mamā warr pārau Cristo k'aaugwaijā magam nemta k'augaag k'aba harr haawai pāar chan hamjō magta wēnārraju k'aba nām. ²¹ Hi hiek jaau nām hūurwaijā hi higwia chadcharam nem jaau nāmta k'augtarr haawai, ²² jäg warrgar pāach nem parhoob wau wēnārrajerr k'īrjug warre hisegbāpāit. Jāgam k'īrjugan nem k'aigbam wau nām gaaimua sīi k'ajūa memerk'ōmjöta sim; mag sīewai sīi hāba nem k'aigbam waum k'ōchgauta dik'a t'ānaabahab. ²³ Pāach k'īrjug hidēu Hēwandamaga hajaug paapibat, nem hajap'amta waum k'ōsi haag. ²⁴ Magnaa mag nem hajap'a wauju k'īrjugta chihöojö hogdāba habat. Magam k'īrjugta Hēwandamau haupi sim, hich dēnjō k'īrjumk'īir. Magua mag k'īrjugta haunaa hich Hēwandamau k'ōsimjō hi hat'eepai wēnārramuata pāach hāuu hoopibat, chadcha chadam hiekta hāk'a nām k'ānnjō.

²⁵ Mag naawai hoob tag dich k'apeenag sēuk'amiet; sēuk'aju k'āai hiek'aawaijā chadchata dich k'apeenag nem jaaujeet. Maachin māg nām haiguin t'um hagdaujō Cristo mork'a t'ānaawai maachin t'um k'od hābam k'ānnk'a t'ānām. ²⁶ Mag naawai k'īr machgau hoob pekau waumiet, mag meeuk'aawaijā hoob k'īr t'ūa chāuu hamiet, ²⁷ heeu magam gaaimua dösätta warag pāach dāi hārpaduk'am. ²⁸ Warr nem jīg'āajerr k'ai, hich mag nārraju k'āai, pāch juadamaucha p'īdk'abā; maagwai pāchdēujā pāch nemdam hig sim paraanaa hagjō hig durrumta pari chuk'um k'ānnagjā deeju haya haju.

²⁹ Hoob bālrjā hiparii wa hihachk'a k'āijā hiek'amiet; magju k'āai hiek hajap'ampaita hiek'abat. Hōrau pāach hiyāā nām hūurwai hamach jāgaagaa haawai warag hamachdēu hāk'a nām hiek gaaita hubānaa honee hapiju hayaam hiekta hiek'abat. ³⁰ Nem k'aigba wau nām gaaimua chan hoob Hēwandam Hak'aar hōk'īrjuu hapimiet. Hich jäg Hak'aarta Hēwandamau pārag deebajieb, hich hiek hāk'aawai chadcha hich dēnk'a nām ha k'ap hamk'īir. Mag hi Hak'aar wai naawaita māg hatag māig heegar wēnārrawi hich haarcha p'ē hat'am hedjā chadcha hich dēnk'am hiek hich dēnk'a wai sīsiju. ³¹ Keena, warre pāach gaaimua barbāpāit jäg pāach k'apeenau pāach dāi bālr habarm gaaimuajā k'īr hōk'oo chāuu haadēp haajem k'īrjug, pāach k'īr machag, pāach k'ōrg, hiek k'ēgk'a hiek'a nām, chik'am k'īr hiek'a nām maimua mag tag nem k'aigbam nem t'umaa pāach gaai t'ānām warre hisegbāpāit. ³² Hö hajap'ata haajeet'ā pāach k'apeen dāi, hagdaujō chik'am dau haug k'aug paraa. Hiwiir hābam garmua k'āijā k'āigba haawai, magam hiekjā tag higba, sīi k'īr hōk'ooprōpāit habat, hich jäg Hēwandamaujā Cristo gaaimua maach k'aibag chugpaapāitiwia hich mag k'īr hōk'ooprōpāitarrjō.

5

Hēwandam chaaink'a nʌm k'ʌn jāga wēnarraju haai nʌ

¹ Hich Hēwandamau hich garmuajā chadcha pāar hich chaain jāsene haajeewai hichdēu pāach dāi haajemjōta habat pāachdēujā pāach k'apeen dāi. ² Hich jāg Cristoou maach k'ōsi simjō pāraujā hagdaujō pāach k'apeen k'a k'ōsi habat. Cristoou mag maach k'ōsi harr haawai maach daupigau pakuls gaai hādlaa hich meerp'ē t'ōopijim. Hēwandamau hirua magbarm hoowai hāu sīejim.

³ Ya pāar Hēwandam hōork'a nʌm k'ʌn chan pōd pāach hōor k'abam dāijā k'apes haju k'aba, tagam nem maach hinaamjā wauba, chik'am nemjā t'umaa dich dēn hapim k'ōsi haju k'aba, ni sīi magʌm hiek hig hiyāl hajujā k'aba nʌm. ⁴ Sīi hiparii dau lōkōo wa hihachag k'āijā hiek'aju k'āai, Hēwandamau pāach dāi hāu haajem paar hi hajaugta p'ēbat. Ya pāar Hēwandam dēn haawai, hiek hāk'āraam chan pārau tag hiek'aju k'aba nʌm. ⁵ Jāgwi mua mag chirā? Mua mag chirʌmʌn māgau: Hamach hōor k'abam dāi k'apes haajem k'ʌn, Hēwandamau hoowai maach hinaam nem waaujem k'ʌn, wa chik'am dēnjō paarpaag hawi hamachdēu nem hig nem hēk'abaadēmjā rla chluu haajem k'ʌnnejā pōd Cristo Hēwandam dāi hāba chi Pörk'a sim haar hōerbaju haawaita mag chirʌm. Har jāg nʌm k'ʌnnaun jāg hamachdēu nem wau nʌmʌgta hārcha hee t'ʌnʌm, Hēwandamagta hee haju k'āai. Hamach mag nʌm gaaimuata pōd hi haar hōerbam. ⁶ Jāgam k'ʌn heem hābmua k'āijā pāach haig bēewi pāachig mʌ hichaaur jūrr magʌm gaaimuapai chan Hēwandamau pāar chig habam ha jaaumʌn, magan hichta sēuk'a nʌrrʌm. Magʌm k'ʌnag hādʌr pāach k'ūgurpiem. Hamau k'augba nʌm, hante magʌm waum k'ōchgau hich hipierraak'aba nʌm k'ʌn gaaita Hēwandam k'īir machag meeju k'abahab. ⁷ Magua jāg hi hipierraak'aba hi hichaaur nem wau nʌm k'ʌn dāi chan hoob bā dāii hamiet.

⁸ Warr pārau Hēwandam hiek k'augba haawain chadcha pāachjā sīi k'īchag heemjōta wēnarraajeejim. Pari hīsin ya pāar maach Pör Cristo dāita k'apeerk'anaa hi hiekjā k'ap'ʌ naawai hararag hee nʌmjōta nʌm. Mag naawai chadcha hi hiek k'ap'ʌm k'ʌnnejōta hagpierraak' nʌrrjēe habat'. ⁹ Mag Cristo gaaimua chadcha hararag heeta wēnarramʌn, hōor hajaugta haadeejem; mag nʌm dāi hīchab nem hagcha waunaa hiek'aawaijā chadam hiekta hiek'aajem. ¹⁰ Magua pāach nem waaupierr maach Pör Hēwandamau hoowai hi dawagaa haju hayaam nemta wauju hēk'abat. ¹¹ Cristo k'augbagau sīi k'īchag heemjō nʌm k'ʌnnau maadēu nem higbam nem wau nʌm hee hoob dāi dubmiet; magju k'āai warag pāach hiparmua hamau nem wau nʌm chadcha k'aigba sim ha k'ap hamk'īir warag meerba jaaubapāit. ¹² Jāgam k'ʌnnau meraa nem wau nʌm chan maadēu higjā map'a sim, magʌm hiigwai warag maach chi-gaata sīewai. ¹³ Pari magba k'aigbam k'ʌn daar maadēu nem wau nʌmjā t'um hajap'ata waauwain hōrāu hamachdēu nem k'aigba wau nʌmjā hōtdau bālgtā hoo nʌmjō haajem. Mag sim haig chi pekaujā pōd meraa haju k'aba sim, hōtdau t'um harar wai sīejemjō maach wajap'a nʌm gaaimua hamachdēu nem k'aigba wau nʌmjā merag chuk'u sīewai. Mag maadēu hajap'a nem wau nʌm gaaimua hōrāu hamach k'aigba nʌm k'aug hauwi Hēwandamau k'ōsimjō mag hararag hee wēnarram k'ōchgau hi jārmʌn, chadcha hi dēnk'a nʌisiejem. ¹⁴ Pari magaagan ham hiek'ōoin, "Jāg rla chadcha hi pekau heepai k'āi simjō sim dauk'anpabā;

chi k'ëchamjö t'lanam k'lan heemua p'iidlbaad;
Cristoouta hich dënk'a haunaa hich däita pə wai nərraju."

¹⁵ Maguata muan pāragan hagpierraata wēnərrat'ñ ha chirám, Hēwandamau k'ōsimjö. Sii jäg nem jaau nəmjä hūrba wēnərraju k'ääi k'īrjugdam paraata haajeet'ñ. ¹⁶ Hāuta nem hajap'a wauju haai nəm haiguin hagpierr hich Hēwandamau k'ōsi simjötä habat. Pārau hoo nəm, hīs hewag paawai chan ya warag chi hajaugjä chuk'uta paauk'amam. ¹⁷ Hoob jäg sii Hēwandam k'augbam k'lanjö parhoob dau t'eeg chuk'u nem waumiet. Magju k'ääi k'ani maach Pör Cristoou waupim k'ōsi sī ha k'īrjunaa maglmta wauju hēk'abat. ¹⁸ Hoob nag döwia hok'opp'a hamiet. Jägəmuān warag maachig nem parhoobata waupinaa maach hok'oopijuuta hēk'ajem. Magju k'ääi Hēwandam Hak'aarta pāach gaai p'ēsnaa hidēu hirigta pāachdēu nem wauujā jaaupibat. ¹⁹ Pāach hiyā haawaijä maach Pör Čristo hiekta honee hig hiyā habat; meuk'aar hau nəmuajä t'ārauchata hi t'umeuk'arbat. ²⁰ Maach Pör Jesucristo gaaimuata Hēwandam chi Hayau hāu maach hiek hūrjeevai nem t'umaam paar hirigta hāu hajim habat.

Jäga haju haai nə dich k'ääi hārpaim k'lan däi maimua dich k'ääi heeg-paim k'lan däijä hagjö

²¹ Cristo hiek hāk'a naawai hirua jaau simjö ham k'ōchgau jūrr dich k'apeen hagjö hāk'a nəm k'lanaujä dichig nem mag haawai, hädəraa hamagta dich k'ääi hārpai hapibat.

²² Hālin chi jaainpan, hich jäg maach Pör Hēwandamagta hädəraa pāach k'ääi hārpai hapi nəmjö, pāach jaainau pāachig nem mag haawaijä hoob pāachta ham k'ääi hārpai haju hēk'amiet. ²³ Pārau k'ap' nəm, māg maach chi hāk'a nəm k'lannta Cristo mork'a nəm. Maagwai hichta maach Pör hananā maach peerdə haaujeməu. Magua hūrbat: hich jäg Cristota chi hāk'a durrum k'lan Pörk'a simjö, pāar jaainta pāar pöröu. ²⁴ Magua, hich jäg māg maach chi hāk'a nəm k'lan t'um Cristoou nem mag haawai hi hipierra haag hi juu heegpai nəmjö, hālin chi jaainpanjä hagjö nem t'umaam hat'ee pāach jaain hipierra haag ham juu heegpai hārrjēe habat.

²⁵ Hich jäg Cristooujä hich hiek hāk'a p'öbaadeewai hich iglesiak'a nəisiju k'lan daupigau ham kōit hichta t'ōpitarrjö, pāach chi hemk'ooinaujä pāach hālin daupii habat. ²⁶ Cristoou mag hich t'ōpitarran, maach peerdəajem hiek hūr nəm däi dich pör choopibarmua hajaug paapäwi hich hat'eepaita nem wau wēnərramk'īr hajim. ²⁷ Mag hajaug paapäwi hich hat'eepai nem waipi simən, deeu hich bēem hedjä hāli k'īr hajaug k'aibagjä chuk'u t'umaam k'lanau k'ōoigjemjö k'itəmta hich hat'ee hawaagau; hajapcharan bālərjä pekau chuk'u, ni deeum k'aibgam nem jaauju hayaamjä chuk'u, sii hajapp'a k'itəmta hich haarcha hawaagma. ²⁸ Hich jäg Cristoou maach k'ōsi haajemjö hich hagjöta haju haai nəm chi jaainaujä pāach hālin däi. Jäg chi jayaujä hich mor bālərjä chig hapimap'a haajemjö, hich hālijä chig haba daupiita wai nərraju haai sim. Chadcha hich hālijä daupii wai sim wounaun hichchata chig hapimap'amjö sim, hich hālijä hich mork'a simta mag daupii wai siewai. ²⁹ Jägwi mua mag chir? Maach māg nəm haig hābmuamajä wir haig dichdēupai dich hoomap'a k'aba haajeewaima. Hante warag maadēu t'achjä hed hēepierr k'ōnaa dich chig hapimap'a haajem, hich jäg Cristooujä hich mor haawai hich iglesia t'la wai sīejemjö.

³⁰ „Maagwai maachjā mag hirua t'la wai sīejem heem k'lan k'abá, maachjā hi mork'a naawai? Chadcha hi morma. ³¹ Pari mag chi jaai hich hāi dāi hābam mork'a nām ha nāmlān, Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaauwaijā, “Maguata hemk'ooirau hich dēnnaan dāi sīejerrjā ham p'ēpławi hich hāi dāita hogdāba sīsiju” ha sim,

“warr sī hamach hap nārrjēe haajerrta ya magbaadēm haigmua sīi hābam mork'a hōor hābpaimjō wēnarrāag.” (*Gn. 2:24*)

³² Mua k'ap'ā chirām, māg hiek k'ap haag chadcha maach hat'ee p'it'ur sim. Pari mua mag chi hālijā hich jaai dāi hābam mork'a nām ha chirāmān, maach chi iglesiak'a nām k'ānta Cristo mork'a nām higwiata mag chirām. ³³ Pari mag cha māchdēu jaau chirām pāachdēu t'um hajap k'augba hawiajā, hichiita hich jāg pāachdēupaijā bālrjā pāach chig hapimap'a haajemjō, t'umaam k'ānnau hagdaujō pāach hālin daupii habat. Maagwai chi hālinaujā pāach jaain hipierraā nāmuua ham hōk'ōnaa hagjō ham daupii habat.

6

¹ Chaaina, pāach dēnnaanau hiek'aawai ham hipierraā habat; maach Pör Cristooujā magta hapim k'ōsi sim pārag. Pārau magta ham hipierraā nāmlān magan chadcha pāar hagchata wēnarrām. ²⁻³ Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaauwaijā, “Honeenaa hāu dārrcha año k'apanaa wēnarrāag, pāach haai jāsenenaa pāach hādjā jāsene habat” ha sim. Tagam nem hagjō hichdēu waipi jaau sim hee maata hārcha chi hajapcharāmāu chaaina.

⁴ Mamā keena, pāach chi dēnnaanaujā pāach chaain meeuk'amk'īrjō hoob ham dāi hat'uucha hamiet; magju k'āai warag ham wajap'a wāwī bāuamām dāi maach Pör Cristoou k'ōsimjō wēnarrām k'īrta hamag k'ap hapibat, hich magta jōoinpagk'amamk'īir.

⁵ Pāar sīi māg jēb gaai chik'amnaan chogk'a wēnarrām k'ānjā, pāach pōrnaanau pāachig nem mag haawai hich Cristoouchata pāachig jaaubarmjō ham hipierraā waum k'ōsita waubat, maimuajā hajap'a. ⁶ Mag ham hipierraā nem waauwaijā, sīi pāach haig hoopār haawaipai k'aba, ham meer hawiajā hich hagjō. Mamā mag nām chan sīi pāach hajap'a nem wau nām hoomk'īrpai k'aba, Cristo chognaank'a naawaita hichdēu k'ōsi simjō mag hajap'a nem waubat. ⁷ Sīi māig heegar dich hagdaujōpai t'ānām k'ānn hat'eeta nem wau nāmjō k'aba, maach Pör Cristo hat'ee wau nāmjō nem waum k'ōsita nem waaujeet'ā. ⁸ Ya pārau k'ap'ā nām, māig heegar haawai sīi chik'am chog wa chik'am chog k'aba harr hawiajā, māg hatag paawai dichdēu nem hajap'a waaujerrpierr maach Pör Cristooujā maach dāi hich hagjō haju.

⁹ Maimua pāach chi pōrk'a nām k'ānnaujā hagjō pāach chognaan dāi haairaa habat, hoob ham dak'āk'āujā haba. K'īr heyaa habat, pāran hīchab pāach chognaan dāi hāba t'um maach Pör Hēwandam hāgt'ar chiraajem juu heegpai nām. Jāg Jōoi dau naan maachin t'um hagdaujōpai t'ānām.

K'an jāg nāmuata mepeer dajēk haju haai nā

¹⁰ Hermanonaan, ya hābmiecha paawai muan pāragan, maach Pör Hēwandamau hich juapa t'eeg deetarr pāach gaai simāgta hidēu pāach hubā paapibat ha chirām. ¹¹ Cristo hiek hāk'a nām gaaimua Hēwandamau pāach dāi nem hajap'a waumatarrta k'īr heyaaanaa haata pör hee wai nāsit, hich jāg soldaaujuurhi hee wērbān maawai hich t'āg hich jierrnemta

jūapäajemjö, mag pör hee wai n̄amuata hubla naawai meperagta h̄dlaar dich k'ūgurpiba haag. ¹² ¿K'an jāgwi mua mag chirā? Mag n̄am haig sīi dichjöm k'lan d̄ita wērbala naawaima. Maachin sīi mepeen chi k'aibgam hedjā heem magwe t'lanam d̄ita wērbla n̄am. Mak'lanauta m̄ag durr hich k'aibagau k'isumjö simjā k'ap'lnaa, hiek t'eegnaa hamachta h̄lrpai t'lanam. ¹³ Maguata muan p̄laba p̄ragan, Hēwandamau hich juu t'eeq jierrnemjö deetarrta k'ajūajō jūabap̄lit ha chiram, meperau k'aibag hee dich mapiju hēk'acheewajā hāu peerdlaim̄a peerdap̄rlijii hawi hāu pāach garmuata p̄odp̄liwi hich mag hubla n̄lisieg.

¹⁴ Muan maguata deeu hūwaii p̄ragan, hich jāg soldaaunau wērbalan maawai hamach k'ajūapai k'u hee wayēunaa hajap'a hāi k'ōorjā d̄nlisiejemjö, chadcha hiek'a n̄amuata sīi hajap k'ir k'aug n̄amjö habat ha chiram. Soldaaunau hamach t'lag hamach t'ūrr gar jierrnem jūapäajemjö, nem hagchata waubat ha chiram, meperag pāach chig ham hugua. ¹⁵ Soldaaun wērbalan wētaagpamjö, hajap'ata k'ir k'aug n̄lisit, maach peerdla hauwi maach k'ōinaa hapiejem hiek jawaan wētaag. ¹⁶ Mam̄a mag n̄am d̄xi hich jāg soldaaunau hich t'lag hich escudota hich na hla hahau haajemjö, pāraujā meperau pāach k'aibag hee burripiju hēk'a n̄lmpier warag Cristo hiekta t'āraucha hāk'anaat, maagwai par meperau chook'ierrau pāach p'ip'isk'am hōtdau k'ir p'ug bēe t'lanamjö t'lnaawiajā, mag pāachdēu hāk'a durrumuata h̄dlaar pāach gaai papiba haag. ¹⁷ Hich jāg soldaaunau hich pör t'lag casco jūajemjö, pāraujā Cristoou hāu pāach peerdla hautarr k'ap'lnaa hag k'irjugta jūa n̄amjö wai n̄lisit, meperag pāach k'ūgurpiba haag. Magnaa hich Hēwandam hiek hich Hēwandam Hak'arau pāachig k'augpitarrta jūrr pāach espaark'a hat'at, haguata pāach garmua jūrr hi dajēk haag. ¹⁸ Pari t'um cha m̄achdēu jaau chiramjö dich garmuata p̄odp̄aigan, jēeub k'aba Hēwandamagta jēeunaat. Hich magta hirig jēeu wēnrramua hidēu hich Hēwandam Hak'aragta pāachig jaaupibat, jāga Hēwandamag jēeuju hαιi n̄a. K'ir k'ap'habat, heeu b̄l̄r habarm gaaimua k'ājā Hēwandamag jēeumap'a haduk'am. Magju k'āai p̄laba hirigta chaigpamamua jēeunaa hīchab tagam k'lan t'um durripierr Cristo hiek hāk'a n̄am k'lan kōitjā jēeunaat. ¹⁹ Ma kōitjā hīchab jēeubat, Cristoou maach peerdla haaujem hiek hōrag jaauwaijā k'irjug k'ap' hichdēu hiek'apim k'ōsimta m̄alrāg jaauamak'ir, maagwai jāga mag warr hōrau hamach peerdaju hαιi n̄amjā k'augba narrta ya hīsin Cristoou hōor peerdla haaujem ha jaauwaijā högk'aba hiek'aag. ²⁰ Cristoou hich jūrr m̄a chogp̄liwi m̄ag maach peerdla haaujem hiek jaau chiram hat'eeta m̄llan m̄ag hamau m̄a preso wai n̄am. Magtarr haawai m̄lig cárcel deg chiramua jā warag hichta hōrag k'ap hamk'ir högk'aba jawaagjā m̄a kōitjā jēeunaat keena.

Hābmiecharam salud

²¹ Maach k'odam maadēu daupiinaa m̄ag maach Pör Cristo hiek jaau n̄am p'idag gaaai hogdla maach juag hoo k'itaajemuata m̄a m̄ag cárcel deg chiramjā pārag jaauwimaju, hajapcharan hich Tiquicoouma. Hirua jaauju hīchab pārag m̄ag m̄a k'ani jāg chirā. ²² Mag pārag nem hīgk'aimamk'irta mua hi pāar haar p̄ai chiram, maach m̄ag jāga n̄a ha jaaubaimam hūrbaawai pāar k'ir honee hapieg. ²³ Muan maach Hēwandam chi Hayau maach Pör Jesucristo d̄iimua pāar chi hermanon-an t'um k'ōinaata wai naapim k'ōsi chiram. Mag n̄am d̄xi hīchab t'āraucha hāk'a naawai pāach heejā t'um hagdaujō chik'am k'a k'ōsi hapim k'ōsita

chiram. 24 Mamā mag pāar happai k'aba, har maach Pör Jesucristota hogdāba t'āraucha k'ōsi haajem k'ān t'umta Hēwandumag hāu wai s̄epim k'ōsi chiram.

Magdampai hajim pārag jaaum hig chirarr. Hayoo keena,

Pablo

FILIPENSES

Pabloou Filipopienag hēsap p'ā deepāitarr

Chi p'ātarr. Chamág carta hīchab hich Pablo Roma p'ōbör hee preso simua p'ātarrau. Mag hēsap p'āju nawe ya diez añosjö sīejim haajem Pabloou hichdēuta nacha ham haar Cristoou maach peerdā haaujem hiek jaaut'urtarr. Mag hi Hēwandam hiek jaaut'urtarr k'ap ham k'ōs nām k'ai, Hch. 16:12-40 järwi hag gaai t'ārbat.

Maimua hag k'ur ya biek t'ārjupam Hēwandam hiek jaau nārraawaijā hichdēucha ham hoot'urjim (Hch. 20:5-6). Mamā mag Roma p'ōbör hee preso sīsierr haigmua años jayap sīejim haajem, bālārjā ham dāi hooba. Mag hooba dārrāl narr haawai Pabloou k'īrjuawai ya hamach garmua hich k'īr hok'oobapāimpia k'āijā sīejim (4:10). Mag nām hee Filipomua Epafroditō barchējim hanaabá, haram k'ānnau hich Pablo hat'ee ofrenda deepāitarr dāi. Magbaawai Pablo deeu k'īrdam honee haadējim haajem. Chi Epafroditojā hurumua peer meejim hanaabá. Mor mas sīewi monaaubaadeewaita deeu Pabloou ham haar hi pāijim haajem, chamág cartadam dāi (2:25-30).

Chijā k'ānn hat'eeta p'ājī. Filipopien peer hamach t'umta judionaan k'abam k'ānn hajim haajem. Ham chan paraam k'ānn k'abajim haajem, pari mag durrumuata ofrenda jär p'ie nāl hajim haajem, hermanonaan Jerusalenpien dau hap'ān k'it'ēem k'ānn hat'ee (4:16; 2 Co. 11:9). Pabloou chi Filipopien hat'ee mag hēsap p'āawai chan sīi deeum k'ānn haramjō hiek p'it'urg haadēp'ām gaaimua ham dāi hiek hēudāag k'aba, sīi k'ajap'a hich k'apk'ān hichdēu hoojem k'ānnagamjōta p'ājim.

K'an jawaag hājī. Mag Filipopienau hich hat'ee p'atk'ondam jär p'ie nāl hawi deepāitarr haawai, hōnegau hag paar hamag hāu hajim haagta p'ājim (4:10-20). Maguata cárcel deg sīerra hāba, hí honee chirajim ha sim. Biek k'apan mag hich honee sīerrta mag hēsap gaai jaau sim (1:4,18,25; 2:2,17,28-29; 3:1; 4:1,4,10). Mag maach honee haju haai nām ha sim dāi nem k'īr pogk'eta jaau sim; mama hārcha jaau pāi simān, māig heegar nāwejā jāga wēnārraju haai nā ha simān.

Salud

¹ Hermanonaan, pastornaan, pastornaan juag hoojem k'ānn, maimua t'um Filipopien Jesucristo hiek hāk'a nām gaaimua maach t'um hābam bi heemjō k'odk'a nām k'ānn:

Mānn Pabloou. Muata pāar t'umaam k'ānn hat'ee mag hēsap p'ā chirām. Timoteota mā daumaai sim, mā dāita hāba Jesucristo chogk'anaa hi hat'ee p'idk'a sīewai. Maagwai maach numiim k'ānnauta pāach t'umaam k'ānnag saludaanaa hāu naapim k'ōsi nām. ² Mag gaaimua maach Haai Hēwandamag jēeunaa maach Pōr Jesucristoogjā jēeu nām, pāar hāuu wai nām dāi hīchab k'ōinaa wai wēnārramk'īr.

Pabloou chi hāk'a durrum k'ānn kōit Hēwandamag jēeu jerr

³ Māchdēu pāar k'īrju hahauk'ampierr Hēwandamag hāu hajim ha chirajem pāar kōit. ⁴ Mag Hēwandamag jēeuwai pāar gaaimuata warag mā t'āar honee haadeejem, ⁵ maach peerdāajem hiek jawaag maach t'um hābam p'īdag gaaipai naawai. Mag warrcha pāachdēu hi hiek hāk'atarr haigmua pāraujā mag p'idk'a p'ōbaaderr, hīs hewag pawiajā hich mag

maadēu hogdaba wēnarram. ⁶ Mua k'ap'Λ chiram, hichdēu jāg pāar t'āar chi hiiurig paapäitarrjō hichdēuta warag pāar k'īrjugjā bāaupiju, Jesucristo bēe nām hora hich p'idag waumk'īir. ⁷ Mārāgan pāarta mā t'ārau. Maagwai pāar gaaimuata Hēwandamagjā hich mag honee hāu hajim haju haai chiram. Pāarta mālig mā dāi cárcel deg hāba nāmjō nām. Mua t'et'emnaan na maach peerdlajem hiek kōit hiek'aawaijā pārauta mā hipierr dāi hag kōit hiek'a nāmjō nām, jammua pāachdēu Hēwandamag jēeu durrum gaaimua. Pāran warp nām, mamaλ Hēwandamau mārlāg p'idag deetarr pārau sīi māchig happai deeba, hāu pārau dāi mā juag hoo nām, hirig jēeu nāmuua. ⁸ Jesucristoou pāar k'ōsi simjō muajā pāar k'a k'ōsi chitam. Mua mag chiram haig Hēwandamau k'ap'Λ sim mā séuk'aba chiram.

⁹ Maguata mua warag pāar kōit Hēwandamag jēeujem, pāach wir haigjā warag hārcha hagdaujō chik'am k'a k'ōsi hamk'īir; maagwai k'īrjug paraanaa Hēwandam dau najā jāga wēnarraju haai nā ha k'augp'ōmam dāi ¹⁰ nem haai k'abamjā hisegnaa nem hajap'ampaita waumk'īir. Mag hamān magan Cristo bēem hedjā pōd hābmuajā "Pāar k'aigba naajim" habaju. ¹¹ Mag hamān magan hīchab hich Jesucristoouta pārag nem hajap'am pōm waau k'augpiju. Hōrau pāar mag hoobaawai hamaujā hīchab Hēwandamag jēeumamua, "Hāuta pua ham jāg p'ē wai chiram; pājōm chan chuk'um" ha hiek'aju.

Pabloou cárcel deg simua hich honee chiraajerr jaauupäitarr

¹² K'odamnaan, mua pārag k'ap hamk'īir jaauk'im: Māg hamau mā cárcel deg pāibapäaiwai hōraun tag mua Hēwandam hiek jaauuba hich jāg chirsijupii hajierram. Mamaλ mag k'abajim. Hante magtarr haigmuata maach peerdlajem hiek'an warag haaidāa k'ap'ii haadēm. ¹³ Mag gaaimua mālig soldaaun pōm t'ānām dāimua bit'urgam k'ānānaupa t'um k'ak'apdō t'ānām, Cristo hiek jaau chitam gaaimuata mā māg preso wai nām. ¹⁴ Mamaλ hermanonaanau hoo nām, mā cárcel deg chiramjā Hēwandamau mā chig hapiba wai sim. Mag gaaimuata hārcha hi hiek hāk'a nām k'ānānaujā warag k'up'īiuwia högk'aba, dāi hi hiek jaau nām. Hamau k'ap'Λ nām, maach Pōr Cristo hamach dāi sīewai hirua hādālr ham hamach happai deebaju.

¹⁵ Mag Cristo hiek jaau wēnarram hee, hāaur k'ānānaun mā māg chiram hoowia, mā k'āyau hamachdēuta hajapcha jaau nām hawia jāg wēnarram, chik'am dāi k'ujrpaim hiek'au. Magarau hāaur k'ānānaun chad magjā k'īrjuba, hamachdēu Cristo k'ōsi nām gaaimuata jāg jaau durrum. ¹⁶⁻¹⁷ Har mag Cristo k'ōsinaa majā dau haug k'aug paraa nām gaaimua jaau wēnarram k'ānānau k'ap'Λ nām, Hēwandamauta mā mālig wai sim maach peerdlajem hiek jaaumk'īir. Mamaλ hāaur k'ānānau chan chadcha jaau k'ōsi k'abamta juau hogt'ompaita Cristo hiek jaau nām, sīi hōrag hamachta chi hajapcharam k'ānānau hamk'īirpai, magām gaaimua māg mā cárcel deg chiram hawia warag k'a honeg chuk'u hamk'īir. ¹⁸ Mamaλ mā gaai mas k'aba sim jāga hamau jaau nā. Mārāgan t'um hich hagjōpai sim; jaauimap'a jaauwiajā hichiita hamau Cristo hiekta jaau nām. Mag gaaimua māchpa honee chiram.

Mamaλ warag mā honeecha haju, ¹⁹ pārau jāg mā kōit jēeu durrum dāi Hēwandam Hak'aar maach Pōr Jesús k'aigpēr hautarrauta māchjā hīchab heeg hoo sim k'ap'Λ chiraawai. Mag pārau jēeu nām dāi Hēwandam Hak'arau mā heeg hoo sīewai māigmua jāg mā hāu hōbērju. ²⁰ Mamaλ dēgölp

m_A pöd höbërba hich m_Ag cárcel degpait t'öowiajä m_A gaai mas k'aba sim. S_{EI} mua härcha k'ösi chir_{AMAN} m_Agau: Cristo d_Aita hag na m_Ach chiraajemjö hub_A chitam k'ösi chir_{AM}, t'et'emnaan na hi k_Döt hiek'aawaijä hinag chuk'u hiek'aag, m_Ach mag chir_{AM} hoowia hõrau warag Cristota t'ö hiy_A hamk_{TIR}. Hamau chadcha Cristota mag t'ö hiek'am_{AN}, hamau m_A t'öopäiwiajä, monak'a höbér n_Am d_Ai häba chir_{AM}. ²¹ H_{EU} monak'a höberk*'injä*, häba Cristo hiek jaau n_Am gaaipta pa_{LR}ba chitaju; m_A t'öopräik*'in* chará hajapcha sim, warre hich Cristo d_Aichata chiraaimaju haawai. ²² Mam_A h_{EU} chig haba höbernaa m_Ag j_Eb gaai maach Pör Cristoou warag hich hiek hälk'apimk_{TIR} hi hat'ee hõor jarju haai chir_{AM} ham_{AN}, mag chan mua jaauju k'augba chir_{AM} k'an hata jaauju k'ai hirig. ²³ K'ar jäguata warag t'oop'em numijä ham k'ösi haadeejem: t'oop'em häb Cristo haar chiranaa, t'oop'em häbmua warag hi hiek jaau chitaag. Mua k_{TIR}juawai Cristoou hich haarta m_A hauk'iin chadcha m_A hajapcha hak'am. ²⁴ Mam_A mua k'ap' chir_{AM} h_Ichab, p_Aar gaaimua hid_Eu m_A hich j_Eäg m_Ag j_Eb gaai chitaju haai chir_{AM}. ²⁵ Mag p_Arau m_Ach hig n_Am k'ap' chirraawai m_Agwaiwe chan H_Ewandamau h_Id_Llr hamag m_Ach t'öopibajujä k'ap' chir_{AM}. M_{AN} p_Aar hee maach H_Ewandam hiek jaau chitaju, warag p_Aar hub_A paauk'amam d_Ai honeecha w_En_Lrramk_{TIR}. ²⁶ Mag Cristoou m_A p_Aach haar monak'a baarpibarm hoobaawai p_Arau honee n_Am hiek'au, "Cristo, h_Auta pua j_Eg deeu hi waibëewia maar hee p_A hiekdam jaau k'eraichëm" haju.

Maadëu jäga haju haai n_A Cristo higar k'aba n_Am k'AN d_Ai

²⁷ M_{AN} mau p_Aar warp chirab mam_A, muan p_Aragan s_{EI}ta Cristoou maachig w_En_Lrrapi jaau simjöta t'um hi hipierraas w_En_Lrrapim k'ösi chir_{AM}. Maagwai pöd m_Ach p_Aar haar barba hawiajä, warppaimua k'äijä hagt'a p_Aach t'umwe Cristo d_Ai hub_{ANAA} maach peerdlajem hiek jawaagjä hö häba n_Am hanamta mua h_Iurm k'ösi chir_{AM}. ²⁸ Har maach higar k'aba n_Am k'ANnau p_Aach d_Ai hamachd_Eu hampierr hawiajä hoob högk'amiet. P_Arau magman magan mag_{AM} hoowiata j_Err hewag k_{TIR}juvia hamau häsie, "M_{AK}'ANNAUN chadcha nem jaau n_Am paarta maadëu ham d_Ai j_Eg n_Am, j_Egan H_Ewandamau j_Ek'ANnta peerd_A hauwia maachta hisegju" ha k_{TIR}juju. Mam_A mag hawiajä, hich H_Ewandamauta h_Id_Lraa magpi s_Eawai ²⁹ hoob högk'amiet. Maadëun Cristo hiek gaai hälk'a n_Aisiewaita hirig h_{EU} hajim haajem; mam_A hagjö hi hiek jaau w_En_Lrram gaaimua chik'amnau maach k'aibag waauwaijä h_Ichab hirig h_{EU} hajim haju haai n_Am. ³⁰ P_Arau k'ap' n_Am, m_Ag maach peerdlajem hiek jaau w_En_Lrram gaaimua hõrau maach higar k'aba n_Am. P_Arau p_Aach daúa hoojeejim, j_Ega haajeej_I m_A jam p_Aar d_Ai chiraawai; h_Isjä p_Arau h_Iür n_Am, jam p_Aar d_Ai n_Amjöta mau m_A d_Aijä t'ANnau.

2

Jäga haju haai n_A maachjö Cristo hiek hälk'a n_Am k'AN d_Ai

¹ Chadcha p_Aar gaaimua m_A honee chir_{AM}, Cristoouta p_Aar k_{TIR}honee hapi s_Eawai. H_{EU} hiruata p_Aar k'ösinaa p_Aar k_{TIR} j_Esenk'ajem. P_Aach t'umaam k'ANnau häbam H_Ewandam Hak'aarpai wai w_En_Lrram gaaimua k'od häbamjö naawai h_{EU} p_Aar chik'am daupiinaa dau haug k'aug paraajä haajem. Magua m_A honee chir_{AM}. ² Mam_A p_Arau m_A honeecha hapim k'ösi n_Am k'ai, t'umaah hö häbata habat, j_Err chik'am hichaaurjä haba, hagdaujö chik'am k'a k'ösi, nem wawaagjä chipar chipar k'aba, häbam

k'īirjugpai paraa. ³ Pāachdēupajā pāach t'önaa bigaaum k'ānnagjā sīi pāach hēugar hajap'a hig hiyāl hamk'īirpai chan hoob warag nem wau-miet. Mag k'āyau warag chik'amnaan higwiata, "Jāk'ānnan chad maar k'āaijā hārpai naabma" habat. ⁴ Nemdam waauwaijā hoob pārau pāach hat'eepaita nem t'umaa k'īirjumiet. Magju k'āai hīchab dich k'apeen dāijā hō hajap'a hajuuta k'īirjubat.

⁵ Muan pāragjā, "K'īirjug hajap'ata paraa habat" ha chirām, Cristoou k'īirjuajerrjō.

⁶ Hí hīchab Hēwandam haawai hich Haai dāi hāba sīejim, hiwiir hābjā hārāa k'aba.

Mag sīejieb mama, hich mag hich Haai dāi hāba sīerram k'ōchgau hirua hich k'āidu hogdā pāamap'ajā k'abajim.

⁷ Mag k'āyau mag Hēwandamk'a sīrrta, hich hajaugjā higba māg jēb gaai bēewia, parhoobam chaaidamjō t'aabachēwia, jūrr wounk'a sīeichējim.

Mag, sīi hich Hayag hich hādāraa p'ēet'āgpinaa hōor hee Hēwandam chogk'aan bēejim.

⁸ Mag wounag pawia, wounaan hee sīeichēwia, sīi chik'amnaanagta hādāraa hich dāi hamachdēu hampierr hapijim.

Mag Hēwandam hipierraam ham k'ōchgau sīi hōor t'ōomie harrjō hādāraa pakuls gaai hich meerp'ē t'ōopijim.

⁹ Mamā magtarr jūrr Hēwandamau hirig hichta t'umaam k'ānn k'āai hārpai hapiwia hichta tagam k'ānn k'āaijā hajapcharam gaai t'ārjim.

¹⁰ Maagwai t'umaam k'ānnau Jesús k'īirp'eeta jīepörōu p'ōbk'ak'a haju: hōtar k'ānnupa hāgt'arm magwe māg jēb gaaaim k'ānnaujā hagjō.

¹¹ Mag nāmuu t'umaam k'ānnau hi k'ap'ā hamach meuk'raucha hirig, "Jesucristo, pāchta chadcha t'umaam k'ānn Pörōu; pāchdēuta nem t'um k'ap chirām" ha hiek'amam gaaaimua, hīchab hich Hēwandam chi Haapata mag t'ō hiek'aju.

Jāga wēnārraju haai nā Hēwandam hiek hāk'abam k'ānn hee

¹² Cristo gaaaimua k'odamnaan, muu pāar daupii chitām. Mua k'īircha pāachig Hēwandam hiek jaau chitaawai pāachdēu mā hipierraam nar-jō, magan mā mau warp chirāmjā higba warag hich jāg hāk'anaat. Maach Hēwandam na nem k'aigba wauju hōk'ō sīi maach peerdāajem hiekta warag pāach hee hārpai hapiju hēk'abat, mag wēnārramua hubā paauk'amaag. ¹³ Magaag hat'ee hich Hēwandamauta hich k'ōchagpierr pārag mag nem waupim k'ōsi hapi sīewai hichdēuta pāar juajā hoojem.

¹⁴ Mag pāachig nem waupi sim waauwaijā, warag honee pāach wir haig chipar chiparjā haba, k'īuta waubat, ¹⁵ daumaa hābmuajā pāachig hiek'apiju chuk'u, māg hōor k'aibag t'ānām hee k'aibagjā chuk'u Hēwandam chaaink'a wēnārramk'īir. Pāar magta wēnārrāmān, magan māg durr hich pekau pōmgau hedau k'īejō sim heejā pāar hedjā hee p'īdag p'up'up t'ānāmjōta wēnārraju ham hee, ¹⁶ jāga Hēwandamauta maach t'āar chi hīuirig paapāaijē ha jaau wēnārrām gaaaimua. Maagwai Cristo bēem hedjā māchpa pāar gaaaimua honee chiraju, māch par p'īdk'aba habarm k'ap'ā chiraawai. ¹⁷ Mua pārag Hēwandam hiek jaautarr gaaaimua, hāu pārau hāba hirua nem k'ōsimta wau wēnārrām. Maagwai hich hag hiek gaaaimuapai hamau mā t'ōju hak'iinjā, bālrjā machagjā higba hādāraa muu māch t'ōopiju. Magbarmua muajā pārau nem wau nāmjō, hichdēu k'ōsim nemta māchdēujā wau chirām k'ap'ā chiraawai, mag mā t'ōok'iinjā

małagan hău k'érəm. ¹⁸ Maagwai mə mag t'ōk'iinjā məlln məchinhonee chirəm. Hoob hök'irjuu hamiet. Mag k'āyau heeu dēgölp mə magwiajā pāachta warag honeeta habat.

Timoteo Epafroditō dāi

¹⁹ Maach Pör Jesuu k'ōs hamən, məigmua jöpcha mua pāar haar Timoteo pāiju, pāar hoon mamk'ir, mag pāar hoot'urwia pāar jāga nə ha jaaubaicheewai məchjā honee chiraag. ²⁰ Məchdēu pāar k'irju chirəm dāi tag hi dēnjo pāar k'irju nəm k'ənn chuk'u haawai, Timoteota mua pāar haar pāiju. Jägdamauta chadcha pāar hău wēnərramk'irjā hich k'od hābam k'ənn hat'eemjō haajem. ²¹ Tagam k'ənnan sii hamach wir haigpaita k'irjuajerram. Mamə mag sīsidəm Jesucristo hat'ee nem wauju k'irjug chan bələrjā k'irjubamjōta haajerram. ²² Mamə pārau k'ap'ə nəm, hí warm k'ənnjō k'aba k'itəm. Maar hāba p'idk'a wēnərraajeewaijā, hiruata chadcha hich haaijō bələrjā mə bə hogdəba hich mag hāba maar maach peerdlajem hiek jaau wēnərraajeejim. ²³ Magua, ya hamau məch sii höbeerpiju wa t'ōopliju ha hajapcha k'ap'ə haadeewai hiita mua pāiju ha chirəm, pāar hoon mamk'ir. ²⁴ Mamə maach Pör Cristooou məigmua məch hău höbeerpijia məchdēujā jöp'ee pāar hoon maju k'ap'ə chiraawai məch chan mua hajappai k'irjuba chirəm.

²⁵ Mamə hichiita məlgwaiwe mua deeu pāar haar maach k'od Epafroditō pāiju. Pārau mə juag hoomk'irta hi pāitarr haawai chadcha hirua hău mə hipierr maach Pör Cristo hiekjā jaau wai k'itanaa woun hat'eemjō hag kōitjā warag k'aigpēr hiek'a k'itaajem. ²⁶ Hi hiek ya hirua pāar t'umaa hoom k'ōchag chirəm haajem. Hichdēu maumua hūurwai, mag hi mor machpatarr pāachdēu hūrtarr gaaimua pārau hi k'irju nəm hanaawai, hichdēujā hīchab pāar k'irju sim. ²⁷ Chi mor mas haan hiin chadcha mor machpawia peer meeijim. Mamə Hēwandamau hău hi heeg hoowia monaaup'əjim. Maata Hēwandamau mag hi heeg hooba hədəraa meepimuan, mənn hōk'irjug pōoma chirsik'am. Mamə hău hi monaau hat'am gaaimua Jōoirau məchpata heeg hoojim, mag hi bə həhlak'arr hoowia gaai machag chirarr warag hatcha hōk'irjug pōm hapimaaugau. ²⁸ Mag hi mor mas sīerr gaaimua pārau hi k'irju nəm məchdēujā k'ap'ə chiraawai, jöpk'aa pāar haar hi pāim k'ōchag chirəm, hí deeu monak'a barbaimam hoobaawai deeu pāachjā t'umaa honee hamk'ir. Ya mag hí hău barbaimaawai məchjā tag hōk'irjug chuk'u chirsiju hīchab. ²⁹ Mua hi pāibaawai, chadcha maach Pör Jesucristo gaaimua maach dāi k'od hābamjō naawai, honee pāach hee hi baarpi hat'at. Maimua jāgjōm k'ənn wounaan pāach heebaarwai hīchab wajap'a hi dāi nəmjō habat mag dāijā. ³⁰ Chadcha hichdēupaita peer hich k'irau hich t'ōopijim, Cristooou nem waipi jaau sim hipierraa ham k'ōchgau. Maimua hīchab pārau pāachdēucha mə juag hoom k'ōsi durrumta warp nəm gaaimua pōd hooba haawai, jūrr hichdēuta garpapa ham k'ōchgau peer meebar mə gaaimua. Maguata muan pārag honee pāach hee hi baarpi hat'at ha chirəm.

3

¹ Jesucristo gaaimua k'odamnaan, pāar maach Pör Jesucristo dāi naawai deeu pāaba honee habat ha chirəm.

Nem wau nəm gaaimuapai chan pōd dich peerdə haubam

Cha mua p'ā deepääigpam hiek'an nawe mʌchdēu pārag p'ā deepäitarr hiekpaiu. Mamʌ mʌchigpain hāu k'ērʌm, mag hich hābam hiekpai hawiajā. Hichiita pāar hat'ee nem hajaug sim, chik'amnag hādʌr pāach k'ūgurpimaaugau.² Mag mua jaaupäyaagpamʌn mʌgau: K'īr k'ap'ʌ habat, har hichk'umjö nem sēunem nem k'aigbamta jaau s̄ierrjēem k'ʌn dāi. Jāk'ʌnnan s̄ii hamach mor hārmienau. Hamag chan har dich wir haigpai ham dēnjo dich k'ak'ua dauchachba nʌm k'ʌn chan Hēwandam chaain k'abam haajem.³ Mamʌ par hamach hip'it'ur mag wēnʌrrawiajā hoob ham hipierra hamiet. Maach mor hārpain hidēu s̄ii dauchach paar s̄isid hawiajā, maach t'āarta k'aigba sim chan parta hi chaainau haju. Mag k'āai maachin chad hi chaain chaarpama, chadcha hich Hēwandam Hak'arau jaau simjō t'āraucha hirig jēeujeewai. Mag jēeu wēnʌrra muata maach honee naajem, Jesucristo maach kōit meebar m̄gaimua Hēwandamau maach hich chaalink'a wai s̄iewai.⁴ Mamʌ hāaur k'ʌnnau chan magba nʌmta s̄ii haman chadau hōor hajap'am k'ʌnnau ha jaau nʌrrjēe haajem. Hamagan s̄ii dich mor dauchachnaa nem hajap'am wau nʌmuata Hēwandamau maach hich haar haaujem haajem. Mamʌ chadcha magʌm gaaimuata maach hāgt'ar höbeerjeek'iin, magan mʌlta ham k'āajā hēntercha höberju.⁵ ¿K'an jāgwia magk'ajī? Hūrbat, pārag jaauk'im: Mʌ dēnnaanan hamach numwe judionaan chaar hajierram, warrgar maach jōoin Benjamín k'ararr hag chaain hewagam k'ʌn dēn. Bālrjā hamach jōoin hi plaba wēnʌrrarr haawai, majā hich mag bāupäijierram. Bārlʌwe hautarr hagt'a ocho diaspai chirʌm hee, warr jōoinau jaaujerrjō mʌ mehēudam p'ʌrbichpäijierram. Maagwai majā hagt'a mʌch t'ār hok'ooba, judío charau. Mʌln hīchab fariseo hajim, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr hiek hajapcha hārk'aajem k'ʌn heem.⁶ Mag Moiseeu p'ā platarr hiek mʌchdēuta mʌch k'apeen k'āajā hajapcha hārk'aajerr haawaita jūrr Cristo hiek hāk'a nʌm k'ʌn hēudeejā mua hēk'aajeejim, ham k'aibag wawaag. Mag Moisés hiek mʌchdēu hajap'a hārk'a chitarr gaaimua, ni hābmuajā mʌ higwia mʌ héugar k'aigba nem hīgk'aba haajeejim.

⁷ Hich mag jaar mʌchdēu k'īrjuawai magʌm t'um hajap'amjö k'ap'ʌ chitarr chan hīs jūrr bālrjā maadēu nem higbata s̄isidʌm. ⁸ Warran mʌn chadcha magʌmag hee chitajim. Mamʌ maagjerr hīsin jūrr mʌn Jesucristo dēnēu. Hiita mʌ Pöröu. Tag hijō nem hajap'am chan chuk'um. Hāgt'ar höberaag hawi warrgar mʌchdēu nem wau chitarr, hīs mʌgnāa hoowai chan bālrjā maadēu nem higbata s̄isidʌm. Hajapcharan s̄ii mag mʌch k'ōchagpierr nem wau chitarr t'um mua hisegjim, jūrr Cristo dēnk'am k'ōchgau.⁹ Mʌln hīsin Cristo dāita chirʌm. Mua mag chirʌm chan, mag s̄ii mʌchta hajaug chirʌm hawia k'aba, ni Hēwandamau hich hiek Moiseeg p'āpitarr hiek mʌchdēuta hajapcha hārk'a chitʌm hawiajā k'abam. Mua mag chirʌm, Cristo hiek t'āraucha hāk'abarm gaaimua Hēwandamau mua nem k'aigba wautarr t'um chugpaabpāaiwaita mag chirʌm. Dichdēu nem wajap'a wau nʌm gaaimuapai chan pōd dich peerdʌ haubam. Magju k'āai Cristo jua heeta hich hak'aardam joot'ʌ s̄iubarm wounan chadau t'āar hajap'a chirsim haajem Hēwandamau.¹⁰ Muan Hēwandamagta warag mʌchig hajapcha Cristo k'ap'ʌ hapim k'ōsinaa hīchab Cristo hīupi hautarr hag juu t'eepta mʌchig deepim k'ōsi chirʌm; magbaawai mua hi dēnjo gaai machag hāwatuju haaina hīchab hijō t'ōju hak'iinjā, warag t'āar p'īiuwia k'īrjuba t'ōog.¹¹ Mua k'ap'ʌ

chirəm, mə mag hap'əə hak'iinjā, hichiita Hēwandamau mə hak'aardam mag jēbdeg s̄lepiba hich haar hauju.

Cristoou hichjö hajap'a hamk'ūrta maachig jaau sim

¹² Mua mag chirəm chan, mag ya məchdēu t'um jaau dichdimamjö məchta hajapcha chirəm haba chirəm. Mag chirəm haiguin mən hagt'a hajap'a haju pōoma waaur chirəm. Mag chirab mamə hajap'a hajuuta hēk'a chirəm. Cristoou hichjö hamk'ūrta hichdēuta nacha mə jlr hautarr haawai hagjö hāba hag k'ūrjugta hogdaba wai chitəmua jūrr hich simjö hajap'a hajuuta hēk'a chirəm. ¹³ Keena, Cristo gaaimua k'odamnaan, mua chan pārag, "Ya mən hīsin chadau məchdēu hig chirarrjö hajap'a chirsim" haba chirəm, hagt'a t'um Cristoou jaau simjö k'aba chiraawai. Mag hagt'a hajapcha k'aba chirab mamə, ya warrgar məchdēu nem waaujerr chan tag k'ūrjuba chitəm. Magju k'āai mə k'ūrjukan, hāba k'anta mua Cristo hat'ee waubaawai hi dawagaa habarju k'ai hanaa hirua nem k'ōsimpaita wauju k'ūrju chitəm. ¹⁴ Maagwai məg hatag ya hich sim haarcha barbaimaawai məchdēu mag hich dawagaa nem wau chitarr jūrr Hēwandamau mə dāi hajap'anaa hich dāi hich mag mə wai nərraju. Mamə mag maach hāgt'ar hōbērju hayaa hamk'ūr Jesucristo meebamua chan hābjā Hēwandamau hauba haajeek'am.

¹⁵ Maguata pārjā har mə dēnjö Hēwandam hiek hajap'a k'ap'ə nəm k'ənnan magta k'ūrjuu haai nəm. Mamə hābmua k'āijā pāar hee hich hajaug p'ēwia ya hiin t'um hajap'a chiraawai hich hajaug paapāaig chan tag nem hajap'am wauju higba chirəm hamən, hich Hēwandamau hīchab hirig məg jēb gaaiwe chan hagt'a hi t'um hajapcha k'aba sim ha k'ap hapiju. ¹⁶ Mamə mua mag chirəm: Maadēu dichdēu nem k'augtarrpierr k'ūrjunaata nem wauju hawijā jaauju haai nəm, bñrjā k'augbam k'ənn dēnjö nem parhoob wauba.

¹⁷ K'odamnaan, pārau mə jua heerpanaa mə dēnjöta habat. Magnaa hīchab pāar hee maach wēnərraajerrjō wēnərraajem k'ənn hoonaa hagjö hajap'ata nərrjēe habat. ¹⁸ Məchdēu nawe pāachig jaaujem hiekpai hīsjā deeu pārag jaauk'im: Hōor k'apan har maach hee hāk'a nəm hāk'a nəm haajem k'ənn t'um chan chadcha chi hāk'ajem k'ənn chaar k'abam. Jāk'ənnan jāg hamach parhoob wēnərrəm gaaimua sīl dau t'eech chuk'umjöta t'ənnəm. Hamagan sīl parta Cristo pakuls gaai t'ōtarrijö haajem. Har mag k'ūrju nəm k'ənn hoowaita t'āar heepain bē chiraajem. ¹⁹ Jāgəm k'ənnnaun sīl parhooba hamach hö k'ōchagpierr nem wau nəmta, hajaug hārpai sīsidəm haajem. Mag nem k'aigba wau nəm hawia chigaa hajōjōopajā k'aba, warag hamachta t'ō hiyāl haajerram. Hamau hāba məg jēb gayam nempaita k'ūrju nəm. Mamə magəm paar Hēwandamau k'īmie durrtə ham bark'əlirəju, hich mag dau hap'əə wēnərramk'ūr. ²⁰ Mamə maachta hāgt'armpeen k'aju k'ənn haawai maach durran hāgt'ariu. Maagwai pōd warm k'ənnjō məg jēb gaaim nempaita k'ūrjuu haju k'aba nəm. Maachin hāba maach Pōr Jesucristo maach peerdə hautarr hāgt'armua bēeta hoo nəm. ²¹ Mag hich pierrum hedta hichdēucha hich hiiu haawai maach mor məg maadēu nem higmap simjā hich dēnjö hajaug paapāiju. Nem t'um t'ənnəmjā hichdēuta hichdēu hampierr haju haai sīerraawai hich hag juapaupai hirua chadcha sīl maach hēu meeþpāimjö haju.

4

Cristo hiek hāk'a naawai honeeta wēnarraju haai nām

¹ K'odamnaan, mua pāar jāsenenaa pāar k'ōsi chitaawai pāar hoon mam k'ōchaaga chiraajem. Hajapcharan pāar gaaimuata mān honee chiraajem. Mua k'ap' chirām, pārau chadcha maach peerdlajem hiek hāk'atarr haawai par mā p'idk'abajim. Jāg pāarta mua k'ajap'am nemjō Cristo hat'ee gan hautarr gaaimua mā honee chirām. Maagwai hich māg hēsap gaai t'um māchdēu pārag jaau chirāmjō hich jāg hubā nāsit, hādaraa maach Pör Jesucristoogta pāach juag hoopi nāmua.

² Māch hāp'ālin k'ā hābam k'ānagamjō mua mag chirām, Evodiaag, maimua Sintiqueegjā hagjō: Chadcha maach Pör Jesucristo k'arannaanjō k'ōinaa nāsit, hichdēu hapi simjō. ³ Maimua pājā, māch k'apeer hajap'am, hīchab maach peerdlajem hiek heemua bālrjā hogdāba nārraajeewai pārlāgjā jāk'ān hālin wawibā ha chirām, tag hich jāg wēnarram hugua. Mua hōor hee maach peerdlajem hiek jaau chitaawai jāk'ān hālinauta Clemente dāimua tagam k'ān hagjō mā dāi hāba wēnarrarr k'ānprā mā bā hogdāba dāi mā hipier jaau durraajeejim. Mag mā dāi wēnarrarr k'ānprā t'ār ya hāgt'ar Hēwandamau hichdēu peerdl haumam k'ānprā t'ār p'āk'amaajem hēsap gaai hīchab p'āk'a t'ānām.

⁴ Maach Pör Jesucristo pāach dāi sīejem k'īirjuvia honee habat. Hūmaai pālaba pārag jaau chirām: ¡Honee habat! ⁵ Maach Pör Cristo ya bēeimān sim k'ap', hōor dak'īir hagpierraata wēnarrat'ā; pāach k'apeenjā chig haba, sīi warag chik'am dau haug k'aug paraata habat. ⁶ Pāach p'it'urg waauwai hoob hōk'īirjuu hamiet. Mag k'āyau warag mag pāach p'it'urg hau wēnarrām t'um Hēwandamagta jaaubap'āit, hirig jēeumamua. Mamā mag jēeumamua hīchab pāach hiek hūrjem paajā hirig hāu hajim habat. ⁷ Pārau cha mua jaau chirāmjōta hamān, magan Hēwandamau pāar hōk'īirjug meeupiju. Pāar Jesucristo dāi naawai p'it'urg hauwiajā hīchab hichdēuta pāar k'ōinaa wēnarrapiju. Mag pāar k'ōinaa wēnarrām chi hāk'aba nām k'ānnau pōd k'augba haajem, jāgata pāar mag nāisip nā.

Hōrau hoowai hāu hājōjōom nemta wauju haai nām

⁸ K'odamnaan, hābmiecha paawai mua pārag magk'im: Hōrau hajap'a pāach hēugar hig hiyān hamk'īir, t'umaam k'ān dak'īir bālrjā sēu chuk'u hāba chadam hiekpai hiek'ajuita k'īirjubat. Hīchab jāgata Hēwandam dau najā nem hajap'a waujuuta hāba k'īirjubat, pekau wauju k'īirjugiā chuk'u. Magnaa k'īirjug paraa haajeet'ā hīchab, jāga habarm gaaimuata hōrag pāach daupii hapiju nā, bālrjā pāach hēugar hīg'aju k'ān chuk'u haag. Mua t'um pārag mag chirāmān māgau: Pāachdēu nem wau nām hoowia hōrau hamach hōdegpai k'āijā, jāgan chadcha hāu k'ērām hājōjōom nemta hāba wauju k'īirjubat. ⁹ Pārau pāachdēujā k'ap' nām mua pāar hee maach Hēwandam hiek jaaubaimaawai pāachdēu hāk'atarr. T'umaam k'ānnau mā hiek'a chitām hūrwia mā hoojierram, jāga mā pāar hee chitājī. Hich jāg mā pāar hee p'āldā chitāmua nem wau chitām hoojerr t'umaa pāachdēujā mā dēnjō habat. Pāar mag wēnarrāmān, magan hich Hēwandam maach k'ōinaa hapiejemchata pāar dāi nārraju.

Hichig p'atk'on deepāitarr paar Pabloou hāu hajim hatarr

¹⁰ Maach Pör Jesucristoog hāu hajim ha chirām, deeu pārau māg māch dau hee haug k'augbarm paar. Chadcha pārau hag'ta hāu māch k'īirju durrum k'ap' chiraawai mā honee chirām. Mag chirām haig chan mag

pārau ya tag mΛ higba naajim haba chirΛm. Mua k'ap'Λ chirΛm, pārau mΛ juag hoom k'ōsi durrumta, sīi wir haiguimjō k'aba haawai, pōd nawe mΛ juag hooba naajim. ¹¹ Mag chirΛm haig chan mag sīi mΛch dau hap'ΛΛ chiraawai pārau mΛchig nem dedee hamk'īirjā k'abata mag hiek'a chirΛm. MΛΛn mΛg chitΛm, parhooba nemdam bārΛΛm dāi hawiajā magΛm haba chitΛm. ¹² MΛΛn ya parhoobata k'augwi chitΛm. Bālrljā mΛchdēu nem hig chirΛm chuk'u chirΛm haigjā nem k'īir t'um paraamjō chiraajem. Jāsōo chirΛm haigjā biwaa chirΛm dāi hāba chitΛm. K'ar mΛchdēu nem hig chirΛm hatcha sob wai chiraajem; wa k'ar magbaju, jūrr bālrljā chuk'u chirΛm hawiajā hōk'īirjuu hoo chiraa k'augba chitΛm. ¹³ Mua chan mΛch dau hap'ΛΛ chitajūjā k'īirjuba chitΛm, magΛm hāwat chitaagjā hich Cristoouta mΛrlag juapá deejeeawai. ¹⁴ Mag hab mama, pārau mΛ juag hooju haai k'aba naajimjā haba chirΛm. Hante hāuta pārau mΛ juag hoob k'aba hoojierram.

¹⁵ Filipopien, pārau pāachdēujā k'ap'Λ nΛm, har mΛ pāar hee Macedonia durr Hēwandam hiek jaau p'ΛΛrdΛ chitawia jūrr deeum durr jaau chiraimaawajā, maach k'odnaan tagam k'ΛΛnau deepäiba nΛm hee, hāba pāraupaita pāachdēu Hēwandam hiek hāu k'augtarr paar hawi mΛrlag p'atk'onjā deepäijierram. ¹⁶ Hag najā hagt'a Tesalónica chiraawai, pāachdēuta k'arii hāu mΛrlag p'atk'ondam mΛch nemdam hig chirΛm hat'ee deepäi nΛm mua haaujeejim. ¹⁷ Hāba sīi pāar juu heem nem haum k'ōchgaupajā k'abata mΛ mag hiek'a chirΛm. Mua hārcha k'ōsi chirΛm, hīchab pārau mΛrlag nem dee nΛm paarjā jūrr hich Hēwandamauta pārag hag k'āyau nem hajapcharamta deepim k'ōsi chirΛm.

¹⁸ Hāu hajim keena. Har pārau mΛ hat'ee Epafroditō gaaau p'atk'on deepäitarr t'um hāu hagcha k'ērajim. Hajapcharan mΛchdēu hig chirarr k'āyaujā hārlΛchata pārau deepäijierram. Jāg pārau mΛrlag p'atk'ondam deepäitarran Hēwandamau hoowaijā hāu k'ērΛm, hichigchata deebarmjō haawai. ¹⁹ Jāg nΛm jūrran, pāachdēu nem hig nΛmpierr maach Hēwandamau pārag hichdēu nem t'um jāa sim heem bālrljā hīgk'aba, deeb k'aba deeju, pāar Jesucristo dēnk'anāa hi hiek hāk'a naawai.

²⁰ Hichpaita maach Haai hanaa maach Hēwandamau. Hijōm k'ΛΛn chan tag chuk'um. Maagwai hirigpaita t'umaam k'ΛΛnau mΛg hatag pawiajā hich mag hāu hajim haju haai nΛm.

Pabloou hamach saluddam deepi jaautarr

²¹ Jesucristo gaaimua t'um Hēwandam chaalink'a t'ΛnΛm k'ΛΛnag mua salud deepäi chirΛm habat. Hīchab maach k'odnaan mΛig cárcel deg hāiba mΛ hoo k'rrk'aajem k'ΛΛnaujā pārag salud deepäi nΛm. ²² Maimua tagam k'ΛΛn t'um mΛig hagjō Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ΛΛnaujā hamach t'umaam k'ΛΛnau pārag salud haajem. Mama hārcha pārag salud deepäi nΛm, Jesucristo gaaimua maach k'odnaan mΛg Roma durram rey deg p'idk'aajem k'ΛΛnauta pārag salud deepäi nΛm.

²³ MΛgdampai hajim keena, mΛg hēsap gaai pārag jaaupäim hig chirarr. Pāar kōit maach Pör Jesucristoog jēeu chirΛm, hichdēuta pāar dāi hogdΛba hich mag pāar hāuu wai nΛrramk'īir. Hayoo keena,

Pablo

COLOSENSES

Pabloou Colosapienag hēsap p'ā deepäitarr

Chi p'ātarr. Chamag cartajā hīchab Efesios dāi Filipensejō hich jōoi Pabloou cárcel deg simua p'ātarrau (1:24; 4:18). Hāb sim hīchab cárcel deg simua hagjō hichdēu Filemonag p'ātarr. Mag jōoi Filemón Colosapierr hajim haajem. Mak'ān carta t'um jayapwe Tíquico Onésimo dāi pāwi ham gaau deepäitarrau (4:7-9).

Chijā k'ān hat'eeta p'ājī. Pabloou hūurwai Colosaam iglesia hee maestronaan hanamta sīi sēuk'a nem jaau nārrjēem k'ānnjā nām hajim haajem. Mak'ānau hag heyaa jā k'aba sīi parhoob nem jaau nāmuu hāu chadcha hāk'a durrum k'āndam warag k'aibagta wau wēnrrajim hanaabá. Magta Pabloou Colosapien chi hāk'a durrrar k'ānnag māg hēsapdam p'ā deepäijim haajem, mag nārrjēem k'ānnag hādār hamach k'ūgur haum hugua.

Hamau jaauwai Cristo hiek hāk'a nām k'ānnaujā angelnaan chi tierraan hāgt'ar nāmaga jēeuju haai nām ha jaaujeejim hanam. Mag nām dāi hīchab dich mehēujā p'ārbichpinā tagam ley Moiseeu p'ā pātarrijā hārk'aju haai nām haajeejim haajem. Mamā magpajā k'aba, hamau nem k'aigbacha jaaujerran, hōrag jaauwaijā Jesúz chan Hēwandam k'aba sīi angeljöpaita sim ha jaaujeejim hanaabá, warag hi serbiabag p'ē nām hiek'au.

K'an jawaag hajī. Mag sīi nem hagchajā jauba nārrjēem k'ānnag hāu maach peerdājem hiek hāk'a durrum k'ān k'ūgurpimaugauta Pabloou hamag hajap'a jaaujim, jāga sīerrā Cristo maimua k'ani jāgī mag Cristoo maach kōit (1:15-23; 2:8-3:4). Biblia gaai libro k'apan t'ānām gaai mag hiek jārk'iin, māg Colosenses gaai jaau sim k'āai hajapcha jaau sīsidām hoobaju.

Māg carta Colosapienag deepäitarr t'ālrwai peer Efesopienag deepäitarrjō paimān sim, k'īrjug dak'a naawai. Mag naab mamā, chi tema chaar hamau jaau nāmān k'īet'uupai sīsidām. Efesios gaai chi carta hēntēr hoowai, jāga maach Cristo hiek hāk'a nām k'ānita hi mork'anaa hi iglesiak'a nām ha simta jaau sim. Maimua jūrr māg Colosenses gaai jaauwai, Cristo Hēwandamk'anaa hichta mag iglesia Pōr haawai hichdēupaita hōor hich haar hōbērju hayaa hapiejem ha sim.

Salud

1-2 Mān Pabloou, hich Hēwandamau k'ōsi sīerrjō hich Jesucristooucha hich hi jaaumk'īr jār hautarr. Muata māg hēsap p'ā deepäi chirām, Colosas p'ōbōr hee Cristo hiekta hogdāba hāk'a durrum gaaimua Hēwandam hōork'a nām k'ānnag. Mua pāar kōit maach Haai Hēwandamag jēeu chiraajem, hāu dārrcha pāar heeg hoonaa pāar k'ōinaa p'ē wai sīemk'īr. Maach hermano Timoteo māig māl dāi sim; hi hiek hiruajā pārag salud haajem.

Pabloou chi hāk'a durrum k'ān kōit Hēwandamag jēeu jerr

3-4 Mau marag jaauchewai mag pārau Jesucristo hiek pāachdēu t'āraucha hāk'atarrta hogdāba hāk'a nām dāi hīchab t'um Hēwandam hōork'a t'ānām k'ān dāijā hagdaujō k'a k'ōsi nām ha hūr naawai, pāar

kōit maach oraa nampierr Hēwandamagta hāu hajim ha durraajem, hapcharan maach Pör Jesucristo Hayagma. ⁵ Marau k'ap'Λ nām, mag chadcha t'um hagdaujō wir haigjā pāach k'apeen daupii nām, pāachjā t'um Hēwandamau hich haar hauwi hich mag hi dāi nāisiju k'ap'Λ nām gaaimuata mag nām. Warrcha chadcharam hiek pāachdēu hūrwi hāu peerdΛ nāisierr hedwe Hēwandamau pāach hich dāi mag p'ē haujujā k'ap'Λ hajierram. ⁶ Hich jāg pāachig jaaubaawai pārau hāk'atarr hiekpaita hīchab deeum k'ΛΛn heejā durrpierr haaidΛmam. Mag jaau nām hūrwi hāk'amam k'ΛΛnjā k'apaana paauk'amam dāi hīchab hōor pōoma warr hamach k'aigba wēnΛrraajerr k'īrjug hisegwi hōor wājāunag paauk'a t'Λnām, hich jāg hāu Hēwandamau chadcha hich garmua maach k'ōsi haajem hiek jaau nām hūrwi pāachdēu hāk'atarrjō. Pārau k'ap'Λ nām, mag Hēwandamau hich garmua maach k'ōsi haajemΛn chadcharau. ⁷ Hich magta maach k'odam Epafras maadēu hi hiigjemua pārag jaaujim, pārag hich mag hiek jaau s̄et'uurwai. Pārau k'ap'Λ nām, hiruajā hīchab pāachig Cristo hiek jaau nām gaaita hogdΛba hich jāg jēedΛ k'itaajem. ⁸ Hich Epafraauta mag Hēwandam Hak'arau pārag pāach hee hagdaujō pāach k'apeen daupii hapi simjā mau maar haar jaauchējim.

⁹ Maguata maachdēu mag hūr hautarr haigmua warag p̄laba Hēwandamagta jēeu naajem pāar kōit, hich k'īrjugta pārag deemk'īir; maagwai hichdēuta hīchab hich Hēwandamau nem waupim k'ōsimjā t'umaa pāachig k'ap'Λ hapimk'īir. ¹⁰ Hirigta pāar kōit jēeujem, chadcha maach Pör Cristo dēnk'a nām k'ΛΛnjō pāach nem wau nampierr hirua nem k'ōsimta wau nāmuua dich k'apeen dāi nem hajap'a haju hayaamjā waub k'aba waumk'īir; mag nem wau nām gaaimuua warag hich Hēwandamjā hajapcha pāachig k'ap hamk'īir. ¹¹ Hagjō jēeujem hīchab, hich Hēwandam t'umaam k'ΛΛn k'āaijā jua t'eeg s̄ierrΛm̄gta hich jua t'eeg pāach gaai p'ēs deebarmua pāach hich dāi hubΛ naamk'īir, maagwai bāllr habarm gaaimuua p'it'urg haadēp hawiajā magΛmjā juapadam t'et'e hāwat naamk'īir. ¹² Maagwai pārau honee hich Jōoi chi Hayajā hāu hajim haju. Hichdēuta pāachjā warm k'ΛΛn hagjō ya hāk'a wēnΛrrΛm k'ΛΛn dāi hāba hich haar hauju hayaa hapāinaa pāach hich dēnk'a naawai pāar dāijā hāu haju. ¹³ Meperau maach sīi k'īmie durrag p'ē harraag hichta maach k'āai hārpai s̄ierrjā, hāu hich Hēwandamauta maach peerdΛ hauwia jūrr hich Hiewaa hichdēu jāsene haajemta maach Pörk'apijim, ¹⁴ hich Hēwandam dāi maach hiekk'ōr pōm narrjā hichdēuta hich bagau maach pekau chugpaap̄iwiia hich dēnk'a hautarr haawai.

Cristoou hich t'ōopibarmua Hēwandam dāi k'ōināa hapitarr

¹⁵ Hēwandam chan maadēu pōd hooba haajem, mama Cristo hich Haai dāi k'īir hāba s̄ierraawai hāu hī gaaimuua k'ap'Λ nām jāga s̄ierrā Hēwandam chi Haaijā. Hichta nem t'um hompaaju nawe hich Haai dāi s̄ierr haawai hichta nem t'um t'Λnām Pörk'a s̄ierrām. ¹⁶ Nem t'um maadēu daúa hoonaa pōd hooba haajempa mag jēb gaaim maimua hāgt'arm magwe t'Λnāmjā Hēwandamau hi gaaimuata hompaajim: reinaan, maimua hedjā heem magwe Hēwandam chognaanjōm; magΛm k'ΛΛnta hamachta hārpainaa hiek t'eegnaa jua t'eeg s̄isidΛm k'ΛΛnjā hichdēuta t'um hompaajim, magΛm k'ΛΛnagjā hichdēu hig simjō hich hipierraahamk'īir. ¹⁷ Hich Cristoon mag nem t'um mag t'Λnām hompaaju nawe s̄ierrām; hichdēuta mag nem k'īir pogk'e t'Λnāmjā t'um hamach s̄isid hajupierr s̄iumajim. ¹⁸ Mama magpajā k'aba, hich Cristota iglesia Pöröu, maagwai jūrr chi iglesia

sī hi morou. Mag hichta warrgarwe sīerrarrjō, hiiu p'iidlju haigjā hichta hīchab nacha p'iidljam, magbarm gaaimuua nem t'um t'nlam k'āaijā hichta hārpainaa hichta hīchab mag chi p'iidltk'aju k'āan dāijā hich mag chi Pörk'a sīerraag.¹⁹ Hēwandamau hich Hiewaa Cristota pāijim, hich Hiewaa hōor k'īir t'egbarm gaaimuua hichchata hōor hee sīechemjō hamk'īir. Mag wounag pawiajā hichiita hag'ta hich Haai dāi simjō hich mag Hēwandamk'a sīrjim.²⁰ Hi gaaimuata hīchab māg durr gaai t'um hōor t'nlamjā hamach pekau gaaimuua Hēwandam dāi hiekk'ōr wai narrjā hāgt'arm magwe t'nlam k'ānnpa hich dāi k'ōinaa naapiju haai hapijim. His mag hi dāi k'ōinaa nāmān, Cristoou maach peerdā hawaag hich bag pakuls gaai hārpitarr gaaimuata mag hi dāi k'ōinaa nām.²¹ Warr pārau Hēwandam k'augba haawain pāran chadcha hok'oo naajim, mag pāach k'aibag gaaimuua hi dāi hiekk'ōr paar narr haawai.²² Pari his ya magba, hich garmuata jūrr hich dāi k'ōinaa p'ē wai sim, mag Cristo wounag pawi hādaraa hich t'ōopitarr gaaimuua. Mag pāar hich dāi k'ōinaa hapitarran, hich hat'eepai nem wau wēnārrāmuua bālrjā pekau chuk'u, kulp chuk'u hich haar p'ē hawaagau.²³ Pari mag bālrjā kulp chuk'u hich haar pāach p'ē haupiegan, hich mag pāachdēu hāk'atarr hiek gaaita hubānaa hīchab pāachdēu maach peerdālajem hiek hāk'atarr hedwe hich dāi hich mag nāisijujā k'ap'ā nāisierr k'īirjugta k'īir hok'ooba wai wēnārraju haai nām. Hich māg maach peerdālajem pārau hūrtarr hiekpaita hīchab durrpierr jaau nām; māchdēujā hich hag hiekta jaau k'itaajem.

Pablo p'idag judionaan k'abam k'āan hee

²⁴ Mag maach peerdālajem hiek jaau chitām gaaimuata mānn māg dau hap'ā preso chirām. Mamā māch māg chirāmjā jūrr pāachta hāu hamk'īir haawai mag hap'ā chirab mamā honee chiraajem. Māch māg wai nām gaaimuata, hich jāg Cristoou iglesia hich mork'a sim hat'ee hich dau hap'ā wai naawai hāwattarrijō, māchdēujā hagjō hi dēnjō haju hēk'a chiraajem.²⁵ Mua k'ap'ā chirām, Hēwandamau mānta hich hiek hāk'a nām k'āan juag hoojemk'a wai sim, pāar maar meeun k'abam k'ānnpa hāu hamk'īir. Mag p'itagta hichdēu mārlāg deetarr haawai maach peerdālajem hiekta meerba muan t'um jaaumaajem;²⁶ hajapcharan warrgarwe Hēwandamau hich mag bālrjā hōrag jaauba sīi hichdēupai k'ap'ā wai sīerrma; magtarr hīsta ya hich dēnk'a nām k'ānnap k'augpibarm.²⁷ Magta pāarjā hi dēnk'a nām k'āan haawai maar meeun judionaan k'aba hawiajā Hēwandamau pāragjā k'ap'ā hapibarm, jāga mag Cristo maach t'āar hee sīejemta māg hatag hāgt'ar paauk'awijā hoo wai wēnārraju.²⁸ Mag Cristota muan sīi hik'ōrjā k'aba hōrag jaau k'itaajem, hich Hēwandamau māchig k'īirjug deetarrdamau ham wawimamua; hajapcharan Cristoog sīi k'aibag chuk'u hajapp'a k'it'ēemta hirig hich jua heecha p'ēdeegma.²⁹ Magaag hat'eeta mānn maach peerdālajem hiek jaau chirām, magaagjā hich Cristo juat'eeg mā gaai simuata mag jaaupi sīewai.

2

¹ Māch mag chirāmuata pārag k'ap hapim k'ōsi chirām, chadcha dārrcha Hēwandamag jēeu chiraajem pāar kōit, Laodicea iglesia heem k'āan kōit, maimua k'īircha māchdēu hooba haajem k'āan kōitpa jēueb k'aba jēeu chiraajem.² Mag Hēwandamag jēeu nām gaaita hogdāba chiraajemān, pāach t'āar honee hamk'īrau, hich jāg hagdaujō dich k'apeen k'a

k'ōsi wēnərrəmua warag k'īrjug paarpamaawai Hēwandamau hich hap-paimua k'ap'Λ sīrrta pāachdēūjā hajapcha k'augmamk'īr; hajapcharan pāar maar meeun k'abam k'Λnagjā Cristota hajapcha k'ap hamk'īrma. ³ Hāba mag Cristo k'ap'Λ nām gaaimuua chadcha hichdēu nem waupim k'ōsimjā waau k'ap'Λ waaujem. ⁴ Mua mag chirəmən, pāachig hābmua k'ājjā hi wajaug haadee hiwiir hābamgjā sīi pāach k'ūgurpimaaugauta mag chirəm. ⁵ Chadcha k'īrcha chan pāar haar k'aba chirab mama, mā hak'aran pāar haar simjō sim. Magua hīchab māhonee chirəm, mag pārau nem parhooba wauba sīi pāachdēu Cristo hiek hāk'a nām gaaita hubΛ nām ha hūr chiraawai.

Cristo gaaimua Hēwandamau hiiupi hauwi hōor hiiurk'a nām

⁶ Magua muan pāragan, hich jāg warrjā maach Pör Jesucristoog pāach peerdΛ haumk'īr hi higtarrjö warag hi k'a hogdΛbata nāisit ha chirəm. ⁷ Mag hi k'a hogdΛba haagan, pa jēb hee hajap k'aark'amaajemjöta warag hi gaai hubΛ hajuuta hēk'anaa warrcha pāachig jaautarr hiek hogdΛba hāk'a nāmuata hi gaai t'ierrk'abat. Mama mag nāmjā nem t'umaam paar Hēwandamagta hāu hajim habat. ⁸ K'īr k'ap'Λ habat keena: har jāg sīi māg jēb gayam k'īrjugta chadam hiek hawi haata hōrag jaau nārrjēem k'Λnag hoob hādΛlr pāach k'ūgurpimiet. Jāk'Λn chan Cristo hiekjā jauba, sīi maachjöpaim k'Λn k'īrjug dāi har meperau k'ōsimjö Cristo hichaaur haajem k'īrjugta jaau wēnərrəm.

⁹ Mama Hēwandam k'augaag chan pārau magΛm k'īrjug higba nām, Cristo wounag pawi maach hee pōitarr gaaimua Hēwandamau warre hichchata k'ap'Λ hapitarr haawai. ¹⁰ Mag Cristota hamau jaau nām angelnaanjōm wa mepeenjōm juu t'eeg sīsidəm k'āajjā hichta hārpai sim dāita pāar hōor hābamk'a naawai, hich Hēwandamchata ya pāach dāi wai nām. ¹¹ Hich mag Cristo hiekta pārau hāk'abaawai hichdēuta Hēwandam hat'ee pārag nem waau k'augpijim. Mama mag pāar hi dau na hāu nāisim chan sīi maar meeunjō dich k'ak'ua gaai dauchach nāmuua k'aba, pāar t'āar hajaug paabaplāmuata magpijim, pāachdēu nem k'aigbam waaujerrjā tag waupimap'a habarmua. Mag Cristoog dich t'āar hajaug paapi nāmta hirigan dauchach charau, chadcha Hēwandam hat'epai wēnərraawai. ¹² Pāach pōr choopi nām hed pāar warre Cristo dāicha hābam jēbdeg hauk'ērbarmjö hajim, hajapcharan mag chi k'ēchamjö nāisiewai pāachdēu nem k'aigbam waaujerr hisegpāiwi tag wauba haag. Magnaa hīchab pārau Hēwandamau hich Cristo p'iriū hautarr juu t'eegjā hāk'a naawai warre hich Cristo dāichata hīiu p'iidatk'abarmjö hajim, hich hag juu t'eegau hichdēu nem waupim k'ōsimpai wau wēnərraag. ¹³ Warran sīi pāachdēu nem k'aigba wau narr gaaimua pāran chadcha sīi hok'oota naajim Hēwandam na. Mag nām dāi hīchab ni judionaanau haajemjō pāach hajaug paaju hawi pāach k'ak'ua gaai dauchachjūjā bālərjā k'īrjuba haajeejim. Mama mag hok'oo narrta hīs Cristo gaaimua Hēwandamau pāar k'aibag t'umaan chugpaapāiwi hich Cristojö hich mag hīiu wēnərrapiju haai hapijim. ¹⁴ Mag pekau gaaimua hi dāi kulp pōm narrta warre hichdēu chugpaapāiijim. Magbarm haigta mag Moiseeu p'ā pātattar leiu Hēwandamag maach k'aibag waupi jaau simjō sīerrjā warre hichpata dāi pakuls gaai meerpbapāimjö habaawai warre maach chig haju k'aba sīsijim. ¹⁵ Meperau hich juu t'eegau hōor t'um hich hat'ee p'ē wai sīerrjā Cristo t'umaam k'Λn dak'īr pakuls gaai jiir jōisim t'umaam k'Λnag hoopibarmua Hēwandamau warre mag chi mepeer pōdpāijim,

hi juu hee narr k'lanjā chadcha peerdaju hayaa hamk'fir höbeer'ka hat'amua.

Hägt'ar naaimaju k'lanjö wënlrrajuuta hæk'abat

16 Mag leiu maach kulp pöm nám jau sierr jua heemta ya Cristoou höbeer hautarr haawai, mag ley higwi häbmuajā pâraujā maar judionaan dënjo haju haai nám hawi, nem hinag k'önaa dödöjö dö nám hoowi, wa maarjö tagam nem p'iesta hed, hed jop nám hed wa jua hâlijem hed k'âijâ hâlark'aba nám hoowi, jâga haju haai náha jaauju k'aba nám. 17 Warrgar Hëwandamau maar judionaanag mag hâlark'apiejerr chan hich mag k'a wënlrramk'fir k'aba, sii Cristo b  e nám horapai hâlark'amk'fir hajim. Hajapcharan magam k'a n  mua jâga hichd  uta ham peerd   hauju ha k'ap hapieg hajim. 18 Har j  g hamachd  uta hajapcha h  k'a nám hawi p  achig, "Maar d  njo Hëwandam chognaanagpa j  euba naawai p  ar chan hagt'a hajapcha k'aba nám" ha hiek'aawai, hoob ham hiek hasekasmiet. J  gam k'lanun, Hëwandamau hamagta nem hinagj   dau daau hoopiejeeawai hamauta p  ar k'âij   k'apcha nám hanaa, sii hamachd  u nem k'ap'amtta t   hiy  l sierjem. 19 Mam   mag nám chan Cristota chi h  k'a nám k'lan P  rk'a sim d  i k'aba n  mta mag nám. Maachigan Cristoouta warag hich hiek k'augpiejem, t'achdam k'   n  mua chaain d  rrpamaajemj  . Hich j  g maach padamj   hichd  uta t'umaa s  pik'wa wai s  ejemj  , maach hich hiek h  k'a nám k'lanj   hichd  uta h  or h  bpaimk'a w  n  rrapiejem, warrgarwe hichd  u magpiju hatarrj  , hiwiir h  bmuaj   chik'am higbam haba. 20 Ya p  rau tag parhoobam k'firjug h  rau jau nám hâlark'aba haag chadcha Cristo d  i meewi n  mj   naawai, meperau maach k'  guraag h  k'ajemj   hamau maach peerdaju hawi nem waipi jau n  mj   hipierra haag k'aba nám. Mag n  mta, j  k'an j  gwi hagt'a Cristo k'augba w  n  rram k'lanj   21 nem parhoobam gaajj   p  rju k'aba, nem parhoobamj   k'  ju k'aba, ni sii hamau jaaujemj   nem hinagj   parhooba dich jua hee p  d p  rju k'abamta hagt'a hâlark'a w  n  rraaje? 22 J  gam nem sii m  ig heegar h  or maachjöpai t'  n  m k'lanun hamach hiiupai jau nám k'abahab. Magam nem sii b  lr habarmua chuk'u haadeejeeawai sii magam k'oojerr gaaimua wa magam hâlark'ajerr gaaimuapai chan Hëwandamau maach haubaju. 23 Par daúapai hoowain, chadcha hamau jau nám h  uumj   s  sidam, Hëwandam dawagaa hamk'fir nem wau nám d  i dichta t'umaam k'lan k'  aij   serbiibanaa dichd  upaj   dich dau haug k'augpiba jau naawai. Pari mag nám chan p  d b  llrj   nem k'aigbam wauju k'  chag chugpaa haubajuuta mag jau nám.

3

1-2 Ya p  ar Cristo d  i hiiu p'iidatk'awi n  mj   naawai chadcha h  gt'ar Cristo Hëwandam juachaar gar chi P  rk'a sim haar naaimaju k'lanj   w  n  rrajuuta h  k'abat, m  ig heegarm nemta hatcha k'firjuba. 3 P  ran ya nem parhoobam wauju k'firjug hisegtarr k'lanau. Magtarr haawai p  ran Hëwandamau hich haar p  e hauvia Cristo d  i h  ba jooba w  n  rrapiju k'lanau. 4 Mag Cristo d  i h  ba jooba w  n  rraju k'lan haawai hich Cristo b  ewi hichd  u hich hajaug t'umaam k'lanag hoopibarm hed p  ar hichd  u hajaug paa hat'am k'lantha hichd  u hich mag p  e wai s  isiju.

Waram k'firjug hisegp  iwi k'firjug hiiurta hau nám

⁵ Magua, nem k'aigbam wauju k'ōchagjā warre pāach gaaimua k'echeunaa barbapāimjö habat. Ni hābmuajā hich hōor k'abam dāi k'apes ham, Hēwandamau hoowai maach hinaam nemjā tag waum, warr hich k'ōchag haig nem waunaa warag bigaum k'ālanta chigaa hapiejerrjā hoop tag hagjö ham, ni hoop p'atk'onagjā wārpa ham; p'atk'on k'īragta wārpa nām nem parhoobamta hēwandamk'a waunaa hagāg jēeu nām dāi hāba sim. ⁶ Magām nem parhooba wau nām k'ālān gaita Hēwandamau juu k'āaba deeb k'aba deeju, hich hipierraaj k'aba haawai. ⁷ Warraan chadcha pārau magāmta waaujeejim; ⁸ mamañ hīs ya pāar magām hat'ee k'aba nām. Magua muan pāragan mag chirām: pāach k'ōrg pāabat; k'īir machagjā hisegbapāit. Chik'am k'aibag wauju, chik'am k'īir k'īir mor chigpai hiek'a nām, hiparii hiek'a nām, jāgām t'um warre hisegbapāit ha chirām. ⁹⁻¹⁰ Warr pāachdēu parhoob nem waaujerrjā ya k'ajūa sörjö hisegpāwi jūrr k'īirjug hiiurta wai naawai hoob chik'amnag sēuk'amiet. Mag k'īirjug hiiur hich Hēwandamauta deetarr haawai, maach mag k'īirjuna hirua k'ōsimjö wau nām k'ālānan hi k'īir t'egmamua warag hajaug pamam dāi hajapchata hi k'ap'ā paauk'amam. ¹¹ Pāar mag naawai ni hābmuajā hich hajaug t'ōju k'aba sim: judioou wa judío k'abamua, mehēu t'ā simua wa t'ālba simua, chi durrk'āluu wa durr chaauramua, hagt'a chik'am chogk'a simua wa chik'am chog k'aba simua, chi k'apcha simua wa k'augba simua, ni hābmuajā maata hiwiir hāb hārpai sim haju k'aba sim. Magāmta k'īirjuu k'āai dichdēu Cristo wai simta nem t'um t'ānām k'āajā hārpai sim k'ap'ānaa hichpaita hīchab t'um hich hiek hāk'a nām k'ālān hee sīejemjā k'ap haju haai nām. ¹² Hēwandamau pāar k'ōsi sīewai pāarjā hīchab hich hōor k'amk'īir hichdēuta pāar jār haujim. Magua, hich jāg hich garmua pāach jār hautarrjō hagdaujō chik'am dau haug k'aug paraa haajeet'ā, hagdaujō hö hajap'a. Dichta chik'am k'āai hārpai haju hēk'aba dau maata habat, dich dāi k'aigba haawaijā magām higba sīi warag k'īu jāmpāpāi haa k'ap'ā. ¹³ Mag hagdaujō hāwaat k'ap'ānaa hiwiir hāb k'āijā bibigag paraa sim k'ai, hagdaujō perdonaa wi magām hiek tag higba warre k'īir hok'oobapāit. Hich jāg maach Pōr Cristooujā maach perdonaa tarrjō, pāachdēujā hagjō pāach k'apeen perdonabat. ¹⁴ Pari mag mua jaau chirāmjo wēnārraagan, pāach k'apeen daupii haju k'īirjugta hādlraa pāach gaai hārpapibat. Magta hamān, pāachjō dāi hāk'a durrum k'ālān t'um Hēwandamau hoowaijā hi dawagaa wēnārraju, hö hāba. ¹⁵ Hīchab mag nām dāi Cristoogta warag hādlraa pāach k'ōināa hapibat, mag wēnārramua Cristo mor gaai hōor hābpaimjō k'ōināa wēnārramk'īirta warrjā Hēwandamau pāar hich dēnk'a hautarr haawai. Mag Hēwandamau pāach hich dēnk'a hauwi pāach wir haigjā k'ōināa hapi sim paar hirig hāu hajim habat.

¹⁶ Hagjō hīchab Cristoou maach peerdā haaujem hiek pāachdēu k'augtarra k'īir hok'ooba hich mag pāach t'āar hee wai nāisit. Mag hiek warag k'augmaag, k'īirjug k'ap'āta jūrr hagdaujō pāach k'apeenag jaaupetat. Mag nām dāi hīchab wawimamua jūrr hagdaujō chik'am k'īir honee hapibat. Chadcha t'āraucha Hēwandamag hāu hajim hanaa hirig meuk'arau Salmos haunaa deeum meuk'aarjā hi jāgaagaamta haubat. ¹⁷ Mamañ magām nem t'um pāachdēu jaauwai wa waauwai k'āijā, chadcha maach Pōr Jesūs dēnk'a naawai, hichdēu waupim k'ōsimjö waum k'ōsita waubat. Magnaa hīchab hich Jesūs gaaimua hich Hēwandam chi Hayagjā hāu hajim habat.

Jāga Hēwandumau k'ōsimjō haju haai nā dich k'apeen dāi

¹⁸ Hālīn jaainpan, pāach jaainau pāachig nem mag haawai hoob pāachta ham k'āai hārpai haju hēk'amiet. Pāarjā maach Pör Jesús hiek hāk'a nām k'āan haawai pāach jaainagta hādāraa pāach p'ēet'āgpiju haai nām. ¹⁹ Mamā pāach chi jaainaūjā mag pāachta ham k'āai hārpai nām hawi, hoob ham dāi pāachdēu ham haig hamiet; magju k'āai warag pāach hālīndam jāsehneta habat.

²⁰ Chaaina, pāraujā hagjō, pāach dēnnaanau pāachig nem jaau nāmpier ham hipierraas hajuuta hēk'abat; maach Pör hāgt'ar chirāmuajā magta hāuu hoojem. ²¹ Mamā pāach chi dēnnaanaujā hoob kīir masi hamag meeurrarau hamiet; magta hamān, heeu warag meeuk'awi hamachig nem jaau nāmjā hāk'amap'a haduk'am.

²² Har māg jēb gaai sīi chik'am chogk'a nām k'āan, pāach patronnaanau pāachig nem jaau nāmpier ham hipierraas habat. Mamā mag ham hipierraas nām chan mag sīi pāach dāi haairaa hamkīir pāach hoo naawaipai k'aba, ham meer hawiajā hichiita chadcha nem waum k'ōsi hich magta habat, maach Pör Cristo dau na nem k'aigba wauju hōk'ō. ²³ Mag nem waauwaijā sīi hōor hat'eepai wau nāmjō k'aba, hich maach Pör Cristo hat'eecata wau nāmjō pāachdēu nem wau nām t'um waum k'ōsita waubat. ²⁴ Pārau k'ap' nām, pāachdēu magta nem wau nām jūrran maach Pör Cristoou pāragjā hich dāi hāba hich durr gayam nem jāpiju, mag pāach pōrk'a nām k'āanau nem jaau nām waum k'ōsi wau nām haig maach Pör chaar hich Cristo hat'eepata wau naawai. ²⁵ Mamā magba har nem k'aigbamta wau nām k'ānan mag hamachdēu nem parhooba haajerr jūrr hich Hēwandumauta hagjō ham dāi hichdēu k'ap haju. Hirig chan hiwiir hābjā warm k'āan k'āai hajapcharam chuk'um, nem k'aibag wauba haag.

4

¹ Magua pāar har chognaan wai nām k'āan, pāach chognaan dāi hagpierraas habat. Pāran chadcha ham pōrnanau, mamā kīir heyaa habat: hīchab hāb t'umaam k'āan k'āaijā hārpai sīerrāmuā pāarjā hoo sim hāgt'armua; ma hīchab pāar Pōrk'a sim. ² Hēwandumaga jēeu nāl jēeu nāl habat. Mag jēeu nāmuā hīchab hirig hāu hajim habat. ³ Maar kōitjā maach Pör Hēwandumag jēeubat keena, warag hich hiekta jaauju hayaacha hapinaa jāga Cristoou hōor peerdā haaujē ha jawaag. Mag Cristoou hōor peerdā haaujem hiek hōrau k'augba haajerr jaau chitām gaaimuata māg mā preso chirām. ⁴ Maimua sīi mā kōitpaisjā jēeubat keena, mua hi hiek jaauwai hajap'a māchdēu jaauju haai chirāmjō warre dawaacha jawaag. ⁵ Har maach dēnjō Cristo hiek hāk'aba nām k'āan dāi hiyāl haawai, wa nem waauwai k'āijā, hajap'a kīirjunaata hiek'abat. Maach peerdā hautarr hiek jaauju hayaampierr jūrr k'augbam k'ānan jaaubat. ⁶ Mag ham dāi hiyāl haawaijā ham jāgaagaata hiek'abat, warag hamag hūrm k'ōsi hūrmkīir. Mamā hīchab hamachdēu k'augbam pāachig jēeuwaijā hāk'aa k'ap' nāl haag mag pāachdēu jaau nāmjā hajap'a k'ap' nāl habat.

Hābmiecharam salud

⁷ Cristo gaaimua maach k'odam maachdēu hi chig hamap'a haajemua pārag jaauwimaju, mā mau jāga chirā; hajapcharan Tiquicoouma. Hich māg hermanodaman hichig nem jaaubarmjā chadcha hich hagpierr

wai jēedə k'itaajem; magua hīchab hāu mə dāi maach Pör Cristo hat'ee məig p'idk'a k'ēraajem. ⁸ Magua mua hiita pāi chirəm, məig maach jāga naajē ha jaaubaimaawai pāach k'īir honee hamk'īir. ⁹ Hi dāi mam hīchab Onésimo, pāach haram woun hagjö maadēu jāsene haajem. Jājā hagjö hichig nem mag habarmən hag hipierr wai jēedə k'itaajem. Hamach numiim k'ənnau hamau pārag jaauwimaju, jāga durrú mau maach chi hāk'a nəm k'ənn.

¹⁰ Mə k'apeer Aristarco məig mə dāi cárcel deg k'ēraajemuajā pārag salud haajem; Marcooujā hagjö salud haajem, hajapcharan Bernabé hi primoouma. Ya Marcos higwi mua pāachig jaaupāitarr haawai ya pārau k'ap' nəm, pāach haar baarwai hajap'a hi recibiibat. ¹¹ Maach k'odam Jesús hibələr wauwi Justo haajemuajā salud deepəi sim. Məig judionaan chi hāk'a durrum k'ənn hee mək'ənn t'ärjuppaim k'ənnauta hāu mə hipierr jaau durrum, Cristota hamach t'āar hee hauwi hirigta hədəraa hamach Pörk'apimk'īir. Magua hamauta hīchab hāu mə k'īirdam jāsenk'a wai naajem. ¹² Mag tag hīchab pāach haram woun Epafras Jesucristo chogk'a p'idk'a k'itəmuajā pārag salud deepəi sim. Hich mag hichdēun pāar kōit Hēwandamag jēeu k'itaajem, pāachdēu hāk'atarr hiek gaai hubənaa t'umaa hich Hēwandamau k'ōsimjōta waumk'īir. ¹³ Mua məch daúacha mag pāar kōit jēeu sim hoojeeawai k'ap' chirəm, hirua chadcha dārrcha pāar k'īirjuajem. Mamə hajapcharan pāar happai k'aba, Laodicea hee chi hāk'a durrum k'ənnjā k'īirjuna hīchab Hierápolipienjā hich hagjö k'īirjuajem. ¹⁴ Məig doctor Lucas maadēu hi chig hapimap'a haajemuajā pārag salud deepəi sim, maimua Demas hanəmuajā hagjö. ¹⁵ Mag tag hīchab tagam hermanonaan Laodicea nəm k'ənnagjā salud deebat. Hermana Ninfagjā saludaanaa hi di haig Hēwandamag jēwaag hāba biirdajem k'ənnagjā salud deebat. ¹⁶ Məg hēsap cha mua pārag deepəi chirəm pāachdēu ya hajap'a t'ärbapāaiwai jūrr Laodicea p'öbör hee hagjö hāk'a durrum k'ənnag deebapāit, hamaujā hamach haar hag gaai t'āramk'īir. Maagwai ham haar pāitarr jūrr pāach haig deebaicheewai hagjö hag gaai t'ārbat. ¹⁷ Arquipoog mə himeerba muata hirig "Maach Pör Cristoou hichig p'idag deetarr gaaита hich jāg hogdəba p'idk'a chitá" ha jaaupāi chirəm habat. ¹⁸ Məg hēsap məchdēuta pārag deepəi chirəm k'āp hamk'īir, məg hābmiecharam saluddam məchdēuchata məch juadamaucha p'ā deepəi chirəm, hajapcharan məch jōoi Pabloouma. Keena, məg mə preso chirəm k'īir heyanaa mə kōit jēeubat. Məch garmuajā pāar kōit jēeu chiraajem, Hēwandamau hāu pāar heeg hoomk'īir. Magdampai hajim mua pārag jaaum hig chirarr. Hayoo keena,

Pablo

1 TESALONICENSES

Nacharam hēsap Pabloou Tesalónicapienag p'ā deepāitarr

Chi p'ātarr. Mág carta Pabloouta p'ājim. Hirua carta p'āmatarr k'apan t'ānām hee chamág nacharam carta Tesalónicapienag deepāitarrta tagam k'āajā nacha p'ājimjō sim.

Chijā k'ānn hat'eeta p'ājī. Pabloou Tesalónicapienag maach peerdāajem hiek jawaan maawai hirua jaau nārrām k'ōch'abam k'ānn pōoma t'ānaajim haajem (Hch. 17:1-9). Tesalónicapien hārcha judionaan k'abam k'ānn hajieb mamā, Pabloou jaau nārrām hūrwi hāu k'apanaam k'ānnauta hāk'ajierram haajem. Mamā hīchab hāaur k'ānn judionaan haig narr k'ānnau mag Pabloou jajausk'am hūrwi hamach heem k'ānnupa jūrram k'ānnau hāk'ap'ō t'ānām hoobaawai, warag Pablo dāita meeurrk'a p'ōbaadéwi warre hamach p'öbör heemua jārpājierram hanaabá. Maimua mawia Corinto barbaimaawai jūrr Timoteo Tesalonicaag p'ājim haajem, mam chi hāk'a durrarr k'ānnandam wawimamua ham k'īir honee hapimk'īir. Hirua k'ap'a sīejim, mamaam k'ānn dāi chi hāk'aba nām k'ānn garmua k'aigba nām (2:14; 3:1-5). Maimua Timoteo bēewi hāu hamachdēu hāk'atarr hiek gaai hagt'a hubā nām ha jaaubaicheewaita Pablo honeeubaadéwi mág nacharam carta hamag deepājim haajem, hich mag hamach narriō hogdāba wēnārrapi jaaupāaig (3:6-7).

K'an jawaag hajī. Mág hēsap gaaipai ham k'īir honee hiek'anaa, ham k'a k'ōsi simjā jaaunaa, warag nem k'īir pogk'e jaaumamua ham wawí sim, jāga naaju haai nā ha k'ap hamk'īir (4:1-12; 5:12-22). Deeu Cristo bēju hanām hamau k'īirju nāmjā Pabloou k'ap'ā sīejim. Hamau hajap'a k'ap'ā ham k'ōsi naajim haajem, jāga haju Hēwandamau Cristo hiek hāk'a nām hee mee nām k'ānn dāi. Hamau mag k'ap ham k'ōsi narr haawai jōoi Pabloou hajap'ata mag deeu Cristo bēju hanāmjā hamag jaaupājim (5:1-11). Hich mag capítulo hö nāmpierr jōoirau hich hag hiekpaita p'ārēu jajawagmam (1:10; 2:19-20; 3:13; 4:13-18; 5:23).

¹ Māch Pabloouta Silvano dāi Timoteopa hāba nāmua mág hēsap p'ā deepāi chirām pāar Tesalónica p'öbör hee Cristo gaaimua maach hāba k'odk'a nām k'ānnag. Mua k'ap'ā chirām, chadcha pāar Hēwandam chi Haai gaai hubā t'ierrk'anaa hīchab maach Pör Jesucristo dāijā hubā nām. Marau Hēwandamagta jēeu nām, pāar hāuu wai sīenaa hīchab k'ōinaa wai sīemk'īir.

Jāga wēnārrajī Tesalónicapien hōor dau na

² Maran mau warp naab mamā, hed hēepierr maachdēu Hēwandamag jēeuwai hirigta hāu hajim ha durraajem pāar kōit. ³ Mag pāar higwia hirig hāu hajim hanām haig hīchab marau k'īir heyaa haajem, jāga pārau pāachdēu hāk'atarr hiek gaai bālārjā hiekchēba warag p'idk'am k'ōsi p'idk'a nā, maimua jāga mag maach Pör Jesucristo bēejujā k'ōsi nā nām gaaimua chik'amnua pāach dāi k'aigba haadēp haawaijā hichdēu pāar heeg hoojē, magām hiekjā higba hāwat wēnārramk'īir. Marau k'ap'ā nām, pārau chadcha dich k'apeen k'a k'ōsinaa Hēwandamjā k'ōsi naawaita jāg p'idk'a nām. Mag gaaimuata hirig hāu hajim ha durraajem pāar kōit. ⁴ Cristo gaaimua k'odamnaan, marau k'ap'ā nām chadcha hich

Hēwandamauta pāar j̄r haujim. Magtarr haawai hichdēujā chadcha pāar k'ōsi sim. ⁵ Marau pāar haar Hēwandam hiek jaau wēnrraawai sīi maachdēu jaaum k'ōchgaupai k'aba, hich Hēwandam Hak'aar hag juu t'eegau jaaupibaawai hajim; maimua mag n̄m dāi hīchab chadcharam hiekk'a sim maachdēujā k'ap'Λ n̄lisiewai hajim. Pārau k'ap'Λ n̄m, jāga pāar hee maar wēnrrajī, pāach hāu wajap'a wēnrramk'īir.

⁶ Pāach daúa maar mag wajap'a wēnrram hoobaawai, pārau maar wēnrraajemjō hawia hīchab maach Pör Jesūs n̄lrrarrjō hajierram. Hich hag gaaimua pāar p'it'urg haujierrab mam̄, hich Hēwandam Hak'aarauta pāar t'āar honee hapi siewai pārau maach peerdlaejem hiekjā honee hāk'ajierram. ⁷ Pāachdēu magtarr gaaimua Macedoniapienau maimua Acayapienaujā t'um chi hāk'a durrarr k'ānnau hāu pāar hagpierraawēnrram hoo n̄m. ⁸ Pāar haigmuata maach Pör Jesucristo hiek'an sīi haaidlaadēm. Mag haaidlaadēm sīi Macedonia durrpajā k'aba, ni Acaya durrpajā k'aba, durrpierpta haaidl jōisim. Mag n̄m dāi hīchab pāachdēu Hēwandam hiek hāk'atarrpai hogdaba hāk'a n̄mjā t'umaam k'ānnau k'ak'apdō t'ān̄m. Mag k'ak'apdō wējōm haawai marau tag pāar jaauju haai k'aba n̄m. ⁹ Marau hamachig jaauju nawe hamach garmuata marag jaau n̄m, marau pāar hoon weetwai jāga pārau maar pāach hee baarpijī, maimua jāga parhoobam nemta pāach hēwandamk'a wai n̄nplid harrjā hisegmajerrā, jūrr Hēwandam chaar chadcha hiiu sīejemlgpaita jēeu wēnrraag. ¹⁰ Hēwandam Hiewaa Jesūs meewia hiiu p'iidltarr hāgt'armua deeu bēeu pārau n̄l n̄mjā mau marag jaau n̄m hīchab. Magua maach Pör Jesuugta hāu hajim ha chirām, hāu hi gaaimuata Hēwandamau maach hi hagk'am hed maach gaai juu k'āba deeju harrjā maach peerdā hautarr haawai.

2

Pablo p'idag Tesalónica p'ōbōr hee

¹ K'odamnaan, pārau k'ap'Λ n̄m, maar pāar haar hudit'uurwai hāu parcha k'abajim. ² Pārau k'ap'Λ n̄m hīchab, Filipos p'ōbōr hee naawai hōrau maach k'īirchajā hiek'anaa maar dāi k'aigba haajerr; mam̄ mag n̄m hāba hāu Hēwandamau maar heeg hoowi maar juagjā hoojim, māg hiek p'it'urg haadēp'ām heejā hogdaba warag hichdēu maach peerdā haaujem hiekta pārag jaaumk'īir. ³ Marau maachdēu jaau wēnrrarr hiek wajap'a k'ap'Λ narr haawai, himeerk'awi sēuk'ajā nem jaauha, ni juau hogt'om chik'am k'ūguraagpajā k'aba chadchata jaau wēnrrajim, ⁴ hich Hēwandamauta maar j̄r hauwia hichdēu hōor peerdā haaujem hiekta jaaupitarr haawai. Maguata marau māg hi hiek jaau wēnrram. Mag jaau wēnrram chan mag sīi hōrag maach k'ōigpim k'ōchgaupajā k'aba, hich Hēwandamau hichdēuta maach t'āarjā k'ogreu jārmamjō t'um k'ap'Λ sīerrāmua hoowaijā magta hāu sīewaita mag jaau wēnrram. ⁵ Pārau k'ap'Λ n̄m hīchab, marau sīi maachdēu jaau wēnrram hiek hāk'amk'īirjā chadam hiekjō pāar t'ō hiek'aba, ni sīi mag wēnrramua p'atk'on haum k'ōchgaupajā k'abata mag jaaujeejim. Marau mag jaau wēnrraajerr Hēwandamaujā k'ap'Λ sim. ⁶ Marau mag sīi hōrau maachigta hee hamk'īirjā j̄rba, ni pāragjā maach higwia maarta t'ō hiyāl habatjā habajim. ⁷ Cristou hich hi jaaumk'īir maachta j̄r hautarr haawai chadcha hiek t'eeg n̄m hawia marau pāar dāi maachdēu ham haig haju haai naajim. Mam̄ magjā magba sīi warag chaain daumeraamjō naajim

pāar hee. Pārau hooba haajēh, jāga h̄llirau b̄l̄rjā hich chaain chig haba jāsene p'ē wai sīejē. ⁸ Hich jāgta pāarjā marau daupii wai naabajieb; magua marau pārag Hēwandam hiek jaauum k'ōchag naajim. Pari mag jaau n̄lmpaijā k'aba, hag gaaimua pāar kōit maar k'ēchju harr hak'iinjā ya nawe k'ēchwia naak'am, pāar daupigau. ⁹ K'odamnaan, pārau k'īir heyaa n̄lm, maar pāar hee hudit'uurwai jāga maar k'ajeeu durrum hāba p'idk'aajeejī maach bidam hat'ee. Hēwandamau maach peerdā haaujem hiek pārag jaau wēnrramua hedaram magwe maar p'idk'aajeejim, heeu naspawia hābmua k'āijā maar jāhogam k'ōchgau hichta k'ōjudamjā chukk'u chirajim ham hugu.

¹⁰ Pārau k'ap' n̄lm, Hēwandam dau na maar b̄l̄rjā k'aigba k'aba k'ajap'ata wēnrraajeejim. Magua pāar heem k'ānnau ni hābmuajā b̄l̄rjā marag maḡm haba haajeejim. Maagjerr pārau pāach daúa hoowia hīchab hich Hēwandamaujā k'ap' sim. ¹¹ K'īir heyaa habat hīchab, chi hayau hich chaain wawiejemjō marau pāach wawinaa pāach k'īir jāsenk'aajerr. ¹² Mag wawimamua marau pārag "Chadcha Hēwandam dau na wēnrraju haai n̄mjōta wēnrrat'ñ" haajeejim, hichdēu durr jāa sim gaai wēnrramk'īir hichdēuta maach t'ār sīewai.

¹³ Maguata maraun hich jāg Hēwandamag hāu hajim ha durraajem. Marau Hēwandam hiek jaau wēnrrarr pārau hūurwai chadcha Hēwandam hiek haawaita pārau hāk'ajierram. Jā chan sīi k'ajap maach hiekpajā k'abajim; jāan Hēwandam hiek'au. Magtarr haawai hichdēuta pāar wa-jaug paa harrum. ¹⁴ K'odamnaan, har pāach durr heepai hāba naajem k'ānnaupai pāar k'aibag wawaag hat'ee pāar hēudee hēk'a naawai, Judea durrjā hagjō Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ānn dāi harrjōta hajierram pāar dāijā. Hamjā pāarjō Jesucristo dēn haawai pāar dāi harrjō hamach durram k'ānnaupta ham hēudee hēk'aajeejim. ¹⁵ Hich mak'ānn judionaa-nauta maach Pōr Jesūs t'ōopājierram, warrgarwe maach jōoin Hēwandam hi jaau durraajerr k'ānn k'eechjerrjō. Mag hi t'ōopājiwia maarjā k'aibag wawaag hēk'a n̄lmuwa warag maar deeum durrag jār wērppājierram. Jāk'ānnau chan Hēwandam dau na b̄l̄rjā nem wajap'am wauba haajem. Hamach mag n̄lm gaaimua ni hiwiir hābam k'ānnaujā Hēwandam hiek jaau n̄lm higar k'aba n̄lm. ¹⁶ Maguata judionaan k'abam k'ānnagpa maach peerdāajem hiek jaauum hiigwaijā magjā k'ōchk'aba n̄lm. Hamach mag n̄lm gaaimua hamachta warag Hēwandam dāi hiekk'ōr pōoma naawai Hēwandamau ham gaai mas deeb k'aba deeju.

Pabloou deeu Tesalónicapien hoon mam k'ōchag sīerr

¹⁷ K'odamnaan, pāar haig naawia hērēu p'ōbaadeeu tag marau pāar hoobaa n̄lisijim. Mamā maḡm hāba, marau h̄iba pāar hiigjeejim. Maguata pāar hoon mam k'ōchaaga naajim. ¹⁸ Mag naawai wētju hēk'ajim; māchchajā maju hēk'ajim. Mamā dōsātau hidēu mā mapibajim. ¹⁹ Pāadē k'īirjubat: ¿Chijā k'ānta marau hiigjem habarí? ¿Chijā k'ānn gaaimuata maar honeenaa māg hatagjā Hēwandamau nem wajap'am deebarm hauju k'īirju n̄lm k'ai? Pāar gaaimuama; pāarta marau hiigjem. Maach Pōr Je-sucristo bēem hedjā pāar gaaimuata maar honee haju. ²⁰ Pāar gaaimuata maar honeenaa māg hatagjā maar hāucha n̄lisiju.

3

¹ Mag pāar jāga n̄ ha k'ap ham k'ōchag chirāmjā pōd maba haawai Atenas p'ōbōr hee māch happai t'ābawi ² jūrr maach k'odam Timoteota

mua pāijim, hīchab Cristo hiek jawaag Hēwandamau hichig nem mag haawai bāl̄rjā hi hichaaur magam haba k'itaawai. Hiita mua pāijim, pāar hoon mawia pāachdēu hāk'a nām hiek gaai huba naamk'īir warag pārag jaaumk'īir, ³ maagwai jāg p'it'urg haadēp'ām gaaimuajā ni hiwiir hābjā deeu hewag mam hugua. Pārau k'ap'ā nām, maachin hich jāgta Hēwandamau hich gaaimua p'it'urg hāwat wēnarrapim k'ōsi sim. ⁴ Maach hipaarmua nawejā marau pārag, hichiita maachin hich jāg hōrau maach dāi k'aigba nām gaaimua hōk'īirjugjā hāwat tab k'aba hāwat wēnarraju ha jaau naajim. Magtarr haawai chadcha hag hee hōbērjim. Majā pārau k'ap'ā nām. ⁵ Mag pāar jāga nā ha k'ap ham k'ōchag chirām tag māchdēu hāwatba haadeewaita mua Timoteo pāijim, jāga pārau Hēwandam hiek pāachdēu hāk'atarr hee wēnarrā ha k'ap jēeumk'īir. Mua pāar k'īirju chirajim, heeu dēgölp dōsātau k'ājjā pārag nem k'aigba waupibarm gaaimua deeu k'ājjā hewag hērēu p'ōbaadeewai sīi parta maach p'idk'abarmjō haju k'īirjuwia.

⁶ Mamā ya hāu deeu Timoteo Tesalónicamua barbaichēm, pāar hoot'urwia. Hi hiek mag pāar Hēwandam hiek gaai hubanaa pāach k'apeenjā hagdaujō k'ōsi nām haajem. Hi hiek mag hīchab pāach garmuajā maar k'īir heyaaanaa maar hoom k'ōchag naajem haajem, hich jāg maraujā pāar hoom k'ōchag naajemjō. ⁷ K'odamnaan, maguata māg p'it'urg haadēp'ām dāi gaai machagjā haadēp hab mamā, maar dōrrcha honee naajem, pārau pāachdēu hāk'atarr hiek gaai hogdāba hagt'a pēdurraawai. ⁸ Mag maach Pōr Jesucristo dāita pāar huba nām ha hūurwaita maachpajā warag k'īirdam huba hap'ōbaadeejem. ⁹ Jāga hak'iin māg pāar gaaimua Hēwandam na maach honee nām paar hagpierr hirig hāu hajim habpāik'am. ¹⁰ Hedaram magwe Hēwandamag jēeu durrumua deeu hūwaai pāar dāi k'īircha hoobark'iina ha durraajem, mag hāba nāisiewai hagt'a pārau k'augba nāmdam jaaubarmua k'augbaawai warag huba nāsimk'īir.

¹¹ Hēwandam maach Hayau maach Pōr Jesús dāimua maar pāik'iin hāu hak'am ha durraajem, pāar hoon wētaag. ¹² Mag dāi hīchab maach Pōr Jesuugjā pāar kōit jēeu nām, hich jāg maachdēujā pāar k'ōsi nāmjō pāarjā warag hagdaujō t'umaa jūr chik'am k'a k'ōsi hapimk'īir. ¹³ Hichdēuta pāar t'āarjā hāba hichigta k'īirjupinaa bāl̄rjā pekauchuk'u wai s̄epim k'ōsi nām maach Haai Hēwandam na, deeu hūwaai t'um hich higar hāk'a t'ānām k'ānn dāi bēe nām hora. Hich mag maachdēu jēeu nāmjō hak'iin hāu hak'am keena.

4

Hēwandam hoowai hāuum nem

¹ K'odamnaan, maach Pōr Jesús hiekta maach hiek gaai t'āwi hīs marau pārag magam hig nām: Hich jāg maachdēu pāachig jaautarrjō, Hēwandamag pāach hāuu hoomk'īir, har pāach nāmjō hich jāg hagpierraata wēnarrat'ā.

² Maach Pōr Jesuu pārag jaaupibaawai marau pāachig jaautarr ya pārau k'ap'ā nām. ³ Hēwandamaun hāba hich hat'eepaita maachig nem wau wēnarrapim k'ōsi sim; ni hiwiir hābjā dich hōor k'abam dāi k'apse hiba.

⁴ Magju k'āai sīi hagdaujō dich hāli chaar haunaa, hi dāi hagpierraanaa, haairaa haju haai nām, hi dāi dichdēu hampierr hiba; ⁵ mag dich hāli dāi pawiajā, sīi hōor Hēwandam k'augbam k'ānnjō hi dāi k'īir lōkōo

k'aba, sī hi dāi k'apes hajupajā k'īrjuba. ⁶ Ni hābmuajā hoob dich k'apeen hāin wau sīsid hamiet, ni magam gaaimuajā pāach k'apeen k'ūgurmiet. Na maachdēu pāach k'īrcha jaau narrjō, magam paran Hēwandamaujā jua k'ābaa deejem, hichdēujā jāg k'ōchk'aba sīerraawai. ⁷ Hēwandamau maach hich hat'ee jār hautarr chan sīi parhooba pekau wau wēnrramkīir k'abajim. Magju k'āai hichdēu k'ōsi simjō hich hat'ee nem wajap'a wau nāmpai wau wēnrramkīrta maach hich dēnk'a haujim. ⁸ Magtarr haawai chamag nem wajap'a wau namta hiseg sim wounaun chi jaau wēnrram k'ānta hisegba, hich Hēwandam hichdēu maachig hich Hak'aar deejemchata hiseg sim, chamag maachdēu jaau wēnrram hiekjā hi dēn haawai.

⁹ Mag Hēwandam hiek hāk'a nām gaaimua k'odk'a t'ānām k'ānn hāp'ajā warag chik'am k'a k'ōsi hamkīir chan mua tag pārag bālrājā jaaupāibam, hich Hēwandamauchata ya pāar mag k'ōsi wēnrraa k'augpi sīewai. ¹⁰ Macedonia durram k'ānn hāu pāar t'um hagdaujō chik'am k'a k'ōsi wēnrrajem chadcha; magam hāba mama marau waragta jūrr hagdaujō dich k'apeen daupii habat hanām. ¹¹ K'ōinaa wēnrrajuuta hēk'anāa nem hinagdam wauju haai nām k'ai, hag gaaipaita nāisit. Pāach juadamaucha p'idk'abat, nawe maachdēu pāachig jaaujemjō. ¹² Maagwai bit'urgam k'ānn Hēwandam hiek hāk'aba nām k'ānnaujā pāach mag hoowai, pāar hēugar k'aigba hiek'abaju; mag nām dāi hīchab pāach mag p'idk'aawai pāachdēu nem hig nām hat'eejā pāar haugchēbāju.

Maach Pör Jesucristo bēeju Pabloou jaautarr

¹³ K'odamnaan, sīi Hēwandam hiek hāk'aba haajem k'ānnjō pāach hōk'īrjuu hapimaaugau, marau pārag jaauum hig nām, jāga haajē māg maach Hēwandam hiek hāk'a nām k'ānn meewai. ¹⁴ Maadēu k'ap'ā nām Jesūs meewia deeu hiiu p'iidātarr. Magtarr haawai t'āraucha hi hiek hāk'a nām hōtarri k'ānnjā deeu hich Hēwandamau p'iriutk'a hauwia hich Jesūs pierrum dāi bēejujā chadcha k'ap'ā haju haai nām.

¹⁵ Magua maach Pör Jesūs hiekta maach hiek gaai t'āwi pārag k'ap hamkīir marau mag nām: Maach Pör Jesūs bēem hed maach hagt'a chi hiiu durrum k'ānn chan maach na k'ēchtarr k'ānn na hi k'īrp'ee pos haimabaju, maach nawe k'ēchtarr k'ānnata nacha p'iidātk'aju haawai.

¹⁶ Maach Pör Jesūs hich bēem hedan hichta nem hiek t'eeg bēeju, Hēwandam trompeta tēe habarm dāi Arcangelau hi pierrum jaauwai hāa habarm hee. Mag hāgt'armua pierrwai Cristo hiek hāk'a nām meetarr k'ānnata nacha hiiu p'iidātk'aju; ¹⁷ maimuata maach hagt'a chi hiiu durrum k'ānn sīi hāgt'aa hedjā baug hee dēgölp jiirk'a hat'amjō hawi mag chi maach nawe meetarr k'ānnpa hich mag hi dāi hāba nāisiju. ¹⁸ Mag hi dāi hāba naaimaju haawai magam hiek hig hiyāā nāmuata warag hagdaujō pāach k'apeen k'īr honee hapibat.

5

¹ K'odamnaan, mama jāagwaita mag maach p'ē hawaan bēeju hed chan mua pārag jaaupāibam. ² Ya pārau k'ap'ā nām, maach Pör Jesūs bēem hedan, sīi nem jīgk'aajemta hedaar dēgölp nem jīgk'abaichēmjōta barchēju. ³ Maguata chi hāk'aba nām k'ānnau, "Hīsin chad maach k'ajap'a k'ōinaa hap'ōbaadēbma" hanām hee, dēgölp ham hōju hed barchēju, sīi k'ajap chaai hawaag dēgölp hāni chaai machk'abaadēmjō. Magbarm hed chi t'ābagk'a nāsim k'ānn chan ni hābjā Hēwandam juu heemua peerdābam.

⁴ K'odamnaan, pari pāar hagt'a warramjō sīi k'īchag heeta k'aba nām, mag maach Pör bēem hedjā hok'opp'a nām hoocheeg. ⁵ Ya pāran t'umwe hararag heem k'ānnau; ya pāar hāsdawam k'ānnk'a t'ānaabahab. Maach chan hedaram k'ānn k'aba ni k'īchag heem k'ānnjā k'abam. ⁶ Magua warm k'ānnjō sīi parhooba dichdēu nem waumpierr wau wēnārraju k'aba nām; magju k'āai wajap'ata k'īir k'aug naaju haai nām hi bēewaim hat'ee, sīi pōr hee nag wai nāmjō hok'op'a k'aba. ⁷ Maadēu k'ap' nām, hōran hedaar paawaita k'āidatk'aajem, maimua k'ēumamuata dōtarr k'ai, hedaar paawaita hīchab k'ēch t'ānaajem. ⁸ Pari maachin hāsdawam k'ānn haawai donnaanjō parhoob nem wauju k'aba nām. Maachin Hēwandam hiek maachdēu hogdla ba hāk'a nāmta warag k'ōsi hāk'anaa, Jesucristoou maach peerdā hawaan bēejuuta hich mag k'īir heyaa wai wēnārraju haai nām. ⁹ Hēwandamau maach jār haauwai chan deeu hāsie maach gaai juu k'āaba hichdēu hampierr haagta maach jār haubajim. Hirua maach jār hautarran, maach Pör Jesucristo gaaimua hāu peerdā wēnārramk'īrta maach jār haujim. ¹⁰ Hichta maach kōit hādlraa hich t'ōopijim, magbarm gaaimua deeu hich bēewai hagt'a hiiu durrum hoobaicheewai, wa meewi naawia k'āijā, hīchab hich dāi wēnārramk'īr hich dāi harraag. ¹¹ Mag hi dāi hāba naaimaju haawai hich jāg pāach nāmjō pāach k'apeen k'īir honee hapinaa Hēwandam hiek jaau nāmuajā hagdaujō chik'am hubā hapijuuta hēk'abat.

¹² K'odamnaan, marau pārag jaaum hig nāmān hīchab, har pāach hee chi pōrnaan Hēwandam hiek jaaunaa pāach wawiejem k'ānn chan hoob pārau sīi hamag hoobamjō hamiet hanāmūu, hamag p'agmaaugau. ¹³ Magām gaai p'idx'a durrum paar wajap'a ham daupiinaa ham k'a k'ōsi habat. Magnaa pāach wir haigpaijā k'ōinaa naajeet.

¹⁴ K'odamnaan, har jāg p'idx'amap'a sīsidām k'ānnagjā hik'āaba meeरrau sīubat p'idx'amk'īr. K'a honeg chuk'u nām k'ānnjā k'īir honee hapinaa bālr habarm gaaimua pekau hee burrijōjōo nām k'ānn juagjā hoobat. Pari mag nem jaauwaijā k'ajap'a hit'ūu habat ham dāi.

¹⁵ Chik'amnau pāach dāi k'aigba haawai hoob hich hagjō haju hawia ham dāi k'aigba hamiet. Magju k'āai pāach nem waaupierr nem wajap'a waujuuta hēk'abat, pāach wir haigpai maimua t'umaam k'ānn dāi hawiajā hich hagjō.

¹⁶ Hed hēepierr hich mag honee habat. ¹⁷ Hed hēepierr Hēwandamagta jēeub k'aba jēeubat. ¹⁸ Mag jēeu nāmuua nem t'umaam paar hirig hāu hajim habat. Pāar Jesucristo dēnk'a naawai magta hirua hapim k'ōsi sim pārag hich dāi.

¹⁹ Hēwandam Hak'araau pāach k'apeenag nem waupiewai hidēu waupibat, hoob magām waumiet haba. ²⁰ Hēwandamau k'īirjug deewia pāach hee hi hiek jaau nām k'ānnau nem jaauwai, hoob sīi hūrbamjōo hamiet. ²¹ Hamau jaau nām t'um wajap'a hūrnāachi wajap'ampai pōr hee hat'at. ²² Nem wau nāmuua maach pekau paarpapiejem nem warre t'um hiseg-bapālit.

²³ Hēwandam hichdēu hōor k'ōinaa hapiejemuata pāar wajap'a pekau chuk'u wai sīek'iin hāu hak'am. Magua pāar kōit Hēwandamag jēeu chirām, pāar hak'aar, pāar mor maach chi hārām cha maach hiyāā nāmpa t'umaa wajap'a t'ānāmta maach Pör Jesucristoou hich bēewai hoochēmk'īr. ²⁴ Hich chi pāar jār hautarrau chan hich hiek'abarm bālrjā

sëuk'aba sïerräm. Hí mag sïerraawai hichdëu mag habarmjä chadcha sïerräm.

Pablo salud hääbmiecharam

²⁵ K'odamnaan, maar kõitjä hïchab Hëwandamag jëeubat. ²⁶ Maach k'odnaan t'umaam k'lanag mä salud deebat. ²⁷ Maach Pör Jesuu märläg jaaupi siewai hi hiekta mua mäch hiek gaai t'awi hësap gaai mäg p'ä deepäi chiräm. Mäg mua p'ä deepäi chiräm Hëwandum gaaimua t'um maach k'odk'a näm k'lan jägdaar t'ärbat, hamach jägucha hürmk'fir.

²⁸ Maach Pör Jesucristoogta päär kõit jëeu chiraajem, hichdëuta päärau nemdam hig näm t'umaa dedee hamk'fir.

Mägdampai hajim pârag jaaupäim hig chirarr. Hayoo keena,

Pablo

2 TESALONICENSES

Biek numiim hēsap Pabloou Tesalónicapienag p'ā deepāitarr

K'aíu p'ājī maimua chijā k'lan hat'eeta p'ājī. Chamag hēudeem cartajā Pabloouta p'ājim hīchab Tesalónicapien hat'ee. Mag nacharam hēsap deepāitarr k'ur därräa haadäm hee hagt'a hamachdēu hāk'a nām gaaimua dau haug wau nām hanāmjā hichdēu hūr s̄ejim haajem. Mag nām dāi hirua hūrwai hāaur k'lanau hajappai k'augba naajim haajem, mag maach Pör Jesucristo deeu hich chognaan dāi hichta chi Pörk'a bēewi hichdēu higbaju k'lanag warre hamach k'ircha jaaubarm hed chi hāk'a nām k'lan dāijā jāga haju (1:8-9). Mag wir haig hamach k'apeenaupai hamach dau haug wau naawai hāaur k'lanau k'irjuwai ya hag hed pabaichēmpii naajim haajem. Maguata Hēwandamau juau k'āijā ham dāi jāgpi sim haajeejm hanām. Hamachdēu mag k'irju nām gaaimua hāaur k'lan chará ya p'idk'ajā p'idk'aba naajim hanaabá, heeu dēgölp Jesús barbaicheewai sii hamach p'it'ur hatarrdam werplaju hawi.

K'an jawaagta p'ājī. Pabloou hamag mag hēsap p'ānaa deepāitarran hamag, jāgwiata mag chik'amnau dau haug waipi nāmjā hāwat wēnarrā ha jaaunaa Hēwandamau mag durr hi hagk'abarm hedjā jāga haju ha jaaupääig hajim. Pabloou nacha hamag jaaujim, k'ant'eeta Hēwandamau hich chaain hādaraa dau haug waupiejē chik'amnaan juu machgau. Hi hiek jāg Cristo hiek hāk'a durrum gaaimua dau hap'ān haajerr jūrr hich Hēwandamauta ham hich haar p'ē hauju haajem (1:5). Hajapcharan hich Cristo pierrwaita hich gaaimua dau hap'ān haajerr k'lan k'ir meeupiwi, jūrr mag hi higar durrarr k'lan dāi k'aigba haajerr k'lan gaai hirua juu k'ababju (1:6-7). Maimua hīchab hamag k'ap hamk'ir hajap'a jaaupāijim, hagt'a Cristo bēewi mag hich hiek hisegtarr k'lan gaai mas haju hed k'aba sim (cap. 2).

Salud

¹ Maach Pabloouta Silvano dāi Timoteopa hāba nāmuu mag hēsap p'ā deepāi chirām pāar Tesalónica p'ōbör hee Cristo gaaimua maach k'odk'a nām k'lanag. Mua k'ap'ā chirām, pāar chadcha Hēwandam chi Haai gaai hubā t'ierrk'anaa hīchab maach Pör Jesucristo dāijā hubā nām. ² Marau Hēwandam chi Hayag jēeunaa maach Pör Jesucristoogjā jēeu nām, pāar hāuu wai nām dāi hīchab k'ōinaa wai wēnarramk'ir.

Cristo bēewai pekau paraam k'lan gaai Hēwandamau mas haju

³ K'odamnaan, pārau pāachdēu hāk'a nām hiekta chadcha warag hogdāba hāk'anaa haguata nem juu t'eeg paauk'amam dāi wir haig pāach k'apeenjā waragta daupii paauk'amaawai, chadcha pāar gaaimua marau Hēwandamag hāu hajim haju haai nām. ⁴ Pāach jāg durrum gaaimua chadcha maachdēujā mag maach Hēwandam hiek hāk'a nānplidampierr wēnarramua pāar hēugar wajap'a hig hiyāl haajem. ¿K'an jāgwi? Jāg hōrau pāach dāi k'aigba pāach hēudee hēk'abaadēp'āmjā magam higba k'ir t'ūu hāwat durraawaima. ⁵ Pāar jāg p'it'urg hāwat durrum paar, Hēwandam t'umaam k'lan dāi nem hagchata waaujeewai, pāar hirua hich haar hōbērju hayaa hapiju. Mag hi gaaimua maagjerr paar dāi mag hāu

hawiajā, hābmuajā pōd Hēwandamau pāar dāi jāgbaju haai sim haju k'aba sim.

⁶ Jōoi t'umaam k'ān dāi mag nem hagcha waaujeewaita jāg pāar dau haug wau nām k'ān dāijā hirua hīchab hich hagjō ham hap'ān hapiju.

⁷ Magnaa pāach chi dau hap'ān durrum k'ānta māg hatag maach Pōr Jesūs sīi hōtdau huu t'ānām hee hich chognaan chi jua t'ierrnaan dāi hāgt'armua bēewai maach t'um hāba jua hāpiju. ⁸ Mag hi hurum hedan har hōrau hich higmap'a haajerr k'ān dāi maach Pōr Jesuu hōor peerdl̄ haaujem hiek jaauwaijā hasekasmap'a haajerr k'ān gaai mas deenta hurum. ⁹ Mak'ānan sīi hirua bark'ālīpāiwia mam hich mag hok'oo nāisiegau. Magbarm chan tag maach Pōr Jesūs k'īr wajaugjā hooba, ni hi jua t'eegjā hoobaju. ¹⁰ Mag hi pierrwai hi chaain chi hāk'a durrum t'umaam k'ānauta hirig hee haju. Maig pāarjā hi dāi naaju, marau pāachig jaautarr hiek hāk'atarr haawai.

¹¹ Maguata marau Hēwandamag pāar kōit hich jāg jēeu durraajem, hichdēu pārag hich hiek hāk'api haauwai hichdēu wēnārrapim k'ōsi Sīerrjō wēnārramk'īir. Marau k'ap'a nām, pāachdēu chadcha hāk'a nām gaaimua pārau dārrcha hi hat'ee nem wajap'am waum k'ōsi nām. Mamā mag nem wauujā, hich jua t'eegauta mag pāachdēu hig nāmjō hapik'iin hāu hak'am. ¹² Mag nāmua pāar gaaimua maach Pōr Jesujā t'umaam k'ānau t'ō hiek'aju. Magbaawai hichdēujā hīchab maach Hēwandam dāimua pāach k'īrcha hāu pāar t'ō hiek'aju.

2

Cristo bēju na woun hāb chi k'aigbam bēju jaautarr

¹ K'odamnaan, maach Pōr Jesucristo pierrwai maachin chadcha hi dāi nāisiju. Mamā mag hi bēju jaau nām gaaimua chan ² hoob parhoobam k'ānag hādālr pāach k'ūgurpimiet, Hēwandam hiek hawia pāachig jaau nāmua, sīi hōor hījēbk'am hūrwia, wa hēsapjōm k'āijā maar hi gaai t'āwia parhooba pāach haig deepāi nām gaai ya maach Pōr Jesucristoon barbaichēm ha jaauwaijā hoob magām gaaimua pāach k'ūgurpimiet. ³ Hābmua k'āijā pāachig mag jaauwai maan sēuk'aawai. Hich Jesucha bēju na hichiita woun hāb chi k'aigbam māg jēb gaai sīechēju. Mag wounauta hōor Hēwandam dāi meeuk'apiju. Mamā māg hatag paawai Hēwandamau jūrr hi gaaita jua k'āaba hich mag hi gaai mas wai nārraju. ⁴ Pari hichta māg jēb gaai sīweran hich mag wounauta Hēwandam higwia nem jaau nāmjā bālārjā k'ōchk'aba ni sīi hirigjā jēeupimap'a haju. Maguan mawia hichta Haai hi jēeujem degjā jupimaju; mag jupimawia hiita Hēwandamau haju, hichdēupai.

⁵ Pārau k'īr hee paba nā, har mā pāar haar chiraawai hich mag hiek mua pāachig jaaujerr? ⁶ Pārau k'ap'a nām hīchab, k'aniuta mālgawaiwe hi bēepiba sīi hāba hich bēju hed haadeewaita hādāraa bēepi nā.

⁷ Mālgawaiwejā hōrau nem k'aigbam pōm wau t'ānām. Mamā mag hābmua hidēu hi bēepiba t'ā wai simjō sim chawag k'ēcheu hat'aawaita warag k'aibag hat'uucha t'ānāsiju. ⁸ Mag hidēu hādāraa hich bēepibaawain chadau mag woun chi k'aigbam bēwi sīechēju; mamā par mag k'aibag sīewijā maach Pōr Jesuu, sīi p'uasirbāpāimjō, hich hooimāgau hich jua t'eeg dāimua warre t'ōpāiju. ⁹ Mag woun chi k'aigbam bējuun, mepeer jua t'eeg dāita bēju. Mag simua haawai chi meperau hi juag hooju, hag na hōrau nem hooba haajempa hōor dauderra waumamk'īir; mamā mag

waumamān sīi hōor k'ūguraagpau. ¹⁰ Magbaadēm habarmān, har pōd peerdāba hawia Hēwandamau hisegju k'ānnan hichdēu k'ūgurm haig nem parhooba waumamua k'ūgurmaju, chadcharam hiek hamachig jaautar-rjā warag higba ni hāk'ajā hāk'aba hawia maach Pōr Jesuug hādāllr hamach peerdāpiba harr haawai. ¹¹ Mag gaaimua hich Hēwandamaujā hīchab hādāraa mag nem chad k'abamāg ham k'ūgurpimaju, magāmta chadam hiekjō hāk'amamk'īir; ¹² magbaawai hīchab magām gaaimua hamach k'ōchagpierr nem k'aigbamta waum k'ōchgau chadam hiekta hāk'aba harr gaaimua jūrr hich Hēwandamauta ham gaai mas haíma mas haag.

Hēwandamau hich hat'ee peerdā hawaagjār hautarr k'ānn

¹³ K'odamnaan maach Pōr Jesuu k'a k'ōsim k'ānn, hichiita marau pāar gaaimua Hēwandamag hāu hajim haju haai nām. ¿K'an jāgwi? Pāachta jāig Tesalónica p'ōbōr hee chi nacha Hēwandamau jār hautarr k'ānn haawaima. Magnaa hīchab hich Hēwandam Hak'aar maachig nem wajap'a waupiejem dāimua pāachdēu hāk'atarr gaaimuapa pāachta nacha peerdāwi naawaima. ¹⁴ Magaag hat'eeta Hēwandamau hōor peerdā haaujem hiek marau jaau wēnārrām gaaimua Hēwandamau pāar hich dēnk'a haujim, māg hatag pawiajā maach Pōr Jesucristo hajaug hich mag hoo wēnārrramk'īir.

¹⁵ Magau k'odamnaan, Hēwandam hiek k'īrchajā marau jaaunaa sīi hēsap p'ā deepxī nām gaaijā pāachig jaautarr chan hoob k'īir hok'oomeit. K'īir hok'ooju k'āai pārāu warag hag gaaita hubā t'ierrk'a nāisit. ¹⁶⁻¹⁷ Maraun, hich maach Pōr Jesucristoouchata maach Hēwandam chi Haai dāimua pāar k'īir jāsenk'anāa pāar juag hoopim k'ōsi nām, pārāu nem jaaunaa nem wau nām t'um wajap'ata hōbēbēr hamk'īir. Hich Hēwandamauta maach k'ōsi k'īir jāsenk'ajim, hich mag wēnārrāmua hich dāi hogdāba nāisijūjā k'ap hamk'īir.

3

Pabloou hich k'apeen dāimua hamach kōit jēeupi narr

¹ K'odamnaan, hābmiecha paawai marau pārag maar kōit jēeubat hanām, mag gaaimua pāach hee harrijō maach Pōr Jesuu hōor peerdā haaujem hiekta jöpcha durripierr haaidābaadee hōraujā hāk'am k'ōsi hamach t'āraucha hāk'amk'īir. ² Pārāu k'ap'ā nām, t'umaam k'ānnau chan Hēwandam hiek hogdāba hāk'aba haajem. Maagwai jēeunaat, hōor k'aibag sīsidām k'ānn juu heemuajā hāu maar peerdāmk'īir. ³ Mamā hich maach Pōr Jesucristoou hich garmua chan maach k'a hogdāba sīerraawai pāar hirua hich dāi hubā wai sīenaa mag k'aibagk'am k'ānn juu hee burrpi-maaugaujā pāar t'āa wai nārraju. ⁴ Pāar chadcha maach Pōr Jesucristo dāita wēnārrāawai marau k'ap'ā nām, pārāu marau nem jaau nām hipierr nem waunaa māg hatagjā hich jāg wau nāisiju. ⁵ Mag pārāu maach hipierraa haju k'ap'ā naab mamā, warag Hēwandamag jēeu nām, hich jāg hichdēujā maach k'ōsi harrijō pāragjā warag wir haig pāach hagdaujō daupiicha hamk'īir. Magnaa hīchab maach Pōr Jesucristo juapaata pārag deepi jēeu nām, chik'am juu machgau pāach dau hap'ā hawiajā hich dēnjō hāwatamatk'īir.

P'ik'amp'am k'ai t'achjā k'ōbaju haai sim

⁶ K'odamnaan, maach Pör Jesucristo hiekta maach hiek gaai t'awi marau pārag jaaum hig nám: Har hōor pāach hee sīi hamach k'ōchgierr ham k'ōchgau p'idk'amap'anaa marau pāachig nem wajap'a jaautarr chaaur nárrjéem k'lan dāi hoob k'apeerk'amiet. ⁷ Pārau k'ap' nám jága maar pāar hee wénrrají. Maar mag sīi parhooba maachdēu hampierr wénrraba harr haawai pārau pāachdēujā k'ap' nám, k'anjöm nemta pārau maar juu hoowia hagjö maar dēnjo wauju haai ná. ⁸ Maar chan mag sīi p'idk'ajā p'idk'aba hōor higaau par t'ach k'ōba haajeejim. Hante hiwiir hābmua k'āijā maar jāhogam k'ōchgauta hichpa k'ōjudam chuk'u chirajim ham hugua, k'ajeeu durrum hāba, maran hedaram magwe p'idk'ajeejim maach bidam hat'ee. ⁹ Maar mag p'idk'a wénrrarr chan mag maach wénrram paar pārau marag sīi par t'ach k'ōpiju haai k'aba naawaijā k'aba, maach mag p'idk'a nám hoowi maachjö p'idk'amk'iirta maar jāg wénrrajim. ¹⁰ Maach jam pāar dāi naat'uurwai marau pārag hiek'a p̄lajim. Mag hiek m̄g hajim: "Pāar hee hāb k'āijā p'idk'amap'a sim k'ai, magan t'achjā k'ōbaju haai sim." Ma hajim marau pārag jaaup'atarr. ¹¹ Pari magtarpta marau maumua hūurwai hāaur k'lan mag sīi p'idk'ajā p'idk'aba, parta naajem hanám. ¹² Har mag bālrjā nem waujujā chuk'u nám k'lanag marau, "Sīi par naaju k'āai p'idk'abat" hanám "pāach bi hat'ee." Maach Pör Jesucristo hiekta hi himeerba marau mag jaaup'āi nám.

¹³ K'odamnaan, nem wajap'a wau nám gaaimua chan hoob pārau k'ajeeu nám hawia tag nem waubam hamiet. ¹⁴ M̄g marau pārag p'a deepāi nám hiekta hābmua k'āijā hasekasmap'a sim k'ai, magan mag wounan warre t'umaam k'lanag hich mag sim k'ak'apdō hapinaa hoob hi dāi k'apeerk'amiet, hich dāi magbaawai deeu k'īir naauwia deeu hewag k'īirjumk'īir. ¹⁵ Mam̄ magwia k'āijā hoob hi dāi hiekk'ōr paraa námjö hi hoomap'a hamiet. Magju k'āai hag'ta pāach k'odk'a s̄iewai sīi hi wawibat.

Pabloou chi hāk'a durrum k'lan kōit Hēwandamag jēeutarr

¹⁶ Maach Pör Jesúz maach k'ōinää hapijem̄gta pāar kōit jēeu chirám, pāar wénrrampierr hichdēuta pāar k'ōinää wai nárramk'īir. Hichchata hich mag pāar dāi s̄iepim k'ōsi chirám.

¹⁷ M̄ch Pabloouchata m̄ch juadamaucha pārag m̄g hābmiem saludam p'ānaa deepāi chirám. M̄ch hēsap p'āapierr hich jāg m̄chdēucha m̄ch t'ār firmaapäajem, chadcha m̄chdēuchata deepāi chirám k'ap hamk'īir. ¹⁸ Maach Pör Jesucristoogta pāar kōit jēeu chiraajem, hichdēuta pārau nemdam hig nám t'umaa dedee hamk'īir.

M̄gdampai hajim pārag jaaup'āim hig chirarr. Hayoo keena,

Pablo

1 TIMOTEO

Nacharam hēsap Pabloou Timoteoog p'ā deepäitarr

Chi p'ātarr. Chamla k'lan carta numí Timoteoog deepäitarr maimua Titoog deepäitarr dāi mak'lan t'ärjupta hābmiecha Pabloou p'ātarr k'lanau. Māk'lan carta pastornaan hat'eeta p'ātarr haawai negöonau “cartas pastorales” haajem.

K'aígta p'ā deepäijī. Pabloou māg carta deepäi sim jaar, Timoteo pastor hajim haajem Efesoom iglesia hee; magua hirigta deepäijim haajem. Warrcha Pabloou Efeso p'óbör hee maach peerdlaejem hiek jaauwimaawai hōor k'apaana hāu Cristo hiek hāk'ajierram haajem. Mag hāk'a p'óbaaderr haigmua Timoteoogta Pabloou chi Efesoom iglesia jaau platarr haawai Timoteon p'idag pōomata wai sīejim haajem. Mag jaar chan hīsimjō Hēwandamag jēwaag hāba biirdlaejem dijā chuk'u harr haawai sīi parhoobam degta hamach dārr habarmpiere hagdaujō hamach pastor dāi podpaajeejim haajem. Mag t'anarr t'um chi pastornaan Timoteoogta jaau plajim Pabloou.

Timoteon chadcha Hēwandam hiek hichig jaaupi jaautarr gaaita hogdla ba p'ídka Pablo dāi k'apeer hajap'am hajim haju haai nām. Chadcha hich jōoi Pablooujā hi chig haba haajeejim (Fil. 2:19-20).

K'an jawaagta p'ājī. Pabloou Timoteoog māg hēsap p'ā deepäitarran hi wawieg hajim; hiruajā hīchab Cristo hiek hāk'ajerr haawai hōor heejā hī jāga nārraju haai sīejī ha jaaupääig; mag nām dāi hīchab hich chi Timoteo Efesoom iglesia hee pastor harr haawai chi hāk'a durrarr k'lan dāijā hirua jāga haju haai sīejī ha wawieg. Mag Pabloou Timoteoog hich iglesia hee jāga haju haai sīejī ha jaaupäitarr gaaimua hīs hewagiā maadēu k'ap'a haju haai nām jāga naaju haai nāmaach iglesia (3:15).

Salud

¹ Mālān Pabloou, Jesucristoou hich hi jaauumk'īir jar hautarr. Hēwandam maach peerdla haumieu Cristo dāimua chogpäitarrauta pā hat'ee māg hēsap p'ā chirām Timoteo. ² Mag Jesucristo cha mua jaau chirāmuata māg hatagjā hāu maach k'īir meeupiju. Maachdēu hi hiekpai hāba hāk'a wēnārrām gaaimua plāta mua māch chaaijō hārcha hig chitām. Maach Haai Hēwandamag jēeunaa maach Pōr Jesucristoogjā jēeu chirām, pā dau hee haug k'aug paraanaa hāuu wai nām dāi pā k'ōinaa wai wēnārramk'īir.

Chad k'abam hiek jaau nām gaaimua Pabloou hiek t'eeg jaaupäitarr

³ Har na māch Macedoniaag maagpaawai māchdēu plārlāg jaau chirārrojō, hich jāig Efeso p'óbör heepai chirsí, jāg sīi sēuk'a nem hagchajā k'aba jaau wēnārrām k'lanag tag jāgām hiek jaaupiba haag. ⁴ Hoob sīi jāg hamach jōoin higwia hamau waaujerr higp'óbaadēmjā warag hag gaaipai par hamach hip'it'ur pā chāuu hapim hamag. Jāgām hiek jaau nāmuān sīita warag hōor hee hiek pōm maadēujā k'augbata hapāi sim. Sīi hōor k'ūgur p'ē wai nāmuā warag hōrag Cristo hiek hāk'api haujujā k'īrjubata nām, Hēwandamau maachig jaau simjō hamachigjā hagjō jaau simjā k'augbamjō. ⁵ Mua plārlāg mag jaaupāi chirāmān, hich mag wēnārraju k'āyau warag chik'am k'a k'ōsi hamk'īirta mag ham wawibā ha chirām, magbaawai hamau hagdaujō hō hajap'anaa nem

k'aigba waujujā k'īirjuba sīi t'ārauchata Cristo hiek hāk'amk'īir. ⁶ Mamā har chi sēuk'a nem jaau nām k'ānau magba, warag k'īirjug chaaur k'īirjuwia sīi parhooba maadēu nem higmap'amāgta hee t'ānram. ⁷ Mag wēnārrāmta hamaun hōraujā hamachig hamta Moiseeu p'ā p̄atarr hiek jawaagjā chi machnaanau hapim k'ōsi nām. Mamā mag hamachdēupajā nem jaau k'aug nām hanāmta, hamachdēu jaau wēnārrāmjā k'augba nām.

Chijā k'ān hat'eeta Hēwandamau ley deejī

⁸ Jāg Hēwandamau Moiseeg ley p'āpitarran chadcha chi hajap'amāu. Mamā hīchab maadēu k'ap'ā haju haai nām, chijā k'ān hat'eeta Moiseeu mag p'ā p̄ajī. ⁹ ?Pārau k'īirjuawai nem hajap'a waaujem k'ānag tag nem waupiba haagta Moiseeu mag ley p'ā p̄ajī? Mag k'abam. Moiseeu mag Hēwandam ley p'ā p̄atarran, har nem jaau nāmjā hūrba warag chaaur hāk'a hāk'a sīerrjēem k'ān hat'eyau: nem k'aibag sīi pekau waujupai k'īirjuajem k'ān hat'ee; har Hēwandam högk'abanaa hi hiekjā hāk'aba, warag hi wau hiek'aajem k'ān hat'ee; har hamach dēnnaanjā wir haig t'ōojem k'ān hat'ee; maimua har t'um chik'am juau t'ōojem k'ān hat'eeta p'ā p̄ajim. ¹⁰ Lein hīchab har dich hōor k'abam dāita k'apes haajem k'ān hat'eeu; har dich k'amannaan happaita hālin dāimjō, wa hālin k'āijā hamach happaita hemk'ooin dāimjō haajem k'ān hat'ee; har hajués hōor p̄rnaa hamach hat'ee p'idk'amk'īir dār harrjem k'ān hat'ee; sēunemk'am k'ān hat'ee, maimua har chad k'abam nemta chadam hiek gaai t'ā hiek'a sīerrjēem k'ān hat'eeta p'ā p̄ajim. Hajapcharan lein har t'um Hēwandamau hich hiek gaai nem hajap'amta waipi jaau sim hipieraa k'aba, warag nem parhooba wau wēnārrām k'ān k'aibag waumk'īirta p'ā p̄ajim. ¹¹ Mua mag nem hajap'amta waipi sim ha chirām chan māch hiekpajā k'aba, jāan hich Hēwandam hōor dāi hajaug k'itāmuata mārāg jūrr jaauumk'īir jaautarau. Magua mua maach peerdāajem hiek jaau chitāmpier hich magta jaau chitām.

Hich peerdā hautarr paar Pablood Hēwandamag hāu hajim hatarr

¹² Maach Pör Jesucristoou hich hi jaauumk'īir māch jār hautarr paar hirig hāu hajim ha chirām. Hichdēuta hāu mā juapā jāppibarmjō habarm mag hich hiek jaauumk'īir. Hirua hoowai mua hich p'īdag gaai hogdāba chitaju k'ap'ā sīerr haawai māg p'īdag mārāg deejim. ¹³ Muan warran Cristo hēugar k'aigba hiek'a chitajim; magnaa hi hiek hāk'a nām k'ān k'aibag wawaag ham hēudeejā hēk'anaa hich Cristo t'ārcha t'ārt'ārnaajā hīchab hi wau hiek'ak'a haajeejim. Mag chitarr hāba, Hēwandamau mā dau haug k'augjim, hagt'a hi hiek hāk'aba chirām gaaimuata māch mag chitāmjā k'augba chitaajerr haawai. ¹⁴ Jūrran mag chitajieb mama, maach Pör Hēwandamau hāu magāmjā higba māch k'aibag t'um chugpatarr haawai hāba Jesucristo hiekpaita hāk'a chitām. Magua hīsin mua hi k'ōsinaa māch k'apeenjā t'um hāba daupii chitām, har chadcha hi hiek hāk'a nām k'ānau haajemjō.

¹⁵ Dich hin hiek'ōoin t'umaam k'ānau k'ap'ā haju haai nām: "Jesucristo māg jēb gaai bēewain pekau paraam k'ān peerdā hawaanta bēejim." Ma chan sēuk'aawajā k'abam. Warran mān māchta hārcha pekau pōm chitajim, tagam k'ān k'āijā. ¹⁶ Mamā mag māchta hatcha nem k'aibag chitarr haawaita Hēwandamau warag mān dau haug k'augam k'ōsi dau haug k'augjim, mā magbarm gaaimua t'umaam k'ān nem k'aibag sīsid hawiajā magām higba, Hēwandamau hamagjā "Mua pāar māchig

bëeta hoo chiram p  ar peerd   hawaag" ha sim k'ap hamk  ir. Magua hewag pawiaj   hamau m   d  enj   h  k'am  n, h  u peerd   n  isiewai Cristo d  i hamach hich mag n  isiju k'ap haju. ¹⁷ Maguata t'umaam k'  nau H  wandampaita t'   hiek'aju haai n  m, hichta hich mag Rey chaark'a s  erraawai. Hichta h  ba t'  j   t'  ba, hich mag s  erram warrgarwe. H   p  d maad  u hooba haajem. Hichta h  ba H  wandam charau. Hichd  upaita nem t'um k'ap' s  erram. Maata maach H  wandam.

¹⁸ Hajap chir   Timoteo. P  lta m  ch chaaij   wai chitaawai mua p  r  g jaauk'im: Na har H  wandamau k'apeenag hiek'apibaawai p   higwia j  ga p   p'  dk'aju haai chir   ha jaautarrj  , hich j  g Cristo hiek maachd  u h  k'a n  m gaaита hub  naa, nem k'aigba waujuj   k'  irjuba, warag maach H  wandam hiekta jaaub  , s  i meeuk'a j  au n  mj   nem p  la chuk'u. ¹⁹ Pua k'ap' chiram, maach k'apeen h  aur k'  nau hamachd  u nem hajap'am wauju haai n  m k'ap' narrta warag chaaur k'  irjuvia ya h  s parhoobata w  narram. ²⁰ Magta hajierram maach k'apeen Himeneo Alejandro d  i. Maguata hamau deeu hewag k'  irju n  m hora mua warag meperagta ham t'  s  ebap  im, ham d  i hichd  u hampierr hamk  ir; hamach d  i j  gbaawai h  udee tag s  i H  wandam d  i hib  lr wau n  mj   hi d  i j  gam hugua.

2

J  ga haju haai n   H  wandamag j  eu n  m haig

¹ Keena, mua p  rag jaaum hig chiram  n m  gau: H  or t'um m  g j  b gaai t'  n  m k'  n k  it H  wandamag j  eubat. Mag j  eumamua nem t'umaam paarj   h  chab hirig h  u hajim habat. ² Presidentenaan k  it j  eunaa h  chab tagam k'  n t'um chi t'et'emnaan maach p  rk'a t'  n  m k'  n k  itj   H  wandamag j  eubat, maach t'um h  ba k'  inaa w  nrrraag. Mag warag maad  u j  eumamua hirig: "H  wandam, pua hamag k'  irjug k'ap' hapibarju, nem hajap'a waumk  ir" ha j  euju haai n  m. P  raru magta j  eum  n, H  wandamau hamag k'  irjug hajap'a deebaawai maach t'umaam k'  ntha honee n  m d  i k'  inaa w  nrraju, H  wandamau k'  sim nemj   maachd  u waum haig wauju hayaa. Maagwai mag H  wandamau k'  sim nem waauwaij   bigaaum k'  nnau mag  m habaju. ³ P  raru mag t'umaam k'  n k  it j  eu n  m  n magan h  u k'  er  m. Mua p  rag mag j  eupi chiram  n, H  wandam maach peerd  ajemuaj   hich magta hichig j  eupiejeewaita mag jaaau chiram. ⁴ Hiruan t'umaam k'  ntha chadcha hichd  u maach peerd   haaujem hiekta k'ap' hapim k'  si sim, mag k'ap' n  isiewai t'umaam k'  nnau hamach peerd  ju haai n  m ha k'ap hamk  ir. ⁵ Mama mag maach t'umaam k'  n peerd   hawaag hichta H  wandam h  bpai s  erraawai h  chab maach dich pekau gaaimua H  wandam warp narr k'  ntha deeu h  maai hi d  i k'  inaa w  nrrapiejemj   hagj   h  bpai s  erram. Mag woun hich Jesucristooou. ⁶ Mag t'umaam k'  n peerd   hawaagta h  dlraa hich t'  opijim, magbarmua H  wandam d  i mag pekau gaaimua hiekk'  r p  om narr t'um hichd  upai p'ag h  beerp  yaag. Mag Jes  s t'  otarr gaaimua maad  u k'ap' n  m, chadcha t'umaam k'  ntha H  wandamau peerd   haum k'  si sim. ⁷ Hich magtarr jaaumk  irta hichd  ucha m   j  r haujim, hich hiek jaaujemk'a hawaag; mag jaaau chit  mua judionaan k'abam k'  nnagta j  gata chadcha Cristo maach t'umaam k'  n k  it hich t'  opitarr haawai maad  u hi hiek h  k'a w  nrraju haai n  m ha jaaumk  ir. Mag chadcha hi hiek h  k'a chiraawai b  lrj   s  uk'aba mag hiek'a chiram.

⁸ Maguata muruan chi hāk'a durrum k'ān nānāidāmpier Hēwandamag jēwaag hāgt'aag jua jārk'aawai chi hemk'ooinauta Hēwandamag hiek'amamua jēeupi chirām. Mamā mag Hēwandamag jēeu nāmuia hāgt'aag jua jārk'a nām k'ānijā pekaúa jua p'lis meu sīsidām k'abam; hagt'a dich k'apeen dāi k'āijā meeuk'a nārrjēenaa dich k'apeen dāi hipeer hahaujā k'abata Hēwandamag jēeubat.

⁹ Hālinagjā mua mag chirām: Pāach chihöowai hoob hat'uu chihöomiet; hagpierrpaita chihöobat. Hoob sīi nem hatcharag hōor dauderraā pör megmiet. Hoob chihöo hooimā sīi p'up'up p'ir dēnpa k'āijā pör hee p'ik'a jūamiet; hoob k'ajūa k'āijā nem parhēpagk'am jūamiet, magām gaaimua hōrau pāachig heerpapaad ham hugua. ¹⁰ Magju k'āyau chadcha hālin Hēwandam hiek hāk'anaa hirigpai jēeu wēnrraajem k'ānau haajemjō, nem hajap'a wau nāmuata pāach higpiju hawiajā pāach hēugar hig hiyāa hapibat. ¹¹ Hālinan culto hee weetwaijā, Hēwandam hiek jaaubaadeewai sīi k'īuuta hūr hohoodō haju haai nām, hamachdēuta jaau nāmjō sereubaadēp k'aba. ¹² Mua hālinag chan culto hee hōor k'apanag hee Hēwandam hiekjā jaaupiba, ni hamachta hemk'ooin k'āijā hārpai hapiba chirām. Magju k'āai sīi warag k'īuuta Hēwandam hiek hūr hārrjēe hawi hōbērju haai nām. ¹³ ¿K'an jāgwia mua mag chirā? Mua mag chirāmān, warrcha maach hompaawaijā Adanta nacha Hēwandamau hompaawia jūrr hēudeechata hāli hompaatarr haawaita mag chirām. ¹⁴ Maimua hīchab k'īir heyaa habat k'aita nacha dösātau k'ūgurjī: Adán k'abajim. Chi nacha k'ūgurwia pekau hee burrtarran Eva hajim. ¹⁵ Hichta nacha mag pekau hee burrtarr gaaimuata Hēwandamau hirig, "Pā chaai hoogpaawai hich jāg pā gaai machag hāwat hārraju" hajim. Magjieb mamā hirua Hēwandam hiek tāraucha hāk'a hārramān, hijā hīchab hemk'ooijō peerdāju. Mamā mag nām dāi t'umaam k'ān k'a k'ōsinaa, Hēwandamau k'ōsi sim nempaita waunaa, hīchab hich hārrampierr hagpierraa hārraju haai sim.

3

Iglesia heem chi pörnaanjāga wēnrraju haai nā

¹ Magām hiek chan sük'aawai k'abam keena: Hāb k'āijā hichta Hēwandam hiek hāk'a t'ānām k'ānām pörk'am k'ōsi k'īirju sim k'ai, magan hagchata k'īirju sim, p'īdag hajap'am gaita pārju k'īirju sīewai. ² Mag chi p'īdagjā hajap'am haawai mag chi hāk'a durrum k'ān pörk'ajujā hīchab woun parhoobam k'abata hig sim. Magba hak'iin, hōor dak'īir parhooba haawai jūrr hichigpata bigaum k'ānau hiek'ak'a haju. Mag ham huguata mag chi pörk'a simān, hāli hābpaita paraa haju haai sim. Sīi donjō parhoob nem wauba, k'īirjug paraanaa hajap'ata nārraju haai sim, hich wau hiyāa ham hugua. Magnaa hīchab hōor bēewaijā hich deg jēerpim k'ōsi jēerpinaa Hēwandam hiek hōrag jawaagjā nem jaau k'augta haju haai sim. ³ Chi pörk'a sim k'ā chan hoob mag nag pignaa, hich k'apeen dāijā k'ujārnem haju k'aba, ni sīi nemdam bārām wau nām paarjā hāba p'atk'onta hauju k'īirjubaju haai sim. Magju k'āai, t'umaam k'ān dāi hō hajap'anaa k'ōinaata nārraju haai sim, ni p'atk'on hichdēu hau sim hatchajā warag paarpaju k'īirjuba. ⁴ Dich degam k'ān dāi t'um dich nempa hajap'a haairaanaa dich chaainjā wawik'aju haai sim, dich hipierraanaa dich hōk'ō bāaumk'īir. ⁵ Hābmua k'āijā pōd hich chaainpajā wawie meraa sim k'ai, magan jāgā hōor k'apanaa Hēwandam

hiek hāk'a t'ānām k'ānān hajap'a wawí wai nārraju k'ai? Magām k'ānānau pōd Hēwandamau hig simjō habaju. ⁶ Mag chi Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ānān pōrk'apieg chan har hewaa Hēwandam hiek hāk'a sīsidām k'ānān jār hauju k'aba nām, heeu magba hak'iin hichdēupai hiita wajapcha chiraawaita hi jār hat'am hawia hich t'ō hiek'aduk'am. Magbaawai mepeer hatarrjō hichdēupaita Hēwandamag wir haig hich k'aibag waupiju. ⁷ Meperan hāba hōrag pekau waupijuuta hēk'a sīerraawai bālār habarm gaaimua chi pōrk'a nām k'ānān hēugarta Hēwandam hiek hāk'aba haajem k'ānānag k'aibga hiek'apim k'ōsi haajem. Maguata mag chi pōrk'a nām k'ānānan har hāk'aba nām k'ānān daarjā hagchata wēnārraju haai nām.

Chi pōrnaan juag hoojem k'ānānjā jāga wēnārraju haai nā

⁸ Mua hīchab pārlāg jaauk'im, jāga haju haai nā chi pōrnaan juag hoojem k'ānānjā: Hamjā hīchab t'umaam k'ānān daar k'ajap'ata wēnārraju haai nām, hamach hēugar chik'amnau hīgk'am hugua. Hiek hābata haju haai nām, hiwiir hābamāg nem mag hawia jūrr deeumāg k'īet jajaau haba. Magām k'ānān chan hīchab nag pigjā k'aba, ni sīi nemdam bārlām wau nām paarjā hāba p'atk'onta hauju k'īirjubaju haai nām. ⁹ Magju k'āai maach peerdājēm hiek cha maadēu heeu k'augbarmta warag hogdāba hāk'anāa hīchab Hēwandamau nem waupi jaau simpai wau wēnārrām haawai, gaai k'aibagjā chuk'u honeeta wēnārraju haai nām. ¹⁰ Magua mua pārlāg mag chirām: Chi pōrnaan juag hoomk'īir hōor hig nām k'ai, nacha hamau wau nāmjā hoonaa t'ūr hajap'a p'aabarmjō bēgōhne bālārjā k'aibga k'aba hōbērbaawaita mag chi pōrnaan juag hoomk'īirjā jār hauju haai nām. ¹¹ Ham hālinjā hīchab t'umaam k'ānān daar hajap'ata wēnārraju haai nām, sēunem nem hīgk'aba, ni nem waauwaijā sīi don hālinjō parhoob nem wauba. Hīchab hamach jaai happai hoonaa, nem waubaadēmjā hōpāiba hich mag werba sīsiu haju haai k'aba nām. ¹² Har mag chi pōrnaan juag hoo nām k'ānānan hāli hābpaita paraanaa hīchab hamach chaainjā t'um hamach degam k'ānārpa haairaa haju haai nām. ¹³ Pua k'ap'ā sim, har hamach pōrnaan juag hoo nām k'ānānau hajap'a ham juag hoowai, bigaum k'ānānagpa warag hamach daupii hapinaa hīchab hamachdēu hāk'a nām hiekjā warag hōgk'aba jaau k'ap'ā hōrag jaaujem.

K'an jawaagta Pabloou māg hēsap p'ā deepājī

¹⁴ Timoteo, mua jōpcha pāl hoon maju k'īirju chirām. Maagwai pārlāg k'ap hamk'īir māg hēsap p'ā deepājī chirām. ¹⁵ Māl da barba hawiajā ya pua k'ap'ā sim, jāga wēnārraju haai nā Hēwandam hiek hāk'a k'it'ēem k'ānān. Mag hi hiek hāk'a durrum k'ānānta t'um maach Hēwandam chi hiwam chaainau. Mag hamachta Hēwandam chaain haawai, bit'urgam k'ānānagjā parhooba hamach hichaaur jaaupimaaugau, chadam hiek hamachdēu hāk'a nāmpta hich jāg warm k'ānānag hamach hādālr deeba jaau duraajem. ¹⁶ Mag hiek warrgar t'umaam k'ānānau k'augba haajerrta hīsin maadēu dawaa hoo nām, hich Hēwandamau maachig k'augpitarr haawai. Mag maachig k'augpitarr hiek'an māgau:

Cristo Hēwandamk'a simta maach t'aabaajemjō māg jēb gaai t'aabachēwia, maach wounaan k'īir t'egwia, māg jēb gaaim k'ānānag hich hoopien bēejim.

Maimua meewia Hēwandam Hak'arau deeu hi p'iriū hat'amua chadcha hí pekau chuk'u k'itām ha k'augpijim hōrag.

M^λg jēb gaai s̄leichēwia hirua nem wautarr t'um Hēwandam chognaanau hāgt'armua hoojierram.

Maimua hamach haar pabaimaawaijā sīi honee hamach jua hee baarpi haujierram.

Magtarr, durr warp'am magwe haaid^λ jaaupāiwia meupierram k'^λnau k'ak'apdō t'^λn^λm dāi hīchab durrpierr hi hiek hāk'a durrum k'^λn n^λn^λd^λm.

4

Hāaur k'^λnau Hēwandam hiek hamachdēu hāk'atarrjā hisegju

¹ Mam^λ Hēwandam Hak'arau k'apeenag jaaupibaawai jaautarr gaaimua pua k'ap'^λ sim, m^λg hatag paawai hāaur k'^λn hi hiek hogd^λba hāk'a wēn^λrraju haajerr k'^λnta m^λg hiek hajap'am hisegwia jūrr parhooba dösātau nem jaaupi sim jaaau n^λm^λgta hee hajurau.

² Magp'ōbaadēm^λn hajap'a Hēwandam hiek jaaau n^λm han^λmta hamachdēu jaaau n^λmjōjā k'aba, sīi parhoob n^λm waunaa sēuk'a nem hīgk'a sīerrjēem k'^λn hiekta hūrm k'ōchk'ak'a hajurau. Mam^λ har mag sēuk'a nem jaaau wēn^λrram k'^λlnaun k'ap'^λ n^λm, hamachdēu chadcha nem hagcha jaauba n^λm. Mama hich mag jaaau k'^λaug naawai hamachdēu mag sēuk'a nem jaaau wēn^λrramjā ham gaai mas k'aba n^λm. ³ Chi mag parhooba nem jaaau wēn^λrram k'^λlnaun h^λli haupiba jaaunaa h^λainagjā jaaai haupiba jaaau n^λm dāi hīchab nem parhoobajā k'^λju k'abam ha jaaujem; majā parhooba k'ōmk'īrta Hēwandamau nem t'um wautarr haawai maach m^λg chadam hiek k'ap'^λnaa hāk'a durrum k'^λlnaun warag hirig hag^λm paarjā hāu hajim hanaa k'^λju haai n^λmta mag jaaau n^λm. ⁴ Hēwandamau nem wautarr t'um hajap'am^λu. Maguata maadēu Hēwandamag jēeuwia, hirig hāu hajim hanaa, bāl^λrjā nem hisegba k'^λju haai n^λm. ⁵ Mag hichdēu nem k'ōmk'īr deetarr t'um hichdēujā chi hajap'am^λu ha jaautarr haawai, hinag hawia k'^λobaju haai n^λmjā haba, warag hirig hāu hajim hanaata k'^λju haai n^λm.

Jesucristo chog chi hajapcharam k'^λamk'īr Timoteo wawitarr

⁶ Timoteo, maach k'odnaanag pua magta jaaau chit^λm^λn, p^λ Jesucristo chog chi hajap'amk'a chir^λm. Mag ham^λn, p^λlln hīchab jua t'^λeeg chirsiyu, hiek hajap'am p^λchdēu hāk'a chir^λm jaaau n^λmta t'ach k'^λ n^λmjō p^λaaba jaaau chit^λm gaaimua. ⁷ Hoob sīi jāg warrgar hamach jōoin nem hīgk'aa haadēmjā maadēu k'^λaugba warag p^λa ch^λuu haajem k'^λln hiek hūr chitam. Mag k'^λai Hēwandamau p^λchig n^λrrapi simjōta hagcha n^λrraju hēk'abā. ⁸ Sīi k'^λapā jāpaagpai nem wau n^λmln hāu sim. Mama Hēwandamau nem k'^λosimpai wau n^λmta nem t'umaam hat'ee hajapcha sim. ¿K'an jāgwi mua mag chir^λm^λn, m^λg jēb gaai n^λwejā hirua nem k'^λosim waauwai maach k'^λir honee hapinaa hīchab m^λg hatagjā maach k'^λir meeupiju haawaita mag chir^λm. ⁹ Cha mua mag chir^λm^λn chadcharam hiek'au. Maagwai t'umaam k'^λlnau hāk'ak'iin hāu hak'am. ¹⁰ Mag m^λg jēb gaai n^λwejā Hēwandamau maach dāi hajap'a haju k'^λap'^λ naawaita, hich jāg t'et jaaau n^λmua, hi hiek hōrag hāk'apiju hēk'a durrumua, hīchab chik'amnau maach hīgk'abaa^λdēp'λmjā mag^λm higba, warag pēdurraajem. Chadcha Hēwandamta hāba t'umaam k'^λln peerdlajem^λu, pari hajapcharan har hich hiek hāk'a durrum k'^λln dēnpai mama.

¹¹ Cha mua p^λchig jaaau chir^λm hiek hamag m^λ himeerba jaaunaa hīchab p^λchdēu jaaau sim hiperraai hapibā. ¹² P^λch hēwanaa chiraawai

jöoinagpa pöd mag jaauju k'aba chir^lm hawia, hoob h^ldlar hamag p^lch k'a hisée hapim. Mag p^lch k'a hisée hapim hugua, t'umaam k'^lln daar hagpierra chitá; maagwai chi h^lk'a durrum k'^lln heejá jöoinaupa p^lch mag hoowai h^lchab jägata hamjä wënlrraju haai n^a ha k'ap haju. Magnaa t'umaam k'^lln k'a k'^lösinaa Hëwandam hiek p^lchd^l h^lk'a chir^lm jä hogd^lba h^lk'a chitá. H^lchab p^lch hiek'aawaijä, nem hagchata hiek'a chit^lm d^li p^lchd^l nem jaau chir^lm jä sⁱ par hiiupai k'aba p^lchd^l jaau simjöta habá t'umaam k'^lln dak^lir. Hoob p^lchd^l nem jaau chir^lm hichaaur nem b^llr habarm gaaimua k'^lijä pekau paarpa chitam.¹³ M^a bar n^am hora, t'umaam k'^lnnag hamach j^lgucha h^lrmk^lir, Hëwandam hiek p'^lä sⁱsid^lm gaaai h^liba t'^lrbá. Mag t'umaam k'^lln j^ag daar t'^lrwia hich hag hiek'aupai ham wawimamua hamag hajap'a jaaubá.¹⁴ P^lchig mag p'ik' amk^lir k'abajieb, har nacha Hëwandamau k'apeenag jaaupibaawai mak'^lnau p^l higwia j^lrr chi p^lörnaanag jaautarr. Magbaawai hajim, har hamau p^l h^lr jua haus^lubarmua Hëwandamau hich jua t'eeg p^lrlg deetarr. Mag p'ik' amk^lirta mag jua t'eeg p^lchig deetarr haawai hoob sⁱ hich j^ag par wai chitam.

¹⁵ Timoteo, Hëwandam hiek jaau n^am gaaita warag p^lch t'ierrpamam t'umaam k'^lnnau hoomk^lir, cha mua p^lchig jaaubarm t'um k'^lirjunaag hag gaaipai chirsí.¹⁶ P^lchd^l jaaumaajem hiekpai hajap'a k'^lirjunaag k'^lir k'ap'^l chit^lm d^li warag hich hag hiek gaaipai h^lk'a chit^lmua hub^l chitá. Pua chadcha cha mua jaau chir^lmjöta ham^ln, magan p^lch peerd^l chirsim d^li h^lchab bigaaum k'^lln har p^lch hiek h^lur durrum k'^llnjä h^lu pua ham peerd^lpi hauju.

5

Jäga haju haai n^a Cristo gaaimua maach k'odk'a n^am k'^lln d^li

¹ P^lch k'^läi jöoinag hoob meeurraru hiek'am. Hamag meeurraru haju k'^layau, p^lch hayagta hiek'a chir^lmjö hit'^luu hiek'amamua warag ham wawibá. P^lchjö chaainpaim k'^lnnjä p^lch k'^lodnaan k'aba hawiajä p^lch heeugpeen k'^l h^lbam k'^lnnjö jäsene habá.² Maimua h^lanaan d^lijä p^lch h^ld d^limjö hanaa chi daupeen d^lijä p^lch h^lp'^llin k'^l h^lbam k'^lln d^limjöta habá, b^llrjä ham d^li k'^lirjug chaaura haju k'^lirjuba.

Iglesiaau jäga haju haai sⁱ k'oopaa h^llin d^li

³ Har k'oopaa h^lanaan chadcha dau hap'^l higju chuk'u k'it'^lem k'^lln d^li hö hajap'anaa hamau nem hig n^amdam hau dedee habá.⁴ Mam^l k'oopaa h^lan h^lb k'^lijä chaain paraanaa y^ltonaan k'^lijä p'^l wai sim k'ai, magan chi chaaina k'ap haju haai n^am, hamachd^luta nacha hirua nemdam hig sim haudeeg garpapa haag. Hamau k'ap'^l haju haai n^am, hich j^ag jöoinau hamach dau hap'^l b^laaup^litarrjö, ya hamach d^lennaan dau hap'^l paawai j^lrr h^lchab hamach chi chaaina hamach d^lennaan chaain dau meraamjö hoo wai wënlrraju haai n^am. Dich d^lennaan d^li magta ham^ln, Hëwandamau hoowaijä nem hajaug sim.⁵ H^llⁱ har chadcha t'^lraucha Hëwandam hiek h^lk'a simta k'oopawia hich happai higujä chuk'u sⁱsiewain, "Higujä chuk'u h^lrraawai tag k'ai jua n^abarju" hawia, h^lba Hëwandamagta hedaram magwe j^leu k'itajem hichd^l nemdam hig sim hat'ee. P^lach hee k'oopaa h^llin mag^lam k'^lnnagta nem deebs k'aba deeu haai n^am.⁶ Mam^l har k'oopaa h^lli mag Hëwandamag j^leeubanaa sⁱ warag Hëwandam hiek k'augbamjö parhooba hichd^l nem k'^lochagpierr nem wau sim^l chan, parhoob nem deeju k'aba n^am. Mag sim^ln

Hēwandamau hoowai meeba simta chi t'ōmjö sim, hich pekau gaaimua.
 7 Har Hēwandam hiek hāk'a nām k'ānnag t'um cha mua jaau chirāmjöta hapibá, hamach dēnnaan dāi. Maagwai ham hēugar chik'amnau jaau jaau habaju. 8 Hābmua k'āijā dich k'odk'a simta dau hap'āl k'itām hoo simjā mag hoowai warag gaai mas k'abamjöo sim wounan dārrchata hö hāk'āraa chirām. Mamā hat'uucha k'aigba nāmlan, har hamach chaain wa hamach dēnnaan k'ājjā dau hap'āl k'itām hoo nāmta warag hoobamjö nām k'ānnau. Magam k'ānnau chan cha maadēu Hēwandam hiek jaau nām hāk'aba nāmta hamach hiiupaita hāk'a nām hanām. Mag nām k'ānnan har bālrjā hāk'aba nām k'āyaujā hatchata k'aigba nām Jōi dau na.

9 Mua pārlāg jaauk'im, chijāgām k'oopaa hālinagta pāach t'umaam k'ānnau nem deeg ham t'ār pāach hēsap gaai p'ā sīju haai nā. Pārāu nem deeju k'ānnan māgau: K'oopaa hūanaan sesenta añomua hāgt'aagam k'ānn har warrcha hamach jaai hautarr dāipai k'oopawia tagjā jaai hauba nām k'ānnpaiu. 10 Magnaa hīchab hamau nem hajap'am waaujemta hooju haai nām, k'an nem hagā: ¿Hamach chaain hajap'a bāauk'apāiwia jōoin hee hagpierraas wēnārrā? ¿Hōordam parhoobam k'ānn hamach haig bēewaijā, hamach deg jēerpim k'ōsi jēerpinaa, ham dāi hö hajap'anaa, hamach k'apeen Hēwandam hiek hāk'a nām k'ānn hat'eejā bālrjā nem waumap'am haba sīi nem par daúa hooba k'it'ēe haajē, ya "Maar jāgām hat'ee k'aba nām" ha hiek'aba? ¿Hōor k'amor masi wa gaai masi k'ājjā haawai, dau haug k'augwi dāi nem par daúa hooba haajē? Magam happaijā k'aba, ¿tag nem parhoobamdam wau nāmuu hōrau ham hēugar hajap'a hig hiyāl haajē? Magam nem t'um chadcha waaujem pāachdēu k'ap'ā nām k'ai, magan hamau nemdam hig nāmjā hoob sīi par daúa hoomiet.

11 Mamā har k'oopaa hālin hagt'a sesenta añojā barba nām k'ānn t'ār chan hoob jāchag pāach hēsap gaai p'āmiet; ham hagt'a k'a chaainaas sīsid haawai heeu deeu hūmaai hemk'ooin k'īrju p'ōbaadeewai jaai jārduk'am, Cristo hat'ee nem wau wēnārrām gaaipai wēnārraju ha hiek'atarrjā k'īrjuba. 12 Magbaawai hamachdēupaita Hēwandamag hamach k'aibag waupimjö waupijurau, tag jaai jārba hāba Cristo hat'eepai wēnārraju ha hiek'atarrta jaai jārbarm gaaimua. 13 Chaainaam k'ānn t'ārpa pāach hēsap gaai p'āk'a sīumān, hamachig sīi nem dedee haju k'ap'ā hap'ōbaadeewai, sīi warag k'usēugau dik'a p'ōbaadeewai, dipierr höbēr höbēr hap'ōbaadēm dāi hīchab k'usēugau dik'aju. Mamā sīi magpajā k'abam. Magp'ōbaadēm dāi warag nem hiek'nem nem hīgk'anaa, hōor hamach hap hiek'a nāmjā hamach dāita hiek'a nāmjö bigaau naawia chik'am hipeermie hat'aadēp'ām dāi, hiek'aju hayaan k'abampata hōor jāg daar hiek'aa k'augjurau. 14 Hāb k'ājjā mag nārram hugua, har jaai hauju hayaam k'ānnan muan waragta jaai jārpim k'ōsi chirām. Magbaawai chaain paarpawia, hich jaajā hichdēuta k'ap'ānaa, degam nemjā hichdēu t'um k'ap'ā sīsiewai, tag mag sīi parhoobam k'ānnjō nārrabaju. Magta hapim k'ōsi chirām, maach k'a huk'urm k'ānnagjā ham hēugar k'aigba hīgk'apimaugau. 15 ¿K'an jāgwia mua mag chirā? Mua mag chirāmān, cha māchdēu jaau chirāmjö haba hawia ya hāaur k'ānnau Cristo hipierrajā k'aba sīi dösātau k'ōsi simjö wēnārraawaita mag chirām.

16 Pāar hee Hēwandam hiek hāk'a nām k'ānn k'od hāli hāb k'ājjā k'oopawia k'itām k'ai, magan hamach chi k'odnaanauta wa chi chaain k'ānnau k'ājjā sīi hamach paarmua bit'urgam k'ānn juata nāju k'āyau,

hamachdëuta mag hūanau nemdam higbarm t'um haudedee haag k'ap haju haai nām. Magba hak'iin, iglesiaauta mag higju paraam k'ānnagpa hoowai, jūrr har k'oopaa hālin chadcha higju chuk'u k'it'ēem k'āndamta hajappai haair haba, hamau nemdam hig nāmjā pōd t'um dedee habaju.

Jāga haju haai nā dich iglesia heem chi pōrnanā dāi

¹⁷ Har hajap'a chi hāk'a durrum k'ānn pōrk'anā Hēwandam hat'ee p'idk'a nām k'ānnan maadēu daupiinaa hamau nem hig nāmjā k'ap haju haai nām, sīi hich jāg par p'idk'apiba. Mamā hārcha mag daupiinaa hamag p'agju haai nāmān, har Hēwandam hiek jaaujem p'idag wai nām k'ānnagta hārcha p'agju haai nām. ¹⁸ ¿K'an jāgwia mua mag chirā? Mua mag chirāmān, Hēwandam hiek p'ā sim gaaijā, "Pach nemjūr dau bibt'āg deemk'īir p'ak hemk'ōi p'idk'api wai chirām haig, nemjūr dau k'ōm hugua hawi, hoob hi hi k'ōrjā sīum" ha jaau sīewaita mag chirām. Maimua hich hag Hēwandam hiek gaipai hīchab hagiō mag sim: "Har p'idk'a nām k'ānnagan, hichiita ham p'idk'a durrum paar p'agab k'aba p'agju haai nām" ha sim.

¹⁹ Pā chirām haig woun hāb bēewi maach chi hāk'a durrum k'ānn pōrnanā higwia hiwiir hābam hēugar k'āijā k'aigba nem hīg'acheewai hoob hāk'am. Hāk'aju hawiajā hamach chi hootarr k'ānauchata numiim k'ānnau wa t'ārjupam k'ānnau k'āijā bēewia jaaubaicheewaita hāk'abá.

²⁰ Mamā har warr hamach wēnarrājerrjō hagt'a hamach pekau hee wēnarrām k'ānnag chan hoob hik'āa hiek'am. Magām k'ānnagan, t'umaam k'ānn hābam haig biirdānaa mag t'um t'ānām dak'īir hik'āaba hiek'amamua ham wawibā, mag hoobaawai tagam k'ānnaujā högk'awia warm k'ānnjō pekau hee burrm hugua.

²¹ Maach Hēwandam dau na maimua maach Pōr Jesucristo dau na muan pārāg magta habá ha chirām. Hēwandam chognaan angelnaan hichdēucha jār hautarr k'ānnaujā mua pārāg mag chirām k'ap'ā nām. Cha mua jaau chirāmjō, chi mag pekau wau nām k'ānnjā hoob sīi par daúa hoom. Pach dāi k'apeen hajap'am k'ānnag hawiajā hinag chuk'u hiek'abá hamag.

²² Hīchab mua pārāg jaauk'im: Pāach hee hāb k'āijā chi pōrk'amk'īir jār hawaagpaawai, hoob sīi hajap'a hāk'a sim hawia, parhoobam k'ānn hār jua hausūnāa hi kōit Hēwandamag jēwam, heeu magba hak'iin meraa pekau hee hich burrtarrjā jauba, naspawiata k'aug hat'aawai, jūrr pāch gaaipata chik'am pekau t'āduk'am. Magam hugua, chi pōrk'amk'īir hōor jār hawaagpaawai hajap'a hoo nānāata hi hār jua hausūnāa Hēwandamag jēeubá hi kōit. Naspawia k'aigbajim ham hugua hajap'a k'īirjunaata nem waubá.

²³ Mua mag chirām haig chan mag sīi bālr habarm gaaimua chik'amnag pāch jaaupim hugua hawi pōd vinodamjā dōba, pā sīi hich jāg dō happaita dō chitaju haai sim haba chirām. Mua k'ap'ā chirām, bi machgaujā hāiba hagagai haajem. Pach jāgbādēp haajem hāupamk'īir, dō happai dōba hīchab vinodamjā bāchk'un dōbāp'ā chirā.

²⁴ Pua k'ap'ā sim hīchab, k'ar maach k'apeen hamach nem k'aigba wau nām gaaimua, hamachig jēeubamta warre merag chuk'u hamachdēucha jaau nāmjō, dawaa deeum k'ānnau hoojem. Mamā k'ar chan ham mag hamach pekau hee wēnarrāmjā bigaum k'ānnau chan k'augba, māg jēb gayan hich mag sīsiejem. Mamā hichiita māg hatag Hēwandamau t'umaam k'ānnag k'ap hapiju. ²⁵ Hich jāgau hīchab nem wajap'am wau nāmjā.

Maadēu dau daau nem wau nám, wa mag dau daau nem wauba hawia k'āijā, hichiita Hēwandamau t'umaam k'ānnag k'ap hapiju mág hatag.

6

Chi chognaanau jāga haju haai ná hamach patronnaan dāi

¹ Har sīi chik'amnaan chogk'a par p'idk'a nám k'ān, pāach patronnaan daupii habat, mag hoowai bigaau k'ānnau Hēwandam higwiajā k'aigba hiek'aba ni maachdēu nem jaau nám hēugarjā k'aigba hiek'am hugua. ² Pāach chi chogk'a nám k'ānnjā pāach patronnaan Jesucristo hi hāk'ajem k'ān k'ai, hoob pārau pāach hödegpai, "Jāk'ānan hīchab Jesucristo hiek hāk'ajem k'ān haawai jāk'ānnau chan marag bālrgā magju k'abam" hawia, "Marau ham högk'abam" ha hiek'amiet. Mag k'āyau hante Jesucristo hiek hāk'a nám gaaimua pāach k'odnaan haawaita ham hat'ee hajapcha p'idk'aju haai nám, hamjā hīchab Hēwandamau daupii p'ē wai sim k'ān juagta pārau hoo naawai.

Timoteo, hamag cha mua pachig jaau chirāmjöta t'umaam k'ānnag jaaunaa pach hipierraas hapibá.

Hēwandam hi k'ap'ām hanāmta parhoob nem jaaujem k'ān

³ Hābmua k'āijā pāar haar barwia Hēwandam hi hawia jaaubaimam, mamā mag hirua jaau nārrām jūrr maach Pör Jesucristo hiek chi hajapcharamjōo k'aba, ni maachdēu jaau wēnārraajem dāi harjōojā k'aba sim chan, ⁴ magan mag wounau chan hichdēu jaau nārrām jā bālrgā k'augba simta sīi hich t'ōwiata mag nārrām, hichdēu k'ap'ā chirām hamkīir. Mag wounan sīi nem hieknemta sim. Mag gaaimua hābā sīi hōor dāi magām hiek higbaadēnjā p̄lava warag harpaita hijējēbk'amuia hichdēuta chik'am pōdpāiju k'īrjuajem, magām gaaimua hamach hagjōm k'ān hap'ajā jūrr hichigta t'umaam k'ānnau hee hapim k'ōchgau. Ya magbaadēmuia hōbēr nám: chik'am dāi k'īir k'ānuk'a nám, chik'am k'īir hiek'a nám, warmua dich dāi chadcha magba sim k'āijā dich garmuata chik'am hēugar k'aigba k'īrju nám. ⁵ Magām k'ān chan meeuk'a chik'am hipeer hahau k'ap'ōbaadēmjā p̄lam higba, hich mag sīerrjēem, ya ham hamachdēu mag nem parhoob k'augba jaau nāmāgtā pōr haragpa nám gaaimua Hēwandam hiek chi hajapcharamta hiseg wai naawai. Ham k'īrjugan jāg Hēwandam hi hawia, hamachdēu jaau wēnārrām gaaimuata sīi p'atk'on pōm hau wēnārraju k'īrju t'ānām. Har sīi magām k'īrjug wai sīsidām k'ān dāi hoob k'apeerk'a chitam.

Sīi p'atk'onagta hee haajem k'ān

⁶ Hēwandam hiek maachdēu jaau nám hōrau hūurwai jāg chi hūrm k'ōsi hūr nám k'ānnagan chadcha hāuma; hamagan mag hūrwia hāk'aawai p'atk'on pōm hau nāmjöta sim, majā har hamach nemdam wai nám dāipai honee durrum k'ānnau mamā. ⁷ Warr maach t'aabaawajā bālrgā juagam nem chuk'u maach hādau maach t'aabatarr haawai, juagam nem pōm wai naawiajā maach meem hed pōd maadēu bāchk'unpajā nem harrju k'aba nám. ⁸ Mamā dich t'ach k'ōjudam paraanaa k'ajūa jūajudamjā wai nāmān, ya magdam dāipai honee naaju haai nám. ⁹ Mamā magba hāaur k'ānnan sīi p'atk'on pōm paarpajuuta k'īrju t'ānām. Mak'ānnau p'atk'onau haawai parhooba nem wau nāmuajā chadcha hamachdēu nem k'ōsim paarpajuuta hēk'aajerram. Mag nám gaaimua wounagamjō hādaraata nem parhoobamāgjā hamach bāyeu harrpi nám,

mag p'atk'onagta hee t'ʌnarr gaaimua naspawia hamachdēupai wir haig hamach k'aibag waupimjō Jōoirau hamach hisegujā k'īirjuba. ¹⁰ Har chadcha p'atk'onag wʌrpa nʌm k'ʌnnaun nem k'aigbamta k'īirpierr waaujem, p'atk'on paarpam k'ōchgau. Hōor magʌm k'ʌn t'ʌnʌm. Hāaur k'ʌnnaun mag p'atk'on paarpam k'ōchgau, nem parhooba wau nʌmuata warag maach Hēwandam hiek hamachdēu hāk'a narrjā hisegjierram. Hamaun hamach p'atk'on paarpa p'ōbaadeewai hamach honee hajupii haajerram. Mamʌ magʌmjā hichiita hich mag honee k'aba naajem.

Hajap chirā Timoteo

¹¹ Mamʌ pʌ Hēwandam hat'eeta p'idl'k'a s̄iewai, hoob warm k'ʌnjo nem k'aigba wauju k'īirju chitam. Magju k'āai Hēwandam dau na hagchanaa hirua k'ōsimpai waubá. Maadēu hāk'a nʌm hiekta b̄l̄lrjā hogdʌba hāk'a chirʌm d̄l'i t'umaam k'ʌn k'ōsinaa hit'ūu ham wawibá. Mʌg hiek gaaimua pʌch dau hap'ʌn hawiajā hāwatnhaa warag högk'aba p̄enaa. ¹² Timoteo, Cristo hiekchaar maachdēu hāk'a nʌm gaaita hubʌnaa warag maach Hēwandam hiekta nem pʌla chluu jaaubá, s̄i k'ajap meeuk'a jāau nʌmjō. Tag maach meeba hich mag wēnʌrraju haar barjuuta hēk'abá, pʌch mam s̄leimamk'īirta warrjā Hēwandamau pʌch j̄r hautarr haawai. K'īir heyaa habá, har pʌchdēu hōor k'apan t'ʌnʌm dak'īir mʌg pʌchdēu hāk'a chirʌm hiek chan hogdʌba hich jāg hāk'a chitaju ha hiek'atarr. ¹³ H̄is mua mag chirʌm, Hēwandam hichdēuta nem t'ʌnʌm t'um hiiupi wai s̄iejem hag dau na, maimua h̄ichab har maach Pör Jesucristo Poncio Pilato na t'umaam k'ʌn jāg daar hiita chadcha Hēwandam Hiewaau ha jaautarr hag dak'īirjā hagjō mag chirʌm. ¹⁴ Cha mua pʌchig jaau chirʌm t'um hipierra habá hich Hēwandamau k'ōsi simjō, b̄l̄lrjā nem chaauraapaijā jaauba. Hich magta hajap'a chitá maach Pör Jesucristo b̄ee nʌm hora, ni hiwiram hābmuajā pʌchig pʌch k'īir naau hiek'am hugua. ¹⁵ Mag Jesucristo Hēwandamau b̄eepiju hed haadeewai t'umaam k'ʌnnag warre dau daau hoopiju, hichdēuta hāba maach t'umaam k'ʌn wai d̄nnaajeewai. Hichta h̄ichab mʌg jēb gaai reinaan t'um t'ʌnʌm k'ʌn Rey hanaa h̄ichab hichta har hōor t'umaam k'ʌn pōrk'a t'ʌnʌm k'ʌn Pör charau. ¹⁶ Hichta hāba warrgarwe hich mag hiiu s̄ierrʌm, meejā meeba. Hichta s̄i hatcha hich hararagau pōd hōrau hagag hooju k'aba s̄i b̄l̄lmjō sim heeta s̄iejem. Maach mʌg heegarm k'ʌnnaun chan ni hābmuajā dich daujādamau pōd hi hoojā hooba, ni hooju haaijā k'aba nʌm. Maguata hāba hirigta maach t'umaam k'ʌnnaun hich mag hee haju haai nʌm, hichta chi juu t'ierrk'a s̄ierraawai. Maata maach Hēwandamau.

Jāga haju haai nʌ p'atk'on paraam k'ʌnnaun

¹⁷ Har p'atk'on paraam k'ʌnnag, hamachta warm k'ʌn k'āaijā hārpai nʌm hawia wir haig hamach p'atk'onta t'ō hiek'apiba jaaubá. P'atk'on pōm paraam k'ʌnnjā b̄l̄lr habarm gaaimua deeu dau haug hee maju chan pōm k'abam. Maguata hāba haata k'īirjuu k'aba nʌm. Mag k'āai hāba maach Hēwandampaita hamag k'īirjupi jaaubá, maach hāu wēnʌrramk'īir hichdēuta maadēu nem hiigwaijā hō hāk'ārag chuk'u deejeeawai. ¹⁸ Hamag, b̄l̄lrjā hamach p'atk'on hīgk'aba warag haguata nem hajap'am waipi jaaubá, hōor parhoobam k'ʌn d̄lijā hō wajap'a. ¹⁹ Hamau magta hōor hat'ee nem hajap'am pōm wau nʌmuata gaai machag chuk'u p'atk'on d̄rrcha k'āijā werbamʌn, magan mag nʌm haiguin warre mʌg jēb gaaiwe hāgt'archata hamach p'atk'on hāk'a p'iemamjō

nám, hamachdëu hőor dái mag nem wau nám jūrr Hēwandamau par hok'oopibaju haawai. Hajapcharan mag nám haiguin mag nem wau námua tag maach t'ōjā t'ōba haajem haar wétwi naaimajuuta k'īrju nám.

Pabloou hābmiecha Timoteo wawitarr

²⁰ Timoteo, hābmiecha mua pərəg jaauk'im: Hēwandamau pərəg hich hiekta jaaupitarr haawai pə p'idagan hāba hi hiek jaau námnu. K'īr k'ap'Λ chitá. Hoob sii jäg Hēwandam hi hawia hamach heepai bələr habarm gaaimua hiek p'it'urg haadēp haajem k'ΛΛn dái sii par pəch hip'it'ur hiyχΛ chitam. JägΛm k'ΛΛnaun par k'augbamta k'ap'Λm k'ap'Λm hawia jäg sierrjëem. ²¹ Hääaur har chi mag wēnərrəmΛgta hee ham k'ōchgau Hēwandam hiek chaar hamachdëu hōk'a narrta hisegjierram.

Mak'ΛΛndam hajim pərəg p'ā deepäim hig chirarr. Pə kōit Hēwandamagta jëeu chiraajem, pə häu t'la wai nərramk'īir. Hayoo kakë,
Pablo

2 TIMOTEO

Biek numiim hēsap Pabloou Timoteoog p'ā deepäitarr

Chi p'ātarr. Mæg biek numiim carta Pabloou Timoteoog p'ā deepäaiwai chi Pablo deeu preso siejim haajem, Roma p'obör hee. Maig k'érəmuja jöoyau ya hich pöm k'itabajuja k'ap'Λ siejim hanaabá (4:6). Mag jaar Cristo hiek hæk'a durrarr k'Λn hajapp'a dau haug waaujeejim hanam, mag hamachdëu hæk'a durrum gaaimua. Mag nám heeta hich Pablojä hichab deeu Romapienau hi þar hauwi sii hőor t'ðotarrjö cárcel deg pāijierram haajem (2:9). Maig paawai hi k'apeenaujä hi bar þlawi hāba jöoi Lucas happaita hi daumaai siejim haajem (4:10-11).

K'aígtap'ā deepäijī maimua k'an jawaag hajī. Chamæg carta gaai hiek jaaupäitarr hiek'an ya jöoi Pablo hich meeju hat'ee hābmiecha hiek'ap'itarrau. Mamä mag hich dau hap'Λ hajuuta h̄rcha k'ürjunaa haata jaaupäiju k'ääi, chi hæk'a durrarr k'Λn hichdëu hajap'a naapim k'ösi simta jaaupäijim. Timoteota Efesoom pastor harr haawai hiruan Timoteou hich iglesia hee nemdam waauwaijä t'umaata hajap'a höberpim k'ösi haajeejim hanam. Magamk'irta ya hichdëu tag hi hoobaju k'ap'Λ sñerr haawai hajapp'a wawipäijim mæg hēsap gaai.

Salud

¹ Mænn Pabloou, Jesucristoou hich hi jaaumk'ir jar hautarr. Mag jar hauwi, Hēwandamau hich k'irau mæ paim k'ösi pāijim, hich hiek jaaumamua warrgarwe t'ārau hich hiek hæk'a namlan Jesucristo gaaimua hirua peerdæ hauju ha jaautarr hiek hōrag jaaumk'ir. ² Timoteo, þalta mæch chaajijo daupii wai chitaawai þrlæg mæg hēsap p'ā deepäi chiram. Muan Hēwandam maach Hayau maach Pör Jesucristo dæimua þa dau haug k'aug paraanaa þa hāuu wai nám dæi k'öinaata þa wai wēnþrapim k'ösi chiram.

Chigag chuk'u Cristo hig hiyāl haju haai nám

³ Timoteo, þa higwi k'ir heyaaanaa hedaram magwe Hēwandamag hāu hajim ha chiraajem, hirig jéeupierr. Mua mag hirigpaita jéeunaa hāba hi hat'eepaita p'idk'a chitam, hich jäg warrgarwe hichab mæch jöoinau haajerrjö Jöoi dau najä mæch k'irjug hajap'a chiram k'apta mæg p'idk'a chitam. ⁴ Hagt'a k'ir heyaa wai chitaajem, har maach hayoyoo k'aawai þa dauhi paraa t'änarr. Magarr haa deeu þa dæi hoom k'öchag chiram, mag hoobaawai honee chirsieg. ⁵ ¿K'an jägwi mua mag chir? Mua mag chiram, pua chadcha þlch t'āraucha Cristo hiek hogdæba hæk'a sim mæchdëu k'ap'Λ chiraawaita mag chiram. Hich mag hæk'ajeejim þa hādhūan Loidaau þa hād Eunice dæimua. Maagwai mua k'ap'Λ chiram, puajä hich hagjö hæk'a sim.

⁶ Mag gaaimua mua þa wawí chiram: Har mæchdëu þa hār jua hausñubaawai Hēwandamau þrlæg hich jua t'eeg deetarr, hoob sii hich jäg par wai chitam. Magaag warrjä hagu p'idk'amk'irta Hēwandamau þrlæg mag hich jua t'eeg deetarrau. ⁷ Hirua maachig hich Hak'aar chi jua t'ierrta deebajieb, hōrag hinag chuk'u hich hiek jaaumk'ir. Mag Hak'arauta maachig dich k'apeenjä k'a k'ösi hapinaa nem waauwaijä wajap'a k'ürjunaata nem waupiejem. ⁸ Timoteo, hoob þlchdëu maach Pör Jesucristo k'augtarr higwia hōrag jauju chigaa chiram, ni Cristo

gaaimua m^λ mag preso chir^λm hōrag jaaujujā hoob chigaa ham. Magju k'āai Hēwandamau p^λchig juapadam deetarrau warag m^λ hipierr d^λi maach peerd^λajem hiekta jaaum k'ōsi jaaubá, hag^λm gaaimua p^λch hap'^λ hajujā k'īrjuba. ⁹ Hēwandamaun maach peerd^λ hauwi s^ī pekau chuk'u hich hat'eepai wēn^λrramk'īrta maach j^λr haujim. Mag maach j^λr hautarr chan mag hichdēu hoowai maachdēu nem wajap'a wau wēn^λrram gaaimuajā k'aba, warrgarwe hich Hēwandamau m^λg durr t'um hompaaju nawe hich garmua maach heeg hoowia, Jesucristo gaaimua maach k'īr jāsenk'awia, hichdēu k'ōsi simjō wēn^λrramk'īrta maach j^λr haujim. ¹⁰ Mag warrgar maach k'īr jāsenk'atarran maach peerd^λajem Jesucristo p^λitarr gaaimuata hīs hewag pawiajā k'ap'^λ n^λm. Magtarr haigmua hich Jesucristoouta maach dajēegiem jua t'eeeg chuk'u hap^λinaa jūrr maach peerd^λajem hiekta hīrpai hapijim. Magtarr haigmua hīchab warr maach meewai hich mag hok'oo wēn^λrraju harrta hāgt'ar hōbērju haai hapijim.

¹¹ Mag hich hiek jaaujem k'amk'īrta Hēwandamau m^λ j^λr hauwi judion-aan k'abam k'^λan hee p^λijim. ¹² Magtarr haawai mag hiek jaau chit^λm gaaimuata chadcha m^λg m^λ p'it'ur da hap'^λ chitaajem. Mag chitab mam^λ jāg^λm hiek gaaimuata m^λan wajapp'a k'īr naau chitaajemjā haba chit^λm. Mua k'ap'^λ chir^λm, k'ai hiekta m^λchdēu hāk'a chir^λ. Mag hāba Hēwandam hiekta m^λchdēu hāk'a chiraawai hi jua t'eeeg simjā mua k'ap'^λ chir^λm. Maagwai hich haar m^λch t'īr n^λm hora m^λch t'^λa wai n^λrrajujā k'ap'^λ chir^λm.

¹³ Timoteo, har hiek wajap'am maach Hēwandam dēn mua jaau chitarr hūrwi p^λchdēu k'augtarra wajap k'īr heyanaa hagpierr chitá. Magnaa jāg p^λchdēu hāk'atarr hiek hich jāg hogd^λba hāk'anaa, Cristoou hich garmua maach k'ōsi harr gaaimua hi d^λi wēn^λrraawai, p^λch k'apeen k'a k'ōsi chitá. ¹⁴ Hēwandam Hak'aar maach hee s^īejem hag jua t'eeegau Hēwandamau hich hiek p^λchig jaaupitarr wajap'ata jaaubá; chik'amnagjā hoob chaauraajā jaaupim.

¹⁵ P^λrl^λg k'ap hamk'īr jaauk'im: Hēwandam gaaimua maach k'odk'a t'^λn^λm k'^λan Asia durrmuia m^λ d^λi hāba bēetarr k'^λnnau ya tag m^λrl^λgjā hooba m^λch happai m^λ barp^λajierram. Chi mag m^λ barp^λatarr k'^λan hee Figelo Hermógenes d^λi narrjā mak'^λnnaujā m^λrl^λg hooba s^ī wētjierram.

¹⁶ Onesíforoouta m^λg m^λ cárcel deg chir^λm hoowia bāl^λrjā chigag chuk'u biek k'apan hāu m^λ k'īr jāsenk'ajerr haawai Hēwandamag hi kōit jēeu chir^λm, hich chaain d^λi hich hālipa heeg hoomk'īr. ¹⁷ Hichdēuta hich Roma barbaichēm bārre, bā hāijā chuk'u, m^λ j^λr p'^λl^λrd^λ k'it^λ hawi hāu m^λ chir^λm haar bēejim. ¹⁸ Pua m^λ k'āyaujā wajapcha k'ap'^λ chir^λm, jāga hi p'idk'ajajeejī Efeso p'ōbōr hee s^ījeewai. Magua mua p^λrl^λg tag jaaubam. Hirua m^λch d^λi jāgtarr jūrr, deeū hūmaai Cristo bēem hed Hēwandamag hi dau haug k'augpim k'ōsi chir^λm.

2

Jāga soldaaunjō Jesucristo chogk'aju haai n^λ

¹ Timoteo, p^λlta m^λch chaai chaarjō wai chitaawai p^λ wawik'im: P^λch k'īrjugaupai nem jaauju k'īrjuba Jesucristoou hāu p^λch heeg hoowi p^λchig juapá deetarrauta hi hiek jaaubá. Pua magta ham^λ, hich mag nem jaau chit^λmuata warag hi d^λi p^λ juapá jāpmaju. ² Hōor k'apanag dak'īr mua jaaujerr p^λchdēu hūrwi k'augtarra hiek jūrr har p^λchdēu hoowai chadcha

deeum k'ɻɻnagjā jaau wai nɻnplu hajōjōom k'ɻɻnag jaaupet, magbaawai jūr mak'ɻɻnau hagjō deeum k'ɻɻnag jaaumk'īir.

³ Pach chadcha Jesucristo chogk'a chitɻm gaaaimua bɻlrljā pach dau hap'ɻɻ hajujā higba, soldaanjō hi chogk'a chitá. ⁴ Pua k'ap'ɻ sim, soldaan habarm chan mag sīi hich p'idagjā k'augba nem parhoobam gaaita hoo sīi haba haajem. Magju k'āai hēu hich pōrk'a simjā hich gaaaimua honee hamk'īir, hāba hich p'idag waujupaita k'īirjuajem, hich pōr hichaaur haju k'īirjuba. ⁵ Maimua hīchab jemk'a nɻmuu premio gaanjem k'ɻɻnjōta chitá. Pua k'ap'ɻ sim, hamau hamach reglamento wai nɻm gaaai jaau simjō jemk'abam chan pōd mag premio gan hauba haajem. Magua puajā Hēwandamau pachig jaau simjō nem t'umaa wajap'ata waubá. ⁶ Hich hagiōta sīebahab nemjīr jīirwaijā. P'idx'aba harr k'ɻɻnau pōd hamachdēuta nacha hag heem k'ōju k'aba nɻm. Juachö k'aisō nem jīir nɻm k'ɻɻnauta mod paarpaawaijā nacha hag heem k'ōju haai sī ha k'ap hamk'īir.

⁸ Mag mua jaau chirɻm k'īirjunaa warag jaaubá, jāga maach Pör Jesucristo rey David k'ararr hag chaain hewagam k'ɻɻn heemk'a sīerrta meewi deeu hiiu p'iidajī. Hich hag hiekta muajā hich mag jaau chitɻm, hajapcharan maach peerdajem hiekma. ⁹ Mag hiek jaau chitɻm gaaaimuata māg p'it'urg wau chitɻm dāi hōor t'ōtarrojō hīs warag mā preso wai nɻm. Mamā māg mā preso chirɻm gaaaimua chan hoob hamau Hēwandam hiek mag haaidapimaaugau hawi, cha mā wai nɻmjō hābam haigpai hi hiek pār wai naaju hamiet. ¹⁰ Maguata muan warag maach peerdajem hiek haaidapim k'ōchgau, hich jāg p'it'urgjā higba hāwat chitaju, māg hatag Hēwandamau hich hiek hāk'api haumam k'ɻɻndam hāu hamk'īir; mag Jesucristo gaaaimua peerdā n̄lisiewai hich mag hi sim haar wēnarramk'īir. ¹¹ Cha mua jaau chirɻm chan sēuk'aawaijā k'abam: Maach hi dāi wēnarramta k'ēchmān, magan hīchab hāgt'ar pawijā hich mag hi dāi hiiu wēnarraju.

¹² Hi gaaaimuata p'it'urg hau wēnarramjā magam higba nɻmān, magan hīchab hirua durr jāa sim haar pawijā maach hiek t'et'e wēnarraju hi dāi.

Mamā maadēuta hi hiek hāk'amap'am hiek'au hi k'augbam hamān, magan maach meem hedjā hagjō hirua maach haubaju hiek'au, "Muajā pāar k'augba chitɻm" haju.

¹³ Hiruata nem magju habarmān, hich magta haju hich higbam k'ɻɻn dāi. Maadēun dichdēu nem wauju hatarr hichaau pawia wauba hawiajā, hichin hich hiek'atarrjō chadchata nem wau sīerram, pōd hich hiek'atarr meerju k'aba sīerraawai.

Jāga Hēwandamau k'ōsimjō hi chogk'aju haai nā

¹⁴ Timoteo, har sīi jāg maadēu higmap'am hiek higp'ōbaadēmjā pāa chluu haajem k'ɻɻnag deeu p'ārba jaaubá, tag jāgām hiek gaaipai hich jāg wēnarram hugua. Jāgām hiek chan bɻlrljā maadēu nem higbata sīsidām. Jāgām k'ɻɻnaun sīi jāg hiek'a wēnarramua warag hōor k'aibagta wau nɻm. ¹⁵ Hāba Hēwandam na wajap'a chitajuuta hēk'abá, wajapp'a hi hiek jaau k'ap'ɻ jaau chitɻmua. Magaag hat'een hōor hamach hajap'a p'idx'aba nɻm gaaaimua chigag chuk'u naajem k'ɻɻnjō habá, chadcharam hiekta hag heyaa jaau chitɻmua.

¹⁶ Har sīi maadēu higmap'am hiek hiyālām k'ānnañ haig dāi par hip'it'ur hiyālā haju k'āai, pachta warag chaaug pet. Pua k'ap'ā sim, har sīi jāgām hiekpai hig hiyālām k'ānnañ, sīi hamachdēupaita warag Hēwandam na hamach k'aibag wau nām dāi ¹⁷ mag hamau jaau wēnārrām hiek hūr nām k'ānnañ k'īirjugpata warag hār wēnārrām. Himeneo dāi Fileto magta wēnārrām. ¹⁸ Maguata hamach mag wēnārrām k'ōchgau warag hamachta mag maach Hēwandam hiek chaar heemuajā höbördātk'awi sīi nem parhooba jaau wēnārrām. Mag hatag hök'ar maach p'iidātk'ajuuta ham hiek mag ya maach hiiu p'iidāwi nām haajem. Magām hiek hūri hāaur k'ānnañ nau hāu Cristo hiek hogdāba hāk'a narrta ya warag hiseg wētum. ¹⁹ Par hamau mag hamach hip'it'ur hamach k'ōchagpierr jaau wēnārrab mamañ, Hēwandam hiek chan cambieba hich mag sīerrām. Mag sīewai hich hiek gaai, "Maach Pör Hēwandamau hich chaainan t'um wajap'a k'ap'ā sīerrām" ha p'ānaa hīchab, "T'um maach Pör Hēwandamag jēeu wēnārrajem k'ānnañ hamach k'aibag hisegju haai nām" ha p'ā sim.

²⁰ Pua k'ap'ā sim, riknaan deg juu choogjem nem k'īir pogk'e t'ānaajem, p'atk'on dēn dāi p'īr dēnpa. Pari mag happai k'aba, pa dēnājā paraanaa jēb dēnājā t'ānaajem. Ham nem mag sīsidām hāaur k'ānnañ sīi parhooba juu chogaagau; mamañ hāaur k'ānnañ chan mag sīi parhooba hag hee juu chogaag k'aba, k'arii hich higam hedta hiigjem. ²¹ Mua pārlāg jaauk'im, mā hiek hūrbā: Maach chan māg nām haig sīi parhooba juu chogaag hat'eem nemjō k'aba, nem wajap'a wau nām gaaita maach Pör Cristoog hādāraa dichta hich juu choogjem k'apiju haai nām. Mamañ magaagan hi dau na bālārjā k'aibag chuk'uta naaju haai nām. Mag k'aibag chuk'uta nāman chadau, hirua hichdēu higam haig maach higju, hich hat'ee nem wajap'a waumk'īir.

²² Timoteo, har hēwannaan hamachdēu k'ōchagpierr nem waaujem k'ānnañ k'īirjug hoob pach gaai hārpapim. Mag k'āai har par hiiupai k'aba chadcha maach Pör Hēwandamag jēeu durraajem k'ānnañ dāi chitāmuata Hēwandam dau na hagcha chitaju hēk'anaa hirua nem k'ōsimpaита waubá. Maadēu hāk'a nām hiekjā bālārjā hogdāba hāk'anaa dich k'apeenjā t'umaa k'a k'ōsi habá, ham dāi k'ōinnaa chitāmuua. ²³ Mamañ har maadēu higmap'am hiekta parhooba jaau wēnārrajem k'ānnañ dāi chan hoob ham hipierr dāi magām gaai par pach hip'it'ur hiyālā chitam. Ya pua k'ap'ā sim, jāgām hiek gaaimuan sīi warag chik'am hipeer hahaujii hawi, warag k'īir k'ānnañ k'ōbaadēp haajem. ²⁴ Pua k'ap'ā sim hīchab, maach māg maach Pör Jesucristo chogk'a nām k'ānnañ chan pōd dich k'apeen dāi meeuk'a nārrjēe haju k'aba nām. Mag k'āai t'umaam k'ānnañ daar wajap'ata wēnārraju haai nām, Hēwandam hiekjā wajap'a jawaag. ²⁵ Mag jaauwaijā har warag chaaur hāk'a hāk'a sīerrjēem k'ānnañ jāau k'ap'ā hit'ūu jaauju haai sim. Maadēu k'augbam, mag hit'ūu jaau mam gaaimua k'āijā Hēwandamau ham k'īirjug hichig k'īirjupi hauju. Mag hak'in k'augbauj harr k'āijā hāu Hēwandam hiek chaar k'ap'ā haadeewai ²⁶ meperau sīi hichdēu nem k'ōsimpierr waumk'īir hich las hee k'ōok'a wai simjō narrjā hāu peerdātk'aju.

Jāga t'ānaaju k'ai Hēwandamau māg durr hi hagk'aimāñ paawai

3

¹ Timoteo, hīchab k'ap'ā habá: Mag hatag ya Hēwandamau māg durr hi hagk'aimāñ paawai warag Hēwandam hiek hāk'ajujā p'it'uurga haju.

² Mag jaar paawai hōrau hamachpaita wir haig k'īirju sīsid haju. Mag nām dāi p'atk'onaga heenaa hīchab wir haig hamachpai t'ō hiek'aju. Hēwandum k'ōchk'aba warag parhooba chaaur hiek'a sīsidnaa, dēnnaanpan hamach dēnnaanau hiek'aawaijā warag dāi hāk'a hāk'a sīsid haju, hamach dāi hajap'a haajerrjā deeu hewag k'īirjuba. Mag maadēu hāk'a nām hiekjā hōrau hāk'amaaugau warag hamachdēu hampierr haju: ³ dich dēnnaan dāi hagdaujō chik'am daupii k'aba, bālrjā dich k'apeen dau haug k'aug chuk'u haju. Magnaa nem hieknem, nem k'aigbam wauju k'īirju hat'amjā pōd hāwat hauba, dich k'apeen gaaijā jua k'labanaa, dau lōkōo, bālrjā nem wajap'am k'ōchk'abaju. ⁴ Mag nām dāi hīchab dich k'apeen dich dāi wajaug haajerr k'ānnā himeraa dak'ūgne p̄lr hauwi k'aibag wauju. Heem k'ānnau hamach t'et'emk'a nām hawia wir haig hamachpai t'ōnaa, Hēwandumau nem k'ōsimjā wauba sīi hamachdēu nem k'ōsimjāta hee haju. ⁵ Mag nām k'ānnau hamach hiiupain chadcha hāk'a nām haju. Mamā mag hamachdēu hāk'a nām hanāmjōjā wēnārrabaju mag wēnārraag Hēwandumag hādālr hich jua t'eeg hamachig deepiba naawai.

Hōor mag nārrjēem k'ānn dāi k'īir k'ap'ā habá. ⁶ ¿K'an jāgwia mua mag chirā? Mua mag chirāmān, jāgām k'ānnauta parhoob dipierr dub wēnārrāmu har hālin sīi bālr habaawaijā chik'am hiek hāk'ak'arrsō sīerrjēem k'ānn hamachig paa haumaajeewaita mag chirām. Magām hālānta parhoobam pekau pōm hamach k'ōchagpierr nem wau sīerrjēem k'ānnau. ⁷ Hamachigan warag k'īirjug hajap'amta k'aug wētum hanām; mamā mag nām chan maach peerdāajem hiek chaar chan bālrjā k'augba nāmta mag nām. ⁸ Hich jāgta hajierram warrgarjā bēnk'ānn Janes haajerrau hāb hagjō Jambres haajerr dāimua. Moiseeu Hēwandum hiek jaau k'itaawai jūrr mak'ānnau warag hi hichaaur hajierram. Hīsjā hich hagjöta nām. Har jāg nem k'aigba jaau wēnārrām k'ānnan sīi warag k'īirjug memerk'ōmjōta sīsidām. Mag gaaimua jāgām k'ānnan ya chi hok'oontā nām, Hēwandum hiek hāk'aba naawai. ⁹ Par ham jāg nām, jāgām k'ānnau pōd hich jāg hōor k'ūgur wai wēnārrabam. Jāg naawia mag warm k'ānn Moisés hichaaur harr k'ānnjō hōrau ham higwia "Jāk'ānnan bālrjā k'augba nāmta jāg wēnārrām" ha k'aug hat'aawai, tag hamag hee habaju.

Pabloou hābmiecha Timoteo wawitarr

¹⁰ Puata chadcha mua nem jaau chirām hipierraas haajem. Pua k'ap'ā sim, mā jāga chitaajē maimua k'ant'eeta mā māg chitā. Pua k'ap'ā sim, hōor dāijā mā k'īir machag chuk'u chitām. Magju k'āai mua t'umaam k'ānn k'a k'ōsi chitām dāi hīchab mā Hēwandum gaaijā hubā chirām, ¹¹ hōrau māch dāi k'aigba haawai māch dau haug wau nāmjā higba magām hāwat chitaag. Pua k'īir heyaa sim jāga hajierrá mā dāi Antioquia p'ōbōr hee, Iconio p'ōbōr hee maimua Listra p'ōbōr heejā hagjō. Hamau chadcha peer mā t'ōojierram, mamā maach Pōr Hēwandumau hāu ham jua heemua mā peerdā haujim. ¹² Har chadcha Jesucristo dēnk'anāa hāba hi hat'eepai nem wau wēnārram k'ōsi nām k'ānnan, chadcha hōrau ham dāi k'aigba haawai dārrcha ham dau hap'ā haju. ¹³ Mamā hīchab har jāg hōor k'ūgurnaa k'aigba nem wau wēnārrām k'ānnan māg hatag paawai warag hat'uucha paauk'amaju, hamachpata dōsātau k'ūgur wai sīewai.

¹⁴ Mamā pā chan hoob magām k'ānnjō chitam. Magju k'āai, chi jaautarr k'ānnaujā chadam hiekta pāchig jaautarr k'ap, pāchdēu Hēwandum hiek

k'augtarr gaaita warag hub^λ t'ierrk'a chirsí. ¹⁵ Mag n^λm d^λi hīchab Hēwandam hiek p'^ã sīsid^λm gaai p^λachd^λeu herraawe k'augtarrta k'^ĩir heyaa habá. Mag p^λach bārl^λwe k'augtarrdamuata p^λr^λg k'^ĩirjug wajap'am deejim, p^λachd^λeu t'āraucha Jesucristo hiek h^λk'abaawai peerd^λmk'^ĩir. ¹⁶ Hēwandam hiek p'^ã sīsid^λm^λn, t'um hich Hēwandamaucha k'^ĩirjug deewi p'^ãtarrau. Maguña sīi hōrag jawaagjā nem wajaugnnaa haguapai hōrag meeurrau sīwaagjā nem wajaug sim. Hōor wawiegjā nem wajaug sim, haata jaaū n^λl^λ jaaū n^λl^λ haadee k'ap'^λ haadee Hēwandam dau najā hagchanaa hōor dau najā hagcha wēn^λrramk'^ĩir. ¹⁷ Jāg hiek pua k'augtarrauta har p^λjō Hēwandam chogk'am k'^õsí n^λm k'^λanag k'ap'^λ hapiejem, jāga hamau Hēwandam hat'ee hamachd^λeu waum k'^õsimpierr waau k'ap'^λ haju.

4

¹ Timoteo, Hēwandam Jesucristo d^λi n^λm dak'^ĩir mua p^λrgan, Cristoou maach peerd^λ haaujem hiek jaaū n^λmta warag pēnaa ha chir^λm. Pua k'ap'^λ sim, hich mag Cristoouta hōor pōrk'aan bēem hed t'umaam k'^λanag jaauju, hich haar hauju wa haubaju. Mag sim dak'^ĩirta p^λrgan, ² hōrau mag p^λachd^λeu jaaū n^λm hiek hūrmap'a hawiajā, hichiita jaaubá ha chir^λm. Cristo hiekta hōrag h^λk'api hauju hēk'abá; k'aigba wēn^λrram k'^λanag hik'^λaba hiek'abá; har Hēwandam hiek hat'ee k'a t'^ū n^λm k'^λanjā k'^ĩir honee hapibá. Magnaa nem jaauwaijā hit'^ūuta nem jaaubá. ³ M^λngwaiweran hagt'a hōrau hūrju n^λm. Mama^λ m^λg hatag paawai chan m^λg hiek wajap'am jaauwaijā hōrau bālrjā k'^õchk'abaju. Hiek wajap'am jaaū n^λm k'^λan hiek hūrju k'^ãyau, warag hamach maestronaan hamach k'^ĩetta j^λr hauwi hamachd^λeu hūrm k'^õsimpaита hamachig jaaupiju. ⁴ Mag n^λm gaaimua chadcharam hiek'agta warag hoojā hooba, sīi parhoobam hiek jaaū n^λm^λgta hee haju. ⁵ Mama^λ p^λ chan hoob mag^λm k'^λanjō chitam; magju k'^ãai t'umaam k'^λan dak'^ĩir hagpierraata chitá. P'it'urg hau chitawi k'^ãijā hāwatbá. Tagam nem wauju k'^ãai, Jesucristo hiek maach peerd^λajem jaaū n^λm gaaiptaita chit^λmua p^λchig p'idag jaautarrta wajap'a wau chitá.

⁶ Timoteo, warrgar Hēwandam hat'ee nemchaain k'eechjerrjō m^λan ya hamau juauta t'^õopäiji dak'a pamaawai m^λg hatag jöpcha mua tag p^λ juag hoobaju. ⁷ Hēwandam hi jaaū n^λmta sīi k'ajap jāau chaar jāau n^λmjō h^λad^λar m^λch deeba, m^λan ya hag hiek kōit woun hat'eemjō wērb^λbarm. Woun hāb k'ap'^{ig} n^λrramua hich barju hatarr haar barbaimamjō, muajā hīchab Hēwandamau m^λchig p'idag deetarr t'um waubap^λim. Maach Pör Jesucristo hiek m^λchd^λeu h^λk'atarrjā hisegba hagt'a hich mag h^λk'a chit^λm.

⁸ M^λch m^λg p'idx'abarm jūrran, jāg k'ap'^{ig} n^λm haig chi ganbarm k'^λag pōrsir deejemjō, m^λrl^λgjā hāgt'ar pabaimaawai maach Pör Jesucristooucha, "P^λ hāu m^λna hajap'a chitajim" hawi nem deeb k'aba deeu, hichd^λuta t'umaam k'^λan d^λi hagcha hich jua k'ap nem waaujeeawai. Mama^λ mag hirua nem deeu chan m^λrl^λgpai k'aba, har t'um chadcha hi deeu bēepim k'^õsí n^λ durrum k'^λanagjā hirua deeu.

Hābmiecha Timoteoog nem jaautarr

⁹ Timoteo, m^λ hap chit^λm jöpcha m^λ hoobahur. ¹⁰ M^λan m^λch hoppaita chir^λm, Demaaujā Tesalonicaag mam k'^õchgau m^λ barplabajeewai. Sīi

mag jēb gayam nemegta hārcha hee ham k'ōchgau mārāgjā hooba peta-jim. Crescentejā Galaciaag petaawai Titoou jūrr Dalmaciaag petajim. ¹¹ Māguin Lucas happaita mā dāi sim. Marcos jar haunaa hirig jaauwi pach dāi haipidú; mua mau hi higju māch juag hoomkīir. ¹² Tiquicoon chadau māchdēuta Efesoog pājjim. ¹³ Mag pāch bēewai Troas p'ōbōr hee Carpo di haig mā capote pāatarr haipidú. Mag dāi hīchab mā hēsapjā p'ēpidú. T'um p'ēbēeba hawiajā har pergamino gaai p'ā sīsidām chan hoob p'ēplam.

¹⁴ Alejandro chi jierr dēn nem waaujemuan wajapta mā k'aibag waubarm. Hirua mā dāi jāgtarr jūrr maach Pör Hēwandamauta k'ap chirām, hichdēu hampierr hi dāi haag. ¹⁵ Timoteo, jāg dāi k'ai kīir k'ap'ā chitā. Jāgua chan maachdēu Hēwandam hiek jaau wēnārrām k'ōchk'aba, warag chaaurta hiek'a sīerrām.

¹⁶ Nacha chi t'et'emnaanau mā hamach haar t'ārpāiwi hiek'at'uurwai, ni hābjā mā bigaau chuk'u hajim, mā hipierr dāi mā kōit hiek'aag. Magju k'āai sīi t'umaam k'ānnau mārāg hoobamjō hajierram. Hamau jāgtarr paar Hēwandamau hamag hag hiek hēudāba hak'iin hāu hak'am. ¹⁷ Hamau bālārjā mā k'aigpērbajierrab mama, maach Pör Jesuuta chadcha hāu mā heeg hoowia mārāg hich juapadamjā deejim. Mag gaaimua hāu mua k'īrdam hubā maach peerdājem hiekjā jaauwi parhooba judionaan k'abam k'ānnauupa hūrjierram. Mag, maach Pör Hēwandamau hāu mārāg juapadam deewiata, k'um hi hee chirāmjō chirarrijā, hāu mā peerdājim. ¹⁸ Mua k'ap'ā chirām hīchab, mag durr gaai māg k'aibag pōm t'ānām heemuajā hirua mā peerdā hauwia mā t'la wai nārraju, k'aigbam k'ānnag chig hapiba hāgt'ar hichta t'umaam k'ānn Pōrk'a sim haar barmkīir. T'umaam k'ānnau hiita t'ō hiek'aju haai nām, hichta hich mag wajaug k'itaawai.

Pabloou salud deepāitarr

¹⁹ Timoteo, mā salud Priscaag jaaubá, Aquiloog maimua Onesíforoogjā hagjō, t'um hich chaain dāi hich hāliragpa. ²⁰ Erasto Corinto p'ōbōr hee t'ābajim, maagwai Trófimo mor mas sim mua werplajim Mileto p'ōbōr hee. ²¹ Hed k'ōrg jaar paju nawe pāchdēujā jōpcha mā hoobahur. Pārāg salud deepāi nām Eubulou, Pudenteeu, Linoou, Claudioou maimua t'um Cristo gaaimua maach k'odk'a t'ānām k'ānnaujā hagjō pārāg salud deepāi nām.

²² Timoteo, maach Pör Jesucristoou pā t'la wai nārrapim k'ōsi chirām dāi tagam k'ānn dāijā Hēwandamau hāu hapim k'ōsi chirām. Hayoo kakē, Pablo

TITO

Pabloou Titoog hēsap p'ā deepāitarr

Chi p'ātarr maimua k'aígta p'ājī. Pabloouta hīchab māg carta p'ājim. Hichdēu Timoteo wawieg nacharam hēsap deepāitarr hed gaaipai hīchab hich māg cartajā Titoog deepāijimjō sim. Hich māg Tito dāijā hīchab Pablo k'apeer hajap'am hajim haajem. Jerusalenam iglesia hee chi pörnaan dāi hiek'aag Pablo Bernabé dāi weetwai, chi Tito ham daumaai majim haajem (Hch. 15:1-35). Maimua ya haar pabaimaawai Pabloou hi presentaajim haajem haram k'ānag, jāga hijā hīchab judío k'aba simta Cristo hiek hāk'ajī maimua jāga hí judío k'aba haawai mehēu p'ārbichbaju haai sīejī ha k'ap hamk'īir (Gá. 2:1-3).

Māg carta gaai hoowai Creta p'āram gaai Pabloou chi Tito werplajim ha sim. Maig hi pātarran hichdēu jaau pātarrjō nem hinju pōm t'ānarr t'um hinwi p'ōbōrpier hōor jar hauwi iglesia hee chi pörnaan k'apimamk'īir hajim haajem (1:5).

K'an jawaagta p'ājī. Pabloou Titoog māg hēsap p'ā deepāitarran, Creta p'āram gaai sīi Cristo hiek jaau nām hanāmjā parhoob hamach k'īrjugta jaau nārrjēem k'ān neeme t'ānarr haawai hajim hanaabá. Hārcha chi mag t'ānarr k'ānan judionaanta mag wēnārrajim haajem. Pabloou hich Titoogjā hajap'a k'ap'ā hapim k'ōsi sīerran, Hēwandam hiek chaarta hajap'a hag heyaa jaau nām hajim. Māg maach peerdāajem hiek hajap'a jaauwaita mag sīi sēu paraam k'ānjā pōdpīnaa, Hēwandam hiek gaai t'āwi parhoob hamach k'īrjugpai jaau nārrjēem k'ānjā dich garmua poodjemgui hajim. Maguata mag maach peerdāajem hiek chaar jaau nāmta Pabloou hāiba Titoog p'ārēu hahau haajeejim (1:3,9; 2:1,5,10).

Magnaa hīchab hich Titooujā hajap'a k'ap'ā haju haai sim hajim, jāga Hēwandamau maach peerdā haaujē, mag hichdēujā hajap'a k'ap'ā sīewai jaau k'ap'ā jaaumk'īir. Mag hichdēu jaau sim hajap'a k'ap'ā hamk'īir biek numí jōoyau hajap'a Titoog jaaujim (2:11-15; 3:4-8). Mamā hīchab Titoou k'ap'ā haju haai sim hajim, mag dichdēujā Hēwandam hiek chaarta hajap'a k'ap'ā haadēmān hīchab nem hajap'am happaita waaujem (1:16; 2:7,14; 3:1,8,14).

Salud

¹ Mān Pabloou, Hēwandam chog hanaa hīchab Jesucristoou hich hi jaaumk'īir jar hautarr. Magtarr haawai mā p'īdagan, har hich Hēwandamau jar haumam k'ānag warag hi hiekta hāk'amk'īir hamag jaau nāmlu, mag jaauham gaaimua chadcha Hēwandam hiek maachdēu hāk'a nām chaarta t'umaam k'ānau k'augp'ōmamk'īir. ² Mag maachdēu hāk'a nāmlu, hāgt'ar paauk'abaimaawajā hich magta Hēwandam dāi maach hiiu nāisiju ha jaau simlu. Mag maachig hich dāi hich mag wēnārrapiju ha jaautarran, hich Hēwandam bālrjā sēu chuk'u k'itāmuachata māg jēb hompaajju nawe mag jaaujim. ³ Magtarr haawai ya hīs hewag pawiata hōrau hi hiek jaau durrum gaaimua mag hiek t'umaam k'ānau hajapcha k'ak'apdō pamam. Magua mua hich mag hiekta jaau chitām, mag jaaumk'īirta Hēwandam maach peerdāajemua mā jar hauwi pāitarr haawai.

⁴ Tito, muata m^{ag} hēsap p^{ar}ag p'ā deepāi chirām. Maach numiim k'ānnau hābam hiekpai hāk'a wēnarrām gaaimua pajā hīchab m^{al}ch chaaijō hig chitaawai, maach Haai Hēwandamag jēeunaa maach Pōr Jesucristo maach peerd^{la}jem^{ag}jā jēeu chirām, hamachdēuta p^al dau hee haug k'aug paraanaa p^al hāu wai nām dāi hīchab p^al k'ōinaa wai wēnarramk'īir.

Chijāgām wounaanta iglesia hee chi pōrk'āmk'īir jar hauju haai nām

⁵ Har dōjārr Creta p'āram gaai mua p^al werp^{la}tarrahan, hagt'a nem hinju pōm t'ānaawai, mag^{am} t'um hinwia hīchab p'ōbōrpierri chi hāk'a durrum k'ānn nānāidampierr hōor jar hauwi chi pōrk'apimamk'īir hajim, hich jāg m^{al}chdēu p^{la}chig jaau p^{la}tarrijō. ⁶ Mag Hēwandam hiek hāk'a nām k'ānn pōrk'aju wounan t'umaam k'ānn dak'īir hajap'ata nārraju haai sim, magba hak'iin hōor dak'īir parhooba haawai, jūrr hichigpata bigaaum k'ānnau hiek'ak'a haju. Mag chi pōrk'a sim k'ānn hānī hābpaita paraa haju haai sim. Chi chaainaujā hīchab Hēwandam hiek t'āraucha hāk'aju haai nām. Maagwai nem bālr habarm gaaimua hōrau ham hēugar k'aigba hiek'aba ni hābmuajā ham higwi, "Jāk'ānan chi dau lōknaanau; hamachig nem jaauwaijā dāita warag hāk'a hāk'sierrjēem" habaju. ⁷ Chi hāk'a durrum k'ānn pōrk'a sim wounan hāba Hēwandam hat'eeta p'idx'a sīewai t'umaam k'ānn daar hagchata nārraju haai sim, hichta hārpai chirām hawia bit'urgam k'ānn hiek hūrmap'ajā k'aba, k'īir k'ānuk'ak'arrsō k'aba, nag pig k'aba, dich k'apeen dāijā k'ujārnem k'aba, ni sīi nemdam bārlām wau nām paarjā hāba p'atk'onta hahau haju jāk'īirjuba. ⁸ Magju k'āai hōor hich haig bēewaijā, hich haig jēerpim k'ōsi jēerpinaa, t'umaam k'ānn dāi hō hajap'ata nārraju haai sim. Magnaa hīchab sīi donjō parhoob nem wauba, Hēwandam dau na nem hagchata waunaa hāba Hēwandam k'ōchagpierrpaita nārraju haai sim, sīi dich k'ōchagpierr haba. ⁹ Maach peerd^{la}jem hiek hichdēu k'augtarr gaaita warag wārppa haju haai sim, tagam k'ānnagjā hiek hajap'a hiek'amamua wawie k'ap'ānaa, cha maachdēu hāk'a nām hiek higwia warag chaaur hiek'amaajem k'ānnagjā hajap'a jaau k'ap'ā jaauamua Hēwandam hiigta p'ūrreu hawaag.

Nem parhoob jaau wēnarrām k'ānnag hik'āba hiek'aju haai nām

¹⁰ Pua k'ap'ā sim, pāach heepaijā har hamach wawiewai hūrba warag chaaur hāk'a hāk'a haajem k'ānn k'apan t'ānām. Mak'ānan sīi nem maadēu higmap'amtjaau wēnarrāmu warag hōor k'ūgur wēnarrāajem. Mam^a hārcha mua mag jaau chirām, har chi hāk'a nām k'ānan hamach mor gaai dauchachmaju haai sīsidām ha jaaujem k'ānn higwiata mag chirām.

¹¹ Jāgām k'ānan hi k'ōorjā sīumaju haaita sīsidām. Magba haawai sīi p'atk'on paarpam k'ōchgaupai jāg nem jaauju haai k'abampa jaau wēnarrāmu hōor di hēntēr k'ūgur p^{la}māajerram.

¹² Hīchab pua k'ap'ā sim, Cretapien hamach jāg chit'ēem gaaimua hamach heepai hāb Hēwandam hi jaaumie gaai t'ār wai narrau ham higwia, "Cretapien k'ai nem sēunemnaa nem k'aibag saakienjōta sīerrjēem; magnaa sīi k'usēugnaa degpai t'ach bipōm k'ōju happaita k'ap'ā sīerrjēemgui" hajim. ¹³ Chi mag hiek'atarr wounaun chadcha hag heyataa hiek'apājim, ham chadcha hich magta sīerrjēe haawai. Maagwai mua p^{ar}ag, hik'āba hiek'abā ha chirām, maach hipierr Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ānnag cha maadēu hāk'a nām hiek heepai hagcha wēnarramk'īir; ¹⁴ maagwai judionaanau hamach k'īirjug heepai

hompaawia parhooba ham hëugar nem jaau wënarrwiajä magäm k'lan hiek hasekasba, ni har maachjö Hëwandam hiek chaar hëk'a narrta hiseg pławia parhoob wënarräm k'lanau nem waupi jaau nám k'lanagjä magäm k'lan hipierra ham hugua. Mak'lanau jaauwai nem parhooba k'ö námua wa nem parhooba párbarmuu k'äijä Hëwandam dau na maach häärjem ha jaaujem.

¹⁵ Mamä har k'üirjug wajap'a wai nám k'lanag chan mag k'abam, nem t'anäm t'um hajap'a t'anäm. Mamä har Hëwandam hiek hëk'aba ni k'üirjugjä hajap'a k'aba nám k'lanag chan, bâlrjä nem hajap'am chuk'um, hamachdëu k'aigba k'üirju nám gaaimua sii k'üirjug memerk'ömjö sisid haawai. ¹⁶ Hamachdëupain haman Hëwandam dën'k'a nám haajem; mamä hamach nem wau nám gaaimua merag chuk'u sîerrjëem, sii par hiiupaita mag nárrjëem haawai. Hamach mag wënarräm gaaimua hõraujä ham k'a hisée haajem. Hëk'a nám hanlmta warag Hëwandamau nem waupi jaau sim hichaaurta hëk'a hëk'a sîerrjëem. Jägäm k'lan chan bâlrjä serbiibata sîerrjëem nem hajap'am wawaag.

2

Jäga hõor wawiju haai ná

¹ Tito, pächdëu hõrag nem jaauwai har chadcha Hëwandam hiek chaar t'âraucha hëk'ajem k'lan wënarräajemjöta hamag wënarrapi jaaubá. ² Jöoin wawiewai donnaanjö parhoob nem wauju k'ayau hajap'a k'üirjunaata nem waupi jaaubá hamag. Mag nám däi hichab k'üir masita hapibá, hõrag hamach hök'ö hamk'üir. Magnaa hichab mag Jesucristo hiek maachdëu hëk'a nám gaaijä huba wënarräm däi t'umaam k'lan k'a k'ösinaa hichab p'it'urg waauwaijä k'üir t'uu hääwaat k'ap'la hääwatpi jaaubá.

³ Hich hagjö húanaanagjä chadcha Hëwandam hiekpai hëk'anaa hirigpai jéejem k'lanjöta wënarrapi jaaubá, sünem nem hïgk'a nárrjëe k'aba, nag pigjä k'aba. Magju k'âai hamag hagpierraata wënarrapi jaaubá, chaainpaim k'lanau mag hoowai hamjä hich hagjöta wënarraju haai nám ha k'ap hamk'üir. ⁴ Magnaa hichab hamach k'âai chaainpaim k'lanjä wawie k'ap'la wawipi jaaubá, hamach jaain daupiinaa chaainjä jäsene hamk'üir; ⁵ mag nám däi hichab nem waauwaijä k'üirjug paraa nem wau-naa, deeum hemk'ooi dñijä hoob pâpr haju k'ayau hich jaaijä hichdëuta k'ap'laa degam nemjä hichdëuta t'um k'ap'la hamk'üir; magnaa hichab t'umaam k'lan däi hö hajap'anaa hich jayau nem mag haawai hipierra haa k'augamk'üir. Magta hamag pach hipaarmua wawipi jaaubá; magbaawai ni hâbmuajä Hëwandam hiek maadëu hëk'a nám higwia k'aigba hiyâla habaju.

⁶ Hich hagjö chi hemk'ooin hagt'a chaainaam k'lanagjä hajap'a k'üirjunaata nem waupi jaaubá, dau p'ip'irag chuk'u. ⁷ Mamä ham mag wënarramk'iran, pächdëujä pach chitampierr hajap'a nem waunaa hagpierraata chitá hichab. Hëwandam hiek jaauwaijä chadcha nem hagchata jaaubá, bâlrjä hibâla wauba, ⁸ Cristou jaaupi simjö hiek hajap'a hiek'amamua. Maagwai hâbmuajä pach hiek'atarr sünemeg p'ebaju. Mag nám däi hichab cha maachdëu Hëwandam hiek hëk'a nám higwia, har warag chaaur hiek'ajem k'lanaujä hamachdëu pöd pâar hëugar k'aigba hiek'aju hooba haawai warag jaauju k'augbaju.

⁹ Har sii chik'am chogk'a par p'idx'a nám k'lanagjä hichab hamach patronnaan hipierraanaa hamau k'osi haajemjöta nem waupi jaaubá,

nem jaauwaijā waumaaugau dāi hāk'a hāk'a haba. ¹⁰ Hamag wir haig hamach patronnaan nem jīgk'apiba jaaubá. Ham nem jīgk'aju k'āyau warag hamach patronnaan nemjā hamach chi mor k'ān dēnō hajap'ata waipi jaaubá, maagwai mag nem jaauwaijā dēgölp hamach meer ham nem haair habaju k'āijā ha k'īirjuba nem jaaum k'ōsi jaaumk'īir. Hōrau pāar mag hoowai, "Hāa chadcha jāk'ānau hāk'a nām hiek'an chadcha nem hajaug k'ērām" haju, Hēwandam maach peerdājēm hiek maachdēu hāk'a nām higwia.

K'ani Hēwandamau maachig k'ap'ā hapiejē

¹¹ Hēwandamau hichdēu hōor dau haug k'augaaag hich Hiewaa pāijim, mag pāibarm gaaimua maach t'umaam k'ān hāu peerdāju haai nām ha k'ap hamk'īir. ¹² Mag hich garmua maach peerdā hawaag maach dau haug k'augtarrpí, jūrr maadēu dich k'īirjug k'aigbam t'um hisegnaa māg jēb gayam nem sīi dich hö k'ōchagjā warre werba sīuju haai nām, jūrr hajap'a k'īirjunaata nem waunaa hōor dak'īirjā hagcha wēnārrāmuā hāba Hēwandamagpai hichdēu k'ōsi simjō jēeu wēnārrraag. ¹³ Jesucristoou maachig bēeju ha jaaau pāatarr hag hed pa nām hora, maachin hich magta honee hi nā wēnārraju haai nām, chadcha mag hi bēeju k'ap'ā naawai. Hich bēem hedan hedau bā wāl jēer hurumjō hooimāta dau daau maachig hich hoopiju. Maata maach Hēwandam hanaa maach peerdā haaujem Jesucristoou. ¹⁴ Hich mag Jesucristota maach kōit hādlraa hich t'ōpijim, magbarmua maach k'aibag t'um chugpaap'āiwia maach peerdā hawaag, mag peerdā hauwia ya hich dēn chaark'a nāisiewai jūrr hāba hich hat'eepaita nem hajap'a waum k'ōsi wauju k'īirju wēnārramk'īir.

¹⁵ Tito, cha māchdēu pāchig jaaau chirāmjōo mā himeerba hich mag jaaumamua ham wawibá. Pāchdēu mag jaaau sim hūrba nām k'ān nag warre meeurrāu sīubá, bālārjā pāch hipeer hahau hapiba. Pāchta ham pōr haawai puata hamag mag hiek'aju haai chirām. Hoob pāch higwia hiwiir hābamāgjā, "Pua chan marag mag hiek'aju k'aba simta mag hiek'a sim" hapim.

3

Jāga wēnārraju haai nā Hēwandam hiek hāk'a nām k'ān

¹ Tito, pāch haig chi hāk'a durrum k'ān nag deeu p'ārba jaaubá, māg jēb gaai chi pōrk'a t'ān nām k'ān hipierraanaa hīchab nem wajap'am wawaaggjā sīi nem par daúa hooba hamk'īir. ² Hamag ni dich k'apeen hiwiir hābam hēugarjā k'aibag hiek'apiba jaaubá, magnaa hīchab sīi k'ōinaa wēnārranaa, t'umaam k'ān dāi hö hajap'a, chum k'īir masi dārdār haju k'āyau sīi dich k'apeen daupii. Magta hamag jaaubá. ³ Pua k'ap'ā sim, warran maachjā bālārjā k'īirjug chuk'umjō haawai sīi Hēwandam hipierraajā k'abata wēnārrajim. Mag hi hipierraajā k'aba narr gaaimua hi haar barju k'ādjā k'augba hok'oo wēnārrarr haawai sīi māg jēb gayam nem dichdēu k'ōchagagta hee wēnārrarr gaaimua hich maglāmuapaita sīi maach p'ēet'āg wai nām jō naajeejim. Mag dich k'aibag hee narr haawai dichta jūrr chik'am k'āijā hārpai ham hiigjeejim, chik'am dāi k'uārpaim hiek'au. Mag nām dāi hīchab hōrau maach hoomap'a haawai hīchab maach garmuajā dāi ham hoomap'a haajeejim. ⁴ Mag naajieb māmā Hēwandam maach peerdā haaujemua hāu hich Chaai pāibarmua chadcha hichdēu hōor dau haug k'aug paraanaa jāsene simjā t'umaam k'ān nag k'ap'ā hapijim. ⁵ Mag hirua maach peerdā hautarr chan nem hajap'a

wau wēnarrarr gaaimuajā k'abajim; hirua maach peerdā hautarran, sīi hich garmua maach dau haug k'augwi hajim. Mag maach dau haug k'aug nām haig, hich Hēwandam Hak'arau maach pekau dō badag barbapäimjō t'um chugpaabapäaiwita, ya tag warr dich wēnrrajerrjō k'aba, jūrr maach k'irjuga chi hiiurig paapäijim. ⁶ Magaagta Jesucristo maach peerdājem gaaimua Hēwandamau hich Hak'aar pāijim, maach dāi hogdāba maach k'aigpēr nārramkīir. ⁷ Mag, maach k'aibag hee wētju harrta jūrr Hēwandamau maach k'aibag t'um chugpaapäiwia hich haar höber wēnrrajujā maachig k'ap'ā hapijim.

⁸ Mua cha jaau chiramān chadcharam hiek'au. Maguata muan pārlāgjā hich magta hamag jaau nāl hapim k'ōsi chiram, har Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ānnaujā hāba nem hajap'a wau nām gaaipai durramkīir. Pārau magta hamān chadcha hāu k'ērlām, hōrau nemdam hig nāmjā pārau par daúa hooba naawai. ⁹ Mamā hoob pua sīi har maadēu higmap'am hiek gaaimua chan par pāch hip'it'ur hōor hipeer hahau hiek'a chitam. Hoob sīi jōoingarm k'ānnau nem waaujerrpai hig hiyāl ham k'ōchgaupai pāch p'idagta warag werba sīsiu ham. Hoob sīi Moiseeu ley p'ā pālatarr gaai nem jaau sīsidām hiek higam k'ōchgaupai warag pāch k'apeen dāi kīir jāadlabaadēmu meeuk'a chitam. Jāg nāmuua chan pōd maadēu hōrag Hēwandam hiek hāk'api haubam. Mag hāu k'aba sim. ¹⁰ Hābmua k'āijā pāach hee Hēwandam hiek maachdēu hāk'a nām chaaur jūrr parhooba jaauwai mag woun wawibā. Mamā par pāchdēu biek numí wawibarm k'āijā bālrjā pāch hiek hūrba habaawai, pāach Hēwandamag jēeu nām haig maglām k'ānnag pāachdēu nem wau nām hoob hamag waupimiet. ¹¹ Maglām k'ānnau hamach hödegpai sīi hich mag nem k'aigba jaau wēnrraju k'irju naawaita mag wēnrram. Mag hamach wawitarrjā hūrba warag pekau wau wēnrram gaaimua maadēu k'ap'ā nām, hichiita Hēwandamau ham gaai mas hab k'aba mas deeju.

Dich k'apeenau nemdam hig nām hoowai sīi par daúa hoobaju haai nām

¹² Tito, māchdēun Artemas k'abamān Tíquico k'āijā pāhaar pāiju k'irju chiram. Hāb k'āijā pāch haar barbaimaawai hichiita mā hoon bēeb k'aba Nicópolis p'öbör hee mā hoobahur; jāig mā chiraju. Mag noseg jaran hich jāigmua hogdāba chiraju k'irju chiram, deeu dōchläumie burr nām hora. ¹³ Hīchab abogado Zenas juag hoonaa Apolos juagjā hoobā. Ham biek'aju haawai, pāch paarmua t'achdamjā jār deewi hamau nemdam higu t'umaa k'irjunaa p'ēdeebapāi. ¹⁴ T'um har maachjō Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ānnaujā hīchab magta dich k'apeenau nemdam hig durrum hoowai sīi par daúa hooba haju haai nām. Magta maadēu hō hajap'a chik'am juag hoo wēnrramān, magan hāu maach par k'abata wēnrram.

Pablo k'apeen salud

¹⁵ Tito, māg hiekdampai hajim pārlāg māg hēsap gaai p'ā deepäim hig chirarr. Māig maach k'odnaan mā dāi nām k'ānnaujā hamach t'umaam k'ānnau pārlāg salud deepāi nām. Maach k'odnaan pāch haar cha maachdēu hogdāba hāk'a wēnrram hiek gaaimua maar mau nām k'irjuwia hig durraajem k'ānnagjā hīchab maar salud deebā. Mān hāba Hēwandamagta pāar kōit jēeu chirajem, pāar dāi hogdāba hich mag pāar t'āa wai nārramkīir. Hayoo kakē,

Pablo

FILEMÓN

Pabloou Filemonag hēsap p'ā deepäitarr

K'aíu p'ājī maimua k'ai hat'eeta p'ājī. Mag cartadam Pabloouta p'ājim haajem hīchab, jöoi Filemón hat'ee. Chi Filemón Colosapierr hajim haajem, hich Pabloou maach peerdäajem hiek jaau nārrām hūrwi hāk'atarr (v. 19). Pabloou hichdëucha chan Colosapienag Cristo hiek jawaan maba harr haawai Efeso p'öbör hee año t'ärjupjö sīet'uurwai k'āijā jöoi Filemón dāi hoojim, haigmua chi Colosas dak'a sīerr haawai (Hch. 19).

Hagtarr k'ur Pabloou māg carta p'āawai haigmua warp jūrr Roma p'öbör heeta preso sīejim haajem, hich jöoi Pablo. Maagwai hīchab Onésimo hanāmta Filemón chogk'a sīejim haajem. Mag chi Pablo Roma preso sim heeta mag Onésimo hanāmua hich patrón jöoi Filemón p'atk'on jīgk'awi dārmajim hanaabá. Mamta Pablo dāi t'ēwi Pabloou hirig maach peerdäajem hiek jaaubaadéjim haajem. Mag hichig hajap'a jaaubaadeewaita hāk'awi warag hich Pablo haig sīsijim haajem, hirua nemdam hiigwai haudedee haag.

K'an jawaag hajī. Mamā Pabloou hīchab k'ap'ā sīejim haajem, Onésimojā hich pap haar deepäiju haai sim. Mag, chadcha Onésimo hich pap Filemón haar deepäijim haajem. Mag Onésimo hich pap haar deebap'ām dāita hich gaaupai māg cartajā deepäijim haajem. Deeu Filemonag hich chog Onésimo hajap'a recibiimk'īir Pabloou māg carta gaai hirig chaigpajim. Mag recibiwajā sīi hich chogjöpai k'aba, ya hīchab hichjō Cristo hiek hāk'awi hich k'odk'a simjöta hi recibiipijim jöoi Filemonag.

Salud

¹ Filemón, ¿jāgpai chirā? Mān Pabloou. Maach Pör Jesucristo hiek jaau chirām gaaimua preso chirām. Mag preso chirāmuata pārlāg māg hēsap p'ā deepäi chirām. Pājā maar dāi maach Pör Jesucristo hiek jaau nām gaaai hogdāba k'itaawai, maach hermano Timoteo dāimua muata pārlāg saludaa chirām. ² Mag hēsap gaai mam hīchab salud: maach hāp'āi Apia hat'ee; Arquipo, maach hipierr dāi hogdāba maach Hēwandam hiek jaau k'itaajem hat'ee; maimua hīchab chi hāk'a durrum k'ān t'um pā di haig hāba biirdāwia Hēwandamag jēeujem k'ān hat'eejā hagjō salud deepäi chirām. ³ Maach Haai Hēwandamag jēeunaa hīchab maach Pör Jesucristoogjā jēeu chirām pāar kōit, pāar hogdāba t'la wai wēnārrām dāi hīchab pāar k'ōinaa wai wēnārramk'īir.

Filemón gaaimua Pablo honee hatarr

⁴ Filemón, Hēwandamag jēeu chirām haig māchdēu pā k'īirju hat'aawai warag pā higwia hirig hāu hajim ha chiraajem. ⁵ Mua chadcha hirig hāu hajim haajem, māchdēu hūrwi pua t'um Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ān jā daupiinnaa maach Pör Jesucristo dājā hubā chitām ha hūrjeewai. ⁶ Hīchab mua pā kōit Hēwandamag jēeu chiraajem, cha maachdēu hāk'a nām hiek deeum k'ān nag jaaumam dāi pāchdēupajā jāga Jesucristo gaaimuata maachin Hēwandam dāi hāu wēnārraajē ha t'umaa hajap'a k'ap hamk'īir. ⁷ Pua mag maach Hēwandam hiek hāk'a durrum k'ān t'um k'a k'ōsi haajem ha jaau nām gaaimua, mau chirām hāba, pua

hīchab mλ t'āar honee hapi sim. Hāu nλm hermano. Puata hāu maach hermanonaan dāi hō hajap'a ham k'īir jāsenk'a chirλm gaaimua hamjā k'īir honee durrum.

Onésimo kōit Pabloou Filemonag chaigpatarr

⁸ Mag pua t'umaam k'λλn k'a k'ōsi haajeeawai, pλch chog harr Onésimojā hagjō warm k'λλnjō pua daupii haju haai sim. Cristooou hich hi jaauumk'īir mλ jar hautarr haawai mua pλrλg warre hi daupii habá ha jaauju haai chirλm. ⁹ Mamλ muata hajués pλrλg hi daupii hapi chirλm ham hugua, maach numijā hagdaujō chik'am k'a k'ōsi nλmjō hi k'a k'ōsi hamk'īir, sīi hik'ōrjā k'aba pλrλg magam hig chirλm. Mλ ya jōoiraa chirλm. Mag chirλm hāba, Cristo hiek jaau chitλm gaaimua preso chirλm. ¹⁰ Mag chirλmuata pλrλg chaigpa chirλm Onésimo kōit. Hiita chadcha mua mλch chaaijō wai chirλm, mλch mλg preso chirλmuata hāu hirig maach peerdλajem hiek hāk'api hautarr haawai.

¹¹ Warraan chadcha Onésimo pλ chog sīi pλ hat'ee p'idx'aaajem hajim. Mamλ mag sīerrta pλ haigmua dλr mawi, dārrāa pλ hat'ee tag p'idx'aba, sīi tag hich higpibajujō sīsijim. Magjieb mamaλ ya hiruajā maach dēnjō Cristo hiek hāk'abaarwai, mλ mλg chirλm haigjā hāu dārrcha hirua mλ hoo wai k'ērλλ hawia, pλ hat'eejā deeu hirua p'idx'aju mua k'ap'λ chirλm. ¹² Mag deeu pλ chogk'a sīeimamk'īir, hūmaai mua pλ haar hi pāi chirλm. Mamλ mag mua pλch haar hi pāibapāaiwai, mλchchata pλch haar barbaimamjō hajap'a hi wai chiram k'ōsi chirλm, mλg maach peerdλajem hiek jaau chitλm gaaimua preso chiraawai mλchdēu nemdam hiigwaijā hichdēuta hau deebarp'λ hamk'īir. Mua k'ap'λ chirλm hīchab, pua mλ hoon bēem k'ōsi sim. Mamλ warp'agk'am gaaimua pōd bēeba haawai mua jūrr hichta mλch dāi sīepim k'ōsi chirajim, mag hirua pλ kōit mλ hat'ee nem wau simta jūrr pλchdēuchata wau simjō hamk'īir. ¹⁴ Mamλ mau mλch happai hag'ta pλ hiekjā hūr hauba chan mua mag jūrr hiita hajués mλch chogjō wai chiramap'a chirλm, heeu dēgölp pua mag k'ōchk'abaju k'āijā mua magbaadēju. Magju k'āai pλchdēuchata hirig pλch k'īrau jaau mλn chadau, mua hi mλch haig wai chiraju. ¹⁵ Jāg Onésimo pλ haigmua dλrtarran, jāan Jōoirau hich hīiu k'āijā jāgpjim, deeu nassi pawia hūmaai pλch haar petaawai deeu pλch dāi hich mag hi wai chirsimk'īir. ¹⁶ Mag pλch haig wai chirsim chan ya tag sīi pλ chogpai k'aba, ya hīsin warram k'āajā hajapchata sīsim. Hajapcharan hiin ya maach k'od chaardamau, hiruajā hīchab dāi maach Hēwandam hiek hāk'a k'ērsiewai. Mλch himeerba muan hi jāsene chirλm. Mamλ puata mλ k'āyaujā hārcha hi jāsene haju haai sim. Sīi pλch chog haawaipajā k'aba, hiruajā maach Pōr Jesucristo hiek hāk'a sīsiewaita hi daupii haju haai sim.

¹⁷ Magua mua pλrλg mag chirλm: Pλchdēu k'īirjuawai chadcha mājā pλch k'apeer k'ai, magan Onésimo pλch haar barm hedjā mλchchata pλch haar barbaimamjō honee hi baarpi hat'ā. ¹⁸ Hirua pλ dāi k'aigba hawia dēbpaar k'āijā pλrλg paraa sim k'ai, mλrλgtā jēeubā, mua hi kōit p'agpāiju. ¹⁹ Hoob k'īirjum. Muata pλrλg mλch juadamaucha, "Mua chadcha p'agpāiju" ha p'ā deepāi chirλm mλg hēsap gaai. Mamλ pua k'īir heyaa haju haai sim, dēbpaar chaar k'abam mamaλ mua Cristo hiek jaau chitλm gaaimua pλchdēujā Cristo hiek hūrtarr haawai puan mλrλgjā dēbpaar paar simjōta sim. Mamλ mua magλmjā higbam. ²⁰ Magauk'odam Filemón. Puajā maach Pōr Jesucristo hiek hāk'aajeeawai, Onésimo chig

haba sīi warag hi daupii wai chirsimk'īir, muata p̄lrlg chaigpa chirām hi kōit. Mag p̄ljā hīchab Cristo dēn haawai cha mua jaau chirāmjō habá hi dāi, magbarmua warag m̄lchhpata m̄l k'īrdam honee hapieg.

²¹ Mua k'ap'ā chirām, pua cha m̄lchdēu jaau chirāmjō haju. Magua mua m̄lg hēsap p̄lrlg p'ā deepāi chirām. K'ap'ā chirām hīchab, cha m̄lchdēu jaau chirām k'āaijā hatcha pua hi haairaa haju. ²² M̄l hat'ee hīchab didam jalwi hajap'a k'īir k'aug k'ērbá, m̄lch maawai hag hee chiraaimaag. Mua p̄lrlg mag chirām̄n, jāg hāu pāachdēu m̄l kōit jēeu durrum gaaimua Hēwandamau m̄lchig pāar hoon mapiju k'ap'ā chiraawaita mag chirām.

Hābmiecha salud deepāi narr k'āan

²³ M̄l k'apeer Epafras hīchab Jesucristo hiek jaau k'itām gaaimua m̄līg m̄l dāi cárcel deg k'ēraajemuajā p̄lrlg salud deepāi sim. ²⁴ Mag tag hīchab p̄lrlg salud deepāi nām: Marcoou, Aristarcoou, Demas haajemua, maimua Lucaaujā hagjō. M̄lk'āanauta dāi m̄l hipierr hogdāba maach peerdāajem hiek jaau durraajem.

²⁵ Magdam jawaag hajim p̄lrlg m̄lg hēsap p'ā deepāi chirām. M̄lln maach Pōr Jesucristoogta jēeu chiraajem pāar kōit, pāar dāi hogdāba hich mag pāar t'āa wai s̄iemk'īir. Hayoo kakē,

Pablo

HEBREOS

Hebreonaan hat'ee hēsap p'ā deepāitarr

K'aíu p'ājī maimua chijā k'ān hat'eeta p'ājī. Mág carta gaai jaauba sim k'aíuta p'ājī. Mág librojā hīchab Jesucristo hiek hāk'a narr k'ān hat'eeta p'ājim, mama sīi parhoobam k'ān hat'ee k'aba, judionaan hat'eeta p'ājim. Judionaan meu hebreo haajem; k'ar maguata chi hōorjā hebreonaan gaai t'ālrjem hīsjā hagt'a.

Judionaan Cristo hiek hāk'a durrarr k'ānan chadcha hāk'aba narr k'ān garmua hajapta dau haug waaujeejim haajem. Mag durrarr haawaita hāaur k'ānau Cristo hiek hisegwi deeu warr hamach wēnarrarrjō haju hēk'ajeejim hanaabá, warrgar hamach jōoinau nem-chaain k'ēchnaa jēeujerjōta Hēwandamag jēwaag; hajapcharan Moiseeu ley p'ā platarr gaai jaau simjöma. Magta hamau Cristo hiek hamachdēu hāk'atarrta deeu hisegjōjō haadēp naajim.

Judionaan póm hamach jōoin hi warr hamachdēu hārk'aajerr ya p̄awi naajim haajem; mama mag hamach jōoin hi p̄awi narrta hag'ta sīi Cristo hat'eepai k'aba naajim hanaabá. Pogan ya chi hāk'a durrarr k'ān dāi k'apeerk'a naajieb mama, mag hamach k'apeen dau haug wau nām hoowi maach peerdājem hiekta warre hisegpāim hig naajim hanam. Maguata mág libro p'ājim haajem, hag gaai ham k'īr honee jaaubaawai hamachdēu hāk'atarr hiekta hisegwi parhooba ham hugua (2:11).

K'an jawaag hajī. Mág libro p'ātarran, judionaanau hamachdēu hāk'a narr hiekta warag hajapcha hāk'amk'īr hajim. Maguata hamag chi hēsap deepāi chirarr jōoiraujā seis veces hamag jaaujim, jāga haajē Cristo hiek dichdēu hāk'atarrta warag hāk'abanaa hewag maawai. Hīchab jōirau dawaa hoopī simān Cristota t'umaam k'ān k'āaijā hārācha sim hanamlu (1:1-10:18).

Ya chi carta hōpāju hat'ee paawai jōirau ham wawí sim, jāga wēnrraju haai nā ha k'ap hamk'īr (10:19-13:21). Ham jāg chik'amnaan juu machgau dau hap'ā wēnrraajem hāwataagan, Cristo hiek jaau nām hūrwi dichdēu hāk'atarr gaaita hubā naaju haai nām ha sim. Capítulo 11 gaai hamach jōinau hāk'ajerrjōta hamagjā hāk'api jaau sim.

Hēwandamau hich Chaai pāibarmua maachig hich k'augpitarr

¹ Warr jōingar Hēwandamau biek k'apan hichdēucha hōor jār hauwi mak'ānagta hichdēu nem jaaum hig sim jaaujeejim haajem. K'ar k'āapi hau nāmua, hich chognaan pāi nāmua, wa magbaju k'ai hichdēuchata hamag jaaujeejim haajem, mak'ānau jaau nām hūr nām gaaimua hōrau hich k'apcha pamamk'īr. Mag, chadcha mak'ānauta jūrr maach jōoinag hich hagjōo jaaujeejim haajem. ² Mama hīs hewag pawi Hēwandamau jūrr hich Chaai pāibarm gaaimuata maachig hāu hich k'augpibarm. Hi gaaimuata hīchab nem t'ānāmjā t'umaam hompaawi hichigta Hēwandam chi Hayau mak'ān nem t'umaam hich dāi jāpijim. ³ Hichdēuta hīchab mag hich Haai dāimua nem t'umaam hompaatarrjā sīi hich hiiu haawai hichdēuta wai dānām. Hichta hich Haai k'īr t'egnaa bēetarr haawai hi gaaimuata hīchab Hēwandam hajaugjā k'ap'ā haajem. Hichta maach kōit hādāraa hich t'ōopiwi, hichdēuta hich bagau maach k'aibag t'umaam

chugpaawi, hāgt'ar mawi, Hēwandam juachaar gar jupimajim, hichta hich mag maach t'umaam k'ān Pörk'a sīerraag.

Hēwandam Hiewaata angelnaan k'āaijā hārpai sīerram

⁴ Mag gaaimua hich Hēwandam Hiewaata hīchab angelnaan hāgt'ar t'ānām k'āaijā hārpai sīsijim, ham k'āai hirigpaita hich Jōoirajā Hiewaa hichēnaa warm k'ānag sīi hich chognaan haajeewai. ⁵ Mag hichta t'umaam k'ān k'āai hārpai sīewai Hēwandamau bālrjā hich chognaanag chan hich Hiewaag hiek'atarrjō hiwiir hābamāgjā,

"Pā mā Hiewaa haawai hīs mua t'umaam k'ānag mag k'ap hapi chirām" habajim. *(Sal. 2:7)*

Ni bālrjā hich chog hiwiir hābam higwiajā,

"Mālta hi haaik'a chitaju, maagwai hich jūrr mā chaaik'ajujā" habajim. *(2 S. 7:14; 1 Cr. 17:13)*

⁶ Pari magju k'āai, warag mag hich Chaai hābpai k'itām māig heegar pāaiwai warag angelnaan hich chogk'a t'ānām k'ānagta,

"Pāach t'umaam k'ānau hirigta jēeubat'ā" hajim. *(Dt. 32:43)*

⁷ Hich mag warag Hēwandamau hich chognaan hich dāi t'ānām higmamujaauwai,

Angelnaanan hirua p'ūjō nem k'ap'i hapinaa, sīi hōt huu jējēerk'amjō hichdēu nem jajaauk'ampierr k'odpepet hapijem haajem. *(Sal. 104:4)*

⁸ Mamā hich Chaai higwia chan sīi hich angelnaanagamjō hiek'aba, warag hich paarmua,

"Hēwandam, pāchta nem t'um t'ānām Pöröu" ha hiek'ajim chi Hayau hich Chaaairag.

"Māg hatag pawiajā pāchta hich mag chi Pörk'a chitaju.

Puan nem hagcha waunaa k'ajap'ata waaujem.

⁹ Puan nem wajap'amta k'ōsinaa nem k'aibgam hoomap'a haajem.

Maguata Hēwandamau pārlagta hāgt'arjā chi Pörk'apijim;

hajapcharan māchdēuma, māchdēuta pārlag chi Pörk'apijim.

Māchdēuta hīchab t'umaam k'āaijā pā honeecha hapijim" ha hiek'ajim Hēwandamau hich Chaaairag. *(Sal. 45:6-7)*

¹⁰ Maimua hīchab hich Hēwandam hiek p'ā sim gaai hābmua p'āmamu chi Hiewaa higwia,

"Señor, pāchdēuta chadcha warrgarwe māg durrjā hompaawi hedaujājā pāchdēuta waujim" hajim.

¹¹ "Chi chugpaan chadcha pua mag nem hompaatarr t'um deeu chuk'u haju, mamā pāch chan t'ōojā k'augba hich mag chitām hiek'au.

Tagam nemen t'um sīi k'ajap'am k'ajūajō jēeudubju.

¹² Magbaawai hich jāg k'ajūa jōoi chi hiiur dāi t'eg jūajemjō, pua māg durr jōoi hisegpāiwi chi hiiurig paapājju.

Pari pāch chan bālrjā k'īr k'īet'uupaijā k'aba, pāan hich mag chitām hiek'au" ha p'ājim. *(Sal. 102:25-27)*

¹³ Mag hich Hiewaata t'umaam k'ān k'āai hārpai sīewai sīi hich chognaanagpai chan ni hābamāgjā Hēwandamau hich Hiewaag hiek'atarrjō,

"Māch hiek t'eeeg chirāmjō haag pālta mā dāi hāba mā juachaar gar jupbā" habajim,

"pāch hoomap'a haajem k'ān t'um mua pāch jua hee pārk'a dee nām hora." *(Sal. 110:1)*

¹⁴ Mam^λ angelnaan t'um sīi Hēwandamaau nem jajaauk'am hipierraa haagta t'anaawai hamag chan hirua mag hiek'abajim. Jāk'^{λλ}nan, sīi hich Hēwandamaau hich dāi hich mag wēn^λrraag maach hich haar p'ē hauju k'^{λλ}n juag hoomk'īir pāitarr k'^{λλ}nau.

2

Cristo hiek chan sīi par jāg^λupai hūrju k'aba n^λm

¹ Keena, mag hich chi Hiewaata hārpai sīerraawai hi hiek chi jaau durrum k'^{λλ}nau maachig jaau n^λmta wajap'a hūrwi hāk'aju haai n^λm, heeu magba hak'iin sīi par jāg^λupai hūrwai hewag mawi warr hāk'aba naawai haajerrjō sīi parhoob haduk'am. ² Warrgarwe Hēwandamaau sīi hich angelnaanag hich hiek Moiseeg deepitarran chadcha nem juu t'eeg sīejim. Magua hag gaai nem waupi jaau n^λm hichaaur nem waaujerr k'^{λλ}n chan sīi Hēwandamaau hich mag par k'^λir hok'ooba, hamach pekau paar hich hagpierr ham gaai deejeejim. ³ Mag ley sīi angelnaan gaau deepāitarr hichaaur nem waubarm paар ham dāi maaggerrta, jāgwi maach gaaijā hirua mas deeba habarju, m^λg maach peerd^λajem hiek hag k'^āai wajapcha sim jaau n^λmta sīi hūrbamjō habarm paар. ¿Mag maach peerd^λajem hiek warrjā hich maach Pör Cristouchata nacha jaaubajī? Magtarra hich dāicha wēn^λrrawi hūrtarr k'^{λλ}naujā hamachdēu hoowai chadcharam hiek haawai jūrr maachig jaauwi maadēujā k'ap'^λ naabá. ⁴ Mam^λ magpaijā k'aba, mag maach peerd^λajem hiek'an chadcharau ha k'ap hamk'īir, hich Hēwandamaucha mag hich hiek jaau durrum k'^{λλ}naag hōorjā dau daau monaaupi maajeejim. Mag n^λm dāi hīchab hīs hewag pawiajā hichdēupai hich Hak'aar juu t'eeg gaaimua maachigjā nem k'^λir pogk'e waupiejem, mag^λm gaaimua m^λg hi hiek jaau n^λmlan chadcharau ha k'ap hapieg.

Magua m^λg maach peerd^λajem hiek jaau n^λm hūrwai par jāg^λupai hūrba hāk'aju haai n^λm.

Jesuu maach hich heeugpeenk'a hawaag maachjō wounk'atarr

⁵ Hīs hewag pawiajā, chaig m^λchdēu jaau chirarrjō, Hēwandamaau hich Chaai gaaimuata maachig hich k'^āugpi sīewai, sīi hich chognaan hich dāi n^λm k'^{λλ}nagta hiek t'eegnaa maach pōrk'api^λba hich Hiewaagta maach Pōrk'api sim. ⁶ Magua Hēwandam hiek p'^ā sim gaai hābmua, “¿K'an hajaug n^λ” hajim “maar m^λig heegarm k'^{λλ}n pua jāgcha maar k'^λrag hee haag?

¿Jāga n^λ pua jāgcha maar dau haug k'^āugaag?

⁷ K'^ūchpai m^λig heegar wēn^λrraweran, chadcha pua angelnaan k'^āaijā maarta heegpai deejim.

Mam^λ mag n^λl hawia maachta nem t'um t'^λn^λm k'^āaijā hārpai hapijim.

⁸ Nem t'^λn^λm t'um pua warre maar juu heeta p'^ēdeejim” ha p'^ājim, “maachdēuta t'um k'ap n^λisimk'īir.” (Sal. 8:4-6)

Chadcha magta p'^ā sīeb mam^λ, mag hāaurpaijā k'aba nem t'um maach juu hee p'^ēdeetarr han^λmta, chadcha mag t'umaa hichdēu jaautarrjō nem t'um maach juu heegar t'^λn^λm chan hagt'a hooba n^λm. ⁹ Magarrau Jesuuwan chadau, m^λig heegar wounk'a sīet'uurwai maachjō angelnaan k'^āaijā Hēwandamaau heegpai hi deejiel mam^λ, hīs jūrr hichdēuta nem t'^λn^λm t'um chadcha wai d^λnlm. Mam^λ Hēwandamaau mag maachjō angelnaan k'^āaijā heegpai hapitarren, maach dau haug k'^āugwi maach peerd^λ haum k'^ōchgau maach kōit dau hap'^{λλ} hamk'īir hajim. Mam^λ mag

maach gaaimua meetarr jūrr, hich Hēwandamau hichta nem t'um t'ΛnΛm k'āajā hārpai hapijim.

¹⁰ Nem t'ΛnΛm t'um Hēwandamau hompaatarrau hich hat'ee, hichdēu hig sīerrjō hamk'īir. MamΛ mag hārcha hichdēu hig sierran, hōor pōm hich chaalink'a hauwi hich haar p'ē hawaag hajim. Magaag hat'ee hirua hādλraa hich Hiewaa Jesuuta dau hap'ΛΛ hapijim, mag hap'ΛΛ habarm gaaimua hāu ham peerdλajemk'a sīewai hichdēuta Hēwandam haar hōor hōberpiejem k'amk'īir. ¹¹ Mag hich Jesús Hēwandam Hiewaa harrta, maachjō angelnaan k'āajā heegpai simuata Hēwandam hat'ee maach hajaug paapλiwi hich Haaita maach Haaik'apijim. Mag gaaimata chadcha hich Hēwandam Hiewaa Jesuujā chigag chuk'u maachig heeugpeen haajem. ¹² Mag hichdēu maach hich heeugpeen hich dāi haai hābam k'ΛΛnk'a wai sim higwi, hich Hēwandam hiek p'ā sim gaai mag sim: “Tata, mua mΛch heeugpeenag jaauju pΛ jāga chirā;

(Sal. 22:22)

¹³ Hīchab Isaías gaajā hich hag hiek higwi,

“Tata, pΛchdēu mΛrΛg hōor p'ēdeetarr dāi mΛ cha chirΛm” ha sim, “hajapcharan pΛch chaalink'a t'ΛnΛm k'ΛΛn dāima.

Ham gaaimua mΛch p'it'ur chirΛm haigjā, pua mΛrΛg hoobamjō chan habaju mua k'ap'Λ chirΛm” ha sim. (Is. 8:17-18)

¹⁴ Mag mΛig heegar chi chaalink'a t'ΛnΛm k'ΛΛnjā wounaanta mag hi chaalink'a t'ΛnΛawai hich Jesuujā mΛig heegarm k'ΛΛnjō wounk'ata sīeichējim, wounjō meeg; mag hich meebarmuua mΛig heegar hichta chi durr k'Λ hawi hōor dajēk wai sīerra hiek t'eeeg chuk'u hapāaig; hajapcharan mepeerta hich garmua pōdpāigma. ¹⁵ Mag Hēwandam Hiewaa k'aba harrijō hich Jesús maach kōit meebarmuata, jāg sīi chik'am chogk'a nΛm k'ΛΛnau hamach patrón jua högk'a durraajemjō, maach dajēgbaawai hok'ooju högk'aajerr k'ΛΛnjā hāu peerdλtk'a hat'aawai tag hi högk'aba nΛisijim. ¹⁶ Mag hi bēewajā hich chan angelnaan peerdλ hawaanta bēeba, maach mΛig heegarm k'ΛΛn peerdλ hawaanta bēejim; hajapcharan maach hīs mΛg Hēwandam hiek jōoi Abrán dēnjo hāk'a nΛm k'ΛΛn peerdλ hawaanma. ¹⁷ Pari mag maach peerdλajemk'anaa hīchab hichta warrgarm p'adnaan pōrōu haajerrjō Hēwandam dāi maach kōit hiek'ajem k'aagan, hichiita hich Jesuujā nem t'umaam hat'ee maach hich heeugpeenk'a nΛm k'ΛΛnjō wounk'aju haai sīejim. Mag sīewai p'adnaanau hōor k'aibag paar nemchaain k'eechjerrjō, jūrr hichta maach kōit hādλraa hich t'ōopibarmua maach k'aibag t'um chugpaa haujim. ¹⁸ Mag hichjā woun harr haawaita maachjō dau haug wauwi meperaujā hirig nem k'aigbam waupiju hēk'aajeejim. Mama hichdēujā magΛm t'um hāwattarr haawai, maachdēu mag nem k'aigbam waujōjōomjō haadēp'Λm haigjā hāu hirua maach dau haug k'augwi maach k'aigpeerjem, hich dēnjo magΛm t'um pōdpāpΛi hamk'īir.

3

Jesuuta Moisés k'āai hārpai sim

¹ Magua hermanonaan, pāar har Hēwandam dāipai wēnΛrrΛm k'ΛΛn, har maachta hich haar p'ē hawaag hich chaalink'a hautarr k'ΛΛn, pāadē mΛ hiek hūrbat: Jesucristota chadcha hich Hēwandamaucha hich hiek jaaumk'īir jār hauwi pāittarrau. Hichta hīchab hīsin warrgar p'adnaan pōr haajerrjō maach kōit Hēwandam dāicha hiek'ajemΛu. Hāu hi

gaaimua maadëu chadcharam hiekta hăk'a nám. ² Hich jäg Moiseeujä Hēwandamau hichig jajaauk'am t'um israelnaan däi haajerrjö, Jesuujä Hēwandamau mag hichig hich hiek jaaupinaa hich hiek hăk'aajem k'lan kōit hiek'aajem k'apibaawaijä chadcha hirua t'umaa hichig jaautarrjö hajim. ³ Mamä hagdaujö mag hamachig nem jaautarr t'um waujierrab mamä, hichí Jesuuta Moisés k'ääijä hărpai sim. Jägwí mag chir? Pärau k'ap' nám, häbmua di héeuwai chi hëutarr wounta chi di k'ääijä hărcha hig hiyä haajem. Hich jägtä nám hăchab Jesujä Moisés däi: Moisés sii maachjöpai mäig heegarm haawai hiin sii Hēwandam juau. Mamä magba Jesuun hi nawe hich mag sierraawai hichiita hi k'ääi hărpai sim. ⁴ Pärau k'ap' nám, häbmua di hëubam haig chan bălrjä di chuk'um. Hich hagjö sim hăchab nem t'um mäg t'lanmjä; hich Hēwandamauta nem t'um waubajieb, maach wounaanjä t'um, Moisepa. ⁵ Magua Moiseejä sii hich Hēwandam chog harr haawai hichig jajaauk'amjöta haajeejim hi hőor däi. Hajapcharan hi p'idagan, Hēwandamau mag hich hőork'a t'lan nám k'lan däi hajuuta jürr hőrag jajaau haajeejim. Ma hajim hi p'idag. ⁶ Mamä Cristo Jesús chan magba, Jesuun hich Hiewaa chaar hichdëu pëitarrau. Magtarr haawai hichdëuta maach hich Haai hőork'aju k'lan t'um peerdä hauwi hichdëuta k'ap sim, hichig jaautarrjö. Maata hi p'idag haawai hi gaaimuata maach mäg Hēwandam dën'k'a nám. Majä chadcha mag hi hőork'a naawai parta hi hiek hăk'aba nám k'ap'naa honee hirua maach hich haar p'ë hauju k'irjugta hogdäba wënlärgamä mamä.

Hēwandamau hich hőork'a nám k'lan k'ir meeupiju

⁷ Magua hoob t'är t'eeg hamiet, heeu pääch däijä Hēwandamau israelnaan däi harrijö haduk'am. Magju k'ääi Hēwandam hiek p'ä sim gaai hich Hēwandam Hak'araucha jaau simjö,

"Hís päächdëu Hēwandam hiek jaau nám hūrwai ⁸ hoob israelnaanjö t'är t'eeg hamiet.

Hőor chukag hee p'lar wënlärraawai hamau warag Hēwandam däita serereu näl hawi hi meeuk'api pëijierram.

⁹ Cuarenta años mag hőor chukag hee wënlärraajeewai, pääar jöoinau nem hooba haajempa hamach k'aigpërm k'ochgau hirua hich jua t'eeg hoopiejerrjä, hamau warag hi jüramjö haajeejim.

¹⁰ Maguata chadcha ham däi meeuk'awi, hirua magjim hamag:

'Päran sii parhooba päächdëu hampierr ham k'ochgau hok'oota wënlärräm; mamä mag nám mua nem jaau chiräm chan waumap'a námgui' ha hiek'ajim.

¹¹ Magta chadcha k'ir machgau hirua chi hich hichaaur nám k'lan chan hich haar höbeerpibamgui ha hiek'ajim hich Hēwandamau." (Sal. 95:7-11)

¹² Hermanonaan, maguata muan päragan, "Hēwandam hich hiek'abarmjä chadcha nem wau sierräm hiek hăk'aba nám gaaimuapai chan hoob t'är k'aigba narrjée hamiet" ha chiräm, pääch mag nám gaaimua warag Hēwandama hisegam hugua. ¹³ Magju k'ääi Hēwandam hiek p'ä sim gaai jaau simjö, häu hag'ta dich k'apeendam wawiju haai nälwe hed hëepierr hagdaujö pääch k'apeen wawibat, pääch pekau hee nem k'aigbam wau námuaapai pääch k'ügurwi warag t'är t'eeg ham hugua. ¹⁴ Pari mag Cristo däita k'apeerk'anaa hichdëu jaautarrjö chadcha maach däi häu hapim k'osi nám k'ai, magan warrcha hi hiek

hūurwai chadcharam hawi hāk'a n̄isierrtta hich mag dich t'ōm haar hogd̄ba hāk'a wēnarraju, warrcha hāk'atarrjō.

¹⁵ Pari magaagan, Hēwandam hiek gaai p'ā sim chaig jaau chirarrijō, “Hīs pāachdēu Hēwandam hiek jaau n̄am hūurwai hoob t'āar t'eeg hamiet; hoob har israelnaana warag Hēwandam dāita serereu n̄am hawi hi meeuk'apiptarrjō hamiet” ha chiram. (Sal. 95:7-8)

¹⁶ ¿Pārau k'ap' n̄a, Hēwandamau hich hiek jaaupi sim hūr n̄am hāba, chijā k'ānauta warag mag hi meeuk'apijierrá? ¿Maach jöoin Egiptomua Moiseeu chawag p'ē harrtarr k'ān hamach t'um k'abajī? ¹⁷ ¿Chijā k'ān dāita Hēwandam cuarenta años mag meeuk'a siejī? Hich hichaaur harr k'ān dāima, hamach pekau wautarr gaaimua. Mag gaaimuata mag hōor chukag heepai p'ār wēnarramua t'um k'ēchjierram hanaabá, hamach barju harr haarjā barba. ¹⁸ Maimua hīchab ¿hich mak'ān nag k'abajī, hamach k'ōchagpierr ham k'ōchgau bālrjā hich hiek hasekasba harr jūrr hich Hēwandamaucha, “Cha m̄a hiek'a chiram hiek'au pāar chan māchdēu pāach k'ir meeupiju ha chiram durrjā mua dubpibamgui” ha hiek'atarr? ¹⁹ Hajapcharan mag pōd barba harran, hamachig Hēwandamau jaautarrjā hajappai hāk'aba narr gaaimuata mag pōd barba k'ad jārrpai k'ēchjierram hanaabá.

4

¹ Keena, hīs hewag pawiajā, hich Hēwandamauchata jaautarr haawai, hagt'a hi haar barju haai n̄am. Maguata maachjā k'ir k'ap'ā wēnarraju haai n̄am, heeu hamjō hāb k'āijā mag hirua maach k'ir meeupiju ha sim haar pōd barba haduk'am. ² Hamag jaautarrjō maachigjā maach peerdlajem hiek jaauwi n̄am. Mam̄a hamaun mag hamachig jaautarrijā sīi par jāgupai hūrtarr haawai ham hat'ee chan bālrjā serbiabajim haajem, hāu chi hāk'a narr k'ān dāi warag k'irjug hāba ham dēnjo hi hipierra haba harr haawai. ³ Maach chi hāk'a n̄am k'ānan, mag Hēwandamau maach hich haar p'ē hauwi hich dāi k'ir meeupiju ha sim haar barju.

Mam̄a hi hichaaur n̄am k'ān chan hichdēu ham k'ir meeupiju ha jaautarr durrjā barbamgui hajim. (Sal. 95:11)

Mag hamau hi hichaaur habamuan, hamjā dubk'am, ya Hēwandamau māg durr hompaawaiwe mag hōor k'ir meeupiju durrjā sīi wai sīerr haawai. ⁴ Mag k'ir meeupiju ha jaautarr durrjā barbamgui hajim, hich Hēwandamaucha,

“Hēwandamau nem t'ān n̄am t'um seis días n̄am hee wau haaipapäwi hag noram siete diam gaai hichjā jua hājim” ha sim, “hichdēu nem hig sīerr t'um waubapäiwai.” (Gn. 2:2)

⁵ Mag israelnaan k'ad jārrpai k'ēchtarr k'ān higwiajā, hich Hēwandamaucha, hi hichaaur n̄am k'ān chan hich sim haig hich dāi jua hāimk'ir dubpibajou hajim hīchab hich hag hiek gaaipai. (Sal. 95:11)

⁶ Magta nacha hi hiek hūrtarr k'ān hamach jāg t'eeg gaaimua dubbajierram haajem. Mam̄a hagt'a hewagam k'ān dubju waaur n̄am, hi hipierra n̄am k'ān. ⁷ Mag hi hipierra n̄am k'ān dubju haai n̄am higwi, Moisés meetarr k'ur nassi pawijā David k'ararrau Hēwandam hiek p'āawai,

“Hīs pāachdēu Hēwandam hiek jaau n̄am hūurwai hoob t'āar t'eeg hamiet” ha p'ājim. (Sal. 95:7-8)

Magua hichdēu jaau p̄latarrjö, h̄isweta h̄k'aju haai n̄m, hagt'a h̄k'aju haai n̄we. ⁸ Mam̄ mag hirua hiek'aju nawe, chi Moisés meetarr k'ur Josueu israelnaan Canaan durr wai duubwaijā warre hich H̄ewandamau maach k̄iir meeupiju ha sim haarchata wai dubtarr hamuan, H̄ewandamau h̄is hewagam k̄'llnagjā hich haar w̄etju hayaa hamk̄iir "H̄isweta h̄k'aju haai n̄m hagt'a h̄k'aju haai n̄we" habak'am. ⁹ Magua maadēu k'ap' n̄m, mag H̄ewandamau maach k̄iir meeupiju ha sim chan m̄lig heegarpai k'aba, ya m̄g hatag hich haarcha maach p̄ë hat'aawai hich jāg hichjā m̄g durr t'um waupäwi juua h̄litarrjö juua h̄lī w̄enrrajuuta jaau sim. ¹⁰ Chi mam H̄ewandam sim haarta h̄au barbaimam wounan, chadcha tag p̄it'urgjā hauba, hich jāg m̄g durr hompaawi hich H̄ewandamjā juua h̄litarrjö, hich mag hi juua h̄lī chitaju. ¹¹ Maguata maachin H̄ewandam hiek jaau n̄m maachdēu h̄ürtarrrta warag hogd̄ba h̄k'a n̄mtua mag hi d̄äicha naaimajuuta h̄ek'aju haai n̄m, ni h̄äbmuajā israelnaanau H̄ewandam hiek h̄k'aba harrijö haba.

¹² M̄g H̄ewandam hiek'an hich mag chugpaa k'augba s̄ierranaa nem juua t'eeg s̄ierram, hich H̄ewandam hiek haawai. Maguata t'ut'u p̄õpá garm magwe dee sim k̄'âajjā nem degcha s̄iewai maach pa hak'aar hoonaa maach hō hak'aarjā k'aug haaujem. Maach k̄iirjugjā k'ogreu j̄rnnaa dichdēu nem wauju dich t̄äar heepai wai s̄isidämjā k'aug haumaajem. ¹³ M̄g t'ln̄m haig chan p̄od hiwiir h̄äbmuajā H̄ewandam dau merpäiju k'aba sim. Hirigan nem t'ln̄m t'um hich dau haig haunaata hoo n̄lmjö dawaa t'ln̄m. H̄ewandam mag maadēu nem wau n̄mjā t'umaa hoojem k̄iirp'eeta maachin d̄anln̄nid haimaju, maachdēu nem waaujerr t'umaa hirig meerba jawaag.

Hich Jesuuta maach k̄oit hiek'ajem chaark'a s̄isijim

¹⁴ Mam̄ hich jāg warrgar p'adnaan pöröu hōor k̄oit H̄ewandamag j̄eeujerrjö, h̄isjā hagjö maach k̄oit hiek'ajem chaar wai n̄m; hajapcharan hich H̄ewandam Hiewaama. Hichta mawi h̄ägt'ar s̄iejem, mam̄muu maach k̄oit hiek'aag. Maguata maachin maachdēu hi hiek h̄k'a n̄mtua warag hogd̄ba h̄k'anaa hag gaaita huba w̄enrraju haai n̄m. ¹⁵ Mag h̄ägt'armua maach k̄oit hiek'ajemuan chadcha maach dau haug k'aaugjem. H̄ewandamta maach wounk'a sierr haawai hichdēujā k'ap' n̄sim, jāga haajē maach pekau hee burrjöö haadép' n̄m haig. Meperau maach pekau hee burrpiju h̄ek'ajemjö haju h̄ek'ajeejim hi d̄äijā hagjö; mam̄ maaggerrta hich chan bñlrjā pekau hee burrba k'itajim. ¹⁶ Maach k̄oit hiek'ajemua mag maach dau haug k'aaugjem k'ap' naawai bñlrjā hōgk'aba warag H̄ewandam t'umaam k'lln̄ Pörk'anaa t'umaam k'lln̄ d̄ai hajap'a k'itamta j̄rju haai n̄m hirig j̄eeu n̄mtua, pekau hee burrjöö haadép' n̄m haig hi hiigwaijā h̄au hirua maach dau haug k'augwi maach k'aigpērmk̄iir.

5

¹ Pārau k'ap' n̄m, maach judionaan hee p'adnaan pörk'apiegjā hōor heemta j̄r hauwi chi pörk'apiejem, maguata hōor k̄oit H̄ewandamag nem hinagdam ofrendak'a deenaa nemchaainjā t'ōonaa p'aamamua hirig j̄eeumk̄iir, mag j̄eeubaawai H̄ewandamag ham chig ham hugua. ² Mam̄ mag p'adjā h̄ichab maachjö pekau pōm k'itaawai, pekau hee buburrsöm k'lln̄jā dau haug k'aug paraa haju haai sim. ³ Mag hichjā h̄ichab maachjöpai s̄iewai, hich jāg hōor k̄oit nemchaain k'ēchnaa H̄ewandamag

ham chig ham hugua ham kōit jēeujemjō, hich kōitjā jēeuju haai sim.
⁴ Pārau k'ap'Λ nΛm, hābmuajā pōd hichdēupai, "MΛta chi pōrk'ajū" hawi hichta p'adnaan pōr k'aba haajem. P'adnaan pōrōn hich Hēwandamauta j̄r haaujem, hich jāg hichdēuta nacharam p'ad Aarón haajerr j̄r hau-tarrjō. ⁵ Hich jāgta hajim Cristojā: Hirua hichdēuta, "MΛta p'adnaan pōrk'ajū" habajim. Magju k'āai hich Hēwandamauta hirig,

"PΛ mΛ Hiewaa haawai pāchta t'umaam k'ΛΛn Pōrk'a sīsim t'umaam k'ΛΛnag k'ap hapi chirΛm" hajim. (Sal. 2:7)

⁶ Maimua mag warre hichta chi Pōrk'apibarm higwiajā, hich Hēwandamaupai hich hiek p'ā sim gaai hagjō,

"PΛΛn hich jāg Melquisedec p'adk'a sīerrarrjō hich mag P'adk'a chitΛm hiek'au" hajim. (Sal. 110:4)

⁷ Cristo hagt'a mΛig heegar k'ēraawai hāu hich meem hiekcha meep-iba haag juu t'eeeg simΛg jēeu simua nem t'eeeg hijēebk'am dāi bīe jōchk'ērΛmuata jēeu k'ērajim haajem; hajapcharan hich Hayag jēeu k'ērΛmuama. MamΛ mag hich Hayau k'ōsimjō hi hipierraam ham k'ōchgauta hichig jēeutarr haawai hāu Jōoirau hi hiek hāk'ajim, deeu hi p'iriu hat'amua. ⁸ Mag Cristo Hēwandam Hiewaa hāba, chadcha hap'Λ mee-barmuata warag hich Haai hipierraam haa k'augjim. ⁹ MamΛ hagjō mag meebarmuua hichta hīchab t'umaam k'ΛΛn Pōrk'anaa ham kōit hiek'ajū haai sīsiewaita hīchab t'um hich hipierraam nΛm k'ΛΛnjā hāu hāgt'ar hōbērpiejemk'a sīsijim. ¹⁰ Magta chadcha Hēwandamaau, warr Melquisedec p'adk'a sīerrjō, hich Hiewaata P'ad chaar k'apijim hāgt'ar, t'umaam k'ΛΛn kōit hiek'aaejem.

Hēwandam hiek hāk'ā nΛm hanarrta hi hiseg nΛm k'ΛΛn

¹¹ Cha mΛchdēu jaau chirΛm hiek'ān pārag jaauju pōoma hagt'a wai chirΛm; mamΛ pārau k'augmap'amjō naawai mΛΛgwaiweran jaauju p'it'ur sim. ¹² Pārau nawe Cristo hiek hūurjem k'ΛΛn haawai ya mΛΛgwai jūrr pāach k'apeenagta jaau k'aauga haju haai nΛm. MamΛ magba jāg Hēwandam hiek hat'ee hagt'a dau meraamjō naawai pāragan deeu chaainagamjō merag chuk'umdamta nacha jaauju haai chirΛm. Pārau k'ap'Λm, chaainagjā nacha jūdhödam happai dee nΛΛ hawi hewag paawaita jōoin dāi hāba nem parhooba k'oo k'augpiejem. Hich hagjōta sim hīchab Hēwandam hiek jaau nΛmjā. ¹³ Magua mag maach chi jōoi chirΛmta chaainag jaaujempai k'ap'Λ chirΛmΛn, magan hagt'a chaai jūdhö hik'ōrroo k'itΛmjōta sim, nem k'aigbamjā k'augba ni hāuumjā k'augba sīewai. ¹⁴ MamΛ magarrau jāg chi jōoin nem parhooba k'oojem k'ΛΛnjō, k'ani hāu sī wa k'ani hāu k'aba sī ha k'ap'Λ simuan chad Hēwandam hiek p'it'urm hichig jaauwaijā hāu hajap'a k'ap'Λ haju, hag nawejā hichig jaautarr hee nΛrrΛmuata magΛmjā k'aug haumaajeewai.

6

¹ Keena, maguata maachin warag naagta wēt hahaug maju, warag hi hiek k'augmamua hag gaaita jōoinpaag. MamΛ magaag chan Cristo hiek jaau nΛm hūurwai nacha maachdēu k'augtarrpaita k'ap'Λ wēnrraju habam. Jāg sī:

dichdēu nem k'aigbam waaujerr hisegwi Hēwandamag chugpaapi jēeu nΛmpai k'aba,

dichdēu Hēwandamaau maach peerdΛajem hiek hāk'ā nΛmpaijā k'aba,

² dich pōr choopi jaau nΛmpaijā k'aba,

dich k'apeen pör hār jua hauslunaa Hēwandamag jēeu nāmpaijā k'aba, māg hatag maach hiiu p'iidatk'aju jaau nāmpaijā k'aba, maimua Hēwandamau maach hi hagk'aju jaau nāmpaijā hāk'a wēnarraju habam.

³ Magam t'um häuma chadcha. Mamə magam hiekpaita dich hip'it'ur p'ārba jajaau haju k'āai, tagam nem hagjō hich Hēwandamau maachig k'augpim k'ōsi simta pārag jaau hig chiram. Magam hiek hāk'aag pārajā hich Hēwandamau k'ūirjug deek'iin hāu hak'am. Maiguin chad warag hi hiek k'augmamua hag gaaita jōoinpagk'aju.

⁴ Mamə har maach peerdlajem hiek hūrwi, Hēwandamau hich Hiewaa maach peerdlajem k'amk'ūir pāitarrjā k'augwi, Hēwandam Hak'arau hōrag nem hajap'a waipi sim haig hich paarmua dāi wauwi, ⁵ maimua māg Hēwandam hiek jaau nāmjā hich jāgucha hūrnaa hich daúacha hich Hēwandam Hak'arau nem k'ūir pogk'e waipi sim hootarra, ⁶ hūwai hewag mawi warre Hēwandam hiseg simlg chan parta deeu Hēwandam hiek hāk'api hawaag hēk'aju. Mag sim haig hāk'aba k'abahab, magam gaaimua pakuls gaai hi meerpl'ētarr k'ānn dēnjō hichdēujā hich paarmua Hēwandam Hiewaata t'umaam k'ānnag hisegpi jaunaa parhoobam k'ānnjō hi wau hiek'api simjō sīewai. ⁷⁻⁸ Magam wounaan jēb k'aibgamjöta nām. Nemjūir hajap'a höbērmk'ūir par Hēwandamau hag hār noseg pōm chēpipik'āmjā hag gaai nem jūirwai sīi p'ūak happaita höbērbaadēp'ām; hich jāgta nām har Hēwandam hiek hūrtarrjā hāk'abam k'ānnjā. Jāgalm k'ānnan, jāg p'ūakjā sīi hābamag pāardnnaa hörpääijemjō, ya sīi Hēwandam juu machag hāwatjupaita nām. Mamə magba har Hēwandam hiek hūrwi t'āraucha hāk'a nām k'ānnan jēb hajap'amjöta nām. Magam k'ānn dāi Hēwandamaujā hāu haajem.

K'an k'ūirju nām gaaimua maach Hēwandam dāi huba nā

⁹ Hermanonaan, mua mag chadcha hōrau Hēwandam hiek hūr nām hāba hi hiseg nām ha chirab mamə, mua k'ap'ā chiram, pāar chan magba nām. Pāar ya peerdlwi nem hajap'amta waaujeewai mag jēb hajap'amjöta nām. ¹⁰ Hēwandamau t'umaam k'ānn dāi nem hagchata waaujeewai pārau Hēwandam k'ōsi nām gaaimua pāach hermanonaan juag hoojemjā hirua par sīi hich jāg hok'oopibam. ¹¹ Muan hich jāgta pārag pāach hermanonaan pāach dēnjō hāk'a nām k'ānnadam daupii wēnarrapim k'ōsi chiram, hich jāg pāachdēu ham dāi nāmjō, mag wēnarram gaaimua pāach hi dāi naaimaawai Hēwandamau pāachig deeju k'ūirju nāmjā hich hag hee chadcha pāachdēu k'ūirju nāmjō höbērmk'ūir. ¹² Nem hajap'a wawaag chan hoob k'usēuk'ami. Magju k'āai maach jōoin hötarr k'ānnau haajerrjō warag hāk'anaat ha chiram. Hamau hogdla hāk'a durruu haajerr jūrr Hēwandamau warrgarwe hamachig deeju haajerrjā ya hamach juu hee wai nām, ya hich dāichata wēnarrawai.

¹³ Hēwandamau jōoi Abrán k'ararrag chaai paarpapiju jaauwai, hich hiek'abarmjā sēuk'aba ni tag hich k'āai hārpaimjā chuk'u sīerraawai, hichdēupai hich t'ōnaa, ¹⁴ "Mā cha hiek'a chiram hiek'au mua pā dārrcha heeg hoowi māg hatag paawai pā chaain hewagam k'ānnjā k'apaana hapijugui" hajim haajem hirig. ¹⁵ Magbaawai chadcha Hēwandamau hichig jaautarrjō haju k'ap, jōoi Abranau nā k'itām hee Hēwandamau hirig hichdēu jaautarrjō hāu chaaidam hi hālirag hoodeepiwi hag gaaimua chadcha jōoi chaain hewagam k'ānn k'apaana t'ānlisijim, hi meetarr k'ur. ¹⁶ Maach māig heegarm k'ānnau juraawain maach k'āaijā hārpai sim

higwiata juraajem, hajapcharan Hēwandam higwiamá. Mag juraanaata nem magju habarm chan tag sīi dich hip'it'ur hijējēb nānājā haba, chadcha dich hiek'atarrjōta haajem. ¹⁷ Magta Hēwandamaujā hi hiek'atarran chadcharau ha k'ap hapieg, mag juraamamuata Abranagjā hiek'ajim haajem, maagwai hich chaain hewagam k'ānnaujā chadcha Hēwandamau hamach dāi magju k'ap hamk'ir. Mag sim haig hirua hich hiek'a simjā chadcha hich mag haju ha sim hajim hanaabá. ¹⁸ Magta Hēwandamau juraanaa hōor dāi hiek deejem hūrwi, chadcha hi sēu chuk'u sīerrām k'ap'ā nām gaaimuata hīs hewagjā maach peerdā haumk'ir Hēwandam jār nām k'ānnau k'ap'ā haajem, chadcha hirua maach peerdā hauju. Mag gaaimua hi haar naaimaju k'irjugta wai nām, hichdēu maach p'ē hauju jaau simjō haju k'ap'ā naawai. ¹⁹⁻²⁰ Mag hāba Hēwandam haar naaimaju k'irjugta wai nāmān, magan hich jāg barco hich anclaaū hūrrpiba wai wējōm haig p'ūasaujā bāyeu harrba haajemjō, maach hak'aarjā Hēwandam gaaichata pār wējōmjō sim. Mag Hēwandam dāi maach mag nāmān maach Pör Jesús gaaimuau, hichta hich jāg p'adnaan pöröu Haai hi jēeujem hee put parrg hēu wējorr hēugar añopierr biek hābpai duubjerrjō maach na hāgt'ar mawi sim haawai. Mammuata maach kōit hich Haai dāi hiek'aag hich mag P'adk'a sīerrām, hich jāg warr Melquisedec p'adk'a sīerrarrjō.

7

Melquisedec p'adk'a sīerrarrjō Jesuuta hich mag P'adk'a sīerrām

¹ Mag maach Pör Jesucristo Melquisedecjō sim ha chirāmān māgau: Maach jōoin Abrán k'ararr hagt'a hāu pārba k'itām jaar, Melquisedecta p'óbör Salem hanām heem rey hanaa hīchab p'adk'a sīejim haajem, hich Hēwandam cha hāgt'aa p'uu nāmua p'adk'apitarr. Mag jaar biek hāb jōoi Abrán reinaan dāi wērbāwi hich garmua reinaan pōdpāwi hurum hee, chi Melquisedec hi k'irp'ee mawi hāba t'ēubaimam haig, hi bendiciemamua hirig, "Hīsmua hatag hīu pā Hēwandamau heeg hoo wai chitaju" hajim hanaabá chi Abranag. ² Magbaawai Abranau mag reinaan dāi wērbāwi hichdēu ham pōdpāwi, ham juagam nem p'ē hurarr heem chi décima parte deejim haajem chi rey Melquisedeeg. Mag rey t'ār Melquisedec haawai, "t'umaam k'ānn dāi hagcha nem waaujem rey" haawaiu. Mag chi p'óbör t'ār Salem haawai, maach meúan "k'ōināa" ha simāu. Mag "k'ōināa" hanām p'óbör heeta reik'a sīerr haawai chi Melquisedec higwia hōrau "hōor k'ōināa p'ē wai sīejem rey" haajeejim. ³ Hēwandam hiek p'ā sim gaai bālrjā jaauba sim, k'ai hājī hi haai wa k'ai hājī hi hād, bālrjā ham jōoinjā jaauba sim. Hagjō bālrjā hi t'aabatarrjā jaauba, ni hi meetarrjā jaauba sim. Hajapcharan mag p'adēn peer Hēwandam Hiewaa Cristo dāi hagjōota sim; maguata hichjā Cristojo hich magta p'adk'a sīerrajim.

⁴ Pāadē hūrbat jāga sīejī Melquisedec: Hí chan sīi parhoobam p'ad k'abajim. Mag nām dāi hīchab chi Melquisedecta jōoi Abrán k'āajījā hārpai sīerr haawai chi Abranau, hichjā chi t'et'em harr hāba, mag reinaan dāi wērbāwi hichdēu gan haumarr heemjā hirig chi décima parte deeb k'aba deejim haajem. ⁵ Pārau k'ap'ā nām, Moiseeu ley p'ā pār gaai jaauwai, Levinaanta p'adnaank'a nām k'ānnau, tagam k'ānn hamach k'apeen israelnaan t'um jōoi Abrán chaain hewagam k'ānnk'a nām gaaimua wir haig hamach k'odnaan hāba, hichiita hamau nem wai nām heem chi décima parte hamag jēeub k'aba jēeju haai naajim

haajem. ⁶ Mam_λ chi Melquisedec Levinaan t'är heem k'aba harr haawai chadcha Moiseeu jaautarrjö hich paatäm chi décima parte jëeju k'aba sïejim jöoi Abranag. Mag p'adk'a sïerrjä Levinaan k'aba sïejieb mam_λ, hichiita Abranag jëebaawai jöoirau deejim haajem hich dën heem chi décima parte. Mag Melquisedeeu hi bendiciewai, ya Hëwandamau hag nawe hich bendicietarr hääba, Abranau hñdñraa deeu hich bendiciepójim hanaabá. ⁷ Maadëu k'ap'_λ nñm, chi hich garmua warm bendicij sipta chi bendición hau sim k'ääjä härpái sim. Ham mag narr haig, ¿k'aú mag Melquisedecta Abrán k'ääjä juu heegpai sïejim habarju? ⁸ Chadcha mñig heegar chi décima parte jëeujem k'ñnan hïchab maachjö dajëk'u deetarr k'ñnau; mam_λ Hëwandam hiek chi p'äm gaai Melquisedec jaau simñ, chi hiwamta jaau sim, bñlrjä meejimjä haba. ⁹ Mag Abranau Melquisedeeg chi décima parte p'aagwai hewag pawi Levinaan k'aju k'ñn hagt'a t'aababa naajieb mam_λ, ya warre ham kõitpata p'agbapñmjö hajim. Magua hñs hewag pawi hoowaijä hamach paarmua chi décima parte jëeju k'ñnaupata warre Melquisedeeg p'agjierram haju haai nñm, ham tat'öoyau ham kõit p'agtarr haawai. ¹⁰ Chadcha mag Melquisedeeu Abrán k'ñirp'ee mawi hi bendiciewai chan hagt'a chi Levinaan hääbjä chuk'u hajieb mam_λ, hichi hich gaaimuata hewag pawiajä mak'ñn Levinaan paarpaju hajim. Magta, hich Melquisedecta chi Abrán k'ääjä härpái sïerr haawai hichta hïchab Levinaan k'ääjä härpái höbér sim.

¹¹ Ya hag k'ur hewag nassi pawi Hëwandamau Moiseeg ley deewiata chi Levinaanjä p'adnaank'a nñisijim. Chi Levinaan heem p'adk'a narr k'ñn, nacharam p'ad Aarón k'ararr hag chaain hewagam k'ñn hajim. Mam_λ mak'ñn p'adnaanau mag ley gaai jaau sim hñrk'a nñm k'ñn hajaug paajerr hak'iin, Hëwandamau deeu p'ad hich Hiewaa mak'ñn k'ääjä hajapcharam pñibak'am. Mag hirua pñitarr chan Aaronjö k'aba, hag k'ääjä hajapcha Melquisedecjömta pñijim; ma hich Jesucristo hajim. ¹²⁻¹³ Mam_λ Hëwandam hiek p'ä sim gaai jaauwai, mag p'ad hiiur, Cristo, Levinaan k'od k'aba Judanaan heemta höbérju hatarr haawai, chadcha hich magta hajim, mag Judanaan heem chan p'ad hääbjä höbérba haajer-rra. Mag Cristo p'adk'abaadeewai Levinaan heem p'adnaan tag serbiiba hap'öbaadëjim. Magbaadëm dñi hïchab Cristou hiek hiiur jaaubaadeewai mag ley warrgarm p'adnaanau hñrk'apiejerrjä tag maadëu nem higba haadëjim. ¹⁴ Mag p'adnaan k'apiewaijä, mag Judá chaain hewagam k'ñnag chan p'adnaan k'aju haai nñmjä haba harr haawai, maadëu k'ap'_λ nñm, hääba maach Pör Jesucristo hich happaita Judanaan heem p'adk'a höbérjim.

¹⁵⁻¹⁶ Mag p'ad hiiur Hëwandamau maach hat'ee pñitarrjä sñi mag ley nachgarm gaai jaau sïerrjö k'aba, Melquisedecjö Levinaan k'od k'aba simta bëetarr haawai, merag chuk'u sim, chadcha magbarm haig mag hich pierrumua warre chi p'adnaanau waaujerr p'idagjä ya tag wauju k'aba haadëm dñi chi leijä tag sñi warramjö k'aba sñsim. Hirua chadcha cambieju haai sïejim, hí mag mak'ñnjö k'üchpái p'adk'awi meeg hat'ee k'aba hich mag meejä meebla p'adk'a sñerraagta bëetarr haawai. ¹⁷ Hí mag hichta hich mag p'adk'a sñerraju higwi, Hëwandamau hirig,

"Pñn hich jäg Melquisedec p'adk'a sñerrarrjö, hich mag p'adk'a chitam hiek'au" hajim. (Sal. 110:4)

¹⁸ Chadcha magta Moiseeu ley deetarr gaai p'adnaan k'apiju jaau sim leijä warre Hëwandamau chaaur hausñubarmjö hajim, hñor peerd_λ

hawaagjä serbiiba sïerr haawai. ¹⁹ Mag leíu pöd hõor hâbjä Hëwandam na hajaug paa hauba haajeejim. Mamä ya hïs Cristo maach kõit hiek'aajem chaar wai nám gaaimua maadëu k'ap'ä nám, ya hïs chan tag warramjö k'aba sim; hïsin Hëwandamau maach hich haar hõberju hayaa hapinaa maach dak'ata sïejem.

²⁰ Mag Moiseeu ley p'ä pñarr gaai jaau simjö Levinaan p'ad k'apiewai chan Hëwandamau bñlrjä juraa hiek'aba, sïi ham haaijä p'adnaan harr haawaita hich mag p'ad k'apiejeejim. ²¹ Mamä Hëwandamau maach Pör Cristoog p'ad k'apiewai chan magba, hichdëuchata hich t'ö hiek'amamua Cristo higwi,

“Pñan hich jäg p'adk'a chitñam hiek'au” hajim.

“Mñchdëuta mag juraanaa hiek'a chiraawai naspawiajä mä mag hiek'abojim habam” hajim Hëwandamau. *(Sal. 110:4)*

²² Mag Jesuuta hich mag maach kõit hiek'aajem p'adk'a sïsierr haigmua, hichdëuta chadcha k'ap hapijem, hïs Hëwandamau maach dñi hiek dee simta nacharam ley Moiseeg deetarr k'äajjä hajapcha sim, mäg hiek hiiuriuta Hëwandam dau na maach hajaug paapääijeewai. ²³ Mag hagt'a Jesús bëeba haawain p'adnaan k'apanta hiigjeejim, hâb meebaraadém jürr deeumua hag p'idag haumaag. ²⁴ Mamä mag p'ad hiiur Jesús chan meejä meebla hich mag sïerraawai, mag hi meeblaawai hâbmuajä hi p'idag hauwi jürr maach kõit jëeujujä habam. ²⁵ Maguata hich gaaimua Hëwandam jär nám k'ñnan, hirua peerdä haub k'aba peerdä hauwi hich mag hich dën'k'a wai sïsiejem. Mag hichjä hich mag hiiu sïerraawai hich hiek hâk'a nám k'ñnan kõitjä hich mag hichdëuta Hëwandamag jëeu nárraju.

²⁶ Magua hichta chadcha maachdëu hig narr p'ad k'abahab, maach kõit hiek'aajem chaar. Hich chan nacharam k'ñnjö k'aba haawai bñlrjä pekau chuk'u k'itñm; k'aibagiä chuk'u, ni bñlrjä chik'am k'aigba hajööpajä k'aba, maachjö pekau pömk'am k'ñn heemjä k'aba sim. Mag sïewai hichta nem t'um hâgt'arm magwe t'ñnam k'äajjä hârpai hapijim Hëwandamau, hich dñi hâba. ²⁷ Magba haawai hi bëeju na p'adnaan t'ñnarr k'ñnaun hed hëepierr nemchaain k'ëchnaa nacha hamach pekau kõit jëeuiata jürr hõor pekau kõitjä jëeujeejim. Mamä Jesuu chan hamjö k'aba haawai, nemchaainjä k'ëk'ëch haba, hichta biek hâbpai hñdraa hõor pekau kõit hich t'öopijim. Mag biek hâbpai hichta t'öopitarrau ya tag hõor pekau kõit nemchaain t'öuju k'aba haadëjim. ²⁸ Warran Moiseeu ley p'ä pñarr gaai jaau simjö p'adnaan k'apieg jär haauwaijä maachjö pekau pömk'it'ëe harr k'ñnta jär haaujeejim. Mamä mag ley jöoi deetarr k'ur nassi pawi Hëwandamau hichdëupai hich gaai juraanaa hich Hiewaa bñlrjä pekau chuk'u k'itñmta t'umaam k'ñn Pörk'apinaa maach kõit hiek'aajem k'apitarran, mäg hatag pawiajä hichta p'ad chi hajapcharamk'a sïerramua dajëgjä dajëgba hich mag maach kõit hiek'amk'fir hajim.

8

Hëwandamau hich Chaai pñibarmuata hiek hiiur deetarr

¹ Mua pärag hajapcha k'ap hapim k'ösi chiramñan mägau: Chadcha Cristo t'umaam k'ñn k'äajjä hârpainaa maach kõit hiek'aajemta hâgt'ar Hëwandam dñi hâba chi Pörk'a hi juachaar gar jup sim. ² Mñig heegar p'adnaan pöröu Haai hi jëeujem deg haajerrjö, hichta hâgt'ar Hëwandamag jëeujem heejä chi Pörk'anaa maach t'umaam k'ñn kõit hiek'aajemk'a sim.

Mag hāgt'arm Haai hi jēeujem di chan māig heegarmjō sīi hōrau hēutarr k'aba, hich Hēwandam juau.

³ Hich jāg p'adnaan pōrōujā Hēwandamag nem hinagdam deenaa nemchaain k'ēchnaa hōor kōit Hēwandamag jēeumk'īirta jār haaujeeawai, Jesucristooujā hīchab ham dēnjo Hēwandamag nem hinag deeju haai sīejim, mag p'adk'anaa maach kōit hiek'aajem k'aag. Maagjerr haawai hiruajā chadcha deejim; mama hirua hichpaita nem hinagdamjō deejim. ⁴ Hí hagt'a maach hee māig heegarta sim hak'iin, mag p'adjā k'aba sīek'am. Jāgwi? Moiseeu ley deetarr gaai jaau simjō ya Hēwandamag nem hinagdam deenaa nemchaainjā k'ēchnaa hirig jēeujem p'adnaan k'apan t'lnaawaima. ⁵ Hēwandamau Moiseeg māig heegarmua hichig jēeumk'īir di hēupi jaauwaijā hirig, "Hajap'a hoonaa Sinaí durrsī gaai māchdēu p̄lchig hāgt'arm di hoopitarjōota hēubá" hajim hanam. Magtarr haawai mag p'adnaanau māig heegarmua hōor kōit nem wau durrumjā sīi hich Jesuu hāgt'ar Hēwandamag jēeujem degcha wau simjō hajuuta hēk'a durrum, mama pōd hagjöcha wauba nām. ⁶ Magua, Jesuuta hāgt'armua maach kōit hiek'aajeawai hirua nem wau simta māig heegarm p'adnaanau hōor kōit nem wau nām k'āaijā hajapcha sim. Maguata hīchab mag hichdēu maach kōit nem wau sim gaaimua hāu hīsin hich Hēwandam haarcha barju haai hapi sim. Hajapcharan hich Jesūs gaaimua Hēwandamau hōor dāi hiek deetarrta nawe Moisés dāi hiek'awi ley deetarr k'āaijā hajapcha sim, mag gaaimuata hāu Hēwandamau maach peerdā haaujeeawai.

⁷ Mag nacha Hēwandamau maach jōoin dāi hiek deewi ley deetarrta hajapcha hamuan, hewag pawiajā tag hirua hich garmua deeu hōor dāi hiek deebak'am. ⁸ Mama hichdēu hoowai hōrau pōd hamach hiek'atarrjō mag ley hārk'a hauba ni chi leíujā hichdēu k'ōsimjō hōor hajaug paa hauba sīerr haawai, hich Hēwandamaupai magjim hanam:

"Jāg sīi hawi mua hūwaai māch garmua deeu Israel durr nām k'āan dāi hiek deewi Judá durr nām k'āan dāijā hiek deejugui" hajim hanam;
"hajapcharan israelnaan hamach t'umaam k'āan hat'eema."

⁹ Mag mua deeu ham dāi hiek deebarm chan Egipтомua māchdēu ham wai hōbertarr k'ur maach hiek'atarrjō k'aba hap'ōbaadeewai māchdēu ham hisegtarrjō tag ham hisegbamgui" hajim hanam hich Hēwandamau.

¹⁰ "Deeu mua israelnaan dāi hiek deebarmān māgta hajugui" hajim hanam:

"Māchdēu ham dāi hiek deebarmān mua warre ham t'āar hee p'ā sīubarmjōta hajugui" hajim hanam "māch hipierra ham k'ōsi hip-ierra hamk'īir."

Māchta ham Hēwandamk'a chirsiewai hamach jūrr mā hōork'a nāsisiju.

¹¹ Magbarmān t'um chaain bārāmdamaupa mā k'ak'apdō t'ānlisiju haawai tag dich dō hābam heem k'āanagjā jaauba, ni dich k'odnaaanagjā mā hiek jajaau habaju, tag magju higba hap'ōbaadēju haawai.

¹² Ham mag nāsim haig hīchab hamau mā dau na nem k'aigbam waau-jerrjā māchdēu chugpaapāiju.

Mag chugpaabapāim chan mua tag magām hiekjā higba, warre hich mag k'īir hok'oopāiju" hajim haajem hich Hēwandamau. (Jr. 31:31-34)

¹³ Mag Hēwandamau hiek hiiur deeju ha hiek'a sīerr haiguin, ya chi nacharam tag serbiiba haadeewai jūrr hiek hiiurta sīuju jaau sim hajim.

Maadēu k'ap'Λ nʌm, nem hinagta ya jōoiraanaa serbiiba haadēmʌn sīi barpāijupaita sim. Hich hagjöta habajieb Moiseeg ley deetarrjā.

9

Warrgarm p'adnaanau haajerr chan hīs Cristoou maach kōit haajem dāi barba sim

¹ Mag Hēwandamau nacha maach jōoin dāi hiek deewai jaautarrjō Haai hi jēeujem di hēutarran, sīi hich mʌig heegarm dipaaupai hēu sīejim haajem. Mamʌ magʌmjā, hag hee parhooba haju k'aba, hich Hēwandamau jaau wai sīejim hanaabá, jāga hōrau hichig jēeuju k'ap hamk'ir. ² Mag di mʌgta hēu sīejim haajem: Di hābpai simta, hag hee t'uram numí t'uрук'a sīejim haajem. Nacharam, "Lugar Santo" ha t'xr sīejim hanaabá; maigpain p'adnaan parhooba dubju haai naajim haajem. Mag hee lámpara hausīujem dāi Hēwandam hat'ee pan hausīujem mesjā sīejim haajem. ³ Maimua hābak'ai hagjö hich hag gaaipai hēugar t'uur sim "Lugar Santísmo" ha t'xr sīejim haajem. Mag heen hāba chi p'adnaan pōrk'a sim happaita año gaai biek hābpai duubjeejim hanaabá. ⁴ Mag dub nʌm haig sīejim haajem, incienso p'aag k'Λrr p'ir dēn nasādjō hāgt'aa wau sim; maimua hierr sīejim haajem hīchab, baaudi p'ir dēn. Mag baaudi, Hēwandamau mag maach jōoin dāi hiek deewai hich hiek p'ā deetarr hag hāk'aajem baaudi hajim haajem. Chi baaudeg "maná" hanʌmjā sīejim haajem, jarr pōr hagjö p'ir dēn sim hee. Mag tag naajim haajem hag hee: Aarón k'ararrau bordón jua hee wai nʌrraajerr, biek hāb hōrrdʌwi sūrk'atarr; maimua Hēwandamau Moiseeg ley mokdau gaai p'ā deetarrjā hagjö. ⁵ Mag hee nem t'Λnʌm baaudi hārta hich Hēwandam sīejeejim hanaawai, mag hārta hīchab querubinnaan numí naajeejim haajem, hich paraa hich hādēkk'ér hirig jēeu nʌmjō wauk'a sim; hajapcharan angelnaanma. Mag hagdaujō k'ircha hag hār dʌnʌutk'a naawaita hamach hichiū chi baaudi bōrr wai nʌmjō naajeejim hanaabá. Maigta bēewi p'adnaan pōrōu mag biek hābpai año gaai mag baaudi hār nemchaain bagau jīp'ēmamua Hēwandamag jēeujeejim hanaabá, hōor pekau kōit. Magʌm jaauju pōoma wai chirab mamʌ, magʌm jawaagta mʌg hēsap p'āba chiraawai magdampaita jaau chirʌm.

⁶ Mag sim haawai mag "Lugar Santo" hanʌm heepain nemchaain k'ēchnaa p'adnaan hāiba dudub haajeejim haajem, Hēwandamag hōor pekau kōit jēwaag. ⁷ Mamʌ hag hēugar mag "Lugar Santísmo" hanʌm gar chan p'adnaan hawijā pōd parhoobam k'Λnʌn dubba, hāba ham pōr happaita año gaai biek hābpai duubjeejim hanʌm. Mag duubwajā hich juu par k'aba, nemchaain bag dāita duubjeejim hanʌm, hich kōit jēeuwi k'ar hōrau hamachdēu nem wau nʌmjā k'augba nʌm gaaimua pekau hee burr nʌm k'Λnʌn kōitpa jēeumamua mag baaudi hār chi nemchaain bagau jīp'eeg. ⁸ Mag sim haig, hīs Hēwandam Hak'arau jaauwai, mag p'adnaan dudub haajerr haigta hagt'a Hēwandamag jēeu nʌwe chan Lugar Santísmo gar dubaag put parrg hēu wējorr hagt'a weeudʌba sīerr haawai, pōd parhoobam k'Λnʌn Hēwandam haarcha dubju k'aba naajim ha simʌu. ⁹ Magta mag ley Moiseeu jaau plarr gayamjō sīi Hēwandamag nem hinagdam deenaa hirig jēeujeejim haajem. Mamʌ hīs maadēu k'ap'Λ nʌm, mag nemchaain k'ēchnaa jēeu nʌmuapai pōd mag chi jēeu durrum k'Λnʌn t'āar hajaug paa hauba haajeejim Hēwandam dau na. ¹⁰ Jāgwi? Hagt'a mag ley serbiiba hapāyaag Cristoou hiek hiiur haibēba sīerr haawaima; magnaa

hīchab hamach ley gaai jaau simjō sīi nem parhoob k'öba nām dāi nem parhoobajā döbanaa tagam nem mag leíu waupiba jaau sim hārark'a nām gaaimuapaita hamach hajaug paa hauju hēk'ajerr haawaima.

¹¹ Mamə hīs chan ya mag ley gaai jaau sim wauba, ya hich Cristocha bēewi hīsin hichta hāgt'armua maach kōit hiek'ajem chaark'a sīsiewai, hichdēuta chadcha hōor dāijā hajap'a haadēm, Hēwandamau warrgar hōor dāi haju jaaujerrjō. Hīs mag maach kōit hi hiek'ajem di chan māig heegar Haai hi jēeujem di k'īr k'aba, hag k'āajā hajapchata sim. Mag di chan heegarm k'ānnau hēutarr k'aba, hich Hēwandam juau. ¹² Mag hōrau hēutarr k'aba sim heeta Cristo sim. Mamə hīs chan ya tag mag chīb bagta Hēwandamag deeg k'aba, ni p'ak hemk'ōi bagjā k'aba, hich bagchata deejim. Mamə majā mag warm k'ānnau haajerrjō biek k'apan k'aba, biek hābpai magbarmua tag deemu bagjā higpiba haagta mag hich bagta deebarm. Magbarmuata ya maach peerdə haum hiek peerdə hat'am. ¹³ Hiin chadcha mag hamau chīb bag p'ak hemk'ōi bag dāi haunaa, hīchab mag p'ak hānidam p'aatarr k'ārr mep'örrag pa simjā dō hee waaurēunaa, leíu jaau sim chaaur waubarm gaaimua Hēwandamag jēeujūjā k'aba sīi hār sīsim hanām hār jīp'eewaijā, hārpain hāu chadcha hajaug paa nāmjō haajem, deeu Hēwandamag jēeju hayaa hapiieg. ¹⁴ Mag nemchaain bagaupai deeu Hēwandamag jēeju hayaa hapijerr k'ai, magan Cristo bag charā hag k'āajā hārcha juu t'eeg sim, maach t'āarpa Hēwandam dau na hajaug paapäaig. Pari magaagan, Cristo meejā meeba hich mag sīerrāmta wounag pawi hichdēupai hichta nemchaai chi hajapcharaandamjō hādāraa hich t'ōopijim maach kōit. Magtarr haawai hi bagauta dich k'īrjug k'aibag gaaimua maach hok'oopijōjōomjā warre chugpaapäaiejem, hāba Hēwandam chadcha hich mag hiiu sīerrāmāgta jēeu wēnarramk'īir.

¹⁵ Mag hich Jesucristo bag hārtarrauta maach k'aibagjā t'um chugpaajeewai hichta maach k'aigpeerjemk'a sīerrām, Hēwandam dāi hajap'a nāisimk'īir. Hichdēu maach kōit mag sim haigta Hēwandamau hōor dāi hiek deewai maach k'aibagjā chugpaanaa maach peerdə hauwi hich haarcha p'ē hauju hatarrjā chadcha hich hag hee hōbēr sim. Magtarr haawai mag hich t'ōopibarmuata warr mag ley jōoi gaai jaau simjō nem waaujerr k'ānn pekaujā chugpaawi hīchab hewag pawi maach hich Hēwandamau jar haumam k'ānn dēnjā chugpaajim, magbaawai hich Hēwandamau nawe deeu jaau wai sīerrjō chadcha hich dāicha hāba wēnarramua hich juagam nemjā hich mag jāa nāisimk'īir. ¹⁶⁻¹⁷ Mag Jesuu hich t'ōopibarmuata Hēwandamau hich hiek'atarr chadcha hag hee hōbērpi sim ha chirāmān māgta sim: Hōrau k'ar hamach meeju nawe hēsap gaai p'ā sīuijem, hich meebaadeewai hich nem dāi jāga haju haai nā ha k'ap hamk'īir. Mamə mag t'um hēsap gaai jaau sīubarmjā chi p'ātarr woun meebam haig chan bālārjā mag hēsap gayam hiek baleeba haajem. Maimua ya meebaadeen chad mag hēsapta nem hiek t'eeg haadeejem. Maguata mag hēsap gaai jaau simjō haagan, hichiita chi p'ātarr woun chadcha meebaadeeta hichdēu p'ā pīatarrjō hi juagam nem jigju k'ai jiigjem. ¹⁸ Maguata nacha Hēwandamau hōor dāi hiek deetarr hiek t'eeg hapiiegjā, hīchab nemchaaindam k'ēch nām haig ham bagdam hār nāmuata mag ley hiek t'eeg hapijim. ¹⁹ Mamə mag Hēwandamau hamach dāi hiek deetarr hiek k'ap hapiieg, Moiseeu t'umaam k'ānnag hūrmk'īir t'ārjim haajem, hag gaai hich Hēwandamaucha hamachig nem waupi jaau sim t'umaam

k'ʌnag k'ak'apdö hamk'ii. Magnaa landam oveja k'aar dën p'urii k'itʌm däi hisopo piu hāba bʌr haujim haajem. Magnaa mag p'ak bag chib bag däi dö hee waaurēu sim hee t'ʌnaa, mag Hēwandamau hamach däi hiek deetarr p'ä sim hag libro hār jip'ënaa, hichab hōor hārjā t'umaam k'ʌn hār jip'ëmajim hanaabá. ²⁰ Magnaa hich Moiseeupai, "Mua mlg bagau paar hār mlg jip'ë chirʌm haig, Hēwandamau hich garmua maach däi hiek deebarmta jaau chirʌmgui" hajim hanʌm. "Mag maach däi hiek dee sim chadcha hich hiekta wounjö hiek t'eeg hapietgta mua mlg chirʌmgui" hajim hanʌm, "hīsmua hatagan hag gaai waupi jaau simjöta haju haai nʌm ha k'ap hapietgta."

²¹ Mamʌ magpajā k'aba hich Moiseeupai mag nemchaain k'ëchnaa jëeujerr haigjā, dijā t'um bagau jip'ëpáiwi hag heem chi p'adnaan juu choogjem nemjā t'umaan hich hag bagau jip'ëpáiijim hanaabá. ²² Hajapcharan mag ley jöoi gaai jaau sim hoowai, Hēwandamag jëeuwain peer nem t'ʌnʌm t'umta bagau jip'eejeejim hanaabá, chi jëeuju k'ʌnnpa, Hēwandamag jëeuju hayaa hamk'ii. Maguata bag hārba chan pöd pekau chugpaa hauba haajeejim haajem.

Cristo meetarr gaaimuata hōor pekau chugpaa haajem

²³ Mag, sii hāgt'ar Hēwandam k'ircha Jesuu maach köt hiek'ajemjöta haju hēk'a durarr haawai hichiita hamau mag nemchaain k'ëchnaa hag bagauta Hēwandamag jëeuju haai naajim. Mamʌ hāgt'ar chan mag maig heegarmjö sii nemchaain bagpai k'aba hag k'ääjā hajapchararamta hig siejim. ²⁴ Jāgwi? Cristoou sii hōrau di hētarr heepai dubba, warre Hēwandam däi k'ircha maach köt hiek'aag hāgt'archata doubtarr haawaima. Maig heegarm k'ʌnnaun nem waajerran sii hāgt'ar jāga sierri ha jaau nʌm dën chi sëudampai hajim. ²⁵ Maig heegarin aflopierr p'adnaan pör Haai hi jëeujem deg nemchaain bag däita duubjeejim haajem, hōor pekau köt jëwaag. Mamʌ Cristoou chan ham dënjo k'aba haawai biek hābpai hich bagchata maach köt hārpjjim. Mag biek hābpaita hich t'öopitarr haawai ham dubwi hōbēbēr haajerrjö k'aba, biek hābpai hāgt'arjā hōbērwi hich mam sierri. ²⁶ Maataa, mag biek hābpai hich t'öopibarmua nemchaain bag dënjo pöd hōor pekau chugpaa hauba harr hamuan chad, p'adnaanau biek k'apan nemchaain k'eechjerrjö maig jēb gaai hōor naisierr haigmua hagjö biek k'apan hōor pekau paar hich t'öopienjā hudk'ʌrrk'ak'a haajeek'am. Pari magba hīsta ya Cristo hudit'urwi biek hābpai warrgarm k'ʌn kötpa hich t'öopibarm. Mag hich t'öopibarmuata mag nemchaain k'eechjerr tiempojā hōpáiwi ya jürr hōor peerdaju hayaam jaar k'abapäim. ²⁷ Maadéu k'ap'la nʌm, maach cha k'it'ëem k'ʌn t'um biek hābpaita meejem, maimua mlg hatag Hēwandamau maach hi hagk'am hedita hichdēuta maachig maach jāga wēnʌrrajī ha jaauju. ²⁸ Hich jāgta hichab hich Cristojā biek hābpai hich t'öopijim chik'amnaan pekau köt, mag biek hābpai harrau warre t'umaam k'ʌn pekau chugpaa hauju hayaa hapäaig. Mamʌ hí deeu bëeju; mag hurum chan ya tag pekau chugpaaag deeu hich t'öopieg k'aba, hich bëejujuk'amjā chadcha hi bëepim k'ōsi hich nʌ naajerr k'ʌn p'ë hawaanta hurum.

10

¹ Hēwandamau Moiseeg ley deetarr gaai nem waupi jaau sierri nem wau narran, sii hōk'ar hewag paawai hichdēu maach däi nem hajapcha

wauju dēn chi k'ūgurpai harr haawai, hich hagjöcha k'aba sīejim. Maguata chileíu chan chi ley hālark'anaa añopierr nemchaain k'ēchnaa Hēwandamag jējēuk'amjā pōd hōor hajaug paa hauba haajeejim. ² Chadcha ley gaai jaau sim hipierr nemchaain k'ēchnaa Hēwandamag jēeubarmuapai hōor pekau chugpaanaa t'āarjā hajaug paajerr hak'iin, ya kulp chuk'u naawai hamau biek hābpai mag wauwi tag nemchaaindam k'ēchba haajeek'am. ³⁻⁴ Mamā par mag jējēuk'amjā mag p'ak bagau chan ni chīb bagaujā pōd pekau chugpaa hauba haajeejim. Magju k'āai sīi mag nemchaain añopierr k'ēchnaa jēeupi jaau siewai warag mag leíuta hamag hamach pekau k'īir heepapi simjō haajeejim. ⁵ Maguata Cristoou māg jēb gaai bēewai hich jāg David k'ararrau hich Cristoouchata Hēwandamag hiek'aju higwi p'ātarjō,

“Tata” hajim hanām, “jāg sīi nemchaain k'ēchnaa ofrendak'a pāchig deewai pua k'ōchk'abapai haajeeawai, pua mālta chadcha pāibarmgui” hajim hanām, “wounag pawia māchchata hōor kōit t'ōopimk'īir.

⁶ Jāg pekau chugpaag hawi nem hinagdam deenaa nemchaainta pāch hat'ee k'ēch nām pua k'ōchk'aba haajem, jāgāmuia chadcha pekau chugpaa hauba haajeeawai.

⁷ Magua mālta cha chirāmgui” hajim hanām “Hēwandam, pāch hiek p'ā sim gaai māch higwi jaau simjō hich hagpierr pāchdēu k'ōsimjō haag.” (*Sal. 40:6-8*)

⁸ Chi ley gayan chadcha mag nemchaain k'ēchnaa ofrendak'a deepi jaau sīeb mamā, hich Cristooucha jaauwaijā Hēwandam hiek hirig chan jāg pekau chugpaag hawi mag nem wau nāmjā hāu k'aba sim haajem. ⁹ Magnaa hīchab hich Cristoou mag “Mālta cha chirām Hēwandam, pāchdēu k'ōsimjō haag” ha sim haigjā, mag nemchaain k'ēchnaa jēejerrjā warre hisegpāiwi jūrr hich gaaimuata hīsin hōor pekau chugpaa t'ānām ha simāu. ¹⁰ Mag hichta Hēwandamau k'ōsi sīerrjō meebarmuata maachin Hēwandamau hich hat'eepai nem wau wēnārramk'īir hich dēnk'a wai sim. Mag hichta warrgar nemchaain k'eechjerrjō hādāraa maach kōit hich t'ōopitarren, mag biek hābpai meebarmuia tag meeiba haag hajim.

¹¹ Mamā magām hāba, maach judionaan heen hagt'a p'adnaanau nemchaain k'ēchnaa hedau hāspapak'ampierr jējēu haajeeb mamā, jāgāmuia chan bālārjā pekau chugpaa haubam. ¹² Magarrau Jesuuwan chad biek hābpai meetarrau tag meeiba hich mag warag hāgt'ar mawi hich Haai juachaar gar hoo sīsijim, hich Hayau hichig hōor kōit waupitarr t'um waupāiwia. Magbarm haigmua warre hīchab pekau chugpaag hawi tag nemchaainjā k'ēchju haai k'aba hapājim. ¹³ Mammua Hēwandamau hich hoomap'am k'ānāt t'um hich jua hee p'ēdeeta hoo sim, ¹⁴ hichdēu hichta mag biek hābpai mag meebarmuia sīi ofrendak'a hich Hayag hich deetarrau hich dēnk'a haumam k'ānājā warre hajaug paapāimaajewai. ¹⁵ Mag hirua hōor hajaug paapāimaajemān chadcharau ha k'ap hapiieg, Hēwandam Hak'araujā nawe hich Hēwandamaucha hiek'atarr higwi,

¹⁶ “Nacha māchdēu israelnaan dāi hiek deetarrjā hamau mā hipierraia k'abajierrab mamā, mua hūwaai ham dāi hiek deejugui” hajim hanām.

“Ma māgaugui” hajim hanām hich Hēwandamau:

“Mua ham dāi deeu hiek deebarmān, warre ham k'īirjug heeta sīuwi ham t'āar heejā p'ā sīubarmjōta hajugui” hajim hanām, “māch hipierraia ham k'ōsi hamk'īir.” (*Jr. 31:33*)

17 Magnaa hīchab,

“Hamau māch dau na nem k'aigbam waaujerrjā mua chugpaapäiwi, tag magäm hiekjā higba hich mag k'fir hok'oopäijugui” hajim hanäm Hēwandamau, hichdēu hōor hajaug paapäajem higwia. (Jr. 31:34)

18 Magtarr haawai ya tag dich pekau kōit hagt'a magäm nemchaainta k'ēch wēnrraju k'aba nām, hichdēu jaau simjō chadcha hichdēuta warre maach k'aibag chugpaapäiwi k'fir hok'oobapäaiwai.

Hēwandamta j̄rju haai nām

19 Magau keena. Māig heegarin chadcha p'adnaan pör happaita mag Lugar Santísmo hee duubjem. Mamā hīs chan magba, mag Jesucristoou maach kōit hich bag hārpitarr gaaimua hīsin maach t'um chi hāk'a nām k'ānta hāu warre hich Hēwandam sim haarcha hōbērju haai nām. 20 Mamā mag hāu hi haarcha wētju haai nāmān, mag Lugar Santísmo gar dicham hugua put parrg hēu wējorrou t'uur sīerrjā hich Jesucristoouta hich meebarmuwa warre t'orreubapäimua k'ād wau deebawaiu. 21 Magwia hichta Hēwandam haarcha maach t'um hi chaalink'a t'ānām k'ānān Pōrk'anāa maach kōit hiek'ajemk'a sim. 22 Mag chadcha Cristoou hich bagauta maach hajaug paabarm dāi p'adnaanau chi hārampai hārpäi Hēwandamag jēwaag hajaug paajerrjō hich Hēwandam Hak'arauchata maach t'āar hajaug paawi dōoujā hajap hātarrojō naawai, warag t'āraucha Hēwandam jātarrau keena, bālārjā hirua maach hisegujā k'īrjuba. 23 Hirua chadcha hich hiek'atarrjō haajeewai, dich hipeerdā hiek'ajujā k'īrjuba, hīsin warreta maachin ya peerdāwi nām haju haai nām, hichdēu jaautarrjō maach hich haar p'ē hauju k'īrjugjā hogdāba. 24 Mag k'īrjuna hīchab warag hagdaujō dich k'apeen juag hoona ham daupii hajuuta hēk'aju keena. 25 Magäm hīs māg maach Pōr Cristo bēejujā warag dakpapa k'aawai charā, k'ar maach k'apeen haajemjō, culto hee maba sīi degpai naaju k'aba nām. Magju k'āai hagdaujō chik'am wawí nāmua warag dich k'apeen hooee hapijuuta hēk'aju.

26 Mamā magba maadēuta māg Hēwandamau maach peerdā haaujem hiek' wajap'a k'ap'ā narrta, juau hogt'om hi hiseg nām hiek'au parhooba nem wau nām gaaimua hūwaii warr hi k'augba haawai naajerrjō hich mag parhooba wēnrrām chan, magan Cristoou parta maach gaaimua hich t'ōopibarmjō hajim, maadēu hirig maach peerdā haupiba naawai. 27 Magta hamān, tag maach peerdā hauju chuk'u haawai, magan Hēwandamau maach hi hagk'am hed maach sēúa maach gaaita hich k'īr machag meeunaa tagam k'ānn hich k'ōchk'aba haajerr k'ānān dāi hāba sīi hōtdau hee jēerjupaita nām. 28 Pārau k'ap'ā nām, warr Moiseeu ley pātarrrta hōrau serbiibag p'ēmjō hamach k'ōchag haig nem waauwai, chi hootarr k'ānnau, numiim k'ānnau wa t'ārjupam k'ānnau k'ājā t'et'emnaanag jaaubaawai, mak'ānn bālārjā dau haug k'augba, warre k'ēchpi jaaujeejim, chi ley gaaai jaau simjō. 29 Pāadé k'īrjubat: Maagjerr k'ānn dāi magta haajerr k'ai, ȳjāgaju k'ai Hēwandamau hoowai hich Chaaita hōrau k'ōchk'abam hiek'au sīi maadēu nem higmap'amjō hamach kōit hi bag hārtarrijā warag hisegnaa, hich Hēwandam Hak'araau hāu hamach Hēwandam dēnk'a haaujem higwiajā sīi wau hiek'ajem k'ānn dāi? Hamau mag hiseg naab mamā, ȳmag hi Chaai bagau k'abaij, Hēwandamau hich garmua hōor dāi hiek' deewai jaautarrijō chadcha hōor pekau chugpaawi peerdā hauju haai hapitarr? 30 Mamā maadēu k'ap'ā nām, chi mag nām k'ānnag chan Hēwandamau sīi par daúa hoo nā habaju.

Magua chi mag nám k'lan higwi, hich Hēwandamau hiek'atarrjā hich hiek p'ā sim gaai,

“Muata hōor dāi hamachdēu nem k'aigba waaujerrpierr ham gaai mas hab k'aba mas deeju” ha sim. (Dt. 32:35)

Magnaa hīchab hichdēupai,

“Muata hōor t'umaam k'lan dāi hamachdēu nem waaujerrpierr hich hagjō haju” ha sim “ham dāi.” (Dt. 32:36)

³¹ jAay hapk'iit, maach Hēwandam cha maach wai dānāmāgtā mag hich gaai mas hapi sim woun!

³² Mamā pāar hāu magba nám. Magba naab mamā, kīir heyaa habat: Warrcha pāachdēu Cristo hiek chadcharam hāk'atarr k'uriipai haawai pāach wajapp'a p'it'urg hau durrumjā pārau maglmjā haba hāu hathaba chadcha pārau hāwaatjeejim. Hich jägtä pēnaat warag. ³³ Chadcha pāar hee hāaur k'lan nám; mak'lanan hōor pōm wējöm dak'īrjā sīi wau wai nāa hawi ham dāi hamachdēu hampierr haajeejim. Maagwai pārau ham dau haug k'aaugwai pāachpata k'arin dāi mas waunaa sīi hōrau k'a hisēejā haajeejim ham gaaimua. ³⁴ Mag durrum gaaimua pāach k'apeen cárcel deg durrum k'lanjā pārau hāu dau haug k'aaugjeejim. Mamā magpajā k'aba, mlig heegar pāachdēu nemdam wai nám k'āaijā hajapchanaa bālrjā hārba haajemta paarpajujā k'ap'naawai, pāach nemdampa k'echt'ng haumam kōitjā hiek'aba, gaai mas k'abamjö warag honee maglmjā pārau k'īu hāwaatjeejim. ³⁵ K'odamnaan, jäg pāachdēu hāk'a nāmjōta warag hogdāba hāk'anaat, hīsin par k'āijā maadēu hāk'a nám ha k'īrjuba. Pāach jäg durrum paar deegan, Jōoirau nem hajap'am pōoma wai sim. ³⁶ Mamā mag hich Hēwandamau k'ōsimjö nem wawaagan, dau haug wau wēnārrāmjā maglm haba, hichiita warag hāwat wēnārraju haai nám. Mag nāman chadau hichdēu jaau simjö pāar dāi hajap'anaa hich dāi hich mag wēnārrapiju. ³⁷ Mag p'it'urg hau wēnārrāmjā, Cristo deeu bēju k'ap' sīi hāwatju haai nám higwi, hich Hēwandamau hiek'atarr hich hiek p'ā sim gaai,

“Nānat, pārau nā nám woun bēju chan pōm waaurba sim” ha jaau sim.

³⁸ “Pāar har mārgta pāach pekau chugpaapitarr k'lananu mā pāach dāi chirāmjā k'ap'na wēnārraju;

māmā chi mā hiek hāk'a narr k'lananta deeu hewag wēt nām k'lanau chan, hoob mā hamach dāi chitaju hamiet;

māchdēujā tag hamag hoohbam” ha sim. (Hab. 2:3-4)

³⁹ Mamā maachig chan mag hirua hoobam habaju, heem k'lanjö hewag wētwi hok'ooju k'lan k'aba naawai. Hok'ooju k'āai, maachdēun chad t'ārauchata hi hiek hāk'a naawai maachin peerdāwi hich dāicha wēnārraju k'lanau. Hich jägtä hāk'anaat keena.

11

Jōoin Hēwandamau hichdēu jaaubarmjö haju k'ap'na harr k'lan

¹ Mag Hēwandam hiek hāk'a nāmān, hichdēu maach dāi hajap'a haju ha simjā chadcha hich mag haju k'ap'na mā, hichdēu jaau simjā hag'ta a hooba nāmta chadcha haju k'ap'. ² Hēwandamau maach jōoin warrgarm k'lan hāu hajap'a heeg hoojeejim, hichdēu ham dāi nem magju haawaijā chadcha hich magta haju hawi hamachdēu hi hiek hāk'aajerr haawai.

³ Maguata hīs maachdēujā hagjō hāk'a nám gaaimua maadēu k'ap'na mā, Hēwandamauta māg durr, hedaujā, p'īdag maimua tagam nem t'um

t'ʌnʌmjā chadcha hompaajim; hich hiek gaai mag jaau sīewai chadcharau. Hajapcharan b̄l̄rjā nem chuk'u harpta sīi hichdēu hompaapi jaaubarmuapaita nem t'um hompaajim hanaabá.

⁴ Pāadē k̄iir heyaa habat, jāga warrgar maach jōoinaujā chadcha Hēwandam hiek hāk'aajeejī: Magua Abelau Hēwandam hiek hāk'a sīerr haawai Jōoirau hichig jaautarrjō hi hat'ee nemchaai t'ōonaa hirig jēeujim. Magtarr Hēwandamau hoowai, Caín dēn k̄'ai hajapcha hōbērjim haajem. Magbaa Hēwandamau, "Pua m̄ hat'ee nemchaai t'ōonaa m̄l̄g jēeubarmān nem hajaug k̄'ērām; p̄ll̄n chadcha woun hajap'am̄u. Muan jägtä k̄'ōsi chir̄mgu" hajim hanaabá Abelag. Chadcha Abel nachgarwe mee-jieb mama, hīs hewag pawi hoowai Hēwandam hiek hāk'anaa magtarr gaaimua maachigjā hich dēnjo hāk'am̄k̄iirta magjim.

⁵ Enocjā hīchab chadcha Hēwandam hiek hāk'aajerr gaaimua Hēwandamau hi meepiba sīi maach hēntēr hich m̄g hich haar haujim hanaabá. Magtarr haawai par j̄r n̄lmjā baaubajierram haajem. Hich Hēwandam hiek p̄'ā sim gaai jaauwai, mag hi harrju nawejā Hēwandamau hoowai hi dau na hajap'a k̄'itaajeejim haajem. ⁶ Mam̄ maachta wajap'a Hēwandam hiek hāk'aba n̄lm chan p̄od hi dau na hajap'a k̄'aba n̄lm. Hēwandamta dich d̄i s̄lepim k̄'ōsi chir̄mān, k̄'ap'ā haju haai sim, hī chadcha hiiu s̄jeewai chadcha mag hich j̄r n̄lm k̄'ll̄nagjā hirua hich k̄'augpinaa ham d̄i hajap'a haajem.

⁷ Jooi Nooeujā hīchab Hēwandamau hichig m̄g durr gayam k̄'ll̄n dōhādau hōpājū jaaubaawai hāk'awi, maagwai chan hagt'a noseg k̄'iirjā k̄'augba haajerr hāba, chadcha hichig jaautarrjō barco pōm waubaadējim haajem, hag hee hich chaain d̄i peerdāag. Tagam k̄'ll̄n hamach t'āar t'eebau t'um pekau hee t'ʌnʌm daār, mag hich happai hāk'atarr gaaimata, tagam k̄'ll̄n t'um hōdubtarrjā, hichin hāu Hēwandamau peerdā hauwi hich haar hauju hayaa hapl̄ijim.

⁸ Abranaujā hīchab Hēwandam hiek hāk'aajerr haawai k̄'āaim hāb hich t'ārchēwi hichig mapi jaaubaawai, chadcha hi hipier petajim haajem. Mam̄ maagwaiwe chan hagt'a hirig durrk'apiju durrrjā jaauba n̄we harr haawai, sīi hich barjujā k̄'augbata petajim haajem, sīi Hēwandam hiek hāk'awi hi hipier. ⁹ Mag Hēwandamau hichig jajaauk'amjō chadcha haju k̄'iirjunaata n̄rrarr haawai, hichig durr deeju hatarr haar pawiajā nawe barimatarrta sīi heeu bar simjō chi durr k̄'ll̄n hee sīi di k̄'ōmarii hēunaa magreuu hahau haajem heepai s̄jeejim haajem. Hich magta hi hiewaa Isājā hi yēto Jacob d̄i naajeejim hanaabá, b̄l̄rjā hamach di chaar hēu hauba, hamagjā hich hagjō Hēwandamau durr j̄lapiju jaautarrtā. ¹⁰ Pārau k̄'iirjuawai, ȳjāgwī mag di chaarjā chuk'u n̄mta warag Hēwandam hiekta hāk'a naajī? M̄l̄ig heegarm di k̄'āaijā p̄'obör hajapchararam hee di t'ʌnʌm hee joobaanta Hēwandamau hamach harrju k̄'ap'ā narr haawaima; hajapcharan hāgt'arma. Mamaam p̄'obörön hich Hēwandamauchata wauju haadēwi hichdēucha hēutarrau.

¹¹ Chi Abrán hīi Sara k̄'ah̄rrarraiujā hīchab hathaba Hēwandam hiek hāk'a sīerr haawai, hich daupeer garjā p̄od chaai hooba harpta, ya hūanaa k̄'it̄m heeta Abranag chaai hoo deejim haajem, hāu hichdēujā Hēwandamau chaai deeju hatarr hāk'atarr haawai. ¹² Magta chadcha jōoi Abrán ya jōoiraa k̄'it̄m heeta chaaidam dau hāb paarpajim hanaabá. Mag chaairau chaain hīiubaadēmuata jōoi chaain k̄'apaana t'ʌnʌisijim hanam, hewag pawi. Jōoi chaain k̄'apanan sīi p̄'ūas higawam mosdau

k'apanagjönaa hedjä hee p'īdag p'up'up haadeejemjöta t'ānaisijim hanam, hamach k'apangau chi beerujā k'augba.

¹³ Mag Hēwandam hiek hāk'aajerr k'ān cha maadēu jaau nām k'ānan chadcha t'um k'ēchjierram, mag Hēwandamau hamachig nem deeju jaautarrjā hagt'a hauba durrue. Mamā mag Hēwandamau jaautarrjō chadcha haju hāk'a narr haawai hamau k'ap'ā naajim, ya hāgt'ar paauk'abaimaawaita māig heegar deeju harr k'āaijā hatcha Hēwandamau hamachig deeju. Mag k'īrju p'ōbaadeewaita māig heegarwejā warag honee nām hiek'au, "Māguin maachin sūi chik'am durr gaaita wēnllārām" haajeejim hanam. ¹⁴ Hamau mag hiek'aa jerran deeu durr gaaita durrk'aa chaar durrk'aimaju k'īrju narr haawaita maagjeejim; hajapcharan hāgt'archata naaimaju k'īrjuwiama. ¹⁵ Hamau warrcha hamach naajerr durrta k'īrjuajerr hamuan, deeu Egiptoogta wētk'am, warjā mammuata bēetarr k'ān haawai. ¹⁶ Mama hamau hig narran, māig heegarm k'āaijā durr hajapcharamta hig naajim; hajapcharan hich Hēwandam sim haram durrma, hāgt'ar. Maguata hich Hēwandamaujā chigag chuk'u hamag, "Mālta pāar Hēwandamau; māch dāi joobamk'īr durr hajap'amta mua pāar hat'ee k'īr k'aug wai chirāmgui" hajim hanaabá.

¹⁷⁻¹⁸ Jöoi Abranau k'ap'ā sīejim, Hēwandamau hichig jaautarrjō chadcha hich chaai hābpai k'itām gaaimuata hewag pawiajā jūrr hōor pōoma t'ānaisiju, hi chaain hewagam k'ān. Mag hichig jaautarrjō haju k'ap'ā sīerr haawaita chadcha hich hiperra haju k'ap haag hawi Hēwandamau hichig, "Pāch chaai hābpai k'itāmta t'ōonaa p'aamamua mārāg ofrendak'a deebā" habaawaijā, magām haba chadcha hi hiperr peer hich chaai t'ōojim hanaabá. ¹⁹ Mag sim haig Abranau k'ap'ā sīejim, Hēwandam chadcha chi juu t'ierr haawai hirua hich chaai t'ōopāitarr hak'iinjā deeu p'iriu hawaag nem juu t'eeg sim. Maguata chadcha Hēwandamau hichig jaautarrjō haagpajim hanam, hich chaai dāi. Mamā mag ya hirua t'ōogpam hee, Hēwandamau hoowai Abranau chadcha hich hiperra sim hoobaawai, hāu hādār chaai t'ōopibajim haajem. Maigta Abranau hoowai hi chaai chi t'ōm harrta hāu deeu monak'a diig hat'aadēmjö hajim hanam, mag ya t'ōopāigpam heeta deeu hich Hēwandamau jaaubaawai juu k'āpāitarr haawai.

²⁰ Isaaujā Hēwandamau hich hayag jaautarr chadcha hāk'a sīerr haawai hich chaain Jacob Esaú dāi paarpaaawaijā ham bendiciemamua chadcha Hēwandamau ham dāijā hāu haju ha jaaujim haajem hamag.

²¹ Maimua Jacouujā Hēwandamau hichig jaautarrjō haju hāk'a sīerr haawai, ya jöoi hich meegpamua hich bordón gaai mobā hoo k'ērāmua Hēwandamag jēeumamua hich yētonaanjā hajap'a bendicie pāajim hanaabá, ham gaaimuata chadcha Hēwandamau hichig jaautarrjō hōor pōoma chi t'et'emnaanjā hōbērmaju k'ap hamk'īr. Mag hirua bendicietarr José chaain hajim haajem.

²² Maagwai chi Joseeujā hagjö Hēwandamau hich tat'ōoinag, "Pāar mua p'ē harrwi deeu durrta durrk'apiju" ha jaautarr k'ap'ā sīerr haawai, chadcha Hēwandamau hich magta haju k'īrjuwi ya hich meegpamua, "Hēwandamau pāach māig Egiptomua p'ē harrwai mā pa t'um wa hauwi pāach dāi hat'aadēt" ha jaaujim hanam tagam k'ān israelnaan hich k'odnaanag.

²³ Moisés dēnnaanaaujā hamach jöoinag Hēwandamau mag jaautarr chadcha hāk'a narr haawai, reiu israelnaanau chaain hoomam t'um k'ēchpi

jaau sīerr hāba, ya chi Moisedam t'aaba k'ērsiewai hamach chaai k'ōigwi, "Māg chaai jōoipa k'ērsiewai māgāta Hēwandamau Egiptopien juu heemua deeum durr maach p'ē harrpiju" hawi, hādālr hi t'ōopiba sī warag hed t'ārjup hich mag meer wai nāisijim hanaabá, mag chaai gaaimua hamachta k'aigba hajujā högk'aba.

²⁴ Mag nawe Hēwandamau hichdēu jaautarrjö haju hich chi Moiseeujā k'ap'ā sīerr haawai, hiin chadcha Egiptoom rey k'aauta bārāwe bāaupājīieb mamā, hí chan mag rey k'a hag hiewaa k'abam hajim hanām. ²⁵ Rey dāi hābam deg joobam k'ōchgau warag hich meeunta hisegamjō habaawai Hēwandam na k'aigba haju k'īrjuwi, warag hichta hich meeun Hēwandam hōork'a t'ānām k'ānān dāi hāba sī hich dau hap'ān hapijuuta k'īrjubaadējim hanaabá. Hichdēu k'ap'ā sīejim, mag rey dāi māig heegar k'ūchpai nem hajap'am t'um paarpawiajā sī hich meeabadee deeu chuk'u haju. ²⁶ Hirua k'īrjuawai Hēwandamau maach meeun judionaan heemuata hōor peerdā haumk'īr pāiju harr haawai, chadcha hich mag hamk'īr hichpa dau haug wau nāmta nem t'um paarpa nām k'āaijā hajapcha sīejim, hich mag sim paarjā Hēwandamau māg hatag jūrr hich dāi hajapcha haju k'ap'ā sīerr haawai.

²⁷ Mag, Moiseeu hichigta Egiptomua Hēwandamau hōor wai höbeerpiju k'ap'ā sīejim. Magua hichdēu hooba sīejieb mamā, Hēwandam hich dāi sim k'ap, reiu hich dāi meeuk'ajujā k'īrjuba, warag hichta Egiptomua majim haajem, Hēwandamau chadcha hich hōor p'ē harrpi nām hora. ²⁸ Maimua hag k'ur nassi pawiata Moiseeu Hēwandamau hichig jaautarr hāk'awi, deeu Egipto bēewi hichdēu hich meeun p'ē harrju noram ovejadam t'ōonaa, hag bagau puertdi hi gaai maach meeun dipierr bāchk'un p'uurk'api jaaujim hanaabá, mag hedaar hich Hēwandamau hich chog dipierr chaain chi nacharam k'ānān k'ēchamk'īr pāibaawaijā mag p'uur sīsidām haiguim k'ānān chig ham hugua.

²⁹ Mag chadcha Egiptopien juu heemua hōberdātk'atarr hedjā Hēwandamau hāu hamach peerdā hauju k'ap'ā narr haawai p'ūas Chi P'ur hanām heejā maach jōoin sīi durr jāsarg heemjō t'oom higar dārba dichjierram hanām. Mag hoowi chi Egiptopien ham hēudee hēk'a wēdurarr k'ānaujā hagjō haju hēk'ajierab mamā, deeu chi p'ūas hābamāg t'ērrdābaadee t'umaa höjierram hanaabá dōhee.

³⁰ Hēwandamau chadcha hichdēu jaaubarmjō haajem hāk'awi maach jōoinau hamachig jaautarrjö, Canaan durr barwi, p'ōbōr Jericó haajerr higaau siete días p'ālārdāpi jaautarrjö p'ālārdābaawai, ya hābmiecharam gaai paawai chi p'ōbōr higaau hāgt'aa t'uur p'ālārdā sīerr sīi jēk'āt hap'ēgk'a warre k'āip'ōbaadējim haajem. ³¹ Mag p'ōbōr hee sīejim haajem hīchab hālāi hāb chi durpat'ierrmie harr Rahab ha t'ār sim. Mag hālārau maach Hēwandam hīgwi maach Hēwandamta t'umaam k'ānān k'āaijā chadcha chi juu t'ierriu ha k'ap'ānaa hi hiekjā hāk'ā sīejim haajem. Magua maach jōoin heem k'ānān Josueu pāiwi mag chi p'ōbōr k'āiju na hoot'urtarr k'ānānjā hāu hich di haig barpiwi ham peerdā haujim haajem. Mag ham peerdā hautarr haawaiita tagam k'ānau Hēwandam juu t'eeeg simjā hāk'aba harr gaaimua t'um k'ēchpāitarr hee, chi Rahab chan t'ōoba hāu Hēwandamau peerdā haujim haajem.

³² ¿Mag tag k'aita mua pārag jaaubark'iin? Hagt'a jaauju pōoma t'ānām: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel maimua tagam k'ānān hijō Hēwandam hi hōrag jaaujerr k'ānān pōoma t'ānām, jāga hamaujā Hēwandam

hiek hāk'a nāmuua nem waaujeejī; mama_λ mak'ān t'um jaauk'iin da jaaupāibaju. ³³ Hamau chadcha Hēwandam gaai hāk'aajerr haawai deeum durram k'ān dāi wērbławaijā hamachdēuta pōodjeejm haajem; hamachdēu durr jāa nām hee hōor dāi nem hagchata haajeejm; mag hamachdēu hāk'aajerr gaaimua Hēwandamau hamachig deeju harrjā chadcha haujierram; león p'āark'a t'ānām hee bark'āninaa ³⁴ horno huu wējōm hee p'āartarrjā bālrijā chig haba hāu hōbērjierram haajem; chik'amnau t'u'u k'ēchpāiju harr k'ānājā hāu peerdāwi, hīchab ya pōdba warm k'ān juu heegar pajōjō narrjā deeu hāu juu t'eeg hauwi, jūrr hamachta hemk'ooin k'aajeejm hanām; mag nāmuua hamach dāi wērbā nām k'ānaujā ham hōgk'awi warag hamachta weetjeejm hanaabá. ³⁵ Hālinaujā hīchab hamachdēu Hēwandam hiek hāk'a narr gaaimua hamach chaain chadcha mee narrjā deeu hūwaai hamach daúa hiiu p'iidā nām hoojierram haajem.

Mama_λ hāaur k'ān chan magba, hāaur k'ānan jūrr t'et'emnaanau wau t'ōomamuata k'ēchjierram hanaabá. Par hamachig "Pārau Hēwandam hiek tag hāk'aba pālamān pāar marau k'ēchba sīi pārapāiju" habaawaijā, peerdām k'ōchgau hawi "Magan tag marau Hēwandam hiek hāk'abamjā" haba, warag hādāraa hamach k'ēchpijerram haajem, hamach hiiu p'iidāwi jūrr hāgt'archata Hēwandamau hamach hat'aawai hāucha naaimaju k'ap'λ narr haawai. ³⁶ Hāaur k'ān sīi ham k'īrpaijā wau hiek'anaa wājā wāmaajeejm hanām; hāaur k'ān cadenau jānaa caden paraajā cárcel deg hook'ēk'ēd haajeejm hanām. ³⁷ Hāaur k'ān mokou bar wai nāmuajā t'ōopāimaajeejm hanaabá; k'ar charā sīi serruchoujā maach jārrcha t'āmamua t'ōopāajeejm hanām; wa magbaju k'ai sīi t'u'u k'āijā su k'ēchmaajeejm hanaabá. Maimua hāaur k'ān hamach k'apeenjō mag ham juu hee dau hap'ān hamaaugau parhooba wēnārraajeejm hanām, hamach hēudee hēk'aawai; k'ajūadām jūaju chuk'u haadeewai oveja hēu wa chīb hēu k'āijā jūajeejm hanām, dau hap'ān; mag nām dāi gaai machagjā haajeejm hanām, mag hamach dāi k'aigba haawai mag parhooba wēnārrāmuua. ³⁸ Mag durrarr k'ānan, hōor wājāaun harr haawai, māg durr hāk'ārag sim gaai bā t'āgbaju haai narrta mag parhooba hamach barujā k'augba wēnārraajeejm hanām, hōor chukag hee pabā heem magwe. Maguata jēbdegjā naajeejm hanaabá, dālārwai.

³⁹ Mag Hēwandamau hichdēu warrgarwe jaautarrjō chadcha haju k'ap'λ narr gaaimua hich hiek hogdāba hāk'a nāmjā hich Hēwandamau hoowai hāu siejim hanaabá. Mag hichdēucha hoowaijā hāu siejeb mama_λ, māig heegar wēnārrāwe chan mag Hēwandamau maach jōoin dāi wauju jaau-tarr t'umaa pōd hamach daúacha hooba durrajim. ⁴⁰ Mag hamau hooba harran, Hēwandamau Cristo pāibarm gaaimuata hīs māg maach hewagam k'ānpa hāba hajapcha paapāwi hāba hich haai naaimaju hayaa hapiju k'īrju wai sīerr haawai hajim.

12

Hāba Jesús gaaita dich k'īrjug sīuju haai nām

¹ Mag warrgarm k'ān jōoin k'apan Hēwandamau nem jaau sim chadcha haju hāk'a narr gaaimua hamau nem waumatarr k'ap'λ naawai maachin sīi k'ap'ig wētumjō warag naagta wētju, pekau waujujā k'īrjuba ni bālār habarm gaaimua Hēwandamau maachig waupi jaau simjā waubam haba.

Magju k'āai dichdēu nem waum k'ōsimpaí wauju k'īrju nám gaaimua pöd Hēwandamau waupi simta wauba k'āijā ham hugua, magam k'īrjugta warre t'um hisegju haai nám. Magba hak'iin magamua maach bā gaai pālrbaadép'āmjö haawai pöd Hēwandamau k'ōsimjö habaju. K'ajée hamk'īrjö maach na nem hinag pöm t'ānaawiajā magamagjä hooba, ² hāba Jesúus gaaita dich k'īrjug sīuju haai nám. Hichdēuta warrjā hāu maachig Hēwandam hiekjā hāk'apiwi māg hatagjä parta hāk'a naajim hapibaju, hich Hēwandamau maach dāi wauju jaautarr t'um chadcha hoopiju haawai. Hich Jesuuta chi k'aigbacharam k'ānnjö pakuls gaai hādlraa hich t'ōopibajieb, chigagjä higba, mag hich t'ōopibarmua hōor peerdā hat'aawai hichpa honee hich mag sierraju k'ap'ā sierr haawai. Hichta hīchab hich Haai jup sim k'u juupjem gaai dāi hī juachaar garcha hāba jupimawi hich mag sierram.

³ Magua, k'ar pāach k'a t'eeg chuk'unaa k'a honeg chuk'u nám haig k'īrjubat, jāga Jesuuja hōor k'aibagk'am k'ānn juu machag k'īu hāwatjī. Hichdēujā maach kōit magtarr haawai pāach p'it'urg haawaijā magam gaaimua hoob "Jāg chan mua tag pödbam" hamiet. ⁴ Pāar dāi chan hagt'a mag maach Pör Jesúus dāi harrijöcha k'aba naawai hajués nem k'aigbam waupi nám waubam paarjā hag'ta hōrau pāar k'ēchba nám. ⁵⁻⁶ Mamā mag hi dau haug wautarrjöcha k'aba nāmta, Hēwandamau hich hiek gaai maach wawí simjä ya pārau k'īr hak'oo wai nám. Pāadē hūrbat hichdēucha hich hiek gaai maach wawimamua hiek'atarr hiek. Mag sim: "Hiewaa, muan māchdēu k'ōsim k'ānnan nem k'aigba haawaijā hajap'ata wawiejem;

maimua māch chaaink'abaadēm k'ānn gaaijā mas deejem, māch dak'īr k'aigba haawai.

Maagjeeawai hiewaa, mua pāch gaai mas deewai, wa sīi pāchig nem hagcha k'āijā jawaag pāch dau haug waupiewai, hoob hiseg chitam;

pāch k'aigba habarm paar mua pāchig meeuk'a hiek'aawaijā hoob warag, 'Mag pāchdēu jaau simjö chan mua pödbam' ha hiek'am" ha sim Hēwandamau maachig hich hiek p'ā sim gaai. (Job 5:17; Pr. 3:11-12)

⁷ Maguata muan pāragan Hēwandamau pāach gaai mas deewaijā sīi k'īu jāmbat ha chirām; maach hich chaain haawai hirua maach dāi magju haai sim. ¿Pārau hoowai chaainau nem hārbarm paar chi dēnnaanau wāba haajē? ⁸ Mamā pārau hoowai pāachdēu nem k'aigba wau nám paarjā Hēwandamau bālrjā pāar chig haba ni wawijā wawiba sim k'ai, magan pāar chan hich chaain chaar k'aba haawaita mag hirua sīi pārag hoobamjöö sim. ⁹ Pārau k'ap'ā nám, warr maach daii haawai, maach dēnnaanau maach wāawai wa wawí k'āijā wawiewai, maadēu chadcha ham hōk'ō haajeejm. Maagjerrta jāgwi maach Haai hāgt'ar simua maach dāi maagwai maadēu hōgk'abaju haai nā? ¿Hichdēuta maach hich haarcha hōbērju hayaa hapinaa hich mag hiiu wēnarrapiejem k'abá? ¹⁰ Maach dēnnaanau maach daii haawai mag maach wawiejerran, sīi k'ūchpai māg jēb gaai nám hora dich hajap'a hamk'īrpaita maach wawiejeejm, hamachdēu hoowaijā magta chadcha hāu sīewai. Mamā Hēwandamauta maach gaai mas waunaa maach wawí k'āijā wawí simn, māg hatag pawiajā dich hajap'a hamk'īrau; hajapcharan hichjā hajap'a k'itaawai maachjā hichjöta hajap'a hapim k'ōsi sim. ¹¹ Hiin chadcha dich

hiek'aa hūrbag gaaimua maach wławai chan hāu k'aba sīejem; maach gaai masi sīejeb mamλ, magλm gaaimua hāu hiek'aa hūur k'aaugwain dich chitampierr chitamjā hāu maach k'ōinaa chitaajem.

Hēwandamau nem jaau sim sī par jāgλupai hūrju k'aba nām

¹² Jāg pāach p'it'urg hau nām gaaimua tag pödbajujö sī k'a t'ūu piu hūhūraamjōnaa sī warag bā duuijujö t'ānλmjā, deeu hūwaai k'īir hubλnaa bāpajā hubλ t'ierrk'a nāmjō k'a honee habat, mag p'it'urg hau nāmjā hāu hāwataag. ¹³ Magnaa hīchab k'a t'ūumjō durrum k'ānλ daarjā hich Hēwandamau k'ōsimjō hajap'ata nārrjēe habat, bigaaum k'ānλnaujā pāach hoowi hagjō hamk'īir. Pārau magta hamλn, Hēwandam dāi hajap k'aba nām gaaimua mag k'a t'ūumjōnaa bā hāk'āraamjō nām k'ānλnaujā pāach hoowi deeu monaau nāisimjō hamjā hīchab pāachjō Jōoi dau na k'ajap'a wēnλrraju.

¹⁴ T'umaam k'ānλ dāi k'ōinaa wēnλrrajuuta k'īirjunaa maach pekau paarpapijōjōom nem t'um warre hisegbapāit. Magλm nem t'um hisegwi hich Hēwandamau k'ōsimjō hi hat'eepai k'aba nām k'ānλnau chan pōd hi haar hōbērwi hi k'īir hoobam. ¹⁵ Magam hugua Hēwandamau pāach dāi hich garmua nem hajap'a ham hig sim chan hoob hādλλr hok'oopimiet; ni hābamλgjā hoob pāach hee sīi pak'ēr k'aibgamjō hōbērpimiet. Hādλraa magta hapimλn, mag hoowi deuem k'ānλnaujā hi dēnjō haadeewai, bigaaum k'ānλ gaaipata warag bēn hāk'āraamjō dārbabaadeewai, hōor pōm Hēwandam dāi hāu narr k'ājājā k'aibga haju. ¹⁶ Pāach hee hiwiir hābmuajā hoob dich hōor k'abam dāi chan k'apes hamiet; hoob Hēwandamau waupim k'ōsimλgtā sīi hoobamjō ham k'ōchgau warr jōoingar Esaú harrjō hamiet. Esaú hichta chi naam harr haawai hichdēuta hich haai nem t'um jāak'am; mamaλ mag jāaju harrta sīi jāsogau t'ach t'ēp hābpaim dāi jūr hich heeumλgtā hichdēu nem jāaju harr t'um t'āsīepāijim hanλm. ¹⁷ Maimua pārau k'ap'ā nām, jāgajī hagtarr k'ur ya hich haai meegpaawai deeu hūwaai k'īirju hauwi. Hich haai juagam nem jāag hirig hich bendiciepiewajā jōoirau hirig hich bendición deebajim hanλm, hag nawe mag lenteja t'ēp hābam paar hisegtarr haawai. Parii dauhi pōmjā hārrieb mamaλ, pōd hich haai juagam nem jāaju k'aba hich mag sīsjim hanaabá. Magua pāraujā hoob Esauu hich bendición hok'oopitarrjō nem bārlām gaaimua Hēwandamau pāachig nem deeju harr hok'oopimiet.

¹⁸ Keena, pāadē hūrbat, mua pārag jaauk'im: Hīs māg Cristo gaaimua Hēwandamau maach hich dēnk'a hawaag maach dāi hiek deebarm chan warr maach jōoin dāi hiek deetarrjō k'aba sim; hīsimλn hiek hiiuriu. Warrcha Hēwandamau maach jōoin dāi hiek deewain sīi durrsī Sinaí hanλm bāk'ārrta wētpi jaaujim haajem, maigpaimuata hich hiek'a sim hūrmk'īir. Hamau hamachdēuchata maigmua hoo naajim hanaabá chi durrsī sīi huurdā wējōmjō t'ānλmta sīi hedjā k'īssu t'ānλm; mag nām dāi hed k'ōorga sīi p'ū t'eeeg wē t'ānλm dāi maach nem hōk'ō pagt'ām daujō p'ārjēer hahauk'amjā hoo naajim hanaabá. ¹⁹ Hamau maach k'āai hamach jāgλucha chi trompeta hiekjā hūrnaa hich Hēwandamcha hiek'a simjā hūr narr haawaita warre hamach t'āar heyaa jaauumam hūrwi tag hi hiekcha hūrmaugau hirig, "Aay Hēwandam, marau pōd pā hiek'a sim hāwatbam" hajierram hanaabá. ²⁰ K'ani hamau hūurwai warre ham t'āar heyataa "Chījāg pāach nām haigpai naaba māg durrsī gaai bā t'āg sim wounan hichiita t'ōob k'aba warre t'ōopāiju haai sim nemchaai hawiajā, mokou bar wai nāmuwa wa t'utk'ērēu k'ājājā" ha hūrbaawaita mag jāp'ierr

naajim hanaabá. ²¹ Mag chadcha sīi maach nem hök'ō t'ʌnarr haawaita hich Moiseejā hīchab, "Mʌchjā jāp'ierr hajaugau k'a duui chirʌmgui" hajim hanʌm.

²² Mamʌ hīs hewag Hēwandamau maach d̄xi hiek deewai chan ham-agamjō sīi mag warp durr b̄l̄k'ʌrrpaimuata hich hiek hūrpi jaaubajim. Maachin ya m̄lig heegarwe Sión p'öbörpienau; hajapcharan h̄gt'ar w̄etju k'ʌnma, Hēwandam p'öbör Jerusalén hee hich d̄x̄cha naaimaju k'ʌn. Maman Hēwandam chognaan pöoma hamach k'apangau sīi maadēu chi beerujā k'augba t'ʌnʌm k'ʌnauta Hēwandamag j̄eeup'ō t'ʌnʌm. ²³ Mam h̄gt'arta hīchab mag hiek hiiur deetarr gaaimua maach d̄enjō Cristo hiek h̄k'awi hich chaaink'a t'ʌnʌm k'ʌn t'ärjā Hēwandamau p'āk'a wai sim. Hich mamta sim hich Hēwandamjā, maach t'umaam k'ʌnau m̄lig heegar haawai dichdēu haajerrpierr hagjō maach d̄xi nem hajap'a haju Jōoi. Hichdēuta hīchab hag nawe jōoin hich hiek h̄k'a durrum hōtarr k'ʌn hak'aarjā hichjō hajaug paak'ap̄iwi hich d̄xi p'ē wai sim. ²⁴ Mam h̄gt'ar hich Jesujā d̄xi sim haarta maach t'är sim, har mag hiek hiiur deewai hich Jōoirau jaautarrjō chadcha hapieg hich bag h̄rpitarr woun haar. Maadēu k'ap'ʌ nʌm, mag hi bag h̄rtarr chan warr jōoingar Abel t'ōowai bag h̄rtarrjō k'aba harr haawai, maach pekau chugpaawi Hēwandam d̄xi maach k'ōinaa hapieg hajim. Mamʌ chi Abel bagau chan magba, warag hich naamta hiekk'ōr hee p̄ajim Hēwandam d̄xi.

²⁵ Magua keena, hīs Hēwandamau maachig jaau simjā hoob hasekasba hamiet. Mag hīs hichdēu maach d̄xi hiek dee simta warr maach jōoin d̄xi hiek deetarr k'āajā hajapcha sim. Magua pāadē hūrbat: Sīi Moisés maachjō m̄lig heegarmk'a sierrau Hēwandam hiek jaau k'itʌm hūrba harr paarjā chi hasekasba harr k'ʌn Hēwandamau sīi par daúapai hooba ham gaai juu k'ʌaba deejerr k'ai, hīs m̄g h̄gt'armua hichdēucha maachig hiek'a sim hasekasba haawaijā hoob p̄rau mag maachta hi juu heemua peerdʌju hamiet. ²⁶ Hich mag Hēwandam Sinaí durrsī gaai Moisés d̄xi hiek'a sim jaar hich hiek'a simua chadcha j̄ebpata duuipijim hanaabá. Mamʌ Hēwandamau hich hiek gaai jaauwai,

"Deeu mua biek hābpai m̄g j̄eb duuipiju, mamʌ mag duuibarm chan m̄g j̄ebpai k'aba hedjā heem magweta duuipiju" ha sim. (Hag. 2:6)

²⁷ Mag hirua deeu biekdam hābpai duuipiju ha simʌn, sīi k'ajap'am h̄l̄ur chaar k'aba haawai, magbarmua warre m̄g durr hoorp̄iwi hedaujājā chuk'u hap̄ijuuta jaau sim, mag maach hi hagk'aju higwi. Mamʌ pāadē hūrbat: Hichdēu nem wautarr t'um h̄l̄rpp̄iwiājā mag maach w̄etju haar hichta chi Pörk'a sim durr chan b̄l̄rjā chugpaba hich mag sierrʌm hiek'au. ²⁸⁻²⁹ Pāadē k'īrjubat keen: Mag Hēwandam hiek hiruan maach k'aibagjā sīi hōt hee p'aabap̄iimjō warre chuk'u hap̄aijem hanaawai, mag nʌm d̄xi hīchab hiruata durr j̄ā chirʌm chan b̄l̄rjā chugpaa k'augba hich mag s̄ierraju hanʌm durrta maach p'ē hauju hanʌpí, hirigta hāu hajim hanaa warag t'ār honee j̄eeuju keena, hichdēu hichig j̄eeupiejemjō, hi dau na nem k'aigba waujujā hök'ō.

13

K'ani Hēwandamau maachig waipi sī

¹ Mua pāar wawí chirʌm hūrbat keena: Pāach k'apeen t'um k'od hābam k'ʌn happai t'ʌnʌmjō daupii habat. ² Pāach haig hōor bēewajā hamag di hīg'aba warag pāach haig j̄eerpibat; k'arin hōrau hamach

hō hajaugau hich Hēwandamaucha angelnaan p̄xitarr k'ʌʌn̄pa hamach haig jēerpiejeejim, mamʌ s̄ii parhoobam k'ʌʌn̄pii hawi mag Hēwandam chognaanjā k'augbata hamach haig jēerpiejeejim.

³ Pāacha preso n̄lm̄jō pāach k'apeen preso durrum k'ʌʌn̄jā k'īir heyaa habat. Har pāach dēn̄jō hāk'a durrum gaaimua hōrau ham dāi hamachdēu ham haig ham gaai dee n̄lm̄ gaaimua dau hap'ʌʌ durrum k'ʌʌn̄jā hīchab k'īir heyaaanaa, pāacha mag dau hap'ʌʌ n̄lm̄jō hamau nemdam hig n̄lm̄jō hamag hau deebat, chik'am jua machgau pāach dau hap'ʌʌ haawai pāach dāijā magta hapim k'ōsimjō.

⁴ Har dich hōor k'abam dāi k'apes haajem k'ʌʌn̄ gaai chan Hēwandamau s̄ii hich jāg hoobamjō s̄iubaju haawai hemk'ooin h̄l̄ainpan wa h̄l̄ain k'āijā jaainpan hagdaujō pāach hōor respetaabat, hoob bālrjā deeum dāi hamiet.

⁵ Hich Hēwandamaucha jaauwai, hirua chan bālrjā maach k'a hogd̄ba ni s̄ii parhoobajā maach k'augba barplabaju ha s̄iewai, pāach dau hap'ʌʌ durrum hawi hoob p'atk'onag w̄lrppa hamiet; Hēwandamau pāachig dee sim dāipai honee habat. ⁶ Mag n̄lm̄ haig hīchab maadēu bālrjā k'īirjuba, s̄ii warag hich Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau simjō

"Maach Pōr Hēwandamauta m̄l̄an k'aigpeerjeeawai hōrau m̄l̄ dāi k'aigba hawiajā k'ani mua högk'abarju" habat. (Sal. 56:3-4,9-11; 118:6)

⁷ Pāadē har warrcha pāachig Hēwandam hiek jaaunaa mag hamachdēu jaau n̄lm̄jō w̄enarrapi jaautarr k'ʌʌnta k'īirjubat, jāga mag p'itt'ur durrarr hāba hamach meewaijā hagt'a hogd̄ba hich mag hāk'a n̄muua huba durrumta k'ēchjierrā; maḡmta pārau k'īir heyaaanaa hamau hāk'aajerrjō hāk'abat.

⁸ Pāadē hūrbat: Jesucristoon warrgar hich s̄ierrarrjō m̄ag hatag pawiajā cambieba hich mag s̄ierraju. Hí mag cambieba sierraawai hi hiekjā hagjō cambieba s̄ierram. ⁹ Magua pāachig hi hiek hawi jūrr deeum hiek pāachdēu nacha k'augtarr chaaur nem parhooba k'āijā k'ōpiba jaauwai hoob h̄ld̄lr pāach k'ūrgurpimiet. Mag nem parhoobam k'ōpiba jaau n̄m̄ta chadamjō hāk'aju k'āai, Hēwandamau mag Jesucristo p̄ibarmua chadcha hich garmua nacha maach k'ōchh'atarr k'ap'ʌ n̄muata huba naaju haai n̄lm̄. Jāg s̄ii nem parhoob k'ōpiba jaau n̄lm̄ hipierri n̄muapai chan bālrjā Hēwandamag maach haupijōjōopajā k'aba sim.

¹⁰ Magarrau Cristo hiekta hāk'a n̄muuan chad Hēwandamau maach hauju, hich Cristota maach kōit h̄ld̄raa hich t'ōpitarr haawai. Mamʌ jāg Haai hi jēeujem degam p'adnaanau par nemchaain k'ēch n̄muata hamach haupiju hēk'a n̄lm̄ k'ʌʌn̄ chan pōd hirua haubam, s̄ii maach jōoin hi gaai jaau sim h̄l̄rk'a n̄muata peerd̄ju hēk'a naawai. ¹¹ Pārau k'ap'ʌ n̄lm̄, añopierr biek hābpai p'adnaan pōrōu nemchaai t'ōonaa chi bag Haai hi jēeujem deg harrjem, Hēwandamag hōor pekau kōit ofrendak'a deeg. Mamʌ chi nemchaain modon warag warp p'ōbōr higaau harrnaa s̄ii p'aapäajem, bālrjā k'ōpiba. ¹² Hich mag hajim hīchab Jesuu mag maach kōit nemchaaijō hich t'ōopiewajā: Warag p'ōbōr higaau harrnaata hi t'ōopäijierram, mag hich bag hārbarmuata Hēwandam dau na hōor hajap'a naaju hayaa hapääig. Hichdēu magtarraupaita maach Hēwandam dau na hajaug paajeewai, k'ant'ee maadēu mag nem hinag k'ōju haai n̄l̄ wa k'ōju k'aba k'āijā s̄i ha jaau n̄m̄ta hiperraahaju haai n̄l̄. ¹³ Mag hi t'ōon harwaijā hi waunaa hi hiseg n̄lm̄ hiek'au warag p'ōbōr higaauta hi harrwi t'ōotarr haawai, magan maach jōoin hi pl̄aba hāk'a n̄lm̄ gaaimuata dich peerd̄ju hēk'aju k'āai, Jesuuta j̄rju haai n̄lm̄, hi gaaimuata chik'amnau

maach dāita jūrr hich dāi harrjō wau hiek'ajujā higba. ¹⁴ ¿K'an jägwi mag Jesús gaaimua dich wau hiek'ajujā higba warag sīi hāwatju haai nām ha chirā? Sīi hich māig heegarpai wēnarram hiek k'aba, maach durr chaar hāgt'ar hich Jesús sim haarta wētju k'īrju naawaima. ¹⁵ Mag k'īrju naawaita hāba Jesucristo gaaimuata Hēwandamag hāu hajim haju haai nām, hi gaaimuata hāu mag Hēwandam haarcha naaimaju k'ap'Λ naawai. Mag hirig dich hiiucha plāba hi tō hiek'a nāmta warrgar nemchaain tōonaa p'aa nāmu hirig jēeuerrjō jēeu nāmtu. ¹⁶ MamΛ mag happai k'aba, dich k'apeen dāi hō hajap'a haju chan hoob k'īr hok'oomiet. Pāachdēu nem wai nām heem jūrr chuk'um k'ΛΛn dāi jig haupetat. ¿K'an jägwi pārag mag chirā? Mag hagdaujō nemdam jig hau nāmta warrgar mag nemchaain tōonaa ofrendak'a hichig deejerrjō Hēwandamau hi dawagaa hoojeewaita mag chirām.

¹⁷ Keena, iglesia hee pāach pörnaanau pāachig nem mag haawai ham hipierraahabat, pāachta jūrr ham k'āai hārpai haju hēk'aba. Pāar gaaimua Hēwandamau hamachig hiek jēeuju k'ap'Λ naawai hamauta juu hāyaajā k'augba pāar t'Λajem k'ΛΛnau. Pari mag pāach hajap'a t'lamk'īran, pāachdēujā ham hipierraata habat, wajap'a hamaujā hamach p'idag honee waumk'īir. Pārau magbam chan pāar gaaimua ham hōk'īrjuu hap'ōbaadēmuu hamach p'idagjā waumap'amta waup'ōbaadeewai pāachpata heeg paauk'amaju.

¹⁸ Keena, mΛ kōit Hēwandamag jēeubat. Mag mΛch kōit jēeupi chirām chan k'aigba chiraawai k'abam; mua k'ap'Λ chirām, mΛch Hēwandam dāi hāu chirām. MamΛ warag mΛg hatagjā t'um mΛchdēu nem wau chirām gaaimua hich mag hi dāi hajap'a chiram k'ōsi chiraawaita mag pārag mΛch kōit jēeupi chirām. ¹⁹ Mag pāachdēu mΛ kōit Hēwandamag jēeuwai hāu deeu hūwaai mΛigmua jōpcha pāach haar mΛ barpita jēeubat; mΛ pāar dāi chiram k'ōsi chirām.

Hābmiecharam salud

²⁰ Muan mΛchdēujā Hēwandam maach k'ōinaa p'ē wai sīejemgta pāar kōit jēeu chirām; hajapcharan har maach Pōr Jesús, maach Pastor chi hajapcharam, har chi meem harrta deeu p'iriu hautarr hag Hēwandamagma. Hich mag Jesuu k'abahab, Hēwandamau hōor dāi hiek deewai jaautar-rjō, chadcha hich bagauta hōor pekau chugpaawi hāu peerdaju hayaa hapijem. ²¹ Mag Hēwandamagta muan pāar kōit jēeu chirām, hichdēuta hichjō warag pāar hajaug paamaawai hichdēu k'ōsimjō pāachdēu nem wau nāmjā t'umaa hajap'a hōbēbēr hamk'īir. Magnaa hīchab Jesucristoog hādlraa maach Pōrk'api nām gaaimuata Hēwandamau maach dāi hichdēu ham haig hamk'īir hirigta jēeu chirām. Mag nām dāi hīchab t'umaam k'ΛΛnag maach Pōr Cristota mΛg hatag pawiajā hich mag tō hiek'apim k'ōsi chirām.

²² Maimua hābmiecha paawai hūrbat keena: MΛg carta hiek duurjā k'aba bāt'Λ k'itΛm pāach juu hee pabaimaawai hag gaai mua pāach wawí chirām hajap'a hūrm k'ōsi hūrbat; pāach k'īr honee hamk'īirta mua mΛg p'ā deepāi chirām.

²³ Pārau hagt'a k'augba nām k'ai, Cristo gaaimua maach k'odam Timoteo ya cárcel degmua hōbējim haajem. Magua mΛ maju nawe mΛig barchēmΛn, mΛchdēu pāar hoon maawai mua hī mΛch dāi harrju.

²⁴ Keena, pastornaan t'umaam k'ΛΛnag maimua tagam k'ΛΛndam maachjō hāk'a durrum k'ΛΛnagjā t'umaam k'ΛΛnag mΛ salud deebat.

Cristo gaaimua maach k'odamnaan Italiapienaujā hīchab pārag salud haajem.

²⁵ Chaig jaau chirarrjō deeu p̄aba pārag jaau chiram: Mān hāba Hēwandumagta pāar kōit jēeu chiraajem, hichta pāar dāi hogdāba hich mag pāar t'la wai nāramkīir.

Hayoo keena. Māgdampai hajim pārag jaaum hig chirarr.

SANTIAGO

Santiagooou hēsap p'ā deepāitarr

Chi p'ātarr. Warr hich Hēwandam Hiewaa Jesuucha hich dāi hogdaba wēnarramk'ir doce jār hautarr k'ān hee Santiagonaan numí naajim haajem: dau hāb, Juan dāi k'od hābam hichta chi naam hajim haajem, jōoi Zebedeo hiewaa; hābak'ai jōoi Alfeo hiewaa hajim haajem (Mt. 10:2-3). Mamā hāb sīejim haajem hagjō, dewam Santiago; ma hich Jesús heeum hajim haajem, hi dāi hād hābam (Mt. 13:55). Hich mag Jesús heeumuata māg carta p'ājim haajem hewag pawi.

Chi Jesús māig heegar nrraawai chan Santiagooou hagt'a hich naam hiek hāk'aba sīejim haajem (Jn. 7:5). Maimua hag k'ur Jerusalén p'öbör hee chi Jesús k'apeen hāba biirdawi oraa narr haigta merag chuk'u sim, ya hichdēujā dāi hāk'a sīerr (Hch. 1:13-14). Pedro Jerusalenmua petaawaijā hichta jūrr haig chi hāk'a durrarr k'ān pōrk'a sīsijim ha sim (Hch. 12:17).

Chijā k'ān hat'eeta p'ājī maimua k'an jawaag hajī. Hamach Cristo hiek hāk'aba narr gaaimua hāk'aba narr k'ānnau hidēu k'ajap sīuba haawai judionaan pōm deeeum durrarr dārjeejim haajem. Mag durrpierr haaidā t'ānām k'ānnagta Santiagooou māg carta deepājim haajem, mag dau haug wau nāmjā högk'aba warag k'īir hubā haju haai nām ha jaaupāaig.

Hāaur k'ānnau jaauwai Testamento Hiiur gaai māg librota nacha p'ājim haajem. Chadcha magtarr k'ai, magan chi hāk'a durrarr k'ān mag hamachdēu hāk'atarr haigmua warrpem dau haug waup'ōbaaderrta māg carta gaai jaau sim (1:13-15). Hamag k'īir heyaa hapi sim, jāga jōoi Job maimua tagam k'ān Hēwandam hiek jaaujerr k'ānjā dau haug waaujeejī (5:10-11). Magnaa dich dau haug waauwaijā warag oraapita jaaujim.

Salud

¹ Jāgpai nā keena?

Mān Santiagooou, Hēwandam chog hanaa hīchab maach Pōr Jesucristo chog. Durripierr maach meeun judionaan Cristo dēnk'a nām k'ān pāach nānāidāmpiperr pāragta mua saludaa chirām.

Hidēu Hēwandamagta dichig k'īirjug deepiju haai nām

² K'odamnaan, nem t'umaamua pāach k'īirpierr chachmawiajā warag honeeta habat. ³ Pārau k'ap'ā nām, mag prueba k'īir pogk'e pāach gaai burr nāmuata māg maadēu hāk'a nām hiek hisegk'imjō haadēp haawaijā magām gaaimuata hāu warag juapá jāpmaajem, magām hāwaat k'augag. ⁴ Mamā mag prueba hāwat wēnārrāmuata hidēu Hēwandamag pāach waiaug paapinaa pāachig k'īirjugā deepibat, hichdēu k'ōsimjō nāisieg.

⁵ Mamā magām prueba hāwataag pāar hee hiwiir hāb k'āijā mag hich Hēwandamau k'ōsimjō haju k'augba sim k'ai, hichigta jēebat. Magbaawai hirua k'īirjug deemamua k'augpiju. Hēwandamau nem deewai chan maach dēnjō mag, "Mua k'achpaita deejujā" haba, ni chik'am k'īir p'ārnāajā nem deeba haajem. ⁶ Mamā mag pāachdēu hirig k'īirjug jēeuwaijā chadcha pāachig deeju k'īirjunaata jēebat. Har mag hamachdēu jēebarmjō deebaju k'āijā k'īirju nām k'ān k'īirjungan sīi p'ūasdau p'ūu parhoob hichdēu harrm haig harrjemjōta sīsidām. ⁷ Har mag deebaju k'āijā jēwaagpam ha k'īirjunaata jēeu nām k'ānnau chan hoob hamachdēu

jëeu nám maach Pör Hēwandamau deeju hamiet. ⁸ Ðjägwí mag chirá? Hís hamachdëu nem wauju k'írjutarjá noram paawai júrr deuem k'írjugta hau síerrjée haawaima, hamachdëu jéebärmpaita hamachig deeju k'írjuba. Mag k'írjug hâba k'abam gaaimuata pód Hēwandamau nem k'ósimpai waujujá haba síerrjéem.

⁹ Hâb k'áijá mág heegarm k'áanau hoowai serbiibanaa dau hap'áa k'ítam mamá chadchata Cristo dénk'a k'ítam k'ai, mág hatag pawiajá Hēwandamau hichig nem t'um jáapiju k'ap, mag hermano honee habá. ¹⁰ Maagwai júrr rik hagjö Hēwandam hiek hâk'a sim gaaimua mág heegar hich p'atk'on wai sim hok'oowiajá, mag hich Cristo dénk'a simta mag p'atk'on k'áajá hajapcha sim k'ap, honee habá. Ðjägwí mag chirá? Riknaanan pamaarjöta k'it'ee haawaima. ÐPárau pamaar k'iugp'ëbaadém hooba haajé? ¹¹ Hedau pes wáaibaadee, k'iurbaadee, sii k'álijem. Mag k'áibaadee hooimá t'ánarrjá warre chi hooimág hok'oojem. Riknaanjá hich hagjöta t'anaabahab. P'atk'on warag paarpaju hék'a nám hee meebaadee magám nem t'umaa sii werplajem.

K'an jägwíata nem k'aigbam wauju k'írjuajé

¹² Woun hâbmua mag prueba k'ír pogk'e hich gaai burr námjá hüuta däi juapadam hubá hâwatbälpímlan honee habá. Mag hamán magan hich Hēwandamauchata hirig, "Häu chadchata pua jampájim" hawia, hich haar hauwia, hich mag hich däi wai sísiju, t'um mág heegar haawai hich daupii haajerr k'ánan warrgarwejá magta hich haar hauju jaautarr haawai. ¹³ Mag prueba hâwat nám hee nem k'aigba wauju k'írjubaadeewajá hoob hich Hēwandamauta maachig magám k'írjupi sim hamiet. Hēwandamau chan nem k'aigba waujööpajá k'aba haajewai maachigjá hichdëu chan hirua magám k'írjug deeba haajem. ¹⁴ Maachin nem k'aigba wauju k'írjug däi t'aaba naawaita magám nem waum k'óchk'aajem. Maguata magám nem wauju k'írjubaadeewajá sii wounagamjö hâdraraa dich hêudá harrpiejem. ¹⁵ Mamá mag k'írjubaadémjá hisegba wai námuata júrr pekaúg paajem. Maimua mag pekau maach gaai hajap t'ierrpa sísiewai júrr maguata warre hok'oom hiek hok'oopiwi Hēwandamajá maach hisegpiejem.

¹⁶ K'odamnaan, mag prueba hee nám haigjá Hēwandamauta mag nem k'aibag wauju k'írjug deejim hawi hoob wir haig päächdëupai pääch k'ügurmiet mag k'írju námua. ¹⁷ Hēwandam hedjá hee nem t'ánampa wautarraun maachig nem t'um nem hajap'am happaita deejem. Hich chan maach mág heegarm k'áanjö cambibierrsö k'aba síerrám. Mag síewai prueba hee nám haigjá hiruata magám k'írjug deejim hawi hi gaai t'áju k'aba nám. ¹⁸ Mag maach däi hajap'a síerraawai hewag pawi hagjö hich chaalink'aju k'ánn k'áajá maachta nacha hich chaalink'a haujim, hichdëu maach peerdá haaujem hiek hûrpibarm gaaimua. Mamá mag hich chaalink'a hautarr chan maach garmua k'aba, hich garmuata mag hich chaalink'apim k'ósi síerr haawai hajim.

Par jágüpai hûrba Hēwandamau jaau simjö haju haai nám

¹⁹ K'odamnaan, mág mua päächig jawaagpam hiek k'ír heyaa habat: Maachin t'umaam k'ánta jág hârlá haju haai nám, Hēwandam hiek jaau nám hûraag. Mag jág hârlá naaju haai naab mamá, hiek'aagpaawain hajap'a k'írjunaata hiek'aju haai nám. Hēwandam däi wa hi hiek gaaimua k'áijá hoob meeuk'ak'arrsö hamiet. ²⁰ Mag meeuk'ak'arrsöta nám chan

Hēwandam najā hāu k'abata nām, hichdēu k'ōsi simjō k'aba naawai. ²¹ Magua mua pārag mag chirām: Jāg Hēwandam na parhooba maach hārpiejem nem pāach gaai sīsidām t'um warre hisegbap'xit. Magnaan chadau k'īr machag chuk'u Hēwandam hiek pāach t'āar hee hautarrta warag bāaupibat, hūr nāmuia. Jāg hiekta nem juu t'eeg sim, pāar peerdā hawaag.

²² Hich Hēwandamau jaau simjō haag chan sīi par jāg'lupai mag hi hiek jaau nām hūr nāl haju k'aba, chadcha hich hiek gaai waupi jaau simjōta haju haai nām. Magba nām chan magan pāran pāachdēupaita sīi pāach k'ūgur wai nām, mag hūr nāmpaita hāu simpii hawi. ²³ Har maach peerdlajem hiek hūr nāmjā hag gaai jaau simjō k'aba nām k'ānnan sīi woun hāb k'omariipai hēsp'ēg hee hich k'īr hoojemjōta nām. ²⁴ Jāgwi? Hirua hich k'īr hootarrta, deeu hag k'ur nālpai hawia k'īrjuawai, k'augba sim jāga sīejā hi k'īr. ²⁵ Mamā hīchab har Hēwandam hiek hamachdēu hūrbarmta k'īr hok'ooju k'āai, warag wajap'a k'īrjunaa hag gaai jaau simjō wau nām k'ānnan mag hamach nem wau nām gaaimua honee haju. Mag hamachdēu hūr nāmjā t'um Hēwandamau hichdēu waupim k'ōsim hiekta jaau sīewai hi hipierraa nem wau nāmuia tag warramjō pekaúgtā hamach hārpapiba nām.

²⁶ Hābmua k'āijā, "Mān culto waaupierr peert'āba manaa hich Hēwandamau jaau simjō chitām" ha sim, mamā mag simta dich k'apeen k'aibag jawaag wa chik'am k'īr hiek'aag k'āijā bālrjā hit'lbēpba sim chan, magan maguan hichdēupaita hich k'ūgur sim, Hēwandamau waupi jaau simta wauba sīewai. ²⁷ Maach Haai Hēwandamau hich dēnk'a nām k'ānnag waupi jaau simān, wouchnaandamau wa k'oopaā hālinau k'āijā nemdam hig nāmjā haudeenaā ham hōk'īrjuu haawaijā ham k'īr jāsenk'a nāmuia. Mag nām dāi hīchab sīi parhoobam k'ānnau nem waaujem nemjā wauba haajem k'ānta chadcha hi dēnk'a nām k'ānnau.

2

Hiwiir hābam k'ānpai daupii haju k'aba nām

¹ K'odamnaan, pārāu maach Pōr Jesucristo hich Haai Hēwandam dāi hābā sīerrām hiekta hāk'āajeewai mua pārag magk'im: Pārāu pāach hee p'atk'on paraam k'ān dāipaita hajapchanaa jūrr hap'ām k'āndam dāi haair haba haju k'aba nām. ² K'anim nemjō pāar k'apanaa culto hee nām; mag nām hee hōor numí dubbaichēm: hāb rik, maimua hāb sīi dau hap'ām k'itām. Chi rik k'ajūa wajapp'a hooihmā jūanaa jīgpīr gaaijā p'īr dēnta sorrtik p'up'up sim. ³ Magbaawai mag hoowia hirig, "Māigta jupbā, māigta pā hat'ee wajapcha sim" hawia, hirig sie wajapcharam gaai juppibarm. Maimua hābak'ai jūrr hap'ām k'itaawai k'ajūadam jōoiraa jūa k'itām hoowi jūrr hirig, "Pādēu hich jampai bājāau sīsī," wa magbam k'ai, "Jāig jēk'āt hoo chirsi" hamān, ⁴ magan pāraun hiwiir hābam k'ānnagpaita heenaa jūrr tagam k'ān k'a hisēe nām. Mag nām haig pārāu pāachdēu hāk'atarr hiek gaai jaau simjō k'īrjuba, sīi ham k'ajūa hajap'a jūa nām hoo nām gaaimuapaita mag nām.

⁵ Cristo gaaimua k'odamnaan, pāadē mā hiek hūrbat: Maadēu pōd hap'ām k'āndam k'a hisēe haju k'aba nām. Jāg hap'ām k'āndamjā hamachdēu maach peerdlajem hiekta hūrwi hāk'a naawai maig heegarweran hap'ām k'it'ee hawiajā paraam k'ān k'āajā wajapcha wēnārramk'īr hich Hēwandamau jār hautarr k'ān k'abahab. Mag nām dāi

hīchab mag hich daupiim k'ɻɻnta t'um hich haar hauju hatarr haawai hamjā hīgt'ar hich mag hi dāi wēnrraju k'ɻɻn k'abahab. ⁶ Mamɻ maglmta pāachdēuta jūrr ham k'a hisēe haajem. ¿Pārau k'augba nɻ, riknaanauta pāach dau hee haug k'augba nemdam bñrlam hat'eejā pāach t'et pñprl haajem? ¿Hamachdēu k'abá hīchab chi t'et'emnaan haarjā pāach harrnaa pāragta hñrcha p'agpi jaaujem? ⁷ ¿Hamach k'abá Cristo higwiajā hi jūur hiyññ sierrjēem? Mag Cristo hiek hñk'awi hi dēnk'a naawai pāach pör choopitarrrta, ¿jāgwi mag Cristo jūur hiek'aajem k'ɻɻnagta pārau hee haajē?

⁸ Pārau Hēwandamau hich hiek p'ñ sñsidam gaai jaau simjö pāach k'apeenta t'umaa wir haig pāachjō daupii nɻmnl chadau, chadcha hñu k'érñm, Hēwandamau hñrcha waupi jaau simta wau naawai. ⁹ Mamɻ mag hi hipierr nɻm hanlmjā sñi hiwir hñbpaita daupii haadép'ñm chan, magan pāran warag pekauta wau nɻm. Mag nɻm haig mag hi hiek pāachdēu hasekasba nɻmuapaita woun dēnjö pāar Hēwandam dāi kulp póm nɻmjā dawaa jaau sim. ¹⁰ ¿Jāgwi pārag mag chirñ? Hñbmua k'ñijā pöd Hēwandamau Moiseeg ley deetarr t'umaa hñrlk'a hauba hñb k'ñijā waaurpñiml hichiita kulp póm sim, pöd ley t'um hñrlk'a hauba sñewai. ¹¹ Pari maigjā jñgä mag hñbér sñma? Pāadē hñrbat: Hich hñbam Hēwandamaupai, "Hoob chik'am t'ñom" hanaa, "Hoob chik'am hñlijā waum" hajim. Pari magtarrta pua hñor t'ñoba hawiajā chik'am hñlì waumnl, magan hichiita pekauk'a hñbér sim, mag hirua ley jaautarr hichaaur habarm haawai. ¹² Pārau k'ap'ñ nɻm, mag Hēwandamau hich hiek pārag hñk'apitarr chan sñi pekaúgta hñdlar pāach hñrpapimk'ñir k'aba, t'umaam k'ɻɻn hagdaujö k'a k'ñsi hamk'ñrita hich hiek pārag hñk'apijim. Magtarr haawai, mag hiek pāachdēu hñk'atarrauta Hēwandamau pāach jaauju k'ap, muan pāragan, hiek'aawaijā hagpierraia hiek'anaa nem waauwaijā t'umaam k'ɻɻn dāi nem hagchata waubat ha chirñm. ¹³ ¿Jāgwi mua pārag mag chirñ? Maan Hēwandamau hichdēu hñor hi hagk'am hedjā har dich k'apeen dau haug k'augba haajerr k'ɻɻn chan hagjö ham dau haug k'augba hisegju haawaita mag chirñm. Magarrau har dich k'apeendam dau haug k'aug paraa haajerr k'ɻɻnan chad, mag Hēwandamau hñor hi hagk'am hedjā hamach k'aibag waubaju k'ap, hi högk'aba naaju.

Chadcha hñk'a nɻm k'ai jñga haju haai nɻ

¹⁴ Keena, Cristo gaaimua k'odamnaan, ¿k'an hajaug sñ pārau k'ñirjuawai, maadēu "Muan t'ñraucha Hēwandam hiek hñk'a chitñm" haju, mamɻ mag simta Jöoirau dich k'apeen juag hoopii jaau simjö k'aba nem wau sim? ¿Pārau k'ñirjuawai hñk'a sim hanlmpta mag nem wau sim woun chadcha peerdñju k'ai? ¹⁵ K'anim nemjö woun hñb sim; ma, Cristo hiek hñk'a k'érñm gaaimua maach k'odk'a sim. Mag simta k'ajñajä chuk'u ni t'achdamjā k'ñju chuk'u k'érñm. ¹⁶ Mamɻ ya hi ma nɻrrñm hoowia hñbmua k'ñijā hirig, "Hñu mawia biwaa chitá; hoob jñchagagjä plch gaai mas hapim" ha sim; mamaɻ mag sim chan hirua nem higjudamjā deepñiba simta mamagk'am. ¿Pārau hoowai mag hñuta sñ? ¹⁷ Hich hagjöta sñebahab Hēwandam hiek hñk'a nɻmjā. Maadēu t'ñraucha hñk'a nɻm hanlmpta dich k'apeen juag hoo nɻmua bñlrjä ham dau haug k'augba nɻm chan, magan parta mag hñk'a nɻm hanlm.

¹⁸ Wa hñbmua k'ñijā, "Mua chan chadcha warm k'ɻɻn dēnjö nem hñjap'am wauba chitab mamaɻ, plch t'ñar heepain chadcha hñk'a chitñm"

k'āijā haju. Mam_λ mag k'abam. Jāga mua k'ap habarju, chadcha hirua mag hāk'a sim, Hēwandam hiek gaai jaau simjō hich k'apeenjā dau haug k'augba simta. Hajapcharan Hēwandamau jaau simjō n_λch k'apeen dāijā hajap'a chir_λm gaaimuata mag hāk'a chir_λm haju haai chir_λm.¹⁹ Pua k'ap'_λ sim, maach Hēwandam hābpai k'it_λm. Pua mag k'ap'_λ sim haig nem hajaug sim. Mam_λ mag k'ap'_λ n_λmuapai pōd hāgt'ar höbērbam. Meperaujā k'ap'_λ sim, Hēwandam hābpaita sīerr_λm; mam_λ hamau hīchab hi hōgk'ajem, hamach gaai jua k'āaba haju k'ap'_λ naawai.²⁰ K'īrjug chukdam, k'ap'_λ habá: Hēwandam hiek t'āraucha hāk'a n_λm han_λmjā hichdēu waupi jaau simjō wauba n_λm chan, chadcha hāk'a n_λm k'abam.²¹ Pua k'īrjuawai ¿k'an gaaimua Hēwandamau jōoi Abrán k'ararrag chadcha hi pekau chuk'u harrjō chir_λm ha jaaujī? ¿Hich chaai hīgk'aba hirig ofrendak'a t'ōo deeju harr gaaimua k'abajī? Hajapcharan hichdēu hi hipierraar harr gaaimuama.²² P_λdē k'īrjubarí: Abranaau mag wauba harr hak'iin, ¿jāga hirua Hēwandam hiek chadcha hāk'a chir_λm hak'ajī? Hēwandamau hichig nem mag habaawaijā hich hipierraar harr gaaimuata Abranaau chadcha hich hiek t'āraucha hāk'aajerrjā hōrag k'ap hapijim.²³ Mag hich hipierraar harr haawaita hag nawe Hēwandamau hirig, "Pua chadcha m_λ hiek hāk'abarm gaaimua pekau chuk'u harrjō hāu p_λ mua n_λch haar haub k'aba hauju" hatarrijā par k'abajim, chadcha t'āraucha hich hiek hāk'atarr haawai. Magtarr haawai, Abranaau mag hich chaai hīgk'aba hichig deeju hēk'abarm haigta hōragjā k'ap hapijim, mag par hīupai k'aba t'ārauchata hichdēu Hēwandam hiek hāk'a sīerr. Mag n_λm dāi hīchab mag t'āraucha hāk'awia hich hipierraar harr haawaita, hich Hēwandamaujā jōoi Abrán warag hich k'apeerk'a haujim.

²⁴ Maigtä pārau hoo naabá, Hēwandamau hāb k'āijā pekau chuk'u harjō sim ha jawaag chan, sīi t'ārau hāk'a n_λmpai k'abam. Hāk'a n_λm dāi hichdēu waupi jaau simjō hich hipierraar nem waauwaita chadcha pekau chuk'u harrjō sim ha jaaujem.²⁵ Hūan Rahab k'ah_λrrarr chi durpat'ierrmiejā hich hagjöta hajim hīchab. Pārau k'īrjuawai, ¿k'an gaaimua Hēwandamau hijā pekau chuk'u harrjō hāu hi heeg hoojī? ¿Israelnaan hich di haig jēerpiwi ham chig ham hugua meraa p'ōbōr higaau jiir burrpāiwia jūrr deeum k'ād gar pāitarr gaaimua k'abajī?²⁶ Hajapcharan jāan m_λgta sim keena. Jāg maach meebaraadeewai ya maach gaai tag maach hak'aar chuk'u haadēm haig, ¿maach chi meemk'a sīsiba haajē? Hich jāgta sim hīchab t'āraucha Hēwandam hiek hāk'a n_λm han_λmjā. Dichdēu hāk'a chir_λm han_λmjō bigaaum k'āndam dāijā nem hajap'a waubam chan, magan maan chi t'ōmjō simta hiiu sim ha sim, t'āraucha hāk'aba simta mag hāk'a sim ha sīewai.

3

Jāga sīerrá maach meuk'īr

¹ Hermanonaan, hoob t'umaam k'ānnau Hēwandam hiek jawaag maestronaan k'aju happaita k'īrjumiet. Pārau k'augba narr k'ai, k'ap habat: Maach chi maestronaank'a n_λm k'ānnta maachdēu deeum k'ānnag jaau n_λmjō hagpierraar k'aba wēn_λrr_λman, maach gaaita Hēwandamau jua k'labacha deeju. ² Maach chan hiwiir hābmuajā t'umaa Hēwandamau nem k'ōsim happaita wauba haajem. Hāb k'āijā bāl_λrjā sēuk'aba chik'am k'īr wa chik'am hēugar k'āijā hiek'aba haajeek'iin, magan mag wounaun hichdēu nem wau simjā t'um Hēwandam dau na hajap'ata waau k'ap'_λ

haajeek'am. ³ Pārau hoowai cabaai pōm sīewiajā hi hi hee waaijānaa hewag hēudlāawai, ¿dichdēu harram k'ōsimpierr harrba haajē? ⁴ Hich hagiōta sim hīchab barcojā. Hidēu par barco pōm chiraju, chi p'ūjā nem t'eeg wē t'ānaaju, mama mag nem pōm simān timondam bārlāl k'itāmuu chi capitanau hichdēu harrampierr p'eert'āpāpāig harrjem. ⁵ Hich jāgta k'itām hīchab maach meuk'īrjā. Hoowai chan pōm k'aba k'itām, pari mag simuan hiek pōoma hiek'a t'ānlluju hak'iin, hiek pōm maach jāgaag k'abampa hiek'a t'ānlluju. ¿Pārau hoowai hōtdau k'īrdam bārlāmuajā p'ājēb pōm k'ar charā hooichaar heem magwe hōrpāiba haajē? ⁶ Hajapcharan maach meuk'īran hīchab hōtdau k'īrau. Maguata jāg hōtdaua hichdēu barmampierr p'aamaajemjō, hichta benenjō sim, hiek k'aibgam hiek'amamua maach pekau paarpapieg. Mag hōtdau k'īirk'a sim t'ōm hugua chi dōsātau hijeeuba p'up'uak'amjō sīewaita maach meebam haiguin maan hidēu t'ōpiba hich mag p'u wai simjōta sīejem, warag parhooba hiek'apieg. ⁷ Maguata pāadē k'īrjabat: Hōrau māg jēb gaaim nemchaain k'īrpierr daumeerpaa haaujem: pabā heem nemchaain chi k'ōrpim k'umjōm, nem hichpan, nemk'ōr, p'ūas heem hāwarrpa daumeerpaa haaujem. ⁸ Mama dich meuk'īir chan hābmuajā pōd t'ābēp hauba haajem. Jāan pabā heem nem maach k'oojem k'āijā hārpainaa nem k'aibagcha sīerraawai, jāgua chan hādlālr hich daumeerpapiba, k'ier hach dēnjō hich garmuata hōor k'aibag waaujem. ⁹ Mag sim meuk'īraupaita maach Haai hanaa maach Hēwandam tō hiek'anaa, hich hag meuk'īraupai dich k'apeenjā hāauk'anaa t'ōp hiek'abaadēp haajem, Hēwandamau maach t'umaam k'ānn hich k'īir t'egwiata hompaatarrjā k'īrjuba. ¹⁰ Hajapcharan jāg nām haiguin, hich hag hiiupaita hiek hajap'amjā hiek'anaa hiek k'aibgampa hiek'abaadēp haajem. K'odamnaan, maadēu chadcha Cristo hiek hāk'a nām k'ai, pōd magju k'aba nām. ¹¹ ¿Pārau hoowai hābam dōsīg heepai dō k'op'am jōi hau nām dāi warre hāba dō k'iyaa hōbērchē sim hee pōd hich hag heemuapai dō k'op hōbērbam. Magua dich hiek'aawaijā hāba hiek hajap'ampaita hiek'aju haai nām.

Jāga t'ānā Hēwandamau dee sim k'īrjug wai nām k'ānn

¹³ Hāb k'āijā pāar hee hichdēuta hōor wawieg nem k'īrjug k'aauga hichdēuta t'um k'ap'ā sim ha k'īrju sim k'ai, magan chadcha hich mag sim bigaaum k'ānnag k'ap hamk'īir hagpierraanaa nem hajap'a wau nārrāmuata hich hoopibā. T'umaam k'ānn dāi mag hich hō hajap'a simjā higba magba haajemjōo simān, magan chadcha hi k'īrjug paraa sim. ¹⁴ Pari magba pārau pāach t'āar heepai k'āijā pāachta jūrr chik'am k'āijā hārpai ham k'ōsinaa pāachdēu nem jaau nāmpaita hūrpim k'ōchgau hōrag jaau nām k'ai, magan hoob chadam hiekta jaau nām hawia pāachta hajap'a nām hamiet. Pāach mag wēnārrām haig sīi chik'am k'ūgurta wēnārrabahab. ¹⁵ Jāgām k'īrjug chan Hēwandamau dee sim k'abam, jāan sīi hich māig heegarm k'īrjugpaiu. Jā sīi dōsāt k'īrjug k'abahab; hichdēuta hōrag mag k'īrjupi sim. ¹⁶ Maguata mag hiwiir hāb warm k'ānn k'āijā hārpainaa hich hiekpaita hūrpimjā k'ōsi haadēp'ām haig, magam gaaimua sīi warag nem k'aibgamta parhooba hamachdēu k'ōchagpierr waaujem. ¹⁷ Mama jūrr hich Hēwandamaucha k'īrjug deewi wai nām k'ānn magba, ham Hēwandam na nem hagcha wau nāmuu hajap'a nām. Mag nām dāi hamau sīi hōor k'ōinaa hapijuuta hēk'anaa

dich k'apeenag hat'uucha nem waipi jaauba haajem. Hamau jūrr warm k'ʌnau hamach k'īrjugdam jaaum hiiwaijā hagjō hūrm k'ōsi hūrjem. Hōor dau haug k'aug paraanaa, hiwiir hābamʌgpaijā hee haba, chadchata hiek'anaa nem hajap'ata waaujem, hamachdēu hiek'ajemjō. ¹⁸ Har mag k'ōinaa wēnʌrram k'ōsi haajem k'ʌnan nem waauwaijā nem t'um hagchata waaujem, hamach mag nem wau nʌm hoowi bigaum k'ʌnaujā hamach dēnjo nem hagchata waunaa k'ōinaa wēnʌrramk'īir.

4

Parhoobam k'ʌnjō haawain Hēwandamta hiseg nʌm

¹ Hīs mua pārag jēeu hook'im: Ɂāgwiata pāar jāg pāach heepaijā k'ōinaajā k'aba hiek p'it'uurga t'ʌnʌm dāi, chik'am dāi k'īir masi dārdārnaa jūrr bēhbē haajerráma? Mua hoowai jāan sīi pāach t'āar hee jāg pāachdēu nem waum k'ōsimpaita waum k'ōchk'a t'ʌnʌm gaaimuau. ² Pāraun chik'am nemta pāach dēn hapim k'ōsi haajem haajem; maimua mag pāachdēu nem hig nʌm pōd paarpaba haawaijā, par hiek'aupai chik'am t'ōojem hak'iin, chadcha t'ōopxīk'am ha hiek'ajerram hanʌm. Pāach k'āai bigaum k'ʌndam puesto hajapcha k'āijā wai nʌm hoowai magjā k'ōchk'aba, jūrr pāachta garpabam haig chan nem p̄laba s̄ierrjēem haajem. Magʌm gaaimuata pāach heepaita juurhi p'iidə t'ʌnʌmjō t'ʌnaabahab. ɁPari k'an jāgwi mag pāachdēu nem hig nʌmjā pōd paarpaba haajē? Hēwandamag jēeuba haawaima. ³ Maimua mag hichig jēeuwaijā hirua deeba haajem. Ɂāgwi? Ya mag pāachdēu nem hig nʌm paarpabaadeewai hagua sīi pāach hö k'ōchagpierr nem wawaagta hig nʌmjā hichdēu k'ap'ʌ s̄lewaima. ⁴ Pāran Hēwandam hiek hāk'a nʌm hanʌmta, sīi hi hiek hāk'aba haajem k'ʌnjō jāg pāachdēu k'ōchagpierr nem wau nʌm gaaimuau, hʌli jaai paraamta deeum dāi s̄lejemjōta t'ʌnʌm. ɁPārau k'augba nʌ, pāachdēu mag hamau nem wau nʌmta dāi waum k'ōchk'aawai jūrr Hēwandamta hiseg nʌm? Har sīi hamach k'ōchagpierr nem waaujem k'ʌn dāita k'apeerk'aawain jūrr Hēwandam dāita hiekk'ōr paarpa nʌm. ⁵ Mamʌ Hēwandamau maach hich dāipaita naapim k'ōsi s̄lewai hich hiek gaaijā, "Mua mʌch Hak'aar pārag dee chirʌm chan sīi parhoobam k'īrjug hauwi magam nem k'āigbampa wau wēnʌrramk'īir k'abam" ha sim. (Zac. 8:2; Dt. 4:24; Ex. 20:5)

⁶ Mamʌ Hēwandam maach dāi hö wajaug k'itaawai, mag wēnʌrramk'īirjā hichdēuta maach juag hoojem. Hōor dāi hich mag k'itʌm higwi, hichdēupai hich hiek p'āpitarr gaai,

"Har mʌjā higba hamach juapaaupaita wēnʌrraajem haajem k'ʌn chan mʌchdēujā higba chitʌm" ha sim.

"Magarrau hamach serbiibag k'ap mʌchdēu nem jaau chirʌm wawaagjā mʌch juapadam hiigjem k'ʌnan chadau, mʌch garmuajā ham juag hoojem" ha p'āpijim Hēwandamau. (Pr. 3:34)

⁷ Magua Hēwandamaga hidēu hichdēu hampierr hapibat pāach dāi. Magnaa meperag pāach t'ʌnʌm haum hugua, t'et'e t'errk'abat. Mag hichdēu pōdba habaawai hirua pāar högk'awi pāar hogdʌ p̄laju. ⁸ Hēwandamta pāach haig dāi p'ēs t'ār hahau habat; magbaawai hichdēujā pārau hich hig nʌm k'ap pāar dāi hogdʌba nʌrraju. Pekaúa jua p'ʌisimjō s̄isidʌm k'ʌn, hirigta hidēu pāach pekau h̄ripbat. Pāar jāg Hēwandamau k'ōsimjō nem waum k'ōsinaa hīchab parhoob pāach k'ōchagpierr nem waum hiigjem k'ʌnjā, hidēu hirigta pāach t'āar hajaug paapibat. ⁹ Pāach pekau pōm

nám k'íirjuwia, gaai machgau hicharaucha bñenaa hidawaa habat. Jäg pääch pekau hee naajewai honeenaa hiuk'aau haajerr k'íirjuwia, jürr hicharaucha hö jäsehne bñewia hök'íirjuu habat.¹⁰ Deeu pñaba muan päragan, pääch serbiibag k'ap Hëwandamagta chaigpa nñmua pääch dau haug k'augpibat ha chirñm. Mag k'aita pääar deeu hajaug paapläwi mñg hatag pawiajä t'umaam k'ññn dak'íir hirua pääar hajaug p'ëju.

Dich k'apeen jaauju k'aba nám

¹¹ Hermanonaan, hoob dich k'apeen hëugar hiek k'aigba hiek'amiet. Mag dich k'apeen jaau simuan jürr Hëwandamau Moiseeg hich hiek p'äpitarr gaai dich k'apeen k'a k'ösi hapi jaau simta warag serbiibag p'ënaa hichdëuta k'apcha sim ha sim. Mag sim haiguin mag hiek gaai jaau sim k'ääi hich hiekta hajapcha sim ha sim.¹² Mamñ chadcha k'aita hich haar hauju wa k'aita hisegju ha jaauju wounan hëbpaita sim; ma Hëwandamau. Hich mag Hëwandamauta mag dich k'apeen daupii hapi jaau sim leijä deetarr haawai, ¿hichdëuta k'apcha sñebä? Magtarrta, ¿jägwí maach hagdaujöpai t'ññm k'ññnauta dich k'apeen jaauju haai nñ?

Dich juapaata t'ö hiek'aju k'aba nám

¹³ Pääar har sñi päächdëu nem waum haig nem waaujem k'ññn, mñ hiek hürbat: Pääar hiek'aawai, "Hís wa nan k'äijä maach chum deeum p'öbör hee wëtwi jürr jamta año hëb p'idk'aju" ha hiek'aajem, "p'atk'on pöm ganaag."¹⁴ Mamñ mag nám chan pääch mag hiek'atarr noramjä hagt'a monak'a naaju wa ya meewi naaju k'äijä k'augba nñmta mag hiek'aajem. ¿Pärau jññnt'umie bau wëjöm hooba haajë? Mag bau wëjoowi deeu nñrpaï hawi hoowai, ¿chukk'u t'ñnaaba haajë? Maachin jägtä k'it'ëem; maadëu hiwiir hëbmuajä dich t'öju hed k'augbam.¹⁵ Jäg pääch juapaauapaita nem t'um waaujemjö hiek'aju k'ääi, ¿jägwí pärau sñi, "Maach Pör Hëwandamau k'ösnnaa maach monak'a wai simñn, maachdëu k'íirju nñmjö wauju" haba haajë?¹⁶ Pari magba pärau chan pääch dajék'u k'it'ëemjä k'íirjubanaa, hök'ar naspawi nem waujupata k'íirjuwia, päächta warag t'ö hiek'aajerram. Jäg dich juapaata t'ö hiek'a nám chan Hëwandamau k'öchk'aba sñerrñm, hichta t'ö hiek'aju haai nám t'ö hiek'aba haawai. Jäg nám k'ññn chan hamach mag nñmjä hoob pärau Hëwandamau k'augbamjö sñi k'íir hok'oopläiju hamiet.¹⁷ Päädë hürbat: Nem hajap'a haju haai sim k'ap'ñ simjä wauba simñn, magan mag sim haigjä warag Hëwandamau hoowai pekauk'a höbér sim.

5

Riknaanag hamach k'íircha jaautarr

¹ Riknaan, mñ hiek hürbat: Hísin chad jürr pääragta mñ hiek'aagpam. Hëwandamau mñg durr hi hagk'am hed pääch gaai sua k'ñaba deeju k'íirjuwia hicharaucha bñebat.² Hís pärau pääch p'atk'onta hig nám, mamñ mag simñn, Hëwandamagan sñi nemmijöta sim. Pärau jäg k'ajüa wajap'a jüa nñmñ, jään hirigan sñi nemchaainau t'arrk'ich simjö bñlrjä maadëu nem higbata sñsidñm.³ Pärau jäg p'ír p'atk'on däi wai nñmñ, hirigan jään sñi jierr chi sños'ëmjö baleebata paauk'amam warag. Jäg pääch p'atk'on baleeba paauk'amamjö, päächjä mñg hatag paawai hag däi hok'oob k'aba hok'ooju. Pari mag simlgta, ya mñg maach hi hagk'aju k'ääi k'apan k'aba waaurmam heejä, warag pärau magñmñg heenaa nem pöm paarpa haujuuta hëk'aajem.⁴ Mamñ päädë mñ hiek hürbat: Päach p'atk'on hñrk'am

k'õchgauta pārau hōordam pāach p'idag hee p'idk'apiejem k'ɻnagjā haai p'agba sīerrjēem. Maagwai mag pāach p'idag hee p'idk'a durraajem k'ɻnauta pāachdēu hamach dāi maagjem jūr, Hēwandamag pāar gaai jua k'ɻaba deepi jaau nām. Hamau mag jēeu nām chan maach Pör Hēwandam chi jua t'ierriu hūr sīewai par hok'oopibam.⁵ Chadcha m̄ig heegar pāachigan pāar nem hajaauga t'ɻnām, pāachdēu nem hig nāmjā t'um paraanaa pāach k'õchagpierr nem wau nāmuua. Mag pāach k'õchagpierr nem wau nāmuua, di heegarm nemchaai t'õopäaig hōtpaapi nāmjö, pāachdēupaita pāach hōtpaa harrum, Hēwandamau hichdēu m̄ag durr hi hagk'am hed sīi hirig pāach t'õopäimk'īrjö.⁶ Pāachdēuta hōordam hiekk'ōr chuk'u hamach kōit hiek'ajupajā jaauju k'augba k'it'ēem k'ɻnagjā k'aibag waipi jaunaan t'ōojā t'õopimaajem, pāachta hārpai nām hawi.

P'it'urg haauwai warag Hēwandamagta jēeunaat

⁷ Hermanonaan, Hēwandamau magam k'ɻnān gaai jua k'ɻaba deeju k'ap, hich jāg hamau pāach dau hap'ɻn wai naawiajā magam higba maach Pör Jesucristo deeu bēejuuta nābat. ¿Pārau hooba haajē, jāga nemjīr jīrjem k'ɻnau hamach nemjīrdam p'ierraag noseg hig nāmjā da chēba haawai hichiita nālajē?⁸ Pāachdēu hāk'atarr hiek gaai hubla nāmuata pāraujā hich hagjō maach Pör Jesús bēeju nābat; hí barchēju hed chan ya pōm waaurba sim.

⁹ K'odamnaan, pāach mag p'it'urg hau wēnārrawiajā hoob magam gaaimua jūrr pāach heepai chi parpem dāita dau p'uu hamiet, heeu magam paar Hēwandamau jūrr pāachigta "Pārau jāgju k'aba naajimwai" haduk'am. Mag bigaaum k'ɻnajā jaauju haai simān hich Hēwandamau. Hichta ya bēeimlaa sīebahab, maach t'umaam k'ɻnag hagdaujō dichdēu nem waaujerrpierr jawaag.¹⁰ Keena, pāadē hoobat: Warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'ɻnajā maachjō chik'amnau dau hap'ɻn waunaa p'it'urg haupiejeejim, mamaa magamjā hāu hamau hāwatpääjeejim. Magtarr haawai maadēujā hagiō ham dēnjō jāmju haai nām.¹¹ Pāadē k'īrjubat: ¿Hīs hewagjā maadēu, "Jāg warrgarwejā p'it'urg hau nāmjā hāu hāwatpāi nām k'ɻnān chadcha Hēwandam dāi honee nām" haba haajē? Pārau hūrjem, jāga jōoi Job k'ararr meperau hajapp'a hich dau haug waupitarrjā hāu hāwatpāijī, maimua mag hāu hāwatpāitarr jūrr jāga maach Pör Hēwandamau hōor dau haug k'aug paraa k'itaawai hāu hi heeg hoojī. Hīsjā maadēu mak'ɻn jōoin dēnjō hāwatpāi nāmān, jāga hirua maachjā heeg hooba habarju.

¹² Tagam nem mua jaau chirām hūrmap'a hawiajā cha mua jawaagpam chan hoob par jāg'upai hūrmiet keena. Hōrau mag pāach dau hap'ɻn hapiewai, hich hagiō haju hawi, hoob sīi haai k'īrjuba hiek'amiet. Magju k'āai pāach hiek'aawaijā chadchata hiek'abat. Nem wauju k'ai, warre wauju habat; wa waubam k'ai, hich hagjō warre waubam habat. Mamaa mag hiek'aawaijā hoob hedjā higwi, m̄ag jēb higwi, wa deeum nem hinag parhoobam higwia k'āijā nem wauju ha hiek'amiet, heeu magba hak'iin mag pāach hiek gaaimuapai Hēwandamauta pāach k'aibag wauduk'am.

¹³ Pāar hee hāb k'āijā mag p'it'urg hau sim k'ai, hōk'īrjuu haju k'āai, warag Hēwandamagta jēeubá. Wa jūrr hāb k'āijā honee sim k'ai, Hēwandamata t'umeuk'arbá.¹⁴ Hāb k'āijā mor mas sim k'ai, iglesia heem chi pōrnanan t'īrk'ālibá, hich kōit Hēwandamag jēeumk'īr. Magbaawai hamau bēewi chi haaunaan nemk'aúa k'a p'uur nām dāi maach Pör Jesús jua t'eeg t'ō nāmuua hirigta jēeumaju, monaaupäimk'īr.¹⁵ Mag

pāachdēu jēwaagpamjā chadcha monaauju k'īrjunaata jēeumān chi haau-naan chadcha Hēwandamau monaaupāiju. Mag monaaubapāaiwai hich pekau gaaimuata mag mor mas sierr k'ai, chi pekaujā chugpaapāiju hich Hēwandamau.

¹⁶ Keena, chadcha Hēwandam na hajap'a nām k'ānnau hirig jēeu nām k'ānn hiek'an chadcha hichdēu hāk'aajeewai, muan pāragan, pāach pekau wai nāmjā hagdaujō dich k'apeenag meerba jaunaa jūr hagdaujō dich k'apeen kōitjā Hēwandamagta jēeubat ha chirām. Magnaata pārau jēeumān, mor mas k'ēk'ēdām k'ānnjā monaauju. ¹⁷ Mā sēuk'a chirām ham hugua, pāadē k'īrjubat: Pārau hūurjem warrgar jōoi Elías haajerr: Hijā hīchab maach p'it'urg hau nāmjō p'it'urg hau jēeda k'itaajeejim haajem; mamā mag k'itāmua sīi warag Hēwandamag noseg chēpiba jēebaawai, chadcha Hēwandamau hi hiek hāk'awi año t'ārjup hawi jārr bālārjā noseg chēba sīsijim hanaabá. ¹⁸ Maimua mag año t'ārjup hawi jārr nām hee, deeu hichdēupai jēeumamua nosegdam chēpi jēebaawaita, Hēwandamau noseg pōm chēpim haajem. Magta hāu hīchab nemjīrdamjā deeu k'ōju paarpajim haajem. Magua pāach Hēwandamag jēeuwai hoob sīi pardēu k'ōs k'āijā jēeu nām hamiet.

¹⁹ K'odamnaan, hābmiecha paawai pāadē mā hiek hūrbat: Hāb k'āijā pāar hee maach peerdāajem hiek hichdēu hāk'a sierr hisegwi sīi parhoob hichdēu ham haig nem wau nārrāmta deeu hābmua k'āijā wawí hauwi hūwai k'ād hajaug hee p'aibapāimān, ²⁰ magan mag parhoob nārrarräu pekau pōm sīerrjā hāu Hēwandamag chugpaapi hat'am. Magbarm haig hīchab Hēwandamau mag woun gaai jua k'āaba deeju harrta hāu hādālr deepiba peerdā hat'am. Hayoo keena. Magdam hajim pārag jaaum hig chirarr.

Santiago

1 PEDRO

Nacharam hẽsap Pedroou p'ã deepäitarr

Chi p'ãtarr. M̄ag carta Pedroouta p'ājim. Hichdēuta hōrau hichig Jesús higwi “Pajā hi d̄ai n̄rrarau” habaawai, hirua magam Jesús k'augba chitam ha hiek'ajim haajem (Jn. 13:36-38; 18:15-27). Hirua mag hiek'ajieb mama, Jesuu deeu hi kōit Hēwandamag jēeuwi hewag hich hiek hāk'aju k'lanjā warag hirigta jaau p̄ajim haajem (Jn. 21:15-19). Mag Jesús k'augbam ha hiek'atarr gaaimua burrjeb mama, Hechos gaai hoowain, burrba harrjō, hichdēu Jesús hiek hāk'atarr gaai nem hubag sim. Hich mag sim gaaimua chadcha hich Jesuu hi higwia hiek'atarriō (Jn. 1:42), hichta Jerusalenam iglesia hee chi p̄ork'a s̄isijim haajem (Hch. 1-2).

Chijā k'lan hat'eeta p'ājī. M̄ag carta judionaan hamachdēu Cristo hiek hāk'a narr gaaimua hidēu hamach k'ajap s̄ibam gaaimua d̄ar wētwi parhoob durr chaaur n̄nlaid harr k'lan hat'eeta p'ājim haajem (1:1). Mama mag chi hāk'a narr k'lan hee judionaan happaijā k'aba, judionaan k'abam k'lanpata t̄anarr haawai, mak'lan hat'epata p'ājim haajem. Pedroou m̄ag carta p'āawai “Babilonia” hee simuata p'ājim haajem (5:13). Mama mag Babilonia hanam chan Babilonia chaar k'aba, Romata chi hāk'a narr k'lanau mag t̄xr wai naajim hanaabá. Chi Romapienauta chi hāk'a n̄am k'lan hēudee mag hēk'ajerr haawai s̄i bigawaapai deeum gaaita t̄xr wai naajim haajem.

K'an jawaag hajī. Mag Pedroou m̄ag hēsap p'ātarran, mag chik'am juu hökgau d̄ar wēnlāram gaaimua dau haug wau narr haawai magamjā higba hamachdēu hāk'a n̄am gaaita warag huba hapi jaaunaa hīchab jāgwiata jāg dau hap'la haju haai n̄a ha jawaag hajim. Maguata mag ham dau hap'la durrum k̄lirjunaata hārcha ham wawí sim (2:19-20; 3:14,17; 4:1,12-15,17,19; 5:9-10). Mag jaaupäitarr haawaita hīs hewagjā m̄ag librodam gaai t̄ñlärwai maadēu k'ap'la n̄am, jāga haajē Cristo hiek gaaimua dau haug waauwai.

Salud

¹ M̄an Pedroou, Jesucristooucha hich hi jaaumk̄ir jar hautarr. Pāar pāach durr chaaur parhooba haaidla durrum k'lanag muata pārag m̄ag hēsap p'ā deepäi chiram: Ponto hanam durram k'lanag, Galaciapienag, Capadociapienag, Asiapienag maimua Bitiniapienagiā hagjō; hajapcharan maach meeun t'um maach peerdajem hiek hāk'a n̄am gaaimua durr chaaur d̄ar durrum k'lanagma.

² Hermanonaan, hōor juu hökgau pāar mag chik'am durr d̄ar durrab mama, pāarjā hagjō hich Hēwandamaucha jar hautarr k'lan k'abahab, hichdēu warrgarwe k̄lirju wai s̄ierrjō chadcha pāar peerdla hautarr haawai. Magtarr haawai pāarta hich Hak'arag hich hat'ee k̄let p̄e haupijim, Jesucristo meewai bag hārtarau pāach hajaug paabapääiwai hich hipieraa wēnramk̄ir. Hēwandamau warag pāar hāu heeg hoonaa k'ōinaata pāar wai s̄iempim k'ōsi chiraajem.

Jesucristo d̄icha naaimajuuta k̄lirjuajem

³ Mua hāu hajim ha chiram maach Pōr Jesucristo Haai Hēwandamag, hāu hichdēuta maach dau haug k'augwi maach hak'aar dich pekau hee

chi k'ëchamjö narrta häu peerd^λ hauwi hich chaaink'a hautarr haawai. Mag hi chaaink'a n^λm^λn, häu Jesucristojä deeu p'iid^λtarr gaaimuata mag hi chaaink'a naawai, ⁴ jäg n^λ hawi hich H^ēwandamau hich sim haar maach p'ë hauju jaau simjö hich d^äi chadcha wai joot'ajujä k'ap'^λ n^λm. Mam paauk'abaimam chan tag meejä meeba, k'aibagjä chuk'u, ni jöoiraa paajä k'augba hich magta n^λisiju. ⁵ Päraujä pääch t'ärauchata H^ēwandam hiek h^äk'a naawai hirua hich juu t'eegauta pääar t'la wai s^ñeju, m^λg hatag deeu Cristo bëewi maach hich haarcha p'ë harr n^λm hora. Mag pääar p'ë hat'aadëm hedta päächd^äu nem hajap'am paarpaju k'ëirjuajerrjä t'umaa chadcha päärau wai n^λisiju.

⁶ Maguata pääar päächd^äu h^äk'a n^λm hiek gaaimua gaai machgau hök'ëirjuu haju hawiajä maan k'üchpaiu. Magwiajä chadcha H^ēwandamau pääch d^äi mag hajap'a haju k'ap'^λ naawaita mag^λmjä higba chadcha pääar honee n^λm. ⁷ Mam^λ mag pääar p'it'urg hau n^λm^λn, p'ír chaar k'ap haag h^ötdau hee chach hoojemjö, päärau chadcha hich hiek t'äraucha h^äk'a n^λ ha k'ap haagau. Mag p'it'urg hau n^λmjä hi hisegba häu h^äwat n^λm^λn, magan maata p'ír chaar k'ääijä h^ärcha balee sim, p'ír hawiajä m^λg hatag chuk'u haadëju haawai. Mam^λ mua jaau chir^λmjö mag h^äwat n^λm^λn, magan deeu Cristo bëem hedjä hich Jöoirauchata k'apanag dak'ëir pääar t'ö hiek'aju, mag häu h^äwattarr jürr.

⁸ Päärau m^λ d^ënjö Jesucristo k'ëircha hoobajieb mam^λ, päärau hi k'ësinaa hi hiekjä h^äk'a n^λm. Maguata hatcha honeg n^λm hiek'au pöd päärau pääch honegjä jaauju k'augba n^λm, jäga naaimaju k'ai ya hich d^äicha naaimaawai. ⁹ Mag päärau pääch daúa hi hooba naab mama^λ, jäg hi hiek h^äk'a n^λm chan par k'abam. Jäg hich hiek h^äk'a n^λm gaaimuata häu hirua pääar peerd^λ haubajieb.

¹⁰ Warrgarwe Haai hi jaaumienu jaaujeejim, jäga H^ēwandamau mag h^öor peerd^λ hauju. Mam^λ mag hajap estudiewi d^ärrcha hag hiek hig hiy^λ haajerrjä hich maagwaiwe chan mag hamachd^äu jaau n^λmjä pöd hajappai k'augba haajeejim, jäga H^ēwandamau magju. ¹¹ Mam^λ hich H^ēwandamau hich Hak'aragta hamag nem jaaupiejerr haawai chadcha chi Hak'arauta mag Cristou h^öor peerd^λ hawaan bëeju nawejä hi higwi, "Woun h^äb bëewi h^öor hee hap'^λ habarmuata nem t'um pödp^äxiwi hichta h^ägt'ar mawia t'umaam k'^λnn k'ääi chi juu t'ierrk'a s^ñsju" ha jaaujeejim hamag. Hamachd^äu mag hürbaawai warag hajapchata k'ap'^λ ham hiigjeejim, chijäg wounchata mag bëeju ha jaau s^ñ maimua mag pierrwajä jäägwaichata barchëju ha k'ap haag. ¹² Mam^λ mag n^λm hee hich H^ēwandamau hamag k'ap'^λ hapiejeejim h^ächab, mag hamau woun bëeju jaau n^λmjä hamach daúa hoobaju; hajapcharan maach h^äs hewagam k'^λnn hat'ee bëejuuta mag jaaujeejim. Maagjerr haawai h^äs maach peerd^λajem hiek jaau n^λm k'^λnnaujä, hich hag H^ēwandam Hak'arauta maachig jaaupibaawai, hich mag woun bëeju jaaujerr hiekta maraujä jaau wëñrrabahab. H^äsin mag h^öor peerd^λ haaujem hiek maadëu k'ap'^λ n^λm hee, H^ēwandam chognaan angelnaanaujä hagt'a k'augba naawai, hamau k'augam k'öchaaga haajem, jäga mag H^ēwandamau h^öor peerd^λ haaujë.

H^ēwandamau k'ësi simjöta wëñrraju haai n^λm

¹³ Maach Pör Jesucristo mag chi juu t'ierr haawaita muan pääragan, hichd^äu päächig nem mag haawai hi hipieraa haagta k'ëir k'aug n^λisit ha chir^λm, hichd^äu pääch j^äraan bëem hed H^ēwandamau pääch d^äi hajap'a

haju k'īirjugjā hogdʌba, ni Hēwandamau waupiba haajem nemjā wauju k'īirjuba.¹⁴ Ya pāar Hēwandam hipierraa haagta hi chaalink'a naawai hoob hʌdʌlr warrgar pāachdēu hi k'augju nawe nem k'aigbam waaujerraga deeu pāach gaai hārpapimiet.¹⁵ Magju k'āai maach Pör Jesucristo gaaimua maach peerdʌ hautarr Jōojā pekau chuk'u sīerraawai pāarjā pekau wauba pāach wēnʌrrʌmpier hāba hi hat'epaita nem waubat.¹⁶ K'īir heyaa habat, Hēwandamau hich hiek gaai,

“Mljā pekau chuk'u chitaawai pāarjā mljō pekau chuk'u habat” ha sim.
(Lv. 11:44-45)

¹⁷ K'ap'ʌ habat hagiō, Hēwandamaun mlig heegar hamachdēu nem waaujerrjōta haju t'umaam k'ʌn dāi. Mag sim̄gta pārau Haai hichē naawai mlig heegarmua hāgt'ar wētju k'īirju durruwe hi dau na nem k'aigbam wauju hōk'ö habat.¹⁸ Warraan chadcha pārau pāach jōoin hi maadēu hīgba sim̄gta hārcha hee haajeejim, pāach dēnnaanau pāachig jaau bāautarrjō. Pari maagjerr ya hīs Hēwandamauta hich hat'ee pāar peerdʌ hat'am. Pārau k'ap'ʌ nʌm, mag pāar peerdʌ hawaag, p'īriūjā p'agba ni p'atk'onaujā p'agbajim, jāgʌm nem hārb k'aba hārjeeawai.¹⁹ Jāgʌm nemeu p'agju k'āai, hich jāg warrgar Hēwandamau hōrag corderodam chi hajapcharamta jārwia hichig ofrendak'a t'ōonaa deepiejerrjō, jūr hich Hiewaa Cristo bālrjā pekau chuk'u k'itʌmta maach kōit t'ōopijim. Mag hi t'ōpitarran hi bag p'īr dāi p'atk'on k'āajā hajapcha sim hārbarmuata maach k'aibag heemua hōbēr hawaag hajim.²⁰ Mag Cristo hōor kōit t'ōopijujā hich Jōoirau mʌg jēb hompaajau nawe ya k'īirju wai sīejim. Mag-tarr haawai pāar dau haug k'augwi hīs mʌg jaarta chadcha pārag hich k'augpibarm.²¹ Hich mag Cristo k'urauta hāu pārau Hēwandam hiek hāk'a durrum. Mag Cristo t'ōowajā, hich Hēwandamauta hāu hi p'iriū hauwi, hich haar hauwi, hich dāi juu t'eeg hāba hapijim. Maguata chadcha pārau pāach t'āraucha hi hiek hāk'a durrum, hich jāg Hēwandamau Cristo jā p'iriū hauwi hich haar hautarrjō pāachjā hagiō hich haar hauju k'ap'ʌ naawai.

²² Mag nʌm dāi hīs maach peerdʌlajem hiek chaar Cristoou jaau sim pāachdēu hāk'a nʌm gaaimua, ya pāar hirua hajaug paabap̄im, pāach wir haigjā hagdaujō dich k'apeen dāi daupii wēnʌrramk'īir. Ya mag hi juu hajaug paap̄itarr k'ʌn haawai par hīipai k'aba t'ārauchata pāach k'apeen daupii habat, dich k'apeen hēugar parhooba k'īirjuba.²³ Magaag ya pāar warr pāach naajerrjō k'aba nʌm, mag Cristo hiek hāk'awi hajaug paap̄itarr gaaimua heeu t'aaba nʌmjō pekau chuk'u hi chaalink'a naawai. Mamʌ mag pāar deeu t'aabatarr chan pāach hād bi heemua k'aba, hich Hēwandamau hich hiek hāk'api hat'amuata mag heeu t'aababarmjō hapijim. Hajapcharan hi hiek'auta maach hāgt'ar hōbērpiejem. Mag hiek chan bālrjā chugpaa k'augba hich magta sīerrʌm.²⁴ Maguata hich hiek p'ā sim gaajā hich hiek hich mag chugpaa k'augba sīerrʌm higwi magjim:

“Sī hich mag hēumee wēnʌrraag k'aba haawai mlig heegarin hōran sīi pab̄ k'ēr k'uk'uur t'ʌnaawi k'ʌibaadeejemjōta nʌm.

Par hamau wir haig hamach t'ōo haawaijā sīi mag pab̄ k'ūchpai maar bau t'ʌnaawi deeu k'iugp̄'ē k'ʌibaadēmjōta haajem, ya meeбаadeewai.

²⁵ Magarrau mʌ hiek'an chadpama, bālrjā chugpaa k'augba hich magta sīerrʌm” hajim maach Pör Hēwandamau.
(Is. 40:6-8)

Mag hiekta maach peerdlaajem hiek'au. Hich mag hiekta pāragjā jaauba-jieb.

2

¹ Mag hich hiek hāk'api hat'amuata Hēwandamau maach deeu t'aabapibarmjō hapiejewai muan pāragan, pāachdēu nem k'aigba k'īrjuajerr t'um warre hisegbapāit ha chirām. Hoob chik'am k'ūgurniet; hoob chad k'abamta chadam hiekjō hiek'amiet; hoob chik'amnau nem wai sīsidāmjā pāach dēn hapim k'ōsi hamiet, ni chik'am hēugarjā hoob k'aigba nem hīgk'amiet. ²⁻³ Magju k'āai ya mag pāar heeu t'aababarmjō naawai, hich jäg chaai heeu hau k'itāmuā jūd doog bīe k'itaajemjō, Hēwandam hiek warag k'augam k'ōchgauta dō dōm k'ōsimjō habat, mag k'augmampierr pāach t'āar hajapcha paauk'amamk'īir. Pārau chadcha maach Pör Hēwandam pāach dāi hajap'a k'itām k'ap'na naawai pāach hich haar p'ē hau nām hora hi hiekta k'augam k'ōsi habat, mag k'aug nāmuā warag hag gaaita hubā naag.

Cristo chi dihād jārram, hōor hiiupiejem

⁴ Mag hi hiek gaaita hubā naagan, Cristoouta hichjō maach hich mag hiiupiejeeawai, hi bālta hēk'abat. „Pārau k'augba nā, Hēwandamau mag Cristo hiek hāk'apimampierr hich hat'ee di hēumamjōta sim? Mag di hēumamjō sim haig, Cristota mag chi dihād jārramk'a sim; maagwai maach jūr chi dipā chi daigk'a nām. Hōrau hi hisegjierrab mama, Hēwandamagan hichta dipā chi hajapcharam haawai hichta jār hauwi chi dihād chaark'apijim. Hāba hi gaaimuata hāu maach Hēwandam hōork'a nām. ⁵ Mag pārau Cristo hiek hāk'a nāmuata Hēwandamau hich hat'ee di hēu harrumjō sim. Di chaar hēu nām k'abamta pari pāachta chi dipā daigk'a nām, hajapcharan hi hōorma. Mag hi hōork'a naawai hāba hirigpaita jēeunaa hirigpaita hee haju haai nām, hichig magamk'īrta maach hich hōork'a wai sīewai. Pari mag hi hat'ee nem hajap'a wau wēnārrām chan pāachta hajap'a nām gaaimua k'aba Jesucristo hajaug t'ō nām gaaimua mag wēnārraawai, Hēwandamaujā hich dawagaata hoojem. ⁶ Mag dibig higwiata Hēwandamau hich hiek p'āpitarr gaai, „Pāadē hūrbat: Mua māch p'ōbōr hat'ee woun hāb pāi chirām“ hajim, „dibigjō chi hajapcharam māchdēu jār hautarr hichta chi dihād jārram k'amk'īir.

Hi gaaimua k'abam chan pōd hiwiir hābjā mā hōork'abaju.

Magua hi hiek hāk'a sim woun chan naspawia parta hi hiek hāk'ajim habaju, mag mua pāi chirām wounau hi k'ūrgurbaju haawai“ hajim. (Is. 28:16)

⁷ Pāar chi hāk'a nām k'ānnagan Cristoon chadcha dibig hajap'amāu. Mamā har hāk'aba nām k'ānnagan maadēu nem higmap'amjōta sim. Mamā mag hi hisegju higwi Hēwandam hiek gaaai jaau simjō, “Di hēu narr k'ānnau dipā hisegtarra jūr chi dihād jārramk'a sīsiju” ha sim. (Sal. 118:22)

⁸ Maimua hīchab hich hag woun higwiapai,

“Jāg dibig gaaimuan hōor bāhēu sub k'aba bāhēu suwi burruj” ha sim. (Is. 8:14)

Mamā mag ham bāhēu suwi burruj ha simān, maach peerdlaajem hiek jaau nām hūr nāmjā hamachdēu hāk'aba harr gaaimua Hēwandamau hich

haar haubajuuta jaau sim, hich warrgarwe mag hich hiek hāk'abam k'ān dāin hich magta haju hawai.

⁹ Pari pāar chan Hēwandamaau mag hisegbam. Pāran hich Hēwandamauchata hich chaain k'amk'īr hich garmua jār hautarr k'ānau. Pāarta p'adnaanau haajemjō hōor kōit jēejem k'ān k'abahab, maach Rey Cristoou sīi hich hat'eeepam nem waumk'īr jār hautarr k'ān. Pāarta warr k'ichag heemjō naajerr k'ān Hēwandamaau hich hiek hāk'api hat'amuua hararagag höbeer hautarr k'ān k'abahab, mag pāach hararag hee höbeer hautarr Hēwandam chadcha hōor dāi hajap'a k'itamta jūrr deeum k'ānnagjā jaaumk'īr hich hōork'a hautarr k'ān. ¹⁰ Warrau chadcha pāran sīi parhoobam k'ānk'a t'ānaajim. Pari mag t'ānarr hīsin ya pāran Hēwandam hōrau. Mag hagt'a hi hōor k'aba t'ānaawai chan pārau bālārjā hirua pāach dau haug k'aaugjem k'augba naajim; mama hīsin chadcha pārau k'ap' nām, Jōoirau pāach dau haug k'aaugjem.

Hēwandamaun hich hipierraar hamk'īrta maach hompaajim

¹¹ Keena, Cristo gaaimua k'odamnaan, mā hiek hūrbat: Maachin Hēwandam dāita durrk'aimaju k'ān haawai, māig māg jēb gaai wēnārrām haiguin sīi dijā chuk'u k'ūchpaim hat'ee chik'am durr gaita wēnārrāmjo nām. Mag hi dāi naaimaju k'ān haawai hoob sīi pāach hō k'ōchagpierr nem waum k'ōchgau Hēwandamaau k'ōchk'abam nemta waumiet. Jāgām nem wauju k'īrjugan maach burrpieg maach dāi wērbā nāmjōta nām. ¹² Hēwandam hiek hāk'abam k'ān daajā nem hajap'ata waaujeet. Maagwai hamau pāar hēugar hōor k'aibam k'ān hēugarmjō hiek'awiajā, Hēwandam bēem hedjā chadcha pārau nem hajap'a waaujerr k'īrjunaa jūrr hamau, "Jāgan chadcha hamau nem hajap'ata waaujeejebma" haju.

¹³ Pārau Cristo k'ōsinaa hi hipierraar haajeewai māig heegarjā t'um chi t'et'emnaan t'ānām k'ān hipierraar habat: Rey t'umaam k'ān pōr haawai hi hipierraar habat. ¹⁴ Reiu gobernadornaan k'apitarr k'ānau nem mag haawaijā ham hipierraar habat. Mak'ānnauta hōrau nem k'aigba haawai pārnāa castigaamk'īr wa hōor nem hajap'a wau nām k'ān higwia hajap'a hiek'amk'īrta Hēwandamaau mag chi t'et'emnaank'a wai sīebahab, hichdēu k'ōsimjō. ¹⁵ Hēwandamaun pārau nem waauwaijā nem hajap'ata waupim k'ōsi sim, mag nem wajap'a wau nām gaaimua hi hiek k'augbagau sīi k'īrjug chuk pāach hēugar parhooba hiek'am hiigjem k'ān warag k'īupaa sīwaag.

¹⁶ Pāran Hēwandam hipierraar haagta naawai hirua k'ōsim nemen pāachdēu waum haig wauju haai nām; mama mag pāachdēu nem waum haig wauju haai nām hawi, hoob sīi Hēwandam k'augbam k'ān dēnjō nem k'aigbam wawaagta mag pāachdēu nem waum haig wauju haai nām hamiet. ¹⁷ Hagdaujō dich k'apeen t'umaam k'ān respetaabat. Cristo gaaimua pāach k'odnaank'a t'ānām k'ānja daupii habat. Hēwandamta t'umaam k'ān k'ānja hōk'ō habat, maimua māig heegar hichdēu hōor chi pōrk'api nām k'ānja hīchab respetaabat.

Jāga haju haai na Cristo gaaimua dau haug waauwai

¹⁸ Har sīi chik'am chogk'a nām k'ān, pāach patronnaan hōk'ōnaa hamau nem jaau nāmta hipierraar habat. Mama mag nām chan sīi pāach dāi hajap'anāa hagpierraar haajem k'ān dāipai k'aba, pāach dāi hat'uucha haajem k'ān dāijā hich hagjō ham hipierraar habat. ¹⁹ Hēwandamaau k'ōsi simjō pāachdēu mag ham hipierraar nem wau nāmta

pāach dāi hat'uucha nem k'aibag haadēp'ämjā k'īu jām nāmān hāu sim; magan maach Haai Hēwandamauta pāar t'ō hiek'aju. ²⁰ Mamā nem k'aigba wau nām gaaimuata pāach gaaai mag hat'uucha wau nāmjā sīi k'īu jām nām paar chan, hoob Hēwandamau pāach t'ō hiek'aju hamiet. Magarrau nem hajap'a wau nām paarta warag pāach dau haug wau nāmjā k'īu jām durrumān chadau, chadcha Hēwandamau pāar t'ō hiek'ab k'aba t'ō hiek'aju. ²¹ Hich Cristooucha jaauwaijā, hichdēucha hich hat'ee jār hau-mam k'ānanan hichiita chik'amnau dau haug waub k'aba dau haug wauju haajem, hich jāg hichjā maach kōit dau hap'ān harrjö. Wajapcharan mag chik'amnau dau haug waauwai jāga haju haai nā ha k'ap hamk'īrta maachjō wounag pawi hichta nacha hap'ān hajim. ²² Cristo chan bālrgjā pekau wauba ni chik'amnag sēuk'ajā nem jaauba k'itajim, mamā mag k'itarra Chadcha hamau hi t'ōojierram. ²³ Mamā mag hi t'ōogpamua jūrram k'ānanau hich k'īr hiek'a t'ānaawaijā, hi hiekk'ōr chuk'u chirāmta hi dāi mag nām hawi hamach dēnjōjā hiek'aba, ni ham dak'āujā dak'āuba, sīi warag Hēwandam t'umaam k'ān dāi nem hagcha waaujemāgta jēeu k'itajim, hich dāi mag nām k'ān dāi hichdēuta k'ap hamk'īr. ²⁴ Maachta maach pekau gaaimua Hēwandamau k'ēchpāiju haai naajim; mamā mag narrta Cristoouta jūrr maach kōit hādaraa pakuls gaaai hich meerpe'ē t'ōopijim, magbarmua maach hich hat'ee peerdā hauwi ya tag pekau waujujā k'augba sīi hich dāipaita nem hagchararam happai wau wēnārramk'īr. Magta Cristo dau hap'ān hōor jua machgau bag k'a hālipa k'itajim, maach pekau hee narrta hāu peerdā hawaag. ²⁵ Warr Cristo k'augba haajeewain sīi oveja chaaindama pap chuk'u hok'oo wēnārramjōta naajim; mamā hīs ya hi k'augwi hi dāita naawai, pastorrau hich nemchaain hoopaar t'ā wai nārraajemjō, hichdēuta maach t'ānaa hoopaar wai sim.

3

Jāga hapim k'ōsi sī Hēwandamau dich hōor dāi

1-2 Hāain, pāarjā hagjō hīchab chi jaainpan, pāach jaainagta hādaraa pāach p'ēet'āgpibat; pāach jaaina Hēwandam hiek hāk'aba haajem k'ai, pāachdēu Hēwandam hōk'ōnaa hi hiperraau ham k'ōchgauta hādaraa pāach p'ēet'āgpibat, hamach dājā mag hajap'a nām hoowia hamachig Hēwandam hiek jaaujā jaauba sīi pāach hoowiapai k'ājā pāach dēnjō hāk'amk'īr. ³ Chihōowajā hoob sīi hat'uu chihōomiet, nem hatcharag hōor dauderraau pōr megba, chihōo p'īr dēn wa k'ajūa parhēpagk'am k'ājā jūabaawai magān gaaimua pāachig heerpapa ham hugua. ⁴ Mamā mag chihōo nāmuata pāach hooimā hoopiju k'āai, pāach t'āarta Hēwandam dau na wajap'a hapiju hēk'abat. Hajapcharan pāach jaain dāi k'īr machagjā chuk'u, ham hiek dāi hāk'apāpājā haba wēnārramuata pāach hajaug hoopibat. Magām nemen chadau sīi chihōo mor gaai jūajemjō t'ārrdāwi hok'oojem nem k'aba haawai hich Hēwandamaujā dawagaata pāar gaai hooju. ⁵ Hich magta warrgarm hālin Hēwandam hiek hāk'anaa hi hat'eepai nem waaujerr k'ānjā mag hamach jaain hiperraanaa hamach p'ēet'āgpi nāmuata hajap chihōo nāmjō hamach hathaba hoopiejeejim. ⁶ K'īr heyaa habat, jāga Saraujā hich jaai Abrán hiperraanaa warag hirig hi pōr haajeejī. Pāraujā pāach jaain dāi Hēwandamau k'ōsimjō hajap'ata nem wau nāmān, magan hāu pāraujā Sarau hāk'ajerrjō Hēwandam hiek hāk'a nām.

⁷ Mam^λ pāach chi hemk'ooin chi h^λainpanaujā hagjō pāach h^λain hajap'ata haairaa habat, hich Hēwandamau ham d^λi magta hapim k'^ōsi simjō. Mam^λ mag n^λm chan mag h^λlin haawai pāach k'^āai juapā heegpai k'it'^{ee} haawaipai k'aba, hamjā pāachjō hīchab hich Hēwandamau hich haar p'^e hauju jaaū s^īewaita ham chig haba warag j^āsene habat. Heeu magba hak'iin, mag k'aigba haadēp^λm gaaimua hāba hohoodönaa Hēwandamag j^ēeum k'^ōsi j^ēeuba haduk'am.

Jāga haju haai n^λ nem hagcha wau n^λm gaaimua dau haug waauwai

⁸ Maimua hābmiecha deeum k'^λan d^λi jāga haju haai n^λ ha k'ap hamk'^īr pārag jaauk'im: Cristo hiek hāk'a n^λm gaaimua t'um pāach k'odk'a t'^λan k'^λan d^λi hö hāba habat, Hēwandamau k'^ōsimjō haag. Pāach hee hāb k'^ājā gaai masi wa hök'^īirjuu k'^ājā haawai pāchta mag n^λmjō d^λi gaai masi habat, hagdaujō dich k'apeen k'a k'^ōsi chadcha k'odk'a n^λm k'^λanjō. Hagdaujō chik'am dau haug k'aug paraata habat, dichta warm k'^λan k'^āaijā hārpai n^λm ha k'^īirjuba. ⁹ Chik'amnau pāach d^λi k'aigba haawai hagjō haju hawi hoob ham k'aibag waumiet. Pāach hāauk'a t'^ōp hiek'a t'^λanluuwajā hoob ham hēugarjā hamach dēnjō hamiet. Magju k'^āai mag pāach d^λi k'aigba haajem k'^λan kōitjā warag Hēwandamag ham heeg hoopita j^ēeubat, magamk'^īirta warrjā pāar hich dēnk'a hautarr haawai. Magbaawai pāachpata Hēwandamau hajap'a wai s^īeu. ¹⁰ Mag dich d^λi k'aigba haajem k'^λan d^λi hajap'a haju haai n^λm ha k'ap hamk'^īr, Hēwandamau hichig p'^āpibaawai jōoi Daviiu,

"Hich magta honee n^λrram k'^ōsi sim k'ai, p^λch meuk'^īr t'^λwaau hat'ā" ha p'^ājim, "nem k'aigba wa s^īuk'a k'^āijā hiek'amaaugau.

¹¹ Chik'am d^λi k'aigba haju k'^āai, hōor d^λi nem hajap'a waujuuta j^ārnnaa k'^ōinaa hajuuta hēk'abā.

¹² Maach Pör Hēwandam dau na nem hagcha waaujem k'^λan nan hichdēuta t'^λananaa,

hamau hichig j^ēeuwajā hāu ham hiek hūurjem" ha p'^ājim.

"Mam^λ hich dau na nem k'aibag waaujem k'^λan d^λi k'^īir masita s^īerram" ha p'^ājim.

(Sal. 34:12-16)

¹³ Hēwandam mag s^īerraawai hichdēu magpibam haig chan hi dau jam hōrau pāar chig habarju, nem hajap'a wau n^λm paar. ¹⁴ Hichiita mag nem hajap'a wau durrum paar hamau pāach dau haug wauwiajā honee habat; pāar mag hap'^λλ habarm paarjā Hēwandamau sīi par hok'oopiba nem hajap'am deeb k'aba deeju. Magua hamau warag pāach dak'^āauwaijā hoob ham högk'amiet, ni hatcha hök'^īirjuujā hamiet. ¹⁵ Magju k'^āai warag pāach hödegpai, "Maach Pör Cristoouta k'ap chir^λm" hawi, hāba hirigpaita j^ēeubat. Hābmua k'^ājā pāachig, "¿K'an jāgwiata jāgcha pārau Cristo hiekta hārcha hāk'anaa hi d^λi k'^īircha hoojuuta k'^īirjuajerráma?" ha j^ēeuwai, hamag jawaagjā hag nawe pāach hiek'aju k'^īirju wai n^λisit, dēgölp hābmua j^ēuechewiajā hagcha jawaag. Mam^λ mag jaauwaijā sīi hif'^ūu hamag jaaubat, chadcha Hēwandam hök'^ō haajem k'^λanjō. ¹⁶ Pāach hiek'aajemjōta hōor dak'^īir nem waauwaijā hajap'a nem waubat, pāach k'^īir parhooba hiek'aajem k'^λanaujā pāach mag Cristo hiek hāk'a n^λm gaaimua hajap'a wēn^λrram hoowi deeu hamach hiek'atarrpai k'^īirjunaa hamachta chigaa hamk'^īir.

¹⁷ Hich Hēwandamaujā magta hapi sim k'ai, nem hajap'a nem wau n^λm gaaimua dau hap'^λλ n^λmta nem k'aigbam wau n^λm gaaimua dau haug wau n^λm k'^āaijā hajapcha hōbēr sim, mag^λm t'um hāu

pödpäitarr paarjā Hēwandamau sīi par hok'oopibaju haawai. ¹⁸ Pārau k'ap'Λ nām, Cristojā maach k'āai hajap'a k'itarrta, jūrr maach Hēwandam dāi hiekk'ōr pōm narr k'Λn kōit hādaraa hich dau hap'Λ hapijim. Pari mag hi meetarran, warr hōrau hamach pekau hat'ee hāiba nemchaain t'ōojerr k'īir k'aba harr haawai, mag biek hābpai meebarmaa maach chi k'aibagnaan Hēwandamau hāu maach hauju hayaa hamk'īir hajim. Hí woun harr haawai chi meen chadcha meejiim; mamaλ hí hīchab hich Haai gaaimua Hēwandam harr haawai mag meetarrjā hich mag hiiu sīsijim. ¹⁹ Mag Haai gaaimua Hēwandam harr haawaita, hīchab mag hich t'ōobaawaijā, meetarr k'Λn Hēwandamau preso p'ē wai sīerr haar ya hichdēu nem t'um pödbapāim jawaan majim. ²⁰ Mag preso t'Λnarr k'Λn warr jōoingarwe Hēwandam hichaaur harr k'Λn hajim, Noé barco wau sim jaar Hēwandamau hōrag hich hiek hāk'amk'īir Noeeg jaaupibaawai parii jōoirau jaau jōchk'ērΛ haajerrjā hāk'aba harr k'Λn. Hich mag jaar māg durr t'um döhādau hierrpawi hōor pōm wējorr hee ochopaita peerdΛjierram haajem, chi Noé hich chaain dāipai. ²¹ Hich jāg Noé hich chaain dāi mag döhād heemua peerdΛtarrjō, maachjā hagjō dō hee pör choo nāmuata maach peerdΛ nāmjā hōrag k'ap'Λ hapiejem, Jesucristo hiiu p'iidΛarr gaaimua peerdΛ naawai. Pari mag dōou pör choo nām chan maach mor chi hārΛmta hārΛyaag k'aba, Hēwandamag dich t'āarta hajaug paapi jēeunaa hichdēu k'ōsimjō wēnΛrraagta mag pör choojem. ²² Mag hiiu p'iidΛtarr Cristota hāgt'ar mawi, t'umaam k'Λn k'āaijā hichta Hēwandamau hich dāicha hich juachaar gar juppiwi, hāgt'arm magwe hich chognaan t'um chi t'et'echaram k'Λnagpa hiita högk'awi hi hipier-raa hapijim.

4

Cristoou dichig juapá deemarrpierr hagua nem hajap'a haju haai nām

¹ Mag, Cristojā maach gaaimua hōrau mas wautarr haawai pāarjā hagjō hi gaaimua dau hap'Λ haag magλm habaju haai nām. Cristo gaaimua dau haug wau nāmjā magλm haba, waragta hi hipierraa jāmräpräik'amn, pekaujā maach dāi jua t'eeq chuk'uta haadeejem, ² magbaadēm haigmua chan ya tag dichdēu nem k'ōchagpierra nem wauba, hāba Hēwandamau k'ōsimjōta nem wawaag. ³ Chadcha warrgarin Hēwandam hiek hāk'abam k'Λnau nem waaujemjō pāraujā pāachdēu ham haig haajeejim. Maguata pāraru ham dēnjō parhooba dich hōor k'abam dāijā k'apes ham k'ōsinaa tagam nem k'aibbamjā waum k'ōchk'aajeejim; nagjā doojeejim; p'iesta pōmjā waunaa, dōnaa sīi k'ēch t'Λnlisip haajeejim. Mamaλ magpajā k'aba, chadcha Hēwandamau magpiba simta pāraru nem parhoobam waunaa hēwandam hawi magλmλgpata jēeueejim. ⁴ Maagjerrta hīs ya pāraru Cristo hiek hāk'a nām gaaimua mag tag hamach dāi parhooba nem wauba sīi warag hamachig hoobamjōo hap'ōbaadēm hoowi, pāar dēnjō hāk'aba nām k'Λnau pāar hēugar parhooba hiek'aajem. ⁵ Hamau pāar hēugar mag naab mamaλ, hichi-ita jāg nāl hawi Hēwandamau jūrr hamag magλm hiek hēudab k'aba hēudaju. Mag hedan nachgarwe hōtarr k'Λn hawiajā deeu hichdēu t'umaam p'iriutk'a hauwi hag'ta hiiu durrum k'Λn dāi hāba hamagjā hamach k'īircha jaauju, jāga haju ham dāi hamach k'aigba wēnΛrrarr paar. ⁶ Magju haawaita mag meewi jēb hee durrum k'Λnagjā, hag'ta ham dau p'uū nāwe, hich hiek jaaupijim, hāk'amk'īir. Mag hāk'atarr

hak'iinjā, hēumee deeba harr haawai, hichiita maach chi hārəmən hich jāg meek'am. Mamə mag hamachig jaubaawai hāk'atarr hamuan, hich Hēwandumjō ham hak'aarjā hich mag hich dāita nāisimk'īr hajim.

⁷ Ya Hēwandamau māg durr hi hagk'aiməl pam. Mag maach höju gayaa pamaawai sīi donnaanjō nem parhoob wauba, hāba Hēwandamagta jēeu nālhabat. ⁸ Pari hārcha dich k'apeenta daupii habat. Mag chadcha ham daupii wai nām chan, maach dāi biek k'apan k'aigba hawiajā, ham dāi magəm hiek higba sīi warag ham perdonajau. ⁹ Pāach haig hōordam bēewajā, bālrjā hiek chigaa hiek'aba, pāach haig jēerpim k'ōsi jēerpinaa nem k'oojem nemdamjā hō hāk'ārag chuk'u deebat. ¹⁰ Cristoou hichdēu k'ōsimjō nem wajap'a waumk'īr pāachig hich juapá deemarrpierr hich hagua hagjō pāach k'apeen dāi pāachdēu k'ap'āgpier habat, magamk'īrta pārag hich jua t'eeg deetarr haawai. ¹¹ Hāb k'āijā Hēwandamau hich hi jaaujemk'api sim k'ai, hich Hēwandam jua t'eeg dichig deetarrauta magəm p'īdagjā waubá. Nem t'um Hēwandam hat'ee waauwajā, maach Jesucristo dēnk'a nāmuua mag wau nām hoowia bigaaum k'ānnagpa Hēwandam t'ō hiek'amk'īrta nem wauju haai nām. Pāar Jesucristo dēnk'a naawaita magmən hāucha sim. Hich Jesucristota māg hatag pawiajā hich mag jua t'eeg sierraju haawai hirigta maach t'umaam k'ānnau hee haju haai nām.

Cristo hiek hāk'a nām gaaimua dau haug wau nām

¹² Keena, Cristo gaaimua k'odamnaan, pāran chadcha dau haug wau nāmuata t'ūr hajap'a hōbérju k'ap haag hōtdau hee p'aa hoo nāmjō haajem. Mamə Hēwandamau hādlraa mag pāach dau haug waupiewai, hoob “¿K'an jāgwiata pua hādlraa māg maar dau haug waupi chirá?” hamiet. Pāar jājāgk'am chan pāach happai k'abam. ¹³ Magju k'āai mag pāach dau haug waauwai warag honee habat, Cristojā maach gaaimua hap'āl harr k'ap'āl nām gaaimuata mag naawai. Pārau magta hamən, māg durr gaai hich Cristocha t'umaam k'ānn Pörk'anāa hōor dāi hichdēu k'ap haag bēem hedjā warag hatchata pāar honee haju hich dāicha. ¹⁴ Mag dau haug waauwajā, hich Hēwandam Hak'arauta warag hich Hēwandam t'ō hiek'apiegjā juapá deejeeawai, hābmua k'āijā pāachdēu Cristo hiek hāk'a nām gaaimua pāach k'īr hiek'a t'ānāluwajā warag honee habat. Hēwandam Hak'aar chan pāar dāi hogdāba hich mag sīejem. ¹⁵ Mag chadcha chik'amnau pāar jaauju hawiajā, hōor t'ōotarr gaaimua k'aba, nem jīgk'a nām gaaimua wa parhooba nem k'aigbam wau nārrəm gaaimuajā k'aba, ni dich dāi k'abamta dich gaai paa hauwia hiekk'ōr paarpatarr gaaimuajā k'abata mag pāach jaaupibat. ¹⁶ Cristo hiek hāk'a nām gaaimuata chik'amnau pāach jaau nām k'ai, hoob k'īr naaumiet. K'īr naauju k'āai, warag Hēwandamagta hāu nām habat, hi chaaink'a nām gaaimuata hōrau pāach dāi mag naawai.

¹⁷ K'ap'āl habat, maach māg nām haig maachta nacha Hēwandamau dau haug waupi sim, hich chaain hāba. Mamə mag maach dau haug waupi simən, magəm gaaimua warag hich dāita hajaug paauk'amamk'īrtau. Hēwandamau maach hich chaain dāijā magta sim k'ai, jāgaju k'ai har maach peerdā haaujem hiek bālrjā hāk'aba mee nām k'ānn gaai?

¹⁸ Hēwandamau hōor dāi magju higwi, hābmua hi hiek p'ā sim gaai, “Mag chi hajap'a hāk'a sim wounjā hajap p'it'urg hauwiata hāu peerdā sim k'ai,

magan ɿjāga peerdʌagáwa” hajim, “har bñlrljā maach Pör Hēwandum hipierra k'aba nám gaaaimua hamach pekau hee mee nám k'lan?” (Pr. 11:31)

¹⁹ Magua päädë k'íirjubat: Hichiita Hēwandum hich gaaaimua mág heegar pārag magta dau haug wau wénrrapi sim k'ai, warag nem hajap'amta hi hat'ee waunaat, pāach däi chik'amnau mag námjā higba. Pari magaagjā, hich maach hompaatarr Jöoiragta pāach t'lapibat. Pāar hak'aarta jäg Jöoi juu hee pam chan chig habam.

5

Pedroou chi hök'a durrum k'lan wawitarr

¹ Häämiecha paawai pāar iglesia hee jöoin chi pörnaank'a nám k'lanagjā wawí hiek'am k'ösi chiram. Ya mächjä híchab jöoinau hamjö. Mua mäch daúa pakuls gaai Cristo dau hap'la jöchk'eram hoojim; mag Cristo deeu hich jua t'eeg t'um bëem hedjä mächjä hamjö híchab hi däi chiraju. Mag ham wawim hig chiramn mägau:

² Hich jäg pastorrou hajap'a hich oveja t'laajemjö, pāach hee Hēwandum hiek hök'a nám gaaaimua hi dën'k'a durrum k'lanndam pāachig jaautarrta hajap'a hoopaar habat. Mag ham t'la námjä hajués bigaaum k'lanau jaauwai k'aba, hich Hēwandum jaaau simjö pāach k'írauta hi chaain t'lam k'ösi t'labat. Mag p'ídka nám gaaaimua p'atk'on póm paarpajujä k'íirjuba, sii pāach t'árau waum k'ösi haawaita waubat. ³ Pāactha chi pörnaan hawi sii hamagpaita nem jajaau haba, pāachdëuta nacha haudlädä habat, hamachig nem jaauwaijä däi k'ösi waumk'íir. ⁴ Magta pārau ham t'la námän, maach t'laajem chaar Cristo dëgölp t'umaam k'lan Pörk'a dñnnlubaicheewaijä päärtä hirua hich haig t'írnaa hich garcha p'ë wai sísiju. Magbarm chan sii pamaarjö k'üchpai hooimä t'lnaawi p'ujem nem k'aba haawai hich magta hi däi nlisim hiek'au.

⁵ Hich hagjö hēwannaanagjä mua mag chiram: Hēwandum hiek hök'a durrum k'lan hee pāach k'ääi jöoinau pāachig hiek'aawai, sii ham hipeer hahau haju k'ääi, hädrlraa pāach wawipinaa warag ham hipierraata habat. T'umaan hagdaujö jürr dich k'apeen chogk'a námjöta habat. Magbaju hat'een Hēwandum hich hiek gaai jaau simjö:

“Har mäjä higba hamach juapaupaита wénrraajem haajem k'lan chan mächdëujä higba chitam” ha sim.

“Magarau hamach serbiibag k'ap mächdëu nem jaau chiram wawaagjä mäch juapadam hiigjem k'lanan chadau, mäch garmuajä ham dau hee haug k'aaugjem” ha p'äpjjim. (Pr. 3:34)

⁶ Maguata pāach serbiiba nám k'ap, pāach dau hap'la haawaijä, magam higba, Hēwandum chi jua t'ierrigta warag, “Hēwandum, pächdëuta k'ap chiram” habat. Pārau magta hamän, mág hatagta hichdëu k'ap hirua pāach dau hap'la haciejerr k'lan k'ääijä jürr pāactha hárpa hapiju. ⁷ Pāachdëu nem k'íirju nám t'um hidëu Hēwandumagta deebat. Hirua pāar k'ösi haajeewai jäg pāar p'it'ur námjä sii hoobamjöö habaju.

⁸ K'íir k'ap'la habat: Meperan k'umau nem pär haum hig sim haig sii jierrbägt'la haadëp'ämjöta sim maach bigaa, maach pekau hee burriju hék'aawai. ⁹ Magua pāachdëu hök'a nám hiek gaaita warag hublña hädrlraa pāach t'la haum hugua, dxi t'et'e t'ierrk'abat. Pāar däi jäjägk'am chan pāar däipai k'aba, pāar dënjö hök'a durrum k'lanjä durrpierr hich jäg p'it'urg hau námtha magbamjöö nám. ¹⁰ K'üchpai pāar mag dau haug

wau dichdimaawai hich Hēwandamauta pāar hajapcha hajaug paapx̄iwi warag hubₙ hapiju, hajap juapá jāp n̄lisimjō n̄lisiewai hich hat'ee nem waum k'ōsi waumk'īir. His pāar mag dau haug wau naab mamₙ, hich Hēwandam maach daupii haajemuata maach peerdₙ hawaag hich garmua maach jₙr hautarr haawai Jesucristo d̄ai hāba hich hajaug hich mag hoo wēnrrrapiju. ¹¹ Magua hirigta hee haju haai nₙm, hichdēuta m̄g hatag pawiajā nem t'ₙplmₙn t'um hich mag k'ap s̄erraju haawai.

Hābmiecharam salud

¹² Keena, chadcha m̄chdēu hoowai nem wawaag magₙm haba k'itaawai maach hermano Silvanoogta jaaumajim, m̄g hēsap p'āmk'īir, mag p'āwi pārag deepāig. M̄g cartadam bₙt'ₙ k'itₙm gaai pāar wawí chirₙm, Hēwandam maach t'umaam k'ₙn daupii haajem d̄ita hich jāg hubₙ naamk'īir, bₙl̄rjā hewag wētjujā k'īirjuba. Jāg pāach dau haug wau nₙm gaaimua hirua pāar d̄ijā hāu haajemₙ, chadcha hichdēu pāarjā k'ōsi sim ha k'ap hapiewaiu.

¹³ Mau Babilonia iglesia heem k'ₙnaujā pārag salud deepx̄i nₙm. Hamjā hīchab pāarjō hich Hēwandamauchata hich hiek hāk'amk'īir jₙr hautarr k'ₙnau. M̄chdēu jaau chirₙm hūrwia hāk'atarr gaaimua m̄a hiewaa haajemuajā pārag salud deepx̄i sim, hajapcharan Marcoouma. ¹⁴ Cristo gaaimua pāach t'um hāba k'odk'a t'ₙnaawai hagdaujō pāach k'apeen k'a k'ōsi saludaabat.

Pāarjā t'um Cristo dēn haawai pāar kōit jēeu chiraajem, hich mag k'ōinaa wēnrramk'īir.

Magdampai hajim keena, pārag jaaum hig chirarr.

Pedro

2 PEDRO

Biek numiim hēsap Pedroou p'ā deepäitarr

K'aíu p'ājī maimua chijā k'ɻan hat'eeta p'ājī. Chamajā hīchab jöoi Simón Pedroouta p'ājim. Warrcha comenzaabaadëwe chan jaauba sim k'aig deepääiga mág hēsap p'ājī, mama hök'ar hoomaawai 3:1 gaaita "mág k'urau ya biek numi pam pārag hēsap p'ā deepäi chiräm" ha sim. Mag sim haawai magan nacha hichdëu deepäitarr k'ɻanagpaita deeu deepäi sim, har 1 Pe. 1:1 gaai hichdëu jaau sim k'ɻanagma.

K'an jawaag hajī. Pedroou hūwaa hamag mág hēsap p'ā deepäitarran, Hēwandam hiek jawaag maestronaan hanamjā sii parhoob nem jaau nərrjëem k'ɻan däi k'īir k'ap'naaju haai nám ha jaaupäaig hajim haajem. Mak'ɻan maestronaan hanam k'ɻanau hamachdëupain hamauta tagam k'ɻan k'āaijā k'apcha nám haajeejim haajem. Hamau jaauwai parta hagpierra wénarraju haai nám hajim hanaabá. Cristo béeju hanamjā sëuk'a par bëebamta nawe mag béejuk'am haajeejim hanam. Mag sëuk'a nem jaau nərrjëem gaaimua häu chi hök'a durrarr k'ɻandam k'ügurpimaugauta ham wawijim.

Chamág carta gaai, Juanau dau t'ärjup p'āk'atarr k'ɻan gaai, maimua Judas gaaijā hagjö hamach t'umaam k'ɻanau mag Hēwandam hiek gaai t'awi parhoob nem jaau wénarrarr k'ɻan däi chi hök'a durrarr k'ɻan k'īir k'ap'naaju haai narrta jaau nám. Mag jaar mag nərrjëe harr k'ɻan nem t'ənarrjö, Pedroou hich hēsap gaai jaauwai hīs hewag pawiajā hich jägtä t'ənaaju hajim (3:3).

Salud

¹ Mɻan Simón Pedroou, hich Jesucristooucha hich hi jaaumk'īir jar hautarr; muata pārag mág hēsap p'ā deepäi chiräm, pāraujā maach hich Jesucristooucha jar hautarr k'ɻanau hök'a nám hiekpaita hök'a naawai. Pārav mag hök'a nám, maach Hēwandam hanaa maach peerdā haaujem Jesucristo t'umaam k'ɻan däi nem hagcha haajewai, hiwiir hābam k'ɻanagpaita mag hich hiek hök'apim k'ōsi k'aba, t'umaam k'ɻanagta hagdawjö hök'apim k'ōsi haajewai. Magua maach hich Jesucristo däicha wénarrrajerr k'ɻan k'aibag chugpatarrjö pāar maar k'āai hēudeecha hök'atarr k'ɻan k'aibagjā hichdëuchata chugpatarr haawai, maach t'umaam k'ɻan honeg hābata nám, hābam hiekta hök'a naawai. ²Pāar kōit jéeu chiraajem, jäg pāachdëu warag Hēwandam k'aug wëtum däi maach Pör Jesujā k'ap'acha paauk'amam gaaimua häu pāar därrcha heeg hoonaa pāar k'ōinaa p'ē wai siemk'īir.

Dichdëu hök'atarr hiek gaaita warag huba paauk'amaju haai nám

³ Hēwandamaun maachig chadcha hich hiek hök'a nám k'ɻanjö hich hat'eepai nem hajap'a wau wénarrajuuta k'ap hapim k'ōsi sim. Magaag hat'eyan hich hiiu haawai maadëu nem higju t'um warre k'īir k'aug sübarmjöta hajim: Nacha maachig Cristota hajap'a k'ap'hapijim, har hichdëu nem hajap'am happai waunaa hich hajaugjā hoopi námua maach hichig paa hautarr hag Cristo. ⁴Cristo hich mag sim gaaimata Hēwandamaun maachigjā k'ap'hapijim, jäga mág hatag paawai maachjā hichjö náisiju; mag hichjö hajaug paauk'aju k'īirjugjö chan tag k'īirjug hajap'am chuk'um. Magta maachjā warm k'ɻanjö k'aibag

waum k'ōchgau warag heeg paauk'amatarra hāu Hēwandamau maach peerdā haujim, magbarmua nāg hatag paawai hichjō hajaug paap'āwi hich dāi wēnarramk'īir. ⁵ Maguata muan pāragan, pāachdēu hāk'a nām hiekta warag hogdāba t'āraucha hāk'anā Jōoi dau na hagchata wēnarrat ha chirām. Mag hi dau na hagcha wēnarranaa k'īirjug paraa haajeet, k'ani Hēwandamau waupim k'ōsi sī maimua k'ani waupiba sī. ⁶ Mag k'īirjug paraanaa pāach k'īirjug hee nem k'aibgam wauju k'īirjug bēe nām waum k'ōchgau p'irir t'ānaawiajā hoop magam k'īirjugta warag pāach gaai hārpapimiet. Magju k'āai magam k'īirjug dich garmuata mag pōdpāpāik'am dāi, p'it'urg hauwiajā, sī k'īuta jāmpāpāi habat. Mag sī k'īu hāwatpāpāik'am dāita Hēwandam dau na nem k'aibgam waujujā hōk'ōnaa hi dawagaam nempaita waubat. ⁷ Magnaa dichjō Hēwandam hiek hāk'a durrum k'āanjā k'a k'ōsinaa bigaaum k'āanjā t'umaa daupii habat.

⁸ Cha māchdēu pārag jaau chirāmjō, chadcha mag hajap'a nem wau nāmuata warag pāachdēu hāk'atarr hiek gaai hubā paauk'amamān, magan pāar serbiibajā k'aba, ni sī parta maach Pōr Jesucristo k'augjierramjā habaju. ⁹ Mamā har mag hāk'atarrjā magam nem hajap'am wauju hēk'aba haawai k'īirjug bāaubamjō sim woun chan, sīi dau k'īsu wa dausī warpp'a nem hoo nām k'āanau wajap nem wauju k'augba haajemjōta sim, hich pekau hee nārraajerrta hāu maach Pōr Hēwandamau hich k'aibag chugpaatarrjā k'īirjuba. ¹⁰ Cristo gaaimua k'odamnaan, mag Hēwandamau pāar hichdēucha jār hauwi hich dēnk'a hautarr haawaita hi dau na mag nem hajap'a wau nāmta k'ajap'am bēnjō hidēu pāach gaai t'ierrpapibat. Magta nem hajap'am happai wau nām chan, meperau k'ujārchēwiajā, pārau pāach hādālr deebaju. ¹¹ Pārau magta hamān, maach peerdā hautarr hanaa maach Pōr Jesucristo haar barimam hedjā hirua pārag "Pāar hāu bēejim" hawi, hich mag hich durr hich dāi hajap'a p'ē wai sīsiju.

¹² Chadcha maach peerdājajem hiek pāachig jaautarr pārau hāk'awi hag hiek gaai hubā nām hawiajā hichiita cha māchdēu jaau chirām hiek'an pāaba hich jāg pārag jaau wai chitaju, k'īir heyaa wai wēnarramk'īir. ¹³ Mua k'īirjuawai mālta hāu hagt'a hiiu pālrbā chitām haiguin hich jāg pāar wawí hiek'a chitaju haai chirām. ¹⁴ Maach Pōr Jesucristoou māchigcha jaauwai hi hiek ya mā pōm chitabaju haajem. ¹⁵ Maguata māch meeju nawe mua pārag hajap'a k'ap'ā hapiju hēk'a chirām, maag-wai ya mā meebaaradēwiajā mag māchdēu pāach wawitarr hiekta k'īir heyaa wai nāisimk'īir.

Hich Jesuucha jār hautarr k'āanau chadam hiekta jaau wēnarrarr

¹⁶ Ya mua māch k'apeen hagiō hich Jesuucha jār hautarr k'āan dāimua pārag jaaujim, jāga maach Pōr Jesucristo jua t'eeg sīerrā, maimua jāga deeu hi bēeju. Jāg marau pārag nem jaau nām chan sīi sēuk'a maach k'īirjug heepaim nem hīgk'aa k'abam. Maran maachta maach Pōr Jesuu hich dāi Hēwandam durrsī gaai p'ē harrtarr haawai maraun maach daúacha hi jua t'eeg hoowi hi hajaugā maach daúacha hootarr haawaita mag hi jaau nām. ¹⁷ Maar dak'īir hajim Hēwandam chi Hayau hich Hiewaa k'īir hajaugau sīi bālmjō hapiwi hich Hēwandam t'umaam k'āan k'āai hārlacha sīerrāmuata hi higwi jāllt'umiejō bau wējōm heemua, "Chamālta mā Hiewaa, māchdēucha jār hautarrou; hiita mā t'ārau" ha hiek'atarr. ¹⁸ Hich mag hed mag Hēwandamau hich juapá hoopiewai,

maachta maach Pör Jesúš dāi mag durrsī gaai narr haawai, mag hedjā heemua woun hiekjō hiek'abarmjā maach jāglauchata marau hūrjim.

¹⁹ Mag, warrgarwe Hēwandam hi jaaumienau bēeju jaaujerr wounta chadcha marau maach daúacha hootarr haawai marau k'ap'Λ nām, chadcha tagam nem hamau jaaujerrjā hag hee höbērju. Mua k'ap'Λ chirlm, pāraujā hagjō hamau jaaujerr hiek k'ap'Λ nām; mag Hēwandam hiek hamau jaaujerran hīs hewag pawiajā k'īchag hee hōtdau paa dānālmjöta sim. Mag hōtdaujō sīewai, hag bāag hoo nāmjö Hēwandamau k'ōsimjöta wēnrrajju haai nām, Cristo chi hedp'err garm p'īdag dānāluchē nām hora. Mag hich dānāubaichēm hedta, hedau hāspa t'ānāisiewai hag bāag nem hoo nāmjö, maach k'īirjugjā haardbaadeewai warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'ānnau p'ā pñatarrjā t'umaan k'ap'Λ nāisiju. ²⁰ Magua k'ap habat: Hēwandam hiek hichdēucha hich hi jaaumienag hichdēu nem wauju jaaumamua p'āpitarr chan hābmuajā hichdēu k'īirjuawai magjōo habaawai sīi hich k'ōchagpierr jaauju k'aba sim. ²¹ Jāgwi? Warr p'āawaijā hich Hēwandam Hak'arau jaaumamta p'ātarr haawaaima. Hēwandam hi jaaumienau bālrjā sīi hamach k'ōchagpierr p'ām k'ōchgauta p'ābajierram. Hamaun hich Hēwandamau hamachig k'īirjug deemampier- rta p'āmaajeejim.

2

*Chad k'abam hiekta jaaujem k'ānn
(Jud 4-13)*

¹ Cristo gaaimua k'odamnaan, hich jāg warr jōoingarwe hīchab maach jōoin p'ōbōr hee Hēwandam hi chaar k'abamta jaaujerr k'ānn paraa harrjō, māg hatagjā maestronaan hanāmta pāar hee sēuk'a nem jaau nārrjēem k'ānn paraa haju. Mag nārrjēem sīi chadam hiekjōo nem jaau nāmuata hōrau hamachdēu maach peerdāajem hiek hāk'a narrjā hisegpi nāmuwa warag hōor k'aibag wau wēnrrajju. Mag sēuk'a wēnrrālmua maach t'umaam k'ānn peerdāju hayaa hamk'īir maach Pör Jesuu hich t'ōopitarrjā chad k'abajim ha jaau nārrjēe haju. Mamā hinaata ham jāg wēnrrālmān, Hēwandamau dēgōlp ham gaai mas hab k'aba mas haju.

² Hamau mag nem jaau wēnrrālm hūrwi, chi hāk'aajerr k'ānn k'apan ham higar wētwi, hamau nem k'aibgam wau nāmpa dāi parhooba hamachdēu ham haig haju. Mag hāk'a nām hanām k'ānnpa mag t'ānām gaaimua, māg chadam hiek maach peerdāajem hiek higwiata woun hēugarmjō k'aigba hiek'amamua, "Chadam hiek k'abam hāk'a wēnrraawaita mag hamachdēu hāk'a nām hanāmjō k'aba nāmguí" haju bigaum k'ānnau. ³ Jāg pārag jaau wēnrrālm k'ānnan sīi p'atk'on hat'eepai bīe sīsid haawai, mag chad k'abam nempa jaau wēnrrālmua pāar k'ūgurnaa pāar juu heem p'atk'onpa haumaju. Mamā hamach mag wēnrrālm paar ham dau haug waupijuun, ya nawe Hēwandamau jaau wai sim haawai ya chadcha ham gaai mas haju dakpamam.

⁴ Ham k'āai hich chognaan hāgt'ar hich dāi hāba naajerr k'ānnjā hirua perdonaabajim haajem, pekau hee burrwai. Perdonaaaju k'āai warag hich haarmua k'īmie durr bark'ālīrāiwi hich mam k'īchag heeta cade- nau jāk'a wai sim hanaabá, hichdēu māg durr hi hagk'am hed "Mam hich mag nāisiju" hamachigcha jawaag. ⁵ Ni warrcha hichdēu māg jēb hompaawai hag gaai hīchab hōor paarpapitarr k'ānnjā hatcha hich dak'īir pekau pōoma hap'ōbaadeewai Jōoirau perdonaabajim hanaabá. Sīi

warag döhäd pöm bëepiwi, mág durr t'üppäiwi, hőor hamach k'aibag hee t'änarr k'än t'umaa hödubpäijim haajem. Häba ochopaita peerdätk'ajim hanaabá, jöoi Noé hich häläi däi maimua hich chaain seis narr k'ännpai, hich mag jöoirauta hich paarmua deeum k'änagjä hich dënjo hajap'a Hëwandam dau na nem waipi jaaujerr haawai. ⁶ Hëwandamau hïchab p'öbör dau numí narrjä hörpäiwi warre k'arr mep'orr happaita bau joppijim hanaabá. Mak'än p'öbör Sodoma hajim haajem, Gomorra däi. Hëwandamau ham däi magtarran, hamach mag k'aigba t'änarr gaaimua hewag pawiajä hich mag nám k'ännañ hich hagjö k'aigba haju t'umaañ k'ännañ k'ap hamk'ir hajim. ⁷ Mamä warm k'än däi magtarrta, jöoi Lodjä hich dau na hajap'a k'itarr haawai, Hëwandamau hi dau haug k'augwi ham däi p'aapäiba, häu k'aigpér haujim haajem, warm k'ännañ hich daar mag nem k'aigbam wau námjä ham dënjo haba haajerr haawai.

⁸ Mag, jöoi Lod däi ham hee sïerrjä, hamjö k'aba, sii mag hed hëepierra hamau nem wau t'änämjä hoonaa ham parhooba hiek'a t'änämjä hürwi warag gaai machaagata haajeejim hanaabá. ⁹ Magua, har hich hat'eepai nem wau nám k'ännta maach Pör Hëwandamau hoowai pekau hee burrjöö haadëp haawain, hichdëuta häu k'aigpér haaujem. Mamä k'aigbam k'ännañ deeu hich bëem hed mág durr hi hagk'awi warag ham k'aibag wawaagta sii p'ë wai sim. ¹⁰ Har jäg t'um hamach k'öchagpierra nem waum k'ösinaa Hëwandam juu t'eegjä högk'aba haajem k'än gaaita härcha Hëwandamau mas hab k'aba mas haju. Jäg pärag sëuk'a nem jaau nám k'ännañ jäg k'ichagna k'ir nagjä chuk'uta sïsidäm. Maguata leinaan hamach k'ää juu t'eeg sïsidäm k'än higwiajä warag ham serbiibag p'ëmaajem. ¹¹ Ham k'ää Hëwandam chognaan juu t'eeg hïrpaina hiek t'eeg sïsidäm k'ännaujä jürr ham dënjo leinaan hëugar mag k'aigba hiek'aba haajem.

¹² Maach k'apeen jäg hiek'ajem k'ännañ sii nemchaainjöta t'änäm, bäläjä k'irjugjä chuk'u. Maguata nem hinag pöd hamachdëu k'augba haawaijä warag parhoobata hiek'apximaajem. Jägam k'ännañ hamach mag nám gaaimua hamachdëupaita Hëwandamag hamach mod hänmk'a námjö naawai, sii nemchaain hõtpaanaa k'eechjemjöta haju Hëwandamau ham däi, ¹³ hamachdëujä hamach k'apeendam dau hap'än hapiejerrjö. Hamachigan honee nám hanäm, jäg hamachdëu k'öchagpierr hat'uucha haawai. Päär däi p'iesta waauwai t'ach bipöm k'önaa döjä dö nám gaaimua k'ëch t'ännaip haawai, päachta wajap k'ir naau naabahab, hőor daar jäg nám gaaimua. Pari mag päär k'ir naau nám chan ham gaai mas k'aba, sii warag honee nám, hamachigan päär däi nem hagchata wau nám hanämua.

¹⁴ Hamach mag naawai, häläin hoowaijä warre hag däi k'äiju k'irjugta k'irjuajerram, mag pekau wauba hak'imjä haba. Mag naawai Hëwandam hiek gaai hubä k'aba k'it'ëem k'änagjä hamach dënjo haju waupiju hëk'ajerram. Mag sïsidäm hïchab Hëwandamau nem k'öch k'abam hat'eeta wärppa sïerrjëem. Jägam k'ännañ ya sii hich Hëwandamau hisegju k'ännañ. ¹⁵ Hamach mag t'änäm gaaimua ya chi hok'oomta t'änäm, Hëwandam haarcha höberaag nem wauju k'ap'ä narrta sii hamach k'öchagpierr wénrraawai. Warr nawe haajeewai Beor k'ararr hiewaa Balam chi Haai hi jaaumie Harrjö, parhooba nem k'aigbam wau nám gaaimuapata p'atk'on hauju hëk'ajerram. ¹⁶ Pärau k'ap'ä nám, Balamau hich hiek hürba habaawai, Hëwandamau burroogta hirig hiek'apibaawai,

hich nemchaaíupai Balamag woun dënjo hiek'ajim, Hēwandam hichaaur nem waum hig sierr waupimaaugau.

¹⁷ Pāar hee mag maestronaan hanlm k'lanan, sii noseg cheegpamjō hedjā k'i t'anarrta p'uu haaisirbapääiwai chëba sii hoor k'ügurpääijemjöta sierrjäm, chadam hiekjoo jaau n̄mta sii sëuk'a wēnrraawai. Wa magba, jägəm k'lanan sii dösig chaai j̄lubaadämjöta s̄sidəm. Mamə hamach mag narrjäm gaaimuata, meewaijā Hēwandamau k'ichag hee bark'�ipäwi hich mampaita wēnrrapiju, höberajā k'augba. ¹⁸ Hamau mag nem jaau wēnrram hūrwain chadcha nem hūrimagma; mamə mag jaau n̄mən sii parhooba dau lököö hamach nem wau wēnrrarr jaau n̄muata hoor k'ügur n̄m. Mag n̄muata hamach k'aibag p̄awi heeu h̄k'awi hagt'a Hēwandam hiek gaa hubə k'aba k'it'ēem k'lanjā hamachig paa hauwi hūwai hārpäimaajem. ¹⁹ Mag n̄mta hi wajau-gan, "Maar hiek h̄k'ak'iin, tag chik'amnauta pārag nem jajaau haba pāachdēupaita pāach k'irau nem wauju" ha jaau sierrjäm. Mamə mag n̄mən hamachjā mag hamachdēu nem parhooba hamach k'ōchagpierr nem wau n̄muata, woun hamach k'āai hārpai sim dënjo p'ēet'ag wai n̄mta mag ham chan chik'amnaan chognaan k'abam haajem. Pari pāadē hūrbat: Maata pārau hārcha waum k'ōchk'aajem k'ai, magan maata pāar k'āai hārpai simjō s̄lewai maguata pāran woun dënjo hich chogk'a wai sim. ²⁰ Har maach Pör hanaa maach peerdlajem Jesucristo k'augwi hamachdēu nem k'aigbam waaujerrjā hisegpäiwi h̄lu hajap'a n̄lisierrtta, deeu hūwaii warram k'īirjug k'aigbam hauwia magam̄lgtä h̄ldraa hamach hārpapiewain, warr Cristo k'augba haajeewai hamach naajerr k'āijā warag hat'uuchata n̄lisiejem. ²¹ Jägəm k'lanau warrjā m̄g k'adau chaar hich Hēwandam haar mapiejem hiek hūrbamuan, hajapcha hak'am, jäg sii k'üchpai h̄k'awi tag hich Hēwandamau jaau simjā wauba parta h̄k'aju k'āai. ²² Jägəm k'lanan, hōrau jaaujem hiek'ōoin, saakiu hich ch̄gappaita deeu k'ōbaimamjö n̄m. Wa magbam k'ai, k'ūs hajap'a domeerpinaa s̄ubarm bärre deeu hich k'at'ajemeerjem hee p̄arbaba k'abaimamjöta s̄sidəm, Hēwandam hiekta hisegwi warr hamachdēu nem k'aigbam waaujerr heeta deeu n̄lisiewai.

3

Cristoon b̄eb k'aba b̄eju

¹ Keena, Cristo gaaimua m̄chdēu pāar k'ōsi chitaawai m̄g k'urau ya biek numí pam pārag hēsap p'ā deepäi chirəm. Hich m̄g gaaijā napem gayamjō pāar wawí chirəm, nem hagchata k'īirjumk'īir. ² Pārag k'īir heyaa hapim k'ōsi chirəmən, warrgarwe Hēwandamau hich hi jaaumk'īir j̄r hautarr k'lanau jaaujerrta k'īir heyaa hapi chirəm. Mag n̄m d̄i h̄chab hich maach Pör hanaa maach peerdlajem Cristooucha jaau p̄awi jūr maach hichdēu j̄r hauwi p̄aitarr k'lanaucha pāachig jaautarrta hagjō k'īir heyaa hapim k'ōsi chirəm.

³ Hajap'a hūrbat cha muu jawaagpam. M̄g hatag paawai magta t'lanisiju: Ya Hēwandamau m̄g durr hi hagk'aju gayaa paawai hōrau hamachdēu nem waum k'ōchagpierr parhooba nem k'aigbamta waum k'ōchk'anaa chi h̄k'a durrum k'lanjā wau hiek'aa neeme s̄sid haju. ⁴ Mag chik'am wau hiek'amamua hamau, "Pāar hiek mag Cristo deeu b̄eju hajim han̄mta, Ɂjāga jäg b̄ebea k'īir waaurd̄baadämä?" haju. "B̄ebea n̄m hee ya maach jöoinjā hōdubjim; magamjā barchëbam. Warr

Hēwandamau m^{ag} jēb hompaatarr haigmua t'um chigjā haba hich magpai sim" haju, chik'am wau hiek'amamua. ⁵ Mam^λ jāg^λam k'^λnau chan warrgarwe Hēwandamau hich hiiuta m^{ag} jēb hedaujā d^{ai} hompaatarrjā hāk'amap'a n^λm. Hamaun hīsjā hagt'a warrgarmjöta simpii n^λm. Hamau hāk'amap'a n^λm, dōjā happai p^{ll}rk'oo wējorr heemuata j^{as}argjā hōbeerpi hauwi hich hag dōoupaita m^{ag} jēb gaai nem t'^λn^λmjā t'um hāu hiiu wai s^{ie}pitarr. ⁶ Ham hiek mag nem t'um hich hagt'a maach dau chaauraajā k'aba sim han^λm, magan Hēwandamau dōhād p^{om} p^{ai}wi hich hag dōoupai m^{ag} durr gaai nem t'^λnarr t'um k'^{ech}p^λitarrjā z^kan hajimma? ¿Magtarr chan b^{ll}erjā cambieba harrpá? ⁷ Mam^λ cha maadēu hedau hoo n^λm d^{ai} cha maach b^λ d^{an}lluu n^λm jēb chan maagwaimjō deeu dōhādauta h^{ll}rrppāig k'aba, hich maagwaijā hich hiek'auta magpierrjō hōtdaúa jēraagta sⁱⁱ wai sim Hēwandamau, hichdēu m^{ag} durr hi hagk'awi hich dau na k'aigba wēn^{ll}rrajerr k'^λnn hich mag dau haug wau wēn^{ll}rraju jaaubarm hedta jūrr hōtou deepäaig.

⁸ Mag n^λm d^{ai} p^āadē k'^{ll}ir heyaa habat keena. M^λchdēu p^āar j^{as}ene chitaawai p^ārag p^laba jaau chir^λm: Mag hi da b^{ee}bam hawia hoob hi n^λba hamiet. Maach Pör Hēwandamagan m^{ag} k'^āai hāb k'^{ubaadēm}λ, mil a^ñosjöta sim; maagwai mil a^ños jūrr k'^āai hābpaimjöta sim. Maachigta da b^{ee}ba sim, pari hichigan hatcha jöp'^ē s^{ie}waita n^λ sim, hōrag hich hiek hāk'amk'^{ll}ir. ⁹ K'ar hōrau jaaujemjō m^{ag} hi da b^{ee}ba sim chan mag hichdēu nem magju hatarrjā hāsie wauba haajeewai k'abam. Jāan hichdēu hiwiir hābjā hok'oopimap'a s^{ie}wai hich b^{ee} n^λm hora t'umaam k'^λnau hāsie hamach k'aibag hisegwi hichig chugpaapi jēeumk'^{ll}irta jāg da b^{ee}ba sim.

¹⁰ Mam^λ jāg sⁱⁱ hawia hich b^{ee}em hedan d^ēgölp hōrau nem jīgk'abaichēmjō d^ēgölp ta d^{an}lluchēju. Magbaawai hedjā hee maach jāp'ierraal h^{ll}rr^λlmjō hat'amua warre hedaujā chukk'u haadēm d^{ai} hedjā hee nem n^λnlid^λmjā t'um hōtdaúa b^{ll}audubwi chugpaju. Magbaadeewai m^{ag} jēbjā hīchab hag gaai nem t'^λn^λm d^{ai} t'umaa juau nem waumatarrpa p'aadubwi chukk'u hap^λiju hich Hēwandamau.

¹¹ Keena, hichdēu hōor hi hagk'am hed m^{ag} durr gaai magta haju k'^{ap}'^λ naawai, hi dau na hichdēu k'^ōsi simjō hi hat'eepai nem waunaa hāba hirigpaita hee haju haai n^λm. ¹² Chadcha Hēwandamag p^āach hawaan b^{ee}pim k'^ōsita hi b^{ee}ju n^λbat. Hi mag jöpai b^{ee}mk'^{ll}ir, hichdēu k'^ōsimjöta habat, bigaaum k'^λnnagjā hik'augpjju hēk'a n^λmua. Mag pierrum hedan, hedaujāan hag hee nem t'^λn^λmjā d^{ai} warre hōtk'ier pechgau b^{ll}umaju. ¹³ Chadcha magjup mam^λ, maach chi hāk'a n^λm k'^λnnagan, Hēwandamau hedjā hiiur d^{ai} jēbjā chi hiiurta deeju ha s^{ie}wai, haata n^λ n^λm. Mag durr hiiur gaai chan m^{ag} durr jōoi gaai haajerrjō k'aba, nem t'um t'^λn^λmjā hajaugnaa t'umaam k'^λnnau nem hagchata haajeeju.

¹⁴ Cristo gaaimua k'odamnaan, maguata muan p^āragan Hēwandamau mag maachig durr hiiur deeju ha sim hed pa n^λm hora, pekau chuk'u wēn^{ll}rrajwuta hēk'anaa t'umaa k'^ōinnaa wēn^{ll}rrat ha chir^λm, maagwai d^ēgölp hich d^{an}llubaicheewaijā p^āach hajap'a n^λm hoochēmk'^{ll}ir. ¹⁵ Mag n^λm d^{ai} hīchab chaig m^λchdēu jaau chirarrjō k'^{ap}'^λ habat: Jāg maach Pör Hēwandam da b^{ee}ba sim^λ, hich b^{ee}ju nawe hich hiek hāk'awia hāu peerd^λtk'amk'^{ll}irta jāg da b^{ee}ba sim. Hich mag hiek higwi maach k'od jōoi Pablooujā hich hagjō ya p^ārag jaaupxijim, hichdēu hēsap p'^ā deep^λitarr gaai. Jāg hirua p^ārag jaaup^λitarran, hīchab hich Hēwandamau hirig k'^{ll}irjug deetarrauta p^ārag jāg p'^ā deep^λijim, k'^{ap} hamk'^{ll}ir. ¹⁶ Hirua

h  sap deep  imarr gaai pogk'a nem jaau s  sid  m chadcha p'it'ur s  sid  m, k'ani jaau s  ha k'ap haag. Mam   hichd  eu h  sap p'   deep  p  ik'ampierr ya hirua p  rag j  ga w  n  rraju haai n   ha jaauwi sim, mag deeu maach P  r Jesucristo b  eju haawai. Mag hirua nem jaau sim pogk'a p'it'ur s  sid  m haawaita, chadcha meraam k'  naun maimua m  g hiek hamachd  eu h  k'atarr gaai hub   k'aba n  m k'  naun warag chaaurta jaaujem, tagam H  wandam hiek p'  k'a s  sid  m hamachd  eu parhoob jaaujemj  . Mam   hamau H  wandam hiekta j  g parhooba jaau n  m  n, wir haig hamach k  rauta H  wandam juu machag j  r w  n  rr  m.

17 K'odamnaan, mag maestronaan han  mta s  uk'a nem jaau n  rrj  e haju k'  n b  ejuj   ya mua p  rag hag nawe jaautarr haawai p  ach heej   magju nawe k  ir k'ap'   habat. J  k'  n h  or k'aigbam k'  n k'abahab, hamach j  g n  rrj  em gaaimua. Magba hak'iin heeu j  g parhoob nem waunaa parhoob nem jaau j  ed   s  errj  em k'  nau p  ach k'  gur hamachig paa hauwia p  achd  eu h  k'atarr hiek gaai h  u hub   narrta deeu hewag w  tduk'am. 18 Magju k'  ai maach P  r hanaa maach peerdlajem Jesucristota hajapcha k'ap'   haju h  k'a n  muata warag p  achd  eu h  k'atarr hiek gaai k  irjug b  auju h  k'abat. Hichta hich mag chi jua t'ierrk'a s  iewai m  g hatag pawiaj   hich mag hirigpaita t'umaam k'  nau hee hapim k'  si chir  m.

M  gdampai hajim p  rag jaaup  im hig chirarr.

Pedro

1 JUAN

Nacharam hēsap Juanau p'ā deepāitarr

K'aíu p'ājī. Mág carta jūrr Juan chi Jesuucha hich dái nárramk'íir jär hautarrauta p'ājim; hajapcharan Evangelio de San Juan p'ātarr wounauma. San Juan gaai hirua jaaujim, jāga hāu maach peerdlaejē; mamaɻ jūrr mau mág hich carta nacharam gaai jaaujim, jāga mag ya hāu peerdla wi námjā maadéu k'ap'ā haajē. Jöoi Juanau mág cartadam p'āawai ya jöoiraa k'itajim haajem.

Chijā k'ān hat'eeta p'ājī maimua k'an jawaagta p'ājī. Juanau mág nacharam carta p'āju nawe año k'apan Cristoou maach peerdla haaujem hiek'an ya hōor hee haaidla wéjoojim haajem, durrpierr. Mamá mag nám hee hīchab hich maagwaiweta sīi Cristo hiek hawi parhoob nem jaaujem k'ān k'írjug dāita waauréu jaau nárrjée hajim hanaabá. Mak'ānau jaauwai maach mor mág simán Hēwandamau hoowai nem hāk'āraaga simgui haajeejim hanám. Magua hamag chan pód Cristo hōor k'íir t'egwi wounag paju k'aba sīejim hanaabá. Mag wounag pawi maachjö mor paraa nárram haquin hamagan Cristoon sīi hich pekau heeta nárramjö sīejim hanám. Mag hamau jaau wénárrarr hāk'apimaaugau Juanau jūrr hamag, "Cristoon chadcha woun hajim, hí maachjö hich mág sīebajieb" ha jaaupájim haajem (1:1-3; 4:1-3).

Maagwai jūrr hāaur k'ān mag sēuk'a wénárrarr k'ānau jaauwai Jesuun sīi maachjöpaita sīejim haajeejim hanám; mamaɻ mag hich-pai Hēwandamk'a sīerram hanamta hamau hāk'aba haajeejim haajem. Hamau mag parhoob nem jaau nám hee, jūrr Juanau chi hāk'a dur-rarr k'ānag, "Jesuuta warrgarwe hich Hēwandamau hichdēucha jär hauwi maach peerdla haumk'íir pāiju haajerr Cristo k'abahab" haajeejim hanám, "hichta chadcha Hēwandam Hiewaa" (1:3,7; 2:22-23; 3:23; 4:15; 5:1,20).

Juanau chan mak'ān dēnjö parhoob nem jawaag k'aba maadéu Hēwandam hajap'a k'augwi hi dēnk'a náisiewain hāba hi hiperraanaa hichdēu k'ōsimjö wénárraajem ha jawaagta mág hēsap p'ājim. Magta wénárramán maadéu chadcha hich Hēwandamjā k'ōsinaa, dich k'apeenjā k'a k'ōsi, mag nám dái hīchab sīi parhooba dichdēu nem waum haig nem wauba hap'ōbaadéju (1:6-7; 2:4-6,9-11,28-29; 3:4-10,23; 4:7-8,20-21; 5:1-5).

Jesucristoouta hōor hiiupi wai sīejem

¹ Warr nem t'um hompaawaiwe sīerr higwiata mua mág hēsap p'ā chirám, tagam k'ān hich Cristooucha jär hautarr k'ān dāimua muajā mäch jāgucha hūrvia mäch daúacha hootarr jawaag; maachdēuta maach daúacha hoonaa maach juaucha hi gaai pājim. Wajapcharan magan har hāgt'ar hōor hōberpijemma, hich Cristo; hi higwiata mua pārag mág hēsap p'ā chirám. ² Mag hichdēuta hōor Hēwandam haar hōberpiwia hich mag hiiupiejemán warrgarwejā hich Haai dāita sīejeejim; pari magtarra ta dau daaucha hich hoopien bēewia marau maach daúachata hi hootarr haawai maachdēu hootarrta jaau nám. ³ Mag maach daúacha hoowia maach jāgucha hūrtarrra pārag jaau námán, mág maachjā hich Jöoi chaar dāijā k'apeerk'anaa chi Hiewaa Jesucristo dāijā k'apeerk'a námjö hīchab pāarjā maach dái k'apeerk'anaa hōor hābpaimjö naamk'írau. ⁴ Mág t'um hēsap

gaai mua p'ã deepäi chiramän, pääachdëujä cha mächdëu jaaupäi chiramjö habaawai warag pääach honeecha hamk'írau.

Hëwandaman hõtdauu

⁵ Pärag jaaumk'íir hich Jesucristooucha marag jaautarr hiek'an mägau: Hëwandaman hõtdauu paa dñnnämjö hararaata sim; hi gaai bñlrjä pekau chuk'u siewai hi sim haig chan bñlrjä k'ík'ísupajä k'aba sim. ⁶ Hi mag sim däita maachin k'apeerk'a näm. Pari mag hi däi k'apeerk'a nälma maachdëu nem k'aigba wau näm gaaimua k'ichag heeta wënärrämjö näm chan magan maachin sëuk'aawaita mag hi däi k'apeerk'a näm ha hiek'a näm. Mag näm däi hñchab maachdëu nem waauwaijä k'aigbata wau nälman magan parta mag hi däi näm ha hiek'a näm. ⁷ Pari hich jäg Hëwandamjä pekau chuk'u hararag heeta siejemjö maachjä hñchab pekau wauba näm gaaimua hararag heeta wënärrämjö nälman, magan Hëwandamau dich k'apeen däijä hõor hääbamjö hö hääba hapinaa hñchab hichdëu hich Hiewaa Jesucristoog hich bag maach kõit härtarrauta maach k'aibagjä t'umaa chugpaapiejem, hich jäg döou memerk'ög hawai chugpaajemjö.

⁸ Maadëuta dich higwia bñlrjä pekau chuk'um ha nälman, chadcha pekaupanta mag pekau chuk'um hanaawai, maachdëupaита wir haig maach k'ügur näm; mag näm haig chan chadam hiekjä k'augbata näm. ⁹ Pari chadcha dich pekau pöm näm k'ap hirigta chaigpanaa dich k'aigba habarm jaaumän, magan chadcha Hëwandamau nem hagchata waaujee-wai hagpierr maach k'aibagjä t'um chugpaapäimaju. ¹⁰ Wa sii k'äijä maadëu maar chan bñlrjä pekau wauba haajem ha hiek'ak'iin, magan jürr maadëu hich Hëwandamaa sëunemeg p'ë näm, hi hiek mag maachin t'umta pekau pöm k'it'ëem haajeewai. Mag näm haig chan magan maadëu hi hiek hák'abata näm.

2

Cristoou maach kõit hiek'aajem

¹ Keena, pääar t'um mua mäch chaainjö daupii wai chitaawai päärag k'ap hamk'íir mäg hësap gaai mägta jaaupäi chiram, mag k'ap'ñ hap'öbaadeewai pekau waum hugua. Pari mäg jaaupäi chiram hääba, hääb k'äijä pekau hee burrmän maach abogado wai näm, Hëwandam chi Haai däi maach kõit hiek'aajem; ma Jesucristoou. Hirua hõor däi hagpierra hichdëu k'ap nem waaujeeewai maach däijä hagjö haju. ² Jesucristota maach pekau kõit hädäraa hich t'öopijim, mag hich t'öopibarmua maach pekau happajä k'aba t'um hich hiek hák'a näm k'ñän dënpa Hëwandamau chugpaapäimamk'íir.

³ Maachta Hëwandamau nem jaau sim hipierra nälman magan chadcha maadëu k'ap'ñ näm, ya maach hi dën'k'a näm. ⁴ Pari häämua k'äijä "Mälan hi dënëu" ha sim, pari mag simta bñlrjä hirua nem jaau sim hipierra k'aba simän magan sii sëunemgau hich hiiupaita mag hi dën ha nälram; magan maguajä hagt'a chadam hiek k'augbata sim. ⁵ Pari jürr maach hi hipierra näm k'ñnaun chadau chadcha wajapchata hi k'ösi näm. Mag hi k'ösi näm gaaimua maadëu k'ap'ñ näm, chadchata hi dën'k'a näm. ⁶ Hiin Hëwandam dën haawai hi däi chiram ha sim wounan chadcha mäg jëb gaai haawai hich Cristo nälraajerrjöta nälraju haai sim.

Hiek Hiiur

⁷ Cristo gaaimua k'odamnaan, cha mua pārag jāga haju haai nʌ ha jaaupāi chirʌm chan hiek hiiurcha k'abam. Mʌg hiek'an har nawe pāachdēu warrcha Jesucristo hiek hāk'a p'öbaadēwe hūrtarr hiekpaiu; wajapcharan dich k'apeen k'a k'ōsi hapi jaau sim hiekma. ⁸ Mag nawe pāachdēu hūrtarr hab mama mua mʌg p'ā chirʌmʌn, ya tag warrgar pāach k'ichag hee naajerr k'ʌn k'aba hararag chaar heeta hich Cristo dāicha naawai, hichiita pār hat'eyan chi hiiurk'a sim. Magua hich Jesuu hich k'apeen daupii haajerrjō pāraujā hagjō pāach k'apeen daupii wai nʌm.

⁹ Hābmua k'āijā Cristo dāi siewai hararag hee sim ha sim, pari mag simta Cristo gaaimua hich k'odk'a simjā hoomap'a sim chan magan maan hagt'a k'ichag hee siewaita mag sim, bʌlrljā maach peerdʌajem hiek k'augba. ¹⁰ Magarrau har chadcha Cristo gaaimua hich k'odk'a t'ʌnʌm k'ʌn t'um daupii wai sim wounan chadcha hararag heeta k'ajap'a nʌrrʌmjō sim, bʌlrljā k'aibag waujujā k'īirjuba. ¹¹ Pari magba har Cristo gaaimua dich k'odk'a k'ērʌmjā hoomap'a wai simʌn hagt'a hich mag k'ichag heeta simjō sim; hich mag sim gaaimuata dau k'īsumjō nʌrraawai pekaúa hich hēudʌ harrumjō simjā k'augba sim.

¹² Keena, har hewaa Hēwandam hiek hāk'a nʌm gaaimua hagt'a chaainjō k'it'ēem k'ʌn, Hēwandamau Jesucristo gaaimua ya pāach pekau perdonaabarm pārau k'ap'ʌ naawaita mʌg hēsap pārag p'ā deepāi chirʌm. ¹³ Keena, pāachdēu Hēwandam hiek hāk'atarr gaai hubʌ nʌm gaaimua ya chi jōoin'k'a nʌm k'ʌnljā hagjō warrgar nem t'um hompaawaiwe s̄ierr hag Hēwandampaita pārau k'ap'ʌ naawai pāragjā mʌg hēsap p'ā deepāi chirʌm. Maimua pāar har Hēwandam hiek hāk'atarr hagt'a dārrʌlcha k'aba nʌm gaaimua s̄i hewaa jōoinpagk'amam k'ʌn jōoin'k'a nʌm k'ʌn, pāraujā ya hagjō chi dajāumie nem k'aibag sierrʌm pāach garmua pōdp̄l̄iwi nʌm haawaita pāragjā hagjō mʌg hēsap p'ā deepāi chirʌm.

¹⁴ Deeu hūwaii pārag jaauk'im: Hagt'a chaainjō k'it'ēem k'ʌn, ya pārau Hēwandam pāach Haaik'a simjā k'ap'ʌ naawai, pārag mʌg hēsap p'ā deepāi chirʌm. Jōoinaan, warr nem t'um hompaawaiwe s̄ierr hich hag Hēwandampaita k'ap'ʌ naawai pāragjā mʌg hēsap p'ā deepāi chirʌm. Hēwannaan, pāraujā pāachdēu Hēwandam hiek hāk'atarr gaai hubʌnaa pāach t'āar heecha wai wēnʌrrʌmua hīchab chi dajāumie nem k'aigbam waupiejemjā pāach garmua pōdp̄l̄iwi naawai pāragjā hagjō mʌg hēsap p'ā deepāi chirʌm.

¹⁵ Magua ya chi jōoinag hawiajā pārag mag chirʌm: hoob pārau s̄i mʌg jēb gaai parhoobam k'ʌnnaau hamach k'ōchagpierr nem waaujemʌcta hee hamiet. Hābmua k'āijā magʌm nem waujuuta hārcha k'īirju sim k'ai, magan magua chan jūrr Hēwandamta k'ōchk'aba sim. ¹⁶ Mʌig heegar jāg dichdēu nem k'ōchagpierra nem waum k'ōchk'abaadēp haajem k'īirjug, wa nem dich dawagaa hoowaijā dich dēnk'apim k'ōsim k'īirjug maimua har p'atk'ondam paraam k'ʌn jāg hāba haata t'ōbaadēp haajem k'īirjug chan hich Hēwandamauta dee sim k'aba s̄i hich maig heegarm k'īirjugpiiu. ¹⁷ Pari mʌg jēb gaai jāg hōor pekau waupieg nem k'aigbam pōm t'ʌnʌmʌn mʌg durr hōm hed t'um dāi chugpaju; pari magba jūrr har Hēwandamau k'ōsim nempaita waaujem k'ʌnnan chad hich Hēwandam dāita hich mag nʌisiju.

Sēu paraam k'ʌn maimua sēu chuk'um k'ʌn

¹⁸ Chaaina, mʌg durran ya hich heegar paju hora pabaadēm. ¿Pārau hūrba haajē, anticristo bēeju hanʌm? Ya mʌagwaiwejā maach Cristo

chaar hoomap'anaa hi higar k'aba hiek'aajem k'lan t'anlam, anticriston-an haajem k'lan. Hōor sēuk'a jāg nərrjēem gaaimua ya maadēu k'ap' nəm, chadchata ya məg durr heegar paimla sim. ¹⁹ Pari jāg nərrjēem k'lanan maach heem harr k'lanpaita hīs jāg Cristo higar k'aba hiek'a nərrjēem; mag maach heem k'lan hajieb mamə, ham chadcha maachjō Cristo dēn k'abajierram. Ham chadcha maachjō Cristo dēn harr hak'iin hagt'a maach dāi hogdaba wēnrrak'am. Pari juaujō hich Hēwandamau jāgpi siman, jāan maach hee maach k'apeen hanam k'lanjā chadcha Cristo dēn chaar k'aba nəmta jāg nərrjēemjā merag chuk'u k'ap hamk'irau.

²⁰ Pari pāragjā Cristoou hich Hēwandam Hak'aar chaar deetarr wai naawai mua k'ap' chiram pārau jāgbaju. Mag pārau chadam hiek k'ap' naawai jāg warm k'lan dēnjō hi hichaaur habaju. ²¹ Magua mua pārag məg hēsap p'ā deepāi chiram chan mag pārau bālərjā k'augba naawai k'abam; mag k'āai pārau chadam hiek k'ap' naawaita pārag məg hēsap p'ā deepāi chiram. Mag nəm dāi pārau k'ap' nəm hīchab, har chi sēuk'a nem hīgk'aajem k'lan chan chadam hiek hīk'aajem k'lan heem k'abam.

²² Pārau k'ap' nəm chijā hagá chi sēumie chaar. Chi sēumie charan, har Jesūs higwia "Jā chan Hēwandamaucha jar hauwia pāitarr Cristo k'abajim" ha hiek'aajem k'lanau. Hich magam k'lanpai k'abahab anticristonaan, hamach garmuata Cristo dāi hiekkk'ōr hautarr k'lan; hich hak'lanpai hīchab Hēwandam chi Haai hiekjā hāk'aba, hi Hiewaa Cristo hiekjā hāk'aba haajem k'lan. ²³ Har chi Hēwandam Hiewaa Cristo hiekjā hāk'aba simuan waragta Hēwandam chi Haaijā hiseg sim; magarrau har chadcha Hēwandam Hiewaa Cristo higar siman chadau hīchab chi Haai dāijā k'apeerk'a sim.

²⁴ Maguata muan pāragan warrcha pāachdēu maach peerdajem hiek hāk'atarrta hich mag pāach t'āar hee wai naapi jaau chiram. Jāg maach peerdajem hiekta pārau pāach t'āar hee wai nəmlən, pāachchajā hīchab Cristo dāi k'apeerk'anaa chi Haai dāijā hich mag k'apeerk'a wēnrraju. ²⁵ Hich Cristooucha jaauwajā maachin hich dāita hich mag p'ē wai nərraju ha jaaujim.

²⁶ Jāg sīi pāach k'ūguraag hēk'aajem k'lan gaaimuata mua pārag k'ap hamk'ir məg p'ā deepāi chiram. ²⁷ Pari pārau hich Hēwandam Hak'aarta pāach t'āar hee wai naawai muata pārag jaauju k'aba chiram, mag pāar t'āar hee simuata hichdēu k'ap pārag jaauumaawai. Hirua nem jaau sim chan sēuk'aa k'aba chadcharau. Maguata hich chi Hēwandam Hak'araau pāachig jaaujemjō Cristo dāita hogdaba hich jāg nəsit.

²⁸ Chaaina, deeu plaba muan pāragan, Cristo dāita hogdaba nəsit ha chiram, maagwai deeu hi bēewajā hi högk'aju k'āyau warag chigag chuk'u hi dāi naag. ²⁹ Pārau k'ap' nəm, maach Pōr Jesucristoou nem hagchata hichdēu k'ap nem waaujem. Maagwai hīchab k'ap' haju haai nəm, t'um nem hagcha nem waaujem k'lanjā hagjō Hēwandam chaaink'a nəm.

3

Hēwandam chaaink'a nəm k'lanjāga nə

¹ Keena pāadē k'irjubat jāga Hēwandamau maach k'ōsi sī: mag hich garmua maach k'ōsi siwai hirua maachig hich chaain ha t'irju haai sim, maach chadcha hich chaain haawai. Sīi har parhooba hi hiek hāk'aba nəm k'lanau chan hich Hēwandam Hiewaa məg jēb gaai sīet'uurwijā pōd

hi k'aug hauba harr haawaita hīs māg maach Hēwandamau hich chaaink'a wai simjā pōd k'augba nām, jāga hawia mag nā. ² Cristo gaaimua k'odamnaan, ya maachin chadchata Hēwandam chaainau. Māgwaiwe chan maadēu k'augba nām, jāga nlisiju k'ai māg hatag pawiajā; hāba maadēu k'ap'lmjō nām, Cristo dānālubaichēm hed maach hichjō hap'öbaadējupaita k'ap'lm nām, ya mag hedan dau daau k'īrchatu hi hoop'öbaadēju haawai. ³ Pari t'um mag hamach daúacha hi hooju k'īrju nām k'ānan māgwaiweta wajap'a naaju hēk'ajem, hich jāg Jesucristojā k'aibag chuk'u wajap'ata sīerrāmjō.

⁴ Hēwandamau hoowai nem k'aigbam t'um pekau haawai t'um har nem k'aigbamta waaujem k'ānan pekauta wau nām. ⁵ Pārau k'ap'lm nām, Jesucristo māg jēb gaai bēewai māig heegarm k'ān pekau chugpaaju jāraanta bēejim, hichjō pekau chuk'u paapāimaag. Maadēu k'ap'lm nām, hī bālrjā pekau chuk'u k'itām. ⁶ Magua har hi dāita hich mag k'apeerk'a wēnārrām k'ān chan hich mag pekau hee wēnārraba haajem. Pari magba har hagt'a hamach pekau heeta hich mag wēnārraajem k'ānaun bālrjā hi k'augba naawaita mag wēnārraajem. ⁷ Chaaina, ni hiwiir hābamagjā hādlraa pāach k'ūgurpimiet: Hōor wajap'am k'ānaun nem hagchata waaujem, hich Cristojā woun wajap'am haawai; ⁸ pari magba har pekauta wau nām k'ānan mepeer dēn haawaita mag nām, hich chi mepeerjā hich warrgarwe hich mag pekau wau sīerraawai. Wajapcharan hich Hēwandam Hiewaa māg jēb gaai bēetarran, mag meperau hōor k'ūgur wai simua pekau hee preso p'ē wai sīerrjō narr k'ān hi jua chaaur weeuk'ap'yaanta bēejim, tag meperagta maach hārpai hapimaaugau.

⁹ Chadcha Hēwandam Hak'aar hat'am gaaimua hūwai t'aabatarrjō haadēm chan tag hich mag hich pekau heepai nārraba haajem, ya hich Hēwandam deebar māg hātarrjuta wai sīewai. Wajapcharan mag Hēwandam chaaij'a sim haawaita ya tag hich pekau hee nārraba haajem. ¹⁰ Har nem wajap'am wauba ni dich k'apeenjā k'a k'ōchk'aba sim chan Hēwandam dēn k'aba sim. Mag gaaimua hīchab k'ap'lm haajem, chijā k'ānta Hēwandam chaainā maimua chijā k'ānta mepeer chaainā.

Hagdaujō dich k'apeen k'a k'ōsi nām

¹¹ Keena, warrcha pārag maach Pōr Jesucristo hiek jaauwai pārau hūrtarran hagdaujō dich k'apeen k'a k'ōsita hapi jaaujim; ma hajim pārau nacha hūrtarr hiek. ¹² Magua maach chan pōd Caínjō k'aibag haju k'aba nām. Cainau mepeer higarta sīerr haawai hich heeum t'ōopāijim. *¿K'an jāgwi hirua mag hich heeum t'ōojī?* Hichdēu nem k'aigba wau sim daar hich heeumua hich k'āai nem wajap'a wau sim Hēwandamaujā wajap'a hoo sīerr gaaimuama.

¹³ Cristo gaaimua k'odamnaan, jāg Cainau hich heeum hoomap'a harrjō Hēwandam hiek hāk'aba nām k'ānaun jūrr pāachdēu hāk'a durrum gaaimua pāach hoomap'a haawai, hoob magām gaaimua warag, *“Jāgwia jāg maach hoomap'a nā?”* hamiet. ¹⁴ Mag k'āai warag dich k'apeenta k'a k'ōsi habat, hich Cristouu jaautarrjō. Dich k'apeenta k'a k'ōsi hamān, maadēu k'ap'lm nām, chadcha chi hok'oomk'a narrta hich dāi wēnārramk'īr hich dēnk'a wai sim, Cristouu. Maimua k'ap'lm nām hīchab hagjō har dich k'apeen k'a k'ōchk'aba simān, maan hagt'a hok'oo narrām gaaimua Cristo dēn k'aba sīewaiu. ¹⁵ Har Cristo gaaimua dich k'odk'a k'ērlāmta k'a hisēe simān magan maguan hōor t'ōojemua k'īrjuajem dāi hābata k'īrju sim. Pārau k'ap'lm nām, hōor t'ōojem k'ānaun

chan hābmuajā Hēwandam hich t'āar hee chuk'u sim. ¹⁶ Jesucristoo maach kōit hich t'ōpitarr gaaimuata maadēu k'ap' nām, k'an hagā dich k'apeen k'a k'ōchag. Mag maach daupigau hich t'ōpitarr haawaita maachdēujā hagjō Cristo gaaimua dich k'odk'a durrum k'ān kōit ham daupigau dich t'ōopiju hak'iinjā hagjō hādaraa dich t'ōopiju haai nām. ¹⁷ Pari hāb p'atk'on paraa simua k'āijā Hēwandam hiek hāk'a sim ha simta hich k'apeenau nemdam hig nām k'ap' simjā hoobamjō sim, jāga mag wounau Hēwandam t'umaam k'ān daupii k'itamta hich t'āar hee wai chiraawai hiruajā hagjō hōor daupii chirām habarju. ¹⁸ Chaaina, maadēu sīi dich k'apeenag par hiiupaita "Muan pā k'ōsi chirām" haju k'aba nām; mag k'āai chadcha ham hat'ee nem wajap'a wau nāmuata hamag k'ap' hapiju haai nām, maadēu chadcha ham k'ōsi nām.

Jāga k'ap' haju haai nā maach Hēwandam dēnk'a nām

¹⁹ Mag dich k'apeen t'umaa k'a k'ōsi wēnārrāmān chadau maadēu k'ap' nām, maach Hēwandam hiek chaarta hāk'a naawai hi higar nām; mag nām haiguin chadau hāk'aa chaarta hāk'a nām haju haai nām. ²⁰ Mag hāk'aa chaar hāk'a nāmta nem k'aigba waauwaijā maach k'īrjugaupai maachig jajaauk'amjō hak'iinjā, maach k'īrjug k'āijā hārpai sim wai nām: ma Hēwandamau. Hiruata nem t'um k'ap' haajeewai maadēu hi dau na nem hagcha wauju hēk'a nāmjā hirua k'ap' sim. ²¹ K'odamnaan, pari maach nem k'aigba wauba naawai maach k'īrjugā k'ōinaa simān, magan Hēwandamag jēeuwaijā maadēu hinag chuk'uta hirig jēeuju haai nām. ²² Magta hirig jēeu nāmān, maadēu hichig jēebarm t'um hirua maachig deeju, hichdēu hoowai maadēu hi hipieraanaa hirua nem k'ōsimpaita wau naawai. ²³ Hirua maachig waupi jaau simān hāba hich Hiewaa hiekta hāk'api simāu; mag nām dāi hīchab hich Jesucristoo waupi jaautarrjō hagdaujōtā dich k'apeen k'a k'ōsi hapi sim. ²⁴ Har mag hi hipieraanā wēnārrām k'ānta hi k'apeenau, maagwai hichjā jūr ham k'aperau. Mag chadcha hich Hak'aar maachig deetarr gaaimua maadēu k'ap' nām, chadcha hí maach dāi sim.

4

Jāga k'ap' haju hōor chadcha Hēwandam higar nāmuā nem jaau nām

¹ Keena Cristo gaaimua k'odamnaan, hīsin hōor sēunemk'am k'ān neeme t'ānām; mag sēuk'a wēnārrāmta hamach hiiupain Hēwandamau jaaupitarr hiekta jaau wēnārrām haajem, sīi magām gaaimua hōor k'ūguraag. Hoob jāg parhooba nem jaau nāmta Hēwandamau jaaupitarr hiekta jaau wēnārrām haajem k'ān hiek hāk'amiet. Hamau jaau nām k'ap haag, hāk'aju nawe hajap'a k'īrjubat, chadcha Hēwandam Hak'aar chaar hamach hee wai naawaita mag hiek'a nā wa sīi dōsātauta mag hiek'api sī. ² Hēwandam Hak'arauta mag hiek'api sim k'ap haag māgta habat: Pāachdēu hūrwai Jesucristoon chadcha hich Hēwandam Hiewaa chaarta parhoobam chaaidamjō t'aabachēwia sīi hich māg wounk'ata hōor hee nārajim ha jaaumān, magan chadcha Hēwandam Hak'arau jaaupitarr hiekta jaau wēnārrām. ³ Pari har Jesús chan mag k'abata bēejim ha jaau nām k'ānau chan Hēwandam Hak'aar charau jaaupi simjō jaaubata nām. Chi mag sēuk'a nem jaau wēnārrām k'ānaun Cristo hoomap'anāa hi higar k'abata nem jaau nām. ¿Pārau hūrbā haajē mag anticristo bēuju hanām? Magtarr haawai jāg sēuk'a nem jaau wēnārrām k'ānaun hi bēuju nawe ya hi hiekta jaau wēnārrabahab. ⁴ Keena, pāar

chadcha Hēwandam chaain haawai hi Hak'aar chaar sīi dösāt māg jēb gaai sīejem k'āaijā juu t'eeg hārpai sīerrāmta wai nām; magua jāg sēuk'a nem jaau nārrjēem k'ānnagjā hāu hādlraa pāach k'ūgurpibajierram. ⁵ Jāg chi sēuk'a nem jaaujem k'ānnau sīi māig heegarm k'ān k'īrjugpaita jaau naawai Cristo hichaaurta jaau nām. Magua hōrāu ham hiek hūrm k'ōsi hūrjerram, hamach k'apeen hiek haawai. ⁶ Pari maach hagiō māig heegarm k'ānnk'a nāmta jūrr Hēwandam dēnk'a nām. Maagwai chi Hēwandam hamach t'āar hee wai nām k'ānnaupta maach hiek hūrm k'ōsi hūrjerram. Pari Hēwandam dēn k'abam k'ānnau chan bālrjā maachdēu jaau nām hiek hūrmap'a haajem. Maguata hābmua k'āijā Hēwandam hiekta jaau nārrām hanāmta maadēu jaau nām hūrmap'a simān magan māig merag chuk'u sim, chadam hiek jaauba sīi chik'am k'ūguraagta mag nārrām.

Hēwandamau t'umaam k'ānn daupii haajem

⁷ Keena Cristo gaaimua k'odamnaan, Hēwandamau hich garmuata maach k'ōsi sīewai maadēujā hagdaujōta jūrr dich k'apeen k'a k'ōsi haju haai nām. T'um har hagdaujō dich k'apeen k'a k'ōsi haajem k'ānnan Hēwandam chaaink'anāa hich Hēwandam k'īrjugjā k'ap'Λ paaulk'amam, hichdēu hōor k'ōsi simjōta hamaujā k'ōsi naawai. ⁸ MamΛ har hamach k'apeenjā k'a k'ōchk'aba nām k'ān chan warrcha hamachdēu Hēwandam hamach t'āar hee haujim hanām hedjā chadcha t'āraucha hāk'awia hauba harr haawaita mag nām. Magba hak'iin hamau hamach k'apeen daupii haajeek'am, hich jāg Hēwandamaujā t'umaam k'ānn daupii haajemjō. ⁹ Mag hichdēu maach daupii sim k'ap hapietga Hēwandamau hich Chaai hābpai k'itām māg jēb gaai pāijim, mag pāiwia meebarmua maach hich dēnk'a hauwia hich mag hich dāi wai nārraag. ¹⁰ Mag Hēwandamau maach k'ōsi sim chan mag maachdēuta nacha maach garmua hi k'ōchk'atarr haawai k'aba, hich garmuata maach daupigau hich Chaai pāijim, maach kōit hādlraa hich t'ōopimk'īir, mag hich t'ōopibarmua maach k'aibag chug-paapläyaag. ¹¹ Hēwandamau mag maach k'ōsi haajeewai maachdēujā hagjōta jūrr dich k'apeen k'a k'ōsi haju keena. ¹² MamΛ ȝjāga Hēwandam maach dāi sim hōrāu k'ap'Λ nā? Chadcha dau daau chan maadēu Hēwandam hooba haajem; pari maadēu hagdaujō dich k'apeen k'a k'ōsita wēnarrāmān, magan chadcha hich Hēwandamauta hamag dau daau hich hoopī simjō sim, mag dich k'apeen k'a k'ōsi nām gaaimua. Wajapcharan mag nām haigta Hēwandam maach dāi sim, hagt'a hichdēu hōor k'ōsi sim hamag k'ap hamk'īir. ¹³ Mag maach Hēwandam dāi k'apeerk'a nām hanāmjā k'ap'Λ nāmān, hich Hēwandamau maach dāi mag k'apeerk'am k'ōchgau hich garmua hich Hak'aar maachig deetarr haawai. ¹⁴ Mag nām dāi hīchab chi Hayau hich Hiewaag hōor peerdā haumk'īir pāitarrijā marau maach daúacha hootarr haawaita mag k'ap'Λ jaau nām, chadcha Hēwandam maach dāi k'apeerk'ajū haai sim hōrag k'ap hamk'īir. ¹⁵ Maadēuta Jesuun chadcha Hēwandam Hiewaa haawai hich dāi hāba sim hawia hi haumān, magan maachin Hēwandam dāita k'apeerk'am hiek k'apeerk'a nām. ¹⁶ Mag Hēwandam maach dāi sīewaita maadēu k'ap'Λ nām, chadcha hirua maach k'ōsi sim. Hēwandamau t'umaam k'ānn daupii haajemjōta dich k'apeenjā daupii simān, magan Hēwandam dāi k'apeerk'a sīewaita mag hich k'apeen daupii sim. ¹⁷ Mag maach k'ōsi sim k'ap'Λ naawaita warag maach garmuajā hārcha maadēu hi k'ōsi nām. Mag, hōor hi hagk'a nām hedjā hi högk'aba naaju, māig heegar nāwejā

Hēwandamau hich Hiewaa k'ōsi haajemjō maachjā hirua k'ōsi sim k'ap'Λ naawai. ¹⁸ Hēwandamau chadcha maach k'ōsi sim maadēu k'ap'Λ nām haig hi hög'aba haajem; magju k'āai dich k'ōsi sim k'ap'Λ naawai bālrjā dich dāi k'aibgajujā k'īrjubaju. Maadēu hi högk'a nāmān, magan dich k'aibag k'āijā wauju k'īrju nāmān, magan hag'ta wajapcha maach k'ōsi sim k'augba naawaita mag k'īrju nām. ¹⁹ Hich garmuata nacha maach k'ōchk'atarr haawai hīsin maachdēujā maadēu hi k'ōsi nām. ²⁰ Hābmua k'āijā, "Mua Hēwandam k'ōsi chitām" ha sim; pari mag simta dich k'apeenjā k'a k'ōchk'aba simān, magan maan sīi sēuk'aawaita mag hiek'a sim. Chi mag hiek'a simua hich k'apeen dāi k'īrcha hoo simta mag k'a k'ōchk'aba sim k'ai, jāga mag Hēwandam hichdēu bālrjā hooba haajemta hirua k'ōsi habarju. ²¹ Jesucristoou maachig jaau pātarr maadēu k'ap'Λ nām. Mag hirua jaau pārran māgau: "Pua chadcha Hēwandam k'ōsi sim k'ai, magan pāch k'apeenjā hich hagjō k'a k'ōsi habá," ha sim.

5

Jesús hiek hāk'aawain dich garmuata k'aibag t'um pödpääjēm

¹ Jesuun chadcha Hēwandamau hich Hiewaa hichdēucha pāitarr haawaita hi dāi hāba sim hawia hau sim wounan magan ya Hēwandam chaairau. Magbarm haig hagjō tagam k'ānān Hēwandam chaaink'a nām k'ānānaujā hagjō hi k'ōsi hajū haai nām. ¿Jāgwí? Chi Haaijā k'ōsi naawaima; pōd chi Haai happai daupiinaa chi chaain k'ōchk'aba hajū haai k'aba nām. ² ¿Jāga mag maadēu hi chaaink'a nām k'ānānjā k'ōsi nām k'ap habarju? Chadcha hich Hēwandanjā daupii naawai hirua nem jaau sim hipierraam nem waauwaima. Mag hi hipierraam wēnārrāmān, hi chaainjā daupii wai wēnārraju. ³ Chadcha Hēwandam daupii nām hanāmān hirua nem jaau sim t'um hi hipierraam nāmāu; mag hirua maachig waupi jaau sim nem chan maadēu pödbaju hayaam nem k'abam. ⁴ T'um maach chi Hēwandam chaaink'a nām k'ānān chan pekaúg hādār dich deeba haajem, dich garmuata pödpārpāi haajeewai. ⁵ Mag maadēu magām pekau pōd nāmān, Jesús Hēwandam Hiewaa hich Hēwandam dāi hāba sīerrām hiek hāk'a wēnārrām gaaimuata mag pödpääjēm.

Hēwandamau hich Chaai k'augpitarr

⁶ ¿Pari jāga mag Jesús Hēwandam Hiewaak'a sim maadēu k'ap'Λ nā? Jesús pōr choo nām haig hich Hēwandamaucha hāgt'armua jaauwia pakuls gaai ya meemaa haawaijā hagjō jaautarr haawaima. Mag nām dāi hich Hēwandam Hak'aar chadcha nem jaaujemujā k'ap'Λ hapiejem, Jesús chadcha Hēwandam Hiewaak'a sim. ⁷⁻⁸ Haragan biek numí hich Chaai hichē sim hōrag hich hiekcha hūrpijim hāgt'armua: hi pōr choo naawai maimua ya t'ōpōyaag pakuls gaai hi wai naawaijā hagjō hūrpijim. Maimua hīs hewag pawiajā hich hag hiekpaita Hēwandam Hak'aar maach t'āar hee simuajā k'ap'Λ hapiejem, hī chadcha Hēwandam Hiewaak'a sim. ⁹ Māig heegarm k'ānānaujā maachig nem mag haawai maadēu hāk'aajeewai hich Hēwandamaucha Jesús hīgwia hich Chaai ha jaau sim charā wajapcha hāk'ajū haai nām, hichdēuchata mag jaau sīewai. ¹⁰ Chadcha chi Hēwandam Hiewaa hiekta hāk'a simuan hich t'āar hee k'ap'Λ sīsim, chadam hiekta hichdēu hāk'abarm. Mamā mag Jesús hīgwia

hich Hēwandamaucha hi Hiewaa ha jaau simjā hāk'aba simuan warag hich Hēwandamta sēunemeg p'ē sim, hirua jaau sim hāk'abam gaaimua.¹¹ Mag hirua maachig jaau sim hiek'an, maach hich dēnk'a hauwia hich mag hich dāi wēnrrapijuuta jaau sim; pari mag hi dēnk'anaa hi dāi hich mag wēnrrajuun, hāba hich Hēwandam Hiewaa gaaimuapaiu.¹² Magua chi Hēwandam Hiewaata hich t'āar hee hau simān hīchab warreta hiiu sīsiejem, hi dāi hich mag hi dēnk'a nārraag. Pari chi Hēwandam Hiewaata hauba sim chan hagt'a hi dēn k'aba sim, hi dāi hich mag hiiu nārraag. Magām k'ān pōd hi dāi hich mag nārrabam.

Juanau hābmiecha hōor wawitarr

¹³ Keena, pāar Hēwandam Hiewaa hiek hāk'ajem k'ānagta māg hēsap p'ā deepāi chirām, ya pāar hi dēnk'a naawai chadcha pāach hi dāi hich mag wēnrraju k'ap hamk'īir.

¹⁴ Maadēu k'ap'ā nām hīchab, hich Hēwandamau k'ōsi simjō maadēu hirig jēeuwain hirua maach hiek hūrb k'aba hūrjem.¹⁵ Mag hichig jēeuwai maach hiek hūrjem k'ap'ā naawai mag jēeubarmjā ya wai nāmjöta k'īirjuju haai nām, chadcha hirua deeb k'aba deeju haawai.

¹⁶ Hābmua k'āijā dich k'aperau pekau wau sim hoomān, hi kōit Hēwandamag jēeuju haai sim; majā juau hogt'om k'īmie durr hich barpāimk'īirjō Cristo hichaaur nem jaau nārraba sim k'ai mama. Mag hi kōit jēeumān, Hēwandamau hiiupi hauwia hich dēnk'a hauju, hich mag hich dāi wai nārraag. Hēwandamau pōdba haawai k'abam, pari pogk'a hōrau pekau wau nām hirua chugpaaba haajem, mag hamach barpāimk'īirjō Cristo hiek k'ap'ā nāmta juau hogt'om hi hichaaur nem jaau wēnrraawai. Magām pekauta wau nām kōit chan mua pārau jēeuju haai nām haba chirām. Magām paran pārau parta jēeuju, hichiita Hēwandamau hisegju haawai.¹⁷ Nem k'aigbam t'um pekauk'a hōber sim, pari magām Hēwandamau chugpaabapāawai k'īmie durr maju harrjā maba haajem.

¹⁸ Maadēu k'ap'ā nām, Hēwandamta hich Haailk'a wai sim woun chan hich mag hich pekau hee nārraba haajem, hich Hēwandam Hiewaauchata hi t'āa wai sīewai. Magua dōsātaujā pōd pekau hee t'ā haum hiek hi t'ā hauba haajem.¹⁹ Maadēu k'ap'ā nām, maach chadcha Hēwandam dēnk'a nām; pari k'ap'ā nām hīchab, māg jēb gaai hōr pōm sīi dōsātauta hich juu heegar p'ē wai sim.²⁰ Maadēu k'ap'ā nām hīchab, Hēwandam Hiewaa maach hee bēewiata maachig k'īirjug deechējim, Hēwandam chaarta wajapcha k'ap hamk'īir. Mag gaaimuata maachin chadcha hich Hēwandam chaar dāita wēnrrām, pari wajapcharan chi Hiewaa Jesucristo dāijā hagjō naawai mama. Mag Cristota Hēwandam chaar hanaa maach hich mag hiiupiejemāu.

²¹ Chaaina, hābmiecha pārag jaauk'īim: Jāg Hēwandam hiek jaau nām hanāmjā Hēwandam hiek chaar k'abamāgtā hee hapiju hēk'ajem k'ān dāi k'īir k'ap'ā habat.

Magdam hajim pārag jaauum hig chirarr. Hayoo keena,

Juan

2 JUAN

Biek numiim hẽsap Juanau p'ã deepäitarr

K'aíu p'ãjí maimua k'ai hat'eeta p'ãjí. Hachamá maimua hãbak'ai biek t'ärjupam hich Juanau p'ätarr däi hoowai bagt'Λ k'it'ëem, maimua hãbpaim däi hamach numpai hiyäa námjöta p'ã sim. Deeum k'ΛΛn jaau simjö hichdëupai hich jaauwai hiin "jöoin" haajem (v. 1). His nasi pawi hoowai maadëu hajappai k'augba nám k'aígta deepäijí. Pogk'a negöön dën gaaí hoowai iglesiaag hajimjö sim; mama hichab hoowai hΛLi hãb Cristo gaaimua hich däi k'odk'a sierraga deepäijimjöojä sim. Maach hat'ee chan mag hajap dawaa k'aba siewai k'augba naab mama, hich chi p'ätarr jöoirau nem k'aauga siejim, k'ai hat'eeta p'ã siejí.

K'an jawaagta p'ãjí. Mág cartadam bat'Λ k'itab mama Juanau nem hiek t'egta hiek'a sim, mag Héwandam hi gaai t'Λwi sii parhoobam k'üirjug jaau wénarrarr gaaimua chi hák'a dururrar k'ΛΛn k'ügur hauwi hamachig paa hauju hék'a wénarrarr k'ΛΛn hëugar. Hi hiek jägám k'ΛΛnau Cristouu jaau platarr hiek k'abamta dich haig bëewi jaaucheewai dich di haigjä jëerpibaju haai sim haajem. Magám k'ΛΛnag chan "Häu päär bëejim" wa "Häu petat" hajujä k'aba sim hanaabá. Mag nárrjëem k'ΛΛnta maadëu dich haig jëerpinaa ham hajap'a trataawain dich paarmuata hamau mag sëuk'a nem jaau wénarramjä däi jaunaa hamau nem k'aigba wau wénarramjä däi wau námjö sim hanám (vs. 10-11).

Dich k'apeen daupii wénarraju haai nám

¹ MΛΛn Juanau. MΛch chi jöirauchata pääar hich Héwandamaucha hich iglesiaik'a hautarr k'ΛΛn hat'ee mág hẽsap p'ã chirám, hag hee t'um chi hák'a durrum k'ΛΛnag. Mua chadcha pääar k'ōsi chitám; wajapcharan mΛch happaimua k'aba, t'um har maachjö Héwandam hiek chaarta k'ap'Λ nám k'ΛΛnaujä hagjö pääar k'ōsi nám. ² Mua mag pääar k'ōsi chitám, Héwandam hiek chaar mΛchdëu hák'a chiramtä páravjä hák'a naawaiu; mag chadam hiek maachdëu hák'a nám mág hatag pawiajä hich mag maach t'är hee sierraju. ³ Héwandam chi Hayau maimua chi Hiewaa Jesucristooujä pääar häu wai naapim k'ōsinaa pääar heeg hoopim k'ōsi chirám däi hichab päächdëu chadam hiek hák'a nám gaaimua k'ōinaa hagdaujö dich k'apeenjä k'a k'ōsita wénarrapim k'ōsi chirám.

⁴ MΛ honee chirám keena, chadcha pääar hee hääur k'ΛΛn hich Héwandamau maachig wénarrapi jaau simjö hamachdëu chadam hiek hák'atarr hiperraata wénarram mΛch daúa hootarr haawai. ⁵ Hisjä nawe päächig jaautarr hiekpaita deeu plaba päräg, hagdaujö dich k'apeen k'a k'ōsi haju haai nám ha chirám. Mua päräg mag p'ã deepäi chirám chan hiek hiiur k'abam; mág hiek'an warr päächdëu hürtarr hiekpaiu. ⁶ Chadcha chi Héwandam k'ōsi simuan hirua nem jaau sim t'um hi hiperraata nem waaujem. Pari hárcha hirua maachig waipi jaau sim, har nacha päächig jaau nám haig hürtarrjö, hagdaujö dich k'apeen daupiita wénarrapi jaau sim.

Sii chik'am k'üguurjem k'ΛΛn

⁷ Jäg hoor pöm sii sëuk'a pääar k'üguraagpái Jesús chan woun chaar k'abamta jäg nárrajim ha jaau nám k'ΛΛn k'apan t'Λnaawai, muan päragan

warrgarwe mag pāachdēu hāk'atarr hiekta k'īir heyaa hapi chirām, hādār pāach k'ūgurpimaaugau. Chi jāg wēnārrām k'ānanan sīi chik'am k'ūguurjem k'ān hanaa Cristojā hoomap'a nām k'ānnau.⁸ Pāachdēu Hēwandam hiek hāk'atarr gaai hubā wēnārrām paar hāgt'ar paawaijā hirua deeju ha sim t'um chadcha haum k'ōsi nām k'ai, k'īir k'ap'ānaa hōor sīi jāg sēuk'a nārrjēem k'ān hiek hoop hāk'amiet. Pārau magba hādāraata hamag pāach k'ūgurpim chan hirua mag nem deeju ha simjā t'umcha haubaju.

⁹ Hābmua k'āijā maach Pör Jesucristo hiekta bigaau sīunaa hag k'āai wajapcharamta jawaag hawia hi hiek k'abamta jaau nārrāmān, magan Hēwandam hi dāi k'aba sim. Mamā Cristoou jaau pāarr hiek hichdēu hāk'atarrta hogdāba hāk'a simān chadau hich Hēwandam chi Haai dāi chi Hiewaajā hi dāi nām.¹⁰ Hābmua k'āijā pāach di haig bēewia Cristoou jaau pāarr hiek k'abamta jaaucheewai hoob pāach di haig jēerpimiet, ni sīi hirig hāu pā bēejim wa hāu pet k'āijā hamiet.¹¹ Chi mag nārrjēem k'ānnag saludaa nām k'ānan hamau mag nem k'aigba jaau nāmjā dāi hamach paarmua jaau nāmjöta nām, magām gaaimua warag hōor hok'oomk'īir.

Hābniem salud

¹² Pārag nem jaauju pōoma wai chirām; pari sīi māg hēsap gaaipai chan mua jaaupāibam. Magju k'āai māchchata pāar haar mawia pāar dāi k'īrchata hiyāl ham k'ōsi chirām, maach t'umaa hāba wajapcha honee haag.

¹³ Maujā hīchab pāarjō hich Hēwandamaucha jār hawia Cristo gaaimua pāar iglesia heem k'ān dāi k'odk'a durrum k'ānnau pārag salud deepāi nām.

Māgdam hajim pārag jaauum hig chirarr. Hayoo keena,

Juan

3 JUAN

Biek t'ärjupam hēsap Juanau p'ā deepäitarr

K'aíu p'ājī maimua k'aíg deepäaigta p'ājī. Chamág t'ärjupam car-tadamjā hīchab hich Juanau hich k'apk'lan hanaa hich k'apeer Gayo haajerrag deepäaigta p'ājim (vs. 1). Mag hermanodaman hag perasōm iglesia heem k'lanau hajap'a k'ap'naajim haju hayaa sim.

K'an jawaag hajī. Biek numiim carta hichdēu p'ā deepäawai hag gaai sīi Cristo hiek chaar k'abamta parhoob nem jaau nərrjēem k'lan chan hōrag hamach haigjā jēerpiba jaaupāi sim. Pari mág Gayoog deepäitarr gaai chan magba, hante jūrr maach peerdāajem hiekta jaau wēnarram k'lanan hajap'ata hamag recibiimk'ir warag ham k'ir honeeta hiek'a sim. Juan hiek'ōoin di chaaurmua wa dō chaaurmua k'āijā hōordam dich haig bēewai mag hajap'a recibiipi nəmlan, mág Testamento Hiiur gaai biek k'apan chadcha hich magta haju haai nəm ha sim (Mt. 10:40-42; Ro. 12:13; 1 Ti. 3:2; Tit. 1:8; 1 Pe. 4:9).

Gayo gaaimua Juan honee harr

¹ ¿Jāgpai chirá Gayo, k'apeer wājäu? Mā hich jöoi Juanauta pərəg mág hēsap p'ā deepāi chiram, chadcha məchdēu pə k'ōsi chitaawai.

² Cristo gaaimua k'odam, muan Hēwandamagta pə kōit jēeo k'itaajem, jāg pəch Hēwandam dāi hāu chiramjō tagam nemdam waauwaijā wajap'ata hōbēbērk'am dāi pəch k'a monak'ata chitamk'ir. ³ Mā honee chiram chadcha, hermanonaan bēe nəm k'lanau jaauwai pə chadam hiek gaaita hubə hogdāba chiraajem ha məchig jaauchē nəm hūrwia. ⁴ Məchdēu Cristo hiek jaau chitam hūrwia hāk'atarr gaaimua jāg məch chaainjō k'it'ēem k'lan chadcharam hiek gaai jaau sim hipierraas wēnarram ha hūurwaita chadcha mā honee chiraajem; deeum nem jaau nəm hūurwai chan jāgcha mā honee haba chitam.

⁵ Hermano, pua chadcha Cristo gaaimua maach k'odk'a t'ənəm k'lan dāijā Hēwandamau waupim k'ōsi haajemjōta haajem ham dāi; pari maag-jem chan sīi pəch k'apk'lan haawai k'aba, warpμua Hēwandam hiek jawaan bēe nəm k'lan dāita pua mag wajap'a haajem. ⁶ Mag hamau mərəg pə jaaucheewai hamau chi hāk'a durrum k'lan k'apan t'ənəm dak'irta jaau naajim, jāga pua hāu ham k'ir jāsenk'ajī. Jāk'lan wounaan deeu pəch haar weetwai Hēwandamau waipi jaau simjō hamau nemdam hig nəm t'umaa hamag jār deebā, hamach dāi warramk'ir. ⁷ Ham jāg wēnarram, chadcha Cristo hiek chaar jawaagta jāg wēnarrabahab; mag wēnarramjā Hēwandam hiek hāk'aba nəm k'lanag chan nem jēeba wēnarram. ⁸ Magua maachdēuta jūrr hamau nem hig nəmjā k'ap haju haai nəm, mag hamau nemdam hig nəm dee nəmuwa warag Hēwandam hiek chaarta jaauimk'ir. Mag nəm haig maadēu warag Hēwandam hiekta maach paarmua haaidāpi nəm.

Ejemplo wajap'am jaauua ejempllo k'aigbamjā jaautarr

⁹ Mua jam chi hāk'a durrum k'lanag hūrmk'irta nawe məchdēu hēsap p'ā deepäitarr gaai jaaupāijim, hāu mag Cristo hiek jaau wēnarram k'lan pāach hee recibiimk'ir. Mamā magtarrta Diotrefeu, hichta t'umaa k'lan k'āaijā hārpai ham k'ōsi sīewai, hirua mā hiek hasekasmap'a sim.

¹⁰ Hich jāg chitam hat'ee, mʌchcha jam baarwai mua pāar dak'ir hirig hiek'aju; maumua mua hūrwai hichdēuta jāg mʌ hēugarjā sëuk'a chadam hiek k'abampa hōrag jaau nrraajem haajem. Pari wajapcharan mag sëuk'a simpaijā k'aba, hermanonaan warpmua Hēwandam hiek jawaan bēewaijā hōor recibiiba simta bigaaum k'ʌnau recibiim hiigwaijā hidēu recibiipiba haajem hanam. Mag nʌm hee hābmua k'āijā hōor recibiimn mag hermanodam warre iglesia heemuajā jlrp̄ipiejem haajem, mag warpmua berr recibiitarr kōit.

¹¹ Hermano, hoop pua ejemplo k'aigbam chan hau chitam; mag k'āai ejemplo wajap'amta hat'á. Pua k'ap'ʌ sim, har chi nem k'aigbam waaujem k'ʌnan Hēwandamjā k'augba naawaita mag nem k'aigba wau sierrjēem; pari nem wajap'a wau nʌm k'ʌnan Hēwandam dāi naawaita mag nem wajap'a waaujem.

¹² Magta sim maach hermano Demetrio. Chadam hiek hichdēu k'augtarr hipierr nem hajap'a wau simuata hich hiiucha jaau simjö merag chuk'u k'ap'ʌ hapi sim, hichdēu chadcha nem wajap'a wau sim. Magua t'um chi hāk'a durrum k'ʌnau hi hēugar wajap'a jaaujem. Mʌchdēujā mag k'ap'ʌ chiraawaita hirua chadcha nem wajap'a wau sim ha chiram. Pua k'ap'ʌ sim, mua chadcha nem jaau chitam.

Hābmiecharam salud

¹³ Mua p̄rl̄g nem jaauju pōoma wai chiram; pari mʌ hēsap gaai pōd t'um jaaupxibam. ¹⁴ Mʌchdēun p̄l̄ dāi jōpcha k'fircha hooju k'firju chiram; maigta maach hiyāh haju.

¹⁵ Gayo, p̄l̄ k'ōinaa chiramk'ir muan Hēwandamagta p̄l̄ kōit jēeu chiraajem. P̄l̄ k'apk'ʌn mawaam k'ʌnaujā p̄rl̄g salud deepāi nʌm; maagwai jūrr mʌ k'apk'ʌn p̄l̄ch haram k'ʌnagjā hagjō hamachpierr mʌ salud jaaupet.

Mʌgdampai hajim p̄rl̄g jaaum hig chirarr. Hayoo kakē,
P̄l̄ch k'ap'ʌm, Juan

JUDAS

Judas h̄esap deepāitarr

K'aíu p'ājī maimua chijā k'lan hat'eeta p'ājī. M̄ag carta p'ātarr woun Judas ha t'ār s̄iejim haajem. Hich m̄ag Judas Santiago d̄ai Jesús heeugpeen hajim hanaabá, hād hābam k'lan. M̄ag cartadamjā h̄ichab, jōoi Juanau hichdēu nacharam deepāitarrjō, iglesiapierr deepārplāigmamua t'umaam k'lanag t'ārmk'īrta Judaau deepāijim haajem.

K'an jawaag hajī. Judas hiek, warr hirua m̄ag cartadam p'āju k'īrjutarran, jāga Jesuu maach peerda haaujē ha jawaagta p'āju k'īrjubaadējim haajem. Mam̄a magtarrta hichdēu hūrwai, mag Hēwandam hiek jaau n̄am hanam k'lanjā s̄ii parhoob nem jaau n̄amua chik'am k'ūgur wēnrram ha hūrbaawaita jūrr chi hāk'a durrum k'lanag hamachdēu nacha hūrwi hāk'atarr hiek gaai huba hamk'īrta p'ājim hanaabá. Hirua chan hichjō hāu hāk'a durrrarr k'lanndam s̄ii mag n̄rrjēe harr k'lanau k'ūgurwi s̄ii hamachjō hapimap'a s̄iejim (vs. 3-4). Magarrau mag nacha hamachdēu hūrtarr hiek'an chadau hich mag hogdāba hāk'anaa, hamach paarmua jaaunaa, bigaaum k'lanagjā hich magta jaaupi jaauju haai n̄amgui hajim hanam (vs. 3,20; Gá. 1:6-9; 1 Ti. 1:19; 6:3,20-21; 2 Ti. 1:13-14).

Jāg Hēwandam hiek jawaag chi machnaan hanamjā s̄ii chik'am k'ūgur wēnrram k'lanan hamach jāg wēnrram gaaimua Hēwandamau ham gaai jerrba mas hab k'aba mas haju k'ap hamk'īr, warr hamach parhoob wēnrrarr gaaimua Hēwandamau s̄ii par daúa hooba harr k'lan higwi, Judaau maachig ejemplodam jaau sim:

Israelnaan hamach t'āar t'eegau hāk'ajā hāk'aba harr (v. 5);

angelnaan Hēwandam chognaan harrta hi hichaaur hatarr (v. 6);

Sodomapien d̄ai Gomorrapien parhoob hamach hōor k'abam d̄ai pa

t'ānarr (v. 7);

Caina hich heeum t'ōotarr (v. 11);

Balaam s̄ii p'atk'on ganam k'ōchgau Hēwandam hiek hūrba harr (v. 11);

maimua Coré hichta warm k'lan k'āaijā hārpai haju hēk'atarr (v. 11).

Salud

¹ M̄an Judaau, Jesucristo chog; m̄achpaiu Santiago heeum. Muata pārag m̄ag h̄esap p'ā chiram, pāar har hich Hēwandamaujā k'ōsinaa hich hiek hāk'amk'īr hichdēucha t'ār hautarr k'lan haawai Jesucristou t'la wai s̄iejem k'lanag. ² Keena, m̄a salud hat'at. Muan Hēwandamagta pāar kōit jēeu chiram, hichdēuta dārrcha pāar heeg hoowia pāach heejā k'ōinaa hapinää hich dēnjo warag dich k'apeenjā k'a k'ōsi hapimk'īr.

Chad k'abam hiekta jaaujem k'lan

(2 Pe 2:1-7)

³ Keena, maach peerdaajem hiek maach t'umaam k'lanau hāba wai n̄am jawaagta m̄ag h̄esap p'ām k'ōchaaga chirajim; pari magtarrta jāg Hēwandam hiek hāk'a n̄am hawi hamach k'augbajupii hawi hermanon-aan chaar hee jāg s̄euk'a n̄rrjēe haawaita heeupemjō m̄ag pārag p'ā deepāi chiram, pāachdēu hāk'a n̄am hiek hisegba warag hag kōitta dich k'apeen kōit jāau n̄mjō d̄ai huba ham d̄ai hiek t'ierrk'a durrumua hādlar pāach k'ūgur haupimaaugau. Jāg pāraru hāk'a n̄amta Hēwandam hiek

charau, har Jesuu hich hi jaaumk'ir hichdëucha jär hautarr k'lanau nacha päächig jaautarr. Jäg hamau pärag jaautarran, parhoobam k'lanau hagjö hi hiek hawi jaau nám hää'äm hugua hajim. ⁴ Pari jäg sëuk'a nlrrjëem k'lanan hoor k'aigbam k'lanau; jäk'lan Hëwandamau hich hiek gaai jaau simjö jerrba k'imiie durr bark'liju k'lan k'abahab. Maguata hamau maach Pör Jesucristo hichta häbpai t'umaam k'lan k'ääijä härpae sierrama higba, warag hi hisegnaa, Hëwandam hoor däi wajap'a k'itaawai hamach chig habaju hawi, sii hamachdëu nem waum haigta waaujem.

⁵ Mua k'ap'la chiram, pärau meraa k'aba nám cha mua jawaagpam hiek. Pari k'irjubat jägají warrgarjä Hëwandamau hich hisegtarr k'lan däi: Maach Pör Hëwandamau maach jöoin israelnaan hichdëu Egaptopien juu heemua hüu peerdä haujim. Pari magtarrjä hichdëu nem jaau sim hipieraa k'aba harr k'lanan israelnaan harr hääba hichiita k'échpäijim. ⁶ Maimua hagjö k'ir heyaa habat hichab, jäga hich Hëwandam chognaan hich Hëwandam däicha naajerra hich k'ääi härpae haju hék'atarr gaaimua hich chognaan harr hääba hich haarmua bark'lijij. Päadë k'irjubat hüs ham jäga ná: Hëwandamau jälk'anaa k'ichag hee ham preso p'ë wai sim, hich maig höberajä k'augba, hichdëu mäg durr hi hagk'am hedta warag ham k'aibag wauwi hich mag wënrraju jawaag. ⁷ K'ir heyaa habat hichab jägají Hëwandamau Sodomapien däi, Gomorrapien däi maimua hag dak'a deeum p'öbör nänlid harr k'lan däijä hagjö. Hamau parhooba sii hamach hllin k'abam däita hamachdëu ham haig hanan hamach k'amannaan hap'ajä hllin däimjö haajeejim. Hamach mag t'anarr gaaimua Hëwandamau sii chi p'öbör t'um hag hee hoor t'anarrpa warre hörpäijim. Mag ham hörtarran, magam gaaimua jäga k'imiie durrijä mag p'öbör hörtarrjö hôt huu wëjom t'ojä t'oba sierram heeta hichdëu bark'liju t'umaam k'lan nag k'ap hamk'ir hajim.

⁸ Warrgarwe Hëwandamau hoor k'aigbam k'lan däi maagjerr k'ap'la nlmta, jäg pärag sëuk'a nem jaaujem k'lanan warag Hëwandamauta hamach k'ääipi hauwia hiek durag jaautarr wajap'a k'ap'la nám hawia, warag hamachdëupai hamach morjä slrk'aba härpinaa bigaam k'lanjä härpiejem. Mag nám däi hichab maach Pör Hëwandam chadcha juu t'eeg sierrama serbilbag p'ënaa hamachdëuta k'apcha nám hawia, Hëwandam chognaan wa meepen hawiajä högk'aba jüur hiek'aajem. ⁹ Pari ham k'ääi Hëwandam chognaan pör Arcángel Miguel haajemuajä, Moisés meebaraadeewai, hi mor hat'ee mepeer däi jürr chik'am hipeer hahau k'aawaijä bllrjä hirig k'aigbajä hiek'aba, sii warag "Pach mä däi jäg chiram paar nau Hëwandamauta pürgag meeurrau slijugui" hajim. ¹⁰ Hëwandam chogaujä k'aigba hiek'aba harrta, magju k'ääi sii jäg sëuk'a nem jaau nlrrjëem k'lanauta hamachdëu nem k'augbam higwiapa k'aigba hiek'aajem. Maimua mag hamau nem k'ap'la nám hanamjä sii nemchaain k'irjugjöpai nlmta mag k'ap'la nám haajem. Mag k'ap'la nám hanamn sii wir haig hamachdëupai hamach k'aibag wau námjö nlmta mag nám.

¹¹ ¡Héh, hapdurr jäg nlrrjëem k'lan! Jägam k'lanan Caínjö dich k'apeen hoomap'anaa hamach daar nem wajap'a waauwaijä k'öchk'abata sierrjëem. Jägam k'lanan hichab Balaamjö sii p'atk'on ganam k'öchgaupaita jäg nlrrjëem; magna hamachta warrgar woun Coré haajerrjö chi pörk'am k'öchk'a nám. Coré mag Moisés hisegwia jürr hichta chi pörk'am k'öchk'atarr paarjä hich higar narr k'lanpa Hëwandamau warre

k'ëchpäitarrjö hamjä hagjö k'ëchpäiju hich Hëwandamau. ¹² Jägäm k'ɻnan Cristo maach kõit meetarr k'ir heyaa haag biirdnaa pääar däi hâba t'ach k'oowaijä, hatcha t'ach pöm waibéenaa dödöjö pömjä waibée nám gaaimua sii pääar k'ir naaupiejem, mag waibéenaa k'oowaijä warm k'ɻan dak'ir jürr hamachta hatchapai haawai. Jägäm k'ɻnanau chan bigaum k'ɻndamjä k'irjuba sii hamachpaita k'irju s̄isidäm. Jäg chadam hiekjö nem jaau wënrräm k'ɻnan par noseg chëbamta sii hedjä noseg chëjujö t'lnarr p'uu haaisirbäaiwai chëba sii hõor k'ügujemjöta s̄isidäm. Jägäm k'ɻnan hîchab nemjürr bâlrjä chëba haajemjöta s̄isidäm, hamau nem jaau nám hûrwia hõrau bâlrjä k'irjug wajap'amjä hauba naawai. Hamach mag s̄isidäm gaaimua ya biek numi k'ëchwia námjöta nám, hamach k'aibag hee hich mag t'aabatarr gaaimua maimua Cristo hiekjä hisegwi hi hichaaurta nem jaau nám gaaimua. Maigta ya pa chi k'aarpa jëunaa hörbabäimjö haju Hëwandamau ham däi. ¹³ Jägäm k'ɻnanau chan nem wajap'a wauba sii maach dawag k'abam nem hap'ata waaujem. Mag hamau nem wau nám k'irjuwai chan sii dö higaau nem maach hinaam t'ɻuba t'lnamjöta s̄isidäm. Jägäm k'ɻnan hîchab har sii p'ïdag p'ug mawia k'ichag hee chukk'u haadeejemjöta s̄isidäm, hamau nem jaau nám gaaimua bâlrjä hõrau nem wajap'am k'augba haajeewai. Hamach nem k'aigba wau nám gaaimua hamjä hich jägtä Hëwandamau ham k'ichag hee päib k'aba p'iju, hich mam naam hiek násimk'ir. ¹⁴ Hich jäg k'aigba sëuk'a nem jaau nárrjëe haju k'ɻan higwiata hîchab Hëwandam hi jaaumie Enoc haajerraujä warrgarwe Adán homparr haigmua hagt'a hõor pömcha k'aba náwe ya hichdëu hoo wai simjö magju k'ap'la mág p'ä plajim haajem:

“Mua maach Pör Hëwandam hoojimgui” hajim hanám “hich chognaan pöoma t'lnam däi hurum.

¹⁵ Mag hurumän hõor t'um k'aigbam k'ɻnag hamachdëu nem k'aibag waunaa parhooba hich higwia hiparii hiek'aajerr paarjä ham k'aibag wauju jawaanta hurumgui” hajim hanám.

Magta hiek'ajim haajem jöoi Enoc haajerrau. ¹⁶ Maguata jäg sëuk'a nem jaau nám k'ɻnan hamach k'aigba haawaijä sii k'iu jumba warag deeum k'ɻan gaai t'lwia chik'am gaaimuata jäg nám haajerram; jägäm k'ɻnanau chan hamachdëu nem hoowaijä sii par daúa hooba warre hat'uuchata jaaupäimaajem. Mag hâba hamachdëu nem k'ösimpaita wau nám gaaimua hamachpai häu hajuuta k'irju s̄ierjëem. Hamachpaita t'ö hiek'a s̄ierjëem; maimua chik'am t'ö hiek'aawaijä mag hiek'abarm gaaimua jürr hamach däi wajap'a hamk'irpaita mag hiek'a s̄ierjëem.

Chi hâk'a durrum k'ɻan wawitarr

¹⁷ K'ir heyaa habat keena, har maach Pör Jesucristoou doce hichdëucha jär hautarr k'ɻnanau päächig jaautarr hiek. ¹⁸ Hamau pärag magjierram: “Keena, ya Hëwandamau maach hi hagk'aju gayaa paawai sii hõor hamach k'öchagpierra nem waum k'öchk'anaa chi hâk'a durrum k'ɻanjä wau hiek'aa neeme s̄isid haju” ha jaaupierram pärag. ¹⁹ Magtarr haawai chadcha merag chukk'u s̄isidäm, har pääar hee sëuk'a wënrraajem k'ɻnanau chan bâlrjä Hëwandam Hak'aar chuk'u haawaita mag hamachdëu nem waum haig waunaa hõor hõ hâba t'lnarrjä warag haaidabapäim.

²⁰ Hermanonaan, pari pärau hâk'atarr hiek hich Hëwandamauta k'augpitarr haawai bâlrjä mág heegarm k'irjugjö k'aba sim. Magua

muan pāragan hag hiek gaaita pāach k'apeenjā hagdaujō bāaupiju hēk'abat ha chiram. Pāach Hēwandamag jēeuwajā hich Hēwandam Hak'arau jēeupi simjōta jēeubat.²¹ Hēwandamau pāach k'ōsi sim k'ap nem wajap'a wau nām gaaimua hich jāg pāach daupiita p'ē wai nārrapibat hirig. Mag nāmuia hāba deeu maach Pör Jesucristo bēeju hedta nābat; mag hich pierrwaita maach dau haug k'augwi hichjō hich mag tag meejā meeба hich dāi p'ē wai sīsiju.

²² Har sēuk'a nem jaau nām k'ānau deeum hiekta jaau nām hūrwia maach Hēwandam hiek chaarta warag hāk'aju k'augba haadēp'ām k'ān dau haug k'aug paraanaa warag hamag Hēwandam hiek chaarta p'ārba jaaunaat, hūwaai hāk'amk'īir. ²³ Maimua har warre parhoobam hiekta hāk'a nām gaaimua ya hōt huu t'ānām heeta dārbaagpamjō nām k'ānānjā, hok'oom hiekcha hok'ooju nawe, ham k'aigpēr hat'at, Hēwandam hiek chaarta jaau nāmuia. Pari warm k'ān har hat'uucha nām k'ānānjā hagiō dau hee haug k'aug paraa habat; mag ham dau haug k'aug naab mamā, ham dāi k'īir k'ap'ānaa hamau nem waaujemjā put sōr memerk'ōmjō warre hisegbat. Jāk'ānan hamach parhooba pekau wau nām gaaimua k'ajūapatā sīi haguā p'uur sīsidāmjō sīsidām.

Hābmiecha Hēwandam t'ō hiek'atarr

²⁴ Pari pāar chadcha maach Hēwandam hābpai k'itām dēn haawai hoob k'īirjumiet. Hichdēuta maach Pör Jesucristo gaaimua maach peerdā hauwia, hich juu t'eegauta maach pekau hee burrpiba t'āanāa, maach hi hagk'am hedjā honeeta bālrjā pekau chuk'u p'ē hauju, hich mag hich dāi naamk'īir. ²⁵ Mag Hēwandamta warrgarwejā t'umaam k'ān k'āai chi wajapcharam hanāa chi hārāacharamāu; hichpaita māg hatagjā chi juu t'ierr hanāa hich mag hiek t'eegjā sierraju.

Māgdam hajim pārag jaaum hig chirarr. Hayoo keena,

Judas

EL APOCALIPSIS

Juan k'āitarr

Juanau m^{ag} hich k'āitarr hōrag jawaag p'āawai ya jōoiraan k'itajim haajem. Hich mag jaar hīchab Jesūs higar hāk'a durrum k'^{lln} hoomaaugau hōrau ham hēudeejā hēk'anaa, cárcel deg p̄inaa wajapp'a dau haug waupiejeejim haajem. Hēwandamau hoowai mag hich chaain wajap dau haug wau durrum hoobaawaita jōoi Juan k'āapi haujim hanaabá, mag k'āapi hat'amua nem t'um t'^{lln} m^{an} hichdēuta k'ap haajeewai mag hich chaain dau hap'^{ll} hapi n^{am} k'^{lln} dāijā hichdēu k'ap haju jawaag.

Magta chadcha Juanau Hēwandamau hich k'āapiinaa hichig hoopitarr t'umaa p'ājim haajem, chi hāk'a durrum k'^{lln} dāndam warag k'^{llr} honee hamk'^{llr}; mag n^{am} dāi hīchab hich Cristojā hūwai deeu bēewi hōor hich dau na k'aigba haajerr k'^{lln} t'um t'eernaa hisegju k'ap hamk'^{llr}. Juanau hich paarmua ya chi hāk'a durrum k'^{lln} nag Cristoou magju k'ap hapinaa, m^{ag} jēb gaai p'it'urg hau wēn^{ll} rawiajā, warag mag^{llm}jā higba Cristo dāita hogd^{ll}ba hubla wēn^{ll} rapim k'^{ll}ochgauta m^{ag} hēsap p'ājim haajem.

Juanau hichdēu nem hoomatarr hīgk'amam hūurwai, chadcha maach dauderra haju haai sim, dichdēuta hootarr hak'iin. Pari maagwai chi hāk'a narr k'^{lln} nau k'ap'naajim hanaabá, Hēwandamau m^{ag} durr k'aigba haju jaau sim. Juanau hich daúachata hoojim haajem, Hēwandamau m^{ag} durr hi hagk'abarm hed jäga hirua hōor gaai juu k'^{ll}aba deeu. Hēwandamau magta hirig nem k'^{llr} pogk'e hoopimajim hanaabá, t'um hichdēu hootarrjōo jaumamk'^{llr}. Pari chi Hēwandam hiek hāk'aba n^{am} k'^{lln} nau chan par Juanau mag hichdēu hootarrjō wajap'a hēsap gaai p'ātarr t'^{ll}arjerrjā k'augba haajeejim hanaabá.

Ya hīs hewag paawai Juan k'āitarr higwia hōrau hamach k'^{llr}jugpierr jaaujem. Pari Hēwandamau t'umaam k'^{lln} nag hārcha k'ap'hapim k'^{lōsi} sim^{lln} m^{ag} gau: M^{ag} n^{ll} hawia dēgölp Hēwandamau Jesucristo dāimua hamach k'a huk'ur harr k'^{lln} t'um warre sīi hichdēuta pödpäiwia hichta hārpai sīsiju. Mag hedan chi mepeerpata Hēwandamau sīi heeg bālu bicht^{ll}gbaadēmjōta haju hanaabá. Pari magtarr k'ur har hi hiek hāk'awia hogd^{ll}ba hich mag durrarr k'^{lln}nan hich dāi hich mag wēn^{ll}ramk'^{llr}, hāgt'ar p'ē harrwia hich mag hich dāi p'ē wai sīsiju haajem.

¹ M^{lln} Juanau, Jesucristo chog. Muata pārag m^{ll}chdēu hootarr jaauum hig chir^{llm}. M^{ag} mua jawaagpam hiek'an hich Hēwandamaucha Jesucristoog jaautarrou. Mag hichig jaubaawaita m^{al} k'āapi hauwi m^{ll}rāg jaaujim, jūrr mua hich hiek hāk'a durrum k'^{lln} nag jaumak'^{llr}. M^{ag} hiek t'um hich jaaubarmjō chadcha jōpcha haju k'ap hamk'^{llr}, Jesucristoou hich chog hāb hāgt'ar hich dāi sīejem^{ll}ta jaaujim, mag m^{al} k'āapi hat'am hee jūrr magua m^{ll}rāg jaumak'^{llr}. ² Magbaawaita Hēwandamau Jesucristo dāimua m^{ll}chig hoopinaa m^{ll}chig hūrpitarrpa t'umaa p'ā chir^{llm}. ³ Chi m^{ag} mua p'ābarm hēsap t'^{llr} sim woun honee haju; maimua honee hajurau hīchab m^{ag} hich hiek p'ā sim gaai Hēwandamau nem t'um hichdēu jaau sim hiek hābmua t'^{llr}mam hūrwia hag gaai jaau simjō hi hipierraa wēn^{ll}ram k'^{lln}. Ya chadcha t'um m^{ag} hēsap gaai hichdēu jaau simjō hōbēberg maju dakk'a pamam.

P'öbör siete narr hee iglesiapierr Juanau hēsap p'ānaa haaidatarr

⁴⁻⁵ MΛΛN Juanau. Muata mΛg hēsap p'ā deepäi chiräm Asia durr p'öbör siete nΛm hee Hēwandam hiek hÄk'a nΛm k'Λnag. Mua pāar kōit jēeu chiräm, hichta warrgarwe hich mag sieriñanaa mΛg hatagjä hich mag sieriñaju higwia, hich k'u juupjem k'īrp'ee hich Hēwandam Hak'aar sieriñäm higwia, maimua Jesucristo chadam hiek chaarcha jaauchétarr higwiajä jēeu chiräm, pāar dau hee haug k'aug paraanaa pāar hÄu wai nΛm dÄi hÄchab pāar k'ōinaa wai wēnΛrramk'īir. Mag Cristota meeba harrjö nacha hiiu p'iidawia mΛg reinaan t'ΛnΛm k'āajä hiek t'eeg hÄrcha sieriñäm. Hich hag Cristota maach daupigau hädaraa hich t'ōopijim. Magbarmua maach k'aibag chugpaapläiwia ⁶ hich Haai hanaa hich Hēwandam hat'ee maachta p'adnaank'a haujim, hich dÄi hagdaujö hiek t'et'e wēnΛrramk'īir. Hirigta hÄba t'umaam k'Λnau, "Hich happaita hÄba Hēwandam chaark'a sieriñäm" ha hiek'anaa, "Hichdëupaita warrgarwejä nem t'um k'ap'Λnaa mΛg hatagjä k'ap'Λ sieriñaju; maata maach Hēwandamau" ha t'ö hiek'aju haai nΛm.

⁷ Cristo, Hēwandam Hiewaa, hedjä baug hee hurum t'umaam k'Λnau hamach daúa hooju, hi t'ōtarr k'Λnau.

Magbaawai durripierram k'Λnau hamach daujä merag p'ëwi, jürr hamach gaai mas haju k'ap, hi hökgau hicharaucha bïejurau.

Magju hanΛm chan sëuk'aawai k'abam.

⁸ Hich Hēwandamauta hich higwia, "Machpaita nacharam hēsapdau Ajönaa chi hÄbmiecharam Zetajö chitäm" ha hiek'ajem, hich warrgarwejä hich mag sieriñawi mΛg hatagjä hich mag sieriñaju Jöoirau. Hichdëu mag sim haawai hoob k'īrjumiet. Hichta Hēwandamau, t'umaam k'Λn Pör; hi hat'ee chan p'it'urm nem chuk'um.

K'āaipi hat'amua maach Pör Jesucristo hootarr

⁹ MΛΛn pāach k'od har Jesús hiek gaaimus päächjö p'it'urg hau pΛrba k'itaajemuata pārag mΛg hēsap p'ā deepäi chiräm. Mag p'it'urg haaujeeb mamΛ, hich Jesucristoouta magam hÄwataagjä juapá deejeewai, magamjä higba, p'it'urg jeedä k'itamua hi haar barwi hi k'īr wajaug hoo wai chitaju. Hēwandam hiek jaau chitäm dÄi Jesuu nem wau nΛrrarr mΛch daúacha hoojerrta jaau chitäm gaaimus, mau döjärr p'ram Patmos hanΛm gaai preso chiräm. ¹⁰ Mag mΛ preso chirämta biek hÄb domighed hich Hēwandam Hak'aarta mΛ gaai p'ës haicheewai, mΛ dau heert'ag hat'amjö habarm hee, trompeta hiekjöta nem jëbag mΛ hëugarmua mΛrg hiek'achëwia, ¹¹ "Nau mua pΛchig nem hoopibarm t'umaa hēsap gaai p'ānaa Asia durr p'öbör siete nΛm hee mΛ hiek hÄk'a nΛm k'Λn haerdee-bapäi" hajim: "Efesopienag, Esmirnapienag, Pérgamopienag, Tiatirapienag, Sardipienag, Filadelfiapienag maimua Laodiceapienagjä hagjö."

¹² Machig mag hiek'abaichäm k'ap haag hawi mua hewag p'Λrbanaa hoowai, lámpara bÄ hausñijemta p'īr dën p'urii k'it'ëem hÄbam haig siete nΛm hoojim. ¹³ Maimua mag lámpara siete nΛm järr mua hoowai, woun hÄb hich Jöoi Hiewaa Jesujöhö simta hichk'aarjä haraa correerjö p'īr dën p'u k'itamua hÄi jñnaa k'ajüa bÄ duurga k'īeb bÄ k'ädau haar jüa dΛnΛm hoojim. ¹⁴ Mag simΛn k'īrjug k'aauga sieriñawai sii lanjöta pördam bÄpp'ä k'itajim, hich k'īrjug k'augau. Maagwai hich daúapai nem t'um k'ap'Λ haajeewai, hi dau hoowain sii hõtdaujöta huujëer huujëer sisiid hajim. ¹⁵ Hi bÄ, sii nem hinag hõtdau hee bΛlupinää wau simjö nem t'eega silejim, bronzejö. Mag nem t'eeg silewai sii huhbΛ hoodnnaajim, bÄlrjä

burrju k'aba. Mag hi bā broncejō sīewai sīi p'uū k'itajim. Mag sim hiek'a sim hūurwai, hichta t'umaam k'āan k'āai hiek t'eeg sīerraawai, sīi p'ūasdau dapagta dō higaau jurrdābaichēm hiekjō sīejim, hi hiek.¹⁶ Mag simua hich juachaar gar p'īdag siete wai dānaajim; hich hi hee espaar k'ēu mii k'itam p'ōpā garm magwe dēe k'itamjā wai sīejim, hagua hich hoomap'am k'āanag bālgrjā hich jua jāmpiba haag. Maimua hi k'īir hoowain sīi hedau pechagk'am hee nem p'uum hoo nāmjōta maach dau pērpermjō sīejim, pōd hi dāi k'īircha heerpaju k'aba.

Magta mārāg māch daúacha maach Pör Jesucristoou hich hoopijim.

¹⁷ Mag hoobarmān māan sīi chi meemjōta t'ābēpjā chuk'u hi bāk'arr buju haimajim. Mamā magbaawai hichdēu mā gaai pārnāa, "Hoob jāp'ierram" hajim. "Māchta nem t'um hompaaju nawe chirajim; māg durr t'um höwiajā māchta hich mag chirsiju k'abahab" hajim mārāg. ¹⁸ "Māchpai k'abahab" hajim, "har meewi deeu hiiu p'iidātarr; magtarr cha hagt'a hiiu chirām, māg hatagjā hich mag hiiu chitām hiek'au. Māchdēuta k'ap chirāmgu" hajim, "jāagwaichata hōor meepiju, maimua mag meewaijā chijā k'ānta k'īmie durr wētjū" ha hiek'amajim mārāg. ¹⁹ Maimua mārāg, "Cha pāchdēu nem hoobarm dāi nau pāchig hoopibarmpa hēsap gaai t'umaa p'ā sīubā" hajim, "māagwai nem hin t'ānām, maimua māgtarr k'urjā nem höbēberg maju t'um p'ā sīubā" hajim. ²⁰ Maimua mārāg, "¿Pua k'ap'ā chirā" hajim "k'ani jaau sī har mua māch juachaar gar p'īdag siete wai chirarr, maimua lámpara hausīujemjā p'īr dēn siete wai chirarr?" Magnaa hichdēupai, "Har p'īdag siete narr, jā mag siete iglesia nām hee hagjō pastornaan siete nām k'ānta jaau simgui" hajim. "Maagwai mag chi lámpara hausīujem hagjō siete narr, jāk'āan Asia durr mag iglesia siete nāmta jaau simgui" ha jaaujim mārāg hich Cristooucha.

2

Asia durr p'ōbōr siete narr hee iglesiapier hiek jaaupāitarr

Mag māchig Asia durr mag iglesia siete nām heem pastornaanag hamachpierr hēsap p'ānnaa haaidāpi jaautarr haawai māk'āan hēsap pāar hat'eyau:

1. Efeso p'ōbōr heem pastorrag hiek jaaupāitarr

¹ Efeso p'ōbōr heem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta hich himeerba jaaupitarr haawai muata pārāg māg hēsap p'ā chirām. Mamā chi hiek'an hich chi iglesia siete nāmpier hārranaa hich juachaar garmua pāar chi pastornaan siete nāmjā burrpiba wai sīejemuata pārāg hich himeerba māg hēsap p'ā deepāripijim. Magtarr haawai pārāg jaauk'im, chamā pā hat'eem hiek pārāg jaaupitarrau:

² Hi hiek pua nem wau sim t'umaa hirua k'ap'ā chirām haajem. Hirua k'ap'ā chirām haajem, pā p'īdag chadcha nem t'eeg sim, mama pua magāmjā higba hich mag jua jeeuba p'īdk'a k'itaajem. Pāch k'apeenau nem k'aigba waauwaijā pua sīi k'īuu hāwatba haajemjā hirua k'app'ā chirām haajem. Har hamach hīupai hamata Hēwandamau hich hi jaaumk'īir jār haujim haajem k'āan sēu pār hawaagjā ham dāi jāau nāmjō par hiek'aupai juapā chach hoowia chadcha ham sēunemeg pār hautarrjā hirua k'ap'ā chirām haajem. ³ Hi hiek pā chadcha hi gaaimua p'it'ur k'itaajem haajem. Mama magāmjā pā k'īir bāl haa k'augba ni

k'ajewaačā k'augba p'idk'a k'itaajem haajem. ⁴ PΛ mag k'itab mamaλ, hi hiek hirua warr pΛ pΛch sieriö hooba chirλm haajem. ¿K'an jāgwi pua jāg warramjöcha hi k'ōchk'aba sī? ha sim hichdēu. ⁵ Magua hirua pΛrΛg, k'īir heyaa habá ha sim; hi hiek warr pΛ jāg k'aba sīejim haajem. Hāsie hewag pΛch k'aibag k'īirjuwia hiseg jēeubá, warr pΛchdēu hi k'ōsi haajerrjö hi k'ōsi haag. Mamaλ pua magbamλn, pΛ haar mawia hi hiek hirua warre pΛ iglesia lámpara sörjö hisegpriju haajem, tag highba haag. ⁶ Mamaλ jāg hirua Nicolás higar nλm k'λλnau nem jaau wēnλrrλm hichdēujā k'ōchk'aba simjö puajā ham higar k'aba sīewai hāu sim haajem. Pua jāg sim haig hi hiek hichjā pΛ higar chirλm haajem.

⁷ Magnaa hichdēupai, "Har chi jāg hārλλ nλm k'λλnau Hēwandam Hak'arau mλk'λλn iglesiaag nem jaau sim hūrbat" ha sim. Har p'it'urg hau wēnλrrawiajā hich mag hi k'ōsi wēnλrrλm k'λλnan hāgt'ar hich Hēwandam dīicha wēnλrraju haajem. Mak'λλnag hirua Hēwandam nemjīr gayam nemjō jōpiju haajem, hōor hich mag hiiu wēnλrrapiejem nemjō.

2. Esmirna p'öbör heem pastorrag hiek jaaupāitarr

⁸ Esmirna p'öbör heem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta hich himeerba jaaupitarr haawai muata pΛrΛg mλg hēsap p'ā chirλm. Mamaλ chi hiek'an hich chi Nacharam hanaa chi Hābmiecharam haajemuata pΛrΛg hich himeerba mλg hēsap p'ā deepāipijim; hajapcharan har meewi deeu hiiu p'iidλtarrauma. Magtarr haawai pΛrΛg jaauk'im, chamā pΛ hat'eem hiek pΛrΛg jaaupitarrau:

⁹ Hi hiek pua nem wau sim t'um k'ap'λnaa, pΛ wajapp'a hi gaaimua p'it'urg hau k'itaajemjā hirua k'ap'λ chirλm haajem. Hi hiek hirua k'ap'λ chirλm haajem, pΛλn chadcha dau hap'λλ k'itλm. Mamaλ hāgt'arin pΛλn nem wajap'am paraam haajem. Har hamach hiiupain hamta judion-aan haawai Hēwandam chaainau haajem k'λλnau pΛ hēugar parhooba hiek'aajemjā hīchab hirua k'ap'λ chirλm haajem. Mamaλ pΛrΛg ham hiek hasekaspiba sim. Jāk'λλnan sīi dösāt higar naawaita jāg t'λnλm hanaabá. ¹⁰ Hi hiek pΛch dau hap'λλ hajujā hoob högk'am haajem. Chadcha pāar Hēwandam dīi hubλ nλm k'ap haag hawi pāar heem hāaur k'λλn dösātau cárcel degjā dubpāimaju hanaabá. Maagwai tagam k'λλn hēudeejā hēk'awi därrcha p'it'urg haupiju haajem. Pari magλmja higba hich dīita hich mag hubλ naapi sim. Mag wēnλrrλmλn, hāgt'ar pawiajā hich mag pāar hi dīi nλisiju haajem.

¹¹ Magnaa hichdēupai, "Har jāg hārλλ nλm k'λλnau Hēwandam Hak'arau mλk'λλn iglesiaag jaau sim hūrbat" ha sim. Har högk'aba hāu magλm t'um hāwatpāi nλm k'λλnan, warm k'λλn k'īmie durr wēt t'λnλm daar, Hēwandamau jūrr hich haarta p'ē hauju haajem.

3. Pérgamo p'öbör heem pastorrag hiek jaaupāitarr

¹² Pérgamo p'öbör heem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta hich himeerba jaaupitarr haawai muata pΛrΛgjā mλg hēsap p'ā chirλm. Mamaλ chi hiek'an mag hich hi hee espaar k'ēu mii k'itλm p'ōpā garm magwe dēe k'itλm wai sīejemuata pΛrΛg hich himeerba mλg hēsap gaai mλg jaaupāipijim. Magtarr haawai pΛrΛg jaauk'im, chamā pΛ hat'eem hiek pΛrΛg jaaupitarrau:

¹³ Hi hiek pua nem waaujem t'umaa hirua k'ap'λ chirλm haajem. PΛ sim p'öbör dösāt p'öbör hanaabá. Mamaλ hirua k'ap'λ chirλm haajem,

magam hāba pua hich k'a hogdla ba k'itam. Hirua k'ap'Λ chiram haajem, har Antipas k'ararrau hich daúacha hoowia hich hiek jaau k'itam hat'ee chi dōsāt higar t'anarr k'lanau hi t'ōo nām jaarjā, pua hāsie plachdēu hich hiek hāk'atarrjā hisegba chadcha hīsjā hag'ta hich mag hich k'a hogdla ba k'itam. ¹⁴ MamΛ magam hāba, hi hiek pΛ k'aigba simjā hirua hoo chiram haajem. Maguata pua Balaam higar nām k'lanagjā hiek'aba sīi hoo wai sim hanaabá. Hich jāg Balamau hajim hanaabá, deeum woun Balac haajerrag israelnaanag nem k'aigba waupi jaaujerr. Hich jāgua hajim hanaabá, har hamach juu wautarrta hēwandamk'a wai nāmlag jēwaag hag k'irp'ee nemchaain t'orrp'ē wai narr nemek modjā k'öpi jaaunaa hīchab parhooba dich hōor k'abam dāijā k'apes haju haai nām ha jaautarr. Pua mag k'ap'Λ simta mag Balaam higar nām k'lanag bālrjā hiek'aba sim haajem. ¹⁵ MamΛ hi hiek mag happajā k'aba, plach iglesia hee Nicolaitanaan higar nām k'lanjā jārwērppāiba, pua sīi hoo wai sim hanaabá. Nicolaitanaanau nem jaau nām chan hirua k'öchk'aba chitam haajem. ¹⁶ Magua hirua plārlag, "Hāsie hewag plach k'aibag k'irjuwia Hēwandamag hiseg jēubá" ha sim. Magbaju hat'een, pΛ haar mawia hich hi heem esparaupai warag pāach dāipata wērbaimaju jaau sim.

¹⁷ Magnaa hichdēupai, "Har jāg hār nām k'lanau Hēwandam Hak'arau māk'lan iglesiaag jaau sim hūrbat" ha sim. Har högk'aba hāu magam t'um hāwatbaplāmg, hāgt'ar pawiajā māg jēb gaaim nem k'oojem k'ir k'abamta k'öpinaa mokdaudam bāp'ā k'itam gaai t'ār hiiur p'ā k'itamjā hichdēucha deeu haajem. Mag t'ār chan bigaaum k'lanau k'augba, hāba chi hat'amuapaita k'ap'Λ haju haajem.

4. Tiatira p'öbör heem pastorrag hiek jaaupāitarr

¹⁸ Tiatira p'öbör heem pastor:

Maach Pōr Jesucristoouta hich himeerba jaaupitarr haawai muata plārlag māg hēsap p'ā chiram. MamΛ chi hiek'an Hēwandam Hiewaa har dau sīi hōtdau huu t'ālmjōnaa bājā sīi bronzejō p'uunaa bāpā t'eeeg sīerramuata plārlag māg hiek jaaupāipijim. Magtarr haawai chamā pΛ hat'eem hiek jaaupitarrau:

¹⁹ Hi hiek hirua k'ap'Λ chiram haajem pua nem wau sim. Hi hiek pua hōor k'a k'ōsinaa plachdēu hich hiek hāk'atarrjā chadcha hisegba hogdla ba hāk'ab sim haajem. Pua nem waauwajā k'ir t'ū waaujem haajem, waumap'amjā haba. Maimua hi hiek hīs pua warram k'āajā hārcha nem wau sim haajem, maimuajā wajapcha. ²⁰ MamΛ par pΛ mag sim hāba, pΛ jaauju paraa sim haajem: Pua hādlraata Jezabelag hi chaain k'ügurpi sim haajem. Jāgwi? Hichdēupai hiita Hēwandam hi jaaumie hawi hādlraa dich hōor k'abam dāijā k'apes haju haai nām ha jaaupinaa hīchab Hēwandam chaar k'abamāg jēwaag nemek mod wai narrjā k'öpi jaau simjā bālrjā hirig hiek'aba hādlraa mag jaaupiewaima. ²¹ Hī jāg simΛ hirua sīi hoo chiram haajem, chi Jezabelau jāg nem k'aigba wau sim t'umaa hāsie hewag k'irjuwia magam k'aibag hichig chugpaapi jēuemk'ir. MamΛ magamta jēeujōjōopajā k'aba, ni jāg sīi hemk'ooin parhoobam dāi sīerramjā hich jua plāba, hich hag'ta sīerram hanam. ²² Hūrbā, mua plārlag jaauk'im: Jōoirau jaauwai hich jāg hārram gaaimua warre wajap hi dau haug waupiju haajem; maimua har hirua nem jaau sim higarnaa hi dāi k'apes harr k'lanjā hamach k'aibag hiseg jēeuwia hich higar t'eerbabamΛ, hīchab hirua hamjā wajap dau haug hauwi ham hōk'irjug pōoma hich hagjō hapiju haajem. ²³ Hi chaainjā

warre k'ëchp̄xiju hanaabá. Mag hoobaawaita t'um iglesia nñanidam heem k'ññau k'ak'apdö haju hanaabá, hichdëuta chadcha hõor t'umaam k'ññ t'ðar k'ap'ñnaa ham k'ñirjugjä k'ap'ñ chitam. Hi hiek hõrau k'ap'ñ haju haajem hñchab, hamachdëu nem waumarrpierr hichdëuta ham dñijä hamachdëu haajerrjö haju.²⁴ Mamñ hi hiek pñaar har dösät hiekta hõrau hamachdëupain chadcharam hiek hawi hagñg hee t'ñnarr k'ññ higar bñllrjä wëtba harr k'ññ nag chan hirua tag hatcha nem waupi jaaubam haajem.²⁵ Mamñ hichiita hich deeu mñg jëb gaai pñaach hawaan bëe nñm hora, pñaachdëu hich hiek hñrwia hñk'atarran warag hogdñba hich jäg hñk'api sim.²⁶ Har hewag wëtba warag hamachdëuta magñm t'um hñwatpñwi hichdëu nem jaau simpai wau wénrram k'ññ nag hirua hich jäg hich Hayau hichjä hiek t'eeg hapitarrjö hamjä hiek t'eeg hapiju haajem, hich dñi hñba mñg durr gaai hõor t'um t'ñnñm pörk'amkñir.²⁷ Mag hamachta chi pörnaank'a nñisiewai, hamauta mñg jëb gayam k'ññ dñi nem juu t'eeg hamach garmuata t'ñr t'orrbar sñubarmjö dajék wai nñisiju hanaabá.²⁸ Hi hiek har chi mag nñm k'ññ nag hirua hñchab hamag hedp'err garm p'ñdagjä deeju haajem; hajapcharan hichpaita ham dñnk'api hauju hanaabá.

²⁹ Magnaa hichdëupai, “Har jñg hñrla nñm k'ññau Hñwandam Hak'arau mak'ññ iglesiaag jaau sim hñrbat” ha sim.

3

5. Sardis p'öbör hëem pastorrag hiek jaaupñitarr

¹ Sardis p'öbör heem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta hich himeerba jaaupitarr haawai muata pñrñg mñg hñsap p'ñ chiram. Mamñ chi hiek'an har Hñwandam Hak'aar hich gaai wai sñena p'ñdagjä siete wai sñejemuata pñrñg hich himeerba mñg hiek jaaupñipijim. Magtarr haawai chamá pñ hat'eem hiek pñrñg jaaupitarrau:

Hi hiek pñan chadcha t'ñrp'oo sim haajem, Hñwandam hi jëwaag. Mamñ mag simññ pñan pñch pekau heepai sñi chi t'ñmjö simta jäg sim hanaabá.² Hichdëu pñ mag sim hoo sñewai pñrñg “K'ñir hubñ habá” ha sim; “maimua har hñk'a durrum hanñmta k'a t'ñu k'it'ëem k'ññnjä k'ñir honee hapibá” ha sim. Magbamñ jäk'ññjä warag heeg pawia k'ëchju hanaabá. Hi hiek hirua hoowai pua nem wau sim Hñwandamau hoowaijä hñu k'aba sim haajem.³ Har nacha pñchdëu hñrwia hñk'atarr hiekta k'ñirjuna, pñchdëu k'aigba harr Hñwandamag chugpaapi jëeunaa, deeu hi dñi hubñ habá. Hi hiek pua magbaju hat'een, nem jñgk'aajem k'ññ sñi dëgölp nem jñgk'aimaajemjö, hõor barbajöjöo sñerr hee dëgölp pñ haar barwi pñ gaai mas deeju haajem.⁴ Mag naab mamañ jäig Sardiim iglesia hee hñu hagt'a nñm haajem, hñaur k'ññ hñdñlar pekaúg hamach hñrpapiba durrum k'ññ. Mak'ññta k'ajüa bñp'ä jñunaa hi dñi wénrraju hanaabá, ham hamachdëu hich hipierr wajap'a harr gaaimua chadcha mag wénrraju haai naawai.⁵ Har högk'aba hñu magñm t'um hñwatpñi nñm k'ññagan hirua k'ajüa bñp'ämtra jñapiju haajem. Hi hiek magñm k'ññ t'ñr chan hirua hich haar hauju k'ññ t'ñr p'ñajem hag hñsap gaaimua borraapñibam haajem. Magju k'ññ warre hirua hich Haai dakñir maimua hich chognaan dakñirjä, “Chamñ k'ññnan mñ dññeu” ha jaauju haajem.

⁶ Magnaa hichdëupai, “Har jñg hñrla nñm k'ññau Hñwandam Hak'arau mak'ññ iglesiaag jaau sim hñrbat” ha sim.

6. Filadelfia p'öbör heem pastorrag hiek jaaupäitarr

⁷ Filadelfia p'öbör heem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta hich himeerba jaaupitarr haawai muata pərəg məg hēsap p'ā chirəm. Mamə chi hiek'an Cristo hiek'au, har hichta bələrjā pekau chuk'unaa sēu chuk'u k'itəm hiek. Hichdēuta warr rey David k'ararr yabmejā wai chirəm haajem. Hiruata mag yabmeeu puertdi weeu sūbarm chan ni hābmuajā pōd p'āar haubam haajem; wa hiruata warag k'āijā p'āar sūbarm chan hābmuajā pōd weeu haubam haajem. Hich mag sīerrəmuata pərəg hich hiek jaaupäipitarr haawai pərəg jaauk'im:

⁸ Hi hiek pua nem wau simjā hirua t'umaa k'ap'ə chirəm haajem. Hirua k'ap'ə chirəm haajem, chadcha pə chan magcha nem juu t'eeg k'aba k'itəm; mamə magəm hāba, pua hi hipierraas k'itaajem haajem. Pua hāsie hi higwi, "Mua chan tag hi hiek hāk'abamjā" haba, hich mag hogdəba hāk'a k'itəm haajem. Pəch mag k'itəm gaaimua hirua pə na puertdi weeu wai chirəm haajem, hich hiek jaauju hayaa hamk'īir. Mag puertdi chan ni hābmuajā pōd p'āar haubam haajem. ⁹ Har dösāt higarnaa judionaanjā k'aba nəmta nem sēunem hamach hiiupain hamta judionaan haawai Hēwandum chaainau ha nərrjēe haajem k'ənənag, hirua hajuēs pə k'īrp'eeta jēpör p'ōbk'apiju haajem, hichdēu chadcha pə k'ōsi chirəm hamag k'ap hamk'īir. ¹⁰ Pəchdēu hirua jautarr hipierraanaa bələrjā juu hāyaajā k'augba k'itaajeewai hirua pə t'la wai chitaju haajem. Hichdēuta mag pə t'la wai chirəm chan məg jēb gaaim k'ənən t'um Hēwandum chachwi hōk'īrjug pōoma t'ənəm jaarjā pə warm k'ənənjo k'abaju hanaabá, hichdēuta pə t'la wai sīewai. ¹¹ Hiin jōpcha bēju haajem. Pəchdēu hi hiek hāk'atarr hich jāg hāk'a chirəmjō, hich jāg wajap'ə hāk'api sim, pəchig nem deeju harr jūrr chik'amnaga deem hugua. ¹² Har högk'aba hāu magəm t'um hāwatpəi nəm k'ənənan hirua hich Haai Hēwandum iglesia hee dibə jārramjō chi t'ierrnaanag paapäiwi hich mag bələrjā hisegaajā k'augba wēnərrapiju haajem. Hichdēuta ham gaai Hēwandum t'īrjā p'ānaa hi sīejem p'ōbör t'īrjā p'ā sīuju haajem. Mag p'ōbör t'īr Jerusalenau, Hēwandum sīejem haarmua bēju p'ōbör. Hīchab ham gaai hirua hich t'īr hiiurjā p'ā sīuju haajem.

¹³ Magnaa hichdēupai, "Har jāg hārələ nəm k'ənənau Hēwandum Hak'arau mək'ən iglesiaag jaau sim hūrbat" ha sim.

7. Laodicea p'öbör heem pastorrag hiek jaaupäitarr

¹⁴ Laodicea p'öbör heem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta hich himeerba jaaupitarr haawai muata pərəg məg hēsap p'ā chirəm. Mamə chi hiek'an har chadam hiekpaita hiek'a sīerrəm hiek'au. Hichdēun hich daúa hoona hich jāgəucha hūrtarrjā hich hagjōota jaaujem. Hi gaaimuata warrjā Hēwandum nem t'um hompaa haujim. Mag sīerrəmuata pərəg hich himeerba jaaupäipitarr haawai pərəg jaauk'im:

¹⁵ Hi hiek pua nem wau simjā t'umaa hirua k'ap'ə chirəm haajem. Hirua k'ap'ə chirəm haajem, pə jāga sī: Pə chan nem pechagjā k'aba ni nem k'uk'unagjā k'abata sim hanaabá. Hajapcharan puan hāk'abaa derrau hāk'aba haadēpta sim haajem. Jāgbanaa pə warag k'uk'una k'āijā sīek'iin, hi hiek hāucha hak'am haajem; wa magbam k'ai nem pechag k'āijā hak'iin, hāucha sīek'am hanəm hīchab. ¹⁶ Mamə hi hiek pəch jāg k'uk'una k'aba ni nem pechagjā k'aba sīi pēdchuchuupai

sim gaaimua, p_λ hirua döba s_{ii} deeu chöipäiju haajem. ¹⁷ P_λchdëupain pua, “M_λan p'atk'on paraam_λ; p'atk'on pöm wai chiraawai deeum nem hat'eejä haugchëba chit_λm” haajem. Mam_λ p_λch k'a honegiä chuk'unaa p_λch dau haug sim chan pua k'augba, ni s_{ii} p_λch maadëu higmap dau k'īsumjönaa mor k'arramjö simjä pua p_λch k'augba simhanaabá. Mag simta p_λ jäg hiek'a sim haajem. ¹⁸ P_λdë hirua jaaup_λitarr hiek hürbari, p_λrlag jaauk'im: P_λ chadcha p'atk'on pöm paraa ham k'ōs chir_λm k'ai, p'īr hōt hee b_λlunaa ya chi wajaug happai deeu jäppi simta hich juu gaai p_λer haupi sim. Mag k'ai chadcha p_λ p'atk'on paraa chitaju haajem. Jäg mor k'arraa n_λrram hugua, hi juu gaaita k'ajüä bäpp_λä b_λlärjä memerk_λög chuk'um p_λer hauwi jüabá ha sim. Maimua daujä wajap'a nem hoog hat'eejä hichdëu bénhë wajap'am wai simta p_λer hat'á ha sim. ¹⁹ Hirua hichdëu hōor k'a k'ōsim k'λnagan meeurrau s_{ii}unaa hīchab wawijä wawiejem haajem. Magua puajä p_λch k'aibag hiseg jéewia k'īrdam hub_λ Hēwandamta j_λrbam_λ, hi hiek p_λ gaai mas haju haajem. ²⁰ Hiin maach t'āar b_λk'λrr chiraajem haajem, weeu haunaa hichig dubbá hamk_λir. Hābmua k'ājä weeuhauwi hirig dubbaad hak'iin, hiin hierrcha dubju chir_λm haajem, hi d_{ai} k'apeerk'aag. ²¹ Har nem p'iit'urm hawiajä hogd_λba hāu hamachdëuta hi dēnjö nem t'um pödpäi n_λam k'λnagan, hirua hich jup chir_λm gaai d_{ai} hāba hich bigaau juppiju haajem, hich d_{ai} hāba hiek t'eeg n_λisimk_λir, hich jäg hichdëujä nem t'um pödtarr jürr hīchab hich Hayau hich d_{ai} hāba hiek t'eeg hapitarrjö.

²² Magnaa hichdëupai, “Har jäg h_λrra n_λam k'λnau Hēwandam Hak'arau m_λk'λn iglesiaag jaau sim hürbat” ha sim.

4

Hāgt'ar Haai hijääu n_λam hootarr

¹ Mag m_λrlag t'umaa jaau dichtarr k'ur mua hoowai, hedjääata puertdijö weeud_λ w_λjööm mua hoobaadëjim. Mag heemua nacha mag m_λchdëu trompeta j_λbag sim hiek hūrtarr hag hödijö simuata m_λrlag, “Mau hāgt'ar pidú, m_λg hatag nem t'umaa höbëberg maju mua p_λrlag hoopik'im” ha s_{ii}ejim.

² Magbarm hee hich Hēwandam Hak'arauta m_λ hāgt'ar hat'aadeewai hich Hēwandam juupjemta nem pörk'au pöoma sim hooimajim. Hag gaai woun hāb jup s_{ii}ejim. ³ Mag pörk'au gaai jup s_{ii}err woun s_{ii} mokdaudam jaspe haajemjö b_λlunaa cornalinajö p'up'up'umjö s_{ii}ejim. Mag pörk'au pöm sim bigaau hīchab pirm p'āauraanaa dau b_λll esmeraldajö simta j_λa w_λjoojim. ⁴ Mag pörk'au pöm sim bigaau deeum hich hagjö pörk'au chaaindam d_{ai} k'it'ëem k'apan veinticuatro hohood p'λlrda w_λjöömjä mua hoojim. Maig hīchab jöoin k'ajüä wajapp'a bäpp_λä jüanaa pörsirjä p'īr d_{en} jüa s_{ii}sid hajim. Mak'λn jöoin chi k'apanagjä veinticuatro narr haawai mak'λn pörk'au mag veinticuatro narr gaai hich hagpierr hohood w_λjoojim. ⁵ Mag pörk'au warm k'λn järrcha sim haarmua pagt'λm dau p'λr j_λjëer k'abaadëm d_{ai} hīchab p'ip'is k'abaadëmua s_{ii} hiy_λl_λmjö haadëp s_{ii}ejim. Mag pörk'au pöm sim k'īrp'ee hōtdau siete paak'anaa d_λnn_λnlid t'λnaajim. Mak'λn hich Hēwandam Hak'aar hajim. ⁶ Hich hag pörk'au na hīchab p'ūasjö simta s_{ii} dau b_λll simjä s_{ii}ejim.

Mag pörk'au pöm sim bigaau järrcha s_{ii} k'anjö s_{ii}sid_λmta k'īr gar maimua hēugarm magwe dau k'apan p'up'up' s_{ii}sid_λm jayap naajim. Mag s_{ii}sid_λm_λ hiiu s_{ii}sid hajim. ⁷ Chi nacha s_{ii}err leonjö s_{ii}ejim; mag hēudeem, p'ak

hemk'öidamjö s̄ejim; mag garm wounk'a s̄ejim; maimua hēudeecharam, jayapam, s̄ii Jimiejāu pōm simta hūrr jörrömjö s̄ejim. ⁸ Mag s̄isidamn hamach jayapwe s̄ii nem hich k'apan hagdaujö seis wai s̄isid hajim, hamachpierr. Hierr jāgarm magwe dau p'up'upnaa hārjā s̄ii dau k'apan p'up'up s̄isid hajim. Hamach mak'ānnau bālrjā hijeeuba hedaram magwe Hēwandam t'ō hiek'amamua,

“Hēwandam, pjōb bālrjā pekau chuk'um k'ānn chan hooba haajem” hanaajim.

“Pachta t'umaam k'ānn Pör hanaa t'umaam k'ānjā chi jua t'ierriu. Pachta warrgarwejā hich mag s̄ierranaa māg hatagjā hich mag s̄ierraju” ha t'ō hiek'amajierram.

⁹ Mag s̄ii hich k'apan s̄isidamua maach Hēwandam hichta hich mag t'ōjā k'augba mag hich pōrk'au gaai hoo simāg jēeu nāmua, hāu hajim hanaa hi t'ō hiek'a naajim. ¹⁰ Mag hi t'ō hiek'ak'ak'ampierr mag jōoin veinticuatro hohood wējōm k'ānnau hi jup sim k'īirp'ee, “Pachta chadcha chi jua t'ierrau” hanaa hamach pōrsir p'īr dēn jūa narr jua hee hauwia hirig hāanaa p'ōbk'ak'a haajeejim, mag hichta t'ōjā t'ōba warrgarwe hich mag hiiu s̄ierramāg jēeuwai. ¹¹ Mag t'āk'ōok'anaa meuk'arauta hirig,

“Pālta maar Pör Hēwandamau; pālta chadcha chi jua t'ier haawai pa k'īragta t'umaam k'ānnau heenaa t'ō hiek'aju haai nām” hanaajim.

“Pachdēu nem t'um hompaam k'ōsi hompaawiata chadcha nem t'um t'ānām” ha t'umeuk'ar majierram.

5

Corderoopaita hēsap k'aar s̄isid harrjā t'arrēuju ha jaautarr

¹ Mag jārrcha k'u juupjem sim gaai woun hoo s̄ierrau, hajapcharan hich Hēwandamauma, hich juachaar gar pa gaai hēsap pālart'ā sim wai simjā mua hoojim. Mag hēsap, jāgarjā p'ānaa hēugarm magwe p'ānaa, t'ārmajupierrpai k'ibjārjō simua k'aar s̄isid hajim. Magām siete naajim mag hēsap pālart'ā sim gaai. ² Mua mag hoo hat'am dāi hīchab hich Hēwandam chog hāb nem jua t'eeg simua hiek k'ēgk'a, “¿Chijāguata magan māig māg hēsap k'aar s̄isidam t'arrēupāinaa māg hēsap heeureu hauju haai sī?” ha s̄ejim. ³ Mamā mam hāgt'ar, ni māg jēb gaai, ni māg jēb heegarjā hōor hābjā chuk'u hajim, mag hēsap pālart'ā sim heeureunaa hag gaai t'āraag. Ni s̄ii hagāg heerpaju k'ānnpajā chuk'u hajim. ⁴ Mamā mag hēsap heeurjāgnaa hag gaai t'ārju hayaam woun ni hābjā chuk'u ni s̄ii hagāg heerpajupajā chuk'u habarm māchdēu hoobaawai, jāga hag gaai p'ā sim k'ap habarju hawi, mua pōd hāwatba warag mā bīebaadējim. ⁵ Mag mā hich dak'īr bīe chirā paawai mag jōoin veinticuatro narr heem hābmua mā haig bēewi mārāg, “Hoob tag bīem, har s̄iebahab” hajim, “David k'ararr hag chaain hewagam k'ānn bi heem Chaai leonjō jua t'eeg s̄ierram. Jāguata ya hichdēu nem t'um t'ānām pōdpāitarr haawai hichdēuta jāg hēsap k'aar s̄isidamjā t'arrēupāinaa heeuriāg hooju haai s̄iebahab” hajim.

⁶ Māchig magbaa mua hoo nān haawai, chadcha mag s̄ii k'anjō dau jayap hich paar s̄isidam bigaau jōoin hohood wējōm jārr, har cordero-damjō hādrāa hich t'ōopiwa deeu hiiutarcta hoot'ēu k'ērajim; hajapcharan hich Jesuma. Hamau hi t'ōo naawai pa gaai meerp'ētarr hagt'a merag chuk'u s̄ejim. Mag k'itāmān s̄ii kach k'apan sietenaaua dau k'apanjā hagjō siete p'up'up s̄ejim. Mak'ānn dau k'apanag siete nāmua chi Corderoopaita hēsap k'aar s̄isid harrjā t'arrēuju ha jaautarr

Hēwandam Hak'aar gaaimua nem t'um k'ap'anaa durrpierr hoo p'ë wai s̄iejemta jaau sim. ⁷ Mag chadcha mag corderodamjö k'it̄muua mawi, mag pörk'au gaai jup simua juachaar gar hēsap p̄lart' sim wai s̄ierr jūrr hi jue heem jēeu hauwimajim. ⁸ Mag Corderodamau hamach dak'īir mag hēsap pa gaai p̄lart' sim jēeu hat'aimam hoobaawai mag s̄i k'anjö hich paar s̄isid̄muua hagjö haig jōoin veinticuatro narr dāimua s̄i hi k'īirp'ee t'lk'ök'öod hap'öbaadējim. Mak'lan jōoinau hamachpierr arpa wai naajim, maimua jarrdam p̄ir dēn p'urii k'it'ëemjä hagjö hamachpierr wai naajim. Mag jarr hee incienso hipir wai s̄isid hajim. Ma, Hēwandam chaaink'a n̄am k'lanau hirig jēeu n̄am k'lanau hiek haajem, mag jarr hee hipir s̄isid̄m. ⁹ Mak'lan jōoin mag t'lk'ök'öod t'lanmuua chi Cordero t'umeuk'armamua meuk'aar hiiurta hau naajim. Hamau meuk'aar hau narr m̄ag hajim:

“Pachdēupaita hāba jāg hēsap jue hee hauwi chi k'aar s̄isid̄mjä t'arrēu werbaju haai sim, p̄lchta t'umaam k'lan kōit h̄adraa pach t'öpitarr haawai.

Pach t'oo n̄am haig bag hārtarauta pua hōor durrpierram k'lan hamach meupierr Hēwandam hat'ee pērk'a haujim.

¹⁰ Mak'lannta pua Hēwandam na p'adnaan k'apiwia hīchab chi pōrnan k'apiju.

Magbaawai m̄ag durr jūrr hamachdēuta k'ap n̄isiju” ha t'umeuk'armajim hich k'īircha.

¹¹ Maimua mua hoowai, mag pörk'au bigaau mag k'anjö hich paar s̄isid̄m dāi jōoin hohood wējom hēugar, Hēwandam chognaan pōoma s̄i sereu p̄llrd̄ wējoojim. Mag t'lanamn chi k'apanag millones y millones t'lanarr haawai, k'apaana s̄i maach dau warpta pos p̄lart', pōd maadēu chi beerjujä k'augba t'lanajim. ¹² Mag t'lanam k'lanau t'et meuk'aar hau n̄amua mag naajim:

“Jāg Corderodam hōor gaaimua h̄adraa hich t'öpitarrauta jue t'eeg t'lanam t'um hauwia nem hajap'am t'lanamjä t'um hauju haai sim.

Hāba hichpaita t'umaam k'lan k'āaijä nem k'īirjug k'augnaa juapa t'eegjä hichdēupaita hauju haai sim.

Magna hirig heenaa, hi hooim̄gjä t'ö hiek'anaa, hirigpaita t'umaam k'lanau jēeuju haai n̄am” ha t'umeuk'ar majierram.

¹³ Hēwandam chognaanau mag meuk'aar hau dichdimaaawai, hīchab t'umaa hich Hēwandamau nem wautarr hedjä hee t'lanam k'lanau, m̄ag jēb gayam k'lanau, k'ēchwia ya jēb hee n̄am k'lanau, maimua nem t'um p'ūas hee t'lanam k'lanauupa hīchab hö hāba meuk'arau h̄alrbabap̄imjä mua hūrjim. Mag hamau h̄alrbap̄itarr meuk'aar m̄ag hajim:

“Har pörk'au gaai Jōoi jup sim̄ag maimua Corderodamagjä hagjö hāba p̄ragpaita m̄ag hatag paawijä hich mag t'umaam k'lanau jēeunaa hee haju haai n̄am” hajierram.

“Pāar wajaugpaita t'umaam k'lanau t'ö hiek'aju haai n̄am.

Magna, ‘Pāachta m̄ag hatag pawijä t'umaam k'lan k'āaijä hich mag jue t'eeg n̄am’ haju haai n̄am” hahaug majierram meuk'araupai.

¹⁴ Magbaawai mag k'anjö hich paar s̄isid̄m k'lanau hīchab hamach paarmua hö hāba, “Jāan chadcha hich magau” haajeejim. Mak'lanau magbarm dāi hīchab mag jōoin veinticuatro narr k'lanaujä deeu jīepör p'ōbk'anaa ham wajaug t'ö hiek'ajierram hamag jēeumamua.

6

Hēsap k'aar s̄sid harr t'arrëu nam hootarr

¹ Mag hēsap pa gaai p̄art'Λ sim jēeu hauwi, mΛ dak'īraa mag Corderodamau chi hēsap nacha k'aar s̄ierr t'arrëupäiwi heeureu hoobaadëjim. Magbarm hee mag s̄i hich paar s̄isidäm heem hābmua m̄r̄ag, "Pidú, hoobahur" ha s̄ejim. ² Hirua mag hoobahur habaawai mua hoowai, cabaai bæpp'ä simta haig s̄ejim. Mag cabaai h̄r woun s̄ierrau hich jua hee choop'ō wai s̄ejim. Mag simag pörsir deewi jūapi s̄ubaawai, hichdëuta t'umaam k'Λn pödpäiwi, hichta hemk'ooik'a hōbērjim, hich garmua hich jua jampiba s̄ierraag. Ma, m̄ag hatag paawai hichdëuta m̄aig heegarm k'Λn hich jua jampiba hichta chi pörk'a s̄isiju. Pari ma chan chi Cordero k'aba haawai hich mag chi pörk'a s̄ierrabaju.

³ Maimua chi Corderodamau deeu chi hēsap hauwia mag k'aar s̄ierr napemjö t'arrëubapäiwei, mag dau jayap hich paar s̄isidäm heem hāb p'ak hemk'ōijö simua hagjö, "Pidú, hoobahur" hajim m̄r̄ag. ⁴ Mag hirua hoobahur habaawai deeum cabaai p'uríhi simta d̄anlaubaichëjim. Mag cabaai p'ur sim h̄r woun s̄ierr jua hee espaar joot'Λ s̄iuwi jua t'eeaga hapijim, hōor k'ōinaa t'Λnarr meeuk'apiwi wir haig chik'am k'ēchamk'īir. Magbaawai durripierr juurhi t'eeaga s̄i wērbap'ōo haadëjim. Ma hajim sello numiim gayam m̄r̄ag hoopitarr.

⁵ Maimua sello t'ärjupam t'arrëuju m̄r̄ag hoopijim. Majā harjö chi Corderodamau t'arrëubapäiwei mag jayap narr hee hāb wounk'a simta hich k'apan seis wai s̄ierrau warm k'Λn dēnjo, "Hoobahur" hajim m̄r̄ag. Magbaawai s̄i cabaai p'lis simta d̄anlaubaichëjim. Mag gaai woun bētarrau hich jua hee lib chach wai bēejim. ⁶ Mag cabaai p'lis sim d̄anlaubaicheewai mag jayap hich paar s̄isidäm heem hābmua jādau t'eeaga burru higwi magjim: "K'āai hāb p'idx'abarmuata trigo libdam t'ärjuppai hauju. MamΛ nemk'au vino d̄ai hawaag chan p'atk'on chuk'um" ha s̄ejim.

⁷ Mag k'ur sello jayapam t'arrëubaadëjim. Maimua Corderodamau mag sello jayapam t'arrëubapäiwei jūrr mag jīmiejāu pöm sim hūrr jörrömjö simuata, "Pidú, hoobahur" hajim m̄r̄ag. ⁸ Magbaa mua hagag hoowai cabaai huashāu k'īirk'a sim gaai hāb wounjö simta mua hoojim. Mag wounjö sim t'ār "Chi Meem" ha t'ār s̄ejim. Mag gar deeum hurajim. Ma, hi t'ār "K'īmie Durr" ha t'ār naajim. Mak'Λnag jua t'eeeg deewi m̄ag durr peer jārrchapaím hamag jaaujim, esparau hōor k'ēchnaa, jādaúajā k'ēchnaa, bēn t'eeeg hōor hee burripiwi haglmuajā k'ēchnaa, s̄i nem pab'ā heem nem maach k'oojemagjā hōor k'ēchpäimk'īir.

⁹ Mag k'ur chi Corderodamau chi cincoom sello t'arrëubapäiwei nasādjö wau sim heegar mua hoojim, Hēwandam hiek jaau durrum gaaimua k'ēchpäimarr k'Λn. ¹⁰ Mak'Λnau hamach dau hap'Λ juau k'ēchmarr jūrr Hēwandamag ham d̄ai hagjö hamk'īir jaau durrumua t'et mag naajim: "Hēwandam, p̄achta t'umaam k'Λn k'āai jua t'eeeg hārchanaa, pekaujā chuk'u, p̄ach hiek'atarrjā chadcha k'itam, ȝjāagwaita pua maar bag hārtarr jūrr hōor hi hagk'awi maar k'ēchtarr k'Λn d̄ai hich hagjōo hajuutu jāg s̄ima?" hanaajim hirig.

¹¹ Hamau magbaawai hamag k'ajūa bæp'ä s̄isidäm p'ëdeewi s̄i warag, "Pāar k'odnaanjā pāach k'ēchtarrjö Cristo hipierraa hi hiek jaau durrum gaaimua k'ēchpäiwia pāach haig hāba paauk'achē nām hora, hidēu bāchk'un hoo hat'at" hajim.

¹² Maimua chi Corderodamau jürr ya seim sello t'arrëubapääiwai hääur t'eega duui dichdimamjä mua hoojim. Magbaadeewai mäg hedau häädawam sii put p'ichjö p'issi haadëjim; maagwai jürr hedau chi hedaram, hajapcharan hedau hargma, bagjö p'urii haadëjim. ¹³ Magbaadee hïchab hedjä hee p'ïdag t'änarrjä, sii p'ü t'eeg wëbaadeewai nemjö hagt'a k'ügut'u k'itwe k'li duubbjemjö, mäg jëb gaai k'li t'änlisijim. ¹⁴ Magbaadëm d'i hïchab hedaujäjä sii hësapjö päärsiirmamua chukk'u haadëjim. Magbaa t'umaa durrsi sisiidamjä hamach narr haigmua chawag hërëubaadee hïchab döjärr morr sisiidamjä hich hagjö chawag hiiudäjierram. ¹⁵ Mag durr gayam reinaanjä mag hoobaa, hääur k'än jëb degjä hierr paauk'amaawai, hääur k'än durrbä hee mokpör dapagk'am heegarjä dubjierram, daumeerwai. Mamä mak'än happajä k'abajim. Hich hagjö daumerjierram hïchab, chi dap'äm k'än, soldaaun pörnaan, riknaan, chi juu t'ierrnaan, sii chik'am chogk'a par p'idak'a sisiid harr k'ännpa; t'umaam k'än hich hagjöö daumerjierram, jäp'ierr nám hiek'au. ¹⁶ Mag daumer námua durrsüigta wounaanagamjö chaigpanaa, "Jäg pörk'au gaai hoo simäg maar hoom hugua, maar här därbagk'awi pääch heegar maar meer hat'at" hanaajim. ¹⁷ "¡Maar meer hat'at! Maar gaaita Cordero k'tir machag meeju hed barbaichëm. Jäg sim, ¿k'aiu hi juu jämbarju?" hanaajim, hi hökgau.

7

Israelnaan chi dauchacham k'än

¹ Mag t'änarr k'ur mua hoo nää haawai Hëwandam chognaanta dau jayap mäg jëb här dänänäihä naajim: häb dok'eu gar hedau höbeerjem gar, häb dök'ierr gar, häb t'oom higar juachaar garm bijär, maagwai häb juawë gar, harag dau jayap naajim. Mak'ännaau bäljrjä p'ü dich-piba t'la wai naajim, ni mäg jëb gaaijä p'ü wëba, p'üas härjä wëba, ni bäljrjä pabädam gaaijä p'ü wëm hugua. ² Hïchab deeum Hëwandam chog hedau höbeerjem garmua hurumjä mua hoojim. Magua hich juu hee hoor dauchaachjem waidurajim, hich Jöoi charau haguia hoor dauchachamk'tir deetarr. Hich mag Hëwandam chogau mag warm k'än jayap mäg jëb k'aibag waunaa p'üasjä k'aibag wawaag juu t'eeg narr k'änag t'et k'ësirnaa, ³ "Hëwandam hiek jaau wënärraju k'än dag gaai marau hagt'a hich Hëwandam dauchach p'äk'aba nawe chan, hoob jächag mäg jëb, mäg p'üas, ni pabäjä k'aibag waumiet" hajim hamag.

⁴ Mua hüürwai mag chi dauchachp'itarr k'än t'um chi k'apanag ciento cuarenta y cuatro mil nám hanaajim, Israel chaain hamach t'ärpierr mäg:

⁵ Judá k'odnaan: 12,000

Rubén k'odnaan: 12,000

Gad k'odnaan: 12,000

⁶ Aser k'odnaan: 12,000

Metalí k'odnaan: 12,000

Manasés k'odnaan: 12,000

⁷ Simeón k'odnaan: 12,000

Leví k'odnaan: 12,000

Isacar k'odnaan: 12,000

⁸ Zabulón k'odnaan: 12,000

José k'odnaan: 12,000

Benjamín k'odnaan: 12,000

Harag ciento cuarenta y cuatro mil naajim mag Hēwandamaau dauchach-pitarr k'lan.

Hōor pōm k'ajūa bau happ'a jūa narr k'lan

⁹ Magtarr k'ur hūwaii deeu Hēwandam juupjem pōrk'au pōoma simag mua hoowai, hōor pōooma sīi bājāaupaita baurur wējom hoojim chi Cordero na. Mag sīsidamn t'umaa k'ajūa chi bau happ'a jūanaa sot'ark piujōo k'it'ēemta juu panhapp'a t'anaajim. Maig t'anaajim hōor p'ōbōripioram k'lan, meupierr meu k'ir pogk'e; wajapcharan durrpierram k'anta maiguin hāba podpa t'anaajim. Mag sīi k'apan maach dau dārrk'ab warp'am magwe p'ārda wējom haawai pōd hābmuajā beer haubajim, k'arra naajim k'ai chi k'apanag. ¹⁰ Mag t'ānām k'ānānau serereuk'amua, "Har pōrk'au gaai hoo sim gaaimua maimua Cordero gaaimuata maachin hāu peerdā nām" ha serereu k'ajierram. ¹¹ Maagwai chi Hēwandam chognaanjā t'um bājāaupaita dānānid p'ārda wējojim, mag pōrk'au bit'urg jōoin hohood wējom dāi hīchab mag sīi k'anjō hich paar sīsidampa t'ānām hēugarm magwe. Mag dānānid t'ānāl hawi, mag pōrk'au gaai hoo sim k'irp'ee p'ōbk'anaa, hi t'ō hiek'amamua hirig mag naajim:

¹² "Māg hatag pawijā hāba maach Hēwandamta hāucha chitaju.

Hiita hāba hooimāg p'ēnaa t'ō hiek'aju haai nām.

Hichta hāba k'irjug k'aug sīerrām.

Hirigpaita hīchab t'umaam k'ānānaujā heenaa hāu hajim haju haai nām.

Hichdēupaita chadcha juu t'eeg t'um hauju haai sim.

Jāan chadcha hich magta haju haai sim" hanaajim hamachdēupai.

¹³ Magbaawai mag jōoin veinticuatro narr heem hābmua mā haig bēewi mārlāg, —Har hōor sīi k'ajūa bāpp'ā jūa sīsidam, ḡpuā k'ap'ā chirā haichējim, chijā k'ānān hagā maimua jāk'ānān jammua bēejerrá?

¹⁴ Magbaa mua hirig, —Señor, plachdēuta k'ap chirabahab, mua chan k'augba chirām ha chirajim.

Magbaa hichdēu mārlāg jaaubaadēwi magjim:

—Jāk'ānānan Hēwandamaau hōor hōk'irjug pōoma hapi nām jaar hāu hi hiek hogdāba hāk'a durrawia peerdātarr k'ānānaugui hajim. Magua k'abahab hajim, jāg ham k'ajūa bāpp'ā jūa sīsidam, chadcha hich chi Cordero bag hārtarauta hamach k'aibag t'um chugpaatarr haawai.

¹⁵ "Magwiata jāg bālrājā hijeeu k'augba hedaram magwe pōrk'au gaai hoo sim k'irp'ee hi hipieraa hirig hich k'ircha jēeu durrumgui" hajim. "Maagwai jāg pōrk'au gaai hoo simuata ham t'āa wai sīeju.

¹⁶ Ya jāgbarm haigmua tag ham jāsog hāwatba, ni hōbichagjā hāwatbam; hed pechagaujā k'ak'aichag k'aba, ni hedaúajā ham p'aabamgui" hajim.

¹⁷ "Jāg pōrk'au bigaau hohood wējom jārr har corderodamjō simuata ham t'āa wai sīejudui" hajim.

"Hichdēuta, dō parag haar nemchaain dō dōpien p'ē harrjemjō, hamau nem hig nām t'umaa deewi hichdēuta ham dauchöjā jārpāxi haju" ha jaaumajim mārlāg mag jōoirau. (Sal. 23:1-2; Is. 49:10; Ez. 34:23)

8

Hēsap k'aar sīerr hābmiecharam t'ārrēutarr

¹ Maimua chi Corderoou ya hābmiecha sieteem sello t'ārrēupāinaa chi hēsap heeurjāg hat'aawai, hedjā hee hora jārrjō sīi k'ūhu jōisijim.

² Mag k'īu t'ānṇṇa harr k'ur mua hoowai Hēwandam chognaanta siete hi na dānṇṇaid t'ānaajim. Mak'ānag siete trompetas deejim, hamach pipied hāhābdö hauwi hōk'ar hichdēu jaaumam haig sirmamk'īr. ³ Mag warm k'ānag jigtarr k'ur deeum Hēwandam chog bēewia, deeum incienso p'aajem p'īr dēn bārāl p'urii k'itām juu hee waibēewi, hagjō hich hag p'aajem nasād hāgt'aa wau sim k'īrp'ee dānṇṇuchējim. Mag hi dānṇṇubaicheewai warag hirig incienso pōm deejim, Hēwandam chaainau jēeu durrum hiek dāi k'ajap'am nemjō pōmaacha waaurēunaa mag p'īr dēn nasād wau sim gaai p'aamk'īr. ⁴ Mag incienso p'aabaadeewai chi naar Hēwandam chaainau jēeu durrum hiek dāi mag Hēwandam chog chi p'aa sim juu heemua hāhba Hēwandam sim haarta naar jūbaadējim. ⁵ Maimua mag chi Hēwandam chogau hichdēu incienso p'aajem bārāl k'itām waiberr hauwi, jūrr nasād gaai chi dau-paam heemta hauwia, hich dēn hee hipiirnaa māg jēb gaai p'ōrāijim. Mag p'ōbapāawai, pagt'āmta bubuju k'abaadēm dāi hōor hiekjō hiyālmjō jōisim hee, pagt'ām dau p'ar jējēer k'abaadēmua hālurpa duuiibaadējim.

Ma hajim hābmiecha sieteem sello t'ārrēupāi nām mārāg hoopitarr.

Siete trompetas narr hāhābdö sirmam hootarr

⁶ Maimuan chad mag Hēwandam chognaan siete hamach pipied trompeta hāhābdö wai narr k'ānna ya siraag paauk'abaadējim. ⁷ Chi nacha sir sīrrau hich trompeta sirbaadeewai nosegdau dap mokpörjō sīsidāmta hōt'īr sīi bag p'uriimjō sīsidām dāi k'āibaadējim māg jēb hār. Magbaawai pabāl jārrchapaím k'ēchwi p'ūakdam p'āauraā k'ēk'ēd harrjā sīi t'umaa p'aadubjim.

⁸ Maimua mag nosegdau dap chē dictarr k'ur mag nacha sirtarr gar sīrrau hagjō hich trompeta sirjim. Mag biek numiim sirbaadeewai sīi nem pōm durrsījō simta hōtdau k'īrjō hug bēewi p'ūas hee burrijim. Magbaawai jārrcha hatcha p'ūas bagag pajim. ⁹ Mag p'ūas heem dō bagag pabaadeewai hagjō jārrchapaím hāwarrjā k'ēchdubwi mag p'ūas hee barco jōrrjēe harrjā hagjō jārrchapaím warre hārwi joot'ūpjierram.

¹⁰ Magbaawai hābak'aíujā hagjō hich trompeta sirjim. Mag ya sirm t'ārjupam gaai paawai, hedjā heemua p'īdag pōoma simta hōtdau k'īrjō p'ug bēewi, māg jēb gaai dōsīg k'āpan dōk'um dipa nānliidām hār burrwi, peer jārrchapaím dōsīg heem dō hārpāijim. ¹¹ Ma, p'īdag "Chi Hach" ha t'ār sīejim. Magua hich burrtarripierr dō nānliidām t'um hachag habpāawai hōor pōoma hōjim.

¹² Maimua deeum chi Hēwandam chog hagjō haig sīrrau hīchab hich trompeta sirjim. Ma, jayapam hajim. Mag sirbarmua māg hedau hāsdawam jārrchapaím t'ōo hauwia, hedaram hed hargjā jārrchapaím t'ōo haunaa, p'īdagjā hīchab jārrchapaím dau t'ōok'a haujim, hamach wāljemjō wālm hugua. Maimua hedau k'ēubaadeewajā sīi hat'uuchata k'īssu haadēmua da hāspabajōjomjōta haadējim. ¹³ Magbaa mua hoo nāl haawai Hēwandam chogta hedjā hee hāpēpērgmamua hiek'a jōrrajim. Hi hiek'amatarr māg hajim: "¡Hēh! ¡Aaay, hīsin chad! Hagt'a Hēwandam chognaan t'ārjupam k'ānna hamach trompeta sirju waaur nām. Nau jāk'ānna sirp'ōbaadeewai māg jēb gaai jooba durrum k'ānan chadcha hap'āta durraju" ha hiek'a jōrrajim chi Hēwandam chogau.

9

¹ Maimua chadcha chi Hēwandum chognaan sirju waaur narr heem hābmua hich trompeta tēee haadējim. Mag siram cincoom gaaai, Hēwandum chogta hedjā heemua p'īdagjō p'ug bēem mua hoopāijim. Magag, sīi jēbdijō hierr maach dau warp hit'urm jaaba wējōm hee t'ārrdō sim dēn chi yabme deepijim hich Hēwandamau. ² Magbaa mag yabmeeu mag hit'urm jaaba wējōm heem t'ārrdō weeu hat'aawai, hag heemua horno pōmk'am heemjō sīi hāgt'aag naar p'āissi k'ōrr jīubaadēmu hedau k'īir gar t'āa jōisiewai, warre hedaujā k'īssu haadējim. ³ Mag naar jīubaadēmu heemua langosta dap hasp'itjō sīsidam pōooma hōberdātk'awi durrpierraaa haaidājierram. Mag sīsidamua k'aawai k'ierr machag dōjūr k'ierr machagjō hapijim chi Hēwandum chogau. ⁴ Mag langosta dap sīsidamag bālārjā pabā chig hapiba, pak'ērjā t'arrk'ichpiba, p'ūakjā hārpiba, nī nemjīirjōmjā hārpiba jaaujim. Hāba hamag jaautarran, hōor Hēwandum dauchach hamach dag gaai chuk'um k'ānta k'aibag waupi jaaujim. ⁵ Mag hamag hōor k'aibag waupi jaaujieb mamā, pōd t'ōo chan t'ōoju k'aba nām ha jaaujim. Hōor t'ōoju k'āai sīita ham gaai k'aa nāmua cinco meses sīi ham gaai mas waupi jaaujim. Mag k'aamam k'ierr machagan dōjūriu k'aamamjōta haajeejim chi machag.

⁶ Mamagk'am jarai parii hōrau wir haigpai hamach t'ōo hēk'awiajā pōd hamach t'ōobajurau. T'ōm k'ōchaaga haadēp hawiajā meeg k'abata t'aabatarrjō haadēp hajurau, bālārjā t'ōba.

⁷ Mag langosta, hōor k'īirk'anāa pōr gaaijā pōrsirjōhō sīsidam paar sīsid hajim, p'īr dēn. Mag sīsidamān sīi cabaai juurhi hee wērbāan harraag wajap k'īir k'aug sīsidamjōta sīsid hajim. ⁸ Mag sīsidamān hīchab sīi hālinjō pōrbā wārnāa k'ierrjā k'um k'ierrjō sīsid hajim. ⁹ Ham mor sīi jierrjō simua meu sīsid hajim. Mag sīsidam hūrrp'ōbaadeewai hich jēbag sīi juurhi hee wērbāajem carrota wērbā p'ōbaadeewai cabayou wai k'ap'ig p'ōbaadēp'ām hiekjō sīsid hajim. ¹⁰ Mag sīsidamān dōjūrjōta dur gaaijā jur paar sīsid hajim. Mag sīsidamgta hōor k'aibag waupi jaautarr haawai ham k'ierr machag mag dur gaaita sīsid hajim, mag k'aamamua cinco meses hōor gaai machag hāwatpi wai naag. ¹¹ Mag langosta pōm durrpier haaidlā t'ānām pōr hīchab hich mag hierr hit'urm wējōm hee t'ārrdō sim haar chi pōrk'a sim hag mepeerpaiu. Mag mepeer t'ār Abadón haajem hebreonaan meúa. Maagwai griegonaan meúata Apolión haajem. Mag sim haig maach meúan "hōor pōm k'ēchmie" ha simāu.

¹² Ma, trompeta cincoom sirbarmua nacha hōor dau haug wautarr hajim. Mamā hagt'a dau numí sirju waaur naajim.

¹³ Mag k'ur chadcha chi Hēwandum chogau warm k'ān dēnjō hich trompeta sirjim. Ma, seim hajim. Maig Hēwandum k'īirp'ee p'īr dēn nasādjō simta kach jayap jājārā sim sīejim. Mag chi Hēwandum chogau hich trompeta tēee habaawai ¹⁴ mag nasād kach jayap jājārā sim heemuata woun hiekjō chi Hēwandum chog mag hich trompeta sir sīerrag hiek'a simua, "Har dōjā pōoma Eufrates haajem higaau mepeer dau jayap hō jāk'a t'ānām hēerk'ālībarpāi" ha sīejim. ¹⁵ Magbaawai chadcha mag mepeer dau jayap jāk'a t'ānarr hēerk'ālīrājim, hamach hēerk'āpāiju hed pabaadeewai. Hich har maig hajim ham hēerk'āpāiju hatarr hora, mag hēerk'ābabāaiwai hōor mag jēb gaai jooba durrum k'ān jārrchapaím k'ēchpāimk'īir. ¹⁶ Mak'ān hēudee soldaaun cabaai gaai wēdurajim, hōor

k'aibag wauju k'ʌn. Mua hūurwai ham k'apanag doscientos millones hanajim.

¹⁷ Magta mʌrlʌg mak'ʌn cabaaijā hoopijim. Mag cabaai gaai wēnʌrrʌm k'ʌn hamach t'urr gar jierrjō sīsidʌmta hōtdau k'irjō p'uu pʌlrdʌ jūa sīsid hajim; hāaur k'ʌn dēn sīi p'āaura jacintojō sīsid haawai tagam k'ʌn dēn azufrejō huashāu k'irk'a sīsid hajim. Chi cabaai pör, león pörk'a sīsid hajim. Mag sīsidʌm hi heemua sīi hōtdau k'irrta k'lbchēug hōbēr t'ʌnʌm dāi naar jīubaadēp'ʌm heemua azufrepata jīerrarrau k'ajim. ¹⁸ Mag hōtdau k'irr naar dāi azufrepa jīerrarrauk'amuha hōor pōoma peer mʌg jēb gaai jooba durrum k'ʌn jārrchapaím hōdubjim. ¹⁹ Mamʌ ham hi hee mamagk'amuapai k'abajim, mag hōor pōm k'ech t'ʌnarr. Mag sīsidʌm durin hīchab sīi nemk'ōrjō pör paar sīsid haawai maglmuapata hīchab hōor dajēk wai naajim.

²⁰ Mamʌ mag hōor pōm hōdubtarr hee chi hiiu nāisierr k'ʌnnau hamach daúa mag hootarrjā hamachdēu mag nem k'aigba waaujerr chan bʌlʌrjā pʌabajierram. Mag k'āai warag meperagta Hēwandamagamjō jēeunaa, sīi nem parhoob p'ir dēn, p'atk'on dēn, bronce dēn, mokdau dēn maimua pa dēnpa nem hoob waunaa, ni hiiujā hiiuba sīsid haawai dʌrdʌrjā haba ni hamachig jēeu nʌmjā k'augba sīsidʌmlgta warag jēeu nāisijim. ²¹ Mamʌ magpajā k'abajim. Magp'ōbaadēmʌn wir haig chik'amanjā hamachdēu k'echam haig k'echnaa, bēnēujā chik'am k'agnaa, hamach hōor k'abam dījjā k'apesnaa hich mag nem jīgnemjā nʌlisijim, hamach juu p̄lava.

Mag trompeta seim sirbarmua Hēwandamau mʌg hatag hōor hi hagk'aju mʌrlʌg hoopitarr hajim.

10

Hēwandam chog chi jua t'ierr hāgt'armua hēsapdam dāi bēetarr

¹⁻² Magtarr k'ur mua hoo nʌn haawai, Hēwandam chog dewam nem juu t'eeg simta hāgt'armua sīi jʌlnt'umie bau t'ʌnʌm heemua bēewi, mʌ dak'ir bāchaar garm bā p'ūas hee dʌnʌlunaa bāwē garm bā durr jēb gaai dʌnʌluchējim. Mag simua pirm hich pör hār wai sīejim. Hi k'irr, sīi hedau k'irjō bʌll maach dau k'ak'aisamjō sīewai hi bā sīi hōtdau hāgt'aag huu jējēerk'amjōta sīejim. Hēsapdam pa gaai p̄lart' k'itʌmjā juu hee wai sīejim. ³ Mag dʌnʌluchēwi nem hiek t'eeg hāaa hajim. Mag hāa ha simʌn sīi león puu ha sim hiekjō sīejim. Mag hirua hāa habaawai pagt'ʌm siete narrauta dāi hi hiek hāk'a, hāaa hajierram. ⁴ Maimua mag pagt'ʌm siete narrau hiek'a dichdimaawai ya mua hēsap gaai p'āag hēk'a chirajim. Mamʌ magbaa hīchab hāgt'armua mʌrlʌg woun hiekjō, —Jāg pagt'ʌm siete narrau nem jaaubarm pʌchdēu hūrtarr hoob p'ām; sīi pʌch t'āar heepai wai sīsī hajim.

⁵ Magbaawai mag Hēwandam chog bā hāb p'ūas hee dʌnʌlunaa bā hāb durr jēb gaai dʌnʌlū sīerrau hich juachaar garm juu hāgt'aag hedjāag hāanaa magjim:

⁶ —Hēwandam hichta hich mag meejā k'augba sīerranaa mʌg hedaujā hompaawi, mʌg jēb, mʌg p'ūas maimua mak'ʌn hee nem t'ʌnʌm t'um hompaatarr Jōoi hiek'au, mʌgbarm haigmua ya chadcha maachdēu jaau nʌmjō haimʌn pamgui hajim. ⁷ Ya hābmiecharam Hēwandam chogau sieteem hich trompeta sirbaadeewai Hēwandamau hichdēu hich t'āar heepai nem wauju k'ap'ʌ sīerr t'umaa hich hi jaauumienag jaautarrjō haagpamgui hajim chi Hēwandam chogau.

⁸ Magbaawai mag hedjā heemua mərəg woun hiekjō hiek'a sīerrau deeu mərəg, —Har Hēwandam chog bā hāb p'ūas hee dənələunaa t'oom bā durr jēb gaai dənələm haar mawia hirua jua hee padam gaai hēsapdam pələrt' k'itəm heeurjāg wai dənələm jēeu hat'amí hajim mərəg.

⁹ Magbaawai chadcha mua hi haar mawia hichig mag hēsapdam jēeubaimaawai mərəg, —Ya magan warre k'öbapäi hajim. Nau pua hi hee haauwain chadcha k'ūwaa mieljō k'öpäiju; mamə pə bi hee pabaimaawai nem hachaaga pə biiu hāwatbajgui hajim mərəg.

¹⁰ Magbaawai mua chadcha mag hēsap hi jua heem hauwi k'öbaadējim. Warrañ chadcha mua mieljō k'ūwaa k'öpäijim; mamə ya mə jā gar paawaita sīi nem hachaaga mə biiu hāwatbajim. ¹¹ Magbaawai mag chi mərəg hēsap dee sīerrau mərəg, —Hagt'a Hēwandamau nem waumaju pōoma t'anaawai puajā hagjō p'āju pōoma chirəmgui hajim, p'öbörpierr hōor meu k'īr pogk'e hamach meupierr nənəidəm hee durrpierr reinaanagpa jawaag.

11

Hēwandamau hōor numí hich hijaumk'īr pāltarr

¹ Maimua hābmua padam duraa k'itəm mərəg deejim. Mag deewi, —Jāguā chachbamí hajim; Haai hi jēeujem di, hag hee nemchaain k'ēchnaa p'aa nəmuā Hēwandamag jēeujem nasād, maimua hag hee Haai hi jēeu nəm k'ənnjā hagjō chi k'apanag beerbapäi hajim mərəg. ² Mamə har daau gajärcha hōor biirdlajem wēu wējōm chan hoob chacham hajim, jā sīi bəllrjā hāk'aba haajem k'ənn hat'eem haawai. Mak'ənnauta año t'ārjup hawi jārr Hēwandam p'öbör dəi sīi hamachdēu hampierr hajugui hajim. ³ Pari mamag k'abaadeewai Hēwandamau hīchab hich hi jaauju k'ənn numí pāijugui hajim, aña t'ārjup hawi jārr mak'ənnauta sərk'aajem k'ajūa jūanaa hirua hamachig nem jaaubarm jūrr hōrag jaaumk'īir.

⁴ Chi Hēwandam chogau jaauwai hich mək'ənta jōoi Zacarías k'ararräu olivo bā numí jaauna hīchab lámpara hauslīujemjā numí jaautarrau. Hajapcharan mak'ənn numiim k'ənnauta hajap hōor dau haug wau nəm jaac Hēwandam t'umaam k'ənn Pörk'a sīerrəm hiek jaauju k'ənnau. ⁵ Mak'ənnuta hābmua k'ājjā k'aibag wauju hēk'aju hat'een, sīi hamach hi heemua hōtdaujō huu jējēer k'abaadēmu warre hamach dəi mag nəm k'ənn sīi p'aa k'ēchpäiju hanaabá. ⁶ Mak'ənnauta aña t'ārjup hawi jārr hamachdēu Hēwandam hi jaau wēnərrəm hee bəllrjā noseg chēpiba haagjā nem jua t'eeg naaju haajem. Dō bagag paapäimaagjā jua t'eegnaa hīchab hōor dau haug wawaagjā hamachdēu ham haig haju hanaabá.

⁷ Maimua mag aña t'ārjup hawi jārr Hēwandam hiek jaau wēnərrəm hawi, t'um jaau haaipabaadee, mag hierr hit'urm wējōm hee t'ərrdō sim heemua mepeer sīi jāgaamjō sim höberchēwi, ham dəi wērbəchēwi, hich garmuata ham pödpäiwia ham k'ēchpäiju. ⁸ Mag k'ēchpäiwi, t'umaam k'ənnag hich juu hoomk'īir, maach Pör Jesucristo meerp'ē t'ōtarr hag p'öbörjā wēug hee hamach numwe sīi hēudətk'a sīuju. Mag p'öbör Jerusalenta hich k'aibag gaaimua jūrr Sodoma ha t'ərnnaa hīchab Egipto gaai t'ər sim, mak'ənnjā hich hagjō k'aibag hat'ee t'ərp'ōo sīerrjēe harr haawai. ⁹ Mag k'ēchpäiwi k'āai t'ārjup hawi jārr sīi kaaijā hee hēudətk'a sīuju, hōor p'öbörpierram k'ənn hamach meupierr meu k'īr pogk'e bēe t'ənəm k'ənnag hoomk'īir. Mamə hiwiir hābam k'ənnau mag hoowi bēpam hiigwaijā chi k'ēchtarrau hədəlr bēppibaju. ¹⁰ Mak'ənn

numí mag Hēwandum hiek jaau wēnrram k'lan mag mepeer sii k'anjo simua k'echbapāim habaawai, hōor durrpierram k'lantha honee hajurau, Hēwandum hi jaau durrum gaaimua hamach k'ajap sīuba haajerr k'lantha ya k'echbapāiwi. Mag hōnegau jūr hagdaujō chik'amnag regalojā hlaahlanaa p'iestajā wauju.

¹¹ Mam̄ ham mamagk'am hee, mag k'āai t'ārjup hawi järrnaa, deeu Hēwandamaa ham hak'aardam ham gaai p'āart'ā sīubaawai hamach numwe deeu p'iidatk'aju hanaabā. Mag k'echpāiwia k'āai t'ārjup hawi järr narrta deeu Hēwandamaa p'iriutk'a hat'am hoobaawai chi hoo nām k'lan wajapp'a jāp'ierru haajem. ¹² Mag chi Hēwandum hi jaau wēnrrarr k'lan deeu hiiu p'iidatk'a nāisiewai hāgt'armuata hōor hiekjō hamag, "Mau hāgt'ar pidut" haju. Magbaawai chadcha hedjā baug hee hāgt'aa paauk'abaadēju. Mag ham hāgt'ar paauk'abaadēm ham hoomap'anaa ham k'a huk'ur haajerr k'lanaujā hoopāiju. ¹³ Ham mag hāgt'ar paauk'abaadēm hee hālur t'eega duuibaadēmu p'ōbōr heem dijā di k'apan sii dārbagk'aju. Mag di chlābagk'abarmua hōor siete mil warre k'echju. Magbaawai mag hālurlu k'echba hāu hiiu nāsim k'lanau hīchab jāp'ierru durrumua Hēwandum hāgt'ar k'eraajem t'ō hiek'a nāmua hirig, "Hēwandum, pāchta chadcha hemk'ooirau; pājōm chan ni hābjā chuk'um" hajurau, jāp'ierru nām hiek'au.

¹⁴ Ma, trompeta seim sirtarr hōor dau haug wauju jaau sim hajim, biek t'ārjup waaur narr heem ya biek numiim.

—Mam̄ hagt'a chacham hāb waaur sim hajim, t'ārjupam. Ma nau jōpcha hoopijugui hajim mārlāg.

Hābmiechara mātrompeta sirtarr

¹⁵ Mag dau hāb waaur sim hatarr haawai chadcha hīchab deuem Hēwandum chogau chi hābmiechara hich trompeta sirjim. Ma, sieteem hajim, hābmiechara. Mag sirbaadeewai hāgt'ar sii hōor hiekjō sereubaadēmu mag naajim:

"Mag durran t'umaa maach Pör Hēwandumaujā jāanaa, hichdēucha jār hauwi maach Pörk'apitarr dāimuata jāaju haai nām.

Mag, maach Hēwandamauta mag durr gaai t'um hichta hich mag chi Pörk'a sīsiju" hanaajim. (Ex. 15:18; Dn. 7:14,27)

¹⁶ Magbaawai hīchab Hēwandum k'īrp'ee mag jōoin veinticuatro hamach pōrk'apierr hohood wējorr k'lanaujā heeg p'ōbk'a jēk'at dagau dārk'anaa hirig jēeumamua mag naajim:

¹⁷ "Hēwandum, pālta maar Pör t'umaam k'lan k'āaijā chi juu t'ierru haawai pālragta hāu hajim hanām.

Hāba pāchta warrgarwejā hich mag chitanaa hīsjā hich hagt'a hiiu chitām.

Hīs pua pāch juu t'eeq t'um hauwi mag durr chadcha pāchdēuta ya jāa chirsim.

¹⁸ Durrpierram k'lantha pā dāin meeuk'a t'ānām;

mam̄ ya pua ham gaai pāch k'īr machag meeju hed pachējim.

Hīsin chad pua nawe k'echtarr k'lan k'īrcha jaaumamua hamachdēu nem waaujerrjō pāchdēujā ham dāi haju.

Hīsta hīchab pāch chogk'anāa pāch hi jaaumien dāijā wajap'anaa pāch chaaink'a nām k'lan dāijā wajap'a haju hedau, t'et'em k'lan wa sii parhoobam k'lan hawijā har pāchig hee haajerr k'lan dāi.

Mamla hīchab hīsta pua har māg jēb gaai nem hār nām k'ānnjā hōpāiju hedau” hanaajim, hirig hee nāmuia.

¹⁹ Hamau mag Hēwandamag jēeup'ōbaadēm hee mua hoowai Hēwandamag jēeujem diita weeudā jōisijim, hāgt'ar. Mag weeudābaadēm hee hierr mag warrgarwe hich chaain dāi hiek deetarr hāk'aajem baaudiita dawaa haadējim. Mag chi Hēwandam di weeudābaadeewai, pagt'āmdau p'lr jējēer k'abaadēm dāi hōor hiekjō sereu jōisimua, pagt'ām t'eega wāwia hāllur t'eegjā duuibaadēm dāi noseg dau dap sīi mokdaujō sīsidāmta chē t'ānāisijim.

12

Hōoirjō simua hālli hēudee hēk'atarr

¹ Maimua hedaujā hee hijaaur hōbērjim, Hēwandamau hich juu t'eeg hoomk'īir pōitarr. Mag hijaaur hōbērtarr māg hajim: Hāllirauta sīi hāsdawam hedauta k'ajūajō jūanaa jūrr hedaram hedau harg gaai hoo dānām hedjā heemua hōbērjhējim. Hich mag hāllirau pōrsir jūa sim gaai p'īdag sīi docen hāb p'up'up sīejim. ² Mag k'itāmān jōor k'itarr haawai hagāa hagāa k'itajim, ya chaai hawaag bi machgau. ³ Mag hālli hōbērjhētarr k'ur deeum hijaaur hedjā hee hōbērjim. Mag hijaaur jūrr māg hajim: Hōoirjō nem pōoma sīi p'uríhi simta hābam gaaipai pōr k'apan siete nener simpierr pōrsir panhapp'a sīejim. Mag simān hīchab kach k'apanjā jaīlārl diez wai sīejim, p'ak kachjō sīsidām. ⁴ Mag simua dur p'is ha t'ūap'ēbaraau warre hedjā heem p'īdagjā jārrchapaím māg durr hār t'ūp'āau sīujim. Magwi mag hālli chaai hawaag bi machk'a sīerr k'īrp'ee nā sīsjim, hich dak'īr hat'aawai hag bārre chi chaaidam k'ōpāyaag. ⁵ Magua mag nā sim hee, mag machk'a t'ānarr haawai, mag hāllirau chaai chi hemk'oooidam hoojim. Mamla mag hat'am bārre hābmua chi chaaidam jiirbaadēwi Hēwandam hich pōrk'au gaai hoo sim haar wai dānaaimajim, hāldārl k'ōpiba. Mag chaairauta jōoipa sīsiewai nem hiek t'eeg jūrr durr māg wējōm t'umaa hichdēuta jāa sīsiju ha jaaujim mārlāg. ⁶ Magbaawai chi hād jūrr sīi jāhog wai naamk'īir Hēwandamau hi hat'ee nem t'um k'īr k'aug wai sīerr haawai warp hōor chukag hee mawi mamta aña t'ārjup hawi jārr sīejimajim.

⁷ Maimua magtarr k'ur hedjā hee juurhi p'iidājim. Hāgt'arm Hēwandam chog Miguel hanāmta tagam hich k'apeen hagjō Hēwandam chognaan dāimua jūrr mag mepeer hōoirjō simta sīi pōr k'apan sim dāi wērbā naajim. Mag hōoirjō sim higar nām k'ānnjā hagjō k'apan t'ānāajim. ⁸ Mamla chi angelnaanau hamach garmua chi mepeer pōdbapāaiwai chi mepeer warre hich k'apeen dāi hāgt'armua jār wērppāijim. ⁹ Magta chadcha chi mepeer mag hōoirjō sim hich k'apeen hich higar t'ānarr k'ānn dāi hāba hāgt'armua māg jēb gaai bark'ālīpāijim. Hich mag mepeerpaita warrgarwe nemk'ōr gaai t'ārnāa hīchab Satanás ha t'ālārjem, durrpierr hōor t'umaam k'ānn k'ūgurmie, hajapcharan dōsātma. ¹⁰ Magbaawai angelnaanta sereubaadēm mua hūrjim. Mag sereubaadēmua mag naajim: “Hīsta ya hōor peerdāju hed pabaichēm.

Māg durr gayam juu t'eeg t'um jūrr maach Hēwandam dēnēu.

Maach Pōr Cristo hichdēucha jār hautarrjā warag hatcha hiek t'eegta sīsim.

¿K'an jāgwi? Hedaram magwe maach hermanonaan hēugar Hēwandamag sēuk'a nem hīgk'a nārraajerr hāgt'armua hisegbapāaiwaima.

¹¹ Maimua jēb gaaijā maach k'odamnaanau hamach garmuata mag mepeer pödbapäim, corderodamjö hädraa hich t'ðopitarr hiekta hāk'awia hag bagauta Hēwandumag hamach k'aibag hāpi nāmua.

Mag nām dāi hīchab hamach dau hap'āl k'ēchujā higba, warag högk'aba hi hiekta jaau durrarr gaaimuapata chadcha hamach garmua hi pödpäijierram.

¹² Magbarm gaaimua hedaujājā wounaanjō honee habat.

Maimua pāach chi hag hee t'ānām k'ānnjā t'umaa honee habat'ā.

Mamā īhēh, hapdurr, pāar jēb gaai jooba durrum k'ān dāi p'ūas hee jooba durrum k'ānnjā hagjō!

Ya hich hūjārr barapäiwai meperan hīsin meeuk'ata sīsim t'umaam k'ān dāi.

Hirua ya k'ap'ā sim, māigmua jöpcha ya tag hichdēu hampierr habaju" ha serereu k'ajierram.

¹³ Ya mag chi meperau hich māg jēb gaai barapäim hoobaawai k'īir machgau jūrr mag hāli chaai hemk'ooi hootarr hēudeeta hēk'abaadējim.

¹⁴ Mamā magbaawai hīchab mag hālirag nem hich dapag jīmiejāu hichjō sīsidām deejim, mag nemk'ōr hanām haigmua warre warp hūrramk'īir. Mag hich paarpabaadeewai chi nemk'ōrig hich chig hapimaugau warp hūrrbaadējim, hōor barbag chāli sīeimaag, mamta aña t'ārjup hawi jārr sīi hi jāhog wai naaju harr haawai. ¹⁵ Magbaawai chi nemk'ōriu waa dōota soo habarmān, hich hi heemua nem pōm dōsīgjō bau jīrrau jōsisijim, magbarmua dök'ierr chāug pogbar jōsiewai hag hee chi hāli k'ēu k'uurbā t'ōmk'īir. ¹⁶ Mamā magbaawai hīchab jēbēujā hāli k'aigpērmjō k'aigpērjim, mag nemk'ōriu hich hi heem dōou dōjā pōm hompaa hautarr sīi heeg bereu hat'aawai. ¹⁷⁻¹⁸ Magbaawai charā chi mepeer mag hōoirjō sīerr warag chi hāli dāita meeuk'a sīsiwi, jūrr chi chaain hewagam k'ān gaaита juu machag deedu hawi, warag ham dāi wērbālan petajim. Mag chi chaain hewagam k'ān hanāmān, har Hēwandumau nem jaau sim t'um hipierraanaa Jesucristoou chadcharam hiek jaautarrjā hāk'awi hagt'a hogdāba hich mag hāk'a wēnārrām k'ānnau.

13

¹ Mak'ān dāi wērbālagta mag chi hōoirjō simua sīi p'ūas higaau nā dānnisijim.

Mepeer numí sīi k'anjō sīsid harr

Maimua mua hoowai mepeer pōm sīi hābam gaaipai pōr k'apan siete nenernaa kach k'apanjā diez jajr simta p'ūas heemua mā dak'īraa hōbērchèjim. Mag p'ak kachjō jajr sīsidāmpier pōrsir jūak'anaa hīchab mag pōr k'apan nener sīsidām gaaijā Hēwandum higwi parhoobata p'ā sīsid hajim. ² Mag mepeer p'ūas heemua hōbērbaichēm mua hootarr, sīi k'um chi jojot'orjō sīejim. Mamā mag simta jūrr chi bā, jos bāk'anaa, hi hi, león hik'a sīejim. Mag simāg mag hābak'ai sīi hōoirjō sīrrau hich juu t'eeg deebaawai hichjō hiek t'eeg hapijim. ³ Mag chi mepeer p'ūas heemua hōbērchètarr pōr, dau hāb sīi nem pōm t'oop t'ānaajim, ya haguia pōd hiiubajujo. Mamā mag t'ānarr, hābak'ai mag p'ūas higaau hōoirjō sīrrau hirig hich juu t'eeg t'um deetarr haawai hichdēupai hich pōr monaaupäijim. Mag monaaubaadēm hoowi dauderraā nām hiek'au t'umaam k'ānnau hirigta hee hap'ōbaadējim. ⁴ Magp'ōbaadēmua warag mag hōoirjō simāgta Hēwandumagamjō jēeujierram, mag hābak'ai p'ūas

heemua höberchétarrag hich jua t'eeg deetarr jūrr. Mam₈ mag k'umjö sim₈gjā hīchab Hēwandamagamjō jēeumamua, „¿K'aita magan jāg mepeerjö jua t'eegnaa hemk'ooik'a sī, hi dāi jāwaag?” ha hiek'amajierram.

⁵ Mag k'umjö jojot'or sim dō heemua höberchétarrag hīchab nem hiek k'aug hiek'apinaa Hēwandam higwiajā parhooba hiek hāk'āraam hichdēu hiek'am haig hiek'aju haai sim ha jaaujim, chi hōoirjō sīerrau. Mam₈ mag hi hiek t'eeg hapitarran, aňo tārjup hawi jārrpaim hat'eepeita Hēwandamau hi magpim. ⁶ Magbaa chadcha mag hōoirjō sīerrau hichig jaautarrjō parhooba hiek'anaa, Haai hi jēeujem di higwiajā parhooba hiek'a, ya hāgt'ar höberwi durrum higwiajā parhoobam hiekta hiek'a t'ānlaajim. ⁷ Mag₈g hīchab Hēwandam hiek hāk'awi hi chaalink'a durrum k'ān dāi wērb₈mk'īirjā jua t'eega hapijim, mag wērb₈wi hich garmua ham pōdpāimk'īir. Mag₈g hīchab hichta hārpai hiek t'eeg hapijim māg durr gaai hōor t'umaam k'ān dāi. Magbaawai durrpierram k'ān dāi hichta hārpai sīsijim, t'umaam k'ān k'āaijā. ⁸ Mag mepeer k'umjö jojot'or sim₈gta māg hatag paawai Hēwandamagamjō jēeuju, har t'um Corderodam hādarraa maach kōit hich t'ōpitarrau warr māg jēb hompaabarwe hich hēsap gaai ham t'ār p'āk'a hauba harr k'ānnau. Mak'ānta mag mepeer higar naaju haawai mak'ānnauta maach chi Hēwandam hiek hāk'a nām k'ān dau haug wauju.

⁹ Magua jāg hār₈n nām k'ai wajap'a hūrbat:

¹⁰ “Preso maag t'aabatarr k'ai, chadcha preso p̄ar hauju.

T'ut'uú t'ōog t'aabatarr k'ai, chadcha t'ut'uú t'ōju.”

Pari mag nām₈n, t'um Hēwandam hiek hāk'a nām gaaimuu. Maguata Hēwandam chaainan, hamach mag p'it'urg hauju k'ap, sīi hamachdēu hāk'atarr hiek gaaita warag hub₈ hāk'a wēnrraju haai nām.

¹¹ Magtarr k'ur deeum mepeer jēb heemua höber hurum mua hoojim. Ma jūrr corderojö kach numí wai sīejim. Mag sim hiek'aawain sīi hōoir hiekjö simta jāgaamjō sīejim. ¹² Mag simua hīchab hābak'ai p'ūas heemua höberchétarr jua t'eeg t'umaah hich gaai wai sīejim. Maguata hich dak'īir hich hiek'au māg jēb gayam k'ān t'umaam k'ānnag mag p'ūas heemua pōr pōm t'oop sim höberchétarraga Hēwandamagamjō jēeupibaawaijā, chadcha hi hipieraa jēeu naajim. ¹³ Mag juu t'eeg simua haawai hīchab hōrau hag na nem wau nām hooba haajempa waumamua hedjā heemua hōtdau k'īirta noseg chē t'ān₈mjō hapijim, t'umaam k'ān dak'īir. ¹⁴ Mag mepeer pōr pōm t'oop sim p'ūas heemua höberchétarr dak'īir mag nacha hōoirjō sīerrau warm mepeer corderojö sīerrag hōor dauderra nem waupijim, mag nem wau simua hōor k'ūgur haumamk'īir. Mag hōor k'ūgur hauwi chi corderojö sīerrau warm mepeer hich k'apeer k'īirk'a waupijim; hajapcharan mag sīi pōr pōm t'ut'uú t'oop simjō sīerrta deeu monaautarr k'īirma. ¹⁵ Maimua jūrr mag corderojö sīerrag chi hōoirjō sīerrau hich juapá deewi mag k'um jojot'orjö sim k'īirk'a wau sīerr hīiu haupijim. Mag nem hinag dēn mepeer k'īirk'a wau sīerrta hīiu hauwi hiek höber sīsiewai t'umaam k'ānnau hichigta Hēwandamagamjō jēeuba nām k'ānnan k'ēchpi jaaujim. ¹⁶ Mam₈ magpajā k'abajim. Mag hich k'īirk'a wau sīerr hīiu hat'aawai t'umaam k'ānnag hich dauchachta juu gaai wa dag gaai k'āijā p'āk'api jaaujim. Chaaindam bār₈mdam gaai, ya dārrcharan k'ān gaai, p'atk'on paraam k'ān gaai, dau hap'ām k'ān gaai, sīi chik'am chogk'a sīsidām k'ān gaai, chik'am chog k'aba hamach k'ōchagpierr nārrjēem k'ān gaaijā, t'umaa mag dauchachta

hʌdʌraa hamach gaai p'āk'api jaaujim. ¹⁷ Mamʌ har mag hamach gaai mag mepeer dauchachjā chuk'u ni hi numerojā chuk'u nʌm k'ʌnau chan pōd hamach garmua nem pērjujā k'aba, ni dich nem hig nʌmjā pēr hauju k'abam ha jaaujim chi meperau.

¹⁸ Mʌg mua jaau chirʌm k'aug hawaagan dʌrrchata k'īirjug paraa haju haai sim. Chi mag k'īirjug k'ap'ʌ simua k'aug hat'á, magan mag mepeer dauchach k'an número hagá. Wajapcharan mag numeroon hīchab woun mʌg hatag sīeju dēnēu. Chi número, 666 k'abahab.

14

144,000 meuk'aar hau narr k'ʌn

¹ Magtarr k'ur mua hoo nʌn haawai hich Jöoi chi Cordero chaarta durrsī Sión hanʌm gaai hoodanʌm mua hoojim; hajapcharan hich Je-suma. Hi dāi hōor k'apan ciento cuarenta y cuatro mil naajim. Mag Cordero dāi nʌm k'ʌnnan hīchab t'umaam k'ʌnnau hi t'ārta hi Haai t'ār dāi hamach dag gaai p'āk'anaa hag panhapp'a sīsid hajim. ² Maimuata hedjā hee sīi hōor hiekjō simta mamʌ salt pōm jurur wējōm hiekjō mua hūrbaadējim. Mag simʌn hīchab nem jēbag pagt'ʌm pʌrbabaadēm hiekjōnaa hōor k'apan arpa sir nʌm hiekjō t'ʌnaajim. ³ Mag t'ʌnʌmʌn mag Hēwandam juupjem pōrk'au sim bigaau hīchab jōoinpa hohood wējōm dāi mag dau jayap nemchaainjō hich paar sīsidʌm bigaau p'ʌrda meuk'aar hiiur hau nʌm k'ʌn hiekta mag t'ʌnaajim. Mag hamau meuk'aar hau narr chan hābmuajā pōd k'augbajim, ham dēnō hawaag. Hāba mʌg jēb gaai jooba durrarr k'ʌn heem mag ciento cuarenta y cuatro mil peerdʌtk'atarr k'ʌnnaupaita ham dēnō haau k'augjierram. ⁴ Mak'ʌn chan mʌg jēb gaai haawaijā, jāg deeum hʌlin dāi k'apes hapiba jaajemjō, hāba Hēwandamagpaita hee haajerr k'ʌnnau. Hamauta chadcha Cordero nʌnʌuk'ampierr dāi hi bʌ hogdʌba wēnʌrrajim. Hamacha mag Hēwandam hat'ee maimua Cordero hat'eejā ham chognaank'a wēnʌrraju haai naajim, chadcha mag hat'eeta warm k'ʌn heemua Hēwandamau ham peerdʌ hautarr haawai. ⁵ Ham mag sēuk'a nʌrrjēejā k'aba harr k'ʌn haawai bʌlrjā ham hēugar jaauju k'ʌnnjā chuk'u hajim.

Hēwandam chognaan t'ārjupam k'ʌnau hiek jaaut'urtarr

⁶ Maimua mua deeum Hēwandam chog hedjā hee hūrr jōrröm hoo hat'ajim. Magua mʌg jēb gaai naajem k'ʌn hat'ee Hēwandamau hich mag maach hiiupi wai nʌrraju hiekta jaau jōrrajim, durrpierr hōor nʌnʌidʌm hee hamach meupierr. ⁷ Mag hirua jaau jōrrarr hiek mʌg hajim: "Hēwandam dau na nem k'aibgam wauju hōk'ö habat. Mag k'āai hirig jēeunaa hiita t'ō hiek'abat. Ya hīsta hirua hōor hich haar p'ē hauju wa p'ē hauba warag hisegju k'āijā hamach k'īircha jaauju hed pabaichēm. Mʌg hedjājā hompaawi mʌg jēbjā hompaatarragta jēeubat'ʌ. Hichdēuta hīchab p'ūasjā hompaawi jēb heemua dō k'umda hōber sīsidʌmjā hompaajim" ha jaau jōrrajim, hūrr jōrrömua. Ma nacharamua hiek jaau dichtarr hajim.

⁸ Mag hēudee deeum Hēwandam chog hagjō hähäag hurajim. Magua, Babilonia p'öbörön ya heegar pabaadēmta jaau jōrrajim. "Ya heegar pajim" ha sīejim, "har hich dēnō durrpierram k'ʌnag parhoob pekau waupiejerr p'öbör."

⁹ Mak'ʌn hēudee ya t'ārjupam hagjō dewam Hēwandam chog hūrr jōrrömua magmajim: "Har jāg p'ūas heemua mepeer hōberchētarragjā jēeunaa sīi hi k'īirk'a wau simʌgjā jēeuwi hʌdʌraa hamach dag gaai wa

juu gaai k'āijā hi dauchach p'āpitarr k'ānnan¹⁰ hichiita Hēwandam k'īir machag sīi maach t'ōojem benenjō simta hāwatab k'aba hāwatjgui" hajim. "Hi k'īir machag mag simta ham gaai meubapāawai Cordero dak'īir maimua pekau chuk'u hāgt'ar nām k'ānn dak'īirjā hōtdau azufre dāi waaurēu wējōm heeta jēerjgui" ha sīejim, "hich mag dau hap'ān hag hee hōt k'ierr jēmer wēnārramk'īir.¹¹ Mag ham hōt k'ierr jēmer nām naař jīu wējōm chan chugpaajā k'augba, hich mag sīerrām hiek'au. Mag hōtdau hee nām k'ānn chan bālrjā gaai nak'a haa k'augba, hich mag hedaram magwe machag jēmer wēnārrajugui" hajim, "hamachdēu mag meperagta Hēwandamagamjō jēeunaa hīchab sīi hi k'īirk'a wau sīrragjā jēeunaa hādāraa hamach gaai hi dauchach p'āpitarr kōit."

¹² Magam huguata har Hēwandam dēnk'anaa hirua nem jaau sim hipier-raanaa hīchab Jesús bājā hogdāba wēnārrām k'ānnan warag hubāta hāk'a wēnārraju haai nām.

Ma hajim Hēwandam chog t'ārjupamuja jaau dichtarr.

¹³ Maimua mua hūurwai hāgt'armuata woun hiekjō mārāg, "Cha mua pāchig jawaagpam p'ābā" ha sīejim. Mag hirua p'āpi sīerr hiek māg hajim:

—Hīsmua hatagta chadcha hāuhcha hajugui hajim, har maach Pōr Jesús hiek t'āraucha hāk'a durrumua mee nām k'ānn.

Magbaawai Hēwandam Hak'araujā, —Jāan chadcha hich magau ha sīejim. Māg jēb gaai haawai chadcha p'it'urg haaujerrjā par k'aba haju haawai k'īir meeū nāisijugui hajim, Hēwandam hat'ee hamachdēu nem wajap'a waaujerr jūrr.

Hēwandam chognaanau hōor pōm hālrrppāiju hoopitarr

¹⁴ Magtarr k'ur deeu hoo nān haawai jānnnt'umieta hedjā hee bau wējoojim. Mag bau wējōm hār woun hāb Hemk'ooi Hiewaa Jesujöhö simta hoo sīejim. Magua pōrsir p'īr dēn jūanaa hich jua hee hoz hanām wai sīejim, t'ut'uijō dēe simta sīi jūurt'ā sim. ¹⁵ Maig hīchab deeum hagjō Hēwandam chog Haai hi jēeujem degmua hōbērjhēwi mag jānnnt'umie bau wējōm hār hoo sīrrag magchējim: "Ya nemjīr p'ur wējoowai heeuju haai t'ānnām. Har pāch jua hee t'ut'ui wai simua t'ārrp'ēwi heeubá" hajim, māg jēb gayam k'ānn k'ēchpāiju hora pabaadēm jaauwi.

¹⁶ Magbaawai chadcha mag jānnnt'umie bau wējōm hār hoo sīrrau hich t'ut'ui māg jēb hār hālrrp'ēbarmua waa nemjīr dau t'umaa heeu haujim.

¹⁷ Mag k'ur deeum Hēwandam chog hōbērjim mag Haai hi jēeujem di hāgt'ar sim heemua. Maguajā hagjō hich jua hee mag t'ut'ui hoz hanām wai sīejim. ¹⁸ Mag hēudee hagjō deeum hōbērjhējim, hierr nasādjō sim haarmua. Maguan hīchab sīi hiek'abarmuapai māg durr t'um huurdāpi jaaubaawai, hōtdāúapai māg durr t'um hōpāaig nem jua t'eeg sīejim. Magua mag hābak'ai jua hee t'ut'ui wai sīrrag t'et k'īesir magjim: "Jēb gaai uvadō nānlidām heen ya sīi waau hāidām, jāg pāch jua hee t'ut'ui wai simua chi hierr t'ārrk'a haupet. Ya waau t'ānaabahab" hajim, hōor warre hālrrppāiju jaauwi.

¹⁹ Magbaawai chadcha mag t'ut'ui jua hee wai sīrrau māg durr hār hālrrp'ē, waa uvadō nānlid harr heem t'umaa t'ārrk'a haunaa chi chō piirjālujem hee bark'ālīrjājim chi chō piirjāumk'īir. Mag chi chō piirjāumk'īir ha simān, maan wajapcharan Hēwandamau hōor gaai jua k'ālabā hich k'īir machag meejuuta jaau sim. ²⁰ Magta p'ōbōr hīgaau harrnaa chi chō piirjāupāijim. Mag piirjāubaadee, hag heemua chi chō sīi dōsīgjō p'ur jīubaadēmua, warp'am magwe trescientos kilómetros sīi

bag p'ur hūur jöisijim. Mag döjö hūur wëjöm naug hee cabaai dñnllupi hootarr hak'iin, hi höpierrjö siejim, chi naug. Mag döjö hūur wëjöm ha simln, hōor k'ech nñm jaar bag póm hārjuuta jaau sim.

15

Hēwandam chognaan siete hābmiecha hōor k'aibag wauju jawaan bëetarr k'ñn

¹ Maimua deeu hedaujä hee hijaaur maach dauderra hompa jöisijim. Ma, mñg hajim: Hēwandam chognaanta siete hedjä heemua höberdåtk'achëjim. Mak'ñnauta hābmiecha wajapp'a hōor dau haug waupiju k'ñn hajim. Magbarm däi hīchab ya mag hamau nem t'umaamua mag chach dichdimaawai Hēwandam k'ir machagjä hich maipai meeju hajim.

² Mag k'ur mua hoojim hīchab, p'üasta sii vidrio dënjo sim higaau Hēwandamau hamachig sirmk'ir arpa deetarr däi hag panhap'a hōor dñnnplid t'ñnñm. Mak'ñn mag mepeer k'um chi jojot'orjö sim p'ñas heemua höberchëtarragjä jëeuba, ni hi k'irk'a wau simñgjä jëeuba, ni hi t'ir ni hi dauchachjä hñdlraa hamach gaai p'äpiba harr gaaimus mag mepeer hamach garmua pödtarr k'ñn hajim. ³ Mak'ñnau Corderota t'umeuk'ar naajim. Mag meuk'aar warrgar Hēwandam chog Moisés k'ararrau p'ätarr hajim. Mag hamau meuk'aar hau narr mñg hajim:

"Hēwandam, pñnñ maar Pöröu.

Pachta t'umaam k'ñn k'ääi chi juu t'ierrau.

Pua nem wautarr t'um chadcha wajap'anaa hooimñ sim.

Pua nem waaujemjö chan ni hābmua pödbam.

Durr t'um mñg wëjöm hee pachta t'umaam k'ñn Reik'a sñerram.

Pñ hiek'an chadcharam hiek'au;

maimuajä puan chad nem hagchata waaujem.

⁴ Señor, ¿k'aíuta mñg t'ñnñm haig pñ högk'abaju habarí?

¿K'aíuta bñlrgjä pñrñg jëeubaju k'ai?

Pach happaita bñlrgjä pekau chuk'u k'itaawai durrpierram k'ñnau bëewi hñba pñrlgta jëeuju.

Ya pua t'umaam k'ñnag jaaubarm, chijä k'ñnta pua pach haar p'ë hauju k'ñn hagá, maimua chijä k'ñnta pua bark'ññju k'ñn hagá" ha haumajierram, meuk'arau.

⁵ Maimua mag t'ñnarr k'ur mua hoowai, hñgt'ar Haai hi jëeujem degam Santuariota Hēwandamau israelnaan däi hiek deetarr hiek hñk'aajem haar dawaa weeu dñnaajim. ⁶ Mammuata mak'ñn Hēwandam chognaan siete k'ajap'am nemjö hamachdëu haguia hōor k'aibag wauju juu panhap'a höberchëjierram. Mak'ñnau put lino hanñm dënta bñlrgjä memerk'ög chukk'u sii p'ugp'ugamjö sñsidñmta jñanaa, hichk'aarjä dak'a p'ir dën hñi jñajem p'urii k'itñmua hñi jñ sñsid hajim. ⁷ Mag ham höberdåtk'abaicheewai nacha mag nemchaainjö hich paar sñsidñm jayap narr heem hābmua hamag hamachierr jarrdam p'ir dën hñhñbdö deemajim. Mak'ñn jarrdampierr maach Hēwandam hichta warrgarjä hich mag sñerrawi mñg hatagjä hich mag sñerraju hag k'ir machgauta k'ajap'am dö dënjo hipir sñsid hajim. Mag sñsidñm chook'ñibaadeewaita hichdëu chachmampierr nem k'ir pogk'e höbermaju. ⁸ Mag jarr hamachierr hñhñbdö jigbabäaiwai Hēwandam chi wajaug sñerramua hich hiiu mag Santuario hee naar k'í joppijim. Mag Haai hi jëeujem deg chi

Hēwandam chognaan siete narr k'ʌnau hamachpierr nem k'īir pogk'e chachmamua, t'um höbeerplibam haig chan pōd ni hābjā dubju k'aba haajeejim.

16

Hēwandam k'īir machag jarr heem choopläimam hootarr

¹ Maimua mua hūurwai mag Haai hi jēeujem deg naar jīu wējōm heemata mag Hēwandam chognaan siete narr k'ʌnag nem t'eeg woun hiekjō, “Hēreubaadēwi jäg mā k'īir machag jarr siete nlm hee dōjō jōjöid t'ʌnlm, jēb hār chook'ʌlibamit” hajim hich Hēwandamaucha.

² Magbaawai chadcha hābmua petawi hich jarr hee wai sīerr māg jēb hār choopläijim. Mag choobapäaiwai t'um mag mepeer k'um chi jojot'orjō sim p'ūas heemua höberchētarr k'īirk'a wau simāg jēeunaa hi dauchachjā wai narr k'ʌn gaai bēn burrijim. Mag bēnēn mor gaai sīi p'īedaujō höberdātk'abaadēmta machaaga sīejim. Mag simuan waragta hōor hārmaajeejim.

³ Maimua jūrr hēudeemua hich jarr heem p'ūas hee choobapäaiwai sīi p'ūas t'umaa bagag pajim. Mag p'ūas heem dō, sīi hōor meem bagjōta sīsijim. Mag bagag pabaadēmta hag hee nem t'ʌnarr t'umaa k'ēchdubjim.

⁴ Mag k'ur t'ārjupam hurum, hagjō Hēwandam chog. Maguajā warm k'ʌn dēnjō hich jarr heem choopläijim. Mamā magua jūrr dōsīg dāi jēb heegarmua dō k'umda nlnlāidām hārta choobapäaiwai, napem dēnjō hīchab dō t'umaa bagag paapläijim. ⁵ Magnaa mag dōsīgpier dō hārpi sīerraupai hiek'amamua,

“Hēwandam, pāchta bñlrjā pekau chuk'u k'itām; pāchta warrgarwejā hich mag k'itaawai hīsjā hich hagt'a sīerramgui” ha sīejim.

“Pāchdēu ham dāi chachbarm haig, pua ham dāi nem hagchata habar-mgui” hajim, “hamachdēu nem waumarrpierr.

⁶ Hamau pā chaain bag hārwi pā hi jaaumien bagjā hārjierram.

Magtarr haawai hīs pua jūrr hamag bagchata dōpibaadēmgui” hajim.

“Jūrr hamau pārlāg hich hagjō jägta hapim k'ōsi naabajieb hamach dāi” ha hiek'amajim.

⁷ Magbaawai hīchab hierr incienso p'aajem nasādjō wau sim haarmata hagjō Hēwandam chogau, “Hēera, jāan chadaugui” hajim. “Maar Pōr Hēwandam, pāchta t'umaam k'ʌn k'āai chijua t'ierr; puan chadcha k'īrjug k'ap'ʌnaa ham gaai hagchata habarmgui” hajim, “bñlrjā k'aigba haba.”

Ma biek t'ārjupam Hēwandam k'īir machag chootarr hajim.

⁸ Mag k'ur deeu chi Hēwandam chog jarrdam dāi bēewi jūrr māg hedau hāsdawam k'īir hārplā choopläijim. Mag choobarm ya biek jayapam hajim. Mag hedau k'īir hār choobapäaiwai warag hedau pechaaga haadēmta sīi hed pechgau hōor gaai mas hajim. ⁹ Mamā mag hedau p'aa t'ʌnllāuwī, sīi p'ausumjō sīsidāmjā hamach k'aibag hāsie hewag k'īrjuwi Hēwandamagjā chugpaapi jēeuba, ni sīi hi t'ō hiek'ajōjōopajā k'abajierram. Magju k'āai sīi warag hirig parhoobaa hamachdēu hiek'am haig hiek'a t'ʌnllāujierram; majā hichdēuta maglām k'aibag burrpibaju hak'iinjā juu t'eeg simāgtā mag hiek'ajierram.

¹⁰ Mag k'ur Hēwandam chog cincoom bēewi, hīchab hichdēu jarrdam wai nllrarr heem mag p'ūas heemua mepeer höberchētarr juupjem pōrk'au hār choopläijim. Mag choobapäaiwai hirua durr jāa sīerrpierr

t'umaa k'ichag hee jöisijim. Magbaawai hőor hi higar nám k'lanan gaai machgauta sii hamach meuk'irpaijā t'ett'e k'abaadēp haajeejim.¹¹ Mamə mamagk'amjā hamachdēu nem k'aigba wau nám chan plajöjöopaijā k'aba haajeejim. Magju k'āai chäddauta mor gaai sii p'ledaujō dau dap sīsidam machgau, Hēwandam hāgt'ar chiraajem dāita k'ujarmjö warag parhoobaa hirig hiek'a t'anlaujierram.

¹² Mag k'ur Hēwandam chog seim bēewi, hich jarr heem dōjā Eufrates haajem hār hagjō choopäijim. Mag choobapääiwai dōjā pōm simta sii jālubaadējim, hedau höbeerjem garmua reinaan wēdurarr k'lan dərbagk'a dichamk'ir.

¹³ Maimua mua hoowai, mag nacha mepeer hōoirjō sīerr hi heemua jāchēumiejō sim höbērwi, hābak'ai k'um chi jojot'orjō sīerr hi heemuajā höbērwi, maimua hābak'ai chi sēuk'a nem hīgk'amie kach numpai cordero dēnjoj jalr sīerr hag hi heemuajā hagjō jāchēumiejōo k'itam höbērjim. ¹⁴ Mag jāchēumiejō sīsid harr, chi mepeer hak'aar hajim. Mak'lanau hīchab hag na hōrau nem hooba haajempa wau wēnarrajim. Mag wēnarramān māg jēb gaai reinaan sīsidam k'lan dāi hiekta dee wēnarrajim, t'umaa hāba biirdlānaa Hēwandam hichta t'umaam k'lan k'āajā chi juu t'ierr dāi hamach wērbāju hedam hat'ee k'ir k'augaaag.

¹⁵ Mag nám hee maach Pör Jesucristooucha, "Keena, k'ir k'ap'la nāisit; hōor chik'am nem jīgk'a nārraajemjō mān sii hōor bēebajōjōo sīerr hee dēgölp barchējugui" hajim. "Mag mā pierrwai honee haju k'lanan, har dauk'ananaa pekaúgta bālrjā hamach hārpapiba nám k'lanau. Mag nám haiguin haman, k'ajūa bāp'ā memerk'ög chuk'u jūa nāmjōta t'anlām. Maagwai mag hed hōrau dich mor k'arr hooba haawai chigaajā habajugui" hajim hichdēucha.

¹⁶ Maimua chadcha mag jāchēumiejō sīsid harr k'lanau hamachdēu māg hatag hajujō mā dak'raa wētwi māg jēb gaaim reinaan hābam haig biirdlā haujierram wērbālag. Mag ham biirdlā narr haig hebreonaan meúa Armagedón ha t'ālrijem. Hich maigta chadcha wērbā nāmua Hēwandam dāi juapá chachju hanaabá.

¹⁷ Mag k'ur hābmiecha sietemua paawai, hagjō deuem Hēwandam chogau hich jarr heem sii hich jāg hāgt'aa hedjā heepai wēpāijim. Mag hirua wēbapääiwai, mag hāgt'ar Haai hi jēeuem degam Santuario haarmuata nem t'eeg, "Hīsin chad ya t'um haaipa sīsimgui" hajim. ¹⁸ Mag hirua ya haaipabaadēm habaawai, pagt'ama dau p'arp'ar habarmān jēhbā hahau k'abaadēm dāi, sii hiyālmjō jöisimua hālur t'eegajā duui dichjim. Mag hālur t'eeg duui dichjujō chan māg jēb hompaatarr haigmua hewag pawiajā duuiba haajem. ¹⁹ Magbaadēmua p'öbōr pōm sim Babilonia hanām heegarta waa sii jēb t'orrda'k'ar haadēmua, p'öbōrön warreta perás t'ārjup höbeerpāijim, jēb t'orrda'baadēmua. Magbaadēm dāi hīchab deuem durrjā p'öbōr heem di k'apaana sii pogueu plamajim. Magbaawaita Hēwandamau Babilonia p'öbōr gaaita hārcha juu k'ēgk'apāijim, hich pekau waaujerr k'ir hok'ooba wai sīerr gaaimua. ²⁰ Mag hālur t'eeg duuitarrau p'ūas hee morr p'ālār hāid harrjā, sii warag hierr paauk'abaadeewai, durrsi nānlid harrjā hīchab warag jēb hee hierr paauk'abaadējim. ²¹ Magbaawai hīchab hedjā heemua sii noseg dau dap mokdaujō chē t'anlisijim. Chi noseg dau chāgag ochenta libras sīsid hajim. Hēwandamau mag noseg chēpiwi wajapp'a hamach dau haug

waubarm hoowi, hõrau warag Hēwandam t'ärcha t'ärnaa, parhoobaaa hamachdëu hiek'am haig hiek'a t'änlluuijerram.

Ma hajim Hēwandam chogau hääbmiecha hich jarr heem Hēwandam k'üür machag choobapäim mua hootarr. Mamä mag mua hoojim ha chirämän, maan mäg hatagjä t'um cha mächdëu jaau chirämjö hajuuta märläg mäch daúacha hoopimajim.

17

Chi durpat'ierrmie k'aibag wauju jaautarr

¹ Magbaawai Hēwandam chognaan mag jarr panhap'a siete narr heem hääb bëewi märläg, —Pidú mua pärläg hoopik'imgui hajim, chi durpat'ierrmie har döjä nem pöoma bau wëjom här hoo sim k'aibag wauju. ² Magnaa märläg, Mäg durr gayam reinaanau t'umaam k'änna hich hag häälipaita wai k'äijierramgui hajim. Maagwai tagam k'änna hagjö mäg jëb gayam k'ännjä sii mag parhooba saak hääli bag chë simjö siierr gaaimua hichig paa wai simgui hajim.

³ Mak'än t'um hoopieg chi Hēwandam Hak'arau mä k'ääipi hat'am hee, chi Hēwandam chog mag märläg pidú ha sieraupai jürr mä warp hõõr chukag hee hat'aadëjim. Mam pabaimaawai, hääli sii mepeer pöm p'uríhi sim här hoo sim märläg hoopijim. Mepeer pöm mag p'ur simän sii pör k'apan hääbam mor gaaipai siete nenernaa kach k'apanjä diez wai siejim. Mag sim moron, sii hësapdau parhoobaaa Hēwandam higwia hiek'a p'ä sisiidmuata hënter mor hipir siejim. Mag sim häärtä mag hääli chi durpat'ierrmie hoo siejim. ⁴ Hichab chi häälijä mag simän, sii k'ajüa wajapp'a p'uriimjönaa k'ichp'ë k'üirk'a simta jüa siejim. Mag här hichab p'irjä jüanaa, mokdau hooihmä nem parhëpagk'am däi perlas hanlampa jüanaa, hichab jarrdam p'ir dënök'a k'itäm hee sii mag hemk'ooin däi hich parhooba siercta k'ajap'am nemjö hinagjä chuk'u hippir jöi wai hoo siejim. ⁵ Hi dag gaai hoowai hi t'är hanlampa maadëu wajappai k'augba sii, "Babilonia hichta p'öbör pömaacharam, t'um chi durpat'ierrmie hääd hanaa nem k'aigbam t'um mäg jëb gaai t'änlam hag hääd" ha p'ä siejim.

⁶ Ya mag mächdëu hoobaawai mua k'aug hat'ajim, sii Jesùs hiek hääk'a durrum k'änna pöm k'ëchbapäaiwai bag pöm häärbarm hoowiata honegau sii don häälijö hoo sim.

⁷ Mag hoowia mua k'üirju chiräa paawai chi Hēwandam chogau märläg, —*K'ant'ee hatcha k'üirju sîma?* hajim. Mua pärläg jaaubajup hajim, chijä hagá jäg hääli, maimua k'ai hagá hichab har chi mepeer pör k'apan sietenaa kach k'apanjä diez wai simua hich här chi hääli juppi warrum.

⁸ Maimua chadcha märläg jaauamama magjim: 'Jäg meperan warran mäg jëb gaai närrajim; mama meewi ya tag hooba haajem. Pari mäg hatag Hēwandamau hierr t'arrdöjö sim heemua hädäraa hõbërpibaawai deeu närraichëjugui hajim. Magbaawai har hich mag hiiu wénärraju k'änna t'är p'äk'amaajem hësap gaai warr mäg jëb hompaaju nawe p'äba hawi hag gaai t'är chuk'u nälm k'änna wajap dauderraajugui hajim, mag meetarrta deeu närraichëm hoowi. Mag deeu hiiu närraichëjup mama, hich Hēwandamauta warre hi jua k'ëgk'apäijugui hajim, hich mag hok'oom hiek hok'oomk'üir.

⁹ Maimua märläg, 'Wajap'a hürbá, mua pärläg jaauk'imgui hajim chi Hēwandam chogau: Jäg hääbam mor gaaipai pör k'apan siete nälm pua hoo sim, jää chi hääli hoo sim heegar durrsi k'apanag siete nämta jaau simgui

hajim. ¹⁰ Jäg pör siete nener sim hīchab reinaan siete narrta jaau sim. Mag reinaan siete narr heem cinco ya heegar pawia hābpaimuata hagt'a hich durr jāa simgui hajim. Maagwai hābak'ai hagt'a reik'aju waaur sim. Mamλ mag hābmiecha reik'aju waaur sim reik'awijā, k'ūchpai mag sīewi, warm k'ΛΛnjō heegar pajugui hajim. ¹¹ Mamλ hāb simgui hajim ochoom reik'aju. Maan har chaig mua p̄rl̄g mepeer p'uríhi sim m̄g jēb gaai sīrrta t'ōwi chuk'u haadēm ha chirarraugui hajim. Hichpai mag reinaan siete p̄rl̄g jaau chirām heemk'a sim. Ya mag biek numí hichpai reik'abarm haigmuān chadau warre t'ōm hiekcha t'ōjugui ha jaaumajim m̄rl̄g.

¹² Maimua mag jajawagmamua, 'Mag chi mepeer kach k'apan diez jājār sīrrau hīchab chi kach k'apanagpierr hagjō reinaan diez nāmta jaau simgui ha jaaumajim m̄rl̄g chi Hēwandam chogau. Mak'ΛΛnau hagt'a bālārjā gobernaaba nām. Mamλ Hēwandamaū hamag mag chi mepeer p'ūas heemua hōbērchtār dāi hiek t'eeg hapijugui hajim, sīi k'ūchpaim hat'ee. ¹³ Mak'ΛΛn reinaan diez hāba hibēpwi, mag mepeer p'ūas heemua hōbērchtārragta hamach jua t'eeg t'umaa deewi, warag hamach garmuata Cordero dāi wērbajugui hajim. ¹⁴ Mamλ chi Corderou hich garmuata hamach t'um pōdpāiju, hichta m̄g durr gaai chi t'ierrnaan t'um t'Λnām k'ΛΛn Pör hanaa reinaan Rey haawai. Hi dāi t'Λnām k'ΛΛnan, hich Hēwandamaucha jār hauwi hamachdēu hāk'atarr hiek t'āraucha hāk'a wēnārām k'ΛΛnau.

¹⁵ Maimua deeū m̄rl̄g magjim, chi Hēwandam chogau: 'Har pua jäg chi durpat'ierrmie hoo sim heegar dōjājō nem pōoma bau wējōm hoo sim chan, dōjā chaar k'abam. Jāan hōor k'apanagta jäg t'Λnāmgui hajim, durrpierram k'ΛΛn hamach meupierr meu k'īr pogk'e. ¹⁶ Maagwai har p'ūas heemua mepeer pōm sim hōbērchtār gaai kachjō k'apan jājār diez t'Λnāmjā, hi kach chaar k'aba, jāk'ΛΛnan reinaan hi dāi hāba m̄g durr gobernaaju k'ΛΛnaugui hajim. Hich jāk'ΛΛnaupai jäg chi hāli chi durpat'ierrmie hoomaug hap'ōbaadēmua hi k'aibag wawaag hi hēudeejā hēk'aju. Maimua hi jua heem nemjā k'echt'āgwi, hich hap barplawi, hi dijā hōrpāijugui hajim. ¹⁷ Hamau mag nāmān, hich Hēwandamaū juau hamag magpi sīewaita mag hamachdēu hampierr t'Λnaajugui ha jaaumajim. Magnaa, Maguata hamau hamach reinaan happai hiek'awi, chi mepeer mag p'ūas heemua hōbērchtārragta hamach hiek t'eeg t'um deejugui hajim, Hēwandamaū hichdēu jaautarrjō hōbēr nām hora. ¹⁸ Hīchab har pua hāli hoo simjā jā chan hāli chaar k'abam. Jāan har p'ōbōr hābpai nem pōm simuata m̄g jēb gaai reinaanag t'umaa hichdēuta nem k'ap jajaau haajem hag p'ōbōrōugui hajim.

Magta chi Hēwandam chogau hichdēu hoopimatarr t'umaa m̄rl̄g jaau-majim.

18

Babilonia heegar patarr

¹ Magtarr k'ur mua hoo nān haawai Hēwandam chog dewamta hāgt'armua bēem hoojim. Mag simān hīchab chi jua t'ierr haawai nem hiek t'eeg sīejim. Mag pierrwai jēbēn sīita hararaa haadējim, hi mor gāaimua. ² Magua t'et hāhāggmamua mag sīejim:

"Ya Babilonia p'ōbōrōn heegar pajim!

Hīsin ya sīi pabā hee sīrrjēem k'ΛΛn diiu;

mepeen k'aigbam k'uirpierr naajem di hanaa pabā heem nem maach
k'oojem k'ʌn diigta pabaadēbahab" ha s̄ejim.

³ "Warran hiin chadcha jāg hich parhooba deeum gaaijā pr̄p̄r̄ s̄ierrarr
gaaimua durrpierram k'ʌnta nag dēnjo t'umaa k'ēch wai sim d̄ai
hichig paa wai s̄ejim.

Reinaanagjā hamach h̄lai d̄imjō hich d̄ita k'apes hapiwi,
nem juu paraam k'ʌnagjā s̄i mag hag hee nem parhooba hamachdēu
k'ōchagpierr nem waipi sim gaaimua warag p'atk'on paraam
k'ʌnag paapäjim.

Mam̄ hich paarmua maaggerrta h̄sin jūrr hichta heegar pabaadēm" ha
jaaumajim.

⁴ Mag chi Hēwandam chog hiek'a höbaadēm hee, deeu h̄gt'armua woun
hiekjō,

"Pāar m̄ chaalink'a n̄am k'ʌn, jāg p'öbör heemua höb̄erwi chawag
hērēubaadēt" hajim.

"Magbam̄n pāachpa d̄ai hamau pekau wau n̄am hee burrwi paaí
höb̄erbaadeewai, pāachpata p'it'urg hee mawi dau haug wauju.

⁵ Jāg p'öbörön s̄i pekau pōoma simgui" hajim.

"Hi pekau pōmagan s̄i h̄gt'aa hedjā hee s̄imii wējomjō sim.

Maagwai jāg nem k'aigbam parhooba hichdēu waum haig wau
sim gaaimua, mua hi gaai juu k'ʌaba deejugui" hajim hich
Hēwandamau.

⁶ Magnaa jūrr hich chognaanagta,

"Hichdēu chik'am d̄ai haajerrjō habat" hajim, "jūrr hi d̄ai.

Hichdēu nem k'aigba waaujerr h̄l̄r jūrr hag k'āai hatcha biek numí hi gaai
deebat.

Hichdēu chik'amnag döpiejerr k'āaijā jūrr hat'uucha nem hachag
waaurēu deebat.

⁷ Jāg hichdēupai hich t'ōwi parhooba hichdēu k'ōchagpierr haajerr paar,
hich hagjō hi gaai mas waunaa hi dau haug waupibat" hajim.

"Hiruan hichdēupai hich higwi, 'M̄n m̄iguin rey h̄l̄ijötä h̄lm, m̄ chan
k'oopaa h̄l̄i k'abam; m̄ag h̄rram chan m̄ chan b̄ll̄rjā dau hap'ʌn
h̄rrabaju' ha hiek'aajem.

⁸ Mam̄ mua mag chiramgui" hajim hich Hēwandamau:

"Hich jāg h̄rram paar hi hed b̄eju paar sim.

Mag hed, k'āai hābpaim hee hi gaai mas haju. Mua hi gaai nem k'aigbam
k'ir pogk'e chachmamua, hōor pōm höpiwia, jādau t'eejā burrpi-
jugui" hajim.

"M̄ch pāar Pōr chi juu t'ierrauchata mag hi dau hap'ʌn hapi chiraawai,
wajap hi dauhi hārp̄iwi,

hābmiecha paawai chi p'öbörjā t'um s̄i hörp̄ijugui" hajim hich
Hēwandamaucha.

⁹ Mag p'öbör hōrbapääiwai, reinaan hag hee hamach h̄lin d̄imjō k'apes
hawi parhooba hamachdēu hampierr harr k'ʌnaau h̄apēpērk'amua, hi
hat'ee b̄eju hanaabá, chi naar happai h̄gt'aa hedjā hee jīu t'ʌnam
hoowia. ¹⁰ Mag hoowia dēgölp hamach gaaijā hagjō haju k'irjuwi, haigjā
b̄eba, warp hamach n̄am haarpaimua,

"¡Héh! ¡Aay, Babilonia!

P'öbör pōomanaa chi juu t'ierr harrta h̄is chad p̄ chan hat hoobam.

S̄i s̄ek'abarmjō habarm hee p̄ gayan Hēwandamau mastā debarmgui"
haju jūram k'ʌnaau.

¹¹ Hīchab nem juua paraam k'ʌʌnaujā hamach daúa p'öbör magbarm hoobaawai, bīe nəmuua hłapēpēr haju hanʌm, hamachdēu hoowai ya tag hamach nem pēr hauju k'ʌʌn chuk'u hap'ōbaadēm k'īrjuwia. ¹² Jāgbaawai, nem hinag pōm waibēewiajā, “¿K'aíu pēr hat'aju? Mlīg pēr haaujeejim: p'īr, p'atk'on, mokdau parhēpagk'am, perlas; put wajap'am lino dēn seda dēn dāi sīi p'uriinaa k'ichp'ē k'īirk'a sīsidʌm; pa t'ūp'am k'īrpierr; marfil dēn nem wau sīsidʌm, pa wajap'am dēn, jierr dēn, cobre dēn maimua mármol dēn nem wau sīsidʌm.” ¹³ Maimua hamach wir haigpai, “¿K'aíu hat'ajugui?” haju, “t'ūpag pōm p'ēbēe nʌm, canelajōm, incienso, mirra, jāgdee; vino, nemk'au, harin, trigo; nemchaain dap'ʌm nem huajem, cabaai, oveja, carro, maimua par p'idk'amk'īir hōor pēr nʌmjā, ¿k'aíuta jāgʌm nem t'um hawaagáwa?” haju, hamach hōdegpai. ¹⁴ Mag nʌmuua chi p'öbörögta wounagamjō,

“Nemjō sīp'amjō pua hārcha pii haajerr ya hīs chan tag chuk'u haadēmgu” haju.

“Pʌ nem hooimʌ sīsid harrjā t'um p'atk'onpa hīsin ya pua hok'oom hiekchata hok'oobapāim.

Jāgbarm chan pua tag goog k'abamgui” haju, mag chi p'öbör huu t'ʌnʌmʌgta.

¹⁵ Maimua jūrr nem juua paraam k'ʌʌn magʌm t'um pēr nʌmuua mag p'öbör gaaimua warag p'atk'on paraamʌg patarr k'ʌʌnaujā hamachdēu mag hoobaawai, hīchab hamach gaaijā hagjō haju k'īrjuwia, haigjā bēeba, warp hamach nʌm haarpaimuata bīenaa hłapēpērk'amua,

¹⁶ “¡Hēh! ¡Aay, p'öbör pōoma heegar pajim!” haju.

“Pʌn chadcha p'öbör hooimʌganaa, sīi hʌll i k'ajūa wajap'am lino dēn jūanaa, k'īrpierr chi p'urjā jūanaa, k'ichp'ē k'īrjā jūa simjōta sīejim.

Mag jūanaa chihōo p'īr dēn, perlas, maimua mokdau parhēpagk'ampa jūa simjō sīerrta,

¹⁷ jōpcha sīi sēuk'a nʌmjō harr hee p'atk'on pōoma hok'oobarmgui” haju.

Magbaawai hagjō barco heem capitannaan, marinernaan maimua t'um har dōjārr jōrrjēemuata p'atk'on k'īirdamjō hoojem k'ʌʌnjā t'um warp-pai naisiju hanaabā. ¹⁸ Mam warppaimua mag p'öbör huurdʌ t'ʌnʌm naaer hedjā hee p'lis jīu t'ʌnʌm hoowia, t'et hähäak'amua, “¿Jamta deeum p'öbör hich mlgjök'am maadēu goog hagá?” haju hanʌm. ¹⁹ Magnaa chadcha hamach gaai masi nʌm hōrag hoomk'īir, hamach pōr hee jēb p'öp'linaa hłapēpērk'am dāi bīe nʌmuua,
“¡Hēh! ¡Aay, p'öbör pōoma k'itarr!

Maar t'um p'ūas hee barco paraam k'ʌʌn, pʌ gaaimuata chadcha maar riknaanag paauk'ajimgui” haju.

“Magtarrrta jōpcha harr hee pʌn warreta heegar pabaadēmgu” haju.

²⁰ Mamʌ warm k'ʌʌn mag bīep'ōo t'ʌnʌm daar, hłgt'arm magwe honee habat.

Honee habat hīchab Hēwandam chaain, Hēwandam hi jaauumien, maimua hich hi jaaumk'īir hichdēucha jar hautarr k'ʌʌnjā hagjō honee habat.

Hēwandamaa Babiloniapien dāi jāgbarmua, jūrr pāarta hirua dau hee haug k'augwi ham gaaita mas dee sim k'abahab, hamachdēu pāach dāi haajerrjō.

²¹ Magbaawai hāb Hēwandam chog hīchab nem juua t'eega simua, mok pōr pōoma sim p'ūas hee barp'linaa magjim:

“Babilonia, p'öbör pömaam, p_λnn cha mua mok barbab^äimjöta buudi-mamgui” hajim.

²² “Jägbarm chan m_λg hatag pawiajä, p_λ kaaijä hee chan b_λl_λrjä tag arpa sir n_λm hiek hürba, karris hiekjä hürba, ni trompeta hiekjä hürbam. Nem hinag wau n_λm gaai p'idk'a n_λm k'_λnnjä chuk'u, ni mok b_λ n_λm hiek j_λl_λrrk'amjä tag hürbamgui” hajim.

²³ “P_λta jägbarm chan m_λg hatag pawiajä p_λ hee hõtdaudam p'uud_λn_λmjä hooba, ni hõor juu p_λlrwai honee serereu haajerr hiekjä hürbam. P_λ heem nem juu paraam k'_λnnan, chadcha m_λg durr gaai chi juu t'ierrnaan hajim.

Maimua p_λchd_λeujä pua durrpierram k'_λnn s_λi k'ügur wai s_λejim, p_λchd_λeū nem k'aigba wau simta hõrau k'augbam gaaimua.

Pari mag s_λerrta, ya p_λnn chadchata heegar pabaad^ämgui” hajim.

²⁴ Magta chadcha Babilonia p'öbör heegar paju. Mam_λ mag hi heegar pajuun, hag heeta H_λwandam chaain bag härtarr pöoma t'_λn_λm gaaimuaau. Haigta t'_λn_λm: H_λwandam hi jaauumien d_λi t'um hi chaain bag härmatarr, maimua t'um har hi gaaimua durrpierr chik'amnau juau t'öop^äimarr k'_λnn bagjä hagjö.

19

H_λgt'ar Haai hi j_λeu n_λm hootarr

¹ Mag Babilonia heegar pabaad^äm hootarr k'ur, hõor pöoma sereu w_λjõm mua hürjim, h_λgt'ar. Mak'_λnnau serereuk'amua,
“jH_λwandam maach Pörögta t'umaam k'_λnnau j_λebat'ñ!
Hichta hõor peerd_λajem_λu” hanaajim.

“Hijõm chan chuk'um;

hichpaita t'umaam k'_λnn k'ääi chi juu t'ierriu.

² Hichta hõor d_λi hagpierraas s_λerr_λm, chadcha hamachd_λeū nem waumaa-jerrpierr ham gaai haag.

Chi durpat'ierrmiejä hichd_λeū nem parhooba hampierr nem wau s_λerrarr gaaimua durrpierram k'_λnn pekau waupiejerr j_λrr,
ya hich gaaijä mas deebarmgui” hanaajim maach H_λwandamau.

“Hi chaain hanaa hi chogk'a n_λm k'_λnn k'ëchmam chan s_λi hich j_λäg par k'_λir hok'oobam harr haawai, ya chadcha hi d_λi hich garmua hõor d_λi haajerrjö habarm” ha serereu k'ajierram.

³ Mag sereu t'_λnarr k'ur, h_λmaai deeu magjierram chi h_λgt'armpeenaupai:

“H_λwandam, h_λuta pua j_λäg Babilonia hörp^äjim;

chi naar j_λäg nat'oo j_λu s_λsim_λn j_λaan hich j_λäg s_λerram hiek'augui” hanaajim.

⁴ Magbaawai mag jöoin veinticuatro narr k'_λnnau hagjö jayap s_λi k'anjö s_λsidamta hich paar s_λsid harr k'_λnn d_λimua H_λwandam hich k'u juupjem gaai hoo sim k'_λirp'ee kanieu t'_λk'öok'anaa, k'_λieb j_λeb gaai dagau d_λrk'anaa hirig j_λeeumamua, “j_λaan hich magau! jChadcha hiita maach t'umaam k'_λnnau t'ö hiek'aju haai n_λngui!” hajierram.

⁵ Mak'_λnnau magbaawai h_λchab mag H_λwandam k'u juupjem p_λom sim haarmuajä hõor hiekjö,

“Maach H_λwandamta t'öbat'ñ” ha s_λejim, “p_λaach t'um har hi hök'önaa hi chogk'a n_λm k'_λnnau.

Jöoinaujä hi t'önaa chaainaupa hiita t'öbat” ha s_λejim.

Cordero juu p_λrju jaautarr

⁶ Maimua mua hūr n_{AA} haawai, sīi hōor pōm wējōm hiekjō t'Λn_{AA}mta mam_A hīchab salt pōm jurur wējōm dāi pagt'ampa turururk'am hiekjō t'Λn_{AA}ajim mua hūrwai. Mag sīi sereu wējōm k'_{AA}nau mag naajim:

“¡Maach Pör Hēwandaman chadcha hemk'ooirau!

Maach Pör Hēwandam t'umaam k'_{AA}n k'_{AA}ai chi t'ierriuta ya nem t'um gobernaa sīsim.

⁷ Keena, ya Corderoon jua p_{AA}ragpam, honee hajuga.

Mag honeenaa hi happaita t'_{AA} hiek'aju.

Chi h_{AA}li, ya har chihöowia sīi k'_{AA}ir k'_{AA}ug sim.

⁸ Hirig jūapijim k'_{AA}jūa wajap'am, lino dēn.

Maan sīi memerk'ögjā chuk'u, hich bāpgau sīi b_{AA}lmjō sim.

Mag hich bāpgau b_{AA}lmjō simua Hēwandam chaaink'anaa hi dau na wajap'a wēn_{AA}rraajerrta jaau sim.

Magua mag k'_{AA}irta hirig jūapijim” hanaajim.

⁹ Maimua chi Hēwandam chogau m_{AA}rg, —Nau mua hiek'abarm p'_{AA} sīubā hajim. Mag hiek'an hich Hēwandamaucha hich himeerba jaaupitarrta mua p_{AA}rg jawaagpamgui hajim m_{AA}rg. Magnaa hichdēupai, Corderoou hich jua p_{AA}r n_{AA}m p'iesta hee t'_{AA}rk'_{AA}liwi chi wēt n_{AA}m k'_{AA}n_{AA}nan chadcha honeeta hajugui hajim.

¹⁰ M_{AA}chig magbaawai, mua hi bāk'_{AA}rr p'_{AA}bk'aimajim hirigta Hēwandamagmjō jēwaag. Mam_A mag mua hich bāk'_{AA}rr p'_{AA}bk'abaimaawai m_{AA}rg, —Hāhā, hoob jāgam m_A dāi. Hēwandamagta jēeubā hajim. M_{AA}jā sīi p_A dāi hāba Hēwandam chog k'_{AA}abahab hajim, p_A k'_{AA}odnaan har Jesús hiek hamachdēu hāk'atarrta hogd_Aba hamachdēu hootarrjō jaau durrum k'_{AA}n_{AA}jō. Hēwandamagta jēeubā hajim m_{AA}rg.

Cabaai bāpp'ā sim gaai n_{AA}rr

¹¹ M_{AA}chig magbaawai, mua p'iid_{AA}naa hoo n_{AA} haawai, hedaujāata sīi weeud_A wējoojim. Mag hedjā weeud_A wējōm heemua woun hāb cabaai bāpp'ā sim gaai höberchējim. Mag t'_{AA}r “M_{AA}chdēu Nem Wauju Habarm_{AA}n Chadcha Wau Chit_{AA}m” hajim hi t'_{AA}r, hichdēuta t'um wajap'a gobernaanaa juurhi heejā wērb_Aajeewai. ¹² Mag sim dau hoowain, sīi hōtdau k'_{AA}irjōta nem dapag p'up'up sīsid hajim. Hich pōr gaai pōrsir k'_{AA}pan paarnaa hīchab hich gaai hich t'_{AA}rrjā p'_{AA}wai sīejim. Mam_A mag t'_{AA}r chan bigaaum k'_{AA}naujā k'_{AA}ugba, hāba hich chi warrum k'_{AA}upaita k'_{AA}p'ā sīejim hich t'_{AA}r.

¹³ Mag simua k'_{AA}jūa jūa sim gayan, sīi dawaa bag p'ur sīsid hajim. Hich mag wounpai hīchab, “Hēwandam Hiek” ha t'_{AA}r sīejim. ¹⁴ Hich mag hēudee Hēwandam chognaan k'_{AA}paana p_{AA}rt'ā wēn_{AA}rrajim. Mam_A mak'_{AA}n_{AA}jā mag sīsid_{AA}m_A, sīi t'um k'_{AA}jūa chi wajap'am lino dēn bāp'ā memerk'ögjā chuk'u sīsid_{AA}m_A jūanaa, cabaai bāpp'ā sīsid_{AA}m_A gaaita wēn_{AA}rrajim. ¹⁵ Mag cabaai bāpp'ā sim gaai höberchētarrau durrpierr hōor n_{AA}n_{AA}id_{AA}m juu k'_{AA}aba pāauk'apāimaag hich hi hee t'ut'ui dēe k'_{AA}it_{AA}m wai sīejim. Hichdēuta mag durr t'um jāa wai sim haawai jūrr hich juu jāmpiba dajēkta wai sīsiyu. Magbaadēmuu hōran sīi uva chō piirjuu hawaag bāluu heeg pibt'ai n_{AA}mjōta haju ham gaai. Magnaata hamachigpai Hēwandam t'umaam k'_{AA}n k'_{AA}ajā hārpai sīerrām hag k'_{AA}ir machag k'_{AA}ajap'am dōjō jarr hee choo wējōm_A dōpīpāimaju. ¹⁶ Mag wounau hich k'_{AA}jūa gaai maimua hich k'_{AA}upā gaaijā hagjō hēsapdau p'_{AA}k'ā wai n_{AA}rrajim. Chi hēsapdau mag p'_{AA}sīerr, “Reinaan Rey hanaa chi pōrnaan Pör” ha p'_{AA}sīejim. Hajapcharan jāan hich maach Pör Jesucristo hajim.

17 Maimua jūrr dewamta pari hagjö Hēwandam chogk'a simta cha hedau p'uu nām gaai dānāluna, nem hichpan wir haig hamach k'apeenpai p'r k'ojojem k'ān t'ālrwai, hähäak'amua mag sīejim:

—Nemchaain wir haig pääch k'apeen p'r k'ojojem k'ān, daaig pidut ha sīejim. Hēwandamau pääar hat'ee p'at'au pöoma wai sim, jk'öbahut! 18 Pääar hat'een t'ānām: reinaan mod, soldaaun pörk'anaa hemk'ooink'a t'ānarr k'ān mod, cabaai mod, mag cabaai gaai nārrjée harr k'ān mod, maimua t'umaam k'ān mod. Hōor sīi chik'am chogk'a nārrjée harr k'ān mod, maimua chik'am chogk'aba sīi hamach k'ōchagpierr nārrjée harr k'ān modjā hagjö t'ānāmgui hajim. Magnaa, jk'öbat, jā pääar hat'eemāugui! ha jaaujim, nemchaainag.

19 Maig hoowai hīchab chi mepeer k'umjö jojot'or sim p'ūas heemua höberchétarr dāi māg jēb gayam reinaanpa hamach soldaaun dāi hāba biirda t'ānaajim, mag cabaai bääpp'ā sim gaai nārrām dāi hi k'apeen hi hēudee wēnārrām k'ānāpa hāba hamach garmua wērbāag. 20 Mama magbaadēm hee chi mepeer mag p'ūas heemua höberchétarr preso sīsjim. Mag preso sīsim dāi hābak'ai chi sēuk'a nem jaau nārraajerrjā hagjö p'r hauwi, dāi hīchab preso sīsjim. Hich mag sēuk'a nem jaaumieuta mag k'umjö sim p'ūas heemua höberchétarr dak'īr hōrau nem hooba haajempa wau nārrām gaaimua hōor k'ūgur haumaawai, hādāraa hamach gaai mag p'ūas heemua höberchétarr hag dauchachjā hamach gaai p'āpiwi hi k'īirk'a wau simāgjā Hēwandamagamjö jēeujierram. Mag hamach numwe p'r k'a hauwi, hich jäg t'ōojā t'ōoba hiiu sīsidāmta t'ārrdö hee azufre hōtdau dāi waaurē huu wējōm hee bark'ālāpājim. 21 Magbaawai tagam k'ān ham k'apeen, mag cabaai gaai nārrarrāu hich hi hee espaar durag sīrrau, hajapcharan hich Jesucristoouma, sīi su k'ēchpājim. Mag k'ēchbapāaiwai, chadcha nemchaain pōm bēewi sīi k'ōdubbaapāimjö habaawai, hōor pōm t'ānarrta chukk'u haadēju.

20

Mil años

1 Maimua Hēwandam chogta hāgt'armua heeg hurum mua hoojim. Magua hich juu hee jēbdi hierr nem pōm t'ārrdöjö sim heem yabme waidurajim, caden pōm sim dāi. 2 Mag bēewia, mag nem pōm hōoirjö sim p'r hat'aichējim. Mag hōoirjö simta warrgarwe "nemk'ōr" ha t'ālrjem; hich harpai hīchab mepeer ha t'ārnāa Satanás ha t'ālrjem. Mag p'r hauwi mil años sīi hibālār sīujim. 3 Mag hibālārnaa mag hierr jēbdijö simta t'ārrdöjö wējōm hee barpāiwi wajap'a p'āar sīujim, mag mil años pa nām hora tag hich mag durrpierr hōor k'ūgur nārrām hugua. Maimua mag mil años dichdimaawaita deeu k'ūchpaim hat'ee hēerpāiju hajim.

4 Maimua k'u juupjem k'apan t'ānāmjā mua hoojim. Hag gaai hohood hap'ōbaadējim, hamach garmua warm k'ān k'aibag waumk'īir wa ham kōit k'āijā hiek'amk'īir hich Jōoirau hiek t'eeeg hapitarr k'ān. Hīchab maig naajim, Jesucristoou Hēwandam hiek jaautarr hāk'awia jūrr hamach paarmua jaau durrum gaaimua chik'amnau hō t'ārrp'ē k'ēchtarr k'ān hak'aar. Mak'ānta hīchab mag p'ūas heemua k'um chi jojot'orjö sim höberchétarragjā jēuba ni hamach dag gaai wa juu gaai k'āijā hit'ār p'āpiwa harr k'ānau. Mak'ānta deeu hiiu nāisjim Cristo dāi hāba mil años chi pōrnatank'a nāisjim. 5 Ma nacha hiiu p'iidātk'a nām hajim. Mama warm k'ān har Hēwandam hiek hāk'aba k'ēchmarr k'ān chan tag hiiuba, hich

mag n̄isiwi, mag mil años dichdimaawaita hūwaai deeu hiiu n̄isijim.
⁶ Mag nacha hōor hiiu p'iidl̄tk'a n̄am hee dāi p'iidl̄tk'abarm k'ānnan, chadcha honeeta hajurau. Mag hiiu n̄isim chan jūrr warm k'ānn p'iriutk'a hauwi k'īmie durr bark'āni n̄am hedjā ham chig habaju. Mag k'īmie durr barpāi n̄amta, maach meetarrta deeu meeju ha jaau simlu. Magbarmān mag warm k'ānn k'īmie durr wēt t'ānām daar, Hēwandam hat'eeta p'adnaank'anaa Cristo hat'eejā p'adnaank'a wēnllrrāmua hich Cristo dāi hāba mil años chi pörnaank'a n̄isiju.

Hōtdau huu wējōm hee mepeer barbapāim hootarr

⁷ Mag hamachta chi pörnaank'a n̄am hee mil años dichdimaawaita mag mepeer Satanás hibl̄ar wai narrjā deeu hēerpāiju haajem. ⁸ Mag hich hēerbapāiwaita, durrpierr hōor k'ūgur n̄llrrāmua, Gog durram k'ānn dāi Magog durram k'ānnra hābam haig biirdā hauju hanaabá, mag biirdānaa Hēwandam higar n̄am k'ānn dāi wērbālag. Mag chi wērbāju hanām k'ānnan, k'apaana sīi p'ūas higaau mosdau t'ānāmjöta t'ānāajim, chi k'apanag.

⁹ Mak'ānta mag hāba biirdānaa hērēuwi, sīi Hēwandam chaain hirua hārcha jāsenecha haajem p'ōbōr dāi p'ālr t'uur hauwimajierram. Mamā hamau mag p'ālr t'uur hat'am hee, wērbābamjö harpta, Hēwandamau hāgt'armua hōtdau k'īrta noseg daujō k'āripi sīi warre p'aa k'ēchpāijim. ¹⁰ Magbaawai hīchab chi mepeer mag hōor k'ūgur sīerrjā jūrr warm k'ānn numí mag k'um chi jojot'orjō sīerr dāi hābak'ai chi sēuk'a nem jaaumie dāi narr haar barpāijim, t'ārrdō hee hōtdau k'īrta azufre dāi waaurēu huu wējōm hee, māg hatag pawiajā hich mag hōtk'ierr machgau dau hap'ān hidawaa wēnllrramk'iir.

K'u juupjem pōm bāpp'ā sim k'īrp'ee warre dich k'īrcha jaauju

¹¹ Maimua mua hoojim hīchab, k'u juupjem pōoma bāpp'ā sim; hag gaai chi woun hoo sīerrjā mua hoojim. Mag k'u juupjem gaai hoo sim hoowi, māg durr hedaujā dāi sīi dēgölp chukk'u hap'ōbaadējim. Tag hoojā hooba, hich mag n̄isijim. ¹²⁻¹³ Hōor nawe k'ēchmarr k'ānnjā Hēwandam k'īrp'ee bājāupai dānānālid t'ānām mua hoojim, māg jēb gaai haawai chi t'ierrnaan harr k'ānnra. Mag hich k'īrp'ee hōor p'ārbaadēm dāi, haig libro t'ānarr gaai heeureutk'a hoopijim. Mag heeureutk'a hoopiwiata mag libro t'ānarr gaai p'ā sīsid harrjō t'umaa māg jēb gaai haawai hamachdēu nem waumatarrpierr ham dau hap'ān haju jaaumajim. Pari magaagan, k'ēch n̄am k'ānn hak'aar naajem haarmuajā t'umaa Hēwandam dak'īir hōbērjhējierram, p'ūas hee k'ājjā hok'oowi k'ēchtarr k'ānnra. Mag t'um hābam haig n̄isiewaita, chadcha ham dāi Hēwandamau hamachdēu nem waumaajerrpierr hajim. Mamā deeum libro sīejim hīchab; mag gaaita t'ānām, hōor hich mag hiiu wēnllrraju k'ānn t'ār. ¹⁴⁻¹⁵ Mag hēsap hōor hiiu wēnllrraju jaaau sim gaai t'ār hōbērba habarm k'ānnan, mag t'ārrdō hōtdaujō huu wējōm heeta bark'āliipāijim, hajapcharan k'īmie durrma. Mag bark'āni n̄amta, māg jēb gaai meewi deeu hūwaai mee n̄am haajem. Maigta hīchab hōor dēnjō maach dajēgpiejerrjā tag dajēgba haadēju, hichpa chi k'aigbam k'ānn dāi mag t'ārrdō hōtdaujō wējōm hee barbapāiwaita.

21

Hedjā hiiur durr hiiur dāi

¹ Magtarr k'ur nacharam hedaujā māg durr dāi narr Hēwandamau t'um chi hiiurig paapāitarr haawai hedjā hiiurta durr hiiur dāi mua hoojim.

Magtarr haawai ya p'ūasjā chuk'u hajim. ² Mʌch daúachata mua hoojim, bâlrgjā pekau chuk'um k'ʌn p'öbör, Jerusalén chi hiiur, hāgt'ar Hēwandum sim haarmua heeg hurum. Mag hurum ya hâlai wajap chihöowi hich jaai dâi jua p̄raagpamjö, sîi t'um chi k'îir k'augamta hurajim. ³ Magbarm hee hāgt'armua nem t'eeg hōor hiekjö, "H̄sin chadau Hēwandum hōor hee dau daauta n̄rr̄mgu" hajim, "ham k'a hogdâba hich mag s̄ierraag. Ham hi p'öbör'ka n̄lisiewai jûrr hichta chadcha ham Hēwandumk'a s̄isiju. ⁴ Hichdëuta t'umaa wajap'a ham dauchöjä jārpäpäi haju. Mam chan tag hōor meebam, hōor dauhi paraajä habam. Tag chik'am hâlp̄erjä haba, gaai machagjä tag k'augbajugui" hajim, "ya warr nem t'ʌnarr t'um hisegp̄xiwi t'um chi hiiur hap'a t'ʌnaawai."

⁵ Magbaawai chi k'u juupjem gaai hoo s̄ierrau, "Muata nem t'ʌnʌm t'um chi hiiurig paapäajem" ha hiek'ajim. Mag hiek'apäiwia, jûrr m̄r̄agtä, —Cha mua hiek'abarm hiek t'umaa p'â hat'â. Jääan chadcharam hiek haawai pârâu hag gaai hâk'aju haai n̄mgu hajim.

⁶ Magtarr k'ur deeu m̄r̄ag, —Ya nem t'umaa haaipa s̄isimgui hajim. Mâchpaita nacharam hēsapdau Ajönaa chi hâbmiecharam Zetajö chitâm; mâchta nem t'um hompaaju nawe chirajim, m̄ag durr höwiajâ mâchin hich mag chirsijugui hajim. Chi hóbisi n̄m k'ʌnag mua sîi hich jâg par hōor hiiupjem dô k'umda hóbér sim heem döpju. ⁷ Har högk'aba hamach garmua pödpäi n̄m k'ʌnaun, m̄a juagam nem t'ʌnʌm t'um hamachdëuta hauju. Mâchta ham Hēwandumk'a chirsiewai jûrr hamach m̄a chaaink'a n̄lisijugui hajim. ⁸ Mamâ m̄a hiek jawaag k'uwaam k'ʌn, m̄a hiek hâk'aba haajem k'ʌn, mua k'öchk'abam nem waaujem k'ʌn, juau hōor t'ðojem k'ʌn, dich hōor k'abam dâi k'apes haajem k'ʌn, bënk'ʌn, parhooba juau nem wautarragta m̄r̄agamjö jéeujem k'ʌn, maimua t'um hōor s̄eu paraam k'ʌn, magam k'ʌnan t'um t'arrdö hötdau azufre dâi waaurëu huu wëjöm heeta mua bark'ʌlipäijugui hajim. Mamta biek numiimua paawai t'ðo chaarcha t'ðo n̄mlugui ha hiek'ajim.

Jerusalén chi hiiur

⁹ Maimua Hēwandum chognaan siete narr k'ʌnau hamach pipied hagjö jarr siete wai narr hee hâbmiecha haguia hōor k'aibag wauju wâlberr k'ʌn heem hâb bëewi m̄r̄ag, —Mau pidü, mua p̄r̄ag hoopik'imgui hajim, Cordero hâlai paju.

¹⁰ Maimua Hēwandum Hak'araau mag m̄r̄ag hoopipigmamua chadcha durrsi pöoma hâgt'aa sim gaai m̄a hat'aadéjim, chi Hēwandum chogau. Mag harrwi p'öbör pöoma sim m̄r̄ag hoopijim, hâgt'arm p'öbör Jerusalén hanam. P'öbör pöom mag simta hâgt'ar hich Hēwandum sim haarmua heeg huraawai, sîi harar hurajim. ¹¹ Hag bâ hararan, sîi hooihmâ mokdau wajap'amjöta k'itajim, mokdau jaspe haajemjö, dau bâl vidriojö. ¹² Mag siman hâgt'aa t'uur p'ʌrda s̄ejim. Mag t'uur p'ʌrda simta puertdi k'apan doce s̄ejim. Mak'ʌn puertdi k'apanagpierr Hēwandum chognaanjâ hagierr hâhâbdö dânanlid hajim, chi t'anaan. Mag dâi hîchab warrgar jöoi Israel k'ararr chaain doce narr k'ʌn t'ârjâ mag puertdipierr p'âk'a s̄isid hajim. ¹³ Hed hõbeerjem gar puertdi t'ârjup wai s̄ejim; hed burrjem gar hagjö t'ârjup, margajârm bi garjâ t'ârjup, maimua baggajârm bi garjâ hagjö puertdi t'ârjup s̄ejim. ¹⁴ Mag p'öbör higaau t'uur p'ʌrda siman, mokdau pör dapag doce n̄m gaaita k'aark'a t'ʌnaajim. Mag mok pör n̄ampierr hîchab Corderoo hich hi jaaumk'îir doce jar hautarr k'ʌn t'ârjâ gaai p'âk'a s̄isid hajim.

¹⁵ Maagwai chi mag m^λ d^λi hiek'a s^λerrau padam p'^λir d^λn ju a hee wai s^λejim, hagua chi p'^λobör chach p'^λrrd^λp^λhiwia, t'^λum chi puertdi mag s^λsid harrijā chachk'ap^λinaa chi p'^λobör higaau t'^λur p'^λrrd^λ s^λerrjā chachp^λaig. ¹⁶ Mag p'^λobörön s^λi t'^λum jā hagdaujōo hiwiir duraajā k'aba, chi jā p'^λeeugjā chi jā durag d^λi hābata s^λejim. Maimua chadcha chi p'^λobör chachbaadējim. Mag chach hoowai, chi jā durag, chi jā h^λgt'aag maimua chi jā p'^λeeugjā t'^λum hagdaujōo hich mag dos mil doscientos kilómetros s^λejim. ¹⁷ Maimua jūrr chi p'^λobör higaau t'^λur p'^λrrd^λ simjā chachbaadējim. Majā chachp^λinaa hoowai, sesenta y cinco metros s^λejim, chi parrg happai. Mag hirua chach s^λerr, s^λi maach hich m^λig jēb gayam k'^λan chach hajim.

¹⁸ Chi p'^λobör higaau t'^λur p'^λrrd^λ s^λerr mokdau jaspe han^λm d^λnta wau s^λejim, maagwai chi p'^λobör p'^λir chaar d^λn hajim. Mag p'^λir chaar d^λn haawaita s^λi vidrio memerk'^λög chuk'umjöta s^λejim. ¹⁹ Chi p'^λobör higaau t'^λur p'^λrrd^λ sim b^λ gaai h^λchab mokdau k'^λirpierram d^λn hooihm^λ wau s^λsid hajim. Nacharam jaspe d^λn hajim; numiim, zafiro d^λn; t'^λärjupam, ágata d^λn; jayapam, esmeralda d^λn; ²⁰ cincoom, ónica d^λn; seim, cornalina d^λn; sieteem crisólito d^λn; ochoom, berilo d^λn; nueveem, topacio d^λn, diesam, crisoprasa d^λn; onceem, jacinto d^λn; maimua doceem, amatista d^λn hajim. ²¹ Chi puertdi doce narrjā h^λchab perlas d^λnta wauk'a s^λsid hajim. Mag chi puertdi k'apanagjā chi perlas k'apanagpierr narr haawai puertdi pierr perla k'^λir hābpaimua wau s^λid hajim. Maagwai mag p'^λobör heem kaajā chi wajapcharamjā h^λchab p'^λir chaar d^λn haawai s^λi vidriojō dau b^λamjöta k'itajim.

²² Mag p'^λobör hee mua b^λl^λrjā Hēwandamag jēejem di hoobajim, hich maach Pör Hēwandam t'umaam k'^λan k'^λaa jua t'eeg h^λrpai s^λerrampaita Hēwandamag jēejem di hanaa h^λchab hichpaita chi Cordero haawai. ²³ Hich Hēwandamaupaita hich mor gaaimua harar w^λl jēer wai s^λewai mag p'^λobör chan m^λg hāsdawam hedaujā chuk'u ni hedaram hedaujā chuk'u sim. Hi lamparaan h^λchab chi Corderodampaiu. ²⁴ Mag s^λewai h^λchab p'^λobör durrpierr t'^λan^λmjā s^λi mag p'^λobör harar w^λl jēer t'^λan^λm b^λagt^λ wēn^λrraju hanaabá. Maagwai h^λchab m^λg jēb gayam reinaanaujā mag p'^λoborta t'^λhiy^λl haju haajem. ²⁵ Mag p'^λobör heem puertdi chan p'^λraajā k'^λaugba hich mag s^λerraju haajem. Mag n^λm d^λi h^λchab hedau k'^λewaajā k'^λaugba s^λerraawai, hedau k'^λejā chuk'u haju hanaabá. ²⁶ P'^λobör durrpierram k'^λanauta mag p'^λobör higwia, "Keena, jāgjöm p'^λobör chan chuk'^λum" ha hiek'anaa, woun hēugarmjō wajap'a hi hig hiy^λl haju han^λm. ²⁷ Mag p'^λobör hee chan h^λchab b^λl^λrjā maach hinaam nem chan dubbam. Nem maach dawag k'abam waaujem k'^λanjā dubba, ni s^λi chik'am k'^λuguurjem k'^λanjā pōd dubbam. Hāba chi dubju k'^λan, Cordero hēsap gaai t'^λär p'^λak'a t'^λanl^λm k'^λanpaita dubwi hich mag hi d^λi hiiu wēn^λrraju haajem.

22

¹ Mag hoopitarr k'ur chi Hēwandam chogau m^λrag dōsīg dau b^λl k'itajām^λjā hoopijim, hōor hiiupiejem dōsīg. Mag dōsīg s^λi vidriojō sim Hēwandam k'u juupjem Cordero d^λi sim haarmuata hōbér s^λejim. ² Mag p'^λobör heem kaajā chi wajapcharam jārr, maimua dōsīg hipier, pab^λ naajim dōhi numwe, hōor hich mag hiiu wēn^λrrapiejem nemjō b^λ. Mag nemjōonedaupierr hich mag chē s^λerram haajem, b^λl^λrjā k'^λir jaraajā k'^λaugba. Wajapcharan añopierr doce veces cheejem haajem. Mag nemjō

gayam chi k'ër k'limamuata jûrr durrpierram k'lan hich mag monak'a hapiejem hanaabá. ³ Mag p'öbör hee chan Hēwandamau k'öch k'aba haajem nem wau nám gaaimua hirua mas deeju hayaam k'lanjā chuk'um haajem. Hich Hēwandamta Cordero däi mag p'öbör hee chi Pörk'a naisiju hanaabá. Maagwai chi chognaan mag hirig jéeu nám k'lanau, ⁴ hi däi k'iircha hoona hi t'ärta hamach dag gaai hich mag p'ä wai wénrraju haajem. ⁵ Maig chan hedau k'ewaajä k'augbaju hanám. Maagwai chi maig wénrram k'lanau hötdau paagjä hötdau higba, ni mag hásdawam hedaujä higbaju haajem, hich maach Pör Hēwandamauchata ham wán wai nárraju haawai. Mag hich däicha naisim k'lanauta mag hatag pawiajä hi däi hich mag gobernaa naisiju haajem, mag durr hiiur gaai.

Jesucristo ya bëeimá sim

⁶ Maimua chi Hēwandam chogau märg, —Mag hiek'an chadcharam hiek haawai, hag gaai hæk'aju haai námgui hajim. Hich Hēwandamau hich hi jaaumienag wajap'a hich hiek jaumk'ir k'iirjug deejemuachata hág'tarmua mäch hich chog päibarmgui hajim, jûrr muata hoor hich chognaan hagjö mag jéb gaai t'nám k'lanag hichdëu mag hatag jöpcha nem wauju t'um hoopimk'ir.

⁷ Mag nám däi híchab hich Jesuupai hich higwia, hiin mägtarr k'ur jöpcha maach hawaan bëeju haajem. Har mag hiek p'ä sim gaai hóbébérä maju jaau sim t'umaa hæk'awi hag hipierraar nám k'lanag warag honee hapi sim.

⁸ Mäch chi Juanauchata cha mächdëu nem jaau dichdimam t'umaa mua mäch daúacha hoowi mäch jágucha hürjim. Mag mächdëucha hoowi hür dictarr k'ur, mua chi Hēwandam chog mag mächig nem t'umaa hoopitarr bæk'urr kanieu p'ök'abaimajim, hirig jéwaag hawia. ⁹ Mamä magbaawai hichdëu märg, —Hähä, hoob mä däi jägam, mäjä sii plöö Hēwandam chog k'abahab hajim, pä k'odnaan Hēwandam hi jaaumien har mag hësap gaai p'ä sim hæk'awi hag hipierraar haajem k'lanjö. Märg jéeuu k'äyau Hēwandamagta jéueubá hajim.

¹⁰ Maimua híchab märg magjim: 'Hēwandamau nem t'umaamua hichdëu chachmaju mag hësap gaai jaau simjö haimá sim haawai, hoob pua sii hóragjä jauba pach t'ääär heepai k'ap'ä wai chitamgui hajim. Mag k'äyau t'umaam k'lanag jaaupet hajim. ¹¹ Har nem k'aigba waaujem k'lanag jaau námjä hæk'abaman, hidëu hamach k'aibag hee naapibá hajim. Mamä har chi wajap'a hæk'a nám k'lanagan, warag nem wajap'amta waupinaa, maimua chi Hēwandam hat'eepai wénrram k'lanagjä warag hi gaaita hubla wénrrapi jaaubá ha jaaumajim märg, chi Hēwandam chogau.

¹² Magbaawai, "Hëera, mälln jöpcha päär jaraan majugui" hajim hich Jesuucha. "Mag mäch mam däi mäch chaainag hamachdëu waumarrierr deemaagjä mua nem p'ë harrjugui" hajim. ¹³ "Mächta nacharam hësapdau Ajönaa, chi häämiecharam Zetajö chitam. Mächta nem t'um hompaaju nawe chirajim; mag durr t'um höwiajä mächin hich mag chirsijugui" hajim, hich Jesuu hich hidamaucha.

¹⁴ Har sii k'ajúa wajap jä simjö t'ääär wajap'a pekau chukk'u nám k'lannta hähuhcha t'nan k'lanau, hamauta maach hiiupiejem nemjö mag mua jaau chiram gayamjä jönaa, mag p'öbör puertdi k'apan wáwlar wëjom heejä dubju haai naawai. ¹⁵ Mamä bënök'lan, hamach hällin k'abam däi k'apes haajem k'lan, juau chik'am t'ðojem k'lan, parhooba hõrau

nem wautarragta Hēwandamagamjō jēeujem k'ɻɻn, maimua har sëuk'a nem hīg'anaa chik'am k'ūguurjem k'ɻɻn chan, ni hābjā dubba, t'um Hēwandamau hisegpāiju.

¹⁶ Mag mλchdēu jaau chirɻm chadcha haawaita, hich Jesuujā hich higwi, hichdēuchata hich chog pāijimgui hajim, magɻm t'umaa har hich hiek hīk'a durrum k'ɻɻnag jaaumk'īir. Magnaa hichdēupai hich higwi, "Macha sīi k'ajap nemjīirjō David k'ararr chaain hewagam k'ɻɻn heemua sūrk'a p'iidltarr hanaa hīchab hedaupeerr garm pīdag wɻn hōbeerjemugui" hajim Jesuu, hich bēeju higwia.

¹⁷ Magbaawai Hēwandam Hak'arauta chi Cordero hɻlī dāimua, "¡Pídú!" hanɻm. Maagwai pāar chi hūr nɻm k'ɻɻnaujā hīchab, "Jesús, jöpcha pidú" habat hirig. Maimua Hēwandam k'augam k'ōchgau hōbissi nɻmjō nɻm k'ai, maach peerdāajem hiek sīi hōor hiiupiejem dōjō simta sīi hich jāg pēr haujā pēr hauba hāk'abat.

¹⁸ "Har mλg hēsap gaai mua mλch hi jaaumienag jaaupitarr hiek p'ā sim hūr nɻm k'ɻɻnag mua mag chirɻmogui" ha sim, hich Jesuu: "Hābmua k'āijā chamλg mua nem jaautarr hār jūrr mλ hichaaur jaaumn, Hēwandamaujā hīchab hich mλg hēsap gaai jaauwai hōor chachmaju ha sim t'umaa hi gaaita burrpiju. ¹⁹ Wa magba hābmua k'āijā mλg mλch hi jaaumienag jaaupitarr hiek p'ā sīsidm higba sīsidm hawi bλchk'un k'āijā hisegpāimamn, Hēwandamaujā jūrr hirig hōor hiiupiejem gayam nemjō jōpiba, ni mλg hēsap gaai jaauwai chi hāgt'ar hōbēr nɻm k'ɻɻnag nem deeju ha jaau simjā deebaju. ²⁰ Mλch chi nem magju t'um jaau chirɻmuata chadcha mɻn jöpcha maju ha chirɻm, pāar hawaan."

Maadēujā chadcha hich magta jēeju haai nɻm: "Señor Jesús, deeujöpcha pidú."

²¹ Maach Pōr Jesuu pāar t'umaa hāu hoopaar p'ē wai sīepim k'ōsi chirɻm. Mag hajim keena, hich Jesucristooucha mλ k'āaipi hauwi mλrλg hoopitarr.

Juanau